Budapest 10-dik évi folyam. 39. Szombat, április 2-án 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

A révpart.

„Imhol van, a mit esdve kértél,
A boldogító békepart!
S most innen ujra visszatérnél
Szemben fogadni a vihart,
Csatázni bősz hullám zajával,
Mely szebb reményid elnyelé,
S evezni vészes szirten által
Egy titkos uj világ felé!?“

A békepartot esdve kértem,
Mig sors üzött vándor valék;
De ime! hol nyugtot reméltem,
Forró nap éget, fojt a lég
Üditő kelyhet a szerelmek
Nem nyujtnak itt hűs lomb alatt
S bucsúzva, gúnyosan lövelnek
Szivembe mérgezett nyilat.

Rég alszik a tenger haragja,
Habot nem vét a sik határ,
Fészkét nem tudni merre rakja,
Nem vijjog a viharmadár;
De hozzám némán is beszélnek
A tört hajók darabjai
És anyi széttépett füzérnek
Vizszínen úszó lombjai.

Zokogva búg az esti szellő
Kidult mezők s halmok felett
S az ébreteg tavasz ha eljő,
Nem költhet itt új életet,
Sietve száll kiesb vidékre,
Hol majd vidám eget talál
És itt marad, szint nem cserélve,
A téli gyász, a bús halál.

Itt a magány is rosz barátom,
Gyógybalzsam nála nem fakad,
Keblén föl-föltámadni látom
Sirjokból a régmultakat. —
Mély csend borul künn a világra,
Bús némaság mindenfelől;
A fölriadt vészek csatája
Szivemben tombol itt belől.

Oh hadd csüggjek a ködbe szállott
Látkörnek távol árnyain,
Holl szebb hajnalt s dicsőbb világot
Rajzolnak éber álmaim!
S mig orzott fényü csillagával
Dereng az éj a táj felett,
Más partra hadd röpitsem által
Pillantásimban lelkemet!

Lévai József.

RÓZA, A KIS KÁVÉHÁZI KIRÁLYNŐ.

Életkép.

(Egyike azon ritka történeteknek, melyben nem az unokaöcs szedi rá a nagybátyát.)

Balázs Sándortól.

I.

Ha megakarod ismerni, reggeli hat órától kezdve az éjfél utósó kongásáig, sőt igen gyakran tovább is, ott fogod találni őket szerény trónjukon, melyek rendesen a kávéház legkiválóbb pontján állittatnak föl.

Korán kelnek ők, mint a nap, és későn feküsznek, mint a csillagok, mikhez oly sokszor hasonlitják villogó szemeiket.

Mosolygóbb, vidámabb, boldogabb kinézésü királynőket még a mesékben sem találsz, mint ez egyszerü leánykák, kiknek trónja egy közönséges fenyőfaszék; koronája illatos gazdag fürtjeiknek egy fonatja; uralkodási jelvényeik a cukortartók, kannák, üvegek, s egész hadseregök a mosoly, mely mindig ott pajzánkodik hamiskás ajkaikon, és amaz ezer sugárral játszó fény, mi szemeiket mindig lobogtatja,

És milyen nyájasok, leereszkedők és kevélység nélküliek e kis pünkösdi királynők!

A mosoly, mint a nap az égen, mindenki számára ragyog ajkaikon. Fejöknek gyöngéd biccentései, mikkel az érkezőket fogadják, s a távozókat kisérik, pillanatra sem szünnek meg egész napon át, — ha csak szerencsétlenségre az intézet vendégekben nem szükölködik.

Hangjok mindig nyájas, beszédjök édes, mint ama kis fehér cukrocskák, miknek rakosgatásában még fehérebb ujjaikkal anyi kacér bájt tudnak kifejteni.

Ha megszólitod, elmés és udvarias feleleteket adnak; ha csak szembeszédet akarsz folytatni velök, nem forditják el tekintetöket, ha mosolyogsz, visszamosolyognak; csak sóhajtozni nem tanácslom, mert ekkor — kinevetnek.

És minő elmések, ügyesek, leleményesek és jó emlékezők.

Nem intézhetsz kérdést hozzájok, mire habozás nélkül ne lennének képesek feleleteket rögtönözni. Ha bókokat mondasz nekik, kisuhannak előle, mint az ügyetlen gyermek által vetett háló alól a pillangók, mikhez oly igen hasonlitnak. Ha hamisságokat engedsz meg magadnak, senki sem képes a világon kevesebb bántalommal rendre utasitani, mint ők; s ha valaki gyöngédtelenül elpiritni szándékszik őket, megszégyenitik és megzavarják ártatlan kifejezéseik határtalan gyermekségével.

Az egész világot ismerik, természetesen azt a világot, melyet nap és csillagként világitanak.

Figyelmöket nem kerüli el senki és semmi.

Még azon vendégeket is mind ismerik, kik csak ritkán tévednek intézetükbe, — a mindennapos, a törzsvendégekkel pedig egytől egyig habár gyakran csak hallgatólagos, de mindig jó és barátságos viszonyban állanak.

Lassankint, csak az ég tudja mikint, mi módon megismerik körülményeiket, viszonyaikat, állásaikat, sőt még azt is, hogy menyi jövedelem felett rendelkeznek.

Ha szerelmes vagy, azt ők arcodból, hangodból, szemed járásából csakhamar kifürkészik, — ha nős vagy, első pillanatra leolvassák.

— Hanem azért aztán az mit sem változtat a dolgon.

Legyen a vendég szegény, gazdag, nagyságos úr, szatócs, agg, ifjú, nős vagy nőtlen, költő vagy kritikus, ők egyformán nyájasok, udvariasok, szeretetreméltók mindenkihez.

De hát senki iránt sem tesznek kivételt?

Senki sincs, a kit legalább szivökben megkülönböztetnének?

Oh igen. Miként is történhetnék az máskép?

Csakhogy a szerencsést ne keresd ám azok között, kik mindig trónja körül ólálkodnak, és feltünő viseletökkel azt szeretnék elhitetni, hogy a kis királynő kegyéből többet birnak másoknál.

Oh nem! A kávéházi boldogság elrejtőzik, mint a gyöngvirág a burjánok árnyába.

Egy egy zúgban, hirlappal kezében, mit már kétóra óta olvas, a nélkül, hogy egyik lapról a másikra forditott volna; vagy pedig valamely tekeasztal mellett áll, egy egy szerény teke-szolga alakjában, kiről soha sem hinné el az ember, hogy elég vakmerő lehetne szemeit e fényes napra emelni.

Ez aztán igy megy hétről hétre, hónapról hónapra, esztendőről esztendőre, mig — vagy férjhez mennek, (oh e tekintetben nagy szerencsével birnak) vagy pedig:

„Arcukról a piros rózsa
Elviritott és lehullt,
És a fényes holló fürtök
Tükörére dér borult.“

Ekkor le kell mondaniok uralkodásukról, át kell engedniök trónjaikat valamely frissebb virágnak, s visszavonulnak...

Hová?

Ki tudná azt megmondani!

Valamely kis surrogát kávé bódéba, egy egy szatócs boltba, valamely külvárosi vendéglőbe, vagy egy egy fére eső vidéki fogadóba, szóval az ismeretlenség és bóktalanság magányába, a hová a hervadt rózsák valók.

Évek folyamán a véletlen sokszor előbbe hozza őt.

Te jól szemügyre veszed arcát, ismerősnek találod vonásait, megkérdezed emlékezetedet, de az nem tud neked feleletet adni.

A hervadt virágok mind hasonlitanak egymáshoz.

II.

Róza kisasszony ezelőtt nehány évvel minden vitatás felett a legbájosabb hercegnő volt Budapest akkori pünkösdi királynéi között.

Soha név jobban nem illett senkinek, mint e büszke virág neve e fiatal gyermeknek.

Ha lyány helyett virágnak született volna, bizonyos vagyok benne, hogy akkor sem lett volna egyéb rózsánál.

Ajkai annak leveleire emlékeztettek; lélekzete úgy tetszett, mintha illatát lehelné; és szép szine mindig ott ragyogott gyöngéd friss vonásain.

Hamis fekete szemei tele voltak igézettel, hangja zenével.

Haja fekete volt, mint a tinta, keze fehér, mint a cukor.

Termetét könnyen átfoghattad volna araszoddal és a két kis galamb, fehér nyaka alatt, mindig úgy pihegett, lihegett, mintha el akart volna röpülni.

Szóval, pompás egy kis leányka volt, a kin méltán megakadhatott minden ember szeme.

Meg is akadt, mert az egész nagy kávéházban nem volt egyetlen vendég is, kinek gyönyört ne nyujtott volna e fiatal gyermek mindig vidám tekintete.

De bizonyára senki sem volt, ki e gyönyört mohóbban, gyakrabban, áhitatosabban élvezte volna, mint Lipót úr, ki ez idő szerint ügyvédi gyakornok volt.

Különös, furcsa egy egyéniség volt ez a Lipót úr!

Termetére nézve nagybátyjához ütött, a ki szerfölött kicsiny, de potrohos úri ember volt. Arcán egy szerencsétlenül kezelt himlő folytán völgyet halom, ronát bére váltott föl, mint az erdélyi tájképeken. Tompa, húsos, piros kis orra, mint valami idomtalan piros szobor állt e tájkép közepette. Széles rövid homloka rejtélyes ráncokkal volt tele, és bámulatos összhangban állott kicsucsorodott duzzadt ajkaival, miket a legnagyobb erőmegfeszitéssel sem tudván összefogni, úgy nézett ki, mintha mindig mosolyogna. Pedig nem lehet mondani, hogy kitünően fehér és ép fogai lettek volna. Fürtei, (helyesebb lenne tán e kifejezés: haja, mert az igazat megvallva, nagyon ritkás egy erdő volt) fehérebbek voltak ugyan a vörösnél, de egyszersmind vörösebbek is a fehérnél. Hasonszinü pofaszakált viselt, melynek göndörségét azonban nem lehet elvitatni. Orra alatt is tenyészett ugyan nehány szál szőr, de azt csak jó akarattal lehetett bajúsznak tekinteni.

Hasonló külsővel ha valaki megveti a nőket, sok kellemetlenségtől kiméli meg magát, és igen nagy életismeretet és gyakorlati gondolkozás módot tanusit.

De Lipót úr nem vetette meg a nőket, és igy kézzel foghatólag bebizonyitotta, hogy sem nagy életismerettel, sem gyakorlati gondolkozásmóddal nem bir.

No de mind ez nem is illett volna lelkületéhez, sem mélyen érző szivéhez, mert Lipót úr — költő is volt egyszersmind.

Vers költő, lyrikus, kinek mély érzésü szerelmi költeményeit, hogy Róza kisasszony, (múzsája, mint maga nevezé) csak kéziratban, és nem nyomtatásban volt kénytelen olvasni, egyedüli oka az volt, hogy akkor még sem a „Napkelet“, sem a „Magyar néplap“ nem volt megindítva.

Azon reggel óta, melyen Róza kisasszony elfoglalta trónját, Lipót úr szive e trón előtt a porban fetrengett. Az első „jó reggel“, melylyel e bájos gyermek üdvözölte őt, „hattyúdala volt nyugalmának“, s az első pillantás, mit feléje küldött, „ragyogó hajnal csillagává“ vált „a boldogság reményének.“

Ezen reggel óta itt reggelizett, itt ebédutánnizott és itt uzsonnálgatott télen, nyáron, napfényben és viharban a költő-ügyvéd, ki ez időtől fogva minden huszonnégy órában kétszer penditette meg „lantja félénk hurjait.“

Asztala közvetlenül szemben állott a királynő trónjával.

Csak fejét kellett fölemelnie, vagy azt sem, csak szempilláját kellett fölvonnia, hogy „a legégibb kilátás táruljon föl szemei előtt.“ És ő ugyancsak ki is tudta és ki is akarta zsákmányolni ez irigylésreméltó állapot előnyeit. A szem a legbátrabb érzéke az embereknek.

Eleinte nagyon bátortalan, félénk és hallgatag szerelmes volt.

Csak verseiben adott hangot érzelmeinek, mik azonban csak később kerültek Róza kisasszony kezeibe.

Azután lassacskán bátorságot vett magának meg megszólitani őt, és beszélgetésbe ereszkedni vele.

Róza kisasszony mosolyogva fogadta közeledését, mosolyogva felelt kérdéseire és mosolyogva engedte magát imádtatni.

A mosoly olyan, mint a pezsgő, mámort ad, s a mámor bátorságot.

Lipót úr egy köd's, félhomályos estén, öt perccel a lámpagyujtás előtt, kisded, rózsaszin levélkét csempészett Róza kisasszony kezei közé, mely hét szerelmi költeményt, és négyszer hét sor szerelmi prózát tartalmazott.

E hősies mütét után jó éjszakát kivánt, és mint a vihar kiszáguldott a billiárdok között.

Másnap reggel (csak ő, meg a hallgatag csillagok tudják, minő lázas és nyugtalan éj után) nagy szivdobogással, vérpiros arccal és mélyen földre sütött szemekkel foglalta el helyét a kávéházban, és jó fél óra beletelt, mig szemeit az „égi látványra“ fölmerészelte emelni.

De oh boldogág!

A haragos, megvető, gúnyos arc helyett, mitől szive rettegett, szende pillantást, barátságos mosolyt talált, melylyel a szép gyermek jó reggelt intett neki.

Költői jogával élve, haját fölborzolni, a székről fölpattanni, és Róza kisasszonyhoz sietni, pillanatnak müve volt.

Egy szende jó reggel és egy még szendébb, három percig tartó néma szünet után a boldog Lipót úr keze három fehér ujj gyöngéd kézszoritását érzé, s e mütét alatt egy kisded lap csúszot kezei közé.

Kirohant, hogy az utcán árvizsgálhassa tartalmát.

Csak hét szó volt, de ebben a hét szóban boldogsága volt megirva.

„Nem hiszek önnek. A költők mind ámitók!“

Szegény Lipót úr, ha tudta volna, hogy Róza kisasszony éppen azelőtti estén tudta meg, hogy ő a sorstól egy oly nagybátyának volt egyedüli rokonává kiszemelve, kinek két háza van az ország-úton, s egy a három dob utcában, s hogy csak azután irta meg válaszát, talán nem örvendett volna úgy szerencséjének.

De ő ezt nem tudta, s boldog volt.

„Boldogok a tudatlanok, mert övék a menyeknek országa!“

III.

Lipót úr a kevésbé követelő szerelmesek közé tartozott.

Modora kimért, lassú, átgondolt volt, és költő volta dácára is épen nem azon meggondolatlan szeleburdiak közül való volt, kik fejöket vesztve ezer ostobasággal kezdik és végzik szerelmeiket.

Ő rimekben öntötte ki a sziv fölöslegét, s mint ember megbirta őrizni méltóságát, önmérsékletét, tekintélyét.

Lipót úr csak ritkán beszélt Róza kisasszonnyal élő nyelven érzelmeiről. Részint mert Róza kisasszony ritkán volt egyedül, hódolók és udvarlók nélkül; részint pedig és főkép, mert e bájos angyal közelében oly nagy zavar és elfogultság vett erőt szerény szivén, hogy még a legegyszerűbb dolgokról sem volt képes akadozás nélkül beszélgetni. Hogyan fejezhette volna hát ki érzelmeit?

Különben is ez fölösleges szószaporitás lett volna, miután naponkint 15—20 strophát irt e tárgyban.

Ezeket átnyujtotta, kivette részét a gyöngéd kézszoritásból, azután elfoglalta helyét, s tökéletesen elégedettnek és boldognak érzé magát, ha találkozhatott pillantásaival, visszamosolyoghatott mosolyaira, s szihatta azon levegőt, melyet az „ő“ lélegzete fűszerezett meg.

Három hónapig ez a szó: remény, bár meg kell adni, hogy nagyon nehéz dolog nélküle verset irni, egyetlen egyszer sem fordult elő rimeiben.

Csak ekkor kérdezte meg, ha remélhet é?

S csak ekkor tudta meg, hogy remélhet.

Ha volt szerelem valaha az életben, mely a plátói névre érdemes lehetett, akkor az a Lipót úr szerelme volt.

A mi a hódolókat és udvarlókat illeti, ezekre éppen nem volt féltékeny.

Részint mert Róza kisasszony komolyan biztositotta őt tántorithatlan hűségéről; részint pedig és főkép, mert költői öntudatában, méltóság-érzete oly nagy volt, mikép megvetéssel dobta el magától azon lehetőséget, hogy Róza kisasszony (ki nagy fogékonysággal birt a költészetre, és teljesen fölfogta őt) mellette valamely közönséges lénynek adhatna előnyt.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

I.

— Az én véleményem, — mondá a legfiatalabbika ama három egyénnek, kik e pillanatban a Carlton-Houseban egymással beszélgettek, — az én véleményem az, hogy hadd beszéljen, s tegye mindenki azt, a mit akar.

— Csakhogy irányomban messzire, nagyon messzire mennek már, — viszonzá az, kihez a fönebbi szavak voltak irányozva. — London minden termében s klubjában az asztalok tele vannak ily röpiratokkal, milyet most is kezemben tartok. Nézzétek csak:

„A walesi herceg hálóköntösben;“ és ez:

„Ha az apja bolond, a fia legalább is eszét vesztette;“ és tovább ez:

„A vauxhalli hős az én arcképemmel, fölkoszorúzva mákfejekkel s szőlőlevéllel, mik palackokkal vannak átszőve.“

Anyi ilyféle gúnyirat van, hogy időt sem vehetek rá, azokat mind elolvasni. És még a karrikatúrák! ezek záporként hullanak rám mindenféle alakban, s nagyságban. Ha valamely kirakat előtt összecsődült embertömeget láttok, biztosak lehettek róla, hogy annak oka a mult éjjel ismét rám készitett új karrikatúra. Mit tegyek? Adjatok tanácsot!

— Ismétlem, — szólt megint a legelsőbben beszélő, — hogy rájuk sem kell hederinteni. Ez az egyetlen eszköz a gúnyolódások kifárasztására.

— De úgy látszik, hogy nem akarnak kifáradni!

— Azonban ön nem büntetheti meg őket.

— Oh, hogy az ember nem is boszúlhatja meg magát!

— Én még különben tennék, — szólt a harmadik egyén, ki eddig még nem vegyült a társalgásba. Ez fiatal lovas tiszt volt a walesi herceg ezredéből.

— Az ön helyzetében, herceg, én magam ellen intéznék röp- és gyalázóiratokat, satyrákat és karrikaturákat, még erősebbeket, hihetlenebbeket s borzasztóbbakat, mint mindazok, melyek valaha megjelentek. Én elárasztanám ezekkel egész Angol-Skótországot és Irlandot, mig nem kiáltanák: elég már, elég a jóból! Igen, ez az én véleményem!

Igy végezve beszédét a tizedikbőli fiatal tiszt, (mert a herceg ezrede 10-ik volt,) ismét a tükörben nézegeté magát, melyet különben csak azon percnyi ideig hagyott el, a mig szólott.

— Én semmi esetre sem mennék enyire, — vágott közbe a herceg barátja, — mert ezen eszköz bármenyire is szellemdús és különös, csak megörökitené a nevetségessé tételt, a helyett, hogy gátat vetne neki. A tűznek mindenesetre meg kell hagyni a maga részét, hogy maga magát eméssze föl, de mindent nem szabad neki odaengedni. Egyébiránt herceg, vigasztalja magát a multtal. Valjon nem kritizálták, csufolták, kisebbitették ő felségét, hercegséged atyját éppen úgy, mint a hogy most önt igyekeznek nevetség tárgyává tenni? Valjon gátolta-é ez őt az uralkodásban?

— Bizonyára nem!

— Nos tehát! fonja össze mellén keresztyéni türelemmel kezeit, s várjon, mig a bántalmak folyama elhömpölyög.

— De én nem magam szenvedek csak e bántalmak miatt, — szólt a herceg. — Ezen emberek mistress Robinsont éppen úgy, mint engem szivtelenül, irgalom nélkül föláldozzák. Megtámadják családi életét, erkölcsét, s tehetségét, mint szinésznőnek. Nincs testén egy tag, vagy hirének egy porcikája, melyet Londonban naponként a sárba ne tipornának. Én többet szenvedek érte, mint magamért.

— Szegény mistress Robinson! — jegyzé meg sóhajtva a két fiatal ember közül az, kinek polgári öltözete, egyszerűsége, de izletes választékossága által anyira különbözött a herceg másik barátjának kérkedő egyenruhájától.

— Igen, szegény mistress Robinson! — ismétlé a herceg, s mialatt órájára tekintett, hozzátevé: — Tulajdonképen 12 órakor már itt kellett volna lennie, s most már majd két óra! Valjon mi történhetett vele?

— Bah, semmi! — jegyzé meg a fiatal tiszt. — Hajh, az asszonyok! a pontosságot nem ők találták föl!

— Mondhatom önnek György, hogy azon neveletlen bánásmód, melyben én és ő részesittetünk, őt egészen megváltoztatták. Szegény feje egészen kábult.

— Istenemre, herceg, ha ön eltüri ezen csúfolódásokat, akkor elviselheti azokat mistress Robinson is, a nélkül, hogy panaszkodnék, — adá véleményét a herceg barátainak fiatalabbika. — Az ördögbe! ama hölgy bőre nem lehet gyöngédebb, mint az öné.!

— Bocsánat, — jegyzé meg a barátok másika, — ön feledi, hogy ő asszony. A hölgyek érzékenysége sokkal nagyobb, s kevésbbé kitartó, mint a férfiaké. Különben, bár nem alaposan, de mistress Robinson azt hiszi, hogyha minden férfi köteles a kedvesén ejtett bántalmakat megboszúlni, őt védeni, erre egy hercegnek legtöbb alkalma lehet!

— Igen, kedves barátom; szegény Mary valóban ezt hiszi, s szünetlenül ezt ismétli nekem!

— Arról meg vagyok győződve. Hanem azt elfeledi, hogy ön nem védheti őt, mint más ember. A legkisebb célzásnál, mely ön vagy ő ellene intéztetik, mindjárt könybe borulva fut elő.

— S ez valóban csodálatos, — jegyzé meg a tiszt. — A szinésznők különben anyira hozzászoktak a lealáztatásokhoz, hogy neki éppen nem kellene magát oly anyira megbántva éreznie, ha — —

— Még egyszer ismétlem, hogy ő elsőbben is asszony, s azután szinésznő, édes György, — szakitá meg őt a másik fiatal ember. — Különben, ha kegyed azt hiszi, mert ő szinésznő — — az én atyám is szinész volt, a mint ön tudja.

— Hagyjuk ezt abba, urak. Önök véleménye tehát az, hogy keresztemet türelemmel viseljem?

— Igen, herceg, s pedig minden habozás nélkül.

— Igen, herceg, — válaszolt a tizedikbőli tiszt is.

— Nos jó, mostan hát hadd legyen. De egyszer mégis megakarom magamat boszúlni, — csak egyetlen egyszer!

— Karddal? — kérdé az egyik.

— Bebörtönözés által? — kérdé a másik.

*

— Sem az egyik, sem a másik módon!

— Tehát mikép?

— Majd megfogjátok tudni, barátim, s ti lesztek segédeim ezen ügyben.

— Igy tehát viaskodás? — —

— Nem, mondom: nem!

— Legalább mondja meg, herceg, kit méltatott ellenének lehetnie?

— Halljátok: midőn innen a Convent-Gardenre megyek, három hó óta mindig nyomban követ egy pástétomsütő, kinek nevét kitudakoltam: bizonyos Carrol János, s akár lóháton, akár kocsiban vagyok, mindig ezt kiabálja fülembe:

Ez az, ki Angliát megeszi!

Helyet annak, ki Angliát megeszi!

Le vele, ki Angliát megeszi!

— Mit vétettem ezen embernek? Nem tudom! De végre is meguntam már a tréfát, melyet három hó óta türök; untat és boszant. Meg aztán ez az ember tökéletesen meggyőződöttnek látszik arról, a mit mond, s végre úgy veszem észre, mintha kiváltképen az volna szándoka, hogy kiforgasson ezen keresztyéni türelemből, melyet nekem tanácsoltok. Legalább ezen tehertől megakarom szivemet menteni.

— Carrol Jánost, a pástétomoknak ezen mesterét botüt legekkel akarja ön megvendégelni? Ekkor itt lesz a per, pogány lárma, még több röpiv, gyalázás, karrikatúra! — szólt az, kit a herceg Richárdnak nevezett.

— Egészen mást terveztem. Hanem most jertek szobámba, hol az egész dolgot előadom. Itt most teriteni fognak, s mi csak alkalmatlankodnánk. Majd megmondom, mily különös boszút forraltam Carrol, ezen tökfilkó ellen. De kövessetek.

A herceg barátai kiváncsian követték őt.

A walesi hercegnek, III. György angol király legidősb fiának csakugyan elég oka volt barátai előtt ama bántalmakról panaszkodni, melyek irányában elkövettettek.

A toll, kréta, és az ecset vetélkedni látszottak azon, hogy minden reggel melyikük tépheti legjobban szét a herceget.

A lapok, könyvek, s gúnyrajzok hallatlan keserűséggel hozták napvilágra szerelmi viszonyait, baráti körét, fiúi függetlenségét, hercegi szabadságát, ábrándjait, adósságait, s bolondságait.

Bár az idő ezer ily gúny- és bántalmakkal festett iratot elnyelt, mégis maradt belőlük anyi, hogy még gyüjtögetőjük türelmét is kifogyasztja.

Angliában múzeumot lehetne a walesi hercegre készitett karrikatúrákból fölállitani, s ez nem lenne kevésbbé érdekes emlék, mint más, melyet az idegennel megbámultatnak.

— Itt azon férfi, kit királyi fölséged hivatott, — szólt a komornok szerényen nyitva föl ama szobába vezető ajtót, melybe a herceg barátaival vonult.

— Jól van; csengetni fogok, ha be akarom őt hivatni.

A komornok visszavonult.

A három egyén egy pillanatra az étterembe ment.

— Minden készen van elfogadására? — kérdé Richárd, mialatt egy villa hegyét vizsgálgatta, mert távollétük alatt az asztal csakugyan megterittetett, s a hideg és meleg étkek gazdag választékban fölrakattak.

— Most jer, György; Richárd hadd kezdje meg maga a csatát. Már itt az idő.

A walesi herceg s az elegáns zászló-tartó visszamentek a herceg magánszobájába, s Richárd maga maradt.

Az étterem ajtója fölnyilt.

Az előbbi komornok s egy inas, inkább betaszigáltak, mintsem bevezettek egy alacsony, kövér, holdvilágarcú ügyetlen férfit. Ezen ember ábrázata nagyban hasonlitott a bulldogéhoz, s kerek, hamuszin szemei a legostobább, a legóriásibb bámulást fejezték ki, a mely csak valaha egy szőke paróka alá fészkelhette magát. E bámulás anyira kivette szinéből, mint a legnagyobb ijedelem; anyira, hogy az egészség pirja, melynek arca természetes állapotában anyira örvendett, onnan most tökéletesen eltünt.

— Én a walesi hercegnél vagyok! — kiáltott föl a jövevény, a mint mögötte az ajtók becsukattak.

— Én, — én — a walesi hercegnél!

— Igen, Carrol János úr, a walesi hercegnél. S kegyed alkalmasint sejtett valamit eme tiszteletről, miután az ő nevében hivatott meg Carlton-Housba, hol én most kegyedet az ő nevében fogadom el!

— Nagyon jól tudtam, — mondá a pástétomsütő, — hogy ide jövök; de én nem számoltam azon tiszteletre, — azon rendkivüli tiszteletre, — valóban nem tudtam, — nem láthattam előre.

— Hagyjuk azt abba Carrol úr, és —

— Igen, — mormogá Carrol úr, — hagyjuk azt abba, s legyen nekem megengedve magamat mentegethetni!

— Asztalhoz! — kiáltott sir Richárd, mialatt a pástétomsütőt mentegetődzésében megakadályoztatta. — Asztalhoz!

— A büntetést gúny előzi meg, — gondolá Carrol János, s arcán az e felőli meggyőződés kinyomata látszott.

Ennélfogva nehány lépést még hátrált azon asztaltól, melyhez Richard úr meghivása folytán le kellett volna ülnie.

— Én kértem önt, hogy sziveskednék az asztalhoz ülni!

— Igen, bevallom, hogy nagyon messzire mentem átkozott szavaimmal, de mentségem — —

— Asztalhoz, Carrol úr, asztalhoz!

Az előbbeninél még halaványabban ült a kereskedő az asztalhoz, s lopva tekingetett oldala mellett társára, ki őt oly titokszerű nagy barátsággal kinálgatá, hogy csak egyék.

Sok falat hús és sok üveg porter kellett hozzá, mig Carról megijedt gyomra kissé kitágult.

— Minek ezen meghivás, mire való e lakoma a walesi hercegnél, a kire én oly roszat beszéltem? — szólt magában, mialatt nagy búsan tányérja fölé hajlott. — Mit akar ezen ember velem, ki oly nagy udvariassággal kényszerit, hogy vele a herceg asztalánál egyem?

— Még ezen léből. — Csak előre Carról úr, csak előre!

— Igen uram, előre!

— Pompás, ugy-é?

— Igen uram, pompás!

— Most egyék kegyed ezen veséből. Kedveli a vesét?

— Ah, ki ne szeretné a vesét! Hanem engedelmet kérek megjegyezhetni, hogy az átalános hangulat megcsalt a hercegre nézve, kinek, — kiről, — ki —

— Ebből a Xéresiből, Carról úr; ez lenyomja a vesét.

— Ő rám sem hallgat! — sóhajtott Carról. — Azt akarja, hogy xéresit igyam, elvagyok itélve, elátkozva; ez bizonyosan méreg! Milyen spanyol arca van ennek az embernek!

— Bárány-cottelettet parancsol Carról úr?

— Valóban nagy bünbánatot érzek!

— Vegye ki e három cottelettet maga számára, Carról úr!

— Hármat! Ha tudná ön, mondom én, menyire megbántam!

— Hogy tetszik a cottelet?

— Remek! Hanem úgy tetszik, — mondá magában Carról, — mintha szúrásokat, émelygést éreznék gyomromban — — — igen, mérget ettem! De milyen spanyol képe van ennek az embernek!

— Csak nem ád kosarat, ha e kis ruca felével megkinálom?

— Kosarat! Kérem uram, engedje kimondanom, hogy a herceg irányábani viseletem bünös volt — —

— Itt az olajbogyók, a ruca kiséretéhez!

— Olajbogyók? oh, oh! Hanem azt mondom, hogy rettenetes, gyülöletes —

— Még ebből a sült libából egy keveset. Tudja, libát és rucát együtt is lehet enni.

— Azt mondom, hogy szemtelen —

— Csak egyék Carról úr, csak egyék!

— De én család atya vagyok!

— Igen száraz, Carról úr?

— Több gyermek atyja!

— Aalet vagy portert iszik?

— A mint ön akarja. Hét gyermekem van!

— A rucát már megette? Nos, izlelje meg most ezen ángolna pástétomot.

— Örömmel! Megfulok, — gondolá Carrol. Angolnapástétomot ruca és liba után. Tehát azt mondtam, — folytatá hangosan, — hogy nyolc gyermekem van, kettő a tengerészetnél van, az államot szolgálják, — következőleg a királyt, — következőleg a herceget is, — következőleg — ah, gyomorszúrásaim erősbülnek, — morgá Carrol. — No, ha valaha még beleegyeledem a politikába, úgy —

— Burgonyát, Carrol úr?

— Igen, uram!

— Céklával? (Folytatása következik.)

TÁRCA.

GOZLAN LEON.

(Az „egy angol trónörökös kalandjainak“ irója.)

E szellemdús, igen finom és talán a legkönnyebb tollú francia iró munkái, a magyar irodalom barátai előtt sem ismeretlenek. Időszaki sajtónk több művét közlé forditásban, s igy szellemét némileg ismerve, nem lesz talán érdektelen egyéniségéről is elmondanunk valamit.

Gozlan León 1806-ban született Marseilleben, e városban, hol rajta kivül több jelenkori nagy tehetség is született, mint Méry, Guinot, Reyban, Achard és még mások.

León atyja Marseilleben egyike volt a legismertebb hajótulajdonosoknak, s fiát is a tengerészpályára szánta.

Gyermekéveiből a következő adomát beszélik:

Oskolatársai közt egyike volt ő a legjobb tanulóknak, s a vizsga alkalmával a görög és arabs nyelvben tett előmeneteléért jutalommal tüntettetett ki.

Az ezen nagyon megörvendező atya azonnal lakomát rendez, melyre meghiv egy görög és török hajókapitányt is, előre is büszkélkedve azon diadalban, midőn majd gyermek-fia azokkal édes anyai nyelvükön fog beszélgetni.

— Nos, hogy izlett önnek, édes hellen barátom? — kérdi a görög, a leves után.

León nagy szemeket mereszt e kérdésre, de abból egy szót sem ért, pedig a kapitány a legszebb peloponezusi dialektuson szólott.

— Szigér dilini dirlersziniz getiréim? — kérdezé mosolyogva a török hajóskapitány, — adjak önnek marhanyelvet elé?

Ismét semmi válasz.

Az ifjabbik Gozlan szivdobogva bámul a furcsa nyelven beszélőkre.

— Ejnye te himpellér! — kiált rá az öregebbik Gozlan, — hát igy beszélsz te görögül, meg arabul?

— De atyám, hisz én az ó-görögöt tanultam, s a mint észreveszem, az legkevésbbé sem hasonlit ahhoz, a mint most beszélnek Athénében!

— S az arabs?

— Tanitóm sohasem volt Franciaországon kivül, s azért — úgy látom — hogy nem a helyes kiejtésre tanitott.

— Tanitód gazember! — kiáltott az öreg elszörnyüködve, — ő zsebemből lopta ki a pénzt! A mi pedig téged illet, te — te — te ma nem kapsz ebédet.

A mindenkitől bámult jó tanuló igy itéltetett el, diadalának napján, száraz kenyérre.

Ebből azon tanúságot vonta, hogy ismereteit nem anyira az iskolában, mint inkább közvetlenül az életben szerezheti meg.

A császárság alatt zár alá vévén az angolok Marseillet, az öreg Gozlan mindenét elvesztette. Midőn tehát a kikötő fölszabadittatott, fiának segitenie kelletett a megroncsolt vagyon helyre állitásán.

E végből többször ment Gibraltárba s egész Szenegálig, mely utazásaitról-, s a négerekkeli harcairól a legcsodásabb dolgokat meséli el.

Midőn többek közt Páris egyik előkelő körében szintén e harcok rémségeiről beszélt, egy hölgy kérdi tőle:

— S a feketékkeli ezen érintkezéséből mily benyomást hozott ön közénk?

— Véghetlen vonzalmat a szőkék iránt! — volt az ex-kapitány válasza.

Természetesen a hölgy szőke volt.

De mivel a regényesség utján nem birt elég tapasztalatot szerezni, azért abban hagyta a tengeri útazásokat, s tanári állomást keresett a kereskedelmi tanodában.

— De az istenért! mi célból tegyük önt tanárrá? — kérdé az igazgató.

— Én tanitó akarok lenni, — felelt ő, — hogy magam is tanuljak! — s elnyerte a tanári széket.

E helyzete birta őt a legelső irodalmi kisérletekre, mikkel 1828-ban Párisba ment, hol több lapnál foglalkozást keresett.

Cikkei alaposak, komolyak és jóakaratúak voltak.

— Ez igen szép, — szólt egykor hozzája a „Figaro“ szerkesztője, Roqueplan Nestor, — de a közönség úgy vélekedik, hogy az ön cikkei igen tudósak, s azért el sem olvassa. Önnél hiányzik egy tulajdonság! Önnek gyülölnie kell valakit, a kire élceit szórhassa, s ha eddig nincs rá embere, keressen ki magának valami jeles egyént, a kit Páris minden lapjában üldözzön. Gyülölséget mindenek előtt, mert ez a föltünés legelső útja!

Roqueplan e tana igaz; e tant nálunk Magyarországon is sokan követik.

Gozlan León is elfogadta azt.

Ő elkezdett gyülölni, s nem csak egy embert, de minden nevezetes egyént gyülölt. Gyülölsége határos volt az őrültséggel.

Két év alatt a legolvasottabb, legrettentőbb, s a — legtiszteltebb újságirók egyike lett (Nálunk is vannak journalisták, a kiknek alig van egyéb érdemük, mint éles fogaik.)

Gozlan azonban emberszeretőbb lelkü volt, hogy sem ezen eredménynyel megelégedhetett volna. A journalistikai pálya az igaz, hogy munkás, mint a selyemhernyóé, de ledér is, mint a lepkeé. Ha a journalista kifogyott phrázisaiból, élceiből, s megúnja azt, hogy a füstre is tüzet kongasson, olyan lesz mint a pillangó, ha szárnyairól a himport leszórta.

Gozlan tehát fölhagyott a journalistikával, s egyszerre úgy tünt elé, mint Franciaország legszeretetreméltóbb beszélyirója.

Föladatául tűzte ki azon egyének arcképezését, kik legtöbb befolyással vannak a társadalomra, s ezt a „Chantillyi jegyző és „Az orvos“ cimü regényeivel kezdte meg. De ezen első kisérletei után megállapodott, s úgy látszik, visszavonúlt Balzac mesterutjáról, kinek e nemben épen ekkor jelent meg (1837-ben) nagy műsora, a „Comedie humain.“

Gozlan ezentúl a történeti regényre, s 1840 óta a szinmüirásra forditá erejét. Szinművei közt legtöbb szinpadon fordúlt meg a „Les Gateaux de la Reine.“

Gozlan kisebb művei közt igen érdekes olvasmányúl szolgálnak apró vázlatai a párisi életből, s mindenfelé köztetszést nyertek a következő elbeszélései: „A walesi herceg (egy angol trónörökös) kalandjai,“ melynek közlését a „Hölgyfutár“ ma kezdé meg, a „Casimir és Canilly,“ — „Froissard Aristides,“ — „Egy félre ismert szerzetes,“ — „Rambouilleti kastély,“ sat.

Mindenesetre oly iró, kinek irodalmi vázlatos arcképe, helyet érdemel egy magyar divatlap csarnokában.

Szokoly Victor.

Budapesti hirharang.

† Az új évnegyed küszöbén, legelébb is őszinte üdvözletet kell mondanunk mindazoknak, kikkel újra találkozunk. Hiszszük, hogy önök a pacsirta és csalogány éneke mellett sem fognak megfeledhezni a költők dalairól, s kertjök diszlő növényeivel egyiránt fogják ápolni és szeretni a hazai irodalom virágait, melyekből önök számára szerkesztőségünk is igyekezni fog, minél szebb és kedvesebb bokrétákat kötni.

† A gróf Karácsonyi-féle vigjátéki pályázat eredményét tegnapelőtt jelenték ki. Csakugyan egyhangúlag a „Teli vérre“ szavaztak, melynek jeligéje „a vigjáték nem bohózat.“ Mindenki kivánesian várta a jeligés levél felbontását, mely a jeles tehetségü szerzőről föllebbenti a titok fátyolát. Azonban a szerző tovább is ösmeretlen maradt, miután a levélben e név volt olvasható: Péter Pál. Azt mondják: álnév.

† Örömmel halljuk, hogy azon gyöngyök, melyeket gróf Fáy István a régi magyar zene tengeréből buvárol ki, a mivelt külföld fényes szalonjaiban is pompázni fognak. Berlin, Madrid, Páris és Stockholm előkelő köreiben többen megrendelék e zenei vállalatot, s az eddig megjelent füzetek szép müveit már is egész szenvedélylyel játszák. A III-dik füzet Zomborcsevics Mária kisasszonynak, kitünő zongorásznőnek van ajánlva.

† Liszt Ferenc sokszor emlitett müve „a magyar zenéről és cigányokról“ közelebb napvilágot fog látni, még pedig egyszerre három nyelven, franciául, németül és magyarúl. A zongorakirály, e műve által akarja bevezetni a nagyvilágba a szép magyar zenét, mely eredetiségénél, dallamainál és sirvavigadó szelleménél fogva méltó reá, hogy minél jobban megnyerje azt a nimbuszt, melynek neve — világhir.

† Dubez János hárfaművész hangversenye, ma délben sok érdekes élvezetet igér az Európa-teremben. Ő maga Parish-Alvars hárfahős utósó ábrándját,—a „Hunyadi László“ hattyúdalát, és Godefroy „Les gouttes des rosée“ művét fogja játszani. Bignio magyar dalokat énekel a szép tehetségü Zimaytól, Petőfi és Czuczor költeményeire. F. Munkácsy Flóra asszony Szász Károly „Koldús asszonyát“ szavalja. Kőszeghy és Bignio urak pedig egy kettőst énekelnek Nicolai „Vindsori vig hölgyeiből“, a kiket a közönség anyival örömestebb látna a nemzeti szinpadon is, mert ott az utósó időkben úgy is elég szomorú dolgot látott.

† Az irodalomnak egy munkás napszámosa halt meg e napokban, Fekete Soma m. tudóstársasági tollnok, ki nem irt ugyan eredeti müveket, de temérdek német, francia és angol regényt, elbeszélést, szinművet és tudományos cikket forditott le, s ekképpen gyarapitá irodalmunkat. Becsületes és munkás férfi volt, s halála annál szomoritóbb, mert egy özvegyet és sok árvát hagyott hátra, kik most igen kétséges jövőnek néznek elébe. Talán a részvét és emberszeretet segiteni fog szükségeiken.

† Még egy gyászhirt, mely Polgár Zsigmond szeretett barátunk haláláról szól, kinek szive — mig élt — melegen dobogott a hazáért, és a szép, nemes ügyekért. Ifjúsága virágzó korában halt meg, marc. 26-án tüdővészben, s elvesztését nem csak szerető ifjú neje, báró Rudnyánszki Alexandra, és tiszteletreméltó nagy családja, hanem mindazok mélyen fájlalják, kik e nemes szivü, vidám kedélyü férfit ismerék. Megáldott hamvai a törökszentmiklósi temetőben nyugosznak.

† Mondják, hogy a Bartl féle városerdei virágkiállitás, melyet a főrangú világ is részvéttel látogat, százezer ft. értékü virágok és növenyekből van összeállitva. Ez is „szép dolog, de kissé drága.“ Az érdekes kiállitást még holnap megnézhetik a főváros szépei és nem szépei nappal is, este is, még pedig este szép világitás mellett.

† Paulikovics Lajos „Nefelejtsek a történelem mezejéről“ cimü művének első

kötete megjelent. E mű ugyan régen ki van már nyomtatva, de a szerző által eddig el nem hárithatott akadályok miatt, csak most küldetik szét a nagyszámú előfizetőknek. A második kötet is nem sokára következni fog. E „nefelejtsek“ már csak azért is méltók a közönség részvétére, mert azok diesteljes történetünk nehány szép képére — emlékeztetnek.

† Március, miután négy hétig oly sok bajt okozott szelességével, az utósó nap megbánta azt, és bünbánata jeléül sürü könyeket hullatott. Más szóval: az egek csatornái megnyiltak, a nap felhőkbe burkolva maradt egész napon át, s azon eleven, mozgó virág- és pipere-kiállitás, mely verőfényes delenkint a váci utcában szokott hullámozni, ezúttal nem volt látható.

† Ha Erkel Ferenc karmester úrban több buzgalom volna, hozzá a következő inditványt tennők: a nagyvilágot semmi sem érdekli jobban, mint egy egy érdekes újdonság, kivált a művészetek terén. Ha ön Csermák, Lavota és Bihari szebb müveit tehetsége szerint hangszerelné, s azokat erőteljes zenekarunkkal egy pár múzeumi hangversenyen előadná, az oly érdekes újdonság lenne, melyre okvetlen tódúlna a magyar közönség. Lám Tinódi dallamai is mily hatást csináltak. Ezenkivül önnek az az érdeme is volna benne, hogy a magyar zene szépségeit terjesztené, a miért mindenki hálával és részvéttel gondolna fáradozásaira. E mellett saját tehetségét is buzditaná az eredeti szépségek és a munka által, mert jól mondják az angolok: „a munkás ekevas fényesedik, az álló viz pedig megromlik.“

† A jótékony cél olyan cél — mondja egy vig irónk — melyet ritkán lehet elérni. Ezt azonban a „Két pisztoly“ idei báljai is megcáfolják, melyek a józsefvárosi kisdedóvodának ötszáz ftot jövedelmeztek.

† A láncshidnak, mely fővárosunk egyik fő disze, fénye, van egy nagy árnyoldala, hanem csak este és éjjel. T. i. ha a hold ingyen kegyelme nem árasztja rá szép sugárait, egész egyptomi sötétség uralkodik rajta. Azt a kevés lámpát sem gyújtják meg, a mi rajta van, a hidőrök hihetőleg úgy okoskodván, hogy a nélkül is van a hidnak elég jó karrácsozata, s igy az ember nem eshetik le róla.

† A jövő zenéje anyira terjed, hogy most már minden apróbb zenész arra adja magát. Ha benézünk a „Vác városhoz“ cimzett vendéglőbe, ott Katzenberger és neje és a többi (magát „első bécsi quartettnek“ nevezni bátorkodó) társaság „Egy falusi búcsú zűrzavarát“ zenéli el. A „zöld lámpánál“ egy „légyottot muzsikálnak el, a nagy Kristófnál“. A Motzféle ivódában pedig a Kwapil (vagy hogy hivják) társaságtól különféle zene-conversatiókat hallunk a mészárszékben, a csoda-orvossal, a zugkávéházakban sat. Szóval a zenével, maholnap a legutósó hegedűsök is nemcsak festeni, hanem beszélni is iparkodnak. Nem szép haladása é ez a „jövő zenéjének“.

† Bár Göthe szerint Velencét csak saját magához lehet hasonlitani, dr. Alstädter még is egy nagy hasonlatosságot födözött fel Velence és Szeged közt. T. i. mindkét város levegője egyformán szelid és jótékony, a mellbetegekre nézve. Ezt több orvos birálat alá vevén, most tavaszszal már több betegnek rendelék meg a szegedi levegőt.

Egy kisvárosi bál.

(Természet után rajzolta: Szolnoki.)

Ernst elhegedülte a „velencei carnevalt“, Dávid király sok mindenfélét összehegedült: én is elakarom (nem hegedülni, mert hegedülni az az hegedűn játszani még nem próbáltam,) hanem elakarom mesélni a mi quodlibet-bálunkat. (Számiel segits!)

Bál lészen!
Ha eső nem lészen,
Jótékony célra!
Hirdetve vala
Február hatra.

A bál hirére rendkivüli izgalomba és mozgalomba jött mind két nemű és rangú ifjúság; az agarászó nemes, és a kemény kezű kézműves ifjúság, a szoba- és konyhahölgyek serege; szalon hölgyeket nem is emlithetve, miután azok itt — nincsenek.

Jakab zsidó bejárta a lányos házakat, elhordta sok szép cifra kelméit, s akarva nem akarva megvételre csábitá a hölgyeket. A szegény apák csóválták fejüket, a mint üres zseböket megtapinták. — De a mint anyjuk rá riadt: „teremts pénzt, ha férfi vagy!“ a lányka pedig sirt: Jakab megindult e látványon és hallmányon, s jó hitelbe is átengedé a kiszemelt kelmét.

A szolgálók összejöttek a kútnál. Az egyik elkezdé: „az én kisasszonyom tiszta fehérben lesz a bálban“; a másik: „az enyém meg rózsaszinben.“ „Az enyém már minden franciára van angazsirozva.“ „Az enyém is.“ „Az enyém szebb, mint a tied.“ „De bizony nem szebb.“ „Az enyémhez két úrfi jár, mindegyiknek van lova, kocsija, földje; a tiedhez csak egy gyalog hivatalnok jár, kinek se tücski se hajt kis.“ „Igen ám! de az elakarja igazán venni, nem pedig bolonditani; mint azok a tiedet. Az éjjel is naktmuzsikáltak neki.“ „Az enyim tud sütni, főzni, várni, a tied nem.“ „Azért kisasszony igazi kisasszony, nemcsak a neve; van pénze hogy süttessen, főzessen, varrasson.“ „Van ám Jakab zsidónak, mikor ez aztán vissza kéri a pénzét, nem tudom marad é nektek.“

A bál estéjén sürrt forrt minden. Lótott futott a vászoncseléd ide oda; most e kell, majd a kell. Három-négy lány összejött öltözni, vetközni, fésülték, cibálták egymást, a mamák voltak a birálók; épitettek, rontottak, haragudtak... Egész Bábel volt.

Este kettesével rakták őket hosszú szekérre, több nem fért rá az iszonyú krinolin miatt, — úgy hordták őket a lányvásárra.

Jerünk mi is a bálba!

A terem előtti udvaron ácsorgott a cseléd, bámulva a jövő menő cifra népet. A-né oda küldte szolgálóját, meglesni: ott van-e B-né, mert ha ott van: ő nem megy, habár bálkészen áll. B-né szintén ezt tette. A két cseléd egymásnak kifecsegé a küldetés titkát. C-né cseléde azt jött lesni: van-é már valami hason rangú noble hölgy a bálban, kivel aztán méltólag társaloghasson. Viszi a hirt: hogy már megtelt a terem.

Lépjünk be mi is.

A zenészek épen jelt adtak a franciára.

A táncos hölgyek rögtön, mint a katonák, sorakoztak a baloldalon, három rendben várva a kedves ellenség támadását. Ily n lehetett valaha macedoni Fülöp falanxa, csakhogy itt a lándzsák helyett szivigható szemsugárok csillogtak. Egy úrfi bekiált a sorba: Erzsi! Esetleg három Erzsi levén, mind a három előlép a krinolinok hullámaiban. — Az úrfi a három Erzsi közül kiválasztja a legszebbiket. Egy kovácslegény bátran beleront a második sorba, s előhozza az ő Katiját. Egy szabólegény szerényen bemutat ujjával a harmadik sorban lappangó Lízire, s kiinti a tömegből. A ki táncos nélkül maradt, búsan helyére visszatér petrezselmet árulni.

Jobbra balra zúg a kérdés: ki a vis á vis-d? Van-é vis á vis-d? Jer legyünk. „Én azzal a mester lánynyal nem leszek, inkább nem táncolok.“ ‚Édes nagysám! szabad kérnem.‘ „Mindjárt, mindjárt, a táncosom a hütelen, még ez utósó percben sem mutatkozik; azért is megboszulom magam rajta; itt a kezem.“ „Apjuk! nincs táncosom: velem kell jönöd.“

Mi nézők lesznünk, keressünk ülőhelyet, honnan a két colonnra vált táncos nép mindkét csapatát kényelmesen áttekinthessük. Az egyik colonnban a haut créme, a másikban a canaille táncolt, ámbár a canaille közt találkozott nem egy, ki a crémet „tücsök és bogarastul együtt“ készpénzzel kifizethetné.

De ime ott ül Cseveginé tens asszony! Üljünk mellé, tán tanulhatunk tőle valami ujat; ő ismeri az egész népség apraját nagyját. Ő a hölgyvilág rettegése, mert mint a költő mondá:

Neki a nyelve van alkotva oly jónak,
A mint lenni szokott az áspis kigyónak.

Ott ül ő, kifogyhatlan beszédének türelmes hallgatója, Fülhegyiné komámasszony mellett. Amaz csupa nyelv, emez merő fül. Mi is csupa fül vagyunk, hogy szavait legyorsiratozva átadhassuk az utókornak.

„Rémitő fölfuvalkodott ez a mai nővilág! Az a krinolin hólyag; igaz, hogy sok vasalást és keményitőt megkimél, de a tailt nem tünteti ki. Menyivel szebb volt az ötven év előtti divat, midőn a szorosan testhez tapadó ruhán a termet egész szépsége kitünt. Dejszen, volt is ám termetük az akkori nőknek, nem kellett mesterségesen helyreütni a hiányt. Nini! be furcsa nép ez! egy sorban táncol az anya lányával, cancellista a principálisnéjával. Bizonyosan rá parancsolt, mert más táncosa nem akadt. Az a vén bolond meg azzal a botrányos nagy házelővel; aztán meg X-ék szakácsnéja is! Ez már impertinentia, ámbár ennek a forintja is csak olyan, mint a másé. Ez még pár év előtt a kútra sarkas csizmában járt, most meg selyem cipőbe szorongatja nagy lábait, s mióta szegénységét egy férjjel befoltozta, még tensasszonyoztatja is magát. Ennek ni! 60 forintos selyem ruhája van, pedig a férjének csak 400 forint évi fizetése van? Honnan birja? holott az én férjem 800 ft fizetéssel is csak kartonban járat. Aztán ni, az a neveletlen fickó még keztyütlen izzadt kézzel rontja azt a selyemruhát. Ne neked 60 forint! Ez azért forog oly szilajan, hogy alsórubája csipkézetét fitogtassa. Ugyan ugyan ha már ez az agg lant is föltüzi bubjára a koszorút, akkor ugyan letehetik a fiatal lányok. — Emezt meg már öt éve hordja bálokba az anyja, még is mindig csak tizenhat évesnek tartják. Fogadni mernék: Nina azért kacérkodik Kálmán szemébe, hogy majd őt irja ki az ujságban bálkirálynénak.“

Ilyenformán kelepelt Cseveginé rágalmazó nyelve, midőn a táncnak vége lőn, s a hölgyek ifjak egymással vegyest, körben sétára indultak. Hallgatódzunk ezek után is, hátha ezekről is tanulhatnánk valamit.

A mások után leselkedés nem szép, de hasznos lehet. A mienk sem lőn eredmény nélkül. Következő gyöngyöket fogtunk ki, s mutatjuk be a zajongó zsibongó beszédtengerből. — (A mi nyilvános helyen mondatik az nem titok.)

„Édes bácsi! szól egy mama, nézze mily szépen felöltöztettem lányaimat.“

„Bizony hugácskáim, ha igy öltözködtök, maholnap majd kivetkőztök az — örökségből.

„Miért nem voltál Nina, a múltkori bálban?“ „Hát nem hallottad a szörnyü esetet.“ Képzeld! már bálkészen voltam azzal a szép fejdiszszel, melyet tudod Pestről hozattam. Kezemben égő gyertyával a fiókhoz megyek új keztyüt keresni; a fejdisz minden cafrangjával föllobban, fejem lángban áll, — — — s ha Feri oda nem siet, tán a hajam is összeég.

„No Böske! maga is itt van?“

„Semmi Böske, hanem Lizett. Tudja meg, hogy most nem a kapu előtt vagyunk, hanem a bálban. Itt a hölgyeket nagyságodzni szokták. Kikérem, megkivánom öntől, hogy engem is nagyságodzzon. — Kell, hogy előbb magát gyalulja és politirozza meg, azután a deszkát.“

„Eh uram! — szólit meg egy minden áron szerepet játszani kivánó gyalog lovag, egy más derék ifjat, — ön nem tiszteli meg ezt a

bált, a hol mi vagyunk, miután ily különös ruhában jött."

„Micsoda különös ruha."

„Ez a fekete mellény, fehér szegélylyel."

„Ah uram! önnek édes anyja pesti divatárusnö, s még sem tudja, mi az utósó divat"

A szereplö gyalog lovag, ki legalább is régi úri törzsből eredettnek szeretné magát tartatni, egyet pirúl, s azzal el sompolyog.

Menjünk mi is tovább, s nézzünk más beszélgetök után.

„Ön olyan szép, mint egy rózsa."

„Mily pompásan fejezi ki magát. Hiába, a szabó csak mindig szabó!

„Ugy van kedves kisasszony. A ruha teszi az embert; a ruhát teszi a szabó: tehát a szabó teszi az embert emberré."

Ekkor ráréntották a csárdást. Volt kurjongás, tombolás, riszálás, taszigálás. Három anya rántotta ki lányát táncosa karjaiból, kik a csárdást ugyan kankánosan akarták járni. Az iménti bácsi nyomtató szérüjére óhajtá e sok toporzikálót, s dörmögé Kazinczy bácsival: „Ugrik medve komám, ugrom magam is, de mi tisztesen ugrunk."

A csárdás után, melyet háromszor ujrázott csúcsos kedvében az ifjúság, elöjött a gonosz szellem, ürmöt öntött a közörömnek poharába, s hogy a fényes, emlékezetes bált még fényesebbé, még emlékezetesbbé tegye, oly zenebonát csinált, hogy kik benne részt vettek, emlékét sokáig fogják viselni, ki a kezén, ki a lábán.

Hogyan? kérded nyájas olvasó. Halld tehát.

A terem oldalain vidáman lobogtak a stearin gyertyák, midön szelid melódiával ráhuzzák a keringöt, és a krinolinak által fölzavart vihar egy fal oldali gyertyát eldönt, a pokháló szövet föllobban, s egy pere alatt a terem egy oldala lángban áll.

Itt leteszem a tollat. A mi most következik: azt tollam lerajzolni gyönge. Volt sikoltás, taszigálás, taposás és roham az ajtók felé, mely — szuronynyal a kézben — bármely csatát is eldöntött volna. Magunk is a rohamok között valánk. Hallók a visitások visitását Nina ajkairól; megint megégett a kopfputzom! Cseveginé pedig meglehetösen zilált garderobjával föltápászkodott a földről, hol arcra borúlva, mint a saharai karaván a méregszél elviharzását kiállta, és győzelmének érzetével mondá vala: „tizenketten mentek rajtam keresztül: mégis élek." Éltesse is az isten sokáig! *)

Külföld.

* A kiásott Pompéjiban közelebb két nagy fali festvényt födöztek föl. Egyik Orestest és Pyladest, másik Bachust és Ariadnét ábrázolja. E festvényeket mihelyt kiásták, átfestették, s elküldék Zahn berlini tanárnak, hogy a pompéji képekről szóló diszmüve 30-dik füzetében közrebocsássa.

* Carlisleban Mr. Steele-nek nehány nap előtt közemléket emeltek. Az emlék közadakozásból létesült. Ki volt ez a Mr. Steele? Senki más, mint a „Carlisle Journal" szerkesztője, s az emléket journalistai müködése iránti elismerésből emelék. Valószinüleg ez az első ily nemü kitüntetés e hálátlan pályán.

* Biz az ember, mindenütt ember, s ha megharagszik, gyakran dühös lessz és bolondokat csinál. Ennek tulajdonithatjuk, hogy Migeon úr (noha mivelt ember és emellett francia,) közelebb Elsasban bizonyos vetélkedési dologban Kochl úrral, az anpoutey-i polgármesterrel összeveszett, és azt rútúl elverte.

* Vicomte Beaumont-Vassy francia megyefönököt fogságba helyezték, mivel pénzt fogadott el bizonyos ministeri hivatalnokok megvesztegetésére, sőt a mi több, e pénzt magánál tartotta meg.

* Varsóban marc. 18-án reggeli 10 órakor Mickievitz Ádám, Krazinszky Zsigmond és Szlovacky Gyula lengyel költök lelki üdvéért halotti misét szándékoztak tartani. A lapokban nem hirdeték ugyan előre, de nem is akartak belőle titkot csinálni, s igy a templom a kijelölt órára egészen megtelt. Azon perében azonban, midön a szertartásnak meg kellett volna kezdődnie, a templomszolgák elöléptek, elvitték a ravatalt sebesen, és a gyertyákat elfúták. A nép eloszlott. Az egész egy kis tulbuzgalomból történt, mely aligha fog fenső helyen jóváhagyást nyerni, anyival inkább, mivel legfensőbb helyről lön megengedve, hogy Mickiewicz és Szlovacki-müvei újra kinyomattassanak.

* Angolországban sikerült a cannát (oreas canna), a zergék legnagyobb faját dél-Afrikából meghonositani. Még az angol földön születtek erősebbek és nagyobbak azoknál, melyeket Afrikából hoztak. A canna könnyen szelidithető, és jóizü húsa van. Egy, melyet tavaly öltek meg, ezer fontot nyomott.

* Azon kérvények közt, melyeket a porosz kamara kapott, van egy vidéki koldús is, ki a rendőrséget vádolja be azért, hogy őt „ipara gyakorlásában gátolja." Minden állampolgárnak — irja többi közt — biztositja az alkotmány azon szabadságot, hogy a nyilvános részvétet igénybe vehesse.

* A lengyel irodalom téren Starzenszky gróf 2000 lengyel forintot tüzött ki költői müvekre. Ezt mind mondják, Korzeniovszky lengyel költő két fölv. vigjátéka nyeré el. Ez a 2000 forintot újra kiakarja tüzni két müre, szomorú és vigjátékra. A beküldés ideje lenne 1860 marc. elseje.

* A shropsirei grófságban egy angol Pompejit fedeztek föl; római falakat, lakokat, tüzhelyeket téglaműveket, mozaik talajokat, pénzeket, érczműveket, melyek a régiségbuvár előtt megbecsülhetlen kincsek. A temetőre is ráakadtak. Most már az egész területet gondosan átfogják kutatni.

* St. Cloudban a pisztrangok mesterséges tenyésztése jól sikerült. Az ottani park tavából közelebb egy huzásra 200 kilogrammnyit vontak ki.

* Angersben a Trottier-féle gyár márc. 10-kén egészen leégett. A kár 300,000 frank.

* A hollandi-nyugotind sereg egy katona orvosa, a múlt évben megkisérlé magát és szeretőjét (Amsterdamban) kivégezni, mivel összekelésük nem engedtetett meg. Mialatt azonban a lány meghalt, őt a hirtelen orvosi segély megmenté. Életben maradván a katonai törvényszék itélte kötél általi halálra, azonban felsőbb helyen egészen fölmentetett.

* Dr. Philipson Lajos, a „zsidó néplap"-ban gyüjtéseket inditványoz, hogy a bibliát a maga ős szövegével, s a német forditás mellékletével kiadhassák. Az inditványozó az aláirást 30 tallérral kezdte meg.

* A champs Elysée-n márc. 18-kán T. lord és egy vén francia tábornok fogadtak 1000 Fridrik aranyba, hogy ki lesz a nyertes egy kakasviadalban. A lord egy acélsarkantyús küzdő kakast hozott, a tábornok pedig egy közönségeset sarkantyúk nélkül. Mindamellett ez lett a győztes, s az angol lordé maradt a csatatéren. Az ezer aranyat okosabb dologra is fordithatták volna.

* A bukaresti fodrászok közelebb egészen belefáradtak, anyi munkájuk volt. Ezt az okozá, hogy a tiszteknek megtilták az eddigi hosszúfürtös haj és teljes szakáll viselését.

* Lissabonból kegyetlen hirek érkeznek. A főváros közelében e napokban öltek meg egy portugall lelkészt, ki az „irgalmas nénék" javára adakozásokat gyüjtött. A francia követség lelkészét pedig a főváros egyik utcáján nyilvánosan bántalmazák, a mi nem igen szép világot vet a lissabboni nép jellemére.

* Cornélius Péter, kinek „Bagdádi borbélya" nem rég Weimarban pórúl járt, ha bár ez operát Liszt maga ajánlá és igazgatá, közelebb elhagyja Weimart, s Bécsben fog keresni más kört, és más tért, hol tehetsége iránt több elismerést remél. A zene múzsája (Euterpe) is elénekelheti maholnap a szomorú éneket:

„Jaj be sokan vannak
A kik háborgatnak!„

* Washingtonban Sickles D. E. senator New-Yorkból, Key P. B columbiai államügyvédet agyonlövé. Miért? nem mondják a lapok; különben Amerikában az egymást lődözések oly gyakoriak, hogy az ottani világot teljességgel meg nem lepik. Sokan vannak, nem férhetnek meg egymástól.

* Németországból még mindig sokan vándorolnak ki. Havrebe megint egy egész csapat kivándorló érkezett, kik La Plataba mennek. Az ily kivándorlókban nem sokat veszt a nemzet, miután nekik ott a haza, a hol jól foly dolguk.

* Stuttgart közelében marc. 16-kán vasúti szerencsétlenség történt. Oka egy jámbor tehén volt, mely éppen akkor ugrott a pályavonalra, midön a mozdony oda érkezett. Természetesen a kerekek összezúzták a szerencsétlen állatot, mialatt négy kocsi kiugrott a kerékvágásból, s három egészen összetört.

* A hollandi Terschelling szigetnél hatvan év előtt, egy aranynyal és ezüsttel gazdagon megrakott hajó sülyedt el, a „Lutine." E hajóra a múlt évben akadtak rá a sziget halászai és tengerészei, s belőle sok aranyat és ezüstöt hordtak föl, s jobb idők beálltával kétségkivül ismét folytatni fogják kutató munkájukat. Ugyanezen a helyen egy angol bárka, az, „Eldoradó" is elsülyedt, melyen sok réz és jelentékeny menyiségü ezüst is volt, legalább 209,160 ft értékü. Képzelni lehet tehát, hogy a sziget lakói epednek a jó idő után, mely nekik a tenger alatt ezüst és aranyaratást hozand.

* A párisi ipar-palotában april 15-én nyilik meg a mükiállitás. Már is azonban szép müveket láthatni benne. Négyezer tárgy küldetett már be, s még háromezret várnak különböző mütermekből. Nagyon szépek a képek közt, a „Campagne de Kabylie" Decamstól, a „Debarquement en Crimés" Barrintól, s két szobormü Trughemetöl, melyek közül egyik az „Álmodózást" ábrázolja, a másiknak cime: „Nincs többé anyjuk."

* A párisi zenészkörökben egy régi üstökös visszakerüléséről beszélnek. Ez Liszt, ki — mint mondják — nagy hangversenyeket fog ott még ez évben rendezni.

* Dória-Lászlóné, egykori kedves népszinüénekesnőnket külföldön azon kitüntetésben részesiték, hogy udvari énekesnővé tevék.

Vegyes.

* Dumas Puschkinról.

Egyszer Dumastól kérdé egy fecsegő, hogy anyja micsoda nemzetbeli volt:

— Mulatt.

— És annak az anyja?

— Fekete!

— És azé?

— Talán egy majom!

— Ah, tehát önnek öse egy majom lett volna.

— Meglehet, mert lássa ön, az én nemzetségem azzal kezdődött, a mivel az öné végződik.

Anyi bizonyos, hogy Dumas ereiben néger vér foly. Ugyanaz folyt a Puschkin (e nagy orosz költő, az „Eugen Onäghin" irója) ereiben is, kiről most Dumas a következőket irja:

Egy nép csak akkor számithatja magát a

*) Óhajtjuk, hogy ön több ily eleven humoros képet is rajzoljon a természet után lapunk számára. Szerk.

mivelt nemzetek közé, ha saját irodalma van. Oroszország szellemi élete Krylow meséivel és Puschkin költeményeivel kezdődik. Oroszországnak most valódi nemzeti költői vannak: Krylow, Puschkin, Lermontow, Nikrasow, Rostopschin grófnő és mások. A regény költészetet Pisenski, Turgenew, Gregorowitsch, Tolstri, Stschedrin, Jadowskaja és Stanitzki méltólag képviselik.

Puschkin Sergejevitsch Sándor 1799-ben született a pskowi kerületben, s fia volt egy földbirtokosnak, s anyai ágról unokája a néger Hannibálnak, ki nagy Péter uralkodása alatt tábornokságig emelkedett.

Hannibált, mint ifjú embert fogták el a guineai partokon, s egy rabszolgakereskedő hajóra cipelték. Mikor a hajó húsz mértföldnyira volt a partról, Hannibál a fedezetről a tengerbe ugrott, mert a boldogtalan látta, hogy nem lehet más megmentője, csak a halál. Utósó reményében is csalódott, mert egy csolnakkal utána mentek és kifogták. Akkor láncra verték, és Hollandiában eladták.

Péter cár Amsterdamban meglátta ez ifjú négert. Elbeszélték neki szenvedéseit. Megindulva szabadság-szeretetétől, a cár megvette a négert, s Oroszországba vivén, gondoskodni kezdett kiképeztetéséről. Igy lett később a négerből tábornok, s az orosz tüzérség alapitója.

Dolgoruki Péter herceg egy az orosz főcsaládokról irt művében irja, hogy Puschkin egy előkelő családból származott, mely a XIII-dik században Németországból jött Oroszországba. Ez nem valószinü, s meglehet, hogy e család csak csak azért szeretné igénybe venni Puschkint, hogy a családi történeti fényét egy kis irodalmi dicsőséggel egészithesse ki. E rokonságról Puschkin életében szó sem volt, mert a költő bizonyosan hivatkozott volna rá, midőn Bulgarin (egy hirlapiró) alacsony származását veté szemére. Ő erre egy epigrammal felelt, mely Beranger „je suis vilain“ („én csúf vagyok“) művére emlékeztet, mely prózában igy hangzik: „Bulgarin úr mondja, midőn engem a zeloták közé sorol, hogy ősömet Hannibált, egy pohár rumért vette meg Senegalban egy orosz hajós. Ez igaz, de azt elhallgatá; hogy a sajkát, melyet a sors sok győzelem után Oroszország hajójává szemelt ki, ugyan ő kormányzá erős kezekkel, Törökországtól északig, hol a legutósó városok feküsznek“.

* Talleyrandról egy adoma.

A hires férfi abban a nézetben volt, hogy a társaséletben a legkisebb dolgoknál is mindig figyelembe kell venni a személyek rangját és állását, s e szerint tüntetni ki egyiket a másik fölött.

Gortschakoff herceg beszéli, hogy midőn fiatal attache volt Talleyrand mellett, egyszer a hires férfi több egyént hivott meg ebédre. Miután a levesen túl estek, a marhahúst következőleg ajánlá vendégeinek.

Egy herceghez alázattal a legjobb szeletet kiválasztva: „herceg úr, lehetek oly boldog, önnek e marhahúst kinálhatni.“

A másikhoz nyájas mosolylyal: „marquis úr, van szerencsém önt e marhahússal megkinálni.“

A harmadikhoz a szivesség jelével: „kedves gróf, megkinálhatom önt e marhahússal.“

A negyediknek jószivűséggel: „Báró úr, méltóztassék marhahúst venni.“

Az ötödiknek: „titkos tanácsos úr, tetszik marhahús.“

Az asztal végen ülő férfihez pedig leereszkedő mosolylyal mondá: „Eszik ön marhahúst.“

Elvégre a nagy embereknek mindig vannak ilyen bogaraik.

* Megtörtént.

Gróf X..... magyar mágnás, ki mindig Bécsben lakott, egy titkárt vett föl maga mellé, ki magyar tisztjeivel magyarúl levelezzen.

A titkár megjelent, s volt szerencséje bemutatni magát.

A gróf előadá kivánatát.

— Tudja az úr, leveleket fog irni tisztjeimhez az én irmodoromban.

— Boldog leszek, ha teljesithetem méltóságod parancsait.

— Ismeri az úr az én irmodoromat?

— Nincs szerencsém.

— Tehát elmondhatom. Ha az úr azt fogja irni nevemben X...beli direktoromhoz: „Ma indulok Bécsből, s velem indul J. ügyvéd,“ az „indulok“ szót nagy I betüvel kezdi, mert én, gróf X. indulok, az indul-t ellenben kis i-vel irja, mivel nem én, hanem I. ügyvéd indulásáról van szó. sat. Tudja az úr!

— Tudom!

Effélék hallatára kérdhetjük igazán Petőfi egyik legszebb versével:

Egy szempillantásnál mi rövidebb?
Ember-barátom a te életed.
Rohanva jő az idő, s elrohan.
Egy kezében bölcsőd pólyája van,
S másikban koporsódra szemfödel.
Kevély ember, miben kevélykedel?

Nemzeti szinház.

† Márc. 30-kán. Shakspeare „Coriolan“-ja.

Egressy Gábor a nagy britt költő e remek tragikai alakjában bucsúzott el a pesti közönségtől, mely iránta ez este is kitünő részvétet és nagyrabecsülést tanúsitott. A szinház megtelt, s szinte rengett azon tapsvihartól, melylyel kiléptekor fogadák. Később is majd minden jelenet után kihivták, s midőn Coriolán szavaival mondá: „hogy inkább nyomor és halál, mint a kiérdemlett jutalmat koldúlni“ demonstrálólag hangzott föl újra a tapsvihar. Az elismerés e nyilatkozatai átalánosok voltak, s benne a páholyok közönsége is részt vett, melynek pedig a „bon ton“ csak kivételes esetekben látszik megengedni azt, hogy a művészet iránti elismerést tapsokkal fejezze ki.

Egressy művészileg ábrázolá a büszke patriciust. Erély, hatalom és nemesség volt szavaiban és mozdúlataiban, méltó egy hőshöz, kitől épen úgy rettegett az ellenség, midőn Róma vezére volt, mint rettegett később Róma, midőn az ellenség táborába ment. A csőcselék iránti megvetését mély günynyal fejezé ki, s átalában Coriolán egész jellemét, minden oldalról a művészet fényével világositá meg.

S e művésznek — férfi kora teljes erejében — kell megválni a szinpadtól, hol most egyedül ő képes ábrázolni Shakspeare tragikai hőseit. Eltávozása (ha bár rövid ideig tartó lenne is,) annál sajnosabb, mert nincs a ki ürült nyomába lépjen.

Mi az előadást illeti, mindenek előtt a nyomorúságos rendezést kell megróvnunk, mely a legszebb jeleneteknek sem birt életet kölcsönözni. Az összefogdosott statisták gépiesen álldogáltak vagy úgy összeszorúltak, hogy semmi élénk és természetes csoportosúlásra nem voltak képesek. A rendezőség legalább a csapat-vezetőket jobban betanithatta volna.

Volumniát Jókainé, (kivált midőn fiához beszél a volksok táborában,) művészileg játszá. Ellenben Virgilia (Lendvainé,) érzéseiből érzelgést csinált, mi egy római nőhöz sohasem illik, bármiként szeressen is. Auffidius (Lendvai) pedig, midőn Coriolánnal a csatatéren találkozott, úgy elkiabálta szavait, hogy azok egész értelmetlenül hangzottak el. Ez különösen kitünt ma Egressy művészi nyugalma és mérséklete mellett.

Titus Lartius (Hegedüs), mig egy részről a legjelentéktelenebb dolgokat is modoros álpathoszszal mondá el, másrészt pedig a római ünnepélyen megfeledkezett magáról, s Coriolánt bajtárs helyett úgy megpajtásozta, mintha a cothurnusok helyett egy divatos vaudevilleben szerepeltek volna.

Átalában az egész előadás hiányos volt, s arról győzött meg, hogy szinészetünkben jelenleg csak két egyén van, kikre a magasb tragoediák sorsát bizni lehet. Ezek: Jókainé és Egressy. Csak kettő van, ezek közül is — fájdalom — ma az egyiket elkellett vesztenünk.

† Márc. 31. „Guzman Johanna.“

Ellingerné jutalomjátéka volt, ki a cimszerepben először mutatá be magát. Ha drámaénekesnői tehetségét kivánta tanúsitani, akkor célszerűbb lett volna egy meyerbeeri szerep, minő Alice, vagy Halevy „Zsidóhölgye.“ Különben a könnyebb stylü Verdi dallamokat könyebben lehet énekelni, habár az olasz zene olvadékonysága hajlékonyabb hangot kiván, minő az Ellingernéé. Mai előadásáról ugyanazt mondhatjuk, a mit az elébbiekről: gyönyörü, csengő hang, kevés simaság, a szavak érthetlen kiejtése, és nyugtalan játék, mi alig fejez ki valamit. A természet sokkal jobban kedvezett Ellingernének, mint a művészet.

Mai jutalomjátékán nagy közönsége volt, mely átható szép hangjait mindig zajosan megtapsolá.

Nyilt posta.

Nagy-Kőrösről egy cáfoló levelet kaptunk, a lapunkban közelebb megjelent kőrösi közleményre. A cáfoló levél irója rosz neven veszi abban e szavakat: „a tudósokat és tanárokat csak a nagyvilág tudja érdemük szerint méltányolni, nem a „kisvárosok.“ E kifejezésben semmi sértő nincs, mert anyi bizonyos, hogy minél szélesebb a kör, a hol élünk, érdemeinknek annál nagyobb viszhangja van. Bizonyosan maga Humboldt se juthatott volna anyi kitüntetéshez, ha nem Berlinben, de Hohenstadtban éli le napjait. Ezért tehát nincs mit nehéztelni. Mi a báli leirás hangját illeti, az nem volt olyan, mely megrovást érdemelne, sőt a bált szépnek és látogatottnak hirdeté. Különben a cáfoló soroknak örömest helyet engedtünk volna lapunkban, ha az nem oly egyén ellen lett volna irányozva, ki az egész ügyben ártatlan. Mindenesetre igaztalanság lenne vádolni valakit azért, a mit nem tett. Az illető levél nem azon körből, és nem azon egyéntől eredt, kinek a cáfolat tulajdonitja. Azért „fátyolt reá!“

Tordáról is vettünk egy cáfolatot. Ott azért neheztelnek, mert egy lapunkban közlött tordai tudósitás igy kezdődik: „egy vidéki város, vidéki levelezők nélkül mit sem ér a lapokra nézve.“ E sorokat arra magyarázzák, mintha Tordán nem lenne levelezői képességü egyén. Pedig korántsem azt teszi, hanem hogy a sok érdemes és mivelt tordai lakos közül, alig akad valaki, ki tudósitaná a pesti lapokat. A közlemény többi állitásaira nézve cáfolatúl irják, (s mi örömest közöljük,) hogy a méltatlanul kisebbitett szini terem elég nagy arra, hogy 400 embert kényelmesen befogadhasson. A két utósó tavaszon a kolozsvári szintársulat is megfért annak szinpadján, s egykor Füredi, Feleki, Benza urak, Déryné és Kántorné asszonyok is örömmel szerepeltek rajta. Egész harcok és néma ábrázolatok történtek ott a nélkül, hogy valaki leesett volna róla. Méltatlanság volt Barna Marit is oly nagyon megróni, miután e törekvő, fiatal lányka, kinek pályája kezdetén nincs alkalma nagy szinpadok mintái után képezni magát, körülményeihez mérve haladt anyit, a miért buzditást érdemelne. Tordán és Enyeden becsülésben részesült. Szepsiné ellenben túlságos bókot kapot a levelezőtől, habár a múzsáknak nem nagy kedvence. Pozsonyi úr azért érdemel megrovást, mert kevés próbát tart, s az ujoncok kiképzésével nem törődik. Mind e véleményeket készséggel nyilvánitjuk ki lapunkban, anyival inkább, mert tanújelei annak, hogy Torda derék magyar lakossága érdekkel viseltetik a magyar szinészet iránt is, még akkor is, ha körében nem valami nevezetes társaság időz.

Mai számunkhoz egy negyed iv van mellékelve.

Budapest 10-dik évi folyam. 40. Kedd, április 5-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Kép a multból.

Faluvégen egyszerü lak:
Zöld redönyös két kis ablak,
Kapufélfa kapu nélkül,
Helyén bárki bemehet,
Mellette egy vén cseléd ül:
A kiszolgált házieb.

Bekeritve a kis udvar
Hol léccel, hol liciommal;
Közepében gémes kút áll,
És a gémes kút körül
Karcsu kakas, izmos gúnár
Viaskodnak emberül.

A kis házon egy parányi
Barna foltot sem találni,
De a ház tajtékpipája,
A kémény lehetne szebb,
Ha ki nem sziná barnára
A nagy vendégszeretet.

Nézz fel a hüvös tornácra:
A gazda, a patriárka
Foszladozó szalmaszéken
Fejcsüggesztve ott mereng,
Tisztes ősz, kinek már régen
Megágyaltak odalent.

A pitarban sürge élet:
Szorgalmas fehércselédek
Munkálkodnak s egyremásra,
Döntik a világ baját, —
Köztük egy csinos leányka:
Konyhakertben szép virág.

Apja, anyja elhalának,
S az elaggott nagyapának
A sok istenáldásából
Ez az egyetlen maradt,
A többi? ki itt, ki távol
Álmodik a föld alatt.

Meg van még a félig nyiló
Félig burkolt rózsabimbó;
Arcain tizenhat évnek
Gyermek szendesége ül, —
Öreg! hajtsd el a lepéket,
Röpkednek rózsád körül.

Járnak kelnek deli ifjak,
Itt nevetnek, ott susognak,
Megtanitják álmadozni
A még tiszta, zárt kebelt,
S tisztességes zálogosdi
Mondja meg: ki a kegyelt?

Az a vége a dolognak
Hogy egyszer kérök kopognak,
S üdv özönben úszó mátka
Lesz a szép szelid gyerek,
Ne búsulj vén pátriárka:
Úgy sem éred azt te meg,

Illésy György.

RÓZA, A KIS KÁVÉHÁZI KIRÁLYNŐ.

Életkép.

(Egyike azon ritka történeteknek, melyben nem az unokaöcs szedi rá a nagybátyát.)

Balázs Sándortól.

(Folytatása és vége.)

Lassankint azonban még is úgy tetszett neki, mintha egy bizonyos sárga gombos frakku, közép termetü úr, kissé talán gyakrabban, és többet sürgölödnék mihez — sem — hasonlithatója körül, mint azt a többi hódolók és udvarlók teszik.

Alkalmat vett magának kiléte után tudakozódni az egyik bizalmas arcu tekeőrtől, a ki szemüveget viselt.

— Fleisser, kardalnok a német szinházban, — válaszolt a tekeőr, legkissebb megindulás nélkül.

Ha lett volna is a költő-ügyvéd szivén kő, e tudositásra magától alázuhant volna az.

Egy német kardalnok, mi több egy Fleisser!

Négy hatost ajándékozott a tekeőrnek, s kicsinlő, megvető arccal visszaült székére, és meg nem tudta fogni, hogy szemei mikint fedezhették föl ezen embert!

És még is (ily különösségek tömkelege az élet!) szemei ezután is fölfedezték e kék frakkos embert, sőt nemcsak, hanem utójára még ha lehunyta is szemeit, akkor is kék frakkos embereket látott.

A kék frakkos ember azonban észre sem vette Lipót úr töprenkedéseit, vagy legalább nem sokat gondolt vele.

Vakmerő egy szemtelen volt ez a kék frakkos ember!

Egész arcátlan biztonsággal oda lépett a trón elé, beszélgetett, nevetgélt, sőt még élceket is csinált. Megfogta a királynő kezét, sőt vakmerősége anyira ment, hogy meg is szoritotta azt olykor olykor.

S mindezt Lipót úr jelenlétében, Lipót úr szeme láttára, és Lipót úr füle hallattára!

Már csak jobban szemügyre veszem ezt az embert! gondolta magában Lipót úr, és meg is tette a mit gondolt.

Mély megvetése dacára meg kelle vallania, hogy a kék frakkos ember nem mondható rút embernek; hogy ellenkezőleg igen szép ember.

Ezen fölfedezés volt alapja három héti szenvedéseinek.

Szive féltékenységre gerjedt, s ha valaha közleni fogja e boldogtalan időszak elmetermékeit, a világ meg fog győződni felőle, hogy méltó joga volt gyülölni a kék frakkos embert.

Gyülölte is őt egy elkeseredett költői sziv egész erélyével.

Három hét után levelet irt e tárgyban szemefényének.

Elpanaszolta gyötrelmeit, kifejezte azon méltó kétségét, hogy Róza kisasszony nem viseli magát elég tartozkodó szigorral a kék frakkos ember iránt, s határozott nyilatkozatra hivta föl őt.

Más nap reggel Róza kisasszony magához intette Lipót urat trónja elé, s előszóval válaszolt levelére.

Róza kisasszony ez alkalommal szokatlanúl komoly volt.

Hangja remegett a fölindulástól, s szemei könytől voltak nedvesek.

Megfogta kezit barátjának, hosszasan, némán nézte őt fájdalmasan mosolyogva, s végre fuldokló zokogással ezeket mondá:

— Lipót úr, csak az ég tudja menyire szeretem önt, de lássa ön Fleisser...

Ezen név említésére a költő-ügyvéd fehér lett, mint mellénye, és egész testében reszketni kezdett.

Ezt észrevevén Róza kisasszony, gyöngédségből nem említé többé e gyülölt nevet.

— Én szeretem önt... csak önt... csak önt szeretem... de lássa ön, én szegény, védtelen leány vagyok... kinek a világon senkije nincs... s ő...

Itt könyek és fuldokló zokogás fogták el az ártatlan gyermeket. Hosszú szünet következett.

— Folytassa ön — mondá a költő sötét resignatioval.

— Én csak önt szeretem Lipót, de ő... de ő... nőül akar venni engemet!

Lipót e szóra, mintha keblét kigyó csipte volna meg, kirántotta kezét Róza kisasszonyéból, kifizette kávéját, s elrohant a Duna partra.

Három egész óráig sétált a sóház előtti töltésen alá s föl.

Mi történt ez idő alatt belsejében, elmondani képtelen vagyok. Ő már 32 verset irt e tárgyban, s még is legutósó strophájában tartozkodás nélkül kimondja, hogy ily nemü érzéseket „lefesteni nem lehet!“

E közben hideg szellő kerekedett, s a hideg szellő, a mint tudjuk, használni szokott a komolyabb fölindulásoknak.

Visszanyerte önuralmát. Józanon kezdte fontolgatni a dolgot, s úgy találta, hogy Róza kisasszonynak tökéletesen igaza van.

Ő szegény, elhagyatott leányka, s én még mind eddig nem tettem neki ajánlatot! Helyre kell hoznom hibámat!..

Visszasietett a kávéházba, s oly nyugodtan és hetykén, mint a kék frakkos ember szokta, oda lépett a trón zsámolyához.

— Akar ön nőm lenni Róza kisasszony?

— Istenem, mit mond ön? — felelt Róza kisasszony oly hangon, melyet Lendvai-Latkócinétól tanult.

Lipót úr még nagyobb nyomatékkal ismételte kérdését.

— Ah, mily boldog vagyok — sohajtá Róza kisasszony — de hát nagybátyja?

— Mit nekem nagybátyám? — mondá komoly pathossal Lipót — mit az egész világ?! Csak ön akarja!

— Nem Lipót úr — mondá szomorú önmegadással Róza kisasszony — én nem akarok válaszfalul tolakodni az ön nemes szive és a nagybátyja nemes szive közé...

— Mit mond ön? — kérdé Lipót kétségbeesve.

— Szerezze ön meg nagybátyja beleegyezését, akkor öné vagyok... a nélkül soha! Én nem akarok oka lenni szerencsétlenségének!

— Nemes szivű lény! — sohajtá Lipót önkénytelen megilletődéssel. — Megszerzem, vagy ez a kávéház nem fog látni többé soha!

E szavak után gyorsan megfordult, s még gyorsabban odahagyta a kávéházat.

IV.

Lipót úr a kávéházból kirohanva, meg sem állott a három dobutca 29-ik számú házkapujáig.

Itt megállott, nagyot lélekzett, azután fölsietett a lépcsőzeten, kopogtatott egy gyöngyszinű ajtón, s belépett nagybátyjához.

Idősb Lipót úr éretlen szilva szinű bő házi öltönyében éppen kávéját szörpölgette, s igen jó kedvüen fölnevetett, midőn unokaöcscsét megpillantotta. Idősb Lipót úr igen szeretett nevetni.

Idősb Lipót úr ötven — és hatvan közötti volt, és a megszólamlásig hasonlitott ifjabb Lipót úrhoz.

Ezt leszámitva, semmi alapos kifogást nem lehet tenni külseje ellen. Olyan volt, a minők a háziurak szoktak lenni 50 és 60 között.

Leültette unokaöcscsét szemben magával, s megkérdezte tőle, ha reggelizett-é már?

Ifjabb Lipót úr azt felelte, hogy reggelizett, azután nagyot sóhajtott.

Idősb Lipót úr hangos nevetésben tört ki, megpillantva azon sajátságos izommozgást, mely ezen mély sóhajt megelőzte és kisérte.

Kikacagván magát megkérdezte, hogy hát mért búsulsz Lipi?

Lipót ismételtette magának e kérdést, s azután eleitől végig elbeszélte sajátságos szerelmi történetét.

Idősb Lipót úr majd meghalt ez elbeszélés alatt nevettében. Különösen az tetszett meg neki, hogy a kis leány az ő megegyezéséhez kötötte az egész dolgot.

— De hát olyan szép-é csakugyan? kérdé magához térve nevetéséből.

— Csakugyan olyan! — felelt ifjabb Lipót úr a meggyőződés hangján.

— És olyan jó is?

— Még jobb!

Idősb Lipót úr kissé elgondolkozott e párbeszéd után, és csak akkor szünt meg gondolkozni, midőn észrevette, hogy pipája kiégett.

Mit gondolt ezen idő alatt, az örök rejtély maradt, miután ő nem szokott verseket irni. Végre megszólalt.

— Ma ebédután oda megyünk feketére. Meg kell ismernem a leányt, addig nem válaszolhatok.

És délután oda mentek feketére. Ifjabb Lipót úr bemutatta nagy bátyját, és Róza kisasszony nyájasabb, szendébb, és szeretetreméltóbb volt, mint valaha.

— Nos? kérdé az ifjabb Lipót, midőn távoztak.

— No, no! — felelt az idősebb Lipót.

Másnap ismét Róza kisasszony trónja előtt feketézett a rokon pár.

Ifjabb Lipót úr ismét megkérdezte, hogy:

— Nos?

Az idősebb ma sem felelt egyebet, mint hogy:

— No, no!

A harmadik napon is megkérdezte ifjabb Lipót úr nagybátyjától hogy: nos?

Idősb Lipót úr a harmadik napon már nem elégedett meg a nonóval, hanem mélyebben belecereszkedett az ügy tárgyalásába!

— Tehát csakugyan szereted őt? Bizonyos vagy-é ebben Lipi?

— Tökéletesen bizonyos! — felelt Lipót komolyan.

— Nem önámitás, nem költői ábránd-é csupán ez az egész gsikten?

— Nem, — felelt Lipót még komolyabban.

— Ezt be kell bizonyitnod Lipi, mert csak úgy adom hozzá megegyezésemet, az az, úgy fogadlak örökösömmé.

— Bebizonyitom, — mondá Lipót elszántan.

— Mikint?

— A mint nagybátyám kivánja. Parancsoljon.

— Igy már szeretem. Tehát hallgasd meg mit kivánok. Miután tudom, magamból tudom Lipi, ne mondj ellent, tudom, hogy a szerelemnek a távolság és az idő legbiztosabb próbája, hát azt kivánom, hogy eltávozzál, és hogy egy egész évig távol légy. Ha ez idő eltelése után is szeretni fogjátok egymást, akkor Isten neki, áldásomat, és házaimat rátok adom. Nos, beleegyezel?

Lipót nem felelt, csak nagyot sóhajtott, és zsebkendőjét vette igénybe.

— Hát nem egyezel bele? ismétlé fenyegetőleg kérdését a nagybátya.

— Beleegyezem! sóhajtá Lipót megsemmisülten.

— Kikötve természetesen azt is, hogy ez idő alatt sem levelezni, sem semmiféle correspondentiába ereszkedni nem szabad. Érted?

— Értem.

— Hát azt sem kérded, hogy hová küldelek, he, te kis szerelmes kópé?

— Távol tőle mindegy nekem akárhol a világon!

— Akkor hát Sztoneczen is megleszesz. A vidék szép, a levegő egészséges, s legalább nem kerül semmibe. És legalább megtanúlsz gazdálkodni, úgy is rátok szál az egész jószág, ha meghalok.

— Szabad-é Rózát mégegyszer látnom? — kérdé egy elitélt nyugalmával ifjabb Lipót.

— Szabad, — felelt idősb Lipót

A búcsú fájdalmas volt, de a szép jövendő biztos reménye némileg enyhitette e fájdalmat.

— Esztendő mulva Róza!

— Esztendő mulva Lipót!

Másnap reggel Lipót már útban volt Sztonecz felé, Liptó vármegyébe.

Egy egész álló esztendeig ki sem mozdult a faluból.

Szeretett, szenvedett, és dalolt.

Ez rövid története e szomorú esztendőnek.

Végre számüzetése ideje lejárt, végre visszatérhetett Pestre.

Mit gondolt? mit érzett? mint dobogott a szive, ez mind meg van irva verseiben, s itt ismételni haszontalan szószaporitás lenne.

Egyenesen nagybátyjához hajtatott.

Népes társaságot, zajt, és új butorokat talált a teremben.

— Körültekintett, s miután nem látta nagybátyját, egy vendégtől tudakozta meg az ünnepély okát.

— Hát keresztelünk, — felelt a vendég bámulva e csudálatos kérdésen.

— Hol?

— Itt?

— Nagybátyámnál?

— Nem tudom nagybátyja-é önnek idősb Lipót úr?

— Mikor házasodott meg? kérdé Lipót egy irtózatos sejtelemtől megkapatva.

— Bizony már közel esztendeje lesz! De hát ön ezt nem tudta?

Mielőtt Lipótnak azon megszégyenitő vallomást megkellett volna tenni, hogy ő az egész dologról csakugyan semmit sem tudott, egy oldal-ajtó megnyilt, s a társaság hangos éljenzésben tört ki; és Lipót nagybátyját látta az ajtón kilépni — karján Rózával.

Hátul a kék frakkos ember jött, őlében hozván **keresztfiát** a Lipót-házak örökösét.

Lipót a szomszédjába fogódzott, hogy össze ne roskadjon; de gyöngesége csak nehány másod-percig tartott. A méltatlanság érzete erőt adott szivének, s egy megvető, porig sujtó pillantás után nagybátyjára, Rózára, és a kék frakkos emberre, gyorsan megfordult, s odahagyta nagybátyja házát — örökre.

Sok sok év eltelt azóta már, de Lipót szivére egy sem hozott balzsamot. Még mindig szenved, és mindig kesergi szomorú csalódását.

Ki többet és részletesebben akar még megtudni, fizessen elő a „Napkelet“ és a „Magyar néplap“ nevezetü hirlapokra.

Majd mindenik szám hoz Lipóttól egy egy fájó, panaszos, merengő költeményt.

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Céklával, igen! És uram, ha az embernek kilenc gyermeke van, akkor az embernek csak saját ügyeiről kellene gondolkodnia; ezt beismerem.

— De kegyed nem eszik, Carról úr!

— Bocsánat, már oly sokat ettem, — alkalmasint életemben utójára! — tevé hozzá halkan.

— Rizspuddingot gyümölcscsel?

— Mindkettőt nagyon szeretem, de ma, — engedje még hozzá tennem, hogy nőm igen beteges.

— Nos, úgy vegye a felét a rizspuddingnak, felét a gyümölcspuddingnak, s hogy e kettőt összekösse, felét e szilvapuddingnak.

— Három puddingot, nagy isten!

— Mi ebben oly csudálatos?

— Az, hogy itt minden bámulatra készt. Különben uram, ha szabad kijelentenem, mondhatom, hogy jóllaktam, tökéletesen jólaktam. Bizonyára e pillanatra várt ön, hogy tudtomul adja a herceg által rám mért büntetést, kit ön oly remekül képvisel.

— Két pohár bort e három puddingra, édes Carról úr! Igy! S most engedje meg drága uram, hogy egy percre bemehessek a herceghez, megmondani neki, hogy —

— Oh igen, mondja meg neki, hogy bolond voltam, midőn fönséges személyét bántalmaztam, és hogy az én fájdalmam, és egész hátralevő része életemnek — szentelve legyen —

Sir Richard mély bókot csapott a kereskedőnek, s azon szobába ment, melyből jött, midőn Carróllal az asztalhoz telepedett.

A kereskedő a látottak és hallottakból mitsem értett, s ezért sir Richard távoztakor gyorsan felszökött az asztaltól, kalapja után nyult, s az ajtó felé sietett.

Azonban, oh csalódás, oh ijedelem, világosan hallotta, hogyan forditják kivülről a kulcsot kétszer az ajtóra.

— Nem tévedtem, — gondolá borzalommal, én veszve vagyok!

Még nagyobb ijedelmére, a terem másik végén ujra megnyilt az ajtó, melyen sir Richard eltünt, s azon a fiatal tiszt lépett be, kivel a herceg előbb már szintén közölte boszú tervét.

A tiszt Carrólhoz lépett, jó angol módra megrázta kezét, az az hogy majd kiszakitotta, s szólt:

— A herceg engedelmet kér, hogy félóra előtt be nem jöhet, azonban addig —

— Addig is ön hozza bocsánatát?

A tiszt hangosan csöngetett.

Három szolga mint a villám jelent meg.

— Két teritéket, s katonásan szolgáljatok. Csak félóránk van. Gyorsan, gyorsan, gyorsan!

A parancs egy pillanat alatt teljesittetett.

— Én itt ülök, kegyed meg foglaljon amott helyet, Carról úr.

— Én amott? De én már ettem!

— Eszik ön e tört borsóból?

— De — — —

— Csak katonásan! Nézzen ön rám, — én már ettem belőle!

— De van szerencsém mondani, hogy —

— Nos, hogy tetszik? Hát ön még hozzá sem látott?

— Bocsánat — mert — ah, ő nem érti, hogy nem élhetek a kitüntetéssel. Már csak meg kell kisérlenem; de tört borsót három puddingra, — jó isten! mi lesz ebből!

A szolga kérdé:

— Spékelt borjúmájat?

— Köszönöm, de — — —

— E borjúmájból, a herceg kedvenc ételéből nem akar ön enni? Lehetetlen!

— Ah, bocsánat! nem tudtam, hogy a herceg kedvenc étke. Ezen esetben —

— Adjon Carról urnak a borjúmájból; sokat és gyorsan!

És Carról, ki a sok ételtől már akkorára dagadt, mint egy léggolyó, még a borjúmájat is elfogadta.

— Csak katonásan, Carról, csak katonásan. Egyék, igyék, — kortyot kortyra. Most rohanjuk meg ezt a malacot. Felét nekem, felét kegyednek!

— Oh nem, sohasem birnám, — ez borzasztó!

— A herceg tiszteli a sült malacot, tehát semmi sértés a herceg ellen, ha úgy tetszik.

— Nem akarom őt megsérteni, de —

— Vegyen hozzá burgonyát.

— Burgonyát?

— Mit mond ön?

— Hogy burgonyával igen remek.

Carról piros lett, mint a rák.

— Az ég nevére, gyorsan Carról, gyorsan! A herceg — —

— Teszem, a mit tehetek, legjobb uram, de erőlködésem dacára —

A szolga ismét halkan kérdé Carróltól:

— Nyúlsültet ribizkével?

— Nagyon szeretném ugyan —

— Úgy adja oda az egészet! — parancsolá a fiatal tiszt.

Carrol úr fájdalmasan fölkiáltott.

— De uram, hát ön?

— Én nem szeretem a nyúlat, hanem mig ön a nyúlon gyönyörködik, addig megtöltöm poharát. Csak gyorsan!

Carrol igyekezett a sültet lenyomni, de már a villát is alig birta tartani.

— Nos Carrol úr, már töltök. Csak előre!

— Mindjárt készen vagyok, — nem birok többet! — morgá Carról, mind a mellett sok sóhajtás és sok pohár sör kiséretében dicséretesen eltemeté.

— Már most zárjuk be katonásan a lakomát. Vegye ön felét e szilvás és almás süteményeknek; a másik felét én költöm el, — szólt a zászlótartó.

Carrol kövér arcán a biborvörös szin e szónál ibolyaszinüvé változott.

Egy nagy poharat megtöltött rummal, s azt előbb lenyelte, mielőtt ama nehéz tésztanemühöz látott volna, miről csak azoknak lehet fogalmuk, kik Angliában éltek.

A rum szerencsére segitett, s gyomrában csinált kis helyet a várakozó almás süteménynek.

Carrol úrnak végre ember fölötti erőlködés és bámulatos akaraterejével sikerült a tésztát gyomrába expediálni; azonban oldalbordái

recsegtek, s már alig birt lélekzetet venni. Véletlenül mellényén a feszülés miatt több gomb lepattant, s mégis levegőhöz jutott.

— E gyönge lakomát most koronázzuk meg ama sajttal, mely felénk mosolyog. — szólt ismét a szivtelen zászlótartó. — Adja ide, kérem, tányérját!

— Megvallom, — válaszolt a félig elájult kereskedő, — hogy nem tudom önnek udvariasságát miképen megszolgálni.

— Viszonozza ön azzal, hogy elfogadja, a mivel megkinálom.

— Ez épen a bökkenő. — erőm — képességem — tehetségem —

— A sajt elősegiti az emésztést, Carrol úr! — viszonzá a tiszt, s kereskedő tányérjára legalább is egy font chesteri sajtot tett.

— De ön egész hegyet rak elém, én e sajtot nem —

— Ez a herceg saját tehenészetéből való.

— Ezt nem tagadom, hanem — —

— Csak nem akarja ön, ő királyi fenségét megbántani, midőn megveti e sajtot?

— Nem vetem, isten mentsen meg attól, de én a jóllakás áldozata leszek; az emberi erők — —

— Ne tegyen olyan sok ceremóniát, kérem! — szólt a zászlótartó oly hangon, mely parancshoz hasonlitott.

Carrol kétségbeesetten fúrt e sajthegybe útat, s a félelem megtette, mit az akarat ki nem vihetett volna: a sajt elpusztult.

A zászlótartó most még utósó csemegéül kemény tojás és sardella-salátával kinálta meg.

Ez azonban már a kegyelem-döfés volt.

A kereskedő átlátta most, hogy mily büntetés szabatott rá a herceg megsértése miatt, kitől pedig már bocsánatot remélt nyerni. A végveszélyben erőt nyert az ellentálláshoz, s hevesen kiáltott:

— Nem eszem uram, nem! Védeni fogom magam!

Kést ragadt kezébe.

— Emésztetlen kemény tojás miatt halni meg, nem soha!

A helyzet most igen kényessé kezdett válni, de a zászlótartó nem tágithatott.

— Ön meg fogja enni a salátát! — parancsolá, s az ablak mellett álló kardját kezébe vette.

Az ellenek felfegyverkezve, szemben egymással, csak a saláta által elválasztva állottak.

A csengetyü megszólalt.

— A herceg! — szólt a tiszt változtatott hangon.

— A herceg! — mondá a kereskedő, kinek haragja azonnal eltünt.

— Ő mindjárt jön, mindjárt itt lesz, — folytatá a tiszt, — már itt van!

A mellékszoba ajtaja föl nyilt, s a walesi herceg megjelent.

Carrol mélyen meghajtotta magát; a tiszt eltünt.

Nagy szelidséggel, s azon bizalmassággal szólt a herceg Carrolhoz, mely a polgárok szivét olvadékonynyá teszi:

— Bocsánatát kérem uram, hogy oly soká várakoztattam; azonban az elvesztegetett időt pótoljuk ki.

Erre csöngetett.

A két megürült asztalt pillanat alatt teritett tábla helyettesitette.

— Carrol János úr, remélem megtisztel azzal, hogy velem fog étkezni.

— Harmadszor ebédelni! — sóhajtott a kalmár.

A herceg kimutatta számára a helyet.

Egy negyed sült ökröt hoztak föl.

Carrol lelkét az isten kegyelmébe ajánlotta.

II.

A kereskedő nem kételkedett tovább, hogy ő itt, Carlton-Houseban hurokra került, hol fel kell fordulnia, pedig gyomor-túlterhelés miatt.

Ha valaha kimenekülhetne e kelepcéből, — hanem hogyan történhetne ez? A kérlelhetlen sült ökör huszonöt fontnyi sulyával fenyegetődzött.

S ez csak a kezdet volt, — a harmadik lakoma hajnalpirja.

— Carrol úr, — szólamlott meg a herceg, — bár semmi esetre sem akarok jobbnak látszani, mint a milyen vagyok, de roszabbnak sem. Ön gyalázatos módon rágalmazott engem, midőn minduntalan ezt kiabálta: Ez az, ki Angliát megeszi!

Levele, ki Angliát megeszi!

— A tapasztalat mutatja kegyednek, hogy mily nehéz csupán Angliát akár két lakomán is megenni. Kegyed alig izlelte meg nehány terményét, s már is majd eldől a jóllakás miatt.

— Legkegyelmesebb herceg! — kiáltott Carrol, — igen, én majd eldőlök miatta. De mielőtt meghalnék, elakarom mondani, menyire elátkozom magamat isten és ember előtt, hogy önt megbántottam, hogy önt —

— Ön nem fog meghalni, Carrol úr; legyen nyúgodt!

— Ah, — kiáltott Carrol, — köszönöm önnek hercegem, nagyon köszönöm, ha még nem késő! Ön tehát megbocsát?

— Nemcsak megbocsátok, hanem segiteni akarok rajta, hogy az evetteket meg is emészsze.

— Nem hiszem, hogy ez sikerülhessen, — viszonzá Carrol, — mert úgy érzem, mintha gyomromban feküdnék a Pals-Mall kövezete.

— A köveket szét lehet morzsolni és felolvasztani. Ön megfogja emészteni a két ebédet, Carrol úr!

— S mi módon, jó isten?

— Azon módon, melyen magamon szoktam segiteni, ha a mértékletesség határait átlépem. Adjátok ide a sültet, — parancsolá a szolgák egyikének.

— Mit, adjátok ide a sültet? — hebegé Carrol, a legnagyobb ijedtséggel. — Azt akarja, hogy a sült emészszen bennem? Ah, ön kegyetlen, midőn először megbocsát, aztán jelen állapotomban marhapecsenyét étet velem. Ez olyan bocsánat, mint Cambysesé, — azon különbséggel, hogy ön a helyett, mikép engem tétetne az ökörbe, mikép ama zsarnok cselekedett, az ökröt belém téteti!

— Mérsékelje magát Carrol úr, mérsékelje. Hercegi szavamat adtam önnek, s ha még nem adtam volna, azt ezennel most teszem, hogy önt az emésztésben elősegitem. Ön innen oly könnyen fog ellebegni, mint egy skót szilfid! — De adjatok már Carrol úrnak sültet! parancsolá inasainak a herceg ujra.

Carrol úgy emelé a lőpor feketeségü lébe mártott sültet ajkaihoz, mintha az halálitélete lenne.

— Mi van e hús mellett? — kérdé, mialatt a különös és idegenszerü mártalék izét találgatá.

A szolga udvariasan felelt:

— Ez gyömbéres marhahús, a jó reménység fokáról!

— Ah, ah, a jó reménység fokáról, s gyömbérrel! De erős, rendkivüli erős!

— Nos, Carrol úr, nos? — kérdé a herceg.

— Ez izgat és meglep, de nincs ellenemre!

— Ön még nem ment elég messzire, viszonzá a herceg, mialatt titkosan intett a mellékterem ajtaja felé, honnan barátai alkalmasint mindent láttak.

— Misem jobb a gyömbéres marhahúsnál. Ezt az elhunyt Howard lordtól tudtam meg, a ki jeles inyenc volt.

— De nekem úgy tetszik, mintha Howard lord emésztetlenségben hunyt volna el.

— Ez igaz, de azért történt, mert nem evett elég gyömbért. Különben a gyömbér nem is elégséges.

— Madeirai teknősbéba gibraltári borssal! — szólt az inas a helyzetében némileg megnyugvó Carrolhoz.

Ezen ételnek már illata is jó jelnek látszott, vagy is inkább szaglott, s mintha már is elősegitette volna az emésztést.

Nagy bátorsággal megizlelte.

— Még a gyömbérnél is erősebb! — kiáltott fölugorva. — Istenemre erősebb!

Ajkai és orra reszketett, mintha vigyázatlanul ecetes üveget szagolt volna.

— Kétségtelen, — jegyzé meg a herceg, — hogy a gyömbér nem oly erős, mint a spanyol bors. De még is elfogja ön ismerni, hogy ez pompás?

— Nem mondok nemet, hanem pompás csak azok számára lehet, a kik szeretik. Királyi fönséged alkalmasint mindig ilyesekkel él, — és —

Valóban a walesi herceg már ifjú korában rendkivül használta a fűszereket, s minél idősebb lett, annál több bors és fűszer jött ételeibe, nem is emlitve a pikánt mártalékokat, melyek számára találtattak fel, s melyek még most is nagy szerepet játszanak az angol szakácsművészetben.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

KEMÉNY ZS. UJ REGÉNYÉRŐL.

(A „rajongók," 4 kötet. Kiadta Pfeifer F.)

„Megszakadt jegyzék halmaz fekszik előttem; úgy jártam, mint a ki a mezőre megy bokrétát szedni, a legszebb virágokat válogatja ki, s mikor már bokrétája készen van, akkor látja, hogy még menyivel több szép virágot hagyott el; aztán eldobja szegény bokrétáját, s a mező összes szépségei fölött gyönyörködik.

Az olvasó itt rögtön észreveszi, hogy én nem elemező kritikát akarok irni, legfölebb egyszerű ismertetést, vagy talán ezt sem, csak futamos változatokat azon szépségek fölött, melyek reám e regényben oly igen mély benyomást tettek.

Szivesen szolgáltam volna e lapok olvasóinak egy más nemü, s alkalmasint hasznosabb kritikával, de megvallom, hogy irótársaim között senkit sem találtam, ki e regény ismertetésére vállalkozott volna.

Mi ennek az oka? az illetéktelenség érzete? nem; kicsinylés? még kevésbé; a kritikai foglalkozás hálátlansága? ez sem; én azt hiszem: puszta egykedvüség.

Eljött az idő, melyet Erdélyi János pár év előtt megjósolt, midőn a költő — úgy mond — maga fog fölkiáltani: Uram! itélj meg engemet.

A legroszabb vidéki szini előadás hasábokra terjedő ismertetésre számolhat, s az irodalmi tüneménynek a bibliograf egyszerü sorozásával kell megelégedni.

A birálat végkép kioltotta világitó fáklyáját, s az irodalom termékei, az éj alaktalan tárgyaihoz hasonlóan, egyforma szintelenségben merülnek föl.

A sajtó véleménye rövid ujdondászi oldalvágások, s a könyvárusi dicséretek két végletében öszpontosult.

E zilált irodalmi állapot keserü günyját egész mértékben csak legközelebb érezém, midőn Kemény Zsigmond „Rajongók" cimü regényét végig olvastam.

Én meg vagyok győződve, hogy azon esetben, ha e regény Franciaországban jelenik meg, először is elkel mintegy százezer példányban, végig járja szépségeivel a francia lapokat, aztán átmegy Németországba, s végre valaki nálunk is leforditja, a midőn, mint hirhedett áttétel, kétségkivül nagyobb olvasó közönségre számithatott volna, mint igy, midőn e regény csak — e r e d e t i.

De e körülményben a keserü mellett van valami vigasztaló is.

Ha nem kétségbeejtő ama tény, hogy midőn a hazai irodalomban ily tünemény fölmerül, az összes sajtó megelégszik azzal, miszerint e munkára is csak azon három négy soros phrázisokat használja, melyeket a legjelentéktelenebb „nyomtatványok" irányában már régen elkoptatott.

Öt hete annak, hogy — mint a lapok jelenteni szokták — Kemény Zsigmond regénye a szerkesztőségekhez „beküldetett," s e hosszú idő alatt nem akadt közlöny, mely e regényről nem kimeritőleg, csak tájékozólag is szólott volna.

Ebben van a lehangoló, nem a költőre, ki túl van már azon, hogy a méltánylás forrásából meritse munkássági buzdulását, hanem azon fiatal tehetségekre nézve, kik hivatva vannak arra, hogy majdan a régiek nyomába lépjenek.

Mit fog mondani egy ily tehetség, ki elég belátással bir arra nézve, hogy magát ne ámitsa, másokat pedig ismerni tudjon, mit érezhet, ha látja, hogy ábrándos céljainak eszménye irányában is ily csekély az elismerés, az ifjú, ki a siker képzelt zajától kapta első becsvágyát, s midőn most egy diadalünnepre készül ébredni, melyet eszménye ül, csak saját kacaját hallja azon közönyös hallgatásban, melyet a diadalzaj helyett talált. Tehát ily roppant tanulmány, anyi szenvedésen vásárolt emberismeret, oly gazdag költői ihlet, erő, tehát mindez csak enyiért, azért van, hogy eredményében elcsüggedést nyujtson azoknak is, kik benne élvezni, fölötte lelkesedni tanultak?

Jól tudom én, hogy e fölszólalással zilált irodalmi helyzetünkön igen keveset, vagy épen semmit sem változtatok, ily nagy célom e kis cikkecskével nem is lehet; szándokom tehát csak az: hogy azon szép olvasó közönségnek, mely lapomat bizalmával, részvétével tisztelte meg, élvezetet eszközöljek ama nagy becsü munkával, melyre szives figyelmüket ezennel fölhivom.

E regény meséje a nagy vallásháború időszakába esik, melyet, a kik a békekötést megérték, harminc évesnek neveztek.

E vallási küzdelmek közt merültek föl Erdélyben ama rajongók, kiket világosabban a „szombatosok" nevezete alatt tanulunk ismerni.

Fejük: Pécsi Simon, Betlen bukott minisztere, kinek hatalmát Rákóczy alatt a fukar Kassai öröklé; Pécsi Simonnak csak tekintélye, dúsgazdagsága, s egy bájos leánya maradt, Deborah, ki iránt egy szegény, de nemes szivü testőr, a legforróbb szerelemmel viseltetik, ez: Kassai Elemér. Pécsi Simon nem ellenzi a viszonyt, mig nem Elemért ama szerencsés csapás éri, hogy a gyülölt Kassai általános örökösévé fogadja; Pécsi Simon képzelemben sem birja el ama benső viszonyt, mely őt ily rokonulás után az undok Kassaival összekapcsolná, s miután Elemér oly gyöngéd, hogy agg rokonát — kit egyébiránt legkevésbé sem becsül — megvetni nem tudja, készen áll a bonyodalom, mely a regénynek kezdetét képezi.

Nehogy elraboljak valamit azok élvezetéből, kik e regényt olvasni fogják, részletekbe nem ereszkedem, csak a végeredményt érintem nehány szóval.

Kassai a dölyfös Pécsi ellen boszút esküszik, a szombatosok ellen országos tilalmat bocsát ki, s miután aljas cselszövésekkel a különben józan Pécsit e tilalom formaszerü áthágásába vonja, tökéletesen megbuktatja őt.

Azonban Kassai nem tudja élvezni diadalának mámorát; nagyon kijózanitja őt azon esemény, hogy a nemes Elemér, ki Pécsit meg akarja menteni, a szombatosok dühének áldozatúl esik — később Pécsi is kegyelmet nyer, a megalázott Deboráh, Gyulai neje lesz, sőt az erdélyi harcpárt fölülkerekedvén, a békepártiak reménye, Kassaival együtt bukik el.

Ez a fővázlat.

De a főcselekvény, mely magának percről percre nagyobb medret ás, mint folyókat a tenger, vonja magához azon eseményeket, melyek egy egész kort varázsolnak elénk, s e müvet valóban történeti regénynyé teszik.

Pécsi által megismerkedünk a szerencsétlen Lackó Istvánnal, s nejével, a rajongásig nemes Klárával. Klára a fenséges Loránffy Zsuzsánna palotájába vezet bennünket, hol viszont Zsófiára, a délceg fiatal Rákóczy arájára találunk, e kedves szeszélyes gyermekre, kit azért szeretünk, mert csaknem haragszunk rá, s azért haragszunk rá, mert szeretjük; itt találjuk a könnyelmü, fölületes Gyulait is, a regény ezen kevéssé föltünő, de tán legmesteribb alakját, kivel egyébiránt már Pécsi termeiben is találkoztunk, hol alkalmunk volt az alapjában nemes, de hiú Deborával is megismerkedni; itt látjuk a lovagias Elemért is, vagy tán csak szerető lelke árnyát, mely az események fölött mint egy szeles felhő mindenütt elhuzódik, s az élesebb jeleneteknek is mintegy enyhitő zománcot kölcsönöz. Hát az öreg Kassai, e csak nem szeretetreméltó gonosztevő, kit a költő müvészi keze az utálatosság örvényétől oly remekül megóvott — hát a szigorú kőmives, kivel csak futólagosan, pár percre találkozunk, a nélkül, hogy valaha feledni tudnók, s a titáni Kádár, az ősz rajongó, kinek minden ize egy egy terméskőből látszik alkotva lenni, hogy szemeink előtt gigászi nagyságra emelkedjék.

Ily alakok, ily egyének szülik itt a cselekvényt, mely nem külső hatás által, de egyenesen az emberekből fejlődik, kik előttünk szerepelnek; ők teremtik az eseményt, s nem az esemény őket; a fátumot is mindenki magában hordja, azon gyöngeségekben, melyek oly tragikailag, oly mélyen büntetnek.

Kemény végtelenül ismeri az életet, szivet, s tárgya fölött birói fensőséggel áll. Sok, különben nagy költő rá erőszakolja a közönségre világnézetét, reflexiókat halmoz össze, kommentál; Kemény sehol nem keserü, de nem is édeskés, vagy elnéző; egyforma objectivitással állitja elénk alakjait, kiket cselekvényeikből tisztán megitélhetünk.

Nyelve világos, kifejezései gyakran a lelemenyességig találók, s előadása oly eszmetömör, jellegerős, hogy minden mozzanatot a legkisebb részletig kimerit. Tán e roppant áthatás, az öntájékozásnak e túlvitele okozza azt, hogy a költő néha józanabb, mint szeretnők.

Egyes leirásai festőiek; minő szép ama téli táj leirása a második kötetben, a hol a holló „egykedvü világunalommal" ül a havas dombon; mily találó az első kötetben a templom előtti tömeg rajza, — s igy tovább, tovább.

A jellemzéseket nem is érintem; csak azon modor leirására figyelmeztetem olvasóimat, melylyel Gyulai Debohrára hat, s azon nehány sorra a II-dik kötet 134 lapján, a hol viszont Debohra Gyulait jellemzi; képzelem azt is, menyire hatni fog önökre az ellentétek ama szép sora, mely Kassait és Pécsit egymás ellenében úgy kiemeli; menyi müvészi biztosság feküszik ezen odavetett distinctiókban!

S menyire elfogják önöket ragadni ama gyönyörü költői hasonlatok, melyeket például: a II-dik kötet azon jelenésében fognak találni, a hol Gyulai érzéketlensége van lefestve: „A pandal inkább viszhangoztatja egy pásztordal méla rimét, a fövény, melyet a szél kerget, inkább őrizheti a vándor lábnyomait, a folyam tükre inkább viheti tova az árnyat, mit a virág emlékül vetett rá, mint a hogy képes Gyulai szive Debohra érzéseinek felelni," sat.

De ki győzné e regény változatos szépségeit mind kiemelni; e szépségeket, melyek az észre, kedélyre és szivre egyiránt hatnak.

Én enyivel is — hiszem — célomat értem, a menyiben e lapok olvasóinak kiváncsiságát e gyönyörü munka iránt fölkeltém, s szolgálatot tettem nekik azon nagy élvezet által, melyet Kemény regényéből meriteni fognak.

S ezúttal megigérem e lapok olvasóinak, hogy jövőre is, valahányszor irodalmunkban ily tünemény fölmerül, bővebben is szólni fogok róla e lapokban, bár jól tudom, hogy e téreni kisérleteim alig többek a lelkesedés, a jó akarat nyilatkozatánál; az igaz, nem is számitanak egyébre, mint viszonti lelkesedésre, melyet nem csak a müvészi forma, de néha nehány őszinte szó is képes fölkelteni.

De mit tegyek, mikor látom, hogy azon lapok is, melyek nehány év előtt az ismertetésekkel tüzesetesen, bevallott irányból foglalkoztak, most végkép elhallgattak, s a midőn e téren illetékesebb irótársaim munkás-

ságára minden buzditásaim mellett is hiába számitok.

Valóban kiváncsi vagyok, hogy irodalmunk jelen cinismusa meddig fog még tartani? meddig lesz magára hagyva a közönség minden irányadás, minden tájékozás nélkül?

Tóth Kálmán.

Budapesti hirharang.

† A gróf Karácsonyi-féle vigjátéki pályázat eredményéről Greguss Ágost acad. l. tag tőn jelentést. E szerint a beadott négy vigjáték közt két kiemelendő van, mely irodalmunk szinvonalán áll. Első a nyertes „Telivér“ (Péter Páltól,) második a „Műszeretők,“ melyet legtermékenyebb szinműirónk tollának tulajdonitanak. Greguss jelentése szerint: cselekvényi egység tekintetében az elsőség a „Telivért,“ a merő szinpadi összeállitásra nézve a „Műszeretők“-et illeti. A „Telivér“ alakjai azonban természetesebbek, az egész mű finomabb komikummal bir, s anyival fontosabb, mert az úri termet hozza szinpadunkra, mely eddig ott nem volt képviselve. E mellett igen szép alapeszmével bir: „az ész felsőségét hirdeti a pénz fölött.“ Úgy látszik, hogy mindkét műben nyert az irodalom és szinpad, és mit sem óhajthatunk inkább, minthogy e pályázatnak jövőben is mindig ily jó sikere legyen.

† Tompa Mihály költői lantja pár év óta némán hallgat, s a közönség nem gyönyörködhetik kedves dalnoka új műveiben. Mint hitszónok azonban közelebb közrebocsátá „egyházi beszédeinek“ első kötetét, mely Fraenkl miskolci könyvárusnál jelentmeg, és huszonnégy szebbnél szebb egyházi beszédet tartalmaz, tele a hit, remény és szeretet költői igéivel.

† Még ugyan nincs lombja, árnya a fáknak és kerteknek, s az enyhe csillagos esték még nem köszöntöttek be, s már is „Pá's ztorórákról“ beszélünk. Ily cim alatt jelentek meg ismert költőnk Szelestey László legujabb költeményei. A 107 lapnyi, csinos kiállitású füzet szerelmi dalokat, több honfias ódát, románcot és elégiai költeményeket tartalmaz, melyeket örömmel fognak olvasni a költészet barátai. Emich Gusztáv könyvkiadó tulajdona, azonban tulajdona lehet mindenkinek, a ki hetvenöt új krajcáron (ára csak enyi) megveszi.

† Mindenki tudja, hogy a közelebb trónra ültetett szerb fejdelem fiának, Obrenovics Mihály hercegnek neje: egy bájos magyar grófnő, Hunyady Julia. A herceg közelebb Bécsbe ment, hogy nejével együtt térhessen vissza Belgrádba. Ez anyiban tartozik a budapesti hirek sorába, mert e szerint nem sokára fővárosunkon fognak átutazni.

† A budapesti fesztészek, szobrászok és épitészek egy egyletet óhajtanának létesiteni, hogy e művészeti ágak ügyét, vállvetve, minél jobban emeljék.

† A P. Lloyd ismeretes zeneitésze, Ellingerné első rangú drámaénekesnői szereplését tüzetesebben birálja. Szerinte: hangjának és mozdulatainak merevsége mindig egyformává teszik játékát és énekét. Soha sem az ábrázolt alakokat, hanem mindig csak Ellingerné asszonyt látjuk. Nincs könnyebb — irja tovább — mint kimondani: „hogy én drámai énekesnő akarok lenni,“ ellenben nincs nehezebb, mint azzá lenni. Ellingerné — a drámai énekesnő minden eszközét birja, de lélekkel testtel igyékeznie kell, hogy jelen állását illőleg betölthesse. Ezt az itészeknek anyival inkább kötelességük kimondani, mert egy drámai énekesnő most, a nemzeti szinháznak áldása vagy átka lehet. Nézetünk szerint, villámháritóul ott van az igazgatóság, hogy átka ne legyen.

† E napokban „pilangókat“ láttunk, nem a verőfényes levegőben ugyan, hanem egy műárusi kirakatban. Petényi Otto „Pillangók“ cimü polkamazurkáját értjük, mely közelebb jelent meg. Más ilynemü tánczenemüvek is jelentek meg, mert a mai zongorázó ifjúságot épen úgy meglepte most a zeneszerzési láz, mint évek előtt a versirás.

† A zenede ügye jó lábon áll. 1858-diki évkönyve szerint: az alapitványok összege 23,681 forint 58 krajcárt tesz. Évi bevétele (a részvényesek által) 5898 ft. 13 krt., kiadása pedig 4682 ft. 21 krt tett. Növendéke volt 270. Az Egressy Benjamin-féle alapitvány jelen pénzösszege 354 ft. 15 kr. a Mozart-alapitványé pedig 564 ft 10 kr. Mit céloznak ez utóbbival, nem tudjuk; anyi bizonyos, hogy Németország kegyelete a nagy zenehős iránt oly nagy, hogy bátran nélkülözheti a mi fillére inket, melyekkel ide haza talán egy szép és kegyeletes eszmét valósithatnánk meg.

† Thali Kálmán fiatal költő, fölkéri t. gyüjtőit, hogy a „Zengő liget“ cimü költeményfüzetére kibocsátott iveket, hozzá Pestre, legfölebb april 15-dikéig beküldeni sziveskedjenek.

† Ellinger, egy kolozsvári fogékony szivet anyira elragadt, hogy ez őt egy toast alkalmával „magyar csalogánynak“ nevezte.

† A „Delejtü“ irja, hogy Karagyorgyevics herceg, volt szerb fejdelem Temesváron igen jól érzi magát. Visszavonultan él, naponkint azonban kisétál a pályaudvarba, hol a vonat elrobogása gyönyörködteti. Családját gyakran lehet látni a templomban és szinházban. A hercegné közelebb is tiz aranyat adott a görög egyház szükségeire. A herceg minden politikától elvonja magát, de temesvári hitsorsaival örömest találkozik.

† A Teleky dijért versenyző két dráma („Egy királynő“ és „Atilla“) sorsát az april 18-diki acad. gyülésben fogják kihirdetni az új birálók.

† Bajos dolog elhinni, de mégis azt beszélik, hogy a nemzeti szinházi operai személyzet új dalművet tanul, melynek cime: „Mind álarcban,“ vig-dalmü Verditől.

† Szigeti Pápára megy vendégszerepelni. Aztán Pozsony és Nagyszombatban társaságot alakit, melynek Réthi is tagja lesz. Ha tehát a pestiek jó népszinművet akarnak látni, fölrándúlhatnak a vasúton — Pozsonyba.

† Budára megint egy török dervis érkezett, hogy elvégezze a szokásos ájtatosságokat Giul-Baba régi török költő sirjánál. Ez igy tart már pár század óta, — jegyzi meg a M. Sajtó, — tanulhatunk a törököktül kegyeletet.

† Egy fiatal előkelő úr, nyáron át egy fölvonásos vigjátékokra pályadijat szándékozik kitüzni. Tehát a Ráday-pályázat folytatása következik.

† A kertész-egylet — mint halljuk — két szép magyar bált szándékozik ajánlani a pesti lóverseny alatt, ha a verseny előkelő urai ez ajánlatot részvéttel veendik. Ez alkalommal a báltermet csupa merő virágokkal és kameliákkal diszitenék föl.

† Dubez mult szombati hangversenye nem volt igen látogatott, pedig a derék művész ezúttal is igen szépen hárfázott. A közreműködők közt legtöbb tetszésben részesült F. Munkácsy Flóra szavallata, Szász Károly „Koldús asszonya“. Tetszett a költemény, a szavalás, s a művésznő szép öltözéke, s különösen az a szép formájú magyar jászfőkötő, mely fejét diszité.

† Carré lovagtársasága f. hó nyolcadikán a bölcsőde javára előadást rendez, s aztán 11-kén Gratzba indul. Elég is volt már nekünk enyi a - mulatságból. Hadd lássa más is.

† Kecskeméten nem rég egy kivégzés alkalmával, midőn az utcákon nagy néptömeg tolongott, egy kocsit elragadtak a lovak. A nép futott előle, mi közben egy kis leánykát (Víg Marit) igen szomorú sorstól mentett meg a gondviselés. E kis leány éppen a kocsi útjában esett le, s a lovak és a kocsi úgy mentek keresztül rajta, hogy — mindenki csodálatára — sértetlenül maradt.

† „Az utósó garas“ közelebb majd elpusztult. T. i. az ily nevü ferencvárosi kis vendéglő udvarán tüz ütött ki, s egy melléképületet elhamvasztott. Magát „az utósó garast“ azonban megmenték.

† Ki nem fogyunk a hangversenyekből. Jövő vasárnap Goldmark Károly fiatal zeneköltő rendez egyet, hol zeneműveit, (többi közt egy új trióját,) fogja előadatni. A szinhely: az „Európa“ terme leend, melynek nyugalmát most szintén mindenféle hang zavarja, mint a nagy Európáét.

---

* Egy nagyon életbe vágó tárgyú érdekes munkára figyelmeztetjük olvasóinkat: „Mire nevelje a magyar ember gyermekeit?“ Nevelési kalauz, mely az algymnasiumon, alrealiskolán kezdve mindenféle tanintézeteink szervezetét megismerteti. Melyiknek melyik osztályába micsoda tanulsággal vétetik föl a tanuló? sat., mik a tantárgyak, az iskolán kivül tanulás viszonyai, az életpályaválasztás körülményei. Azután tárgyalja a különféle tudományos, hivatalos életpályákat, a különféle kézi mesterségeket, gyáriparágakat és kereskedést, előadván, hogy melyikhez mily készültség kell, s melyiken mily szerencsével haladhat az ember. Irta Galgóczi Károly. A munka 16 és ½ nagy nyolcad ivre terjed. Nyomatott a szerző saját költségén. Könyvárusi uton kapható Laufer és Stolp urak, mint bizományosok könyvkereskedésében Pesten, s általok Budapesten, és vidéken is minden könyvkereskedésben. Bolti ára 1 ft. 50 kr. uj pénzben. — Egyébiránt az előfizetési idő még Sz.-György nappal folyván le, szerző a széljel levő előfizetési iveket folyvást elfogadja, s az ekkép nála (Pesten üllői-út 10 szám) megrendelt példányokat az 1 pftnyi előfizetési áron egyenként is kiszolgáltatja. Május 1-én túl a munka bolti áron lesz kapható.

* A „V. Ujság“ azt állitja, hogy a drámai pályázatokról már a verebek is csiripolnak. Csiripolnak bizony a vigjátéki pályázatokról is, s bizonyára a jövő Nádasdi-pályázatokról is csiripelni fognak. Ez mindig igy lesz, mig a lapok a pályázatokra nézve tücsköt bogarat összebeszélnek, a miből aztán alkalmuk van a verebeknek táplálkozni. Ha már most ezért a pályázókat akarjuk felelősekké tenni, akkor biztositjuk a V. Ujságot, hogy szép Magyarországon soha sem lesz többé pályázat, ha csak olyan négy—öt aranyos pályázatok nem, minőket a V. Ujság adott „hajdanonta,“ a melyekről bizonyosan soha senki sem fog beszélni.

Vidék.

Szabadka, marc. 27. 1859.

„Emlékezzünk régiekről
A farsangon történtekről!

Hogy az idei farsang nagyon hosszú volt, azt maholnap már el is feledjük. A mienk január 26-án kezdődött, addig csak naptárainkban létezett. Ekkor tartatott t.i. az első bál, melyyel összesen négy volt; a két első a helybeli vendéglős, a harmadik a „halotti egylet“ és a negyedik a casinó által a szegényalap javára rendezve. Mind a négy hasonlitott egymáshoz abban: hogy a belépti dij egy forint volt, s az étteremben régi pénzzeli számitásban iparkodott kifejteni számtani ügyességét a pincér, s hogy mindenik reggeli öt óráig tartott, mely elég világos jele annak, hogy jól mulattunk.

Az első bálban uralkodó volt a fehér szin, a második- és negyedikben a rózsapiros.

A jelen volt hölgyek szépségét és bájait emelék: a nemes egyszerüség öltözetben, és szellemdüsség a társalgásban, kedélyességre nézve

a casinó bálja volt legszebb, hol igazi magyaros szellemmel s fesztelen jó kedvvel mulatánk. A bálkirálynő trónjába nem helyezek senkit; először mert sokkal kisebb hatalmasságnak érzem magam, hogy sem ily fontos és nehéz ügyben illetékes biró lehetnék, s mert másodszor úgy is „megdicsérte mindenki a magáét, ne bántsa hát soha senki a másét.

Az egész farsangon át csupán csak két érdekesebb összekelés történt.

Enyit a farsangról, melynek befejeztével szinházunk is bezáratott. Az utósó előadásokat feledhetlenné tette páratlan L á s z l ó n k v e n d é g s z e r e p l é s e. Összesen négyszer lépett föl: mint Mac Allan, Fecsegi, Bois Joli és Vig Feri. László művészete s játéka a magyar hazában sokkal ismertebb és magasabb ponton áll, hogy sem arról vidéki toll csak egy betűt is irhatna. Azért nagyon sajnos, hogy a közönség nem használta föl kellőleg az alkalmat, saját gyönyörködtetésére a vigjátéki múzsa — nálunk e nemben tán örökre egyetlen kedvencének megnézése által. Utósó föllépte a „Régi pénzekben“ egyszersmind utósó előadás is volt e saisonban. Részt vett az előadásban a társulat minden életrevalóbb tagja, s az egész oly kerekdeden és összevágólag folyt, hogy a legszigorúbb igényeket is kielégithette. De tán nem is lehet ez másképen oly eredeti magyarvérű darabban, mint a „Régi pénzek“ — kivált ha azokat oly föülmúlhatlan Vig Feri zálogositja el, mint László. A kis, de lelkes közönség nem is feledkezett meg az ifjú lelkü veterán művész érdemeinek méltánylásáról, melyeknek legszebb emlékei már a múltból sugárzanak vissza; Lászlóban egyik hősét vesztjük el a magyar szinészetnek, s azon pályatörők egyikét, kik saját szenvedéseik s évekig tartó nélkülözések árán iparkodtak — a szép művészetek e terén — a magyar névnek becsületet s tiszteletet szerezni, a nemzetiséget és hazaszeretet ápolni.

Jutalomjátéka alkalmával egy igen értékes gyürüvel és ezüst serleggel ajándékoztatott meg, fölvonás után diszes koszorúk röpültek felé, miknek láttára önkénytelen e fájó kérdés szállt lelkünkre: Óh mért lépsz még le e padokról, melyeken még agg napjaidra is csak virágok teremnek számodra?

Pázmán úr társulatával N.-Becskerekre (és Ujvidékre) távozott; adjon isten neki minél kitartóbb közönséget, jövőre pedig, ha visszajönne hozzánk, hozzon egy jól szervezett társulatot, most már ismeri a szabadkai igényeket. Ő maga mint szinész s mint igazgató egyiránt derék egyéniség.

A bőjti estvék unalmát egy hires velencei akrobata, Nápoli Bódog (vajh ki ő és merre van hazája?) akarta a múlt héten elűzni „életveszélyes gyakorlataival kifeszitett kötélen, akadémiákkal az erő és plastika köréből, az előadó által föltalálva, s a művész által még soha elő nem adva.“ De zöld ágra, akarám mondani pénzmagra nem találván, mint a Noé galambja csakhamar tovább repült. A bőjti csendet most már csak az éji őrök által esténkint ex officio rendezett hangversenyek szakitják félbe. Kezdetök esti nyolc órakor, végök más nap négy órakor. Az egész mulatság nem kerül többe, mint mikor az óra üt, kimenni a nagy természetbe. Az egyik mollból a másik durrból, egyik adante, a másik allegro, a harmadik moderato, a negyedik furioso elkezdik „dicsérni az egek urát.“ Köztük némelyek még oly művészi fogással is élnek: hogy szerepük szövegét úgy kiforgatják becsületes értelméből a nagy ihlettségben, mint némelyek a pesti nemzeti szinházban az operánál.

A kaszinó alapszabályai felsőbb jóváhagyással visszaérkeztek, s a társulat örvendetes léptekkel halad célja felé. Elnökül ismét M u k i c s J á n o s úr választatott meg. Erélyességének, a legkisebb részletekre kiterjedő gondosságának eddig is igen sokat köszön kaszinónk; alelnökül pedig a közjó előmozditásában fáradhatlan szellemü Czorda Bódog úr. A napokban inditunk el 208 ftot Pest felé, a könyvtár részére megrendelendő magyar könyvekért. Ez összeg a minden tag által kizárólag a könyvtár javára fizetett egy forintokból gyült össze. — Különös, hogy némely embernek oly nehezen esett az, mintha legalább is egy ujját áldozta volna föl a könyvtár javára.

Végül egy szomorú hirt. Ma kisértünk örök nyughelyére egy ifjú nőt, egy rövid évig tartó boldog házasság után, H i d e g Gyuláné, szül. V i d i Lilla asszonyt. Egy rövid éve, hogy menyegzőjén boldogságának örültünk, s ma már bánatos könyeinkkel áldozunk emlékének. A nemes élet elhúnyta által mélyen megszomorodottakat, vigasztalja meg az:

„Ki mindnyájunk édes atyja!“

K ö n y v e s.

Külföld.

* S i c k e e s vashingtoni senator, ki Key államügyészt megölé, mint elmebeteg a tébolydában ül. Mondják, hogy e szomorú tragoediában a senator neje is nagy szerepet játszott, s talán az egésznek ő volt az oka. Hogyan is lehetne egy tragoedia vagy comoedia — nő nélkül?

* W i e s b a d e n t minden évben szépitik. Most déli Franciaországban egy kis mozgó narancs-erdőt vettek e fürdő számára, 13,000 frankon.

* J e a n D u f r e s n e, hires sakkjátszó Berlinben egy könyvet adott ki, azon sakkversenyekről, melyekben Murphy, Andersehn, Harvitzés Löwenthal sakkhősökkel vetélkedett.

* G r a n a d á b a n — a mór királyok egykori lakhelyén — nagy tüzvész dúlt, melynek igen sok ember lőn az áldozata.

* F r a n c i a o r s z á g b a n a hivatalos kimutatás szerint 1856-ban összesen ötszázhuszonhárom millió szivart fogyasztottak el. Menyi pénz megy füstbe.

* E u r ó p a legnagyobb könyvtára a párisi, mely 800,000 nyomtatott könyvet foglal magába. A britt múzeumban 560,000, a sz. pétervári és berlini 520,000, a müncheni 480,000, a koppenhágai 410,000, a bécsi 365,000, a göttingai 360,000, kötettel bir. És igy n a g y k a c s a volt azon tudósitás, (mely a Nővilágból a mi lapunkba is átröpült,) hogy a müncheni á l l a m - k ö n y v t á r, egy millió kötetnél is többől áll.

* E g y f i a t a l előkelő b e r l i n i delnő, e napokban azon különc eszmére jött, hogy magát még életében, mint halottat láthassa. Befeküdt tehát a koporsóba, fölmirtuszkoszorúzta magát, fölvevé a halotti inget, s tetszhalottságot szinelve, gyermekek és ismerősei által virágokkal szóratá be magát. A fiatal nő talán V. Károly császár történetét olvasá, s ez vivé e gondolatra. A háziúr megtudá ez esetet, s letiltá e szomorú komédiát.

Vegyes.

** K i a p e d a n s? Pedans az, a ki reggel fölteszi magában, hogy bizonyos számú íveket tele ir, s azt megteszi, habár csak céltalan firkálással tölti idejét; megtevén pedig ezt, a legfontosabb iratokat másnapra hagyja, nehogy az előre meghatározott ivek számát meghaladja.

Pedans az, ki azért nem talál meg valamely könyvet, mert könyvtárát nem a könyvek tartalma, hanem nagysága szerint rendezte el; a ki zongoráját télen át hideg szobában hagyja, és inkább rajta nem játszik, semhogy salonjába tegye, csupán azért, mert szine a többi bútorokétól különbözik.

Pedans az, ki valakinek érdemeit el nem ismeri, mert az a valaki nem akarva egy tálcáját zúzta össze, mely épen egy tucatból való volt.

Pedans az, ki fölteszi magában, hogy frakk nélkül sohasem tesz látogatást, s ha valamely ember éltét, becsületét, vagy szerencséjét megmenthetné is látogatása által, midőn frakkja éppen nincs kéznél, a legudvariasabban mentegeti magát, hogy nem lehet kimennie.

Pedans az, ki meg van győződve, hogy céltalan terveket követvén, tévelyes vagy veszélyes elveket pártolt, még is kötelességének ismeri, a régi gondolkozás módnál megmaradni.

** R e t t e n e t e s t ö r t é n e t! A jó budaiaknál esténkint a v i l á g o s s á g oly nagy, hogy a minap egy szerelmes pár a főpiacon összejövén, nem tudta egy hamarjában a s ö t é t b e n egymás szeméből k i o l v a s n i, valjon a férfi szerelmes-é a leánykába, vagy a lányka a férfibe?!

** U d v a r l á s é s s z e r e l e m! Az udvarlás és szerelem úgy különbözik egymástól, mint éj a naptól. Minél inkább tünik a nap, annál jobban közelg az éj. Szerelem a fénylő nap, mely mindent táplál és fentart, mely a szivbe új életet önt, az udvarlás a hold, melynek fénye mindent homályosan világit meg. A szerelem méh, a mely kitartó szorgalommal gyüjti a mézet, hogy kitelelhessen, az udvarlás a pillangó, mely a virágot körül lebegi, mig tavasz van, de ha eljön a tél, ha a virág hervad, elhal. Szerelem a szív, és lélek örök tiszta forrása, az udvarlás az érzékek pezsgő mámora.

Nemzeti szinház.

† A p r i l 1. „Régi pénzek.“

F á y A n d r á s e kedélyes tollal irt vigjátéka, s kivált egy pár sikerülten rajzolt komikus alakjama is átalános derültséget szerzett.

Az est főérdeke azonban még is egy p á s z t o r - t i l i n k ó volt, azon mélabús, epedő kis hangszer, melyet hegyeink között és rónáinkon oly bánatosan tudnak fúni a szerelmes pásztorok.

Senki sem hitte előre, hogy e kis hangszer, ily nagy szinpadon és ily magas igényü közönség előtt diadalt arathasson, ha bár azt a falusi estéken mindnyájan gyönyörködve hallgatók. Annál nagyobb volt azonban a közönség bámulata, tetszése és tapsvihara, midőn N a g y J a k a b (egy délceg székely férfi, magyaros viseletben) kezébe vevé e maga által bodzafából készitett kis tilinkót, s rajta oly mesterileg fútta el dalainkat, a bús szomorú nótákat, és a frisseket, hogy hangjai mellett egészen sirvavigadánk. A kis tilinkó egész közel hozta hozzánk a természetet, midőn a csattogó madarak, a trillázó csalogány és fütyülő rigók hangján beszélt szivünkhöz. Mindenesetre bámulatos, hogy egy ember e tökéletlen, hat lyukacsos kis parlagi fuvószert ily szép koncert— hangszerré tudá tökéletesiteni. Ő maga volt magának mestere, miután előtte bizonyosan senki sem tilinkózott ily szépen, ily tisztán, és ily meleg érzéssel. Minderre saját hivatottsága és a lelkesülés tanitá. A közönség (a páholyokban mint a karzaton,) nem tudtak eltelni e sajátszerű édes hangokkal, s tapsok és éljenzések közt kivánták újra hallani. És Nagy J. mindig melegebben lehelte ki fuvolájából a magyar dalokat, sőt „a velencei karnevalt“ is oly változatosan, oly sok féle hangszinezéssel és oly szabatossággal játszá, hogy a közönség újra tapsokban tört ki. A hegedüsművészek „a velencei carneval“-ban a madarak hangját szokták utánozni, de e tilinkóból — úgy tetszik — mintha a madarak maguk szólanának. Nagy Jakabnak ezúttal igen érdekes, sajátszerű és emlékezetes estét köszönhetünk, s az igazgatóság kétségkivül megfogja ragadni az alkalmat, hogy még egy párszor fölléptesse népzenészetünknek e maga nemében egyedül álló tüneményét. Nagy Jakab ezúttal az euphononon is játszott változatokat, de e hangszer inkább nehéz, mint szép. Az ő hóditó hangszere a — t i l i n k ó.

† A p r i l 2. „B á t h o r i M á r i a“ Erkeltől.

E sok szép részszel biró magyar dalmű, ma gondosan, sőt némi fénynyel volt kiállitva. Közönség azonban ma is kevés volt, mint szokás szerint. Az előadás csak sikerült részek-

kel birt; az ensembléek zürzavarral voltak tele, bármenyire beleizzadt is Erkel Ferenc a karvezetésben. A szereplők közt Hollósy L. Kornélia a cimszerepet anyi bájjal és művészettel éneklé, hogy mellette igen kirivólag hatott Ellinger (István) darabos, kiabáló éneke és nyugtalan mozgása. Az első fölvonásban oly rángatódzással játszott, mintha egy vizbe fulót akart volna ábrázolni. Füredi (Kálmán) és Kőszeghy (Árvai) szereplését teljes dicséret illeti. Tóth Soma és Rotter Mari tánca is szép volt, és az ismételtetésig tetszett.

† Apr. 3. „Zsidó“ Szigligetitől. A szinház a szorongásig megtelt, mert mindenki óhajtá meghallani Nagy Jakabot, ki a fölvonások közt ma is gyönyörün tilinkózta el nehány népdalunkat, s a velencei karnevalt. Azt hiszszük, hogy e különös hangszer bir anyi vonzerővel, hogy még egy párszor megtöltené a szlnházat.

A „Zsidó“ — mely oly rég nem adatott — ma igen jó előadással került szinre. A férfiak közt különösen ki kell emelnünk Tóth J. és Lendvai jó játékát. Hegedüsné, szabadságideje után ma lépett föl először Lizi szerepében, és kedélyesen énekelt.

A gondos rendezés nyoma az egész előadáson feltünt. Minden rendiben ment, s a közönség már csak azért is örömmel üdvözölheti Szigligetit, mert a fölvonási közöket igen megrövidítteté. Óhajtjuk, hogy mindig igy legyen.

Nyilt posta.

Vattára. Pár napi várakozást kérünk, miután határozott eredményt szeretnénk irni.

Kérjük azon évnegyedes olvasóinkat, kik hiányos előfizetéseket küldtek be, hogy sziveskedjenek ezeket a lapjaink homlokán olvasható föltételekhez képest kiegészíteni.

„Emlékezés“ sat. Szabatos formák; de eszmék tekintetében még erőteljesebbeket várunk.

Bécsbe. A „Szózat“ s a többi is mind nagyon gyönge. Különben pedig szokás a szerkesztőségekhez intézett csomagokat bérmentesiteni.

„Kutágas.“ Még nyikorog.

„Uj bölcs Salamon.“ Használjuk, de nem a „Hölgyfutár“ban; lesz az idén még valami más vállalatunk is, a hol jobban helyén lesz.

Szolnokinak. Szabad az ön nevét és lakását kérnünk?

A magyar kertészeti társulat második

Kert-ipar tárlata,

mely

Pesten, a magy. nemz. muzeum csarnokában,

1859-ik évi május hó **6**-ik, **7**-ik és **8**-ik napjain tartatni fog.

A tárlat programmja:

1. A tárlat megnyittatik 1859-ki május 6-kán (mindig reggeli 9 órától esti 6 óráig nyitva állván), 8-án bezáratik.

2. Tárgya a tárlatnak: a) virágok, dísznövények és kert díszitmények. b) a gyümölcs fris üzdészeti, eltartott és feldolgozva értékesitett. c) konyhanövények az üzdészet művészete által előállitva, és feldolgozás által eltarthatón értékesitve. d) kerti eszközök, anyagok és egyéb a kertészeti ipar tökéletesitésére szolgáló tárgyak.

3. A kiállitandó tárgyak f. évi aprilis 30-ik napjáig a társulat csarnokában, vagy a társulati titkárhoz intézett levélben előleg bejelentendők, megnevezvén a tárgyat és annak menyiségét, a beküldő nevét, lakását és a kiállitmány termesztés-helyét: a megtörtént bejelentés után pedig a virágfélék május 5-kén, a nem virágfélék legfölebb 4-keig „**A magyar kertészeti társulat kertipar tárlatát rendező bizottmányának**“ cimezve beküldendők.

4. A kiállitott tárgy a beküldő tulajdona marad, föltévén hogy arról másként nem rendelkezik: kiállitmányaikról a tárlat bezárása után harmadnapra nem rendelkezők tárgyai a társulat tulajdonának tekintetvén.

5. A kiállitási tárgyak birálatára közgyülésileg biráló bizottmány választatik, mely az alább kijelelt jutalmak kiosztására az igazgató választmányt útasitja; önkényt értetvén, hogy dicsérő okleveleket a nem hazai kiállitók is nyerhetnek.

6. A társulat által kitüzött éremdijakon kivül dicsérő oklevelek is fognak a biráló bizottmány által oda itéltetni; azon fölül magándijak is kitüzhetők, melyek ép azon tekintet alá jönnek, mint a társulati dijak, és az igazgató választmány által dicsérő oklevél kiséretében osztatnak ki.

7. A tárlattal virág, dísznövény és egyéb becses tárgyak kisorsolása leend összekötve, annálfogva a belépti jegyekkel együtt és azok nélkül is sorsjegyek adatnak ki, melyek után bejövendő pénzen a tárlat folyama alatt kisorsolási nyeremények fognak vétetni.

8. A magyar kertészeti társulat rendes tagjai minden dí fizetés nélkül szabadon látogatják a tárlatot, nemtagokra nézve pedig a belépti díj 50 új kra határoztatik, melyben egyszersmind a sorsjegy ára is benfoglaltatik; külön sorsjegyek ára 20 új krban állapittatván.

9. A sorshuzás a tárlat utósó napján délután menend végre; a nyeremények pedig harmad nap alatt elviendők, különben azok a társulati csarnok javára esnek.

A jutalom dijak következőn tüzetnek ki:

I. Virágokra:

1) A legszebb és leggazdagabb rózsacsoportra; főjutalom egy arany, mellék jutalom egy ezüst és két bronz érem.

2) A legszebb s legalább 24 fajból álló növény-gyüjteményre, melynek legalább fele Pesten még ujdonság: főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 2 bronz érem.

3) A hidegházi növények legszebb s leggazdagabb virágzó csoportjára; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

4) A melegházi növények legszebb s leggazdagabb gyüjteményére; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

5) Nyáron a szabad földben diszlő virágok legszebb s leggazdagabb csoportjára; elsőség azon kiállitmánynak adatván, melyben a fölfutó növények is képviseltetnek; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

6) Befedés mellett vagy a nélkül szabadban kün telelő, szépen virágzó vagy egyébkint diszes fák és bokrok leggazdagabb s legszebb gyüjteményére, különös figyelemmel a tülevelüek (conifera) családjára; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

7) A szerényebb igényü falusi kertek vagy az ablakok diszitésére ajánlható kevesebb ápolást igénylő nyári, vagy piaci virágok legszebb s legváltozatosb gyüjteményére; főjutalom egy ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

8) A Rhododendron és Azaleák legszebb s leggazdagabb legalább 12—12 válfaját tartalmazó csoportjára; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

9) Az amarilis, gloxinea, achimenes, iris és egyéb hagymás és gumós növények virágban lévő legszebb s leggazdagabb kiállitmányára; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

10) A calceolariák és cinerariák legszebb s leggazdagabb változmányaira; főjutalom egy bronz érem.

11) A legszebben virágzó viola tricolor és auriculák csoportjára; főutalom 1 bronc érem.

12) A legszebb virágbokrétára; jutalom 1 bronz érem.

II. Gyümölcsökre:

13) Telelt gyümölcsre u. m. alma, körte, szilva, szőlő s efélékre; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

14) Az aszalt, száritott vagy egyébként eltarthatón feldolgozott gyümölcs legtökéletesb kiállitmányára; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

15) Üzdei gyümölcsre, u. m. szőlő, barack, szilva, cseresznye s megy legjelesb kiállitmányára; főjutalom 1 ezüs, mellékjutalom egy bronz érem.

16) Edényben növelt termésben lévő gyümölcsfára; főjutalom egy ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

17) A legjelesb sárga dinnyére; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem,

17) A legjelesb szamóca gyüjteményre, legalább 6 válfajban érett gyümölcscsel bemutatva; jutalom 1 bronz érem.

19) Legszebb s legtökéletesb érett ananaszra; főjutalom egy ezüst, mellékjutalom egy bronz érem.

III. Kerti terményekre:

20) Hat darab karfiolra, jutalom egy ezüst érem.

21) A legjelesb spárgára; főjutalom egy ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

22) Fejteni való cukorborsóra hüvelyekben; 1 ezüst érem.

23) A legtökéletesb savanyitni való tőkre; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

24) Hat fej salátára, 1 bronz érem.

25) Hat fej üzdei fehér vagy vörös káposztára 1 bronz érem.

26) Egy kosárka üzdei babra; jutalom 1 bronz érem.

27) Hat darab legjelesb karalábra, egy bronz érem.

28) A legjelesb uborkára, figyelemmel a nagyobb számú válfajokra, 1 bronz érem.

29) Bármely újabb, s eddig mivelet alatt nem lévő ajánlható zöldség fajra, 1 bronz érem.

30. A tegtökéletesb kerti eszközök, műszerek és anyagok kiállitmányára, figyelemmel azok olcsóságára, a menyiben a nép használatára ajánlhatók; főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom 1 bronz érem.

31. A kert vagy szoba diszitésére szolgáló legszebb s legcélszerübb virágállványra, kosárra, edényre, s bármely néven nevezendő diszitményre, legyenek azok bármely anyagból készülve, főjutalom 1 ezüst, mellékjutalom egy bronz érem.

Ezeken kivül a biráló bizottmány által oda itélendő eddig bejelentett s ezután bejelentendő magándijak; és az érdekes kiállitmányokra hasonlón a biráló bizottmány véleménye szerint kiadandó oklevelek.

Kiadatott Pesten 1859-ki március 15-kén.

A magyar kertészeti társulat kert'par-tárlatát rendező bizottmánya által.

Jegyzette Lukácsy Sándor
társulati titkar.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KONYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **41.** **Csütörtök, április 7-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Családi kép.

(A „Pásztor órák"-ból.)

Együtt ülnek a virágos tavaszban,
A férj nejével és a gyermekek;
Gondolatokba mélyen elmerülve
Olvasgat a férj, a nő kötöget.
S a két kis fiú egymásnak kezébe
Adogatja a kötőkosarat;
Titkon nevetgél, néz az olvasóra,
Lassan felé megy, majd meg elszalad.
A kedves szép nő úgy örül magában —
S ujjával egyet oda fenyeget,
Aztán tovább köt, s csöndesen dalolgat,
Gyönyörűbb ennél ugyan mi lehet?

Virágok hullnak a szép nő ölébe:
Szellő járja a sűrű lombokat,
Egy kis madárka cseveg közelében,
Kendőt hajit rá, mely a fán akad.
Oda néz a férj, némán, elmerülten,
S a két kis pajkos szöruyen megriad,
Egyet sikolt és csintalan kedélylyel
A szép anyának ölébe szalad.
A férj mosolyog... azután fölkelnek,
Édes dalával int a kikelet:
Együtt sétálnak odább a mezőre —
Gyönyörűbb ennél ugyan mi lehet?

Szelestey László.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

I.

Gömörmegye délnyugoti szélén, a Kárpátok egyik ágához dőlve, egy kis helység áll: Radók. Egyszerű kis mezőváros, szépen rendezett pár utcával, szorgalmas magyar lakosokkal, kik némi tótos izzel ejtik ki ugyan a szavakat, de annál kellemesebben esik látni a piros, egészséges arcokat, a délceg termetet, és azon könnyed, ruganyos mozdulatokat, melyekkel a lakosok kiválólag birnak.

Több évvel ezelőtt utam e kis helységen vezetett keresztül. Csak úgy véletlenül tévedtünk belé; édes atyám és egy nagynéném társaságában egyik gömörmegyei rokonunkat látogattam meg. De alföldi kocsisunk sehogy sem tudta magát beletalálni e hegyes-völgyes vidékbe; hiába magyarázgatták neki, erre vagy arra kell tartania, a körülötte emelkedő hegyek anyira megzavarták, hogy alig tett egy félórányi útat, már nem tudta, melyik esik jobbra, melyik balra, és igy akkori útazásunk inkább céltalan barangolás, mint rendszeres útazáshoz hasonlitott. Útitársaim ezen nagyon tudtak boszankodni, engem azonban fölötte mulattatott, mert igy reményem lehetett, hogy annál több ideig leszünk majd útban, és nekem akkoriban nem volt nagyobb gyönyörűségem, mint akár kocsin, akár gyalog bejárni az ország különböző vidékeit, elmerengeni a szabad természet csudaszépségein, és csak azért nem tartottam magam teljesen boldognak, mert nem igen vala kilátásom, hogy egyhamar az egész világot körülútazhatom, a mire oly nagy kedvem vala.

Késő este volt már, mikor az emlitett mezővárosba értünk; a kutyák már elkezdték volt éjjeli szolgálatukat; hatalmas ugatással iramodtak kocsink után, és meglátszott buzgóságukon, hogy nem mindennap van alkalmuk födeles kocsit ugatni meg. Jobbra balra jártattuk szemeinket, ha nem pillantunk-é meg valami vendégfogadófélét: édes atyám és néném hogy lefekhessenek, mert nagyon kirázta őket a zökkenős út; én pedig, hogy ehessem valamit, mert nagyon éhes voltam.

Jó darabot haladtunk már igy a helységben, midőn végre emberi teremtés-féle alakot vettünk észre a sötétben. Atyám megkérdezte, hol van itt vendégfogadó? de a felelet nem volt kielégitő. Vendégfogadó itt nincsen, mondák, az útas emberek, a kik erre járnak, a korcsmában szoktak meghálni, édes atyám megköszönte a fölvilágositást, és utasitást adott a kocsisnak, hogy hát tartson a korcsma felé.

Hanem erre az idegen fölszólitott bennünket, fogadjuk el az ő hajlékát, csak egy pár lépésnyire lakik ide, Csóka István az ő neve, a helységben takácsmester, ez a foglalkozása, és szivesen lát bennünket; nagy kényelmet nem igérhet ugyan, de hogy jobban meg leszünk elégedve, mint a korcsmában, azt bátran meri állitani.

Oly egyszerű, nyájas hangon intézte hozzánk meghivását, a mint csak magyar ember tud vendéget hivni; ha nem vágyódunk is anyira nyugalom, és illetőleg vacsora után, még sem lehetett volna azt visszautasitani; kocsisunk pedig be sem várva atyám válaszát, megkérte az idegent, mutassa meg neki, hol lakik, és vitt bennünket, akár tetszett, akár nem.

— Anyjuk; vendégeket hoztam! — mondá szives házigazdánk, a mint a kocsiról lesegitett bennünket, egy közép termetű, szelid arcu nőhez, kit nyilván a kocsizörgés csalt az udvarra, mire az asszony nem mondott egyebet, csak egy „isten hozta kegyeteket" üdvözletül, de az a bensőség, melylyel e néhány szót kimondá, eléggé bizonyitá, hogy e házban a vendégszeretet a megszokott erények közé tartozik.

A szobába érvén, házigazdánk ujra kinyilatkoztatá, hogy igen szivesen lát bennünket; aztán kiment, s pár perc mulva visszajött és behozta két leányát, kiket már beléptünkkor a pitvarban láttam, de aztán eltüntek. Rémitő mód elpirultak, midőn az atya elénkbe hozta, és mikor én megkérdeztem, hogy hivják, az atyának kellett helyettük felelni, hogy az idősbiket Erzsinek, az ifjabbikat pedig Zsuzsikának hivják, és minden kitelhető módon mentegette őket „vadságukért." De úgy van ez, mondá, mikor a gyermek olyan félreeső helyen nevelkedik, majd meglátjuk: milyen kedves teremtések, csak kissé neki bátorodjanak.

Ez utóbbit már nem hallották a leányok, mert oda kün valaki azt találta mondani, hogy a holmit le kell szedni a kocsiról, és mind ketten kapva kaptak az alkalmon, ki szaladtak a szobából, behozták a holmit; egy nagy, izmos legény is segitett nekik, ő vitte a nagy úti ládát, utána jött Erzsi, néném köpenyével, és midőn a legény, a ládát a kályha mögött letéve, kiment a szobából, kissé megrántotta Erzsi kötőjét; a leány elmosolyodott, de aztán hirtelen körültekintett, ha nem vette é észre valaki; én persze tettem magam, mintha semmit sem láttam volna.

Kis idő múlva aztán magunkban maradtunk; házi gazdánk bejött ugyan egy pillanatra, és engedelmet kért tőlünk, hogy felesége kün van; csak egy kis vacsorát készit, de egyszeriben itt lesz ismét. Néném szabódott ugyan, hogy ne fáraszsza magát, ő úgy sem éhes, de én nagy örömmel tapasztaltam, hogy gazdánk nem hajt néném tiltakozására.

Hogy a vacsora elkészültéig könnyebben kihuzzam az időt, körülnéztem a szobában. A bútorzat semmi különöset nem mutatott; minden a lehető legegyszerűbb volt: három ágy, oly magasra megtöltve ágyneművel, hogy szinte megfoghatlan volt előttem, mikép lehet azokba létra nélkül bejutni; egy négy fiókos szekrény, és még egy másik két szárnyra nyiló almáriom, aztán nehány szék, egy asztal, és egy barnára festett láda, ebből állt az egész butorzat, ide nem számitva a falon függő kakukos órát, nehány képet, melyek egyptomi József és Genoveva történetét ábrázolták, és egy kétcsövü puskát. Mind igen egyszerü bntordarabok, a minőket rendesen jó módu mesteremberek házában találunk, de azért a szoba mégis oly valami kedves, otthonias tekintetet mutatott, hogy igen igen kevés úri salont láttam, mely erre nézve vele versenyezhetett volna; olyan csinos, tiszta volt itt minden, a sárgára tapasztott padlattól kezdve, a bárna mestergerendáig, mintha csak tegnap kerültek volna használatba; és az emberben önkénytelenül az a meggyöződés fejlődött ki, hogy ilyen hajlékban okvetetlenül jó embereknek kell lakni.

Ez édes benyomástól aztán egészen megfeledkeztem étvágyamról, és csak akkor jutott az ismét eszembe, mikor a kisebbik leány, Zsuzsi — lehetett mintegy tizenöt éves — fehér abroszszal és egyéb teritési eszközökkel bejött a szobába és megteritette az asztalt. Én is segitettem neki, a leányka most már sokkal bátrabban nézett szemembe, főleg midőn tapasztalta, hogy én is tudom, mikép kell a kést és villát a tányér mellé rakni; nagyon csudálkozott rajta; az gondolta, a városi kisasszonyok nem is értenek efféléhez.

Beszédbe ereszkedtem vala, és közelebbről vizsgáltam vonásait. Nagyon, de nagyon szép leány volt, gömbölyü, tele, piros arccal; sötét fekete szeme, mint két ragyogó csillag, hátrafésült sürü fekete hajzata csaknem bokáig ért alá, szemöldei mintha ecsettel volnának oda festve; homloka fehér, és e gyönyörüen kiszinezett arc közepén az arányos, de kissé fitos orr, a kecses, kissé hamis mosoly, mely csaknem mindig ott ült piros ajkai körül; mindez oly ritka szépséget tüntetett elő, hogy szinte megirigyeltem.

A leányka, mintha észrevette volna, hogy gyönyörködöm látásában, kissé elpirult, kissé elmosolyodott, de cseppet sem jött zavarba, nyilván tudta, hogy kiállja a vizsgálatot; beszéde kissé félénk volt eleinte, de csakhamar fölbátorodott; észrevételei találók voltak, megjegyzései elevenek, pajkosak, és az egyetlen, a mi nekem nem tetszett rajta, az volt, hogy csipős is tudott lenni. A mire az asztal meg volt teritve, meg is lőn kötve közöttünk a barátság; kezemnél fogva ment ki velem, „hogy nénjének megmutassa, kisasszony létemre is milyen jó leányka vagyok; mintha csak itt születtem volna.“ Én természetesen felette büszke voltam e nyilatkozatra.

Azonban csakhamar lezuhantam büszkeségem egéből; Erzsit a konyhában találtuk, édes anyjával egyetemben a vacsora elkészitésével elfoglalva; de hiába igyekezett a pergő nyelvü Zsuzsika közelebb hozni kettőnket; Erzsi folyvást némi tartozkodást, némi félénkséget mutatott irántam, a mit nem tudtam megfogni. A leány, ha nem is volt olyan szép, mint huga, mégis eléggé csinos leány volt; nagy kék szemeiben valami mély ábrándosság tündöklött, a mi önkénytelen megragadta a lelket. — Csakhogy bizony nagyon ritkán forditotta felém szép ábrándos tekintetét. Ez roszul esett, elkedvetlenitett, és bizonyára elszomorodom, ha hogy a háziasszony nem figyelmeztet, hogy a vacsora készen van; ezt aztán nekem nem kellett kétszer mondani, és olyan élvezetes is volt az reám nézve, hogy kevés hasonlóra emlékezem. A házi gazda szivessége fűszerezte azt, az ő beszédje tette azt emlékezetessé előttem.

Mikor a szobába értem, már javában folyt a beszélgetés közte és atyám között. Tudakozódott a fővárosi élet után, egyik másik közintézet, sőt egyik másik oly férfi után is, a ki akkor — tizenkét évvel ez előtt — a közélet, vagy irodalom terén vezéri szerepet vitt. És az igaz lelkesültség, mely arcán tükröződött, világosan mutatá, hogy az érdek, melylyel azok után tudakozódik, több, mint puszta kiváncsiság. Úgy mosolygott egész arca, a mint atyám a haladásról szólt, melynek egyik másik intézményünk indult, és minden szép reményre, melyet emlegetni hallott, innia kellett egyet ennek egészségére. E lelkesültség nagy hatással volt mindnyájunkra. Édes atyám is mind inkább neki hevült; festette a haza akkori állapotát, leirta az akkori nagy emberek törekvéseit, küzdelmeit, a küzdelmek diadalát, a diadalok gyümölcseit; — de már akkor a szives házi gazda mindkét kezével az asztalra könyökelve, hallgatta az áradozó előadást, visszafojtott lélekzettel, önfeledten, merev tekintettel, mint az igazhivő a próféta szavait. Előtte állt a tele pohár, de ő meg nem itta, szájában volt a pipa, de ő nem szitta, és szemében a ragyogó tekintet mutatá, hogy minden elenyészett körülötte, csak a haza boldogsága foglalkoztatja lelkét.

— Oh, csak én is ott lehetnék; csak még egyszer ha ott lehetnék! Csak nagyvárosokban, a fővárosban van az igazi élet! — kiáltá végre lelkesülten, de a mint véletlenül nejére talált pillantani, vidám mosolygással tevé hozzá:

— No, de azért vidéken is boldog lehet az ember!

Mindnyájunknak föltünt Csóka István lelkesültsége. Ritkán tapasztalni, hogy a vidéki ember forrón ne ragaszkodnék lakó helyéhez, és házi gazdánk mintha a fővárosi életnek adna elsőséget, pedig minden arra mutatott, hogy a jómodú kézművesek közé tartozik.

— Tán sokat volt valaha a fővárosban? — kérdém tehát — hogy anyira érdekli az ottani élet?

— Oh igen! voltam; több évet töltöttem ott. A feleségemet is onnan hoztam el — viszonzá Csóka István bensőséggel, és midőn neje egy félig kérő, félig feddő tekintetet vetett reá, gyöngéd mosolygással folytatá:

— No no édes öregem, csak ne neheztelj! Hisz nincsen abban semmi rosz, ha elmondom, hogy egykor te is városi kisasszony voltál! Hogy most már nem látszik rajtad? Épen az válik dicséretedre! Aztán ne hidd, hogy meg ne látszanék rajtad! Olyan az a jó nevelés, mint az igaz festék a szöveten: akár hogy mossák és elhasználják, utósó foszlányig meglátszik rajta az igaz szin.

E szavak még inkább izgatták kiváncsiságunkat; még néném is, ki a vacsora elején nem egyszer tekintett kivánatos szemmel a superlatus ágyak felé, figyelemmel hallgatott, és tekintete, mely csak az imént mintegy feddeni látszott balga kiváncsiságomért, most fölbátoritólag függtek rajtam, hogy csak tovább is vallassam a jó házi gazdát, és én bizony újra megrohantam őt egy sereg kérdéssel, ha csakugyan kisasszony volt-é a felesége, hogyan lett az ő neje, és hogyan kerültek e kis helységbe.

A háziasszony a legnagyobb zavarba jött e faggatódzások által; feddő mosolylyal inté férjét, ne beszéljen olyan badarságokat. Fölötte örültem ez egyszer, hogy a férj nem veti magát alá neje akaratának; nagyszerű eseménynek véltem tudomására jutni, valami rendkivüli kalandnak, regényes szöktetésnek, vagy mit tudom én milyen hajmeresztő eseménynek, mely által nejéhez jutott ez ember, ki e pillanatban igen érdekessé lőn képzeletemben. Azonban csalódtam; a házi gazda története a legegyszerűbb volt, a mit csak képzelhetni, akár melyik francia regényben különbet találhatunk.

Házi gazdánk mesterember levén — mint már emlitők, takács volt, és vándorlása alatt Pestre jött; itt megismerkedett egy fiatal leánynyal, a ki egy ügyvéd nagybátyjánál tartózkodott. E rokon gazdag, koros, nőtelen, és igen fösvény embert volt, a ki igen keményen bánt vele, főleg mióta megtudta, hogy ők szeretik egymást. Mindenképen igyekezett elszakitani sziveiket egymástól, de Mari szive úgy csüngött rajta, „mintha oda lett volna szöve.“ Békén, szivesen türt minden bántalmazást, miglen ő anyi pénzt kereshetett, hogy a lakodalmat megülhették, akkor a leány szépen otthagyta a zsugori nagybátyát, és eljött vele ide, szülőhelyébe, megesküdtek, összekeltek, és azóta együtt vannak, szerelemben, boldogságban.

Enyiből állt Csóka István szivtörténete; azt az elragadtatást, melylyel neje szerelméről szólt, és azt a lelkesültséget, mely az egész előadás alatt arcán ki volt fejezve, azt én természetesen nem tudom visszaadni, ahoz nagy költői tehetség kivántatnék, aztán sokkal kevesebbet figyeltem én akkor az érzelmekre, mint az eseményekre, és ezek épen nem voltak valami különösek.

Édes atyám és néném egyik másik kérdést intéztek a gazda vagy feleségéhez, nevezetesen, hogy kinek hitták azt a zsugori rokont, és ha él é még? Az elsőt nem akarták megmondani; fölfogadták magukban, hogy soha nevét ki nem ejtik; a másikra nézve pedig nem tudják, él — é vagy meghalt; mert mióta e vidékre jöttek, minden összeköttetés megszakadt közöttük; felesége irt ugyan neki egy párszor házassága első éveiben, de nem kapott feleletet, csak egyszer, akkor is azt irta a derék nagybátya, hogy ne alkalmatlankodjék neki, tudni sem akar róla.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Ez nem tartozik a dologhoz, — veté közbe a herceg. — Jobban van már ön? Ez a fő dolog!

— Jobban érzem magamat, igen — bizonyosan — de azért érzem, hogy inyem ég, s gyomrom meggyulad!

— Ahá, a spanyol bors működik. Mindig ezt szokta előidézni.

De e működés anyira hatott Carrol idegeire, hogy száját mindig félig nyitva tartotta, hogy fris léget szihasson be, mint tenni szoktunk, ha meleg levest vettünk szájunkba. Már alig birt a herceg kérdéseire felelni.

E közben azonban a gyomorban megkezdődött az emésztés, mely ily különös szerekkel idéztetett elő, de ah, mily áron.

— Rizskása ceyloni fahéjjal, — súgá az udvarias inas Carrol fülébe, midőn ez alig lett még készen az előbbi iszonyatos étellel.

— Ön vonakodik, Carrol úr? — kérdé a herceg. — Ezt meg nem foghatom. Rizs ceyloni fahéjjal, királya az emésztő szereknek.

— De mikor olyan vörös!

— Adjak jó tanácsot?

— Parancs gyanánt fogadom, hercegem!

— Egyék gyorsan, s ne gondoljon izével; az utóiz igy annál kedvesebb. Egyébiránt nézze, mikép teszek én.

Először is előveszem villámat.

Carrol is elővette villáját.

— Ott kezdem meg, a hol a legtöbb fahéj van, s nevetve nyelem azt le.

Miután Carrol mind e mozdulatot követte, tányérjára ejté villáját, az asztalt fölugrásában majd eldöntötte, s mialatt nevetségesebbnél nevetségesebb arcot vágott, igy orditott:

— Hisz ez ceyloni tűz, — tűz, tűz van a csontjaimban!

— Egy pohár bort Carrol úrnak! — parancsolá a herceg.

Carrol elnyelte a bort; bármit is megivott volna a tüz eloltására.

— Borral akarom eloltani, borral! — dadogá.

— Jobban van már ön?

— Nem!

— Azt csak úgy hiszi.

— Bo-bocsánat, én fő-fővök, én sü-sülök, — én —

— De csak vallja be, hogy most már emészt!

— Igen, — de — igen sok, — ugyan megadtam neki, — — én nem tudom — ah, — uff — uff, — torkomban tüzes kigyó futkos.

— Igy, — ezen a szép úton meg nem állhatunk. Adjátok ide azt a vizát jávai borssal!

— Megint borsot!?

— De gyógyitó borsot, Carrol úr; oly borsot, melyet Jávában a lábadozóknak rendelnek, erős, de egészséges, s kivált hasznos a hideglelés ellen. Különben nem erőltetem, hogy e vizából egyék, ha ezt oly túlerősnek képzeli. Ha tán inkább akar ezen indus ételből?

— Igen, ez utóbbit inkább kedvelem, — kiáltott Carrol, kit e szó: jávai bors, egészen elbolonditott. — Erről gyakran hallottam beszélni.

— Úgy ismerje meg. Adjatok Carrol úrnak az indus ételből.

Carrol vakon rohant ezen új kelepcébe, midőn azt gondolta, hogy ez a legkevésbbé fűszeres étel.

Alig izlelte azonban meg, midőn az asztaltól felszökött, mintha lőporral vetették volna föl, s az asztalkendőt szájához szoritva, helyről helyre ugrált, s testét összegörnyesztette, s oly arcokat vágott, mintha mellében vulkán forrna.

Dühét már most sem a herceg iránti köteles tisztelet, sem félelme nem fékezte, hanem oda fordult. — —

E kényes pillanatban fölnyilt a szomszédterem ajtója, s beléptek a herceg barátai, hogy tanúi legyenek Carrol nevetséges halálfélelmének.

A látvány vége felé közelgett, de azt mégsem érte el egészen, mert e pillanatban lépett be egy inas, kezében rumos tálba helyezett roppant tortát hozva, mely kék, vörös és zölg lánggal égett.

Ezen tüzes és sok szinü lángot hányó étel megpillantásá nál, melyet Carrol nem minden ok nélkül szintén számára hozottnak hitt, elkezdett orditani. Már most egész őrült lett. Mint az őrült rohant az inasra, s a tál, a torta, a kék, zöld és piros lángok pillanat alatt fölrepültek a terem mennyezetéhez, s onnan nagy lármával le, a talajra.

Épen megakarták fogni a dühösködőt, midőn a terem ajtaja fölnyilt, melyen egy fiatal, épen mint Carrol, fölindult hölgy lépett be.

Ez rózsaszin mantilját egyik szögletbe, szalmakalapját a másikba vette, ide s tova futott, s egy kis pálcával dühösen vert a nagyobb bútordarabokra, mig a kisebbeket egyenkint feldöntötte.

— Ah, ez még is iszonyú, gyalázatos! — kiáltott fel. — De esküszöm, hogy azt az megfogja bánni!

— Mi baja, drága Mary? — kérdé a herceg, őt nyájasan megölelve. — Mi történt? Kegyed megijeszt!

— Mindjárt elmondom, — viszonzá mistress Robinson, lélekzet nélkül. De mit akar ezen ember itt? — szólt Carrolra mutatva.— Mire való e rendetlenség? Nagy isten, mi történt itt?! Ki az az ember?

— Ha kegyed kegyes akar iránta lenni, hát hadd menjen, — szólt a herceg.

— Mindent megadok neki, csak menjen. Közellétét nem türhetem. Ha tudná ön, mért jövök ily későn! De kérem édes emberem, menjen ön már el!

— Még egy pillanatot! — szólt a herceg Carrolt kezénél fogva visszatartva. — Ön legalább is három hónapig mondá nekem: „Ez az, ki Angliát megeszi!“ De én nagylelkü akartam kegyed iránt lenni. Barátim: Sheridán Richárd, hires költő és szónok és sir Brummel György, ezredem zászlótartója, kegyeddel megétették Angliát. Én pedig a bors, fahéj és gyömbér alakjában a koloniákat emésztettem föl kegyeddel; kivánom egészségére. Van szerencsém magamat ajánlani, Carrol úr!

— Van szerencsém magamat ajánlani! — viszhangozá Brummel, s Carrol kirohant.

Midőn az utcára ért, fogait összeszoritá, s ökleit a Carlton-House ellen emelte.

Ha korsikai lett volna, ez azt jelentené: „Megfoglak gyilkolni!“

— Most mondja el drága Mary, mi történt? — szólt a walesi herceg szép kedveséhez, mss Robinsonhoz.

Harag miatt izzadva s reszketve szólt a nő.

— Mi történt velem? Megbántottak, rútul megbántottak, mint egy —

— Istenem, hát nem történik-é ez velünk mindennap? — kérdé a herceg.

— Többször mint mindennap, sokkal többször. De mindez még nem elég! — Az a gazember Preston! az a szégyentelen Preston!

— Preston? Kocsisáról beszél kegyed?

— Igen Prestonról, erről a kitünő kocsisról, kit ön adott nekem.

— Nekem meg Brummel ajánlotta!

— Ezt mindjárt gondolhattam volna!

— De asszonyom, — jegyzé meg Brummel, — ha tudhattam volna, — egyébiránt még nem is tudom, mit tett Preston.

— Tudja meg ön, uram! — szólt a nő, s egy pohár jéghideg vizet gyorsan megivott, hogy némileg lecsillapitsa vérét.

— Feszülten várakozom, asszonyom!

— Miután mindennap gúnynyal, meggyaláztatással illettetünk, mint a herceg mondja, a mai esetben semmi csodálatos nincs, ámbár — de elég! — ah, ha én férfi lehetnék! De tovább!

— Igen tovább, drága Mary!

Mistress Robinson lábaival dobogott.

— Ha férfi lennék, meggyilkolnék ezen emberek közül egyet, s higyje meg, akkor a többi is néma lenne bizonyára, mint a halott!

— De miután kegyed nem férfi?

— Szerencsétlenségemre! Igen, fájdalom —

— Szerencsére, mondja kegyed, mert ha férfi lenne, nem lehetne mistress Robinson Mary, s én nagyon sokat adok rá, hogy kegyed ez. Nos, és Preston?

— Ezen Preston nyomorult ember!

— Igen!

— Bandita, gazember! —

— Már egyszer mondta ezt asszonyom.

— Nekem tetszik többször is elmondani, Brummel úr.

— De édes Mary, Brummel megengedi!

— Egy hó óta ez az ember teljes elégedetlenségemre szolgál. Ő kártyás, korhely, — szóval minden bün kútfeje. Mit fedeztem fő

*

végre ma reggel? Hogy házamból ide nyugodtan jöhessek, s a menyire lehet minden gúnyolódást kikerülhessek, az útat egyszer mindenkorra kijelöltem. Mint ön tudja, az én és ön lakása közt három piac fekszik: a hal — eleség-, és virágpiac. Prestonnak világosan megparancsoltam, hogy e piacokat mindig kerülje ki, s kis mellékútcákon hajtson ide. Én tehát kocsimba ültem, s elkezdék egy újságot olvasni, mely, mellékesen legyen mondva, mind önről, mind rólam jó véleményben van. E foglalatosságomban oly lárma és orditozás által zavartattam meg, mely a lovakat is bokrosokká tette; t. i. az összes hal áruló kofasereg üdvözlött azon hizelgő bókokkal, melyeket ön ismer. Én rá kiáltottam Prestonra:

— Mit csinált kend?

Preston alattomos zavarral felelt:

— Istenem; asszonyom, egészen elfeledtem —

— Előre hát; hajtson el innen gyorsan, s máskor ne feledje el parancsomat! Üsse hát a lovakat!

Preston ugyan ráütött a lovakra, de oly kiméletesen, hogy mielőtt a piacról kijutottunk, kocsim belseje tele lett ostrigahéjjal, halszálkákkal, s mindenféle szeméttel.

— Ah, szegény Mary! — szólt a herceg megragadva mindkét kezét, — nem jó az én kedvesemnek lenni. Valóban igen szánakozom sorsodon. No de mégis, már meg vagy mentve, s mi Prestont illeti —

— Még egyátalán nem voltam megmentve. Ön hatalmasan csalódik! — kiáltott mrs Robinson.

— Hogyan?

— El hiszi-é ön, hogy Preston a helyett, mikép e hibáját jóvá teendő, a mellékutcákon hozott volna ide, engem leggyorsabb vágtatással az eleségpiacra vitt?

— Úgy, az az ember ma tökéletesen részeg! — vélekedett Sheridan.

— Édes Sheridanom, az az ember egyátalán nem részeg; ön erről mindjárt meggyőződhetik. Az eleségpiacon nem fogadtattam jobban, mint a halpiacon. Ugyanazon gyalázások, kevésbé szemtelenek talán, mert nem volt anyi asszony jelen, s az előbbitől csak anyiban különbözők, hogy osztriga-héj helyett most szalmába s szénába temettettem. Ah, nem nagy méltatlankodás ez? s körülöttem ily szavakat hallottam: „Erre kellene titeket itélni, hogy ezt egyétek; te és ő!“ Az „ő“-vel önt gondolta a csőcselék, hercegem. Hogyan szidtam össze Prestont, ki ezen újabb botránynak tett ki, azt el nem mondhatom, de tudja-é ön, mit válaszolt? Azt, hogy ő a bakon elaludt, s hogy a lovak a rendes útra vágtak. „Nyomorúlt! — kiálték, — vigy el engem innen gyorsan!“ — „Igen, de hogyan, — felelt ő. Nagyságos asszonyom lovai oly boldognak érzik magukat e szalma- és szénaparadicsomban, hogy egyátalán nem akarnak innen elmozdulni.“ — Más időben tán nevettem volna Preston kifogásán. Tehát addig várjak, mig lovaim az egész piac szalmáját, szénáját feleszik? — kifárasztva a kocsis e szemtelenségei által, izgatottan ragadtam föl az ostort, s a lovak helyett Preston hátát ütöttem, ki elkezdett orditani, s a piac csőcseléke vele, mert mindnyájan tanúi voltak Preston iránti barbár igazságszolgáltatásomnak.

— Bravo! — kiáltott föl Sheridan. — Várakoztam ezen kifejlésre. Még egyszer: bravo!

Brummel — bár erőtetve, — de mégis mosolygott. A herceg fölkiáltott:

— Mily reggel volt ez, szegény Marym!

— Várjon csak, várjon!

— Mit, még nincs vége? Ezen esemény után nem jött egyenesen ide?

— Még a virágpiacon is keresztül kellett mennem!

— S Preston merészkedett még egyszer? Alig hihető!

— Oh nem! Most már én voltam az, ki fölizgatva a két előbbi piacon történtektől, a virágpiaconi veszélylyel is dacolni akartam.

— S fogadni mernék, hogy mi sem történt kegyeddel; mert ha az ember dacol a veszélylyel, akkor —

— Mi sem történt volna velem, ha Preston —

— Ugyan mit tehetett?

— Mit a két előbbi piacon is tett, mit azonban csak itt vettem észre. Preston jelekkel biztatta ezen asszonyok, férfiak és leányokból álló csőcseléket, hogy engem szóval és tettel bántalmazzanak.

— Ah — szólt a herceg fölindultan, — kegyed alkalmasint roszul látott és hallott. A zavar bizonyosan — —

— Asszonyom, — tevé hozzá Sheridan, — kegyed bizonyára roszul értette a dolgot.

— Nem hiszen, a mit kegyed mond! — erősité Brummel röviden.

— Akár hiszi ön, akár nem, — viszonzá mistress Robinson, — úgy van, Brummel úr, a mint mondottam, s Preston nemcsak szóval buzditotta a népet, de nagy ügyességgel pénzt is, apró pénzt osztogatott közöttük.

— E gazembert fölakasztatjuk! — jegyzé meg a herceg haragosan.

— De előbb ki kell öt hallgatni! — veté közbe Brummel.

— Kihallgatni? — kiáltott mistress Robinson, — jól van, nagyon jól!

— Mindenesetre, ha kegyedet is kihallgattuk. Ezt az igazság igényli.

— Prestont tüstént elkergettem. Ez az én igazságszolgáltatásom.

— Igen okosan! — jegyzé meg vigan Sheridan. — Máshol akasztatja majd föl magát, mint Franciaországban mondják.

— Édes barátom, — szólt a herceg Brummelhez fordulva, — vigasztalhatlan vagyok az ön védence sorsa miatt, — de a büntetés már utólérte öt.

— S méltó büntetés! toldá meg mistres Robinson.

— Az én véleményem, — szólt Brummel, — hogy kegyed tán igazságtalanul cselekedett, midőn öt oly rövid úton elkergette. Preston vétségét nem akarom szépiteni, de asszonyom, ez az ember ellenségeit szaporitani fogja, s kegyed tette őt ellenségévé.

— A meddig ilyen fajú ellenségeim vannak, nem félem a veszélyt. Csak közelemben félek az ily jellemű emberektől!

— Mit akar ezzel mondani, Mary? — kérdé a herceg.

— Semmit. Tudom, mit gondolok.

Brummel tükörbe tekintett, mintha nem akarna oly társalgást folytatni, mely rá nézve kellemetlenné kezd válni.

— Nos, ettől az őrülttől már megszabadultam, — szólt mistress Robinson, — de meg kell vallanom, hogy kocsisnak született. Jó szemei, erős karjai voltak.

— Majd szerzünk oly kocsist, a ki szintén bir e tulajdonokkal, s nélkülözi Preston hibáit, — jegyzé meg Sheridan.

— Bizonyos vagyok benne, hogy előre is örülhetek, ha kegyed ajánlja, — mond a nő barátságosan.

— Az tudva levő dolog, hogy Sheridan úr kocsisai nem részegesek, — szólt Brummel, kardját derekára csatolva, — azonban —

— Nem akarom erősiteni, édes barátom, hogy nem innának, de —

— De a mértékletesség példányképei, mint urok!

— Brmmel, kérem önt, mondjon kocsisaimról, a mit tetszik, de urokat hagyja ki a játékból!

— Ők nem kártyások, nem káromkodók, hanem e helyett zsoltárokat énekelnek, mig lovaikat befogják.

— Brummel, ön gúnyolódik!

— Preston tán rokonainak egyike volt, Brummel úr, hogy anyira védi őt? — kérdé mistress Robinson.

— Aha, két ellenség van ellenem? Én elpusztulok a csatatérről! — kiáltott föl Brummel, ez utóbbi szavakon tüzbe jöve, ki némi ok miatt nem igen szerette, ha rokonságára céloztak.

Arany sisakját tehát fejére nyomta, s búcsút vett a hercegtől. Sheridannak, s a hölgynek is igen barátságosan köszönt, mert az udvaroncok bár megfojtják is egymást, de szembe haragot nem mutatnak.

Midőn Brummel az utcára ért, körülbelől azon helyre, hol nehány perc előtt Carrol állott, ő is szerette volna fogait csikorgatni, ökleivel fenyegetődzni, s igy boszújának útat engedni. E helyett halkan igy morgott:

— Sheridan, Sheridan! te mindenható vagy a hercegnél e nő, ezen szerető miatt, kit te adtál neki. Én más nőt, más kedvest fogok neki adni, s akkor majd én leszek az úr ama palotában. Nekem föl kell találnom e kedvest. Előre hát!

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

PÁRISI QUODLIBET.

VII.

(A visszakerülő üstökös. — Egy boldog ember, ki hallá a szeraphok énekét. — Az idő lejár. — A nagy költő és kis ember egy személyben. — Egy regény, melyért Lamartine csak hatvanezer frankot kapott. — Sóhaj, mely ily dolgok után nem maradhat el. — Constant, Beranger ről. — Szomorújáték a háztetőn. — A hős két tűz közé szorúl, s a tragoediának vége. — A Louvre hotel zaja. — Fiatal lányok és parókás öreg urak. — A sasokat (?) tépő varjak. — A fekete orvos. — Inter duos litigantes tertius gaudet; (az az: két harcos fél közt a harmadik örül.) — Föltámadás a francia szinvilágban. — Egy kilenc-ven éves gyermek.)

Az üstökösök eltünnek, és idők multán újra visszatérnek, hogy megint egy kis fénynyel boldogitsák az árva éjszakákat. A párisi körök most egy ily visszatérő üstökösről beszélnek, melyet azonban nem a csillagászok födöztek föl, hanem a hirlapirók; s nem is az égen lesz látható, hanem a párisi szalonokban és zenetermekben.

Kicsoda ez üstökös?

Az, kihez a „Lettres d'un voyageur" irója (a szellemdús Sand Georges) egy századnegyed előtt lelkesülten mondá: „Oh boldog ön, ki az éjszaka csendében ellesi annak szent titkait; kinek az isten szelleme megnyitá füleit, hogy meghallhassa az égi seraphok távolról jövő énekét, s közölhesse velünk gyöngékkel és elhagyottakkal; oh imádkozzék ön, imádkozzék az angyalok nyelvén, s zengedezze az isten dicséretét hangszerein, melyeket egy menyei lehelet éltet."

A zenészet ez üstököse (igy nevezték akkor hireért és nagy hajáért,) azon a földön született, mely nekünk oly édes és szent, s melynek sikjai apáink könye és vére által lettek oly virágosak. Ő az, kit Vörösmarty egykor a költészet égi hangján üdvözölt, s kinek dicsőségét akkor Europa minden nemzete versenyezve igyekezett emelni, s a ki mindez ünnepeltetés dacára sem volt más, mint azon idők legjobb zongoraművésze — Liszt.

E férfi egykor oly nagy hatást birt gyakorolni „a velőket rázó hurokkal," hogy még maig sem tudták elfeledni a párisiak, noha sokkal nagyobb és fontosabb dolgokat is már rég elfeledtek. Most is beszélnek érdekes alakjáról, hosszú fényes fürtjeiről, tüzteljes játékáról, s azon regényes kalandokról, melyeknek hőse volt, s melyekben minden harmadik párisi nő óhajtott egy kis szerepet játszani. Hanem ez már régen volt; azóta az érdekes alakot megtörte az idő, a fényes fekete fürtöket megszürkiték a kiméletlen évek; a zongora nem hangzik többé ujjai alatt, (a zenészből zeneköltő lett,) s a kit oly nagyon szerettek a hölgyek, most csupán tisztelettel adóznak neki. És még is, a régibb kor emberei oly örömest veszik a hirt, hogy Liszt hosszasabb ideig Párisban fog tartózkodni, s talán hangversenyeket is rendez, melyben elő fogja adni müveit; (a köveket ugyan nem, de a sziveket megindító) „Orpheuszt," a merész ábrándokat, az esztergomi misét, az új symphoniákat és cantatékat.

Ne mondják tehát önök, hogy a párisiakban nincs kegyelet, habár keveset tanúsitottak is saját nagy költőjük, Lamartine iránt. Hiába a francia büszke és hiú nép, s megkivánja, hogy költői is tartsanak valamit büszkeségükre, annál inkább, ha igaz, mit Göthe mondott: „a költő a legnagyobb ember." Lamartine azonban még mindig nem emelkedett föl alázatos helyzetéből. Azt még nem vették neki nagyon rosz néven, hogy magánadósságait a nemzet részvéte által kivánta kifizettetni, de azért volt okuk neheztelni, hogy midőn az aláirások roszúl ütöttek ki, „hálátlan hazáról" beszélt, s azzal fenyegetődzött, hogy meghalni más hazába megy. Mind a mellett maig is Párisban él. Párisban él, és ha igaz, egy szomorújátékot ir, mely ha oly szomorú lesz, mint sorsa, akkor a szinházat valóságos „könyek völgyévé" teheti.

Azt is beszélik, hogy a „Constitutionell" a jövő évben egy új regényt fog közölni tőle, melyhez e lap egészen sajátszerüleg jutott.

Egy nap Lamartine szomorú arccal lépett Mirés úrhoz, ki a „Constitutionell" és a mellett még sok millió tulajdonosa.

— Uram — szólt a költő — nekem 30,000 franknyi kölcsönre van szükségem.

— Az sok pénz.

— Valóban sok, de ha illő zálogot hagyok önnél.

— S e zálog?

— Egy új regényem.

Fölösleges lett volna a sok szószaporitás, Mires úr fizetett, és Lamartin távozott. De nem azért távozott, hogy többé vissza ne térjen. Visszatért tehát, és pedig egy pár hét múlva, s ismét igy szólt:

— Uram, nekem megint 30,000 frankra van szükségem.

— Lehetlen.

— Tökéletesen úgy van.

— Jól van uram, kifizetem, azonban egy föltétel alatt.

— S ez a föltétel?

— Hogy ha ön ez évben a kölcsönt vissza nem fizeti, akkor jövő év elején kifogom adatni regényét a „Constitutionell" tárcájában.

A szerződés megtörtént, s a Constitutionell kilátása bizonyos.

Hanem gondolnák-é önök, mit mondanak rá a párisiak? Azt mondják, hogy Mr. Mirés csúfosan üzérkedett, s potom áron kivánt egy kitünő nagy regényhez jutni, melynek iróját megalázá. Boldog francia irodalom, melyben 60,000 franknyi előleg is potom ár.

Különben Lamartin nimbusza oda van, mert az emberek végre is csak azt dicsőitik, kik mindig egyenesen, emelt fővel járt köztük. Beranger-ről jól mondta Constant Benjamin, (s ezt nem lehet eléggé ismételni:) „senki előtt nem hajolt meg, azért hajolt meg ő előtte mindenki."

De szálljunk alá a költők magasságából a mindennapi életbe, s ha egyszer ide lenn vagyunk, röpitsük föl ismét szemeinket a magasba, t. i. a St. Dominique útca egyik háztetéjére. Ott épen egy tragoedia folyt, melynek nagyobb közönsége van, mint a Gounod „Faustjának," noha most a theatre lyrique-ben azt is elég fényes sikerrel adják. No de e háztetői tragoedia annál meginditóbb, mert borzasztó valóság, szenvedélyeivel, kétségbeesésével, epizodjaival és dicsőséges kimenetelével. A hős — persze — itt is elbukott, mint minden szomorújátékban. És ki ezen hős? Egy kétségbeesett ember, (ha ugyan embernek nevezhető,) kinek jelmeze nem a legfestőibb, miután se kalapja, se topánya, se kabátja, se nyakkendője. Ott áll vérben forgó szemekkel, mint a tigris, melyet megsebeztek, elszántan, és mégis remegve. Kezében egy kés látható, mely épen úgy villog, mint dühtől szikrázó szeme. Ez ember két életet oltott ki, s most az üldözők elől ide menekült. „Jaj annak, a ki közelit, velem együtt a kövezeten fog összezuzódni," kiáltá azoknak, a kik közeledtek. A temérdek nép szivdobogva várta: hogy mi fog történni? Végre az történt, hogy két pombier neki szánta magát, s fölugratott a háztetőre. Egyik jobbról, másik balról közelitett felé, s igy a boldogtalan két tüz közé szorult. Mit tehetett volna mást kettő ellen: megadta magát. Mondják, hogy a tömeg olyan zajos éljen-kiáltással üdvözlé a két tüzoltó katonát, minőt még Borghi Mamo asszony sem szokott kapni, bármily „kegyencnője," (Favorite-ja) legyen is a közönségnek és az olasz operának.

Mi különben a zajt, lármát illeti, annak hiányáról múlt hó végén a Louvre-hotel sem panaszkodhatott. Termei március 24-én és 25-én megteltek vendégekkel, örömmel, fénynyel és zajjal. De mily különböző volt e két nap vendégserege, öröme, fénye és zaja? Első nap fiatal szép hölgyek jöttek, hogy a nagy termet föllelevenitsék, s a zene édes dallamai mellett feledjék és feledtessék az élet gondjait „a németek éves bálján," melyet e napon tartottak meg; más nap pedig komoly arcú, koros, és nem koros, ősz és parókás szaktudósok foglalák el helyüket, boldogon toastirozva a banquet-asztal mellett, s fogyasztva a pezsgőt azon öröm miatt, hogy az allopathia diadalt nyert a homeopathia fölött. Mondják, hogy az orvosok ezúttal, egy pár gúnyoros modorú irót is megtürtek maguk közt, noha bizonyosak lehetnek benne, hogy e banquet furcsaságait tolluk hegyére veszik. Akkor aztán a veterán orvosok, kik az idegen elemek kizárása mellett buzgólkodtak, Coriolán keserüségével mondhatják el: „bebocsátottátok a varjakat, hogy megtépjék a sasokat."

Orvosokról szólva, eszünkbe jut „a fekete orvos." Nem Lemaitre, a hires szinész egykori bravour-de mégis férc-szerepe, (mert ezt már — hála istennek! — mindenki elfeledte,) hanem Dr. Vriés, kivel most egész Páris foglalkodik. Egyik ember bálványozza, a másik utálja; itt csoda embernek nevezik, ott charlatánnak. Itt mindenki arról beszél, hogy dr. Vriés mily csodálatosan gyógyitja ki a gyógyithatlannak hitt ráksebeket holmi indiai füvekkel; mig mások (az orvosok persze mind e párthoz tartoznak,) gúnyszavakat és gúnyiratokat szórnak ellene. Mulatságos e két homlok-egyenest ellenkező vélemény! Ki a „Le docteur noir, jugé par un blanc," (a fekete orvos, megitélve egy fehér által) röpiratot olvassa, tökéletesen meggyőződik, hogy dr. Vriés egy semmitérő szerencsevadász; ellenben egy más könyvecske azt igyekszik elhitetni velünk, hogy ő a természet minden titkait ismeri, előtte nincs rejtély, s neki a tudományokat nem is kellett tanúlnia, mert a tudományok vele születtek. A két túlság közt dr. Vriés célt ér, mert mindenütt beszélnek róla, mindig nagyobb divatban jön, s mint a krinolin, minél inkább kisebbitik a lapokban, annál inkább nagyobbodik. Hire és pénze most is van már anyi, a menyit talán nem is érdemel.

De ha dr. Vriés e nagy hirt nem érdemlené is meg, bizonyosan megérdemli az, kiről a párisi szinészkörökben megint azt suttogják, hogy Rachel trónjára lép.

Ki lehetne az? kérdik önök.

Ki lehetne más, mint — Ristori.

Hirlik, hogy e szép beszélő, érző és mozgó szobor állandóan Párisban fog letelepülni, sőt a comedie francais-ban közelebb föl is lépend, francia nyelven játszva Hermiones, Camillat, Paulinet és Phaedrát, kik Rachellel együtt meghaltak, és csak Ristorival támadhatnak föl.

És hiszik-é önök, hogy Ristori franciául fog játszani? Ha hiszik, akkor nem ismerik az olasz nőket. Ristori, ki úgy szereti Olaszországot, hogy boldog, midőn annak költőit hirdetheti, s kit semmi sem gyönyörködtet jobban, mint saját anyanyelvének dallamos zengése: ő hagyná el e csoda-szép nyelvet, azért, hogy mással cserélje föl, s épen olyannal, mely lehet ugyan az udvariasság nyelve,

de azért mégis szakadozott, velőtlen, mint azt maga Rousseau is bevallá. Ne higyjék tehát e föllépést, habár Ristori bizonyosan birja anyira a francia nyelvet, mint Bulyovszkyné a németet, noha jelenleg nagy tetszés mellett szerepel is a kis góthai szinpadon.

De ne beszéljünk többet erről, miután kedvesebbekről is beszélhetünk, ha mindjárt hangversenyekről is. Múltkor egy zenészeti csodagyermekkel kezdtük levelünket, most meg azzal végezzük be. Ez azonban, a kiről szólani fogunk, olyan gyermek, ki már a második gyermekkort éli, s Henri Kettennél körülbelől nyolcvan évvel idősebb. Ez M. A. Boucher, a kilencven éves hegedűművész, ki e napokban a Herz-teremben fog játszani. A párisiak kiváncsiak e vén gyermek játékára. Valószinűleg a lámpa utósó föllobbanása lesz az, mielőtt kialudnék. Mindegy! Édes lehet az álom annak, ki kilencven évig fáradozott.

Figaro IV.

Budapesti hirharang.

† Tinódi régi dallamait és históriás énekeit, Mátray Gábor úr nem sokára ki fogja adni, szépen egybefüzve. E dallamos, érzésteli, egyszerű énekek könyve, minden zenélő magyar hölgy hangjegy-tárában az első helyet fogja érdemelni. Lám mily gyönyörüséget szerez néha „emlékezni régiekről.“

† Vértesi Arnold, ismert fiatal irónk „Történelmi beszélyei“ e napokban jelentek meg, két csinos és tartalmas kötetben. Az első kötet beszélyei a hazai történelemből vannak meritve, a második kötet idegen tárgyúakat tartalmaz. Az egész tiz beszélyt hoz, (öreg Bethlen István háza, — Otto király menyasszonya, — Hiú vágyak, tört remények, — Bánffy Buzád, — Halász és trónkövetelő, — A mór király, — San pietro, — A trieri rabbi leánya, — Szép feleség, — Kennawah,) melyek mind érdekes mesével és szabatos szép nyelvvel birnak. Vértesi kevés előfizetőt kapván, e két kötetet áldozattal állitá ki, s igy a közönség utólagos részvétére mindenképen érdemes. Müve jelenleg Ráth Mór könyvkiadó bizománya, a ki igen jól teendi, ha részvétével támogatja azon egy pár tehetséges fiatal irót, kik hivatva vannak, hogy idővel régibb jeleseink nyomába lépjenek.

† A nemzeti szinház játékrendje a jövő hétre egy pár érdekes ujdonságot igér. „Lindában“ Hajnal Hermin k. a. fog föllépni, mint Pierotto, s ezúttal az új olasz tenorista, Mariotti is énekelni fog. A hét vége felé pedig Dux Adolf „Pestre kell menni“ vigjátéka van kitüzve, melynek sikeréhez reményünk lehet, miután a ki másokat oly jól tudott megitélni, az saját magát is bizonyosan megbirálta, mielőtt ez új térre lépett.

† Suck Róza ismét külföldi müutazást teend atyjával. Előbb azonban egy vidéki hangversenyben vesz részt, melyet Feil Gusztáv ügyes zongorász fog rendezni Sirákon (Nógrád-megyében) april 20-án. E hangverseny legérdekesb része kétségkivül a fiatal Suck Róza gordonkája lesz, melynél az egészben csupán csak az leend még szebb, hogy e hangverseny a siráki olvasóegylet javára rendeztetik.

† Rónainé legelőször is Czakó „Kalmár és tengerész“ében fogja magát bemutatni. A tengerész kétségkivül Rónai leend, kit tehetsége valószinüleg meg fog óvni a — hajótöréstől.

† Devrient Emil német szinművész, közelebbi pesti vendégszereplése alkalmával azon kitüntetésben részesült, hogy a budai várpalotába egy udvari estélyre meghivatott, hol magas kivánatra nehány hiresebb német költeményt szavalt el. Másnap Devrient úr (irja a B. Hirlap) a főudvarmesteri hivatal útján egy becses brillant-gyürüt kapott, Hildegarde főhercegnő Ő cs. Fensége nevének előbetüivel.

† A magyarországi festészeket nem nagy buzgalomra ragadta a bécsi mütárlat. Az egészben egyetlen egy hazánkfiával találkozunk, s ez is csak származására nézve magyar: a hires tájfestész — Markó.

† A tavaszra szépen kivirult „Nefelejts“ első számában olvassuk, hogy Bolnai (gróf Bethlen Miklós,) e nyáron át a nemzeti szinházban fog vendégszerepelni. Shakspeare alakjai közül III. Rikhard és Hamletben lép föl. Különben ezt a hirt tavaly is elmondták a nélkül, hogy beteljesült volna. Némelyek azt is állitják (noha fából csinált vaskarika,) hogy Bolnai a párisi francia conservatoriumban, szépen megtanúlt magyarúl szavalni.

† A Carré-cirkusban közelebb egy érdekes magyar előadást hirdettek. A lovag: Petróczky Ferenc úr, az egyesületi lovarda lovászmestere, ki a magas iskolát lovagolá nyergeletlen lovon Sárközi Ferenc magyar zenéje mellett. A csárdás zenét Carré úr egyik paripája pár nap alatt megszoká, ha bár az a cirkusban eddig soha sem hangzott. Gaudeamus igitur, miután mi minden jelentéktelen apróságon kapva kapunk, hogy örülhessünk rajta.

† A császárfürdőre ismét rá virradt. Megint divatba jő, előbb a hirharangozók, aztán a közönség előtt. Már is irják a hirlapok kis prófétái (az újdondászok,) hogy idei táncvigalmai igen fényesek lesznek. Többi közt dr. Herz az első bált — a lóverseny ideje alatt — egész párisi fénynyel fogja kiállitni, s ezúttal a párisi fényt a szó legszorosb értelmében vehetjük, miután a világitás diszleteit a divat fővárosából hozatja.

† A müzeum-parkban eddigelé lehetett ugyan sétálni, (kivált ha a nap nem sütött,) de nem lehetett pihenni. Most e hiányon is segiteni kezdenek, s e napokban tiz ülőpadot helyeznek bele, öntött vasból. A kevés is jobb a semminél.

† A Győri Közlöny 27 számának hirfüzére egymásután öt nagy hirt hoz, melyet lapunkból szóról szóra, megjegyzéseinkkel együtt lemásolt, a nélkül, hogy a forrást csak egyszer is megnevezte volna. Sajnáljuk, hogy hasonló eljárással nem torolhatjuk meg magunkat a Gy. Közlönyön.

† A M. Néplap sajátszerű logikájának igen különös jeleit adja. Abban a véleményben van nevezetesen, hogy a nemzeti szinház igazgatósága „elpudealhatja“ (megszégyenelheti) magát azért, mert Bulyovszkyné asszony német szinésznő lett. Még ha oly roszúl bánt volna is az igazgatósága e tisztelt művésznővel, mint a menyire nem bánt; e veszteség okául az igazgatóságot soha sem lehet tartani — egy kis meggondolatlanság nélkül.

† Egy kritikus megütközik rajta, és rosz néven veszi, hogy vasárnap megint Szigligeti (az az egy szinházi tag) müve került szinre. Hát biz ez onnan van édes csodálkozó kritikusom, mert Szigligeti maga irt anyi szinművet, mint rajta kivül valamenyi többi szinmüiró. E mellett a népszinművet ő hozá divatba, s ő mivelé legszorgalmasabban. Már pedig az igazság rendje azt hozza magával, hogy a ki legtöbbet vetett, legtöbbet arasson. Ezen tehát nincs mit megütközni.

† Plachy Ferenc „Elemi festészet“-ről irt müve pár nap alatt megjelenik. Figyelmeztetjük rá a részvevő közönséget, anyival inkább, mert e könyv a maga nemében első magyar munka leend.

Vidék.

Kolozsvár, mart. 25.

(Ellínger jutalomjátéka. Színügyek. — Zenekör.)

Március 24-kén volt Ellinger jutalomjátéka, a „Zsidóhölgy“, mely a kolozsvári szinpadon most adatott először. A mennydörgést villámlás szokta megjelenteni: de ezúttal még csak a szinlapon sem vala előhirdetés. Az illetők tudták, hogy a kolozsvári lelkes közönséget nem a görög tüzes tableauk, tüzokádó Vezuvok, szellem- és csábtáncok s a szinlapok óriásbetüi inditják pártolásra...

A szinház a fölemelt belépti dij dacára is megtelt. A függöny felgördült, a jutalmazott előlépett, s a közönség röpkedő versekkel és koszorúkkal üdvözlé. — Ellinger ki is tett magáért, szép erős hangjával hatalmasan éneklé Halevy gyönyörü dallamait. Éneke különösen a börtönjelenetben művészi volt; kifejezése, mozdulatai hiven tükrözék vissza a bosszúvágyó Eleazár zsidót. A köztetszés többszöri kihivás- és tapsban nyilatkozott. Az első fölvonás után tisztelői vörös atlaszra nyomott verspéldány kiséretében értékes ezüst poharat és tányért adtak neki emlékül. A pohár XVIII. századbeli készitmény, oldalait apró virágok diszitik, talapzatán bevésve: Di 1740; körülbelől félkupás. A tányér hasonlóan ezüst, aranynyal zománcozva. De mindezeknél többet értek a magyar művészet érdekében kifejezett üdvkivánatok, mik Ellinger előtt Kolozsvárt bizonyára emlékezetessé teszik.

A dalmü kiállitása körül az igazgató méltánylást érdemlő erélyt fejtett ki. A diszmeneteket és csoportosulásokat száznál több statista képezte. Csakhogy most meg az volt a baj, hogy a szinpad szük lőn a személyzet befogadására — s a kellő hatás ismét elmaradt. — Őszintén szólva nem a mi szinpadunkra valók a Bűvös vadász, Báléj, Zsidóhölgy s több efféle látványos operák, mely utósóban a templáriusoknak lóháton, a biboroknoknak kissé biborosabb palástban, s az egész járókelő személyzetnek pompásabb jelmezben kellene megjelenniök... Ellinger f. hó 26-kán közkivánatra még egyszer föllép a „Zsidóhölgyben“, s ezzel az operasaison előbbi rendes folyamába visszatér.

A tevékeny igazgató szinlapján új vendégeket emlit. Kik lesznek e vendégek? a szinfalak még titkolják. A találgatás a jeles Füredire céloz, kit más viszonyok közt mi is óhajtanánk: azonban Szathmári-Lackóciné és Rónai által kissé fölélesztett és azóta ismét előbbi pangásába visszahanyatlott drámánk érdekében sokkal okszerübb lenne, még pár drámai vendéget megnyerni. Az opera a nélkül is elég erős aránylag, s a vendégek föllépteténe, — mint a tapasztalás mutatja — az itteni személyzet illető tagjait egy csöppet sem emeli a köztetszésben.

A jelenlegi időszak alatt „házi zenekörünkben“ a közönség s a közreműködők meglehettek elégedve egymással. Az előadások rég nem voltak ily élvezetesek; a közönség rég nem látogatá oly sergesen. — A farsang folyama alatt többször megtörtént, hogy ugyanaz nap szinházi előadás, táncvigalom várta a zeneköri közönséget, s az itt még is szép számmal jelent meg. A zenekör minden vasárnap délután, mükedvelők által tartja előadását, kik bár sok szép müdarabot adtak elő: főérdekét mégis a helybeli dalszintársulat tagjainak köszöni. A föllépésben Mezei volt az első, őt követte a szép mezzosoprán hangú Ferenci Izabella — utána jött Egedi Mari, Singer Róza, Szerdahelyi Nelli, a férfiak közül Follinus, Baráti, Gerecs, Bokir, Singer. Az általuk éneklett müdarabok többnyire dalmü és magyar népdalból álltak. Köztök különösen a népdalok a leikes közönséget nagyon gyönyörködteték, mindig zajos tapsot, kihivást, éljenezést vagy ép ismételtetést idéztek elő. A szavalat azonban gyöngén volt képviselve. Follinusné, Szabóné, Komáromi, Bihari szavaltak ugyan, de azután többé ők sem jelentek meg. Végre közelebbről f. hó 20-án a közönség és nem előadás viszonyainkhoz mérve tetőpontjára ért. A hir szét szárnyalt, hogy Ellinger is énekelni fog. A terem fulladásig telt. Várakozásteljesen állt a közönség. Nem

is csalódott: Ellinger magyar dallal (Magyar pusztán, Erkeltől) lépett ki; szépen énekelt, lelkesülést keltett föl, s énekét a közönség zajos tapsa és éljen kiáltása kisérte. — Azonban még több hatással dalol vala, ha a teremhez képest különben is igen erős hangját erőltetés helyett mérsékelte volna. A dal végeztével Ellingert kihitták, hangos ujat s kiáltottak, hanem Ellinger egész váratlanúl más dalokat kezdett énekelni — melyek nem tettek valami kedvező benyomást. A közreműködők összeszerzésében az ifjú Fröhlich sok buzgalmat tanúsitott. — ly.

Veszprémvidéki levelek. V. Marc. 23.

Veszprém, mely közelebbi zeneestélyein oly szép jeleit adta, hogy valódi társasélettel bir, s melynek lelkes hölgyei és férfiai mindig pártolják a pártolásraméltó nemzeti ügyeket, nem marad hátra a színészet iránti részvétben sem, midőn arra alkalma nyilik.

Ezt már előre elmondtam, s örülök, midőn jelenthetem, hogy e szép reményemben nem csalatkozám.

A Kaposváron oly nagy lelkesedést támasztott Szuper társulata, mely oly jól van szervezve, a mint csak a vidéki szini erők jelen szétosztottsága mellett kivánni lehet, — f. hó 13-kán kezdte meg Veszprémben előadásait, Szigligetinek 100 arany pályadijjal koszorúzott „Mamájával.“ A szinház a szorongásig megtelt, a székjegyek már délelőtt elkeltek, az állóhely is anyira tömve volt, hogy a be nem férhetés miatt igen sok későn érkezettnek vissza kellett menni. Az előadás anyira sikerült, hogy a közönséget azonnal megnyeré. A legelőkelőbb családok az előadás jósága által fölbuzditva, mindent elkövettek, hogy az első játék által előidézett hatást a társulat biztositására fölhasználják. A kaszinó magára vállalta a bérlet-csinálást. A bérlet-jegyek mind elkeltek, s elkelt volna még több is, ha a szük teremben maradt volna még hely uj székek behelyezésére. E lelkes fölkaroltatása a nemzeti színészetnek szépen jellemzi a veszprémieket, mert ez az emelkedett értelmiség és a hazafias érzület kiáltó bizonysága.

Színészetünk haladását csak is az ily hő pártfogolás biztositja.

Szuper társulata el van látva a szinirodalom legujabb termékeivel, mi az előadási sorozatból is kitünik.

13-kán Mama, Szigligetitől, mely itt is általános tetszést vivott ki, s végén az összes személyzet kihivatott.

14-kén „Bibor és gyász“, Hegedüstől, ismét tele szinházban, s nagy hatással, anyira, hogy a koronázási jelenetet ujráztatták.

15-kén „Fenn az ernyő nincsen kas,“ Szigligetitől. E darabot a tetszés élénk nyilatkozatai közt — sugó nélkül adták.

16-kán „Essex grófot,“ 17-kén „Tücsköt,“ 19-kén „Szigligeti száz aranyos drámáját, „Béldi Pált,“ 20-kán „Kisértet“ Szigetitől,“ 23-kán „Dózsa Györgyöt“ adták a remek tollú Jókaitól.

Ez előadott darabokból kitünik, hogy a játékrend elég változatos, s a szinirodalom ujabb és jobb termékei tapintatteljesen vannak kiválogatva. Látszik az is, hogy a bohózatok kedveért a dráma nincs háttérbe szoritva, s a társulat nem a nevettető darabok, hanem a komolyabb tanulmányozást igénylő drámák által kiván a közönségre hatni. Ez anyival méltánylandóbb, mert az igazgató épen a komikumban a legerősebb, s mikor ezek által a drámát tulszárnyaltatni nem engedi, akkor önmaga fölötti uralmának adja szép tanújelét.

A szerepek a tagok közt jól vannak kiosztva, mi a rendezőnek ügyességét tünteti ki.

A társulat személyzete harminc tagból áll, s igy elég nagy erővel rendelkezik, hogy a legtöbb szereplőt igénylő magyar szindarabokat is szinre hozhassa. Az egyes tagokat ismeri e lapok olvasó közönsége a kaposvári levelekből, s igy fölösleges (és talán unalmas is) volna őket egyenkint bemutatni. r. l.

Bécsi hirek.

* Az olasz opera „Normával“ nyilt meg. Az előadás érdekét növelte, hogy a cimszerepet egy még Bécsben soha sem hallott énekesnő, Lafon Mari éneklé. De hogyan éneklé? Most mindenki azt állitja, hogy jobb, mint előde Medori. Előadása tele van művészet, izlés, melegség és kifejezéssel. Alakja jó, s e mellett (a mi olasz énekesnőknél ritkaság) a szöveget igen értelmesen ejti ki. Leman k. a. mint Adalgisa, szintén tetszett, kedves, bár gyönge hangja van. Mindezt jó nekünk tudni, miután a nemzeti szinház a bécsi olasz operától szokta toborzani — nyári vendégeit.

* A bécsi Horgony (Anker) élet- és jövedelembiztositási egylet megválasztá fölügyelő bizottmányát. Tagjai közt egy pár magyar mágnás is van, Almássy Móric és Nákó Kálmán grófok.

† A hitelintézeti sorshúzás főnyereménye (200,000 ft) egy bécsi nagy kereskedő házat boldogitott. A második főnyerő ellenben egy szegény ember lőn, ki sorsjegyét a húzás előtt pár órával vette a Goldsand-féle pénzváltó-irodában.

Külföld.

* Roger, kit tavaly anyit gyönyörködtetett minket, e napokban a párisi nagy opera szinpadján egy megindító jelenet hőse lőn. David „Herkulanum“ dalművét adták, midőn a rendező (a 3-dik fölvonásban) kilép, s jelenti: „Roger elnézésért esedezik, mivel rekedt.“ Később Roger maga is megjelenik, és zajos tapssal fogadják. Énekelni akar, de nem tud; a hang torkán akad, s ő művészi kétségbeesésében leráncja diademját fejéről, a földhöz vágja és a szinfalak közé rohan. A teremben egyre kiáltják: Roger, Roger! A művész megtörve, halványan megjelenik, s arcát kezeibe rejtve, mert sir. A közönség a rokonszenv harsány jeleivel tör ki, a delnők kendőiket lobogtatják, s e kiáltás hangzik: „ha nem képes ön énekelni, beszéljen; mi igy is szivesen hallgatjuk!“ A szinpadon Borghi Mamo asszony hozzá lép, megfogja kezét és bátoritja. Roger neki bátorodik, és énekelni kezd. Hangja gyönge volt ugyan, de aligha énekelt valaha melegebb kifejezéssel.

* Bulyovszkyné második szerepe a góthai szinpadon marc. 28-án Julia volt, „Romeo és Juliában.“ A német müitészek e szerepében is igen dicsérik.

* A berlini Kohn testvérek Angliából oly gyapjú szövetet hoztak, melyen a viz nem hat át. Ha vizet öntenek rá, lehúll róla, mint a kéneső. Katonaság számára és úti öltönyöknek igen célszerű kelme.

* A legvénebb németszinésznő Brand Johanna szül. Reinhard, Berlin egyik külvárosában azon kevés havi pénzből él, melylyel a királyi szinpad tagjai és nehány emberbarát látják el. 1769. márc. 28-kán született, s igy jelenleg 91 éves. Egykor hires szerelmes szinésznő volt, férje Brand pedig hires hős szereplő. Utójára Brandné Lipcsében aratta koszorúit; hanem az már régen volt; azóta elfeledték, és csak a jó emberek részvéte menté meg az éhhaláltól. Lám, nemcsak nálunk fordúlnak elő ily szomorú képek.

* Az angol nép közül sokan vándorolnak ki jó reménységgel a jó remény fokára. Hanem többnyire csalódnak, mert ott sincs Eldorado.

* Musset Pál párisi iró közelebb hires testvéréről, a költő Alfredről egy könyvet ád ki, mely sok élő személy érdekes levelét is fogja tartalmazni.

* Mondják, hogy Párisban egy rút néger vadászsza a szerencsét azzal, hogy jövendőt mond. Az emberek elhiszik, és fizetnek neki, sőt hir szerint, a császárné is jövendöltetett magának. Ezt aztán persze, minden divatos úrnőnek követnie kellett.

* Würtembergben Helgerad nyomdász 160 siketnémát képeztetett ki betüszedőknek. Igy aztán nagy hasznukat veszi, s legalább nem is mondhatják el az újdonságokat, mielőtt megjelennének.

Nemzeti szinház.

† April 4. Hegedüsné jutalomjátéka: „Tücsök“

Ez alkalommal tünt ki leginkább, hogy a fiatal népszinművésznő, mily általános kedvence a fővárosi közönségnek, mert bár egy nagyon is ismert szinművet választott, a szinház — a mostani közöny mellett is — egészen megtelt. E választás Hegedüsné jó tapintatát tanúsitja. Több hó előtt e müben ismerte meg a pesti közönség e bájos nő eredeti kedélyességét, gyermetegségét és életmeleg természetes játékát. E népszinműben mutatá meg Hegedüsné, hogy népdalok nélkül is nagy sikerrel tud működni. És most e müben mérlegelhettük meg, hogy e szép tehetség nyolc hó alatt menyit haladt.

Dicséretére mondhatjuk, hogy sokat haladt. A mellett, hogy Fanchon egész alakját a naivság természetes fényével vonta be, nagyon sokat gondolt arra is, hogy ez alakot minden fölvonáson át teljes összhangzatba hozhassa. Az első fölvonásban pajzánul szilaj volt ugyan, de gondosan került minden vadságot, nehogy elégesse maga után a hidat, mely a negyedik fölvonáshoz vezet. A holdfény melletti táncot is szebben adta, mint bármikor. Először némi pathoszt vegyitett bele, most csupa gyermetegség volt.

Játéka ellen semmi kifogásunk sem lehetett, de beszédmodorára nézve figyelmeztetnünk kell, hogy a magánhangzókat iparkodjék valamivel simábban ejteni ki, mert az éles kiejtés az, mely kivált némely szavainak idegenszerűséget ád. Ettől azonban a gyakorlat könnyen megmentheti.

A közönség zajos tapsokkal és számtalan kihivással tanúsitá, hogy menyire méltányolja, s mily nagyrabecsüléssel viseltetik e kiváló tehetség iránt, ki a közönségnek már nem csupán szép reményeket, hanem művészi elvezeteket is képes nyújtani.

Az előadás igen jó volt, s a főbb szereplők igyekeztek, hogy az egész estét minél élvezetesebbé tegyék. Ez igyekezet a leghathatósabb eszköz, mely a drámának diadalt biztosit.

† April 5. Próféta.

Mily hatalmas zene, mily hatásos szöveg, és a szinház még is — üres.

Az operára nézve általában „rosz csillagok“ kezdenek járni. Hiába énekli Ellingerné erőteljes megrázó hangokon Fides nagy szerepét, s hiába meriti ki Ellinger egész erejét, midőn a cimszerepet ábrázolja, a karok hiába működnek a legnagyobb buzgalommal, a közönségre most kevés vonzerejük van.

Azt kell hinnünk, hogy a közönség nem a szép zenét szereti, hanem a zenei ujdonságokon kapkod.

Nyilt posta.

Abony. A. Lajosnak. Az igért beszélyt szeretnők még ez évnegyedben közleni, mert olvasónőink is mielébb szerctnének már újra találkozni a „Szegény Szücs Marcsa“ irójával.

Léva. K. Gyula. Heine forditásokat — melyek önnek oly szépen sikerülnek — örömest vennénk.

Fr. Ad. „Anyám halálán“ sat. költemények kegyeletes szép érzésből meritvék, de a kivitel hiányai gátolják, hogy megjelenhessenek.

Sz. László szép „Kakukk-óráját“ örömmel vettük, s nem sokára bemutatjuk olvasóinknak.

Szegedre. „A színészetet Sz. Bélától“ meg fog jelenni, mihelyt tárcánk tere megengedi.

Hirdetések.

8*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszités, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

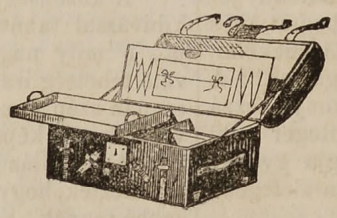
szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sipládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

OTTENREITER L.

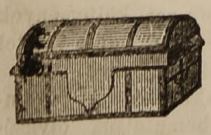
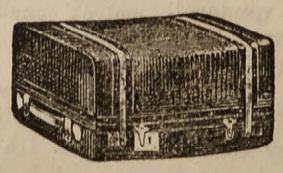
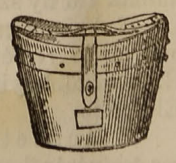

mindennemü **bőr-készletek, uti, vadász** és **istállószerek** készitője, ezelőtt úri-utca, most kishidutca, báró Sina-féle házban, ajánlja gazdag választéku **raktárát** saját készitményeiből, a tisztelt vevőknek. Miután 7 évi utazás idejét Francia- és Angolországban gyakorlatilag tölté, reményli, hogy **izlés** és **szilárd munka** által minden igénynek megfelelend, és egyuttal figyelmezti a t. c. közönséget, hogy boltjában egyszersmind a műhely is vagyon, hol a t. utazóknak alkalom nyújtatik arra, hogy saját előadásuk szerint bármily e szakmába tartozó cikkek elkészittetnek, himzések fölszereltetnek, ugyszinte igazitások is rögtön eszközöltetnek, méltányos és jutányos dij mellett.

Megrendelések uti-böröndökre stb. kivánt időre elkészittetnek legolcsóbb árakért.

11*

HARTLEBEN K. A. könyvkereskedésében Pesten, legdiszesebb kiállitással megjelent és minden könyvárusnál kapható:

GYÖNGYÖK ÉS VIRÁGOK

a magyar költészetből.

Kis 8-adrét. 694 lap finom boritékba füzve . . . . . 3 frt. 15 kr. ausztriai becs.
Diszkötésben arany metszéssel . . . . . 4 „ 56 „ „
Legdiszesebb börkötésben . . . . . 5 „ 30 „ „

A kiadó igyekezett a legrégibb időktől mai napig megjelent nagyszámú költőink legjobb költeményeinkből, **mint annyi gyöngyök és virágokból,** diszes koszorút füzni, meg levén győződve, hogy ezen válogatott összeállitástól a közönséges anthologiák ellenei sem fogják helyeslésöket megtagadni, minthogy a kiadó mindent elkövetett, hogy ezen kiállitás úgy a költők hirnevéhez méltó legyen, mint a t. olvasó közönség igényeinek megfeleljen.

Könnyebb áttekintésül ezen legdiszesb kiállitásu műhez **az abban képviselt 152 költő** születési éveit stb. magában foglaló névjegyzék is mellékeltetett.

2—2

GITLING ADOLF

hölgyruhakészitő

Pesten, régi pósautca 2-dik sz. ajánlkozik a t. c. hölgyvilágnak mindennemü női ruha készitésére a legujabb divat szerint.

5—6

Rendkivüli leszállitott áron végeladása.

Különbféle, nagy mennyiségü **szalag,** és **női divat fehérneműeknek.**

Alólirottnál, Váci-utca 15-dik szám alatt létező, s **„Ezüst koszorú-hoz“** cimzett divatszalag kereskedés átvétele következtében, nagy mennyiségü **szalag, és női divat fehérneműek,** jóval a vételáron alul, eladatnak.

DÜCK FRIGYES K.

3*

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **42.** **Szombat, április 9-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Hugo Victortól.

(Les contemplations.)

A nők e földön azért vannak
Hogy mindenre fényt hintsenek.
A mindenség egy rejtély, — annak
Mély titkát csókjok fejti meg.

A tenger habja, égbolt kéke,
Csak a szerelem ékei . . .
A természet ezer szépsége:
Mikkel ő magát kendezi. . . .

A mi csak fényes s szép van itten:
Lelkünknek ad szint, illatot.
— Virágot sem teremt az isten:
Ha csak asszonyt nem alkotott!

A zafir kék tüze mit használ
Nélkületek, szelid szemek?
A gyémánt, a hitvány kavicsnál
Nem több, ha szépek nincsenek.

A legszebb rózsa akkor árva,
És gyászruhák zöld lombjai.
Piros ajka mi haszna tárva,
Ha semmit sem tud mondani!

Minden, mi bájló a világon,
Fényét csak a nőktől nyeri.
— S nélküled, büszke szép virágom!
Kelet fehérlő gyöngyei:

Csak olyak, mint szerelmem volna
Ha elveszitenélek én:
— Szegény beteg féreg fájdalma
A tenger és éj rejtekén. . . .

Szász Károly.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

Ilyen beszélgetés közt telt el az est; végre fölkeltünk; a mellékszobában már meg voltak vetve számunkra az ágyak; néném azonnal fölkereste a magáét, nemsokára édes atyám szintén követte példáját, csak én maradtan föl még egy ideig. Az új környezet izgatólag hatott reám; nagy kedvem volt még egy ideig fönmaradni, s beszélgetni Erzsivel, Zsuzsikával. Útitársaimat már az álmok tündérvilága ringatá körül, halkan emelkedtem tehát föl ültömből, lábujjhegyen kiosontam a szobából, azonképen a konyhából, s kiértem a folyosóra; azt hittem, ott bizonyára találkozom a két leánynyal.

Gyönyörü szép nyári éjszaka volt; az ég tele hintve csillagokkal; időről időre egy egy csillag kimozdult helyéből, mintha a többi kiszoritotta volna; villámsebességgel repült alá, ezüst szinü barázdát hasitva a fekete éjtszakába, aztán szétfoszlott, eltünt; nyomban utána egy másik következett, és ez igy folyt egyre, nem ritkán pedig kettő három is röppent ki egyszerre, majd keresztül hasitva egymás pályáját, majd meg szélylyel válva; az egész úgy vette ki magát, mintha fenn az égen valami nagyszerü tüzijátékot rendeztek volna, melyből egyes rajgók egész a mi látkörünkig tévedtek.

Mélyen elmerülve e csillogó tündérvilágon, egészen megfeledkeztem arról, mi végre jöttem tulajdonkép ide, midőn távoli zaj ismét a földi életre szólitotta lelkemet. A ház alja felül halk léptek hallatszottak. Megijedtem; és mélyebben huzódva a pitvar alá, oda szoronkodtam a falhoz, hol a sötétségl eltakart. Igy vártam be a következendőket. Bizonyosan a két leány lesz, gondoltam, Erzsi és Zsuzsi, a kik még egy kis esti sétát tettek a kertben, mielőtt lefekünnének. Majd ha erre jönnek, közéjük ugrom, és megijesztem őket; menyire megfognak ijedni! mert nem is gyanitják, hogy én, a városi leány, még most is ébren lehessek.

A léptek nagyon lassan haladtak előre, miglen a folyosóhoz értek; ott elhallgattak; arra felé néztem, és emberi alakokat pillantottam meg; jó távol voltak tőlem, egészen a ház végén, de azért mégis megismertem őket. Ketten voltak: Erzsi és az a karcsu legény, ki megérkeztünk után a nagy ládát vette le a kocsiról. Nem tudom, ha beszélgettek é egymással; úgy tetszett, hogy semmit sem szóltak; csak kézen fogva tartották egymást, és hol a csillagokba, hol egymás szemeibe néztek. Ez igy tartott egy ideig, aztán közelebb jöttek hozzám, és Erzsi egy fohászszal mondá, hogy most már mennie kell, már késöre járhat az idő. A legény szabadkozott, ne menjen, még a csillagokat sem nézték meg becsületesen, aztán mutatott is neki két csillagot, a melyek olyan közel voltak egymás mellett; ezek bizonyára két szerelmes lelkei, mondá reá a leány; bizonyára még most is szeretik egymást, viszonzá a legény, mint a hogy én téged szeretlek, és aztán megint szótlan álltak egy ideig, mig végre a leány mintegy álomból fölserkedve, elsietett a konyha felé. A konyha ajtajában még egyszer hátra tekintett; egészen mellette álltam, láttam ajka édes mosolygását; de ő engem nem látott; tán ha tudja, hogy ott vagyok, még sem vett volna észre; azután bement a házba, a legény még egy ideig ott maradt a pitvar végében, azután ő is elment a ház alja felé, és én egyedül maradtam és elandalodtam a tiszta szerelem boldogságán, mely mint valami kedves éjjeli tünemény, oly váratlanul merült föl előttem.

Végre én is visszamentem a szobába, fölkerestem nyughelyemet, lefeküdtem, de lelkem előtt folytonosan a két ifjú állott.

Mikor fölébredtem, már a nap teljes fénye ömlött be az ablakon; nagyon rösteltem, hogy oly sokáig aludtam; hogy nevetik majd Erzsi és Zsuzsika az álomszusz városi kisasszonyt, és pillanat alatt föl voltam öltözve; de csakhamar fölvidultam ismét. Atyám és néném még jóizüen aludtak. Megnéztem az órát, még nem volt egészen öt óra. Tehát mégsem aludtam el; csak azért volt oly világos a szoba, mert semmiféle függöny nem zárta el az utat a belövellő napsugarak elől; az efféle szokást nem igen ismerték Csóka István uram házánál.

Úgy örültem most, hogy ilyen jókor fölébredtem; siettem ki a szobából a szabadba. A házbeliek már mind fönn voltak különféle munkával elfoglalva. István gazda az ólak körül járt, önelégült arccal szélylyel nézve isten áldásán, a háziasszony a konyhában volt elfoglalva, Zsuzsika a sok apró marhát étette, az a nagy legény vigan fütyürészve, fonalpászmákat akasztott föl az udvaron, az ólból pedig Erzsi hangja hallatszott ki:

„A ki a babáját igazán szereti,
Záporeső essék, mégis fölkeresi.“ sat.

Csak nehány szót váltottam Zsuzsikával, és az ól felé siettem; Erzsi a tehenet fejte, és a mint megpillantott, abban hagyta éneklését; kértem, csak folytassa, nagyon szeretem a népdalokat, és ő olyan szépen tudja azokat dalolni, de a leány nem teljesitette kérésemet; csak csufolódom, mondá. A leányban sok önfejüség volt, és azon kemény kifejezésből, mely különben szelid arcán elterült, világosan olvashatám, hogy még mindig nem birta legyőzni irántami idegenkedését, pedig nekem úgy vonzódott hozzá a szivem.

Első fölindulásomban magam is valami csipőst készültem mondani. Szerencsémre derék házigazdánk jött hozzánk; már messziről kiáltott felém jó reggelt, és bizonyára roszul aludtam, hogy oly korán fönn vagyok már; én megnyugtattam őt e részben, és hogy némi elégtételt szerezzek magamnak Erzsi bántó hidegségeért, a legényre vittem át a beszédet, a ki még mindig az udvaron volt elfoglalva, elég távol tőlünk, hogy beszélgetésünket meg ne értse. Megkérdeztem, mily minőségben van ez itt a háznál? mire a gazda kis szünet után, mialatt szeme szeretetteljesen a legény felé fordult, leirhatlan bensőséggel mondá:

— A bizony fiúi minőségben van itt, és büszke önérzettel tevé hozzá, hogy az ő keze alatt növelkedett föl a fiú; még alig volt kilenc éves, mikor a házhoz került; anya apa nélküli árva volt, kitanitotta a mesterségre, és azon három év óta, hogy visszajött a vándorlásból, ő viszi az egész mesterséget, maga csak a gazdasággal foglalkozik.

— Hát a többi házbeliek szintén olyan jó szivvel vannak hozzá? kérdém tovább.

— Már hogy kérdezheti azt a kisasszony? — viszonzá Csóka uram nyájas feddéssel — mikor azt mondom, hogy fiunk gyanánt tekintjük őt a háznál! De igaz — mondá egyszerre, tréfás mosolygással Erzsire mutogatva fejével, — ez az egyetlen, a ki nem szereti őt; az a rosz lány felé sem tud nézni, ki nem állhatja őt — és ezzel sietve távozott.

— Igaz-é Erzsi, a mit édes atyja mondott? — kérdém a leányt; kivánesi voltam, hogy tud szinleni.

— Mi gondja rá a kisasszonynak! — viszonzá a leány nehezteléssel.

— Csak azért! Úgy látszik, derék, munkás legény; megmondom neki, menjen föl Pestre; ott még szerencséje akadhatna — felelém pajzánul.

A lány erre nem szólt semmit, csak mosolygott maga elé, s mint hogy úgy is készen volt a fejéssel, oda hagyta az ólat, egy kis kerülést tett arra felé, a hol a legény még mindig el volt foglalva a pászmák teregetésével, és nagy vidáman mondá:

— A kisasszony el akarja vinni Pestre, mit mond hozzá. A legény előbb nagy szemekkel bámult a leányra; egy ideig rajta felejtette szemét, aztán nagy hetykén mondá:

— Hát azért a széles nagy világért elmennék-é? — mire a leány szó nélkül a konyhába futott.

Én is visszaindultam a szobába; atyám már künjárt a házalatti kertben, néném is készen lett az öltözködéssel, és nagyon haragudott a napvilágra, hogy olyan jókor felköltötte, már rég nem aludt oly jól, mint az éjjel.

A házi asszony is bejött hozzánk; úgy örült, a mint jó ágyait megdicsértük; azt mondtam neki, hogy jöjjön Pestre, hogy visszaszolgálhassuk neki szives vendégszeretetét, mire az asszony szeliden elmosolyodott. Mit keresne ő már ott, mondá, és kebléből gyönge fohász szakadt ki; valami szomorú emlék repült el lelke előtt; de azonnal visszanyerte rendes nyájas arcát; fölkért, jerünk a második szobába, készen van a reggeli, és a mint nehány lépésnyire mentünk, oda fordult édes atyámhoz, és halk hangon, de azért még nem anyira halkan, hogy én meg ne hallottam volna, kérdé tőle, ha nem ismer é a fővárosban bizonyos Szerednyei nevű ügyvédet? Atyám azt mondta neki, hirből ismeri, de közelről nem; nagyon gazdag ember, és jó egészségben van, a minek házi asszonyunk nagyon megörült. Többet nem szólt, édes atyám sem folytatta a beszédet.

Szerednyei József akkoriban egyike volt a legroszabb hirben álló ügyvédeknek, a ki a legszentebb igazságot is képes megbuktatni, csak pénzt hozzon neki, és ez ember volt a mi házi asszonyunk nagybátyja. Már nem csudálkoztam, hogy Csóka István uram megtiltotta, hogy nevét ki ne ejtsék házában.

Reggeli után aztán ujra útra keltünk; a jó emberek nem akartak elereszteni; csak egy napot töltsünk még náluk; még Erzsi is marasztott, maradjak még náluk, és én örömest megtettem volna kérését, de nem rajtam állott. Zsuzsika egy szép virágbokrétát adott át. Mondtam neki, jöjjön velem, ő szivesen menne, olyan szép lehet az a Pest, mondá áhitozva, de Erzsi kinevette, kell is neki a főváros. Végre megindult a kocsi; olyan nehezen esett az elválás e boldog jó emberektől, mikor semmi reményünk sem volt, ha látjuk — é még őket valaha ez életben!

II.

Hányszor tévesztette el Andrásunk az utat, miglen elhozott bennünket kirándulásunk céljára, milyen jól mulattunk ott, és mi nehezen váltunk el a kedves egyszerű emberektől, a gyönyörű regényes vidéktől, mind ez nem tartozik ide. Elég anyit mondanom, hogy két hónap múlva ismét Pesten voltunk.

Ez idő alatt két izben is irtam volt levelet Radókra, de egyikre sem kaptam feleletet; hogy Erzsi nem fog feleletre méltatni, azt gyanitottam, de Zsuzsikától nem vártam azt, és nagyon fájt e figyelmetlenség. Igy tehát végkép elszakadtunk e jó emberektől, de azért gyakran emlegettük azon kellemes órákat, melyeket e vendégszerető körben tölténk.

Néném tökéletesen egyet értett velünk a kellemes órákat illetőleg, csak egyet nem tudott elhinni, azt, hogy a háziasszony valaha jobb nevelésben részesült légyen, a mint ezt Csóka István állitotta. Vannak dolgok, melyeket a jó nevelésü nő, bármely körülményekbe helyezze is a sors, sohasem tud nélkülözni; ilyen többek között az, hogy az ablak előtt függönyök legyenek, Csókáné ablakain pedig nincsenek ilyenek, igy tehát minden kétségen felül áll, hogy sohasem tartozott a müveltebb osztály tagjai közé. Édes atyám nagyon furcsának találta e következtetést, de néném sokkal inkább meg volt győződve mély beható elmejéről, semhogy nyugodtan tűrhette volna, hogy észrevételeit furcsának találják. Annál makacsabbul ragaszkodott tehát nézetéhez, és anyi apró részletet hozott fölállitása támogatására, hogy meg nem foghattam, mikép lehetett ily rövid idő alatt két szemmel anyit észrevenni.

Én természetesen atyám pártján voltam, de tapasztalatból tudván, hogy ily komoly ügyekben néném megtagadja tőlem a szavazati képességet, hallgattam, és csak alattomban igyekeztem az ügy érdekében működni. Unszoltam édes atyámat, tudakozódjék a Szerednyei család után, keresse föl magát az öreg ügyvédet, sőt anyira mentem buzgólkodásomban, hogy megkértem, kisértse meg, hátha a gazdag aggiegény házához visszafogadná rokonát.

A mint tehát visszaérkeztünk Pestre, édes atyám első teendője volt, összeköttetésbe tenni magát Szerednyei ügyvéddel; néném és én a legnagyobb nyughatlansággal vártuk az eredményt, természetes mindegyikünk más más okból. Néném félt, nehogy bebizonyodjék Csóka Istvánné rokonsága a gazdag ügyvéddel, mert nagyon nem szerette, ha „desavouálták.“

Fájdalom, nem desavouálták. Nehány nap múlva atyám azon hirrel jött haza, hogy Szerednyei csakugyan nem rokona Csókánénak; magától Szerednyeitől tudta meg ezt; soha sem ismert Csóka nevű embert; az öreg ügyvéd körülményesen tudakozódott ugyan e család után, de még akkor is megmaradt a mellett, hogy neki ilyen nevű rokona nincs, mikor megtudta, hogy Csóka István rangjához képest igen jól birja magát.

Óh, mint örült e hirnek néném! Tehát mégis igaza volt neki! az egész atyafisági történet nem egyéb nagyszerű koholmánynál, mint ő azt az ablak függönyök hiányából első pillanatra következteté! E győzelme után a jó néni tökéletesen úgy bánt velünk, mint egy meghóditott tartománynyal; nem türte az ellenzéket, valahányszor az övétől eltérő nézetet nyilvánitanánk, azonnal a Csóka historiával állott elő, hogy végre e név hallatára hideg borzongás futott végig idegeimen.

Ez igy tartott egész nyáron. Őszszel aztán mégis feledékenységbe kezdett jönni a dolog, és lassan lassan a Csóka család egészen kiment az eszünkből, midőn egyik este, a mint épen mindnyájan a kandalló körül ültünk, Csóka István uram lép be a szobába.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

III.

Majd minden emberrel megtörténik, hogy ezt mondja:
— Ah, ha gazdag lehetnék!
Minden gazdag a maga részéről igy szól:
— Ah, ha én szép lehetnék!
Mindenki gondolja:
— Ha király lehetnék!
S minden király az egész világgal együtt kiáltja:
— Ah, ha boldog lehetnék!

A walesi herceg minden volt: szép, gazdag, boldog, ifjúságában úgy, mint később érettebb korában.

Balkézre Fitz Herbert asszonysággal volt összeházasitva, első kedvese lady Jersey volt, s most mistress Robinson, a Drury-Lane szinház legkedvesb, legszebb, s legszellemdúsabb hölgyét birja szeretőül.

Minden nevezetes ember barátja a hercegnek: politikai párthive, vagy divatbarátja.

Minden tekintet nélkül az emberi szabályokra, minden fesz nélkül folytatta kétértelmű életét, oly életet, mely a francia királyok kicsapongásait úgy pompájában, mint különösségeiben, úgy erőben, mint pazarlásban, szóval minden tekinben felülmulta.

A szép és szerencsétlen lady Jersey volt az, ki az akkor még igen fiatal hercegből mozgó bábot akart volna faragni, melynek fonalát egész élete folytán kezeiben szerette volna tartani.

Sikerült is ez neki jó darab ideig, s mistress Fitz-Herbertet adta hozzá nőül, s mistress Robinsont kedvesül, hogy ifjúságát a két személy közt élje el, mig kezeit, saját kezeibe tartja.

Szerepét később tovább vitte, s a herceg törvényes nejét, Carolina hercegnőt gyalázatosan kiüzette Angliából.

Mi a herceget úgy festettük, a hogy őt kortársai s a történet előállitja; sohasem született herceg veszélyesb, de egyszersmind fényesebb tehetségekkel.

Ő szép volt és szenvedélyes, gyöngéd és gonosz, s kéjenc a legnagyobb mértékben. Lelke költői, s izlése Epicur iskolájára mutatott; ő szerette a titkosat, s a föltünést, pásztor leányról ábrándozott, s a szinésznők asztala mellett lerészegedett. Az aranyat marok számra költötte, s ablakait megnagyobbitotta, hogy annál kényelmesebben dobálhassa azon ki, de tele marokkal is csikarta azt mindenfelől; anyja és atyja szekrényéből, az álladalmi pénztárból, minden embertől; elzálogositotta az uzsorásoknak óráját és birodalmát, az utcán megverekedett a cipészekkel és szabókkal, s később azokkal együtt mulatott.

A herceg életét legjobban megismerhetjük, ha ismerjük legjobb barátait, kikkel magát ifjúságában és még később is környezé, barátait, a kik miatt tönkre juttatta magát, s a kik miatta jutottak tönkre, — minél fogva egymást kölcsönösen rontották.

A herceg barátait vette példányképül, s majmolta azokat, de ismét barátai által magát utánoztatta. Mindegyik tanitó és tanitvány volt egyszerre.

E kegyencek közül ki akarunk egy embert emelni, kivel Anglia egy negyed századig foglalkozott. — Ez Brummel György volt, kit előbb már mint zászlótartót ismertünk.

IV.

Habár Brummel ősei nem is származtanak Julius Caesartól, de azért igen tiszteletreméltók voltak.

Öreg atyja jeles lepényeket és cukorsüteményeket árult a Burg-streeten, szóval cukrász volt; igen, cukrász, s e szerény mesterségét bútorozott szobák bérbeadásával kötötte össze.

Lakosainak egyike, a később nevezetessé lett Liverpool lord megkedvelte a cukrász egyetlen fiát, s annak jól jövedelmező hivatalt szerzett az állami kincstár terjedelmes kezelésénél.

E fiútól három gyermek származott, kiknek egyike a mi Brummel Györgyünk, a herceg kedvence.

Az öreg Brummel, a becsületes állami kincstár-hivatalnok, halála után minden gyermekére 300,000 pftot hagyott.

Midőn Brummel György még csak tanuló volt az etonni collegiumban, már akkor is méltóságosságot, s ama feszes magatartást szenvelgé, mely neki a „dandy“ cimet megszerezte. Különben szabályos latin verseket tudott készitени, s nevezetes volt gyors, élces és gúnyos feleletei miatt.

Pajtásai egykor összevesztek egy matrózzal, s azt rövid úton a Themsebe akarták dobni, de a matróz hatalmasan védte magát; ütötték, verték őt, de ő is visszaütögetett, s a diákok ruházatja rongyokká szakadt. Mind a mellett a nagyobb tömeg legyőzte őt, s a szerencsétlent most egyenesen a vizbe akarták fojtani.

Ekkor jött elő éppen Brummel, s a partról oda szólt pajtásaihoz:

— Mit akartok tenni barátim? Ugyan már ne bolondozzatok! Nem látjátok, hogyan izzad ez az ember? A Themse hideg, s ha a vizbe dobjátok őt, ti lesztek az oka, ha náthát kap.

E megjegyzés hatott, a diákok óriási kacajban törtek ki, s a matróz megszökésre használta ezen alkalmat. Brummel pedig méltóságos léptekkel tovább ballagott.

A következő télen még hiresebbé vált Brummel egy eredeti csintevése miatt. A tanulók egyik tanáruk névnapját nagyszerű vacsorával ünnepelték meg, Brummel azonban valami kihágás miatt ágyba küldetett.

Éjfél tájban, midőn már mindenki: tanulók, tanárok és fölvigyázók elszenderedtek, az alvóteremben egyszerre pokoli lárma támadt, mely ezer különböző hangból látszott származottnak.

A lármára az egész collegium talpra ugrott. Eleinte azt hitték, hogy földrengés van, valami meteor pattant szét, vagy hogy a ház készül összeroskadni.

A tanulók fölültek ágyaikban, szemeiket dörzsölték, s álmosan tekintettek körül, hogy valjon mi történt?

A tanárok ama könnyű jelmezben futottak elő, melybe Diána szokott öltözve lenni, midőn kiszált a fürdőből.

Mindenki talpon volt Brummel György kivételével, kire különben e zavarban nem is gondolt senki. Mégis az ő hangja hallotszott először ki e zürzavarból.

— Ugyan mit keresnek? — kérdé a magára húzott takaró által elfullasztott hangon.

— Nos, mi ezen idegenszerű lárma okát keressük, mely Trója falait ledönthette volna, — szólt a görög nyelv tanára. — Ön az Brummel?

— Igen, én Brummel György vagyok, s én Brummel vagyok oka e lármának is.

— Ön? Hisz ön alszik!

— Nem, én nem alszom, s nem is alhattam volna.

— Nos, Brummel, legyen őszinte, s mondja meg igazán —

— Én igen őszinte vagyok, s mindig igazat szólok. Én a tányérokat, székeket, csizmákat a falhoz verdestem —

— S minek tette ezt? — kérdé a tanár mellén keresztbe fonva karjait.

Brummel hangja még tompább volt, midőn válaszolt:

— Minek tettem ezt! Horác azt mondja valahol, hogy az éj olvásra való. Nox est —

— Hol mondja ezt Horác!

— Azt nem tudom, hanem: Nox est —

— Horác ezt nem mondta!

— De Horác ezt mondta: Nox est —

— Ön hazudik; hatszáz verset fog —

— S ha Horác nem mondta volna is, mégis igaz, hogy az éj olvásra való.

— S most mit akar ön, a lázadásnak nyomorult fia, bebizonyítani? — szólt a tanár karjait még jobban keresztbe rakva.

— Semmit sem akarok bebizonyitani, — viszonzá Brummel, — én csak aludni akartam, s a többiek oly gyönyörüen vacsoráltak és ittak, hogy alig tették le fejüket a párnára, már is olyan, — de olyan hortyogást vittek végbe, hogy álmomból ijedve ébredtem föl, s azután nem is alhattam el többé. Az egyik úgy lélekzet, mint mikor a szél roszul zárt ajtó alatt fúj keresztül; a másik, mint az éjszaki szél a szabadban; a harmadik, mint a vihar a tengeren; a negyedik, mint a zefir a búzaföldeken; az ötödik, mint a zápor, s a többiek, mint az orchester a Drury-Lane-szinházban, vagy a nagy orgona a Westminsterben. Kér-

*

tem őket, hogy legyenek csendesen; dehogy lettek! még csak nem is válaszoltak! Kilenczer ismételtem kérésemet, mint a görög múzsák, de mitsem ért. Miután pedig minden áron aludni akartam, mert tanár úr este, midőn az ágyba küldött, azt mondá: „a ki alszik, eszik!“ s miután tizedik kérésem is haszontalan volt, azon hiszemben voltam, hogy jogosan cselekszem, ha minden módomban álló eszközzel fölébresztem őket, — s ím, fölébresztettem őket, hogy alhassam. Jó éjt!

— Uram! — kiáltott a tanár haragosan, — holnap el kell hagynia az intézetet.

— Ez igazságtalanság, s logikátlanság! — jegyzé meg Brummel.

— Ön elűzetik Etonból, érti ön?

— Ez igazságtalanság, barbárság!

— S többé nem is szabad visszajőnie! — folytatá a tanár.

— Azt remélem, — szólt Brummel, s egészen fejére húzta a takarót.

Brummel nehány nap mulva csakugyan elhagyta Etont, s Oxfordba ment az egyetemre.

E nevezetes egyetemen fejté ki Brummel ama különc, de nem negélyzett jellemét, melynek hire őt mindenütt megelőzte.

Miután sokkal gyöngédebb volt, hogysem csak újjaival is érintett volna meg valami szótárat vagy nyelvtant, azért minden föladatát könyv és irás nélkül tanulta meg.

Szünóráit arra használta, hogy azok alatt kabatját ki — és ismét begombolta, nyakravalóját igazgatta, körmeit fényesre kefélte, s magát egy e végre mindig zsebében hordott tükröcskében nézegette.

Miután e remek intézetben a növendékek sok szabadsággal dicsekedhetnek, Brummel ezt arra használta, hogy mig a többiek dolgoztak, addig ő sétálni járt. Nem is vetélkedett ő senkivel, csak egyszer, egyetlen egyszer jutott eszébe, hogy versenytársaival sorompóba lépjen, s ezt egy latin versezetben kitűzött nagy jutalomért tette.

Ő tehát beiratta magát a pályázók közé, s nagy lőn tanulótársainak bámulata. Brummel, a lusta Brummel Bryan György is versenyezni akar; nevetséges!

Különben senki sem kételkedett rajta, hogy Brummel elhatárzásának meg fog felelni, bárha minden az ellenkezőre mutatott; mert a helyett, hogy magát becsukva, arcának veritéke közt rimelne 6—7000 verset, mondjuk Brummel e helyett most még többet járt sétálni a vidékre.

Végre elérkezett a nagy nap!

Dobogó szivvel nyujtják be a növendékek költeményeiket; csak Brummel nem mutatkozott, a mint azt könnyen lehetett gondolni.

— Brummel! Brummel György! — kiáltának a tanárok mindenfelől. — Hol van ő?

— Az erimantheai vadkanokat üzi! — válaszolt egyik tanitvány.

— Vagy a hyreaniai erdőkben medvékre les! — jegyzé meg a másik.

— A myteleaei futtatásokon van jelen! — szólt a harmadik.

— Ő itt van! — válaszolt maga Brummel; kimért léptekkel közelitve a terem közepéig, kezében egy füzetkét tartva. Az volt az ő költeménye!

A tanárok összeülnek a munkák megbirálására.

Ismét oly bámulat, mely a collegium vén falait össze omlaszthatná.

Brummel a második helyet nyeré, — neve kikiáltatik, s tanulótársainak egyike nyakába borul, az ifjúság szép lelkesedésével fölkiáltva:

— Sohse feledje drága Györgyöm e tiszteletet!

— És ön, — felelt György hidegen, az ölelés alatt összegyűrődött nyakkendőjét megigazitva, — és ön ne feledje azon tiszteletet, melyben részesült, midőn megengedém önnek engem megölelhetni!

Brummel később a windsori terrasseon magára vonta a walesi herceg figyelmét. Járása, mely előkelő és egyszerű volt, s találó észrevételei föltűntek a herceg előtt. De legjobban tetszett a hercegnek azon heroikus hidegvérűség, melylyel Brummel egy király fiának hizelgéseit, s ez által a részére nyilvánult tiszteletet elfogadta.

Ez Brummelnek egész élete fölött határozott.

Londonba érkezett, hol őt hire már megelőzte. Mestere öltözete, s gyámja nyakkendője volt. És annál kevésbbé hiányozhatott valamije, mert megnyeré a hercegnek kegyét, oly hercegét, ki nemcsak maga volt szellemdús, de másban is becsülte a szellemet, s mi ritkaság, saját hirét nevét, nem féltette.

Mielőtt Brummel a herceg bizalmas körébe bejuthatott, még egy kisérletet kellett kiállnia.

A tizedik ezred tisztei, melynek a herceg volt ezredese, estélyt adtak, melyre Brummel is meghivatott.

A herceg is jelen volt az ünnepélyen.

E kisérlet a hajdani etoni, s később oxfordi tanulóra nemcsak nehéz, de veszélyes részszel is birt.

Azon udvariasság, melylyel Brummel meghivatott, cselt látszott gyanittatni.

III. György fiának előkelő barátai sok ügyetlenséget vártak ez alkalommal, miután a meghivott fiatal ember nem egy, de két iskolából jött ki éppen még csak most.

Az első reggeli olyan, mint az első párbaj.

Brummel még csak tizenhat éves volt, s alacsony származású. Valjon beszéde s magaviselete nem fogja-é polgári származását elárulni ezen fölcicomázott nemes urak körében, kik gyermekkoruk óta a nagy világi szokásokban neveltettek?

De Brummel magaviselete nemcsak oly ügyes és finom volt, mint a többi vendégé, de a mint kissé otthoniasan érezte magát, — a mint azon ponton látta magát, hová jutni vágyott, — oly könnyüséget fejtett ki, — oly hibátlanul, oly új szinezettel tudott poharába bort önteni, vagy szomszédjáét megtölteni, vagy kenyerét törni, a helyett, hogy vágná, — mert ezen újitásnak Brummel volt a föltalálója, — oly bátor, oly magát föltaláló volt minden dologban, s minden mozdulatával oly előkelő lényt mutatott, — akár egy szárnyas sült fölboncolásánál, akár midőn a házigazdát egy pohár borral felköszöntötte, — hogy még a csemegék fölhozatala előtt mindenki érdemesnek tartotta őt a herceg asztalánál helyet foglalhatni.

(Folytatása következik.)

Dukai alkony.

(Brunszwik Mária Terézia grófhölgynek ajánlva.)

Nyugszik a nap; végsugára
Ködfátyolba szenderül,
A regényes láthatárra
Csillagfényes est terül.

Nyugszanak a völgy lakói,
A kifáradt emberek;
Csak egy madár zengésétől
Viszhangzik még a berek.

Bús daláról ráismerni,
Hogy fülemüle madár,
Édes-kinos keservére
Hull talán a harmat-ár. . . .

S te, ott ülve ablakodnál,
Elmerengsz a dal felett,
S nem is veszed észre, hogy már
Szemeidben köny remeg!

Kalmár Róza.

Csak szerethesselek!

Boldogságot áraszt
Másra a szerelem,
Számomra pedig csak
Búbánatot terem;
S ez édes gyötrelmet
Mégse cserélném fel
A kerek világnak
Összes örömével. . .
Inkább titkon égő
Kinok emészszenek,
S ha remény nélkül is —
Csak szerethesselek!

Kuliffai Ede.

TÁRCA.

A FÖLD LEGSZEBB SZALONJA.

(Egy utazó naplójából.)

> La place Saint Marc est un salon, auquel le ciel seul est digne, de servier de voute.

Első Napoleon mondá e szavakat: „a szent Márk-tér oly szalon, mely méltó rá, hogy maga az ég legyen menyezete.“ E mondat igazságát mindenki érzi, ha a jelenlegi időszak alatt esti hat órakor e térre siet, midőn a hold és csillagokkal ragyogó sötétkék ég világositja meg, a föld e legszebb, legpompásabb szalonját.

Napoleon is ily időben, ily benyomás alatt mondhatá e szavakat, mert ha a Campanilla tetejéről lehangzik a kilenc óra, ismét megváltozik Velence szine és arca, s csöndes lesz egész más nap estig, midőn az ég újra meggyújtja csillárját, a folyósok megint gázfényben ragyognak, s egy egy Verdi vagy Bellini-induló szép hangjai mellett mindenféle nemzetek fiai és hölgyei jönnek elő, a piazetta oszlopai közül, vagy a Merceria utca diadal-ives kapuján lépve e nagyszerű szalonba. Még egy ily szalonja van Európának, melynek látogatási ideje ugyanez órákra esik, de melynek falai divatszerűbbek s hol virágágyak pótolják a Sz. Márk-tér márványkockáit; ez a Palais Royale. A különbség azonban köztük nagy, ha a szalon-falak épitészeti styljét és a történeti emlékeket vesszük. A velencei szalon a középkor pompáját, és a fényes, gazdag olasz köztársaságot képviseli, a francia szalon pedig Richelieu bibornok idejét, és a forradalmat minden változataiban. A fényes raktárak, a pazaron diszitett kávéházak, ragyogó csarnokok, a szalon folyosói, s a minden országbeli tarka vendégek mindkét helyen ugyanazok.

Hanem ezúttal lépjünk a velencei szalonba. A csillagos kék csillárja — a hold — már meg van gyújtva, a csarnokok lámpái már égnek, a procuratiák ivezetei ragyognak, s a Campanilla harangja teljes csöngéssel hirdeti a látogatás óráját. Együtt van a társaság egész Európából, mely magát „les gens du mode“-nak nevezi. A fogat, melyen indúlunk, egy velencei gondola, de mi nem megyünk e szalonba — mint a polgárok és szatócsok — a Mercerie utca kapuján át, hanem mint a nemes velenceiek a szép piazettán keresztül.

A piazetta a szalon előszobája. És nincs a földön szalon, melynek ily nagyszerű előszobája legyen, ily sajátszerű élettel. Két oldalát a Palazzo Ducale homlokzatai képezik, s a föld leghiresb palotájának a Doge-palotának egyik része. A holdsugarak a szárnyas oroszlánokra — a köztársaság hajdani jelvényeire — világitanak, és annak védszentjére szent Theodorra. A piazetta hátsó fala nyitva van, s azon át beláthatni a ragyogó Márk-térre. A látvány annál tündéribb, mert a Márk-tér a gázvilágitás fénytengerében úszik, mig a Piazetta félhomályba borúl. A háttér diszitését egy keleti templom képezi, aranynyal, mozaikkal, márványnyal ékesitve; érefödelü kúpok, csillogó keresztek, különös tornyok emelkednek a sötét ivezetek, fekete márvány csarnokok, és a százra menő oszlopok fölött, mig a kép és dombormüvekkel ellátott bemeneti kapun négy óriás paripa nyugszik, aranyozott ércből. E csodás épület, mely félig templomnak, félig egy keleti regebeli palotának látszik, csodálatos keveréke a mór, góth és római épitészeti modornak. A hold és gázfény tündéri világitást vetnek reá. Egy sötét folyosón két lámpa ég, örök emlékére azon boldogtalanoknak, kiknek életét a tizek vérszomjas tanácsa ártatlanul oltá ki.

De álljunk meg egy kissé, s nézzük a Piazetta arcát. Nyugtalan, zajos, minden percben változékony. Ez órában valóban hasonlit egy előszobához. Számtalan alak jár kel itt, s a félhomályban is meglátni róluk, hogy az előszobák személyeihez tartoznak, nem pedig a szalon vendégeihez. Ezek gondolások, terhészek, mindenféle eladók, csizmatisztitók — karjukon egy kefésládával, — velencei lazzaronik, kik rögtön kiabálva ajánlják szolgálataikat, ha a szalon egy egy vendége közzéjük lépett.

„Gondola, signori, gondola!“ (s éles gyermek hangon) „la pianta di Venezia.“

Egy borús estén, e zajon is átzúgott egy pillanatonkint elmosódó és újra visszatérő moraj; méltóságosabb, nagyszerübb, hatalmasabb, mint az emberi hangok összege. Ez a távolból jön és fenyeget. Ez az adriai tenger hullámainak éneke, mely Lido felől hangzik. A viz képe, mely a Piazetta tengeri oldalát nyaldossa, nyugtalankodni kezd; a holdsugarak megtörve reszketnek a habok fehér tajtékán, a gondolák békétlenül hánykódnak, csak távol a nagy hajók fekete tömege mutat nyugodtságot, a csillaggal behintett sötét kék láthatáron.

Ilyen a Piazetta, a San Marco előszobája.

Budapesti hirharang.

† A nemzeti szinház titkára (Csepreghi Lajos) felszólitja a gróf Karácsonyi-pályadijat nyert „Telivér“ vigjáték ismeretlen iróját, hogy ha müvét a nemzeti szinpadon adatni kivánja, ez iránti nyilatkozatát, valamint a szerep kiosztás felöli véleményét az igazgatósággal minél hamarább közölni szieskedjék.

† A jövő héten, Kéler Béla ismeretes zenekara is fel fog lépni a nemzeti szinpadon.

† Xántus Jánostól nem sokára ismét egy érdekes müvet fogunk olvashatni: „Utazását déli Kaliforniában“. Kaliforniáról az utóbbi években sok ember álmodozott, s a kik még most is álmodoznak, azokat majd fölébreszti e könyv. Ott is csak az halad, a ki munkálkodik és fárad.

† Treichlinger müárusi kirakatában, e napokban egy magyar történeti képet láttunk. Mátyás királyt ábrázolja, midőn udvari bolondja Kilián, gróf Cilley ellenkedéseit fölfedezi. Az alakok sikerültek, az arcok jellemteljesek, s a modor izletes és kecses. Szerzője: Laccataris. Nevét ezúttal halljuk először, hanem e képe kedvezőleg ajánlja, s igy első belépése hozzánk — elég megnyerő.

† Balogh Zoltántól, pár hét mulva egy új kötet költemény fog megjelenni. Többi közt egyik legszebb tulajdonaleend: hogy előfizetés nélkül jelenik meg.

† Maholnap megkezdődik a „falura kell menni“ vigjáték az életben is. Már is hirdetnek egy egy páholyt, mely a nyári hónapokra igen jutányos áron bérbe kivehető. A nyári hónapok a szinházaknak nem nagy aratást szoktak hozni, de ha Erkel is anyi gondot és fáradtságot forditna az operákra, mint a förendező Szigligeti fordit most a drámák rendezésére, akkor nekünk semmi okunk lenne: félni a nyári időszaktól.

† „A kárm i kép csürjük, csavarjuk, szép a ki gazdálkodni tud.“ Hanem bizony sok ember még mai nap sem tud, sem a pénzével, sem a földjén. Ez utóbbira nézve hasznos okulást lehet meriteni a mi gazdasági lapjainkból, melyeknek száma ismét egygyel szaporodott. Érkövy Adolf nevezetesen visszalépett a „Falusi gazda“ szerkesztésétől (melyet Galgóczy Károly vesz át,) s egy új „Magyar gazda“ cimü heti lapot alapit.

† Gróf Béldi Ferenc, báró Vesselényi Ferenc és báró Bánffy Ferenc erdélyi urak, engedélyt nyertek egy „erdélyi lótenyésztő és versenyegylet“ alakitására. Ez egylet Kolozsváron fog székelni, s egy évi részvénydij 10 p. ft. Ez is az életrevaló magyar társulatok sorába tartozik.

† Benzát megijesztek az újdondászok. Elhirdeték róla, hogy svábhegyi villáját egészen megújjitatja, a miből az emberek könnyen azt gondolhatnák, hogy az eddigi igénytelen, takarékos ember neki adta magát — a fényüzésnek. Pedig dehogy adta. Mindössze is két font festéket vett az udvar rácsozatára. Enyiből áll az egész megújitás. Igy lessz a szúnyogból — elephant, az elephantból — kacsa.

† A pesti takarékpénztár, mült évi jövedelmeiből 5500 ftot határozott jótékonycélokra adni.

† Hirejár (de azért nem kell mindjárt elhinni,) hogy a pesti városi szinházat Stéger hazánkfia akarná kibérleni. Kár lenne, mert azután, ha az irók szerkesztők, a müvészek igazgatók lesznek, többnyire csak igen ritnák jelennek meg a közönség előtt.

† Azok a kényelmetlen bárkák (az az gyors kocsik,) melyek eddig Eperjes és Miskolcról jöve, naponkint behajtottak a fővárosba, most már alkalmasint megszünnek, mivel a miskolc-debreceni vasút egy pár hét mulva megnyilik. Ez ünnepélyes megnyitási alkalomra, Miskolcon fényes bált fognak rendezni.

† A házassági hirdetések közelebb jégre vittek egy embert, hanem meg is érdemelte. A dolog igy történt: egy ember Temesváron kezébe vesz nem rég egy bécsi lapot, s a hirdetések közt találkozik egy nővel, ki leirván becses személyét, életmódját és 380 ft. évi jövedelmét, kezével és szivével kivánja boldogitani azt, ki őt nőül veszi. Az érdemes olvasó lelkesülni kezd. 380 ft évi jövedelem! Neki nem is kell több. Rögtön elindúl, és meg se pihen, mig a tiszteletreméltó (?) hölgyet Temesvárra nem hozza, a hol szépen össze kel vele. Másnap azonban a boldog férj arra ébred, hogy felesége nyomtalanúl eltünt. Most se nem házas, se nem özvegy, se nem nőtelen, se 380 ft évi jövedelme nincs. Úgy kell neki. Minek indúlt el a házassági hirdetések után.

† Valószinü, hogy a „kertészeti csarnok“ igen szépen fog fölszereltetni. Legalább szép részvét nyilatkozik iránta, s Lika Pál úr, alapitó tag, hogy az alapitványokhoz ne kellessen nyúlni, sem pedig a csak lassan befolyt évi rendes dijakhoz, melyek más beruházásokhoz is szükségesek, azt inditványozá, hogy a fölszerelés magán adakozás utján eszközöltessék. E célra részéről húsz pengő forintot ajánlott. E szép példa nem maradt követetlenül, s eddigelé már 200 ft. gyült be a csarnok fölszerelésére.

† E napokban egy 70 éves asztalosmester a lánchidról a Dunába ugrott. Egy derék hajós azonban utána evezett, és még életben kifogta.

† A P. L-dirja, hogy a „Telivér“ pályanyertes szerzőjeül, itt ott báró Eötvös Józsefet emlitik. Ugy látszik, hogy a mi argusz-szemü ujdondászaink mellett, a „Ravennai viador“ szerzője sem maradhatott volna oly sokáig, a névtelenség fátyola alatt.

† Hofbauer Zsófia pesti fiatal alténekesnőt, a boroszlói szinház szerződteté Jó lesz figyelemmel kisérni e tehetséges énekesnő pályáját, kinek alig van melegebb óhajtása, mint a nemz. szinház tagjává lenni.

Vidék.

Szeged, marcius 31.

Utósó tudósitásom óta ismét többször kongott a vészharang; de hálistennek népünk erélyes működése féket vetett a vésznek, úgy, hogy mindig csak egy, vagy legfölebb egy pár ház lett martaléka; f. hó 23-kán éjféli 12 órakor a „szegény ápolda“ lakában támadt tüz, s ezer szerencse, hogy az ablakon vasrács nem lévén, azon által meglehetett a szegényeket menteni, különben valamenyi mind a tüz áldozatjául esett volna. Ez alkalomnál a b. Jelacsics magyar sorezred derék vitézei, s a csendőrök páratlan bátorsággal működtek, s csak ennek köszönhető, hogy csupán két ház égett le, — mert mire a föcskendők megérkeztek, az elem nagyobb részt le vala győzve. Ugy vélném, hogy a mostani gyakori tüzveszélyek idején, éjjel is készen kellene lenni a föcskendőknek, s ha éjjel tüzvész van, jó lenne a harangokat ne csupán időnkint egyszer kongatni, hanem istenigazából félreveretni, hogy a népet felköltse, mert ez éjjel a belváros fele sem tudta, hogy tüz van. — 27-kén kétszer és 29-kén háromszor veretett félre a vészharang, a nagy szél az egész várost rémülésbe hozta. A nép életveszélylyel működött, úgy lehet mondani, harcolt az elemmel, és csak föláldozó munkásságának lehet köszönni, hogy a nagy szél dacára csupán négy ház lett a tüz áldozatja. Tegnap óta nyúgalomban vagyunk.

Szinházunkban március 26-kán Szabó Amália jutalmául adatott: „Báthori Mária“, Dugonicstól. A jutalmazott már azért is dicséretet érdemel, hogy kegyelt földink e régi művét választá jutalmául. Délig minden páholy és zártszék elfogyott, s igy a szinház minden zugában megtelt. A jutalmazottat nehány percig tartó tapsal és éljenekkel, nemzeti szalagos koszorúkkal fogadá a közönség. Megjelenésekor Brand M. fehérbe öltözött leánykája egy értékes emléket nyújtott át neki ily szavakkal: „Fogadd e szives emléket, melyet elismerés jeléül nyújt művészi érdemednek a tisztelet, s e tisztelet és elismerés szolgáljon ösztönül a szép, de rögös pályán, melyen oly kitünő sikerrel haladtál“. Az emeleti páholyokból pedig versek hullottak.

A darab jó sikerrel adatott, s a jutalmazott, Benedekkel együtt, ki művészileg adá „Istvánt“t, többször hivatott. — Zöldi „Árvai“ szerepét igen jól személyesité. Zöldi a nemzeti szinháznál is jó nyeremény leend, mert értelmes és mindenek felett szorgalmas szinész.

Március 30 kán a kisdedóvó-intézet javára „Rang és szerelem“, Legouvé szép drámája adatott. E jótékonycélu előadásnál a szinház jó formán üres maradt. Csodálom, mert e napon Berzsenyinének (Szakonyi Adelnek) neve nemcsak a szinlapon volt, hanem ő maga is játszott, ha ugyan azt játéknak szabad mondani, a nélkül, hogy az ember vétkeznék.

Szinházunkban a mult héten oly hangokat hallánk, melyektől a szegedi szinház eddig mentve volt, s e kellemetlen hangok Tőkésy Emiliát illeték. T. Emiliát, ki nehány szerepet ügyességgel játszék, a közönség jutalomjátéka alkalmával ajándékkal lepte meg, a mi úgy látszik, anyira elragadá, miszerint azt képzelé, hogy ő a művészet legnagyobb fokát már elérte; s igy azért, mert a „Cigányban“, „Rózsi“ szerepét a rendezőség nem neki, hanem Benedeknének adá, ki igen jó sikerrel játszá, többé föllépni nem akart, s dacára annak, hogy a szinlapok kinyomatva, s a szinházban az előesteli előadás alatt kifüggesztve valának, rögtön elútazott csak azért is, hogy ne játszék. Igy másnap bérleti előadás nem lévén, a szinház zárva maradt.

T. E. Temesvárra Szabóhoz panaszra útazott, ki őt ismét visszaküldte, s föllépteкor a közönség nagyobb része e könnyelmü lépése végett megbünteté. — Igy lakol tisztelt kisasszony az elbizakodottság, mert azért, hogy egy pár szerepet eltudunk játszani, és hébehóba tapsot is aratunk, nem szabad megfeledkeznünk arról, a mivel a közönségnek tartozunk. A közönség nemcsak jóltevő gyámola az igyekező tagnak, hanem egyszersmind igazságos birája is a könnyelműnek.

De ezen és más visszaélések forrása az, hogy Szabó úr két nyereggel egy lovon akar ülni. Ő magyar igazgató és német director. Egy pár napot hetenkint itt tölt, a többit Temesvárott, s igy távollétében mindenki úr a társaságnál, csak ő nem. Én szivemből sajnálom Szabót, hogy ő magát a temesvári szinház kibérlésére engedé tántorittatni; mert bármily erőt fejt is ki, nem képes mind a két intézetet jó sikerrel kormányozni. — Pedig Szabó azon igazgatók egyike, ki buzgóságával és erélyével sokat teremthetne a mostani körülmények közt a magyar szinészet ügyében, ha erejét nem pazarolná, hanem egyetlen szent célra összpontositaná. Két ily ügy vezetéséhez sok pénz szükségeltetik, s ha ő ezt az összeget a magyar szinészetre fordituná, mit nem teremthetne. De igy pénzét és személyét, kétfelé osztva, mind a két részt megcsonkitja. Aztán még ha ezen két ügyvezetése egy városban lenne — de igy nincs nagy köszönet az oly háztartásban, a hol nincsen házigazda. — Igaz ugyan, Almási (Szabó megbizottja), kimondhatlan szorgalommal és hüséggel működik a külső dolgokban, de ott, hol döntő szó kell, Almási szava gyönge — mert hiába, ő nem maga az igazgató. Bár szivére venné Szabó baráti tanácsomat, s hagyná abban a kettős igazgatóságot, melyből minden fáradsága mellett is, se haszon, se dicsőség, se köszönet nem terem számára.

Keménd y.

Deézs, marc. 28.

Nagy köszönettel tartoznak a Hölgyfutárnak a vidékiek, hogy mindig több több figyelmet fordit a vidéki társasélet mozgalmaira, s érdekesnél érdekesb levelekben tükrözi vissza mind azt, a mi a Magyar- és Erdélyország különböző pontjain történik. Kit ne érdekelne az? ki ne olvasná örömmel, hogy mit tesznek, mivel foglalkoznak testvéreink a távolabb vidékeken. E reményben kezdem én is meg rendes leveleim sorát.

De min kezdjem? A farsang elmúlt, böjt van. Ez mindenütt igy van, de nem mindenütt létezik szintársaság. Nekünk van egy, a — Pozsonyié.

A Hölgyfutár tordai levelezője kissé szigorú volt, midőn e társaság fölött átalában pálcát tört. A nélkül, hogy hibáikat legyezgetnők, ki lehet mondanunk, hogy e társasággal kisebb körü városok megelégedhetnek, miután mi hozzánk művészi tagok úgy sem jöhetnek.

Eddig két előadáson voltam jelen; „Bibor és gyász“ Hegedüstől, és Szigeti „Vén bakkancsosa“ adattak. Egy dráma és egy népszinmű látása tökéletesen elég arra, hogy a társulat erejéről itéletet hozhassunk. A „Bibor és gyászban“ Barna Mari tünteté ki magát mint Idyll. Legreményteljesebb tagja e szintársulatnak, ki már is szabatosan és othonossággal mozog és beszél a szinpadon. A közönség még jelenetei közben is tapsokkal és éljenekkel jutalmazá, mi elég zajos ellenbirálat a tordai levél szigorú szavaira; Sepsiné — mint Bakacsné rövid szerepét elég jól fogta föl, s mindenesetre szerencsés szinpadi alak. A férfiszemélyzet jóval mögötte áll a nőinek; Kraszna i (Vak Béla) hanyja fátyolozott, különben érzéssel játszik, a hol nagyon nem olvadoz. Legtöbb műfölfogással működött Beke mint szendrői várnagy, és Barna mint Pál atya.

A „Vén bakkancsos“-ban Beke mint obsitos bebizonyitá, hogy a férfiak közt a leghaszonvehetőb egyéniség. Elég hatással működött Lenkei is Frici szerepében. Lidit Kövesi Etelka és Ilont Lenkeiné hasonlóan jól játszották; s Barna, mint vén csapláros eredeti alak volt. Közönség mindig szép számmal gyült össze, a kaszinó kényelmes termében.

A társulat ha valami kiváló művészi tehetséget nem bir is, de több reményteljes tagja van, kiknek jövőt jósolhatunk. Vidéki szinészetünk szegény, de jó akaratú hirdetői ők, s talán az egyetlen vidéki társulat, mely a kolozsvárit kivéve, Erdélyben működik. Ne bánjunk hát velük mostohán, sőt inkább pártoljuk, buzditsuk szóval és tettel. Nekem a hizelgés nem szokásom, és nem is tartom illőnek olyanokat dicsérgetni, kik dicséretet nem érdemelnek; de a fiatal reményteljes tehetségeknek biztatásra, bátoritásra van szükségük. Ezt ne vonjuk meg azoktól, a kik megérdemlik.

r. l.

Maros-Vásárhelyi tárca.

(Április elején.)

(Egy modern Lucretia. — Ehret die Frauen!)

Az ó korban Corneliák és Lucretiák éltek: nekünk is vannak — amazonaink. Amazok magasztos, rendkivüli tettekről nevezetesek: ezek meg szivaroznak, a mi szintén nem csekély föladat. Már múlt levelünkben mondottuk, hogy a böjt hálátlan, terméketlen időszak a vidéki levelezőre nézve: most is kénytelenek vagyunk, a lefolyt farsang mezején tarlózni. — Maros-Vásárhelyen, hol a tehénhús körülékét „Kofputz“-nak (ab „Aufputz“) nevezik; M.-Vásárhelyen, hol a m. h. 15-kén kétszer is égés volt, mely alkalommal az oltó polgárság páratlan, önfeláldozó buzgalma által ismét bizonyitá, hogy tüzvész idejében még a hires debreceni deákok is tanulhatnak tőle, és mely alkalommal a lelkes gróf Lázár Móricné a károsultak közt egy szekér gabonát osztatott ki; M.-Vásárhelyen, hol még a rideg tudomány emberei is elmések, mert egy hirneves orvostól, saját magunk kérdezvén, ha vajjon szabad-e tésztát ennünk? a következő feleletet nyertük: „szabad; de se tojás, se liszt ne legyen benne“, M.-Vásárhelyen, hol minden nem idevaló születésüt — legyen az bár ki — zsidónak vagy őrménynek neveznek, és a hol e mellett még a napszámra iró embert is nagyságolják; M.-Vásárhelyen bizony, bizony sokféle tréfás dolog történik.

Hol, hol nem (M.-Vásárhely még nem a világ) történt, hogy egy regényolvasó dandy egy regényes hajlamú delnővel találkozott. Találkoztak pedig egy bál alkalmával az — olympusban, melyet köznyelven kakasülőnek, németül meg „Ochsenstand“-nak neveznek. — Szemeik is találkoztak. — Mit és menyit mond a szem, menyi édes keserü boldogságnak tolmácsa a sziv tükre, a midőn a hőség miatt, a tánc — megnézése közben a kebel hullámzik, a vér sebesebben kereng és a lélek fogékonyabb: azt leirni csupán a mienknél költőibb toll birná. — Elég az hozzá: Abelard és Heloise az első percben megértették egymást. — Hero és Leander, Romeo és Giulietta — szomjasok voltak. Ő legott a magas regiokban házasságot igért a könnyen hivőnek, ki is ezen ritka szerencse méltánylása által szült hálás fölindulásában egy fertály borvizes bort hozatott praesumtivus jegyese számára.

Rövid idő múlva Heloise meggyőződik, hogy a borvizes bort kedvelő Abelard csak farsangi tréfát üzött és hogy esze ágában sincsen, Hebet Hymen országába vinni.

— Reszkess bütlen! Ha megvetettél, elfelejtettél, bolonddá tettél, borvizes bort ittál, lesz fekete leves is!

Lucretia tört döfött szivébe. Lucretia vére a romai monarchiát (engedelmet a merész gondolatért) halálra boritotta, és Lucretia vére párolgó füstje föllegeiben az ó-világot megháditó romai köztársaság körvonalai mutatkoztak.

Ne féljünk ily világmegrenditő katastro-

phától. — A mi amazonunk nem tőrt, hanem — frakkot, inexpressible-t és cylindert ragad; s ekként mint bosszús angyal, férfi alakjában két ide való Brutus kiséretében késő este nem a ludak által őrzött capitoliumba, sem a forumba, hanem a — traktérba rohan, hol a csábító egy kis lúdsülttel foglalkozik.

A traktérházban kezdődik tettlegesen, a mit a Hugonottákban énekelnek: „pif, paf, puf, poff," tudni illik; a drámai hatást emeli a közel főőrhelyről oda sietett katona-patrouille; a két Brutus a lócán álmodik viselt vitéz dolgairól; Lucretia még jókor elillan, és másnap a rendőri hivatal előtt látjuk a fekete leves osztókat és az azzal regalirozott házasság igérőt. A tanulság ebből: nem kell tréfából házasságot igérni. Náprádi. Y—Z.

Bécsi hirek.

* A bécsi műtárlatban Boutibonne párisi festésztől egy kép látható, melynek tárgya Mária Therezia életéből van meritve. A császárné egykor kis fiával, egy dajkával és egy udvari hölgygyel sétálgatott a schönbrunni parkban, midőn egy szegény asszonyt pillant meg, karján egy kis gyermekkel. A császárné pénzt adott neki, de a szegény asszony felsóhajtott: „istenem, bár csak ez arany, anyatejjé változhatnék, szegény gyermekem számára". M. Th. saját fiára gondolva, e sóhajon anyira megindult, hogy a szegény aszszony gyermekét saját keblére vette, hogy táplálja. Boutibonne e tárgyat elegantiával tüntette elénk.

* Közelebb a zeneegylet termében Rubinstein „Elvesztett paradicsomát" adták elő. Igen dicsérik e mű nagy szépségeit. Kár, hogy mi pestiek az ily szép új műveket csak hiriből ismerjük, mert ha szinházunkban academiát rendeznek is, rendesen meg kell elégednünk a „Nabuco", „Tell Vilmos", s legjobb esetben a „Tolvaj szarka" százszor hallott nyitányaival. Hiába, Erkel úr is azt tartja, a mit némely philosogh „az élet főboldogsága a nyugalom". Ezért pihen anyit.

* Csillag Róza Párisba megy, s ott hangversenyekben fog énekelni.

* A „sabinai nők", dráma Heyse Páltól előadatott a várszinházban; e mű Münchenben nagy lelkesedést, és kétszáz aranyat nyert. Ezt azonban — bár szép nyelven és ihlettel van irva — nem nagyon érdemli meg, mert hosszadalmas és nem drámai. Azonban a jutalom még is jó kézbe jutott, mert Heyse (ha nagyszerű drámát nem is,) de szép beszélyeket ir.

* Emlitettük akkor, mikor történt, hogy Curti milanói márvány-árus feleségét és apósát megölé. E bűntényért halálra lőn itélve; azonban a megnyitott vizsgálatak folytán kiderült, hogy a szerencsétlennek néha őrültségi rohamai vannak. Bűnét is egy ily roham alatt követé el, és egy fölkellett menteni.

Külföld.

* Dseddahban (mint az olvasók tudják,) több hó előtt a rajongó arabok megölék az ottani francia consult M. Eveillard-t. Ennek egy lánya maradt, kinek életét a veszélyben M. Emerat, fiatal követségi tiszt menté meg, s ki most az árva leányt nőül vevé. A francia kormány a menyasszonynak egész élethosszáig 6000 frank évi fizetést rendelt. De még jobban meglepé őt egy csipke boritékba takart levél, mely igy hangzik: „Az általánosan sajnált dseddahi francia consul lányának. Egy derék férfiú, az ön szeretett atyja, nyomorú őrjöngők áldozata lőn. Önt pedig, az ő vére és szeretete gyermekét, elhagyott árvává tevék. Bár a mindenható isten megengedné Abdul-Medshidnek, hogy e leányka második atyja lehessen, és kelet virága ne utasitná vissza azon jótékony harmatot, melyet az ajánl, a ki hatalmát és életét örömest oda adná, ha e gyermek szivén begyógyithatná az örökké vérező sebet. Igy hangzik az ima, isten, a bűnösök és ártatlanok birája egyik szolgájának ajkain Abdul Medshid-kan." E levél mellé egy utalvány volt mellékelve, mely Eveillard leányának évenkint hat ezer frankot biztosit. E levél szépen jellemzi a zultánt. Ha a keletiek — jegyzi meg egy levelező — mély fájdalmat és megbántódást éreznek, virágosan fejezik ki magukat, azon a nyelven, melyen a legszebb keleti költemények vannak irva. De nem maradnak csupán a virágos szavaknál, hanem nemesen is segitik az elhagyottakat.

* San Joseban — irja Xantus János, Californiából irt levelei közt, — e spanyol telepben tartózkodik Nagy Sándor, volt huszár kapitány hazánkfia, s jelenleg kész ruhákkal kereskedik. A város első negyedében egy jól tömött boltja van, s becsületesen elél utána. Még eddig mindig nőtelen, de szándéka mielébb megnősülni, sőt ki is szemelte már szivkirálynőjét.

* Duma s Ida, a hires regényiró neje Olaszországban meghalt. „Önök nem is tudják, — irja Fiorentino, a szellemdús tárcairó — hogy a „Les trois mousquetaires" szerzője nős volt? Valóban oly kevéssé volt az, hogy említést is alig érdemel."

Vegyes.

* Tristán.

A XIII-dik század első negyedében, strassburgi Gottfried mester egy költői bevégzetlen művet hagyott hátra: Tristánt. Többen akarták bevégzeni e költeményt, de az előd költészetét utólérni nem tudák. Ez — a mint mondják — most 600 év múlva Weilen József ausztriai főhadnagynak, s katona-intézeti tanitónak sikerült Bruckban Znaimnál. Ő e tárgyból egy költői szinművet irt. Ki ne is merné a régi regét, Tristán szerelmét Izoldához.

Tristán, a gyermekte'en és nőtlen Cornwalli Marke király öcsese és kedvence, Völura irlandi királynőtől megkéri bátyja számára, a királyné leányát, Izoldát. Izolda idegenkedését e frigy ellen csupán egy varázsgyűrű által lehet legyőzni, melynek az a hatalma van, hogy mindkét szivet összeköti, ha egyszer azt Izolda, Marke király újjára vonta. E titkot azonban a királynő csak Izolda társnőjének, Brangane rabszolganőnek mondá el, s csak ő ismeré Izolda gyűrűjének hatalmát. Ha Izolda maga is tudná, bizonyosan nem tenné a király újjára. Azonban nem tudja, s igy történik, hogy a varázs gyűrűt utazásuk közben a rég szeretett Tristánnak ajándékozza, miután egy hajótörésből megmenekültek. A varázs hatalmaskodik. Tristán őrülten beleszeret Izoldába, elfeledi nagybátyját, s midőn annak udvarában megjelen, kezdődik a harc a kötelesség és szerelem között. Hogy kötelességének eleget tegyen keletre zarándokol, honnan egy idő múlva visszatérve Branganet őrülten, s nagybátyját mély szomorúságban találja. Izolda maga is a feloldhatlan varázs hatalma alatt szenved. Tristán nem állhatva ellent szenvedélyének, megöli magát; Izolda nem birja túlélni, Marke király pedig a közelgő dánok ellen harcolni távozik.

E regét használta föl Weilen drámájában, melyben természetesen nem a varázs gyűrű, hanem emberi szenvedélyek szerepelnek. Mondják, hogy sokat várhatni azon költőtől, kinek első müve igy sikerült.

* A jég-csónak.

Egy new-yorki lap februárban irta, hogy Wiard úr egy jégcsónakot, más szóval: egy gőz által hajtható óriás korcsolyát talált föl, mely által a befagyott nagy folyamokon útazni lehet. Eleintén nem hitték, de úgy látszik, hogy e találmány valósul. A „Leader" jelenti, hogy Wiard e jégcsolnakkal és 40 emberrel próbát teend a befagyva lévő Missisippin. Wiard úr állitja, hogy járműve egy óra alatt húsz angol mérföldet halad. Arról is gondoskodva van, hogy ha a jég betörnék, semmi szerencsétlenség se történjék, mert ekkor a jármü hajói szolgálatot tesz. E találmány az északi vidékekre nézve igen fontos, „anyival inkább, mert e járművet a nagy hóval beboritott tájékon is lehet használni.

Szóval, az amerikaik már is kiabálják: vivát Wiard!

Nemzeti szinház.

* April 6-kán: „Dózsa György," eredeti dráma Jókaitól.

E szép darab előadását ma különösen érdekessé tette az, hogy a cimszerepben Rónai, mint szinházunk uj szerződött tagja, először lépett föl.

Nem akarunk irányában oly igazságtalanok lenni, hogy Egressivel hasonlitsuk össze, annál inkább, miután szinházunk e fiatal tagja sok szép adománynyal bir; nevezetesen: erős, férfias hanggal, kifejezésteljes arccal, s elég jó alkattal is. Hanghordozásában nem találunk ugyan semmi eredeti szinezést, s éles arca a szelidebb benyomások visszatükrözésére úgy látszik sokáig képtelen leend, — de természetes adományai, s a melegség, mely szavalatán helyenként szépen árad el, jövőt igérnek Rónai számára, kit szinházunk tagjául mindenesetre szivesen üdvözölnénk, ha szerződtetése oly nagy áron (t. i. Egressi és Szigeti elbocsátásával) nem történik.

Az előadásban még két új szereposztás tünt föl.

A költőt Feleki, Barnát Hegedüs játszotta. Feleki szép styllel szavalta a költeményeket, s jelenete után ki is hivatott; Hegedüs is helyesen világitotta meg szerepe naiv oldalát, de a bele vegyitett keserüséget kevésbé emelte ki; ő is kapott tapsokat, melyek azt igazolják, hogy Hegedüs méltányolt tagja lesz szinházunknak, csak az igazgatóság ne ját zasson vele egy nap apát, másnap hőst, harmadik nap dandyt, végre pedig csizmadialegényt és intrikust; az ily változatosság lehetlenné teszi a szinésznek, hogy alaphangjában ne ingadozzék — pedig ha ez sem biztos, mire fessen azután?

Jókainé a lelkes magyar hölgyet ma is megragadólag személyesité, kivált a 2-dik fölvonásban, a hol a táncoló országnagyokat kigúnyolja.

Dózsa szenveteg menyasszonyát Munkácsy Flóra ábrázolá azon szép kifejezéssel, melyet tőle már megszoktunk.

Átalában az egész előadást sikerültnek kell mondanunk, valamint a rendezést is, mely az első fölvonásban — hogy úgy mondjuk — operailag fényes volt. Kár, hogy a menetnél egyes föltünő elkésések fordultak elő. A fölvonás-közök ma is igen rövidek voltak, miért a rendezőséget nem lehet eléggé méltányolnunk.

Közönség nagy számmal; a szinházban látszólag kevesen voltunk ugyan, hanem az ilyen közönséget is nagynak kell mondanunk, mikor olyan idők járnak, hogy közelebb két nagy opera: a „Guzman" és „Próféta" még csak a napi költségeket sem hoztak be.

† April 7. „Lucia".

A páholyok elegans közönsége egészen megjelent, de a földszinten többen is lehettek volna. Legalább Luciát, az örök szép, érzelem gazdag Luciát máskor többen hallgaták. Ma az opera-látogatók egy részét valószinüleg Ander régi jó bécsi énekes vonta el, ki ezúttal a városi szinházban és a „Hugenottákban" szerepelt.

A cimszerepet Hollósy L. Kornélia énekié, s éneke csupa báj és érzelem volt, s a közönséget több izben zajos tapsokra ragadta.

Ellinger is jó Edgar volt, egész a végjelenetig, melybe nem tudott elég fájdalmat és drámai kifejezést önteni.

Az egész előadás sikerült különben, kivált a második fölvonás záradéka, e költészet és szépségekben oly gazdag jelenet.

Hirdetések.

9*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minö a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minöségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Malta-kalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszités, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsötől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

A nemzeti szinházban

egy első emeleti páholy jutányos árért a nyári hónapokra bérbe adandó. Többet e tárgyban Aebly Adolf úr vászonkereskedésében, Szervitatér, Teleki ház. 1—3

VÁSZON-RAKTÁR!

Legyen szabad jelentenem a t. c. közönségnek, hogy nagy választéku valódi **vászonneműek, ágyneműk, abroszok, törülközőkendők, kávés abroszok, gradl, szines, és szinezetlen,** továbbá több ezer tucat **vászon, és francia batist zsebkendők,** a hazai, és külföldi legismertebb gyárakból raktáramba ép most érkeztek meg.

Miután főigyekezetem az, hogy magamnak a közönség megnyerését, és biztositását valódi, s ár-érdemes cikkek által eszközöljem, kérem a cikkek valódisága, s olcsóságáról meggyőződést szerezni.

Szabott árak uj pénzértékben.

1 darab	4/4 30 rőf hegyi vászon	4 frt	20 krtól	10 ftig
1 „	„ 30 „ Willstadti vászon	6 „	50 „	9 „
1 „	„ 30 „ tribaui vászon	6 „	30 „	8 „
1 „	„ 5/4 37 „ kettengarn vászon	8 „	40 „	11 „
1 „	„ 37 „ tribaui vászon	11 „	50 „	17 „
1 „	„ 38 „ sveici	10 „	50 „	14 „
1 „	4/4 és 5/4 54 rőf rumburgi	18 „	— „	105 „
1 „	cérnavászon 12 ingre	15 „	— „	23 „
1 „	5/4 50 rőf hollandi szövet	16 „	— „	90 „
1 „	„ 50 „ irlandi szövet	20 „	— „	80 „
1 „	„ 52 „ konstanci szövet	22 „	— „	86 „
6 „	valódi len, és francia zsebkendő	1 „	15 „	16 „
	Fehéritett, és fehéritlen abroszok	1 „	40 „	12 „

Ezenkivül léteznek a raktárban garniturák 6, 12, 18, és 24 személy számára, piqué, gyapjú, és horgolt ágyteritők, piqué alsó-szoknyák, nyári piqué, kávéskendők, gradl, nankin, cérna, s úgy női, mint férfi-harisnyák, fölötte leszállitott áron.

Megrendeléseket vidékről oly lelkiismeretesen, és pontosan teljesitek, mintha a vétel személyesen történnék. Szülőknek, kik kiházasitásoknál jelentékenyebb összegig vásárolnak, hitellel is szolgálok.

Mustrák és árfolyamok a raktárban létező vászonneműkről, kivánatra bérmentesitve küldetnek.

KÖSTLER IGNÁC,

Pest, Dorottyautca, régi harmincad épület, átellenben a „Magyar király"-lyal.

7*

Divatnemüek végeladása.

Üzletünk megváltoztatása folytán, alólirtak raktárában, mindenféle divatnemüek **jelentékenyen leszállitott áron** kaphatók;

u. m. mindennemü divatkelmék, köpenyek, kendők, függönyök, longschawlok és selyem-szövetek.

V. WILH. ISZER és fia,

Nagyhid-útca, 5 sz. a. kioszkkal szemközt.

6—6

Házassági ajánlat.

Egy jogot végzett, magyar családból származott 24 éves egyén, kinek hivatala után 600 ft, és mellette földbirtoka is van, nősülni óhajt. Azon hölgyek tehát, kik őt igénybe veszik, bérmentes levelüket, vagyonuk leirásával W. L. betük alatt. V. Szőllősbe, utósó posta Sümegh (Zalamegye) küldjék.

A nő származása nem vételik igénybe. Lehet özvegy is, de a müveltség ne hiányozzék. 3—3

GITLING ADOLF hölgyruhakészitő

Pesten, régi póstautca 2-dik sz. ajánlkozik a t. c. hölgyvilágnak mindennemü női ruha készitésére a legujabb dival szerint. 6—6

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 43. Kedd, április 12-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közlötetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Völgyben van a temető.

Büszkén állt a vár tető,
Szép leány volt büszkesége;
És a völgyből fel gyakran
Búsan halvány ifjú néze.

Úr parancs tiltá el őt
Föl a lányhoz várba menni,
S a lánynak sem volt szabad
Ifjúnál a völgyben lenni.

Szánta őt a szép leány,
S biztatá könnyel szemébe:
„Völgyben van a temető,
Levisznek a temetőbe.“

Lauka Gusztáv.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

Na, ezt az arcot leirni, melyet ez ember láttára néném mutatott, felülmúlja képességemet; de őszintén megvallva, magamnak sem lehetett sokkal különb arcom, oly csodálatosnak tetszett ez ember megjelenése.

Csóka István uram azonban e zavarodottságból mit sem vett észre, mert anyira örült a viszonlátásnak, hogy csak úgy ragyogtak szemei.

Átesvén a fogadtatás kölcsönös örömnyilatkozatain, elbeszélte, hogy ő bizony maga sem hitte volna, hogy ily hamar viszonlássuk egymást, hanem csodának kellett történni, mert három nappal ezelőtt levelet kaptak Szerednyei rokonuktól, melyben égre földre kéri őket, jöjjenek föl tüstént Pestre feleségestől, gyermekestől, mert látni akarja őket, és a mi legcsodálatosabb: a levélhez két százas bankjegy is volt csatolva, útiköltség fejébe. Ő nem akart eljőni. Ha a gazdag rokon eddig nem akart tudni felőlük, most is csak hadd maradjon magának, kivált pedig azért a kétszáz forintért haragudott nagyon; ha ő atyafiát akarja meglátogatni, kitelik még az ő erszényéből a költség, és aztán még két száz forint! mintha bizony az időmulasztást is megakarná neki téríteni; ő tehát egyenesen vissza akarta küldeni a pénzt; de felesége más akaraton volt; ne bántsuk meg az öreg urat; örüljünk, hogy őt is egyszer megszállta a jobb érzés; ne taszitsuk el magunktól a kibékülésre nyujtott kezet; el kell tudni felejteni a megbántást; szóval, a jó lélek addig könyörgött, addig unszolgatott, mig végre Csóka uram nem állhatott ellen, és most itt van perceputyostól, egy külvárosi vendégfogadóban, és ha szivesen látjuk őket, nehány napot itt akarna tölteni körünkben, mert a rokonhoz nem akar szállni.

Én és atyám azonnal elmentünk Csóka Istvánnal a külvárosi vendéglőbe, fölraktuk az egész családot a kocsira, és elvittük magunkkal. Nagyon örültem a viszonlátásnak; a két leány szintén nagyon örült, kivált a szép Zsuzsika; de azért még inkább örült annak, hogy a fővárost láthatja. Ez volt most csodálkozása és elragadtatása tárgya; a házak, az utcák, a kirakatok, az esti világitás, a sok járó kelő népség, a legnagyobb gyönyörrel töltötték el. Minden új tárgynál, mely szemébe ötlött, ujra meg ujra fölkiáltott, hogy ez milyen szép, milyen pompás! és mily szépen vannak itt felöltözve az emberek még hétköznapon is; de itt tán nincsenek is hétköznapok; itt csupa ünnepnapokból áll az esztendő, az élet! mondá, a mint a kocsi a hosszú utcákon végig robogott.

Erzsi már nem volt anyira elragadtatva; tetszett neki is az uj világ, de nem kapta meg lelkét; az egész városi szerkezet olyan rendkivülinek, természetellenesnek tünt föl előtte; meg nem foghatta, miért épitik a házakat két három emeletre, miért nem inkább külön külön minden családnak egyet? mit járkál a sok ember az utcán, miért nem marad inkább honn, családjánál? hogy dolgozhatnak azok az emberek, a kik ilyen ünnepi ruhában az utcán járnak? és ez valóban nagy szerencsétlenség lehet, ha, mint Zsuzsika mondá, az élet itt csupa ünnepnapokból áll.

Haza érkezve, beszélgettünk egyről másról, a mint ez már szokás fiatal leányok közt; tudakozódtam Gergelyről, és Erzsi lesütött szemmel mondá, hogy otthon maradt a gazdaságnál; ilyenkor sok a munka. Zsuzsika hangos nevetéssel adta elő, mi nehezére esett, hogy ő is Pestre nem jöhetett, tovább egy fél mértföldnél követte őket, és félig suttogva tevé hozzá, hogy Erzsi meg Gergely nagyon szeretik egymást, mintha én ezt a nélkül is nem tudtam volna. Erzsi rosz néven vette húga „gonosz nyelvét“, és épen azon voltak, hogy ittlétüket egy kis kedélyes civódással ünnepéljék meg, midőn atyjuk belépett, és sürgetve hivta leányait, jöjjenek hamar, Szerednyei, az öreg rokon, nagyon beteg, épen most volt nála, halálos ágyán van, és nagyon óhajtja látni őket.

A leányok távoztak, és nem jöttek vissza többé ez éjszakán, hanem csak más nap dél felé, azon hirrel, hogy rokonuk hajnal felé meghalt. Zsuzsika nem tudott eléggé panaszkodni, milyen irtóztató egy éjszakája volt. Egész éjjel a beteg ágyánál virrasztottak; a haldoklónak nagyon jól esett, hogy láthatta őket, bocsánatot kért édes anyjuktól, megköszönte nekik, hogy eljöttek, és sokkal nyugodtabban tudott meghalni.

E szomorú eset mélyen megrenditette a családot, kivált Csókáné asszonyt; a jó nő nem gondolt többé arra, mit kellett ez embertől szenvednie, egy órai szeretet a húsz évi elszakadást felejtette el vele, csak utósó rokonát látta, a kit a halál elragadott tőle.

Eltemették a halottat; fényes, nagyszerű volt a gyászünnepély; négy, feketébe öltözött ló volt a halotti kocsi elé fogva, a családi cimerrel körülaggatott koporsón arany betük hirdették az elhunyt nevét, jobbról balról tizenkét délceg ifjú járt, szép nemzeti öltönyben, kardosan, kalpagosan, gyászfáklyával kezükben, a zenekar búsan, szivinditólag húzta a gyászindulót, de legszivinditóbbak voltak a feketébe öltözött rokonok a halotti kocsi után, és legfényesebbek a könyek, melyeket ezek a halott után hullattak. Ezeket nem lehetett volna pénzen megvenni.

Temetés után fölbontották a végrendeletet, és örökösül Csóka Istvánné volt kinevezve, az elhunyt egyetlen élő rokona, csak nehány hó előtt volt a végrendelet megirva, kevéssel azután, hogy mi a vidékről megérkeztünk; nyilván édes atyám tudakozódása költötte föl benne az emléket rokonáról.

E végrendeletből az is kitünt, hogy Szerednyei nem volt olyan gazdag, a minőnek őt életében tartották; a fukar ember rendesen gazdagabbnak tartatik, mint a milyen; a világ milliomosnak tartotta Szerednyeit is, holott alig volt kétszázezer forintnyi vagyona.

De kétszázezer forint Csóka István szemében egyenlő volt egy millióval. A hová képzelődésünk nem bir hatni, ott fogalmaink homályosak, és Csóka István még elképzelni sem tudta, mi az: kétszázezer forint, a melynek ő most egyszerre tulajdonosa lőn.

Csókáné nem igen gondolt az örökségre, szivét a fájdalom töltötte el, de annál többet gondolt vele férje; óh, ez ember fejében az a kétszázezer forint rémitő háborúságot idézett elő! Éjjel nappal mindig csak a nagy vagyon forgott elméjében; egy nap húszszor is kinyitotta a szekrényt, a melyben az e roppant vagyonról szóló váltók voltak. Megnézte, ha megvannak é még, és menyiről szólnak egyenként külön külön; azután összeadta őket, hátha megszaporodtak, mióta utószor összeszámlálta; gondolkozott, miként lehetne e sok pénzt minél jobban értékesiteni, mint lehetne azt kétszerezni, háromszorozni? Nem volt más gondolata, csak a pénz.

Ily nagyszerű örökség átvétele sok mindenféle hivatalos körülménynyel járt, melyeknél Csóka István személyes jelenléte múlhatlan szükséges volt; több ideig kellett tehát a fővárosban mulatnia; az alatt sok jó barátja akadt a fővárosban, a kikkel vigan, kellemesen töltötte napjait, és nem igen vette észre az idő mulandóságát. Nagyon hizelgett neki, hogy a fővárosi emberek, előkelő kereskedők, ügyvédek, bizalmas barátsággal közeledtek hozzá. Az természetesen esze ágába sem jutott, hogy e derék férfiak csupán a kétszázezer forint kedveért szeretik őt oly nagyon.

Nagy hibája volt Csóka Istvánnak, hogy igen szeretett „traktálni.“ Nagyon szerette mutogatni magát. Örült, ha az emberek jól mulattak házánál, ha dicsérgették jó borait, jó vacsoráit, vendégszerető házát; bizonyára megbocsátható hiba, a mely csak jó szivü embereknek lehet tulajdona, de hány magyar ember nem jutott már tönkre e jó szivből eredő tulajdon által!

Egy másik hibája meg az volt, hogy nagyon hitt az emberekben. Tán nem is volna szabad, azt hibának nevezni; mert hisz ez épen romlatlan szivéről tanúskodott! Minél tisztább a saját szivünk, annál erősebben hiszünk mások tisztaszivüségében; de napjainkban már anyira fejlödött az úgynevezett civilizatió, hogy ezt még is a hibák közé kell sorozunk; és ez nem is az egyetlen tulajdon, melyet elvileg erénynek nevez a világ, gyakorlatilag meg hibának tart.

Csóka István tehát csakhamar igen jól érezte magát a fővárosban, és nem is bánta, hogy az örökség átvétele oly lassan halad előre. Mindig ritkábban jutott eszébe a kis helység, a hol anyi évet csöndes boldogságban töltött; ottani vagyona jó kezekben volt, a derék Gergely viselte annak gondját, minek kivánkoznék tehát vissza oda?

Nem kevésbé jól érezte magát Zsuzsika. Az eleven természetü leány oly könnyen bele találta magát az uj változatba, olyan csinnal öltözködött, és olyan jól tudta kiszidni a szabót, ha egy nappal később készült el a ruha, mintha csak valamely előkelő növeldében nyerte volna divatos kiképeztetését.

Nem úgy Csókáné asszony. Ő igen sokat únatkozott szegény. Midőn férjét a félreeső kis városkába követte, kiirtott szivéből minden hajlamot a városi élet iránt, és azon húsz év alatt, melyet a helységben töltött, anyira belé szoktatta magát az egyszerü, munkás életbe, hogy valóságos teher volt reá nézve a gazdaság és kényelem, mely most körülvette. Olyan idegenül érezte magát ez uj körben. Fájdalmasan nélkülözte a munkát, melyre oly jól esik a nyugalom, azokat a nehéz gondokat, melyek oly becsesekké teszik előttünk kedveseinket; mintha nem is az övé volna az a sok gazdaság, melyhez fáradság nélkül jutott.

Hát még Erzsi! Ez valóban szerencsétlen volt. Most már nem viseltetett irántam bizalmatlansággal; sikerült megnyerni egész szivét, és e szív oly tiszta, oly nemes volt, hogy sokszor csudálkoztam, honnan vehette e fönkelt nemes érzelmeket, holott egy pár könyvet is alig olvasott. A leány mosolygott, midőn ebbeli csudálkozásomat előtte kinyilatkoztatám. Nem kell azt könyvből olvasni, sem pedig emberektől tanulni, a mit születésével magával hoz az ember, szokta volt ilyenkor nekem mondani. Ti városiak jobban tudtok beszélni, jobban, tudjátok magatokat kifejezni, de azért korántsem tudjátok ám jobban, mi a szép és jó, nálunknál, kik azt közvetlen az anya természettől lestük el, sőt azt tartom, éppen ezért, mert minden gondolatotokat, minden érzelmeteket szóval igyekeztek kifejezni, sokat veszit szivetek. A szavakkal kifejezhető érzelem már nem az többé, a mi a szivben van; legfölebb egy népdal fejezheti azt ki némelig, mert az is mesterkéletlenül ömlik egyenesen a sziv kellő közepéből. — Alig várta az időt, hogy ismét otthonn legyen.

Oh, ha Gergely itt volna, az egészen más volna! Soha sem szólt róla, de azért jól tudtam, mit jelent az a bánatos epekedés, mely szép arcán borongott. — Ő mellette még a főváros is csak tűrhető volna, de igy távol tőle, kiállhatlannak találta azt.

Eleinte, a mig azt hitte, hogy itt tartózkodása csak rövid ideig tartand, mégis jobban érdeklődött a nemesebb élvezetek iránt; elment a nevezetesebb mulatóhelyekre, a muzeumba, a szinházba, gyönyörrel nézte az előadásokat, kivált a népszinműveket; de midőn hét hét után tünt, és atyja még mindig semmi készületet nem tett, hogy visszavigye őt Radókra, akkor mind ezen mulatságok elvesztették előtte érdeküket, és a leány nagyon, de nagyon szomorú lett.

Ki is mondta kereken, nem bánja, ha szüléi itt maradnak; de ő haza megy; ő itt halálra unja magát. De Csóka István nagyon rosz néven vette fölszólalását; nem volt ő hozzá szokva, hogy családjában valaki mást akarjon, mint ő; megkérdezte, kitől tanulta, édes anyjától-é? hugától-é? kitől tanulta, hogy a gyerek tanácsot adjon az atyának? erre Erzsi elvesztette bátorságát, odahajolt atyja keze után, és könyes szemekkel kért tőle bocsánatot, addig kért és esdekelt, mig a haragos felhő eltünt atyja arcáról, és szemei ismét nyájasan, szeretetteljesen nyugodtak leányán.

Megnyugodott tehát; az az a menyire tőle kitelhetett; nem zugolódott, nem durcáskodott, sőt vidám arcot is mutatott, a mint azt édes atyja kivánta. De én azért mégis tudtam, menyit szenved e zajos, vig élet közepette, és nem ritkán leptem meg őt, a mint fejét kezébe támasztva szobájában ült, egyedül, merengve, mig a szomszéd teremben vig ének vagy hahota hangzottak feléje; ő nem hallotta a vig mulatságok zaját. Kérdeztem, hol járnak gondolati, mondja meg nekem, barátnéjának, mi bánat nyomja szivét? de ő szeliden mosolyogva mondá:

— Minek az? Gyenge ember az, a ki egy maga el nem birja, a mi teher számára ki van mérve.

Én ismertem már e leány hajthatlan határozottságát és nem nógattam őt többé közlékenységre, de azért tudtam, mi fáj szegénynek oly nagyon. Nem lehet az ily fájdalmat a barátné szeme előtt eléggé elrejteni.

Csak egyszer engedett szabadon bepillantanom szivébe, és ez óra örökké felejthetlen marad előttem. Komor, borongós őszi délután volt; vágyódtam emberek után, és általmentem Csókáékhoz. Mindnyájan otthon voltak, egy pár ismerős is volt jelen; köztük egy fiatal ember, a ki a két leányt mulattatta. Valami úti kalandot beszélt el, melynek ő volt a hőse, midőn Franciaországból Spanyolországba útazott; valami rabló históriát a pyrenei hegyek közt. Csinos fiatal ember volt, fehérpiros arccal, szőke bajuszszal, fehér fogakkal, és igen gyakran mosolygott; Zsuzsi nagy érdekeltséggel hallgatta szavait, maga Csókáné asszony is elfelejtette a kötést, ölébe tette két kezét, úgy figyelt az érdekes rabló historiára; csak Erzsinek nem birta lekötni figyelmét; nyugtalanul izgett-mozgott ülésén, szemei szórakozottan ide oda tétováztak, mig arcái szokatlan pirosságban égtek; az ifjú tán észre sem vette e nyugtalanságot, vagy tán a hatásnak tulajdonitotta, melyet csattanós előadása reá tett, mert meglehetősen el volt telve magától; de én azonnal észrevettem, hogy a leány elméjét más valami foglalkoztatja; alig várhattam tehát, hogy az ifjú a spanyol rablókat rettenthetlen bátorsággal és bámulandó lélekjelenléttel a francia gensdarmeoknak adja át, és súgva kérdeztem Erzsit, mi lelte, hogy olyan nyugtalan; a leány erre hirtelen elhalaványodott, azt mondta, ő nem nyugtalan, és alig merte szemét fölemelni, anyira meg volt zavarodva; megfogtam kezét, és azon ürügy alatt, hogy valami sürgetőset akarok neki mondani, kimentem vele a szobából; itt újra okát kérdeztem szokatlan fölindulásának, midőn a leány remegő kézzel egy levelet adott át nekem, közönséges, durva papirra volt irva, és azt mondá, olvassam el.

A levelet Gergely irta neki; egy fuvaros ember, a kinek dolga volt Pesten, hozta el neki. Elolvastam. Meglátszott rajta, hogy az irás az ifjúnak nem mestersége; meg is vallotta mindjárt a levél elején, ő nem tudja szavakba foglalni, a mit gondol és érez; de azért igen meghatóan volt benne megirva, mi nagyon szereti a leányt, mi unalmas neki az élet, mióta tőle el van szakadva, úgy tetszik neki, mintha a lelke elvált volna testétől, csak a remény tartja még benne az életet,

a remény, hogy az ő kedves Erzsikéje a nagy városban sem feledkezik meg róla; hisz a városi úrfiak közül, a kiket most bőséges alkalma van látni, egyik sem szereti őt oly hiven, mint ő, és azon egy óhajtása van ez világon, hogy bár csak már ismét láthatná; a levél végén pedig még egy köszöntést küldött neki keresztanyja részéről, a ki szintén nagyon kivánkozik már utána, legvégül pedig kérte, küldjön neki is egy pár sor irást, majd a furmányos elhozza neki; tudassa vele, hogy mint éli világát; azt akár ne is irja, hagy őt még mindig szereti, mert ő azt úgy is tudja.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

A herceg a maga részéről el volt bájolva vendége modora által, s véghetlen örült azon, hogy őt fölfödözte, hogy Brummelre nézve bizonyos részben ő volt a Cooek kapitány.

Eddig minden a legjobban ment. A mulatság élénkült, s a vigadók tüzbe jöttek.

Isten tudná megmondani, valjon nem volt-é elég boruk a fiatal tiszteknek, vagy pedig, hogy épen a bor hozta-é vérüket mozgásba.

Hogyan dicsérték mesterségüket! Ez a világon az első! s mellette minden más semmi!

Mig ezen dicséretek a fegyverhordozás mesterségét a fellegekig emelték, a fiatal tisztek egyike, ki a többinél talán még fiatalabb vagy részegebb volt, pajtásainak mindig üres poharait megtöltötte pezsgővel; de Brummel poharába vizet öntött.

A világ minden részén megbántásul vétetik az ilyen tréfa, s magyarázatot igényel, kivált ha e tréfa közvetlen elkövetője a kitréfázottnak nem valami különös jó barátja.

Brummel úgy tetteté magát, mintha nem vette volna észre a sértő tréfát.

Állása megengedé, hogy ne kelljen észrevennie a történteket, mert e pillanatban épen a herceg felé volt fordulva.

De a többiek, a herceget is ide számitva, észrevették a tréfát.

Titkosan nevettek e fölött, s alig várták a pillanatot, midőn Brummel majd ajkaihoz emeli poharát, hogy ekkor hangos kacajban törjenek ki.

— Igen, — kiáltott Petersham lord, — a katonaság mellett minden más állás elhalványul.

Brummel vizzel telt poharát senki sem veszitette el szeme előtt.

— Kétségkivül, — erősité Sommersett lord, — minden más elhalványul —

— Mi lenne Anglia hadsereg nélkül? — jegyzé meg Kerver Károly, — a herceg egyik fiatal kedvence. — Lakatlan szikla, népesitve farkasokkal és rókákkal!

— Igen! — mondá Manners Robert, — nélkülünk nem volna kávé, thea, sem cukor, sem bor, sem liqueur Angliában. Köszönet kardjainknak, melyek ezeket megszerezték.

— Miután önök mindanyian megegyeznek felsőbbségük fölött, uraim, — jegyzé meg Brummel hidegen s gúnyosan, — valjon minek tüzeskednek felsőbbségük dicséretében?

E szavaknál perczyi szünet következett be. Mindenki egymásra tekintett, de azért minden szem a pohár vizen is függött.

— Sir, ön tán nem osztja véleményünket? — kérdé Petersham lord némi gondolkodás után.

— Természetesen osztom! — viszonzá Brummel.

— Nos, tehát mért nem lehetne ön is katona?

— Az egész világ nem lehet katona. Valjon nem kell-é olyannak is maradni, a ki csodálja őket?

A herceg titkon mosolygott.

— Ez nem elég ok! — kiáltott Sommersett lord.

— Ez több mint ok! — kiáltott a herceg. — Ez elég nagy ok, s elég éles élc!

— Kétségkivül, — erősité Sommersett. — De ha nem csalatkozom, Brummel úr jobb szeret semmi sem lenni, mint tiszt, vagy épen kapitány.

— Nos igen, urak, — viszonzá Brummel, kinek véleménye ily egyszerre s helyén kivül kéretett ki, — megvallom, inkább semmi sem vagyok, mint —

— Ah! — kiáltának a tisztek csodálkozva és haraggal. — Ah, ez hallatlan, hogy asztalunknál valaki igy gondolkozzék, és igy beszéljen!

— Valjon mi lesz a pohár vizből! — kérdezé nehány halkan.

— Tehát uram, — kérdé Kerver Károly, — ön jobban szereti a szürke, kék, vagy fekete öltönyt, — mint a vöröset, a nemes vörös öltönyt?

— Igen, uram!

— Ön jobban szereti kabátját, mint a mi kardjainkat?

— Igen, uram!

A vendégek új csodálkozó fölkiáltása hallatszott.

— Ön tehát inkább szeret ismeretlen polgár lenni, milyen eddig volt, mintsem oly ragyogó, fényes tiszt, milyek mi vagyunk?

— Igen, uraim!

— Az ön korában? Ez lehetetlen! — kiáltottak mindanyian.

Brummel a nélkül, hogy helyzetét változta volna, viszonzá:

— De ha azt mondom uraim, hogy állitásom tiszta valóság?

— Még akkor is kételkedünk! — feleltek az urak szemtelenül.

— Tehát jól van uraim, miután önök nem akarnak nekem hinni, hát azt kivánom, hogy a poharamban levő pezsgő váljék vizzé, ha nem vagyok inkább polgár, mint katona!

S e szavakkal Brummel kiüritő poharát.

— Viz, viz volt benne! — kiáltott.

Ily lélekjelenlét mellett nem tudták a fiatal tisztek, valjon Brummel tréfázta-é ki őket, vagy ők Brummelt?

A walesi herceg, ki Brummelt azonnal megértette, igy szólt:

— Önnek már most katonává kell lennie, Brummel úr, miután bora vizzé vállott.

— Igen, herceg! — viszonzá Brummel, ki ily módon igen kétes helyzetből jutott ki. Három—négy élethalálra menendő párbajt elkerült oly élccel, mely győzelmet, s az életben szép állást szerzett számára.

— Miután ön, Brummel, már most katona, — szólt később a herceg, — kinevezem önt zászlótartónak a tizedik ezredben, melynek főnöke én vagyok, a mint ön tudja. Az ön egészségére, az ön kinevezetésére Brummel úr! Uraim, kézbe a poharakat.

A tisztek lefőzetésük után kissé kijózanodva, most elővették poharaikat, s a fiatal zászlótartóért kiüritették azt.

Midőn a csend helyre állott, igy szólt hozzájuk Brummel:

— Lássák uraim, az olyan viz volt, melynek palackját szivesen fizetné akármelyikük 10,000 forintjával.

S ezután hozzá tette:

— Üdvözlöm önt, ezredesem, s üdvözölek titeket, kedves pajtásaim a tizedik ezredből!

V.

Ezen új állásában csakhamar észrevette a fiatal tiszt, hogy mily nagy befolyással bir Sheridan, mint mrs Robinson barátja a hercegre.

Később azt is észrevette, hogy a jó barát csak a kedves tekintetéből állott erős lábon, s hogy azon kéz, mely az egyiket megsemmisithetné, könnyen a porba dönthetné a másikat is.

De mikép eszközölhető ez!

Brummelnek a szerető megbuktatásával minden lelki erejére, ügyességére, s minden eszközre szüksége volt, miután Sheridan, mint a herceg barátja, véghetlen fortélyáról s eszéről, mrs Robinson pedig mint szeretője, szendeségéről, szépségéről s csábitó hatalmáról volt ismeretes.

A győzelem tehát méltó volt azon küzdelemhez, melybe ereszkedni Brummel elhatározta.

Azon shach matt, melyet ama kocsis miatt szenvedett, kit ő ajánlott a szinésznőnek, s kit egyszersmind kémül használt, eléggé fölvilágositotta, hogy eddig nem a legjobb útat követé.

Oly harc volt ez, mely sok kicsiséggel állott összefüggésben, s egyetlen ily kicsiség — miként az épen előtünt, — egész tervét napvilágra hozhatta, s igy ő vele együtt minden reményét megronthatta.

Rosz játék, — bizonytalan nyeresség!

Lövéseit most gyorsan más cél felé irányozta.

Miután a herceg jellemét, — kinek hajlamát egészen maga

*

akarta birni, — eléggé ismerte; — miután annak minden gyöngeségét, mely pedig oly nagyszámu volt — kitanulta, mint valami mérnök, ki az ellenséges várat, melybe jutni óhajt, kikémlelte, oly módon ütött saját homlokára, igy kiáltott föl:

— Itt be kell nyomulni, s nem belopódzni!

De e célnál segédre volt szüksége, s ilyet találnia nem volt könnyü föladat.

Csak egy ember látszott előtte segitségre képesnek, ki tervének sikerülését lehetségessé tegye. S e ritka emberhez akart fordulni.

Ezen embert Price Károlynak hitták.

Ritkán volt nagyobb cselfogás, vállalkozóbb szellem, s élesebb figyelő tehetség valakiben öszpontosulva, mint ezen vékonytestü emberben.

Price Károly nem volt oly bátor mint Cartouche, vagy mint Maudrin; de ezek fölött állott rendkivüli találékonysága, és az által, hogy csupa mulatságból soha sem fertőzteté meg kezeit embervérrel.

Price a szó teljes értelmében angol bandita volt. Ő a száz alakú tolvaj, a megfoghatlan Proteus, ki minden kort s jellemet magára öltheti; ő az a tolvaj, ki villámgyorsasággal tud mindenhová belopódzni, s mint a villám minden eléje gördülő akadályt megsemmisit.

E mellett úgy ismeri a jellemeket és szenvedélyeket, mint valami látnok. Az emberiségnek nincs előtte titka. Ő ismeri az emberi lélek sötét mélységeit, bármily kevély, s bármenyire cicomázott legyen is az.

Price Károly ezen időben már a gazemberség oly remek müveiben tünt föl, s oly lángészt tanúsitott azok kivitelében, hogy a kormány hamis bankjegyek fölfedezése, s valóságosak készitésére alkalmazta őt, mert ezt hasznosabbnak látta fölakasztatásánál.*)

Eleinte nevezetesebb alkalmakkor hires tolvajok megcsipésére alkalmaztatott, de sokan észre látszottak venni, hogy Price úr oly dolgokban, melyek a mindennapi határát átlépték, önkénytelenül nagyon oda adta magát a müködők tehetsége bámulatának, s a helyett, hogy a bünöst följelentené, vagy örömmel mosolygott, vagy a büntevő művészete fölötti csodálkozásában könyekre fakadt.

Mestersége iránti szeretete ezen pontban győzött hivatalos kötelessége ellenében.

Ily gyöngeségei azonban megbocsátattak, mert azokat ismét nagy szolgálatok által tette jóvá.

Halála után tudomásra jutott, hogy a déli tengeri, s mindkét indiai társulat évpénzt fizetett neki, hogy bankjegyeire ugyanazon figyelemmel viseltessék, melylyel az államéi iránt.

Minden lehető elővigyázat mellett ezen Price Károlyhoz akart Brummel fordulni, hogy elkészitett terveit kivihesse.

Miután Brummel, Price lakását nem tudta, elment a bankra, hogy ott Price vésnök lakását kitudakolja. Válaszul azt nyeré, mikép Price kevés szabad ideje alatt a Leadenhall-utcában, egy irlandi késcsinálónál lakik.

Nem volt nehéz e jó kinézésü házat, s a Price által lakott emeletet megtalálni.

Brummel csöngetett, s egy hetven éves, keleti ruhába öltözött öreg ember nyitott ajtót, kinek papucsai csuszogását már régen hallotta.

— Alkalmasint tévedtem, — szólt Brummel magában, meglátva a vén dervist. Ez nem lehet Price Károly.

Elakart távozni s igy szólt:

— Bocsánat uram, azt hivém, hogy Price úrnál csöngettem.

— Ön nem tévedett uram. Ön épen ő nála van.

— De én Price úr után tudakozódom — —

— Nos, az én vagyok. Engem Pricenek neveznek!

— Károly, Price Károly?

— Nem, én Price Lajos vagyok, s Károlynak atyja.

Brummel mosolygott.

— Én Károlylyal akartam beszélni. Valjon megtudná-é ön nekem lakását jelölni?

— Szivesen. Kérem, lépjen ön közelebb.

— Kevés időm van!

*) Épen igy cselekedett a francia kormány is egy időben, midőn Páris leghiresebb, legeszesebb tolvaját, Vidocq urat rendőrigazgatóvá nevezte ki. Ezen úr nemcsak a tolvajok s iparlovagok üldözése, de egy 3 kötetes mü megirása által is érdemet szerzett magának, melynek cime: „Páris valóságos titkai.“ A fordító jegyzete.

— Oh, én nem fogom önt sokáig föltartóztatni. Különben lakásom nem méltatlan az ön elfogadására. Nézze csak ön! — folytatá a keletiesen öltözött agg elhaló hangon.

— Valóban, a lakás igen szép! — kiáltott a fiatal ember, elővevén zsebéből a jegyzőkönyvet, melybe bele akará a cimzetet irni.

— Nem csodálkozik ön az én különös öltözetemen? — kérdé leülve az öreg, mialatt Brummelt is megkinálá székkel.

— Uram, Angliában mindenkinek szabadságában áll úgy öltözni, a mint neki tetszik. Azonban, ha ön sziveskednék nekem megmondani a lakást, — várok barátságára.

— Ötven évig éltem a nagy mogul birodalmában, s ott az első vegyész, az első orvos, vagy mint ott engem cimeztek, — a császár első büvésze voltam. Igen uram, én bübájos ember voltam.

— Ezen ember megbolondult! — gondolá Brummel.

— Ön kételkedni látszik!

— Legkevésbé sem kétkedem azon, hogy ön büvész volt, s hogy még most is az! — viszonzá Brummel. — De uram, ha végre sziveskednék Price Károly cimzetét elmondani.

— Oh, szivesen! Hanem hallja, miről kaptam e cimet: „Első, vagy nagy büvész!“ Én tehát a nagy mogul első büvésze voltam — —

— Igen uram, mit mondott ön, hol lakik?

— Hallja csak ön. Az elefántcsont, mint ön tudja, Európában igen becses kereskedelmi cikk — —

— De kérem uram, mondja meg, — már későn lesz —

— Indiában található a legszebb, legfinomabb elefántcsont, mert e vidék elefántjai —

— E városnegyedben lakik-ő? — kérdé Brummel türelmetlenül.

— Van önnek fogalma uram, az elefánt vadászatról?

Brummel fölállott:

— Nincs, s nem is akarok róla fogalmat nyerni. A mit tudni óhajtok, egyszerüen azon hely Londonban, a hol Price Károly lakik. Ez minden, sem több, sem kevesebb.

— Miután ön nem akar róla fogalmat szerezni, ezt nagyon szeretem. Elég tehát tudnia, hogy az elefántcsont igen drága, hogy találmányomon annál jobban csodálkozhassék.

— Price Károly lakása az egyedüli, a mi engem érdekel.

— Ha én itt, egy irlandi késcsinálónál lakom a Leadenhall-utcában, ez csak azért van, mert erre találmányom kényszerit. Tehát ezen találmány —

Miután látta Brummel György, hogy az aggastyán el van határozva új találmányának hosszú történetét egészen elbeszélni, becsukta az eddig félig nyitva volt ajtót, s elhatározottan lépett Price Lajos szobájába, egy karszéket a kandalló közelébe tolt, arra leült s önmegadással szólt az ősz emberhez:

— Uram, ön igen le fog kötelezni, ha ön a legapróbb részletig elmond nekem mindent, a mit születése óta magáról tud; különösen szeretném, ha a nagy mogul udvaránáli tartózkodása alatti eseményekről értesittetném. Ezt nem csak óhajtom, — de kivánom is. Azután el fogja ön nekem büvészi tapasztalatait beszélni, miután erre végtelenül sokat tartok. Ezután átmegyünk az elefántvadászatra, mit rendkivül szeretek, s innen az elefántcsontra térünk át, mi engem — ön tán nem fog a fölött kételkedni, — igen nagyon érdekel. Azután, — a nélkül, hogy az önnél történt megjelenésem oka miatt aggódnék, — előadhatja csodálatos fölfedezésének titkát, s azon okot, miért kényszeriti ez önt egy irlandi késcsinálónáli lakásra.

(Folytatása következik.)

Meg-megujúl . . .

Meg-megujúl még utánad,
Lelkemben a fájó bánat . . .
Hanem már most csöndesebb.
Maradoznak az emlékek,
Melyek egykor kisérének,
S gyógyúl már a régi seb.

Arcomon még néha feljő
Mint valami vándor felhő,
S látható a — szenvedés.
Az is elvesz onnan végre
És költözni fog helyébe
Hideg gúny és megvetés.

Nyilas Samu.

TÁRCA.

BORONKAY SZÁZADOS PARIPÁJA.

(A hét éves háború idejéből).

Mária Therézia több izben nyiltan kijelenté, sőt a Pálffy János nádorhoz sajátkezüleg irt levele által országszerte is kihirdetteté, hogy isten után egyedül a magyar hadsereg diadalainak köszönhette azt, mikép trónja nem lőn a hitüket megszegett fejdelmek zsákmánya. Birodalma nem magyar részéből már valóban mindössze is csak nehány száz négyszög mértföldnyi területet birt, midőn a Pozsonyban összegyült országos rendek oltalma alá menekült.

A bámulatos gyorsasággal kiállitott magyar ezredek hareszomjasan siettek a csatatérre; s alig hogy oda érkeztek, hol a kivivott diadalmaira büszke ellenség győztes zászlói lobogtak, rögtön mindenfelé más fordulatot vőn a had ügye, s mire nehány hó elmult, Bajorországban szintúgy, mint a cseh földön megverve hátráltak minden ponton a szász, bajor, porosz, és francia seregek.

Lehetlen volna meghatározni, melyik magyar ezred volt leghősebb e diadalmas hadjáratban; de anyi bizonyos, hogy egy magyar ezred sem multa felül vitézségben a Nádasdy huszár-ezredet *). Egy sem vitt véghez több hősi merényt, egy sem döntè el anyiszor a csaták sorsát, mint e bajnok lovasság, mely a vitéz Nádasdy Ferenc nevét viselte, azon Nádasdyét, kiről nagy Fridrik porosz király mondá: hogy isten és természet által fővezérnek teremtetett.

E kitünő hős egyik ivadéka,— a gróf Nádasdy Tamás által birt peltéri kastélyban maig is láthatók azon hősök arcképei, kik M. Therézia uralkodása vége felé mint tisztek vezénylették a hősök hőseit, a Nádasdy huszárokat. Azonban mivel ezen arcképek a hétéves háború után festettek, nem látjuk köztük Boronkay százados arcképét, mert ő vitéz életét a hétéves háborúban fejezte be.

Boronkay százados a felföldön született, s a mint anyira felserdült, hogy megüté a huszár mértéket, lerázta magáról az iskolaport, s Egerben fölcsapott a déleeg huszárok közé.

Midőn III-ik Károly meghalt, már alhadnagy volt, s mert ezredese, a tisztikar egyik legkitünőbb tagjának tartotta, őt küldé ki, hogy átvegye az ujoncokat, kik a gyorsan végrehajtott törvény következtében a Nádasdy ezrednek jutottak.

Boronkay azonnal megtudá nyerni az új katonák szeretetét. Mindenik óhajtá, hogy a táborban is vezérlete alatt maradhasson, s mind azok, kik más századokba soroztattak, irigyelték azon pajtásaikat, kik az ezredesi második században, Boronkayval együtt mehettek a csaták vészeibe. Boronkay időközben főhadnagygyá lett, s mivel a második kapitány egy sulyos seb következtében a kórházban vesztegelett, a század egyik szárnyát vezérlé.

S e szárny már az első csatában, (hol legelső tűz-próbájukat álliták ki, a veteránokkal vetélkedő ujoncok.) oly fényes hős tettet vitt véghez, hogy különös dicséretre lőn méltatva, a fővezér, lotharingi Károly herceg (a királynő sógora) által.

E szárny később is, minden ütközetben kitünt. Az ezredesi második század sok hős tettet vitt véghez, melyet midőn már Prágaig nyomult elő a győztes had, Boronkay vezényelt. Midőn Pilsennél, hős alárendeltjeivel vakmerően megtámadott és szétvert egy erős, és nagyszámú gyalogságból álló tömeget, alszázados, — midőn pedig Krumaunál egy század porosz vértest megszalasztva több ágyút foglalt el, főszázados lőn. A fővezér Károly herceg maga nevezte ki.

Boronkay nemcsak maga lőn nevezetes a táborban, hanem paripája is, a fekete Villám. Ennél alig növekedett valaha délcegebb, és szebb termetü ló az alföld síkságán, s nem volt az egész táborban egyetlen paripa sem, mely gyorsabban tudott volna futni, vagy nagyobbat tudott volna ugrani.

Boronkay e csillagos homlokú paripát atyjától kapta, midőn tisztté lőn. Senki sem ült még rajta ő előtte; ő maga tanitá be; s hátán ugyan bajjal maradt volna meg a legjobb lovas is, ha kedve kerekedett nem türni, hogy — valaki a rajta lévő nyeregbe üljön. De ha kedves ura volt a nyeregben, valóban ura vala a szó legszorosabb értelmében; most lépve haladt, fejét büszkén fönhordva kocogott, nyilsebesen vágtatott, egyszerre megállt, ágaskodott vagy vakmerően ugratott, szóval, – mintegy kitalálva gazdája gondolatát, — mindenben annak akaratához alkalmazá magát, s nyeri ett örömében, ha Boronkay feléje közelgett. Szilaj lett mint a szarvas, ha tüzelé, majd szelid mint a bárány, ha serényét simogatá.

A leghősebb huszár is elismeri, hogy érdemei egy szép része lovát illeti, és valóban a legbajnokibb lovas katona sem vihet ki valami bravourt, ha nincs oly paripája, melynek tökéletesen ura, melyre föltétlenül számithat minden tekintetben, s mely mindent kivisz, a mit gazdája kivinni kiván.

Ilyen paripa volt a csillagos homlokú Villám.

Ha megriadt a harci trombita — tudva urának örömét – füleit hegyezte, s nyugtalanul verte első lábaival a földet, s ha a százados egy „előre“ szóval neki biztatá, mint a lecsapott villám, rohant, vágtatott az ellenség sorai felé.

Igy történt ez azon tavaszon is, midőn a Nádasdy-ezred két osztálya, a Prágából megszökött francia lófarkas vértesek üldözésére küldetett.

A futó franciákat a huszárok egy völgyben érték utól, és ott támadták meg. Csakhamar a földön hevert a legnagyobb rész, a többi pedig sarkantyúba vevén lovait, keresé a kijárást a völgyből.

Boronkay két francia után vágtatott, s „Villámján“ csakhamar elérte őket. Az egyik francia azonnal ketté hasitott sisakkal, és megsebzett fejjel dölt le, a másik pedig kardját ejté el jól megütött kezéből.

Ez utóbbi „pardont“ kért.

De e percben más két francia jött baj társa segedelmére. Boronkaynak ideje lett volna hátrálni, de nem tette. És bár tette volna, mert mig vakmerően szembe szállt a három katonával, s már egyet megsebezve, éppen a másikkal akart huszárosan elbánni, midőn egy negyedik francia vértes észrevétlenül háta mögé került, és főbe lövé.

A bajnok százados halva esett le lováról, mely — a mint egy később fogolylyá lett francia mondá, — oly fájdalmas nyeritést hallatott, mintha szive repedt volna meg. Aztán ura holt teste mellé ment, és búsan lehajtá fejét.

Időközben egy magát rendbe szedett francia század jövén oda, hol Boronkay elesett, a tiszt, ki Boronkayt agyon lőtte, megragadá a Villám kantárját, hogy azt, mint sajátját átadja egy közkatonának. De a ló, mely addig búsan állt, oly ellentállást fejtett ki, midőn látta, hogy ura holttestétől elakarják választani, miként két közkatonának több percig kellett erölködnie, mig a tiszt parancsa teljesitve lőn.

A „Villám“ sem este, sem reggel nem evett; de azért másnap, midőn a tiszt hátára akart ülni, ismét oly ellentállást fejtett ki, hogy a francia felhagyott szándékával.

Igy ment ez több napig. A „Villám“ folyvást búsult, alig evett valamit, s láthatólag satnyult. Mint egy nyolc nap mulva végre azt is elünte, hogy hátára ülhessen az a tiszt, ki régi jó gazdáját agyon lövé.

Ez egy mély, és széles árok partján történt, (a mint ezt egy a franciáknál foglyul maradt, s később megszabadult huszár beszélte.) Villám eleinte most is dacolt a tiszt akaratával, de végre csöndesen az árok partjához lépett, s nehány percig abba nézve, mintegy gondolkozni látszott. Azután előre jött, és minden ellentállás nélkül megengedte, hogy hátára üljön a tiszt.

A tiszt bámult, és örvendve, hogy a dacos paripa végtére is megadá magát, útnak inditá.

— Uram! — mondá egy vén huszár, ki az ezredbeli hagyomány után regélte el nekem ez eseményt, senki sem tudta megfejteni e hirtelen változást; de később kiderült — hogy a Villám miért adta meg magát.

— Miért?

— A derék állat akkor, midőn az árok partnál állt, és a mélységbe nézett, a bosszúra gondolt. Ne mosolyogjon uram! mert akárki mit mond, a ló okosabb állat, mint sok ember. Gondolkozik, és esze után határoz.

— És mit határzott a „Villám.“

— Eltökéllé, hogy ha ura meghalt, ő sem akar élni. Föltette aztán azt is, hogy boszszút áll az ő volt kedves gazdája gyilkosán. Ki is vitte szépen. — A mint néhány lépésnyire haladt, s a tiszt, ki hátán ült, pajtásával csevegett, nagyot nyeritett, és egy hirtelen fordulatot téve, beleugrott a mély árokba, melynél gyakran háromszor szélesebbet is átugrott, ha Boronkay ült a hátán. — A tiszt és a paripa szétzúzva feküdtek lenn az árok mélyében.

Nem állok jót érte, hogy ez esemény épen igy történt, de anyi bizonyos, hogy a múlt század vége felé, minden huszár azt vitatá, hogy Boronkay lova ekképen bosszúlta meg magát, és gazdája kora halálát.

A csillagos homlokú „Villám“ emléke, még a francia had korában is élt a IX-dik huszárezredben. Remellay Gusztáv.

*) A mai 9-dik Lichtenstein előbb Miklós huszár-ezred.

Budapesti hirharang.

† Jövő vasárnap lesz virág-vasárnapja. E napot a nemzeti szinház is igen szépen fogja megünnepelni az által, hogy a vakok intézete javára egy igen érdekes nagy academiát rendez, melyben kétségkivül legmeghatóbb lesz (ha nem is a müvészet által) a vaknövendékek záradék karéneke. A részvevő szivek bizonyosan örömmel fogják megragadni ez alkalmat, hogy segitsenek azon szerencsétleneken, kik világtalanul élnek e világon.

† Virág-vasárnap a virágokat, a virágok a kertész egyletet juttatják eszünkbe. E társulat müködéséhez sok reményt köthetünk, mivel vezetése erélyes kezekben van. A Dunaparti csarnokban maholnap megkezdődnek a napi kiállitások; a kert is már nagyobbára kész, melyet a dunaparti csarnok előtt azon kétszáztiz négyszeg ölnyi téren alakitottak, melyet e célra a városhatósága engedett át az egyletnek.

† Budán egy emberbaráti egyesület van alakúlóban. Célja: a pesti evang. árvák nö-

velése és ellátása. Az egylet létesitését főkép Bauhoffer György budai ev. lelkésznek **köszönhet**jük.

† Meglehet, hogy megint borsót hányunk a falra, de a politikai lapok kiadóit mégis fölhivjuk, hogy a tárcákban közölt szép külföldi regényeket igyekezzenek önállólag is kiadni. Ez kevésbe kerül, és gazdagitja az irodalmat. Mily örömest olvasnák például hölgyeink Feuillet Octáv „Egy szegény ifjú története“ hires regényét, melynek közlését e napokban végzé be a P. Napló, e megható szavaival: „Azt lehet mondani az emberekről is, mint a nemzetekről: boldogok a kiknek nincs történetük.“

† Gróf Fáy István máltai lovag, s nemzeti zenénk nagy barátja közelebb (a V. U-ban) e sorokat irja: „Miért nem akad valaki köztünk, ki Ruzitskának eredeti magyar operáját a „Béla futását“ a mostani szellemhez képest átdolgozná? Ez opera nyitánya igen szép magyaros; magában az operában eredeti magyar duettek, áriák találtatnak, de nincs kéz, mely azokat kipallérozza. Erkel Ferenc tehetné, de — nem teszi. Doppler — fájdalom — elhagyott minket. Császár Gy. a „Kunok“ szerzője meghalt. Nem akad senki, ki a dologba vágjon; pedig méltó volna ez operát kidolgozni, a mi hiányos, idomitani és hozzá tenni. Pompás új magyar opera volna, és tele eredetiséggel.“ A nemzeti szinház igazgatósága meghallhatná e szép szavakat, s kapva kaphatna az ily eredeti újdonságon.

† Engel szobrász hazánkfiáról, egy magán levél töredékét közli a P. L—d. „Igen megvalék jutalmazva, — olvassuk e levélben, — midőn Engel, Újhelyből származott hazánkfia szobrászi műtermét Rómában meglátogatám. Igen szép csoportozatot láttam ott, Achillt két amazonnal, mely egy angol capitain számára készült. Egy más amazon csoportozatnak csak másolatát láthatám, mert ennek eredetije a Themse mellett Albert herceg képcsarnokába küldetett. Ha gazdag lennék, Petőfi mellszobrát mindjárt megrendeltetném e szobrásznál, ki művészete által nekünk becsületet szerez.“ Az egészben az a szomorú, hogy a ki ily művet szeretne megrendeltetni, az rendesen nem gazdag, a kik pedig gazdagok, azok nem rendeltetik meg.

† A londoni Atheneum — irja a Sz. K. — nagyon szépen emlékezik a magyar tudóstársaság nagy gyüléséről, s egyúttal annak történetét is vázlatban közli, „mint egyikét Európa legérdekesb és legsajátságosabb intézeteinek.“ Hogy egy helyütt némi kis tévedésbe esett, azon nem lehet csodálkoznunk, miután magunk keveset, vagy éppen semmit sem teszünk arra nézve, hogy a külföldiek honi viszonyainkban járatosabbak legyenek. Az „Atheneum“ szerint Petőfi („a magyar Burns“) is tudóstársasági tag lett volna; hogy megérdemelte volna, az kétséget se szenved, de tudva levő dolog, hogy az egész csak anyiban igaz, a menyiben költeményei pályadijt nyertek. Az „Atheneum“ is azon véleményben van, hogy Petőfi elesett, s úgy látszik átalában azt hiszi, hogy a magyar akademiában meganyi hősök ülnek. Ezt alkalmasint abból gyanitja, hogy valahol hallhatta: a magyar ember mind lóra termett.

† Az „Üstökös“ előfizetési fölhivása végén ezeket mondja: „legeslegvégül figyelmeztetik a teljes cimü publikum, hogy a billogot nem nyomják ingyen a lapra, tehát ha csak lehet, jókor fizessen elő; de ha nem lehet jókor, azért ne szégyenelje magát; csak jöjjön, nem kell bánatpénzt fizetni az elhevert időért; jobb későn, mint sohasem“. Azt hisszük, a lapok ez egy véleményben mindnyájan — egyetértenek.

† Vidéki hölgyeink most készitik — kertjeiket. Figyelmeztetjük tehát, hogy Mayr Károly pesti kertész hétszáz szép fajta holland i szegfüt ajánl, jutányos áron.

† Most már elhisszük, mert végre saját szemeinkkel láttuk, hogy a városerdei hattyúton két hattyú uszkál.

† Az „Aranysas“ a Tiszavidék kedves magyar vendéglője, elveszté régi gazdáját Vimmer Antalt, ki most hála nyilvánitással bucsúzik el a közönségtől. E magyar vendéglő különben jövőre is jó kezekbe jut, mert azt f. hó 24-én, a régi vendéglős öcscse Kommer József veszi át, ki eddig is mindent elkövetett, hogy a vendégek rokonszenvét megnyerje. Azért a Tiszavidék derék magyar népe, ezután is kedves (sőt talán még kedvesebb) szálló helyet fog találni a hiressé lett „Arany sas“-ban.

† Gróf Jellacsics bán, minden vagyonát a magyar biztositó egyletnél biztositatá.

† Egy csapat jeles férfiú, hires művész és művésznő e napokban nagy szerencsétlenségbe jutott, de csak — in effigie, (képben.) Egy elragadt lovas szekér nevezetesen, az úri utcai müárusi bolt kirakatát meglehetősen széllyelzúzta.

† Goldmark Károly zeneköltő hangversenye holnap délben lesz az Europa teremben. Ellingerné és Bignio is énekelni fognak benne.

† Benza nemcsak jó komikus, hanem jó családapa is. E napokban családját 10,000 ftig biztosíttatá.

† Regenti most Budán egy nagy léghajót készit, s majdan légi utazásokat teend, az utcai nép nagy gyönyörüségére.

† A nemzeti szinház igazgatósága, látva egy pár operai ujdonság érdektelenségét, többször sóhajta föl: „bár csak Meyerbeer ismét egy új operát irna, hogy az, mint az Észak csillaga egy pár évig megint teli házakat szerezne.“ (Erkel úr azonban nem sóhajtott; ő nem bánja, ha egyetlen egy uj opera sem születik soha többé a világon.) Azonban akár bánja, akár nem, az igazgatóság sóhaját meghallgatá az ég, és Meyerbeert egy uj dalmü irására lelkesité. Ez a „ploermeli bucsú“, melynek első adatása után egész Páris azt susogja, (többi közt az ujságirók is) hogy ez „Meyerbeer legszebb, leggazdagabb, leggeniálisabb teremtménye.“ Azért csak bátran előre, ha e dalművet az igazgatóság mielébb meghozatja. Erkel úr pedig rászánja magát a fáradságra, hogy e művet jól betanitsa, akkor a szinház bizonyos lehet — a teli házakról.

† Redouttermek fölépitése, jöjjön el a te ujjá születésed, hogy ne kellessen róla többet beszélni az érdemes közönség előtt. Ez ujjá születés azonban nem egyhamar lesz, s a vajudás még egész jövő őszig fog tartani. Akkor aztán neki rontanak a termeknek, megujitják, megnagyobbitják, és (a mi egykor hiányzott) karzatokkal látják el. Az újra épitési tervek közt, Feszl pesti épitész nyerte el az ezer p.ftos jutalmat.

† Aczél báróné, sz. Hugonnai grófhölgy, kinek gyászos összeégési esetét a lapok nagy részvéttel közlék, e hó elején meghalt, a virágzó ifjúság korában.

† Új látogató jegyek jönnek divatba, melyeken a rangot a név fölött egy egy csinos jelvény ábrázolja. A katonák kardot, a lelkészek keresztet vagy kelyhet, a költők lantot, az orvosok Hygeia istennő képét, a művészek koszorút, az újdondászok kürtöt metszetnek névjegyeikre.

† Egy öreg úr nem rég benyit a bankirodába, s megkérdi: valjon nem sajtóhiba-é az, hogy a kölcsön kötelezvények kisorsolásában a 2268 sz. nyeré a főösszeget, mert az övé 2068! De hiszen, ilyen kedves sajtóhibák nem igen léteznek a föld kerekségén.

† Az izraeliták fényes imaháza, valószinüleg piros pünkösd ünnepén fog fölavatatni. Az orgonát, mely mesterm ü, Schulze thüringiai művész készité, s mint a B. H. irja, nyolcezer forintért igen jutányosnak mondható.

† Pozsonyban történt, a mit hallottunk, ott ily regényes dolgok is történnek. Egy fiatal ember a sétányon szinleg fölakasztá magát, hogy valamelyik sétáló megszabaditván, a nők szivét meginditsa balsorsa által, és egy kis összeghez jusson. Úgy is lőn. A csaló célt ért.

† Alig bújt elő a nap, s már a Depini-féle Duna-fürdő fölállitásáról beszélnek. Nem kell azonban mindjárt megijedni. Ez még csak május elején lesz, ha t. i. május elején szép idő lesz.

† A magyar szinészet pártolása mind jobban kezd terjedni vidéken, kivált Ujvidéken. (A tősgyökeres magyar városok, — Szegedet kivéve — e tekintetben még hátrább állnak a vegyes lakosságú városoknál.) Az ujvidéki „Szrbszki Dwnik“ a Pázmán-társulatról a következőket irja: „Az eddigi két előadás (Szigeti „Vén bakkancsosa“ és Obernyik K. „Brankovics Györgye“) alatt alkalmunk volt tapasztalni, hogy némely tagok jól, némelyek pedig jelesül szerepelnek. A nagyszámú közönség érdem szerinti tapsokkal jutalmazá a szereplőket. Reméljük, hogy a mai előadás — Szigligeti „Mamája“ — is oly élvezetdús lesz, mint a minő a két előadás volt. Ez alkalommal fogadja Pázmán igazgató úr köszönetünket azon gondosságért, melyet az előadott darabok kiállitására forditott; mi részünkről megvagyunk győződve, hogy polgártársaink ezen élvezetteljes mulatságnyujtó alkalmat nem fogják elmulasztani, és a magyar társaság előadásait szorgalmasan látogatandják.“ E hir annál kellemesben meglepő, mert Pázmán előtt ott egy német szintársulat tartott előadásokat, a nélkül, hogy a legkisebb részvétnek is örvendhetett volna.

† Latabár, ismertebb vidéki szinigazgatóink egyike, — a mint beszélik — föl fogja oszlatni társulatát, s visszalép e tövises pályától. Mig lépése okát nem ismerjük, nem mondhatunk felőle véleményt. Sajnos lenne, ha a részvétlenség inditotta volna rá, hogy elhagyja e tért, melyen eddig sokat fáradozott.

Vidék.

Eger, april 1.

Volt egyszer egy igen nevezetes ember, úgy hiszem tudja mindenki: Mahomed, a nagyprófeta. Mint beszélik az életirók, az öreg úr egy izben ebédután — a mi más közönséges emberen is megtörténik — igen jó kedvében volt; s beszéd közt eszébe jut neki, hogy mégis jó volna már a népnek is valamit mutatni. Kihirdetteti tehát, hogy ekkor és ekkor csakugyan valami csoda dolgot fog mutatni, azért a kinek operngukkere, zwikkere, vagy bármi néven nevezendő szemfegyvere van, azt hozza ki magával, mert az efféle csodát minél inkább látja, annál jobb. Diktum faktum, a mint mondta, úgy lett!

Töméntelen nép, — ki kocsin, ki szamáron, ki gyalog, — gyült össze a városon kivül a csoda látására. A próféta megjelenésére a nép között legott siri csend lőn; várta mindenki, hogy mi fog történni most, s bizonyára egy sem bánta volna, ha a homlokán is még nehány szeme nő. A próféta ekkor a hegy felé fordúl, s parancsolja neki, hogy jöjön hozzá... A hegy nem mozdúl... A nép bámul, vár és retteg, gondolva magában ilyetén félét: „Jaj neked szegény hegy, a próféta haragjában most minden bizonynyal összemorzsol!“ s leste, hogy mit fog erre mondani az ihletett férfiú, kinek Gábor angyal súgja az ég parancsait. A próféta azonban, miután látta, hogy a hegy nem fogad neki szót:

— No ha te nem jösz hozzám, majd elmegyek én hozzád, e szavakkal fogta magát

és odament a hegyhez. Hogy mit csinált ott, nem tartozik ide.

Volt egyszer egy más nevezetes ember is, ezt azonban nehezen tudja mindenki: Ujfalussi, a szinigazgató. Neki is eszébe jutott, hogy jó volna valami csodafélét csinálni, például, hogy az egri publikumot kicsalja magához Mezőkövesdre, hol a farsang alatt tartózkodék; de miután látta, hogy a hegy nem mozdúl, Mahomedként fölkiáltott:

— Ha te nem jösz hozzám, majd elmegyek én hozzád!

„És úgy tett, a miként beszéle.“

Eljött Egerbe.

Hogy mit csinált itt, mindjárt elmondom.

Elhozta Szerdahelyit Pestről, és mi ezért köszönetet mondunk neki.

Mig Szerdahelyi itt volt, néha-néha megtelt a szinház; de mióta ő elment, azóta bizony nem félhetni a megfulástól.

Ez nehezen esett Ujfalussinak, és én azt nagyon természetesnek találom; de természetesnek találom azt is, miszerint a közönség majd a folytonos szinházlátogatás, majd a hosszú farsang alatti bálozás által kifáradván, végre beleúnt a mulatságba. Félig meddig ez is mentené tehát, hogy most nem jár el oly tömegesen a szinházba; de az igazi ok nem ebben rejlik, mint azt Ujfalussi szeretné velünk elhitetni, hanem részint abban, miként fölbiztatott bennünket, hogy Szerdahelyi után László, László után pedig Egressi fognak nálunk vendégszerepelni, a nagyobb rész tehát várt Lászlóra és Egressire, (hogy eljőnek-é? nem tudjuk, Ujfalussi legalább azt állitja, hogy el); részint pedig abban, — és ez a fő — miszerint társulata — a legkiméletesebben fejezve ki magunkat — nagyon gyönge. Ujfalussit és nejét, meg Erdélyinét kivéve, el lehet mondani rólok, mit Fuetter a svájciakról mondott, midőn halálra itéltetvén összeesküvése miatt, a hóhér már kétszer vágott hozzá és nem találta:

— Az egész köztársaságban nincs valamirevaló ember, még a bakó sem!

Társulata ugyan is még mindig a régi, kivéve hogy Szegfi és Palatkai elmaradtak; — van ugyan egy pár új tag is, de rólok is ellehet mondani: „Adtál uram esőt, de nincs köszönet benne.“ Erszényes tán még megjárná, ha az a nagy hibája nem volna, hogy mindig Erszényes marad. Az igaz, hogy a tagok nagyobb részt fiatalok, úgy szólván még kezdők; de ezt a közönség nem köteles tudni, ki pénzéért jól akar mulatni.

Mindezt kár volt Ujfalussinak figyelembe nem venni, s jól meggondolni, akkor tán nem főzle oly irgalmatlanul bennünket.

Történt pedig ez az eset ilyetén formán:

Egyszer találkozik valaki Ujfalussival s beszéd közt emliti neki, hogy:

— Bizony kevesen járnak a szinházba.

— Ahja! mondá ő, ennek az az oka, mert nincsen itt Pestről vendég, pedig a mi vidéki, már azon oknál fogva is, mert vidéki, nem lehet jó...

Aztán utána tevé:

— Hanem lefőzöm az egrieket, vigyázzanak rá!

Midőn e hir elterjedt, megijedt minden ember, még az is, ki nem szokott a szinházba járni. Napról napra percről percre lestük, hogy mikor fog a menykő leütni.

Végre eljött a rettegve várt nap, a büntetés órája, midőn Ujfalussi élceinek villámával tönkre silányitott bennünket.

Tegnap este volt.

A „Tiszaháti libácskát“ adták.

Újfalussi Zabfalvit adta. (Eszünk ágában sem volt.)

Hát egyszer csak tüzesebben kezd beszélni, s a bárónőhez fordúlva emelt hangon mondja:

— Ez igen jó witz, — aztán kifordúl a közönség felé, s csipős mosolylyal hozzáteszi: — beillik a „Hölgyfutárba.“

Csakugyan!... Láthatja, bele is tettük.

Aztán kérdezi a bárónőt:

— Látták-é nagysádtok a „Prófétát“, az isteni Prófétát?... Nem?... Óh az fölötte kár!... Bécsbe, vagy Pestre kell menni, hogy az embernek fogalma legyen valami nagyszerűről. A mi szép, jó, tökéletes van, azt csak Pesten találhatni, — a vidéki nem ér semmit. Lám például, (s ekkor újra a közönséghez fordúlt) mig pesti vendég volt itt, a szinház mindig tele volt, és most? — üres!

Érthettünk eleget belőle.

Kár, hogy még el nem mondta azon adatot is, mit Helvetius „De l'Esprit“ cimü munkájában emlit meg, hogy t. i. „Monomotapában midőn a király tüsszen, az udvaroncok is tiszteletből tüsszennek, ezután a város, s végre az egész tartomány“, s ezt szépen alkalmazta volna ránk.

— De, gondolta magában, minek, elég világosan kimondtam nekik, hogy nem értenek a művészethez.

Én Istenem! De hogy is mertük mi egriek ráfogni, hogy Szerdahelyi több, mi Újfalussi? Ő nála lenne jobb, ki oly nagy, mintha egy obeliszket nyelt volna el? ki oly sokat tud, mintha egy reggelire kávé helyett a vatikáni könyvtárt emésztette volna meg? Hogy merészel a szinház tele nem lenni, mikor ő játszik? s miként merészel a közönség, ha mindjárt tavasz van is, s egyúttal szép idő, akkor sétálni, midőn ő „Mátyás diákban“ a királyt játsza, szép bibor mentében, pandúr karddal az oldalán; ez, Háriként: „a soknál is sokabb“, ez vakmerőség!

Hanem lakoltunk is érte.

Az egészre csak azon egyszerü észrevételünk van, ha Ujfalussy azt akarja, hogy többnek tartsuk Szerdahelyi, László, Egressi, s a többi jeleseknél, kövesse azt, mit Szokratesz mond:

„Légy az, minek látszani akarsz! — s ne légy olyan, mint egy bizonyos szárnyas, mely azt gondolja magában, hogy ő mindent tud: futni, repülni, úszni.

Tud ám, de hogy? P—a.

Külföld.

* Obrenovics Milos szerb fejdelem aggságában sem tagadja meg eredeti jellemét. Példa rá ez eset, mely közelebb történt. Midőn igazságügy minisztere a minap belép hozzá, az agg fejedelem e szavakkal fogadja:

— Menj a te legfőbb törvényszékeddel. Ez sem itél méltányosan. Különben hogy itélte volna ezt a szegény öszvegy asszonyt, ki nyomorában, hogy éhező három kis gyermekét táplálhassa, a szomszédból sajtot lopott — tizenkét évi fogságra? Már nem lehet rajta segitni, és ez özvegy szegény gyermekeinek egészen tönkre kell jutniok?

A miniszter átnézte az iratokat.

— Menyi a kár? kérdé a fejdelem.

— Három arany és hét huszas.

A fejdelem elővett zsebéből három aranyat, s igy szólt:

— Itt a három arany, a hiányzó hét huszast pedig pótold ki te.

A fejdelem megkegyelmezett az özvegynek, s elrendelé, hogy kis gyermekeiről gondoskodjanak.

* Meyerbeer új müve. „A ploermeli bucsú“ a császárt is anyira elragadta, hogy az öreg költőt páholyába hivatá, hogy üdvözletét átadja.

— Részemről uram, — mondá neki — köszönöm önnek, hogy Franciaországot választá azon térül, hol mesterműveit szinpadra hozza.

— Sire! — viszonzá Meyerbeer — nem érdemlem e köszönetet, sőt nekem kell megköszönni a szives fogadtatást, melyet itt a legjobb birálók földjén találtam. Különben is Fölséged kománya nekem szerencsét hozott, mert ez már a harmadik mű, melyet az alatt szinre huzhaték.

— Meyerbeer úr! — mondá a császárnő, — most már nincs többé oka, hogy „Afrikai nő“-jét megvonja tőlünk.

— Bocsánat fölséges asszony, e sokszor hirdetett művemből még hiányzik valami.

— Micsoda?

— Oh Madame — az „Afrikai nő.“

Párisban beszélik, hogy Meyerbeer a becsületrend vezény-keresztjével fog földiszittetni. Valószinü, hogy megtörtenik.

* Sz. Pétervárt jul. 7-én leplezik le Miklós cár lovag szobrát. A talapzat domborművei kormányának főbb jeleneteit ábrázolják, ott van azon jelenet is, midőn Görgei, Rüdiger tábornoknak a fegyvert leteszi Világosnál.

* Az orosz cár, Bosio asszonyt kinevezte az udvar első énekesnőjének. Ily kitüntetésben Sz. Pétervárt még senki sem részesült. Az új rang jelei szintén igen meglepheték mme Bosiot. Ez egy aranyból készült, s a cár képével diszitett medaille, és egy pompás karperec. A medaille hátsó részén irva van: au merite, (az érdemnek.) Az egész brilliántokkal van befoglalva, s rajta egy borostyánkoszorú és a cári korona látható szintén brillantokból.

* A sebastopoli iskolák, melyek az 1854-ki krimi harc óta zárva voltak, az idei február elsején nyiltak meg.

* A párisi török követet e napokban ugyancsak megjutalmazá a sors nagylelkűségeért. Valevszka grófnő nevezetesen, jótékonycélra kijátszván két drága vázát, a török követet is részvétre hivta föl. A követ 500 frankot fizetett, de sorsjegyeket nem akart elfogadni. A grófnő azonban rá kényszeritě, és ime ő nyerte el a vázát.

* A Rotschild-ház egy párisi hivatalnokát e napokban elfogták, miután százezer frankot elsikkasztott. Midőn a rendőrfőnökség elé vezeték, egy kést vont elő, és azzal sikerült neki saját mellén több veszélyes szurást tenni.

Vegyes.

** Europa és China. Az európai és chinai szokások ellentétiségének bebizonyitására, Eustéve jézsuita és chinai hittéritő irataiból nehányat fölfogunk hozni.

Európában balról jobb felé irunk, Chinában jobbról balfelé, az európai büszke, ha szép haja van, a chinai, ha feje kopasz, de a „copfnak“ hiányoznia nem szabad. A meleg havakban mi a jeget és a hüsitő italokat szeretjük, a chinai, minél melegebb van, annál forróbban issza a theát. A mig az európai orvos megtiltja betegének az evést, addig a chinai azt megparancsolja. Az európai tiszteletét a kalap levevése, a chinai pedig föntartása által mutatja ki. Mi kedves vendégeinket jobbra, a chinaiak pedig balra ültetik. A gyászszin nálunk fekete, Chinában fehér, a fekete pedig az ünnepekre szoritkozik. Európai tanodáinkban a gyermekeknek hallgatni kell, Chinában pedig fönnhangon tanulják leckéiket, minél inkább lármáznak tehát, annál többet tanulnak, s annálinkább dicsértetnek. A halálrai gondolattól nálunk borzadnak, a chinaiak pedig örülnek, sőt jó barátok és rokonok, tiszteletök jeléül, koporsóval tisztelik meg egymást, mely emlékül megtartatik, és mint fényüzési cikk mutogattatik, mig csak őket benne szépen el nem temetik. Európában a halottakat azonnal el szokás temetni, Chinában pedig a háznál tartatnak, a meddig csak lehet, a császár a legszigorúbb büntetések által sem tudja népét arra birni, hogy a halottak azonnal temettessenek el. Különben önmaga is nagyon szeret a halálra gondolni, s a mint a trónörökös megszületik, palotája alatt azonnal megásatja sirját, és mondják, hogy a koporsót mindenütt maga után viteti.

Nemzeti szinház.

† April 8. „Vicomte Letorieres“ Bayard és Dumair vigjátéka, s felvonások közt Nagy Jakab tilinkó művész.

A tilinkó megmozditotta a köveket; az az bocsánat! – a közönyössé vált fővárosi közönséget. A szinház egészen a szorongásig megtelt; s a kiváncsiság sok oly embert is vont be, kiket különben a szinház szép drámái és dalművei, szóval művészete nem igen érdekelnek.

Nagy Jakab ezúttal is nagy hatással tilinkózta el a bús népdalokat, a szilaj friss csárdásokat, s végül egy havasi tájkép előtt, oláh jelmezben, egy nagyobb furulyával lépett elénk, s búsongó román dalokat játszott. Ez oláh furulyának azonban nincs oly édes, eleven és tiszta hangja, mint a kis trillázó pásztor tilinkónak. Rezgő egyhangúsággal áradnak belőle a fájdalmas oláh dalok, s bár Nagy Jakab e havasi egyszerű hangszeren is egész virtouzitást tanúsitott, kivált midőn a dalokat egész lehetőszerű halksággal, s mégis a legkivehetőbben végezé; mind a mellett őt a tilinkó teszi nevezetes népzenészszé, ez az, a miért tapsokat, kihivásokat és a közönség éljenzéseit megérdemlé.

Örülünk, hogy ez alkalommal egy elmés, finom vigjáték került szinre, még pedig jó előadással.

Vicomte Letorieret ma Hegedűsné játszá, ki mindig nagyobb tért kezd elfoglalni szinpadunkon. Múlt vasárnap dalos soubrette volt, hétfőn igen jeles „tüesök.“ ma szeretetreméltó francia vicomte. E szerep igen nehéz, mert a fiatal vicomte csupa ész, kedély, bátorság és nagyúri vér. Nem is lehet tehát kivánni, hogy egy fiatal színésznő mindjárt első alkalommal egész hibátlansággal játsza el, sőt teljesen megelégedhetünk, ha anyi sok szép részletet képes benne föltüntetni, mint a menyit Hegedűsné kiemelt. Ő igaz, hogy itt ott túl naiv volt, és egyegy pillanatban nagyúri büszkeségéről is megfeledkezett, s gyakran a párbeszédekbe sem vágott egész hévvel és sebességgel; de (a férfi-ruhában) oly szépen, bájjal és keresetlenül mozgott, anyi fiatal kedélyességet és melegséget tanúsitott, hogy többször játszva, e szerep bizonyosan egyik első szerepe lesz. A mámor jelenetben pajzánul kedélyes volt, s az utósó fölvonásban, midőn előbb a tábornagyot, aztán a tábornagynejét szedi rá, és nyeri meg. hizelgése, lelkesedése és hő szerelmi vallomása által: anyira sikerülten játszott, szavalt és mozgott, a menyire csak egy valódi ihletett tehetség képes. Örülünk, hogy Vicomte Letorieres Bulyovszky-néval együtt nem tűnt le a magyar szinpadról, örülünk, hogy az ily kezekbe jutott, melyek elég képesek arra, hogy ez alakot jövőre még művésziebbé formálják.

Taps, kihivás volt elég.

Grevin anyó Szathmárynénak még mindig jó szerepe, ha bár egy kissé kinőtt belőle. Az apró nuanceokat, midőn a Vicomte őt is elbüvöli, igen kedélyesen emelé ki.

Szilágyi az ügyvéd alakjában a feledhetlen Szentpéterit utánzá, s meg kell adni, hogy igen ügyesen utánzott.

A többi szereplők is tehetségük szerint igyekeztek, hogy ez estét minél élvezetesebbé tegyék, s hozzá véve a gondos rendezést (kivált a 3-dik fölvonásban,) azt kell hinnünk, hogy akadhatott nehány néző, kik a tilinkóért jöttek el, és e vigjátékért egészen megkedvelték a szinházat. Talán eljönnek máskor is. Szivesen látjuk; mostanában úgy is többen is elférnénk benne.

† April 9. „Kunok“ Császár Györgytől.

Elkellett szomorodnunk azon kis közönség fölött, mely ma e „legkedvesebb“ magyar dalművet hallgatá. Szomorúságunkban haragudni kezdtünk azokra, a kik nem jöttek el, s még inkább azokra, a kik jelen voltak, és az ének helyett a kiabálást tapsolták meg Ellingertől ugyan, mint hős tenortól nem követelhetünk lyrai olvadékonyságot, de anyit még is kivánhatunk, hogy az előadási stylok közt különbséget tegyen. Kivált a duettekben, minden érzést feláldozott a hangerő kitüntetésének, s Hollósy Kornélia bájos éneke mellett úgy tünt föl, mintha egy harsogó trombita erővel azt akarná, hogy ő belőle több és nagyobb hang kerül ki, mint a gyöngéd, olvadékony szivrehatható fuvolából. Füredi szép hangjával ma is hatással énekelt.

† April 10 Vahot Imre „Bányaréme“, melyben Hegedüsné először lépett föl Margit szerepében. Fölvonások között Nagy J. a gelencei székely tilinkózott, ezúttal is nagy hatással.

† April 11. Tegnap estére Servais, a világhirü gordonka-művész első föllépte volt hirdetve. A hires zenész váratlanul jött, s nem lenne csoda, ha első izben üres padok előtt játszott volna is, mert föllépésének hirét még a lapok sem emliték. Az igazgatóság, mióta a hirlapirók és biráloktól a tiszteletjegyeket megvonta, akadályozva van abban, hogy a lapok részvétgerjesztését igénybe vegye. Ennek tulajdonitható, hogy sok hires művész (például Jaell) az utóbbi időkben mindig kis közönség előtt játszott. Nem volna e célszerübb tehát megszüntetni e rendszabályt, mely a szinháznak oly világos anyagi kárára szolgál. A világon minden szinház belátja annak szükségét, hogy a hirlapirodalom által támogattassék.

Értesités.

A nemzeti szinházi nyugdijintézet kormányzó választmánya folyó év marc. 26-án tartott 36-ik ülésében miután Szigeti József, vál. tag és jegyző eltávoztával a jegyzői hivatal megürült, szerencsés valék a mélyen tisztelt választmány által szótöbbséggel jegyzővé választatni. Melyre nézve, midőn e hivatalos értesitést kibocsátanám – bátorkodom egész tisztelettel fölkérni mindazokat, kik a fönn emlitett választmányi jegyzőséggel az azt illető ügyekben közlekedni akarnak, szives kedjenek jövőben engemet megkeresni

Lakásom Ujvilág-utca 19-ik sz. 1 sö emelet, 1 sö ajtó.

Feleki Miklós, m. k.
nyugint. vál. tag és jegyző.

A nemzeti szinházi nyugdijintézet pénzalapjának növelésére, a lefolyt évben következő kegyes adományok folytak be, u. m.:

Régi pénzben:

A tek. pesti első hazai takarékpénztár 185 évi marc. 31 ki közgyülése által adományozott összeg 500 pft. T. c. Udvarhelyi Miklós úr, félszázados szinészi ünnepélye alkalmával Molnár György, vid. szin gazgató egy előadást rendezvén – ennek fele jövedelme 16 ft. 18 kr. R. S. S. magány úton beküldött szives adománya 25 ft. Tek. Vajai Károly úr gyüjtő iven: Vajai Károly 4 ft. Bajnai Károly 1 ft. Nuricsán Imre 2 ft. Borbola János 2 ft Koos Soma 1 ft. Koos Gábor 1 ft Bartha Móric, helv. lelkész 5 ft Valaki 5 ft. Beliczai 1 ft. Dek 1 ft. Szaitz 1 ft Kis Gedeon 1 ft. Kovács Márton 2 ft. Kis János 2 ft. Félegyházi Elek 2 ft. Böszörményi Károly 2 ft. Petrovich Antal 1 ft. Keresztszegi Lajos 3 ft. Papp Vince 2 ft. Cristiani 1 ft. Böszörményi Elek 2 ft. Fodor Imrenő 3 ft. Fodor Imre 2 ft. Sümeghi István 1 ft. Valaki 5 ft. Jelenfi Károlyné 5 ft. Dr Halász István 2 ft. Káli Nagy Károly 2 ft. A t. c. Schuszter-céh 5 ft. A szathmári kereskedői társulat 10 ft. A csizmadia-céh 5 ft. A timár-céh 20 ft. Szücs-céh 1 ft. A gubás-céh 10 ft. Az asztalos-céh 5 ft. E gyüjtő iven bejött összeg 118 ft. p. p. Tek. Nyári János úr ivén: T.c. Esze 10 ft. Nyári János 4 ft. Beliczai József 5 ft. Dessewffy Ede 5 ft Veres János 2 ft. Ez iv összege 26 ft. p. p. Egész összeg 685 ft. 18 kr. p. p.

Uj pénzben:

B. L. magány úton beadott szives adománya 27 ft. 30 kr. László József úr művészi körutjában rendezett előadásokból 81 ft. 84 kr. T. c. Andrássi és Kür urak által beküldött gyüjtemény 31 ft. 50 kr. T. Parajcz István úr ivén beküldött összeg 42 ft. A t. c. budai takarékpénztár 1859 év febr. 25 közgyülése alkalmával adományozott 200 ft. A t. c. pesti zenede szives adománya 1859 év folytán 19 ft 45 kr. A Vasárnapi Ujság t. c. szerkesztősége által kézbesitett szathmár megyei kegyes adomány 109 ft. 50 kr. A t. c. Pesti Napló szerkesztőségéhez Somorjáról beküldött kegyes adomány 68 ft. és 1 dar. arany természetben. Ugyancsak a Pesti Napló t. c. szerkesztősége által kézbesitetett Nyitráról —i jegy alatt 5 ft. 25 kr. Ehez járul még t. c. Greguss Ágost úrnak magány úton eszközlött kegyes adománya 5 db. arany természetben. Igy az egész összeg uj pénzben 554 ft. 54 kr. és 6 db. arany természetben.

Mely kegyes adakozásokat, midőn a választmány közmeltánylat tekintetéből közzé tenni kedves kötelességének ismerné, — a szives gyüjtők és adakozók irányában őszinte köszönetét nyilvánitja, a t. c. szerkesztőségeket pedig tisztelettel fölkéri, hogy ezen jelentést becses lapjaikba átvenni és közzé tenni sziveskedjenek.

Pest, aprilis 8. 1859.

Feleki Miklós, m. k.
nyugint. vál. tag és jegyző.

Kérelem.

Miután „Történeti beszélyek“ cimü munkámra kibocsátott előfizetési iveim legnagyobb része mind ez ideig be nem küldetett hozzám, tisztelettel fölkérem t. gyüjtőimet, méltóztassanak azokat f. é. april hó 30 ikáig, mint meghosszabbitott végleges határidőig kezemhez juttatni, mely után müveim szétküldetése haladéktalanúl fog eszközöltetni. (Kéretnek azon t. c. lapok, melyek előfizetési fölhivásaimat átvették, e kérelmem közzétételére.)

Szathmár, april havában. 1859.

Ábray Károly.

Tisztelt gyüjtőimhez. „Könyes mosoly“ cimü müvem megjelenvén t. gyüjtőim egy részének — kik nyolcnál kevesebb előfizetőt szereztek — már meg is küldtem. Ellenben azon t. gyüjtőimet, kik nyolc, vagy nyolcnál több előfizetőt küldének be, s kiket diszkötésü tiszteletpéldány illet: még nehány napi türelemre vagyok bátor fölszólitani, miután a diszkötéseket Lipcsében készittetem, s a szállitás nem kevés időbe kerül. Azonban reménylem, hogy e hó 15-ig t gyüjtőimet teljesen kielégithetem, s hogy a diszes kötés kárpótolni fogja a várakozást.

Almási Tihamér.

Nyilt posta.

Jászberényből „Lehel“ levelezőnk eltávozván, figyelmünkbe ajánlja az ügyes tollu Szücs Mihályt, kit a jászberényi közlemények folytatására ezennel mi is fölkérünk.

H – hoz H ban. A „Pacsirtát“ használni fogjuk. P. és V-ből már nincsenek példányaink.

„A szabadban.“ „Emlék“ Pestről. Nem adhatók.

Tulajdonos: Nagy Ignác özvegye.

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KONYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **44.** **Csütörtök, április 14-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . 9 „
Évnegyed . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyor[illegible] közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Azt mondod . . .

Azt mondod, hogy ne könyezzek,
Mert a könynek semmi haszna . . .
Mi haszna van a hajnalnak,
Midőn harmatát hullatja?

Azt mondod, hogy ne nézzek rád,
Mert nem lehetsz enyém soha,
Hisz a rózsa sem a napé,
Még is rászáll hő sugara.

Tudom is hogy nem szerethetsz
Bár szivem érted megszakad!
De a napraforduló is
Napjára néz, és úgy — hervad.

Atala.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

Körülbelül ez volt a levélben, összevissza, rendetlenül, de olyan meghatóan tüntette elő a hü szív szerelmi bánatát, erős hitét és reményét, hogy könyeket fakasztott szemeimből. Erzsi visszafojtott lélekzettel hallgatta tartalmát (kért volt, hogy fönnszóval olvassam el a levelet) és midőn elfogódottságomat látta, forrón szivéhez ölelt, először, mióta egymással megismerkedtünk, és jó darabig egy szót sem tudott szólni a nagy megindulástól.

— Oh, csak én is szépen tudnék irni! — mondá végre, hosszú szünet után, és szemében könyek csillogtak, — hogy megirhatnám neki, a mit érzek!

— Csak bizd magad szivedre — bátoritám őt — ez majd tolladba súgja a szavakat.

— Az én szivem nem olyan beszédes. Sokszor majd megszakad, és mégsem tudok szólani; hogy tudjam tehát megirni, milyen nagyon szeretem őt — mondá csüggedten, és visszatértünk a szobába, a hol a szőke bajuszu ifjú ismét valami érdekes történettel mulattatá a nőket, és a mint látszott, rosz néven vette, hogy olyan sokáig ellehettünk nélküle; ha itt lettünk volna, — mondá, felénk fordulva, bizonyosan jól mulattunk volna; Erzsi jelentős tekintetet vetett reám, és mosolygott maga elé; mintha bizony máskép nem mulattunk volna.

Ez alkalommal e fiatal emberen kivül még egy másik egyéniség vonta magára figyelmemet. Kicsi, köpcös emberke volt, élénk fekete szemekkel, és igen fényes homlokkal; elől egészen kopasz volt; csak hátul maradt még nehány ősz hajszála, miket gondosan előre fésülgetett; tömött bajusza és szakálla szintén erősen el volt keverve ősszel; jóval tul lehetett már az ötvenen; már többször láttam volt Csókáéknál, nekem azonban első pillanatra nem tetszett ez ember, már azért sem, mert csaknem mindig pénzdolgokról beszélt, nagyszerü üzletekről, iparvállalatokról, melyekbe „pénzeit“ belefektette, és hogy kell „operálni,“ hogy a vállalatok virágozzanak, a tőkék gyümölcsözzenek. Mindig roppant összegeket emlitett, százezreket, ötven ezreket, hogy csak úgy csengett a fülem tőle; e mellett nagyon rikácsoló hangja volt. És máskülönben sem tetszhetett nekem ez ember; hiányzott arcán az öreg kor tiszteletet gerjesztő nyugodtsága. Igyekeztem is lehetőleg távol ülni tőle; ma is úgy tettem. Erzsi szintén. Neki bizonyára még kellemetlenebbül hangozhattak ma a financiális operatiók, melyekkel édes atyját mulattatta.

Ott ültünk tehát a szoba tulsó végén, a fiatal ember ismét Zsuzsihoz fordult, és nekünk alkalmunk volt, szépen magunkban suttogni; illem-tanok és gouvernanté-ok nagy vétségnek declaralják ugyan a társaságbani suttogást, és méltán; de azért nem hiszem, hogy Éva anyánktól kezdve napjainkig valaha két leány-barátné csak egy óráig is egymás mellett ült a nélkül, hogy valami suttogni valójuk ne lett volna; suttogni kell, ha csak egy szót is. Pedig legtöbb esetben a legközönségesebb tárgyról beszélgetnek, a mit az egész világnak szabad volna tudni, de azért csak suttogva mondják el egymásnak, nyilván azért, mert tudják, hogy csak a barátné előtt birhat érdekkel az ilyen jelentéktelen dolog. Mi is e hibába estünk. De nem engedhettük át magunkat e kedves mulatságnak, mert a fenebb leirt férfiú alig hogy megpillantott, eljött hozzánk, és elkezdett beszélgetni velünk, vagyis inkább Erzsivel, mert én hozzám tulajdonkép egy szót sem intézett, (nyilván nem tartott érdemesnek reá,) annál többet beszélt Erzsivel, és ez egyszer nem pénzügyekről, hanem a női szépség bájairól, és elhalmozta őt hizelgésekkel, bókokkal, milyen jó szinben van; mi könnyen szokott a nagyvárosi élethez, sok született városi kisasszonynak sincs oly kedves megnyerő modora, valóban szerencsés, a ki ilyen leányt övének mondhat, és a többi, hogy egy tizennyolc éves deáktól sem telhetett volna ki cifrábban. Erzsi a legnagyobb zavarba jött a nem reményleti bókok hallatára, és rendes őszinteségével azt felelte neki: családik, ő sehogy sem tudja magát beletalálni ez új körbe, a mit az öreg úr szerénységnek nevezett, és egy tulajdonnal többnek, hogy igazoltnak találja Muki fia azon állitását, hogy Erzsi igen, igen szeretetreméltó „lény.“

Ezekután az öreg úr ismét visszaült az asztal mellé, és nekem most csakugyan bő alkalmam nyilt a suttogásra, de előbb kissé várakoznom kellett, hogy visszafojtsam nevetési ingeremet; olyan nevetségesnek találtam az öreg úr édeskés szavait. Nincsen is unalmasabb valami, mint mikor a férfi szépeket mond a nőnek szellem nélkül, koros ember pedig éppen nevetségessé válik ez által. Csak kis szünet mulva vehettem tehát anyi erőt magamon, hogy lehetőleg közönyös arccal kérdezhettem Erzsit, kicsoda az édes ajkú öreg úr, és az a Muki, a ki után neki azt a szép bókot mondta, mire a leány azt suttogta, hogy ez egy igen gazdag kereskededő, ezelőtt W a g n e r n e k hivták, de ő B o g n á r r a változtatta át nevét, mert nagyon szereti a hazát, a hol anyira kedvezett neki a szerencse, sok pénze, sok gyára, és tudj isten, még mi mindene van, a Muki pedig az öreg úr egyetlen fia, és ugyanaz a szőke bajuszú fiatal ember, a ki az előbb olyan csattanósan beszélte el a rabló kalandot; édes atyja nagyon szereti őt, egy idő óta majd mindennapos vendégek náluk, de ő ki nem állhatja őket széptevéseikért.

Olyan komolyan mondta a leány ez utósó szavakat, hogy minden nevetési kedvem elmult, de csakhamar eltünt Erzsi komolysága is. A levélről kezdett velem suttogni, milyen különbség van azon keresetlen mély érzelem, melyet ennek minden szava tolmácsol, és ezen „uriás emberek“ cikornyás hazugságai közt? Milyen különbség Gergely és Muki közt! és midőn e nevet kiejté, önkénytenül nevetés fogta el, én nekem sem kellett több; barátném mosolygását látván, mind kitört belőlem, a mi nevetési inger eddig erővel vissza volt fojtva, és

elfelejtve illedéket és vendégeket, mindketten egyszerre hangos hahotára fakadtunk, hogy csak úgy csordult a köny szememéből.

Oh bár ne nevettünk volna! Tán nem kellett volna később anyit sirnunk miatta.

Nevetésünkre átalános csend lett a szobában; minden szem felénk fordult; végtelenül szégyeltük magunkat, és mégsem tudtunk elhallgatni; a nevetés egész hatalommal kapott meg, és teljesen elvesztettük a hatalmat magunk felett. Muki azonnal mellettünk termett, kérdezte, mit nevetünk, és szintén elkezdett nevetni. Eszébe sem jutott, hogy éppen ő lehet e nevetés tárgya. Zsuzsi is eljött hozzánk, és alig egy perc mulva őt is magával ragadta a vidám hangulat; versenyt kacagott velünk, maga Csókáné sem tudott ellentállni, olyan ragadós volt nevetésünk; és ez igy tartott, miglen az öreg Bognár hangja hallatszott, hogy tán bizony őt nevetik a kisasszonyok; erre egyszerre elhallgattunk; éreztem, hogy kipirult arcom hirtelen elhalaványult; Erzsi mentegette magát, hogy egészen közönyös dolog idézte elő e nevetést; én beszéltem el neki valami bohókás dolgot, a mit egy könyvben olvastam; Muki erre oly alkalmatlan sürgetéssel kért, beszélném el neki is e mulatságos történetet, hogy kénytelen voltam valami élcet elbeszélni, a mit kevéssel azelőtt a „Fliegende Blätter"-ben olvastam, meglehetős élcetlen ötlet volt, de a min Muki oly jóizün kacagott, hogy végkép elmult jó kedvünk.

De Muki mindezt észre sem vette, és alkalmat vett magának, nekem egy tucat adomát, Erzsinek pedig egy véka szépséget mondani. Leirhatlan unalmas volt. Látszott rajta, hogy ellenállhatlan akar lenni, és nekünk nem volt bátorságunk csak mosolyogni is rajtuk, anyira féltünk, hogy újra erőt vesz rajtunk a nevetési inger; békés önmegtagadással türtük tehát, mi reánk lőn mérve, s csak késő este szabadulhattunk meg tőle.

A vendégek távoztak, én is haza siettem; az ajtóban Erzsi azt mondta, hogy ő is fölkeresi szobáját, és súgva tevé hozzá: még ma éjjel ir Gergelynek.

És utána való nap nem is kellett kérdeznem, mit irt Gergelynek; ki lehetett azt olvasni szemeiből. A tiszta sziv hü szerelme oly széppé, nemessé teszi az arcot, oly vidámmá, oly boldoggá a lelket!

De e vidámságnak csakhamar vége lett, és szomorú, nagyon szomorú napok következtek be utána.

Egyik este Erzsi ismét meglátogatott, oh de minő lelki állapotban! Arca tele volt keserű fájdalommal, szeme keserű könyekkel, és midőn ijedten kérdeztem mi lelte? nem tudott szólni, keblemre borult és sirt és zokogott, mintha meg kellene szakadnia szivének. Csak jó fél óra mulva vett erőt fájdalmán, és elbeszélte, hogy iszonyú jelente volt édes atyjával. Bognár Muki volt náluk; beszélt, hazudott, mint rendesen, ő egyideig türte és nevette dőreségeit, mint rendesen, de később unni kezdé a dolgot, kiment a szobából, és csak akkor tért vissza, mikor az üres fecsegőt az ablak alatt látta elmenni; de a mint belépett, atyját iszonyú fölindulásban találta; szidta, becsmérelte, milyen neveletlen, faragatlan; hogy bánik ily előkelő, kitünő ifjúval, holott megtiszteltetésnek kell tartania, hogy ily egyszerü leányt figyelmére méltat; valóságos szerencse az; milyen család, milyen gazdagság, minő jeles ifjú, és atyjának egyetlen gyermeke, egy millió örököse; keményen megtiltott tehát minden idegenkedést; reá parancsolta, hogy szivesen, nyájasan bánjék az ifjúval, a ki eddig is csak azért türte nyugodtan hideg, bántó modorát, mert szereti, és nőül akarja őt venni; az öreg Bognár féligmeddig már megkérte kezét, és ő csak azt várja, hogy egész komolyan ismételje e kérelmet.

És midőn elvégezte beszédét, esdőleg függesztette reám szemeit, és azt kérdezte tőlem, hogy mit csináljon; én müveltebb, okosabb vagyok nálánál, adjak tehát neki tanácsot, különben nem tudja, mi lesz belőle; kétségbe esik, megőrül.

Nem tudom már, mit feleltem neki, talán semmit sem; vérem forrt, arcom égett, szivem háborgott; fel voltam lázadva azon gondolatra, hogy az atya boldogtalanná akarja tenni leányát; el voltam határozva, hogy megakadályozom e szivtelen cselekedetet; majd beszélek e rosz atyával.

Csak akkor tértem magamhoz, midőn Csókáné asszony hangját hallottam; Csókáék házában voltam; csak ugy sejtelmesen emlékeztem reá, hogy oda mentem, anyira fel voltam indulva.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

Brummel hallgatott, keresztbe vetette kezeit s lábait, s várakozott.

Némi szünet után, mialatt az öreg, fiatal vendégének magas homlokát és sokat kifejező szemeit gúnyos mosolylyal vizsgálá, nevetve szólt:

— Price Károly az Oldstreeten, a Cityben, egy esztergályos házában lakik.

— Ezen esetben, — viszonzá Brummel fölkelve, — van szerencsém önnek köszönetet mondani, s magamat ajánlani.

Az öreg keleti szokás szerint hajlott meg, s vendégét az ajtóig kisérte.

Brummel azonnal egy cabrioletbe ült, mert, hogy senki sem ismerje meg, nem saját kocsiján jött a Leadenhall-utcába.

— City, Oldstreert! — szólt a kocsishoz.

Azon városnegyed s utca, melyet az öreg bűvész Brummelnek kijelölt, nem gyanittattak valami nagy fényt; de maga Brummel sem készült valami fényes meglepetésekre, midőn beleereszkedett azon ármányokba, miknek őt céljához kellett vezetniök.

Ezenfelül egyszerü polgári öltözetbe bújt, minden föltünés kikerülése végett, melynek okvetlenül meg kellett volna történnie ily sötét helyeken, ha ragyogó egyenruhájában jelenik meg.

Midőn a kocsi az utca hegyes kövezetén döcögött, Oldstreet még vénebbnek tetszett előtte, mint a menyire azt neve (öreg utca) mutatta.

Kocsisa a káromkodás egész szótárát kimeritette, mielőtt az esztergályos házához ért, hol kimerült lovát épen az ajtónak kopott lépcsője előtt állitotta meg.

— Itt van ő! — szólt a kocsis Brummelhez.

Brummel leszállt, s a kocsisnak várakozást parancsolt.

— Föl van ön fegyverkezve? — kérdé a kocsis nevetve.

E kérdés nem volt egészen oly fölösleges, mint a hogy a tiszt az első pillanatban gondolá.

Miután a szürkület az öt óra dacára már beállott, — mert a házak ezen óceánjában, melyet Citynek neveznek, soha sem lesz egészen nappal, — nagy veszélyben gondolta magát lenni, midőn a ház ajtaját megnyitva valami töredékeny lépcsőbe botlott, mely egy kopár falnál végződött.

E sima lap mellett tova tapogatózott Brummel, s végre hosszas hivás, kiáltás és zörgésre megnyilt előtte valami ajtóféle.

Mintegy negyven éves férfi mutatkozott a küszöbön, ki őt elfogadni akarni látszott.

— Én Price Károly vagyok, az ördögbe! — szólt ez az ember.

— Oh nem, ön nem az! — vágott közbe élénken az igen csalódott Brummel, midőn egy vastartóban álló fagygyú-gyertya lobogó világánál a munkásként öltözött férfit közelebb megvizsgálá. Ezen embernek roppant erős testalkata, s az italtól kipirult arca volt. E pirosságot, úgy látszik, még növelni szándékozott, mert e gyertyához méltó asztalon még most is nehány habzó sörrel telt korsó állott.

Két más, hasonlag kevéssé megnyugtató külsejü egyén hallgatva iszogatott az asztalnál.

— Az ördögbe! a kocsisnak csakugyan igaza volt, midőn azt kérdé tőlem: föl vagyok-é fegyverkezve? — gondolá Brummel, látva, hogy az ajtó mögötte kulcsra csukatik be.

Ekkor aztán hangosan folytatá:

— Még egyszer mondom önnek, hogy nem; ön nem Price Károly, a bank hivatalnoka!

— Én nem is mondottam, hogy a bank hivatalnoka vagyok. Én azt mondom, hogy engem Price Károlynak hivnak, — ez az egész! — Ez az egész! — ismétlé az egyik ólomkorsót fenékig üritve, s aztán az asztalhoz csapva.

— Ez az egész! — ismétlé két pajtása.

— Én annak az atyja vagyok, a kit ön keres, — folytatá.

— Ah, igy! — kiáltott föl Brummel. — Úgy látszik, hogy a Price-család minden nemzedékével össze kell jönnöm, mielőtt ahhoz érek, a kit keresek.

— Csak jobban meg kellett volna önnek jelölnie, hogy kit keres, s most nem lenne e tévedés.

— Pedig én —

— Kihez fordult?

— Egy tisztes öreghez, az ön atyjához!

— A Leadenhallon?

— Úgy van!

— Az tisztességes öreg? A legnagyobb gazember! Ön nem tudja, hogy meglopta titkomat?

— E miatt valóban sajnálkozom önön; de miután családi titokba hatnom nem szabad —

— De hasson ön beléjük, uram, tudjon ön meg mindent. Okaim vannak erre!

A másik két kötnivaló, Price egyetlen titkos intésére fölkelt üléséről, s az ajtóról lehúzta a kulcsot.

Brummel az ablak felé pillantott, de azon sűrű rostély volt.

— Tudja meg uram, — kérdé Price Károly, — hogy azon útálatos ősz ember soha sem volt Indiában, hogy oly anyira nem bűvész, mint ön nem az, s hogy azon titok, miként lehessen az elefántcsontból tésztát gyúrni, s igy faragás és esztergályozás nélkül minden kigondolható alakba önteni — valóban csodás titok! — soha sem volt az övé. Ez az enyém, az enyém, melytől meglopott, az enyém, melylyel ő meggazdagodott, az enyém, melylyel engem a szerencsétlenségbe taszitott.

— Én nem állitom az ellenkezőt, édes uram, — viszonzá Brummel, ki nem gondolhatta el, miként fog majd e kelepcéből kiszabadulni, melybe mindkét lábbal bele jutott.

— Tudja, miért jött ön ide? — kérdé az izmos, vöröshajú ember, kinek kicsattanó ajkai sört és borszeszt gőzölögtek ki, úgy, hogy az egész ember egy ködbe borultnak látszott.

— Én már elmondtam önnek, t. i. hogy sziveskednék engem ifjabb Price Károly úr szállására útasitani.

— Nem, ön azért jött, hogy minket kikémleljen.

— Kicsoda, én?

Az izmos ember inge ujjával megtörölve ajkait, folytatá:

— Ön a rendőrséghez tartozik!

— Ő a rendőrséghez tartozik! — tevé hozzá másik két barátjához fordulva, kik komikus ellenszenvvel ismétlék:

— Ő a rendőrséghez tartozik! ő a rendőrséghez tartozik!

A működő személyek kivételével most ez az egész jelenet mindenki előtt nevetségesnek tűnt volna elő.

Brummel oly embert keresett, ki a rendőrséghez tartozott, s most látszatos életveszélylyel maga is arról vádoltatik, hogy rendőr.

— Az urak tehát tolvajok? — kérdé Brummel a legcsodásabb hidegvérrel.

— Igen, tolvajok vagyunk, mint ön mondja!

— Miért nem mondották meg ezt már előbb? — szólt Brummel, mialatt gyűrűit, gyémántos csatjait, s óráját az asztalra tette.

— Tudnia kell önnek, hogy mi vagyunk azok, — folytatá Price Károly, az esztergályos (és pedig milyen esztergályos!) — mi vagyunk, kik minap a skót kereskedőt a Themsebe dobtuk, mert ezer forint volt nála. Ön kétségkivül hallott erről?

— Bizonyosan, — viszonzá Brummel, s még tárcáját is az asztalra tette.

— Ön látja, hogy alkalmilag gyilkolunk is!

— Látom. Azonban uraim, remélem, hogy már most szabadságot adnak eltávozhatnom?

— Ez méltányos és igazságos. Caliban! világits ezen úrnak! — parancsolá Price Károly.

Brummel használva az engedélyt, az ajtó felé sietett, mely azonban nagyon lassan nyilt meg. Azonban a háziúr karja még egyszer visszatartóztatta őt.

— Bocsánat uram, hanem fiamnak lakását még nem jelöltem meg az ön számára.

— Szükségtelen! — kiáltott Brummel, ki örvendett, hogy ismét fris és szabad léget szivhat.

— Nem szükségtelen. Kérdezősködését elég drágán fizette meg ön.

S a vén gazember lassan mondotta elő Brummelnek a cimzetet:

— Price — Károly — bankhivatalnok — Pallmall — St. James-Street — Nro 22!

Bár a helyzet nem volt éppen nevetséges, Brummel még sem állhatta meg a nevetést, midőn az egyik tolvaj lakásaul London legelőkelőbb utcáját nevezte meg.

— Ön nevet, uram? Pallmallon éppen úgy vannak tolvajok, mint az Oldstreeten, legyen ön arról meggyőződve, — szólt az esztergályos a fiatal embert az ajtóig kisérve, hol isten hozzádul még megjegyzé:

— Ha nagyságodnak még szüksége volna ránk, itt nem fog minket találni többé, mert innen még éjfél előtt elköltözünk. Isten oltalmazza önt, Isten oltalmazza!

Brummel mióta két mystification átesett s arany- és gyémántban háromezer forintot vesztett, elejénte felhagyott azon szándékával, hogy még a harmadik Pricet is fölkeresse.

De ama gazdag városnegyed, mely kijelöltetett, oly kevéssé látszott Price lakása lenni, hogy abban egyátalán semmi veszélytől sem tarthatott, ha oda elmegy, legalább megnézni ama palotát, mely a tolvaj székhelye legyen.

— St. James-street, 22 ik szám! — szólt a kocsishoz, ki a kapu előtt egy óránál tovább várakozott reá.

Csak félórai sebes hajtás után vette észre Brummel, hogy kocsisa, ki az odamenetelkor igen bizalmas és beszédes volt, a visszamenet óta még egyetlen mukkot sem szólt.

Valószinűleg nem figyelt volna tovább e körülményre, ha észre nem veszi, hogy kocsisa, ki előbb jobb kézből hajtotta a lovat, ezt most bal kézből teszi.

Mit jelentsen ez?

Brummel előre hajlik, hogy fölvilágositást szerezzen.

Mit lát?

Más arcot, mely nem hasonlit az előbbi kocsiséhoz.

Csodálkozása oly nagy, hogy a kocsist megragadja karjánál s kérdezi:

— Nos, pajtás, kicsoda kend?

— Itt vagyunk! Ez itt Price Károly úr lakása!

S a titokteljes kocsis leugorva a bakról, kopog a kapun, mely csakhamar meg is nyittatik.

E mozdulatok oly gyorsan és váratlanul következnek egymásra, hogy Brummel éppen nem juthatott időhöz a kivánt fölvilágositást követelni.

— A három órai vitelbért lefizetheti ön, uram, itt a kapusnál! — kiáltott a kocsis ismét fölszökve a bakra, s tova robogott.

— Ő tehát tudja, hogy megloptak! — gondolá Brummel. — Az álmok sorából ma nem tudok kibontakozni!

További gondolkozásra azonban nem maradt ideje, mert az ajtóban gazdag egyenruhás inas jelent meg.

— Hová kivánkozik az úr? — kérdezé.

— Price Károly úrhoz!

— Mindjárt elfogadja önt.

— Azonban én a Pricek unokájával akarok beszélni, — érti ön? Price Károlylyal, a bank első vésnökével!

— Méltóztassék tehát belépni!

VI.

Brummel várakoztatás nélkül fogadtatott el egy igen előkelő külsejű, eleganciával öltözött mintegy 30 éves fiatal embertől egy diszes teremben, mely most annál szebbnek tűnt föl előtte, mert csak előbb hagyta el az oldstreeti ronda lyukat.

Azon benyomásnál, melyet ezen ellentétnél Brummel érzett, nehány percig megzavarodva állott.

Tervei inogni kezdettek; elszántsága nem volt többé az előbbeni.

A mit a Leadenhall-utcában, a késcsinálónál, vagy az Oldstreeten az esztergályosnál lakó Pricenek ajánlani mert volna, az ily gentlemannak kinéző finom úrral szemben szemtelenségnek látszhatott volna.

Brummel egyátalán nem érezte magát otthoniosnak. Most örömest lemondott volna terveiről, de ez már későn van. Az elkezdett kalandoknak végig kelletett játszatniok.

Mivel azonban Brummel mostani fiatal korában még nem birt jellemének ama szilárdságával, melylyel tiz év mulva, azért az ügy megkezdésénél ingadozott.

Szavaival kerülgette a főtárgyat.

*

— Az ön nagyatyja és édes atyja nem fogadott engem ily szépen, — kezdé el Brummel.

A jég meg volt törve. Price igy válaszolt.

— Nagyatyám, a büvész!

— Úgy van!

— Atyám, az esztergályos!

— Igen, igen!

— Azt gondolom Brummel úr, hogy ön nem gondolt engem itt találni, s e váratlan együttlétünk önre kissé kellemetlenül hat!

— Valóban igaza van önnek, Price úr.

— Nos, ne gondoljon ezzel mitsem, Brummel úr! Ha ön nagyobb bizalommal viseltetik irántam, ha összetalálkozásunk más helyen történik, úgy szóljon ön, — tanácsoljon ön, — válaszszon ön helyet. — Akar ön a newgatei, a clerkenwelli, vagy a Tower börtönében, vagy egy a Themsén levő hajó szobácskájában, vagy a Cityben valamelyik kereskedő irodájában, vagy talán Blackfriorsban egy halász kunyhójában velem összejönni?

— Bolonddal beszélek én? — gondolá Brummel.

— Pár pillanat alatt kielégithetem önt, — szólt Price. — Válasszon!

— Uram, mi itt igen jó helyen vagyunk, — viszonzá Brummel. — Egyébiránt engedje meg, ha kételkedem azon, miként ön oly gyorsan varázsolhatná át elfogadó termét valamely tömlöcbe, várba vagy hajóba, s hogy ön anyira uralkodjék égen és földön!

— Ön hatalmassabbá tesz engem Brummel úr, mint milyennek magamat állitom. Egyedül az ön tekintetéből óhajtanék beszélgetésünkre más helyet választani. De hagyjuk ezt abba.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

PÁRISI QUODLIBET.

VIII.

(A vén muzsikus oda van. — Egy különös gépész, és egy még különösebb postamester. — Az opera mozgató kerekei. — A legkedélyesebb öreg költő. — Tréfa a jövő zenéjével és a jövő tudósaival. — Egy adoma, mely régi ugyan, de azért ne haragudjanak érte. — Két kalap. — Eugenie császárné új terve. — És ezzel kapcsolatban Lauka Gusztáv.)

A mi a pestieknek Dubez és Morelly, a bécsieknek Strausz, az a párisiaknak — Musard.

— Fájdalom csak volt! sóhajt egy grizett, ki oly sokat táncolt az ő vidám, eleven, pezsgő zenéje mellett.

Úgy van! Musard sem tehetett kivételt azon örök törvény alól: „mindenek elmúlnak, a sir fenekére borúlnak.“ Meghalt, — még pedig a mi rá nézve egy kis satyra — ő „a farsang hőse,“ a bőjtben távozott el ez árnyék világból, oda, hol a sphaerak zengésében, és a bolygó csillagok keringőjében gyönyörködhetik.

Musard hires ember lett. Ő teremtette a párisi tánc-zenét. Az ő négyesei, polkái és keringői mellett balanceirozott, rezgett és forgott az egész mivelt világ. Nem volt ugyan valami eredeti zeneszerzői tehetség, sőt mindig kölcsönökbül élt, hanem azt meg kell adni, hogy birt egy különös titkot; t. i. még a requiemekből, vallásos énekekből és a „Dies irae“-ből is tudott táncdarabokat szerezni. A hangszereket is szaporitá. Ő találta föl, hogy a zajos négyesekben néha nagy hatást csinál, ha a földet botokkal zörgetik, a zenébe orditnak vagy fütyülnek, pisztolyt sütnek el, vagy üvegeket törnek. A „Tűköri sörcsarnok“ közönsége hányszor amusirozta magát e különös hangokon, nem tudva, hogy ez élvezetet mindenek előtt Musard leleményességének köszönheti.

A lapok nehány sort szentelnek most Musard emlékének, ki hetvenhét farsangot élt át, s kit Páris számára Marquis de Louvois födözött föl. Louvois volt, a ki őt pártolá, a ki kieszközlé neki, hogy az elysei mezőkön hangversenyeket nyithat.

S ki volt ez a marquis de Louvois?

Egy eredeti ember, a kiről méltó megemlékezni. A nagy forradalom őt is kivándorlásra akarta kényszeriteni, de ő Párist sokkal jobban szerette, semhogy elhagyhatta volna. Napszámos zubbonyt öltött tehát, és mint gépész egy szinházhoz lépett. Mikor aztán a forradalom kijátszá kártyáit, előlépett a sülyesztőből. Napoleon kamarássá akarta tenni, de ő viszszautasitá. A restauratió alatt Franciaország pairje lett, a juliusi forradalom alatt pedig megint egy szerény kis póstamesteri állomást vezetett. Egy nap nyugalmából zajos bajos útazó veré föl, a ki rútúl szitkozódott, a miért az eddigi kocsis oly lassan hajtott.

— Keljen föl póstamester! kiáltá az útazó, — s mondja meg, miért hajtanak kocsisai oly lassan?

— Egy kis türelem uram! mondá Louvois a békétlennek, csak egy kevéssé várjon ön, mig postamesteri zubbonyom, azzal a pairi ruhával cserélem ki, melyet ön varrt nekem. Akkor aztán szolgálataira leszek.

Az útazó a marquis szabója volt.

Később Louvoist a királyi zene-akademia tagjává nevezték ki.

— Tudják, — jegyzé meg — hogy mint gépész, eléggé megismerkedtem az opera mozgató kerekeivel.

Ez érdekes embernek köszönheté szerencséjét Musard, a kit március utósó napján temettek el. Ő tette rá figyelmessé a világot, mert Párisban csak akkor tünhet ki valaki, (legyen bármily tehetség,) ha egy egy ismert ember vállaira veszi föl és igy emeli a tömeg fölé.

De hagyjuk a holtakat, nézzük az élőket. Legelébb is nézzünk be egyhez, a ki már — fájdalom! — nem soká élhet, mivel nagyon öreg.

Ez Rossini, kiről mindig oly örömest beszélünk, nem azért, mert nagy zeneköltő, (hiszen Meyerbeer és Halevy is nagyok,) nem azért, mert a világhir divatba hozta, (hisz ilyen is van elég,) hanem mert ő a legkedélyesebb nagy költő. Oly vidám, eleven, életteljes most is, mint a „Szevillai borbély“ zenéje.

Az öreg úr mindig ráér a tréfára. Most is egy pompás művet szerzett „Prélude de l'avenir“ cimmel, melyben „a jövő zenéjét“ igen kedvesen gúnyolja. De ő nem csak a jövő zenészeit gúnyolja, hanem a jövendő idők tudósait is megakarja tréfálni.

Hogyan?

Hát csak úgy, hogy a Rossini-villa alapjába két pénzt tett egymás mellé. Egyik az ő tiszteletére vert emlék érem, a másik egy Caracalla idejébeli római pénz.

— Oh —mondá nevetve, — századok mulva a történészek és régiségbuvárok mint fogják rajta a fejüket törni, hogy e két ember mint jött össze e helyen? Talán némelyik a pesaroi hattyút még római császárnak is fogja gondolni!

Csalódol jó öreg! századok mulva is fogják tudni, hogy ki irta a „Tell Vilmost“.

Az öreg úr vendégeit egyre adomákkal mulattatja. Az ő szájában még a régi dolgok is megújulnak. Egyik legkedvesebb adomája Lablache-ról, a hires énekesről szól, melyet meglehet már hallottak önök, de anyira múlatságos, hogy újra meghallgathatják.

Lablache szórakozott ember volt. Egyszer a nápolyi király hivatá, s az elfogadó terem előszobájában kellett várakoznia, mig a sor reája kerül.

— Uraim! — mondá a várakozóknak, iszonyú náthám van; engedjék meg önök, hogy kalapomat föltehessem.

Megengedték, sőt azonnal körülfogták, hogy beszéljen nekik valamit, mivel Lablache igen kedves társalgású ember volt. Egész tüzzel beszélt tehát, mig egyszerre nevét kiáltták; a sor rá került. Hirtelen fölugorva, az asztalról egy kalapot ragadt föl, s belépett.

— De kedves Lablache, — mondá a király, — mit akar ön e kalappal, melyet ön kezébe tart?

— Bocsánat Sire! meg nem foghatom, hogy —

— Én sem foghatom meg, hogy mit akar vele?

— Közönségesen fejemen szokott lenni, s ha szerencsém van felségeddel találkozni, arra való, hogy egész alázattal levegyem.

Ekkor egy kis kézmozdúlattal kalapját feje felé vivé, s a két kalap összeütődött. Ekkor vette észre, hogy kettővel állitott be, egyik fején volt, a másik kezében.

— Bocsánat Sire! mondá meghökkenve.

Bocsánatra semmi szükség sem volt. A király kacagott, és Lablache is kacagott.

Rossini jót áll érte, hogy e mulatságos jelenet megtörtént, hanem mi teljességgel nem állunk jót azon hirért, melyet az előkelő körökben nem anyira beszélnek, mint suttognak.

Képzeljék önök, azt beszélik, hogy Eugenia császárnő játszani akar. Játszani, még pedig — komédiát. Mert különben, miért bizta volna meg a szellemdús Feuillet Octavot, hogy oly szinművet irjon, melyben egy császárné is fölléphessen, a nélkül, hogy magas méltóságát megsértené?

Ez kétségkivül nagy divatba hozná a mükedvelői társúlatokat, s a minden nemzetek kisvárosi hölgyeinek alkalmuk lenne nemcsak a krinolinban utánozni a legelső francia delnőt, hanem a szinjátékban is. Lenne mükedvelői előadás mindenfelé, s Lauka Gusztávval száz meg száz vidéki levelező sóhajthatna föl:

„A mükedvelés igen szép dolog, főleg ha az ember valami művet csak azért kedvel, hogy azt elrontsa.“

Figaro IV.

SHAKSPEARE FORDITÁSÁRÓL.

(Nyilt levél a Szépirodalmi Közlöny szerkesztőjéhez.)

Most jutott eszembe, bizonyára elég későn, hogy azon shakspearei sonettek valamelyikével, miket a lapok közelebbről hoztak, csupa erő-mérköztetésből én is próbálkozzam meg. És pedig jónak láttam épen azt választani, melyet (LII.) a Szépirodalmi Közlöny, az eredetivel s a prózai fordítással oly igen körül-árkolt.

Előre megjegyzem (ha mindjárt szégyen is bevallani) hogy én Sh. sonettjeinek — semmi nyelven — fordítását nem ismerem, nem láttam; előttem csak az eredeti van, — s a jelen esetben: a névtelen magyaritó verses, és a szerkesztő prózai (majdnem szószerinti) fordítása.

Ime én is, majdnem szószerint, s azért a prózában adottal kicsihijján összevágólag, igy próbálom adni:

LII.

Mint dús, kit áldott kulcsa minden órán
Imádott kincséhez vezetni kész,
De ő nem nézi mindig azt, mivel tán
A ritka gyönyör éle tompa lész;
(Finom éle vész.)

Vagy még egyszer kezdjük újra:

LII.

A dús vagyok, kit kulcsa minden órán
Imádott kincséhez vihetne be,
De ő nem nézi mindig azt, nehogy tán
A ritka gyönyör élét elvegye;
Azért oly drága s nagybecsű az ünnep
Mert ritkán jő elé a hosszú évben;
Mint gyéren rakva ék-kövek kitűnnek,
Vagy magános-gyémántok a nyakéken;
Az idő, a mely tőlem téged elrejt,
Olyan mint szekrény, avagy ruhatár,
Hogy megszenteljen egyegy ritka percet,
Akkor minden rejtett pompát kitár.
Áldott te! Becsed mindig tűz ki célt;
Ha birlak: díadalt, — ha nem: reményt!

Már most szabad legyen ezt az ismeretlen fordítóéval egybevetni; ha gondolnám, hogy a hasonlitás előnyömre üt ki, másra biznám azt; de meg vagyok győződve, hogy a versenyben nem én leszek, (illetőleg nem a Szépirodalmi Közlöny szerkesztője lesz) a nyertes.

Azt hiszem, mindenekelőtt tisztában kell lennünk az iránt: mi célt akarunk elérni idegen műtárgyak fordításával.

Előttem a cél körülbelől igy van formulázva: „Fordításommal épen azon (az az: nem kisebb, és nem más) gyönyör-érzetet költeni a magyar olvasóban, mit az eredeti olvasásán az azt értő élvezett".

Természetesen ennek legelső eszköze, hogy az eredetiben levő eszmét megértsem, s lehető tökélyben visszaadjam; mert ha más eszmét adok, az lehet szép, jó, böles, tán fölül az eredetin, — de mulhatlanul más érzést okoz, s más élvet nyújt, mint amaz.

De az eszmével még nem adtam eleget; akkor legjobb volna prózában forditni, mint a Szépirodalmi Közlöny szerkeszője a kezünk alatti sonettet. Vers által nyújtott élvezetet ismét csak vers adhatja; mint a zene kifejezéseit ismét csak zenében lehet visszaadni, s reprodukálni, és a legnagyobb költő hiában kisértené meg szókkal leirni egy dallamot, — úgy a versnek is van oly saját dallama, s e dallamban oly csodás varázsa, melyet a legeszmehűbb prózai átirás is letörül róla, s ismét csak hasonló versalak adhat vissza.

És igy a fenebb formulázott célt, csak úgy érhetem el, ha az eredeti gondolatot tökéletesen az eredeti alakjában adom vissza, ugyanazon részleteket, azon sorban, azon számú s lejtésű szótagokban, ugyananyi rimmel, ugyanazon jellemü hangulattal.

Nem mondom, hogy ez sohasem sikerül; sőt lehettem oly szerencsés, hogy egyszer kétszer tán nekem is sikerült; de hogy mindig nem fog sikerülni, még oly jeles tehetségnek, s oly szigorú és tanulmányteljes müitésznek sem, mint a Szépirodalmi Közlöny szerkesztője, azt merem jósolni. Nem fog, mert teljes lehetlenség. Különösen Shakspearnél, ki a tömött nyelvű angolok legtömöttebb irója, lesznek sorok, melyeket magyarul, a fönebbi értelemben, tökéletesen senki sem adand viszsza. És ezzel jó: előre tisztában lennünk, — mert ha ama tökélyhez mindenesetre ragaszkodni akarunk, — akkor jobb előre lemondanunk Sh. fordításáról.

S ha még sem akarunk lemondani róla, mit tegyünk? Alkudnunk kell.

Az eszme lényegéből nem engedek semmit.

Az alak dallamából szintén nem engedek semmit.

De ha az eszmében van egy kis árnyalat, mit meg nem menthetek, — azért nem áldozom fel az alak szépségét, tudván hogy ezzel föláldoznám a mü költői (mondhatnám zenei) hatását. És viszont, ha a külalakban egy rimet aszszonánszszal, vagy jambust anapesztussal kell pótolnom, teszem inkább, mintsem az értelem lényegéből faragjak le valamit a túlsimitás örve alatt.

Sőt vannak egyes ritka esetek, melyekben kénytelen vagyok megengedni, hogy Sh. egy sora másféllel vagy kettővel legyen viszszaadva.

Ez utóbbi engedélyt azonban csak a dráma folyamos jambusainál lehet használni; a sonett tizennégy sorához, természetesen semmi áron sem szabad tizenötödiket tenni.

Most azt kérdezem, mikép van forditva Sh. LII. sonettje, a névtelennél? s nálam?

Nekem úgy tetszik, a névtelen viszszaadta az eszmét, — lényegében, legalább én nem látom a lényeges eltérést, s ez úgy hiszem a mellékelt prózai fordításból szintúgy kitűnik, mint az eredetivel egybevetésből. Legfölebb az utósó két sor ellen szólhatok, mert ott egy jó rimért csakugyan csavart az értelmen, mit én megpróbáltam helyreállitani, (még igazabban mint a prózai fordítás, mert scope=cél); de cserébe egy rosz rimet adtam. A megelőző tizenkét sor, nézetem szerint jobb a névtelennél mint nálam, mert az eszmét lényegében adja, úgy szólván fején találta a szeget, s zengzetesebb mint az enyém. Világért sem állitom, hogy tökéletes; azt sem, hogy javitni ne lehetne rajta, s ne kellene; talán az én kisérletemmel egybevetve, valamivel jobbá is lehetne tenni, itt ott; de azt hiszem, hogy a „magyar Shakspeareban" lesznek helyek, melyek még kevesebbé lesznek sikerülve.

De most veszem észre, hogy cikkecskémet Nyilt levélnek cimeztem a Sz. Közlöny szerkesztőjéhez, s hozzá még egy szót sem szóltam. Most azért arról teszem bizonyossá, hogy soraimat nem ellenmondási viszketeg iratta velem, hanem azon óhajtás, vajha jőjjünk tisztába célunkkal, s alkudjunk meg a lehetőségekkel.

Mondhatja valaki, midőn egy kis sonett fölött enyit vitázunk: „quelle bruit pour une omelette!" vagy Shakspeare szavaival: Much ado about nothing; de nézetem szerint itt nem azon sonettről van szó, mit végre is ama névtelen jól vagy roszul fordithatott le, — hanem átalánosabb elvekről. Én kész vagyok részemről inkább ma visszalépni Shakspeare fordításától, mintsem a munka fölvállalásával olyat láttassam igérni, mit nem teljesithetek. A szigorú itészet barátja vagyok, s szerettem mindig a nehezet, és saját forditási kisérleteimet sokkal keményebben itélem meg, mint jóakaróim; de azt nem vállalom, hogy Shakspearet tökéletes eszme- és alakhüven adjam vissza. Azt is helyeslem, hogy inkább készüljünk évekig, mint nagy hirtelen szatócsmunkát adjunk, — de azt is tudom, hogy úgy, mint a Sz. K. szerkesztője követelni látszik, Sh. egy darabjának fordítása tiz évet igényel, (magamról szólok, ki a nehézségeket saját gyöngeségemmel s forditásbani csekély jártasságommal vetem össze.) Remélem, hogy a Sz. K. szerkesztője, ki a forditók egyike saját forditmányai iránt szintoly igényteljes lesz, s ez igen örvendetes; de ha azt hiszi, hogy Sh. rimes helyeit oly tökélylyel adhatja, mint óhajtja, úgy aligha nem ábrándokban ringatja magát.

Végre, egyik e tárgyu replikájában azt mondta a Sz. K. szerkesztője, hogy ki Sh. fordítása fölött itél, legyen elég lelki erő benne annak kimondására, hogy Sh-t nem szabad pongyolán forditani. Tökéletesen egyetértek, de félek, hogy ily nyilatkozat után még nagyobb lelki-erő kell Sh. fordítói egyikétől, annak kimondására, hogy Sh-t nem lehet tökéletesen forditani.

De jőjjön e lehangoló nyilatkozat után egy kis vigasztalás is. Sh-nek németül, (tehát az angollal legrokonabb nyelven) egész sereg forditása van, s a verses forditásoknak több rendbeli prózai forditás tört útat, — és még Shlegel és Tieck sem tökéletes; ha azért mi magyarok egyszerre tökéletest nem adunk, ne essünk kétségbe A munkát tovább halasztani nem lehet; ha e század első fele egy jó prózai forditással előttünk járt volna, most megköszönnők, — igy nekünk egyszerre kell mindent próbálnunk. Talán — körülményeinket számba véve — jobbat adhatunk, mint remélni lehetne.

Szász Károly.

Budapesti hirharang.

† A világtalanok javára rendezendő virágvasárnapi academiának, a nemzeti szinházban igen érdekes műsorozata leend. Hollósy L-né, Hegedüsné és Füredi fognak énekelni, mindnyájan új magyar dalokat; szavalni fognak Jókainé Aranytól, és Feleki Tóth Kálmántól. A zenekar is ez alkalomra valószinüleg oly nyitányokat választ, melyet a közönségnek még nem volt alkalma teljesen megunni. A világtalan növendékek két kardalt énekelnek. S e mellett a hires gelencei tilinkóst is hallani fogjuk, ki csupán ez akademia végett maradt fővárosunkban. „Meddig marad ön itt?" kérdé tőle a hangverseny egyik érdemes rendezője, midőn ép a programmot készité. „Sietnem kell haza, — mondá Nagy Jakab — mert nőm értesitett, hogy két gyermekem betegen fekszik." „Sajnáljuk, mert ön részvétére is számitánk, — folytatá a rendező, — vasárnap hangversenyt rendezünk a szerencsétlen világtalanok javára, s fölkértük volna önt is a közreműködésre. Sokat ugyan nem adhatnánk, de mégis megjutalmaztuk volna fáradságát." Nagy Jakab egy kissé gondolkozott, aztán igy szólt: „Semmi jutalomra nem számolok uram, midőn ily szép célt segithetek elő. Itt maradok, és játszani fogok." Ez áldozatkész tényre is elmondhatjuk Petőfivel:

Csak nem fajult el még a székely-vér,
Minden kis csöppje drága gyöngyöt ér.

† A „Könyes mosoly" cimü beszélygyüjtemény, Almási Tihamértól megjelent. A két kötet hat beszélyt tartalmaz, (Andor Klára, Hová visz az amerikai út? Egy napi fogadás, Sikerült előadás, A szerelem jő és távozik, Ez nőm! cimekkel) melyek könnyüd tollal, mulattató modorban vannak irva A kiállitás csinos, s a két kötet ára két új forint. Ajánlva van gróf Karácsonyi Guidóné, szül. Marczibányi Mária ő méltóságának, ki (mint a P. Naplóban olvassuk,) termeit nem csak a születés, hanem az ész-aristocratia gyülpontjává is kivánja tenni.

† Más vidékek buzditására fölemlitjük, hogy a tordai olvasó nőegylet, május elején az egylet gyarapitására bált fog

rendezni, mely női diszmunkák kisorsolásával lesz egybe kötve. Ez a legkönnyebb út, melyen a szép célokat előmozdithatjuk. Az emberek örömest áldoznak, ha mellette mulathatnak is. A jó példát követni kell.

† Karacs Teréz egykor beszélyeiről, újabban növelési érdemeiről ismert hölgy, julius elején a kolozsvári ref. leánytanoda vezetését veendi át.

† Beszélik, hogy Kolozsvárt a magyar szinészet valószinüleg állandósittatni fog, s ez esetben a szinház igazgatását, jeles művészünk László József venné át. Mindenesetre jó kezekbe jutna.

† A takarékpénztár saját uj házának épitése, kedvezőbb időkig elhalasztatott. Maradtak a réginél és a régiben.

† Mayr kertész most meg 4000 db. rózsát hirdet. Ezek remontantok, bourbonok, hybridesek, roisettek és capreolatok. Száz darab 30 újforint.

† Szeged segit magán. Miután Szabó szintársasága eltávozott onnan, most mükedvelőtársaság alakúl. E szép vállalat létesitése körül derék levelezőnk Keméndy F. úr fáradozik. Mondják, hogy tiz hölgy már meg is igérte közreműködését. E szerint a cél el lessz érve; a közönség kellemes mulatságokban részesülend; és a jótékony ügyek az előadások jövedelmei által gyarapodni fognak.

† Az idei lóversenyekre nézve jó előjelek mutatkoznak. Eddig már 64 futó paripát jelentettek be, melyek közül 49 először ez alkalommal fog futni a pesti gyepen.

† Folyó hó 21-én (nagy csütörtökön) délután öt órakor, az egyházi zeneirodalom egyik müremekét fogjuk hallhatni, a serviták templomában. Ez Haydn nagy oratoriuma: „Krisztus az olajfák hegyén," melynek előadásában a legkitünőbb zenei erők vesznek részt.

† Ellingerné a világ legdrágábban fizetett énekesnői közé tartozik. E hóban még csak egyszer lépett föl, s a játékrend szerint aligha fog még kétszer énekelni. Bizony, bizony nem nagy jót tettek a szinháznak azok a bizottmányi tagok, kik e drága szerződést köték.

† A székesfehérvári közönség közelebb mindvégig nagy pártolásban részesité Tóth Jánosnak ott időzött magyar szintársulatát. Hol oly lelkes hazafiak élnek, mint Splényi Henrik báró és Miskey Ferenc urak, ott minden jó közügy meleg pártolásra talál. Bár mindenütt és mindenben, ily buzgó férfiak állnának a szép ügyek élére.

† Pacsirta-szót hallunk megint. A népies irodalomban ismét megszólal az „Alföldi pacsirta," Rákosi László fiatal iró e cimen adván ki népdalainak második kötetét. Örülni fogunk, ha e kötetben haladást tanúsitand, s e reményben közöljük azon fölhivását, hogy a gyüjtők iveiket april 25-ig beküldeni sziveskedjenek, miután a névsort könyve végén kiakarja nyomatni.

† A jövő vasárnap d. u. a múzeum-teremben is lesz egy hangverseny, a múzeum-park javára. Ezt Suck Lipót, nemz. szinházi zeneművész fogja rendezni. Részt vesznek benne: Ander, a hires bécsi tenorista, Hollósy Kornélia és Suck Róza. A zenede növendékei kardalokat fognak zengedezni, szóval a programm sok érdekest igér, mely akkor lesz a legszebb, ha meg is tartja.

† A nők maholnap lemondhatnak az unalmas harisnya-kötésről. Mert elvégzi azt helyettük egy kötő gép, melyet Hildges angol gépész talált föl. A találmányról még semmi más részletet nem olvastunk.

† Jövő szombaton nyilnak meg a múzeum termei. Ezentúl tehát hetenkint meglehet látogatni:

A régiségtárt hetfőn.

A képcsarnokot kedden és szombaton.

A természet-gyüjteményt csütörtökön.

Vidéki rövid hirek.

* Tordáról irják, hogy ott a helybeli egységhivők algymnasiuma javára, mult március 3-kán álarcos bál tartatván, ennek f. apr. hó 5-kén beszámitott eredménye, a költségek levonatalával tesz 178 ft. 5 krt. Köszönet az inditványozóknak, a helybeli, vidéki, és a Kolozsvár városi pártolóknak.

Tordán közelebb a római Saline nevü (a dákok idejében Dierna) város rom-helyén, kőalap kiásása alkalmával, egy cserépedényben elásva, régi pénzt leltek. Ezek ezüstben: Septimius Severus, Trajanus, Antonius pius, Julia Augusta, és rézben: Hadrianus pénzei. Összesen 45 darab. Az érdekes edény, a csákány ütése alatt (a mi nagy kár) darabokra tört. A réz pénzek nagyon elkopottak. Egyik ezüst pénzen egy fennálló és egy ülő kép alatt csak U. D. A. E. A. betük olvashatók.

Vidék.

Mi ujság Tordán?

(Március 20 ik 1859.)

II.

Az irigység rút állat
Könnyen hibát találhat!

(Egy nagy reményü román poéta.)

Első levelemben megigértem, hogy nem sokáig váratok magamra. Sietek tehát elmondani: kik a Pozsonyi társaság férfi tagjai? kezdjük legelőször is az igazgatón.

Az ugyan kevés lesz, a mit róla mondhatok. Mint igazgató, rendesen fölöslegesnek tartja megtanulni szerepeit, s ha megtanulja is, valóságos kin azt tőle végig hallgatni, kivált ha öt fölvonásos drámában szerepel. Ha valami érzelgős szerelmes szerep kerül a kezei közé, (mint p. l. közelebbről „Samyl"ban), akkor aztán megkeserüli a jó — közönség! Szegény Pozsonyi, mint a vén muzsikus, mindennap egy notát felejt. Nehezkés ember már ő a szinpad deszkáira. Fiatalabb erő kell oda, mint például Krasznai.

— Ismét új név, ezt sem ismerem! szól közbe megint az olvasó.

— Ennek megint nem én vagyok az oka. Vigasztalja azonban magát kedves olvasóm, hogy ennél sem vesztett sokkal többet, mint B. Mari kisasszonynál. Krasznaiban (aliás Mustárdi) elvitázhatatlan tehetség van, de haladását gátolja az a rögeszme, hogy már magát oly kiképzett szinésznek tartja, kinek épenséggel nincs már mit tanulnia. Pedig nemcsak a jó pap, hanem a szinész is holtig tanúl, kivált ha kezdő! Ha Krasznai nem bizza el magát, s különösen ha több figyelmet fordit szerepeire, kerülni fogja az ál-páthoszt, ha az indulat-kitöréseket mérsékelni megtanulja, s lemond az örökös kiabálásról, mely különösen kis szinpadon nagyon roszul hangzik, — úgy még nagyobb vidéki szinpadoknak is használható tagjává lehet.

— Na, erről mondott ön eleget!

— Ne tessék megijedni, annál kevesebbet fogok majd mondani Lenkeiről, a másod szerelmesről, kit az egész téli saison alatt háromszor sem látott közönségünk jól elkészülve. Egészen a súgóra bizza magát, ki csak nem versenyez vele a hangos beszélgetésben. A fejemmel kezeskedem róla, hogy nem lesz belőle Talma, de még Devrient Emil sem, habár jó szinpadi termete és arca van. Egy húron pendül vele Barna úr is.

— A Barna Mari kisasszony atyja?

— Igenis, — a kit azt hiszem annál inkább lekötelezek, mennél kevesebbet szólok felőle. Már Beke inkább megérdemli az emlitést.

— Ha jól tudom komikus.

— Még pedig figyelemreméltó. Az egész társaság közt legtöbb routinnal játszik. Ábrázolatai gyakran sikerültek, játéka biztos, s legalább tud egy kevéssé öltözni is, a mire e társaságnál legkevesebb gondot forditanak.

— S a többiek?

— Mind népség és katonaság. Nincs mit mondani felőlök.

— Hát a közönség hogy pártolja őket?

— Azt hiszem, semmi panasza nem lehetett volna Pozsonyinak, ha egy kevéssé gondosabb játékrendet csinál.

— Hanem mondok önnek valamit, ha nem neheztelne meg érette.

— Nyugodt lehet kérem.

— Nem ártana ám, ha kritikája folytatását a jövő alkalomra hagyná ismét, s helyébe most nehány jó tordai ujságot mondana.

— Szives örömest. Hogy közérdekü tárgy legyen, legelőször is a „tordai nő-egylet"et emlitem meg, mely, mióta a szellemdús P— I—né úrhölgy az elnöknője, egészen új lendületet látszik nyerni. A tagok száma már is meghaladja a százat. Bizonyosan több is lesz, legalább anyi, a menyi tökéletesen biztositani fogja az egyletet, melynek naponként szaporodó könyvtára is mindig több, több becses munkával gyarapodik. Éljenek a derék és áldozatkész tordai hölgyek, kik melegen karolták föl e szép eszmét!

Levelemet egy különös szomorú hirrel zárom be. A napokban itt egy őrmester a következő rendkivüli módon akará magát megölni, a jó ég tudja miért? Lefeküdt ágyába, feje alá két font lőport tett, s azt föllobbantá, mely rútul összetépte ugyan, de azért életben hagyá. Némely embert tehát két font lőpor sem öl meg, mig más egy lattal is főbe lövi magát?

E szomorú hir után, jövőre majd vigabbakat ir —

A nagyharang.

Külföld.

* Lamartinet Páris városa, e napokban egy szép ajándokkal lepte meg, a bois de Boulogne-ban egy nagy telket szép nyárilakkal ajándékozván a hires költőnek.

* Miről lett nevezetessé Greenleaf? Arról, hogy falában átment a Niagarán, a mindent magával ragadó vizesés közelében. Ezer dollárba fogadva, a 25 éves fickó, harminc személy jelenlétében tevé nyaktörő kisérletét. Tizenkét láb magas, s alól jól meghegyzett falábat kötött föl, s febr. 12 én, reggeli hét óra után lépett a tajtékzó vizbe. A leghidegvérübb néző is alig birt lélekzetet venni. De ő bátran lépegetett, kerülve a szikladarabokat a vizfenéken, melyeket a habok örvényzése észrevehetőkké tesz. Ha egy sziklába megbotlik, menthetlenül oda van. Minden szem a vakmerőre nézett, s egy hang sem hallatszott. Egy párszor úgy látszott, mintha az ifjú az egyensúlyt veszitni kezdené, de csakhamar ujra helyre állitá azt. Mindig távolodott, s a tajtékzó habok közt később alig lehetett kivenni. A folyam közepére ért. A nézők roppant hosszúnak gondolák az időt, pedig csak 17 pere mult el. Midőn a legveszélyesebb pontra ért, az aggodalom legfőbb fokra hágott. Senki nem tudott egy szót se szólni. Csak egy valaki kérte szomszédjától a látcsövet, egy perere öt dollárért. De a megszólitott mit sem hallott, mert a falábas a távolban tántorogni látszott, kezeit fölemelé, mintha segélyt kérne. De az egyensúlyt újra visszanyeré, s nehány pillanat mulva a Canadai partra ért, az ott rá várakozó emberek karjaira dőlve. Természetesen egész ki volt merülve, de nehány óra alatt kialudta magát, s azóta hires ember. — Greenleaf, ki a vizesés mindent összetörő hatalmától igy meg tudá magát menteni, s ezer dollárért életét kockázá, egykor egy kötéltáncos társaság tagja

volt, s gyermekségétől fogva: a falábak mestere.

* Meyerbeer legújabb dalműve — irja egy párisi levelező — végre állandó nevet kapott. E név: „Le pardon de Notre-Dame de Ploermel.“ Már e név meg is marad, mert az utca-szögleteken is igy hirdetik. A közreműködő kecskékkel is tisztában vannak; de csak egy lép föl, s a többit csak óvatosságból szerezték, hogy ha t. i. a szereplésre kijelölt megbetegednék, vagy szeszélyeskednék, mint az művészeknél (kivált nőknél) gyakran megtörténik. Az opera kiállításáról csodadolgokat beszélnek. Egy párisi gépész sem volt képes Meyerbeer képzelmét követni, egy mannheimi gépészt kellett hozatni. (Dicsőség a kis Mannheimnak!) A szinpad egy egész völgy lett, hegyekkel, melyeken búcsújáratok mennek föl- s alá. Egy mélység fölött hid leend, mely a hősnő alatt letörik, miután a kecske keresztül futott rajta, sat. sat.

* A párisi omnibusz-társulat megtartá évi nagy gyülését. 1858-ban e társaság 66 millió személyt szállitott, s bevett 13 millió frankot. Most, hogy Páris nagyobbodik, e társulat is jobban kiterjeszti működését.

Vegyes.

* Szív szerelem nélkül.

Furcsa kis történet Pepita emlékirataiból.

Gróf St. J... egyike volt a legkülönösebb embereknek, szerencse fia, gazdag, szép, lelkes férfiú. Csak egy hibája volt: a legszerencsétlenebb embernek akart látszatni. E megrögzött gondolatából nem lehetett kigyógyitani. Házi orvosa végre a legutólsó módhoz folyamodott, tanácslá neki hogy legyen — szerelmes.

— Én szerelmes legyek, — szólt az ifjú gróf, csaknem neheztelve. — Én? az lehetetlen! mert oly nőt soha sem tudnék találni, ha az egész világot bejárnám is, a kit képes lennék szeretni! Ez lehetetlen!...

Az orvos ilyenkor mit gondothatott mást, mint a mit kedves olvasóim is gondolnak, t. i. hogy: beh különös ember ez a gróf!.

Az ifjú gróf utazni ment, Párist és Franciaország más nevezetes városait meglátogatá, de sehol sem talált nyugtot, sehol sem talált oly nőt, ki őt szerelemre gyulaszthatta volna. Spanyolországba megy, Madridban élvezni napjait.

Egy ily gazdag, s nemes származású ifjú előtt megnyiltak a spanyol előkelő társaskörök ajtai; az eladó leányokat biró mamák vetélytársai lőnek egymásnak azért, mert mindegyik csak egyet gondolt, azt t. i., hogy leánya az ifjú grófot elfogja bájolni. De hasztalan! Az ifjú gróf — hideg maradt. Igy ismerkedett ő meg egy később europai hirre vergődött művésznővel, ki ekkor Madridban mulatott.

Megjelent nálam — irja a fent emlitett művésznő emlékirataiban — azon férfiú, kinek szerelmi-hidegségéről oly sokat hallottam. Nem volt szándékon e fiatal ember szivét szerelemre gyulasztani, de még csak előszeretettel sem voltam oly férfiú iránt, kinek szive nem volt; — mert csak ennek tulajdonithatám azt, hogy a fiatal gróf minden női szépség és kellem iránt hidegen tudott maradni. — De még is szerettem volna tudni, mi lehet oka e hidegségnek!

Megjelent, és én — a mint már különben előre irták le előttem — egy hideg arcot láttam magam előtt, márvány homlokkal, nagy kék szemekkel, melyekben nyiltság honolt. Egész megjelenése mégis kellemes benyomást tett reám. Megismerkedénk csakhamar egymással, csevegtünk, mintha már régi ismerősök lettünk volna. A társalgás csakhamar átment — a nőkre.

— A madridi nők tehát még kevésbé tetszenek gróf úrnak, mint a párisiak? — szóltam én.

— Nem jobban, — nem rosszabbul, — felelt ő — vannak köztük bájos arcok, szép alakok, de — ők hidegen hagyják szivemet.

— Ugy látszik, hogy a gróf úr szive kőből van!

— Meglehet, — szólt egykedvűen — de vannak dolgok, melyeket többre becsülök a bájos arc, a szép termetnél, én egy oly nőt keresek, ki tetszeni nem kiván, egy oly nőt, ki elrejtve virit, mint az ibolya, a ki szeretne engem magamért, de — ilyet még nem találtam.

— Talán nem gondosan fürkész gróf úr?

— Sőt inkább e miatt sokat fáradok.

— Alsóbb körökhöz kell akkor szállania, bizonyára sok olyan nőt fog találni, ha nem is azon körben, melyben gróf úr egy ily nőt keres.

— Máshol, úgy se találok! semmit se hagytam vizsgálatlanúl! mindenféle rangban vegyültem az emberi társaságok közé, átláttam, hogy egy alsó rangu növeli egybekelésemet, rokonaim ellenezni fognák, de ezt nem bánom! csak egy leányt tudnék találni, kit szeretni tudnék ifjú életem minden tüzével.

— Igazán! oly ábrándozóan tudna szeretni?

— Nem ábrándozóan, hanem —

— Ábrándozóan mégis — szóltam közbe — s bár nem lelt még gróf úr ily nőt, kit igy tudna szeretni, én mégis erősen hiszem, hogy fog lelni.

— Soha! soha! ez életben.

— S nem fogja elhagyni Spanyolhont — folytatám tovább — a nélkül, hogy édes kötelékek ne kapcsolnák e kedves honhoz.

Társalgásunk félbe szakadt egy látogatás miatt, de a fiatal gróf nem sokára megint meglátogatott, s ezután — naponta.

Nem mult még el 14 nap e társalgásunk után, midőn szokatlan vigsággal jelent meg nálam, s bevallá, hogy igazat mondtam, mert ő — szerelmes.

Természetes, igen szerettem volna tudni, hogy kibe?

— Igen szegény nő az, — szólt St. J... — Madrid egyik külvárosában lakik, mint vizhordónő... Ugy-é szegény?.. kérem kegyedet, látogassa meg e halvány leánykát, őt, ki engem megtanitott a szerelemre.

Másnap estve felé meglátogatám a gazdag gróf szegény szerelmesét, kit igen is egyszerűnek véltem lenni; de csalatkoztam, mert bár mily egyszerűnek tűnt is föl előttem, modora azt árulta el, hogy nem élt mindig ily szorongatott helyzetben. Körülményeiről tudakozódtam, de ő kérdéseimet oly finomúl háritá el, hogy körülményeiről semmit se tudhattam meg, csak arról győződtem meg, hogy ily bájos, szép leány lehetett csak képes St. J... grófot megbódítani.

Mi történt tovább. Az ifjú gróf szive sugallatát követve nőül vette, rokonai roszallásának ellenére is, a vizhordó leányt, ki ez idő óta gróf St. J... neje lőn.

Midőn az ifjú gróf ez ismeretséget köté, ugyanazon időben Madrid előkelő házainál sok találgatásokra szolgáltatott alkalmat egy szép, fiatal, előkelő leány eltünése. Mindent elkövettek szülői elrablójának föltalálására, de hasztalan! sehol sem találtatott, mig egy társas mulatság alkalmával a mulatók közt megjelent az elveszett leány, még pedig mint neje a — jégszivü grófnak, kit csel által, egy vizhordónő ruhájában sikerült megbódítania.

És St. J...? Ő boldog, mert meg van győződve, hogy Spanyolország legszebb leányát birja.

Nemzeti szinház.

* April 11-kén: Servais hangverseny e, és „Ő nem féltékeny,“ vigjáték 1 fölv. Rónainé föllépte.

Servaist a világ első gordonkaművészének tartják; anyi bizonyos, hogy e méltóságos alak, mely az emelvényen előttünk megjelen, netovábbig vitte ama biztosságot, melyet a gordonkán a középszerűségig is nehéz elérni; e nehézkes hangszer az ő kezében hegedüvé válik, mely a leggyönyörübb futamokat csattogja, majd lágy fuvolává, mely oly csodálatosan sir ri, hogy hangjait valahol a zenekarban keressük, mert nem hihetjük el, hogy a hangok ama nagy hangszerből kerüljenek elő.

Servais a közönséget egészen fölvillanyozta, s mi hisszük, hogy azon esetben, ha még egy pár előadásra meglehetne őt nyerni, a szinházat mindanyiszor a szorongásig megtöltené.

A verseny előtt előadott vigjátékban Rónainé, mint szinházunk új szerződött tagja először lépett föl. A vigjátéki stylt nem látszik még anyira birni, hogy szinpadunkon első szerepeket kellő sikerrel adhasson, de mint soubrette szinésznő alkalmas tag lehet, mert szép hangja van, s tisztán, artikulálva szaval, valamint elég otthonossággal mozog. A közönség kihivással is méltányolta.

* April 12-kén először: „Róma leánya,“ eredeti dráma 4 fölv. Irta Hegedüs Lajos.

Fönn tartjuk magunknak, hogy ezen új drámáról jövő alkalommal kimeritőbben is szólhassunk, most csupán azt jegyezvén meg, hogy e mű elég szép tragikai alappal bir. Róma leánya, Cornélia megszereti a hazáját ostromló gallusok férfias vezérét Brennust, kivel véletlenül Róma környékén találkozik, s a kinek kilétét nem sejti. Brennus is szerelemre gyul a szép római hölgy iránt, kinek patriciusi származását viszont nem tudja. Róma leánya értesül, hogy Brennus szétverte a római seregeket, s hogy immár, Rómát is a legszégyenteljesebb elbukás fenyegeti; föltámad honleányi érzete, s megakarja hazáját minden áron menteni; fölteszi magában, hogy meghóditja a gallusok vezérét, a mi egyszerre sikerül is neki, mert ez Brennus; a gallusvezér igy fölfedeztetvén, kezével kinálja meg Cornéliát, ki azt el is fogadja, de csak azon föltét alatt, ha neki adja a vérontás nélkül meghódolt Rómát, melynek ilyszerű meghódoltatását magára vállalja. Cornélia most Rómába jő, azonban békités helyett keserű kifakadásokkal lázitja föl a rómaiakat, kik, miután az ellenség már a kapukon beeresztetett, a capitóliumba veszik magukat, s ezt védelmezik végső kétségbeeséssel. Brennust e nem remélt ellenállás fokozott haragra lobbantja, s most teljes erővel ostromolja a capitoliumot, mely már már elesik, midőn Cornélia nagy küzdés után férjét megöli, s Róma a gallusoktól, kiknek éltető lelke Brennus volt, megszabadul.

E meséből is látható e mű jó tragikai alapja, bár a kivitel az egyszerű alapeszmének nem egészen felel meg; de erről jövő alkalmakkal fogunk szólani, most még csak azt jegyezvén meg, hogy Hegedüs e darabjában sok haladást tanusitott a nyelvre nézve is, mely bár nem erőteljes, de kevésbé dagályos, mint szerző többi müveiben.

A darabot a kis számu közönség tetszéssel fogadta.

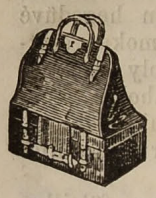
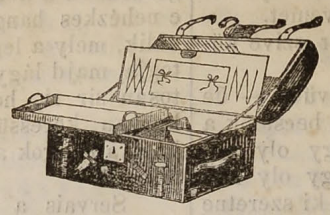
Azokat, kik az első előadást nem látták, figyelmeztetjük, hogy a másodikra jelenjenek meg, mert ha a római tárgyú müvek nincsenek is a közönség inyére, Jókainé Cornéliája oly szép, oly megragadó alak, mely a közönségnek egyedül is a legélvezetesebb müvészi gyönyört biztositja.

Nyilt posta.

„Ilonka, vagy a gyöngyvirágbokréták.“ A kezdet csak jót igér, s igy a végét is kérjük.

Ábray K. urnak. Átadtuk a levelet; egyébiránt azon tárgyban is személyesen legcélszerűebben végezhet.

Hirdetések.

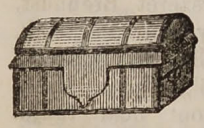

OTTENREITER L.

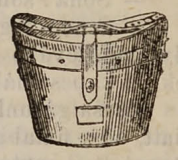

mindennemű **bőr-készletek, uti, vadász** és **istállószerek** készitője, ezelőtt úri-utca, most kishidutca, báró Sina-féle házban, ajánlja gazdag választéku **raktárát** saját készitményeiből, a tisztelt vevőknek. Miután 7 évi utazás idejét Francia- és Angolországban gyakorlatilag töltè, reményli, hogy **izlés** és **szilárd munka** által minden igénynek megfelelend, és egyuttal figyelmezti a t. c. közönséget, hogy boltjában egyszersmind a mühely is vagyon, hol a t. utazóknak alkalom nyújtatik arra, hogy saját előadásuk szerint bármily e szakmába tartozó cikkek elkészittetnek, himzések fölszereltetnek, ugyszinte igazitások is rögtön eszközöltetnek, méltányos és jutányos dij mellett.

Megrendelések uti-böröndökre stb. kivánt időre elkészittetnek legolcsóbb árakért. 12*

A nemzeti szinházban

egy első emeleti páholy jutányos árért a nyári hónapokra bérbe adandó. Többet e tárgyban Aebly Adolf úr vászonkereskedésében, Szervitatér, Teleki ház. 2—3

10*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja aszszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszités, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Hirdetmény.

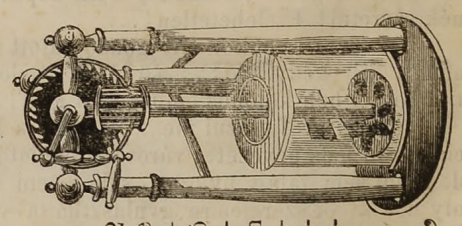
Számos fölhivás következtében van szerencsém a t. c. közönséget ezennel figyelmeztetni, hogy én mindennemü **férfi s nö**, mind két nembeli **gyermekingeket, gatyákat, alsónadrágokat,** és minden egyéb ezen szakba vágó fehér ruhanemüket legujabb francia modor szerint személyesen szabok ki, s különös gyakorlattal biró varrónök által készittetem el.

Egyszersmind jó munkáért, meglepö testhez való állásért, s legujabb divat mintákért jót állok.

Végre idegen kezek által elkontárkodott fehérruhának tökéletes helyreállitását, kezességi kötelezettséggel átvállalom.

1–6 **BECKER C. W.** Servitatéren 5. sz. a Fischer Károlyiféle cukrász-bolt mellett.

Legujabb szabadalmazott amerikai mérsék IRÓSVAJ-GÉP,

jótállás mellett.

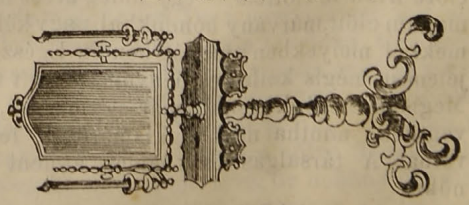
E készlet segélyével az év minden szakában 10—12 pere alatt sokkal jobb minőségü irósvajt, s a menyiségre nézve is öt percenttel többet készithetni, mint a közönséges úton. ½ akó vajhoz kellő készlet 18 ft, 1 akóhoz való pedig 24 fton kapható. Vannak továbbá 7, 8, és 10 itcéhez megkivántató készletek is. Továbbá ajánlom gazdagon ellátott raktáramat, mindenféle bútorapróságaimból, minők: réz- és vessző kalitkák, asztali virág etagek, tollett-asztalok, varró, thea, mosdó és iró-asztalok, a legujabb divat szerint, pipa-állványok, álló-tükrök, sat.

Butordiszmüvek raktára

HOLLENDER JÓZSEFNÉL,

(Királyutca, 6. sz.)

1*

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 45. Szombat, április 16-án 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

A kakukkos óra.

Az ősi ház a régi fák aljában
Oly csendesen áll egyedül magában,
Fiatal népe künn a zöld mezőben,
S az öregek — már rég a temetőben.
Benn a szobákban minden uj, szokatlan
Két ódonság van még csupán csak ottan,
Ezek utalnak most a régi jóra:
A nagyanyó és a kakukkos óra.

Az egyik egy nagy karszékhez lapulva
Alig látszik, hogy élve-é vagy halva?
Csak száraz ajka kezd olykor mozogni
S az olvasószem csendesen hullongni.
A másik egy kis szögletben szegényen,
Kityeg-kotyog és kakukkol szerényen,
Együtt szoktak ők minden roszra jóra
A nagyanyó és a kakukkos óra.

Kilencven éve lehet innen-onnan,
Hogy itten laknak békes nyugalomban.
Már a nagyanyó menyasszony korában
Itt volt az óra, a vendégszobában.
A boldogságnak perceit mutatta
S soha sem kapott dorgálást miatta.
Azóta együtt várnak roszra jóra:
A nagyanyó és a kakukkos óra.

Ugy össze szoktak . . . . . történt egy időbe,
Hogy a nagyanyó a templomba méne
S mig oda volt — a fiatal nép fogta
A lármás órát más szobába lopta. . . .
Az öreg megjött, leült karszékébe
S nem tudta mért? de köny jött a szemébe.
Kérdezték őt, de nem felelt a szóra:
Nem vette észre, hogy nincs ott az óra.

Pihenni vágyott és nem birt pihenni,
Imádkozott, de az sem akart menni:
Bágyadt és lankadt volt egész testére,
De álom nem jött mégis a szemére.
És tébbedt-lábbadt s beért a szobába,
Hol a vén óra kotyogott magába.
Leült . . . kérdezték s nem felelt a szóra:
Elaltatá őt a kakukkos óra.

S vitték az órát régi jó helyére;
De alig hogy ez oda vissza tére
A nagyanyónak is elment az álma
S becsoszogott szép csendesen utána.
Azóta ismét folyvást együtt élnek
S egymásnak régi dolgokat mesélnek,
S mulandóságuk veszik fontolóra,
A nagyanyó és a kakukkos óra. . . .

— Kotyog az óra most is mint szokása,
Minden órában van kakukkolása,
S a nagyanyó is, mit tehetne többet?
Majd bóbiskál, majd sóhajt egyet-egyet.
Egyszerre nagyot zörren most az óra,
Összetörik és lehull a pallóra.
Egy mély sóhajtás — aztán minden néma:
Csendesen hever a kakukkos óra. . . .

Megjön a háznép, s ajtóhoz lopódzik,
S hosszú ideig csendben hallgatódzik,
S benyit — — de minő nagy a bámulása,
Hogy az órának nincsen kotyogása,
S az öreg mégsem ébred szenderéből,
Az olvasó is kiesett kezéből. . . .
. . . . . Az öreg megholt, s nem vár földi jóra —
S végkép elnémult a kakukkos óra.

Szelestey László.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

A jó asszony az előszobában fogadott, mintha várt volna; rövid üdvözlet után kérdeztem, hon van é férje? Azt mondta, nincs itthon, de nagy zavarodottsága elárulta, hogy nem mondott igazat, férje itthon van, és én minden további szó nélkül a szoba felé indultam; de Csókáné utamat állta, és egész testében reszketve kért, menjek a másik szobába, Zsuzsihoz, ott jól fogom magam mulatni.

Az asszony esdeklése végre mégis lecsillapitotta nagy felindulásomat; gondolkodni kezdtem; mit is akarok tenni? Mit is érne, ha én Csóka Istvánnal beszélnék? Nyomatékosabbak lesznek é az én szavaim Erzsi esdekléseinél, könyeinél? de még az is kérdés, ha felindulásában meghallgatja é szavaimat!

Csókáné nyilván észrevette, min tépelődöm, mert magától kezdett beszélni azon szomorú jelenetről, mely ma házában előadta magát; és ha én tán ez ügyben jöttem ide — mert Erzsi bizonyára hozzám jött — kért, nyugodjam meg; ne menjek be férjéhez, nagyon föl van izgatva, még soha sem látta olyan nagy felindulásban; de az majd el fog múlni; csak mondjam meg Erzsinek is, hogy legyen nyugodt, jőjjön haza, ne durcáskodjék édes atyjával, a ki csak azért jött olyan nagy haragba, mert ellentmondott neki, férje pedig nincsen hozzászokva ellenmondáshoz; de majd ismét megbékélteti; és aztán minden jó lesz ismét, csak küldjem haza Erzsit minél elébb.

Csókáné asszony szavai egészen megnyugtattak, és magam hoztam vissza Erzsit anyja karjaiba, a legtávolabbról sem kétkedve, hogy az anya képes leend elháritani a veszélyt leánya fejéről.

De csalódtunk. Csóka István jelleme e néhány hó alatt, hogy a fővárosban élt, gyökeres változáson ment keresztül; a régi érzések eltompultak, a régi kötelékek széttágultak szivében az újabb viszonyok által; a szeretet helyét az érdekek kezdték pótolni; az a gondolat, hogy gazdag, elfelejtették vele a boldogságot; a mi szabad ideje volt, azt a szórakozások és mulatságok töltötték be; ezeket is a gazdagság nélkülözhetlen kellékei közé sorozta, igy a sors váratlan fordulata által, a lélek egészen kiforgattatott eddigi világából, és mert a nélkül sem tartozott a kiváló jellemek közé, engedett a körülmények vonzatásának; lelke elfásult, elaljasodott, mint az már úgy szokott lenni olyan embereknél, kiknél a pénz eszméje elhatalmasodik.

Csókáné nem vette észre a lelki változást; a szerető szivek mindig azon szinben látják kedvesüket, a milyenben lelkükbe fogadák képét; nem birják felfogni annak lehetőségét, hogy a kit ők jónak, nemesnek ismertek, az rosszá, nemtelenné változhatik át. Csókáné

nem egy olyan dolgot tapasztalt ugyan az utósó időben férje részéről, mely nem birta tetszését, de a világért sem mert volna ítéletet mondani felettők, annál kevésbbé pedig roszaknak nevezni azokat; neki nem volt ítélete férje ellenében; mindennemű okokat keresett, hogy mentegesse; bizonyára úgy kell annak lenni, az új körülmények igy hozták ezt magukkal, és inkább önönmagát vádolta, semmint férjét; a szerelem minden önállóságtól megfosztotta e szegény nőt.

Épen úgy gondolkodott a jó asszony a fennforgó esetben is; nem helyeselte ugyan férje szándékát, és kisérletet is tett, hogy lebeszélje őt róla, de Csóka István hajthatlan határozottsága csakhamar megingatták őt nézetében. Nem lehet az rosz, a mit az ő férje anyi határozottsággal áhit; bizonyára igaza van neki, és leánya minden bizonynyal boldog lesz e házasság által; hisz melyik atya akarná boldogtalanná tenni gyermekét! Beleerőszakolta magát férje nézetébe, és a helyett, hogy azt engedékenységre birná, inkább azon törekedett, hogy leányát szintén megbarátkoztassa ez eszmével. Hiába mondta ez neki, hogy ő nem lehet Bognár felesége, ő ki nem állhatja őt, ő Gergelyt szereti, a jó anyának majd megszakadt a szive, de nem adott igazat leányának, kérte, intette, ne szegüljön ellene atyja akaratjának; csak barátkozzék meg az eszmével; meglátja, megszereti Mukit; elismeri, hogy Gergely derék legény, de édes atyja azt mondja, nem neki való, és ő maga is átlátja, hogy igaza van; Gergely soha sem tudná megszokni a fővárosi életet, édes atyja pedig azt akarja, hogy a fővárosban lakjanak; annak tehát meg kell lenni; és meglátja, mihelyt bele szoktatja magát azon gondolatba, hogy annak meg kell lenni, mindjárt más szinben fog neki feltünni a dolog; megszereti az ifjút, és boldog lesz vele.

Ilyen nézetek ellenében Erzsi nem tudott küzdeni!

Mindjárt az első napokban átlátta, hogy hasztalan volna itt minden szó; igyekezett tehát követni anyja tanácsát; visszafojtotta mély bánatát szivébe, vissza a forró szerelmet Gergely iránt, és a gyülöletet az ifjú Bognár iránt; erőtette magát, hogy ne is gondoljon Gergelyre; sürü könyhullatások között égette el szerelme egyetlen zálogát, a levelet, melyet tőle kapott, és oly nyájasan, a hogy csak lehetett, fogadta leendő vőlegénye látogatásait; Muki most már mindennapos vendég volt a háznál, és beszélt neki fényről, gazdagságról, és menyire boldoggá fogja őt tenni, a mint ez már szokása az olyan embereknek, a kiknek a boldogságról igaz fogalmuk nincsen; Erzsi többször mondta ugyan neki, hogy nem szereti őt, és csak szülői kényszeritésének enged, de Muki nem törődött ezzel; ugyanazt mondta, a mit Csókáné asszony: a házasság után a szerelem is meglesz, és szerelem nélkül is boldoggá fogja őt tenni.

Szegény Erzsi! Közel volt a kétségbeeséshez! A kik az előbbi boldog időkben látták, alig ismertek volna most reá, anyira elfonyasztá a nehány heti bubánat. Arcának szép rózsái elhervadtak, szemeiben sötét fájdalom borongott, kerülte az embereket, fölkereste a magányt, a hol fájdalmát kisirhatta: még engem is került; minek is keresne föl? — mondá több izben; csak engem is megszomoritana, segiteni úgy sem segithetnék; csak az isten segithetne ő rajta, az isten pedig elforditotta róla szemét.

Igy multak a napok; a szegény leány mindinkább magába zárta nagy, keserves fájdalmát; azon ki nem fejezhető, semmi biztos alapon nem nyugvó szabadulási reménynyel szivében, mely az erős lelkeket még a legnagyobb szerencsétlenségben sem hagyja el.

De a szabadulási remény nem valósult; már arról kezdtek beszélni, hogy a jegyváltást megülik. Csóka István a legszebb és legdrágább öltönyöket vásárolta össze leánya számára. Akkor a szegény leány közel volt a kétségbeeséshez; fél napokig ült mellettem a nélkül, hogy egy szót szólt volna hozzám, máskor meg nyakamba borult, és úgy zogokott, úgy sirt, hogy attól tartottam, megszakad a szive; és reszkető félelemmel néztem az eljegyzés napja elé, remegve, óhajtva, csak tul volnánk már ezen is; nagyon féltem, hogy barátném nem éri meg e napot, beleőrül, vagy belehal a nagy fájdalomba; de nagy csudálkozásomra nehány nappal az eljegyzés előtt egészen nyugodt lett.

— Tehát valahára megbékültél sorsoddal! Oh beh örülök neki! Ez legbiztosabb záloga a boldogságnak! — mondám én, midőn nyugalmát látnám, lelkemből örvendezve, hogy olyan példás határozottsággal alkalmazkodik a kényszerült helyzetbe. Ritka nő az, a ki a szerelem nélküli házasságban boldogságot reményleni merne.

Megfoghatlan volt ugyan előttem, hogy a leány oly rövid idő alatt el tudta felejteni Gergelyt, a kin még csak nehány héttel azelőtt a tiszta szerelem egész erejével csüngött; csak a könnyelműség tud olyan hamar felejteni; de mentegettem őt; bizonyára nem szerette Gergelyt igazán. Az első szerelem nem mindig igaz; inkább a képzelet, mint a lélek szüleménye; ilyen lehetett Erzsi szerelme is; nem szereti ugyan vőlegényét, de a kötelességérzet némelykor ép úgy köti meg az erős lelkü nő szivét, mint a szerelem, és oly férj mellett, a ki e lelki nagyságot fölfogni, méltányolni tudja, a nő szerelem nélkül is kibékülhet sorsával.

Ekkép magyaráztam meg magamnak Erzsi lelkületét, és szivből kivántam neki, hogy boldog legyen; de a mint igy a kedves leány sorsán gondolkodtam, mind inkább kifejlődött bennem azon meggyőződés, hogy Erzsi e reáerőszakolt vőlegénynyel nem fog boldog lenni soha, pedig mi szánandó az oly nő sorsa, a ki a legnagyobb áldozatokat hozza, mire ember csak képes: a függetlenséget, az ártatlan szív menyei nyugalmát, az ifjúság tavaszi bájait, az öreg kor szép reményeit, mindent, mindent föláldoz oly férfiért, a kit még becsülni sem tud; oh, nagyon szánandó az ily nő sorsa.

E gondolatok foglalkoztatták elmémet egész éjjel, és lelkemből bántam, hogy barátságomat, minden befolyásomat föl nem használtam, hogy Erzsit még tovább is ellenszegülésre birjam. Véteknek tartottam ugyan föllázitani a gyermeket szüléi ellen, de még ennél is nagyobb véteknek megengedni, hogy egy ártatlan jó lélek örökké tartó kinpadra hurcoltassék; enyire nem kötelez a gyermeki szeretet; a szülék tán kivánhatják, hogy gyermekeik haljanak meg érettük, életet életért; de hogy a gyermek egy hosszú élet boldogtalanságát is nyugodtan elfogadja tőlük, szeszélyből, mert ez nekik úgy tetszik, erre nem kötelez sem isteni, sem emberi törvény, Erzsi pedig okvetlen boldogtalan lesz, és egyenesen magamat okolám boldogtalanságáért; ha én táplálom benne az ellenszegülést, e fonák házasság meg nem köttetik.

De tán még nem késő, gondolám, és alig vártam, hogy megviradjon, és reszkető szivvel siettem, hogy Csókáékhoz általmehessek. El voltam határozva, megakadályozni a házasságot minden áron.

Csóka Istvánt már nem találtam honn; azt az egy jó szokást mégis megtartotta még a régi jó időkből, hogy korán kelt föl, és mert dolga nem volt, az utcákon járkált, és gyönyörködött a fővárosi élet pongyolájában; Csokáné szintén fönn volt már, és rendezgetett a szobában. A mint megpillantott, vidáman jött elém, de nyilván arcomról olvasta le nagy fölindulásomat, mert ijedten kérdé: mi lelt, miért vagyok olyan halaványy; tán Erzsinek valami baja van?

— Még nem! — mondám neki szakgatott hangon, — de nagyon közel van hozzá, és el van veszve, ha meg nem mentjük.

— Hogyan? Hisz oly nyugodt volt! Istenem, hol van leányom? — kiáltá egyszerre a szegény asszony, az anyai szeretet kétségbeejtő ijedtségével, és görcsösen ragadta meg kezemet.

— Nyugodjék meg, Erzsinek még nincsen semmi baja!

— Tehát miért nem jött el? — kérdé némileg csillapultan. Miért nem hozta el magával?

— Mert éppen most jövök hazulról; tegnap este óta nem láttam; bizonyára még alszik

— Hogyan? — kérdé az anya csudálkozva — hát nem aludt önnél?

— Nálam?

— Igen, igen! — erősité az anya. — Hisz tegnap este együtt mentek el! Leányom azt mondta, hogy önnél akar maradni éjszaka is; egy befejezendő himzésen fognak együtt dolgozni.

— Mitsem tudok róla! — mondám én, iszonyú félelemtől megkapatva. — Nálam nem volt; az emlitett himzést a vőlegény számára, ma voltunk elkészitendők.

Csókáné asszony már nem hallgatta végig szavaimat, hanem rohant ki, leánya hálószobájába; alig birtam átkövetni.

Ott Zsuzsit találtuk; már ébren volt; előtte a szobaleány állt, mutogatva a ruhákat, melyeket a mai napra kiválasztott; éppen civódott a szobaleánynyal, hogy olyan halaványy szinü szalagot tett a ruhára, midőn beléptünk.

De Csókáné asszony nem hallotta e civódást, és midőn Zsuzsi egy tekintetet vetett anyjára, azonnal elhallgatott. Oh, nem lehet leirni azt a kifejezést, mely ez asszony arcán borongott! Félelem, önvád, remény és kétségbeesés mind irtóztató vonásokban voltak kifejezve ez arcon.

— Hát Erzsi hol van? — kérdé tétovázó tekintetet vetve maga körül.

— Erzsi? Hát Milinél! Hisz tudja édes anyám, hogy tegnap este odament — viszonzá a leány, kissé kedvetlenül, hogy kedvenc foglalkozásában háborgatták.

— Én hozzám? — kérdém én csudálkozással.

— Igen, igen! Hisz még együtt mentek el.

— Én nálam nem volt! — viszonzám iszonyú sejtelmektől kinzatva.

És elfeledkeztem Erzsiről, mert egész sajnálkozásomat, mély részvétemet Csókáné asszony vette igénybe! Oh nem tudom én leirni azt a lelki állapotot, melyben e szegény asszonyt most láttam. Egy ideig ott állt a szoba közepén reszketve, kétségbeesve, hogy azt hittem, nyomban össze fog rogyni; de nem rogyott össze; a kétségbecsés erőt adott neki. Szemei meredt tekintettel forogtak a szobában, mintha meg akarna győződni,hogy nem látja é,a kit keres; aztán odament az ágyhoz, melyben Erzsi szokott hálni, megtapogatta, fölhányta a takarót, a párnákat; aztán leült egy székre, és remegő kezeit térdére fektetve, tompa, érctelen hangon mondá:

— Úgy hát nem tudom, hol van! — és feje lekonyult és szemei a földre szegeződtek; úgy ült szótlanul, mozdulatlanul, és nekem nem volt bátorságom, hozzá közeledni, vagy megszólitani; féltem, mihelyt megszólitom, azon veszem észre magam, hogy meghalt.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

Ön tegnap a bank épületében Whitebread úrnál, a déli lépcsők aljában utánam tudakozódott?

— Igen uram, s tévedésből azt mondták, hogy lakása a Leadenhall-utcában van. De bevallom, hogy e tévedésnek magam vagyok az oka, mert jobban kellett volna — —

— Nem, nem! Némelykor csakugyan el szoktam járni öregatyám házába, s onnan jő a tévedés!

— Ha csak e tévedésnek kellett volna meginnom a levét, már régen önnél lennék!

— Ah, igen! ön meg egy másik, sokkal gonoszabb tévedésbe is jutott. Igaz! —

— Mit tud ő róla? — gondolá Brummel. — Ez valóban különös!

— Az Oldstreetben levő házban önnek igen kellemetlen negyedórát kellett töltenie! Nemde uram?

— Tudja, hogy honnan jövök! — gondolá Brummel. — Ezt csak az ördög adhatta értésére!

— De uram, honnan tudja ön? — kérdé hangosan.

— Önt ott meglopták, szép tisztem a tizedik ezredből!

— Ön tudja, hogy megloptak? De becsületemre —

— Úgy van é, vagy nem?

— Fájdalom, igaz!. De mivel ön tudja, ez — —

— Elvették gyémánt-csatjait!

— Ő a büvész, s nem öreg apja, — gondolá Brummel, — ha csak nem büvész az egész család.

— Ellopták arany-óráját is! — folytatá Price nyugodtan.

— Ez alatt titok lappang! — mondá magában Brummel.

— És tárcáját!

— Igen uram, tárcámat is!

— S volt benne?

— Valóban nem tudom, menyi volt benne?

— Tiz arany, s nehány darab ezüstpénz volt benne; pontosan tudom. Itt van önnek tárcája, itt van órája, s itt gyémántos csatjai. Vegye ön mindezt vissza! — folytatá Price, nevetve vendége nagy csodálkozásán.

— Nem, e holmit csak egy föltét alatt veszem vissza!

— Ez eredeti! Mondja el ön a föltétet!

— Beszélje el nekem, miként jutott e holmi az ön kezeihez, mit tőlem csak egy óra előtt loptak el?

— Ez nagyon egyszerű! Nem találja ön ki?

— Távol vagyok attól.

— Tekintsen ön rám!

— Nem látom át, hogyan lehetett. — —

— Nos, én vagyok a büvész!

— Ön?

— Én vagyok azon három ember egyike, a ki önt meglopta!

— Ön? — ismétlé Brummel.

— A három Pricet: az öreg apát, apát és fiút én állitottam elő; a büvészt, a tolvajt, s azt, kit ön most maga előtt lát. Én ide, Pallmallba, hamarabb jöttem önnél, mert hisz tudtam, hogy ön is ide fog jönni. Miután a cimzetet magam átadtam önnek, jó lovakon jöttem ide, s az ön kocsisát embereim egyikével helyettesitettem. Az ön első kocsisa öt schillinget kapott fáradságaért, miket alkalmasint most iszik el! Világos most a dolog ön előtt?

— De ez ördögi!

— Kételkedik még, hogy mindenütt elfogadhatom önt, a hol akarom?

— Nem, az ön részéről már mitsem csodálkozhatom. Azonban engedje megkérdenem, mi érdekből fejti ki ön előttem ördögi mestersége minden fogását?

— Először is ez örömemre, — mulatságomra, — boldogságomra szolgál. Az ember nem tudja, mi történhetik. — Azután pedig a walesi hereeg ifjú kegyencei egyikének, — kinek tán szüksége van szolgálataimra, — megakartam mutatni, mikép nem vagyok bizalmára méltatlan.

— Igen, elismerem, hogy szolgálatára szükségem van, s minél tovább hallgatom önt, annál inkább meggyőződöm e szolgálat fontosságáról!

— Ön igy beszél?!

— Mielőtt önben teljesen biznám, tudnom kell, mily jutalom leend majd az ön izlése szerinti, mert azok után, miket öntől láttam, s hallottam, hinnem kell, mikép nem lesz könnyü dolog önt kielégiteni!

— Istenem! azt viszonozhatnám önnek, hogy úgy a legnagyobb méltósággal biró minister, mint a legszegényebb angol előtt még mindig legjobb jutalom a pénz, de mégis meg kell vallonom, hogy e pillanatban, — bár nem vetem meg a pénzt, — azután még sem vágyakozom valami különösen. Nagyobb szükségem van védelemre, mint pénzre. Nekem nagy, igen nagy tervem van! de annak kivitele a legnagyobb nehézség! Oly ember, ki tekintélylyel biz az udvarnál, ki — miként ön — a hercegnek kedvence, nekem nagy hasznomra lehetne, s ha bele egyeznék nekem segiteni, — ez lenne jutalmam!

— Ön tudja, hogy szerencsétlenségemre nem én vagyok az egyedüli kedvenc.

— Bizonyára tudom. De ön közel van ahhoz.

— Igaz. Azonban azt is tudja, hogy a herceg nem bir mindazon hatalommal, mely magas rangját illeti.

— Ez még igazabb. De atyja, III. György ő felsége közel van ahhoz, hogy e világnak isten hozzádot mondjon!

— Ez csak valószinüség, édes Price úr! Ön látja, hogy nem akarok befolyásosabb lenni, mint a menyire valóban az vagyok, nehogy nagyobb jutalmat igérjek, mint milyet a bevégzett szolgálat után adhatnék. Mindazáltal igérem, hogy a kezeim közt levő minden alkalommal igyekezni fogok hálám kimutatására.

Price Károly merően szeme közé nézett a beszélőnek, s aztán folytatá:

— Jól van. Most mondja meg, mit kiván tőlem.

— Kisem ismeri jobban Londont önnél, — viszonzá Brummel. — Ön mindent tud, mi Londonban van, s mi itt történik.

— Mindjárt első szavainál félbeszakitom, — szólt Price fölkelve s egy zöld selyemfüggönyt félrevonva. A falon egy nagyszerü térkép látszott, mely London utcáit, tereit, házait s emlékeit állitotta elő. Ez bámulandó finomságú s pontos mű volt, melyet sajátkezüleg rajzolt. E térkép volt a terv, mely előtt Price legszebb hőstetteit gondolta ki, ha őt a rendőrség üldözőbe vette.

— Nézzen ön ide, — szólamlott meg Price, — azt mondja ön Brummel úr, hogy én ismerem e várost, melynek — mint mondják — épen úgy, mint a teremtésnek sem kezdete, sem vége nincs, mely egyiránt épült a földre és vizre. Ön itt látja e háztengert, melyeknek egyike a másikából látszik kinőttnek, s melyek egymást agyonnyomni látszanak. Itt vannak régi klastromok, szük celláikkal, melyekben délben is sötétség uralg; ott homályos, vizzel telt lyukak, patkányok, csupasz gyermekek, s mindig halvány, beteg asszonyok tanyái lát-

*

szanak. Emitt e szép széles utcák, mik Thebe- és Palmyrába illenének. Negyvenezer fölcicomázott, hóban és esőben meztelen vállú nő sétálgat ezeken, atlaszcipőkben egész éjen át, kik külsőleg vidámaknak látszanak, mig lelkükben kétségbeestek, kik szerelmet tétetnek s majdnem éhen halnak. Amott ama parkokban néma paloták vannak; még titokszerübb lakókkal, mint a kikről épen szólottam. S ön azt hiszi, hogy én mindezeket ismerem!? Ah, Istenen kivül ki ismerhetné mindezeket! Húsz év óta legeltetem szemeimet London minden szögletében, de megvallom, meghalok, mielőtt huszadrészét ismerném ez óriási városnak.

— Szerénysége túlzott, Price úr; s azért megmaradok legalább azon hitem mellett, hogy ön ismeri London szokásait.

— Mit akar ön-tulajdonképen megtudni tőlem? Ez azon kérdés, mely mindennek véget fog vetni!

— Nos, asszonyról van a szó!

Price oly arccal mosolygott, mintha mondaná: — Ezt gondoltam! — Azután igy szólt:

— Oly nőről nemde, kinek ármányait ön fel szeretné födözni? s vállait oly módon vonította, mintha azzal azt akarná kifejezni, hogy többet egyátalán nem szükség tudnia.

Brummel azonban közbe vágott.

— Nem, semmiesetre sem!

— Különben az nem is lett volna nehéz feladat. Tehát el kell szöktetni?

— Még kevésbbé. Azt sem tudom eddig, hol azon nő!

— Ön talán látta öt egy alkalommal, s most szeretné tudni, hol van? Ez nehéz, de mégis — —

— A dolog ezerszerte kényesebb! szakitá félbe Brummel. Ön ismeri London minden híres szépségét, azaz oly nőit, kik minden testi tökélyt egyesitenek magukban?

— Igen; de férjezett nőkről szól ön?

— Nem!

— Annál roszabb. Izlésemnek tökéletesen meg kellene egyeznie az önével, hogy tudósitásaim csak némi haszonnal is birjanak.

— Látom, ön engem meg nem értett. Én oly nőkről beszélek, kik szépségük által általános hirre jutottak.

— Nos, ezeket ép oly jól ismeri ön, mint én. Ön ismeri Henderson ladyt, kinek férje minap Brenton lorddal vivott, mert — —

— Ismerem ezt a történetet.

— Ön ismeri a kevély Stirling ladyt, Carter, Falcon és Bosrok ladyket, az udvar e négy legszebb hölgyét. Ezek felől tehát mitsem mondhatok önnek.

— Bocsásson meg Price úr, de a nagyvilági és udvari delnőkről tökéletesen osztom véleményét. Ezeket úgy ismerem, mint ön, de kétlem, hogy egyedül ezek volnának London szép női!

— Bizonyára nemcsak ezek!

— Vannak még többen is, kik megérdemlik az emlitést.

— Ön tehát azon nőt akarja ismerni, — jegyzé meg Price, — ki rang és állás nélkül a legszebbnek mondható?

— Épen ezt akarom!

— De izlésünk tán különböző?

— Már mondottam, hogy a dologban se az ön, se az én izlésem ne itéljen, hanem a nagy tömegé. Az ily itélet ritkán csal.

— Már most értem. De a legszebb nő a legerényesebb is legyen?

— Ez már egészen más kérdés. Én ritka madarat kivánok öntől, de nem olyat, mely nem létezhetik!

— S ha találok kivánsága szerinti nőt, mit akar ön azzal elkezdeni? — kérdé Price azon merészséggel, mely állásából következett.

— E pontra nézve nem engedem meg a kérdezősködést!

— Ön nem akar válaszolni? Istenem, mire való a szép nő másra, minthogy szeretőnk legyen!

— Lássa, hogy kérdése szükségtelen volt, miután a választ úgy is tudja!

— Ön tehát ezen, általam fölfedezendő nőt szeretőjévé akarja tenni?

— Igen!

— Ön eredeti, s korához képest tán nagyon is eredeti! — szólt Price, a hallottak fölött kissé gondolkozva. — Ön a nem látottat, az ismeretlent szereti. E passiója rendesen csak akkor támad az embernek, ha legszebb korát már átélta. Ön az életbe még csak most lép be, s már is oda jutott. No, de ez az ön dolga.

— Nem az enyém, kérem, az öné!

— Oh, az én dolgom könnyebb, mint sem képzelém!

— Annál jobb! — vélekedék a fiatal tiszt.

— De én nem ereszkedem ezen ügybe?

— Mit, most már visszalépne?

— Igen, mert bizonyosan tudom, hogy nem lesz sikere. Bolondság volna tőlem háborút üzenni oda, a hol tudom, hogy el fogom veszteni a csatát.

— Ez nagyon boszantó! — kiáltott föl Brummel, ki jobb eredményt várt.

— Engem is boszant, uram, engem is. De gondolja meg, hogy mit kiván. Ha valami fiatal diák kivánta volna tőlem a mit ön, annak megmutatnám az első szőkefürtös viasz arcot, melylyel találkoznám, s bizonyosan meglenne fogva. De oly fiatal embert, mint ön, nem egy könnyü kielégiteni, kivált midőn az udvar legszebb s legdivatosb hölgyei közt választhat. Ön a képzelet felhői után jár, a szép közt a különöset keresi, a csodálatos közt a rendkivülit, meglepetésre számit, s ha a nő kacér, ön ki fog fáradni. Miként lehetne igy önt megbüvölni s visszatartóztatni?

— Úgy van Price úr, úgy van!

— S ön azt akarja, hogy ily vadra vadásszak?

— Ki vadászhatna más?

— Nem tudom, de én nem fogok. A véletlen jobban szokott ily dolgokat elintézni, mint az emberek. Sokszor egy női alak megpillantásánál szivünk egy mozdulatára igy szólunk: Ez azon nő, ki — hanem megálljunk! — Kiáltott fel Price, hirtelen homlokára ütve.

Price felkelt, s Brummel példáját követte.

— Mily világitó gondolata támadt? — kérdé Brummel.

— De — nem — lehetetlen!

Brummel a megtestesült nyughatatlansággá vált.

— De az Istenért, beszéljen ön.

— Brummel úr, ismeri ön ama hires lónak, Godolphinnak történetét?

— Az ördögbe, ki ne tudná ezt Londonban?

— E lovat egy lóismerő hazánkfia egy utca szögletén nehéz kocsi elé fogva pillantotta meg.

— Igen, igen, tudom! De térjünk át az ön gondolatára.

— Ön tudja tehát, hogy ezen lovat azon úr tüstént megvette, mert felismerte benne a nemes származású arab állatot, mely később oly sok hasznot hajtott.

— Édes Pricem, ha sziveskedik visszaemlékezni, úgy tudom, hogy nőrül beszéltünk s nem lóról.

— Nálunk Godolphin lett a szép angol lovak ősatyja.

— De az ég nevére, mi vonatkozása van ennek a — —

— Hány napot ád, hogy válaszolhassak? — kérdé Price változtatott hangon.

— A menyit ön akar!

— Tizennégy napot, mert bizonyos fontos ügyben el kell útaznom.

— Szép! tehát tizennégy napot!

— Hová irjak önnek, Brummel úr?

— Charing-Crossba. Jegyezze föl ön!

— Én mitsem szoktam följegyezni!

— Ön tehát megtalálta azt, a mit keresek?

— Azt hiszem, megleltem az ön arabs lovát.

— Oly nőt, a milyet óhajtok?

— Azt hiszem, igen. Egy Godolphint, vagy ha jobban tetszik Godolphinet!

— Fiatal?

— Igen!

— Szép?

— Annál is több!

— Csábitó?

— Félelmetesen!

— Könnyü?

— Nem!

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

A PLOERMELI BÚCSÚ.

(Meyerbeer legújabb dalműve.)

A külföldi lapok a csodálkozás szóvirágaival vannak elhalmozva azon siker folytán, melyet Meyerbeer legújabb dalműve, a „Ploermeli búcsú“ aratott.

E dalművéről a szellemdús Hartmann Mór, a „kölni lap“ hires levelezője következőleg ir:

Ha e dalművet egyetlen, régi, elkopott diszitmény mellett, s minden regényes jelmez nélkül adták volna is, sikere még is ugyan ily nagy, roppant, megmérhetlen lett volna.

Meyerbeer zenéje mindent elfeledtetett. Semmit nem láttunk, nem hallottunk, nem éreztünk, nem lélekzettünk, csak e zenét. És a nagy mester még is úgy jelent meg, mint egy szerény ifjú, ki szeretetreméltó együgyűséggel külső eszközöket hisz szükségeseknek arra, hogy azt elérje, a mit lángeszének ereje által is oly könnyen, és oly sokszorosan elér.

E szerénység egy század negyed eredményei után, s egy diadalmas élet hatvanharmadik évében valóban kétszeresen alkalmas arra, hogy a lelkesedésbe, melytől egész Páris át van hatva, a megindulás derültségét vegyitse. Hatvanhárom év! tehát még csak hét hiányzik azon élet folyamból, mely a költő-király szerint az embernek megszámláltatott; s e dalmű az ő gazdagsága, frissesége, ifjúsága által reánk még is azon benyomást tette, mintha azon forrásból, melyből fakadt, még számtalan születendő mesterművet lehetne várni.

Meyerbeer e dalművével, a történet tüneményei: az Angelok, Titiánok és Goethék sorába lépett, ez örök ifjak közé, kiktől a teremtő erő soha sem akart bucsút venni.

Tegnap a foyerk, corridorok, s azon csoportokban, melyek késő éjfélig a boulevardokon és kávéházakban, mint valami forradalom előestéjén alakultak, nem egyszer, de százszor és folytonosan lehetett hallani, hogy a „Bucsújárat Ploermel“-be, Meyerbeer legszebb, leggazdagabb, és leggeniálisabb dalműve.

Természetes, hogy vannak, a kik ezen nézet ellen is harcolnak, de e harc a biró előtt sokáig eldöntetlenül marad.

Én hivatlan műkedvelő, itélni nem akarok, hanem anyi bizonyosnak tünik föl előttem, hogy azon erőszakoltságokat, melyek Meyerbeer legszebb műveiben is itt ott előfordulnak, e dalműben sehol, vagy alig lehet észrevenni; hogy a munkálkodó gondolkozás, a reflexio a legbevégzettebb műforma mögött tünnek el, s a termékenység áradozó bősége a legnagyobb egyszerűségben lép föl, mint ez a legremekebb műveknél szokott előfordulni.

Én nem az első benyomás után beszélek; jelen voltam a főpróbán is, mely egy teljes előadással ér föl; mind ezen előnyök még inkább föltüntek nekem a második előadás után, s úgy hiszem a tizedik, s az ötvenedik után még inkább föl fognak tünni.

Ha a dallamok egyszerűségét, természetességét valaki a fölfoghatás könnyűsége után akarja megitélni, úgy biztosithatom, hogy már a főpróbát, fejemben a melodiák egész özönével hagytam el, s ha csak egy szerencsétlen műkedvelő nem volnék, úgy a legjelentékenyebb számokat — mintegy tiz tizenkettőt — akár leirhattam volna, magándalokat úgy, mint ensembleekat.

Minő csodálatos valami ez a genie! Legyen! s a világ tele van uj gondolatokkal és melódiákkal, melyekről tegnap még sejtelme sem volt.

Egy pár hét mulva szinházak, utcák, szalonok, s elrejtett padlásszobák fognak zengeni e szép, lelkesitő daloktól, melyek nem rég egy fekete frakkos, egyszerű csendes ember lelkében szenderegtek, mint a tavaszban a fakadó bimbók.

E csuda sejtelme a közönséget először az ájtatosság egy nemével tölté el, majd roppant, fanatikus fölkiáltásokban tört ki, midőn a szinészek a harmadik fölvonás után az agg, s minden tagjában reszkető szerzőt a szinpadra hozák.

Olyan este volt ez, mely a művészet történetében számitani fog, s mely a közönség mélyebb érzésű része előtt örök jelentékenységű marad.

Fölebb mondám — folytatja Hartmann — hogy Meyerbeer megmutatá, miként a holdfény, vizesések, vihar, s a többi szinpadi szemkápráztatás menyire fölösleges volt; hozzá tehetném, hogy ő a librettot is fölöslegessé tevé. Ezen operaszöveg igen szegény, de mi a zene mellett e szegénységet is elfeledők.

A történet ez:

Hoel, menyasszonyával Dinorával együtt a ploermeli bucsújárathoz csatlakozik, s a kápolnafelé tart, hogy ott megesküdjenek. Egyszerre roppant vihar tör ki, mely szétszórja a bucsújárókat, az egész lakodalmi népet, s összerombolja Dinóra atyjának házát, mely lángba borúl.

Hoel — egy képzelgő kecskepásztor — ki mindig arról álmodozott, hogyan öltöztethetné ő szeretett Dinóráját aranyba és drága kövekbe: most a legkeserűbb szegénységbe látja sülyedni magát és menyasszonyát. Szomorún bolyong a ház romjai körül, midőn egy öreg ember közelit feléje, s magát bűvösnek állitván, mondja: „Én megtanitlak a kincs-keresésre tégedet, ha egy évig hegyörvényekben, sivatagokon velem elrejtve élsz, és női arcot nem akarsz látni!“ Hoel beleegyezik, s Parnick szabót megbizza, hogy Dinórát az ő eltünéséről értesitse. Egy év mulva vissza jön, és akkor kincsekkel fogja elboritani. De a gonosz szabó, ki Dinórát szereti, hogy ennek szivét elidegenitse tőle, azt mondja, hogy Hoel világgá ment, valahol egy gazdag nőt keresni. Dinóra megtébolyodik. Tébolyában egy fehér kecskéje van, melyet mindig keres, és mindig követ. Az év elmúlik, ismét a ploermeli bucsú előestéjén állunk. S a cselekmény valólag itt kezdődik, s mindezen előzmény csupán a nyitány és karok által — melyek folyvást hallhatók — jelöltetnek. Az egész esemény — az epizodok elhagyásával — a következőkből áll:

Hoel vissza tér, hogy a kincset „az elátkozott völgyből“ fölemelje. De valakit kell szerezni, ki a mélyből fölemelt kincset először megérintse, mert a ki először érinti meg, az még azon évben meghal. E célra egy gyáva, bárgyú dudást választ, ki e tájon ismeretlen, s kit Hoel fölbátorit borral és azzal, hogy neki arany hegyeket igér. Kivonúlnak tehát; az éjfél közel van; már az elátkozott völgyben állnak. A dudás megkérdi, miért akarja Hoel megosztani kincsét ő vele oly önzetlenül, aztán eldúdolja azon legenda felét, mely a kincs fölemeléséről szól, s melyet Hoeltól tanult. A bolyongó tébolyodott lány épen erre jár, s tovább dalolja a legendát, melyből a dudás megtudja, hogy ki a kincset először érinti meg, az az ördögé. Ő nem akar az ördögé lenni, s a két kincsásó közt viszály támad. A tébolyodott ismét arra tart, s a dudás azon gondolatra jő, hogy a kincset először e leánynyal érinteti meg. Hoel ez alkalommal látja először újra kedvesét, de igen szomorú, kétséges alakban, s nem hiszi, hogy benne szeretőjét látja, mert a legenda szerint a kincs-fölemelés órájában a legkedvesebb és ingerlőbb nőalakok fogják körül lebegni, hogy a kincs ásót megzavarják és tervét megbuktassák. Ezek tehát a pokol tüneményei és csalképei, kiknek nem engedheti meg, hogy kincsét elrabolják. A kincs-keresőnek — a legenda szerint — a fehér kecskét kell követnie, mikor előjön, mert az oda szalad, a hol a kincs elásva van. E pillanatban föltünik a fehér kecske, s a fatörzsön szalad át, mely egy mélységen vezet keresztül; Dinóra utána fut. Ekkor ismét vihar tör ki; a zápor omlik; a patak a veszélyes hid alatt megárad. Dinóra a fatörzsön támolyog, midőn a villám oda csap; a hid összetörik, Dinóra a mélybe zuhan, hol egy vizesés zuhog. Hoel most ismeri meg kedvesét, a villámfénynél. Utána rohan, megszabaditja, és azt eszméletlenül (a 3-dik felv.ban) a pázsitra fekteti. Ez alatt reggel lett, Dinóra fölveti szemeit; kedvesének jelenléte, az éj megrázó történetei valószinüleg sokat tesznek arra, hogy tébolyodottságát félig meddig elriasszák; ő azt hiszi, hogy csupán rosz álma volt. Kedvese megerősité e hitében. Szerencsére a ploermeli bucsújárat ismét arra vonúl; ugyanazon dalokat hallja, ugyanazon alakokat látja, mint akkor, midőn lelki szemei bezárultak. Kedvesével ismét oda csatlakozik a menethez, mint akkor; a menyezet alá állva ugyanazon úton haladnak, ugyanazon kápolnához, hogy ott megesküdjenek. Dinóra boldog, meg van mentve. A történet színhelye: Ploermel, Bretagne egyik regedús, és tündérek által lakott faluja.

Számtalan epizodot, valódi foltozást, mely a cselekményhez nem tartozik, kihagytam; de ezek az opera ensemblée-jában mégis figyelemreméltók, mert Meyerbeer arra használá, hogy belőlük apró műveket alkosson, melyek bár az egészhez vannak nőve, mint egyes kis mesterművek emelkednek ki, mintegy egy fő, egy alak, egy csoportozat valamely nagyobb képből; ilyen például a Dinóra és dudás közti kettős, a poharazók kara a második fölvonás elején, Dinóra, midőn a holdfénynél táncol és énekel (a legtartalmasabb gyönyörű számok egyike, mely a közönséget egészen föllelkesité,) továbbá a vadász és a kecskepásztor magándala, a mivel a harmadik fölvonás eleje oly idyllileg kezdődik, oly formán, mint Schiller Tell Vilmosa. A nagyszerű részek, melyek szorosan az egészhez tartoznak, számtalanok. A bucsújárók éneke, mely már a nyitány alatt a függöny mögül hallatszik, és többször előjön, mig a harmadik és az utósó fölvonást egész terjében befejezi, egyike a leggyönyörűbb, legihlettebb műveknek, melyeket valaha a templomi zene előteremtett.

Hoel nagy áriájában, s a Hoel és a dudás közti kettősben, midőn az utóbbi a kincsásó titkába avattatik, továbbá a főszemélyek terzettjében, mely az első fölvonást bezárja, s a dudás aggodalmas dalában (a 2-dik fölvonás alatt,) Meyerbeer a Hugenották és Ördög Róbert legszebb részeit is fölül multa. A harmadik fölvonásban nehány szava: „Mon Dieu, ce n'etait donc qu'un réve“ egyszerre könyet csal a hallgató szemeibe. De legcsodálatosabb, elbüvölőbb, titokteljesebb ama legenda dallama, melyet Dinóra a második fölvonásban énekel. Ez úgy hangzik, mint egy más, elvesztett ős világ dala. Én hiszem is, hogy valami régi nép világához tartozott, s Meyerbeer onnan merité. Mivel a mű meséje Bretagneban játszik, sokan azt sejtik, hogy valami bretagnei népdal; de én jártam Bretagneban, s ismerem az ő énekeiket; e dal inkább ó-spanyol, mór, vagy héber. E dalt sajátságossága, és formájának szokatlan volta miatt nehéz utánénekelni, s mégis feledhetlen, fülünkben cseng, a nélkül, hogy megfoghatnók.

Az előadás egészben véve dicséretreméltó volt, bár nem hibátlan; a siker nagy, megragadó és minden irigység fölött való. Az egész közönség azon meggyőződéstől látszott áthatva lenni, hogy egy nevezetes eseménynél, egy mű születésénél van jelen, mely által megtisztelve van, mert ez az emberi szellemet tiszteli meg, mert ez a legmagasb és legnemesb erő nyilatkozata, a teremtő erő, a művészet. Meyerbeer tegnap óta mindenesetre egy fokkal magasabban áll ama lépcsőn, mely az örök hirhez vezet. Jegyezzük föl a kort világosan: a megváltás 1859-dik évében, april hónapjának ötödikén, virágvasárnap előtt tizenhárom nappal, a mi jó városunkban, Lutetiában, Giacomo Meyerbeer hatvanharmadik évében.

Budapesti hirharang.

† Egy „uj nemzeti vállalat"-ról akarunk szólani, mely megérdemli a közönség tömeges részvétét. Más hatalmasabb nemzetek Pantheonokot szoktak emelni jeleseiknek, rájuk irva: „aux grands hommes la patrie reconaissante" (a nagy embereknek a hálás haza;) mi nekünk is vannak nagy embereink, de nincs „üdvleldénk," melynek eszméje meghalt, mielőtt életbe lépett volna. De ha ily Pantheont nem emelhetünk is kőből, emeljünk papirból. E gondolat melegité föl Heckenast Gusztávot, hogy a „Magyar nemzet classicus iróit" uj teljes és olcsó kiadásban bocsássa a közönség elé, Toldy Ferenc irodalom-buvár szerkesztése mellett. — E vállalat megindításához valóságos áldozatkészség kell most, midőn a közönség a legjobb könyveket sem veszi, s irodalma iránt meggondolatlanúl hidegülni kezd. A gyüjteményt Kisfaludy Károly és Kölcsey Ferenc minden munkái nyitják meg, s hogy e maradandó művek minden osztály közt minél jobban elterjedhessenek, ára nagyon olcsóra van határozva. (Előfizetés: tiz 200 lapos kötetre 5 ujforint.) Ha e fontos vállalatnak négyezer előfizetője leend, akkor Heckenast mindazon költők ércbe öntött szobrait ki fogja adni, kik a gyüjteményben helyt foglaltak, és e szobrokból egy egy példányt a magyar és erdélyi muzeumoknak ajánl, azok nevében, kik a remek irók kiadását pártfogolják. Ily vállalatokat buzgó részvéttel kell felkarolni, mert nemzet csak addig él, mig legjobbjai szellemében él; s ha ily gyüjtemények iránt is a szokásos közönynyel viseltetünk, akkor idővel elfoghatják mondani rólunk: „ez áldott földön valaha egy nép élt, mely nagy embereit nem tisztelte, s nem tudta fentartani azok emlékezetét.

† Elkell ismernünk, hogy Heckenast Gusztáv kiadó, még folyvást legtöbbet tesz könyvirodalmunk emelésére. Őt még a mai közöny sem riasztja vissza. Most is Eszter szerzőjének régiebb és ujabb novelláit adá ki, négy csinos kötetben, melyek „Az Ilmérek, Az emrődi kisértet, Életregény poharazás közt, Egy igaz ember, A XVIII század uj öntetben, Kettő egy helyett, Egy anya, Annia, A különc, A tengeren, és Egy éj Sulowban" cimű érdekes novellákat tartalmazzák. A négy kötet ára négy forint. Ezenkivül báró Józsika Miklós-nak „Viszhangok" cim alatt ismert régi kisebb regényei is, uj kiadásban jelentek meg nála, 50 uj krros kötetekben. Ily buzgalom után, nagy tulságba esik azon lap, mely Heckenasttól minden érdemet megtagad, csupán azért, mert „Rózsa Sándor viselt dolgait" is kiadá, s 80 uj krajcárért árultatja. Tagadhatlan, hogy sokkal jobb lett volna, ha az érdemes kiadó e helyett valamely szép jövőjü fiatal irót pártfogolt, buzditott és segitett volna, hanem az is tagadhatlan, hogy Rózsa Sándor viselt dolgai sok embert érdekelnek, s egy kis könyvárusi számitás mindig megengedhető annak, ki az irodalmért már oly sokat tett és fáradozott. Mi, ha szabad Heckenast úrhoz egy óhajtást intéznünk — csupán azt szeretnők még, ha azon fiatal tehetségeket is fölkarolni igyekeznék, kiknek éppen most lenne szükségük a legnagyobb pártolásra, hogy belőlük a „jövendő jeles irói" válhassanak.

† A P. Napló a legbitelesb forrásból jelenti: hogy a „Telivér" pályanyertes szerzője nem báró Eötvös József. A közönség tehát most még kivánesiabban kérdheti, „vajh ki hát az, s merre van hazája?"

† A jövő hét, a nyugalom hete lessz a nemzeti szinházban. De e nyugidő alatt is előkészületeket tesznek, hogy april hó utósó hetét minél érdekesebbé tegyék. Ez utósó héten fognak föllépni a „Bánkbán"-ban Komáromy Alajos mint Bánk, és Priel Cornélia mint Melinda; a „Lindában" Hajnal Lidia és Mariotti. Ekkor lessz Feleki jutalomjátéka (april 27-én) Barriére hires „Cendrillona," és Bignio jutalmául (april 30-án) az „Észak csillaga." Legalább igy igéri a játékrend, mely fölött azonban korlátlan hatalommal uralkodnak mindig: a sors és emberek szeszélye.

† Vas Gereben ismert irónk „A múltak emlékei" cimű műve, két csinos és tartalmas kötetben megjelent. Tartalma elbeszélések, genreképek és érdekes adomák. E könyv ismét régi képekből áll, de oly jeles férfiak képeiből, minők a Kisfaludyak, Berzsenyi, Nagy Pál. sat. Ki ne olvasna róluk örömest, kivált ily eleven, ötletes és magyaros modorban, mely Vas Gereben eredeti sajátsága és kizárólagos sajátja. E könyv „viszonemlékül" báró Rudics József úrnak van ajánlva, ki hazai irodalmunkkal oly lelkesen foglalkozik. Kapható Ráth Mór bizományában.

† Kubinyi Ferenc a P. Naplóban, újra megpenditi a péceli Ráday-féle könyvtár megvételét, a múzeum számára. Gondoljuk meg — úgy mond — hogy a tulajdonos Ráday Gedeon gróf, 4871 munkát 10,302 kötetben 40,000 pftért kész, de csak a nemzetnek átadni, azon hazafiúi ajánlat mellett, hogy a kérdéses könyvtárnak oda nem számitott 3500 kötetből álló magyar részét, minden kéziratot (a családiak kivételével,) csiga gyüjteményét, Albrecht Dürertől 60 eredeti metszvényt és egy eredeti rajzot, ezenkivül hat eredeti festvényt (Holbein, Cranach Lucas, Tintoretto és Van Dyck-félét) kész ingyen a múzeumnak átengedni, saz egész könyvtárt saját költségén a múzeumba szállittatni. A nemes gróf ajánlata nevezetes, sőt áldozat; többet igényelni igaztalanság volna. E könyvtárt — melyet egy augsburgi ember is szeretne megvenni — 1836 évben, midőn az országgyülés annak megvételét elhatározta, 53,618 pftra becsülék. Halálos vétek lenne kiszalasztani kezeink közül.

† A hirlapok sohasem panaszkodnának a közöny és részvétlenség ellen, ha minden magyar város úgy pártolná az irodalmat, mint Szeged vagy Nagy-Várad. Nagy-Váradra 1857-ben összesen 961 lappéldány járt, a folyó év első évnegyedében pedig 1245 példány, melyek közt magyar 944 vala. Ez kiáltó bizonysága, hogy N.-Várad a legmüveltebb városok sorába tartozik.

† Virághalmi F. „Törökvilág Győrben" cimű két kötetes történeti regényére nyit előfizetést két f.jával. Szerző szép és nehéz föladatot tűzött maga elé: hü korrajzot kiván adni, a győri vidék népembereit festve a közös küzdés és szenvedés között. A proggrammban — divatos modor szerint — ez áll: „egy a nemzet alsóbb rétegeiből vett kor és történeti rajzot sikerült alkotnom, mely hü ecsetvonásokban ábrázolja vidékünknek még sokak előtt ismeretlen viszonyait." Óhajtjuk, hogy majdan a közönség is a szerző véleményén legyen, de mindenekelőtt szeretnők, ha ez önajánló modor az előfizetési fölhivások terén, nem jönne — divatba.

† Szép kegyeletes megemlékezés, hogy Farkas Lajos szinész hamvai fölé, tisztelői emléket állitanak, a kolozsvári temetőben.

† Liszt Ferenc közelebb azon kitüntetésben részesült, hogy a vaskorona-rend harmadik osztályú érdemjelével diszittetett föl, érdemei elismeréseül.

† Goldmark Károly szerdai hangversenye, az Európában jó sikerrel ment véghez. „Miért ez Goldmark hangversenye? — kérdé valaki, — midőn ő maga egyetlen egy darabot sem játszik benne". Azért, mert valamenyien az ő müveit játszották és énekelték. Goldmark elismerést érdemlő tehetség. B-dur triója, kivált az adagio, szép, eszmeteljes szerzemény; dalaiban jellem és költészet van, noha itt ott még meglátszik az utánzás nyoma. Mi a közönséget illeti, Goldmark ezúttal nem szerzett sok — aranyat, hanem annál több elismerést.

† A „Székely leány" népszerüsödni kezd. (Ki hitte volna?) Közelebb egy quadrillet játszottak belőle „a kék macskában", „Székeli Léany" cim alatt, noha e hirdetést is a magyarok fővárosában nyomták.

Vidék.

Marosvásárhelyi tárca.

(Aprilis elején.)

(Az időjárás=diplomatia. — Irodalmi statistika és az irodalom „titkos" pártolói. — Erdélyi irodalmi hirek.)

A keleti kérdés alkalmával előbb volt háború és aztán conferencia; most azt mondják, hogy előbb lesz conferencia, azután pedig háború. Az időjárás is épen úgy tesz most, mint a diplomatia. Furcsa időket élünk! Februariusban a vörös fűzfa rügyezett; marcius elején villámlott és dörgött; most meg apr. 2 kán térdig érő hóban gázolunk. Ilyenkor tehátlan, a midőn a „Vasárnapi Ujság" Medgyes Lajosra ráfogja, hogy a mi csekélységünk hirlapi cikkei M. L. úr elmeszüleményei gyanánt figuráltak a külföldi sajtóban, a miért is nem anyira saját érdekünkben, mint inkább a Medgyes úrében a „Pesti Napló"ban reclamálni valánk kénytelenek; ilyenkor, midőn a „Vas. Ujság" sok, de sok erdélyi előfizetője mai napig is mind hiába várja, hogy oly férfinak is hozza arcképét és életirását, ki a magyar divatlap-irodalomnak nemcsak egyik úttörője volt, hanem mint szerkesztő vagyona nagyobb részét is a szépirodalom előmozditására áldozta, a kinek neve pedig: néhai Petrichevich Horváth Lázár, a „Honderü" volt szerkesztője*); ilyenkor tehátlan (wie reimt sich das zusammen?) legjobb, ha az irodalmi statistikára adjuk magunkat, az ide járó lapokat előszámláljuk, és e száraz tárgyat, mint a kosztosokat rászedő szakácsok, holmi sauce piquante-ba áztatjuk; járnak pedig ide:

„Pesti Napló" 19; „M. Sajtó" 8; „M. Futár" 24; „K. Közlöny" 66; „Pol. Ujd." 90; „Hölgyfutár" 7; „Divatcsarnok" 4; „Szép. Közlöny" 7; „Nővilág" 33; „Napkelet" 8; „Üstökös" 12; „Vas. Ujság" 95; „Hirmondó" 103; „M. Néplap" 3; „Kath. Néplap" 4; „Tan. lap." 2; „Akad értesitő" 1; „Egyházi és isk. lapok" 12; „Két garasos Ujs." 3; „Gazdasági lapok" 5; „Fal. Gazda" 7; „Kerti gazdaság" 10; „Törvényszéki csarnok" 7; „Törvénykez. lapok" 12; „Orvosi hetilap" 3; „Borász. lap" 2; „Verseny és Vadászl." 3; huszonhét magyar lap után: 550 példány; — német nyelven: „Wiener Zeitung" 3; „Ost. D. Post" 5; „Wanderer" 2; „Oester. Zeitung" 1; „Fremdenblatt" 6; „Milit. Ztg" 1; „Presse" 15; „Augsb. Allg." 3! „Kölnische Ztg" 1; „Weser Ztg" 1; „Siebenbürger Bote" 38; „Kronst. Ztg" 2; „Pesth. Lloyd" 1;

*) Azon esetben, hogy hacsak egyedül az élőket szabad üdvleldesiteni, mély alázattal engedelmet kérünk.] N. Y. Z.

„Bohemia“ 2; „Pusterthaler Bote“ 1; „Figaro“ 1; „Iris“ 5; „Wiener Elegante“ 2, „Allg. Muster Ztg“ 1: „Bazar“ 2; „Muster et Moden Ztg“ 1; „Frauen Ztg“ 1; „Gartenlaube“ 1; „Dorfbarbier“ 2; „Fliegende Blätter“ 1; „Kladderadatsch“ 1; „Biene“ 5; „Vorstadt Ztg“ 1; „Telegraf“ 1; „Morgenpost“ 1; „Gerichts Ztg“ 1; „Zeitschrift für Gesetzkunde“ 1; „Allg. Wiener Medizinische Ztg“ 1; „Leipziger Illustrirte“ 4; „Gerichtshalle“ 3; harmincöt német lap után: 118 példány; román nyelven: „Gazetta“ 4; „Telegraful“ 7=11 példány; francia nyelven: „Independance“ 1; „Illustration“ 2; „Revue des deux mondes“ 1; „Journal des enfants“ 2; „Petit courrier des dames“ 1=7 példány; azután 1 lengyel, 1 olasz és egy angol lap; összesen = 696 ujságlap; a füzetek száma szinte két anyira rug.

Az irodalom pártolására nézve, M.-Vásárhelylyel és környékével tökéletesen meglehetünk elégedve, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a 696 lapból 550 az egy magyar ajakra esik, mig a többi 146 szám hatfelé oszlik. Ámde valamint ezen nyilvános irodalompártolást kiemelni kötelességnek ismerjük: szintúgy ki kell kelnünk az irodalom azon „alattomos“ pártolói ellen, kik a lapokat az „Olvasó Csarnok“-ból — mondjuk ki kereken — elzsebelik. Az ily emberek ellen szinte szükséges volna minden egyes számot az olvasó asztalhoz lánccal kötni, vagy mindenik lap mellé kaptányt is tenni.

Az erdélyi magyar lapok és illetőleg egy harmadik politikai lap felől anyit irtak és vitáztak, hanem az igazsággal még sem akartak — „kirukkolni“. Mi az őszinteségnek hódolunk egyfelől, de azért talán még sem esünk az „indiscretio“ hibájába, ha a dolgokat úgy megirjuk, a mint valósággal állanak:

A „Kolozsvári Közlöny“ iránt több erdélyi főur a n y a g i l a g is van érdekelve, kik n e m gróf Lázár Kálmán urat, hanem a szép készültségü báró K e m é n y Gábor urat szólitották föl a K. K. szerkesztése átvételére; a lap mostani szerkesztője, D ó z s a Dániel úr azonban nem akarván elvállalni, — a nevezett báró melletti munkatársas tisztet: a lap állása e l ő l e g e s e n csak a régi marad. — Abban tehát, hogy egy harmadik — nem hivatalos — magyar lap is volna kilátásban, tudtunkkal semmi sincs. N á p r á d i Y. Z.

S z i n é s z e t S z e g e d e n.

E sorokat irva, a szegedi szinházba járó közönség legnagyobb részének hódolok. Reményem, hogy pártatlan közleményemet jelenlegi szinigazgatónk és a társulat tagjai figyelmeztetésül és irányadásul veendik. Nem is fogtam volna tollat, ha nem látnám, hogy drámai ügyünk a vidéken is menyire veszélyeztetve van, és a vidéki szinigazgatók tapintatlan eljárása, menyire elidegeniti a legrészvevőbb közönséget is. En az okokat akarom fürkészni.

S z a b ó t á r s u l a t a a múlt évi september elején jött Aradról Szegedre; közönségünk lelkesedéssel fogadta, pártolta, és pártolja úgy, minővel talán Magyarországnak egy városa sem. Azonban újabban hidegülni kezdett, vagy — már el is hidegült. Mi ennek az oka? Nézzük.

Szabó november 3-án elhagyta Szegedet, s társulatával Aradra ment. Egyszersmind lépéseket tett, hogy ha e pártoló közönség bérletekkel biztositaná a téli saisonra: akkor december 20-án visszajönne, az egész téli szinszakot körünkben tölteni. Inditványa pártolásra talált, s több lelkes hazafi az ügy élére állván, másfél hét lefolyta alatt hónaponként 1600 pft. biztositékkal az ügy el volt döntve.

December 26-án Szabó el is kezdette előadásait, mily sikerrel, elmondandom. Igaz, egy szinigazgatónak nehéz föladata, de még nehezebb kötelességei vannak, s ki ezeket jól és teljesen megoldja, a siker részére biztositva van. Épen ezért figyelmeztettük Szabó urat, vegye tekintetbe a körülményeket és közönséget, s mivel tapasztaltuk, nem mondom a tagok fegyelem hiányát, de egymás közti pártoskodását, intettük: tartsa föl tekintélyét; igyekezzék egységet önteni közibük; ne engedje, hogy egynehány tag fönhéjázása és szini mindenhatósága által a közönséget elidegenitse; tudtára adtuk Szabónak közönségünk óhajtását is, hogy legfőbb tekintettel az eredeti magyar drámák iránt legyen. Szabó úr meg is igérte, hogy hetenként előre tudatni fogja a játékrendet, s észrevételeinkre figyelemmel lesz. Azonban mindez csak igéret maradt.

Előadások mindennap tartattak; a szombati, mint jutalomjáték, rendesen bérletszünetben. Ez által a közönség ki van fárasztva, az előadott darabok többnyire rég elavult s német bohózatok; bár tapasztalhatta Szabó úr, hogy ha jobb, vagy eredeti magyar drámákat tapintatos szereposztással hoz szinre, mindig szép közönsége van.

Szabó Temesvárt is tart egy operatársaságot, s mivel erejét, idejét az is igénybe veszi, tehát hol Szegeden van, hol Temesváron Ennek az a következménye, hogy mindenütt van és mégis sehol sincs jelen, mint Figaro. Pedig fő nélkül nem mozog a test.

Hogy Szabó úr e bajon segithessen, a szegedi szinház szellemi vezetését átadta Komáromy Alajos rendezőnek, ki a rendezésben merő önkényt követ, s a szerepeket nem a hivatottság szerint osztja ki.

A közönség óhajtása ezekben összpontosul:

Először: Szabó úr erejét ne ossza föl, hagyjon föl a temesvári opera-társasággal, melyre úgy is csak fizetnie kell a szegedi drámai előadások hasznából. Két urat nem lehet egyszerre jól szolgálni.

Másodszor: ha netalán a nyári saisonra ismét eljön, és bérleteket nyit, ne játszasson minden áldott nap, igy nem fárasztja ki a közönséget.

Harmadszor: legyen tekintettel a magyar drámai darabok iránt, mert e jó közönség kegyeletesen csügg multján, és szivesen meriti belőle örömeit és fájdalmait.

Negyedszer: a rendezőség ne legyen rendetlen és mindenható; legyen vége a pártoskodásnak.

Ha e kivánatokat Szabó úr figyelembe veszi, biztosithatjuk, hogy a szegedinél jobb és nemesebb közönséget nem fog találni — sehol.

Szükség szólanunk a tagokról is, még pedig először a nőkről, kik közt első helyen áll: S z a b ó Amália (ezelőtt Felekiné) a komolyabb drámai és tragikai szerepek jeles személyesitője. De bár ő a közönség kedvence, a rendezőség mégis sokszor háttérbe szoritá, és szerepeiben erőnek erejével Filippovitsnét lépteté föl. Ez igen roszúl hatott mindig a közönségre.

Benedekné (Csereser Natália) értelmes szinésznő, csak hangjával bajos megbarátkozni.

Tőkésy Emilia szinpadunkon a naiv szerepeket játsza, pedig e szerep-kör inkább illenék a kedves Szőlősi Rózának, kit a rendezőség erővel mellőz, és alig léptet föl. Az ily tehetségeket vétek lenne elnyomni, s szerencsére nem is fog az megtörténni, miután e szép tehetségü fiatal nőt Molnár szerződteté, kinek igazgatása alatt kétségkivül nagyot fog haladni.

Tőkésy Emiliát figyelmeztetnünk kell, hogy rosz vagy jó kedvét ne éreztesse a közönséggel; a hangsulyozásra forditson nagyobb gondot; szavalata ne legyen modoros és egyhangú Hátra van még Filippovitsné, kit örömmel látunk a magyar népszinművekben, de jobb lenne, ha magasabb s több lelki tartalmat igénylő szerepekben nem avatkoznék.

A férfiak közül Benedek otthonossága és könnyüdsége által tünik ki. Berzsenyi sok oldalú szinész. Komáromy a drámai higgadtabb szerepekben megjárja, de kár, hogy mindent játszik. Szerelmes, hős, társalgó. De ha a nemzeti szinház közönségének tetszeni kiván, sok hibától kell megszabadulnia: az álpathosztól, a nehezkességtől, s az elbizakodottságtól. Ezek miatt nem tetszett Szegeden. Zöldy higgadt, szerény, tanulni szerető, s remélhető, hogy jó tagja leend a nemzeti szinháznak. Deésy és Foltényi haszonvehető tagjai a társaságnak.

Ezek lennének a főbb szereplők. Láthatja a közönség, mily szép erő rejlik e társaságban, melyekkel — igazságos fölhasználás mellett — igen élvezetes előadásokat lehetne tartani.

Félre tehát az ügy érdekében a pártoskodással; legyenek a tagok egymás iránt elnézők; az igazgató erélyes; ne akarjon mindenki első lenni, még kevésbé gondolja, hogy már első, mert a müvészet pályáján csak az haladhat, ki szerénységében jól érzi, hogy még haladnia kell. Sz. B.

Külföld.

* G u n k e l, hollandi tábornok nevére még emlékeznek az olvasók. Ez az egykor oly vitéz ember, késő vénségében azzal szennyezte be életét, hogy egykori kedvesét megakará mérgezni, de a megmérgezett ételből kedvesének fitestvére evett, s az halt meg tőle. Az e miatti nyilvános tárgyalás f hó 7-kén kézdődött a h a a g a i törvényszék előtt. A termet tömérdek nép foglalá el; az előkelők és nevezetességek is megjelentek. Megható volt, midőn a 84 éves öreg vádlott megjelent. Inkább cipelték, mint jött. Képe be volt esve és halott szinü. A tömeg megindúlva látta a bátor előkelő férfit, a bünpadra lépni. Az udvar is meg volt indúlva, mert megengedé, hogy a vádlott födve tarthassa kopasz fejét, és ülve feleljen. Később megerősödni látszott. Az első tanú ellene, egykori kedvese volt: L o u i s e E s b r a. Ő is még szenvedőnek látszott, mert szintén kapott egy kevés patkány-mérget az italban. Remegve lépett a birák elé, s a vádlott jelenléte oly hatást tett rá, hogy eleintén szólni sem birt. A tábornok, nagyot halló füle mellé tevé kezeit, hogy a tanút jobban hallhassa. Az elnök — figyelemből — a tanút egy zelyeszékre ülteté a vádlott mellé. A tanú könyekben tört ki, midőn saját szenvedéseit, és testvére szerencsétlenségét elbeszélte, ki a tábornoktól küldött megmérgezett étel miatt halt meg. Ő tizenegy év előtt ismerkedett meg a tábornokkal. Az utcán találkoztak. A tábornok biztositá, hogy őt szegénységéből akarja kiemelni, hisz az ő korában ki is gondolt volna szerelemre. A tábornok állitja: hogy ő úgy szereté, mint egy gyermeket, mindent föláldozva érte.

— De hisz ön bünténye ellenkezik ez atyai szeretettel, jegyzék meg a birák.

— Szándékom volt: őt halál által menteni meg azon nyomortól, mely rá agg napjaimban várhat. A mérget évekig hordtam magamnál, hogy vele megöljem önmagam, mert az életet megutáltam. De szándékomban megvalék akadályozva mindig. Ha otthon végezem ki magam, 70 éves nőm elvesztette volna a nyugdijat; társaságban barátaimat kockáztattam volna. A tengerbe akartam ugrani, de ekkor a keserü sors azon határzatra vitt, hogy e nő életét vegyem el. Sem a vallás, sem a rang, sem a testvér-szeretet, sem tapasztalás és tudomány által nem vehetünk erőt a sors akaratán. A sors mondja: neked ezt meg kell tenned, és senki sem képes, hogy e parancsnak ellenálljon.

A tárgyalás folytatását és kimenetelét mindenki feszülten várja. Az orvosok mind megegyeznek benne, hogy Louise Esbra testvére, a megmérgezés folytán halt meg. A tábornok pedig nem tagadja, hogy ő volt a m é r e g k e v e r ő.

* B u l y o v s z k y n é bevégzé vendégszerepeit a góthai szinpadon. Bucsú fölléptekor virágokkal és a nagy hercegnő ajándokából ér-

tekes karpereccel, s egy dagoerreotyp arcképpel tiszteltetett meg. Jelenleg Hamburg, Nürnberg és Boroszlóba kapott meghivást. Legelőbb valószinüleg ez utóbbi helyen fog vendégszerepelni.

* Nem lesz többé hamis bankó, vagy legalább nem jöhet forgalomba. mert Dove berlini tanár oly látcsövet fedezett föl, melyen át a metszet eredetije (réz, acélmetszet vagy nyomtatás,) az utánzott vagy másolt példányoktól pontosan megkülönböztethető. Képzelhető, hogy ily látcsővel minden kereskedő, iparos és pénzforgató elfogja látni magát.

* Londonban, Graziani olasz baritonista pörbe keverte magát. Hanem megérdemli, mert egyszerre két szinházhoz szerződött, a Kovent Garden és Drury Lane szinházakhoz.

* A londoni Händel-ünnephez nagy előkészületeket tesznek. A zenekar négyezer zenészből fog állni.

* Coblenzben marc. 30-kán oly meleg volt, hogy egy pár fickó meg is fürdött a Moselben. Franciaországban pedig már a madarak mindenfelé rakják fészküket, sőt egy pár madarász már olyan tojást is lelt, minők más évben csak juliusban láthatok.

* A belga kormány fölhivta a bel- és külföldi festészeket, hogy falfestményi cartonokat küldjenek be, miután Brüsszelben e nyáron kiállitást rendeznek — ily cartonokból. E kiállitásban a legelső német festészek is részt vesznek: Cornelius, Kaulbach, Overbeck, Schnorr Gyula sat.

Vegyes.

* A párisi nagy opera kardalnokainak levele, a hires Berlioz Hectorhoz.

Kedves maestro!

Ön, „les Soriées de l'Orchestre“ cimü könyvét, „kedves barátjainak, a mivelt X. város müvészeinek“ ajánlá. Németország e városa (jól tudjuk, hogy ott fekszik,) valószinüleg nem miveltebb, mint sok más város, dacára a gonosz szándéknak, melylyel ön e gúnyos megjegyzést tevé. Azon is kétkedhetnénk, hogy azon müvészek hatalmasabbak lennének a párisiaknál, s mi azon személyek vonzalmát illeti, az bizonyosan nem oly őszinte ön iránt, és nem oly régi, mint a mienk. A párisi kardalnokok átalában, legkivált meg a nagy operánál levők, önnek lélekkel testtel alázatos szolgái, a mint ezt önnek gyakran tanúsiták. Duzzogtak é valaha az ön próbáinak hosszadalmassága, szigorú követelései, és tulságos hevessége miatt, midőn ön müveit: a Requiemet, a Te Deumot, Romeo és Juliát, Damnation de Faustot, s a „l'Enfance de Christ“ müveket betanúlák? Soha, sőt inkább föladatuknak serénységgel és rendithetlen türelemmel adták át magukat. Mindazáltal ön sohsem volt eléggé udvarias ez urak, és nem volt szeretetreméltó ezen hölgyek iránt, a rettentő próbák alatt.

Ha a kezdet órája közelgett, s a karszemélyzet még nem gyült egészen össze, ha egyetlen egy ember hiányzott, akkor ön a zongora körül futkosott, mint a „Jardin des Plantes“-beli oroszlán, kalitikájában. Ön a közelgő zivatar jeléül magában morogni kezdett, benső fölindúltságában összeharapdálta ajkait, és szemei égő villámokat löveltek. Ha üdvözölték önt, ön elforditá fejét. Időnkint összhangtalan futamokat tett a zongorán, s haragját elárúlva érthetővé tette, hogy kedve volna, széttépni a késedelmezőket, ha ugyan jelen volnának.

Ekkor aztán önnek soha sem tudtuk a pianot elég halkan, s a fortet elég erősen énekelni. Ön még azt is megkivánta, hogy az „angoisse“ szóban a második s betüt, és a traitre szó végső r betüjét is hangoztassuk. És ha akadt egy egy boldogtalan köztünk, ki ön nyelvtani parancsát figyelem nélkül hagyá, akkor aztán pokolra küldött valamenyiünket, és úgy leszidott, mintha házi szolgák vagy napszámosak lettünk volna. De mi mindezt nyugodtan türtük, és nem szüntünk meg önt szeretni, mivel tudjuk, hogy ön is kedvel minket, és mivel éreztük, hogy ön a zenét szentségnek tartja.

Csak az a francia szokás, mely az idegeneknek akkor is előnyt ad, ha az a legkiáltóbb igaztalanság, viheté önt arra, hogy „Zenekari estéit“ német zenészeknek ajánlja.

De megtörtént, tehát ne beszéljünk többet róla.

De miért nem ir ön nekünk is (szeretetjelül) egy hasonló könyvet, melyben valamivel kevesebb bölcselkedés lenne; egy mulatságos könyvet, mely az unalmat elüzze, miután az minket az operában majdnem megöl.

Mint ön tudja, azon fölvonások és jelenetek alatt, hol nincsennek karok, mi a foyer foglyai vagyunk. Itt sötét van, mint egy hajó födözete alatt, és az olajlámpák büze igen rosz. Kényelmetlenül ülünk, régi históriákat beszélgetünk, és bolond tréfákra vetemülünk, vagy néma csöndben várjuk a pillanatot, midőn ismét a szinpadra szólitnak. Óh legyen ön meggyőződve, hogy a mi életmódunk, épen nem kellemes. Ötven próbát is tartani, hogy egy új mü énekelhetlen karait fejünkbe verjük; operákat könyv nélkül tudni, melyek hét órától éjfélig tartanak; néha egy este hatszor is változtatni jelmezeinket; beszoritva lenni, mint a juhok, ha nem énekelünk! És e végtelen előadások alatt semmi enyhülés! Mert nekünk nem megy oly könnyen, mint ön barátjainak, a német zenekarok tagjainak, kiknek csak fele játszik oly dalmüvekben, melyeket kevésre becsülnek. Mi éneklünk mindenből mindent. Valószinü, hogy ha nekünk se kellene énekelni azt, a mi nem tetszik, akkor kevesebb torokgyuladás lenne a nagy opera kardalnokai közt. Ehez jön még az is, hogy mi mindig állva éneklünk, mig a zenekar tagjai zenei ketrecükben ülnek, midőn játszanak. Az ember szeretne osztrigává lenni.

Legyen tehát oly jó iránt unk, irjon nekünk egy könyvet, tele csinos elbeszélésekkel, mesés történetekkel és bohóságokkal, minőket ön sokszor ir, ha rosz kedve van. Mi olvasni fogjuk azt a hajó födele alatt az olaj lámpáknál, mi önnek nehány szomorú óra elfeledését fogjuk köszönni, s ön a kar határtalan elismerésére számoland. Páris, dec. 22. 1858. Önnek hü sopranjai, contráltjai, tenorjai, bassistái a nagy operánál!

E levél jellemzésül szolgál a kardalnokok életéhez, s mindenkinek eszébe juttatja Levassor páratlan „Coriste“-ját, a ki csak e mester alakot a szinpadon látta.

Berlioz felelt e levélre, s e feleletet is közleni fogjuk.

Nemzeti szinház.

† April 13. „Tündérlak.“

A mai est a népdalok estéje volt.

Hegedüsné és Füredi, s felvonások közt a gelencei tilinkós (Nagy J.) szebbnél szebb dalaikkal sok gyönyörüséget okoztak a jelenlévő szép számú közönségnek.

Maga a bohózat, e németből magyaritott szinmü (az az fából csinált vaskarika) semmi becsesel sem bir. Olyan épület, melyen százszor többet ér az arabeszk, mint maga az épület. A dalok, melyeket Füredi és Hegedüsné ma is nagy kedvvel, kifejezéssel és szép esengő hangon énekeltek, a huszár dolmányok, a vendégszeretet miatt kaputlankodó magyar házakra tett megjegyzés, egy kis idézet Sárossyból:

> Menyecske, ha feléd huszár nyújtja száját,
> Csókold meg a világ első katonáját!

aztán a tót tánc, melyet Tóth Soma és Bajkainé elég jellemzőleg lejtenek, s végre a tüzről pattant csárdás, mind oly hatással vannak a nagy közönségre, hogy igy fölcifrázva a „Tündérlak“ még sokáig élhet a szinpadon, noha önmagában semmi élet sincs. A szereplők is magán mulatságot csinálnak belőle, s (a mi szintén fölösleges) rögtönöznek is egy egy sikerült és nem sikerült élcet. Hiába, ez is tarkitja a quodlibetet.

† April 14. „A navarrai királyné regéi, vagy a mi a hölgyeknek tetszik,“ — Scribetől.

A hölgyeknek ezúttal nem nagyon tetszett e történeti vigjáték előadása, mert a páholyokban, zártszékeken és erkélyen kevesen jelentek meg. A férfiak se voltak sokkal többen. Pedig e szinmü megérdemelné, hogy teli házak előtt adassék, tetszés és érdekeltség mellett, nem igy mint ma, midőn alig volt egy pár taps, kihivásra pedig nem is emlékezünk.

Scribe, e müve által V. Károly madridi udvarába vezet minket, hol Margit francia hercegnő esze és bájai által az egész udvart elbüvöli, hogy igy testvérét I. Ferenc franci királyt a madridi fogságból valami úton megmenthesse. Sok kitervezett csele nem sikerülvén, célját végre úgy éri el, hogy saját testvérét és a spanyol király nővérét — titokban — összeesketi.

Az elevenség, finomság, sima nyelv, s a leleményes bonyolúlatok és epizodok e történetet igen érdekessé teszik, kivált ha az előadók anyi igyekezetet tanúsitnak, mint ma.

Komlóssi K-né a cimszerepet szépen, természetes kedélylyel és sok női finomsággal játszá, és egész végig el nem fáradt, ha bár öt fölvonáson át majd mindig a szinpadon kellett lennie. Csak egy pár drámaibb helyen esett vissza egy egy pillanatra régi modorába, az egyhangú szavalat és túlzott arcjátékba, de csak hamar kikerülé ismét, mint egy örvényt, mely fenyeget. Ha mindig igy kerülné, a birálatnak alig lehetne valami kifogása e különben erő és tűzteljes szinésznőről. Köszönettel kell elismernünk azt is, hogy ez érdekes szinművet Komlóssi K.-né asszonynak köszönhetjük, miután ő maga fordità le.

Örülünk, hogy Lendvainéról is dicséröleg szólhatunk. A spanyol király menyasszonyát igen kedves és részvétgerjesztő alakká tette, noha e szép fiatal lányka csak a szalagokról tud gondolkodni, és szép kis fejecskéjében egyetlen egy gondolat sincs. E szerep kicsi, de azért nem könnyü, kivált úgy ábrázolni, hogy a nézőnek eszébe juttassa: „boldogok az együgyüek.“ Lendvainé igy ábrázolá, s ezért dicséretet érdemel.

Rónainé kis szerepéből az tünt ki, hogy erejére a drámáknál alig lehet számolni. Énekelve beszél, s ábrázolásában kevés az érzelem melegsége és igazsága.

Rónai (V. Károly) pedig inkább csak a drámákba való. Nem birja a vigjátéki könnyüd stylt; beszéde nem sima, nem folyékony; minden társalgási szóra fölösleges súlyt fektet, s alakfestésében nem tudja használni az úgynevezett félszineket, melyek az árnyaláshoz oly szükségesek. Mozgásaiban több volt a fesz, mint az udvari disz és méltóság. Néhol azonban oly meleg pathosszal szavalt, hogy érte nagy dicséretet érdemelne, ha nem Scribe egy vigjátéki királyát, de Don Carlost játszotta volna.

Feleki méltósággal személyesité a fogoly francia királyt. Tóth (miniszter,) Lendvai (D'Albert,) (Szerdahelyi (Barbieca) szintén jól játszottak, s mindnyájukról kedvezőleg szólhatunk. Csak a közönségről nem szólhatunk kedvezőleg, mely kevés és hideg volt.

Nyilt posta.

Atala. A küldeményeket fölhasználva, szabad legyen ujabbakat kérnünk, lapunk és olvasóink érdekében.

K. Győzőnek. Igen. A kivánt mü készül, s V. K. személyesen fogja átadni önnek, ha az ünnepek alatt körünkbe érkezik.

☞ Mai számunkhoz egy negyed iv van mellékelve.

Budapest 10-dik évi folyam. 46. Kedd, április 19-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Tavaszdal.

Röpkedjetek kedves madárkák:
Megjött, megjött a kikelet.
Uj élvre, dalra hivogatnak
Enyhült lég, zöldülő berek.

Ébredjetek bájos virágok
Elég volt már a nyugalom,
Aludtatok szélzugás mellett,
Ébredjetek madárdalon.

Keressetek ti lanyha szellők
Tündérvilági illatot,
S az édes terhet szertehordva
Susogjatok, susogjatok.

A rétek ébredő virányin
Haladj, haladj csergő patak,
Te meg vén viszhang, szedd el ismét
A rég nem hallott hangokat.

Eredjetek a temetőhez
Vidor kedélyü gyermekek,
És a zöld pázsiton cicázva
Kacagjatok, nevessetek.

Ti sors kegyelti, délceg ifjak
Szeressetek, hódoljatok.
Ti üdvezitő szép leányok
Szeressetek, csókoljatok.

Mosolygj a nap felé, természet,
Mosolygj a természetre, nap, —
Oly szép az, ha a gyermek s anyja
Egymás felé mosolyganak.

Illésy György.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

— Édes anyám térjen magához! — mondá Zsuzsi végre, anyjához közeledve, és kezét megfogva; de az nem felelt neki; hagyta fölemelni kezét, hagyta megcsókolni, könyekkel áztatni; nem érzett semmit, nem tudott semmit magáról.

Egyszerre gyorsan közeledő léptek hallatszottak kivülről; erre az asszony fölugrott ültéből, a kétségbeesés eltünt arcáról, és őrületes elragadtatással szaladt a nyiló ajtó elé.

Csóka István lépett be.

— Hát itt van? megtaláltad? elhoztad? — kiáltá az anya a belépőnek.

— Kit? — kérdé az csudálkozással.

— Leányunkat, Erzsit! Hát nem hoztad vissza? Hát nem tudod! — és nyakába borulva férjének, kiáltá:

— Oh István, István! add vissza leányomat! — és feje férje vállára hanyatlott, és keserves sirásra fakadt.

— De hát mi történt? — kérdé Csóka István szünet mulva, miután nejét egy székhez vezeté, de neje nem birt szólani, nem sirt, nem zokogott többé, csak bámult maga elé, meredten, halaványan, hogy a vér megfagyott ereimben.

Zsuzsi elbeszélte a történteket, én kiegészitettem, Csóka István nyugodtan hallgatta beszédünket; de tele piros arcái mindig halványabbá lőnek, és midőn végre oda értünk, hogy senki sem tudja, hová lett Erzsi, az erős testalkatásu, izmos férfiú mindkét kezével belekapaszkodott egy szék támlájába, hogy le ne rogyjon, és tompa, elfojtott hangon mondá:

— Bizonyosan a Dunába ölte magát!

Darabig csendesen állt; bámult maga elé; homlokán újjnyi vastagságra kidagadtak az erek; látszott, hogy megfeszíti elméjét, ha nem tudna-é valamit kigondolni a mi megcáfolná rémes sejtelmét, hogy leánya a Dunába ölte magát.

— De miért goldolnók mindjárt a legroszabbat — mondám én végre, nem állhatván tovább e néma kétségbeesést, mely mintegy torkon fojtogatott, hogy a lélekzetem is elszorult. — Hátha még visszajő.

— Úgy van! Hátha még visszajő! — kiáltá Csóka István, megkapatva szavaimtól, és oda szaladva hozzám, megragadta kezeimet, és esdő, alázatos hangon mondá:

— Úgy-é bár kisasszony, vissza fog jönni! Ő azt nem tette, nem tehette! Melyik gyermek teheti azt apjának?

— Nem kellett volna őt kényszeriteni e házasságra! szólalt meg végre Zsuzsi siró hangon —

— Ha csak az, hát jöjjön elő; nem kényszeritem. Visszaveszem szavamat, ne legyen Bognár neje, legyen azé, a kit szeret, legyen Gergelyé, csak jöjön haza. Menjen édes kisasszony, mondja meg neki, szavamat adom, hogy nem kényszeritem, csak hozza vissza leányomat — mondá a férfi, és erővel vezetett az ajtóhoz, hogy hozzam vissza neki leányát.

— Szivesen hoznám, csak tudnám, hol van! — viszonzám neki, nem birván visszafojtani többé előfakadó könyeimet.

— Nem hozhatja vissza? — kérdé Csóka István elrémülten, és iszonyú fájdalomtól megkapatva kiáltá:

— Oh én szerencsétlen! Meghalt, megölte magát! Én vittem őt sirba — és arcát kezeivel eltakarva, egy székre dőlt, és keservesen sirva fakadt.

A hangos sirásra Csókáné asszony eszmélni kezdett; fölemelte bánatdúlt fejét, hirtelen letörölte könyeit, fölkelt ültéből és oda vánszorogva férjéhez, megfogta kezét és szelid biztatással mondá:

— Legyünk erősek édes Istvánom, bizzunk istenben, hátha még jóra fordul!

— Oh nem! oh nem! — kiáltá ez csaknem magánkivül. Leányom meghalt! megölte magát, én miattam ölte meg magát — és haját tépte kinjában.

— István! édes Istvánom! légy nyugodt! légy erős! nézz engem; hisz nekem is gyermekem volt, és én is szerettem őt, és nyugodt vagyok! — mondá a hű nő, és erőtette magát, hogy nyugodt arcot hazudjon férjének.

Én pedig nem tudtam, mit csináljak fájdalmamban; el akartam menni, hogy atyámat ide küldjem; ő tán inkább megvigasztalja a szerencsétleneket, és már az ajtó felé indultam, midőn a szobaleány belépett, egy levelet tartva kezében.

— Ez Erzsi irása! — kiáltám, egy pillanatot vetve a cimiratra.

Miként a villámütés, úgy hatott e kiáltás Csóka Istvánra; pil-

lanat alatt ott termett mellettém, kiragadta a levelet kezemből, egy tekintetet vetett rá, és reszkető kézzel bontotta föl.

— Adja ide, majd inkább én olvasom el önnek, — mondám neki abbeli félelmemben, nehogy a levél valami gyászeseményt foglaljon magában. Hátha utósó búcsúszava a szerencsétlen Erzsinek? De Csóka István tagadólag rázta fejét.

— Már csak inkább magam olvasom el; igy előbb tudom meg, hogy mi van benne — mondá, és szeme elé véve a levelet, egy két percig reá nézett; úgy suhogott a papir, a mint reszkető kezével szeme elé tartotta.

Nem tudta elolvasni a levelet a könyektől, mik szemét elhomályositották; általadta nekem, olvassam el fönszóval; egy pillanat alatt végig futottam tartalmán, és nagy vidáman kiáltám:

— Úgy-é mondtam, hogy nem lesz semmi baj?

— Nincsen? Tehát mi van a levélben? — kiálták mindnyájan, és apa, anya és testvér körülfogott, hogy lássák, mi van a levélben, elolvastam nekik; a következő állt benne:

„Kedves, szeretett atyám! Mikor e sorokat veszi, én már messze vagyok tőle. Nem irom le, menyire fájt a szivem, hogy úgy titokban el kellett hagynom önöket, mint valamely tolvaj, még búcsút sem véve; de mikor nem lehetett máskép! Önök engem el fognak ítélni, elátkozni, de inkább tűröm az átkot, inkább a legnagyobb nyomorúságot, mintsem férjhez menjek ahhoz, a kit nem szeretek, és hűtlen legyek ahhoz, a kit szeretek. Mondtam én ezt önöknek eleget, de nem használt; önök nem akarták azt elhinni, hogy olyasmit kivánnak tőlem, a mi lehetetlen, tehát erővel ki kellett szabaditnom magamat; eltávoztam, elmegyek keresztanyámhoz Radákra; ott maradok, mig teljesen nem biztositanak arról, hogy nem akarnak kényszeriteni e házasságra; akkor visszajövök, előbb nem. Éljenek tehát boldogul, édes szeretett szüléim, és higyjék el nekem, hogy én azért igen nagyon szeretem önöket, és szeretni fogom halálom órájáig, azon kérve istenemet, hogy fizesse meg jóval azt a roszat, a mit velem tettek, küldjön anyi áldást fejükre, a hány könyet sajtoltak ki szememből. Isten áldja meg édes kedves anyámat, kedves hugomat, ez tiszta szivből kivánja holtig hű leányuk Erzsi.“

U. i. mondják meg kedves barátnémnak, Milinek is forró köszöntésemet; ezerszer csókolom és hiven hordozom szivemben emlékét.

Már végig volt olvasva a levél, elhallgattam, és a három ember körülöttem még mindig állt és nézett a papirra, hátha kiolvashatnak belőle még valamit, a mit én elfelejtettem.

— Oh, hála neked istenem, csakhogy él! — e szavakkal szakitá meg végre a csendet Csókáné asszony, és szivéből nehéz fohászkodás szakadt ki, és arcáról eltűnt a keserű, szivtépő fájdalom, mig szemeiben az öröm könyei csillogtak.

— Mindjárt tudtam, hogy nem lesz semmi baj! — mondá Zsuzsi nevetve, — csak nem lesz olyan bolond. Mikor már az is elég bolondság, hogy megszökött.

— És most rögtön irni fogunk neki, hogy jőjjön haza, — mondá Csókáné asszony szelid, nyugodt hangon.

E szavakra Csóka István, ki az egész idő alatt mély gondolatokba merülve állt, egyszerre föleszmélt és neje felé fordulva, indulatosan kiáltá:

— Mit? irni fogunk neki? — és göresösen szoritá ökölre kezeit.

— No igen! — viszonzá a nő, észre nem véve férje változott indulatát — vigasztaljuk meg őt is szegényt. Képzelem, menyit szenved szegény! Legjobb lesz, ha magam megyek el érte.

— De nem fogsz menni! — kiáltá férje indulatossággal, föl s alá szaladva a szobában. — Egy tapodtat sem fogsz menni! Hisz csak azt akarta a rosz teremtés! Arra számitott, hogy érte megyünk! Csak hadd maradjon, a hol van, ha megszökött!

— De István bácsi! — mondám én bátorsággal; lelkem fölháborodott e keményszivűségen, és el voltam határozva, erélyesen beszélni vele, szemére lobbantani szivtelenségét; csak úgy tódult elő lelkemben a sok gondolat, a mit ez embernek mondani fogok. De a mint az első pár szót kimondtam, Csóka István megállt előttem, és olyan csunyául nézett reám nagy haragos kék szemeivel, hogy menten elfelejtettem, a mit mondani akartam.

— A kisasszony a közbejárót akarja játszani köztem és rosz leányom között? Nem roszul volt kifőzve, — mondá hideg, durva hangon.

— Biztositom, hogy az egészről mit sem tudtam! — viszonzám reszketve a harag és szégyentől.

— A kisasszony legjobb barátnéja leányomnak, és legjobban tudhatja, menyire fájhatott neki e lépést tenni, — mondá Csókáné asszony félénken; férje indulatossága ismét megingatta reménységét.

— Dehogy fájt neki! — viszonzá Csóka, — nem látod-é, hogy az egész előre ki volt számitva? Kényszeriteni akart, meg akart ijeszteni, hogy lemondjak a házassági tervről; már pedig abból semmi sem lesz.

— És miért! — kérdé felesége szeliden.

— Azért! — kiáltá Csóka indulatosan. — Én úr vagyok házamnál, és senki sem packázhatik rajtam. Nekem tudnom kell, mi válik boldogságára embereimnek. Húsz éve, hogy együtt élünk, mindig az történt, a mit én mondtam, és volt-é okod megbánni hűségedet?

— Oh nem! Mindig boldog voltam — sietett az asszony mondani — de tán mégis más a feleség és más a gyermek!

— Nem más! — vágott szavába férje. — A házban csak egy parancsolhat, a férj, az atya, és a ki ellenszegül, az nekem nem gyermekem! Ha elment, hadd menjen; majd visszajő, csak magára kell hagyni.

— De mit fognak mondani az emberek! — jegyzé meg Csókáné.

— Az, az! — kiáltá Csóka István föl s alá szaladva a szobában, mint egy őrült. — Mit fognak mondani Bognárék! Megszökni a jegyváltás előtt! E szégyen, e gyalázat! És te még utána akartál menni! Oh, ha most szemem elé kerülne!

Egy ideig föl s alá járt a szobában, mélyen elmerülve gondolatokba.

— Azt kell mondani, hogy mi küldtük el a leányt; egyik rokonát látogatta meg; majd elintézem én a dolgot — mondá végre, és kirohant.

Én is távoztam; Csókáné kért, látogassam meg őket ezentúl is; olyan jól esik neki jelenlétem; Zsuzsi pedig fenyegetett, erővel hoz el, ha legalább minden nap el nem jövök; most, hogy úgy magukban vannak, kétszerte érzik szükségemet. Megigértem, hogy gyakran el fogok jönni; nagyon sajnáltam a jó Csókáné asszonyt.

III.

A sajnálkozáson kivül a kiváncsiság is vezetett Csókáékhoz. Szerettem volna megtudni, miként veszik Bognárék Zsuzsi eltünését; látni azt az arcot, melyet az öreg Bognár fog csinálni, midőn megtudja, hogy az „aranyos tubica“, a mint Erzsit nevezte, kiröpült fészkéből, mielőtt ők kalitkába zárhatták volna; hallani, minő horribilis declamatiókkal csillapitja Muki úrfi szive zajló háborgását, minő épületes dictiókat tart majd a leányok érzéketlensége és az ő boldogtalansága felől, mint szólitja föl a mythologia valamenyi isteneit feleségestől — gyermekestől boszúra azon hallatlan bántalomért, mely rajta elkövettetett, visszaútasittatván áradozó szerelme, és szalmaözvegységben hagyatván, még mielőtt a házasság malasztjaiban részesülende; minő nagyszerű thema lesz ez neki nagyszerű deklamatiókra!

Azonban csalódtam; mint hitelesen értesültem, semmi exlamatió vagy declamatió nem történt; legelőször is az öreg Bognár tudta meg a dolgot, és roppantul megneheztelt Erzsire; jó, hogy az ő vállalatai olyan rendületlen „bazison“ nyugosznak, különben az ily „esemény“ sajnálandó horderejű lehetne; kevésbé „solid-ház“-nál még a hitelre is hátrányos befolyást gyakorolhatna; de ő nem olyan ház; ő nagyobb válságoknak is nyugodtan nézhet eléje, és csak azt sajnálja, hogy megfosztotta őt azon örömtől, miszerint ily derék, magyar emberrel közelebb összeköttetésbe léphetett volna; nagyon sajnálja, de ő nem tehet róla, a szégyen nagy, de nem őt sujtja; az ő háza renoméját a külföld is ismeri, csak Csóka urat sajnálja; mit mond majd a világ leányáról, ő róla, házáról? Az ilyen lépés méltán egy szinvonalba teendő egy jókora bukással.

Képzelhetni, minő érzelmek közt hallgatta Csóka István ez értekezést, melyből már az egyes szokatlan kifejezések is képesek lettek volna nagy zavart idézni elő elmédében. Úgy állt a gazdag gyáros előtt, mint a bűnös birája előtt; előhebegett ugyan nehány mentegető szót, hogy ő nem tehet róla; hisz ő oly nagy szerencsének tartotta volna e házasságot, de tovább nem juthatott a mentegetődzésben, Bognár uram mindanyiszor egy ujabb löveg műszavakkal rontott közbe.

hogy az a nélkül is szorongatott szivü ember menten elfelejtette, a mit mondani akart.

Egyszerre azonban Bognár uram fölugrott a székről, és mély gondolkozásba merülve, sebes léptekkel föl és alá járt a szobában; két kezével különféle mimikai mozdulatokat producált; majd a homlokára tevén jobb kezének mutató ujját, majd a levegőbe lökdösvén vele; végre megállt Csóka előtt, és kezét egymásba dörzsölve, mint a ki reá nézve kellemetlen dologgal kénytelen bajlódni, vontatott hangon, és előre csucsorodott ajkakkal mondá:

— De ha már benne vagyunk a kedvezőtlen lében, módot kell találnom, hogy önt ismét kirántsam. Igen, igen; mert én nem vagyok az a férfiú, a ki társfelét, és kivált olyan derék, magyar embert, mint ön, pangani hagynék; igen, igen; tehát akár mibe kerüljön, biztositom önt, hogy a menyire rajtam áll, segitségére leendek.

Csóka István nagyon megköszönte a derék ember iránta való jó indulatát; de a legalázatosabb hangon azt a megjegyzést tette, hogy hát valjon lehetne-é arra módot találni.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Megnyerhető?
— Az a körülményektől függ? Ne kérdezzen ön többet.
— Isten önnel a viszontlátásig.
— Adieu Brummel úr!
— Brummel vidáman távozott, de Price visszahivta.
— Ah bocsánat, de az ön csattjai, órája s tárcája!
— Ön már visszaadta nekem azokat!
— Igen, de egészen elfeledém, hogy a társalgás ideje alatt ismét elloptam öntől. Vegye ön magához. Tehát a viszontlátásig nemes szivü pártfogóm!

VII.

III. György ő felségének 13 gyermeke volt: hét fia és hat leánya. Minden gyermek egyike a másikánál csak egy évvel volt fiatalabb.

York, Clarence és Kent hercegekkel akarunk legelsőbben is érintkezni, mert midőn III. György legidősebb fia, a walesi herceg kalandjainak elbeszéléséhez fogtunk, a többi gyermek még fiatalabb volt, hogy sem bátyjuk mellett szerepelhettek volna.

De nem igy állt a dolog az említett három herceggel, mert bár szintén még igen fiatalok voltak, mégis már beléptek a nyilvános életbe különböző cim alatt, s megizlelték annak kéjeit.

A hires walesi herceg után, ki ekkor 22 éves volt, következett a yorcki herceg, ki 20, a clarenti, ki 17, és a kenti herceg, ki 15 éves volt.

Az angol uralkodó családban levő szokás szerint Yorck a királyi seregek főparancsnoka volt.

Clarence, mint a két lobogó admirálja, a flotta főparancsnoka volt, s Kent az amerikában levő britt seregek fölött fővezérkedett.

Mivel sem ecsetelhetjük ama féltékenységet, melylyel a négy testvér egymás iránt, s különösen a yorcki herceg iránt viseltetett.

Valjon mit véthetett ez, hogy ezen kevéssé testvéri kitüntetésben részesittetett?

Először is nem tetszett nekik a jellemében fekvő gőgösség. Ő komoly, száraz, jégkeblü, magába zárkozott volt. Valóságos vasjellem.

Azután, nem tudni mi okból, a királynak is azon szokása volt, hogy Yorck fiát csak igy nevezte: „a család reménysége!“ oly nevezet, mely a királyi család hagyományaiban kitörülhetlenül fenmaradt.

A gyermekek mindegyike kérdezé magában, hogy miért ne volna épen ő a család dicső reménysége, s miért a yorcki herceg az?

Valjon mivel érdemlette meg a yorcki herceg e hizelgő melléknevet?

De akármint legyen a dolog, minél többször halották e cimet, annál igazságtalanabbnak tünt föl az előttük.

Végre e melléknevet csúfnévül használták; s ha szóltak egymáshoz, azt csak azért tették, hogy uj hireket hallhassanak „a család reménységéről.“

— Mit csinál a család reménysége?
— Jó étvágya volt ma a család reménységének?

Vagy:

— Ne lármázzatok! A család reménysége épen most adta oda magát az álom éldeletének!

A mi az őt illető csúfolódásokat még öregbitette, az alattomos puritanismusa s katonai szigora volt, melyet sem korából, sem valami hosszas katonai szolgálatából nem lehetett kimagyarázni.

A család jól tudta, hogy a yorcki herceg egy covent gardeni szinésznővel él, s hogy kedvenc sétalovagló helye, a St.-James park, az egyedüli csatatér, melyen eddigelé győzelmeket aratott.

E kisszerü féltékenykedések, melyek cseppenkint folyammá növekedtek, alkalmas nyilást találtak a kitörésre, midőn a walesi herceg nyilt viszonyt kötött mistress Robinsonnal.

Kent és Clarence némi irigységgel tekintettek bátyjuk boldogságára, de volt már ekkor anyi eszük, hogy ezen irigységet észre nem vették.

A yorki herceg ellenben nyiltan roszalta bátyja viszonyát, mely mint mondá, a jövendőbeli trónörökös hirnevének igen sokat árthat, s mindenkép rajta volt, hogy ezen összeköttetés csomóját szétbonthassa.

E tárgyban először is a királylyal beszélt, ki azonban folytonos észzavarában az egész előadott dologból mitsem értett meg.

Ezután a királyné előtt panaszkodott, ki azonban sokkal gyöngébb volt, hogysem legidősb fia ellen föllépethetett volna.

Végre nagybátyjaihoz fordult; azonban ezeknek ifjúsága is zivataros volt, s igyekeztek ezt az életüket minél hosszabbra nyújtani.

Szóval York minden követ megmozditott, hogy bátyja nyugalmát megzavarja, vagy hogy legalább hirnevének árthasson.

Mig a megtámadások csak családja körében intéztettek a walesi herceg ellen, addig ez elnyomta az elleni boszúságát, ki úgy is teljes élete folytán alattvalója leend. De midőn megtudta, s többé nem kételkedhetett felőle, hogy az aristokratikus kotteria által biztatva drágálatos testvére fizette mind azon röpiratok, s karrikatúrák szerzőit, melyek ellene, s kedvese ellen intéztettek, ekkor előlépett hosszas visszavonultságából, hogy azok élére álljon, kik a család reményének ellenéül mutatkoztak.

Örömmel egyezett tehát a legelsőbben is Kent és Clarence által tervezett boszúba.

Összehivta bizalmas barátait, hogy azok is részt vegyenek. Misress Robinsonnak is kijutott a maga szerepe, mely — mikint majd megfogjuk látni, — nem volt a legutósó.

Az angol udvarnál szokásban volt minden királyi herceg születésnapját megülni, s pedig azon arányban, a mily rangja volt.

Azon pompa, melyet a yorki herceg születésnapjára készitettek, hasonlitott a walesi herceget illetőhöz, mert ő ez utóbbit legelső követhette a trón lépcsőjén.

Testvérei elhatározták a walesi herceggel, hogy a tizedik ezred tisztikara adjon ünnepélyes lakomát a yorki herceg tiszteletére a Vaux-hallban.

Ünnepélyes követség ment tehát az egész szárazföldi hadseregek parancsnokához, a yorki herceghez, mely őt meghivja azon ünnepélyre, mely egyedül csak az ő születésnapjára rendeztetett.

Lehetlen volt e meghivást el nem fogadni.

A yorki herceg nem is vetette el a meghivást, de azt csak oly föltét alatt fogadta el, hogy az ünnepély elejétől végeig szorosan katonai legyen, s ennél fogva abban semmi nő részt ne vehessen, akár fiatal, akár vén, akár szép, akár csunya legyen is az.

Kivánsága napi parancs volt. A vendégeskedés igy tehát csak egy nem számára volt szánva, t. i. az unalom számára.

Anglia, mely minket anyi dologban megelőzött, még csak azt az örömet sem hagyta föl számunkra, hogy a szép nyilvános kerteket, — hol minden rangú nép egyformán kipihenheti a napi fárodalmakat, — mi találhattuk volna föl.

E kertek egyik legszebbike a Vaux-hall, melyet Franciaországban is utánoztak.

Tehát egy szép augusztusi estén megnyilt a Vaux-hall kapuja, hogy bemenjenek rajta a szép 10-ik ezred tisztei, kik Kent és Clarence testvérei által kisértetve a walesi herceg által vezettettek.

A szigorú yorcki herceg az asztal közepe táján a praesidens-széket foglalta el.

A walesi herceg vele átellenben, Kent az asztal egyik, s Clarence a másik végén foglalt helyet.

Ha volt valaha valahol királyi lakoma, ez bizonyára az volt.

Brummel hajporozott társainak hosszú sorában mindig gúnyos mosolya, magas nyakkendője, s ama hasonlithatlan csokra által tünt ki, mely ebben kortársait már ekkor is utánzásra késztette.

Feltünő volt, hogy a yorcki herceg oldala mellett egy egyátalán nem harcias kinézésü személy ült.

Közösen elhatároztatott, hogy a herceg részéről első csodálkozó kérdésnél több tiszt azt válaszolja, mikép ezen fiatal, rózsás arcú, tej képü tiszt oly ezredhez tartozik, mely most Irlandban fekszik, s hogy ő jelenleg szabadsággal van Londonban. Ily fölvilágositás elégséges leend, — különben nemsokára itt lesz azon időpont, midőn majd a portói és xeresi befolyása nem nagyon fogja megengedni, hogy valamely tárgy fölött mélyebben gondolgozhassanak.

Miközben e pillanat előidézése minden módon siettetett, mister Her, a walesi herceg fiatal kedvence, s tiszt a 10-ikből igy szólt Brummelhez:

— Istenemre, édes Brummelem, önön kivül a világon ki sem merne ilyes mit állitani!

— De én állitom, s be is bizonyitom, — erősité Brummel.

— Mit mond Brummel? — kérdé a walesi herceg kiváncsian. — Fogadni mernék, ismét valami hóbortosságot!

— Valami igen okosat, hercegem! — viszonzá Brummel. — Azt mondám, hogy azon perc, azon szerencsés perc már nincs távol, midőn a port végkép számüzhetjük.

— A port számüzni! — kiáltott a yorcki herceg csudálkozva, s fejét büszkén fölemelve. — S a háború, uram?

— Az ördögbe! por nélkül is lehet háborút viselni!

A vendégek Brummel ezen állitásánál nevetve tekintgettek egymásra.

— Nyillal, s bárddal, mint a vadak, nemde?

— Ezt nem mondtam, fönség!

— Tehát mit mond?

— Azt ismétlem, hogy itt lesz nemsokára azon szerencsés pillanat, midőn e nevetséges túlzást elvetjük magunktól.

— A lőpor nevetséges dolog!?

— Ki beszél lőporról?

— Ön, uram, ön!

— Én? Hisz én hajporról beszélek!

Eget rázó kacaj hangzott most.

Midőn a nevetés némileg lecsillapult, Brummel ünnepélyesen szólott:

— Igen, uram, mondom, hogy megérkezett az óra, midőn a magunk és az egész hadsereg fejét megfogjuk menteni e nevetséges, gyermekes cicomától!

A hajporozás anyira meggyökeredzett az angol seregben, hogy azoknak okvetlenül nagyon elkellett bámulniok e határzatra, kik e szokásnak leginkább voltak képviselői. Brummel szavaira tehát mély csend következett.

A nélkül, hogy e néma ellenszegülésre megijedne, Brummel folytatá:

— Önök gúnyolják a vadakat, mert ezek fejüket zsirral kenik, s arcukat befestik. Nos, mi különbség van köztük s ezek közt, kérdem én? Önök a vadakon, a vadak pedig önökön nevetnek. Én Brummel György mindkettőjüket kinevetem!

— Valóban a vadak, — hebegé egy fiatal tisztecske, — a különbség köztük s köztünk — —

— Nincs semmi különbség! — vágott közbe Brummel győzelmesen. — De mégis, bocsánat! — jegyzé meg, — mégis van különbség! A vad emberek csak annak teszik ki magukat, hogy nyakukat s meztelen vállaikat viszkolják el, ha az izzadság arcukról lemossa a festéket, mig mi azon veszélyben forgunk, hogy a lehulló hajpor aranyos bársonyöltönyeinket mocskolja be. Ily tisztátlanság miatt mily sokat költünk!

A yorcki herceg folyton hallgatott.

— Valóban Brummelnek igaza van! — jegyzé meg végre a fiatal Kent.

— S nem mondhatunk neki ellent! — folytatá Clarence.

— Ti gyorsan mentek messzire! — vélekedék a walesi herceg, ki nem akarta, hogy a királyi család nyilt csatározásba bocsátkozzék a hajporkérdés fölött. Különben e kérdés volt a legfontosabb, mely Angliát a múlt században mozgásba hozta.

— Brummelnek csak úgy egyszerré nem lehet igazat adni! — tevé hozzá a herceg némi szünet után.

— Ezerszer is igazam van! — kiáltott föl Brummel, mialatt saját és szomszédai poharát megtöltötte.

Midőn már minden pohár meg volt töltve, fölemelte a magáét s igy kiáltott föl.

— A hajpor halálára iszom!

S minden vendég nagy éljenzés közt viszonzá:

— A hajpor halálára! Hurrah!

— Nos, ez eddig még mind ártatlan dolog, — szólt a walesi herceg, ki látta, miként dagad Yorck melle a harag miatt. — Mert végtére is uraim, és ön Brummel, azt tehetik, a mi önöknek tetszik, de a hajpor mégis oly sokáig fog élni, mint a lőpor!

— De meg fog halni, ha mi akarjuk. Akarják önök uraim?

— Igen, igen, igen! Mit tegyünk?

— Következőt kell tennünk, — viszonzá Brummel, és itt szünetet tartott. — Hogy a hajport az egész királyságban kiirtsuk, legelőször is ne porozza magát többé a fényes tizedik ezred, s aztán szólitsuk föl a többi ezredeket is hasonlóra. A tizedik az elegancia, jóizlés és finomodás példánya, s ezt a mi hires ezredesünknek, a mi példányképünknek, a walesi hercegnek köszönhetjük.

A herceg meghajtotta magát.

— Ha az egész sereg le lesz porozva, — folytatá Brummel, — ekkor irjunk szolgáink-, tiszteink- s bérnőkeinknek, minden birtokainkba, melyek Angliában, Skótországban, az Ir-földön, vagy a gyarmatokban vannak, hogy a hajport számüzzék ők is, azon fenyegetéssel, hogy ellenesetben elvesztik hivatalukat. Értettek önök, uraim?

— Igen, igen!

— Beléegyeznek?

— Igen, mindnyájan!

— S most azt mondom, — jegyzé meg Brummel örömittasan, — hogy a kik fejeiket nem bizzák a szappan- és szivacsra, ezentúl oly nevetségesek lesznek, hogy újjal fognak rájuk mutogatni, s nem fognak merni az útcára menni.

— Nagyon jól van! — kiáltott a pezsgő katonai ifjúság.

— S most tanácsomat befejezem! — szólt Brummel. — Ha azt akarjuk, hogy e por-összeesküvésnek sikere legyen, valamely napot meg kell határoznunk az áldozattételre. Egy bizonyos órában hajoljon meg úgy a szárazföldi, mint a tengeri sereg feje a tisztitó folyadék alatt, s ekkor lesz a hajpor — temetése!

Minden tiszt viszhangozá:

— S akkor lesz a hajpor temetése!

— S mily napot válaszszunk e temetésre?

— Azt majd meg fogom önöknek mondani, — jegyzé meg Brummel.

A yorcki herceg fölállott s komoly méltósággal szólott:

— Én, király ő felségének kegyelméből az összes britt hadi erő főparancsnoka, én, a yorcki herceg ellenszegülök annak, hogy úgy a jelenben, mint a jövőben a hadsereg katonai viseletében a legkisebb változás is tétessék, s egyszersmind nyilvánitom, a ki e parancsnak nem engedelmeskedik, az elveszti tiszti rangját, s a hadseregtől elbocsáttatik!

A yorcki herceg ismét leült.

E hang ellen egyetlen szó sem hallatta magát. De csak egyetlen szó helyeselte a parancsot, ki a yorcki herceg mellett ült, s ki eddig mitsem tett, mint magas szomszédja poharát folytonosan megtöltötte.

E tiszt, — mint azt olvasóim már alkalmasint gyanitják, — nem volt más, mint a tiszti ruhába öltözött Robinson asszony.

— Ha jól meggondolja az ember, — jegyzé meg e fiatal tiszt, — azok hajporozott fejek voltak, melyek eddig egy század folytán minden elleneinket a vizen és szárazon legyőzték!

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

LEVELEK SKÓCIÁBÓL.

April 3.

Körülbelől négy hónapja, hogy egy estelen türhető kedvben levén, e lapok olvasóinak valamit akartam irni. A papir már előttem is volt, s a tollban már remegett is a gondolat harmatja, midőn a postajel — mely bennem mindig némi izgatottságot kelt,—figyelmemet magára voná. A másik perczben egy levél tétetett elém. Elolvastam, s aztán komor eszméletekbe, fájdalmas emlékekbe mélyedetten széket vontam kandallómhoz, és néztem, mint lobog el láng láng után, a melegitő elem köre mindinkább szorulván, mig végre a tüz, mely oly erőteljesen égett volt, egészen kialudt!

— Mi volt a levélben?

Campbellnek van egy borzalmas költeménye, melyben „Az utósó ember“ sorsa van előárnyalva.

„Egy álmot láttam — súgja a költő — mely szellememnek erőt adott le, az idő örvényébe merülni! Láttam azon legutósó embert, ki szemtanúja leend a teremtés enyészetének, mint Ádám volt keletkeztének!

„A nap szeme betegesen fénylett, a föld kortól görnyed vala, s ez egyetlen ember körül nemzetek csontvázai hevertek! Némelyek harcban vesztek el, — csontkezeikben még ott rozsdásodott a fegyver; mások pestisben és éhségtől! A városokban semmi zaj, egyetlen lépés se hallatszott, s a partok felé, hol minden néma volt, halottas hajók sodortattak.

„De ez egyedüli lény állott, mint egy próféta, s félelmetlen, hangos szavakban, melyek — mintha egy vihar zúgott volna át, — lesepré az erdő száradt leveleit, igy szóla: Ikrek vagyunk a halálban, büszke nap! Arcod hideg, pályád megfutva, a könyörület rendeli enyészetedet; mert te tizezerszer tizezer éveken át láttad az emberi könyük áradatát, mely többé nem folyand.

„S bár az ember alattad mutatá fényüzését, büszkeségét, elmésségét, s mesterségeit, melyek a tüzet, vizet, s földet akaratjának szolgáivá tevék: elmult uralmadat, te sáppadt, trónvesztett királya a napnak, még sem gyászolom: mert azon ünnepelt művészetek és diadalmak, melyek alattad születének, az emberi sziv egyetlen szenvedélyét és fájdalmát sem gyógyiták meg.

„Menj! hadd gördüljön alá szinpadunkra a feledékenység függönye, s kelő sugáraid ne ébresszék többé föl az élet szomorújátékát. — Hitvány pompáját vissza ne hozd, s ne keltsd a testet uj gyötrelmek kinpadára, útált nyavalygás kórágyára, és haremezőkre, hol mint a fü a kaszától, kardra hulljon.

„Én magam is unom már lesni tüzed kialvását; ne nézd, hogy — számithatlan kinok próbájaként — miként halok meg. Ajkaimat, melyek temetésedet hirdetik, vonaglati kapkodásiban s hörgő lehelletükben látni nem fogod. A természet elsötétülése leplez el; s elköltöző lelkemet a sötétség magasztossága fogadja be.

„E szellem ahoz térend vissza, kitől mennyei szikráját nyeré; de ne gondold, hogy halvány leend, midőn te, nap, sötét leendsz! oh nem! e szellem élni fog és fényleni üdvben, minőt sugárid nem ösmernek; uj létre hiva annak általa, ki a fogságot fogolylyá tevé, a sirt győzelmétől megfosztá, s a halálnak mérgét elvevé!

„Eredj, nap, mig engemet a könyörület fönntart, a természet borzasztó enyészete fölött inni ki azon utósó és keserü poharát a fájdalomnak, melyet többé ember nem izlelend. — Eredj, mondd el, hogy láttad Ádám utósó sarját a föld sirján fölhivni a sötétedő mindenséget, hogy ha birja, oltsa ki halhatlanságát vagy renditse meg hitét istenben!“

Borzasztó, bár nagyszerü és lélekedző költemény. Az emberi létben alig lehet kinzóbb gondolat, mint az, hogy — legyen a pálya bárminő, csak becsületes — sorsosait egyenkint elvesztvén, valaki utósó, egy maga marad.

— Mi volt a levélben?

Longfellownak van egy dicsőséges verse, tán az egyedüli e kedves költő művei közt, mely felráz és lelkesit.

„Az éjji árnyak sürün ereszkedtek már alá, midőn az alpesi falvak egyikén át egy ifjú haladt, kezében egy lobogóval, melyet vitt hó és jég között, s melyre e különös jelszó volt irva:

Excelsior! (Följebb!)

„Homloka szomorú volt; szeme villogott, mint hüvelyéből vont szablya, s az ösmeretlen nyelv szava, mint ezüst trombita harsogott:

Excelsior!

„Boldog tanyákban látta ő, hogy mily melegen és vidáman lobog a családi tüzhely; fölötte kisértetes jéghegyek fénylettek, s ajkairól kelt egy fájdalmas sóhaj:

Excelsior!

„Ne menj a szorosnak! — szólt az aggastyán — a vihar sötétesen kereng fejünk fölött; a bősz ár mély és széles.“ A trombita szó pedig hangosan felelt:

Excelsior!

„Óh maradj! — a lányka szólt — és nyugtasd keblemen fáradt fejed!“ A kék szemekbe köny tolúlt, de ő, egyet sóhajtva, ismét csak azt viszonzá:

Excelsior!

„Vigyázz a fenyük száradt ágaira! vigyázz a rettentő lavinákra!“ Ezzel kivánt a pór utósó jó éjszakát! s egy hang felelt, távol magasból:

Excelsior!

„Hajnalban, midőn a Szent Bernhárdi kegyes atyák sokszor elmondott imáikat égfelé küldék, a megdöbbent légen át egy szó hangozék:

Excelsior!

„A hü kutya egy utast talált, félig hótemetten, de jégkezében tartva még a lobogót a különös jelszóval:

Excelsior!

Ott feküdt ő élettelen de bájosan, a hideg szürke hajnalban, s az égből egy szó hangzott alá, tisztán és messzire, mint egy hulló csillag:

Excelsior!“

Dicső fiú! téged követ minden, kinek keblében önzéstelen nagyravágyás, szent kötelességérzet, s nemes kitartás szelleme lakik. S a pálya — bár mindig rögös s nem is nagyon lankasztó, ha rajta társakkal haladunk, — szomoritó csak akkor kezd lenni, midőn olykori megálltunkban visszafordulunk, s látjuk, hogy itt is amott is, elbukott nem egy, hogy többen elmáradoztak, s hogy mentől fölebb, odább visz a rideg út; annál több több siron lobog a rejtelmes „Excelsior!“

Mi volt a levélben? Egy halotti jelentés, mely nagyon elszomoritott egy szegény öreg barátom hamvai fölött.

Ezért maradt iratlanúl a levél, melyet három hó előtt e lapok számára akartam küldeni?

Később ismét tollat fogtam, gondolván, hogy a tárgy, mely kedélyemet édes élvvel tölté el, olvasóimat is érdeklendi, de nem birtam egy sort sem irni. Egy művet ismertem meg a „nemzeti jellemvonásokról.“ E mü helyei közül csak egyet emlitek: hol megemlitvén hogy „az angolnak háza egy erős vár“, a német ist zu Hause, s a francia chez lui található, nemzetünkre is áttér, és igy szól: „a magyaroknak van egy szavuk, mely az angol home-nak megfelel, s nemzeti jellemük egyik vonásaul tekinthető. Ez az, hogy e szó „haza“ egyaránt alkalmaztatik magán lakásukra, melynek kapuja ritkán van elzárva, s nemzeti tanyájukra. Magyarország jellemének alapszavát e kettős szeretetü szó teszi, s önök csak ebből is megitélhetik, hogy mily fájdalom egy magyarra nézve — távol lenni hazájától.“

Aztán akartam irni nehány hó óta mindennap, de tollammal nem birtam se keringőt táncoltatni, se némajátékot látogattatni, se egyéb mulatságos dolgokat fecsegtetni; bár voltam számtalan estélyen, itt és Edinburghban, mulattam eleget, s láttam sok levélbe való alakot. De tollam hegyére véve, roszkedvüségem miatt sehogy sem tudtam boldogúlni velők. Jövőre azonban újra megpróbálkozom velők, és irok a Hölgyfutárnak, valamint irok most az angol lapoknak is, melyekben segitek a békét föntartani; mert ha háború találna lenni, még utójára ki is koppannék jelen állomásomból, már pedig hej nagy boldogság ám a Hölgyfutárnak St. Andrewsból lenni dolgozótársa.

Engedje meg azonban az olvasó, hogy közleményeimnek más cimet adjak. Az a „londoni levélfüzér“ nekem sehogy se tetszik. „Levelek Skociából“ igazabb és egyszerübb fölirat leend, s alatta jobban à son aise érzendi magát

—Tony.

MÚZEUMI HANGVERSENY.

(April 17. d. u. 5 órakor.)

Hangverseny-idényünk a folyóhoz hasonlitott, mely legzajosabb, midőn végéhez közelit. A hattyúhoz is hasonlithatnók, de erről csak a rege tartja, hogy akkor énekel legszebben, midőn meghal.

Az utósó nap — tegnapelőtt — három jótékony hangverseny dallamos hangjai közt mult ki.

Az elsőt a múzeum disztermében Suck Lipót ismert zenészünk rendezé, s a jövedelem egy harmada a szegény gyermek-kórház, két harmada pedig a múzeumi kert javára forditatott.

A közönség tehát nem csak szép élvezetekben részesült, hanem egyszersmind jót is tőn, midőn számos megjelenésével tanúsitá részvétét. A diszterem egész a szorongásig megtelt.

A hangversenyt Alessandro Stradellának egy 13-dik századbeli egyházi éneke nyitá meg. A magasztos vén dallamot négy fiatal leányka eleveníté meg: Suck Róza gordonkán, Kuller Cecil hegedün, Pachl Henrika zongorán, és Pachl Karolin physharmonikán. Ugyan ők játszák Batta „Resignation“-ját is, s összhangzó előadásukat örömmel hallgattuk volna még akkor is, ha kedves megjelenésükkel már előre is meg nem nyerték volna rokonszenvünket.

Suck Róza ezenkivül Pageue „andante és boleroját“ játszá, mely nem tett nagy batást, talán mert még fülünkbe csengett Servais, a gordonka-király hatalmas játéka. Szóval egy leáldozásban is fényes nap után néztünk egy támadó csillagot. Ez lehetett az oka, hogy ma Suck R. játéka alatt sokszor vettük észre, hogy e hangszer igen — nehéz.

A Bellini-féle „brillante ábránd,“ melyet Kuller Cecil erőteljes hegedüjátéka mellett adott elő, sokkal jobban sikerült. Mély érzése és gyakorlott játéka itt ismét jól hatott ránk, fölfrissitve mindazon reményt, melyet e kedves leányka szép jövőjéhez kötünk.

Hollósy Kornélia, Egressy Samu nehány dalát (Arany költeményeire) adá elő, oly tetszéssel, hogy egy részét ismételnie kellett.

Ander, Németország első tenoristája, Esser „Angyalom“ című egyszerű dalát, és Beethowen Adelaide-ját éneklé, mely utóbbit méltán nevezik „a dalok dalának.“ A hires művész anyi érzéssel, és kifejezéssel éneklé azt, hogy e pillanatban senkinek se juthatott eszébe, hogy már ő is a „decadence“ korát éli.

A hangverseny részei közt azonban nekünk legjobban tetszett az utósó szám, nem — á la Börne — azért, mert ezzel az egész bevégződött, hanem mert ez ránk nézve legtöbb zenei fontossággal bir. Tinódi historiás énekeit értjük, melyet a zenede növendékei adtak elő. Zeneirodalmunkra nézve nagy áldás, hogy a magyar zenének ily gazdag forrását födözték föl, mely három század előtt fakadt az utósó magyar lantos képzelmében, s mely azóta egészen el vala feledve. Óh egészen más volt a lég, az élet, hősök kora volt az, midőn ez egyszerű, és mégis megható, jellemteljes dallamok születtek. A mai piperés világ, mely a muzsákat is szereti felcicomázni, többé alig lehetne képes hasonló szerzeményekre, mikben minden hatás csupán az érzések igazságán és őszinteségén alapszik. A gyönyörű menetű történeti románcban szinte megkönyezzük a jó Török Bálint halálát, és árvaságban maradt két vitéz fiát, kikről e dallam csaknem sirólag emlékezik. A közönség el volt ragadtatva e régi énekektől, s ismételteté, s ha Erkel Ferenc jelen van, bizonyosan — minden közönye dacára is — elhatároza, hogy e dalamokat a nemzeti szinház karaival is betanittatja.

Tinódynak Szénffy G. is több művét fedezé föl, melyeknek megjelenését kivánesian várjuk.

Hátha a jó Sebestyén diák ugyan oly bő és eredeti forrás lenne a magyar zeneirodalomban, mint a németeknél — Bach Sebestyén.

Budapesti hirharang.

† Holnapután, az az zöldcsütörtökön egy nagy egyházi zeneművet fogunk hallani. Azonban nem Haydn oratoriumát, s nem a szerviták templomában, mint más lapok után hibásan irtuk, hanem d. u. öt órakor az egyetemi templomban, Beethowennek „Krisztus az olajfák hegyén“ cimü nagyszerű művét. A dalárda, zenede, több zenekar tagjai, és igen sok művész fogják e művet előadni.

† „Kontha kemény vitéz“ költője, azon jeleseink egyike, kiről a közönség még egyre kegyelettel emlékezik. Örömmel veendi tehát a hirt, hogy „Garay összes költeményeinek“ második megbővitett kiadása, e napokban adatott sajtó alá, s az a költő arcképével fog megjelenni. Megrendeléseket (öt új fttal) elfogad a költő özvegye, ki az úri útcai Horváth-házban lakik.

† A „Telivér“ ismeretlen szerzője irt a szinháznak, hogy művét a nemzeti szinpadnak átengedi. Az alapitvány értelmében, a nyertes vigjátékot három hónap alatt ki kell nyomatni. Tehát e mű maholnap ép oly ismeretes leend, mint a mily ismeretlen jelenleg — szerzője.

† Kisfaludy — a Balaton gőzöse, mely oly sokáig pangott, mult évben már anyi tiszta jövedelmet hozott, mely örvendetes volt. Az idén pedig bizonyosan jövedelmi osztalék is fog jutni a régi részvényeseknek. Tehát Kisfaludy élni fog tovább is, nem csak a nemzet szivében, hanem a Balaton habjain is.

† Kakas Márton egy elmés adomát elevenit föl. Az első dunai gőzös próbatételére egy küldöttség neveztetett ki, szakértő táblabirákból, kik látván, hogy a kezdő gőzhajó a Margit szigetnél föl mondja a szolgálatot, igy referáltak: „szép gondolat biz az in theoria, hanem már azért csak vapores non sunt equi“, (a hajók nem lovak.) Mily kellemesen lehetnek meglepetve most, ha a Dunapartra sétálva, látják az egymásután könnyüden röpködő gőzösöket.

† Havi szinigazgató még csúffá teszi a nemzeti szinházat, ha hamarabb meghozatja Meyerbeer „Ploermeli bucsú“-ját, melyet a kolozsvári közönségnek mielébb bemutatni óhajt. (Alkalmasint csak mint drámát, egy pár karénekkel.) Az „Észak csillagát“ is Havi forditá le. Ugyan ő jelenleg igen erősiti társulatát. Az operához Fridrichnét szerződteté, kiért a temesvári közönség ezer pft. váltságot ajánlott. A drámához Jánossinét, Paulayt és a fiatal Szilágyi párt nyeré meg. Ily erőkkel okvetlen sikert arat, nyáron át Maros-Vásárhelyen, (hol előre is biztositni akarják,) télen át pedig Kolozsvárott.

† Egy pár lap irá, hogy a „Telivért“ valószinüleg Szigligeti irta, mert az ujdondászok most már nem nyughatnak, mig ki nem találják. Mi Szigligeti nevében kijelentjük, hogy e mű nem az ő müve. Ő a „Müszerető“-et irta, melynek a pályázati jelentés nagyobb szinpadi sikert jósolt, mint a minőre a nyertes mű számolhat. Megtörténhetik, hogy a győztes átalában kisebb leend a legyőzöttnél

† Swetschin hegedümüvész megint Pesten van. Azonban már a hangverseny-saisonnak vége, s talán elég is volt már a jóból. Az ember a sphaerák zengését is megunja, ha sokáig tart.

† Egy szójáték-csináló azt mondja, hogy Goldmark zeneköltő nem csinált nálunk nevéhez illő — aranyvásárt. Jó volna, ha esetlegesen a Mark-szó vásárt, nem pedig velőt jelentene. Vagy a szójáték-csinálóknak is azon „licentiájuk“ van, mint a rebusz rajzolóknak: egy pár betűt tetszésük szerint eltörülhetnek.

† A Molnár szintársulatának sugója Ozoray Á. beküldé „a pécsi szinházi emlényt 185^8_9-dik évre.“ Ez emlényből látható, hogy Molnár társulata már is elég jól van rendezve, igen válogatott játékrenddel, s Udvarhelyi és László vendégszerepeltetésével gyönyörködteté a pécsi közönséget. A mulattató tartalomban Flóra egy költeményén, s Beöthy László egy pár humorisztikus elmefuttatásán kivül, vannak még régi gnómák uj szavakban, s nehány zsönge vers Ezek közt gyöngéd eszméi által igen kitünik egy emlékvers, mely — mint a kiadó, hivatása szerint megsúgja — Mátrai Laura müve.

† A pesti müegylet a közelebbi évben 14,727 ft 75 kr. árú festvényt és rajzművet vásárolt meg, melyet april 27-kén bocsát sorsolás alá. Ez tehát azon összeg, melyet a művészetre költött. Mindenesetre szép összeg, hanem még sokkal többet áldozhatott volna, ha a hivatalnokok, helyiségek és más egyebek költségei oly igen (de igen) sokra nem rúgnának. — Átalában jó lenne, ha a müegylet évkönyvet adna ki működéseiről és számadásairól, mert jelenleg a közönség nem igen van megelégedve az eddigi eredménynyel. Oly nagy pártolás után, méltán többet is várhat.

† A bécsi academicusok közt dalárda alakul. Ez magyar dalokat is fog énekelni. Legalább Simonffi Kálmánt, már több dala átadására kérte föl.

† Mult szombatra volt hirdetve Carré megmásolhatlanúl utósó előadása, a Beleznay-cirkusban. Záradékul: „a csikósok ünnepével“ fejezte be mutatványait. Reméljük, hogy nem másolja meg szavát, a szokásos „közkivánat“ kedvcért.

† A városerdő ma holnap tele lesz — szinházzal. Cassanova e napokban érkezik meg — majom szinházával. Bajkai Sándor és Luigini nemzeti szinházi diszitmény festők pedig e tavaszon, szintén fognak ott emelni egy — gépszinházat.

† Hire van, hogy a kertészegylet óhajtaná az egész városerdőt kibérleni, hogy ott a kertészkedést nagyban üzhesse.

† Horti hazánkfiától egy olasz elakarja disputálni azt a dicsőséget, hogy ez egy magától járó kocsit talált volna föl. Nevezetesen Matteo Fracasso, a triesti lapban nyilatkozik, hogy e találmány az övé, s mult év végén szabadalmat is nyert rá. Ez az „olasz kérdés“ azonban Hortira nézve annál kedvezőbben dőlhet el, mert ő már ez erőművi találmányáról az 1857-diki gazdasági kiállitáson is tett tanúságot.

† Egy inditványt olvasunk, a müvelt külföld fölvilágositására. Ez inditványt Csalomjai közli a P. Naplóban. Szerinte, miután a külföldi sajtóban igen sok tévfogalom hirdettetik hazánkról és nemzetünkről, s közelebb is egy lap mindnyájunkat a szláv fajhoz sorozott: „tüzessék ki az academia, — mint a nemzeti becsületnek már állásánál fogva is erre kitünően hivatott őre — által jutalom, oly népszerű regény irására, mely tárgyánál és modoránál fogva alkalmas legyen arra, miszerint a külföldnek hazánk és nemzetünkről való tévfogalmai elenyésztessenek, a külhoni tudósoknak e részbeni tudatlanságát ostorozva. Egyszersmind pedig e munkának az angol, francia, német, olasz, és szláv sajtó utján való elterjedéséről is gondoskodva legyen.“ Elérhető é a kitüzött nagy cél egy regény által? nem tudjuk. Csalomjai úgy látszik a „Tamás bátyá“-ból meritett reményt, mely egy félvilág balitéleteivel bátran szembe szállva, talán többet használt a rabszolgaság ügyének, mint minden történeti értekezés és politikai vezércikkirás. Ha az academia nem karolná föl ez inditványt, akkor — az inditványozó szerint — az irók igyekezzenek rajta, hogy összeköttetések, müforditások és közlemények által oszlassák el azon tévfogalmakat, melyeket a külföld táplál rólunk. Legjobb volna e részben, ha azon többször megpenditett eszme testesülhetne meg, „hogy a magyar irodalom jelesbjei az európai főnemzetek központjain, egy egy tekintélyes irodalmi közlöny hasábjait vennék igénybe.“

Külföld.

* Gunkel hollandi tábornok nagy érdekü bünpöréről a tárgyalás tovább folytattatott. Sok tanút hivtak be, annak kideritésére, hogy a tábornok néha tébolyrohamban szenvedett, s ennek róható föl több közelebbi esztelen tette. A haagi törvényszék elnöke maga is intézett a vádlotthoz nehány kérdést, s figyelmezteté az ellentmondásokra, melyeket a tárgyalás alatt tőn.

— Én mindent elismertem — viszonzá a tábornok, — s a mit elismertem, az igaz.

— Uram! folytatá az elnök, ön jól tudja, hogy jogom van önhöz ily kérdéseket intézni. Egykor sokáig volt ön is a hadi törvényszék elnöke.

— Igaz, de akkor még csak negyven éves valék. A sors azóta sok búba meritett; egyetlen tizennégy éves fiam, kire minden reményem helyezém, a vizbe fult; mindenki elhagyott; ezért veszek mindent magamra.

Aztán elmondá, hogy kedvese Esbra Luiz is sokszor mondá neki, hogy szeretne meghalni előtte; s ő maga is óhajtott meghalni.

— Ezért gondolá magát feljogositva hogy egy másnak életét elvegye? kérdé az elnök.

— Megvalék zavarodva. Nem tudom, mit teszek. Kétszer valék őrült.

A vizsgálat bezáratván, a vádló hivatalnok lépett elé. Előadta, hogy a tábornok sokáig a hollandi sereg disze volt, az epaulettet

becsülettel hordá, s a fejdelemnek is több kegyében részesült. Azonban vénségében elhagyá az erény útját. E. Luizzal viszonyt kötve, annak pénzét a börzén eljátszá, s hasztalan papirokat csomagolva be az átvett pénz helyett, kedvesét megakará mérgezni, hogy e rosz tény titokba maradjon. Azonban a méreggel annak testvérét ölé meg, sőt Luizát is méreg itallal elbetegité, s egy nagy család anyját, ki a méregből szintén evett, a halál szélére taszitá. Mindezt hidegen, érzéstelenül hajtá végre. Mindezt pénzügyi zavarában tette, s mert belátta, hogy Esbra Luiza elvett vagyonát vissza kell adni, ha e nő életben marad. E bünért a tábornokra halálbüntetést kér.

Másnap a tárgyaláson még többen jelentek meg, s az épület folyosói egész az utcáig megteltek. A védő ügyész leginkább a tábornok megzavarodottságáról beszélt, s mondá, hogy ő E. Luizát és nem testvérét akará megölni. Igy a rosz cselekedetnek csak kisérletét tevé, melyért nem a legsúlyosabb büntetést érdemli. Végre a vádlott inkább szánakozást, mint megvetést érdemel.

Az itélet hozatala és kihirdetése nyolc nap múlva, az az april 16-dikára határoztatott.

* Tocqueville hires párisi tudós meghalt. A „democratiáról“ irt műve magyar nyelven is megjelent.

* A bonni egyetemben most két souverain herceg tanúl, a Lichtenstein és Hohenzollern családból. Azért emlitjük meg, hogy nálunk sok úri szülő azt is a noble nézetek közé számitja, hogy inkább gyönge magán nevelő, mint jó köziskola.

* Az „Illustirte Ztg“ Bulyovszkyné arcképét és életrajzát közli.

Vegyes.

** Nevezetes triumviratus.

Ha a tizennyolcadik század humoristáit tekintjük, három férfit találunk, kik a humort oly tökélyre vitték, hogy az utódoknak alig sikerülhetett ezt magasabb fokra emelni.

E három férfiú: Addison, Svift és Voltaire.

Elvontan tekintve, Voltaire vigsága nem ismer határt, ő kacag, arcát eltorzitja, bukfenceket vet, ő — egy szóval — a buffók királya.

Svift modora épen ellenkező, ő kacagást idéz elő, sohasem nevet. Ez irlandi irmodora épen olyan, a milyen élete. Társaságban a legvigabb élceket oly szomorú arccal mondta el, mintha temetésen volna jelen, hol az öröm a halott.

E két irót utánozni többnek sikerült. Voltaire szelleme Coyer, Svifté Arbuthnot irataiban oly hün tükröződik vissza, hogy sok munkájukat, ha szerzőjük nevét nem tudnók, az emlitett humoristáknak tulajdonitanók.

De Addison utánozhatlan.

Addison irmodora épanyira különbözik Voltaire, mint Sviftétől. Ő se nem kacag, mint a francia buffo, se nem szomorkodik, mint Svift; hanem különc elsajátithatlan tekintettel bir, melyet néha néha egy mosoly, vagy vidámabb arckifejezés oly szeliden árnyékoz.

Benne kecs, és nemes tisztaság honol, melyet vigsága közepette is megóv, s mely müveit, minden gúnyolódásaik dacára, oly zománccal keriti, melyet nem fog az idő homályossá tenni.

Nemzeti szinház.

* April 15-kén: „Pestre kell mennie“, vigj. 1 felv. Irta Dux Adolf; és „Gizella“ ballet.

Az uj kis vigjáték inkább egy pár jó helyzettel, mint sikerült compositióval bir; egy epigrammatikus sorból: „Pestre kell mennie“, melyet egy gőgösködő, s később átalakuló leányka különböző hangnyomattal mond ki, ezen alapeszméből mondjuk, alig lehet valami jeleset teremteni.

A darab meséje röviden az, hogy egy uradalmi tiszt gőgösködő, de alapjában nem rosz leánykájába bele szeret egy fiatal, de munkás, derék gyakornok; az atya a szép jövőjü ifjúnak szánja leányát, de a leány — bár az ifjút öntudatlanul szereti — idegenkedik az egyszerü gyakornoktól, kit atyja is egy kis pallérozás végett Pestre akar küldeni a gazdasági tárlatra. Egy szép reggel azonban megérkezik az urodalom tulajdonosa, N. N. báró, fiatal nejével együtt; az utóbbi — mig a báró egy kissé szét néz a gazdaságon — egyedül maradván, összejön a fiatal irnokkal, ki őt valami társalkodónőnek tekinti, aztán beszédbe ereszkednek, s az ifjú — nem sok udvariassággal — azonnal nyilatkozik a képzelt társalkodónőnek, hogy szereti, már t. i. nem őt, hanem a gazdatiszt leányát, a ki haragszik ő rá, ki nem állhatja, stb. A bárónőnek megtetszik az egyszerü ifjú, s igéri, hogy e haragos leánykánál célhoz juttatja. Az ifjú forró szavakkal köszöni meg a biztositást, midőn kedvese épen megjelenik, s a hálás szavakban szerelmi vallomást gyanit; kész a féltékenység. A bárónő észreveszi e féltékenységet, látja, hogy a tiszt leánya ép úgy szereti az ifjút, mint ez a haragos kis leányt — tehát — miután a kölcsönös fölvilágositások megtörténtek — összeadja őket; de előbb az ifjúnak csakugyan „Pestre kell menni“, s most a kis leány ép oly szomorúan mondja el a mü cimét, mint a mily gőgösön a fölvonás elején inditványozta.

Azt hisszük, hogy e darabból sokkal tartalmasabb, s jobb hatásu mü lesz, ha e leányka átalakitása nem anyira féltékenység, mint a báróné jobban kiemelt egyszerüsége által történik, minek a fönnhájázó kis falusi leányra, megszégyenitőleg kellett volna hatnia.

Az előadás jó volt; Munkácsi Flóra egy művészi főbólintással olyan hatást idézett elő, hogy jelenete után rögtön kihitták; Lendvainé is szépen eltalálta a piquanteria azon styljét, hol az még szeretetre méltó lehet, — csak hangját is ily szerencsésen tudná kormányozni, de hangja sokszor, kellemetlen kitörésekbe megy át. Lendvai vagy eleinte volt tulságos egyszerü, vagy később tulságos ügyes; hiányzott alakjából a harmonia.

A mü végén a szerzőt kihitták, de helyette csak a rendező jelent meg, kinek tán célszerübb lenne, ama lakonikus jelentés helyett, hogy „szerző nincs jelen“ a kihivást a szerző nevében mindig megköszönni.

A vigjátékra következett balletben Rotter Mari sok haladást tanusitott.

† April 16. „Hunyadi László.“

A városi szinházban Ander, „Tell Vilmost“ éneklé, a cirkusban Carré utósó előadását hirdeték, s a szinház még is a szorongásig megtelt, e szép nemzeti, hősi opera miatt.

A hősi operák jelenleg legtöbb vonzerővel birnak, de nálunk csak ritkán kerülhetnek szinre, mert jelenlegi drámai énekesnőnk — Ellingerné — egy kis szerepre is több, mint félévig készül.

Szilágyi Erzsébetet is — noha két énekjelenete van — három évnegyed óta tanulja. Mi türelemmel vártunk, remélve, hogy Ellingerné a lovagias magyar közönséget talán az által akarja meglepni, hogy a szöveget betanulva, egész tisztasággal fogja elmondani. Csalódtunk, megint nem lehetett egy szavát sem érteni. A magyar viselet máskép igen jól állt neki, s alig emlékezünk, hogy érdekesb alakban jelent volna meg előttünk. Szép hangerejét is többször tanúsitá, hanem arról is meggyőzhetett újra mindenkit, hogy e gyönyörü alténekesnő egészen tönkre tenné hangját az erőszakolás által, ha ily drámai szerepeket havonkint négyszer ötször énekelne. Szóval e szakmában, melyre szerződtetett, egész szinpadi jövőjét kockázza. Játékát illetőleg, mozgásai ellen lehetett legtöbb kifogásunk, miután azok minden méltóság nélküliek voltak. Néha oly elevenen járt kelt, mint egy Rosina.

Ellinger a cimszerepet, (ahhoz képest, hogy azt gyorsan tanulta be) sikerülten éneklé. Füredi (Gara) Kőszeghy (Cilley) igen jó alakok voltak. Bratka V. Lászlójában egy iz sem volt királyi; különben elég szerencse az is, hogy éneke hajótörést nem szenvedt. Huber Ida (Mátyás) még mindig fél, pedig a közönség egyre buzditja, és csinos hangjában és bizhatik. Hollósy L.-né Gara Máriája szinpadunk legköltőibb megjelenései közé tartozik; s nagyon természetes, hogy mindig lelkesen megtapsolják, valahányszor kilép. Bravour-ariáját müvészileg éneklé.

A karokban nem volt elég erély.

Azonban a közönség igy is sokat gyönyörködhetett a szép zenében, kivált a hattyúdalban, a magasztos templomi jelenetben, a szép rendezésben, csárdásban, és Hollósy Kornélia izlésteli öltözékeiben.

Egy párszor kihivták a zeneszerzőt is — Erkelt.

† April 17. „Jótékony academia,“ az országos vakok intézete javára.

Szépen jellemzi a pesti közönséget, hogy ezúttal az egész szinházban nem igen volt hely, mely üresen maradt. A részvét mindenkit ide vont, hogy e szép este ünnepében részt vegyen.

A hangverseny igen jól volt összeállitva, s Auber „imadalát“ (a „Portici némából“) kivéve, mind magyar müvekből állott.

Először a „Székely leány“ nyitányát hallók, majd a gelencei tilinkós lépett elő, ki ezúttal utószor futta el előttünk a pusztai magyar dalokat, és a velencei karnevalt. Ismét sok tapsot nyert, s ismét mindenki bámulta, hogy mit tud mivelni e parányi tökéletlen hangszeren!

Hegedüsné magyar dalokat énekelt Egressy Samutól, és sok kihivásban részesült. Később a gyöngélkedő Füredit is e kedves fiatal müvésznő pótolá, kitől szép gondolat volt, hogy Füredi helyén legalább Füredittől dalolt egy pár igen szépen sikerült népdalt.

Kéler Béla „Csokonai emléke“ cimü nyitányában sok szép gondolat van, de a zenekar nem birta bele önteni a kellő magyar szellemet, a kifejezést.

Feleki, Tóth Kálmán „Nem tudom én“ költeményét szavalá, mely után többször kihivták. Jókainé pedig Arany János „Rozgonyiné“-ját, (melyet a szinlap megbocsáthatlan tévedéssel Vörösmartynak tulajdonitott,) s mely bár a legszebb formájú magyar balladák egyike, de nem szavalatra van irva.

Hollósy L-né már gyönyörü megjelenése által is meglepte a közönséget. Öröm volt nézni e szép alakot, izletes, fényes öltözékében. Egy igen szép „dalábrándot“ énekelt Egressy Samutól, oly müvészileg, hogy a közönség nem szünt meg tapsolni, mig a müvésznő újra nem ismétlé.

E hangversenyben igen megható látvány volt a szerencsétlen világtalan növendékek serege, kik egy Tinódi-éneket, s a Fóti dalt éneklék. Nem lehetett őket nézni részvét és szánalom nélkül, s a nézőknek e pillanatban bizonyosan kétszeresen jól esett, hogy javukra ezúttal valamit áldoztak.

Nyilt posta.

Azokat, kik nálunk Vörösmarty és Petőfi életnagyságu arcképeire közelebb előfizettek, miután a mi saját kiadásunk elfogyott, Vahot Imre fogja kielégiteni.

Székely B. Malvin urhölgynek. Szavunkkal biztositjuk nagyságodat, hogy mi a kérdéses képeket elküldtük, s ezt vevényünkkel is igazolni fogjuk.

M. Szigethre. A föltételeket elfogadjuk.

H. Rezső úrnak. A szerkesztőséghez intézett kéziratok vissza nem küldetnek.

Cs—y József versei használhatók.

Hirdetések.

Hálanyilvánitás a közönséghez,

az „ARANYSAS“ vendéglő tulajdonosától.

Családi körülményeim folytán e hónap végén az „Aranysas“hoz cimzett ujvilágutcai vendéglőmet, öcsém Kommer Józsefnek engedem át; de mielőtt elválnék azon üzlettől, melyben hazánk különböző részeiből a közönség mindig bizonyos kitüntetéssel keresett meg, tartozó kötelességemen kivül a mélyen érzett hála kötelez nyilvánosan megköszönni a két évtizeden át tapasztalt figyelmet, mit némi öntudattal annak merek beszámitani, hogy közönségemnek az aranysasbeli hagyományos magyar otthonosságot, tőlem kitelhetőleg fönntartani és elősegiteni iparkodtam. Szabadjon kijelentenem, hogy az engem megtisztelő magyar közönségre mindig hálásan fogok megemlékezni, és hogy részemről e hála máskép is kifejezve legyen, Kommer József öcsémre ruháztam át eddigi üzletemet, tudva, hogy e magyaros tanya szokott vendégeinek kényelmét épen oly figyelemmel és buzgalommal fogja elősegiteni, mint azt tőlem látta.

A hosszú időn át tapasztaltakért a közönségnek ujra meg ujra hálás köszönetemet nyilvánitom.

Pest, april 9. 1859.

Vimmer Antal.
Az „Aranysas“ vendéglő tulajdonosa.

Kérelem.

A föntebbi nyilatkozat után, mint az „Aranysas“hoz cimzett vendéglőnek jövendőbeli kezelője, bátyámnak üzletét azon jó reménységgel merem átvállalni, hogy valamint én tőlem kitelhetőleg iparkodom az eddigi nyomon haladni, s az én tisztelt bátyámnak ösmeretes előzékenységét magamévá tenni, akképen leszek szerencsés az „Aranysas“nak eddigi tisztelt vendégeit továbbra is megtartani.

Nehány év óta személyes szolgálati készségemről meggyőződhetett a közönség, hogy midőn vendéglőmnek továbbra is vendége akar maradni, ezen figyelmét nem méltatlannak juttatja; s épen azért hiszem, hogy eszközlésem nyomán az „Aranysas“ a magyar közönségnek most is legkedvesebb szállóhelye leszen, hol régi kényelmét háboritatlanul leli meg, melyet először megtartani, azután pedig napról napra növelni iparkodom.

Ezen értelemben szólván, folyó hó 24-kén veendem át az üzletet, remélve, hogy a névváltoztatáson kivül semmi egyéb ok nem lesz, mi eddigi vendégeinket tőlünk elszoktatná.

Kelt Pesten

Kommer József,
az „Aranysas“ cimü vendéglőnek bérlője.

2—3

12*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait**, magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

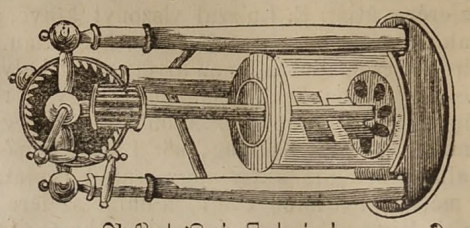
Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás
végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő
szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra
ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat**, melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek**, és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sipládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Legujabb szabadalmazott amerikai mérsék IRÓSVAJ-GÉP,

jótállás mellett.

E készlet segélyével az év minden szakában 10—12 pere alatt sokkal jobb minőségü irósvajt, s a menyiségre nézve is öt percenttel többet készithetni, mint a közönséges úton. ½ akó vajhoz kellő készlet 18 ft, 1 akóhoz való pedig 24 fton kapható. Vannak továbbá 7, 8, és 10 itcéhez megkivántató készletek is. Továbbá ajánlom gazdagon ellátott raktáramat, mindenféle butoraprőságaimból, minők: réz- és vessző kalitkák, asztali virág etagek, toilett-asztalok, varró, thea, mosdó és iró-asztalok, a legujabb divat szerint, pipa-állványok, álló-tükrök, sat.

Butordiszmüvek raktára

HOLLENDER JÓZSEFNÉL,
(Királyutca, 6. sz.)

3*

1—1

Legolcsóbb magyar politikai napilap!

A MAGYAR SAJTÓ

april hó elejétől fogva mindennap jelenik meg (ünnep- és vasárnapok kivételével.)

Miután a politikai napi események jelenleg oly nagy érdeket gerjesztenek, úgy hiszszük t. olvasóink óhajtásával összhangzólag cselekszünk, midőn a Magyar Sajtót az eddiginél kisebb alakban, april elejétől fogva naponkint kiadjuk.

Az ezáltal szaporodott bélyeg és postai költségek fejében eddigi féléves t. előfizetőinktől utófizetést nem kivánunk; az ezentúl jelentkező előfizetőkre nézve lapunk előfizetési árát csupán nehány krajcárral emeljük fölebb, miáltal lapunk a politikai napilapok között legolcsóbb, egyszersmind aránylag sokkal olcsóbb lett, mint eddig volt.

A szerkesztőség törekvése leend a jelen nagyfontosságu politikai eseményeket a legnagyobb gyorsasággal juttatni az olvasó-közönség tudomására.

Előfizetési ár április 1-jétől junius végeig postai szétküldéssel vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

3 forint 50 krajcár ujpénz.

Az előfizetési összeget az alólirt hivatalhoz cimezve bérmentesen kérjük bekildetni. Tiz előfizetésre egy ingyenpéldánnyal szolgálunk.

Pest, aprilisban 1859. **A „Magyar Sajtó“ kiadó-hivatala.** (Pesten, egyetem utca 4. sz. a.)

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **47.** **Csütörtök, április 21-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Az én szerelmem.

Oh ha tudnám kibeszélni,
Hogy minő forrón szeretlek;
Kibeszélni: milyen drága
Képe vagy te e kebelnek.

Oh ha lángból állna a szó,
Mely szerelmem átaladja:
Akkor tudnád csak, minő mély,
S mily hű szivem dobbanatja.

Örök és kiolthatatlan,
A mi hozzád von, köt engem;
S bár ha birlak, bár enyém vagy,
Örökös szomj a szerelmem.

A hány csillag van az égen,
Bár anyiszor csókolnálak;
Nem lehetne vágyam oltva:
Mindig jobban szomjaználak.

Beöthy Zsigmond.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

— Igen helyesen teszi e megjegyzést barátom uram — viszonzá Bognár úr nagy fontos arccal — mert bizony szorult helyzetbe jutottunk, hanem azért még lehet segiteni; az egész ügy olyan, mint mikor az embernek váltó van a kezében, a kiállitó biztos, de a lejáratra még sem tud fizetni; akkor aztán nincs egyéb hátra, mint forgatni a váltót; épen úgy kell nekünk is cselekedni, igy talán minden jóra fordul még, nemde?

Csóka István minden szóra helyeslőleg bólingatott fejével, hogy ő tökéletesen beleegyezik derék barátja nézetébe, csak mikor ez kicsi szemeit fürkészőleg reá emelve elhallgatott, mondá neki nagy szerényen, hogy ő bizony még olyan alanti fokán áll az üzlet tudományának, hogy még azt sem tudja, mi legyen tulajdonkép az a forgatás; ő e szót csak mezőgazdasági értelme után ismeri.

Bognár úr erre igen barátságosan mosolygott, mintha azt akarná mondani, hogy nem minden ember olyan okos fő, mint ő, aztán kivette arany burnót-szelencéjét, és szippantott egynehány porszemnyit abból a sárga valamiből, a mi abban volt; Csóka István urat is megkinálta vele, és az vett is belőle egy szippanatot; nem volt ugyan hozzá szokva az efféléhez, de a világért nem merte volna most visszautasitani barátja szives megkinálását.

— Hát egy szóval — mondá végre Bognár úr, hátra felé kulcsolt kezekkel föl és alá járva, és mintegy magával beszélve — mind ezen kellemetlenségeken az által lehetne átesni, ha az én fiam és az ön leánya mielébb férj és feleség lenne.

— Ez mind jó volna — mondá erre kissé türelmetlenül Csóka István — de mikor a leány megszökött, akarom mondani, elment hazulról. — Azt gondolta, Bognár úr tréfát akar üzni vele.

— Az mindegy — felelé ez, még mindig föl s alá járva a szobában — a becsületes kereskedő előtt az adott szó kötelez, mindenek fölött fönn kell tartani a becsületet, ha igy nem, hát amugy; ha az egyik leány eltávozott, itt a másik, üljék meg a házasságot azzal.

Erre aztán Csóka István csakugyan nem tudott mit felelni. Olyan gondolat volt ez, a melyre ő magától soha nem jött volna.

— Nos, mit mond hozzá barátom? — kérdé aztán Bognár úr, megállva előtte és kezeit mélyen beledugva köntöse zsebébe.

— Én bizony nem tudom, hogy mit mondjak — viszonzá amaz zavarodottan.

— Nem tetszik önnek ez ajánlat? Jó, akkor segitsen magán, a hogy tud, én megtettem a magamét, az én Mukimat mielébb kiházasitom; pár hónappal azelőtt egy baronesset ajánlottak neki; az igaz, hogy nem olyan gazdag, mint én, de mit nekem a gazdagság! Átadok neki egy ezüst bányát, és egyik gyáramat, ennek a jövedelméből úrilag megélhetnek; akár elébb adom nekik, akár később, ez nekem tökéletesen mindegy; ön pedig barátom uram igyekezzék kitisztázni magát, a hogy tud — ezzel odament iróasztalához és kezdte rendezgetni a papirokat, a mik ott szép számmal fölhalmozva voltak.

— Nem úgy értem én azt Bognár úr — mondá végre Csóka, — hisz én szivesen beleegyezem; csak azt akartam mondani, hogy hát ha a fia nem egyeznék bele a cserébe.

— Én is gondoltam már erre — felelé Bognár úr komolyan — Mukim szerette az ön idősbik leányát, az igaz; de az én fiam úri nevelésben részesült, és mihelyt megtudja, menyire megfeledkezett magáról ez a leány, azonnal kihül a szive; azon felül az én Mukim nagyon tisztel engem, és ha én azt mondom neki, tegye meg e dolgot énértem, ő megteszi, én felelek érte, hogy megteszi; úri modon neveltem fiamat, és mindent megtesz kedvemért; e pontra nézve tehát tisztába jöhetnénk; végre pedig az ön ifjabbik leánya, Zsuzsi kisasszony, csinos, érdekes gyermek, sőt mondhatom, sokkal finomabb módora van, mint nénjének, es nem is kétkedhetni, hogy a két ifjúból szépen összeillő pár válhatnék; erre nézve tehát szintén tisztában volnánk; és igy az egész botrányt a legegyszerübb módon lehetne elháritani; a világ mitsem tudna róla; azt hinné, hogy fiam elejétől fogva Zsuzsi kisasszonynak udvarolt; az a Kati pedig azért távozott el hazulról, mert ő az idősbik, és nem nézhette, hogy az ifjabbik testvér elébb menjen nőül nálánál; ez igen természetes; ilyenkor az idősbik testvér rendesen valamelyik távoli rokonát látogatja meg, tehát arra nézve is tökéletesen tisztában volnánk, és semmi más akadály nem áll útjában annak, hogy a köztünk létesitendő rokonságot illetőleg az én forró óhajtásom mielébb foganatositassék, mint az, hogy —

Itt Bognár úr egy kis szünetet tartott, ismét elővette arany szelencéjét és újra egy gyöngéded szippanatot véve, Csóka Istvánt is megkinálta vele; de ez nem nyult most utána; Bognár úr szavai egészen megragadták a lelkét. Csak most tudta meg igazán, minő okos férfiú ez a Bognár! Minő dicső tanácsesal tud szolgálni, és milyen derék ember, minő áldozatkész hü barát! menyire tul tudja magát tenni minden magánérdeken! Más ember örök időkre szakit oly családdal, melynek tagja ily szégyent hoz a házra, mint a minőt az ő leánya ő reá hozott, de ő nemcsak nem szakit, hanem még új áldozatra is kész, hogy a szégyentől megóvja; fia, az a csinos, müvelt ifjú, ki mint mondani szokták, csak úgy válogathat a leányok között, ki bárónőt vezethetne oltárhoz, kész föláldozni szerelmét, elvenni az idősbik helyett az ifjabbikat! Ilyen nagylelkűség tetemesen meghaladta Csóka István fölfogási képességét.

— És mi volna ez akadály? tán csak nem lesz olyan, hogy ön módot ne tudna találni annak legyőzésére? — kérdé tehát mélyen megilletődött hangon, mindkét kezével megragadván Bognár úr kezét, melylyel a burnótszelencét odanyujtotta neki.

— Csekélység az egész, és más ember előtt szóba sem kellene hozni, de önre nézve tán mégis nehéz föladat lesz, mert bocsásson meg édes barátom, ön nagyon jó ember, de engedékeny, mondhatnám gyönge apa, és nagyon elkényesztette gyermekeit — mondá a hü barát a lehető legbizalmasabb mosolylyal.

— Tán gyermekemet érti, Zsuzsit? — kérdé Csóka.

— Igen, igen! Azok a kisasszonyok nagyon is a maguk feje után indulnak. Nem csuda, nagyon szabadon nevelkedtek. Vidéken igy szokás.

— Oh, e tekintetben nyugodt lehet! — kiáltá Csóka István vidáman. — Ifjabbik leányomért én felelek; az én Zsuzsi leányom jó, okos gyermek; egészen városias gondolkozásu; kedves, eleven, tüzrőlpattant; egészen olyan, a minő az ön fiához illik! óh csak bizza reám a dolgot; nem fog ellenkezni — ezzel vette kalapját, forrón megszoritotta hü barátja kezét és sietett az ajtó felé.

— Meglátjuk, mire tud ön menni — viszonzá Bognár úr nyájasan az ajtóig kisérvén barátját, hol ismételve kezet szoritott vele, tiszteletét küldte kedves nejének, megigérvén, hogy más nap este majd tiszteletét teszi házánál.

IV.

Tökéletes igaza volt Csóka Istvánnak, midőn azt állitá, hogy Zsuzsi leánya városiasan van nevelve, a mely kifejezést ő természetesen olyan értelemben vette, melyben azt a vidéken oly igen gyakran és sokszor oly igen méltán használják. Zsuzsinak már gyermekkorában némi hajlama volt a hiúságra. Némely leány azt tán születésével hozza magával, és azon nehány hó alatt, melyet a fővárosban töltött, fényes előmeneteleket tőn a tilosvágy és divatimadásban; mindinkább elhagyta a természetes egyszerüséget; különös gyönyört talált a föltünésben; örömest hallgatta az uracsok széptevéseit, és szóról szóra elhitte, a mit azok neki mondtak. Én párszor megintettem őt, de hasztalan. Félreértette szándékomat; azt mondta, irigységből teszem azt, mert ő szebb nálamnál, és elhidegült iránta tam; nem is iparkodtam többé visszanyerni szeretetét; éreztem, hogy lelkeink, mind inkább elhajlanak egymástól.

Hiúság és könnyelműség ikertestvérek; együtt születnek, és egyszerre halnak meg; keveset gondolnak a multtal, és még kevesebbet a jövővel; általában nem szeretnek gondolkodni; ez roszúl illik az archoz, kivált a nőarchoz, a melyet anyiszor hasonlitottak a virághoz, a csillagokhoz, a nap és hold sugárihoz. Ki látott még komoly kifejezésü virágot; komoly tekintetü csillagot? Ékeskedni, mint a virág, tündökölni, mint a csillag, lengeni, mint a súgár, ez a nő legfőbb disze, legfőbb hivatása!!! Oh, azok a lantot pengető poeták ha tudnák, mi káros befolyással vannak a túlcsapongó magasztalások sok fiatal leány lelkére, egész jövőjére, és mi nagy különbség van a való és a képzelet között; egészen más nemü szóvirágokat használnának midőn „Hozzá“ verseket irnak.

Zsuzsi rövid idő alatt teljesen ki volt képezve arra, hogy ilyen „Hozzá“-féle versekre lelkesüljön. A szépséget vidékről hozta magával, a szép mozdulatokat a táncmestertől tanulta el, a többit a szabó és divatárusnő és nehány divatregény végezték. És e leány csakugyan külsejére nézve nagyon szép volt. Mikor valamelyik társaságban megjelent, általános figyelmet gerjesztett, még a müveltebbek is keresték társaságát, de csak rövid ideig tudtak vele mulatni; tetszett nekik az eleven, természetes ész, de hideg szépségnek találták. Megtudta ragadni a szemet, de nem a lelket, éppen azért, mert az ő lelkét sem ragadta meg semmi. Ha szépeink tudnák, menyi bájt kölcsönöz a meleg érzés az arcnak, már csak hiúságból is több gondot forditanának a sziv kimüvelésére.

Atyjának tehát sokkal kevesebb fáradságába került leányát az új házasság részére megnyerni, semmint előre gondolta. Jobban mondva, semmi fáradságába nem került; Bognár Muki egészen olyan ember volt, a minők az ily Zsuzsiféle leányoknak tetszenek. Mindig a legújabb divat szerint volt öltözve, haja mindig száz meg száz bodorra sütve; anyi szépet tudott mondani a leánynak, a kivel beszélt, és anyi nem szépet arról, a ki nem hallotta, végre pedig a mi érdekes voltát legfőbb fokra emelte, nagyon szépen táncolt. Több tulajdont ő nem is kivánt egy férfitól. Már régen is tetszett neki Muki, és némi irigységgel gondolt arra, hogy nénje ily ritka példányhoz megy nőül; még csak időt sem kért tehát a meggondolásra, és még azon este fogadta el atyja ajánlatát.

Megülték a kézfogót, és nyomban utána a menyegzőt; rég nem láttak olyan vigalmat, mint a milyent Csóka István ez alkalomra rendezett.

Semmi sem zavarta Csóka István nagy szivbeli megelégedettségét. Beteljesedett, a mit oly forrón óhajtott, még felesége is örült; ő ugyan nem foghatta föl tökéletesen, hogy veje oly könnyeden ráállt a leánycserére; vagy az egyiket, vagy a másikat nem szereti; de ő nem volt az az asszony, a ki sokat törte fejét megfoghatlan dolgokon; nem csak ez az egy dolog van a világon, a mire az asszonyi ész föl nem érhet, és azért mégis úgy van; elég, ha a két ifjú szereti egymást; azon fölül pedig azért is örült e házasságnak, mert azt hitte, hogy most könnyebben sikerül neki elfelejtetni férjével Erzsi engedetlenségét, és igy a szegény leány rövid idő mulva ismét visszatérhet az atyai házba.

De erre nézve Csókáné asszony csalódott; férje mit sem akart tudni Erzsiről; ő nem haragszik rá, mondá, midőn neje a tárgyat szóba hozta; legyen boldog a hogy lenni tud; de az ő szivéből ki van tépve, neki nem gyermeke többé; még a nevét sem volt szabad előtte kiejteni.

Anyira azonban nem terjeszkedett hatalma, hogy az anya levelezésben ne áll volna leányával; nagy boldogság volt anyai szivének, legalább ilyen módon kicserélhetni érzelmeit szeretett gyermekével, és mégis anyi fáradságomba került, mig őt a levélirásra birhatám; nem merte tenni; félt, hogy ez által férje ellen vét; mit mond majd, ha megtudja, és bizonyosan megtudja; ő nem birja azt elhallgatni előtte, és végre is csak akként csillapithattam le némileg tiltakozó lelkismeretét, hogy én irtam a leveleket, ő meg csak az utóiratot csatolta hozzá, a mely utóiratnak csak nehány sorból kellett volna állni, de azért rendesen hoszszabb volt magánál a levélnél, csak több hét mulva adhatta rá magát, hogy az én közbejárásom nélkül is irjon gyermekének.

Erzsi feleleteiből aztán értesültünk, hogy visszatért Radókra; ott tartózkodik keresztanyjánál, egy jó módú özvegyasszonynál, a ki mert se gyermeke, se rokona nem volt, már rég ennen magzata gyanánt tekintette keresztleányát, és igy a legnagyobb örömmel fogadta házánál. Erzsi nem győzte dicsérni a jó keresztanyát, mint szereti őt, mint igyekszik elfelejteni vele az atyai házat, a mi ugyan nem sikerül neki; mert fájdalmas szivvel áhitozik atyja, anyja és huga látása után, de reményli, hogy isten nem sokára ezt a boldogságot is megengedi érnie; végül pedig minden levelében Gergelyről irt egy pár sort, hogy ő is tiszteli Csókáné asszonyt; jó dolga van, már letette a remeket, nekem irt levelekben körülményesebben is terjeszkedett ki e reá nézve fontos tárgyra nézve, menyire boldog ő, hogy itt lehet Gergely közelében, a ki őt úgy szereti, és a kit ő is úgy szeret, sat.

Az érdekes levelezésnek azonban nehány hó mulva félbe kellett szakadni; engem komoly kötelesség távozásra kényszeritett Pestről; és lehetlenné tették, hogy még azokkal is levelezésben maradjak, a kik legközelebb álltak szivemhez. Sokszor egy nap és a másik között olyan események történnek, hogy szinte kétfelé szakad általuk az emberélet, és az emlékezetnek sem szabad visszaröpülni az innenső oldalra, nehogy a lélek elcsüggedjen és erőt veszitsen az uj, nehéz munkára. Mindinkább elhomályosodtak bennem az ifjúkor kedves képei, csakúgy sejtelmesen rengedeztek lankadt képzeletemben, mint valami büvös álom utósó emlékei.

Öt évig voltam távol Pestről, és mikorára visszatértem, anyira megváltozva találtam, mintha először fordulnék meg benne. Csupa uj, idegen emberekkel találkoztam, és mikor egy egy régi jó barátom után tudakozódtam, rendesen azt kaptam feleletül, hogy elköltözött, vagy a sirba, vagy oly messze, tengeren túli vidékre, honnan ninesen többé visszatérés.

Csóka Istvánról is többször tudakozódtam; nagyon szerettem volna tudni, mi lett belőle? él-é még az ő jó felesége? és Bognár úr! Oh, ez bizonyosan millionär lett azóta; fölkerestem régi lakásukat, de ott senki sem ismerte meg a Csóka nevet, ezelőtt nagy aranyos betük hirdették Bognár János és fia irodáját, azt is hiába kerestem most; nem tettem föl róla, hogy őt is az elköltözöttek közé kell soroznom; Bognár nem nézett ki olyan embernek, hogy olyasmit föltehettem volna róla; de bizonyára milliomos lett, és fölhagyott az üzlettel, a fia

tán báróságot szerzett magának, Zsuzsiból pedig tekintélyes delnő lett, az elegans körök divatbarometruma, és már régen elfelejtette a kis mezővárost, melyben született.

Fölhagytam tehát a tudakozódással utánuk, és lassankint egészen kimentek az eszemből, midőn egy nap az utcán járva, egy nőt pillantottam meg egy férfi karján velem szembe jönni; egyszerű, magyaros öltözetű emberek voltak; a nő fejében kalap sem volt, és egészen kikerülik vala figyelmemet, ha a nő, a mint megpillant, észrevehetőleg meg nem hökken, és bámész szemekkel nem mered arcomra; csak akkor vettem azt észre, midőn már csaknem elhaladtam előtte, és akkor előttem is olyan ismerősnek tetszett az arc, de, mert nem emlékezhettem reá, ki légyen, ismét elfeledkeztem róla.

Alig voltam azonban félóráig lakomban, midőn egy idegent jelentettek be nálam, és a belépőben ugyanazon férfit ismertem meg, a kinek karján az imént ama nőt láttam. Csinos férfiú volt, erős arcvonásokkal, szelid kék szemekkel és tetőtől talpig sötét magyaros öltözetben; kérdeztem, mit akar; de anyira meg volt zavarodva, hogy szinte félni kezdtem tőle, nyilván észrevette ezt, mert neki bátorodva, bocsánatot kért, nem tudja, ha jó járatban van-é; de a felesége küldte, kérte, hogy kövesse léptemet, tudakozódjék utánam, és mert e lakba látott bemenni, hát ő is bátorkodott bejönni, de meglehet, hogy csalódott, bocsánatot kér, majd megmondja feleségének, hogy csalódott.

— De hát kit keres? — kérdém én mosolyogva; az ember zavarodottsága, és nyilt becsületes tekintete meggyőzött, hogy nincs mitől tartanom; aztán hangja is ismeretesnek tetszett, mintha már egyszer hallotta volna.

A férfi újra nagy zavarba jött; ő nem tudja, hogy hivják azt, a kit keres; felesége megmondta ugyan a nevét, de már nem jut eszébe; a mint bejött elfelejtette, és alásan engedelmet instálva, megkérdezett, ha nem voltam-é valaha Gömör vármegyében.

— Önt pedig Gergelynek hivják! — kiáltám föl nagy meglepetéssel, megismerve benne Csóka István egykori legényét.

— Igen, igen én vagyok, a kit egyszer Csóka István házában látott; és kezét megfogva odavezettem a pamlaghoz, de a melyre ő egyáltalában nem akart leülni, és elhalmoztam kérdésekkel, hogyan jön ő ide Pestre, hol vannak Csókáék; de Gergely sem kérdésemre nem felelt, sem pedig helyet nem foglalt, hanem csak mondá, hogy neki menni kell, felesége türelmetlenül várja őt a felelettel.

— A felesége? És kicsoda az ön felesége? — kérdém aggódva.

— Hát ki is lenne más, mint Erzsi! — viszonzá büszke önérzettel. — Maga jött volna föl; de sietnie kellett; otthon magukban maradtak a gyermekek, meg az ipam is betegen fekszik; de tudom, hogy nem sokára itt lesz! — és örömében úgy megszoritotta kezemet, hogy csakúgy ropogott.

Nekem sem volt többé maradásom. Egy sereg gondolat, vágy, emlék és kivánesiság zajlott föl egyszerre szivemben, és üzött, hajtott, hogy mielébb találkozzam az egykori kedves barátnéval; perc mulva készen voltam az öltözködéssel, és kértem Gergelyt, vezessen lakába; ez szabódott; nagyon messze van, egészen künn lakik a Józsefvárosban, jó félórányira ide; de azon könnyű volt segiteni; kocsin tettük meg az útat.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Igen, derék fiatal ember! — szólt a yorcki herceg, kinek hizelgett ezen állitás.

— Én a hajporozott fejek egésségére iszom! — szólt a fiatal tiszt, s megtöltötte a herceg előtt álló magas pezsgős poharat.

A vendégek tisztelettel és serényen fölállottak.

A yorcki herceg két nagy kortyot ivott, s ekkor kezével homlokához kapott, mert fejében az erős bor már megkezdé müködését.

A walesi herceg titkos pillantást váltott mistress Robinsonnal, mintegy köszönetet mondva az eddig tettekért, s buzditva, hogy ezután is csak igy cselekedjék.

A nő nem várt második jelre, hogy királyi kedvesének eleget tegyen.

— Ez is hajporozott fej, — folytatá a yorcki hercegre mutatva, — s mily szép győzelmeket igér nekünk ezen fő!

A herceg e szóra oly egyenes állást vett föl, mint a kötőtű, hogy szerénynek lássék.

Mistress Robinson folytatá:

— Spanyolország már untat minket. E hajporozott fő meg fogja hóditani Spanyolországot!

— Bizonyosan! — jegyzék meg a tisztek.

— Nézz csak a család reményére! — szólt a kenti herceg Clarence testvéréhez. — Mintha kissé becsipett volna!

A walesi herceg ismét intett a kis tisztnek.

— S nemcsak Spanyolországot fogja elfoglalni e hajporozott fő, — szólt a kis tiszt ismét, mialatt egy cinkostársának odanyújtotta poharát, melyet az vizzel töltött meg, mig a többiek erős borokat ittak, — de megfogja hóditani Portugalliát is, mint megszokják hóditani a — a — —

A fiatal tiszt hasonlatot keresett, mire a gúnyos Brummel minden meggondolás nélkül jegyzé meg:

— Mint megszokták hóditani a hölgyeket!

— Igen, mint a hölgyeket! — viszonzá mistress Robinson, s mialatt újra megtöltötte a herceg poharát, — ki a büszkeség miatt egészen fölfuvódott, hozzátevé:

— S elfoglalja Italiát!

— Elfoglaljuk Italiát! — kiáltottak a tisztek karban.

— És Németországot!

— Igen, Németországot! — kiáltott a yorcki herceg fölugorva, kinek ittasságáról nem lehetett tovább kételkedni.

— És Franciaországot! — kiáltott egy hang.

— Bravó! Igen, a hajporozott fő elfoglalja Franciaországot! — tevé hozzá a fiatal tiszt.

— Ah, uraim! — mormogá a yoreki herceg azon vig, álmos hangon, mely a részeg embereket jelöli, — ah, uraim! — igen, hóditsuk meg Franciaországot!

— Hóditsuk meg Franciaországot!

— Hogy önöknek kedvére tegyek, beléegyezem! — mondá a herceg. — Foglaljuk el Franciaországot!

— Éljen a herceg! Éljen a yorcki herceg!

— Már most úgy tetszik, hogy a család reménye tökéletesen oda van, — szólt Clarence a walesi hercseghez.

— Még nincs, még nincs! — viszonzá ez gyorsan.

Brummel a nélkül, hogy fölkelt volna, a leghidegebb vérrel szólt:

— Miután benne vagyunk uraim, hogy mindenki országát elvegyük, nem volna-é jó, ha előbb liqueurt vennénk magunkhoz?

— Mielőtt liqueurt vennénk magunkhoz, — szólt egy hang, — szabad legyen kérdenem, valjon ha Itália, s Franciaországba befészkeltük magunkat, befészkelhetjük-é magunkat a szép olasz és francia nők szivébe is?

— Igen, igen, igen! — Felelt a britt hadseregek nagylelkü főparancsnoka. — Igen, csak fészkeljétek be magatokat!

— Ah, köszönöm, hadvezér!

— Köszönet, köszönet!

— De valjon nem engedné-é meg, hogy addig a szép angol nők sziveibe fészkeljük magunkat? — kérdé a kis tiszt a hercegtől, ki izzott mint a parázs.

— Miért ne, vitézeim!

— Ő vitézeinek nevezett minket! — mormogá kedvtelve az egész gyülekezet.

— Ön tehát megengedi, hogy belépjenek? — kérdé a kis tiszt újolag, mintha egy már előbb elvégzett dologról szólana.

— Hát vannak itt a falak mögött angol nők? — kérdé a herceg félig csukott szemekkel, s reszkető kezekkel. — Vannak itt angol nők?

— Van egynehány, fővezér! lőn a válasz.

— Úgy, van egynehány?

— Asszony mindenhol van. Volt a paradicsomban, de Noé bárkájában is, s miután fajuk eddig ki nem pusztult, alkalmasint a pokolban is lesznek!

— Igen, a pokolban is lesznek asszonyok!

— Igen, fővezér! de e pillanatban itt is vannak!

— Itt — mondja ön, itt?

— Sokan és igen szépek! fővezér!

— Valóban?

— Igen, s mindegyik számára jut!

— Ah, mindegyik számára — számára! Ez nagyon különös — nagyon!

— Ön számára is, hadvezér!

— Számomra? — ez nagyon — ez igen — számomra is. — És — és, — az enyim — —

— Bájos, parancsnok!

— Ah, — ő bájos —

— Ön lássa őt!

— Én — látni fogom őt! — látni! — De engedjétek meg mégis, — mert — elég — parancsaim — bájos? — igen — de — ég — pokol — Noé bárkája — a katonai szigor — a hajpor —

— Uraim, — szólt a kis tiszt, asztalkendőjét a levegőbe dobva, s a másik három hercegre jelentékteljesen pillantva, — uraim, ő királyi fönsége megengedi önöknek, hogy a hölgyeket a kertből bevezethessék.

A farkas által szétugrasztott nyáj nem tűnik el gyorsabban, mint a hogy a fiatal urak hölgyeikért elsiettek. A nagy terem egy pillanat alatt üres lett.

A yorcki herceg már félig szunnyadott, midőn a kis tiszt felé szerelmesen tekintve, s karjait föltárva szólott.

— Nos, hol azon bájos hölgy, kiről nekem szólottál, édes kis tisztem?

— Ön előtt van! — szólt mistress Robinson, gömbölyű karjaival átölelve a herceg nyakát.

— Te, te, te asszony vagy? Lehetetlen!

— Igen, az vagyok. Avagy van-é az ön hadseregében ily gömbölyű kar, ily fehér nyak, vannak-é ily szép vállak és ily lágy kezek? Lássa ön!

Yorck már nem tudta, valjon él-é, de mégis igy mormogott:

— Nem, — ez álom! — csalódás!

— Annak bizonysága, hogy ez nem csalódás, abban áll, mikép egy pohárból fogunk inni! — szólt a bájos nő.

Azon pillanatban, midőn a yorcki herceg s mistress Robinson ugyanazon pohárhoz illeszték ajkaikat, a fiatal tisztek, mindegyike karjaikon egy-egy hölgygyel, beléptek, a három herceget kivéve, kik más mulatságra számoltak.

— Bátyám! öcsém! — kiáltottak kiszámitással. — Nagy Isten! öledben asszony?!

Ez volt Yorck számára a kegyelemdöfés.

Elbámulva, leverve, megszégyenitve s leitatva hullott az asztal alá, s ekkor a walesi, kenti és clarencei herceg megtöltötték poharaikat s alvó testvérükért itták ki, mi közben atyjuk szavait ismételgették:

— Ime, itt fekszik a család reménysége!

Az ünnepély ezzel befejeztetett.

E különös ünnepély után néhány nap múlva az által boszulta meg magát félelmetes bátyján a yorcki herceg, hogy a legcsúnyább karrikatúrákat bocsátotta ellene közre, s hogy a kacér és fényes 10-dik ezredet Manchesterbe, Anglia akkori legrondább városába küldötte állomásra.

Mindazáltal a yorcki herceg s a hajpor tekintélye heves csapást szenvedett.

* * *

Ama remek lakomát követő reggel Brummel egy aláirás nélküli levelkét kapott, melyben egyszerűen csak ez állott.

„Legyen ön ma este 8. és 9. óra közt mintegy kétszáz lépésnyire „az udvarias pontyhoz“ cimzett kávéháztól. Azonban legyen anyi elővigyázattal, hogy teherhordó, vagy matróz ruházatjában jelenjék meg ott; ezt ne feledje ön. Semmi késedelem és semmi gondolkozás!“

— Különös levél! — szólt Brummel, miután minden eredmény nélkül többször átolvasta. — Valjon ki ir nekem igy? Mit akarhatnak velem? Mit tegyek én a Nappingnak nevezett útálatos városrészben? s azon hitvány csárdában, mely „az udvarias ponty“-nak neveztetik, melyről oly sok különöset hallottam, midőn katonáim onnan éjjelenkint részegen jöttek vissza a kaszárnyába? Valami tréfát, vagy bolondságot akar velem olyaski elkövetni, kinek más dolga nincs. Mire való azonban e határozott s parancsoló hang? Jöjön ön ma az udvarias pontyba! — valóban ki nem találhatom. Különben mit kockáztatok azzal, ha egy estét el is veszitek? Ez nem sok. De mire való az átöltöny? Hogy ne ismerjenek meg. Valjon veszélylyel van kalandom összekötve? Kiváncsiságom hatalmasan föl van izgatva, s ha nem mennék el, félelemmel vádolnának. Engem félelemmel! Inkább elmegyek!

Ez volt a határzat!

Brummel azonnal csöngetett inasának s bérkocsit hozatott, mert érezte, hogy e legmélyebb titok valami rosz tréfával végződhetik.

Egy oly bolthoz hajtatott, hol mindenféle öltözetet lehetett vásárolni. Útközben igy beszélt magában:

— Most jut eszembe, hogy épen 14. napja, midőn nekem Price megigérte, hogy London legszebb hölgyét megmutatja. E névtelen levél tehát tőle is jöhetett! De valjon mi végett hivhatott engem egy ilyen kávéházba? Ez mégis különös. De már most mindegy, útban vagyok, s el fogok menni a cél végéig.

A kocsi a bolthoz érkezett, s Brummel minden habozás nélkül tökéletes tengerészöltözetet vett: fénymázas kalapot, vászon üngőt, kerek mellényt, bő nadrágot, vörös nyakkendőt s kivágott cipőket.

Midőn készen volt, más bérkocsiban haza hajtatott.

Haza érve, ismét neki adta magát a kételyeknek, miknek vége az leendett, hogy egyátalán nem megy el a Wapping-városrészbe, — mely Londonnak legtávolabbi, legroszabb hirü, s tolvajok, gyilkosok s rosz személyek által lakott része volt, — ha nem jutott volna ismét Price, s ennek útján mistress Robinson eszébe.

E névre ismét föléledt féltékenysége azon hatalomra, melylyel e nő a walesi herceg fölött bir, s melynek épen a tegnapi ünnepély alkalmával is tanúja lehetett.

A hercegnek csak e nő számára voltak pillantásai és szavai, s részeseül tevé az összeesküvésnek akkor, midőn Brummelt arról alig értesitette. E nő majdnem a családhoz tartozott, s e nő gyülölte őt (erről bizonyságai voltak,) ösztönileg és szokásból.

A hercegen gyakorlott hatalmát barátai javára használta föl s kiváltképi kedvence Sheridan volt, mi Brummel irigységét csak még jobban táplálta.

Robinson asszony uralma hosszú lehetett, neki tehát nem volt ideje a vonakodáshoz. Lehetséges, hogy a levelet Price irta, tehát előre!

Azon időig, mig az udvarias pontybai távozásperce megérkezett, Brummel az öltözködéssel foglalkozott, s mint tengerész ugyanazon izlést fejtette ki, mely mindig sajátja volt.

Az éj beálltával fekete köpenyébe burkoltan az első bérkocsi államáshoz sietett, s az útnak mintegy harmad részén kocsin ment, azután két más kocsit váltott, s úgy a Wapping-városrész közeléből gyalog sietett rendeltetése helyére.

A kávéház közelébe érve először is határzatlan, talányos hangok üték meg füleit; később már megkülönböztetheté a hegedű nyikorgását, a flóta sóhajtozását, a kastagnettek csattogását, s a trombiták harsogását, mit veszett kacaj, lárma és orditozás kisért.

Ezután oldalt világosságot pillantott meg, s midőn gyorsan arra fordult, észrevette, — a min tovább nem kételkedhetett, — hogy az „udvarias ponty“ ajtaja előtt áll.

A ház kapuja fölött mintegy huszonnégy tarka üvegü lámpa által megvilágitva diszelgett a cimer, mely mintegy 24 láb hosszúságú deszkán egy óriási nagyságú, szemtelen kék szinü, szájában rózsa- és ibolyafüzért tartó pontyot ábrázolt, hátán egy könnyen öltözött fiatal leánynyal, kinek foszlányait a szél lengedezteté. Minden oly rikitó szinekkel volt előállitva, a mint azt csak a kép becse igényelheté.

Azon ajtó, mely előtt Brummel állott, még nem volt a tulajdonképi bejáró hely, hanem csak az előcsarnokba vezetett.

Ezen előcsarnokban három kifeszitett kötelet pillantott meg Brummel, melynek célját mindaddig meg nem tudta magának magyarázni, mig nem egy tántorgó vendég ki jött az ivóházqól, s ahhoz kapaszkodva biztositotta lépteit.

Ezen intézmény tehát a részvényesek kényelmére szolgált.

Midőn Brummel belépett, a lárma egyszerre megszünt.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

PÁRISI QUODLIBET.

IX.

(Nem mind szegény, a kit annak neveznek. — Lamartine egy mély tisztelője. — A költő szive jó. — De nem mindegyiké. = A „Mazas“ egy érdekes foglya. — A mi jó költőink arany-élete. — Minden elmúlik, Tamberlik dicsősége is. — A Muzardé már elmult. — Egész Páris „a ploermeli búcsút“ járja. — Mi hir Verdiről. — A zürzavarban egy kis — harmonia.)

A kik olvasták, hogy Lamartinenak mily sok adóssága van, s ennek kifizetésére a nemzeti gyűjtés által mily kevés összeg gyült be; a kik hallották az ő fenyegetéseit „a hálátlan hazához,“ s olvasták a lapok megjegyzéseit „a megalázott nagy emberről,“ a köztársaság egykori elnökéről, a sóhajtozó költőről, sokszor szánakozva mondhatták:

— Szegény Lamartine!

Pedig dehogy szegény. Meglehet, sokkal szegényebbek azok, kik ily részvéttel sopánkodnak balsorsa fölött. Mig valaki ezer meg ezer frankot kap egy egy iv kéziratért, mig aranyhalmazzal fizetik meg nevét is, ha valami irodalmi vállalathoz kölcsönzi; mig az ember bársony sohpán alussza déli álmát, és száz frankos ebédet rendel, mig valakinek Páris városa (az 1848-diki forradalom alatt, a rend érdekében tett szolgálataiért,) a boulognei ligetben egy pompás kertet és nyári lakot ajándékoz, addig kevés okunk van azt „szegénynek“ nevezni.

Lamartine e napokban egy levelet kapott Orne-megyéből.

Ezt egy Martin nevü koros kisasszony irta, ki sok levelet intézett egykor a költő-államférfihez, a nélkül, hogy ez csak egyre is válaszolt volna. Ez udvariatlanságot „a mély tisztelő“ azzal bosszúlta meg, hogy — végrendeletében — Lamartinet 200,000 franknyi hagyománya átalános örökösévé tette.

Lamartine — természetesen — megörült.

Másnap azonban megint kap egy levelet, és megint Orne-megyéből.

Ezt már egy ügyvéd irta, tudatva a költővel, hogy a meghalt nő, midőn őt egy nagy összeggel boldogitá, három szegény közeli rokonát fosztá meg az örökségtől, noha e vagyon a természet jogainál fogva e szegény embereket illetette volna.

És mit tett Lamartine?

A költő szive jó, a költő szive nem tud igazságtalan lenni, és ime tollat ragad, s lemond az örökségről a szegény rokonok javára.

Nincs szerencsénk Lamartine nal személyes ismeretségben lenni, s ezért nem kérdezhetjük meg e két levél valódisága felől, hanem anyi igaz, hogy ezt Párisban mindenki beszéli, s a „merengő“ költő tisztelői ismét fölsóhajthatnak:

— Szegény Lamartine!

Pedig dehogy szegény. Sokkal szegényebb de Beaumont Vassy, noha vicomte és e mellett francia regényiró! A vicomteság és regényirói állapot azonban soha se ártottak volna neki, ha e mellett az államnak egy egy előkelő hivatalnoka (megye-főnök) is nem lett volna. Különben még ez se volt a főbaj, hanem a könnyelmüség. Ez vitte őt a Mazasba, azon szigorú fogházba, hol elég ideje leend megbánni azt, hogy magas állását iparlovagi csinyekre, pénzzsarolásra és sikkasztásra használta.

A vicomte régebben két regényt irt: „Un marquise d'autrefois“ (Egy hajdani markisné) cimüt 1838 ban, és a „Le derni'er réve de jeunesse“ (Az ifjúság utósó álmát) 1852-ben. Ezenkivül több történeti müvet, s a „La politique des honnêtes gens“ könyvet. Reméljük, hogy saját magát nem számitja a „honnêt“ fajhoz.

Milyen kár, hogy egy ember, ki szellemmel bir, romlott szive által ily botrányba keveri magát. Ki hivatva van az erény hirdetésére, maga tapossa azt le a sárba. Koszorú helyett a bün láncát szerzi meg.

Kétszeresen feltünő ez nálunk magyaroknál, hol a kitünőbb irók legnagyobb része a legpéldásabb arany-életet éli, s hol — ha a hibát lámpával keressük is — nem akadnak másra, minthogy nehány ifjabb regényes szellem egy pár veterán árnyában nem veti meg a bon vivant élet örömeit. De vétek foltja nem szenyezi be azon lapokat, melyeken költőink élettörténetét olvashatjuk a dalos Tinóditól, és a hős Zrinyitől kezdve, az ártatlan Kölcseyek és nemes buzgalmú Kazinczyak sorain át azon utósó költőig, ki ma vagy tegnap látta meg a dicsőség első sugarát.

E tekintetben büszkébbek lehetünk még a szigorúbb angol népnél is, melynek Dickense csak nem rég csinált botrányt házassági viszálya miatt, s melynek Bulwere tébolydába záratá nejét, hogy szabaduljon tőle. Mindezt ki lehet talán menteni (meghisszük,) de mégis oly dolgok, melyeknek mentségre van szükségük.

Bizony a régi jó Tamberliknek is mentségre van már szüksége, s lapiró barátai mentegetik is, hogy hangja fátyolozott volt, gyöngélkedve lépett föl, s azért nem csinált valami nagy hatást az olasz operában, midőn közelebb a „Troubadourt“ éneklé Művészete most is megvan, az igaz, s talán még több, mint valaha, de ő is úgy járt, mint sok üzlet embere, kik rendesen akkor jutnak legtöbb pénzhez, midőn már egészségük nincs, s nem fordithatják valami nagy hasznukra azt, a mit szereztek.

A zenészek ünnepélyt akarnak rendezni Musard karmester emlékére, ki ezt megérdemli, már csak azért is, mert ő alapitá az opera-bálokat. Meglehet ez ünnepélyt Auteuilben fogják tartani, hol egykor Moliére, Racine és Lafontaine is oly örömest időztek, s hol Musard agg napjaira szép kis vagyont szerzett, hogy legalább saját hajlékában hunyja le két szemét. Oh de ki fog menni e helyre? A tömeg, mely egykor az álarcos bálok szilaj zajában karjain hurcolá körül az ünnepelt karmestert, kiáltva: „Vive Musard!“ alig emlékezik meg róla most, midőn meghalt.

A zenészet barátai most egészen mással vannak elfoglalva. Mind „ploermeli búcsút“ járnak, és magasztalják Meyerbeert, a hatvanhárom éves örök ifjút, s hallván e gyönyörü idilli és legendai hangokat Sand Georges asszonynyal kérdhetik a „carissimo maestro“-tól:

— Oh zenész! költőibb, mint bárki közülünk, szivednek mily ismeretlen redői közt, szellemednek mily elrejtett kincsbányájában lelhetéd e gondolatokat, melyek egyszerüek, mint az ó kor művészete, igazak, mint a történet, zavartalan, mint a jó lelkiismeret, és hatalmasak, mint a hit!

Ha a zenészek „a ploermeli búcsú“ magasztalásaiba belefáradnak, rendesen egy hirről kezdenek susogni, melyet Nápolyból röpitett át a szellő. E hir mindnyájunkat érdekel, kik a „Rigolettokat,“ „Ernanikat“ és „Troubadourokat“ örömest hallgatjuk.

Képzelhetjék önök, Verdi megfogadta nápolyi barátai előtt, hogy nem ir többé uj operát.

Egyik azt mondja: hogy azért nem ir, mert a kritika igen szigorún bánt vele.

Másik: mert beszéltetni akar magáról.

Harmadik: mert két utósó müve „Simone Boccanegra“ és „A sziciliai vecsernye“ (a nemzeti szinpadon „Guzman Johanna,) nem valami fényes sikernek örvendtek.

Negyedik: mert végre a leggazdagabb képzelem forrása is kimerül; s jobb is ha hallgat, mintha örökösen ismétli magát.

Bármi legyen az ok, elég az hozzá, hogy a zenészek — kivált a trombitások, és az énekesek mind nagyot lélekzenek e hirre, mert Verdi nem egyszer kockáztatta torkukat és tüdőjüket.

Máskülönben kár lenne, ha elhallgatna, mert Verdi most utójára is a legkitünőbb élő olasz zeneköltő, kivéve Rossinit, a ki már benn lakik azon magas égben, mely felé Verdi még csak törekszik. Azonban ne ijedjünk meg valami nagyon! a Memnon szobor kőből volt, mégis megzendült, midőn a napfény rá sütött. Majd akad talán valami, mi Verdit is újra lelkesitni fogja.

Az embereknek soha sem volt több okuk szeretni a zenét, mint most, s mi is azért irunk róla legörömestebb, mert a mostani harci lárma, politikai zaj, fegyverzörgés zürzavarában, igen jól esik néha egy kis — harmonia.

Figaro IV.

Budapesti hirharang.

† Petőfi, „a természet vadvirága“, mindent inkább megtudott tenni, mint azt, hogy hizelegjen, bókoljon a gazdagoknak és hatalmasoknak. Meglepő és jelentékeny volt tehát, hogy egykor egy igen lelkesült költeményt irt két testvér grófhölgyhöz, kik a hazaszeretet nymbuszában ragyogtak, s kiknek „sugáraikra — mint a költő mondá — Memnonszobraképen, a nemzet-áldás zengedezni fog.“ E grófhölgyek egyike: Károlyi-Zichy Karolina grófnő, ki távol hazájától is mindig a hazára gondol; örül, midőn annak szép ügyeit haladni látja, és szeretné kipótolva látni mindazon hiányt, mely még létezik. Egyik ily hiánya irodalmunknak az, — mint az academia elnökéhez irt levelében emliti, — hogy nincsenek az ifjúság, s különösen fiatal lánykák számára irt oly könyvek, melyekből a gyönyörködés mellett hasznos okulást és buzdulást meritenének. E hiányon óhajtana a nemes grófnő segiteni, midőn két pályajutalmat tüz ki. Száz arany jutalmat ajánl a legjobb münek, mely „A nőnem befolyását tárgyalja Magyarországon, a polgári és családi életre, több nehéz és fontos kérdések megoldásával; negyven aranyat pedig „magyar történelmi elbeszélésekre.“ Határidő a kihirdetés napjától számitandó egy év. Az academia ülésében múlt hetfőn nagy elismeréssel fogadtatott a lelkes grófnő e Nizzából irt levele, mely hazaszeretetének igen fényes oklevele.

† A Teleki-pályázat eredménye szintén ez ülésben lőn kihirdetve. A száz aranyas pályadijat — négy szavazattal egy ellenében — az „Egy királyné“ nyeré, melynek szerzője e lapok szerkesztője: Tóth Kálmán.

† Deáky Zsigmond cimz. püspök egy szép levélben köszöné meg azon kitüntetést, hogy az akademia tiszteleti tagjává nevezé ki. Köszönetét nem csak szép szavakban, hanem egy szép ténynyel is örökité; 2400 ftnyi alapitványt tőn az akademia részére.

† Emlitettük, hogy lelkes magyar hölgyek három éven át hetvenöt—hetvenöt aranynyal kivánák jutalmazni a legjobb és legszebb tudóstársasági fölolvasást. E nemes tényt az akademia a legnagyobb elismeréssel fogadá, mindazonáltal le kell mondania róla, nehogy ezáltal a fölolvasásokban a lényeg a

szép formának föláldoztassék, és mert a tagok ily fölolvasásokért semmi jutalmat nem fogadhatnak el. Tagadhatlan, hogy e jutalomkitűzés által egyes osztályok (minők a történet és szépirodalmiak) nagy előnyt nyernének mások (például a mathematikai) fölött. Ezért alelnök báró Eötvös József úr lőn megbizva, hogy e lemondást az illető lelkes hölgyekkel gyöngéden tudassa, s egyszersmind inditványozza, hogy e szép összeget más, célszerűbb pályázatra sziveskedjenek kitűzni. Azt hisszük, hogy az emlitett lelkes hölgyek ezt — az akademia inditványa nélkül is — megfogják tenni.

† A birálók és újdondászok némely része elérzékenyült szivvel irja, hogy a világtalanok javára rendezett hangversenyben a közönséget meg kellett volna kimélni azon szivszoritó látmánytól, melyet a világtalanok föllépteteése okozott. Valóban igen megrázó volt nézni e szerencsétleneket „szomorú egyenruháikkal és még szomorúbb arcaikkal“, tudva, hogy mig mi részvéttel látjuk őket, ők nem látnak semmit. De a mai közönyösségben sinlő közönségnek, mely ez intézetről oly régóta megfeledkezett, ily erős gyógyszerre volt szüksége. És e gyógyszer hatását senki sem tagadhatja. Már az előadás alatt egy nemes gróf megindúlva adott át száz forintot a vakok intézete egyik választmányi tagjának, s nem kétkedünk, hogy e szomorú szivszoritó „emlékeztető“ mindenfelé közrészvétet fog költeni a szerencsétlenek iránt.

† Servais, a gordonka-király, Suck Róza tehetségéről igen dicsérőleg nyilatkozott, s azt az ajánlatot tevé a fiatal leánynak, hogy az ő vezetése mellett fejezze be zenei tanulmányát. Ily kalauz mellett, bizonyosan „az igéret földére“ jut.

† Plachy Ferenc „Az elemi festészet“ cimű művének első füzete, „A tájfestészetről“ megjelent. Tartalmas és értelmes modorban irt füzet, melynek nagy hasznát vehetik mindazok, kik a művészet ez ágában működnek, működedvelősködnek vagy gyönyörködnek. Ha a közönség e (42 u. kr. árú) füzetet érdeme szerint pártolja, akkor a következő füzetek is mielébb napvilágot fognak látni „a genrefestészetről“ és „a történeti festészetről.“ E füzet — melyből majdan mutatványt is közlendünk — gróf Andrássy Manó ismert művészbarátnak van ajánlva.

† A műegylet termeit május elején ujitani fogják. Eljárásaira, rendszabályaira és elveire is ráférne egy kis — renovatio.

† Bánk bánunk német fordításáról kedvező itéleteket olvasunk. „Dux Adolf — irja többi közt a Wiener Ztg. — a fordításban mester, s e maga nemében nevezetes drámát, a versmérték megtartásával oly sikerülten fordità át magyarból németre, hogy az eredeti műzamatjából semmi sem veszett el.“

† A valódi tokaji bor eddig csak hirben élt Pesten, de nem igen volt jelen. Most már kapható leend, mert a legelső hegyaljai szőllőbirtokosok egy borkereskedést nyitottak, melynek pesti ügynöke: Gyapay Miklós a mázsa-utcában.

† A pesti bálok mily jövedelmezők, mutatja a nőegylet idei számadása. A jan. 9-diki szinházi álarcos bál 1642 ft. 12 kr., a jan. 22 diki Lloyd-bál 1028 ft. 30 kr., a febr. 14-ki Lloyd-bál 1010 ft. 61 kr. jövedelmet hozott a jótékony-egylet javára.

† A városerdei körút mellett egy cukrász csinos kioszkot fog emeltetni. Jó gondolat, csoda, hogy elébb rá nem jöttek.

Vidék.

Mármarosból, april 10.

Hogy a magyarországi ruthenek, századokon át testvérileg osztoztak a magyarokkal, elv és érzelmekben, azt a részrehajlatlan történészek többször kimutaták, s hogy e nép jelenleg is a magyar érdekeket saját érdekeinek tekinti, tényekben bizonyitja.

Többször volt alkalmunk olvasni a nyilvános lapokban, mikép ez vagy ama kizárólag magyar ajku város vagy faluban a magyar irodalom pártolásától még most is idegenkednek; mi több, sajátunkat mellőzve, szellemi élvezetet idegen irodalom olvasásában keresnek. A magyar ruthenek érdemesbjeinek eljárását e részben sokkal kedvezőbb szinben lehet bemutatni; náluk alig találtatik ház egy pár magyarlap nélkül.

Állitásunk igazolására az ökörmezei járásra hivatkozunk, mely közönségesen „Verchovina“ név alatt ismeretes, a hol alig harminc egyénből álló ruthen értelmiség 30 magyar lapot vett pártolás alá, ezenkivül még a „Visztniket“ is két példányban járatja. Pedig ki e mostoha vidéket ismeri, e lakosok anyagi állásában semmi irigyleni valót nem talál; miért is a nevezett szellemi mozgalom inkább a haladó kor igényeinek fölfogásából magyarázható. Irodalom pártolásáról lévén szó, eszme láncolatnál el nem mellőzhetjük, mikép április 2-kán temettetett el egy hatvanhét éves férfiú, kinek a magyar irodalom olvasásában öreg napjaiban is különös kedve telt: Lyachovics Bazil alsó-verchovinai gr. kath. esperest. E kitünően művelt egyént számtalanok sajnálata kisérte sirjába. Verchovinában átalán szólva, nyilvános mulatságok gyéren, de úgynevezett házi estélyek gyakrabban fordulnak elő, melyekben magyaros szellem uralkodik. —o.

Jász hirkürt.

(Jász-Berény, april 16.)

Fél halál a hallgatás,
Tőle szinte félek én,
Ha te restelsz beszélni,
Majd beszélek én.

Történet, földmüvelés, művészet
Csillagászat, természettan,
Költészet, jogtudomány, kurúzslás
Mind, mind, mind a fejemben van.

Petőfi.

A költő ezen szavait mondtam én Szűcs Mihálynak april 13-kán, midőn a Hölgyfutár 43-dik száma a jász-berényi kasinóba megérkezett; s a tisztelt úr előttem, a föntebbi számban foglalt szerkesztői fölhivásra következőleg nyilatkozott: „Nézze fiatal barátom, a Jász-Berényből távozó Lehel, ki eddigelé a Hölgyfutárban a kürtöt fúvogatta, hirem s tudtom nélkül engemet ajánl a szerkesztőségnek levelezőül, s a szerkesztőség fölhiv a jászberényi levelek folytatására — én azonban e fölhivást, mind a mellett hogy megtiszteltetésnek tartom, el nem fogadhatom.“

— Szabad kérdenem kedves Mihály bátyám, mért nem akar Lehel uótdja lenni a Hölgyfutárban?

— Kedves öcsém, hivatalos teendőim, s aztán kertem rendezése minden időmet anyira igénybe veszik, hogy a „Napkeletnek“ is alig birok nehány sort irni; már pedig én azt halálig el nem hagyom; ő szült engemet, s ő ápol mai napig is, a hir és dicsősség nektarjával; nem akarok az árva gyermekekhez hasonlitani, ezek rendesen azokat, kik elhagyottságukban fölkarolták és ápolták, serdülő korukban odahagyják. — Meg aztán én nem vagyok szalónok embere; hölgyek között olyan vagyok, mint a nehéz lovasság a háborúban; bajos lenne nekem velök még a hirlapban is társalogni, megkisérlettem ezt a Napkeletben is, s tudja mi lett az eredménye? Az, hogy néhány nő Jász-Berényben titokban nem sóhajtozik érettem, hanem szid; s anyira boszús reám; hogy ha az ablaknál van, midőn meglát, még onnét is elfordúl; pedig ha tudnák, mily nagy tisztelőjök vagyok, épen az ellenkezőt tennék. Hanem hallja mit kedves öcsém, ne vegye hizelgésnek tőlem, ön ügyes fiatal ember; beszélékeny mint egy Cicero, s kellemes mint egy Plinius, vállalkozzék a levelezésre, igen szép alkalma nyilik a jászberényi szépek kegyei megnyerésére. — Apropos kedves öcsém, ha nem hallotta volna, egy kis történetkét mondok el önnek a Guiesi herceg életéből, XIV Lajos idejéből. E férfiú, hogy a szép Pons kisasszony kegyeit megnyerje, először a szép kisasszony harisnyáját egy hétig bokréta helyett kalapjánál hordta; másodszor: a kisasszony részére rendelt gyógyszereket megitta; harmadszor: midőn a kisasszony által szerelemjelül kivánt fejér papagályt meg nem szerezhette, kivitte a sétaterre a kisasszonyt, s ott mintegy két ezer ebet táncoltatott előtte, — s ezek után a szép kisasszony kegyeit valóban meg is nyerte. Mindezt önnek kedves öcsém tanúságul s tájékozásul mondtam el; ha a berényi szépek kegyeit megakarja nyerni, e történetet ne feledje el; áldozzon mindent szeszélyeiknek; mondjon szépet felölük; s aztán szent lesz a békesség. — Ne feledje, hogy önnek elődje Lehel, ibolyáknak, liliomoknak, rózsáknak nevezte őket; ön is csak igy szóljon hozzájok virágnyelven, de megválaszsza a virágok neveit; mert ámbár minden virág szép, de neve nem az, s rosz néven vehetnék, ha ön csupán azért, hogy ujat mondjon, őszi rózsa, hajnalicska, levendula, szegfű, senecia, verbéna, kikirics, kaktusz s más ilyeneknek nevezné őket. — Végre Lehel nevet ne használjon, mert ez szent név a jászok előtt; elődjének is rosz néven vették, hogy Lehelnek irta magát, pedig lássa, minden ember a ki él — Lehel.

— Kedves bátyám, köszönöm a jó tanácsot, én tehát bátoritása következtében elvállalom a levelezői szerepet, s tanácsát befogadom, csak arra kérem: engedje meg, hogy becses nevét használhassam aláirásul, úgy is ön volt fölszólitva a levelezésre, s az ön neve már ösmeretes, mig az enyém ignota quantitas.

— Jól van kedves öcsém, használja a nevemet, hisz ez nem példátlan dolog. Dumas Sándor neve alatt Macquet és mások is irtak! Mért ne adhatnám akkor én is oda nevemet, ha dicsőséget arat leveleivel? Legyen öné az kizárólag, hanem ha aztán súlyos bántalmakkal fenyegettetik, mint elődje, azt is tartsa meg magának.

Itt a párbeszéd megszakadt. Mihály bácsi Fénszaruba, a Jászság Názáretjába, s én hazafelé indultam, s hozzá fogtam e levél iráshoz, mely, nem hijába, hogy böjtben irom, nagyon sovány és böjtös lesz, mert itt Jász-Berényben farsang óta, a tisztelt olvasó közönség elé tálalható dolgokban talán még jobban szükölködünk, mint a pénzben. A mükedvelő társulattól vártuk: hogy előadásaival a böjti szomorú napokat némileg földeriti; azonban várakozásunkban fájdalom csalódtunk, mert a mükedvelő társulat által hatra tervezett előadásból, a harmadik csak april 26-án fog megtartatni Degré „Eljegyzés álarc alatt“ cimü vigjátéka előadásával. Megvalljuk őszintén, hogy ez előadásra fölötte kivánesiak vagyunk, mert először: miután az illető szereplőknek majdnem három hónapjuk volt az elkészülésre, reméljük, hogy az előadás szabatosság és siker tekintetében minden várakozásunkat felülmúlja. Másodszor: mivel Jász-Berényben, hol a lelkes, szép és derék nők száma jelentékeny, a Balkainé szerepe elvállalására senki sem ajánlkozván, a társulat kényszerülve volt Balkainéból, a nagy-nénéből, nagy-bácsit, Balkait csinálni. Ez ugyan úgy hiszem az előadandó darabon valami különös csorbát nem üt, hanem a jászberényi nők közjóérti buzgalmán véleményünk szerint mindenesetre, mert mi nem tartozunk azon korlátolt fölfogásuak közé, kik azt hiszik, hogy a szinpad a nő vagy a férfi szeplőtelen nevére homályt vet, sőt ellenkezőleg, mert a szinpadnak, a müveltség s erény iskolájának kell lenni, a szereplőket s a hallga-

tókat oly mértékben tudjuk tisztelni, mint iskolában a tanárokat és tanulókat. A szinpad nem igen dicsőit vagy homályosit el bennünket, hanem nekünk önmagunknak kell a szinpadot dicsőiteni, valamint mi vetünk, ha vetünk, reá homályt. Tudnánk példát mind a multból, mind a jelenből fölhozni, ha ezzel bárkit is követésre inditanánk, melyből kitünnék, hogy a legmagasabb állású egyéniségek nem tartották, s nem tartják méltóságuk alólinak a szinpadon föllépni.

Mint halljuk, a tavasz végével a fiatalok „szavalati academiát“ akarnak rendezni. Adja az isten, hogy szándokuk valósuljon, párositsák a szavalatot zeneelőadással és fölolvasásokkal, annál több sikert arathatnak.

Hanem ha nekünk nem volt mulatságunk a böjtön, volt a mult héten a gyermekeknek, egy komédiás hat kutyájával, melyek közül három frakkba, három crinolinba volt öltöztetve; a komédiás bejárta a várost, s minden nagyobb ház előtt száz meg száz gyermektől kisérve, táncoltatta apró kutyáit. Önmagunk is tanúi voltunk e kutya-mulatságnak, s jót nevettünk rajta, midőn láttuk, hogy a frakkos és krinolinos monsieurok a madámokkal láböltve mint ceppeliztek.

Isten velünk a viszontlátásig, illetőleg a találkozásig. Szücs Mihály.

Sopron, april 16-án.

— Ne higyjen ön senkinek — mondá Canrobert Lefló tábornokhoz.

— Csak önnek, — viszonzá Lefló tábornok.

— Az már más.

E kis kedélyes párbeszéd jutott eszembe, midőn levelemet kezdém. Szeretném fülébe súgni e szavakat egy szende lánykának, midőn az előtte merengő ifjúnak minden szavait oly örömest elhiszi: „ne higyjen ön senkinek.“ Szeretném e szavakat Fecseginé asszonyom szomszédjának is megsúgni, ki már félóra óta kénytelen hallgatni a fönt emlitett asszonyság volt „imádói“nak nevét: „ne higyjen ön senkinek.“ Szeretném e szavakat a szerkesztőknek is elmondani, midőn a soproni szinvilágról oly rózsaszin leveleket kapnak:

— Ne higyjen ön e levelezőknek!

— Önnek se?

— Ez már más.

Sopronban a szinpadi múzsák temploma „Posse“k és „Zauber-Posse“k szinhelye. Igazán örülnünk kell, ha egy komolyabb darab kerül szinre; (az operák kivecndők.) Ez részint a szini személyzet gyöngeségének, részint pedig saját izlésünknek is tulajdonitható, mert nagyon kapunk minden bohózaton, holott a komolyabb darabokat vagy nem is, vagy pedig csak unalomból hallgatjuk.

E napokban Körner „Zrinyije“ volt előadásul kitűzve. Az előadás gyönge volt ugyan, de mégis örültünk szinészeink igyekezetén, kik mindent elkövettek, hogy kellő sikerrel adhassák elő Körnernek e művét, mely minket már csak azért is nagyon érdekel, mert a magyar történet egyik hőséről szól.

Aprilis 3-án az evang. „Lieder-Kranz,“ (ennek sincs magyar neve, mint utcáinknak.) hangversenyt adott az evang. nagy gymnasium hallgató termében, még pedig szép sikerrel. Csak az kár, hogy a magyar dalok választásánál oly nagy tapintatlanságot tanusitának. Van nekünk elég sok szép népdalunk, kár tehát holmi: „oh te áldott Kánaán“ félékkel untatni a hallgatókat. E megjegyzésemet úgy vegyék, mint az iránt oki érdekeltség bizonyságát.

A soproni „nőegylet“ javára, (mely áldásdúsan működik városunkban) Rettichné asszony, Wagner József és Nalte urak, a bécsi udvari szinház tagjai vendégszerepeltek Putlitz Gusztáv a „Nagy választó-fejedelem végrendeleté“ben („Das Testament des grossen Kurfürsten.“) A tiszta jövedelem 420 pft volt, bizonysága annak, hogy városunk mily részvétet tanusit ez egylet iránt. Átalában a nőegyletről csak dicsérőleg szólhatunk, bár városunk magyar irodalom pártolásáról is dicsérőleg szólhatunk.

Tegnap adatott Recht Eliza k. a. javára a „Montechi és Capuletti párt“ Bellini operája. A szép számmal összegyült közönség szivélyesen fogadá a jutalmazandó művésznőt, ki Romeo szerepében csinosan énekelt és játszott.

Legközelebb nem csak a szinvilágról, hanem a társaséleti eseményeinkről is irni fogok. (Szivesen fogadjuk. Szerk.) – us.

Bécsi hirek.

* Bécsi műárus Plach György 156 olajfestvényt és 18 mappát eredeti kézrajzokkal és rézmetszetekkel vett meg gróf Festetics Sámueltől. Menyivel jobb lett volna e képtárat a nemzeti múzeumba szállitani? Most már Plach György megint eladja egészben vagy részletekben. Mindig kár, ha ily művészi gyüjtemény „elkallódik.“

* A nálunk is mindenfelé ismert Bösendorfer zongorák firmavezetője: Bösendorfer úr meghalt.

* Bécsből a következő sorokat vettük:

„E napokban érkezett körünkbe tehetséges zongoraművész és zeneszerző hazánkfia Jachimek Ferenc, hat évi külföldi műutazásából. Ő mint a bécsi conservatorium növendéke, mindenek előtt a német zenei viszonyokkal óhajtott megismerkedni, s azért útnak indult, tanulmányait az élet tág mezején folytatandó. Németországban igen sok szép elismeréssel találkozott, mint azt több külföldi, sőt a bécsi „Musick Zeitung“ külföldi tudósitásai is közlék. Nyomtatásban megjelent szép zene szerzeményei, melyeknek száma több, mint hatvan, folyvást nagy keletnek örvendenek. — Tehetségét oly férfiak is elismerék, mint Spohr, Marschner, Lachner, Dr. Kittl. Különösen a hires Spohr igen előnyösen nyilatkozott ifjú művészünk első műveiről, s később egy gyönyörű levéllel köszönte meg, hogy egyik ujabb művét neki ajánlotta. Lachner oldalán Münchenben hat hónapot töltött, ki őt a hangszerelés mélyebb titkaiba avatá be Legujabban pedig Koburg, Gótha uralkodó hercegétől részesült sok kitüntetésben, ki szinte örömmel fogadá, hogy egyik zongoraszerzeményét neki óhajtá ajánlani. Jachimek most egyenesen szülővárosába Sopronyba siet, rég nem látott rokonit meglátogatandó, és egyszersmind egy pár nagyobbszerű orchestralis szerzeményét is be akarja mutatni. Pár hét múlva azután Pestre szándékozik menni, hogy a magyar művészvilággal is kissé megismerkedhessék, sőt az alkalommal egyik nagyobb symphoniáját, mely Prágában nagy tetszést aratott, a magyar közönségnek is óhajtaná bemutatni.“

Külföld.

* A bukaresti új külügyminister — mint hirlik — Alexandresco lett, ki mint költő ismeretes, sikerült mesék és dalok gyüjteménye által.

* A „Times“ legelső száma 1785 új évi napján jelent meg. Akkor még neve: „The Daily Universal Register“ volt, három év múlva azonban „Times“ lőn. S azója e jó öreg lap mindig „Times.“

* Lausanne piacára most a vasút a legfrisebb zöldségeket, főzelékeket, s a legpompásabb friss és szárított déli gyümölcsöket szállitja. A lakosak örvendenek rajta, de az illető gyümölcsárusak előtt semmi sem átkozottabb most, mint a vasút.

* Németországon van egy szép vállalat, mely a legkitünőbb drámai művésznők és művészek jelmezrajzait közli. E vállalat számára a Payne műtermében most készitik Bulyovszkyné jelmezképét. Ez album szövegét elébb Oettinger, most Gleich Ferdinánd irja. Nálunk, a nemzeti szinháznál is jó lenne, egy kis jelmezalbumot kezdeményezni, mert csak ott nőtt még eddig nagygyá a szinészet, hol az hagyományossá lőn. Ennek az ily album is egyik fő-fő eszköze.

* Hugó Victor elhagyja az angol szigetet, és a jeles költő Lissabonban fog letelepülni.

* Ristorinak april 8-dikán kellett volna megkezdeni vendégszereplését. De pör támadt a helyiség miatt, s ezért első föllépté april 15-dikére hirdeték.

* Malouin, mansi kórház igazgató azzal tette nevetségessé magát, hogy Moliére „Fösvényét“, mely szép prózában van irva, rosz versekbe szedve adá ki. A boldogtalan javitott kiadásnak nevezé.

* Az iparpalota párisi műkiállitása megnyilt. A megnyitás előtt egy fiatal becsvágyó művész, három szobrot adott be a biráló választmánynak. Ez elfogadott egyet, kettőt nem. „Adják vissza azt is – mondá a művész — nem akarom, hogy egyet tűntessenek ki a más kettő fölött.“ Nem lehet visszaadni — válaszolák — az elfogadott már föl van állitva. A szobrász erre a palotába ment, s egy kalapácsesal összezúzta szép szobrát.

* Az öreg Dumas egész modern Odisseus akar lenni. Alig jött meg Oroszországból, alig hangzott el a párisi körök kacagása az ő cserkesz viselete fölött, már megint kalandos útra kel a földközi tengeren. Ez utazás miatt a következő kötelezvény iratott: „Előttünk, Rally Richard bajor kir. consul előtt Syraban, megjelentek M. Alexandre Dumas, francia alattvaló, párisi lakos, Rue d'Amsterdam 77. és Nicolas Pagoide görög alattvaló, hajós, syrai lakos, hogy előttünk következő szerződésre lépjének. Pagoide a mai naptól fogva 50 nap alatt köteles egy vizi járművet készitteni, melynek hossza 62, széle 15, melysége 9 láb; jól elkészitve, s rézzel bebélelve, két horgonynyal, s négy sajkával (köztük egy négyszögüvel) ellátva. Dumas ezért tartozik 17,000 frankot fizetni, három részletben.“ E kötelezvény febr. 28-kán kelt, és törvényesen aláiratott.

* Mily hálátlan a nagyvilág. Donizetti halála évnapját (april 8-dikát) még csak azzal sem ünneplék meg a párisiak, hogy legalább egy operáját adták volna elő. (A nemzeti szinpadon april 7-én az ő örökszép „Luciaját“ adák.) Pedig egykor egész Páris az ő dicsőségével volt tele. Donizetti hatalmas teremtő erővel birt; hatvannégy operát irt nagy sebességgel. „Favorite“ jének negyedik felvonása a következőkép született: Donizetti egy nap egyik legjobb barátjánál ebédelt, s nagy gyönyörrel ivá fekete kávéját, mert azt épp úgy szerette, mint Schubert. Barátja és annak neje később engedelmet kértek, hogy nekik társaságba kell menni Donizetti elkomolyodott, de kérte, hogy engednék meg neki most itt maradni, mert most zeneszerzésre van hangolva. Mi természetesebb, mint hogy megengedék. A házas pár tiz órakor távozott el, s mire éjfélkor visszatért, a Favorite negyedik felvonása egészen kész volt. Donizetti egy húzomban irta meg. Bezzeg Meyerbeer egészen másképen tesz. Harminc év óta csak öt operát irt; ezek: Ördög Robert, Hugenották, Próféta, Észak csillaga és a Ploermeli bucsú. Hanem megkell adni, hogy látszik is minden hangjegyén, a gondos dolgozás, a művészi lelkiismeretesség. Meyerbeer művei betanitásánál a legszigorúbb zsarnok. Énekeseknek, karoknak mit sem enged, s minden kis hangot úgy kell előadniok, a mint leirva van. Ha valamiben önkényűleg akarnának eljárni, bizonyosak lehetnének benne, hogy az öreg maestro a legutósó pillanatban is visszavenné partituráját. Szegény Shakspeare, menyivel nagyobb Meyerbeernél, még is hogy alá volt vetve a legsilányabb komédiások szeszélyeinek. A költők most még is boldogabb időket élnek.

* A „Hallei Courier“-ben a következő halotti jelentést olvassuk:

„A házas életi gyöngédség példánya, a nő, — minőnek kell lenni, s a minő még nem volt soha, a kedves feleség nincs többé. Meghalt, a gondviselés kitanúlhatlan végzetei folytán, midőn életének ötvennegyedik évét még nem tölté be egészen. Vannak fájdalmak, melyekről semmi leirás nem képes kellő fogalmat adni; ily fájdalmat okozott nekem az én elköltözött drága hitestársam, kinek szivjósága és életpályája példátlan vala. Házasságunk gyermektelen volt, mivel az ég még nem álda meg utódokkal. Ki e veszteséget a maga borzalmában méltányolni képes, az elköltözöttnek még sirjában is hü partolója marad, s nem hagyja cserbe az általa üzött divatkereskedést, annál inkább, mivel én azt négy fiatal divatárus leánynyal jövőre is folytatni fogom.“

E példátlan hirdetést lehetlen mosoly nélkül hallgatni, bármenyire szenvedjen is az illető divatkereskedés érdemes örököse.

* Düsseldorfból irják: hogy Ralingenben egy 85 éves nő él, ki 53 éve, mióta dajkai szolgálatokat tesz. Magának 23 gyermeke, és 53 unokája van. Mint dajka 7928 gyermeket (s e közt 4132 fiút) táplált, s mai napig is erőnek örvend. Csodának ez is megjárja.

* Demittrieff Swetschin, a Nisanrend lovagja, s a Pesten és Szegeden is ösmert hegedüs, Konstantinápolyban nagy sikerrel hangversenyzett. (Különben Konstanápolyban nem nehéz — sikert aratni.) Most onnan Pestre készül.

Vegyes.

* Berlioz levele, a párisi nagy opera kardalnokai-, és kardalnoknőihez.

Hölgyeim és uraim!

Önök engemet „kedves maestro“nak neveznek. Én válaszomban igy szándékoztam önöket megszólitani: kedves rabszolgák! miután tudom, hogy mily igen vannak önök fosztva minden szabad időtől és szabadságtól. Nem valék é egykor magam is kardalnok? S még mellé minő szinházban? Az isten őrizze meg önöket tőle!

Jól ismerem tehát a nehéz munkát, mely önöknek jutott, a terhes órák számát, melyet át kell szenvedniök, s a szomorú árfolyamot, a mely szerint önöket fizetik. De — az ég ne vegye rosz néven — magamnak sem megy jobban; s nekem ép oly kevés szabadságom és örömem van, mint önöknek. Önök dolgoznak, én is dolgozom, dolgozunk, hogy élhessünk; önök élnek, én is élek, s élünk, hogy dolgozzunk. A St. Simonisták állitják, hogy ők fölfedezték a munka ingerét, de e titkot nagy bölcsen megtarták a maguk javára, s biztosithatom önöket, hogy én a munka ingerét ép oly kevéssé ismerem, mint önök. Többé nem is számlálom szomorú óráimat, hidegen és egyhangúlag folytak azok el, mint az olvadó hó csöppjei a hallgatag párisi téli éjszakákon.

S mi jövedelmeimet illeti, engedjék meg, hogy elhallgathassak vele.

Nem magyarázon félre azt sem, hogy önök mily igazán vetik szememre „Zenekari estéim“ ajánlatát, miután zenei ügyekről és zenészekről irván, könyvemet Páris művészeinek kelletett volna ajánlanom. Azonban ép akkor érkeztem vissza Németországból, midőn eszembe ötlött, hogy e könyvet megirom; még azon meleg és szives fogadtatás élénk benyomása alatt álltam, melyben ama „mivelt város“ zenekara részesitett, s épen oly kevéssé reméltem a közönség részvétét, mint a menyire nem hivém, hogy könyvem ajánlása által valakinek hizelgő dolgot tehetnék. Önök — mint látszik — más nézetben vannak, s ha szavaiknak hitelt adva, prózám megtalálta volna olvasóit; tehát csalódtam volna! Óh ez örömmel tölt el

Önök gúnyolódnak az én nyelvtani követeléseim fölött. Mondhatom önöknek, hogy én oly igen keveset tartok francia nyelvbeli ismereteimre, mint jól tudom, hogy mindenki tudja, hogy én mit sem tudok. De bevallom, hogy a szokásban levő szavak egy serege oly barbárosan hangzik füleimbe, hogy én mindig borzalommal hallom. Ilyen az „angoise“ (aggály) szó, melyet énekesek és énekesnők oly gyakran mondanak, bár a legnagyobb fizetéssel birnak. A conservatorium egy koszorúzott növendék-hölgye, minden oktatásom dacára is mindig „mortelle angoise“t mondott. Végre az által sikerült hibáját megjavitnom, hogy állitám, mikép e szóban három s van, azon reményben, hogy igy legalább kettőt kimond. Megtörtént, végre igy éneklé: „mortelle angoisse!“

Mint látszik, önök irigykedve tekintenek a zenekar tagjaira, mivel ők ketrecükben ülve muzsikálnak, mialatt a karénekeseknek órák hosszáig kell álldogálniok. Legyenek méltányosabbak, mert igaz ugyan, hogy ketrecükbe ülve munkálkodnak, de folyvást játszniok kell szünet, nyugalom és elismerés nélkül. Ők játszák a nyitányt, az áriákat, duetteket, triókat, quartetteket, az ensembléekben ők kisérik a karéneket; igen, sőt egy operai igazgató még azt is megkivánta, hogy azon karénekekben is játszanak, melyek kiséret nélkül irattak, miután ő nem azért fizeti a zenészeket, hogy összetett karokkal üljenek.

És önök tudják, hogy vannak fizetve.

A hangszerészeknek — ebben is igazuk van — nem kell jelmezt cserélni, de azon kötelezettség, mely közelebbről rovatott rájuk, hogy a zenekarban fehér kraváttal jelenjenek meg, tönkre teszi őket. Vannak a mi szegény zenekari társaink közt, kik havonkint 66 frank és 68 centim fizetést húznak, a miből havonkint tizenkét előadást véve, egy estére (mely öt órából áll) nem jut öt frank, s egy estére húsz sous, tehát kevesebb, mint menyit egy órára a bérkocsisnak fizetünk. S e mellett mellék öltözéki költségekre vannak szoritva. Havonként legalább hét tiszta kravát kell nekik, föltéve, hogy azokat oly ügyesen tudják forgatni, hogy egy több estére is szolgáljon. A mosatási költségek ez időben szintén szép összegre rúgnak. Egy fehér kravátot (megvételi árát nem is számitva,) legalább is 15 centimért mosnak, keményitnek és vasalnak ki. Vegyük, hogy a zenész — gazdálkodási szempontból — kravatját csak fehéritteti, és csupán ünnepélyes alkalmakra tégláztatja ki, akkor e költséget ugyan 15 centimről két sousra szállithatjuk, de hónap végével mégis jelentékeny számadás jön ki:

Kravát a Hugenották-ra	. . .	3 sous.
„ a Prófétára	. . . .	3 s.
„ az Ördög Robertre	. .	3 s.
„ Az érc paripára	. . .	3 s.
„ Tell Vilmosra	. . .	3 s.
„ A kegyencnőre (ha Borghi Mamo nem énekel)	.	2 s.
„ a Zsidó hölgyre	. . .	3 s.
„ Sylphidre	. . . . .	3 s.
„ Az ördög hegedűjére	.	2 s.
„ Lucia 2 első felvonására, (ha Roger nem énekel)		2 s.
„ Villon Ferencre	. . .	2 s.
„ Xaccarillara	. . . .	2 s.
„ A „Csalogányra“ (a kravátot harmadszor használva		0.
„ A „florenci rózsára“, (negyedszer használva)	. .	0.
Összeg 14 előadásra, s 7 kravát 1 fr. 55 centim.		

Egy évre: — 18 frank 60 c.
Tiz évre: — 286 frank

Ha ez összeg elvonása egy szegény hegedüst, s e mellett családapát ér, őrizze meg isten azon keserü kényszerüségtől, nehogy utósó kravátjához folyamodjék, s arra akassza föl magát.

Önök láthatják ebből, hogy a zenekar tagjainak élete csak olyan rózsákkal van beszórva, mint az önöké; bátran kezet nyujthatnak egymásnak, mint társak a bajokban.

Bármint legyen, esküszöm önöknek, hogy egészen boldoggá tenne, ha unalmuk kinjait — Molière Orontejával szólva — csak egy pillanatra is édes szenderben ringathatnám. De adomáim vidámsága igen kétes, s én nem tudnám ráhatározni magam, hogy az önök szives kérelmét teljesitsem, ha a legszomorúbb dolgoknak is nem volna komikus oldaluk. Önök ismerik azok halálra itélt szavát, ki jajgató nejéhez — midőn ez őt utósó utjára is hiven ki kisérte — rekedt hangon kiáltá: „miért nem hoztad ki kicsinyünket is.“ „Istenem minő gondolat! Hát atyját a vérpadon lássa.“ — „Nincs igazad, a gyermek mulatta volna magát.“

Fogadják tehát ezennel azon kis művemet, melynek jellemét nem tudom pontosan meghatározni, s melynek — bármit mondjanak is reá — a „les Grotesques de la musique“ cimet adtam. Könyvem tartalma, az olvasó hangúlata szerint fogja őt fölviditni, vagy elbusitani. Bár annak olvasása önöknek gyönyörüséget szerezne. Mi engem illet, mialatt irtam, azon mulatságom volt, mely kétségkivül azon gyermeknek lett volna, ki atyja kivégzésén jelen leendett.

Éljének boldogúl, csókolom a szép kezeket, és szivélyesen megszoritom a többit. Legyenek meggyőződve őszinte és szivélyes hajlamáról az ön tisztelő társuknak, Páris január 21. 1859. — Berlioz Hector.

Nyilvános köszönet.

A pesti országos vakok-intézetének igazgató bizottmánya, Hildegarde Főhercegasszony ő cs. k. Fönségének, ki a vakok intézete javára 17-dikén a nemzeti szinházban tartott szavalati és zenészeti akademia alkalmával, a nevezett szenvedők javára ötven új ftot kegyesen ajándékozni méltóztatott; továbbá gróf Almássy György úrnak, a ki ugyan ez alkalommal szintén ezen intézetet 100 o. é. fttal ajándékozá meg, — és Heckenaszt Gusztáv úrnak, ki a szükségelt nyomtatványokat minden dij nélkül volt szives kiszolgáltatni, — s átalában pedig az egész tisztelt közönségnek, mely kisebb nagyobb összeggel a szerencsétlen vak-növendékek fölsegéléséhez járulni sziveskedett, — legmélyebb, és illetőleg hálás köszönetét nyilvánitja.

Legöszintébb köszönetét jelenti ki továbbá a nemzeti szinház igazgatóságának, s az intézet nemes keblü művésznői és mindazon művészek és a nemzeti szinházi tagoknak, kik eme szent célra közreműködni sziveskedtek.

Legyen jutalmuk azon magasztos öntudat, miszerint az emberiség egyik szánandó osztályának — a világtalanoknak sorsát enyhiteni segiték.

Végre köszönetet nyilvánit Nagy Jakab úrnak és a vele működött Patikárus zenetársulat derék tagjainak, kik szintén egy részben — szivességből nyujtának segédkezet.

Jelen hála-nyilatkozat átvételére — a hirlapok t. c. szerkesztői tisztelettel fölkéretnek.

Kelt Pesten 1859-dik évi april 18-án.

A vakok pesti országos intézetének igazgató bizottmánya.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **48.** **Szombat, április 23-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Föltámadunk!

A kik itt szenvedtek, vigasztalódjatok,
Csak próbára tesznek a reánk mért bajok;
Ne essünk kétségbe, hisz az örvény széle
Maga is egy lépcső a mérhetlen égbe. . .
Föltámadunk!

A bánat, mely ellen mostanáig küzdtünk,
Csak erőt ad arra, hogy tovább is küzdjünk;
A halálnak képe kit ijeszthetne meg?
Csak az élet árán lehetünk győztesek;
Föltámadunk!

Nem oly sötét az éj, mint előttünk látszik,
Megvirad! — suttogja egy csodás hang váltig;
A növekvő órák vállain szétnézve,
Az óhajtott napot megpillantjuk végre;
Föltámadunk!

Fojtsuk el a panaszt, legyen a sziv nyugodt,
A földi bajokból mindnyájunknak jutott;
Küzdelem, kitartás! s ama szebb világban
Mint koszorús hősök jelenünk meg bátran;
Föltámadunk!

Bár a bűnt megtörni nem lehet egyszerre,
A reményről azért lemondanunk kell e?
Legyen hitünk, s majd a vég-trombitazajra,
Mi leszünk, a kiknek nem sápad el arca;
Földtámadunk!

Dalmady Győző.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Folytatás.)

Kis idő mulva egy külvárosi, eléggé szélés, de elég poros utcába értünk. Végre megállt a kocsi, leszálltunk; csinos kis ház előtt álltunk; piros cserépfödele, fehérre meszelt falai, és a kertté alakitott udvar nyájasan mosolyogtak felénk. Gergely kinyitotta a kis kaput, és bementünk; először is egy nagy kutya szaladt elénk, utána két kis gyermek, az egyik fiú, mintegy négy éves, a másik leányka, valamivel kisebb, mindketten egyformán tisztán öltözve, és csattanós piros arccal; a nagy kutya nyakába, a két gyermek két kezébe csimpaszkodott Gergelynek, a ki kettözött lépésekkel sietett a szép tágas udvaron a ház felé, nagy hangon kiáltva: — Erzsi, Erzsi!

A második kiáltásra egy fiatal nő jött ki. Erzsi volt, tiszta egyszerű öltözetben, és oly ékszerrel diszitve, mely drágább az egész világ ragyogványinál: egy féléves csecsemővel karján.

Alig lépett ki a folyósóra, el kezdett nevetni, és felénk szaladva, oda adta a kis gyermeket férje tárt karjaiba, és nyakamba borult, megölelt, megcsókolt, és alig birt kibocsátani karjaiból.

— Tehát nem csalódtam! Te voltál, édes, kedves barátném! Oh csakhogy ismét láthatlak! — kiáltá, újra meg újra nyakamba borulva és forró csókjaival és forró könyeivel boritva el arcomat.

Én nem birtam szólni. Édes fájó gyönyörrel engedtem át magam fölzajló érzelmimnek.

Gergely mellettünk állt, és tele piros arca még egyszer olyan széles lett a mosolygástól; nem szólt semmit, csak mosolygott, és tartotta a kis csecsemőt mindkét kezével, olyan furcsa ügyetlen módon, a hogy a férfiak a kis ölbeli gyermeket tartani szokták; a kis gyermek pedig olyan elevenen fickándozott, és úgy repesett gömbölyű kis kezecskeivel, mintha tiltakozni akarna az ellen, hogy az ő anyja anyi szeretetet pazarol egy idegenre.

Azután bementünk a szobába; nagy, tágas szoba volt, egyszerű, de csinos butorzattal; minden meg volt itt, a mi a kényelemhez szükséges, de minden fényüzés nélkül; minden butordarabon meglátszott, hogy a szeretet viseli gondját, olyan tiszta volt, olyan rendesen állt a maga helyén; olyan jól érezte magát az ember e szobában.

De mindezeknél jobban tetszett nekem maga az én kedves Erzsim! Szememre hányta, hogy őt az utcán meg nem ismertem; de én ezt olyan természetesnek találtam; anyira megváltozott e nehány év óta; akkor is szép volt, de most arca egészen más vonásokat öltött magára; hiába kerestem rajta azt a komoly kifejezést; eltünt az ez arcról; olyan szelid jámborság ült rajta, mint a minőt csak az anyai arcon találhatni, a kit isten derék férjjel áldott meg.

Megmondtam neki, menyire előnyére változott, mire a fiatal nő gyermekeire mutatott, a kik ruhájába fogódzkodva mellette álltak, és tiszta szemeikkel nagy bambán reám bámultak, aztán férjére, a ki még mindig a legkisebbik gyermeket ölében tartotta; azt mondta, ezek oka megváltozásának; mikor az embernek olyan rosz férje van, nem marad ideje a dacoskodásra. Gergely pedig e tréfára fülhegyig elpirult és visszaadta a kis csecsemőt anyjának, bocsánatot kért tőlem, de dolga van a műhelyben, és kiment a szobából.

Csak most kezdett el Erzsi igazán beszélni; a jelen boldogságon kezdve végig ment az öt évi eseményeken; mint vette el őt Gergely mint töltött két évet Radókon, jó keresztanyja házánál, a ki őt gyermekül fogadta, és vagyonát ráhagyta, és végre mint jöttek ide Pestre, és ez egész idő reá nézve szakadatlan láncolata lett volna a boldogságnak, ha szülei anyi bánatot nem okoztak volna neki.

— És ezek hol vannak? reménylem egészségesek? — kérdém, de azonnal bánni kezdtem kiváncsiságomat, mert Erzsi vidám arcát hirtelen szomorúság boritotta el. Nyilván meghaltak szülei, és én sajgó emléket költöttem föl benne.

— Köszönöm kérdésedet, csak megvannak — viszonzá halkan, és kisded gyermekét kebelére fektette, hogy zavarodottságát elleplezze.

— Tehát nem haltak meg — gondolám, és meg nem foghatám, mi hozhatta Erzsit egyszerre ily nagy zavarba.

E pillanatban egy öreg asszony lépett be a szobába; nagyon megtörődött volt már; a kis fiú, a ki édes apja után kiszaladt a szobából, húzta őt ruhájánál fogva, de az öreg asszonynak belé kellett fogódzni az ágyfába, hogy a kis fiú föl ne döntse, olyan gyönge volt már szegény; és én úgy örültem, a mint az öreg, elsoványodott arcú, beesett szemű öreg asszonyt láttam, hogy örömemben fölugrottam ültömből, és hangos sikoltással siettem eléje, mert dacára a roppant pusztitásnak, mit rövid öt év véghez vitt rajta, azonnal a jó Csókánét ismertem meg benne.

— Hát hol van az a szép néni, mutasd hát! — kérdé a kis unokát, a ki őt a szobába vonszolá.

— Itt van kedves Csókáné asszony! — mondám neki, előtte megállva, és forrón megragadva reszkető kezét.

Az öreg asszony erre ijedten kapta föl fejét, és bámult reám beesett, fénytelen szemeivel.

— Kihez legyen szerencsém? — kérdé aztán nagy zavarodottan.

— Hát nem ismer reám néni? Igy el tudott feledkezni rólam, egykori iródeákjáról! — mondám tréfás nehezteléssel.

— Igen, igen most már emlékszem! — viszonzá most az öreg, és fonyadt arcán örvendetes meglepetés küzdötte föl magát

— Hisz ön az én egykori vendégem Radókon. Igen, igen most már tisztán emlékszem; leányom barátnéja, az a kedves leányka; igen, igen emlékszem; hogy is hivták csak? igen, igen —

Megmondtam neki nevemet, és leirhatlan nagy volt a jó asszony öröme; leültetett maga mellé, kérdezte, hol voltam eddig; oly sokat gondolt reám; anyiszor beszélt rólam férjével, kivált mikor a nagy szerencsétlenség érte, — és a nagy szerencsétlenség említésénél egyszerre zokogni kezdett, és könyektől elfojtott hangon kérdé, ha nem hallottam-é valamit Bognárékról?

— Nem hallottam semmit — viszonzám neki nagy kivánesian, és kérdő tekintetet vetettem Erzsire; de ez kezével és fejével intett, ne szóljak e tárgyról; elkezdtem tehát beszélni az öregnek, hol voltam eddig, mint éltem; az öreg asszony elhagyta a sirást, és nagy érdekeltséggel hallgatta szavaimat, aztán fölkeltem, elbucsúztam, az öreg asszony nem akart bocsátani; meg kellett neki igérnem, hogy legközelebb ismét meglátogatom.

E váratlan viszontlátás, a jó Csókáné roppant változása, és különös beszédje, egészen elfoglalták elmémet; azonfölül meg anyi fölvilágositlan kételylyel kellett haza mennem, hogy alig vártam a pillanatot, mikor ismét együtt leszek Erzsivel.

Barátném alkalmasint gyanitotta lelki állapotomat, mert már másnap reá visszaadta látogatásomat; képzelhetni, menyire örültem neki; gyorsan leszedtem, a mi fölösleges ruha leszedhető volt rajta, leültettem magam mellé; gyorsan, a mint csak lehetett átestem a szokásos kérdezősködéseken és felelgetéseken, szivszakadva várva, hogy szüléire vigye át a beszédet, és örökös hálával tartozom neki, hogy nem hagyott sokáig várni.

— Arra akarlak kérni kedvesem — mondá tehát halk, megillettődött hangon, — hogy ha atyámmal összejösz, a világért ne emlitsd a Bognár nevet, — ez nagyon fáj szegény apámnak.

Természetes, hogy e figyelmeztetés még inkább fölcsigázta kiváncsiságomat, de félénkké is tett egyszersmind, hátha újra megszomoritom e jó lelket.

— Légy nyugodt, nem fogom emliteni — mondám tehát, és újra elhallgattam; nem mertem kérdezősködni e reá nézve kinos tárgy után.

— Aztán a szerencsétlen Zsuzsi nevét se emlitsd előtte, és ha anyám felőle tudakozodnék, mondd, hogy azt hallottad, Bécsben van, és igen jól érzi magát — mondá újra, még szomorúbb hangon.

De már erre nem birtam tovább kiváncsiságommal.

— Mindent úgy teszek, a mint kivánod, csak arra kérlek, beszéld el, mi történt húgoddal, mi történt szüléiddel, mióta távol voltam? — mondám tehát neki, közelebb vonva őt magamhoz.

— Oh, nagyon sok! — felelé Erzsi szomorúan, és elhallgatott, mintha erejét akarná összeszedni arra, a mit mondani akart; szünet mulva aztán újra elkezdé:

— Szegény szüléim! ha gyanithatták volna, menyi szenvedést szerez nekik majd a gazdag örökség, dehogy nyúltak volna hozzá! Nem hiába mondta a világ, rosz úton volt szerezve; nem is volt rajta isten áldása, és szegény szüléimnek kellett érte bünhődni.

Látván, minő kinos emlékek fakadnak föl szivében, én is hallgattam, nem mertem őt folytatásra nógatni; kis szünet mulva azonban magától elkezdé újra:

— Oh hányszor nem adtam hálát istenemnek, hogy engem megóvott, hogy az én lelkemet nem ragadta meg a gazdagság szenyje! Igy legalább némi segitségére lehetek szegény szüléimnek öreg napjaikban.

— Hát nekik semmijök sincs? — kérdém csudálkozva.

— Bizony nincs — viszonzá Erzsi — ezek a rosz emberek mindenüktől kifosztották, még adósságba is döntötték, még gyalázatot is hoztak reájuk.

(Vége következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

Maga előtt azonban hosszú sor asztalt, mellettük iszonyú sok ivó-vendéget, s az asztalok végén egy elrácsozott helyet pillantott meg, hol a korcsmárosné foglalta el helyét, — egy oly vén asszony, kinek ijesztő rútságát s ősz-korosságát a távolból észre nem veheté.

De mily sok halászsapkát, matrózkalapot s fökötőt, s ezek mellett mily sok szőke,- fekete- s vöröshajú fejet látott!

A szén,- borszesz- és dohánybüz majdnem elkábitotta.

Brummel a bemenetnél egy sötét szögletben foglalt helyet, s az előtte villámként elrohanó első pincértől egy pohár sört kért.

A pincér oly jellel válaszolt, mely enyit tehetett:

— Tudja isten! mikor kapja ön meg sörét!

— Türelmes leszek! — válaszolt Brummel stoikusan.

Brummel vizsgaszemmel tekintett körül, gondolva, hogy csak előjő azon személy is, ki őt ide rendelte.

— Bolond voltam, hogy ide jöttem! — szólt magában.

Minél inkább hozzá szokott a dohányfüst-föllegekhez, annál több asszonyt látott maga előtt, után és körött; majd anyi asszonyt, mint férfit.

Majd mindnyájan fiatalok, életteliek s cicomázottak voltak.

Majd mindnyájának virág volt a kezében, öve mellett, s a hajában; de ezen ékesség mögött látszott a kétségbeesés, az őrület. Sokan öröm nélkül nevettek, s étvágy nélkül ettek. Sokan barátaik ölében ültek, s veszettül ittak.

Midőn Brummel söre félóra múlva sem érkezett meg, fölkelt, hogy azt magától a rácsozat mögött székelő vén asszonytól kérje.

Azt gondolta, ha föláll, legalább észre fogja venni az őt ide rendelt személy.

Könyöklökések segedelmével sikerült neki a tömegen át a vén asszonyig juthatni.

A korcsmárosné oly karos székben trónolt, melynek bőre nem volt barnább, mint az ő arcbőre.

A szén,- dohány és borszesz gőze, melynek oly sok ideig ki volt téve, egészen megfeketitette, s összeaszalta, mint a szilvát.

Fehér haja zöldes szint vett föl, mintha megpenészedett volna.

Homloka ráncos volt, s e ráncok egyik fülétől a másikig futottak, mint valami szalag.

Szeme csak egy volt, de ezen egyetlen baziliskusi szem volt, valóságos tüzes rakéta.

Ezen szem úgy vette ki magát, mint a tőr markolatába foglalt gyémánt. A tört t. i. hegyes orra képviselte, mely a fellegekbe nyúlt, mint Ossián lándzsája.

Álla egyenes volt, mely erélyre mutatott, mint XII. Károlyé.

De volt is erélyre szüksége, hogy oly borzasztó házat kormányozhasson s vezethessen félszázadon át, a milyen „az udvarias ponty“ volt.

Mostanság már elnyomja őt néha a fáradság, s ilyenkor trónján az álomnak engedi át magát.

De némelykor csak úgy teszi, mintha aludnék, s akkor jaj annak, ki fizetés nélkül akarna megszökni.

— Ön mindjárt megnyeri, a mit kiván, — szólt Brummelhez. — Addig üljön le. Melyik kikötőből jön?

— Máltából! — válaszolt Brummel némi habozás után.

— S mily hajóval?

— A — a Neptunnal! — hebegé Brummel.

— Ki a kapitány?

— Berrett János!

— Matróz, kend téved! A Neptun nem Máltából jött, s én Berrett Jánost nem ismerek. De kendnek bizonyára okai vannak e hazugságra.

— Én nem hazudom!

Nicholson anyó égő szemét Brummelre függesztette. Ez mosolygott, s minden további szó nélkül visszavonult, gondolva, hogy ez a vén asszony valóságos boszorkány.

Azon egyetlen üres helyet foglalta el, mely a mennyezetet tartó egyik oszlop mögött még e célra kinálkozott.

Itt jobb helye volt, mint előbbi székén a bejáratnál. A pincér mintegy háromnegyed múlva elöhozta a kivánt sört, a miből ivott, s aztán várakozott türelmesen.

Mig Brummel itt a titokszerü egyénre várakozott, ki talán meg sem fog jelenni, addig majdnem kényszeritve volt négy embernek különös beszélgetését hallgatni, kik szintén az oszlop mögött telepedtek le egy asztalhoz, s kiknek egyike szintén matrózöltönyt viselt.

Hallgatódzása közben azonban egyszerre oly lárma keletkezett, mintha negyvennyole fontos ágyút sütöttek volna ki.

— A contretánc, a contretánc! — hallatszott a terem minden zugából.

A négy gazember kifizette a pincért, s a táncolók közé csatlakozott. Ők azért jöttek „az udvarias pontyba," hogy amüzirozzák magukat.

Brummel egy aranynyal fizette ki sörét. A pincér a hamis pénzcsinálók által kapott pénzből adott vissza, s ez az ezüstöt zsebébe dugta, a nélkül, hogy csak egy pillanatra is méltatta volna.

A tánc elkezdődött.

VIII.

E perczben megkondult a koresma harangja, s a táncolók önkénytelenül megállottak.

Mindnyájan a terem ajtaja felé tekintettek, s minden torokból az öröm ezen fölkiáltása hangzott:

— Nicholson anyó lakomája jő!

— Mit értenek ezzel? — gondolá Brummel.

A koresmárosné, a ki ismerte vendégei izlését, azon szokást hozta be, hogy vendégei közt esténkint egy-egy pohár puncsot kiosztatott, mely telve volt jávai és borneói füszerekkel, mely tüzes dolgokat ezek imádták.

De a tolvajok föl is hagyták volna magukat akasztatni Nicholson anyóért.

Hat erős kamasz hozta a terem közepére a borzasztó nagy katlan puncsot, s egyikük nagy kanállal töltögette a kedves italt a minden oldalról feléje nyújtott poharakba.

E kiosztásnál azonban meg nem engedtetett a csalás, hogy mindenki megkaphassa a maga részét, s nem volt szabad senkinek a poharat kétszer odanyújtania.

Azon pillanatig minden a legjobb rendben ment, mig a tolvajok föl nem szólitattak poharaik előnyújtására. Miután a verekedésre csak az alkalmat várták, egyik a másikat csalással vádolta, hogy ez vagy amaz már kétszer üritette ki poharát.

— E rongyosok már kétszer kaptak! — kiáltottak a hajósok.

— Hazudtok! — válaszoltak ezek.

— Nem!

— Igen!

— Ti többé nem fogtok inni.

— Úgy? nem, épen ti nem fogtok többé italt kapni!

— Valjon ki fogja azt nekünk eltiltani?

— Mi, az ördögbe!

— Csak jöjjetek ide!

— Halál a tolvajokra!

— Halál a hajórablókra!

A vendégek csakhamar két részre oszlottak, kik mindennel, mi kezük ügyébe esett, — fáklyákkal, tört padokkal, palackokkal, poharakkal s fényes késekkel egymásra rohantak.

A padozat e sok ember lábdobogása alatt úgy reszketett, mint hajó a viharban.

Hiába húzták a teremben levő harangot, s hiába rikácsolt Nicholson anyó az ő károgó hangjával. Ez a zajt csak öregbitette, mely Brummelt anyival inkább nyughatatlanitotta, mert ily szinjátéknak életében most volt először tanúja.

Az öklözések mint ágyúgolyók potyogtak fejekre és vállakra.

Az asszonyok elvesziték hajukat, kendőjüket, szépségtapaszaikat, virágaikat, szalagaikat, övüket.

Némelyek lehúzták cipőiket, s kedveseik elleneit azzal verték; mások kölcsönösen egymás arcának estek körmeikkel.

A csatározás általános lett.

A koresmárosnénak sikerült végre magát hallhatóvá tennie.

— Ha nem lesztek csöndesen, szerencsétlenség fog történni! — kiáltott. — Egyitek sem fog ma tollas ágyában feküdni, hanem mindnyájan a newgate-ban fogtok fölébredni.

Egy szék a levegőbe röpittetett, s kétszáz ember feje fölött szállva leverte a csillárt, melyen nyolcvan gyertya égett.

Ez volt Nicholson anyó szavaira a felelet.

A lepotyogó gyertyák az oszlopok közé erősitett függönyöket meggyújtották. Ez azonban nem hozta helyre a rendet.

Miután e függönyök kelméje vastag s pókhálós volt, a tüznek nem volt egyéb eredménye, mint egy fekete füstfelhő, mely fölszállva, a teremnek még inkább barlangalakot kölcsönzött.

Nicholson anyó minden tekintélyét elvesztette; kormánypálcája széttört, de elégszer mondogatta, hogy e verekedésből még szerencsétlenség fog történni.

Egy éji őr, ki a koresma közelében volt, észrevette a rendetlenséget s befelé törekedett. Azonban a vendégek visszatolták őt, mire megforgatta kerepelőjét, s ekkor a szomszéd utcákból hat őr sietett elő segélyére.

A hat őr már most nem vonakodott a bemenetellel. Mindegyiknek volt lámpája, s fütykösén kivül karddal s két pisztolylyal volt fölfegyverkezve.

A viaskodók közé lopóztak, s lehetett remélni, hogy a zürzavart le fogják csillapitani.

De az örök vének voltak; kiszolgált katonák, vagy tengerészek voltak, kiknek ugyan bátorságok volt elég, de erejük igen kevés. Angliában ilyek a csend és rend őrei.

Alig jöttek be a terembe, s már is panasz-kiabálásaikat lehetett hallani.

Tudjátok, mit tettek velük? — Ti azt nem tudjátok!

Mind a hatot a puncsos katlanba dobták. E katlant aztán a matrózok egy kötél segedelmével a szétrombolt csillár helyére húzták egészen a szoba mennyezete alá.

A hat szerencsétlen őr, kiknek csúfságul még a fegyvert is kezükben hagyták, — ott lógott most a katlanban guggolva. Az örök hat lámpáját a katlan karimájára erősitették, úgy, hogy az valóságos eleven lámpa lett.

Innen nézték a becsületes örök az alattuk zsibongó zagyvalékot, s ilyféle kérdések hangzottak föl hozzájuk.

— Hogy vagytok oda fönn?

— Valjon tisztább-é a lég azon szférákban?

— Látjátok-é még a földet?

— Ha a holdba juttok, irjatok nekünk!

Azonban nem kell hinni, hogy az örök a katlanban veszteg maradtak. Ámbár volt fegyverük, de angol törvények szerint ezt csak a legnagyobb veszélyben használhatják, a mit a zsiványok igen jól tudtak. Ezért csak a kerepeliket forgatták szüntelen.

Miután a tolvajok tudták, hogy a kelepelés hangjára falkánként fognak majd pajtásaik segélyére az örök előjőni, — azért lármázásukkal minden határt túlléptek. A kelepelés hangja elveszett ezen veszett zajban.

Még lehetett látni, miként forognak a levegőben az örök karjai s kelepelői, mint szélmalom vitorlái, de tőlük már semmitsem lehetett hallani.

Nicholson anyó már most komolyan gondolkozott azon, mikép csillapitsa le a lármát, mert nem jól kezdé magát érezni, mióta a dologba az örök is beleavatkoztak.

Ezért a legvégső segélyhez folyamodott, s kiáltott:

— Eresszétek be a kutyákat!

E házban t. i. azon célra neveltettek ebek, hogy segitsenek Nicholson anyónak, ha ő maga már mire sem tud menni. Tizenkét nagy és erős newfoundlandi kutya egy pillanat alatt rohant a viaskodók közé.

Ezeknek most félbe kellett a verekedést hagyniok, hogy a bőszült kutyák ellen védelmezhessék magukat. Hogy a zsibaj nem lett most kisebb, az nagyon természetes. A férfiak kiabáltak, a kutyák csaholtak, az asszonyok sikoltottak, s az örök káromkodtak.

E vad pillanatban egy ostor pattogása hallatszott.

A zaj egyszerre megnémult, s még csak e suttogó szavak hallatszottak:

— Peregrine! Peregrine!

— Ő az, ő.

*

— Igen, én vagyok, szemtelen csőcselék! — kiáltott egy női hang. — Igen, Peregrine az, a ki titeket megbüntet!

— Bocsánat, kis Peregrine!

— Bocsánat, édes miss!

— Kegyelem, szeretett Peregrine!

— Semmi kegyelem! E héten már harmadszor viselitek magatokat igy!

S az ostor a csőcselék közt pattogott.

— Többé nem viseljük igy magunkat, édes Peregrine!

— Soha többé; szavunkra!

— Soha, soha! becsületünkre!

Most azon személy ajkáról, ki itt Peregrine név alatt vala ismeretes, nehány bocsánatot adó szó hangzott el. Brummel még nem látta a személyt, de egy második Nicholson anyót sejditett benne en miniature.

— Majd meglássuk, — szólt Peregrine, — de ha igy folytatjátok, a rendőrség, mely már anyiszor tekintett ujjain keresztül, elvégre is becsukatja e házat.

— Ez való, édes miss!

— Tehát ti is elismeritek ezt, ti viperák?

— Igaz, mi gazemberek s himpellérek vagyunk, édes Peregrine!

— Ez már szent igaz!

— Banditák vagyunk, s te vagy e ház angyala!

— Igaz!

— Nyomorultak vagyunk, Peregrine!

— Nem tagadom!

— De mi szeretünk téged, nagyon szeretünk, Peregrine!

Peregrine mindig szelidebb s szelidebb hangon szólott:

— Úgy-é, sok hasznotok lesz belőle, ha e ház csukva lesz?

— Ne legyen soha csukva e ház, te rózsa, te!

— Ne legyen, ne legyen! soha, soha!

— Nem is lesz, ha okosan viselitek magatokat.

— Okosan fogjuk magunkat viselni, te ragyogó csillagunk!

— Az ördög vigyen el minket, ha nem leszünk nagyon okosak!

Brummel kiváncsi volt rá, menyire érdemli meg Peregrine mindazon hizelgő elnevezést, melylyel elhalmoztatott. Ezért előre tolakodott, s nyakát kinyújtotta.

Bámulat fogta el, mint valami csodálatos tünemény szemléleténél.

A meglepetés miatt fölkiáltott. A művészet három remeke: szép zene, pompás festmény és isteni költemény jobban el nem ragadhatta volna őt.

Peregrine új, ismeretlen, határozatlan jellegü barna leány volt Nagy kék szemei ellentétben voltak sötétfekete hajfürtei-, s arcának aranyszinével.

Húszéves arcában férfiúi erő s a fiatal leány kelleme egyesült.

E kettős kinyomat eléggé megmagyarázza azon uralmat, mit épen tanúsitott, s azon gyöngéd imádatot, melylyel e gazemberek iránta viseltettek.

Oly finom s hajlékony termete volt, mint egy párducnak, s istennőnek látszott, midőn ezen orditozó banditák között állott, kiknek lehelete is elégséges volt megsemmisitésére.

De láttuk, miként hajoltak meg a banditák Peregrine előtt; ők engedelmeskedtek neki, csúsztak előtte, s csókolták lábainak porát.

— Ki ezen csodálatos fiatal leány? — kérdé Brummel, ki nem birt csodálkozásával. — Honnan jö? Mit csinál itt? Minek van itt? Ki mondhatja meg ezt nekem?

Körül tekintett, valjon nem láthatná-é meg azon férfit, ki neki tanácsolta, hogy e korcsmába jöjjön — —

— Há! — kiáltott föl egyszerre. — Ez az, a mit nekem itt meg kelle pillantanom! Igen, igen; Pricenek igaza volt. Ez olyan leány, kinek párja nincs Londonban. Price meg nem csalt! De egy korcsmában, az udvarias pontynál, — mily éj! De már most eleget tudok, mennem kell. Miután sokat kell vele beszélnem, Pricet meg fogom látogatni.

Midőn kilépett, mellette egy egészen meztelen ember ment.

— Őrült ön? — kérdé Brummel eliszonyodva.

— Nem, őrült nem vagyok, hanem csak meztelen, — válaszolt hidegvérűen ez új Ádám.

— Azt látom, de miért meztelen?

— Igen egyszerü okból. Kártyáztam, s mindenemet elvesztettem: pénzemet, órámat, ruhámat, ingemet is. Ezért vagyok meztelen!

— Itt van valami, hogy fölruházkodhassék! — szólt Brummel, s oda adta azt a pénzt, a mit előbb aranyából a pincértől visszakapott.

— Köszönöm neked, adakozó pajtás, — szólt a meztelen Brummelhez, — annál inkább, mert látom, hogy közülünk való vagy.

— Hogyan? mit értsek ez alatt?

— Mert hamis pénzt adtál!

Brummel vissza nem tarthatta nevetését.

E pillanatban egy őr, ki a katlanban levő szerencsétlen társai sorsáról mit sem tudott, az utcákon fölalá járva kiáltott:

Tizenkettőt vert az óra;
Hallja Londonnak lakója!

IX.

Mig Price előjön, Brummel az ujságolvasáshoz fogott.

De már két óra, és Price? —

Price azonban pontos volt.

Alig ütötte el kettőt, midőn Drake név alatt bejelentette magát.

Gondolhatjuk, mily örömmel fogadta el őt Brummel. Nyolc nap óta lázas nyughatatlansággal várt Brummel e látogatásra.

Nagyravágyó terveinek sikere Price látogatásától függött.

— Nos, Brummel úr, — szólt Price, ki igen elegánsul volt öltözve, — vétettem-é, hogy önt háborgattam?

(Folytatása következik.)

Az angyal és a gyermek.

Elegia egy anyához.

Reboul költeménye.

Egy sugárzó arcú angyal
A bölcső szélére dölve,
Önmagát szemlélni látszik,
Mint egy patak habtükrébe.

„Szép gyermek, hozzám hasonló,
Jöszte, jöszte — igy szól — vélem,
A föld te reád nem méltó,
Éltünk együtt boldog lészen.

Itt soh'sem egész a vigság,
A sziv gyönyörében szenved,
Az örömhangban bú szólal,
Sóhaj tölti bé a keblet.

Minden ünnepünket féltjük,
Soh'sem volt még egy nyúgodt nap,
Biztositéka az áldáz
Zivatartól, holnapodnak.

És e tiszta homlokot majd
Föl kinok s bánat zavarják?
És könyük keserves árja
Vonja bé szemed azurját?!

Nem, nem! az örök hazába
Vélem együtt fogsz repülni;
Hátralévő napjaid majd
A jó isten elengedi.

Vajha a bú gyászruhában
Most se szálljon kis lakodba,
Vajha mint legelső perced,
Légyen végórád fogadva!

Minden arc derült maradjon,
Hogy ne sejtsünk itt koporsót;
Annak a ki tiszta, mint te,
Legszebb nap a legutolsó.“

E szavakra fénylő szárnya
Viszi csattogva az angyalt
Az öröklét hajlokába . . .
. . . Szegény anya! — fiad meghalt!

L**

TÁRCA.

TITIÁN.

Van-é, ki nem ismeri e nevet?

Iróra nem lehet nagyobb szerencsétlenség, mintha nevéről ismerik, és nem müveiről!

A festészt azonban, kinek lánglelke termékeit még eddig nem sikerülhetett a világon milliárd példányokban szétterjeszthetni, (mert a másolatról azt tartják, mint a vilkeiek a kávéról, hogyha a legjobb is, mégis rosz!) mondjuk, a festészt vigasztalhatja azon tudat, hogy hirnevét az is fogja ismerni, ki egyetlen ecsetvonását sem látta soha!

Alig volt valaha művésznek fényesebb élete, mint Titiánnak.

Volt dicsősége, tisztelete, gazdagsága, mindene.

Tehetségét s életét örök ifjúsággal áldotta meg az ég, úgyanyira, hogy 99 éves korában festett képe nemcsak nem állt legelső müve mögött, — mely által hirét megalapitotta, — de sokak véleménye szerint azt felül is multa.

Élete zavartalanul, bőségben s élvezetek közt folyt a büszke Velencében.

Múzsája nem valami unalmas istenasszony, hanem élveteg bachanténe volt, s költészetét kedvesében örökitette meg, kinek aranyhaja, mint nyári permeteg hullott alá a hóvállakra.

A költészetet a szenvedések, csalódások, dúló szenvedélyek táplálják, mint tüzet a sivitó szelek.

Titiánnak az ég e kincsét nem kellett ily drága pénzen megvásárolnia.

Titiánt sohasem csalta meg kedvese, sohasem kellett nyomorral küszködnie, szivét sohasem érte nagy csapás.

Kilencvenkilenc boldog évet élt, csodálta minden ember, s maguk a királyok és császárok is hódoltak neki.

Midőn I. Ferenc meglátogatta, a földre ejtett ecsetét fölvette s kalapemelve nyújtotta át neki, s V. Károly oly nemesi rangra emelte, mely őt rangra is hozzá hasonlóvá tette.

Ezen ritka oklevél igy hangzik:

„Miután a mi nagyon szeretett hercegeink, grófjaink, báróink, s szent római birodalmunk minden méltóságot viselő rendeinek tanácsát meghallgattuk, — a mi császári hatalmunk teljes erejével téged a szent laterani palota, a mi udvarunk s császári consistoriumunk grófjává nevezünk; ezen levél erejével téged e cimmel illetünk, e méltóságra emelünk, s a többi birodalmi határgróf sorába iktatunk.

„Téged, gyermekeidet s azoknak maradékait szinte örök időkre oly nemeseknek nyilvánitjuk, a mily legmagasabb fokú nemességre ember emelkedni képes lehet, épen úgy, mintha csak a legnemesebb törzsből származnátok, s négy őst mutathatnátok föl az apai s anyai ágon.

„Fölruházunk továbbá téged karddal, sarkantyúval, nemesi öltözettel, s aranyövvel.“

De hányszor láttuk a napot derült pályafutás után komor felhők közé sülyedni! Igy ezen fényes, vihartalan életü ember végperceinek is sötéteknek kellett lenniök!

Titiánnak két fia s egy leánya volt: Pomponius, Horác és Lavinia. Pomponius pap lett, Horác festész, s Lavinia igen szép, a miért apja igen korán megfosztatott tőle.

A döghalál meglátogatta Velencét, s Horác áldozatainak elsői közé tartozott.

Titián Horácot, kiben dicsőségének folytatását remélte, ápolni akarta, azonban ő is ugyanazon betegágyba jutott, melyben kedves fiát meghalni látta.

Közel volt végperceihez, midőn Pomponius póstalovakon érkezett meg Milanóból, s a Barbarigo palotába rohant, hol atyja régtől fogva lakott. De ő nem atyja szemeit befogni, hanem őt még életében megrabolni jött.

Pomponius szolgalelkübb volt bármely rosz cselédnél. Atyja legbecsesebb bútorait s festményeit elárverezve a legnagyobb sietséggel távozott el Velencéből, hol apja testét temetetlen hagyta!

TITIÁN KEDVESE.

Ez a szép Violante volt, az idősebb Palma leánya.

Midőn tizenötödik tavaszát elérte, atyja mint festész leborult lábai előtt, mintha az valami bűbájos Madonna kép lenne.

— Violante, Violante! — igy szólott ő, — te tiszta liljom, ki Velence kék hullámai fölött atyád szeretetében nőttél föl, — a te dicsőséged e földön páratlan leend! A szent szűz, kit a megváltó temploma számára festek, a te képmásod legyen!

S midőn a festész igy szólott, kezébe vevé palettóját s ecseteit, s a müvészet és az isten dicsőségére kezdett festeni.

A szent szűz képe, mely mintegy életre ébredve előlépni látszott a cédrusfalapról, mestermü volt, mely szeretetet s igazságot lehelt.

Midőn a kép elkészült, szép Violante mintegy pillangó lebegett tova, s midőn a kertben danáit hangoztatta, Titiánnal, s ennek barátjával — Giorgionevel találkozott.

— Ah, Titián barátom! — sóhajtá Giorgione, — mily mesterművet varázsolhatnánk a palettáról a vászonra, ha dolgozószobánkat ily leány megjelenésére méltatná! Mily büszke Diána, mily vakitó szépségü Vénus!

— Ha az én szobámba jönne, lábaihoz vetném magamat, s ecsetemet összetörném! — mondá Titián lelkesülten.

És Violante elment Titiánhoz, s ez nem töré össze ecsetét. Miután az első szerelem minden kábitó mámorát átélvezte vele, — virágokkal kezében festé le őt, szebbnek minden virágnál.

Giorgione eljött az arckép megtekintésére, de Titián elrejté azt az eredetivel együtt.

Sokáig élt Titián ezen vakitó szenvedély titkai közt. Egy napon azonban kedvese arcképét nyilvános szemlére tette ki. A képet s eredetijét minden ember imádta, — de valjon Titián szerette-é őt még ezen tette után?

A müvészet földi paradicsom, melyben a szerelem majd az ártatlanság liljoma, majd a gyönyörök viritó rózsája alakjában fejlik ki.

Miután Titián kedvesének szemei — s ajkaival mosolygott a velenceiekre, a tengerből fölszálló, átlátszó habruhába öltöztetett Vénuszszá változtatta el őt.

A müvészet elfojtotta a szerelmet, de Violante oly szép volt, hogy bámult szépségével vigasztalta magát. Ha nem is szereti őt többé Titián, legalább szépségét megörökitette.

Egy este elment a megváltó templomába. Midőn a nők meglátták őt, igy susogtak egymás között:

— Itt jön a szép Violante, alkalmasint ajtót tévesztett.

De midőn lélekzetével magába szivta a tömjén illatát, kábultan rogyott le egy imazsámolyhoz, hol az előtt atyja szokott áhitatoskodni.

Az orgona megszólamlott, s a fiatal velencei nők ezüsthangjukon hymnust énekeltek a szűz anyához.

Violante fölemelé szemeit, azon szép szemeket, mikben a mindennapi szenvedélyek tüze ragyogott.

Pillantása az oltár fölötti Madonna képére esett.

— Szűz Mária, isten anyja, könyörögj érettem! — suttogá önkénytelenül.

El volt ragadtatva e kép isteni szépsége által, mely a mindenható egy mosolya által látszott teremtettnek.

— Ah! — sóhajtá, — azt mondják, hogy szép vagyok; de ezt csak a szerelem hazudhatja. Ott van a szépség egész fényében, megdicsőitve egy isteni eszme által!

Most egy emlékezet cikázott át szivén, mint villám a sötét föllegeken.

— Midőn még ifjú voltam, — gondolá, még mindig a szent képre tekintve, — midőn még tizenöt éves valék! — —

Ájultan hullott a márványtalajra. Végre fölismerte a szent szűz e képét: ez Palma leánya volt.

Violante megismerte maga magát!

— Oh istenem! — kiáltott föl keserü könyek közt, — miért engedéd meg ezt a változást.

S ő, ki még csak tegnap is oly szépnek találta magát, most tenyereibe takarta arcát, mintha félne meglátni saját tévedéseit.

Azután fölkelt, s elhagyta a templomot.

Valjon hová ment? — A nap, a szerelmet lángoló nap az utósó könyet is fölszáritotta szemeiben.

Épen azon időszak volt, midőn a venyige első gyümölcseit hozza meg.

Violante Veronese Pállal találkozott, e szenvedélyes, deli alakú, férfias arcú festészszel.

Veronese szőlőkoszorút font Violante halántékai köré, s elkezdé őt festeni.

— — — — — — —

— Oh én szép szűzem! — szólt Palma először.

— Oh én gyönyörü ideálom! — mondá azután Giorgione.

— Oh én bájos kedvesem! — suttogá Titián.

— Oh én kábitó bachantineom! — kiáltott utójára Veronese.

Közli: Szokoly Viktor.

Budapesti hirharang.

* Olyan szép ama levél, melynek kiséretében Károlyi Zichy grófnő, irodalmi jutalmait a magyar tudós akademia elnökének beküldé, hogy meg nem tartóztathatjuk magunkat e levél egész terjedelembeni közlésétől. A szép levél igy hangzik:

„Méltóságos Báró úr! Távol hazámtól sem szüntem meg magyar lenni, s a nemzet közügyei iránt érdekkel és figyelemmel viseltetni. Minden a mi a kedves hazai föld, minden a mi az édes anyai nyelv jóllétét és fölvirágzását eszközli, vagy előmozditja, szeretetem és elmélkedésem tárgya. Örvendek az előmenetelnek, és óhajtanám pótolni a hiányokat. Ilyen hiányt tapasztalok irodalmunkban az ifjúsági iratokra nézve, hogy alig van magyar munka, melyet a serdülő ifjúságnak, különösen a nőnemnek, hasznos olvasmányul kezébe adni lehetne. Azért többnyire idegen termékekre szorulunk, melyek bármily jók legyenek is, mégis csak idegenek. Nincs azoknak magyar ize, nem magyar szellem lengi keresztül. Ezen hiányon, legalább némi tekintetben, segiteni óhajtván, elhatározám két pályakérdésnek kitüzését. A pályakérdések következők:

I. „Készittesék gyönyörrel oktató könyv, kedélyes olvasmányul serdülő leánykák számára, mely a magyar történetekből meritett adatok és életrajzok kiséretében, kimutassa: minő befolyása volt hazánkban a nőnemnek, legrégibb időktől fogva mostanig, a családi és polgári életre? minő erényekben tüntek ki leginkább a magyar nők? emelked-

tek-é ezen erények, vagy hanyatlottak korunkban? és ha hanyatlottak, a nemzet melyik osztályánál különösen, mikor és miért hanyatlottak? s melyek azon eszközök az ősi erényeknek visszaállitására? hogy igy az ifjú nemzedék mintegy tükörben lássa magas hivatását s annak betöltésére a vonzó előadás és hatályos példák által buzdittassék. Jutalma száz arany. A pályamunkák beküldésének határideje, a kérdés kihirdetésétől számitva egy esztendő.

II. „Kivántatnak hasznos és érdekes, az összes magyar történelem köréből meritett elbeszélések, kedélyes olvasmányul az ifjúság számára; melyek úgy a nyelv szépsége-, mint a rajtok átlengő hazafias szellemnél fogva, alkalmasak legyenek arra, hogy mulatva tanitsanak, s a minden jóra hajlékony ifjú kebelt, hazánk jeles férfiainak és hölgyeinek vonzó példái által, az erény követésére buzditsák.“ Jutalma negyven arany. Határidő, a kihirdetés napjától számitva nyolc hónap.

„Ezekre nézve Nagyságodat és általa a M. tudós Társaságot bizodalmasan és tisztelettel kérem: ne terheltessék a pályakérdések kihirdetését, úgy nem különben az érkezendő pályamunkák megbirálását és jutalom kiosztását elvállalni, és ez iránt minél előbb intézkedni. Minek reményében arra bátorkodom önt figyelmeztetni; miszerint szándékom nem az lészen, hogy valamely gyönge és a célnak éppen meg nem felelő munka nyerje el a jutalmat, hanem hogy a magyar irodalom ezen ága életre való termékekben gyarapodjék: a kitüzött dijt csak olyan munkának kivánom oda itéltetni, mely a mértéket megüti Egyébiránt a munka a szerző sajátja marad, azon megjegyzéssel, hogy azt közrebocsátani köteleztessék.“

„Midőn tehát a magyar irók hazafias buzgalmában bizakodván, őket e magasztos cél elérése végetti munkásságra fölhivnám, ajánlom az ügyet Nagyságod és a Magyar tudós Társaság pártfogásába. Szives tisztelettel maradván, Genuában, aprilis 7-dikén 1859. Károlyi-Zichy grófnő.

* Egy másik levél is fekszik előttünk, melyet gróf Forrayné, sz. Brunszvik Julia grófnő intézett a nemz. múzeum igazgatóságához, midőn fiának, az utósó Forraynak sajátkezüleg rajzolt utazási albumát, s az elhunyt gróf mellszobrát, a mondott intézetnek beküldé. A levél következő:

„Tettben az élet, e jelszó környezé a cimert, mely ma már megforditva áll az utósó Forray sirja fölött. — Tettben az élet, e szavaktól lelkesült az ifjú, s hő vágygyal tört előre a szép, a nemes, a nagyszerű felé. — De a kaján sors nem engedé elérnie a kitüzött célt, s az ifjú élettel megsemmisite száz nemes eszmét, száz dicső gondolatot. Csak a nem enyhülő fájdalom maradt reám a gyászbaborult anyára, s az elhunytnak levelei, melyeket távol tengerek partjairól önkezüleg rajzolt képek kiséretében hozzám intézett, s melyeknek olvasása egykor anyai szivem legédesebb boldogságát képezé. — Ezen lapokat és képeket ime a jelen albumba állitottam össze, hogy igy legszebb és legtartósabb emléket emeljek a boldogultnak saját müvéből, s igy ne csak nevét mentsem meg a feledéstől, de szellemének emelkedettségét is nemes törekvéseiben föltüntessem s örökitsem. — De ime a balsors új gyászt, új áldozatot követelt, s kedves fiam után csakhamar nagyreményü unokámát gróf Nádasdy Tamást is elragadá! Szaggatott szivvel mellékelem e mühöz éltének rövid vázlatát, hogy igy közös emlék hirdesse közös érdemeiket és közös balsorsukat. — Szabadjon letennem e szomorú jelentősségü münek egyik példányát a nemzeti múzeum oltárára azon kéréssel, fogadtassék az kegyesen, mint egyetlen hagyománya egy ifjú honfinak, kinek a hazáért többet tenni a kérlelhetlen végzet meg nem engedé! Egyszersmind boldogult fiam mellszobrát azon óhajtással küldöm át, méltóztatnék azt azon méltánylatnál fogva, mely honfias és nemeslelkü törekvéseit illeti, a múzeum alkalmas teremében fölállitani. — Pesten, april 18-án 1859. stb.

* A nagy héti szünidő a vidéki szintársulatoknál nagy költözködéseket idéz elő. Molnár társulata épen falaink közt időz, jelenleg vonulva Kassára; Szuper társulata is elhagyta a lelkes Veszprémet, s most Z.-Egerszegre megy, mig a nyarat Keszthelyen fogja tölteni, hol a fürdőnek évről évre emelkedő közönsége van.

* Keményy Zsigmond „Rajongók“ cimü regénye a vidéken is nagy hatást eszközölt. Számos köszönő levél fekszik előttünk azon figyelmeztetésért, melyet e regényre nézve olvasóink előtt tettünk. Most ujolag figyelmeztetjük azokat, kik e regényt még nem olvasták, hogy siessenek megrendeléseiket mielőbb eszközölni, mert ha sejtelmünk nem csal, pár hét mulva nem igen lesz már e kitünő regény kapható. Ez iránt elég kezesség nekünk a magyar mivelt közönség nemes érzéke.

* A Privorszky-kávéház udvarát már nyári kertté alakitják. Az élelmes bérlő e régi tervét már többször keresztül akarta vinni, ez azonban neki csak az idén sikerült. A váciutcában meleg nyáron egy árnyas, virágos fagylalda mindenesetre a legjobb praktikus gondolatok közé tartozik.

* A nagy héti szünidőt a nemz. szinháznál uj darabok betanulására használják. Több uj forditmányon kivül a „Műszeretők“re, a pályanyertes „Telivér“, és „Egy királynéra“ is készülnek. A szereposztásoknál nagyon érezzük Egressi, és Szigeti hiányát, kik oly egyéniségek voltak, hogy a szerzők mintegy szerepet irtak számukra. Most majd egyes szerepeknél mindig erőszaknak kell történni, a mi nem nagy előnyére válik az illető daraboknak.

* A P. Napló, mely hazai viszonyainknak a külföld előtt megismertetésére nézve, közelebb egy kis regény-agitációt ajánlott, most e tárgyban sokkal gyakorlatibb eszmével lép föl, s a külföldi hirlapok használatát ajánlja. Ez a legjobb, s leggyorsabb eszköz, melyet tevékeny buzgalommal kell igénybe vennünk, mert az nem szerencsétlenség egyedül, hogy nagy multtal biró, hős nemzetünkről a külföld igen kevés, vagy tév fogalommal bir. A ki magát elhagyja, azon az isten sem segit, tartja a példabeszéd. Pedig hogy menyire ismernek bennünket, mutatja azon eset, hogy még oly mivelt ember is, minő Dumas Sándor, egy nem rég magyarra áttett regényét lengyel forditmánynak nézte, s midőn ezirant az átadó fölvilágositással szolgált volna szerzőnek, ez harmadszor, és negyedszer is ismétlé, hogy ő jól tudja azt, miszerint vannak a lengyeleknek többféle fajai is, s ezek közé tartozik a magyar, — nemde mon cher? végzé be magával megelégedve az öreg. S a látogatónak többszöri megkeresés után sem sikerült a regények céhmesterét más nézetre téritени. Ah az én kedves lengyelem! kiáltott neki előre, midőn meglátta a lépcsőkön. Mintha nem is mi mentettük volna meg a keresztény Európát, mintha nem is mi vertük volna meg Mahometet, meg a többit.

† A budai sokszor emlegetett török mecsetről ezt irja a „P. O. Ztg“: „Azon szelid halom lejtőjén, mely a császárfürdő fölött a kalvaria hegyét képezi, közvetlen közelében a megváltó keresztjének, áll még egy ártatlan, elég jó karban levő épitészeti emlék, azon időből, midőn a félhold több mint egy századon át uralkodott Buda fölött. Ez egy török mecset „Gyül Baba“ (Rózsák atyja) mohamedán szent sirja, melyhez minden évben jámbor zarándokok vándorolnak nemcsak Törökországból, hanem még Hindostán legtávolabb vidékeiről is, mig annak létéléről a budapesti lakosok nagy része csak anyiban tud valamit, hogy kerek teteje a császárfürdőbe menve, a gőzös födélzetéről néha szemébe ötlik. A mecset Thoma orvos úr magán telkén fekszik, (a kulcsok is itt őriztetnek); s byzanti stylben van épitve, szilárd faragott kőből, kereknyolcszögletre, kupjának tetején a mohamedán hit jelvényével a félholddal. A födélzet, mint az épület belseje, dicséretes gonddal jó karban tartatik. Belső falait számos művészi, arab betükkel irott ima, és a Koránból vett mondat ékesiti. Ezenkivül több kard, ivóedény, és fogadalmi ajándék látható benne, egy szőnyeggel együtt, melyen a zárandokok keleti szokás szerint imáikat végzik. A mecsetből kilépve, a látogató szemei elé gyönyörü, festői kilátás nyilik a Dunára, annak zöld szigeteire, s a nagyszerü lánchid által összekötött két testvér városra; — mindez kicsiben azon nagyszerü és fölemelő kilátásra emlékezteti az embert, mely a hires „Père la Chaise“ temetőből nyilik a mozgékony Párisra és vidám környezetére.“

* Egyetemünk egyik veteránja, Volfstein József, a ki ötven évnél tovább működött a tanári pályán, közelebb, 86 éves korában meghalt.

* A lakbérlők most azt az élcet csinálják, hogy ez idén ninesen Sz. György napja, legalább ninesen a kalendáriomban, a hol 24-dikére épen husvét napja esik. A háziurak pedig szépen megnevetik ezt az élcet, s azt mondják, hogy de van ám fertály esztendő!

* A fürdő, és uszodabérlők is mozognak, s állitják föl intézeteiket. Maholnap programmjuk is megjelenik, hogy: „jó úszni a vizzel“.

* Csak e hónap folytán is tizenkét uj ház épitési tervét hagyták helyben. A házak folyvást emelkednek, s mellé a lakbér is.

* A vakok intézetének alaptőkéje közelebb oly szépen emelkedett, hogy jelenleg nyolc növendékkel többet oktathat, mint a mult években.

* Miután a fővárosban már létezik egy kath. legényegylet, most egy protestans legényegylet is keletkezik. Az alapszabályok már megerősitvék.

* Itt van még egy csomó kurtahir; Joachim hazánkfia Brüsszelben furorét csinál; a kerepesi temető kápolnáját megnagyobbitják; a Duna áradása miatt a nagy hét alatt, mikor legjobban kellett volna, igen kevés volt a hal; a takarékpénztár, tervben levő palotájának épitésével ezúttal fölhágy; a nemzeti szinház uj tagjai mind megérkeztek; Vas Gereben „Multak emlékei“-nek a 2-dik kötete is megjelent — még jobb az elsőnél; Hegyallja körül élelmes francia emberek vannak, a kik szedegetik össze a jó tokajit, a mit mi termesztettünk, hanem nem tudtunk eladni; a svábhegy már anyira népesül, hogy iskolát is emelnek rajta; Császár Ferenc fia, Titus, folytatni fogja, az atyja halála miatt megszakadt „Magyar ősök képesarnoka“ cimü jeles vállalatot; a miskolci nemz. kasinó derék társulata jótékony vigalmat ad az ottani óvoda javára május 10 kén, bemenet 2 pft, egy sorsjegy 40 kr; most pedig kivánunk t. olvasóinknak boldog husvéti ünnepeket.

Vidék.

Eger, april 17.

Beszély cim nélkül.

(Igen érzékeny s valósággal megtörtént történet. Kinek lágy szive van, könnyen megindúlhat rajta; már maga a mottója is valami sajátságos rendítő erővel bir.)

Motto: „Háromszor veri ezt kenden
Lúdas Matyi vissza.“

I.

A Perzsák.

Van egy nevezetes város: Eger. Nevezetessé tevé: jó vörös bora, a vitéz egri nők és

Dobó hajdanában, jelenleg pedig szintén jó vörös bora, a szép egri nők és — Ujfalussi. Ennek a városnak van közönsége is; mely az utóbbi időkben nem nagy számmal járt a szinházba. E sajátságos, jelenség fölött elmélkedvén Ujfalussi az igazgató, nagy bölcsen rájött, s elég világosan értésünkre is adá, hogy ennek az az egyszerű oka, mert mi még nem vittük anyira, miként az ő művészetét érthessük: a mi szellemi szemünk nincs még anyira kifejlődve, nekünk még nagyitó üveg kell, hogy az ő nagyságát teljesen megláthassuk; más szóval: mi olyanok vagyunk, mint az ő reményei voltak, mielőtt Mező-Kövesdről idejött — z ö l d e k, kiknek nem m ü v é s z i j á t é k, hanem görög tüz, bukfenc, meg medve kellenek. Ujfalusi nem vevén fontolóra, hogy az örök tavaszt is megunnók végre, hogy a rosz fiút saját apja sem szereti, s hogy ha ingyen jobban mulathat valaki valahol, bizonyára pénzért roszúl mulatni nem kiván máshol; mondom, mind ezt nem vévén figyelembe, agyának katlanjában kifőzte a nagy tervet, hogy lefőz bennünket, hozván nekünk legelőször is bukfenceseket; és csakugyan szerződteté a perzsa akrobatákat.

Március 30-kán tehát hirdeté a szinlap, a mint következik:

„E l s ő r e n d k i v ü l i
é s i t t m é g s o h a n e m l á t o t t

gymnastikai előadás,

a perzsa schach ő magassága udvari gymnastikusai által, Hussein, Aga igazgatása alatt.

Hussein Aga udvari mümestere ő magassága, Persia trónörökösének, társulatával Páris, London, Sz. Pétervár és Bécsvárosokban mümutatványaival legnagyobb tetszést nyert stb.

— Hogy rohan majd most e nép a szinházba! gondolta magában Ujfalussi, az igazgató, s hogy annál nagyobb hatást csináljon, a szinlapot kigarniroztatta, a közepére meg oda pingáltatott egy mithologiai szörnyeteget, oroszlán fővel, mely első jobb lábával kardot tart, jobb oldalán pedig oly forma feje van, mint a napnak; ő maga aztán átgondolva még egyszer a gyilkoló élceket, mikkel a „Tiszaháti libácskában“ a közönséget tönkre teszi, várta a publikum összegyülését.

Hanem irtózatosan csalódott, mert a közönség minden „noch nie dagewesen“ daczára is oly csekély számmal jelent meg, hogy féltünk, miszerint az előadás elmarad.

Ez volna az első.

II.

A k u t y a - k o m é d i a.

Alig távoztak el „a perzsa schach ő magasságának udvari gymnastikusai“; a szinlap „Jánossi Emil úr, a miskolci szinház első rendü tagjának föllépteté“ hirdeté.

Közönség rendkivül csekély.

Jánossi, kinek jó játékát, leszámitva némi vidékiességet, hanghordozása- és mozdulataiban, meg kell dicsérnünk, méltán bámulhatott, hogy még az újságvágy sem vezette a szinházba a közönséget.

Az egészben azonban semmi csodálnivaló sincs.

Ujfalussi, az igazgató kimondta ránk a magas itéletet, hogy nekünk csak az tetszik, a mi pesti — a vidéki nem ér semmit; csak nem kivánhatta hát, hogy meghazudtoljuk.

April 13-kán Jánossi harmadik föllépteül adatott, „A babérfa és koldúsbot“, vagy: E g y k ö l t ő n e k h á r o m t e l e“ „H ú s z é v v e l h a l á l a u t á n“ cimü utójátékkal, helyesebben: Üres szinház utójátékkal; mert öten levén a szinházban, az előadás elmaradt.

Ugyanezen a napon kutyakomédia is érkezett Egerbe, s mutatványait az utcán bámultatta; kapott az alkalmon Ujfalussi, az igazgató, s gúnyos mosolylyal megjegyzé:

— Akár előre is megmondhattam volna, hogy ma senki nem lesz a szinházban, mert k u t y a k o m é d i a é r k e z e t t E g e r b e.

Ez volna a második.

Következik a harmadik.

III.

O l c s ó F l ó r i á n.

Másnap hirdették a szinlapok:

„Jánossi utósó előtti föllépte.
Schäffer Károly úr mint mükedvelLő.“

(Kár, hogy 5 l—lel nem irta, az is nagyobb hatást csinált volna!)

Adatik: „O l c s ó F l ó r i á n.“

„R e n d k i v ü l i vigjáték. Irta K. L. ford. L. K.“

Ez az Olcsó Flórián nem más, mint az „Angolosan“, melyben a rendes személyeken kivül föllléptek, Schäffer úr, a kasinói vendéglős, Ujfalussi, az igazgató, Könyvesné, Kovács. Horváth, mint násznép és ivóvendégek, midőn Gibbon Eduard, a t e n g e r é s z t i s z t menyekzőjét tartja Szivessi Adéllal.

Ugyanis a játék végén jelenti az angol az összegyült vendégeknek, hogy nőül veszi a szép özvegyet.

A vendégek gratulálnak.

Erre az angol kikiált: fogadósz! mire kilép Schäffer úr, kezében pálczával — tán hogy legyen neki mire támaszkodnia, mert a lámpaláz anyira elfogulttá tevé, hogy egy izben a szava elállt — Csodáljuk, hogy midőn Gibbon kérdé tőle: fogadósz, mi a magának a neve? hirtelenében azt nem felelte rá, hogy: „Schäffer Károly.“ Különben egész szerepe abból állott; miként kinyilvánitotta az egybegyült vendégeknek, hogy igen jó tokai bora van. Meg kell még emlitenünk Ujfalussit, az igazgatót, kinek nem volt más tenni valója, mint egy pohár tokait meginni.

Megitta müvészileg.

Midőn vége volt a játéknak, Ujfalussi, az igazgató, nagyot nevetett; mert a kaszsza megtelt, tehát a fogás sikerült, a közönség, kit sem Ujfalussi, sem a Perzsák, sem Jánossi nem csalhatott a szinházba — becsalta Schäffer úr, jogosan elmondhatja tehát, mit Scipió a római jogászoknak mondott, kik őt folyton ingerlék:

„Rómaiak! ma vertem meg Hannibalt, menjünk tehát a capitoliumba ezt megköszönni az isteneknek.“

Semmit nem kivánnék, csak azt, hogy oly elégült lehessek mindig, mint Ujfalussi az igazgató, midőn e csel sikerültét látta.

Sajnáljuk azonban, hogy rózsaszin kedvét meg kell rontanunk, megmondván neki, hogy midőn azt gondolja, miként a közönség, nem gyanitván a cselt, valami rendkivülit várt az előadástól, akkor nagyon téved; mert már előtte való este Ujfalussi legjobb akarói roszalták az egész eljárást, illetőleg a darab cime megváltoztatását, s a vigjáték mellett a r e n d k i v ü l i jelzőt; a mi Schäffer úr föllépteteését illeti, kinek a darabban semmi tennivalója nincs, élenek megjárja, mint olyan, mely egyúttal a társaság szorult helyzetén segit, — s Ujfalussinak meg is bocsátható.

„Flectere si nequeo Superos, Acheronta movebo“, — rég mondta ezt a költő, de azért látjuk, hogy ma is igaz.

De ha azok után is, miket eddig tett, be nem látja, hogy itt többé maradása nincs, akkor nincs más hátra, mint sajnálkoznunk fölötte. Ugyanis:

„Már többet itt
Nincsen kredit.“

P—a.

Külföld.

* L o l a M o n t e z mint landsfeldi grófnő újra hirdeti, hogy Londonban négy felolvasást tart: „az angol és amerikai jellemekről,“ és „az európaiakról az új világban“.

* O r l e a n s város nagy népünnepet tart május 7. és 8-ik napjain, mint J e a n n e d' A r c, az orleansi szüz általi fölszabadittatásuk 400-dik évnapján. Az orleansi szüz szobra Pothiertől,) s a megújitott templom-torony ekkor fognak fölszenteltetni. Lesz lakoma, bál és szegények mulatsága. Meghivják a császári párt is. Ez ünnepélyekre 15,000 frkot szántak.

* S e r a i n g b a n egy nő él, ki 1757. jun. 6-kán született, ki bár jóval túl élt egy századot, a háztartást még is maga viszi. Neve: Hubertine Thonnet.

* G e n t b e n új gázvilágitási találmánynyal tettek kisérletet. A fölfedező D o n n y l á m p á n a k nevezi. Ily csillár oly fényt ad, mint ezerötszáz stearin gyertya. A kertben, hol megpróbálták, még hatvan lábnyi messzeségre tisztán el lehetett olvasni mellette a kéziratot.

* D ü s s e l d o r f b a n csoda történt. Közelebb két testvér (négy és hat éves fiúk) az ablakban ült, a molnár utczában, egy házban a hatodik emeleten. A fiatalabb szólt: fogadok, hogy én hamarább leérek innen, mint te.“ Az idősbik erre rögtön kiszaladt, s a lépcsőzeten lefutott, de már akkor, nagy csodálkozására öcsését a kövezeten feküdve találta. „Mi történt veled?“ kiáltá megijedve. „Csak a lábaim fájnak egy keveset“ viszonzá amaz, s fölkelvén futni kezdett. Ebből áll a csoda.

* A „p l o e r m e l i b u c s ú“ tulajdonjogát, Meyerbeertől — B o c k berlini müárus vevé meg.

* A „M á r t h a“ szerzője Flotow, új dalművet irt. Cime: „a merani molnár.“ Első előadása folyó hó 15-dikére volt kitüzve, a hannoveri kir. szinpadon.

* A z o r o s z o k, hogy ablakuk be ne fagyjon, az ablak közé sót hintenek. Ez aztán magába szivja a lég vizes részeit, s az ablakokon mindig keresztül lehet látni.

* M o n d j á k, hogy R i s t o r i lefordittatá Mosenthal D e b o r a h j á t. Ha elolvassa, bizonyosan nem fogja eljátszani, e müvészetéhez nem méltó szerepet.

* K ö l n b e n Beck hazánkfia, s bécsi udv. énekes fog vendégszerepelni. Németország több városát is megfogja látogatni.

* V a g n e r R i c h á r d a jövő zenéjének hőse Luzernbe megy, hogy „Tristan és Izolda“ dalművének utósó fölvonását is megirja. Aztán tengerre kel. New-Yorkba megy, hogy dalműveit az amerikai közönség elé vezesse.

* A j e n a i egyetem egyik tanára, most egy 22 éves ifjú lőn. Neve: Belzold Albert. E kitüntetést kitünő élettani iratainak köszönheti.

* A b e l g a k o r m á n y ismét a nemzeti Pantheon létesitésével foglalkozik. Tizenhárom nagy állószobrot és ötven mellszobrot akarnak fölállitani a brüszszeli parkban. Ezek fehér márványból lesznek, s a nemzet legnagyobb embereit ábrázolják. Az álló szobrokra 170,000 frank, a mellszobrokra 100,000 ft. s Belgium nagy jelvényes szobrára 50,000 frank van kiszámitva.

Nyilt posta.

S z. K á r o l y n a k. Meg fog bocsátani t. barátunk, ha a „Szépirodalmi Közlöny“, illetőleg pedig a Székely József elleni polemiát — nem közöljük. Az akták a közönség előtt fekszenek, s a kit az ügy érdekel, az eddigiekből is könnyen itélhet. A csata eldőlt a vi-tőr mellett is, tehát minek használni a „láncos golyókat“.

„M e z ő n j á r o k“. Nincs benne kivitt eszme. A verselés csinos.

R. R. N a g y v á r a d. Van innét egy convenciós, érdemes levelezőnk. Azt különben érdekkel olvastuk, hogy Lauka barátunk lőtte az idén az első vadludat Nyüveden, és az első erdei szalonkát Görbeden. Azért keres meg bennünket oly ritkán élces müveivel, mert ime, máshol puskázza ki magát.

M. S. ú r n a k. Versekkel nagyon elvagyunk halmozva, s a régieknek a közlésre nézve előnyt adunk.

Hirdetések.

13*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja aszszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli**, és **Maltakalapjait**, magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat**, melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek**, és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti műeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sipládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Pesten, a lipótvárosi „sz. Istvánhoz" cimzett gyógytárban, Józseftéren 10. sz.a.

következő nevezetes szerek kaphatók:

1. Kinai hajfestő-szer.

Egy adag ára 2 frt. 10 kr. ujpénz.

Ezzel a szemöldöket, szakált és hajat a leghirtelenebb szőkétől és sötét szőkétől kezdve barnára és feketére, állandóan megfesthetni, tetszés szerinti szinezetet adni a hajnak teljesen hatalmunkban áll, ezen festvény használata mellett a haj minden fésülésnél sötétebb lesz. A szer semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz. Az általa előhozott eredmény meglepően szép. A festőszer, papirtok nélküli üvegedényből áll, használási utasitással ellátva, ezzel együtt van bepecsételve, mi figyelembe veendő. A szép szinek, mik ezen szer által előhozatnak, minden eddig ismert szineket fölülmulnak.

2. Bajusz- és szakálnövesztő-pomade.

Adagja 2 ft. 60 kr. ujpénz.

Ezen pomadeból reggel, naponta egyszer, két borsószem nagyságú, az illető helyekre gyöngén bedörzsölendő. A szer oly hatásos, hogy 16 éves fiatal embereknél is teljes erős szakált növesztett már hat hónap alatt. (Biztos hatásáról a gyár kezeskedik).

3. Lilionese,

kezeskedés mellett, hogy hatása 14 nap alatt tapasztalható. Hatása: a bőrt a szeplőtől, foltoktól, pörsenésektől, száraz és nedves bőrzúzmóktól, viszszamaradt himlőfoltoktól, az orrot vörösségétől teljesen megszabaditja, nem különben a sárga bőrszinnek gyöngéd fehér szint s fiatal frisseséget kölcsönöz. — **Egy üveg ára 2 ft. 60 kr. ujpénz. (Fél adag ára 1 ft. 50 kr. ujpénz;** ez utóbbi azonban nem levén mindig kielégitő, kezesség érette nem vállaltatik.)

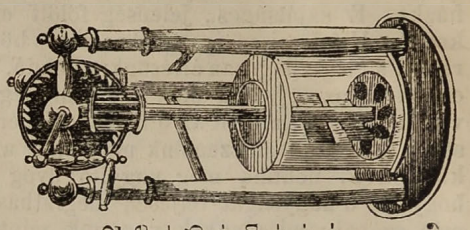
4. Keleti szörvesztő-szer.

Egy üveg ára 2 ft. 10 kr. ujpénz.

Ezen szer a szőrök olyatén helyekről eltávolitására szolgál, hol azt az ember nem örömest szokta tűrni, 15 perc alatt, minden fájdalom és ártalom nélkül megtisztul ezen szer által a bőr. A bajusz, a férfi disze, a szépnemnél diszitésül nem szolgál; ennek, nem különben a fölötte összenőtt szemöldök szőreinek, s avagy elől a homlokon, vagy oldalt az arcon mélyen és erősen benőtt haj kiirtására nincs nálánál biztosabb szer. (Hatásáról a gyár kezeskedik, ellenesetben árát visszafizetvén.)

Vidékrei küldetésnél pakolásért 50 ujkrral több. Különben nem küldetik. 2—3

Legujabb szabadalmazott amerikai mérsék

IRÓSVAJ-GÉP,

jótállás mellett.

E készlet segélyével az év minden szakában 10—12 pere alatt sokkal jobb minőségü irósvajt, s a menyiségre nézve is öt percenttel többet készithetni, mint a közönséges úton. ½ akó vajhoz kellő készlet 18 ft, 1 akóhoz való pedig 24 ftos kapható. Vannak továbbá 7, 8, és 10 itcéhez megkivántató készletek is. Továbbá ajánlom gazdagon ellátott raktáramat, mindenféle bútorapróságaimból, minnök: réz- és vesszö kalitkák, asztali virág etagek, toilett-asztalok, varró, thea, mosdó és iró-asztalok, a legujabb divat szerint, pipa-állványok, álló-tükrök, sat.

Butordiszmüvek raktára

HOLLENDER JÓZSEFNÉL,

(Királyutca, 6. sz.)

4*

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasok, s fölötte tartósak, készittetnek

J. Cohn Lénárd, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurm-udvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadélfiában)

a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 18*

Tulajdonos: Nagy Ignác özvegye.

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 49. Kedd, április 26-án 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt:
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Aeol-hangok.

Midőn a dal szivemből felfakad
Mint szomjas völgyön harsanó patak;
Midőn a völgyön száz virág mosolyg,
S egy képpé olvaszt száz szint, száz mosolyt:
Azért zeng a dal, mert a part felett,
E virágokban sejtem képedet.

Midőn a hársak édes illatát
A ligeten alkonyszél hordja át;
Midőn a fák közt egyedül vagyok
S a kigyult csillag lelkembe ragyog:
Azért érzem meg csak az illatot,
Mert a csillagban szép lelked ragyog.

Midőn ég s föld tündér köntösbe jár:
Az égen hajnal, földön enyhe nyár;
Midőn egymásba foly a fény s az éj,
S mulandó lombhoz halkal súg a szél:
Csak azért látom földről az eget,
Mert rám veted igéző két szemed.

Midőn az éj sötét selyem haja
A havasok ormán szétomola;
Midőn a táj titkolt sohajt emel
Havasi rózák lehelletivel:
Csak azért vélem hallni a sohajt,
Mert hajfürtidből vállaidra hajt.

Midőn az erdő titkosan beszél —
Egyik levélhez a másik levél . . .
Midőn az árnyék mozdul, a fa ing,
Nincs senki, és mégis valaki int:
Azért értem az erdőlevelet,
Mert ajkad mosolyg, s ujjad fenyeget . . .

Midőn az üdvösségről szólanak
Égért sovárgó földi ajakak;
Midőn az örök üdvre gondolok,
Mit odafön isznak az angyalok:
Azért hiszem hogy van ily üdvösség,
Mert csókodért szerelmem szomja ég.

Midőn virág hull, hervad a levél,
S forró sugáron lengeti a szél;
Midőn virág nyit, s harmatos a lomb,
S a hajnal rajta életet mosolyg:
Hinnem kell hogy naponta meghalok,
Mert általad mindig feltámadok.

Tóth Endre.

MIT NEM TESZ A GAZDAGSÁG!

Elbeszélés.

Emiliától.

(Vége.)

— Hogyan? — kiáltám elszörnyüködve.

— Úgy van! — mondá a nő zokogva. — Hisz ha csak a vagyont pusztitották volna el, még örülnék, mert annak köszönhetem, hogy megmutathatom szegényeknek, menyire szeretem őket; de mit használ szeretetem és Gergely minden iparkodása, azokat a keserű emlékeket nem tudjuk kiirtani belőlük, nagyon mélyen furódtak szivükbe.

— De hát hogy történhetett? — kérdém, midőn láttam, hogy Erzsi nyugodtabban szól már e tárgyról. — Hogy történhetett, hogy e nagy gazdagság oly rövid idő alatt elpusztult?

— Úgy, hogy Bognárék megcsalták. Az az öreg, egyike volt a leggonoszabb embereknek, és csak a fia volt még roszabb nála. Én mindjárt sejtettem, de szegény atyámmal nem lehetett akkor beszélni; inkább hitt a szép szavaknak, mint nekem; de hogy is ne hitt volna nekik, mikor az egész világot bolonddá tették! Azt gondolták, ilyen meg olyan gazdag, pedig semmije sem volt; azok a bányák, meg gyárak, meg boltok az ő nevére voltak ugyan irva, de a külföldön két anyi volt az adóssága, mint a menyi itt a vagyona értéke; de ezt senki sem tudta, legalább szegény apám nem; szegény nem értett ő az efféle praktikához; azt gondolta, az urak mert gazdagok, már becsületesek is, különben bizony nem erőlködött volna anyira, hogy sógorságba jöjön velük, hanem szaladt volna előlük, mint a veszedelemtől; igen tehát, a mint Zsuzsi férjhez ment, az öreg és a fiatal is körülfogta őt; elszedték tőle pénzét, azt mondták neki, hasznositani, kamatoztatni akarják. Ilyen meg olyan nagy nyereséget fognak abból kiteremteni részére; szegény atyám mind elhitte azt; hogy is ne? nem értett ő a csaláshoz, hát másokról sem tett föl olyant; oda adta tehát neki a pénzét; kis idő mulva aztán azt mondták neki, roppant sokat nyertek már rajta, ki is fizettek neki vagy tizezer forintot, nyereség fejében; egy — két hónap mulva már megint új nyereséget emlitettek, de akkor már nem adták neki ki a részét; hadd maradjon benn az üzletben, ezt is a többihez kell ütni, annál több lesz majd a nyereség; igy rántották be szegényt, a kinek az örökös pénzbeli ügyek végre egészen megzavarták az elméjét; százezrekről, milliókról beszélt, melyeket rövid idő alatt szerezni fog, éppen úgy, mint azok a rosz emberek; majd társukká fogadták üzletükbe, egy negyedrész nyereségre, anyira megy már bennlevő része; édes atyám ebbe is beleegyezett; nem tudott ő már akkor ellentállni; tehettek volna vele, a mit akartak; mikor azt mondták neki, irjon alá váltót, ő aláirta; meg sem nézte, menyire szólt, vagy ki fogja megfizetni, csak aláirta, és ez igy ment vagy két évig; akkor egyszer elküldik atyámat Fehérmegyébe, nézzen meg egy jószágot, melyet megvétel végett kináltak volt nekik, édes atyám elmegy, ott marad három napig, és negyed napra, mire visszajő, édes anyámat kétségbeesve találja. Bognárék eltüntek, elvitték magukkal a mi kész pénzt fölszedhettek, két nap óta se hirük, se hamvuk. A boltot, az irodát, a raktárakat hivatalosan lepecsételték; oda a gazdag örökség; és ez még nem elég; szegény atyám alig volt egy félóráig lakában, fegyveres emberek jöttek érte, és elvitték a megye házába, tömlöcbe vetették; fizesse ki a váltókat, melyeket aláirt; hiába szabódott szegény, nem ő vette át a pénzt, ő csak aláirta, mert mondták, hogy irja alá; követeljék azokon, a kik a pénzt fölvették; hogy fizessen, mikor őt magát is koldussá tették? nem használt semmit; szegény öregnek három hónapot kellett tömlöcben sinlődnie, a mig megvizsgálták az ügyet, és kiderült, hogy szegény csakugyan egészen ártatlan, akkor kibocsátották, de akkorára már anyira el volt csigázva, hogy a mint a tömlöcöt elhagyta, meg volt háborodva, nem tudott semmit magáról.

Itt elhallgatott; szavait elfogta a megilletődés; csendesen peregtek alá a könyek arcáról; de nem is lehetett azt állni könyek nélkül.

— Én már akkor megtudtam volt a nagy szerencsétlenséget, — kezdé újra szünet mulva — és siettem ide, hogyha vigasztalni nem

tudom szegényeket, legalább velök szenvedjek, és oh nem lehet azt megmondani, menyit szenvedtem. Nem elég a nagy szerencsétlenség, nem volt szabad édes atyámat látni; mikor megpillantott, örjöngésbe esett, meg akart ölni, utánam hajitotta, a mi keze ügyébe esett; azt mondta, én vagyok oka szerencsétlenségének, én tettem őt koldussá, én általam jutott börtönbe; tudtam, hogy nem lehetett indulni szavai után, szegény nem volt eszén, de azért mégis boldogtalan voltam, és ha akkor férjem és gyermekem nincsen, nem tudom, ha magam is el nem vesztem é eszemet enyi szerencsétlenség láttára; de igy mégis nyugodtabban viseltem el fájdalmamat. Szerencsére atyám beteg lett, az orvosok mindjárt mondták, vagy meghal, vagy helyre tér az esze, és csakugyan úgy volt; tovább három hónapnál feküdt az ágyban, akkor jobban lett, meggyógyult, és azóta egészen megváltozott a természete; szelid, jámbor, elégedett, és csak azon egy maradt meg betegségéből, hogy semmire sem emlékezik, a mi azelőtt vele történt, a Bognárék, mintha a világon sem lettek volna. Csak egyet nem szabad emliteni előtte: Zsuzsit.

— Miért? Hát azzal mi történt? tán férjét követte?

— Oh, vajha úgy volna! — viszonzá Erzsi, nehéz fohászkodással. — Itt maradt! Nem szerette férjét soha; a pénz pedig elrontotta a lelkét. A nagy szerencsétlenség után fölkerestem őt, és kértem, jöjjön hozzánk, lakjék nálunk; de ő nagy kevélyen visszautasitotta ajánlatomat, keveselte, a mit neki ajánlhattam; mintha testvérek sem lettünk volna, és most fény és pompa között él, mintha még mindig a gazdag Bognárné volna.

— Tán sokat mentett meg a bukásból? — kérdém.

— Meglehet — viszonzá Erzsi, mélyen lesütve szemeit, és csak szünet mulva folytatá:

— Ne is tudakozódjál utána, nem tudok felőle semmit, már egy éve, hogy nem láttam; oh jobb lett volna neki nem születni — és keblemre borulva, sirva fakadt, siratta a boldogtalan testvért.

Kis idő mulva azonban fölkapta a fejét, letörölte a könyeket arcáról, erőltette magát, hogy vidám legyen; azt mondta, édes atyja jutott eszébe, azért fakadt sirva, én tetettem magam, mintha elhinném. Oh csak az igazán a boldogtalan teremtés, kiért szégyeljük a könyet is, melyet a szánalom fakaszt szivünkből!

— És te most végkép megtelepedtél itt? — kérdém aztán, hogy más tárgyra forditsam a beszédet.

— Igen, — viszonzá. — Jobb szerettem volna ugyan Radókon maradni, és édes atyám fölgyógyulása után el is tökéltük volt, hogy visszatérünk oda, de nem lehetett; már minden el volt rendezve az útra, és úgy volt már, mint holnap, hogy megyünk, midőn egy odavaló ember fölkeresett bennünket, hogy levelet küldjön tőlünk feleségének, és a mint édes atyám őt megpillantja, összerogyott, félrebeszélt, tovább két hétnél ágyban fekvő beteg volt; azért kapta vissza betegségét, mondta az orvos, mert ez ember látása fölelevenitette benne a régi boldogságot, és ez fáj neki; a világért se vigyük őt tehát vissza Radókra, ha azt akarjuk, hogy életben maradjon. Itt maradtunk tehát, és most már igen jól érzem magam itt; egészen más is az, mikor az embernek férje, gyermeke van; ezek mellett akárhol is otthon érezzük magunkat.

És midőn férjére került a beszélgetés, egyszerre eltünt a szomorúság Erzsi arcáról, és boldog elragadtatással sorolta elő jeles tulajdonait, milyen hü férj, milyen munkás ember, milyen nagyon szereti őt édes atyja meg édes anyja, és menyire igyekszik kedvükben járni. Észre sem vette, hogy már több órát csevegtünk el; a dél rég elmult volt, midőn távozott.

Újra meg lőn tehát kötve közöttünk a régi barátság; sokszor látogattam meg azóta Erzsit, és alkalmam volt meggyőződni, hogy igaza van, midőn férjéről oly magasztalólag szólt; oly boldog volt az egyszerű ember oldalán, a mint ez a földön csak lehetséges; nem volt gazdag; a mije volt, azt önmunkássága szerezte, de volt ez egyszerű hajlékban az, a mit oly igen ritkán találni a gazdagok diszes palotáiban: megelégedettség és szeretet, a földi boldogság gyökere és virága.

Sokszor láttam az öreg Csóka Istvánt. Most már igazán megérdemli az „öreg“ nevet; egészen ősz lett e pár év alatt, és egykor piros orcái halaványak lettek, és beesettek; de végtelen szelid kifejezés terül el most ez arcon; a mellett elégült és vidám; semmi nyoma az egykori nagyravágyásnak; órahosszat eljátszik kis unokáival, lovagoltatja őket térden, vagy játszik velük a szobában, mintha ő is gyermek volna még. És mélyen megható látni azt a gyöngéd szeretetet, melylyel a jó Csókáné őt körülveszi; ápolja, inti, örködik fölötte, mint az anya gyermeke fölött; a jó nő most tán még jobban szereti őt, mint húsz évvel ezelőtt.

A jó Erzsi pedig minden nap szebbé, ifjabbá válik, a boldogságtól, hogy édes szüléinek megédesitheti öreg napjait, csak néha néha szakad ki szivéből egy mély sóhaj, vagy esik ki szeméből egy-egy könycsepp, lopva, hogy senki meg ne lássa. Zsuzsira gondol ilyenkor. Oh, hogy a családi boldogság oly ritkán lehet egészen tökéletes.

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

Brummel megkinálta őt üléssel.

— Sőt nagy szolgálatot tett nekem, igen nagyot!

— Ez jó fogadás, sok köszönet érette!

— Üljön ön ide!

— Ön tehát nem haragszik, hogy „az udvarias pontyba“ útasitottam?

— Haragudni? Azon éjet sokért nem adnám. Mily világ, mily nép, mily zaj, mily füst, s mily zsiványok voltak ott! De vig zsiványok, azt meg kell nekik adni! De hagyjuk most ezt abba. Hol vette magát az a kincs, az a valódi gyöngy, az az ismeretlen rózsa, az a csillag, miként azok a gazemberek őt nevezték. Ő azonban méltó mindezen névre, mert ő vakit, hozzá hasonló nincs, ő bámulatos szép! Drake úr.

— Valóban örvendek, hogy szép tulajdonai iránt elismeréssel viseltetik.

— De az ön szolgálatát is elismerem, Drake mester; mert ön födözte föl, s ön mutatta meg e kincset. Ah, mily nyughatatlanul vártam az ön látogatására, hogy megtudhassam —

— Mit akar ön tudni?

— Helyzetemben ki ne óhajtaná e titkot ismerni?

Price finomul mosolygott.

— Még egyszer, mit óhajt ön a szép Peregrineről tudni? — mondá.

— Mindent! — kiáltott Brummel élénken.

— Egy asszonyról mindent tudni! Látszik, hogy ön még igen fiatal! — bocsásson meg e kis szemrehányásért!

— Nicholson anyó nem az ő anyja, nemde?

— Nem.

— Ez lehetlen is; sokkal öregebb. Talán nagyanyja?

— Az sem!

— Kik a szülei?

— Nem tudom.

— Ön mindent tud!

— Ah, én sokat, igen sokat nem tudok!

— De mégis mit tud róla?

— Épen semmit sem!

— Hogyan, semmit?

— Vagy igen keveset, s azt hiszem ki sem tud róla többet, kivéve — —

— De az anyakönyvben mégis csak meglesz, hogy kik a szülei! — veté közbe Brummel.

Price ismét mosolygott.

— De melyik anyakönyvben keresné ön azt? — kérdé.

— De Nicholson anyónak csak kell tudnia, s általa meglehetne — —

— Biztositom önt, hogy Nicholson anyó sem tud többet!

Némi szünet után ismét elkezdé Price:

— Tiz év előtt egy éjjel, midőn a Themsét sürü köd boritotta, a földre finom eső hullott, egy hajó a kikötőbe igyekezett jutni. A viz zúgása daczára hallani lehetett a kapitány harsány parancsszavát, s a matrózok kiabálását.

E hajó Indiából jött, és sokáig volt úton.

Midőn horgonyzó állomásától már nem volt messzire, egy holland hajó jött vele szembe, melyet a sötétben nem lehetett kivenni.

A matrózok egy folytában kiabáltak és lármáztak.

Ezen általános zaj közt az indus hajó felől egy csolnak a partnak vette irányát. Egyetlen matróz hajtotta csak a járművet, s ennek dacára is úgy repült az, mint a nyil.

A csolnakban két személy ült. Az egyik magas alkatú, hosszú köpenybe burkolt férfi volt. A másik egy leány-gyermek, kit a férfi a köpenybe burkolt, s kinek csak ragyogó kivánságot kifejező szemei látszottak a köpeny alól.

A csolnakban azonban még nehány bőrönd, és a viztől nedves csomag is volt.

Nehány evezőcsapással elérte a matróz a partot, s kiugrott, hogy a csolnakot egy vas gyürühöz erősitse.

Ezután az idegen, s a matróz a málhát kihordta, mig a gyermek a csolnakban maradt. Az idegen hordárok után nézett, minthogy azonban már későn volt, ki sem mutatta magát. Egy negyednél tovább várakozott, s akkor hordárok helyett a távoli „udvarias ponty“ felől halavány világosságot vett észre.

— Várj itt rám! — szólt a matrózhoz, — s viseld a gyermeknek s a bőröndöknek gondját. Ama házban alkalmasint lesznek emberek, a kik holmimat a „Rotherhitt“ vendéglőbe viszik, a hol az éjet eltölteni szándékozom. Jól vigyázz!

Az idegen a legegyenesebb úton távozott a korcsma felé.

Alig tünt azonban el a matróz látköréből, midőn ez két rövid kiáltást hallott, mint midőn valakit orozva agyon szúrnak.

A matróz megborzadott. Segélyért kiabált, de honnan jött volna az elő, ily félreeső helyen?

Ekkor minden erejével azon helyfelé futott, a honnan a haldokló kiáltását hallotta; de mire oda ért, csak olyas neszt hallott, mint mikor valami nagy követ a vizbe dobnak. Azután csöndes lett ismét minden.

A gyilkosok talán a vizbe dobták az útas hulláját?

A matróz visszasiet a csolnakhoz, melyben a gyermeket hagyta, de nagy rémülettel hat férfit vesz abban észre, kik szóváltás nélkül a bőröndök és csomagok kiszállitásával foglalkoznak, s még a többiek a málhát elszálitották, addig egyikük a gyermeket ölében tartotta.

A matróz nem kételkedett, hogy az útas tolvajok és gyilkosok áldozata lett. Alkalmasint őt is agyon fogják verni, — gondolá.

A végzet azonban segitett rajta; kiáltására nyolc erőteljes matróz sietett elé.

Ezek evezőütlegek segedelmével elvették a tolvajoktól a gyermeket s a bőröndöket, s azt az „udvarias ponty“-ba, mint egyetlen még nyitott helyre vitték.

Az Indiából jött szerencsétlen útasról többé nem lehetett szó, mert annak véres hulláját a Themse eddig már alkalmasint a tengerbe sodorta.

Azonban a matrózoknak nem sok idejük volt az „udvarias pontyban“ hosszas mulatásra. Nehány pohár rumot gyorsan megittak, szájukat megforditott kezükkel megtörölték, s hajójukhoz siettek, melyen a harang már egy negyedóra előtt adott jelt a tovább indulásra.

A gyermeket, kin a sebesitésnek semmi nyomát sem lehetett észrevenni, Nicholson anyó ágyára helyezték.

A korcsmárosné, mint rendes asszony, tüsténti gondviselése alá vette a matrózok által hozott bőröndöket.

A fiatal matróz, ki mindezeknek tanúja volt, inkább holtan mint elevenen tért vissza hajójára, hol kapitányának egy betűig elbeszélte a tapasztaltakat.

A kapitány azt mondá neki, hogy feküdjék le, s ha egyátalán mesélni akar, hát csak holnap mondja el pajtásainak a történetet. De az kétséget szenved, valjon látta-é még aztán valaha pajtásait.

E közben elérkezett az éjfél.

Nicholson anyó ásitott, s igy az „udvarias ponty“ már csak egy szemmel virrasztott.

Éjfél után, midőn a ház minden lakója fölkereste alvó helyét, s miután Nicholson anyó minden ajtót bereteszelt, — a még nyitva levő egyetlen hátulsó ajtón négy férfi lépett be hozzá, kezükben a constablerek botjával. Az ajtón kivül még négy férfi várakozott.

Azonban Nicholson anyót sem a törvény küldöttei, sem a constablerek meg nem ijesztették.

A tisztviselők nyers hangon kérdezték, hogy hol van azon nyolc bőrönd, melyet az idegen sajnos meggyilkoltatása után a matrózok az „udvarias ponty“ba hoztak.

A korcsmárosné egy rekeszbe vezette őket, s ott előmutatta a bőröndöket.

— Itt vannak. Vigyék el, senkisem ellenkezik!

— De a mint mi tudjuk, nyolc bőrönd volt, s itt csak hét van. Hol van a nyolcadik?

Nicholson anyó a mellett maradt, hogy a bőröndök száma csak hét volt. Különben ő akkor meg sem számlálta azokat.

Talán valóban csak hét bőrönd volt?

Ezen éj óta Nicholson anyó százszorta vagyonosabb lett, — anyi igaz.

A constablerek kénytelenitettek a hét bőrönddel megelégedni, mert a nyolcadik minden keresés dacára nem került elő.

Persze, hogy ők nem ismertek minden pincét, rejteket, lyukat, árkot, folyosót s boltot a pontyban.

A dráma azonban itt még sem érte végét.

— Hol azon gyermek, ki a csolnakban feküdt, mig az idegen meggyilkoltatott? — kérdék a constablerek.

Nicholson anyó a legnagyobb nyugalommal viszonzá, mikép a gyermek azon kis ágyban nyugszik, melyet számára hirtelen készittethetett.

— Úgy tehát elvisszük őt magunkkal aludva. Vezessen minket hozzá.

— Elvinni éjjel, és ilyen éjjel? Ezen iszonyú időben! — kiáltott Nicholson anyó. — A szegény gyermek meghalna a hidegben! Nem, nem, önök nem fogják őt magukkal vinni.

A tisztviselők a felebaráti szeretet e nyilvánulására nem hajtottak semmit.

— Ugyan hagyja abba vén boszorkány, — szóltak, mialatt a bőröndöket a kivülállóknak átadták. — Mire való ezen ellentállás? Akár akarja, akár nem, a gyermeket magunkkal visszük, mert a törvény igy parancsolja.

Ezzel mindegyik fáklyát vett a kezébe, s a terem hátterébe lépett, hol a gyermek aludt. Kiváncsian közeledtek az ágyacskához. A gyermek véghetlen szép és kedves volt. Szegényke nem tudta, hogy atyját épen most gyilkolták meg.

— Óh — mondá a constablerek egyike, — alva is elvihetjük őt magunkkal, s még sem fog fölébredni.

Erre ágyastól fölemelték a gyermeket.

— Megálljanak uraim! — kiáltott a kocsmárosné haraggal, kinek agyában most valami gyanú villant meg. — Azt mondom, hogy ne vigyék magukkal a gyermeket, különben kényszeritve látom magamat — —

— Mire? — kérdezték a tisztviselők. — Kegyed feledni látszik, hogy kikkel beszél. Ne hátráltasson ön minket hivatalos eljárásunkban, mert — —

A szóló karjaiba vette a gyermeket.

— Ahá! a dolog igy áll! — kiáltott Nicholson anyó. — Annál roszabb önökre nézve!

A kocsmárosné most egy övéről lefüggő sipba kétszer fújt belé.

Egy csapó ajtón át azonnal hat izmos szolga lépett be s igy szólt:

— Itt vagyunk anyó!

— Itt meg kell önnek jegyeznem, ha még nem tudná, — vágott saját szavába Price, — mikép az „udvarias ponty“ kormányát Nicholson anyó nem magánosan vezette, mert a banditáknak iránti minden szeretete dacára sem őrizhette volna meg rumját, dohányát s kincseit.

Midőn a négy constabler megpillantotta a hat erős fickót, komolyan kezdett gondolkozni, s arcaikon félelem, kétség és nyugtalanság váltakozott.

Mi volt ez?

Az, ki a gyermeket tartotta, azt ismét visszahelyezte ágyába, mig a többiek kérdezték, ha valjon Nicholson anyó valóban elhatározta-é az ellentállást?

— Alkalmasint! — szólt egyike a föld mélyéből kikelteknek. De valjon igazi constablerek vagytok-é ti?

— Mit jelentsen ez?

— Nos, én minden constablert ismerek, de titeket nem!

— Ha nem ismer minket, hát kövessen minket az irodába, — szólt a hivatalnokok egyike. — Ott majd bővebben megismerkedhetünk, s bebizonyithatjuk, hogy igazi constablerek vagyunk.

*

A földalattiak — a mint azt gondolhatjuk — nem nagyon óhajtottak a constablerek valódiságáról a hivatalban meggyőződni, mert e kiváncsiságukat alkalmasint drágán kellett volna megfizetniök.

Azonban egyikük, a legbátrabb mégis megjegyzé:

— Jól van; elmegyünk tehát;

Most meg! a constablerek vonakodtok. Erre nem számoltak, hogy az ügy igy bebonyoluljon.

E civakodás közben a gyermek fölébredt, s most még szebb volt. Ez nem mindennapi gyermek volt, nem.

Midőn a gyermek ily különösen látta magát környezve, elkezdett sirni, kiáltani, s atyját hivta, — legalább ezt lehetett gondolni, mert oly nyelven gagyogott, melyet a jelenvoltak közül ki sem értett.

A constablerek használták ezen alkalmat, s angol kérdéseket intéztek a gyermekhez, mikre azonban az nem tudott válaszolni, s talán e körülmény mentette meg őt.

A hivatalnokok darab ideig tanakodtak egymás közt, mig végre az egyik igy szólt:

— Ha önnél hagynók a gyermeket, valjon kötelezné-é magát annak táplálása-, nevelése és eltartására?

— Természetesen! — sietett Nicholson anyó válaszolni. — Halálomig vagy az ő haláláig gondját fogom viselni.

— Ha igy áll a dolog, akkor tartsa meg a gyermeket. Majd ismét eljövünk, hogy tudomást szerezzünk a gyermek sorsáról.

A constablerek eltávoztak, s ön megjegyezhette Brummel úr, mikép csak akkor voltak hajlandók a gyermek átengedésére, midőn az izmos suhancok készek voltak őket a rendőrségre követni.

Különben soha többé nem lehetett őket látni. E szerencsétlen éj után eltüntek.

A korcsma őreinek tehát igazuk volt; ezek nem voltak valódi constablerek.

De mik voltak hát?

Talán a szerencsétlen útas gyilkosai. E fölött titok lebeg.

X.

E titok sohasem fejtődött meg; de ki is hozta volna azt napvilágra?

A hollandi matrózok még a gyilkosság elkövetésének éjjelén tovább útaztak.

Talán legtöbbet mondhatott volna azon fiatal tengerész, ki az idegen útazót a hajóról a partra hozta, de azóta nem látta őt többé senki.

Legtöbbet tudott tán a titokról az Indiák közt útazó hajó kapitánya, s valjon Nicholson anyó többet tudott é arról, mint bárki más, azt nem igen határozhatnók meg, mert ő nagyon őrizkedett a fecsegéstől, nehogy a közfigyelmet a nyolcadik böröndre forditsa, mely — mint sokan hinni szerették — tele lett volna aranynyal, igazi gyöngyökkel, s drága kövekkel.

Nicholson anyó a constablereknek kötelezé magát, hogy ő a gyermeket táplálni és nevelni fogja. Ő a kis gyermeket, ki mintegy az égből esett az „udvarias pontyba," — Peregrine nek, azaz *zarándoknőnek* nevezte.

Azon körülmény, mikép az anyó anyira gondját viselte a gyermeknek, csak újabb bizonyiték arra, hogy a nyolcadik böröndöt valóban eltakaritotta, mutatott erre különben az is, hogy Peregrinenek tanitókat tartott, kiknek dijazása tehetségét meghaladta.

Peregrine tanult nyelveket, zenét, táncot, — szóval mindent. De különben ő nemcsak jól, de könnyen is tanult, s ismereteit oly különös módon tudta alkalmazni, hogy az csodálatot szült. — Ő nem hasonlitott más gyermekekhez.

Idővel egyes kiejtett szavain észre lehetett venni, hogy gyermek korában az indusok nyelvét beszélte.

Peregrine határnélküli büszkeséggel birt, de e büszkesége vele született, melynél fogva környezői fölött állt, mint a légben lebegő madár, mint az oroszlán a földszinén.

Nicholson anyó egyátalán nem gyülölte ezen büszkeséget azon gyermekben, kit háza jövendőbeli örökösnéjeül tekintett. Különben a leánynak nála léte, már eddig is nagy hirt-nevet szerzett az „udvarias pontynak."

Peregrine látására London minden részéből összesereglettek az emberek, és súgdosva mondták, hogy e különös gyermek egy kietlen országból, a vad emberek közül hozatott ide, mig mások megjegyzék, hogy minden kezén hat újja van, gyönyörü shawlokat tud szőni, a madarak nyelvét beszéli, — hogy csak éjjel lát, s az elrejtett kincseket föl tudja födözni.

E meseszerü hirek nagy tömeget vonzottak a sörházba, s igy Nicholson anyó gondoskodása busásan meg lőn jutalmazva.

A gyermek szemlátomást növekedett, s naponkint szebb és szebb lett. Szemei mandolavágásúak voltak, s pompás hajzata oly gyorsan nőtt, hogy már azt sem tudta, mily tekercsekbe fonja azokat.

Peregrine végre megszünt gyermek lenni, s csak most mutatkoztak számára a veszélyek.

E közben hozzá szokott azon utálatos jelenetekhez, melyeknek — a szeny közt növekedve föl — naponkint tanúja volt, s e látványok anyira megedzették szivét, hogy a mindennemü bün közt egyedül ő állt tisztán, mint valami földi istenség.

Midőn azon korba jutott, hogy kenyerét már maga is megkeresheti, megkisértéseül igy szólott hozzá Nicholson anyó:

— Tudod édes kis Peregrine-ém, hogy csak egy szavadba kerül, ha valahol másutt, s nem nálam akarsz élni. Kényszeritésedhez nincs jogom.

Az anyóka ezeket közönyösen akarta mondani, de ráncos arcán önkénytelenül egy könycsepp gördült le.

— Ha valami derék emberhez akarsz férjhez menni, szép hozományt adok veled, s jövődet azonkivül is biztositani fogom. Régi házamba szerencsét és örömet hoztál, az „udvarias ponty" sokkal tartozik neked, s az nem szeretne háládatlan lenni. Nos, most elmondtam, tehát gondolkozzál, s törd rajta kis indus fejedet, mit akarsz majd tenni?

Ezen többször tett kérdésre Peregrine mindig csak igy felelt:

— Nicholson anyó, kegyed engem úgy nevelt, a hogy csak jó anya édes gyermekét nevelheti; nekem tehát kötelességem kegyedet mint leányának szeretni. Az itteni tartózkodás rám nézve tán nem a legillendőbb, de ezen naponként itt járókelő matrózok voltak azok, kik egykor atyámat, vagy kit legalább atyámnak tartok, — megmenteni igyekeztek. Engem valóban ők mentettek meg. Én nekik köszönöm életemet, s mint jó rokonaimat, úgy szeretem őket, s megvallom, nagyon fájlalnám, ha többé nem láthatnám őket. De hová is mennék? hogy fogadnának engem másutt? mig itt úrnő és királyné vagyok! Mi lennék én azonban másutt? S én nem szeretek engedelmeskedni, senkit sem akarok szolgálni, senki alatt sem akarok állani!

Ezzel nevetett, s barátságosan megveregeté a vén asszony ráncos orcáit, ki viszont Peregrine fejét ölébe véve, szólt:

— Nos, hát csak maradj itt, te kis vad, ha neked úgy tetszik. Itt minden a tied, s ha én egyszer majd nem leszek, akkor te fogsz a ház kormányzata élén állani. S most igyunk egy kortyot.

S ezzel a maga és Peregrine számára rumot töltött, mely utóbbi a magáét nagy ügyességgel a szögletbe öntve, félrehúzott arccal mondá:

— Ah, de erős volt, roppantul erős!

Nicholson anyó naponta idősebb és törődöttebbé vált, mig Peregrine most lépett valóban virágzásának korába.

Igy ment át lassankint a kormánybot Nicholson anyó kezéből Peregrinecbe, ki ugyan még nem uralkodott egészen függetlenül; azonban Peregrine mégis föntudja a tiszteletet maga számára tartani, a mint arról a minap ön is meggyőződhetett.

— Ez mindaz, — folytatá Price, — mit ezen fiatal s kedves leányról tudok. Most talán megfogja ön nekem mondani, mit akar e lánynyal, kinek szépsége önt épen úgy elragadta, mint a nagy tömeget?

Brummel nyúgodtan válaszolt:

— Kedvesemmé akarom őt tenni.

— Kedvesévé?

— Azt mondtam.

— De ön nem elég határozottan mondta!

— Úgy most egész határozottsággal azt mondom!

— Akkor kénytelen vagyok kijelenteni, hogy az határozottan lehetetlen.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

EGY NÉPKÖLTŐ.

Id. Dumas után.

Komor őszi nap volt, s úti-kocsimból nyugtalanul tekinték Nismes város felé, melynek leghiresb nevezetessége bizonyára költője.

Taylortól egy neki szóló levelem is volt, melynek cime ily furcsán hangzott: „Reboul költő és sütőmester úrnak.“ *)

Unalmamban elkezdtem gondolkodni, valjon a költészet vagy liszt, az akademia vagy szántóföld, egy új mű megjelenése vagy pedig az aratás lesz-é beszélgetésünk tárgya? Tudtam, hogy nagynak fogom találni, de hogy egyszerűnek is, ebben kétkedém.

Végre megérkeztem, s első gondom volt öt fölkeresni.

Nem sok fáradságomba került boltját megtalálni, hova — már meg kell vallanom — kivánesian léptem be.

— Reboul úrhoz van szerencsém? — kérdeztem egy 35—37 éves középtermetü férfit, kit barna szinezete, ragyogó fekete fürtei és fénylő fehér fogai inkább valamely különc álom ideáljaihoz, mint létező lényhez tettek hasonlóvá.

— Szolgálatjára.

— Taylor úrtól van levelem —

— Ah! Hogy van?

— Köszönöm — igen jól.

Ő elkezdé most a levelet olvasni, s midőn nevemhez ért, rám pillantott, másodszor is meghajtván magát. Árható pillantásaival megmutatá, hogy mily hün tudja magát lelke, szemeiben visszatükrözni.

— Taylor úrnak valóban — szólt a levelet elolvasván — nagy köszönettel tartozom, hogy öntvelem megismerteté, s remélvén, hogy nem fogja baráti jobbomat visszaútasitni, ismeretségünk első perceiben azonnal egy kérést kockáztatok.

— S az lenne?

— Ön nemde a költőt jött megismerni, s nem a — sütő-mestert? Pedig én reggeli öt órától délutáni négyig sütő, azután pedig éjfélig költő vagyok. Ha zsemlyét akar, szivesked jék itt maradni; ha verset, legyen estefelé szerencsém.

— Tehát öt órakor majd újra alkalmatlankodom.

E percben több vevő lépett be.

— Látja ön — szólt hozzám — egy perc sem lehetne itt a mienk! és szolgált a vevőknek. Nemsokára megnyilt az üveg-ajtó, s azon egy borzas inas lépett be, ki tudtára adá, hogy a tészta már megkelt.

Reboul most eltávozott a boltból, hogy a süteményeket a kemencébe tegye, és helyét egy nő foglalá el.

Bámulva hagyám el e különcöt, kinek jellemében a természet oly rejtélyt tőn elém, melyet semmi böleselettel nem tudtam megfejteni.

Anyi azonban bizonyos volt előttem, hogy benne vagy bohó különcködés, vagy a természet kettős áldása, vagy átok és áldás — a hogy vesszük — müködik.

Elméleteim ámenjeül hálát adtam a franciák istenének, hogy végre valahára megadta az én szegény, indulatos, de azért jószivü népemnek is Lamartine-ját, és a mondott órában ismét hozzá siettem.

Egy kis folyosó végén várt már rám, ruházata most egészen különbözött a reggelitől, az izletes egyszerüség minden mozdulatából kitünt. A mellék lépcsőzeten vezetett föl dolgozó-szobájába, mely egyszerüségében egy remete cellájával vetekedett. Bútorzata egy ágy, nehány szék, iró-asztal s elefántcsont keresztből állt, a diszt itt a fehér ágy- és ablakfüggönyök képviselték; könyvtárát két kötet tevé: a biblia és Corneille.

— Itt el vagyunk választva az anyagi világtól, — szólt hozzám — most mienk a szellemek hona.

E szobácska szentély, hova csak az ima, s a költészet léphet, s hol éltem legszebb napjait töltém teremtés és álmak között.

— Ön kettős élete eddig talány volt előttem, most már némileg fölfogom.

— Nincs is ennél egyszerübb. Egyik a másiknak szolgál. Ha a kezek dolgoznak, nyugszik a szellem, s ha a kezek nyugszanak, dolgozik a lélek...

— Önnek szülői — bocsásson meg e kérdésemért — magasb rangúak voltak?

— Egy iparos fia vagyok!

— De legalább magasb müveltségben részesült?

— Épen nem!

— Tehát ki, vagy mi tevé önt költővé?

— A szerencsétlenség!

Bámulva tekinték magam körül. E szobácskában minden csöndes nyugalom és megelégedésre mutatott, e szó „Szerencsétlenség“ nem talált benne viszhangra.

— Ön bizonyosan szavaim megfejtését keresi?

— Ha már meg kell vallanom, ezt sehol sem találhatom föl.

— Állt-é valaha egy sirdomb fölött, a nélkül, hogy ezt gyanitaná?

— Én a sirok füvét sokkal zöldebbnek, virágait sokkal illatosabbaknak találtam, mint másutt.

— Mi is egy sir fölött állunk ... egy sir fölött, mely a múltnak sirja, s melyen az emlék, mint sirszobor őrködik; de nékem egy élő szobrom is van, és ez — leányom...

Igen, valahányszor Henriette-re tekintek, — folytatá remegő hangon, mig szemeiben könyek ragyogtak, — mindig a múlt jut eszembe, ama véres idők, midőn minden órakongásban halálos itéletünket véltük hallani, midőn minden rezgő árnyék a bakó rémes alakjára emlékeztetett; a múlt, melynek vértanúi koszorújában nőm is foglaltatik.

Iszonyú előttem egy est emléke, mely egyszersmind örömim utósó estéjét képezé, mely után — mint gyászfátyol — a szomorúság éje boritá éltem egét.

... Együtt ültünk kedves nőmmel, künn alig suttogtak a falevelek, a hold is kóborló föllegekbe rejté arcát... regényes sötétség volt a természet trónján, s hizelegve borult zsámolyához, minden — elem. Nőm ábrándos égszinü szemei arcomon nyugodtak, gyászfürtjei rendezetlenül omlottak keblére. Beszélgettünk az élők és elhunytakról, — vagy mit mondok!? — hisz akkor élő és halott egy jelentésü volt, ma szoritottunk legjobb ismerősünkkel baráti jobbot, s már holnap a halál csarnokából rebegte felénk az isten hozzádot.

Henriette-énk a bölcsőben szendergett, s mintha büvös előérzet sugallta volna nőmnek, hirtelen fölkelt, ölébe vevé a csecsemőt, és édes anyai csókjaival úgy elárasztá, mintha utójára csókolta volna.

S úgy történt... A mint a lánykát bölcsejébe visszatevé, foglárok rohantak csöndes házikónkra, egy jellemtelen, ki nőm korábbi kérője volt, s kosarat kapván nem tudta e „bántalmat“ elfelejteni, hamis leveleket mutatott elő, és nőmet, mint honárulót, a börtönbe hurcoltatá.

Ön jól tudja, mit ért akkor a jog- és törvény, s nem fog csodálkozni, ha elmondom, hogy másnap ártatlan nőm, ki éltem őrangyala volt, a guillotine alatt vérzett el.

Az emberek, kik körülvettek, iparos bajtársaim voltak, jó, de mindennapi lelkek.

A helyett, hogy mondták volna: „Sirj, mi veled sirunk“, — vigasztalni kezdtek, nem volt szabad sirnom, és könyeim szivemet áraszták el. Lélektörődten a magányba vonultam, keservesen panaszkodván istennek, hogy nincs e földön szív, mely megértene.

Ez egyszerü de áhitatos panaszok bizonyos költői magasztossággal birtak, melyet szavaimban eddig nem találtam, gondolataim, még magam előtt is, ismerellen, ünnepélyes alakba öltözködtek, s midőn ők rokonszenv hiányában az ég felé törtek, a teremtő szárnyakat adott nekik, hogy trónja elé fussanak.

— Igen — feleltem — ez azon mód, melylyel e természeti talányt megkellett volna fejtenem, s csak most értem, miért lehetnek csak azok igazi költők, kik ön sorsában osztoznak. Sok széptehetségü embernek csak szerencsétlenségre van szüksége, hogy tehetségeik a chaosból kibontakozzanak! Ön csak rövideden érinté élete titkait, s most kettős müködése oly világos előttem, mint önmaga előtt.

— Csatolja még e fájdalmas titkokhoz azon kinokat, melyeket bennem e világ szemlélete gerjesztett. Képzeljen egy költőt, ki maga körül mindent a porba hullni lát; ki magányosan áll, mint a kiszáradt fa, várva a tavaszt, melynek hajnalát tán sohasem fogja látni.

Ilyen volt helyzetem, vagy mit mondok?.. ezerszer kinosabb, hisz én érezni is tudtam, és vérkönyeket hullattam.

Ön — tudom — nem royalista, de azért van vallása. Ha tehát a szentek képeit, melyekkel az édes anya ismerteté meg önt, a máglyára rakatni, az oltárokat, melyek előtt anyiszor keresett és talált az imában örömére áldást, a bú ellen vigaszt, összetöretni, és a legszentebb tárgyakat szilaj lóhoz kötve az utca porában hurcoltatni látja.. nem fog-é benseje fölindulni? Pedig ez mind megtörtént Nismesben, amaz agg városunkban, melynek legrégibb emlékei is polgárháború, gyülölet és vérhez vannak kötve. Boldog isten! mi is lett volna belőlem, ha a költészet, ha a vallás nem vigasztal.

— Mindnyájan hasonló dolgokat láttunk, s higyje meg: a mi önt költővé tette, ugyanaz sok társadalmi embert is képezett. A költészet földjét megnagyobbitá a politika, e földet kardokkal szántották föl, és őseink vérrel hintették be. Vessük el most e vértelt barázdákba a dalt, és a hit fog belőle fölcsirázni, habár a régi alakot szük kebliinek fogja is találni, és azt újakkal fölcseréli.

— Önnek e célra egy királyság, a szinház áll rendelkezésére, nekem csak egy szerény kert. No de nem tesz semmit, én e kertben virágot növelek, és ezekből ön számára koszorút fonok..

— Úgy hiszem azonban, hogy mi nem udvariaskodni, hanem azért jöttünk össze, hogy ön verseit elolvassa.

— Ön tehát igazán akarja hallani verseimet.. Nem kiváncsiság vagy udvariasságból-é?

— Eléggé ismerősek vagyunk már, ily kérdésektől megkimélhetnők egymást.

— Igaza van, s ha untatom, szakasszon félbe.

Ő elkezdett olvasni, s mindjárt első verseiben észrevevém azon melodiaszerü hangzatot, mely nekem de Vigny, Lamartine s Hugo költeményeiben oly anyira megtetszett.

E költeményeket Reboul még ekkor nem ismeré; s igy meggyőződém, miben oly nagyon kétkedtem — hogy az újabb iskola verseiben

*) Reboultól éppen legközelebbi számunk közlött egy szép költeményt. Szerk.

bizonyos zeneelem rejlik, mely a régiek előtt ismeretlen volt.

Olvasása alatt arckifejezése a hit jellegét vevé föl, benső mély meggyőződés beszélt egész külsejéből, meggyőződés, mely a hitben találta alapját.

Szavalata, mert hisz minden költő szavalni s nem olvasni szokta verseit, — még érdekesebbekké tevé gyöngéd lyrai műveit, melyeket négy óra hosszáig volt szerencsém hallgatni.

Ő többször akarta ugyan abba hagyni, de kérő „továbbjaimra“ mindig folytatá, mig végre egy füzetkéhez ért, melyet pirulva tett az asztalra.

— E verseket nem olvashatom el, hanem ha szives lesz elfogadni, önnek fogom kézbesiteni.

— Szabad kérdenem okát?

— Mert e versek önnek vannak ajánlva, és őket egy óra előtt készitém, most pedig látogassuk meg a szinkört, mely szinte költemény, de minthogy a legjobb, legutójára hagyám.

Most ép úgy ismeritek e különc, de nemes költőt, mint én, a ki ama füzetkét olvasta, melyet nekem ajánlott, az bizonyosan megérti Reboul magas szellemét.

Közli: Urváry L.

Budapesti hirharang.

† A magyar tudós társaság iránti részvét mindig jobban terjed. Nemes áldozatok, hazafias tettek, jutalom kitüzések és alapitványoktól ragyog a közelebbi ülések jegyzőkönyvének majd mindenik lapja. Többi közt a legközelebbi ülés végén is, mindenki fegyelmét magára vonták Tolnai gróf Festetics Leo sorai, melyekkel az akademiának ujabb, zeneművei két füzetét: „Palotás magyarjait és szó nélküli magyarjait“ benyujtotta. Mindenekelőtt kiemelte a nemes gróf, mi nagy nemzeti érdek csatlakozik akademiánk fönállásához. Ehhez, úgymond, ő is kiván járulni, bármi csekély, de szivből jövő áldozatával. „Miután — irja folytatólag a tisztelt gróf — magyar Akademiánk nagyszerű hatásköre nemcsak a tudományokat, de a szépművészeteket is magában foglalja; miután a szépművészet legszebb gyöngyeinek egyike a zene; s ebben a magyar akademia gondos figyelemmel kell hogy kisérje különösen a magyar zenét, mint nemzetiségünknek — honi nyelvünk mellett — sajátszerüleg fenálló eltörölhetlen másik bélyegét: ez okból kéri a gróf, fogadja el tőle az akademia, tisztelete jeléül, ezen kétkötetes munkáját, oly ajánlat mellett, hogy a második kötetben foglalt, még eddig közre nem bocsátott hat füzet magyar nótái szintén az akademia tulajdonai legyenek, melyekkel tetszése szerint rendelkezhessék, az azokból bejövő hasznot alaptőkéje gyarapodására forditván. Mihelyt ez ajánlata elfogadtatik: nyomban összefoglalja a gróf egy harmadik kötetben magán énekre és négyes karénekre szerzett magyar népdalait és románcait is; s e kötetet is az akademia tulajdonául ajánlja föl.“

† Hofbauer Zsófia k. a. — hir szerint — a nemzeti szinházhoz szerződtetett. E szép reményü fiatal alténekesnő mindenesetre szép nyeremény, s Hajnal Hermin kisasszonyt egészen fölöslegessé teszi. Pénzviszonyaink közt sok volna: „kettő egyszerre.“

† Nagyon szép dolog, hogy fővárosunkban az ünnepnapok ünnepélyességét többnyire egy egy zenei remek előadásával is szokták emelni. Múlt pénteken a belvárosi templomban Haydn egyik oratoriumát: „A megváltó hét szavát a keresztfán“ adták elő.

† A „Magyarország és Erdély képekben cimü nagy fontosságú vállalat 27 és 28-dik füzetei most jelentek meg. Ezekben Maros-Vásárhely, Beczkó, a Tátra, a verestoronyi szoros, Szarvaskő és a hámor képeit látjuk. E vállalat képei igen szépek, hanem a szöveg — Hunfalvy Jánostól — itt ott lehetne szebb is. Magyarországról ir, hanem sok helyt minden magyar szellem nélkül.

† Berzsenyi Dániel többször emlitett emlékszobrát, Züllich Rudolf szobrász elkészité. Bronz öntvény ékes márvány talapzaton, mely — a művész igérete szerint május elsején fog fölállittatni a nemzeti múzeum termében. Ez emlékszobor is azon lelkes hölgyek adománya, kiknek a szép „Himfy-lantot“ köszönhetjük.

† Reményi Ede hires hegedűművész Angolországból nem jöhet haza, hanem maga helyett zeneműveit fogja haza küldeni — kiadás véget.

† Az „Üstökös“ elmondja, hogy lett Jókaiból szerecseny lovász? Egy Brüsszelben lakó tudós hazánkfia irja legközelebb azt a tréfát, hogy egy ottani tudós tanár a magyar irodalomról beszélgetvén vele, azt mondá a többi közt, hogy egy angol Rewiewben az áll, miszerint jelenleg a magyaroknak legtermékenyebb regényirója, herceg Eszterházynak szerecsen lovásza! Lehetetlen az! mondá rá tudós hazánkfia; hol van az a Rewiew? A belga tudós előadta a corpus delictit, a miből aztán kisült, hogy ott bizonyos Moor Jockay nevü regényirórul van szó, a mi persze angolúl anyit jelent, mint szerecsen lovász, s az kinek lehetne másnak, mint herceg Eszterházynak?

† Zajzonitól egy szép kiállitású magyar versfüzet jelent meg. Cime: „Kordalok,“ ára egy uj forint. E költemények közt több hazafias szellemü mű, eredeti gondolat és meleg érzés található, melyek miatt megérdemli a közönség részvétét.

† A Kisfaludy-emlék leleplezése az idei füredi saisonnak még nagyobb érdeket ád. Sok család éppen e miatt szándékozik a kis magyar tenger partjára. Igyekezni kell tehát, hogy e leleplezés még a fürdői időszakban megtörténjék. A szinházat ismét Latabár fogja vezetni, s egyik legkedvesebb vendége leend: Hegedüsné.

† Gróf Szécsényi Béla közelebbi külföldi műutazását bevégezé. A jeles emberek fiaira, sok szem reménykedve néz. Mindenki hiszi ezúttal is, hogy az utód, nemcsak dicső nevét hanem dicső szellemét is öröklé annak, kinek neve, a hála hangjain emlitve: gróf Széchényi István. Mondják, hogy reményeinkben nem is fogunk csalódni, mert a fiatal gróf a hazának óhajt élni. Leginkább érdekli magát jelenleg — mint a Wanderer irja — a nemzeti múzeumért, melyet nagyatyja Széchényi Ferenc gróf alapitott. Meglehet tehát, hogy a fiatal gróf buzgólkodása folytán a múzeumot nem sokára egészen vasrácsozat fogja körülővezni, s majdan a tervezett arcadok is elkészülnek, melybe a római és középkori régiségeket kellene helyezni.

† Teljes tisztelet a dalárdának, mely hivatásának mindenkép igyekszik megfelelni. Figyelmeztetjük azonban, hogy tegye magát érintkezésbe egy pár költőnkkel, kik az előadott nagy zeneművek szövegeit szivesen lefogják forditani — magyarra. Múlt héten a Bethowen nagy oratoriuma szövegét németül kellett énekelniök, pedig a magyar dalárda bizonyosan örömestebb énekelt volna — magyar szöveggel.

† A zugligeti „Fácánt“ Zartl bérlé ki, s e szerint a nyári látogatók jó reménynyel nézhetnek a saison elé.

† Molnár József ismert festész, Sárossy Gyula életnagyságú arcképét festi a múzeumi képcsarnok számára. Ugyan e festész közelebb fogja bevégezni „Kemény Simon hős halálát“ ábrázoló történeti festvényét. A „néplap“ a hős család utódjai figyelmébe ajánlja e jeles művet.

† Mikó Imre gróf — mint irják — visszalépett a kolozsvári szinház igazgatásától.

† Téli Emilia kisasszonyt, a nemzeti szinház volt énekesnőjét, Szabó igazgató a temesvári operához szerződteté.

† Gajzágó Salamon „Majláth Margit“ cimü drámája, közelebb a kolozsvári szinpadon előadatott. Hiányai mellett is — mondják a birálók — sok erőt tanúsit, a min senki sem kétkedhetik, ki Gajzágó szép költői tehetségét ismeri. E művet a nemz. szinház drámabiráló választmánya is elfogadá, de az igazgatóság nem engedé szinre kerülni. Bátran szinrekerülhetne pedig ott, hol a „Szép juhásznőt“ sat. megtürik, jegyzi meg egy szini tudósitó, és ebben igaza van.

† Mi a legutósó női divat Európában? Az, hogy a fényüzéssel mindenütt alább hagynak. Ez a lehető legeszélyesebb divat, kár, hogy nálunk azonnal nem utánozzák. Az egyszerüség jobban hat most már, mint a cifra piperék, kivált azokra, a kik nősülni akarnak.

† A Lipót-utca végén vendéglőt nyitnak „A megelégedéshez.“ Óhajtjuk, hogy ne csak kivül a cégéren, hanem benn a szobákban is uralkodjék a — megelégedés, a mai világ, s kivált a vendéglők e ritka vendége.

† Az a szolnoki kis fiú, ki egy társát a Tisza jegén oly bátran megmenté a haláltól, (név szerint Rigó János) a helytartósági hivatal által 26 p. fttal jutalmaztatott. Nagyon megérdemli.

† Egy újdondász (a néplapban) nagy lelkesedésében fogja magát, s Hegedüsnét és Füredit „a népdalok két netovábbjának“ nevezi. Szerinte Jókainé is alkalmasint tragoedia, Hollósy Kornélia dalmü és Aranyvári Emilia — táncjáték.

† Azon hirek közt, melyek időnkint fölmerülnek, de azért be nem teljesednek, ismét olvasunk kettőt. Egyik, hogy Szemes nemz. szinházi pénztárnok, ki hegedülni is tud, hangversenyt rendez, nem azért, mintha a zene müzsája nagyon rá mosolyodott volna, hanem mert a szerencse elforditá tőle arcát, az az majd mindent vagyonát elveszté. A másik hir: a zugligeti vaspálya. Ez ugyan még csak az ábrándok szemüvegén át látható, de most Horty úr lenditő gép-vaggonja mellett könnyebben kivihető volna, mint ezelőtt.

† Beszélik, hogy Lisznyai Kálmán és Vahot Imre körútra készülnek, magyar városokban hangversenyezni fognak és „zeneszó mellett szép mesét beszélnek,“ mert társaságukban leend Fátyol Károly gordonkás és Nagy Jakab a hires tilinkós. Óhajtjuk, hegy a folytatás szebb legyen, mint a kezdet volt, t. i. „a debreceni dalidó,“ mely a lapokban több kellemetlen megjegyzésre adott alkalmat.

† Gróf Jellasich horvát bánról irják, hogy veszélyes beteg, életerejét napról napra veszti.

† Haladunk a tavaszszal. A városerdei tón már ringanak a legszebb sajkák; a múzeum parkba pedig tizenkét ülő padot tettek ki. A mi azt illeti, több is elférne. A lövöldével szemközt egy panorámát állitott föl a Carré társaság titkára.

† A „Nefelejts“ irja, hogy a Telekypályázaton „Atilla“ is nyert egy aranyat, (t. i. Arany szavazatát,) s nem tartja kimélyellenes dolognak kimondani, hogy e mü szerzője: Dobsa Lajos. Mindez igaz lehet, hanem az éppen nem igaz, mit a Nefelejts ezúttal az „Egy királynő“ pályanyertes szerzőjével mondat, (mintha t. i. „a győztes irigylené ellenfele vereségét.“) Ily alaptalanságokat tehát, kár oly igazmondó képpel terjeszteni. Vagy ez is a „szellemdüsséghoz“ tartozik?

† A városligetben is állitanak föl egy szinházat. Hogyan? nyáron át, midőn a meglevő szinházaknak sem igen van közönségük. Hja! ez bábszinház lesz, a hol nem kell gongolkozni, s a hol a vállalkozók mindig nagyobb közönségre számithatnak.

† A „Vén bakkancsos“ Krakkóban teli házakat csinál. A színészek egymásután veszik jutalomjátékúl, miután a szinházat mindig megtölti. Reméljük, hogy nálunk is fogják adni, mert azért hogy Szigeti eltávozott, még is csak ez a legjobb magyar népszinmű.

Nagyváradi havi szemle.

Vezeti: Erdőd.

IV. april 1859. Nincs iszonyatosabb valami, mintha a politika a társasélet rétegeibe is beveszi magát, miután ilyenkor a kedélykimerültségnek ezen egyetlen oázát is használhatlanná, s élvezetlenné teszi. Hát ha még a szép világ is beleszól olykor olykor e rút dologba? Pedig isten bizony, mostanában számtalanszor már a nők is kérdezősködnek a háborúról!

Pedig a milyen jól áll nőknek a hazaszeretet, épen olyan rosszul áll a politizálás. Ne beszéljünk tehát róla.

Mintegy három hete Buday szinigazgató társulata szórakoztat bennünket; szórakoztat mondom, miután azt, mi unalmunkat üzi csak el, jogosan nem mindenkor lehet mulatságnak nevezni.

Hét egész hétig feléje sem mentem előadásaiknak! Gondolhatnátok talán megvetésből, kicsinylésből, vagy müitészi ambitióból?! Oh a világért sem! egyes egyedül azért nem mentem, mert nem küldtek tiszteletjegyet. Mi vidéki celebritások e tekintetben sokkal érzékenyebbek vagyunk, mint ti pestiek. Mi hirféltés nélkül mérlegelhetjük érdemeinket, s a nélkül, hogy félnünk kellene, miként büszke önérzetünk megsért egy kissebb, hasonló, vagy nagyobb celebritást, ki a maga genrejében szintén halhatatlan. Pesten, köztetek a bilanxra is kell ügyelni, miután ott ha valamelyik magasabbnak mutatja magát a többinél, azok, kik ezen emelkedés következtében, (okozta bár ez emelkedést a magasabb abszetz is) esésben vannak, addig nyesik, súrolják, tisztitják, gyalulják a magasabbat, mig az összerombolt sulyegyen helyre áll. Mi korlátlanul uralkodunk, s ha nem látjuk is Pepitát, nem halljuk is Ellingernét (azt ti sem sokat halljátok!) de még is látunk dolgokat, melyek szemüveg nélkül is nagyszerük. Én nevezetesen láttam a mult héten olyan Fricit Budayban, minőt csak a legromlatlanabb ősi phantásia teremhet, az az: olyan phantásia, mely aestheticáról, művészetről stb. soha mit sem hallva, csak a legártatlanabb és legnaivabb természeti inspirátió nyomán, menten minden tragoediális és comoediális combinatióktól csinált, (igen csinált, nem is alkotott, vagy teremtett) szerepet.

És Buday tetszett. De van é romlatlan kedély, kinek a csodaszerü nem tetszik. Én a mai romlott izlésü században is gyönyörködöm azon ős világi állatkákban, kiknek egy láb magas, és két láb hosszú testeik, és 72 öles szarvaik voltak. Azután Buday úr két genrében brilirozott, miután nemcsak qua színész, hanem qua büvész is bemutatta magát. Irói reputátiómra közlöm, miként a perec, melyet Platói nyugalommal megevett, nagyságban és nehézségben vetekedett 16 rendes, és ismert pereccel. Ki enyit bir enni, az tagadhatlanul nyugodt kedélyü; — egy színészben pedig nem utósó kellék a művészi — nyugalom.

A fenebbiekből azonnal észrevehető, miként tiszteletjegyet kaptam, mert én is gyönyörködhetém Budayban. Az előcsarnokban a jegyadó fülkében, egy csinos szőke nő voná magára figyelmemet. Füleimbe súgák, hogy ez Budayné, a szinigazgatóné. — Fölismertetém magamat, kezét nyújtá és mosolygott. — A művészet önzéstelen melege soha sem nyilatkozott érezhetőbben, mint e kézszoritásban, a színészet szeretete, soha sem fénylett ragyogóbban, mint e nő szemeiben.

Budayné, mint biztosan állitják 10,000 p. forintot fektetett szini vállalatába, tisztán művészeti szeretetből. Nagy kérdés, hogy olyan tagok meliett, minővel jelenben e társaság bir, megérendi-é azon magasztos örömet, melyet a művészetnek bármi genreben előbbre emelése teremthet. Ritka lelkesültség, hasonló tagok és hasonló körülmények mellett!? Mert hogy a 10,000 p. forint meg fog halni föltámadhatlanul, anyi bizonyos, — fog-é azonban e nagyszerü áldozat mellett a vidéki színészet ügye új életre támadni, az bizonytalan. A társaság tagjai között Váradyné és Hirtling Mari, Csiszér, Szigethi és Szatmáry a jobbak.

Elragadtatással irom, miként az úri rend mindinkább enged az eddigi, vagyont és kedélyt rontó fényüzésből. Nem tudom a józan böleselet, vagy a körülmények, s naponkint sulyosbuló pénzviszonyok eszközölték é ez eléggé nem dicsérhető retiradot, anyi bizonyos, hogy a kereskedők panaszkodnak — a gyámok, gondnokok, s férjek ellenben derültebbek és vidámabbak. A nőcselédség azonban forma szerint amerikai őrjöngésben sinlődik. Szolgálók, kik ismeretlen, vad és barbar vidékekről jövének, s kik azelőtt a kalaptól megrémültek, a selyem susogásától pedig szédelgést kaptak, a nagyváradi szolgálat harmadik, negyedik havában már kalaposan, smizettekkel, hajdiszitvényekkel, selyemruhában, krinolinosan mutatkoznak, vagy jelentkeznek, s együgyü rokonaik rémülésére kezetyüsen, és cipősen napernyő, vagy legyezővel sétálnak a Rhédei-kertben.

Az is igaz azonban, hogy az egyszerü öltözet helyet selyem, vagy más divatosabb kelmékkel térnek a család, vagy ismerőseik körébe — de cserében arcuk friss virágait Nagy-Váradon felejtik.

Könnyelmüen által adtad
Florine a szép virágot,
Midőn csendes éjen a hold
Az ég boltozatra hágott.

Másnap reggel visszakérted,
Szived fog tán meghasadni,
De többé azt a virágot
Lehetetlen visszaadni.

E vers sorok Lauka „Comoedia és Tragoediájában“ találtatnak, de azonnal észrevehető, hogy azok a Tragoediához tartoznak.

---

† A „K. K“ szerint élt Kolozsvárott egy Sch. nevü szelid becsületes férfi, neki pedig egy jámbor csendes felesége. A háznál békesség volt, kivéve mikor veszekedtek, a mi egyébiránt ritkán történt egy nap kétszernél többször, ily esetekben aztán, mikor már szép szóval nem győzték többé, késre kaptak s azzal hajgálták egymást. Különösen a mint közhirben áll, a nő anyira vitte a papucskormányt, hogy férje az ő hire nélkül lábát se tehette ki a házból, ha pedig eltávozott, az ajtót férjére zárta volna mindanyiszor. Az idei farsangon a nő kitáncolta a lelkét: meghült, meghalt. Természetesen a férj, hogy keresztjétől megmenekedett, majd kiugrott örömében; a bőréből — dehogy, a világért se, sőt ellenkezőleg búskomolylyá lett, naphoszant el-elült neje üres szobájában, egyedül, étlen, szomjan, könyhullatás képezvén az ő kenyerét. Végre f. hó 13-kán délután diszöltönyt vesz föl, ügyeit irásban elrendezi, a háztól szép szin alatt mindenkit eltávolit — ekkor szobájába megy, egy kést köszörül ki, ágya mellé dézsát helyez, karját nyakkendőjével szorosan megkötözi, lefekszik s a kidagadt eret karján az éles késsel ketté metszi. A sok vérvesztés miatt — bár nemsokára akadályozó kezek érkeztek — az orvosokként menthetetlen. Jelenleg a kórházban van — tudja hogy meghal, de azért csendes és nyugodt — egyetlen kivánsága, hogy neje szobájában nyujtóztassák s melléje temessék, a kiért bujában megölte magát. Mi nem történik még e felfordult világban! . . .

Külföld.

* Gunckel tábornok, kiről már többször szóltunk, f. hó 16-án a délhollandi tartományi törvényszék által Esbra Luis megmérgezésében bünösnek találtatván, kötél általi halálra itéltetett. A törvényszék a védő azon állitását, hogy a vádlott elmeháborodás, vagy a gondolkozó tehetség meggyöngülésében szenvedett volna, el nem ismerte, sőt inkább arról győződött meg, hogy a tények egészen azt bizonyitják, miszerint a tábornoknak elhatározott szándoka volt Esbra Luist megmérgezni. A 84 éves tábornok, az itélet kihirdetésekor meglehetősen nyugott volt.

* A francia császár lovai és hintói. A francia császár istállóiban nem kevesebb mint 850 ló áll, köztük a császár kedvenc paripája Philip, gyönyörü sötétpej mén, melyet a párisiak lófölötti tulajdonokkal ruháznak föl. Beszélik, hogy mielőtt trónra lépett volna a császár, egy izben szemlét tartva lovagolt s midőn a nemzeti zászló mellett haladt el, a ló földig hajtá fejét ez előtt. A szinekben 275 hintó van, melyek közt az államhintók rendkivül fényesek; egy pár közöttük oly dúsan van aranyozva, hogy ha esős időben használtatnék, tizezer forintba kerülne kiujitása. Láthatók továbbá itt az egyiptomi pasa által ajándékozott nyergek, melyeknek mindegyike 100,000 forint értékü. 260 egyén van az istállók körül alkalmazva, kiknek évi bére 600,000 forintra rúg — s külön esik még a lovakra forditott költség. Az istállók ugy vannak osztályozva, hogy minden istállóban a legmagasabb ló rekesze a középponton áll, s mellette jobbra balra a többi rekesz, a lovak magasságához képest, úgy, hogy az egész rendes mathematicai diagrammokat képez. I. Napoleon süvege, kardja s egyenruhájának egy része szintén ott látható.

* Sienában (Olaszország) a „W. Z.“ szerint f. h. 12-kén oly sok földrengés volt, hogy majdnem minden lakos a szabadba költözött ki. Már 11-én este éreztek rázkódást, s 12-én reggeli 4½ órakor oly nagy mértékben ismétlődött, hegy több ház kéménye ledőlt, s a tornyokból valódi vészhang hallatszott. Azon nap folytán még két erős rázkódást éreztek. A lakosok közül sokan Florencbe mentek, vagy a majorsági lakásokba költöztek. A vasut társulatnak parancs szerint nem csak nappal, de éjen át is vonatjait készen kellett tartania a menekülők számára. Az egyetem bezáratott, s az ifjúság elbocsáttatott. Florencben is érezték az ezen napi földingást.

Értesités.

Beőthy László válogatott művei a költő életrajzával és acélba vésett arcképével e hó végén már teljesen elkészülnek, és az előfizetőknek azonnal és pontosan szét fognak küldetni.

Pesten, april 15. 1859.

Beőthy Zsigmond,
kiadó.

Ráth Mór,
bizományos.

Nyilatkozat.

Előfizetőim neveit kinyomatni szándékozván, t. c. gyüjtőimet tisztelettel fölszólitani bátorkodom, miszerint az előfizetési pénzeket hozzám (Wien Rossau Schmiedgasse Nro. 100) május 6-áig bezárólag beküldeni kegyeskedjenek. Költeményeimből már az utósó előtti iv is ki lévén nyomva, bizton számithatnak rá t. c. előfizetőim, hogy a megigért határidőre, május 13-ára, finom velin papirra nyomott költeményeim kezeik között lesznek. A t. lapszerkesztők kéretnek jelen nyilatkozatom szives átvételére. Költ Bécsben april 21-én 1859. — Tisztelettel — Halász Dezső.

Nyilt posta.

— Turpásztóra. A regény még nem jelent meg. H. S. Kolozsvárt lakik.

Hirdetések.

VÁSZON-RAKTÁR!

Legyen szabad jelentenem a t. c. közönségnek, hogy nagy választéku valódi **vászonneműek, ágyneműk, abroszok, törülközőkendők, kávés abroszok, gradl, szines, és szinezetlen**, továbbá több ezer tucat **vászon, és francia batist zsebkendők**, a hazai, és külföldi legismertebb gyárakból raktáramba ép most érkeztek meg.

Miután főigyekezetem az, hogy magamnak a közönség megnyerését, és biztositását valódi, s ár-érdemes cikkek által eszközöljem, kérem a cikkek valódisága, s olcsóságáról meggyőződést szerezni.

Szabott árak uj pénzértékben.

1 darab	4/4 30 rőf hegyi vászon	4 frt	20 krtól	10 fűig
1 „	„ 30 „ Willstadti vászon	6 „	50 „	9 „
1 „	„ 30 „ tribaui vászon	6 „	30 „	8 „
1 „	„ 5/4 37 „ kettengarn vászon	8 „	40 „	11 „
1 „	„ 37 „ tribaui vászon	11 „	50 „	17 „
1 „	„ 38 „ sveici	10 „	50 „	14 „
1 „	4/4 és 5/4 54 rőf rumburgi	18 „	— „	105 „
1 „	cérnavászon 12 ingre	15 „	— „	23 „
1 „	5/4 50 rőf hollandi szövet	16 „	— „	90 „
1 „	„ 50 „ irlandi szövet	20 „	— „	80 „
1 „	„ 52 „ konstanci szövet	22 „	— „	86 „
6 „	valódi len, és francia zsebkendő	1 „	15 „	16 „
	Fehéritett, és fehéritlen abroszok	1 „	40 „	12 „

Ezenkivül léteznek a raktárban garniturák 6, 12, 18, és 24 személy számára, piqué, gyapjú, és horgolt ágyteritők, piqué alsó-szoknyák, nyári piqué, kávéskendők, gradl, nankin, cérna, s úgy női, mint férfi-harisnyák, fölötte leszállitott áron.

Megrendeléseket vidékről oly lelkiismeretesen, és pontosan teljesitek, mintha a vétel személyesen történnék. Szülőknek, kik kiházasitásoknál jelentékenyebb összegig vásárolnak, hitellel is szolgálok.

Mustrák és árfolyamok a raktárban létező vászonneműkről, kivánatra bérmentesitve küldetnek.

KÖSTLER IGNÁC,

Pest, Dorottyautca, régi harmincad épület, átellenben a „Magyar király“-lyal.

9*

KÁVÉHÁZ A „ZRINYI“hez

(az ország-út és hatvani-utca szegletén.)

A nyári időszak kezdetével alulirtnak van szerencsém a nagyérdemü közönségnek tiszteletteljel tudomásul adni, miszerint sem költséget, sem fáradságot nem kimélt, hogy a nyár tartama alatt a kávéházban a közönség tartózkodását a legkellemesebb kellemessé tegye, miután minden gondját arra fogja fordítani, hogy tisztelt vendégeinek kívánságát a legjelesb fagylalt, kávé s más egyéb frisitő italok pontos és szives szolgálata által kielégitse, hizelgvén magának, hogy az eddigivel hasonló számos és szives látogatással fog szerencséltetni.

Mayer József.

1—3

Hálanyilvánitás a közönséghez,

az „ARANYSAS“ vendéglő tulajdonosától.

Családi körülményeim folytán e hónap végén az „Aranysas“hoz cimzett ujvilágutcai vendéglőmet, öcsém Kommer Józsefnek engedem át; de mielőtt elválnék azon üzlettől, melyben hazánk különböző részeiből a közönség mindig bizonyos kitüntetéssel keresett meg, tartozó kötelességemen kivül a mélyen érzett hála kötelez nyilvánosan megköszönni a két évtizeden át tapasztalt figyelmet, mit némi öntudattal annak merek beszámitani, hogy közönségemnek az aranysasbeli hagyományos magyar otthonosságot, tőlem kitelhetőleg fönntartani és elősegiteni iparkodtam. Szabadjon kijelentenem, hogy az engem megtisztelő magyar közönségre mindig hálásan fogok megemlékezni, és hogy részemről e hála máskép is kifejezve legyen, Kommer József öcsémre ruháztam át eddigi üzletemet, tudva, hogy e magyaros tanya szokott vendégeinek kényelmét épen oly figyelemmel és buzgalommal fogja elősegiteni, mint azt tőlem látta.

A hosszú időn át tapasztaltakért a közönségnek ujra meg ujra hálás köszönetemet nyilvánitom.

Pest, april 9. 1859.

Vimmer Antal.

Az „Aranysas“ vendéglő tulajdonosa.

Kérelem.

A föntebbi nyilatkozat után, mint az „Aranysas“hoz cimzett vendéglőnek jövendőbeli kezelője, bátyámnak üzletét azon jó reménységgel merem átvállalni, hogy valamint én tőlem kitelhetőleg iparkodom az eddigi nyomon haladni, s az én tisztelt bátyámnak ösmeretes előzékenységét magamévá tenni, akképen leszek szerencsés az „Aranysas“nak eddigi tisztelt vendégeit továbbra is megtartani.

Nehány év óta személyes szolgálati készségemről meggyőződhetett a közönség, hogy midőn vendéglőmnek továbbra is vendége akar maradni, ezen figyelmét nem méltatlannak juttatja; s épen azért hiszem, hogy eszközlésem nyomán az „Aranysas“ a magyar közönségnek most is legkedvesebb szállóhelye leszen, hol régi kényelmét háboritatlanul leli meg, melyet először megtartani, azután pedig napról napra növelni iparkodom.

Ezen értelemben szólván, folyó hó 2-kén veendem át az üzletet, remélve, hogy a névváltoztatáson kivül semmi egyéb ok nem lesz, mi eddigi vendégeinket tőlünk elszoktatná.

Kelt Pesten

Kommer József,

az „Aranysas“ cimü vendéglőnek bérlője.

3—3

Hirdetmény.

Számos fölhivás következtében van szerencsém a t. c. közönséget ezennel figyelmeztetni, hogy én mindennemü **férfi s nő**, mind két nembeli **gyermekingeket, gatyákat, alsónadrágokat,** és minden egyéb ezen szakba vágó fehér ruhanemüket legujabb francia modor szerint személyesen szabok ki, s különös gyakorlattal biró varrónők által készittetem el.

Egyszersmind jó munkáért, meglepő testhez való állásért, s legujabb divat mintákért jót állok.

Végre idegen kezek által elkontárkodott fehérruhának tökéletes helyreállitását, kezességi kötelezettséggel átvállalom.

BECKER C. W. Fischer Károlyiféle cukrász-bolt mellett Servitatéren 5. sz. a.

3—6

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 50. Csütörtök, április 28-án 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy mű lap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési díj ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési díj:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Hová levél. . .

Hová levél te hü,
Te áldott kedvesem!
Arcod nyilt rózsáit
Hiába keresem.

Kitárom karomat
Hogy átöleljelek. . .
Lakod üres, szelid
Arcodra nem lelek.

Mint árva bujdosok,
Fölkeresem lakod;
De ajtód zárva van,
Sötét az ablakod.

Mikor jön oly tavasz,
Mely visszaad nekem,
Korán hervadt virág,
Szép ifjú kedvesem!

Losonczy László.

REGÉNYES HAJLAMOK.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

I.

Berekházi Berky Gábor úr igen derék úr volt. Lehetett körülbelül 300—400 hold földje, s 9—10 agara, mind drága, szép, okos, csókolnivaló állatok. (Beszélyiró bocsánatot kér, hogy Berky Gábor úr szavait használja.)

Az irigy világ persze nem akarta elismerni a csókolnivaló állatok érdemeit; hanem Pista kocsis, ki gyerekkora óta szolgál Berky Gábor úr udvarában, bizonyságot tehet melletök, mint szintén a szomszédságban lakó Jakab Mátyás nyugalmazott gazdatiszt is, tisztességes öreg úr, ki minden este bátorkodik tiszteletét tenni a nagyságos úrnál, s eljön egy pár szóra (s egy pár pohár borra.)

Beszélyirónak szép alkalma volna most kitüntetni magát érdekes agarászatok leirásával, elbeszélni a csókolnivaló állatok bravourtetteit, (méltóztassék elhinni, egy könyvet tele irhatnék vele;) de e szép alkalmat kénytelen vagyok most használatlan hagyni.

Nem is szólok többet a csókolnivaló állatokról, csupán azt tartom szükségesnek megnyugtatásul megemlitni, hogy most a nagyságos úr közelében (illetőleg vállain és ölében) biztos menhelyen vannak, a szakácsné gonosz ármányai és szivtelen üldözései ellen. (A szakácsnék mind ily esküdt ellenségei az egész agárfajnak.)

A nagyságos úr maga is keveset látszik törődni a csókolnivaló állatokkal, (ilyen az ember!) s tekintetét a messze ellátszó országútra irányozza, hol nemsokára négy lovas kocsi közelit nagy port verve.

— Jönnek már! szólt Berky Gábor úr, s fölállt üléséből, minek következtében egy pár a csókolnivaló állatok közül földre esett.

— Jönnek, ismétlé Jakab Mátyás úr, s szintén fölállt. (A csókolnivaló állatok közül újra földre esett egy pár.)

Berky Gábor s Jakab Mátyás urakon kivül még négy vagy öt úr ült a széles tornácon, a nagyságos úr háza előtt. Estefelé volt az idő.

A mint a kocsi közelebb jött, az urak mind fölálltak, s mikor a kapun begördült, siettek körülfogni. Egy fiatal ember kinyitotta a kocsi ajtaját, s az iskátulák halmaza közül kisegitett egy bizonytalan korú hölgyet (30 és 50 év között lehetett,) kitől nyájas mosolyt kapott jutalmul; aztán egy 16 éves leánykát, kitől nem kapott nyájas mosolyt.

A leányka Berky Gábor úrnak kezet csókolt, s nyakába borult. A csókolnivaló állatok egyike látván e szivélyes ölelkezést, sietett abban részt venni, mire a leányka ijedten sikoltott föl.

— Ne félj, édes leányom! szólt mosolyogva Gábor úr. Nézd, ez az öreg Fricska fia; jövő összel megveretek ezzel valamenyi agarat innen és túl a Tiszán.

A kis leány e dicsérő beszéd után is csak oly barátságtalan tekintetet vetett az öreg Fricska fiára, mint azelőtt; min különben nem lehet megütközni, tudván, hogy négy évi távollét után most hozzák haza szegény leánykát a nevelőintézetből, Kassáról.

Mig a leányka atyja mellére borulva rejtette el piruló arcát, a jelenlévők egyenként, egymásután elmondották, hogy a kis Flóra (valóban elég vakmerők voltak igy nevezni) menyire megnőtt, menyire megszépült! Jakab Mátyás úr hozzá tette, hogy egészen szakasztott képe édes atyjának. (Berky Gábor úrnak vastag vörös orra, s ritkás szőke szemöldöke volt.)

A kis Flóra (miután mások merészelték igy nevezni, beszélyiró is merészli) nagyon illetlen dolognak találta, hogy ide jönnek az urak őt bámulni, mikor oly rútul van felöltözve, mikor haja szétbomlott, s arca bizonyosan fekete az úti portól. Csak legalább tükör volna itt, hogy lopva láthatná benne képét.

— Hát mit tanultál, édes leányom? szólt Gábor úr az ölelgetések után. Tudsz-é beszélni franciául?

S a nélkül, hogy leányát megpihenni hagyta volna, elejébe vezette azt a fiatal embert, a ki a kocsi ajtaját kinyitotta.

— No, most beszéljetek franciául.

Beszéljenek? de hát mit, miről? Hiszen nem is ismerik egymást.

Flóra lesütötte szemeit, s a világért föl nem emelte volna fejét és mégis (ez csodálatos, de igaz) jól látta az ifjúnak alakját, ki még mindig némán állt előtte.

Az idősebb hölgy közbeszólása mentette meg a szegény fiatal embert, hogy valami parlez-vous francais féle szellemdús társalgást ne kezdjen. E közbeszólás fosztotta meg Gábor urat is azon örömtől, hogy francia beszédet halljon.

A hölgyek szobáikba siettek; az urak künn maradtak.

— Valóban nehéz sorsa az atyának, ki gyermekét fölneveli, szólt ekkor egy simára borotvált képü úr (a berekházi lelki-pásztor, Fekete István tiszteletes úr.)

— Igenis, nagytiszteletü úr, valóban nehéz, sietett mondani Jakab Mátyás úr csupa jószivüségből.

Beszélyiró teljességgel nem érti, mily összefüggésben állt ez a beszéd a mai örvendetes eseménynyel; de a fönt emlitett fiatal ember (ki szerencsés volt a kocsi ajtaját kinyitni, s egy mosolyt nyerni,) úgy látszott, ért valamit e beszédből.

— Gyakran a gondos atya fáradtsága, mint a kősziklára hullt mag, hiába vesz el, folytatá Fekete István tiszteletes úr. Nem értem igen tisztelt háziurunkat, Berekházi Berky Gábor úr ő nagyságát (itt kalapját tiszteletteljesen megemelintette, mit Jakab Mátyás úr is szükségesnek vélt utánozni); a gondviselés megáldotta őt egy drága szép virággal.

Berky Gábor úr illőnek tartotta, hogy erre valamit feleljen, szeretett is volna felelni, de nem tudott mit, (valószinűleg nagy öröm miatt;) igy hát megelégedett bajuszának pödörgetésével.

— A jó, szende leány gyönyörűsége szülőinek, szólt Fekete István tiszteletes úr; mig a fiú e mai világban ritkán válik atyjának örömére. Ha meggondoljuk a mai fiatalság romlottságát.

S most előkereste (bizonyosan hogy időt nyerjen a meggondolásra) burnótszelencéjét, melyre kék és piros szinnel a nagy Napoleon temetése volt pingálva, és két ujjával oly erősen koppantott reá, hogy nemcsak a benlévő burnót, de a nagy Napoleon temetése is a megsemmisülés veszélyében forgott.

— Ha meggondoljuk a mai fiatalság romlottságát, ismétlé a nagytiszteletü úr. . . (Jakab Mátyás úr bátorkodott egy csipet burnótot kérni, mi által ismét megszakadt a beszéd fonala.) Ha meggondoljuk, hogy csak hivalkodásban töltik el a drága időt. . . (Jakab Mátyás úr bátorkodik még egy csipet burnótot kérni, melylyel a nagytiszteletü úr igen szivesen szolgál.)

A föntemlitett fiatal ember e dorgáló szavakat lehajtott fővel hallgatta oly szendén, mint valami leányka. Az ifjúnak egész alakja, arca, hangja gyöngéd, nőies volt; szőke, kissé göndör hajjal, fekete szemekkel, s szép kis szabályos cipőkkel látta el a természet, s Vadász boltja az úri-utcában, Pesten.

Egy pillanat az ifjúra lecsillapitotta Fekete István tiszteles urat, s székét közelebb vonván az ifjú székéhez, csak anyit mondott halkan:

— Már édes fiam, az se hogy sem volt szép, hogy a nagyságos úr kivánatára franciául nem beszéltél. Azért tanitattalak, hogy hasznát vedd. Sok pénzbe került ám az.

Megtörténvén a kiengesztelődés apa és fiú között, (emlitett fiatal ember Fekete Béla jogász volt, ki a szünnapokra jött haza,) tiszteletes úr ismét elővette burnótszelencéjét, s gyöngéden érintette két ujjával a nagy Napoleon temetését. Aztán menni készült.

— Abból ugyan semmi sem lesz, szólt a háziúr, s a fehér gombú nádpálcát kivette a tiszteletes úr kezéből.

Tizenöt év óta járt Fekete István tiszteletes úr a fehérgombú nádpálcával; hogyan menjen most a nélkül végig a helységen? Természetes, hogy maradnia kellett. Nem volt ugyan e fölött vigasztalhatlan, hanem a jószivü Jakab Mátyás úr mégis bátorkodott vigasztalni, hogy lám, ő is itt marad, csakhogy a nagyságos úrnak kedvét ne rontsa.

A többi urak is (egy pár compossessor) megmaradtak vacsorára, s vacsoráig megvitatott a társaság minden európai ügyet. Beszéltek a törökországi bonyodalmakról, Napoleon császárról, a rosz természől, Gábor úr agarairól, a közelgő papgyülésről, Flóra kisasszonyról.

Jakab Mátyás úr bátorkodott határozottan állitni, hogy a ki Flóra kisasszony kezét meg akarja érdemelni, (!) annak legalább is grófnak kell lenni. Gábor úrnak ezen állitás ellen semmi kifogása nem volt; meglehet azonban, hogy csak szerénységből nem akart ellentmondani.

Egy órával később (vacsoránál) Jakab Mátyás úr tovább haladott állitásaival, s bátorkodott kimondani, hogy Flóra kisasszony földre szállt angyal, kinek kezét senki meg nem érdemli.

A földre szállt angyal halvány, karcsu leányka volt, ki kétségkivül éhesen maradt, mert alig evett valamit. Beszélni, igen keveset, s pirúlva beszélt; hanem az idősebb hölgy beszélt kettő helyett.

Az idősebb hölgy Gábor úr nővére, özvegy Schwarzburg kapitányné volt; háziasszony fivérénél, mióta ez is özvegységre jutott. Szép fehér kezekkel, s emelkedett költői lélekkel birt.

E két hölgy közé az asztal felső végére ültette Gábor úr Fekete Bélát, mit ez ura atyjának nagy megbotránkozására elfogadott. Tiszteletes úr kevésbe múlt, hogy szót nem emelt a mai fiatalok romlottsága ellen, kik megfeledkeznek az öregek iránti tiszteletről. Elfoglalni az első helyet az asztalnál!

Az asztal, melynél ültek, nem igen nagy volt, s összeszorulva fért el mellette nyolc személy. Menyi aggodalmat okozott ez szegény Flórának (minden jószivü olvasó méltán sajnálkozhatik szegényen,) mint remegett, hogy közel ne érjen keze, ruhája az ifjúhoz. E pillanatban visszakivánkozott a nevelőházba, a sovány kosztra, az izetlen rántott levesre.

Aztán nagyon boszantotta Flórát, hogy mindenki reá figyel, épen mintha az iskolai próbatét ideje volna, hol szegény leányoknak egész nagy közönség előtt kell beszélni. Ott legalább betanulják könyvből előre, mit kell mondani; de itt, mit szóljon? Félt minden percben, hogy kinevetik; és ha kinevetik, hát ő halálra sirja magát, bezárkozik szobájába, és soha többé emberek közé nem jön. Ez erősen föltett szándéka volt.

Lassanként azonban a közfigyelem elfordult tőle (régi dolog, hogy a világon semmi sem állandó,) s egy üveg máslás körül központosult, melyről Jakab Mátyás úr bátorkodott állitni, hogy az a valóságos nektár, melyet a babyloni hamis istenek Helikon hegyén ittak.

E gyönyörü mythologiai megjegyzésre Fekete István tiszteletes úr igen furcsán csóválta fejét, mit Jakab Mátyás úr észrevévén, sietett szavait kiigazitni.

— Igenis, nagytiszteletü úr, azaz hogy a görög istenek ittak Babylon hegyén, mint azt Horácius mondja.

A nagytiszteletü úr bizonyos volt ugyan benne, hogy Horácius oly vadakat nem mondott; de nem akarta kedvét szegni a jószivü Jakab Mátyás úrnak.

Mig az asztal egyik végén ily módon jött szőnyegre az ó-kor története, másik végén a regényes középkorról folyt a társalgás.

Özvegy Schwarzburg kapitánynét most kellett látni, midőn kedvenc tárgyáról beszélhetett. Azt az elragadó lelkesült kifejezést, melylyel arca birt, az égi ihletettséget, mely szemeiben tündökölt, beszélyiró képtelen leirni, hacsak közkedvességü fiatal költőink valamelyikének tehetségét kölcsön nem veszi.

Ha föltámadtak volna a kalandor lovagok, a nemes rablók, a sötet várakba zárt ártatlan szüzek, nagyobb rokonszenvre nem találhattak volna, mint milyennel ragaszkodott hozzájok özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagysága.

— Gyönyörü kor volt az! sóhajtott. Ha én akkor éltem volna!

Béla is sóhajtott, s ugyanazt kivánta magának. (Nem gondolta meg, hogy akkor könnyü kényelmes frakk helyett félmázsás vasruhát kellene hurcolnia.)

— Elvesztette a világ költészetét, panaszkodott tovább a delnő. Költészet csak a könyvekben maradott föl; onnan is kivesz maholnap. A regényirók tournierok, templomos vitézek, elbüvölt várak története helyett kezdenek irni holmi kereskedők, ügyvédek s más ily prózai lények családi bajairól.

Bélának e szavakra azon bünös gondolat villant meg fejében, hogy nem lesz ügyvéd vagy más ily prózai lény; azonban szerencsére ez határzattá nem vált.

— Én csodálom, szólt Béla, hogy e száraz, regényességnélküli regényeknek olvasója akad.

— Én nem csodálom, viszonzá a delnő; nem érzik, nem értik többé az emberek, mi a költészet. Látja, ha én igy szólnék a világhoz, mint önhöz szólok, szemembe nevetnének; álarcot kell fölvenni, rideg, érzéketlen képet.

— Nagysád talán igen is szigorúan itéli meg a világot, szólt szerényen Béla.

A delnő szomorúan mosolyogva felelt:

— Oh, nem! Vegye ön bóknak vagy száraz igazságnak, nekem mindegy; oly szivvel, mint ön, igen kevés ember bir.

— S oly szivvel, mint nagysád, talán senki más a világon, ez volt a nagyon következetes felelet. (S ezt nemcsak mondotta, hanem valósággal hitte is Béla.)

Flóra előtt ez mind oly különös beszéd volt; ilyet nem hallott a nevelőintézetben. Nem igen értette, azt meg kell vallani; hanem anyit még is értett, hogy ez a fiatal ember, ki mellette ül, oly szivvel bir, milyennel igen kevés ember.

Vacsora után még egy ideig a megkezdett hangon folyt a társalgás özvegy Schwarzburg kapitányné és Béla között. Flóra figyelmesen, — talán inkább mondhatnók, áhitattal — hallgatott oda.

Özvegy Schwarzburg kapitányné őszintén bevallotta, (most vallotta be valami tizedszer) hogy szereti az ábrándokat, mert lelke csak ott talál enyhületet a képzelet tündér világában, hol földi salaktól megtisztúlva lát mindent.

— De nézze ön, ezzel szakitá félbe rajongását, az én kedves kis Flórám álmos; megtörte az út nagyon. Jó éjt!

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Kiváncsi vagyok tudni, miért? — kérdé Brummel, kinek hiúsága e válaszszal döfést szenvedett.

— Ön tehát azt hiszi, hogy a világon mindent kivihet? Ah, ön meg fog még győződni tévedéséről. Én azt mondám, mikép lehetlen, hogy ön Peregrine-ét kedveséve tegye, s erre nézve okaimat is elősorolom. Hogy azonban ezeket elég világosan adhassam elő, szükséges Nicholson anyó történetének egy részét is elmesélnem, mint ki a kérdéses fiatal leánynak védője.

Ki tarthatná ezen vén asszony életének minden egyes részletét emlékezetben, ezen asszonyét, kinek élete London két legjelentékenyebb néposztályának, a matrózok és tolvajoknak társaságában folyt le. Nicholson anyó, ha életirására határozta volna magát, kénytelenitetnék azt többször elolvasni, nehogy kihagyjon belőle valamit, s még ekkor is mindaz, mit elmesélni fogna, semmi sem volna ahhoz képest, a mit el kellene hallgatnia.

Azon füstös koreSmát, melyben vendégeinek éjjel-nappal borral és sörrel szolgál, valamelyik öse még Erzsébet királyné alatt alapitotta.

Nicholson anyó nem volt érdemetlen a koreSma birására, s be kell vallanunk, hogy az örökség nem jutott rosz kezekbe.

Mondják, hogy pincéjében hordókkal áll az arany. Ez azonban csak túlzás.

Ő többször volt férjnél, azonban azok egyike sem birt az ő gazdálkodó természetével.

Mondhatom, hogy Nicholson Margaritha ötször volt férjnél, s jelenleg ötödik özvegységét siratja, — ki tudja, valjon utólszor-é?

Ezen öt férfi története Nicholson anyó történetével szoros kapcsolatban van. Kora haláluk az életben maradt özvegyet gyakran rosz hirbe keverte.

Nicholson anyó nem anyira saját, mint koreSmája szépségével bolonditotta el a férfiakat, s magától értetik, hogy a ki annak tulajdonosnéját elvette, feloldozhatlanul összekötötte magát egy tölt pincével is.

A tévedés azonban itt rejlett, mert ha Nicholson anyó férje megengedte magának, hogy saját tetszése szerint működjék a házban, akkor az asszony mindjárt elég hangosan kinyilvánitotta, mikép ő azt hivé, hogy midőn férjhez megy, szive és pincéje kulcsát jó gazdának, s nem korhely fogyasztónak teszi le a kezébe.

Brown, első férje fölakasztatott. Ezen derék ember kormányos volt annak idejében, s azzal vádoltatott, hogy kapitányát, — ki Indiákról ezüstrudakkal terhelt hajót hozott a bank számára, — egy viharos éjjel a tengerbe vetette. Az első és második hadnagy sárga hideglelésben halt meg, s igy Brown jogosan átvehette a hajó fölötti parancsnokságot. E cim alatt senkitől sem függött, s a hajónak terhével szabadon rendelkezhetett, annak a kikötőbe érkeztéig. Úgy látszik, hogy kissé nagyon is a maga előnyére gazdálkodott, perében legalább ezzel vádoltatott. A szokatlan a dologban azonban nem itt, hanem azon körülményben rejlik, mikép pere, mely az admiralitásnál tiz év óta már el is felejtetett, Nicholsonnali egybekelése után két évre ismét fölvétetett. A rosz nyelvek azt sugdossák, hogy a feleség férjének álmában ejtett néhány szava által figyelmessé tétetve, maga jelenté föl őt a törvénynek, s itélteté el.

A névtelen följelentés azonban magánosan nem leendett elég e célra. Brownnak volt egy kettős boritékú aranyórája, milyet a tengerésztisztek viselnek. E nagyértékü óráját valaki ellopta, s az később ellene bizonyitott.

Ki juttatta azonban a birák kezébe ezen órát?

Akármiként legyen azonban a dolog, anyi bizonyos, hogy Brown az óra megláttára anyira zavarba jött, miként mindent kivallva — fölmagasztaltatott.

Nicholson asszony tehát özvegy lett, s újbóli férjhezmeneteléről gondolkozott. Férjhez is ment.

Mielőtt azonban tovább mennénk, meg kell emlitenem, mi végből juttatta első férjét az akasztófára.

III. György uralkodása alatt t. i. oly nagy adó vettetett a theára, hogy a kereskedők ezen árúcikk birtokába csak csempészet útján juthattak. Azonban nem mindenki ügyes csempész. Brown csak gyilkos volt, de Chambers a thea csempészek királya volt!

Chambers minden éjjel egy ládányi theát hozott zsebeiben, kalapjában s csizmája szárában az „udvarias pontyba“, s Nicholson, kit az új adó nagyon megakasztott, csakhamar bámulattal vette észre a fiatal csempészt. Az észrevevésből szerelem, s a szerelemből spekuláció nőtte ki magát.

Nicholson Brownt fölakasztatta, s erre férjhez ment Chambershez, azonban az Isten nem áldotta meg e frigyet.

Miután a theára vetett adó megakasztotta a kereskedést, a miniszterek siettek ezen adót megszüntetni, s e perc óta elveszté fényét és hasznát Chambers kereseti módja.

A csempész, — nem lévén semmi dolga — el kezdett játszani, igy pótolván egyik szenvedélyt a másikkal. E veszélyes időtöltéssel nemcsak dolgait mulasztotta el, de felesége pénzét is hatalmasan dézmálni kezdette.

Az „udvarias ponty“ csakhogynem kótyavetyére került, azonban az őrvény szélén fölébredt Nicholson anyó s szokott erélyével lépett föl.

Férje kártya adósságait kifizette, de egy úttal arról is gondolkodott, miként rázhatná le nyakáról őt magát is.

Egy este Chambers ismet kártyázott bizonyos kötélverővel. A kötélverő Chamberssel összeveszett, s a vita következése az lett, hogy Chambers fejét orráig behasitotta egy ólomkupa.

Soha senkisem gyanitotta volna, hogy e szerencsétlenséget maga Nicholson anyó idézte elő, ha rövid idő múlva nem ment volna férjhez a boldogult gyilkosához.

A törvény ugyan hallgatott, de a rosz nyelvek nem követték példáját.

Ezen harmadik férj ugyan nem gyilkoltatott meg, de mégis Nicholson anyó keze által hagyta itt ezt az árnyékvilágot, s pedig ilyen úton:

Meloyn (ez volt a kötélverő neve) ugyan nem kártyázta el felesége üzletét, hanem elitta. Az ital iránti véghetlen szenvedélye miatt átalán csak s z i v a c snak neveztetett. Ő mindig ivott, s mindent meg ivott. S ebből még nem következett volna nagy kár, mert az „udvarias ponty“ pincéi jól el voltak látva; — de miként bánhatott volna el az ittas vendégekkel, mikor maga is mindig részeg volt.

— Mit tegyek? — gondolkozott magában a szerencsétlen asszony. — Az ördögbe, hagyom őt inni, a menyit akar, sőt még többet is, legalább majd szétpattan, mint valami hordó. Mily remek gondolat!

E perctől fogva nem volt messze Meloyn veszte. A bor, sör és pálinka el nem záratott előle, s midőn egy este a jó asszony meg akarta őt tekinteni, ha jól alszik-é, s e végből orra alá tartotta az égő gyertyát, akkor a férj egyszerre lángot vetett mint a lőpor, s csontjáig elégett.

Nicholson anyó azonban most egy nagyot pihent újabb férjhezmenetele előtt. Öt évig özvegykedett.

Számtalan imádó forgott körülötte, bár be kell vallanunk, hogy Nicholson asszony férjének lenni, nem volt a legirigylendőbb állapot.

Végre megállapodott. Jasper volt a szerencsés: kezét megnyerhetni, azonban boldog házasélete második évében, — két férjüséggel vádoltatván, — törvényszék elé idéztetett. T. i. Nicholson anyónak azon szeszélye támadt, hogy egy, Deptfordba, a kenti grófságban tett rövid útazása alkalmával ott is férjhez menjen.

A dolog meglehetősen komoly fordulatot vett, s jutalmául nyakára kötelet, vagy Ausztráliába számüzetést várhatott.

E hosszú útaktól egy csodálatos esemény mentette meg. Bebizonyult t. i. hogy két férjének egyike, (a detfordi), az esküvő alkalmával még kiskorú volt, s miután a házasság igy egyátalán érvénytelen volt, a kétférjüség súlyos bűnténye is megsemmisült.

Ez oly szerencse volt, melyen a szabadon maradt férfi örülhetett leginkább. Mi Jaspert illeti, ez nem igen volt boldog, miről alább azonnal meggyőződhetünk.

XI.

Jasper a csempészetre fölvigyázóknál volt alkalmazva, s e nyilvános hivatal volt elpusztulásának oka. Örömest behúnyta volna szemét a látott bűntényeknél, — mert tudta föladásainak büntetését.

Azonban ennek dacára is azzal vádoltatott, hogy az „udvarias ponty“ gyanús vendégeivel jó lábon áll. Bizalmatlanok voltak irányában hivataltársai épen úgy, mint vendégei, s ez utóbbiak biztositották Nicholson anyót, hogy korcsmáját tömegesen odahagyják, ha férje nem mond le hivataláról.

E fenyegetés nagyon határozottnak látszott.

Nicholson anyó, ki e pontban osztá vendégei nézetét, elmondá férjének azok határzatát, s választást engedett neki hivatala, vagy a végképi elválás közt.

Jaspernek természetesen legjobban tetszett a korcsmároskodás; de alig hozta meg ezért áldozatát, már ismét gyanúskodni kezdettek azok, a kik ezt tőle követelték.

— Hivataláról lemondása csak látszólagos, — mondák ezek. — Jasper a csempészetre felügyelőktől bizonyára csak a rendőrök közé lépett. Őt fizetik, hogy minket kivizsgáljon és föladjon!

Némely jelentéktelen körülmény igazolni látszott e gyanújokat, mire aztán kinyilvánitották, hogy addig nem jönnek a korcsmába, a meddig e kétes minéműségü ember is ott lesz.

De más részről az is a mérlegbe jött, hogy az „udvarias pontyhoz“ fogható korcsma több nem találkozik, részint félreeső, kényelmes volta, részint régi hire, de leginkább gazdasszonya ismert hallgatagsága miatt.

Egy mód volt tehát csak, hogy mindkét fél kielégithessék, minek következtében egy napon Jasper úr eltünt.

Valjon éjjel a Themsébe dobatott-é, mint Peregrine útitársa, avagy más módon gyilkoltatott meg? Azt gyanithatjuk, a mit akarunk.

A törvény is sokat gyanitott, de bizonyitékok elégtelensége miatt ezúttal Nicholson anyónak békét hagyott.

Ezekből láthatja ön, Brummel úr, mikép ezen asszony oly elvek szerint nevelte Peregrineét, melyek az ön környezetéitől nagyon elütnek. Különben ismeretes, hogy gyakran igy szokott hozzá szólani.

— A férfi, legyen akárki, fakovát sem ér. Azonban ha te nem úgy gondolkozol, miként én, úgy válaszsz magadnak egyet, — válaszsz tizet azok közül, kik ide járnak, s ha rájuk untál, dobd őket valami sarokba, mint az üres palackokat.

— S választott Peregrine? — kérdé Brummel. — Sok üres palackja van már?

— Nem hiszem, hogy volna.

— Nos lássa, igy még van remény! — vélekedék Brummel.

— S ki számára? — kérdé Price.

— Számomra!

— Csalódás, önámitás! vitéz tisztem! Ön oly világban él, melyben a hölgyek kedvencének tartja magát, s lehet, hogy igazat adnak önnek. De ön nem ismeri az oly nőket, a milyen ezen leány; ön nem ismeri azon ellenállhatlan vonzalmat, melyet reá a tengerészek gyakorolnak. Ő szereti a tengerészeket legyőzhetlen merészségük, nyerseségük, vad szenvedélyeik, eszeveszett pazarlásuk, a halál megvetése miatt. Ő imádja ezen napbarnitotta homlokokat, kérges kezeket, hajthatlan nyakakat; örömmel hallgatja hizelegve is fenyegető szavukat. Egyetlen férfi, maguk a félistenek sem hasonlitanak szemében a tengerészhez!

Brummel figyelmesen hallgatott s gondolkozott.

— De Peregrine nem tartozik ezen nők közé, — jegyzé meg.

— Ő csak olyan, minők a többiek!

— Ki mondja ezt?

— S honnan tudhatja ön az ellenkezőt?

— Nekem sikerülni fog! — viszonzá Brummel hajthatlanul.

— S hogyan? Talán ismét, mint a múlt hóban, tengerésznek öltözve?

— Nem! úgy, mint itt vagyok.

— Igy nem fog önnek sükerülni.

— De azt mondom: igen!

— Előbb meggyilkoltatik, — viszonzá Price hidegen.

— Szeretve leszek. Peregrine kedvesem lesz.

Ezen megingatlatlan önbizalom majdnem kihozta Pricet a sodrából.

— Talán el akarja őt raboltatni? kérdezé.

— Pfúj, pfúj!

— Valóban ezer olyan, mint ön, sőt többen sem kaphatnák meg. Nicholson anyónak csak egyet kellene füttyentenie s a föld alúl a legjobb orrú vizslák csapatonként bújnának elő, hogy visszahozzák neki az elraboltat.

— Én nem is gondolok ilyesmire.

— Úgy még egyszer ismétlem, hogy Peregrinet sohasem kapja meg.

— Tehát minek mutatta meg nekem e leányt?

— Hogy gyönyörködjék benne! Nem elég ok ez?

A társalgás mindinkább ellenséges irányt vett.

Mindkét férfi azt akarta e csatában, hogy neki legyen igaza. Brummel ugyan abba hagyhatta volna a beszélgetést, de ezt nem akarta tenni.

— Én nem egy könnyen hagyom magamat ijesztgetni, — mond a vitéz zászlótartó, — különben is úgy veszem észre, Price úr — —

— Mit vesz méltóságod észre? — kérdé Price igen udvariasan.

— Hogy ön csak ijesztgetni akar.

— Ijesztgetni?

— Igen uram; de van szerencsém nyilvánitani, miképen egyátalán nem vagyok azon hangulatban — —

— Biztositom méltóságodat, hogy csalódik, — viszonzá Price mindinkább alázatosan s lágy hangon. — Az én szándékom —

— No lássa az ember! — gondolá a fiatal tiszt. — Ő már is enged, s visszavonulásra fúj. Csak bátran! Erővel mindent elérek.

— Tudja-é ön, Price úr, tudja-é, — folytatá fönhangon, — hogy némely emberrel nem jó tréfálózni, a kinek jelleme — —

— Hát én tréfálok önnel? — kérdé Price még szelidebb hangon, mint előbb.

— Ne csufolódjék!

— Ah, méltóságodat sokkal nagyobbra becsülöm, hogysem ezt tenni merném, s szeretném tudni, mivel érdemeltem meg e vádat?

(Folytatása következik.)

Petrarca sonettjeiből.

X-dik.

Ha tehetem, hogy a kin és fájdalmaknak
Közepette éltem addig föntartsam én,
Mig meglátom duló éveinknek végén,
Hogy szemed lángjai ki miként alszanak:

Aranyfürtid ezüst szint miként váltanak,
Mint vonul koszorúd s köntösödnek zöldjén
Halaványság által, és arcodnak ékén,
Mik félénkké tevék szavát panaszomnak:

Akkor tán ad Amor anyi bátorságot,
Hogy föltedezzem és elmondjam kinaim:
Hány évet szenvedtem, hány napot s órákat.

S bár a korral el is késnek óhajtásim.
Enyhiteni még is a nagy fájdalmakat
Fogják némiképen — késő sóhajtásim.

XII dik.

Megyek, s vissza visszanézek minden lépten,
Ellankadott testem viszen nehéz terhet;
Uj erőt csak a te légkörödtől nyerhet,
Hogy odább juthasson, sóhajtva: jaj nékem!

Majd elhagyott édes jómra gondol lelkem,
S mily hosszu az út, és mily rövid az élet,
Sápadtan állok, mint ki már nem remélhet,
S szemem könnyel tele, le a földre szegzem.

Ilyenkor egy kétely támad föl elmémben.
Közepette gyászos keserüségimnek:
Mikép élhet testem távol szellemétől?

De Amor igy felel: nem tudod? e létben
Mi kiváltsága van a szerelmeseknek,
Hogy ők mentek minden földi minőségtől?

Bálinth Gy.

TÁRCA.

PÁRISI LEVÉL

(helyett — párisi titkok á la Wachenhusen.)

Vándor-életem a párisi levelek félbehagyására kényszeritett, s most is, midőn a félbeszakasztott munka fonalát ismét fölveszem, párisi levél helyett párisi titkokkal fogom untatni a nyájas olvasót.

Sok időt szántam a párisi legalsóbb osztályok életmódja tanulmányozására; e fáradozásom eredményét ime jelen kis vázlatban mutatom be. Nem elég, ha mások által elbeszéltetjük: igy, meg igy él itt a nép, ilyenek meg olyanok a körülményei, viszonyai; tulajdon szemünkkel kell látni mindent, ha beszélni vagy irni akarunk felőle.

Megvallom azonban, hogy a legügyesebb vezetők mellett is, egy fél emberélet sem elégséges e tárgy kimeritő tanulmányozására. Erre nézve szükséges a legtitkosabb rejtekhelyek ismerete, a melyekbe minden időben és akármely körülmények közt hatolni nemcsak bajos, hanem nem is igen tanácsos. Eleve csak amúgy felületesen tapogatózhattam és észlelhettem, hogy tudjam mihez tartai magamat; mert bizony nem csekély elővigyázat szükséges, ha ezen barlangokat, ezen poklokat meglátogatni akarjuk, és e látogatásból hasznot is akarunk húzni. El kell arra is készülve lenni, hogy rendőrkémnek tartsanak, mihelyt a legkisebb jel által eláruljuk, hogy nem ezen körhöz tartozunk; e jelek eltitkolása pedig igen bajos feladat, bármenyire iparkodunk is, hogy népszerüleg legyünk öltözködve.

A barrierek (város sorompói) szánalomra méltó lakossága, mely e rejtekhelyekben mulat, nem foghatja föl, hogy a müveltebb ember nem azért jön körükbe, hogy meglesse és föladja őket; a szegények nemcsak veszélyesnek, hanem mint alantabb születésüt megvetendőnek tartanak a körükbe nem való minden más embert; valóban a glacé-keztyü nem irtózhatik anyira a rongyos zsákkal jönni érintkezésbe, mint a menyire kerülik e tivornyák emberei a közéjök vetődő ismeretlent.

Éjjeli kirándulásaimban egy biztos kalauz volt kisérőm, kit azzal ajánlottak, hogy a sorompók körüli lebújokat tökéletesen ismeri. Egy erdélyi müvész hazámfia is velünk jött, ki fesztész létére nem csekély érdekünek tekinthette ezen kétséges időtöltést. A fő dolog volt, külsőnkben úgy tünni föl, hogy a lebújokban uralkodó „illemet“ ne sértsük; azaz a lehető legrongyosabban öltözködtünk; a regényes kalandokra hajlandó siculus festő, elővigyázat okáért még egy hatalmas bicskát is vitt magával.

— Minek viszed a bicskát?

— Hát csak azért, mert Sue „Párisi titkaiban“ olvastam, hogy a párisi „szegény legények“ tréfás emberek; azután még sem árt, ha van mit apritani a tejbe, ha vagy egy ágáló francia fráter hetvenkedni akarna.

Mondhatom, furcsán néztünk ki, s oly kalandosan, hogy személyes sértésnek veszem vala, ha valaki azt találja mondani, hogy ebben a habitusban ez az én — én magam vagyok. Kalauzunk jól tudá, hogy mit akarunk mi voltaképen, mert nagyon is útasitottak, hogy oly helyekre vezessen, a hol nagyon „vulgaire et vilain“ (gemein és alávaló módon) mulatnak. Előre kell még bocsátanom, hogy ezen excursiót a bolond hétben, vagy is az idei farsang utósó napjaiban tevők. A székely atyafinak keményen meghagytuk, hogy a hely szinén fogja be a száját, és hogy siketnémát játszék, mert darabosan beszélvén franciánl, mentén elárulta volna, hogy idegenek vagyunk. Ekkint betanitva és fölszerelve útnak indulánk.

Vezetőnk igen helyes elvet követett, hogy előbb a legalsóbb népélet vidám oldalával ismertetett meg. A „barriére de Belleville“-hez érkezve, a „Chopine“ felé tartottunk. Rémitő zaj; az utca ki volt világitva; több ház előtt rajongó csoportok; a házak belsejéből lármás tánczene hangzék az utcára; a házak egyikén rőf hoszszú betükkel „Bal de Folies“, szemben sing nagyságú betükkel „Bal de la société Favie“ olvasható. Lépjünk előbb a „Folies“-ba, a honnan szilaj lárma és vad tombolás hallik; hat váltó garas a belépti dij; ezen dijat pedig itt még sokalják is, miután ez már „honoratiorok“ bálja volt. A tánczterem (bocsánatot kell kérnem, hogy örökké csak tánczról irok, mert bár merre forduljak is, hogy e könnyelmü népet megismerjem, mindenütt tánczterembe lépek) szabályos nagy négyszög; körös-körül a tánczra szánt helytől sorompó által elkülönitett tér, melyben teritett kis asztalkák állanak; az abroszok a bál kezdetén tiszták — lehettek; az étek-tér mögött egy karzat a nézők számára; ezen karzat fölött az egész terem körül ismét egy más kakasülő ugyanazon célra.

Az asztaloknál egyes csoportok ülnek; nagyobb részt altisztek, munkások és munkásnők, kik a legédesebb egyetértésben öt váltó garasos savanyú bort isznak; tőszomszédjokban, az alacsony sorompó által elválasztott négyszögben a „quadrille“ dühöng; a zene üvölt; a hatást emeli a táncosok kiabálása, fütyölése és ujjongása; valjon ezen féktelenségnek egyedül a „kék“ (ez az ecet savanyú bor neve) az oka? Oh nem; ez a franciák eredeti, mindenütt kitörő elevensége, mely a minden szögletben örködő sergeants de ville (városszolgák) dacára is egész szilajságában nyilatkozik. Táncosok és táncosnők bachanti eszeveszettséggel ölelkezének, elmés és bolond módjára ugrándozva, most egymásba ütközve, majd egymástól elszökve és mind ezt oly rugékonysággal és fáradhatlansággal, hogy az ember azt hiszi: bolondok házába került, ha a szilaj francia minden arcról fölismerhető nem volna. Egy helyt egy táncospár a mesterséges pirouettek, kar- és láb kificamitó mozdulatok által tünik föl, a melyeket még Klitschnigg a majom-ember is irigyelhetne tőlük; most elválnak egymástól, hanem folytonosan kecskebak ugrándozva is táviratozzák hollétöket karemelintésekkel, a legleleményesebb arcjátékkal, majd megint ölelkeznek, csókolódnak, hol meg két gummi labdakint repülnek ellenkező irányban.

Itt egy álarcos pár táncol: egy pierrot, egy könnyelmüleg öltözött és ép oly könnyelmü pásztorleánynyal; ott meg összebonyolodik a „négyes“; mindegyik az eszét táncolta el, s egyik sem ismeri már föl táncosnőjét. A quadrille végén pedig szomorújáték fejlődött ki; ki tudja mi történt? a táncosok egyike anyira megfeledkezett magáról, hogy egy táncosnőt — arcul csapott; ámde mily pokoli sebességgel tünik el ez ádáz teljes katastropha minden nyoma! A megsértett táncosnő a hely szinéről elsiet; a megsértőt azonban nyomban elsiettetik. „A la porte!“ orditják a közelállók, s mintha ágyúból lötték volna ki, három másodperc alatt a szerencsétlen az ajtón repül ki, a karzaton levő nézők fején keresztül. A zene e közben a világért sem hallgat; a táncot is folytatják; mi is zavarná a mulatságot? hisz nem történt — semmi! Bámulásra méltó a franciák sebessége, midőn egy alkalmatlan vendéget — kilöknek; rendőri fölügyelet fölösleges e tekintetben, mert a társaság maga leginkább azon van, hogy minden rendetlenséget csirájában megfojtson, miután jól tudják, hogy a rendőrség útján elfojtandó kihágás, időtöltését rontja csak.

A szemben levő Favie-társaság helyisége ép ily jellegü volt. A pincérek itt nagyon is farkas-szemet néztek velünk, nem maradt tehát egyéb hátra, mint a savanyú almába beleharapni, más szóval: a savanyú bort megrendelni. Ez alkalommal azonban bakot lőttünk, mert az itt uralkodó „tonus“ ellen vétettünk, midőn a rendes öt garasos bor helyett a legjavából, a zöld viaszszal bépecsételt butéliásból kértünk, a miért is kivételesen tiz váltó garast, tehát egy félfrankot fizettünk. A teremben egy óriás falragasz hirdeté, hogy a jövő estére ugyan itt „bal de nuit“ lesz; a rendes bálok ezen helyeken hetenkint kétszer-háromszor estéli 7 vagy 8 órakor kezdődnek, és éjfélkor végződnek, mert az „ouvrier“-nek korán reggei kell a munkához látni és nem oly boldog, hogy az elmúlasztott álmat délutánig tartó heveréssel helyre üthetné. A „bal de nuit“ vagy is a reggelig tartó bálokban az ismeretes „jeux de macarous“ is divatos.

Vezetőnk még a többi barriérekhez is elakart kalauzolni, hogy „quelque chose de plus vilain“-t (valami csunyábbat is) lássunk; mert habár az, a mit e két helyen láttunk, magában véve is elég érdekes volt, a jellemző, eltorzult és csunyának torzszine mégis hiányzott belőle. Ő most a les mystéres des Parist-t akarta nekünk megmutatni; az itt látott társaság azoknak csak előcsarnokát képezi; de megvallom, én az előcsarnokkal is torkig voltam már; azon felül késő is volt; még másfél óra kellett volna, hogy a Montparnasse- és d'Enfer-ig érjünk, ezalatt pedig elkéshettünk volna. Ez estén tehát beértük, hogy több olyan utcát barangoltunk be, a melyekbe éjnek idejében sem katona-cirkáló, sem sergent de ville nem téved. Csak helylyel közzel pislog egy egy lámpa bús komoly világa a szögöleten, és egy egy lebúj roskadozó ajtaja hasábjain keresztül világit a fagygyúgyertya fénye, hirdetve, hogy itt mérik a mérget, mely nem engedi, hogy a nyomorúság hosszú életü legyen.

Gyorsan suhog egy egy árnyék egyik kaputól a másikig; egy rongygyal takart kéz a fejünk fölötti ablakocskából oly tárgyakat vet az utcára, melyeket még a legnagyobb inség is örömest nélkülöz. Amott az utca szinétől alig két lábnyira távol, papirral beragasztott kis ablak mellett a nyomorult szoba puszta földjén egy anya guggol a csecsemővel ölében; a kandallóban a nedves galy ég, mely a szobát füsttel tölti el; a gyermek alszik; a férj a láng mellett rongyokon hever; egy cserép tál, egy eltört korsó,- rongyok és nyomor a szoba bútorzata!

— Mily nyomorult élet! — suttogá a festész, ki tanulmányozásra való tárgyat lelt. Az asszony föltekint és megvetőleg hátat fordit nekünk; hisz kik lehetnénk, ha nem mouchardok, a „service de surete“ rendőrkémei! Ki más fogna leskelődni, a hol még a rongyszedők sem kapnak keresni valót!

Vándor.*)

Budapesti hirharang.

† A „Telivér szerzője,“ pályanyertes müvének hölgyszerepeire Jókainé, Feleki Munkácsy Flóra és Prielle Kornélia müvésznőinket kérte föl. Egyszersmind egy levél által fölkérte a hir- és divatlapok ismertebb tárcairóit és birálóit is, hogy müve főpróbáján jelen lenni, s a netaláni észrevételeket megtenni sziveskedjenek. Ez lesz az első ilynemü

*) Hequet birálatát örömest közöljük, mert ön izlése elég biztositék arra, hogy olvasóinknak élvet és okulást nyújt. Csak ne legyen nagyon hosszú. A „párisi titkok“ folytatására is számolunk. Szerk.

próba a nemzeti szinpadon, bár más világhirü szinházaknál a főpróbákra mindig meghivják a tekintélyes birálókat; hanem ottan persze nem tartja magát minden iró Racinenek, és minden szinész Talmának.

† A nemzeti szinházban a „Hamupipőke“ (Barriere „Cendrillona,“ s Feleki jutalomjátéka,) jövő hetfőre halasztatott, az „Észak csillaga“ pedig Bignio javára május 7-dikére. Zöldi jövő vasárnap a „Cigány“ cimszerepében fog föllépni, s mellette Rózsit Prielle Kornélia fogja játszani, melyet egyik legjobb szerepének tartanak. Tóth K. pályanyertes „Egy királynő“-jét, pár hét múlva — talán május 11-dikén — remélik előadhatni.

† A „Kisfaludi-társaság“ pihen hamvaiban, habár egy időben azt álliták, hogy „phoenix-módjára“ fog föltámadni, és megifjodni. E jelentékeny szépirodalmi-egylet élén egykor báró Eötvös állott, s ujraalakulása bizonyosan szép lendületet adna költészetünk ügyének. Hanem néha Homerus is — alszik.

† Halmágyi Sándor (a Szép. Közlönyben) egy régi magyar szó fölelevenitését inditványozza. E szó gerezna, anyit jelent, mint — palást.

† Egy mükertész — irja a Néplap — a szines gyümölcsökön rajzokat, cimereket és betüket tud előállitani. Eljárása egyszerü. A kivánt ábrákat finom papirból kivágja, s rá ragasztja a gyümölcsökre, midőn szint kezdenek nyerni. A papirral igy betakart helyek eleven fehérségüek maradnak a pirossá vagy más szinüvé vált gyümölcsön. E mesterséges rajzokkal némely virágot is föllehet cifrázni. A ki tehát akarja, nemesi cimereit ezentúl nem csak a szolgák livrée-gombjain, hanem még gyümölcsösük almáin is pompáztathatja.

† Fényes Elek „szózatot“ ir a magyar biztositó társulat érdekében, másképen: a jelen igazgatóság ellen. Meglehet, hogy itt is mint minden kezdő társulatnál vannak hibák, hanem az intézet érdekében jobb lenne e szózattal elhallgatni. Hanem hiába, megmondá Petőfi: „a párt, a párt és mindörökké a párt sok század óta átkos jelszavunk.“

† Ha mind költő volna, a ki verseket irt valaha, akkor bizonyára több lenne a költő, mint az olvasó. Hiszen mi könnyebb mint egy közönséges rimes verset irni? s melyik ember nem kisérlé meg azt, legalább szerelmes diákkorában? Csakhogy ezelőtt a „szerelmes diákok“ szépen eltevék verseiket az igénytelen asztalfiókba, s örültek, hogy senki sem tud felőlük semmit; mig a mai világiak a jó szerkesztőket rohanják meg velük, sőt mai nap már többre is bátorodnak, s kiadják — előfizetési uton. Ily zsenge előfizetési felhivások keringnek ma is bőséges számban: s kisértik és ijesztgetik a jámbor olvasót! A fiatal szivek e bátorságának tulajdonithatjuk, hogy ma már a legjobb iró sem kap elég előfizetőt, mert általában alig van most dolog, a mitől jobban félnének, mint az — előfizetéstől. Hogy is ne? hányan fizettek már elő egy-egy költészeti virágbokrétára, s kaptak drága pénzükért egy csomó — zöldséget.

† Ma a székesfehérvári előkelő közönséget egy bánatos szertartás szomoritja. Gyászmisét tartanak azon fiatal bájos hölgy emlékezetére, ki folyó hó 19-én szünt meg élni. Bájai, müveltsége és virágzó fiatalságánál fogva arra volt hivatva, hogy boldog legyen és boldogitson; és a sors még is úgy akará, hogy halála által fájdalom-könyeket okozzon mindazoknak, a kik ismerék és szerették. Tisztelői közel és távolban szomorún fogják megőrizni e bájos ifjú magyar leány emlékezetét, és neve nemcsak a sir keresztjére, hanem sok részvevő, szerető szivbe lesz bevésve. E név: Heringh Ida.

† A mit szeretne az ember, az ritkán történik meg, s a mi megtörténik, azt ritkán szereti. Az olvasó világ is, hogy örülne ha újra hallhatná Tompa szép zenéjü lantját, ha olvashatná Arany „Toldijának“ középrészét, ha megjelennék a Jókai „Felfordult világa,“ ha Szász Károly eredeti verskölteményeiből is kiadna már egy füzetet, s ha Gyulai Pál, ki anyi szép költeményt, beszélyt, szépmütani cikket, s végre egy regényt is irt, végre ráhatározná magát, s egy pár kötettel gazdagitná az irodalmat. Helyettük azonban egy csapat kezdő iró ostromolja a közönség erszényét és türelmét. Mindenesetre baj, hogy a mi kellene a közönségnek, az nincs, a mi van, az meg nem kell.

† Simonffy Kálmán körútat akar tenni Fátyol Károlylyal, hogy nemzeti zenénk legszebb darabjait országvilág előtt megismertesse. Erre mindenesetre igen alkalmas eszköz: a Fátyol K. gordonkája.

† Liszny ai Kálmán barátunk fogta magát, s maecenasa lett „a zsönge tehetségeknek.“ Nem olyan maecenas azonban, ki könyveiket kiadja; isten őrizzen; ő csak nevét dobja — mint Brennus-kardot — egy-egy előfizetési fölhivás sulytalan mérlegébe. Nem igen régen az „Alföldi pacsirtát“ ajánlá, most pedig valami „Tavaszi pillangókat“ ajánl — Madarassytól. Mire valók ez ajánlatok? A magyar példabeszéd szerint: a jó bor cégér nélkül is elkel, a gyönge pedig minden cégéreskedés mellett sem vonja a közönséget.

† Szép-Mátray Laura, Pázmán újvidéki szintársulatához szerződött.

† Teresa de Rossi született gróf Bukovics énekesnő, — mint mondják — a múzeumteremben e napokban hangversenyt fog rendezni.

Vidék.

Miskolc, april 23.

Legnagyobb ujdonságunk a — vasut. Ez hir szerint jövő hó közepéig fog megnyilni, s a megnyitás ünnepélyeül a helybeli kisdedóvoda javára nagyszerü bál van készülőben, mely a fölkért nők adományainak kisorsolásával lesz összekötve. Mulathat is, nyerhet is tehát, a kinek van jó kedve és szerencséje. Itt a conjecturalis viszketeg kiterjed már a vasút káros vagy hasznos következményeire is. Sokan állitják: hogy az káros lesz az egészre nézve, hasznos pedig csak egyeseknek; fog é nyerni általa nemzetiségünk? erről mélyen hallgat a jós tehetség, és jól is teszi. Hanem azt mondják, ha ugyan igaz, hogy legjobban örülnek a finn — lapp — csuvasz s többefféle nyelvek rendithetlen buvárai, kik a vasúti hálózatok előhaladásával megközelitve látják azon világrészeket, melyben bizton üzhetik — danaidszerü kutatásaikat. Lám! mily boldog lesz a nemzet, ha egyszer tudni fogja: honnét jöttek a magyarok? kik legyenek rokonaik? nyeregben pállitott nyers vetrecét ettek-é vagy töltött káposztát? s csimbókba font üstököt viseltek-é, vagy körhajat? Nem volna é jó, ha ezen bölcs urak egyelőre arról is gondolkoznának: hogy majd hová megyünk?

A szinházra térve, a közkedvességet nyert kis Hegedüsné után, a ki mindig telt házak, zajos tetszés és koszorúk közt szerepelt, Egressy Gábor a jeles művész és általában szeretett földink april 13-kán végezte be vendég-előadásait, nagyobb részt teli házban. Ezúttal úgy szólván ő zárta be a szini télszakot, hátrahagyott kedves emlékével. Müélvezet őt látni, de anyival fájdalmasabb tudni, hogy e művész-szegény hazában van igazgatóság, mely e megbecsülhetetlent oly könnyeden mellőzi. Nyolcszor lépett föl szinpadunkon: Brankovics György, Hamlet, Othello, Legjobb az egyenes út (Krumm Illés), s Egy úr és asszonyság, Makrancos hölgy, Zolky a vén diák, (a szinház javára, minden dij nélkül,) és Lear király szinművekben. Tehát nyolc szerep közt négy nagy Shakspeare-alak. Fölösleges mondanom, hogy a tapsviharnak és kihivásoknak vége hossza nem volt. A vidék majd csak megőrzi valahogy a nemzet diszét, melyet oly egykedvüleg taszitott el a nemzeti szinház igazgatósága.

E szini folyam alatt háromszor adták „Bankbánt,“ és négyszer, még pedig csaknem egymásután a „Falusiakat“ Szigetitől, mely igen kedvenc darabja a közönségnek. Adni kellett utójára a begyült nagy vidéki közönség óhajtására. Éljen Szigeti! kivel együtt — a mint halljuk — Réthi társulatot alakit. Nem irhatom le azon keserü szánalmat, melyet a jeles szinész-triumviratus számüzetése ébresztett nálunk, minden honfi-kebelben.

Latabár Endre föloszlatván társulatát, bucsút vesz a müzsák templomától. Mondják azonban, hogy később ismét társulatot alakit. Nálunk keveset tett a közönségért, mind a mellett szivesen kivánunk neki — szerencsés utat. — d —

Rimaszombat, april 20.

Nagy tiszteletü Terhes Sámuel, rimaszombati reform. lelkész, s gömöri egyházkerületi esperes úr félszázados papságának aranyünnepét folyó hó 28-án fogjuk megülni. Egyházunk mindent elkövet, hogy e kegyeletes ünnepély — a tárgyhoz méltólag — kellő fény- és diszszel tartassék meg. Az érdemekben megaggott nagytudományú férfi irányában beakarják bizonyitani az egyházmegye, és hálás hallgatói, hogy ha tán a természetben

„Nem úgy van már, mint volt régen
Nem az a nap süt az égen,
Nem illatozik a virág!“ *):

de a tiszta jellem, s a valódi érdem mindig egy és ugyan az, s változásnak nincsen alávetve, — a melyre az elismerés napja, — ha előbb nem, de az élet alkonyán bizonynyal föltünik, s beszegvén arany sugáraival a már sötétülni kezdő láthatárt, azt még egyszer ragyogóvá teszi, s a forró ragaszkodás hervadatlan virága hasonló a folyondárhoz, mely reggel kinyilik, s bár napközben bevonja szirmait, de estefelé már kelyhei ujolag kinyilván: füszeres illatával elárasztja ápoló kertészét!! A vallásos szertartások végbezvitelére egyik szónokul — a szivek megindításában páratlan pelsőci lelkész — tiszt Szentpéteri Sámuel úr kéretett föl.

Sok jeles vendéget várunk. Emelni fogja az ünnepély nagyszerüségét az, hogy épp akkor egyházmegyei gyülés fog itten tartatni. A részleteket annak idejében megirom.

Balaklava.

*) Ezen, a maga idejében közkedvességü népdalnak t. Terhes Sámuel úr maga a szerzője. B.

Deési levelek. II.

(Aprilis 17-én.)

Mindenkinek kedvére
Nem játszhat' egy szinész se!

(A nagy reményü román poéta költeményéből.)

Egy tordai levél engem is nehány sor irására unszol; mert tudnia kell az olvasónak, hogy mi erdélyi magyar kisvárosok egymás közt vetélkedünk az elsőség fölött. E vetély azonban nemes vetély, mert a szellemi küzdtéren történik. Melyikünk nyer, itélje meg a közvélemény.

Közelebb a „Cigány“ előadatása alkalmával, az itteni szintársulat igazgatója nehány sorral köszöné meg azon hő pártolást, melyben a közönség részéről eddig részesült, és jelenti, hogy az ujonnan szervezendő társulat

husvét után ujult erővel nyitja meg előadásait. Elmondhatjuk, hogy közönségünk nem érdemetleneket pártol, mert mintegy tizenkét darab közül, még eddig egy sem lőn elrontva. Ilyen kis vidéki társulattól többet nem is követelhetünk. A „Falusiak," „Zsidó," „Fenn az ernyő nincsen kas" legjobban adattak elő. Ez utóbbiban Rejtei szerepét Krasznai jól személyesité, s jelenés közben is kitapsoltatott. Ez is elég cáfolat a tordai levelező szigorú itélete ellen. (Bocsánat! a birálat sok művet és művészt kénytelen megrónni, habár a közönség tapsolja is. Ha tapsok után indulnánk, akkor nagyobb értéket kellene tulajdonitanunk a „Szökött katona"-beli Zrinyi kávéházi életképnek, mint a Romeo erkélyjelenetének, mely legalább a nemzeti szinházban mindig gyérebb tapsokat kap. Átalában nem volna tanácsos, ha a tapsoknak döntő erőt tulajdonitanának a szini tudósitók, kik legjobban tudhatják, hogy az sokszor nem egyébb közönséges tömény-füstnél, minden tüz nélkül. Szerk.)

Krasznai tehetségét és szorgalmát a deési közönség kellőleg méltányolja, s ő e méltánylásból kellő buzdulást meríthet az előhaladásra. A „tordai nagy harang" túlságos szigorú volt iránta, valamint Barna Mari iránt is. Mind kettő reményteljes szini tehetség, kikből egykoron igen jeles szini tagok válhatnak, ha tanulnak és nem kedvetlenednek el hasonló méltatlanságok miatt! Barna is több kiméletet érdemelt volna. Ő a „Falusiakban" a nagybátyát, s a többi hasonló szerepeket mindig helyesen személyesiti.

Az első és második tordai levélben különben egy kis ellenmondás is van. Az első azt mondja: „nincs tüz a szinészekben;" második: hogy tüzelnek. Már melyik igaz? Mi Deésre sem Talmát, sem Devrientet nem várunk, de ezekre a tordai levelező sem számolhat, miért tehát e túlságos eljárás a vidéki szinészek irányában? — Vidéki társulatok, ha az előadás pontos, összevágó, nagy tehetségek nélkül is jó hatással működhetnek. Ezt pedig Pozsonyi társulatától sem lehet megtagadni. E társulat közelebbről még Molnár és Sztupka urakkal is szaporodott. Mi jelen körülmények között, a vidéki magyar szinészetnek nem kis fontosságot tulajdonitunk a honi nyelv terjesztése miatt, hanem úgy látszik, hogy a sokat emlegetett román költőnek igaza van, midőn irja:

Hiába tudunk irást,
Bajosan értjük egymást.

r. l.

Ó Torda, april 14-kén.

Egy tordai levelező e napokban kicsinylőleg szólt Barna Mari fiatal szinésznőről e lapokban, egy deesi ellenben megdicsérte. Kérdés tehát: melyiknek van igaza? annak-e, kinek az élre fent szigor, vagy annak, kinek a humanus kegyelet vezette tollát?

Mi úgy vélekedünk: hogy egy harmadik biráló dönthetne; s ha mi lehetünk e biráló, kimondjuk kereken: hogy e törekedve haladó, reménydús fiatal lánykából igen jó szinésznő válnék, ha tehetségét egy jobb szerkezetü társaság igazgatója karolná föl.

Itt mindenki szerette és pártolá e fiatal szinésznőt, s azért a deesi levél elismerését helyeselve olvastuk.

A m.-vásárhelyi kedélyes levelező is méltán róvja meg, a novitius nagyságokot? — A cimkórság betegsége nálunk valóban uralkodik. Mindenki rangot óhajt osztani magának, s maholnap a Királyhágón innen minden bokorban egy új nagyságot vagy méltóságot találunk. Mindez semmi baj se volna, ha az embereket egymástól még jobban el nem különzené, s a testvéresülést nem gátolná. Ezért kellene e betegség ellen folytonosan egy gyógyszert használni — a gúnyt. Gyógyszertárúl örömest ajánlkoznak a buzgó magyar lapok. B—d.

Bécsi hirek.

* A bécsi zenészek elhatárzák, hogy Bösendorfer emlékét egy Mozárt mise előadásával fogják megünnepelni.

* A női kézművek kiállitása — melyet a nőegylet rendezett — igen kedvező eredménynyel nyilt meg. 350 kézmű volt látható, melyek közül száz darab a kiállitással egybekapcsolt sorsjáték nyereménye lőn. Az első öt darab aranyos jutalmat egy férfi ing varrónője nyeré. Három aranyat egy kilenc éves lányka is nyert — himzéséért. Ilyen „kézmű-kiállitást" a pesti jótékony nőegylet is rendezhetne.

* Emlékeznek még önök Tipka Luizára, a nemzeti szinház egykori, kevéssé méltányolt énekesnőjére? Bezzeg méltányolják Prágában, hol „kitünő énekművésznő"-nek nevezik. E mellett ő nemcsak az operákban dalol, hanem dalol a költői lant húrjain is. Most jelent meg tőle egy füzet „Gedichte," mely Hardegg szül. Choiseuil-Daillecourt grófnőnek van ajánlva. Igen dicsérik pompás kiállitását, a mi ugyan olyformán hangzik, mint midőn egy báli hölgynek nem bájait, hanem ruháját (illetőleg szabóját) dicsérik meg. Vannak udvarias birálók is azonban, kik Luiza kisasszony mély képzelmét és szép nyelvét is emlegetik, mely kivált az „anyámnak", „ima" és „emléklap Augustának" cimü költeményekben tünik ki. Luiza k. a. maga, illő szerénységgel „sok tövisteljes és gyérrózsáju pillanat szüleményeinek" nevezi műveit. Ime mily egymásután szaporodnak az irónők. Ki hitte volna, hogy Gyulai Pál hazánkfia „nőiróság ellen" szórt bombáinak ily kevés hatása lesz a nagy világban.

* Prága megakarja előzni valamenyi birodalmi szinházat a „Ploermeli búcsú" előadásával. Bizonyosan nincs oly kitünően hidegvérü karmesterei, mint a nemzeti szinháznak.

* Beszélik, hogy a máltai lovagrend, régi templomlovagi tevékenységébe akar lépni. A nagymester legelébb is Jeruzsalembe székelne.

* A kiewi oroszok megóhajták a balletet, s most egy igazgató időzik Bécsben, hogy egy táncztársaságot alakitson.

Külföld.

* Californiai magyarok. Jelenleg egyedül San Franciscoban—irja Xantus János — több mint 30 magyar tartózkodik, mondanom kellene: magyarországi, mert hisz az egész szám $^2/_3$ része zsidókból áll, kik közől csak kevesen beszélnek magyarul; s kik mindaddig, mig magyarnak tartatni bizonyos jövedelemmel volt kapcsolatban, kérkedtek, hogy ez meg az voltak; de mióta ilyesmi már nem ujság, s legkevesebb befolyással sincs a könnyenhivő amerikaira, — izraelita hazánkfiai fajuk átalános cosmopolitai elvei szerint élnek, magukat a helybeli szokásokhoz és körülményekhez alkalmazzák, minden áron vagyonteremtés felé törekednek, s szükség-é mondanunk hogy — boldogulnak...

Egy veterán huszár barátunk jól jegyzé meg róluk, hogy „a zsidó, — pokolban is zsidó!" s valóban úgy van, mert bármely részébe vetődtem a világnak, a hazánkbeli izraeliták mindenütt jólétet élveztek, s egyetlen egy magyar izraelitával sem találkoztam, ki szegénynek mondható. Egész fajukkal közös tevékenységgel, üzletrei képességgel, s a fukarság elvei szerint kezdenek valamit, sokszor a nélkül, hogy az ország nyelvét beszélnék, lépcsőről lépcsőre emelkednek, mig végre a gyufa- és szivar-ládikát, bolt, s a boltot aranyolvasztó műhelyek, bank, vagy más ily „sárga kereskedés" váltja föl. Még szorosabb jellemzésükre csak azt emlitjük föl, hogy egyetlen egy magyar zsidó sem dolgozott Amerikában; — mezei vagy más nehéz kézimunkát értve a dolog alatt. Ilyesmitől félnek, mint a kisértet a szentelt viztől; s úgy látszik méltán, mert nehéz munka utáni gazdagodás sokkal ritkább esemény, mint az üzérkedés utáni.

A Gr. V.-féle aranyolvasztó-gyár, melyet pár év alatt terjedelmesen megismertettem a magyar közönséggel, (lásd amerikai levelek), szomorú sorsra jutott. V. S. és Molitor távoztával az itt maradt társak (Haraszthy és Uznay) nyaktörő üzletekbe bocsátkoztak, s nemsokára a gyárnak azelőtt szép reményekkel kecsegtető állása oly bonyodalmas helyzetbe jött, hogy föl kellett vele hagyni, kár hogy V. és Molitor annak idején vissza nem jöttek, mindent rendbe hozhattak volna higgadt és megfontoló természetükkel; de jelenleg már késő, segiteni az ügyön nem lehet, Molitor ugyan visszajött Londonból, de csak akkor, midőn már egész vagyona kifüstölgött a gyár kéményein; s jelenleg ott áll szegény ismét, a mint évek előtti Californiába jöttekor állt; újra kezdi a pénzteremtést. Öcscsével e napokban az egyesült-államok pénzverő házával szemközt egy olvasztó- és osztályozó műhelyt nyitott, s ismét meglehetős jól kezd ügyök folyni.

Uznay egy ezüst bányát vett Alsó-Californiában, La Paz környékén, s e napokban fog leutazni, a bánya kezelését személyesen átveendő.

Haraszthy Ágoston lemondott végre valahára minden — úgy se magyar táblabirónak való — nyaktörő speculátióról, Sonomai birtokán lakik, gyümölcsöt és bort termeszt, borjúkat nevel sat., s megvagyunk győződve, kevés év alatt többre fog jutni, mint az aranyolvasztással.

Az egykor hires aranyolvasztó jelenleg egy magyar zsidó kezeibe jutott, ki a táblabirákat ügyesen hálóba fonta, kijátszotta, s jelenleg romjaikon elmélkedik jövő nagyságáról!

Nem mulaszthatjuk el különösen emlékezni egy itteni derék hazánkfiáról, neve Vörös József. Mikor utólszor láttuk Jóskát, évek előtt volt Saint Louisban, hol épen akkor megnősült, noha szegény volt mint a templom egere. Saját és neje fillérein egypár láda kalapot és sapkát vásárolt, s Californiába költözött szerencsét vadászni! Jelenleg a város legelőkelőbb részében két háza van, a város legjelentékenyebb kalapraktára, és egy ezzel összekötött terjedelmes kalapgyár tulajdonosa, s hozzá még egy kis tőkepénz birtokosa. Vörös barátunknak már 3 gyermeke van, s e napokban várja a negyediket; az első a tengeren született ide utazásuk alatt. Vörös hazánkfia abaúji születés.

Van azonban egy hazánkfia San Franciscoban, ki élő bizonysága annak, hogy Magyarországban is találkozik vállalkozó szellem — helylyel-közzel legalább! Hazánkfia neve Putzer, pécsi születésü, oly tősgyökeres magyar ember, hogy alig beszél valamit németül, s angolul éppen semmit, noha 3 év óta lakik ez országban! — Putzer hazánkfia a legelső hirre, hogy Amerikában a borok jól kelnek, egész ingó és ingatlan vagyona árán magyar borokat vásárolt, Triesztben mindenestől hajóra szállott, s Californiába úszott. Ide érkezve — hogy, hogy nem maga sem tudja — borait szép nyereséggel eladta, pipára gyujtott, s igazán magyar fogalommal ismét személyesen haza utazott új borokért, nem rég ide másodszor megérkezett, s borait detto jól eladta. — Ha olvasóim megtudják, hogy Putzer éppen 60 éves jelenleg, csak és egyedül magyarul beszél, Pécset mészáros gazda volt egész életében; s mégis nemcsak oly merész volt egész vagyonát ily nyaktörő s bizonytalan vállalatba fektetni, de kétszer ide és visszautazott tengeren a Cape Horn (szaru fok) felé, mely utazás összesen közel 40 ezer mérföldre tehető, alkalmasint bámulni fognak, s velünk együtt őszintén kivánni, hogy Putzer hazánkfia vállalatát siker koszorúzza.

A tengereni kóborlást mindazáltal tökéletesen megunta már Putzer úr, s jelenleg in

tézkedik, hogy időszakonkint a borok ide küldessenek; miután értésére adatott, hogy a pénzt haza küldheti a nélkül, hogy személyesen vele utazzék, s a borok szintén ide fognak érkezni a nélkül, hogy személyes őrizete szükségeltessék.

Putzer egy terjedelmes pincét bérelt a város közepén, hol borokat tart részletes eladás és italonkénti kimérés végett. A pincében egyúttal egy tekeasztalt tart, s közönségesen elég látogatója van, különösen ausztriai és szászországi németek, vagy poroszok.

Amerikában átalán azon szokás uralkodik, hogy kávé és borházakban egész napon át teritett asztal létezik, különféle sültekkel és zöldségekkel, melyekből a látogatók kielégithetik magukat — ingyen. A gazda azonban elvárja minden látogatótól, hogy ha evett, igyék is, s mivel az italért fizetni kell, el lehet gondolni, hogy a gazdák nem vesztenek. Az ily élésmód mindazáltal olcsó, s sok ember létezik Amerikában, ki egyedül ily házakban él. Mindenki ehetik a menyi tetszik, aztán egyet iszik, miért csak 12½ centet fizet San Franciscoban, azaz körülbelül egy huszast, a legkisebb forgalomban levő pénzt. Ha valaki ilykép él, két ily evés elégséges naponkint, s 25 centbe kerül; mig szállodákban — sokszor alávalóbb ebédért — 75 centet sőt 1 dollárt kell fizetni!

Putzer hazánkfia természetesen szinte ily asztalt tart, noha nem lehet fejébe verni, miért „traktáljon ő ingyen vidéki gyütt-ment embereket“ (saját szavai.) — — Asztala azonban kizárólagosan magyar; füstölt kolbász, töltött káposzta, turosrétes, gulyáshus sat. napirenden van, s tegnap tisztelemre halász-levet rendezett paprikásan, melyet szerencsénkre kivülünk senki se volt képes megenni, mert a kóstolásnál már elégett szájok. A halász-lé igen jó volt, 10 vagy 12 tengeri halból készitve, de Putzer ki nem állhatja mind a mellett a tengeri halat; s határozottan állitja, miként, ha hinné, hogy nehány baranyai csukát, pontyot és harcsát importálhatna itteni elszaporitás végett, szivesen haza utaznék még egyszer fáradságot és költséget nem kimélve. Ismét egy eredeti magyar idea! (M. S.)

* Majna-Frankfurtban egy roppant nagy hangverseny-termet épitenek, mely (maga a terem) 77000 forintba kerülne.

* Cyabrillán, melbournei francia konsul meghalt. Arról nevezetes, hogy férje volt Mogador Celestának, egy kalandjai és memoirjai által hiréssé lett asszonyságnak. Erről a nevezetességről azonban Cyabrillán úr bizonyosan szivesen lemondott volna.

* Siberiában is terjed a müveltség. Irkutsk városban most már öt nyomda van, melyek eléggé elvannak foglalva. Cirow úr pedig vegytani fölolvasásokat tart az irkutski mivelt közönségnek, melyeken a siberiai kormányzó is megszokott jelenni.

* A vasúti közlekedésnek egyik bámulatos eredményeként emlitik, hogy most Delsbergből (a berni kantonban) minden nap friss tejet szállitnak — Bázelen keresztül — Párisba.

* Párisban egy „La fille de Goethe“ (Göthe leánya) új regény jelent meg Niboyet Paulintól.

* Dreyschock Drezdában nagy sikerrel rendezé zongora-hangversenyeit.

* Azangolok nagyrabecsülik jelesebb lapiróikat. A nehány hó előtt elhalt Weir Vilmost, a „Daily News“ volt szerkesztőjét is azzal akarták tisztelői kitüntetni, hogy neki emléket állitsanak. A megnyitott aláirási ivet a „Daily News“ tulajdonosai 50 font sterlinggel nyiták meg. A „Timés“ is (noha Weir Vilmos mindig ostromlá,) 25 fontot irt alá. A begyült 500 ftnyi összeget azonban az elhúnyt iró szegény családjának adák át, s igy a boldogult sirjára csak egyszerü emlékkövet emeltek.

* Meyerbeer új dalművét előadták, még pedig (mint előre is képzelni lehetett) a legnagyobb sikerrel.

* A ninanei nagy égés után, egy család szomorúan ült a mezőn azon kis ingóság fölött, melyet a tűzvésztől megmenthetett. A férfit megkérdé egy arra menő: „Talán elveszett valakit az övéi közül?“ „Nem — felelé — hanem a mi pintyőkénk, a legszebb madár, a minő csak létezhetik, oda veszett a tüzbe.“ S könyek peregtek le arcáról. Ily nagy szeretettel csüggnek a wallonok az ő nemzeti madarukon, a dalos pintyőkén, minő minden családnak van, s mely nélkül egy munkás se tudna a gyárba menni.

* Brüssel és Namur közt a teherszállitó vonat posta kocsijában tüz ütött ki. Ezen postakocsiban különbféle Németország s Lüttichbe szóló áruk voltak, mintegy 100,000 fr. értékig, ezen felül egy selyem kelme csomag 10,000 frank értékü.

* Egy útazó szomorú vége. Schlagintweit Adolf gyászos végéről nehány sürgöny., melyeket Stairley lord a londoni földrajzi társulattal közlött, némely érdekes részleteket juttat tudomásunkra. A hét folyó tartomány felső részén egy sokkal beljebb nyugatra eső útat követett, mint testvérei Robert és Armin, Turkisztan felé, s azok utósó állomásán túl, messze északnyugati irányban haladt előre, midőn a kora eröszakos halál barátait és a tudományt törhetetlen erélyétől megfosztotta. Egyik kisérője Abdulah, ki Bokharán és Cabulon át Peschawerba tért vissza és egy másik kisérője Amir Mahomet, ki Edwardes ezredest levél útján értesité, a hires útazó végső napjairól következő részleteket deritenek ki. S. Adolf nagy fáradalmak után elérte Yarkand városát és ott a legbarátságosabb fogadásra talált. Midőn onnan északnyugati irányban Kokan felé indulna, egy csapat rajongó muzalman közé jutott Kargasnál (41° északi szélesség, 72° 50' keleti hossz.), és a kegyetlen Synd Wulli kán parancsára a város előtt lefejezteték. Miután felső India brit hatóságait e vállalkozó útas sorsa igen érdekli, remélhető, hogy napló jegyzeteiből legalább egy rész a bennszülöttek közt föl fog találtatni.

* Fürthben egy család, ki törött tükör darabokat vásárolt össze, s az azon levő kéneső részek összeszedésével foglalkozott, közelebb megbetegedett. A férfi családfő a beszivott sok kéneső miatt beteg ágyában önkénytelenül fölemelkedett, feje hol jobbra hol balra s minden test része magától mozgott; mint állitják az egész család a legnagyobb életveszélyben van.

* Hágából irják, hogy a halálra itélt Gunckel tábornok ezen itélet ellen megsemmisitést kért.

Nemzeti szinház.

† April 25. „Bánk bán.“

Mindenek előtt üdvözöljük az igazgatóságot, hogy a szünet utáni uj szinházi szakot a legjobb magyar tragoediával nyitá meg. Üdvözöljük továbbá Prielle Kornéliát és Komáromi Alajos urat, kik legelőször is ily kitünő magyar szerepekben kivánták magukat bemutatni.

Prielle Kornélia Melindája szép, kedves szinpadi alak; könyei meghatnak, mert a szenvedést egész igazságában tudja ábrázolni; de a szenvedély vulkán-kitöréseire nincs elég ereje. Őrülési jelenete finoman szinezett, s mégis megindító volt, de elébbeni játékában nem láttuk a vihart, mely e megtébolyodás örvényébe sodrá. Szép hangját, izletes öltözékét, és szabályos mozdulatait egyenlő dicséret illeti, s a közönség is meleg részvéttel fogadá minden jelenetében, habár látszott, hogy az ő művészete nem a tragoedia fenséges útján emelkedik magosra, hanem a gyöngéden naiv szerepekben és társalgási szinművekben. Bájaival tud hatni, de az erőteljesség hiányzik nála.

Bánk bánt Komáromi, Peturt Rónai játszá. Az elsőt — ki egykor Othellot köztetszés mellett játszá szinpadunkon, — a közönség szivélyesen fogadá, s leghatásosabb jelenetében — midőn Gertrud királynőt megöli — többször kitapsolá. Szép alakkal és jó hanggal bir, de mozgásaiban a szabályosságra, és szavallatában a jellemző árnyalásokra több gondot kellett volna fordítnia. Ma különben elfogúltnak látszék, és heve több helyütt elragadá; különben épen e hév lenne az, mely őt kiemelhetné, ha azt a helyzetek szerint korlátozni birná. Izlés, tanúlmány és gondolkodás ez önuralomra is rásegithetik, mely nélkül bevégzett drámai jellemet nem ábrázolhat, ha csak puszta utánzó nem akar lenni, a mitől egy ily elismerést érdemlő tehetségnek mindig óvakodni kell.

Rónai Petur bánjából a méltóság hiányzott. Hangját sokszor egészen kifeszité, de épen ilyenkor tünt ki leginkább, hogy menyire hiányzott belőle a lelki tartalom. E mellett szavallatában mit sem árnyalt, mi által jellemfestése egyszinü lőn, pedig a szinpadi egyszinüség nem egyéb, mint maga a szintelenség. Azt is figyelmébe ajánljuk, hogy a pathosz ott alkalmazva, a hol nincs rá szükség — üres álpathosz. Mily mesteri volt e mellett Egressy Petur bánja! De ne is emlékezzünk reá.

Rónainé csinosan játszá Izidóra kis szerepét.

Bevégzett egészet ez este csak Tóthtól láttunk, ki Biberachot humorteljesen játszá, és Jókainétól kinek szép magyar beszéde és tragikai ábrázolása, ma az előadók hiányai mellett kétszeresen kitünt.

Közönség szép számmal volt jelen.

† April 26. „Linda“ Donizettitől. Sirvalt Mariotti, Pierottot Hajnal Hermin énekelték.

Bátran kimondhatjuk, hogy az új nyereményekben nincs nyereség. Mariotti olyan lámpalázt kapott, hogy hangja — mely a próbák alatt némi reményt költhetett — egészen oda lőn, és sem énekelni, sem játszani nem birt. A nagyszámú közönség hangosan tudatá nem tetszése jelét.

Hajnal Hermin k. a. ezúttal először lépett szinpadra, s igy nem csoda, ha félt. Hangja és természeti adományai jövőjére nézve nyújtanak némi reményt, de élvezetet még most nem. A szó teljes értelmében kezdő, minő nem tetszhetik a mi közönségünknek, mely nyilván oly jó operát követel, a milyet nem is képes föntartani.

Ormai tanúsitá, hogy nehány erőteljes hang birtokában van, de azt még jobban tanúsitá, hogy képzetlen énekes.

Ezek voltak az előadás árnyoldalai; fényét pedig Hollósy Kornélia bájos énekelőadása, lelkes kifejezése és trillái, Füredi erőteljes éneke, és Benza ügyes és ezúttal finom komikai játéka képezék. Ma igen el kellett szomorodnunk, midőn egymás mellett láttuk azokat, kik operánkban úgy szólván nem sokára már a multat képviselik, a más oldalon meg azokat, kik a jövő folytatására vannak kiszemelve. Itt is Augustulusok következnek, az Augustusok és Augusták után.

Igazitás. Emilia közelebbi beszélyében a 47-dik számban, a IV. szakasz hetedik sorában „tilosvágy“ helyett tetszvágy olvasandó.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

☞ Mai számunkhoz előfizetési fölhivás van mellékelve Emich Gusztáv és Vahot Imre nagy naptárára.

Budapest 10-dik évi folyam. **51.** **Szombat, április 30-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Csillagfényes éjjel.

Csillagfényes éjjel. . .
Ablakom kitárom,
Úgy tekintek szét az
Álmodó határon.

Álmodó határon
Titokteljes árnyak,
Csendesen, álomport
Hintegetve járnak.

A lég oly szeliden
Mozdul olykor egyet,
Mint az alvó lányka
Ajkán a lehellet.

Egy-egy érintése
Énhozzám is elhat, —
Alig ismerem meg:
Szellő-é vagy illat?

Bámul a sok csillag
A virágos kertre,
S bámultában egy-egy
Harmatcsöppet ejt le.

Édelegve hajlik
A virág virágra,
Titkukat csupán a
Fénybogárka látja.

Hallga csak! — a jázmin
Megrezzen, megszólal,
Gyönge rezzenéssel
Édes álmos szóval.

Fülemile rakott
A bokorba fészket,
Ő cseveg, vagy tán csak
Álmában beszélget?..

Ti a félhomályban
Járó titkos árnyak:
Hozzatok szememre
Könnyű, édes álmat.

Úgy szivemhez szólt e
Kis madár beszéde:
Hadd aludjam el rá,
Hadd álmodjam véle!

Illésy György.

REGÉNYES HAJLAMOK.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

Flóra szeretett volna tiltakozni, ha mert volna, hogy ő nem álmos; igy azonban, bár nem szivesen, követte nénjét. Az urak még tovább mulattak az ebédlőben, bár Fekete István tiszteletes úr már harmadszor vette kezébe fehér gombú nádpálcáját.

Mikor a két hölgy a hálószobába ért, Flóra szótlan vetette magát nénjének nyakába, s egymásután többször hevesen megcsókolta.

— Mi bajod? — szólt a delnő.

— Semmi, Mari néni, — felelt a leányka, csak magát nagyon szeretem.

— Csak légy csöndesen, édes gyermekem, viszonzá a néni; ideje már nyugodni.

Csöndesen is volt Flóra egy ideig, hosszú ideig; akkor megszólalt:

— Mari néni, nem tudok aludni.

— Csak aludjál, csittitá nénje. Aztán vigyázz, mit álmodol az első éjjel; az teljesülni fog.

— Igazán?

— Igazán, igazán. De hallgass már.

— Nem szólok többet.

Ismét csöndesen volt egy ideig Flóra, aztán újra megszólalt:

— Mari néni . . . . . .

De feleletet többé nem kapott.

II.

Hogy mit álmodott Flóra az első éjjel, arról senkinek sem szólt; önök tehát belátják, tisztelt olvasók, hogy beszélyirónak lehetlen szólni arról. Azt mégis gyanitjuk, hogy jót álmodhatott, mert másnap oly bolondos jókedve volt, hogy mihelyt magányosan maradt a szobában, táncolni kezdett.

Özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagyságának most első gondja volt kis húgát bevezetni a spajzba, konyhába, s a regényolvasásba. Az utóbbiban legtöbb haladást tett.

Olvasott ugyan Flóra lopva pár regényt már a nevelőintézetben, bár a madame szigorúan eltiltotta ezeket az ártalmas könyveket. (A madamenak hihetőleg nem igen árthattak, mert folyvást olvasta.) Most többé senki nem tiltotta, Gábor úr sem, ki maga ugyan soha nem olvasott könyvet, hanem helyeselte, hogy leánya olvas. Majd ha jönnek a grófi kérők (mert, hogy jönni fognak, arról nem kétkedett), lássák, mily müvelt az ő leánya.

A grófi kérők sokáig késtek, s Berky Gábor úr vendégszerető háza ezután sem igen telt meg másféle vendégekkel, mint a helybeli compossessorok, Fekete István tiszteletes úr, s ennek reményteljes fia, ki ép oly elmaradhatlan mindennapi vendég lett, mint Jakab Mátyás úr.

És most már beszélt Béla franciául, gyönyörködhetett benne Gábor úr, ha ugyan honn volt, mi most ritkán esett meg, mert egész őszszel a Tiszán túl járt az öreg Fricska fiával, s diadalmasan veretett meg minden agarat, mely versenyre mert szállni. (Persze, az irigy világ ezt szokás szerint eltagadta.)

Hogy Béla úrfi s Flóra kisasszony ezalatt csupán a francia nyelvben gyakorolták magokat és semmi egyebet nem beszéltek, azt csak Gábor úr hihette. Ő meg volt győződve, hogy Béla sokkal mélyebb tisztelettel viseltetik a nagyságos familia iránt, mint hogy eszébe jutna az a vakmerő gondolat, udvarolni Flórának.

Flóra maga ezt nem találta valami vakmerő gondolatnak, főleg miután kedves nénjétől hallotta, hogy a dicső lovagkorban a szegény iródiák Eginhárd szerette Nagy Károly császár leányát, és végre nőül nyerte, mert a szerelem előtt nincs akadály. (Flóra el is olvasta rögtön ezt a szivreható szép történetet.)

Beszélt még Mari néni sok ily szép történetet, s közbeközbe jó oktatásokat.

— Ne hallgass csak szived szavára. Ha egykor választanod kell, válaszszad azt, kihez szived vonz, legyen bár szegény; hidd el, a szalmás kunyhóban föltalálhatod a boldogságot, ha ott van a szerelem. Hanem azt mindenesetre megjegyezd magadnak, hogy a barna férfiaknak ne higyj (boldogúlt Schwarzburg kapitány is barna volt), kivált ha szép fekete bajúszok van; azok mind zsarnokok, szivtelen prózai lények (boldogúlt Schwarzburg kapitány szivtelen prózaisága abban állt, hogy rendkivül szerette a tormás virslit és a sört).

Ily módon igyekezett özvegy Schwarzburg kapitányné Flóra boldogságát előmozditni. Ha ő maga nem lehetett boldog,— gondolta,— de húgát boldoggá teszi; különösen megóvja a barna férfiaktól, hogy egy oly szivtelen zsarnok hatalmába ne essék szegény gyermek, ki sörrel és tormás virslivel él.

Flóra elhitte mind, a mit nénje mondott; elhitte azt is mind, a mit könyvekből olvasott. Ezt elég roszúl tette; de még roszabbúl tette, hogy elhitte azt is, mit Béla mondott.

Ha lett volna egy értelmes, praktikus gondolkozású jó barátja, bizonyosan igy szólt volna hozzá: Édes nagysád, vesse tüzre azokat a könyveket, s ne hallgassa tovább ez ábrándos inpraktikus beszédeket. Igyekezzék gazdag férjet szerezni, ki önnek kedveért fényes estélyeket ad, ragyogó fogatot tart, körülveszi önt királyi fényüzéssel, pompával. Hová gondol ön? A szalmás kunyhóban kukorica-kenyeret adnak önnek kezébe, s drága selyemruhák helyett kartonszoknyában fog járni. Érti ön? Kartonszoknyában, melynek rőfe tizenkét garas.

Meglehet, ha ily praktikus gondolkozású jóbarát találkozott volna, használt volna valamit; meglehet azonban, hogy semmit. A tizenhat éves leány képzeletében, ki még nem látta a nagyvilágot, gyönyörü szinekkel lehet lefestve az a szalmás kunyhó.

Nagyon természetes, hogy a kis kunyhóban kellett lakni egy érdekes ifjúnak, kiben a regényhősök minden nemes tulajdona egyesitve legyen. Berekházán hol találhatott ilyet Flóra? Igaz, hogy ott volt Jakab Mátyás úr, nőtelen, de őt csak nem vehette föl a regényhősök sorába; sem azt az egy pár zsiros kalapú, kurta nadrágú fiatal compossessort. A kis kunyhó lakosa tehát más nem lehetett, mint Béla.

Ezt Béla gyanithatta volna, sőt talán gyanitotta is, és mégsem mert nyiltan szólni; csak nehány félénk bókot, (melyek azonban semmi tekintetben sem versenyezhettek Jakab Mátyás úr bókjaival,) nehány félig rejtett célzást merészelt kiejteni.

Özvegy Schwarzburg kapitányné társaságában Béla eléggé bátran s eléggé okosan tudott beszélni, de ha Flórával egyedül maradt, kiállhatlan unalmas volt; az időről kezdett beszélni, vagy éppen egészen hallgatott. És Flórának mégsem jutott eszébe, hogy egy ily ember társaságában halálra unhatja magát a kis kunyhóban.

Szeretett volna Béla sokat mondani, igen sokat, azaz csak egy szót szeretett volna biz ő mondani; de ez mindig csak jó szándék maradt. Egyetlen egyszer merészelt valami nyilatkozatformát tenni.

Szép holdvilágos, csillagos este volt. Gábor úr valahol a Tiszán túl álmodozott az öreg Fricska fiának diadalairól, csak a hölgyek voltak honn, s vacsora után sétálni mentek. Jakab Mátyás úr, ki a nagyságos úr honn nem létében kötelességének tartotta a nagyságos asszonyt mulattatni és Fekete Béla kisérték a hölgyeket.

Jakab Mátyás úr bámulatos szép bókokat mondott özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagyságának hófehér kezeire, s bátorkodott állitni, hogy a liliom hozzá képest fekete. Ezalatt Flóra és Béla nehány lépéssel előbbre mentek.

— Nézze ön, szólt a leányka gyermekes örömmel, mily szépen ragyog az a csillag ott! Az az én csillagom. (Láthatják tisztelt olvasóim, hogy Flóra kisasszony nem félt többé a kinevettetéstől, kivált pedig nem félt Bélától.) Hát az öné melyik?

— Az én csillagom nem ragyog az égen, felelt az ifjú; sokkal közelebb van.

Flóra jól értette, de azért meg nem állhatta, hogy meg ne kérdezze:

— Nagyon közel van?

— Nagyon közel, viszonzá akadozva az ifjú s elhallgatott.

Egy-két perc szótlan csendben múlt el; akkor jutott Bélának eszébe, hogy azt kellett volna felelnie: — Ön az a csillag, Flóra!

Egy-két perc ismét szótlan csendben múlt el, mialatt Béla azon gondolkozott, nem volna-é jó, nem volna-é késő, az elmulasztott phrasist elmondani?

A mi egyszer elmúlt, elmúlt. A beszéd nem fordúlt vissza többé a csillagokra, s ez meglehetősen lehangolta az ifjút, az ifjú kedvetlensége aztán a leánykát.

— Megkérem Mari nénit, hogy forduljunk vissza, szólt kedvetlenül Flóra.

— Ne kérje meg, még ne kérje! esdekelt Béla. (Szólnom kell most, vagy soha! gondolá.)

— Én nem bánom, viszonzá Flóra; de látom, hogy ön megunta már a sétát.

— Lehet megunni a boldogságot? szólt ábrándosan Béla.

Hogy félóráig járkálni a harmatos füben nem épen különös nagy boldogság, s azt bizony könnyen meglehet unni, minden olvasóm tudja. Flóra is jól tudta, s gyönyörtől reszketett, a mint e gondolatra jutott. — Én vagyok az ő boldogsága.

De most, istenem, mit csinálok? Mindjárt azt fogja kérdezni: szeretem-é őt? Azt nem mondhatom, hogy szeretem, az illetlen volna; az meg bűn, ha azt mondom, hogy nem szeretem. Hazudni nagy bűn. Lám, a regényekben is megvallja, a ki szeret. Jaj, nem, mégis nem! Meghalnék szégyenembe.

Kár volt aggódni a kis Flórának; a mitől rettegett, (?) nem következett be. Béla folyvást hallgatott, s csak keztyüjével bajlódott (egészen összetépte, miért ura atyja másnap méltán hasonlitotta a tékozló fiúhoz, kiről a szentirásban szó van.)

Hátha még látta volna tiszteletes úr az ő szelid fiát, mikor este haza jött? Bosszúsan vágta földhöz kalapját, mintha szegény kalap lett volna oka, hogy Béla úrfi nem merte bevallani azt a lángoló, romboló (egy pár új keztyűt már elrombolt) szerelmet, mely keblében dúl, s mely őt ez éjjel bizonyosan megfojtja.

Aztán adott önmagának oly neveket, melyeket aligha regényekből tanúlt, s melyeket beszélyiró a derék ifjú iránti tiszteletből elhallgat. Különben is nem anyira a novella, mint inkább a zoologia körébe tartoznak az érintett nevek.

Hogy a lángoló, romboló szerelem ez éjjel meg nem fojtotta Bélát, azért beszélyiró köszönetet mond a gondviselésnek, mely neki alkalmat nyujtott, hogy elbeszélését 10—15 hasábbal tovább folytathassa, s 10—15 forinttal többet tehessen zsebébe.

Tehát, mint volt szerencsénk már mondani, a szerelem nem ölte meg Bélát, hanem anyira nyugtalanitotta, hogy csak hajnaltájban tudott elaludni. Aludt aztán délelőtti kilenc óráig, mikor tiszteletes uram nem állhatván tovább a restségnek és hiú elpuhultságnak e példátlan nyilatkozatát, fölverte őt álmaiból.

Tiszteletes úr szomorodott szivvel idézte Sardanapalt, kit az ő fia felülmúl a hiú elpuhultságban; idézte továbbá ama mély bölcseségü latin verset: — Sex horas dormire sat est. De minderre Béla azzal felelt:

— Jobb volna örökre elaludnom!

Tiszteletes úr e szavakra szoborrá vált, (méltóztassanak jól megérteni tisztelt olvasóim, ez csak olyan költői kifejezés, mert tulajdonképen, valóságosan, nem vált szoborrá tiszteletes úr,) mozdulatlan, szótlan állt fiának ágya előtt. Most már megbánta Béla úrfi elhirtelenkedett szavait (beszélyiró itt alkalmat vesz moralis oktatást adni a tüzesvérü fiatalságnak, s figyelmezteti őket, menyire káros az elhirtelenkedés) s kihajolván az ágyból (ismét elhirtelenkedést követett el, mert e kihajlás következtében könnyen földre bukhatott — s lábát törhette volna), gyöngéden kezet csókolt atyjának.

Fekete István tiszteletes úr elfordúlt és zsebkendőjét szeméhez emelte. Panaszkodott nagyon a szél ellen, mely szemeit tele fútta porral; aztán kiment a cselédek után nézni. Az ugyan megfoghatatlan volt, hogy a nagytiszteletü úr, dolgozó szobájából, az asztal mellől, mikor két kezével takarta el szemeit, hogyan láthatott mégis a cselédek után?

De nem is gondolt most a burgundi répa ásatásával; csak azon gondolkozott, mi baja lehet annak a fiúnak? Gondolkozásának eredménye az lett, hogy ezt a rosz fiút az teszi oly különös kedvetlenné, mert a szünidő letelt, s pár nap múlva Pestre kell utaznia; hogy ez a rosz fiú megérdemelné a dorgálást, de most egyszer legyen neki kegyelmesen elengedve.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatás.)

— Nem tévedek, már hajlik, — meg fogom őt törni! — vélekedék magában Brummel. De hogy erre nem gondoltam előbb. — Valjon volt é már pisztoly az ön kezében, Price úr? — kérdezé aztán hangosan.

— Igen — igen ritkán. De ön csak nem akar — —

Price nehány lépésnyire visszatántorgott.

Brummel bátran eléje lépett.

— Vallja csak meg, hogy még sohasem vivott pisztolyra.

— Azt hiszem, hogy nem; de miért — —

E közben Price mindinkább az ajtó felé hátrált.

— De legalább a kardot tudja forgatni?

Price mindinkább hátrálva, felelt:

— Legalább? Nem; de mi szándéka van önnek? Mily gondolat!

— Önnek igaza van, furcsa gondolat! — szólt Brummel, s magában utána tevé: — Kezeim közt van! — Igaza van, párbaj nem lehet, kivált oly emberrel, ki szolgálatot is tett nekünk, — — hagyjuk ezt abban. Járjunk végére a dolognak: megfogja-é most ön mondani, miért vonja kétségbe, hogy én azon leányt birhassam, kit birni óhajtok, — nem! — kit birni akarok?

— De a kit ön nem fog birni, vagy talán nem fog, — igazitá ki szavát Price, hogy alázatos szerepéhez hű maradjon.

E közben egészen az ajtóig jutott.

— Ön hazudik! A leány az enyém lesz! — kiáltott Brummel.

— Ezt az idő fogja megmutatni.

— Arra nem várakozom, hogy önnek azt mondjam, miként hazudik. Ön hazudik! — ismétlé Brummel nagy tüzzel, remélve, hogy ez által Pricet megsemmisiti.

— De ez sértés! — válaszott Price, s kákabotját meghajtotta kezében, a mely önkénytelen mozdulattal egyátalán nem akart fenyegetőzni.

— Nem, ez nem sértés, hanem pofon! — kiáltott Brummel.

— Úgy kétszeres sértés, uram, mert én önnek vendége vagyok!

— Tehát kettős pofon!

— A melylyel ön engem fenyeget?

— A melyet tüstént ki fogok önnek szolgáltatni!

— Vigyázzon! — szólt Price, ki végre az alázatosság köpenyét levetette magáról.

— Tán öntől tartsak? Nevetséges!

— Én csak azt mondom, hogy vigyázzon!

— Eh, fejezzük be hát a dolgot, — szólt végre Brummel, mialatt botját s kabátját a szoba egyik sarkába dobta. — Én angol vagyok, ön is az, tehát öklöződjünk.

— Én méltóságoddal öklözödjem? Ez roppant megtiszteltetés!

— Megtiszteltetés vagy nem, az mindegy! Csak szaporán!

Brummel pompás öklöző állásba helyezte magát: kezeit öklökbe szoritotta, karjait előre nyújtotta, bal lábát hátra feszitette s szemöldeit összehúzta.

— Nem, uram, nem! A tisztelet! — — ah, én nem merek!

— Ahá, ön nem mer verekedni?! Nos jól van, majd elverem én önt!

— Nem hiszem, Brummel úr, hogy ezt tehetné, — viszonzá Price s kákabotját közben forgatta.

— Ah, nem hiszi ön! — kiáltott Brummel, s neki ment Pricenek.

Price, ki a dolog ezen kifejlését már pár perc előtt látta, botját most mindkét végén megfogva, azt kifeszitette.

E bot Price kezében fonálnak, kigyónak, valami megfoghatlannak látszott.

Villámgyors mozdulattal vetette most ezen különös alkotású hurkot Brummelra, kinek kezei pillanat alatt szük, kettős és erős kötelékkel lőnek összekulcsolva, úgy, hogy azokkal valamit tehetni képtelen lett.

Az öklöző már most nevetséges fogoly volt ellene kezei közt.

Price mosolyogva kérdezé a legyőzöttet, — ki mint kelepcébe került oroszlán — mogorván tekintet maga elé, — valjon kényelmetlen helyzetében szolgálhat-é valamivel Brummel úrnak.

— Egészen szolgálatára állok, — igy szólott. — Parancsol széket méltóságod?

Ő méltósága azonban rejtett dühhel iparkodott kezeit kiszabaditani; a csomó azonban oly művészileg erős volt, hogy iparkodásával azt még csak szorosabbra húzta.

— Ha inasra van méltóságodnak szüksége, úgy csöngetek.

— Az én inasaim — —

— Csöngessek?

— Uram, ön visszaél — —

— Vagy inkább akarja, mikép ajtaját kinyissam, hogy inasai lármázni hallják?

Brummel végre belátta, hogy igen hatalmas ellenséggel van dolga.

— Price úr, mily jutalmat kivánt ön azon esetre, ha engem a szép Peregrine birásához juttat?

Price kiszabaditotta foglyát, s igy válaszolt:

— Én semmit sem kivántam.

— Tehát kivánjon ön valamit!

— Nem, arra még nem érkezett el az idő.

— Ezen ember vasba van öltözve: minden lepattog róla! — gondolá Brummel.

— Ön tehát be akarja várni tervem sikerültét, mielőtt annak jutalmát követelné?

— Sőt ellenkezőleg; én annak nemsikerülését várom be, — szólt Price mosolyogva.

— Ön ügyes, Price, véghetlen ügyes!

— S most még mit kiván, Brummel úr?

— Kérje meg Peregrinet egy összejövetelre velem!

— Nicholson anyó jelenlétében?

— Mindenesetre.

— Itt, önnél?

— Nem, nem! ő náluk.

— Én is ott lehetek?

— Ha úgy tetszik.

— S kit jelentsek, ha az összejövetelbe beleegyezést nyerek?

— Brummel Bryan György urat, tisztet a tizedikből. Ez nevem s cimem.

— Ön tehát nem akar titkot csinálni belőle?

— Nem!

— De ha azt kérdik tőlem, hogy mit akar ön velük? Ha egyátalán tudni akarják, hogy mit — —

— Nem, Price úr, csak ön szeretné nagyon tudni!

— Különben az mindegy: akár ők, akár én! Mit szól erre?

Brummel ismét magára vette öltözetét, s igy válaszolt:

— Az az én titkom!

Price mélyen meghajtotta magát.

— Tovább nem kérdezősködöm.

— Hasztalan is volna az.

— Mikor lehet szerencsém, méltóságodat az „udvarias pontyban“ bemutathatni?

— Ma este, kilenckor.

— Ma este? Úgy sietnem kell, hogy ezt a hölgyeknek tudtára adhassam. Ah, igen! — tevé még hozzá, — önnek nem illenék, hogy azon ajtón jöjjön be, hol a rendes vendégek.

— A mint ön akarja! — mondá Brummel.

A koresma jobbján egy kis utcában, az ötödik és hatodik kút közt egy alacsony ajtót fog meglátni, a melyre egy vén saskesely van fölszegezve. Ez a kis bejárat.

— Aztán?

— Aztán egy farácsozat fogja útját állani, mely azonban csak derekáig ér. Ne igyekezzék sem alatta átbújni, sem fölötte átugorni, mert baj érhetné, sőt menjen végig a rácsozat mellett az első kanyarulatig. Itt menjen át a rácsozaton, s ekkor egy sötét folyosóba ér, melynek végén ajtót fog meglátni. Ott csöngessen, s magam fogom az az ajtót kinyitni.

Rövid gondolkozás után csodálatos hidegvérrel szólt Brummel:

— Ez tehát a kis bejárat, a mint ön mondá?

— Igen!

— Úgy csak inkább megyek a nagyobbikon be.

— A mint tetszik.

— Távozzék tehát, s értesitse a hölgyeket, Price úr!

XII.

Ezen este sokkal nagyobb csönd volt az „udvarias pontyban," mint mikor Brummel ott első látogatását tette. De az is való, hogy Nicholson anyó itala még nem gyulasztotta lángra a törzsvendégek melleit.

Majdnem észrevétlenül ment keresztül, a walesi herceg fiatal kegyence a korcsma nagy ivó teremén. Itt ismét találkozott mindazon tolvaj és haramia arcokkal, melyekkel multkor, — kik most nyugodtan iddogáltak, s terveket koholtak.

Azon figyelmetlenséget, hogy észre nem vétetett, azon körülménynek köszönheté, mikép gazdag katonai egyenruhája helyett egyszerű, de igen elegáns polgári öltözetben jelent meg.

Miután eljöveteléről Nicholson anyó előre értesittetett, egy oly szobában várta őt, melyet nagyszerűen szalonjának nevezett.

A tágas szoba hollandi módra volt bútorozva, mert ezen időben Anglia ezen idomtalan dolgokat Amsterdamból s Antwerpenből hordatta.

A padlat fele cserfakockákkal, fele pedig fenyűdeszkákkal volt kirakva.

A mestergerendás menyezeten tarka madarak voltak festve, s a két ablak fölött fehér és vörös-kockás függönyök diszelegtek, miknek az ezen korcsmát látogató hölgyek ruháival azon közös sajátságuk volt, hogy igen rövidek annak befödésére, a mire tulajdonképen rendeltettek.

Az ajtó mögött kakukos óra lógott, melyen a ráaggatott súlyok úgy hortyogtak, mint valami ökör.

Különben az egész teremben a legnagyobb tisztaság uralkodott. A fa bútor fényes volt, mint az érc, s az érc úgy villogott, mint a nap.

A terem középpontján egy lyuk volt, melyre Nicholson anyó gyakran ráfüggesztette egyetlen szemét, midőn teremében kénytelenitetvén lenni, az ivó szobában történőkről is tudomással akart birni.

A falakon látható volt Nicholson anyó öt férjének arcképe. Ezen öt kép, körül volt véve egy iszonyú nagy immortelle-koszorúval, s az alatt ezen aláirás: „Örökre!"

Brown képe alatt, ki Nicholson anyó gondoskodásából akasztatott föl a newgatei börtönben, — láthatók voltak annak kinyomatott vádpontjai, öt fekete gombostűvel a kereszthez erősitve.

Ez volt a korcsma képtárlata.

Price Károly Brummel elé ment, s egy meredek és sötét lépcsőn át azon szobába vezeté a vendéget, melyet csak az imént irtunk le.

— Madame Nicholson, — szólt Price, Brummelre mutatva, — itt azon urat mutatom be önnek, ki végbetlenül óhajtja ismeretségét, s kiről már délelőtt beszéltem.

— A szerencse egészen részemen van, — válaszolt Nicholson anyó, meg nem foghatva, mit akarhat tőle a fiatal úr.

Hogy a társalgás kényelmesebb legyen, Price igy szólott:

— Talán ülnénk le!

— Valóban, ez mibe sem kerül! — vélekedék Nicholson anyó, ki Brummel elfogadására egészen fölcicomázta magát. Zöld ruha és sárga kendő volt rajta.

Mindhárman helyet foglaltak.

— Ha tartós lesz a jó idő, — kezdé el Price, — úgy az idén jó komló-szüretünk lesz.

— S ponty anyi, a menyi csak kell! — tevé hozzá Nicholson anyó.

— És iszonyú sok stokfis! — folytatá Price.

— De legkivált sok gyümölcs! — szólt madame Nicholson.

— Ez nagy boldogság, — mormogá Brummel, — csakhogy figyelmeztetnem kell önöket, miszerint egyátalán nincsen jó idő.

— Na, fogaszszunk valamit! — kiáltott Nicholson anyó, azt akarva ezzel mondani: beszéljünk hát azon tárgyról, mely itt minket összehozott.

— Asszonyom! — kezdé el Brummel lassan, — a véletlen által azon szerencsében részesültem minap, hogy láthattam az ön szeretetre méltó növendékét, miss Peregrinet.

Nicholson anyó Peregrine nevének emlitésénél egészen elbámult, mert ezt legkevésbbé várta.

— Minek Peregrine? — mondá magában, de némi gondolkodás után hangosan tevé utána:

— E szerencsében már régebben is részesülhetett volna; Peregrine minden este héttől éjfélig, sőt néha tovább is látható.

— Az igazat bevallva, e szerencseért nem anyira a véletlennek, mint inkább Price úrnak tartozom köszönettel!

— Aha, Price úr! — szólt Nicholson anyó összecsipett ajkakkal. — S ezen ügyben?

— Igen, épen ebben! — viszonzá Price ezen kedvetlen nyilatkozatra elég egykedvűen.

— Nos uram, — folytatá a nő ismét Brummel felé fordulva, — ön tehát látta Peregrinét?

E közben Pricere kémlő tekintetett vetett, hogy megtudhassa, mit jelent mindez.

— Madame, a nélkül, hogy hizelegném, mondhatom, mikép Peregrine tökéletes teremtmény. Fiatalság, szépség, szelidség, kitünés.

— Adja isten, soká ilyen legyen! — tevé hozzá Nicholson anyó. — De mi fontos ok birta rá méltóságodat, hogy oly messziről jöve ide, azt mondja meg nekem? ne azt mit úgyis régóta tudok?

— Nemde hiszi, hogy minden fiatal lánynak van valami célja?

— Mit, valami célja? — kérdé Nicholson anyó elcsodálkozva. — De uram, én meg nem foghatom, mily szándékkal s mily joggal jött ön ide, hogy — Price úr megmondhatta volna önnek, — mit mondott ön ezen úrnak? — folytatá, Pricehez fordulva.

Nem hagyva Pricenek a válaszra időt, a fiatal tiszt igy felelt a kiváncsi kérdésre:

— Tiz, vagy tizenkét év előtt, asszonyom, egy Indiából jött hajó az ön háza közelében kötött ki. Ebből egy férfi egy gyermekkel szállott ki; a férfi meggyilkoltatott. Többé ki sem hallott róla valamit. A gyermeket hollandi matrózok önhöz hozták!

Ezen különös felelet Nicholson anyóra nézve új meglepetésül szolgált, s titkos zavarral kérdé magától. — Mire való e történet?

— Azt hivém, rám sem hallgat, midőn minap elmeséltem neki a dolgot! — gondolá Price.

— E történetet mindenki tudja! — szólt az öregasszony. — Ha más beszélni valónk nincs, nem tudom miért hagyta el az úr mulatságait, én ivószobámat s Price úr dolgozóteremét?

— Én tehát azt mondám, asszonyom, — kezdé Brummel ismét, — hogy minden leánynak célja van.

— Ismét a régi nóta! — mormogott az öreg rosz fogai közül.

— Miss Peregrine sokkal kitünőbb, elegánsabb és szebb, hogysem szabad lenne korcsmában elvirágzania! — szólt Brummel.

— Korcsma! korcsma! S ha ő jól érzi magát a korcsmában, nem tudom, miért távoznék onnan. Csak hallja az ember: még hogy korcsma!

— De ha palotába juthatna — —

— Palotába! — kiáltott föl Nicholson anyó gúnyosan nevetve. — Igen, palotába, tán épen a Coventgardenbe? Valóban, nekem jobban tetszik korcsmám egy szöglete, mint az ilyen palota!

— Az én palotámról van itt a szó, asszonyom!

— Mit, az ön palotájáról?

— Igen.

— Most hát hallja uram. Én önnek tervét átlátom, s Price úr megkiméltethette volna önnel az útat, ha előlegesen tudósit az ön szándékáról. Az ön ajánlata — —

Nicholson anyó haragosan kelt föl székéről. Brummel pedig a nélkül, hogy őt visszatartani igyekeznék, folytatá:

— Azon férfinak, ki ama éjjel meggyilkoltatott, nyolc bőröndje volt.

— Csak hét! — veté ellent az asszony.

— De mit akarhat e történettel újra? — törődék magában Price.

— Hét? — jól van. Hét, vagy nyolc!

— De csak hét! — viszonzá Nicholson anyó, s ajkait úgy összeszoritá, mintha a nyolcadikat szájában tartotta volna.

— Nos jól van; tehát hét. Már most tudva van, hol azok a bőröndök, miket elveszetteknek hittek.

— Mit, már tudva van? — csuszszant ki az öreg ajkai közül, kit e hirre mintha a villám sújtotta volna le.

— Igen, már tudva van! ismétlé Brummel, s azután folytatá:

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

SÉTA LEMBERGBEN.

(A megszelidült zsarnok-idő. — Széttekintés a homokhegyről. — A templomok, kastélyok, és szinház. — Két derék magyar ember. — Működvelő társaság. — Tietjens k. a. — A tiroli dalnokok. — Majeranowszka. — Az élet „szekérkenője“.)

(B. Gy.) Szibériának is megvannak a maga kellemei, és a tavasz ott a leggyönyörűbb, hol legzordonabb volt a tél.

Nálunk a tél rendesen april végéig szokott tartani, de az idén nem volt oly zsarnok, sőt úgy megjuhászódott a szép tavasz csábmosolyaira, mint egy öreg zsémbes apa, ha egyetlen édes leánya megsimogatja.

Használjuk a szép időt, ránduljunk ki ha úgy tetszik, pár perenyi sétára, megtekintendők e várost, és pedig a „homokhegyre“, honnan az egész város látszik.

Ezen hegy a város keleti részén emelkedik, magas, kopasz fejével, melyen hajdan Danilovics Leo, ruthen fejedelem és város alapitójának nagy fakastélya állott, ki székét a dulongó tatároktól biztositandó, 1259-ben — a magyarokra nézve is történetileg hires — Halicsból ide tette át, s kinek nevéről a város lengyelül Lwow-nak, németül Lem- vagy Lövenburg, később Lembergnek neveztetett. Nagy Kázmér a várost bevevén, 1342-ben az emlitett kastély helyére erődöt épittetett, de a melynek ma már alig van egy pár ködarab maradványa. Korábbi időben a hegy oldalai fákkal beültetve a leggyönyörűbb sétánnyá lettek alakitva, honnan igen szép kilátás nyilik a kelet és éjszak távolában elszórt szegényes falvakra; nyúgoti pontjáról pedig az alant egy szük völgyben félhold formában fekvő városra.

Tompa zsibongás hat füleinkbe. E falak között, alattunk nyolcvanezer ember lakik. Fényes házak, pompás paloták emelkednek ki itt-ott, s nézzük meg köztük az érdekesbeket.

Régenten a büszke, de buzgó lengyelek dús adományozásából 50 torony diszitette e várost, melyeket azonban az idők viszontagsága és a mult század kilencedik tizede meggyéritvén, ma már csak 28 alatt dicsérik a seregek urát a keresztények, — Izrael fiai pedig hat synagógában majd harmincezeren Jehovát.

Van három érseki szék: r. kath., gör. kath. és örmény kath. (jelenleg mindenik üres.) Az elsőnek fényes palotáját ott látjuk a homokhegy alján, tiszta légkörben a sétatér szélén, igen regényes helyen, mig a másodiké: St. Jury, (szent György) váralakban pompázik az ellenkező városrészen, és messziről föltünik a nyugotról jövő vándornak ujabb olasz stylben épült székesegyházával. A harmadiké pedig, mint egy kéregető ősz apostol szerényen meghúzódva álldogál az örményutcában.

A röm. kath. székesegyház, sisak tornyával, a város közepén remek épület. Több nevezetességei között emlitésre méltó a nagy becsben tartott, jeles Báthory István lengyel királynak hü mellképe. A lengyel, ha magyarral beszél, soh'sem feledi el megdicsérni ez egykori kedves fejedelmét. — Van továbbá itt a nagy oltár ablakánál egy vasláncon kifelé függő 30 fontos golyó, mely, midőn a törökök 1672-ben a várost ostromolnák, az ablakon át úgy csapott be a templomba, hogy semmit meg nem sértett.

Tekintetre méltó ezután a római sz. Péter templom mintájára épült Domonkosiak egyháza, merészen emelkedő réz kúpjával, mely belől pompás oszlopokon nyugszik, s hét mellék kápolnájával egyszerű, s még is nagyszerű látványt nyújt.

Nagy oltárán van egy ciprus alapra rajzolt csodatévő Mária kép, melyet állitólag maga sz. Lukács festett. Anyi bizonyos, hogy a fenn emlitett Leo fejedelem azt, mint alapitó, a Domonkosiak templomának saját házi kápolnájából ajándékozta; az ő családjához pedig — a mint állitják — egy bizanti császártól házassági hozománykép került. E szent kép 1751-ben, egy 14-ik Benedek pápa által ajándékozott tiszta arany koronával ünnepélyesen megkoronáztatott, a mult 1851-ik évben pedig ezen koronázás, mint százados ünnepély, tömérdek búcsús nép jelenlétében szabad ég alatt a sz. György téren legnagyobb pompával ismételtetett.

Kitünő még a bernardin atyák nagy és gazdag egyháza, noha méltóságából sokat veszt túlterhelt aranyozása miatt. Van benne a hires Van Dyck „keresztlevételének“ egy remek másolata, mint fő oltárkép; — duklai sz. János, ezen szerzet volt tagja és Lemberg védszentje tetemeinek márványkoporsója, meg egy — talán ezüst — gazdagon megaranyozott kéznyel alaku tok, melyben a begöngyölt ereklye körül kis négyszög ablakon át ezen fölirás olvasható: „Dextera manus S. Stephani Regis Hungariae.“ — Az egyház előtti tágas téren áll az emlitett duklai sz. Jánosnak († 1483) diszoszlopa, annak emlékül, hogy 1648-ban a várost ostromló kozákok hetmannjának, Chmielnickinek, ezen szent alakjában oly megrettentő „visiója“ volt, melynek következtében a már-már véginségre jutott város ostromával fölhagyott, és nyakrafőre eltávozott. — Ez az emlékoszlopon is olvasható.

Vegyük most szemügyre a tanácsházat, mely a nagy piactér közepén négy szöget képez; hossza 40, szélessége 30, magassága 10, tornya pedig 42 n. öl, — van 382 előablaka, 156 szobája, 9 nagy terme sat. 1848-ban megégett, de csakhamar még csinosban kijavittatott. — Emlitést érdemel itt a régi tanácsház, mely 1826-ban széthordatván, annak ó tornyát az uj épületbe akarták befoglalni, de az alapzat ásással anyira meggyengitették, hogy egy tiszta, szélcsendes juliusi délután ingadozni kezdett úgy, hogy már a benne lévő óra kongott, és a toronyőr tizenöt éves leánykája sipot vett, az óranegyedet jelentendő. Azonban egy Kawka nevü épitő-mester a repedezést észrevevén, oly éles kiáltással adott jelt a bekövetkező szerencsétlenségről, hogy minden boltosok és alapások még időt nyertek alóla menekülhetni, melyre a torony 7 óra után roppant morajos csörömpöléssel leomlott, sötét porfelleggel töltvén el a levegőt, s romjai közé temetve az emlitett leánykát, nehány polgárt és katonát, kik e vészteljes órát választották volt: annak magasából a várost szemlélni. A torony már ekkor 335 éves volt.

Amott a szinház épülete, melyet gróf Skarbek épittetett, s mely szintén négyszög, három emeletes. Hossza negyven, szélessége harminchárom n. öl. Van rajta tizenegy erkély, 316 előablak. Alatta harminc bolt stb. Közepében pedig a tulajdonképeni csinos szinház, melyben német és lengyel társulatok fölváltva játszanak. Van három páholy sorozata és elég szép diszitményei.

De tán már igen is soká fárasztám azokat, a kik e hegyre fölkisérni sziveskedtek. Örömmel szolgálnék, lankadtságukat egyhitendő, egy pohár jéghideg vizzel, mely itt a homokhegyen egy igen mély kútban buzog föl, minthogy a közelben levő sweici kinézésü kávéház cseh nektárját ajánlani nem bátorkodom; — ha pedig valaki még nagyobb pihenést szeretne, egész vendégszeretettel int amott a völgyben, hüvös, lombos fák árnyában egy „a város légkörén kivül eső“ szép épület, melyben mindenféle gyógy- és üditő fürdők vannak, s hol a tulajdonos Medvey úr, minden jóval ellát, a derék Dr. Bakody úr pedig szivélyes orvosi segélyt hoz. Tehát két magyar emberrel találkozunk, kiknél nemcsak szóbeszédre, de szivre is számithatunk. Aztán csolnakásni is lehet a közeli tó tükrén, mig alkonyodatra megzendül legkedvesebb dalárdánk — a csalogányok serege.

És ezzel — ha úgy tetszik, — térjünk hazafelé, mialatt elmondhatok egy pár napi hirt. Egy működvelő társulat a szegények alaptőkéje növelésére közelebbről kétszer tartott előadást az itteni szinpadon, és pedig szorongásig tóduló közönség előtt. A siker szép volt, s legmulattatóbb volt az a félénk szinpadi otthoniatlanság. Játszottak pedig franciául, lengyelül és németül. Ez utósó volt: „Gute Nacht Herr Pantalon!“ Aztán volt szerencsénk Tietjens kisasszonyhoz is, ki hétszer lépett föl, midőn a szinház mindig megtelt. Pedig bérletszünet volt mindenkor, csak egyszer nem, s akkor is estére „közbejött akadályok miatt“ átváltoztatták a darabot, a „Dumm, dümmer, am dümmsten“-re igen okosan. A neves bécsi énekesnő napja is már délutánra kezd fordúlni.

Tietjens kisasszonyt fölváltották a „tyroli nemzeti dalnokok“ guitarre, citera és gigelyrával. Ezek eredetiek a maguk nemökben, s épen ezáltal tüntek föl némileg. Záradékul furás, faragás és gyalulás közt egész otthoniasan énekeltek, a min volt elég mosoly, nevetés és kacaj.

Most hangversenyt hirdet Majeranowska. És nem sokára lesz Pepitánk, lesz Omer basánk, nem ugyan az eredetiek, hanem valamely közelgő lovardában. Élv-hiányban nem szenvedünk, csak az ég egészséget adjon és — pénzt. „Ez életünkben a szekérkenő, nélküle a szekér lassan forog, s forgása közben szörnyen csikorog.“

Budapesti hirharang.

† A pesti müegylet jövőre azt tervezi, hogy a műlapokra történő pályázati versenyeket előre több évre fogja kihirdetni. Igy a képiróknak minél több idejük leend tárgyukkal megismerkedni, s a kivitelre is több gondot fordithatnak. A siker igy kétségkivül biztosabb leend ezután, mint eddigelé volt. A kitüzendő történeti tárgyak közt a következőket emlitik: „Nagy Lajos király bevonúlása Nápolyba,“ „Mátyás király Bécsben,“ „A magyar hadsereg Achenben.“ Meg anyi „régi kép, régi dicsőségről.“

† Kerékgyártó Árpád, kit a t. társaság méltán megtisztelhetett volna levelezői tagsággal, most „Magyarország művelődésének történetét“ irja. Az első füzet e napokban jelent meg.

† Ligeti, a jeles festész két nagy tájképpel fogja ékesiteni a közelebb megnyitandó képtárlatot. Egyik: „a saharai puszta,“ melyet gróf Károlyi István számára festett, másik: „Názáreth látképe,“ melyet a müegylet bizonyosan igyekezni fog megszerezni. A jeles festész, ki oly sokáig volt keleten, jövőre is több érdekes tájképet szándékozik beküldeni a havi tárlatokba. A pesti műbarátok méltó érdeklődéssel várhatják.

† Kéler Béla ismert karmester, tegnap adá bucsúzenélyét a „Tüköri söresarnok“-ban.

† Mariotti olasz énekes aligha fog többé föllépni szinpadunkon, s helyette — mint halljuk — már is egy reményteljesebb tenorista rögtöni vendégszerepeltetéséről gondoskodtak. Ez új tenorista Stighelli, a barcellonai olasz szinház első tenoristája, (s aligha nem hazánkfia,) ki a hirdetés szerint ma

fog először föllépni, mint Edgár Luciában. A lapok és közvélemény Hajnal Hermin kisaszszonyról sem nyilatkoznak sokkal jobban, mint Mariottiról, s az elméncek szerint ő operánk est-hajnala; utána borús éjt várhatunk.

† Elvégre még is van egy szinmüiró, kit a nemzeti szinház szabad belépti jegygyel tisztelt meg. Ez Szigeti Különben mondják, hogy hasonló megtiszteltetésben közelebb több drámairó is fog részesülni; nem tudjuk azért e, mert az igazgatóság belátta, hogy az elkövetett hibát később is csak jobb helyre hozni, mint soha; vagy pedig mert nyáron át úgy is elég üres hely van a nézőtéren?

† Müvészvilágunkban egymást éri a sok szomorú hir. Szemtanúk beszélik most, hogy Kisfaludy Sándor b. füredi szobrának mintáját Züllich Rudolf szobrász igen ferdén készité el; s nem érdemli meg, hogy bronzba öntessék. Az illető megbizottakon fog feküdni a felelősség súlya, ha e mintát rosszúl birálták meg, vagy épen meg se birálták.

† Vladár Sámuel telekkönyvi biztos arany érdemkeresztet kapott, azon önfeláldozó s érdemteljes magaviseleteért, melyet a tiszaszőlősi tüzvész alkalmával tanúsitott.

† A dunai uszodákat május 8-án akarják megnyitni.

† A vakok intézetének növendékei május 5-én egy kis tavaszi mulatságot tartanak a városerdőben. Nem látják ugyan a természet szépségeit, de legalább érzik a tavasz szelid szellőit, a napfény éltető melegét, s hallhatják a lombok susogását, és a — madárdalt.

† Nincs reményteljesebb sziv a világon, mint az, mely a Lblatt nemzeti szinházi birálójának keblében dobog. Még azt is remélni birja, hogy Mariotti és Hajnal Hermin k. a. jövő föllépteikkel a közönség osztatlan tetszését megnyerhetik.

† Brassai S. jeles tudósunk jelenleg a kolozsváriak közt időz, kik nem régiben egy szép érdem-koszorúval tisztelék meg.

† Sipos, a zenede egykori növendéke, visszatért Weimarból, hol egy évig képezé magát a zongoraművészetben, Liszt oldala mellett. Valószinü, hogy a közönségnek is befogja mutatni, hogy menyit haladt a nagymester vezetése alatt.

Kikre mosolygott a szerencse?

(midőn múlt szerdán a müegylet által 13,700 forinton megvásárolt 55 olajfestményt és 5 aquarellt kisorsolák.)

1. Voltztól „A nyáj déli nyugalma“ (ára 1200 ft.) Nyeré: Giergl Henrik Pesten. Ez volt a főnyeremény.

2. Meklenburgtól „A milanoi dom egy része“ (750 ft.) nyeré: Marsovszky Albert Magócson.

3. Kuhnentól „Hegyi patak“ (630 ft.) ny. Kiesling Mór Pozsonyban.

4. Pilotytól „Raphael kedvesével nézi utósó képét“ (525 ft.) ny. Havas István úr Esztergomban.

5. Kaufmanntól „A kompot várva,“ (483 ft.) ny. Papp István Munkácson.

6. Löfflertől „A falusi atyafiak,“ (472 ft. 50 kr.) ny. Propoichovich úr Szabadkán.

7. Zimmermanntól „Pénzzavar,“ (420 ft.) ny. Fehér József Kis-Várdán.

8. Eberletől „Pihenő juhok,“ (399 ft.) Kain Béla Debrecenben.

9. Rhombergtől „A keserü pálinka,“ (399 ft.) Csáki Géza Pesten.

10. Ifj. Markó Károlytól „Siennai tájkép“ (336 ft.) Gyóvai János Csongrádon.

11. Bischoftól „Az első tanulmányok,“ (315 ft.) Kovács János Kisvárdán.

12. Lichtenheldtől „A kincsások,“ (315 ft.) Telegdy Lajos Miskolcon.

13. Lorraintől „Tájkép,“ (315 ft.) Görgei János Pesten.

14. Hofftól „Zeneiecke“ (315 ft) Rohder Al. Pesten.

15. Haeberleintól „Jelenet a pórháborúból“, (315 ft.) Leikám Gy. Pesten.

16. Pohletól „Szénégetők az erdőben“, (315 f.) Hegedüs Imre Szigetváron.

17. Brodszkytól „Vágvölgyi tájkép“, (315 ft) Eppstein Gyula Pesten.

18. Molnár Józseftől „Szüret“, (315 ft.) Kmethy F. Pesten.

19. Poeppeltől „Teno kastély a Garda tónál“, (294 ft.) Lusevics László Pécsett.

20. Orlai Petrichtől „Milton, elvesztett paradicsomát diktálva leányainak“ (262 ft. 50 kr.) nyeré: Feszl Ágoston Pesten.

21. Haanentől „Karpáti nyári tájkép“, (262 ft 50 kr.) Petrovics József Pesten.

22. Lotztól „Pusztai zivatar“, (262 ft 50 kr.) Meyer F. Szegeden.

23. Rollmantól „Grundel tó“, (250) Raisch K. Sopronban.

24. Hanschtól „Kilátás a Rigiről“, (210 ft.) Huszár Ferenc Pesten.

25. Vizkeletytől „Mohácsi csata“, (210 ft.) Ravasz Ignác Adonyban.

26. Geyertől „Az orvos látogatása“, (210 ft.) Csergeő Iván Galanthán.

27. Markó Ferenctől „Visegrád“, (210 ft.) Polák Bert. Pesten.

28. Langkótól „Chiemtói táj“, (189 f.) Zsengery Mór Pesten.

29. Schmidttől „Berwicki világitó torony“ (189 ft.) Szkrem G. B. Brailában.

30. Telepitől „Plinius lakása“, (180 ft.) Hoffman János Aradon.

31. Tacketől „Riddagshauseni zárdatemplom“, (168 f.) Kollár János Szarvason.

32. Rustigetől „A duzzogó szeretők“, (157 ft 50 kr.) Eperjessy Antal Apáthiban.

33. Jankótól „Alsó magyarországi életkép“ (157 ft 50 kr.) Manez Ján. Csőzön.

34. Brechlertől „Budai császármalom“, (157 ft 50 kr.) Sárkány Miklós Apáthiban.

35. Holczertől „Erdei táj“ (136 ft 50 kr.) Kelemen István Szoinokon.

36. Stademanntól „Téli tájkép“, (126 ft.) Bahy Józseftől Halason.

37. Kleintól „Tengerpart“, (105 ft.) Ruttkay Ede Pesten.

38. Jansentől „Út a zárdához“, (105 ft.) Krob Károly Ó-Becsén.

39. Giergltől „A szorgalmas tanuló“, (105 ft.) Rohonczy Klára Pesten.

40. Stademanntól „Holdfény“, (105 ft.) Dekics Eug. Szabadkán.

41. D. Notertől „Csendélet,“ (105 ft.) Sporer Al. Gyöngyösön.

42. Barabás Henriettetől „Csendélet,“ (105 ft.) Hauer Sámuel Sopronyban.

43. Grimmtől „Bachánsnő,“ (105 ft.) Meixner János N.-Károlyban.

44. Petztől „A holt kedves,“ (100 ft.) Balázs Mihály Orosházán.

45. Kundetól „Klastromi cella,“ nyeré a müegylet a potsdámi müegylettől, és most Barna Ignác Pesten.

46. Van der Vennetől „Rendkivüli hirnök,“ (48 ft.) Fitzek Mátyás Bécsben.

47. Hanelytól „Játszó fiúk,“ (84 ft.) Mike Antal Laskafalván.

48. Jankótól „A menyasszony üdvözlése,“ (84 ft.) Tarafás úr Kőszeghen.

49. Van der Vennetől „Lovak a pusztán,“ (63 ft.) Schlesinger Ludmilla, Brassóban.

50. Lauertől „Virágbokréta,“ (52 ft. 50 kr.) Stein János Kolozsvárt.

51. Lotztól „Életkép,“ (52 ft. 50 kr.) Nemes Lajos Kis-Várdán.

52. Swobodától „Hivatlan vendég,“ (52 ft. 50 kr.) Spevák Károly Pesten.

53. Frankeltől „Tanulmányfő,“ (52 ft. 50 kr.) Szabó Sámuel Z.Egerszegen.

54. Schmidttől „Tájkép,“ (50 ft.) Ordódy Flóra Köröskényen.

55. Berzeltől „Szarvas vadászat (47 ft. 25 kr.) Kochmeister Fr. Pesten.

1-sö aquarell. Jankótól „Csárdai jelenet,“ (100 ft.) Ráth Károly Győrött.

2. Goebeltől „Horvát tábor (94 ft. 50 kr.) Bérczy László Balassa Gyarmaton.

3. Deckertől „Tanulmányfő“ (84 ft.) Gräfel Sarolta Eszláron.

4. Goebeltől „Huszárok,“ (73 ft. 50 kr.) Groszinger Vilmos Ujvidéken.

5. Goebeltől „Oláh cigányok,“ (73 ft. 50 kr.) Zorger József Jolsván.

Legtöbbet — tizenhat olajfestményt — a pesti részvényesek nyertek, mind a mellett a szerencse legjobban mosolygott — aránylag — Kis-Várdára.

Vidék.

Pápa, april végén.

Azt hittük, hogy a farsang vége társaséletünk élénkségének is véget vet. Azonban kellemesen csalódtunk. Farsang folytán csak minden második héten jöttünk össze egy egy tánccal végződő hangversenyben, mig most majd mindennap találkozhatunk — a szinteremben.

Csabai Pál szintársulata, Győrből ide jöve, marc. 27-én kezdé meg előadásait.

A társulat legjobb tagjai Rónai és neje voltak, kik háromszor léptek föl. 27-én „Bánkban“-ban a cimszerepet Rónai, Melindát Rónainé játszá. 28-án az „Angolosan“ vigjátékban Rónai Gibbon Eduardot, a „Tiszaháti libácskában“ Berki Oszkárt, neje pedig ez utóbbiban Agnest játszá. 29-én Rónai utószor lépett föl a „St Tropezi úrnő“-ben.

Rónainak ajánló külseje, szép hangja és meleg előadása van; Rónainét pedig finom könnyüdsége és kellemes beszédmodora emelik a jobb vidéki szinésznők közé.

Utósó fölléptével Rónai egy szép koszorút kapott, s játék után szállásán zenével, s a tanuló ifjúság dalárdája nehány nemzeti dal előadásával tisztelé meg a vendégszereplő párt.

Mindenesetre szép volt Rónaitól, hogy mielőtt a nemzeti szinpadhoz ment volna, meglátogatá szülőföldét, hogy megismertesse tehetségét itt, hol az életet kezdé. Jelenleg szülőfölde szerencse kivánatait vivé magával. Óhajtjuk, hogy Rónait erély és kitartás lelkesitse a szép de nehéz pályán, s óhajtjuk, hogy a főváros mivelt közönsége is föltalálja benne azt, a kit föltalálni óhajt.

Rónai után pár héttel Szigeti, a nemzeti szinház volt közkedvességü népszinművésze látogatott meg bennünket. Ó egyszerre mint — jeles iró és szinész mutatá be magát a „Falusiakban,“ melyben a szeretetreméltó, hazafias szellemü nagybácsi mesteri alakjában mindnyájunkat föllelkesitett. Másnap (april 16-én,) a „Cigány“ cimszerepét játszá, s tapsokkal és koszorúkkal fogadtatott. Föllépett még a „Kisértet“-ben, melyben non plus ultra csizmadia mester, két koszorút kapott, a „Mátyás király lessz“ drámában, „Essex gróf“ cimszerepében, közkivánatra még egyszer „A falusiakban“, és jutalomjátékúl april 16-án, saját „Vén bakkancsosában,“ melyet nem ok nélkül tartanak a legjobb magyar népszinmünek. Szigeti utánozhatlan Frici. A közönség bámúlt alakitó tehetsége felett, s mindenki tapsolt, éljenzett, s a szinház úgy megtelt, a hogy csak megtelhetett. Ez alkalommal emléklapok szálltak a szinpadra, s két koszorú röpült, egyiknek szalagján ez arany himzetü szavakkal:

Azt kivánjuk, bár merre jársz, bár merre mégy,
Mint a szépnek hirdetője, szeretve légy!

Igy fogadtuk a nemzeti szinház elbocsátott népszinművészét.

Még ki kell emelnünk egy lelkes hölgyet, M. L. úrnőt, ki a szinészet egyik legmelegebb pártolója. Nála a társulat több tagja bér nélküli lakszobákat, s minden nap megosztott meleg tüzhelyet talált. Óhajtanók, hogy ez áldozatkészség viszhangra találjon, az ország minden kisebb nagyobb városában. Akkor mély gyökeret verhetne, dús lombokat és virágokat hozhatna a vándorszinészet élőfája, mely most még igen sok viharnak van kitéve. —a.

Sziráki hangverseny.

Folyó hó 20-kán, a Szirákon (Nógrádmegyében) alakúló olvasó egylet javára tervezett hangverseny véghez ment. E hangversenyt Feil Frigyes zongoraművész rendezé, a lelkes Bozó-Teleky grófnő buzditására. Részt vettek benne: Suck Róza, Kuller Cecil, Soupper Jenő énekes, Suck Lipót és Feil urak, a jótékony cél iránti részvét és szivességből.

A vidék szine java megjelent e hangversenyen, s az öt mértföldnyi kerületből összejött mübarátok egészen megtölték a termet. E hangversenyt — minő alig volt e vidéken — sok előkelő főváros méltán irigyelhette volna; a közönség részvéte pedig nyilván tanúsitá, hogy hazánk vidékei mily müpártoló, lelkes értelmiséggel birnak, mely mindig nagyrabecsüli azokat, kik a művészetre valóban hivatva vannak.

A közreműködők igen sok gyöngédséggel fogadtattak, s a hazafias érzelmeiről ismert Bozó Pál úr, Suck Róza és Kuller Cecil kisasszonyoknak két diszes babérkoszorút nyújtatott át, mint „sziráki emléket.“ A közönség a hangverseny végén alig birt megválni a közreműködőktől, kik igen szépen zeneltek, mert a közönség lelkesitő részvéte mindig magasabbra törő szárnyat kölcsönöz a művészetnek.

Hangverseny után a lelkes grófnő termeiben zeneestély lőn rendezve, hol oly szép magyar úri társaság gyült össze, hogy egész öröm volt látni. Itt folytatása következett a zeneélvezeteknek, s hallottunk egy remek quartettet Haydntól, s több dalt Schumann és Schuberttől. A derék házi úr és neje a grófnő, a művészeket gyöngéd emlékekkel lepték meg. Átalában a közreműködők szivessége még nagyobb szivességgel viszonoztatott, s mint mi megemlegetjük az ő zenei tehetségüket, úgy fogják ők is megemlegethetni az itt tapasztalt magyar vendégszeretetet.

Euterpe — a zene múzsája — ezúttal Apollónak, a költészet istenének szolgált. Óhajtjuk, hogy a sikert még jobban megörökitse mielébb, egy szépen rendezett irodalom pártoló — olvasó egylet.

Komárom, april 21.

Városunk meglehetősen egyhangú életét tegnap egy kedves élmény élénkité föl, az ifjú Konkoly Thege Miklós jótékony célú hangversenye. Örömmel irjuk e sorokat, mert a hangverseny adó ifjú e lépése által tanúsitá, miszerint jól tudja, hogy a kit minél több anyagi és szellemi tehetséggel ruházott föl jó sorsa, annak egyszersmind annál több kötelességet szabott eléje, hogy nyert tehetségeit a szép ügyek és célok pártolására forditsa. A hangversenyadó, saját maga fedezvén a rendezés és más szükségelt kiadásokat, a hangverseny összes jövedelmét a helybeli Szent András egyházának fölépitésére szánt összeg gyarapitására szentelé. Ha birálói komolysággal lépünk is föl, e hangverseny egyes részeiről, még akkor is dicsérőleg szólhatunk. A hangversenyző: Mendelssohn szavak nélküli dalait, Schumann: Szenderdalát, és Liszt: Regatta Venetianáját, úgy szinte Liszt egy igen művészi ábrándját szabatosan, s hibátlanul játszá; de legjobban tetszettek a szivének érzelmeit tolmácsoló magyar dalok, melyeket az ifjú zongorász sok ügyességgel és meleg érzéssel adott elő; ő is megmutatta: menyire élvezetesek gyönyörü magyar dalaink, ha azokat a sziv küldi a szivekhez. Zongorán kivüle még a bájos Asztalos Ida kisasszony, helybeli jó zongorászunk Kupecky úrral, négy kézre Mendelssohn egy ábrándját játszá, s hogy minő sikerrel, arról a közönség zajos, örömteljes tapsai és kihivásai fényesen tanúskodtak.

A zongorán kivül még egy kedves hangszert hallottunk, mely — fájdalom, — Briccialdióta, oly gyéren hangzik a hangversenyekben. E hangszer a fuvola, melyen tegnap Molnár Ádám úr oly kitünő képzettséggel adá elő Briccialdi szerfölött nehéz fuvolaábrándját, minő képzettséggel más, virtuóz nevet igényelne, mig a szerény közreműködő magát egyszerü dilettansnak tartja. Valóban örvendettünk, midőn szép játékát, az általa elragadott közönség hangos tapsviharral és az előadó kihivásaival jutalmazá.

Wiedemann, cs. kir. katonai zenekarmester szintén szép tökélylyel adá elő Artot egy ábrándját, hegedün. A jelenleg itt fekvő hannover ezred kitünő zenekara pedig, Wiedemann úr vezénylete alatt „Semiramis“ és „Rienzi“ dalművek nyitányait játszá, mely által a komáromiak köszönetét és háláját vivta ki.

Városunk, de különösen a vidék szép részvétet tanúsitott e hangverseny iránt, melylyel, mind a hangversenyi terem jeles és ügyes elrendezője Weller úr, mind a hangversenyzők oly élvezetes estét szereztek számunkra, melyért a szépreményü ifjú Konkoly J. Miklósnak köszönetet szavazunk. Ez est emléke sokáig kedves marad előttünk. Pillangó

Külföld.

* Egy berlini könyv, mely „a római szinházakról“ szól, irja: hogy jelenleg egész Olaszországot Verdi látja el dalművekkel, mialatt Bellini és Donizetti csillagai is sápadni kezdenek. Egész halmaz uj kis operák születnek ugyan, de nevük nem szárnyalja túl a szülőváros határait. Verdi uralkodik most Velencétől Palermoig, minden nemzet költőit zenére tévén. Schiller, Victor Hugó, Shakspeare, Kotzebue és Dumas egymásután énekeltetnek el. Müller Luiza ének közt issza meg mérges citromvizét; Machbet énekelve gyilkol; Atilla édes keringő hangok közt csatáz; „a kameliás hölgy“ minden mellbetegsége mellett is hosszú áriákat fuvoláz. E kameliás hölgy, a nálunk is ösmert és rég nem adott Traviata: „Bukott nő.“ A római rendőrség illemszempontból ellenzé a „Bukott nő“ cimét, s Violettanak keresztelé „az ártatlan ibolya“ nevére.

* Részeg emberek fölött — szokták mondani — különös csillag őrködik. Valószinü. Közelebb is Köln utcáin tántorgott végig egy hoboista, ki az eszét egészen elitta. Addig tántorgott, mig a vaspályáig ért, ott elbukott, s a két pályavonal között szépen elaludt. Jött aztán egy robogó vonat, s a vezető későn vette észre a boldogtalant, s minden kocsi átrohant fölötte. De a boldogtalan szerencsés véget ért, s csak két hüvelyknyi sebet kapott a horzsolás folytán. Kórházba vitték, a hol jól kialudván magát, teljes erőben talpra ugrott. Akkor tudta meg, hogy mi történt vele.

* Nápoly hegyes vidékein f. h. első napján nagy hó esett; a Vezuv hegy éjszaki része is vastag hólepellel födetett. Castel di Sangro és Sulmona magaslatain oly vastagon fekszik a hó, hogy a posta-szekerek csak úgy haladhattak tovább, hogy előttük a hó előbb eltakarittatott. Florenc környéke is hóval van födve.

* Beaumont Bassyt is elitélték, azon regényirót és volt megyefőnököt, kiről közelebbi „párisi quodlibetünk“ szólt. Ő bizonyos Sabilletól 100.000 frankot vett át, hogy a francia hadügyministerium hivatalnokait megvesztegesse, s Sabille úr haszontalan találmányát, egy úgy nevezett javitott saletrom készitési mód szabadalmát drága áron a kormány nyakába tolja. Beaumont ez összeget elsikkasztá, azonban a hadügyministerium már is közel volt ahhoz, hogy e találmányt negyedfél millió frankért megvegye. A botrány kitörése azonban megelőzé e káros vételt. Beaumont a tárgyalás alatt nagyon kiméletesen viselte magát. Senkit sem vádolt, egy nevet sem emlitett, holott lett volna elég oka és alkalma rá.

* A krinolinos nők kettős belépti dijt fizettek nem rég, Boroszló egyik mulató kertjében. A bérlő megkisérlendő, menyi jövedelmet eredményezhetnek neki ezen óriás szoknyák, elhatározta a mulató helyiségébe belépő krinolinos nőtől kettős belépti dijt kérni. Állitják, hogy ezen mulatókert bérlőjének a krinolin már eddig is szép összeget biztositott.

* A parmai hercegnő legidősb leánya ugyan hamar vőlegényt kapott. Még csak 12 éves, már is el van jegyezve a párisi grófnak. Természetes, a menyegző csak később, évek mulva fog véghez menni.

* Reverdy úr Brüsselben meghalván, nevét azzal örökité, hogy vagyonát (egy millió frankot) jótékonycélra hagyá. Többi közt ezerötszáz frank évi jövedelmet hozó alapitványt tett oly célból, hogy a kamat évenkint azon munkásnak adassék, ki csekély jövedelemből a legnagyobb családot bir eltartani becsületesen. Az idei jutalmat Dantzer munkás kapta, ki csekély keresményéből tizenöt gyermeket tart.

* London területe most 121 angol négyszög mértföld. Lakossága két millió nyolcszázezer.

* Páris tizedik városnegyedében a hires festész Horace Vernet (77 éves öreg) összekelése van kihirdetve Fuller Amália asszonynyal, Bois Richeux özvegyével.

* Rubinstin 3000 ezüst rubel évi fizetéssel az orosz udv. hangversenyek igazgatójává, s ezer ezüst rubellel Paulowna Ilona nagyhercegnő zongoraművészévé neveztetett ki.

* New Orleansba f. hó 6-kán roppant tüzvész volt. A kár egy millió forint. Többi közt csak gyapot, 40,000 csomag égett el.

* Elhamarkodottnak állitják azon hirt, mintha Tocqueville hires francia tudós (s magyar acad. tag) meghalt volna. Jelenleg ugyan még mindig súlyos és veszélyes beteg.

Nemzeti szinház.

† April 27. A „Mama,“ — Szigligetitől, nagyobb közönséget érdemelt volna, kivált miután mai előadása a legmagasb követeléseket is kielégithette. A cimszerepben Szathmári L-né páratlan.

† April 28. Meyerbeer „Ördög Róbert“-je.

Nehány hét előtt még Isabellát Hollósy L-né énekelte, Raimbeau-t Jekelfalussy, a balletben pedig Aranyvári Emilia táncolt. Tempi passati! Most ezek helyét a még mindig lámpalázas Huber Ida, a szükségben (úgy a hogy) segitő Bratka, és Rotter Mari pótolák. Mind a mellett az előadás, egészben véve jól sikerült. Ellinger — kivált az első fölvonásban — pompásan énekelt, Fehérvári Mari sok helyen igen csinosan, Kőszeghy pedig mindvégig jól.

Közönség nem nagy volt egy nagy operára. Az előadást Albrecht Főherceg, és Hildegarde Főhercegasszony Ő Császári Fenségeik is meglátogaták.

Hirdetések.

VÁSZON-RAKTÁR!

Legyen szabad jelentenem a t. c. közönségnek, hogy nagy választéku valódi **vászonneműek, ágyneműk, abroszok, törülközőkendők, kávés abroszok, gradl, szines, és szinezetlen**, továbbá több ezer tucat **vászon, és francia batist zsebkendők**, a hazai, és külföldi legismertebb gyárakból raktáramba ép most érkeztek meg.

Miután főigyekezetem az, hogy magamnak a közönség megnyerését, és biztositását valódi, s ár-érdemes cikkek által eszközöljem, kérem a cikkek valódisága, s olcsóságáról meggyőződést szerezni.

Szabott árak uj pénzértékben.

1 darab	4/4	30 rőf	hegyi vászon	4 frt	20 krtól	10 ftig
1 „	„	30 „	Willstadti vászon	6 „	50 „	9 „
1 „	„	30 „	tribaui vászon	6 „	30 „	8 „
1 „	„ 5/4	37 „	kettengarn vászon	8 „	40 „	11 „
1 „	„	37 „	tribaui vászon	11 „	50 „	17 „
1 „	„	38 „	sveici	10 „	50 „	14 „
1 „	4/4 és 5/4	54 rőf	rumburgi	18 „	— „	105 „
1 „	cérnavászon	12 ingre		15 „	— „	23 „
1 „	5/4	50 rőf	hollandi szövet	16 „	— „	90 „
1 „	„	50 „	irlandi szövet	20 „	— „	80 „
1 „	„	52 „	konstanci szövet	22 „	— „	86 „
6 „	valódi len, és francia zsebkendő			1 „	15 „	16 „
	Fehéritett, és fehéritlen abroszok			1 „	40 „	12 „

Ezenkivül léteznek a raktárban garniturák 6, 12, 18, és 24 személy számára, piqué, gyapjú, és horgolt ágyteritők, piqué alsó-szoknyák, nyári piqué, kávéskendők, gradl, nankin, cérna, s úgy női, mint férfi-harisnyák, fölötte leszállitott áron.

Megrendeléseket vidékről oly lelkiismeretesen, és pontosan teljesitek, mintha a vétel személyesen történnék. Szülőknek, kik kiházasitásoknál jelentékenyebb öszvegig vásárolnak, hitellel is szolgálok.

Mustrák és árfolyamok a raktárban létező vászonneműkről, kivánatra bérmentesitve küldetnek.

KÖSTLER IGNÁC,

Pest, Dorottyautca, régi harmincad-épület, átellenben a „Magyar király"-lyal.

10*

KÁVÉHÁZ A „ZRINYI"hez

(az ország-út és hatvani-utca szegletén.)

A nyári időszak kezdetével alulirtnak van szerencséje a nagyérdemü közönségnek tiszteletteltel tudomásul adni, miszerint sem költséget, sem fáradságot nem kimélt, hogy a nyár tartama alatt a kávéházban a közönség tartózkodását a legkellemesebb kellemessé tegye, miután minden gondját arra fogja fordítani, hogy tisztelt vendégeinek kivánságát a legjelesb fagylalt, kávé s más egyéb frisitő italok pontos és szives szolgálata által kielégitse, hizelgvén magának, hogy az eddigivel hasonló számos és szives látogatással fog szerencséltetni.

Mayer József.

2—3

Pesten, a lipótvárosi „sz. Istvánhoz" cimzett gyógytárban, Józseftéren 10. sz.a.

következő nevezetes szerek kaphatók:

1. Kinai hajfestő-szer.

Egy adag ára 2 frt. 10 kr. ujpénz.

Ezzel a szeműldöket, szakált és hajat a leghirtelenebb szőkétől és sötét szőkétől kezdve barnára és feketére, állandóan megfesthetni, tetszés szerinti szinezetet adni a hajnak teljesen hatalmunkban áll, ezen festvény használata mellett a haj minden fésülésnél sötétebb lesz. A szer semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz. Az általa előhozott eredmény meglepően szép. A festőszer, papirtok nélküli üvegedényből áll, használási utasitással ellátva, ezzel együtt van bepecsételve, mi figyelembe veendő. A szép szinek, mik ezen szer által előhozatnak, minden eddig ismert szineket fölülmulnak.

2. Bajusz- és szakálnövesztő-pomade.

Adagja 2 ft. 60 kr. ujpénz.

Ezen pomadeból reggel, naponta egyszer, két borsószem nagyságú, az illető helyekre gyöngén bedörzsölendő. A szer oly hatásos, hogy 16 éves fiatal embereknél is teljes erős szakált növesztett már hat hónap alatt. (Biztos hatásáról a gyár kezeskedik).

3. Lilionese,

kezeskedés mellett, hogy hatása 14 nap alatt tapasztalható. Hatása: a bőrt a szeplőtől, foltoktól, pörsenésektől, száraz és nedves bőrzúzmóktól, viszszamaradt himlőfoltoktól, az orrot vörösségétől teljesen megszabaditja, nem különben a sárga bőrszinnek gyöngéd fehér szint s fiatal frisseséget kölcsönöz. — **Egy üveg ára 2 ft. 60 kr. ujpénz.** (**Fél adag ára 1 ft. 50 kr. ujpénz;** ez utóbbi azonban nem levén mindig kielégitő, kezesség érette nem vállaltatik.)

4. Keleti szörvesztő-szer.

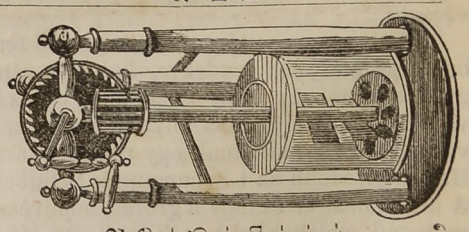
Egy üveg ára 2 ft. 10 kr. ujpénz.

Ezen szer a szőrök olyatén helyekről eltávolitására szolgál, hol azt az ember nem örömest szokta tűrni, 15 perc alatt, minden fájdalom és ártalom nélkül megtisztul ezen szer által a bőr. A bajusz, a férfi disze, a szépnemnél diszitésül nem szolgál; ennek, nem különben a fölötte összenőtt szemöldök szőreinek, s avagy elől a homlokon, vagy oldalt az arcon mélyen és erősen benőtt haj kiirtására nincs nálánál biztosabb szer. (Hatásáról a gyár kezeskedik, ellenesetben árát visszafizetvén.)

Vidékrei küldetésnél pakolásért 50 ujkrral több. Különben nem küldetik. 3—3

Legujabb szabadalmazott amerikai mérsék IRÓSVAJ-GÉP,

jótállás mellett.

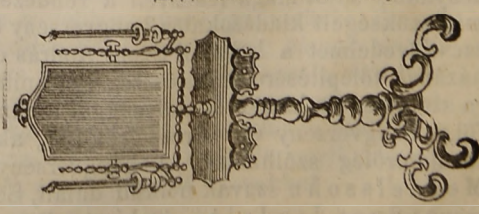

E készlet segélyével az év minden szakában 10—12 perc alatt sokkal jobb minőségü irósvajt, s a menyiségre nézve is öt percenttel többet készithetni, mint a közönséges úton. 1/2 akó vajhoz kellő készlet 18 ft, 1 akóhoz való pedig 24 fton kapható. Vannak továbbá 7, 8, és 10 itcéhez megkivántató készletek is. Továbbá ajánlom gazdagon ellátott raktáramat, mindenféle bútorapróságaimból, minők: réz- és vessző kalitkák, asztali virág etagek, toilett-asztalok, varró, thea, mosdó és iró-asztalok, a legujabb divat szerint, pipa-állványok, álló-tükrök, sat.

Butordiszmüvek raktára

HOLLENDER JÓZSEFNÉL,

(Királyutca, 6. sz.)

5*

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **52.** **Kedd, május 3-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Mondd meg szép leánykám . . .

(Paulinehez.)

Mondd meg szép leánykám, hogy hol
Vetted rózsás arcodat?
Melynek fényes szépségére
Nem lel szót a gondolat?

Tán a hajnal, látásodra
Elfeledve az eget,
Arcodra szállt, s az boritja
Biborával képedet?

Mondd meg édes szép leánykám
Hol vetted e szemet, hol!
És hogy a mi benne ragyog
Mennyország-é vagy pokol?!

Vagy a pokol sötétségét
És fényét a mennyország,
Elbüvölve szépségedtől:
Két szemedbe olvasztá'k?

Hol vetted e bibor ajkat,
Hol e fényes homlokot?
Melyre e nagy természetben
Nem lelek hasonlatot?!

Isten téged a földnek tán
Égi zálogúl adott:
S a menny minden üdvét véve,
Téged abból alkotott!?

Atala.

REGÉNYES HAJLAMOK.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

Jól sejtette tiszteletes uram, hogy Bélát a közelgő pesti út teszi komorrá, kedvetlenné; hanem hiszen az igen illendő dolog, hogy ha eltávozik a szülői háztól, szomorúan távozzék.

Az elutazás napja végre elérkezett, septemberhó elmúlt. Béla barátunknak nagy kedve lett volna elátkozni a világ valamenyi kalendáriomcsinálóját, miért nem hosszabbitották meg ezt a hónapot legalább 300 nappal. De mit tehetett egyebet? Meg kellett hajolnia a sors előtt.

A sors különben elég jól gondoskodott az ifjúról, jobban, mint megérdemelte; de mit használt az, ha Béla nem értette meg a sors intő szavát? Pedig oly érthető volt intése, mintha szóról szóra ezt mondotta volna:

— Fiatal ember, ne legyen ön oly oktalan, hogy inkább kivánjon lakni ebben a rongyos faluban, hol minden lépten nyomon ákácfákat, béreseket, fejős teheneket talál, mint a pompás, fényes, ragyogó Pesten. Menyi élv vár ott önre! Ime, ott a Kammon-kávéház, hol ön reggeltől estig, akár éjfélig is billiárdozhat, sakkozhat, dominozhat; ime ott a circus, hol ön láthatja a tizenkilencedik század lovag-hőseit lovagolni, bukfenczezni és lábat törni; ime ott váci utca, hol ön tetszése szerint sétálhat, bámulhat s bámultathatja újszabásu kabátját; aztán végre ott az egyetem, mely önt mindig nyitott kapuval fogadja. Fiatal ember, tanulmányozza ön a büntető codexet, a perrendtartást, a váltó jogot, vagy udvaroljon, táncoltassa a háziurak leányait; de őrizkedjék a falusi magánytól, s a regényektől.

Ha Béla életrevaló fiatal ember lett volna, örült volna, hogy újra látja a pompás, fényes, ragyogó Pestet; nem volt életrevaló, azt világosan megmutatta, mikor oly búsan, bánatosan pakolgatta össze holmiját. De még világosabban megmutatta, midőn a többi holmi közé egy iskátula szemetet, (hervadt virágokat, kopott szalagokat, részint talált, részint lopott jószágot) is pakolt.

Ezt elvégezvén bucsúzni ment a nagyságos familiától. Valószinűleg valami érzékeny melodrámai jelenet következett volna, ha Berky Gábor úr éppen e napon nem érkezett volna haza az öreg Fricska fiával; ez volt oka, hogy a bucsúzás annak rendje és módja szerint ment végbe. Béla ajánlotta magát Gábor úrnak, ajánlotta Flóra kisasszonynak, s illedelmesen kezet csókolt Schwarzburg kapitányné ő nagyságának.

III.

Alig múlt el két hét, s Béla úrfit Pestről Berekházára hozta haza a gonosz lélek. Különös, hogy ezt éppen a példás jámborságú tiszteletes úr állitotta, mig a falu többi népe azt mondá, hogy isten hozta; de ha a gonosz lélek hozta is, anyi bizonyos, hogy kék mándlis fuvaros képében hozta, s nem követelte lelkét, csupán csak ötven bankó forintot.

Fekete István tiszteletes úr eddig is meg volt ugyan győződve a mai fiatalság romlottságáról, de ez újabb eset még inkább erősitette meggyőződésében. Ez hallatlan dolog! Erre nincs példa sem az ó testamentomban, sem a görög classicusokban, hogy valaki odahagyja mindjárt a második héten az alma universitast, felül egy kopott zöld bricskába, s haza jön atyjának megszomoritására.

A mai fiatalság romlottságának példányképe gyöngéden igyekezett atyját engesztelni, s anyira ment, hogy az öreg úr meg is ölelte a rosz gyereket (a mai fiatalság romlottságának példányképét), nem azért mintha szeretné, vagy megbocsátna neki, hanem hát csak azért hogy.

Tiszteletes úr elhatározta atyai tekintélyét szigorúan fölhasználni, s kérdőre vonta az elkövetett tettért gonosz fiát, ki azzal mentette magát, hogy ő csak tanúlni jött haza, mert Pesten nem lehet a soha el nem némuló verklik, s szünetlen kocsizörgés miatt, a mint tetszik is tudni édes atyjának. Fekete István tiszteletes úrnak ugyan nem tetszett ezt tudni; de miután Béla megnyugtatta, hogy semmi hátrányára nem válik az egyetemből eltávozás, s hogy erősen föltett szándéka itthonn az államvizsgára készülni, — tiszteletes úr szigorú atyai tekintélye kezdett alábbhagyni.

— Úgy-é, éhes vagy, te rosz gyerek? — szólt a nagytiszteletü úr, másra forditván a beszéd tárgyát. (Ma elhallgatott feddő szavaival; de elhatározta, hogy holnap szigorúan megdorgálja a gonosz fiút.)

Béla váltig bizonyitgatta, hogy nem éhes, hogy útközben, alig két órája, ebédelt; tiszteletes úr mind erre nem hallgatott, (most egyszer szigorúan használta atyai tekintélyét), kiment, s meghagyta gazdaszszonyának, hogy azonnal készitsen valami jót. Addig ő maga, a nagytiszteletü úr, friss sejtes mézet vitt be a gonosz fiúnak, (méltóztassék elhinni csupán csak azért, hogy éhen meg ne haljon.)

Midőn látta a nagytiszteletü úr, hogy a sejtes méz igen lassan

fogy, újra kiment, megdorgálta a gazdasszonyt késedelmeért, hogy mégsem készitett valami jót, s visszatért egy tányér szőlővel fiához.

— No, ezt talán jobban szereted?

Hányszor ment még ki a nagytiszteletü úr egy félóra alatt gazdasszonyát dorgálni késedelmeért, beszélyiró nem tudja bizonyosan; de azt bizonyosan tudja, hogy ezt szó nélkül csupán a példás türelmü Sára asszony birta elviselni.

A sokat sürgetett valami végre elkészült nagy fájdalmára Béla barátunknak, kinek, úgy látszik, a sors csak azért engedte meg a viszszatérést Berekházára, hogy itt az első napon evéssel öljék meg.

Igy gondolkozott Béla. Ellenben a tiszteletes úr úgy vélekedett, hogy ez a rosz gyerek nem mer enni, s elkezdette biztatni:

— Egyél no; nem haragszom.

S kétszer háromszor homlokon csókolá a rosz gyereket. (Hanem holnap, mint azt már erősen elhatározta, kimélet nélkül szigorúan meg fogja dorgálni.) A rosz gyerek pedig beszélt a rector magnificusról, a rigorosumokról, a tudományok fontosságáról, és gondolkozott ezalatt épen nem tudományos tárgyakról.

Az az éppen nem tudományos tárgy, miről Béla úrfi gondolkozott, tulajdonképen nem is tárgy volt, hanem személy, még pedig a nagyságos Berky familiából. (Beszélyiró biztos forrásból tudja, hogy Gábor úr volt azon személy.)

Másnap Bélának első dolga volt a nagyságos familiánál látogatást tenni, (úgy parancsolta az illedelem). Ezt tiszteletes úr is elmulaszthatlan dolognak tartotta, s ez okból a rosz gyereknek szánt szigorú dorgálást egy nappal elhalasztotta.

Béla lázasan dobogó szivvel közelgett a nagyságos familia házához. Az udvaron egy két agár ásitozott és sétált föl s alá szomorú képpel, egy kettő a konyhában sivalkodott. Szegény állatoknak e siralmas állapota örömet keltett az ifjú szivében; ebből észrevehette mindjárt, hogy Gábor úr nincs honn.

Sietve haladott át az udvaron, be a házba, a szobába, szelesen rohant az ajtóhoz, kopogni is elfelejtett. (Szerencséje, hogy nem látta ura atyja.)

A mint a szobába nyitott, egyedül találta ott azt az angyalt, azt a tündért, kit a földi lények Flórának kereszteltek. Az az angyal, az a tündér piros selyem kötésü könyvből olvasott; de Béla beléptekor kiejtette kezéből a könyvet, s pirosabbá vált mint annak a könyvnek táblája.

Béla nem tudta elhatározni hirtelen, köszönjön előbb, meghajtsa magát, vagy siessen az elejtett könyvet fölvenni? (Őszintén meg kell vallanunk, ügyetlenebb soha életében nem volt, mint e pillanatban.) Ezalatt Flóra lehajolt a könyvért, Béla is lehajolt, s egyszerre nyúltak a könyv után. Föl is emelték; de akkor Béla megragadta a leánykának kezét, s a pirostáblájú könyv ismét földre esett.

Most már ott is maradt a földön az a szép almanach, lángoló, epedő versekkel, érzékeny novellákkal és piros selyem táblával.

Béla barátunk a mily hirtelen megragadta a leánykának kezét, ép oly hirtelen nyomott arra egy forró csókot. Eléggé tiltotta Flóra, hogy nem szabad, fenyegette is a vakmerő ifjút, hogy megharagszik; de az ugyan nem hallgatott reá. Másodszor, harmadszor is megcsókolta kezét; aztán remegő hangon szólt:

— Flóra! (Pusztán Flóra, és nem nagysám, nem is Flóra kisasszony.) Édes Flórám! (Az ő Flórája! Rettenetes merészség!) Szép kis angyalom! (De honnan veszi ez a szende ifjú azt a bátorságot?)

Flóra anyira meg volt lepetve, hogy nemcsak szólni, de gondolkozni is alig tudott. Gondolatai csak a szalmás kunyhó körül lebegtek, melyről oly gyönyörü képet alkotott magának; oh, bizonynyal boldogság volna ott lakni Bélával!

És Bélának oly szép szeme, oly édes szava, oly jó szive van (és oly üres zsebe — erre nem gondolt), hogy lehetlen nem szeretni. Aztán tehet arról Flóra, ha szeret. Mari néni is azt mondta, hogy arról senki sem tehet, ha szerelmes; a szivnek nem lehet parancsolni.

Hanem hiszen nem is parancsolt szivének Flóra; Béla még kevesebbé, s szenvedélyesen mondá:

— Flóra, kedves Flóra! (Csak még egyszer, még százszor mondaná, gondolta a leányka.) Bocsásson meg. (Jaj, mit akar?) Részeg voltam az örömtől, hogy önt viszontláthatom; hiszen életem, boldogságom, mennyországom csak ön, egyedül csak ön.

A leányka nem vonta vissza kezét az ifjú kezéből, s feje kezdett lehajolni (éppen oly nehéz volt, mint midőn a nevelő intézetben pajkosságból két csésze rhumos theát ivott meg, a madame nevenapján.)

Ekkor nyilt az ajtó, (hogy annak az ajtónak is mindig alkalmatlan időben kell nyilni!) s belépett özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagysága.

Az ajtónyilásra hirtelen szétugrott a szerelmes pár, s özvegy Schwarzburg kapitányné nem látott egyebet, mint hogy Flóra kisasszony elpirúlva kapkod valami féligkezdett himzés után, s Béla úrfi a szoba közepén piros selyemkötésü almanachon tapos mind a két lábával.

Schwarzburg kapitányné maga is zavarba jött. Látta, hogy itt valami történt, minek nem kellett volna történni, s megijedt a gondolattól, mit mond erre majd Gábor úr? Oh, az apák életben és regényekben egyaránt oly zsarnokok!

Most elgondolta Schwarzburg kapitányné, mily nemes szerep vár ő reá. Ő lesz a béke angyala apa és gyermek között, ő lesz az a jóltevő nemtő, ki két ifjú szív hő vágyait teljesiti. Kedve lett volna e szerepre, hanem félt, hogy Gábor úr majd furcsán fog bánni a jóltevő nemtővel. Tanácsosabb lesz lecsillapitni a két ifjú szív hő vágyait, megakadályozni a szerelem fejlődését.

De ez volt az a mesterség, mihez legkevesebbet értett a gyöngédszivü delnő.

Sokszor föltette magában, hogy szólni fog Bélával, úgy intézkedett, hogy egyedül maradjon vele, és akkor — akkor elkezdett beszélni Walter Scott regényeiről, melyek neki most is legkedvesebbek.

Béla ezalatt napról napra merészebb lőn, s Flóra napról napra szófogadatlanabb. Nem egyszer megtörtént, hogy Schwarzburg kapitányné ő nagyságának jelenlétében kezet szoritottak, vagy halkan suttogtak valamit, mit azonban a tisztelt delnő mindig komolyan megtiltott, s a vétkesek mindig bünbánólag jöttek kezet csókolni. Erre aztán keresztényi kötelesség volt megbocsátni. (Ezt a keresztény kötelességet teljesithette mindennap Schwarzburg kapitányné ő nagysága.)

A jószivü delnő végre belenyugodott mindenbe. Azt látta, hogy kedves kis Flórája boldog lesz, mert nem jut oly szivtelen prózai lénynek hatalmába, mint a milyen volt boldogúlt Schwarzburg kapitány. De Gábor úrral mit tegyenek? Neki hiában mondják el azt a szivrehato történetet, hogy Nagy Károly császár leányát nőül adta a szegény Eginhardnak, mert a szerelem mindent pótol, rangot és vagyont; bánja is ő Nagy Károly császár leányát.

Nem egy tervet készitett özvegy Schwarzburg kapitányné, mi módon lehetne fivérét ostromolni; de e tervezgetésnek egyszerre véget vetett Gábor úr, ki innen onnan gyanakodni kezdett, hogy Fekete Béla nem tartja meg a nagyságos familia iránt tartozó tiszteletet.

E gyanú nemsokára bizonyossá vált, s Gábor úr mint a felbőszült oroszlán, (a ki nem látott oroszlánt, tessék képzelni valami más vadállatot) rohant kedves hugához.

— Itt van ni a vége, ha familiából való ember ilyen mindenféle néppel társalog! (Tegnap még kedves öcsém volt az a mindenféle nép.)

Aztán fölfogadta, hogy ha az a szélcsapó diákgyerek még egyszer beteszi lábát e házba, először agyonlövi azt a szélcsapó diákgyereket, azután agyonlövi Flórát, azután meg kedves hugát; ha pedig a falu nyelvére kerül ez a dolog, akkor agyonlövi az egész falut.

Beszélyiró siet megnyugtatni tisztelt olvasóit; ne méltóztassék megijedni, az iszonyú gyilkos szándék nem ment teljesedésbe. De Bélára nézve elég borzasztó volt az igy is; kitiltották a paradicsomból.

Pedig ő Flóra nélkül nem élhet, nem akar élni; elhagyja e hitvány világot, hol az igaz szerelem csak üldözésre talál. De mégis nem hagyja el, hiszen akkor Flórát is el kellene hagynia.

Onnan jön a segély leggyakrabban, honnan legkevesebbé gondolná az ember, ez régi igazság. Bélának szomorú sorsán senki más nem segitett, mint tiszteletes úrnak gazdasszonya, Sára asszony; ki hitte volna ezt?

A jámbor Sára asszony oda sompolygott Bélácskához, (húsz év óta mindig Bélácska maradt Sára asszony előtt) s részvéttel szólt:

— Tudom ám én, mi a maga baja. Hanem hát ne búsuljon no, mert én is sirok mindjárt. (Bizony nagyon közel volt hozzá.) Jó az isten, nem hagy el két ilyen szép ártatlan teremtést.

Béla csak bámult e beszédre. Világos volt előtte, hogy a két szép ártatlan teremtés egyike ő, s a másik alatt nem érthette önmagát Sára asszony.

— Hát mit tud maga, Sára néni? bátorkodott kérdezni Bélácska.

— Bizony mindent, de azért ne féljen ám, felelt a jó öreg. Hiszen szép legény is Bélácska, láthatja, a kinek szeme van; aztán, tudom én jól, nagy úr lesz még belőle. Szegény tiszteletesné asszonyunk ha élne, meghasadna a szive örömében, hogy ilyen derék szép fia van. Aztán lelkemadta mily okos, bizony ángliusúl is tud; de hol is tanúlt anyi sokat?

Bélácskának semmi kedve sem volt elmondani most Sára asszony lelki épülésére, hogy hol tanúlt anyi sokat? Nem is felelt; hanem Sára asszony azért nem hallgatott el. Úgy látszott, el akarja mondani mind, a mi húsz év óta a tiszteletes úr udvarán, s udvara körül történt.

Végre azonban, miután eleget beszélt a Bélácska papiros sárkányairól, a veteményes kertről, a szomszédnak istentelen fiairól, kik a szilvát még zöldjében ellopták, arról a szép fekete kappanról, a melyikért a nagyságos asszony három hizott ludat kinált, s még több ily emlékezetreméltó dolgokról, — végre arra került, miről tulajdonképen szólni akart, a drága szép Flóra kisasszonyra.

Elmondotta, hogy mióta Bélácska a nagyságos úr udvarában nem volt, az a drága szép kisasszony csak úgy hervad, mint a leszakitott virág; hogy ő bizony meg nem állhatta, hogy az a drága gyöngy kisasszony úgy elveszszen, — ő bizony megszólitja, nem tánja, ha megharagszik is.

(Folytatása következik.)

EGY ANGOL TRÓNÖRÖKÖS KALANDJAI.

Gozlan Leon után.

(Folytatása és vége.)

XIII.

— Én tehát azt mondom, hogy a szép Peregrine, ha ő is úgy akarja, palotámban lakhatik; továbbá lehetnek szolgái, lovai, kocsiai, mint a regenspark legelőkelőbb asszonyainak; továbbá —

— De akkor itt kellene hagynia az én házamat! — vágott közbe vagy tizedszer az öreg asszony, ki a nyolcadik bőröndre történt célzás óta elfojtotta haragját. — S mi lenne aztán házamból, ha Peregrine itt hagyná? Ő e barlangnak világossága, s az emberek csak érte jönnek ide. Azonban, ha ő távol lesz, akkor adieu! akkor vége van mindennek, akkor tőlem sem fog senkisem félni, mig most Peregrinenek az ostorral kezében csak elő kell lépnie, hogy mind e vadállat meghunyászkodjék. Ha Peregrine nem volna mellettem, ezek a bestiák elnyelnének, — s ön, ön akarja őt tőlem elvinni?

Ez utóbbi szavak tüzbe hozták ereit, s igy gondolkozott. — Különben minek ijedjek meg a hét bőrönd felfödözésén? Mit árthat az nekem? Nagyon hamar lettem nyughatatlan! — Erre aztán mintegy távozni akarva fölállott s szólt:

— Bocsánat, odalent csak Tomkinsont hagytam s félek — —

— De Tomkinson hü szolga! — jegyzé meg Price.

— Természetesen az, de —

— Bár kissé vén, de mégis eléggé eleven!

— Azt megengedem, Price úr, de tartok tőle, hogy Tomkinsonból tolvaj lett.

— Hogyan, önnél tolvaj, asszonyom?

— Az ember mindenhol lophat.

— Azon szép példák dacára, melyek szemei előtt vannak?

— Ne csúfolódjék, Price úr! — viszonzá Nicholson anyó, mialatt a padlat egyik kockáját fölemelve, az az alatt rejlő ablakon letekintett az ivószobába.

— Egy pillanat múlva ismét itt leszek! — szólt Brummelhez. Szemléje után visszajött.

— S tudja ön uram, hogy mit találtak azokban a bőröndökben? — kérdezé.

— Igen asszonyom, tudom, csipkéket, ékszereket, drágaságokat s más efféléket. De ez még nem minden: ezen kivül találtak még irományokat is — —

— Irományokat?

— Természetesen, a meggyilkolt irományait, melyekben az áll, hahogy a tulajdonost útközben baj találná érni, minden kincse a királyé legyen.

— Ez áll az irományokban? — kiáltott Nicholson anyó.

— Ez igen!

— Nos, úgy hát csak keresse kincseit a király; én nem ellenkezem. De — tevé hozzá némi szünet múlva, — ön gazdag s előkelő férfi, s lányom tetszik önnek. Ön hozzám jő, s még ez is jól van, — s azt mondja nekem —

— S én azt mondom, hogy nőül veszem!

— Nőül veszi?

— Minden bizonynyal, s azért kezeért esedezem.

— Ön?

— Igen, én! Beléegyezik ön?

— Ha valóban nőül venné Peregrinet, — gondolá Nicholson anyó, — az nem volna épen oly rosz dolog; a szükség perceiben hatalmas védőm volna. Azonban hallja ön, — tevé hozzá némi gondolkozás után, — Peregrine nem leányom, s igy nagyon kevés jogot gyakorolhatok fölötte. Én magam előhivom őt, ön elmondhatja neki szándékát, s ha a leány beléegyezik, meg kell vele elégednem. Peregrinenek el nem tilthatom a férjhezmenetelt.

Nicholson anyó eltávozott.

— Mindez bámulásra készt! — szólott Price. — Mondja meg ön Brummel úr, mit akar ön a bőröndökkel s az irományokkal?

— Milyen irományokkal?

— A meggyilkolt útas irományaival!

— Mit sem tudok róluk!

— Tehát csak ráfogás?

— Teljességgel az!

Peregrine nem tartozott volna a nők sorába, ha nem fordit némi nagyobb gondot öltözetére, midőn már reggel tudtára adatott az idegen látogatása.

Indus öltözete, s annak gazdagsága igen jó összhangzatban állott arca olaj-szinével. Fejét fehér mousselin-fátyol övezte, s arany csillagokkal megszórva lábaig folyt alá.

Testére világoskék cachmirruha simult, s homlokát egy nagy igaz gyöngy diszesitette.

Peregrine legszebb ékei azonban fiatalsága, keleties szemérme, kék szemei, szép fogai, üde ajkai, hajlékony mozdulatai, s epedő, égő halványsága voltak, azon epedő halványság, melyért a szerető a Ganges hullámai közé veti magát, s máglyán égeti el testét, hogy kedvesével újra egyesülhessen.

— Édes leányom, — szólt a vén asszony Peregrine fátyolát fölemelve, — ezen előkelő úr meglátott valahol, megszeretett, s most nőül akar venni. Felelj röviden: elmégysz-é hozzá, vagy nem?

— Megálljon! — szólt Brummel, — előbb kérem kegyét, hogy Peregrine-vel rövid ideig négy szem közt beszélhessek.

Price és Nicholson anyó előbb kissé tanácskoztak, s aztán beleegyeztek e beszélgetésbe, miután annak hasztalanságáról meg voltak győződve, mert ismerték Peregrine elhatározottságát, majdnem vad jellemét.

A beszélgetés tehát megengedtetett, s a fiatal népség a terem hátterében magára hagyatott.

Midőn Brummel s Peregrine hosszas beszélgetésüket befejezték, a többiekhez csatlakoztak, hogy annak eredményéről azokat is értesitsék.

— Talán csodálkozni fogtok, — szólt Peregrine határozott vonásokkal, a milyeket Nicholson anyó még eddig nem vett észre rajta, — de már ma este itt hagyom a házat.

Az öreg asszony az égre forditotta egyetlen szemét, aztán Peregrinere meresztette. Úgy nézett ki, mint valami keselyü.

— Te?

Csak ezen egyetlen szavat birta kierőszakolni, s kékes ajkait fehér tajték lepte el.

— Ma este elhagyom kegyedet! — ismétlé Peregrine.

— Hogy ezen urat kövesd? — s görbe ujjával Brummelra mutatott.

— Igen, hogy e fiatal férfit kövessem.

Az anyó sántikálva sietett az ajtóhoz, s arra kétszer ráforditotta a kulcsot, aztán ismét visszajött üléséhez, a kulcsot erősen a markába szoritva.

— Úgy! — kiáltott Nicholson anyó rekedten. — Tehát te még

ma este itt hagysz? Nézz rám! Előbb mindazt, mi rajtad van, ennek az embernek meg kell fizetnie.

— Ma este elmegyek!

— Hogy férjhez menj e kamaszhoz?

A kamasz Brummel volt.

— Nem!

— Hát kihez?

Peregrine erre a kérdésre nem felelt.

— Kihez akarsz hát férjhez menni?

Peregrine néma maradt.

— A ki nem szól, az nem is megy el! — kiálltott erre az anyó.

— Én szabad vagyok, s akkor oda megyek, a hová akarok! — viszonzá Peregrine.

— Ön tehát megboszorkányozta ezt a leányt!? — kiáltott a vén asszony Brummelra rohanva. — Meg kell bűvölve lennie, hogy tőlem el akar válni. Ha a tölgyfaasztalok, padok, s a korcsma cégére akarnának tőlem elmenni, azon nem csodálkoznám úgy, mint mikor az én Peregrinem azt mondja: Én elmegyek! Mit beszélt ön neki? Mondja el, tudni akarom. Miféle bűbájos italt adott neki? ezer mennykő és égi háború! Az ördögökre! tanácslom önnek, ne kezdjen el velem ilyen játékot! Fiaim kései s hurkai mindig készek a boszúra. Villámló teremtette! mondom, hogy legényeim megfojtják mint egy patkányt, s fölmészárolják, mint a borjút! Ne nyúljon ön Peregrinehez, ne lépjen ön hozzá közel!

Price a dühösködő boszorkány s Brummel közé vetette magát.

— Lásd, — folytatá nyers, töredezett hangon Peregrinehez, — én téged szeretlek, háládatlan teremtmény, s ebben a kutyaéletemben csak tégedet szerettelek. Öt—hat férjemet nem sajnáltam, midőn itt hagytak, csak tégedet! Úgy szerettelek, mint szeretni szokjuk kedvenc macskánkat, melyet a vizből szabaditunk ki, mert én téged is a vizből szabaditottalak ki, tudod azt? Egy téli éjjel megakartak fojtani; én ágyamat s takarómat neked adtam; megosztottam veled kenyeremet, s ruháztalak. Aztán szép fekete hajadat is meghagytam, pedig azt is eladhattam volna a fodrásznak. Én átfúrathattam volna orrodat, ajkaidat s füleidet, hogy azokat megrakjam ékszerekkel; bőrödet tetoviroztathattam volna, s eladhattalak volna húsz aranyért zsidóknak vagy cigányoknak, a kik aztán nyilvános vásárokon egy krajcárért mint vad leányt mutogattak volna. Tettem ezt? Nem, ezt nem tettem! Én megkereszteltettelek, szép nevet adattam neked, ruhaszekrényeim kulcsait kezedbe adtam, s minden vagyonomat rád biztam! S mit adtál te nekem? Semmit, épen semmit sem! De mégis igazságos akarok lenni; te cserébe adtad szép, finom kezeidet, égszin szemeidet, csevegésedet, mely megvigasztalt, s gondolataidat, melyeket az égből látszottál nyerni! Ily gyermekemnek kellett lenni. Te gyermekem valál. S hány betegségben virrasztottam melletted? Kétszer már azt mondották, hogy meghaltál, én fogadtam, s újra életet fújtam beléd. Oh, Peregrine! ne hagyd el az öreget; ne menj el, s én mindent megadok neked, a mi tetszik. Csipkét fejedtől lábadig, s olyan arany láncokat, hogy nem fogsz birni tőlük járni!

Ezzel a földre veté magát, átkulcsolta sovány karjaival az indus leány térdeit, s borzasztó nyàjassággal folytatá:

— De gondold csak meg, mi lesz belőlem, mit csináljak én nélküled? A korcsmában többé senki sem fog tőlem félni, ha megtudják, hogy nem vagy közelemben; mindent megfognak inni, s mindenemet ellopják. Én ismerem őket: távolléted lesz az én vesztem. Maguk a newfoundlandi kutyák is nekem fognak rohanni; most is morognak már, ha látnak. Te vigyázol rájuk, s engem megőrizesz. Ha téged nem fognak többé látni, boszújokat majd rajtam töltik, s egy este fölfalnak. Hagyod szegény anyádat elevenen fölfalatni a kutyáktól?

— Én mindig szeretni fogom! — szólt Peregrine az öreget fölemelve és ölébe ültetve. Azután megölelte őt, s arcát megcsókolva.

— Tehát mégis van isten ezen korcsma födél fölött! — ily szavakban tört ki az öröm az öregből.

— Igen, — folytatá Peregrine zokogva, — én mindig leányod leszek, de mégis el kell téged hagynom!

— Nos jó, úgy megtagadom az istent! — kiáltott az istenkáromló vén asszony, s az ajtó kulcsát a szoba közepére dobta. Price azonnal fölvette és zsebébe dugta.

Nicholson anyó dühös arca megváltozott egyszerre, s az most kőből látszott vésettnek.

— Tehát legyen meg, távozzál! — szólt hidegen, s karjait Peregrine vállaira tette. — Hagyj itt, nem vagyok ellene. Azonban három föltételt szabok elétek, melyet azonban ha nem teljesitetek, félelmetesen fogom magamat rajtatok megboszólni.

— Melyek azon föltételek! — kérdé Brummel, ki szerette volna már az ügyet befejezni.

— Először is, — szólt Nicholson anyó, — ne legyen többé kérdés azon átkozott nyolcadik bőröndről, melyet sohasem láttam, mely sohasem létezett, s mely legalább hozzám soha sem érkezett.

— Már most meg vagyok róla győződve, hogy nála a bőrönd! — gondolá Price.

— Tovább! — szólt Brummel.

— Másodszor, önnek ki kell vinnie, hogy a Petrik-család ismét száz évre adja nekem bérbe az udvarias pontyot.

— Száz évre?

— Igen. Én már majdnem százéves vagyok, s tán nem fogok még száz évig élni, de mégis lehetséges. Tehát —

— Ezt kieszközlöm! — viszonzá Brummel.

— Becsület-szavára?

— Becsület-szavamra! Tovább!

— Továbbá bármily állásba is jusson, Peregrine kötelezi magát, hogy minden vasárnapdélutánt és estét házamban fog tölteni.

— Ez lehetetlen! — ellenkezék Brummel.

— Igy az egyezkedés megszakadt, — vélé az öreg. — Beleegyezel ebbe Peregrine, szólj röviden!

— Igen! — szólt Peregrine.

Brummel ajkaiba harapott.

— Nos, most jöjjön kegyed! — szólt Brummel megfogva Peregrine kezét.

Nicholson anyó nem mozdult.

— Tehát teljék be végzetem! — susogá az indus leány, mi a tiszt karján elhagyta gyermekévei tanyáját.

Ily módon sikerült Brummelnek Peregrinét az „udvarias pontból“ elvinnie.

Mi módon birhatta rá a leányt a tervébe beleegyezésre, az csak később tudódott ki. — Peregrine látta a walesi herceget, s megszerette őt.

A mi célunkra elég azt megemliteni, hogy Brummel terve tökéletesen sikerült.

Közli: Szokoly Victor.

Egy fiatal lánykához.

(Húgo Victor költeménye.)

Gyermek! ki nem tudod, a gyermekkor mi szép,
Borús a mi korunk, ne irigyeld te azt,
Hol szivünk pártot üt, majd meg rabságba lép,
Hol mosolyunk búsabb, mint ha könyüd fakad.

Hogy szinte f e l e d e d, korod oly bájoló,
Múlik mint könnyü szél, mely lengve tova száll,
Mint bájos édes hang, futtában elhaló,
Mint a tenger sikján repülő jégmadár.

É r l e l n i eszméid oh épen ne siess,
Élvezd reggeledet és élvezd a tavaszt;
Élted szép koszorú, virágos, leveles,
E l ő b b mint az i d ő, ne hervaszd el t e azt.

Majd jőnek az évek! — mint nekünk — kinokat,
Neked is nyújt a sors, s remény nélküli vészt,
Csalódás kinjait, miket a gőg tagad,
— És gyönyörüséget, mely sajnálatra készt...

Mégis mosolygj, s a sors hatalmát még ne föld,
Mosolygj, s ne fedje be gyász derült homlokod,
S szemed — a tisztaság és béke tükörét,
Hol lelked képe ég, s a mennyet mutatod!

L**

TÁRCA.

Egy kis világutazás.

(Melyet N á p r á d i Y. Z. tett közelebb Páristól Sz. Pétervárig, s onnan le Kairóig, noha egész utazása alatt Marosvásárhelyről ki sem mozdult.)

Mielőtt a nagy útra indulnánk, kövessünk még el M. Vásárhelyen egy jótékonysági cselekedetet, s vessünk fátyolt a L h o t t a féle hangversenyre, és a Lhotta-Pepita táncelőadásra! Kicsoda és micsoda ezen Lhotta? Gróf, báró, nemes ember, polgár vagy paraszt ember? 1856-iki március 16-kán kelt hitelesitett bizonyitvány szerint hercegi kamarai énekes, a prágai conservatorium és a salzburgi mozarteum incorporált tagja, ki kedves élete párjával Lhotta Emmeline asszonysággal Melpomene és Terpsychore (továbbá a marosvásárhelyi müpártoló közönség erszénye) tiszteletére zene- és táncelőadási estélyt rendeze az Apollóban. A közönség annak rendje szerint megjelent és az első ének darab, meg az első tánc után, szerencsésen m e g i s s z ö k ö t t. A tisztelt müvész pár, másnap reggel hasonlót tett. Egy végig ott maradott ismerősünk következőleg birálgatta az egész estélyt: az énekes csakugyan k a m a r a i énekese lehetett valamelyik fő úrnak, hanem olyformán, hogy alkalmasint csak a f á s k a m a r á b a n énekelget t, a táncosnő müködése pedig akkint jellemzendő, hogy az „El Ole“ végén állva, a „Sadrilena“ végén a földön feküve maradt; egyit tudunk, hogy sem Krapfelmayereket, sem Stampflhubereket, sem Sennora Pepita mein Name ist Mayer-féle enthusiastákat nem teremtett.

Vessünk — mint mondánk — fátyolt a csalódás ezen estéjére, és menjünk B l a n k plasticai világkiállitásába. A la bonne heure! Tisztelet, becsület! Ez már megérdemli a fáradtságot és a megnézést. Kevés kivétellel mind, egytől egyig a leghiresebb párisi és londoni stereoscopok, Bertrand és Ferrier jeles müvei! nehány perc alatt a régi és új világot, a gőz által eszközöltnél nagyobb sebességgel útazhatjuk be! Mily élethüség, mily természet — hüség a legparányibb részletben is! Most vagyunk az egyiptomi pyramisok tövénél a forró homokban, hol a fényképészet csodás tökéletessége által visszaadott napfény vakitja szemünk világát, majd megint farkasbundába szeretnénk burkolódni a Montblanc jeges csúcsán. De szakasszuk félbe saját elmélkedésünk fonalát, hadd szóljon*) helyettünk a bőbeszédü b e r l i n i tulajdonos, B l a n k T h e o d o r:

— Uraim és hölgyeim! (Látszik, hogy nem született francia, mert az uraknak ad elsőséget.) A tökéletesség netovábbjáig vitt természethü rendkivüli látvány: Páris!!! Indokolt feszültséggel tekint most egész Europa egy városra, ezen város pedig a jelenkor Babylonja: Páris, melyet e g y ember hatalmas parancsszava merőben ujjá alakitott. — Kedves kötelességet vélek teljesiteni, midőn e világvárosnak, taval april 5-kén megnyitott „Sebastopol“ nevet nyert uj boulevardját közszemlére teszem ki. Messze vinne fölszámlálni a tömérdek sok utcát, melyeket III Napoleon terve keresztül vitele érdekében lerontatott. Lerontatta pedig nem csak azért, hogy Párist a párisiak költségén szépitse, hanem főleg azért, mert meggyőződve levén a felől, hogy a Franciaországban uralkodó központositási rendszernél fogva Franciaország ura csak az lehet, a ki Párist szoritja vasmarkába, — hogy egyfelől netaláni utcai zavargások esetében a lerontott zúgutcák által nagyon könnyitve volt torlaszemelést gátolja, másfelől pedig, hogy saját ágyúi csend-helyreállító működésének akadály nélkül való tágabb tért nyiljék. Elég lesz: az oroszok fölött S e b a s t o p o l n á l nyert győzelem emlékére elnevezett ezen boulevard nevezetességei közül azon egyet emliteni föl, hogy hosszában egy vendéglő épül, mely tizezer vendéget fogadhat magába e g y s z e r r e, és láthat el minden kigondolható kényelemmel; szóval: mindenesetre nagyobbszerü hôtel, mint az „a r a n y k e r e s z t,“ mely magában véve M.-Vásárhelyre nézve elég elegans hely, kivált miután Schönstein a szobákat izletesen kifestette, és melynek földszinti helyiségeiben v i l á g - k i á l l i t á s o m látható. — Meine Herren und Damen! A szélsőségek gyakran érintkeznek; most szemléltek meg egy boulevardot P á r i s b a n, mely a muszkák kudarcát az örök emlékezetnek adja át. Mi természetesebb, minthogy M o s z k v á b a ránduljunk! Moszkvába, az oroszok szent városába, hol a hadak szeszélyes istennője az ujabb kor legnagyobb és legbizakodottabb hadvezérének és hóditójának, I. Napoleon-nak egy „megállj!“ ot dörgött fülébe. Moszkvába, hol a lakosság fanatismusig vitt hazaszeretete fölhevülésében házait, mindenét a pusztitó tüzvésznek martalékul átadá, megmutatni akarván ezáltal, hogy a meggyőzhetlennek vélt hadvezér sem dacolhat büntetlenül az elemek hatalmával, kényszeritvén őt, a kereszténység legóriásabb harangja alázuhanása mellett a Kremlből futni, és az itt látható hirneves Pitrovski-palotában menedéket keresni, és innen is kiüzetve, a Berezinába veszni látni a hatalmas „grand'armée“ babér aratott vitézeit! — Uraim és hölgyeim! Im itt a semmeringi vasút, bécsi munka; itt a krinolin-tréfa, Bertrand remekműve; ez a kedves st servaisi fürdő; ez III. Napoleon disztereme, Ferrier mestermunkája; München, Stuttgart, San Francisco, Turin, Bécs, Sz. Pétervár, Athen, az Acropolis, Stambul, Kairo sat., ezen darabjaimat Pesten is mutattam a „Tigris“-ben; átalános elismerést arattam. Brassóban a hires költő Palme is megdicsért, a „Kronstädter Zeitung“ 137 sz. Satellit-jében, hanem anyiban hibázott, hogy fényképeimet igy magyarázta: „ezen képeket s t e r e o s c o p o k n a k nevezik, mert a tárgyakat az optika által testesitik, és természethün elönkbe állitják;“ ez nagyon hibás definitio, mert az én képeimet p h o t o g r a p h i á k n a k nevezik, melyeken a tárgyak a stereoscop által (a stereoscop csak a készlet neve) plastikailag, tehát természethün előnkbe tünnek.

Könyveket irhatnánk, ha mind azt följegyeznők, a mit Blank úr elbeszélt, de miután látjuk, hogy rövid tárcalevélbe nem foglalhatjuk, hagyjuk a csaláka photographirozott világot, és lépjünk ki a pezsgő élet zajló szinhelyére. (Majd a m.-vásárhelyi tárcában.)

*) Az az hogy szólhatna, ha anyi ismerettel birna, s oly elmésen tudná forgatni nyelvét, mint Náprádi a tollat. Szerk.

Budapesti hirharang.

† I r o d a l m u n k b a n — kevés kivétellel — majd minden v á l l a l a t o t zajosan kezdenek, lankadtan folytatnak, és szomorún végeznek. Az első ivek érdekessége rendesen a közrészvétbe vetett reményt, az utósók a szomorú csalódást képviselik. Ily körülmények közt jól esik látnunk egy tudományos vállalatot, mely füzetről füzetre mindig érdekesebbé válik, s a folytatás egyre pótolni igyekszik a hiányt, mely a kezdetben mutatkozott. C s e n g e r y Antal „B u d a p e s t i s z e m l é j é t“ értjük, melyből a XVI. és XVII. füzet együvé boritékolva e napokban jelent meg. Tartalma a tudományos és szépirodalom barátait egyformán érdekelheti, s becsületére válik a magyar tudományosságnak. S z a b ó Károly „A magyar vezérek korát“ folytatja, S z á s z Károly Lewes gyönyörü életrajzát „Goetheről.“ P a u l e r T i v a d a r „A nemesközi jog történetét.“ E r d é l y i János „A legujabb magyar lira“ ismertetését kezdi, L u k á c s Móric „A román nyelvek alakulását.“ Az irodalmi szemlében kiváló érdekü S a l a m o n Ferenc második közleménye „Petőfi költeményeiről.“ A m a g y a r t u d o m á n y o s a k a d e m i á n a k egy bő rovat van szentelve, mely érdekesen közli az egylet tevékenységét és osztály-ülési előadásait, sat. Szóval e vállalat pártolása a közönség részéről nem áldozat, hanem — kötelesség. Az újabb tiz füzetes folyam előfizetési ára — tiz forint.

† „M a g y a r o r s z á g c s a l á d a i n a k“ ötödik kötetéből az első és második füzet, egy szállitmányban megjelent. Úgy látszik: N a g y I v á n nem fárad ki e nagy munkából, mert vállalata füzetről füzetre mindig érdekesebbé válik, s R á t h M ó r szép szolgálatot tesz a hazai irodalomnak annak kiadása által. E füzet tartalma: F r a n g e p á n — G h i c z y, és az e betük közt eső családok. Bárha mindegyiket oly alaposan és érdekesen ki lehetne dolgozni, mint a hogy a G h i c z y - c s a l á d van.

† „A k e g y e l e t e k o l t á r a“ épülni kezd, a történelem drágakő-darabjaiból. Az első füzet már megjelent, melyet B o r o s s Mihály ismert irónk „elhúnyt szülei emlékének“ szentel. Mi pedig ajánljuk az ifjúságnak, mely jó példákat vehet az itt közlött apró életrajzokból, és sok oldalról megismerheti a családi kegyeletek szépségét. E vállalat Osterlamm Károly könyvárus tulajdona.

† H o f b a u e r Zsófia új alténekesnőnk először holnapután fog föllépni „Márthában,“ másodszor pedig „Tell Vilmosban,“ midőn a cimszerepet S t i g h e l l i fogja énekelni. Zöldi föllépése a „Cigányban“ a jövő vasárnapra maradt.

† V a l l i s h a u s e r bécsi könyvkereskedő, fölszólitá a magyar kiadókat, hogy kiadmányaikból hozzá példányokat küldjenek. A bir. fővárosban anyi magyar főúr, iparos, hivatalnok és tanuló ifjú lakik, hogy e vállalkozásnak szép sikere lehet — irodalmunkra nézve.

† P r ó n a y Gábor bárót, a szépmüvészetek ismert barátját az a kipótolhatlan veszteség érte, hogy édes anyját, K u b i n y i R o z á l i a asszonyt, ki erényekben lefolyt nyolcvanöt évet élt — mult hó 27-én elveszté. Áldás emlékére.

† N a g y J a k a b tilinkó-művész zajos föllépései után, azt irják Erdélyből, hogy ott többen is vannak, kik a hat lyukacsos kis tilinkót mesterileg kezelik. Ilyen Kolozsvárt egy árpástói S á n d o r M á t é nevü fiú is, ki a magyar dalokat és indulókat szintén művészileg furulyázgatja.

† Önök ismerik „a legszebb szemeket“, nem azokat értve, melyek a bizalom óráiban oly szeliden tudnak mosolyogni, hanem azt a népszerü német népdalt, melyet a zongorák, órák, verklik és koncertisták oly gyakran zengedeznek. E szép dalt S t i g h e l l i úr, a nálunk vendégszereplő tenorista szerzé, kinek igen m a g a s hangja, s ebből folyólag igen m a g a s követelései is vannak.

† B o l o n d M i s k a „albumából“ a negyedik füzet megjelent. Van benne egy pár jó adoma, egyéb semmi. Legjobb az a párbeszéd, mely egy hatalmas úr és az ő alázatos szolgája közt foly.

H a t a l m a s ú r: Nos, én ma éjjel önről álmodtam.

A z a l á z a t o s s u b a l t e r n u s: Ezerszer

boesánatot kérek kegyelmes uram, hogy észre nem vettem.

Különben az élcek nagyon halaványak, s azt tanúsitják, hogy az érdemes Bolond Miska kiesvén az irodalmi világból, azt sem tudja: mit nem kellene, és mit kellene gúnyolni. Lovagiatlanul hadonáz a nők és házasság ellen. Egy élcet nekünk is szán, a miért közte és Kakas Márton között, ez utóbbinak nyújtók az elismerés koszorúját. Ezért beszél a Hölgyfutár „fűzfa poetáiról," de miután úgy látszik, azt sem tudja mit beszél, elmondjuk neki azon költők névsorát, kik az idén lapunkba verseket irtak. Ezek: Szemere Miklós, Thali Kálmán, Lisznyai Kálmán, Szász Károly, Dózsa Dániel, Illésy (Beranger forditója,) Atala, Beöthy Zsigmond, Szelestey László, Nyilas, Tóth Endre, Borúth, Flóra, Szász G., Tóth Kálmán, Lévai József, Lauka Gusztáv, Dalmady Gy. Losonczi L. Múlt évben Arany János egyedül lapunkban irt, és Sárossy Gyulától legtöbb költeményt közlénk. Ime ezeket nevezi Bolond Miska a „Hölgyfutár fűzfa-poetáinak." Ebből is látható: menyire megérdemli vezeték-nevét.

† Alig lehet elhinni, de mindenfelé beszélik, hogy Mariotti közelebbi, kudarcot vallott énekelőadása, (Lindában,) a nemzeti szinháznak mindössze is csak ezer p. ftjába került. Hogyan lehet ez? kérdeztük, mikor e hirt hallottuk. Hát csak úgy — felelék — hogy az igazgatóság — bár sohasem hallotta — úgy szerződött vele, hogy most három hónapig kénytelen itt tartani és fizetni, ha Mariotti magától el nem távozik; már pedig ő itt marad, és énekelni is akarna az — Ernániban, ha ez merő képtelenség nem lenne; ha nem énekeltetik, akkor is itt marad három hónapig, és fölveszi az ezer p. ftot." Bajos dolog elhinni, hogy az a szinház, mely három jeles drámai szinművészt küldött el fillérekért, más oldalon igy szórja a pénzt, mintha nagyon sok volna. Azonban a pesti közönség mindaddig hinni fogja, (miután mindenütt beszélik,) mig az igazgatóság e hirt meg nem cáfolja, ha ugyan megcáfolhatja.

† Ma egy hete — az öntözködés napján — egy vizhordó összeveszett a feleségével. Az utcán vesztek össze, tehát közönség is volt. A vizhordó vett egy puttont, s leönté vele a nyelves asszonyt, az pedig mit csinálhatott mást, mint — hogy a botrányt szeliditse — vig képet vágott a szomorújátékhoz, és igy szólt: „csak legalább egy pirostojásom volna, odaadnám a gonosznak, a miért megöntött." Jól föltalálta magát, a közönség mosolygott, habár tudta, hogy ez nem valami kedélyes öntözködés vala.

† A pesti nőegylet hálásan megköszöni a takarék-pénztárnak azon összeget, (210 ftot,) melyet az egylet szegényei közt való kiosztás végett adományozott.

† Egy „Kotkodács csárdás" cimű új zongora-szerzeményt kaptunk, melyet Madarász Jenő szerzett, és növérének Madarász Máriának ajánlott. Ára 18 p. kr.

† A pesti „legény-egylet" szépen ünnepelte meg azon örömnapot, melyen az ujonnan kinevezett elnök dr. Szabóky Adolf úr székét az egylet szállásán elfoglalá. Beléptekor „éljennel" és a Kölcsey „Isten áld meg a magyart" himnusza elénekléséval fogadák; aztán egy derék kézműves ifjú magyar beszéddel üdvözölte. Az elnök lelkesen válaszolt, szivükre kötve ez ifjaknak, hogy az erény és vallásosság ösvényén haladva, a polgári müveltség azon foka felé törekedjenek, mely a középosztálynak: a nemzet derekának a társadalomban kijelölteték. Este az egylet tagjai, egy ez ünnepélyes alkalomhoz illő „István vezér" cimű szinművet is előadtak.

† A pécsi hölgyek nemes részvétet tanúsitnak a magyar szinészet érdemes tagjai iránt. Takács derék szinész ifjú neje hirtelen meghalván, sirját egy csinos emlékkővel akarják földisziteni.

† Meyerbeer midőn egy új operát ir, nem csak a zeneirodalmat, hanem rendesen a pipere-szótárt is gazdagitja. A „Próféta" után minden előkelő hölgy próféta köpenyt hordott, most meg a Ploermel-köpenykék jőnek divatba. E mantilla — mint a Nef. irja — hátul kerek, elől négyszögletes, övformán alkalmazott, feketével csikolt szalagokkal szegélyezve, melyet beszegett tafota-ráncolat vesz körül.

† Északy Károly — kinek szép tehetségét nem nagyon méltányolja a nemzeti szinház — a vidéken keres némi kárpótlást. Közelebb Pakson adatá elő „Pörös atyafiak" cimü érdekes bohózatát, melyben egy mükedvelő is lépett föl — Madarász Vilmos úr.

† A kertész egylet erélyes intézkedéseket tesz, hogy közelebb megnyitandó „virág és kerti termény-kiállitását" a múzeumban minél érdekesebbé tegye. A nők is bizonyosan számosan fogják látogatni e mosolygó kiállitást, május 7 és 8-ik napjain.

† Az első nyilvános szökőkút e napokban csillogtatá először vizsugárait a budai zene-terasse-on az alagút tér fölött. A medencét közelebb aranyhalakkal fogják ellátni.

† Kettő közül melyiknek van igaza? A M. Sajtónak-é, mely szörnyen kikel a Kisfaludy Sándor szoborminlája ellen, vagy a V. Újságnak, mely Züllich tervét igen megdicséri? A kérdést döntse el az, kit e szobor ügyében megbiztak.

† Éppen most olvastuk, hogy Halmágyi Sándor „Saphira" cimü regénye megjelent.

† Múlt vasárnap május elseje volt, a természet legérdekesebb napja. A reggel napfényes volt, s a fővárosiak örömmel tervezék, hogy e napot a zöldben töltik. De egy „elkárhozott szellem, mely ég és föld közt elkárhozva bujdos" elrontott minden tervet és mulatságot. Iszonyú szél kerekedett; a szép természet láthatása helyett tehát itthon kellett maradni, s mosolygó virágok helyett az esti lapokat lesni, hogy milyen aggasztó harci hireket hoznak? mi újság a nagyvilágban? milyen fekete a lőporfüst?

Vidék.

Veszprémvidéki levelek. VI.

tavaszhó 22.

A föltámadás ünnepét nagyon hátravetette a hosszú farsang, s a természet föltámadását igen is előtolta a kedvező idő. Virágvasárnapunk valódi virágvasárnap volt, mert nem csak a kora tavasznak elővirágai — hanem a fák virágai is ékiték azon templomot — melyen az isteni kéz remekelt: a természetet.

E kora virágzás sokakat aggasztott, s ez aggály nem volt alaptalan. Az idő előtt jött meleg napokat idő utánni hideg napok váltották föl, melyek a fejlésnek indult virágzó fáknak eleget ártottak.

A virágzó természetről szólva, nem mellőzhetem hallgatással a legszebb virágot, a lelkesedés virágát, mi Veszprém társaséletét ékesiti.

Veszprém — mintha régi mulasztásait akarná pótolni — gyors léptekkel halad előre a szellemélet terén, hogy az őt jogosan megillető helyet elfoglalhassa az előrehaladott testvér városok között. A kaszinó viszi előre a vezérlobogót, s a ki ezt látja (pedig minden müvelt veszprémi meglátja) alája tér. E kaszinó tagjai naponként szaporodnak. Az irodalom mindig szélesebb körben karoltatik föl. A szinészet lelkes pártoltatásban részesül. Az az: csak részesült, mert szinészeink eltávoztak Zala Egerszeghre. Nem azért, mintha a pártolás szelleme eltünt volna Veszprémből, hanem azért, hogy Zala-Egerszeghet is óhajtja Szuper részeltetni egy kis szini élvezetben, mielőtt a fürdői szak beállna, mert e szak beálltával a keszthelyi fürdőbe szólitja őt szerződési kötelezettsége. Szuper társulata folyvást lelkes pártoltatásban részesült, mi egyaránt dicséretére válik Szupernek, s Veszprémnek. Veszprémnek az az érdeme, hogy lelkesedetten fogadta, s nagy mérvü pártolással ölelte föl a magyar szinészetet . . . s Szuper és szintársulata azért méltó a kiemelésre, hogy e lelkesedést nem csak le nem hangolta, de sőt inkább folyvást fokozva tartotta fenn, s anyira emelte, hogy — a mi Veszprémben igen ritkán szokott történni — nem csak kihivták, hanem megis koszorúzták a kitünőbb (Szuper, Gárdonyi, Jánosfi, Szuperné, Országhné, Kovácsné stb.) tagokat, s a közönségnek nagyobb tömegben megjelenését csak is azon leverő körülmény akadályozá, hogy nincs Veszprémnek oly helyisége, mely a pártolásra fölbuzdult közönséget befogadhatná.

Ha a szállongó hirnek hitelt adhatni, ez igen is érezhető hiányon rövid idő lefolyta után segitve leend, mert a Veszprémi püspök ő méltósága elhatározta, hogy az általa megvett, s újból épittetendő „Naphoz" cimzett vendéglőben szintermet is állittatand.

Szuper szintársulata távoztával ismét magunkra maradtunk, s mert a végéhez közelgő bőjt napjai elmélkedésre szentelendők, — elmélkedünk mi is, s elgondoljuk, mily jól tenné a hirneves magyar gordonka müvész — Fátyol Károly, ha müvészi körútjának egyik pontjául Veszprémet jelölné ki, mely város az újabb időben oly szép s megható jeleit adta a r[illegible] szet iránti szeretetének.

Nyitra, april 22.

Alig van nehezebb föladata egy irodalm. zsöngéit előfizetés útján kiadni szándékozó ujonc-verselőnek, midőn azon töri fejét, hogy okadatolja fölhivását, mint egy vidéki levelezőnek, ki szives kötelességének ismerné lakhelyének társaséletét, viszonyait a közönséggel megismertetni, s zavarban van: hogy mikép kezdje és miről szóljon? Ez valóban Nyitráról szólva nagy föladat. A Kocsiszovszki-féle szintársulat távoztával, mely minden birálaton alóli gyöngesége mellett is, irodalmi érdekeinknek némi lendületet adott, ismét visszaestünk a régi tétlenségbe. Olvasunk mindent, társalgunk minden nyelven, csak magyarul nem, pedig hölgyeinknek, kiknek koszorúját általán magyar családokból eredettek diszesitik, vajmi könnyü és szép föladata lenne, a nehány év óta elidegenesedett társaséletet eredeti magyarságára visszavezetni. Hiába keresünk nyilvános helyeinken magyar lapokat; a „Pesti Naplót" és „Hölgyfutárt" kivéve a többi ismeretlen.

A Siegler könyvkereskedő által tartott kölcsön könyvtár még az egyedüli hely, hol irodalmunk ujabb termékeivel megismerkedhetünk. Mindez azonban azt hiszem rövid idő alatt meg fog változni, ha nehány oly szellemdús nő gyüjti körébe társaséletünk hangadóit, mint az a bájos nő, ki a „Hölgyfutár"nak már egy pár igen érdekes levelet irt.

A tavasz beálltával, mely nálunk ez ideig kellemetlen esős idővel köszöntött be, megnyilnak sétáink a zöldben, s mulatságaink a Zoboron. Alig van honunknak vidéke, mely versenyezhetne a nyitrai táj szépségével. A Zobor, mely a felső vidék legjobb bortermő hegye, a budai regényes fekvésü zügliget, s a svábhegyhez hasonlit, telve a legizletesebben épült nyári lakokkal. Nyáron át itt van társaséletünk gyülpontja.

A nyitrai zenekar, az ismeretes Pethes vezénylete alatt, egy jövedelmes meghivást követve, május közepén Varsóba és Lengyelország más részeibe rándul, bemutatni ujabb zeneműveinket.

Városunk erélyes hatósága a régi pislogó utcai lámpák helyett ujabb pompás argantiui lámpákkal lepett meg bennünket. Reméljük, figyelme a rosz kövezetre is kiterjed.

□ *)

Csigatelegráf Somogyból.

II.

(Fák, mezők, rétek virágban. Madárhangversenyek. Hol terem a népdal? Marcali asztalos. Hiréhes toll. A koporsó nyúgodtan. Irjunk keveset, de igazán. Távcsőért egy torony. Két bárány.)

A fák, mezők és rétek teljes virágban állnak. 1848 óta, a föld nem jutott ilyen korán ilyen szép ruhához. A lég üditő, többet ér egy reggeli séta a gyógyszertárak minden balzsamánál. A lombos ligetekben madárhangversenyek zengenek. A primadonna persze a csalogány, kinek nincs más jutalma, mint azon önmegnyugvás, hogy természeti ösztönét követte, s eleget tett hivatásának: egy szép tavasz dicsőitéséhez járulva? Az egész chorusban nem történik egy hamis hang; ki tanitá igy őket? Pap Endre gyönyörü versszaka jut eszünkbe:

„Nem mondom, hogy ne álmodjál,
Tudom, hogy ez nem rajtad áll.
Dalt a fülmilének,
Lombot a tavasznak,
Ifjúságot, álmot.
Az istenek adnak.“

S mivel mindenfelé dal hangzik, virág nyilik, daloljuk el mi is e vidék egy szép dalát.

A mernyei utca,
Eszembe se jutna.
Ha az én galambom
Lakosa nem volna.

Micsoda erdő ez?
De nagy zaj van benne!
Talán az én rózsám
Lovakat hajt benne!?

Hadd hajtson, hadd hajtson,
Megfizetek érte:
Mert a piros hajnal
Tilalomba' érte!

Tilalom nekem is
A rózsám orcája;
Mikor ki sem látja,
Hull a csókom rája!

A dalvilágból térjünk át komolyabb tárgyra.

Több lap emlité nem rég, hogy Marcaliban egy asztalos ellen indittatott per a miatt; hogy ez éjszaka kiásott egy sirt, hogy elvigye a koporsót, mivel a maradékok nem fizették azt ki. Valóban hajborzasztó eset volna; de csak igy van az, ha a hirszomjas toll minden alaptalan ujdonságot örökitni vágyik a helyett, hogy a valódi tényt — mely a közélet tükre — emlegetné. Mire a külföldi lapokba ér e hir, még halott rablókká válnak szegény Somogyiak.

A tény röviden ebből áll:

N. N-nek gyermeke meghallván, temetés után az asztalos elment a koporsó után járó munka dijért; közte és a gyermekét vesztett szülő közt feleselés támadt egy forintra nézve, mit a gyászban levő kifizetni nem akart, s e szavakkal utasitá el az asztalost:

„Ha nem tetszik az ajánlott összeg, vidd el koporsódat.“

Az asztalos nem vette tréfára a dolgot, el is ment fél részeg fővel a sirhoz, s midőn az ásást végrehajtani iparkodott, a fagyos göröngyökben kézbelije eltörött, s a vértfagylaló munkát abban hagyta. A koporsó tehát lenn maradt. Hogy azonban az asztalos ezen tetteért is meg nem lakolt, köszönheti egy felső birónak, ki őt magához szólitá, hol többé sem munkabér, sem viszálkodás nincsen — a más világon!! Helyén lenne, ha a lapok érdemes szerkesztői a közlött hirt helyre igazitanák. — Irjunk kevesebbet, de igazán.

Távcsőért egy torony. * grófnak oly nevezetes távcsöve van a vidéken, hogy még Donátinak sem vált volna szégyenére, a ki a legközelebbi üstököst fedezé föl. Hogy e távcső illőleg legyen használva, a derék férfi egy gyönyörü izléssel készült tornyot épitetett szép kastélya elé. Miért? tán hogy az érkező vendégeket fölismerje? vagy kiszámitsa útját egy ismeretlen bolygónak, mely már számos csillagász életébe került? Oh nem! a nemes gróf sokkal célszerübb vizsgálatokat folytat, s pedig nem az égen, hanem csak a — földön. Kastélya előtt terül el egy óra járásnyira egyik gazdasága, s a talpraesett gazda minden percét óhajtja tudni munkásainak, a szántó béreseknek stb. S valóban szép gazdaságán megy is a munka nagy szorgalommal, s a déli nap, vagy is a távcső nem sokáig hagyja nyúgodni a munkára kelteket. Tehát nem egészen a távcsőért épült még is a szép torony, hanem hogy egy szem búza tiz magot hozzon! Ez mindig hasznos törekvés!

Kaposvárott ugyan csak épitik a lövöldét, mely nagyszerüségére nézve bármelyik hazai városnak is diszére válnék. Adjon neki az ég szép és fényes jövőt, minél több alapitó tagot. Bár csak mindenki iparkodnék részt venni e férfias időtöltésben, hogy azok, kik többnyire csak — bakot — szoktak lőni, legalább néha — célt is találnának. Roboz *)

*) Kérdésére válaszoljuk: hogy lapunkra folyvást lehet előfizetnie. Szerk.

Külföld.

* Az oudei királynő, halála után egy drága legyezőt hagyott hátra Párisban. Ez fehér selyemből van, smaragddal, gyöngygyel gazdagon himezve. Fogattyúja elefántcsont és arany rubinnal és 17 tiszta vizü gyémánttal ékitve E legyezőt közelebb Clotilde hercegnő, Napoleon herceg neje vette meg.

* Párisban Csillag Rózának egy saisonra százezer franknyi szerződést dijat ajánlott — a nagy operánál. Igaz é, nem é, nem tudjuk; anyi bizonyos hogy e Csillag most a mi szinpadunk láthatárán ragyoghatna, ha az illetők jól bántak volna vele.

* Cincinnatiban egy magyar nő G—né pisztolylyal agyon lövé magát. Férje azzal vádolá, hogy egy német orvossal titkos viszonya van, s ezért ölé meg magát férje jelenlétében. Igen mivelt és csinos nő volt, leánya egy magyar nemesnek.

* Bernstatdtban (Szászország) f. h. 11-én esti 6 órakor borzasztó vihar dühöngött, mi közben a villám leütvén, mezőn levő két lovat agyonütött; a mellettek levő két egyén a félelem és rázkódás miatt ájulásba esett.

* Lady Morgan ismert angol regényirónő e napokban meghalt. Végperceiről el lehet mondani, hogy örök álomra szenderült. London melletti nyári lakában húnyt el, mert tudva levő dolog, hogy a ki jeles angol regényeket ir, az saját lakkal szokott birni. L. Morgan (szül. miss Owerson) 76 éves volt, s pár hó előtt végzé be önéletrajzát.

* Az angol „Cork reporter“-ben Cabellino száműzött, nápolyi herceg igen élénk képét közli azon szenvedésnek, melyet a monte fuscoi börtönben kellett türniök. Ablakuk alatt — irja többi közt — egy eperfa állt, melyre egy csalogány röpült s ott dalolá el panaszait. A foglyok megszokták, megkedvelték, s a rácshoz gyülve hallgaták szomorú énekét. A szegény madarat azonban gyanúba vették, hogy postául szolgál, s nagy lármával elhesselték. De a csalogány újra visszajött és dalolt, mig nem egy napon lelőtték.

* Franciaországban nagyon szigorún büntetik azokat, kik a nyilvános helyek élőfáit rongálják. Meg is érdemlik. Közelebb is egy embert, ki az országút melletti fák közül 39 et megsértett, elfogtak, s minden fáért hat, és igy összesen 234 napi fogságra itélték.

* A párisi énektársaság jutalmat tüzött ki egy templomi szerzeményre, hanem a biráló választmány ugyancsak kompromittálta magát. Két pályaművet nevezetesen mint használhetlent visszavetett. Persze az ilyen művet az illetőhöz vissza kellene küldeni. De ki az illető szerző? Hogy megtudhassák, a jeligét levelet fölkellett bontani, melybe Weber Károly Mária, a rég meghalt nagy német zeneköltő neve volt irva. És valóban Weber régi remek művei voltak, melyekkel egy német művész akarta megtréfálni a birálókat, a kik ezúttal ugyan bolondúl itéltek, és most rútúl röstelhetik a dolgot.

* Berlinben gróf Redern operát ir, a szöveget pedig Tempeltey Eduárd készíti. A jövő saisonban fog előadatni a berlini kir. szinpadon.

* Beaumont Vassy francia megyefőnököt, azon csalásért, melyet már többször emlitettünk, két évi fogságra, 3000 frank lefizetésére, és a polgári jogok tiz évig való elvesztésére itélték. Igy jár, a ki nem egyenes úton jár.

Vegyes.

** A legudvariasb nemzet a Bask. Szószerkezetökben nincs is parancsoló mód, hanem ezt oly módon irják körül, hogy ezen még Alberti is, az illemi szokások nagy búvára, egészen elcsodálkozék. A helyett t. i. „Tedd meg ezt!“ mondják: „Ha N volnék, ezt tenném!“

** Egy párisi orvos, ki honoráriumát betegei vagyoni állapota szerint követelé, midőn egy szegényebb sorsú polgártól, jelentéktelen betegségből meggyógyitásáért nyolc louisd'ort kapott, igy felelt: „Ezért önt egy forró lázból is tartozom kigyógyitani, előadandó esetben forduljon csak hozzám!

** Nincs többé pokol! Talán emlékeznek még önök, hogy 1844-ben az amerikai lapok hirdették, hogy a Chatschav nemzet fekete prófétája megjövendölé, miszerint tizenöt év múlva megtelik a pokol, s az ezentúli halottak a még nagyon is üres mennyországba jutnak. A tizenöt év nemsokára eltelik, s mi boldogok mind a mennyországba jutunk!!

** A folyamodványok eredménye Chinában. A Garhouj kerület főkormányzója meghalt, s az alkormányzó a megürült helyért folyamodott. Folyamodványára a következő feleletet irta a mennyei birodalom császárja:

„Az alkormányzó, mert saját előmenetelét keresni merte, száz botot kap, de mivel a folyamodvány a törvényes hivatali modorban volt szerkesztve, megmarad hivatalában!“

Nemzeti szinház.

† April 29. „Gauthier Margit.“ Ifjú Dumas e „kameliás hölgyére,“ a szinház jelenlegi főrendezője Szigligeti egykor kemény itéletet mondott: hogy számüzni kell, mert vétkezett az erény ellen. Úgy látszik azonban, hogy a szegény Margit kegyelmet nyert, mert az új müvezetőség alatt is megjelent a szinpadon. Kár is lett volna örökre számüzni, mert hibái mellett is igen érdekes, bájos és részvétgerjesztő szinpadi alak.

E vetély-szerepet már hárman játszották szinpadunkon: Bulyovszkiné — ki benne legművészibb volt, — Munkácsi Flóra, és most

*) A „Két bárány“ történetét az „Üstökös“-nek adjuk át, inkább élces mint női divatlapba való. Szerk.

Prielle Kornélia. (Ebből is látható, hogy szinvilágunkban „nőké az elsőség," mert nem ismerünk férfi bravour-szerepet, olyat, melyben három művész hasonló sikerrel játszhatott volna.)

Prielle Kornélia a kellem és szeretetreméltóság hatásos eszközeivel bir. Igen finoman szinez, nemesen ábrázol, könnyüden mozog és szép hangon beszél. De hanglépcsőzete rövid, és a tér kicsiny is, melyen mozog. Ezért van, hogy kezeiben e szerep sem domborodhatott ki oly életteljes egészszé, mint Bulyovszkinénál. Az ellentétes fordúlatot, a könnyelmü és a később szerelem által megnemesült kameliás hölgy lelki világában nem láttuk elég élesen föltüntetve. Prielle Kornélia úgy játszott elejétől végig, hogy valóban tévedései iránt is (melyeket ezúttal csak mások szavaiból tudánk meg) részvétet gerjesztett, pedig ez esetben „Gauthier Margitot" csakúgyan méltó volna számüzni a szinpadról. Mikor meghalt, szivünkből megkönyeztük, de nem juttatá egyszersmind eszünkbe: hogy neki bűnhődnie kellett e halál által, mert bűnös vala. A sort kárhoztattuk, és nem őt magát. Mind e hibát kikerülhette volna, ha az első fölvonásban legalább több életunottsággal vegyes könnyelműséget és keserü jó kedvet mutat. De ő akkor is gyermeteg és szeliden jókedvü leányka volt. Egy fehér liliom jobban illett volna keblére, mint a piros illattalan kamélia: a kacérság virága. Gauthier Margit szerepének nehéz próbaköve az első, mint a „Tücsöknek az utósó fölvonás; a ki ezt nem birja teljes ellentétbe és mégis harmoniába hozni a többivel, az adhat igen müvészi, meginditó jeleneteket, de kerek egészet soha. Prielle Kornélia is egyes helyeken egészen megragadó és müvészi volt. Anyi fájdalmat fejezett ki, midőn (a 3-dik fölv.) kedvesétől elvált, hogy kevés szem maradt szárazon. Fájdalmaiból feltünő erőtetett nevetése maga is elég bizonyság, hogy e nő oly tehetséggel bir, és (szakmájában) a képzettség oly fokára jutott, minővel ritkán találkozunk. Haldoklása is mélyen meginditó volt, s igen természetes, hogy a közönség (mely nagyobb számú is lehetett volna,) tetszés zajjal, éljenekkel és kihivásokkal üdvözlé. De a birálók (jól tette Petőfi, hogy a rideg kősziklákhoz hasonlitá őket,) csakhamar elfojtják a megindulás könyeit, és aztán az ábrázolt alak bevégzettségét, az arányok helyes megtartását, a lélektani fejlődés folytonos természetességét keresik. Ha ez hiányzik, akkor ők az egyes megragadó jeleneteket nem vehetik másnak, mint szép szines ragyogó köveknek, melyek egy széthúllott mozaik képből valók, s melyeknek koránt sincs oly becsük, mintha egy müvészi alkotványt egészitenének ki.

Prielle Kornélia főkép az ártatlanúl szenvedő és minden viharos rázkodás nélkül elhervadó lények ábrázolására látszik hivatva lenni. E szelid fájdalmak azonban ő nála gyakran jobban a szivhez szólnak, mint némely első rangú szinésznő viharos szenvedése. Prielle Kornélia a természetesség és igazság által hat, és hatni fog ez egyszerüséggel mindig, mikor nagyszerüség után nem törekszik. Ilyen például a tragoedia, mely magasabban fekszik azon térnél, mint a hol e kedves, költői jelenségü szinésznő uralkodik.

Az előadás jól folyt, és gondosan volt rendezve. Ki kell emelnünk Lendvait, ki sok értelemmel játszott. Barthánét nagyon fényesen és nagyon sokszor öltözött; a néző alig hihette, hogy a jó Prudence kalapok készitéséből él, s a mint a kaméliás hölgy mondja: egy kis pénz neki is jól esik. A szinészet abc-jében mindjárt az első lapon ez áll: — és ezt sem lehet eléggé figyelmébe ajánlanunk némelyeknek — hogy a szinpad mindenek fölött arra törekedjék, hogy a nézőtér elé az illusió költői fátyolát vonja. Senki sem hinné, hogy e csalfátyolt egy a közönséghez intézett félreszólás, és egy rosszúl alkalmazott ruha is menyire képes félrelebbenteni. És akkor?... akkor, ezen megrontott pillanatban a szinészet nimbusza foszlik el.

† April 30. Stighelli föllépte — „Luciában."

A rosz mindig árt a jónak. Mariotti hibás föllépteté se után a közönség Stighelliben sem bizott, és nem nagy számmal jelent meg. Pedig Donizetti szelleme, ma Luciában megbocsáthatá mindazon vétséget, mit multkor Lindájában követtek el.

Stighelli jól kiképzett énekes. Nincs többé valami nagyon frissesengésü hangja, de van anyi, melylyel — müvészileg fölhasználva — mindig sikert aratha t. Ma is sokszor élénk tapsokra ragadta a hallgatókat, mit mindenesetre müvészetének tulajdonithat, mert nem mondhatjuk, hogy megjelenésével nagyon megvesztegetné a szemet.

Hollósy L-né gyönyörün énekelt. Csupa báj, érzés és müvészet volt; hangja csengett, és ezúttal is meggyőzheté a közönséget, hogy nem az ő hangja gyönge a lyrai zene téren, hanem más szereplők szoktaták a közönséget ének helyett — túlságos hangfeszitéshez; s ezért kivánják a müértetlenek, hogy a szerelem gyöngéd édes fuvolája is harsogjon, mint egy csatakürt.

Bignio és Kőszeghy is jól énekeltek, s az egész előadás jól sikerült.

† Május 1. „Mikulás" — Benkőtől.

A tavasz nevenapján nem valami szinirodalmi friss virágot mutattak be, hanem egy régi terméket, mely eleven szin és költői illat nélkül született. Egy pár élénk jelenet és Hegedüsné szép dalai azonban jól hatottak a közönségre.

Az 1859-ik jan. 1-étől marcius 31-éig a m. n. múzeum számára részint ajándékoztatott, részint megvétetett.

I. Könyvtár.

1. A bécsi cs. k. tudományos akademia 22 kötetet.
2. A szent-István társulat 1 k.
3. A magyar erdőszegylet 1 k.
4. Gróf Fáy István 1 k.
5. Gróf Gyulay Lajos 2 k.
6. Sebestyén Gábor cs. k. törvényszéki tanácsos 1 k.
7. Gáal Karolina szerzőnő 1 k.
8. Császár Ferenc özvegye 1 könyomatot.
9. Rosty Pál földbirtokos egy amerikai nagy fénykép-albumot.
10. Szalay László akademiai tag 1 k.
11. Dr. Szabóky Adolf kegyesrendi tanár 1 k.
12. Dózsa Dániel szerző 1 k.
13. Márkfy Samu tanár 1 k.
14. Koczányi Ferenc gymnasiumi igazgató 1 k.
15. Fabián Gábor akad. tag 1 k.
16. Jókai Mór akad. tag 1 k.
17. Lugossy József tanár 1 k.
18. Frivaldszky Imre nyug. múzeumi ör 1 k.
19. Dr. Dolleschal Lajos bataviai orvos 4 k.
20. Podhraczky József akad. tag 1 k.
21. Pákh Albert szerkesztő 2 k.
22. Bessenyői Kertész József földbirtokos 1 k.
23. Hoffmann Pál cs. k. törvényszéki segéd 1 k.
24. Weigel lipcsei könyvárus 1 k.
25. Mátray Gábor múzeumi ör 1 k.
26. Molnár György pécsi szinigazgató 1 k.
27. Libay Lajos akad. festész keleti képalbumot.
28. Ungváry Gedeon 2 k.
29. Schmidt Adolf tanár 1 k.
30. Czigler János zeneszerző 1 k.
31. A budai cs. k. egyetemi nyomda 6 csomag kötetlen és 5 kötött munkát.
32. Landerer és Heckenast pesti nyomdája 17 kötet.
33. Beimel és Kozma pesti nyomdája 32 k.
34. Herz János pesti nyomdája 17 k.
35. Gyurián József pesti nyomdája 12 k.
36. Müller Emil pesti nyomdája 4 k.
37. Emich Gusztáv pesti nyomdája 15 k.
38. Sziglertestvérek komáromi nyomdája 1 k.
39. A pápai reform. lyceum nyomdája 5 k.
40. Az egri lyceum nyomdája 13 k.
41. Plessl Lipót váci nyomdája 2 k.
42. A sárospataki reform. lyceum nyomdája 2 k.
43. Debrecen városának nyomdája 4 k.
44. Szilády Károly kecskeméti nyomdája 3 k.
45. Nagy Márton szegedi nyomdája 1 k.
46. Malatin és Holmeier kalocsai nyomdája 1 k. ajándékoztak.

II. Régiségosztály.

1. A cs. k. Ferenc József keleti vasút igazgatósága több Tétényben kiásott kő,- cserép,- tégla- és üvegrégiségeket.
2. B. Schlechta Vince cs. k. tábornok egy aranynyal gazdagon kirakott perfa tört.
3. Ugocsai-megyei királyházi birtokosok ugyanott talált némely réz-arany, részint egész, részint töredékdarabokat.
4. Borbély Lajos földbirtokos egy régi nagy lakatot.
5. Kertész József 1 vassarkantyút és 2 vaskulcsot.
6. Jókai Mór 2 ezüst érmet.
7. Kégl Ignác földbirtokos 1 kengyelvasat, 2 vassarkantyút és ega lánctöredéket.
8. Szücs István bugyi lelkész 23 ezüst és 12 rézérmet.
9. Csépány József Somogy megyéből 40 ezüst és 2 rézérmet — ajándékoztak.

III. Képtár.

Schwörtz Ferdinand cs. k. tábornok néhai hires szegedi épitész Schwörz Jánosnak Hickl József által festett arcképét ajándékozta.

IV. Természetosztály.

A.) Állatország.

1. Dr. Dolleschal Lajos javai orvos 355 rovart, 595 tengeri csigát és kagylót.
2. Török József földbirtokos egy vaddisznót.
3. Dezsőné a n. szinház páholynyitónője egy brámaputra-kakast és egy cochinchinai tyúkot.
4. Divianszky Lajos csömöri lakos egy gömbölyü tyuktojást — ajándékoztak.
5. A múzeum költségén megszereztettek: egy kuguár, egy afrikai struc és egy gödény.

B.) Növényország.

1! Dr. Dolleschal Lajos 197 szárított növényt Javából.
2. Rosty Pál egy mexikói fakinövést és egy oda való korpafüvet (Lycopodium lepidophyllum.)
3. Kovács Gyula múzeumi ör az egyhaju földike (bulbocodium vernum L.) magvát és gyümölcsét — ajándékoztak.

Pesten 1859-ik april 1-én.

Kubinyi Ágoston,
magyar nem. múz. igazgatója.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Melléklet: előfizetési iv a „Classikus Irókra."

Budapest 10-dik évi folyam. 53. Csütörtök, május 5-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Szerelmem könyvéből.

I.

Örömed tiszta érzelem,
Minő a szenvedélytelen
Ifjú sziveknek adatott;
Mely a szemekben úgy ragyog,
Miként csendes tónak vizén
Tavasz napon az égi fény . . .
Midőn igy örülsz, s én látlak:
Elalszik bennem a bánat,
Borús ifjúságom óta
Szivem legrégibb lakója;
S örülök én is teveled,
Önkénytelen, mert mit tehet
Arról az erdei patak,
Mely kőszirtek között halad:
Ha néha habjaiba vet
A szél egy rózsa levelet?
Vagy a vihar midőn pusztit
S az iszonyú lármába, mit
Orkán zúgás és villám szül:
Egy édes énekhang vegyül?

II.

Remény.

Napsugáros az őszi ég,
Nyoma sincs a fellegnek;
Hervadt lomb közt pihen a szél,
Csak egy szép kis madár beszél
Az én beteg szivemnek.

És hangjait nem hallja más,
Csak egyedül hozzám szól;
Szivem sebén mint balzsamot,
Ugy érzem én, a mit hallok
Ettől a kis madártól.

Azt csevegi, hogy lesznek még
A fákon zöld levelek;
S helyébe a hervadt ősznek
Szekerén a vén időnek
Jön az ifjú kikelet;

S elhinti majd virágait
Az anyaföld kebelén;
S örömeit kebelemben, —
Mert hogy szeretni fogsz engem,
Azt csevegi a remény.

Katona Gyula.

REGÉNYES HAJLAMOK.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

— Tudom én, a mit tudok, folytatá Sára asszony; hanem azt mondom, irjon ám aranyos levelet annak a drága szép kisasszonynak, ha nem akarja, hogy szegénykét még a héten eltemessük.

A tatárnál is pogányabb lett volna Béla, ha azt akarta volna, hogy szegény Flórát még e héten eltemessék; irt hát neki, nem ugyan aranyos levelet, (mint Sára asszony kivánta) hanem rózsaszinűt.

A levél kézbesitését Sára asszony, ki isteni félelemben öregedett meg, vállalta magára. (Már mindegy, ha elkárhozik is, a mitől kissé tartott; de nem engedheti, hogy Bélácska is, az a drága szép kisasszony is, bűbánat miatt elhervadjanak.)

Sára asszonynak most szűntelen volt valami dolga a nagyságos úr házánál. Majd tepsit jött kérni használatra, majd káposztagyalut, majd meg palacsintasütőt, mintha a tiszteletes úr konyhájából egyszerre minden elpusztult volna.

Nemcsak a tiszteletes úr konyhájában történt különben változás. Változás történt Flóra kisasszonyon is, ki most egyszerre oly jó gazdasszonynyá lett, hogy naphosszant a konyhában időzött. Megváltozott Béla is, ki atyjának csodálkozására és örömére mindig otthonn ült és szorgalmasan irogatott, (ha tudta volna tiszteletes úr, hogy mit!)

Ekkor Béla kijelentette atyjának, hogy már eléggé elkészült a vizsgára, s szükséges volna ismét Pestre mennie. Pár nap múlva el is ment, ellátva bőven atyai áldással, pénzzel, Sára asszony kalácsaival, (el kellett fogadnia, ha megsérteni nem akarta a jó asszonyt) s bundákkal és sálokkal. (Minden bundát elvitt a háztól, mintha a jeges tenger környékére készülne.)

IV.

Béla, a mint Berekházáról elindúlt, az első állomáson megállt. Onnan sötét éjjel visszahajtatott.

A vén kocsis nem akart engedelmeskedni. Azt tartotta, hogy az éjszakának ideje arravaló, hogy ember is, barom is pihenjen, és ő, a meddig isten életei, nem is hagyja szegény állatokat kinozni; hanem, miután helyesen gondolkozó tehetségének fölébresztésére két itcét kapott a legjobb borból, átlátta, hogy az úrfinak joga van rendelkezni kocsival, kocsissal és lovakkal.

E helyes gondolkozásnak (s két itce legjobb bornak) eredménye lőn, hogy éjféltájban Berekházához értek. Béla kocsiját a falu szélén hagyta, ő maga bement a kertek alatt Gábor úr udvarára, zajtalan, csöndesen.

A kutyák nem ugattak. (Most tapasztalhatta, menyire hasznos, ha az ember jó ismeretségben van mindenféle állattal.)

Furulyát vett elő az ifjú s egy szomorú nótába kezdett, éppen mintha csak azért jött volna vissza éjnek idején, hogy furulyaszóval szerenádot adjon az imádott hölgy ablaka alatt, 5° hidegben. Mikor aztán azt a szomorú nótát elfútta, visszahuzódott egy csomó kukoricaszár mögé, s onnan várta művészetének hatását.

A furulyaszóra, úgy látszott, senki sem ébredett föl, vagy ha fölébredett is valaki, nem mozdult, legfőlebb a bolond kanászt szidta, ki ilyenkor sem hagy békét a furulyának s az álmos embereknek.

Azonban a szomorú nóta mégsem veszett el hatástalan. Nem mozdúltak ugyan a kövek, mint Amphyon zenéjére (az régen volt nagyon), hanem kinyilt halkan az ajtó. Aztán egy elburkolt alak lépett ki, nesztelen, mint valami kisértet; de kisértet nem volt, azt onnan gyanitjuk, mert Béla igen bátran közelitett felé.

— Angyalom, szerelmem! szólt suttogva az ifjú, s forrón megcsókolta kezét az elburkolt alaknak, ki csakugyan nem kisértet volt, hanem az imádott Flóra.

A leányka nem szólt; nem is igen tudott volna szólni, oly nehéz, szaggatott volt lélekzete. Egy kezével arcát takarta el, (mintha nem lett volna elég sötét az éj), másikat Bélának nyujtotta.

Béla gyorsan vezette a kedves leányt az udvaron, a keritéstelen kerten át a rétre, onnan az országútra, kocsijához. Némán mentek mindketten, lázas hévvel szoritva kezet kézbe; reszketett mindkettő.

Minél tovább haladtak, annál remegőbbek, ingatagabbak lettek

Flóra léptei; Béla csaknem ölében vitte kocsihoz a szegény leánykát, beültette, betakarta gondosan, aztán maga is mellé ült. De előbb a vén kocsisnak markába nyomott egy pár darab papirost, s fülébe súgta:

— Édes Mihály bácsi, ha szeret engem, menjünk, mint a szélvész.

Mihály bácsinak sem kellett több. No hiszen megmutatja ő, hogy szereti az úrfit; hanem instálja alásan, ne felejtkezzék meg az úrfi egy pohár borról. Azzal közévágott a lovaknak, s a kocsi elrobogott.

Mintha mély álomból ébredett volna föl Flóra, midőn a kocsi megindúlt, ijedten kapott fejéhez:

— Istenem, mit tettem!

— Flóra, édes Flóra, ne aggódjék! vigasztalta Béla. Azt tette ön, mit a szerelem, a legszentebb szerelem parancsolt. Vádolja ön magát azért, mert szivének tanácsát követte, mert boldoggá tett engem, és higyje el, magát is? Az lett volna bűn, ha ön kétségbeesetten megtagadja szivét, eltemeti szerelmét, elfelejt engem. (Láthatni, hogy Béla igen bölcsen okoskodott, és hogy birt némi tehetséggel az ügyvédi pályára.)

De Flóra alig hallotta az ifjú szavait, lehajtotta kis fejét, s lassan leoldotta a kendőket, kikapcsolta a bundát, melylyel Béla betakarta, úgy, hogy kitárt mellét szabadon érte a durva hideg szél.

— Az istenért Flóra, mit csinál? kiáltott föl ijedten Béla.

— Hagyjon engem meghalni, viszonzá bágyadtan a leányka.

Nagyon természetes, hogy Béla nem hagyta meghalni; sőt zsarnok hatalommal (mi pedig szőke hajához s szende arcához sehogy sem illett) kényszeritte Flórát, hogy újra engedje magát betakarni.

A kocsi ezalatt, a sötét éj dacára, gyorsan haladott előre. Mihály bácsi szüntelen lovaival volt elfoglalva; csak egyszer engedett magának percnyi szünidőt, hogy hátrafordulva kijelenthesse, miszerint, instálja alásan, megérdemel két pohár bort. Aztán ismét zaklatni kezdette a szegény lovakat.

A három pej, mióta tiszteletes úr birtokába került, nagyon megszokta a kényelmes járást s teljességgel nem birta érteni, micsoda isten csapása érhette őket. De ha már menni kellett, mentek.

Még nem volt hajnali három óra, midőn visszaértek azon állomásra, honnan elindúltak. Ott már vártak az előre megrendelt lovak, s Béla elbucsúzott Mihály bácsitól.

Mikor már túl voltak a harmadik, negyedik határon is, Flóra nyakába borúlt szerelmes ifjának:

— Becsületem, boldogságom kezedben van. Oh Béla, fogsz-é engem szeretni örökké? (Kétségkivül még tovább is.)

Berky Gábor úr ez időben egy kis korhelylevesre, s agarászatra hitta meg a compossessorokat. Rókákat látott a kerülő a berekházi határban, azoknak halálát kivánta a nagyságos úr.

Korán reggel már föl volt ő nagysága, s jókedvűen kiabált Jakab Mátyás úrnak, s valamenyi fiatal és öreg agárnak társaságában. Jakab Mátyás úr nem szándékozott ugyan az agarászatban résztvenni, de a tartozó tiszteletet (s a korhelylevest) nem akarta elmulasztani.

Midőn a nagyságos úr legjobbkedvűen kiabált, s maga az öreg Fricska anyira elhagyta magát ragadtatni az általános jókedvtől, hogy fiával versenyt ugrált: ekkor rohant a szobába, sáppadtan, szétszórt hajjal, özvegy Schwarzburg kapitányné.

A derék delnő iszonyúan ki volt kelve képéből, s oly öltözetben, mely Európában még eddig nem volt divat. Nem is figyelt Jakab Mátyás úrra, ki hol jobbról, hol balról igyekezett magát észrevétetni, s elmondotta háromszor is, hogy:

— Kezét csókolom nagysád.

Berky Gábor úr ezalatt jókedvű kiabálásaival fölhagyott, s ijedten tekintett hugára, ki füldokolva szólt:

— Flóra..... Oh istenem! Flóra.....

— Beszélj! kiáltott ingerülten Gábor úr, s megragadta hugának kezét.

— Flóra ez éjjel elveszett; reggel ágyát üresen találtam.

Gábor úr kétségbeesetten kúlcsolta két kezét fejére.

— Elveszett!

Jakab Mátyás úr, ki szintén kétségbe volt esve, (mert jól látta, hogy a korhelyleves ma elmarad,) erőt vett magán, s bátorkodott vigasztalni a nagyságos urat: hogy Flóra kisasszony bizonyosan csak sétálni ment ki, élvezni a szép hajnalt (tél közepén); tessék elhinni, az gyönyörű látvány, mikor a nap fölkel, megérdemli, hogy kimenjen érte az ember.

Mintha az agarak is mind vigasztalni akarták volna urokat, fölágaskodtak, csókolták kezeit, de Gábor úr eltaszitotta őket magától, s dühösen kapott a karikás után; aztán kegyetlenül (ezerszer kegyetlenebbül, mint a szivtelen szakácsné) elverte mind, az öreg Fricska fiát sem véve ki.

— Nyergeljetek, kiáltott ki; hamar, hamar!

S lázas ingerültséggel leste, mikor vezetik már elő fölnyergelt lovát.

— Úgy van, úgy van. Megszökött szeretőjével. Bár inkább halt volna meg itt szemem előtt! De nem hagyom ezt a gyalázatot házamon, utánok megyek, s agyonlövöm a csábitót.

— Igenis, nagyságos úr, bátorkodott szólni Jakab Mátyás úr; én is kérek alásan egy pisztolyt kölcsön, én majd másodszor fogom agyonlőni a csábitót.

Gábor úrnak rettenetes tekintete, melylyel e szives ajánlatra felelt, elriasztotta Jakab Mátyás urat a további beszédtől, s még a további maradástól is. (Ám lássa a nagyságos úr, mit csinál majd nélküle?) S valóban az érdemes úr tisztességes visszavonulásról gondolkozott, kiment, hogy majd sürgeti ő a fölnyergelést, s nem tért többé vissza.

E közben a fölnyergelt lovat elővezették. Gábor úr még egyszer megnézte, jól meg van é töltve az az egy pár revolver, melyet magával visz; aztán lovára ült, s elvágtatott.

Feje szédelgett, s forró volt; de a hideg lég lassanként eloszlatta a forróságot. Hideg fővel nem lehetett többé oly szilajan vágtatni.

Gábor úr gondolkozni kezdett: miért, hová nyargal ő? Hiszen ha a szökevények éjféltájban indúltak el, úgy vagy tiz mértfölddel előbb vannak. Utól nem érheti őket Pestig; Pesten pedig, oly nagy városban, könnyű elrejteni magukat. Aztán ki tudja, Pestre mentek-é? Nagy a világ, lehet menni ezerfelé.

És ha föltalálja a csábitót, ki a berekházi Berky familián ezt a hallatlan gyalázatot ejtette, mit csináljon vele? Az igaz, hogy meg van töltve jól az a pár revolver; agyonlőheti vele a csábitót, ha tetszik. Igen, de mit mond arra a büntető törvénykönyv?

E gondolatra oly békeszerető lett Gábor úr, mintha nem is egy pár töltött revolver lett volna zsebében, hanem egy pár vajas kifli. Bizonyos, hogy ha e pillanatban a szökevények hozzá jöttek volna, s Béla *familiából való* ember (legalább valami vicispánnak fia, unokája, vagy unokájának unokája) lett volna, megbocsátott volna nekik; de a tiszteletes úr fiát csak nem fogadhatta vejének. Mit mondanának ehhez magasrangú rokonai, gróf X., báró Yné? (A magasrangú rokonok alig kegyeskedtek tudni, hogy Berky Gábor úr e világon létezik.) Nem lehet, semmi módon sem lehet ezt a névtelen embert fölvenni a familiába. Sem neve, sem vagyona. Ha ezt megtudnák a magasrangú rokonok, gróf X., báró Y.né!

Mit tegyen, mit tegyen? A botrány már megtörtént, azt jóvá nem teszi senki, semmi. Miért keresi hát a hálátlan leányt, ki atyjának ősz fejére bánatot, szégyent halmozott? Ha Flóra megfeledkezett a berekházi Berky familia becsületéről, a nemes familia is megfeledkezik Flóráról; úgy tekintik ezután mint holtat.

— Elveszett egyetlen gyermekem, örökre elveszett! szólt suttogva, s lehajolt lovának nyakára.

Szeretett volna a földre borúlni.

Aztán megfordult, s lassan visszafelé léptetett. Nem nézett sem jobbra, sem balra, csak komoran le a földre; észre sem vette, hogy az országút mellett sétál el azon rókák egyike, melyeknek ma halálára készült. (Ime, ez a világ folyása! A sors egy csapással Gábor urat boldogtalanná, s a rókákat szerencsésekké tette.)

Igy haladott Gábor úr egészen Berekházáig, egészen a falu széléig; ott megállitotta lovát. Haza menjen oda, hol mindenki ismeri a berekházi Berky familián esett gyalázatot, vagy elbújdosson messze, ismeretlen vidékekre? Nem, házába többé vissza nem mehet.

S tovább lovagolt.

Az út épen a falu legszélső háza mellett vitt el. A ház előtt künn állt Áron zsidó, s ravaszul mosolyogva köszönt szerencsés jó reggelt a nagyságos úrnak, és kedves egészségére kivánta az éjszakai nyugodalmat.

(Folytatása következik.)

HÁROM SZIV SZERELME.

Történeti beszély.

Abrai Károlytól.

I.

Még abban az időben sok olyan várak is fönállottak, melyeknek helyét ma már krónikáink nyomán is alig lehet föltalálni.

Ilyen volt a többek közt Gyula vára, melynek parancsnoka vitéz Kerecsényi László uram tökéletesen megérdemli, hogy bemutassam olvasóimnak.

Ő kegyelme, dacára már ötvenet túlhaladott évei számának és magas testalkatának, még most is egyenes magatartású; büszke főhordása, villogó bátor szemei első tekintetre is fölismertetik a középkor egyik büszke aristocratáját, hős katonáját.

No de ő kegyelme körében ne sokat késsünk, hogy annál több időnk jusson aztán egyetlen leánya Judittal mulathatnunk, kivel előre is megsúghatom, hogy bizony igen sok dolgunk fog lenni.

Hiába, a női szépség hatalom, mely hóditásokat, foglalásokat tesz a lélek országában, s igy nem csuda, ha meggyűl vele az ember baja.

Judithról pedig még ellenségei sem mondhaták, hogy nem tökéletes szép, s bájos külalakjának megfelelő lelki fönsége előtt akaratlanul is meghajolt a durva erőszak, s leborulva hódolt a szerelmes lélek.

Gyula várában a legutósó csatlós is, mint oltárképhez szent tisztelettel közelitett hozzá, azok pedig, kik némi reményt tarthattak kezéhez, egymással versenyeztek a föld legbecsesb kincséért, a szüz keblü hölgy üdvözitő szerelmeért.

Valóban becses kincs, Kerecsényi László uramnak ugyan garmadával hever a pénze kincstárában, s mint a regebeli tündér lapáttal szórhatná drágaköveit; csak a minap vette meg csendes Morvaország határszélén fekvő Nikolsburg várát 60 ezer arany forintokon,*) csak azért, hogy lehessen ezentúl hol tartani saját féltőbb vagyonát; de mindezen kincseknél drágább, becsesebb volt az, melyet saját szobájában a gondos atya féltékenysé ével őrzött — kedves leánya: Judith.

Judithnak volt is elég imádója minden rendü, rangú és idejü. Volt főúr, nemes ifjú, fiatal, hajlott korú, mert az aggkorban is lángra gyúladnak az érzemények, s a hattyú fürtökre néha a forró kebel lázas napja süt.

Ott volt például Frangepán Ferenc szép, deli külsejü férfiú, ép oly büszke őseire, mint saját vitézségére, érdemei őt már oly méltóságra emelték, melyre korosb férfiak is ritkán tudnak emelkedni. Jelenben ő horvátországi bán, Maximilián királynak kegyence, kinek szive, esze mindenkor helyén van, ha tudniillik az előbbit még eddig Kerecsényi Judith nem rabolta el.

Ott volt a derék Géci János, Kerecsényi uram bátor hadnagya, kiben a honnak vetett nagy reményeit, a későbbi kor tökéletesen igazolta, s ki szinte imádásszerű szeretettel viseltetett a deli hajadon iránt.

Gyulafi László szintoly ifjú, mint a fönnebb emlitett kettő, s e mellett arany sarkanytyús vitéz, s királya előtt nem utósó kegyben áll.

Mind történeti nevezetességüvé lett személyek.

Judithnak tehát lehetett válogatnia, de az ő szive már rég csak egyért dobogott, s ez az egy volt az éber álmaiban is előtte lebegő alak, a derék, délceg és hős Frangepán Ferenc.

Kerecsényi László uram nagy karszékében ül, az óriás kerek asztal mellett, előtte nyitott levél, körülte minden oldalról vitéz leventék... bátor harcias alakok, fényes ünnepélyes ruhákban.

Mily gyönyörü az a magyar öltöny; a világ minden népei megbámulják azt és dicsérik.

Mily szép, mily izlésteljes, mily ragyogó!

A keleti büszke faj, ősi jellegét még külsőkben is szereti kitüntetni; az a bogláros arany sujtásos mente nem azt mondja-é, van e hazában kincs, telik itt erre is; az a bokrétás kalpag nem azt kiabálja-é, büszke az én gazdám, nem emel föveget mindenki előtt; az a kard nem azt csörteti-é, hogy született katona a magyar, s halál reá, ki sérti becsületét; az a sarkantyús csizma nem azt pergi-é: szokott nekünk jó kedvünk is lenni, eltudjuk mi is járni a három a táncot? az a lefüggő tarsoly nem azzal dicsekszik-é hánykolódásában: van nekünk hála Istennek anyi pénzünk, hogy a zsebünkbe se fér már... jer jámbor idegen házunkhoz, légy szivesen látott vendégünk, megosztjuk veled kenyerünket, ételünket, italunkat, örömünket; csak bánatunkat tartjuk meg magunknak, mert azt különben sem érti meg senki rajtunk kivül.

Tehát együtt vannak a fényes urak, Frangepán Ferenc Gyulafi László, Géci János, Földvári István, figyelmesen ügyelve a beszélő várkapitány Kerecsényi László uram szavaira.

— Mint mondám a tudósitás úgy hangzik, hogy Solimán maga Sziget alatt üté föl táborát 200 ezer emberrel, másik hadtest, mintegy 60,000 főnyi Pertaf basa vezérlete alatt erre indult, bizonyosan Gyulának, mert ezen erősségre már rég vásik a török foga. Nos ifjú barátim, hiszik é már, hogy lesz csata, a miben lesz győzelem, lesz dicsőség is elég! s kegyelmetek ily időben akarnak elhagyni, szóla Frangepán és Gyulaihoz fordúlva.

— Fájdalom uram, viszonzá Frangepán, igennel kell felelnem; hova szivem vonz, számüz onnan királyom parancsa, mely Varasdra küld a hadsereg vezérlete átvételére.

— Magam sem mondhatok örvendetesebbet, folytatá Gyulafi, Nagyváradra kell mennem mielőbb, ma kaptam a szigorú rendeletet.

Géci János is fölszólalt: szintén ezt vagyok teendő, régi jóakaróm s pártfogóm Báthori Kristóf uram meghagyá, hogy mielőbb menjek hozzá szintén Váradra, nem útasithatom vissza szives meghivását.

— Tehát mindnyájan itt akarnak hagyni kegyelmetek? Ejnye, ejnye de sajnálom, no de a szigorú kötelesség menti kegyelmeteket, azután csak siessenek vissza minél előbb, én nem hiszem, hogy e komoedia sokáig tartson. Hihetőleg az első fölvonásnál vége szakad, sőt attól tartok: hogy mielőtt igazi csatára kerülne a dolog, szétfutnak e kontyosok hőseim halált osztogató kardjai elől... Legalább kegyelmed Géci János uram ne menjen el, hisz tudja menyire szeretem, majd mint saját gyermekemet kegyelmedet; megvagyok győződve, hogy nem a veszély elől fut, mert ez nevetség, éppen azért ne foszszon meg bennünket hős karjaitól... bőlcs eszétől, hisz nem késik Báthori uramhoz még azután is elmenni koszorúzott fővel, győzelmi babér füzérekkel... ejnye no, mindjárt kifogyok már a szép szavakból, úgy-é marad kegyelmed?

A szép Judith nyitá be az ajtót.

— Szabad-é, — kérdé félénken hajtva be gyönyörü arcát?

— Csak ide — ide! kiálta Kerecsényi, jer kedves kis szőszkém, szólt karjaiba ölelve a piruló leánykát, folytasd már helyettem a marasztást, mert lásd, ezek az urak mind készülnek itt hagyni bennünket.

— Kötelességeink parancsolnak velünk, sietének mindnyájan menteni magukat, a hazának van reánk szüksége.

— Lásd, mosolyga Kerecsényi, hogy szépitik előre magokat, de csak azért se hagyj nekik békét.

— Atyám, ha ez urak valót mondanak, — mondá Judith csókolni való komolysággal, — bün volna tőlem marasztani, vétkezném honleányi tisztem ellen, ha egyetlen szóval is tartóztatnám őket. Te tanitottál atyám e mondatra: „a haza mindenek előtt való," s ezt soha nem fogom elfeledni.

— Igazad van kedves leckéztető, — szólt Kerecsényi, s nyájasan csókolá simára leánykája homlokát.

A lovagok el is kezdének búcsúzni egyenként, legelőbb Géci, röviden, szárazon, mintha röstelné a sok szószaporitást, azért a minek meg kell lenni; azután Gyulafi, hizelgő udvarias bókszavakkal, legvégül Frangepán; hang nélkül nyújtá Judithnak kezét, de az égő szemek, a hallgató ajkak, a remegő, forró kézszoritás többet mondtak minden szép, betanult mondókánál, a remény s szerelem egész világa fénylett Frangepán szemeiben, mely kérve kérdeni látszott: láthatjuk-é egymást rövid időn viszont, s az az édes tekintet Judith szemeiben, az a viszonzott gyöngéd kézszoritás azt felelte: Szeretlek és várlak, ne maradj soká.

— Legalább ezt a Gécit tartóztasd vissza már, lásd ennek semmi dolga, csak kedve van neki lakást cserélni, Váradra akar menni, no, szólj már, úgy-é, hogy ezt bizony elég helytelenül tenné?

— Kegyelmed is távozni akar, gyermekkori játszótársam, bará-

*) Budai polgári lexicon II-ik köt. 464-ik lap. Ák.

tom, s itt hagyhat, midőn rajtunk a veszedelem. Tudja-é, mily gyakran mondá, hogy úgy szeret, mint édes testvérét? Ez azon testvéri szeretet? szóla Judith édes szemrehányással Gécihez!

— Istenemre, — viszonzá ez, — ha van valami, mi e helyhez köt, ez édes emlék az. Jó, — folytatá kevés gondolkodás után, — maradok tehát, mig a zivatar tart, úgy is tudom, ha felsüt a béke napja, elhozza ismét a virág elszállt lepéit, mikor aztán többé nem igen leend szükség reám!

Frangepán és Gyulafi elérték a célzást, s büszke, lenéző tekintetet vetve a szólóra, magokat meghajtva eltávozának.

A folyosón füleibe súgá Frangepán Gécinek:

— Magán beszédem volna kegyelmeddel, nem lenne szives pár száz lépésnyire elkisérni?

— Miért ne, — mondá amaz, s paripájára szökve követé a vendégeket.

Frangepán meg nem állhatá, hogy többször vissza ne tekintsen az elhagyatott lak felé, honnan fehér kendő inte utósó búcsú isten hozzádot az útasoknak.

— Kegyelmed, — mondá Frangepán, midőn oly messzire érének a vártól, hogy megláthatástól többé nem tarthattak, kegyelmed nem csalódom, ha azt hiszem, hogy reám célzott sértő szavaival. Kard van kegyelmed oldalán, az enyémen is, igazitsuk el ügyünket.

— Mit akar, bán úr?

— Nevetséges kérdés, más talán nem ily úton fogott volna magának elégtételt szerezni, én beérem ezzel is. Szálljunk le lovainkról, szolgáim megtartják a kegyelmedét is.

— Én nem vivok kegyelmeddel, bán úr, mikor mind kettőnk életére a hazának szüksége van!

— Ha tudom, hogy ily foszlányokba burkolja gyávaságát, másképp lépek vala föl.

— Hagyja el, bán úr, kegyelmed sértve érzi magát, mert szereti Judithot. Ki ne is szeretné őt? Nyilt akarok lenni. Kegyelmed hős, bátor bajnok, szép férfiú, de e mellett hizelgő és indulatos, s Judith ártatlan mint a menny legtisztább angyala, s éppen ezért, nem titkolom, én féltem őt kegyelmedtől.

— Ki bizta reá?

— Ki az érzelmeket egyiránt osztogatja bibor és szőrmez födte keblekbe.

— Gyanitottam, — szólt amaz gúnyos mosolylyal? tehát kegyelmed semmi esetben nem viv?

— Csak most nem, bán úr! mert az én életem jelenleg nem enyém, nem rendelkezhetem vele... Találkozunk mi még együtt, mihelyt elvonúl a török sereg, kegyelmed el fog, kegyelmednek bizonyosan el kell jönni hozzánk, akkor kész vagyok bár mi nemű elégtételre.

— Addig semmi esetre?

— Nem, bán úr!

— Jó, el ne feledje kegyelmed ez igéretét.

— Emlékezni fogok reá.

— Igy nincs okunk tovább fárasztani. Éljen kegyelmed boldogúl!

— Hozza vissza mielőbb az ég, hogy eleget tehessek tartozásomnak.

Frangepán s kisérete sarkantyúba kapák méneiket, Géci lassan léptetett haza felé.

Otthonn Judithot látta sirástól kivörösült szemekkel.

— Ki nem állhatom ez embert, suttogá magában, pedig ez angyal anyira szereti őt.

II.

Egy év eseményeit röpüljük át képzeletünkben, ezzel együtt Pertaf basa megérkeztét, 70 napig tartó ostromát Gyula vára ellen, mely végre Kerecsényi László uram maga megadásával végződött*)

A katonaság és lakosok szabad elmehetési joga ki volt kötve a szerződés szerint, s a basa az alkoránra esküdött meg, hogy ezt megfogja tartani.

Még is csak több értéke lett volna nehány jó ágyúnak, mint minden eskük és fogadásoknak.

Géci senki előtt sem titkolthatá el elégületlenségét!

*) Budai polgári lexicon II-ik köt. 461, 462-ik lapjain. Ák.

— Már mire való volt a capitulatio, mikor ez a pogány bizonyosan tudom, hogy a nélkül sem bocsát el benünket, mihelyt kiértünk a várból vagy elfogat, vagy levágat. Úgy legalább a harcmező dicső halálával fogtunk volna meghalni, igy mint éltökért remegő gyáva zsoldosok koncoltatunk föl, s mig amúgy neveinket büszkén emlegetnék az utódok, igy pirulva fogják azt ajkaikra venni; ha meg nem öl az ellen fegyvere, megöl a szégyen, honfitársaink között!

S ezt éppen Kerecsényi László uramnak mondá!

— De e vár nem volt többé tartható, — felelé a parancsnok!

— Mondta azt valaki valaha kegyelmednek, hogy nem harcol, s mind addig, mig van egy darab vas, mit kézbe lehessen fogni, s egyetlen kő, melyen meglehessen állani, védelmezhető volt ez... kegyelmed nem jó, nem hű sáfára urunknak, megérdemlené, hogy bünhődjék, hogy roszakaratúnak ne mondjam gondolatlan tetteért.

— Feledi kegyelmed, hogy nem csak katona, de apa is vagyok. Én megtudok halni, de leányom!

— Őt előre kibocsáthatta volna kegyelmed. Ne mondja, hogy nem lehet! Nehány elszánt, bátor férfi védelme alatt keresztül törhette volna magát a kevésbé sürü őrszemeken. Emlékszik kegyelmed Borbély Györgyre, ez is az ostrom alatt jött be.

— Elég Géci, sokat elhallgattam kegyelmednek, mert szeretem a jó katonát, de a türelemnek is van határa, megtettem mindent, mit tehettem, midőn Zápolya saját sógorom Báthori Kristóf által igen kedvező föltételek alatt kérette föl e várat, s mennyet földet igért jutalmul, emlékszik kegyelmed, mit izentem neki: én olyan álarcos királynak a várat oda nem adom, ha itt kell is meghalnom,**) még akkor reményem volt a segitséghez; tovább védelmezni e tarthatlan helyet, föláldozni nehány még életben maradt jó bajnokim életét nem vitézség lenne, hanem makacs megátalkodottság. Ezt elmondom kegyelmednek, mint embernek, mint bajtársomnak, most mint barátomhoz még pár szót; nekem elől kell mennem, katonáim élén, kegyelmed fölügyeletére bizom leányomat, tudom épen úgy vagy jobban fog őrködni fölötte, mint én magam, válasszon ki egynehányat harcosim közül őrizésére! teljesiti-é kegyelmed baráti kérésemet?

Mi lehetne pedig kedvesebb kötelesség Géci előtt, mint közelébe lehetni annak, ki iránt a legforróbb, bár titkolt szeretet égett tiszta lelkében, óltalmazni azt jöhető veszedelmek ellen, s föláldozni érette életét!

— Esküszöm uram, mig élek, addig Judithnak semmi bántódása nem leend!

— Köszönöm barátom! most midőn féltenem kell őt, érzem, hogy menyire szeretem; mert köztünk maradjon, magamnak sincs teljes bizalmam a török emberségébe... de távozom! oh épen itt leányom! jó reggelt édesem, megbocsátasz, nekem mennem kell, az apai érzelmet nem ismerő katonai szigor parancsol velem, helyettesemül Géci barátomat hagyom itt, ő tudtodra adja a történendőket.

Géci a természettől nem valami igen ajánló külsőt nyert, vastag ajkai fölött nehány gyér szőr képviselte a bajuszt, sárgás szemei élesen s szúrólag fénylettek a magas homlok alúl, melyet durva, bodor szőke haj födött, termete inkább alacsony, mint magas, inkább zömök, mint karcsú; oly közönséges alak, minő legtöbb van a világon, első látásra hidegen megyünk el mellette, s csak miután jobban kiismertük, nemes lelkét, szeretjük meg anyira, hogy szinte elválhatlanok leszünk tőle.

Nem csuda, ha Kerecsényi Judith szerelmét ily férfi csak legkisebb tekintetben sem tudá fekölteni, ő becsülte Gécit mint bátor, vitéz férfit, de lelke egész hevével a deli, szép Frangepán Ferencen csüngött.

— Ez erőd! — töré meg Géci a hosszas hallgatást, — még csak pár óráig miénk, a föladás iránti szerződés ura atyja a parancsnok és Perraf basa közt megköttetett, mindnyájunknak szabad elmenetel van biztositva... kérnem kell kegyedet, parancsoljon velem az elviendők összeszedése és becsomagolása iránt, miután ura atyjának kegye engem szerenséltetett az édes kötelesség gel, kegyed drága körében mint kisérő, mint óltalmazó lehetni?

— Veszélytől is lehet tartanunk? — kérdé Judith félelmetlenül.

(Folytatása következik.)

**) Budai polgári lexicon II-ik köt. 461-ik lap. Ák.

TÁRCA.

KÉT KÖLTŐ.

(Giszéke és Lenau.)

Két költőről fogunk megemlékezni, kik hazánk földjén születtek ugyan, de egy más, szomszéd nemzet irodalmi büszkeségei lettek, kik szép műveket hagytak hátra maguk után örökemlékül, s kiknek életéből megtanulhatjuk, hogy mi a boldogság, és annak ellentéte — a boldogtalanság.

I.

Ki a nagy német-irodalmat csak felületesen ösmeri is, jól tudja: hogy ott a költészet aranykorszaka Göthe és Schiller idejére esik, a tizennyolcadik század vége felé. De egy nagy palota építésénél nem csak azon művészek érdemelnek dicséretet, kik a magas tornyokat és kúpokat emelték; hanem egyszersmind azokról is meg kell emlékeznünk, kik az épület alapját tették le. Ez utóbbiak egyike volt:

Giszéke Detrik Miklós.

Az 1724-diki év april hó közepén örök szokás szerint lombosodni kezdének a fák, énekelni a madarak, nyilni a virágok.

Az alföld egyik falujának csinos házában feketébe öltözött nő sirdogál a bölcső fölött, mely egyetlen reményének, kisded fiának szolgál nyughelyül. A vidám napsugarak nem szárítják föl az anyának könyeit, a falon lógó kalitka tarka madarának dalolására senkisem figyel. El is hallgat az, mintha észrevenné a szomorúságot, és részt akarna venni abban.

A szenvedés sokkal nehezebb a kikelet elején, mint mikor a lombok már száradni kezdenek; mert a természet mosolyában gúnyt látunk, a madarak énekét hahotának képzeljük, az emberek örömét részvétlenségnek.

Még egyszer megcsókolja az anya gyermekét, s azután töprenkedni kezd búja, bánata fölött.

— Eltemettük, eltemettük. A hideg sirban fekszik a jó férj, a hű atya; és te kis fiam alig éltél még nehány napot. Nem tudod, minő csapás ért! Vándoroljunk, vándoroljunk!

A kis fiú keservesen sirt, mintha e szavakat megértette volna.

— De hogyan hagyhatom el e hazát, melynek népét oly igen szeretem? Magyar fa adott bölcsőt, magyar föld kenyeret. E falu hivei oly igen szerették lelkészüket, az én férjemet, a te jó atyádat. Most e szeretett országot idegen földdel fogom fölcserélni, és téged ismeretlen hazába, ismeretlen emberek közé viszlek. . . . Vándoroljunk!

A nap leáldozott, a hold szeliden mosolygott.

— Azt mondják, „nincs e hazán kivül élet". — Szomorúan fognak tehát folyni napjaink. Majd ha megnősz kis fiam, megismertetlek Magyarországgal. Akkor megnézheted e szent helyet, hol atyád szive porladozik, s a hol először éltetett tégedet az édes anyai vér. Ki tudja szivesen fog-é látni oda künn bennünket a rokon? Az emberek igen fukaron bánnak szeretetükkel. És még is menni kell. E hely fájó emlékei megölnének! Azért vándoroljunk!

A kis gyermek elszunnyadt; a szél kezdett süvölteni, .. az anya lenyúgodott, hogy az álom adjon erőt lelkének és testének — a hosszú útra.

A kis gyermek ekkor aludt utójára hazájában!

Alig hajnalodott, s már az anya úti öltözékét felölté, s kis fiát karjai közé szoritá. A félhomály minden tárgynak oly szomorú kinézést kölcsönzött, mintha megsiratnák a jó nőt, a ki eddig gondot viselt rájuk. Kiléptek a kapun, az özvegy felült a kocsira, mely a széles országúton zörögve indult meg. E perczben az elhagyatott szoba egyetlen élő lakója — a kis madár — fölébredt; látta a pusztaságot, érezte árvaságát, szárnyai közé rejté fejecskéjét, és meglehet többé soha nem dalolt!!...

— — — — —

Giszekével mint húsz éves ifjúval találkozunk újra — Hamburgban. Mint megnőtt az egykori kisded, mily délceg termete és nyájas modora van!

Az ifjú életének eme kora nem hiában virágozott: mert kitünő tehetsége és lankadatlan szorgalma által sok jeles férfiú figyelmét magára vonta, kik vele barátságot kötvén, magukhoz hasonlóvá képezték. E jó barátok voltak pedig az akkori német irodalom jeles férfiai: Brocke és Hagedorn.

A müvelt szív hajlamát legkönnyebben a költők nyerhetik meg. A hivatott lélek előbb megszereti a költőket, azután megismeri őket, és végre megtanúl tőlük költeni. A költő pedig örül, ha megtudott nyerni egy tehetséget pályatársúl. Ez nemes hiúságának hizeleg.

1745-ben Giszéke a lipcsei egyetem hallgatójává iratta be magát, s itt kezdődik költészetének valódi pályája. Gellert, Schlegel, Gertner, s más nevezetességekkeli ismeretségének köszönheti, hogy a „bremai adalékok" munkatársává fogadtatott föl, melyben több költeménye jelent meg. Három év múlva elhagyta Lipcsét, hogy nevelői pályáját megkezdje Hannoverban. Jellemének födhetlensége és kedvessége által egy nagy befolyású férfi tetszését anyira megnyerte, hogy ez fiát kezére bizta. E nagybefolyású férfiú megszerezte számára a trautensteini szónoki széket, honnan a megürült quedlenburgi udvari szónokság fényes hivatalába lépett.

1760-ban superintendensi méltósággal ruháztatott föl — Herceg Schwarcenbrg Sondershausen által, mely magas hivatalában mind végig jótékonyan működött az emberek javára. *)

Giszéke anyjától szeretetet örökölt, s lelke igen fogékony lőn a költői szerelemre is. E szerelem oly tiszta és hű volt, minő kevés van a világon. Kedvesének, s később nejének neve: Daphne. Mindketten csak két szivet ismertek; t. i. mindegyik a magáét és kedveseét, mindegyik csak egyszer szeretett, de ez a sirig tartott.

Giszéke lantja, a bájos Daphneról zengedez a legszebben. Az ő költeményeiben két irány van élesen kinyomva, melyeket ugyanazon időben követett — 1740 körül. Tanköltemények a szász-iskola modorában irta, melyekben ez iskola minden előnyeit és hiányait föllelhetjük: a gondolatok egyszerüek s épen nem ujak, jóllehet természetesek és igazságot tartalmazók; nyelve nem virágos, sem pedig nagy folyékonysággal nem bir, de mégis hibátlan, világos és keresetlen; a vers tiszta, könnyen folyó, a rimek nem erőtetettek, s ügyesen használvák. Lyrai költeményeinek nagyobb része a klopstocki formára emlékeztet mind gondolat, mind pedig a kivitelre nézve, és némely költeményeiben az alkotást és nyelvet illetőleg oly szerencsésen követé Klopstockot, hogy az olvasó első pillanatra a két költőt alig tudja megkülönböztetni egymástól.

De mégis nagy különbség létezik a kettő között. Klopstock új kincseket födözött föl, Giszéke e kincsek mesteri kezelője volt — „Klopstocknak kifejezései ujak voltak, Giszéke csak ideálját utánozá — mondja Kurc — és ez ideállal csak a költemény, nem egyszersmind a költő gondolataiban egyezik meg.

Szép érzéseit eléggé tanúsitja e költemény is, melyben neje iránti lángoló szerelmét festi, s viszont a boldogságot dicsőiti, melyet érez, ha annak könyeit látja.

„A könyeket, miket hullattál
Nem fájdalom miatt sirád;
A szerelem csalta ki azokat,
S az szárítá meg szempillád.
Ne esküdjél! (az ily szerelem
Boldogitóbb eskü nélkül,)
Tudom, hogy hű szived irántam
Soha, de soha ki nem hűl."

Nem minden szerelmes költő szólhat igy kedveséhez, ha annak könyeit látja. De Giszéke a szív édes forrásának eme csöppjeit az igaz szerelem bizonyitványának nevezi, minthogy a szerelmes nő — midőn sir — vagy nagyon szeret vagy nagyon szinlel. Daphne lelkét ő sohasem merte volna szinléssel vádolni, mert a költészet szemüvegén átnézve benne csak hüséget, tisztaságot látott. Mély és igaz szerelmének egész hatása mondatható csak vele: „Ne esküdjél!" Mert a hű szerelem méltatlan az esküre, melyet a világ könnyelmű fiai becstelen hazugsággá aljasitanak. Giszéke inkább hitt az egyszerű de meggyőző szavaknak, mint az eskünek. Giszéke az igazságot szerette, s azt viszont méltán követelhette.

„Ha nem volna e boldog nap,
Ha téged nem birnálak!
— Borzasztó, átkos gondolat —
Ha téged nem birnálak!"

A jelen nap boldogságát festi meghatóan, a nélkül, hogy valamit mondana e föltételen kivül „ha téged nem birnálak!" — Az olvasó még irtózatosabb alakban tudja lefesteni a helyzetet, melyben a költő sinlenék, „ha nem volna e boldog nap." Talán nem ismerné a költészet amaz oldalát, midőn semmit sem mondva sokat mond, . . . nem lenne tán költő . . . talán élni sem tudna . . . Giszéke boldog volt e szerelem által, mert:

„A szerelem pillantása
Meleg tavaszt alkot!
A sziklába éltet lehel
A pusztába mosolyt."

Régi gondolat, melyet ő előtte már százan, meg százan fölhasználtak, de mindég ujjá válik az érzés igazsága és természetessége által. És inkább ily nemesen utánozni, mint új, de természetlen eszmékkel árulni el képtelenségünket. Giszéke nem volt egészen eredeti költő, de igazán és természetesen szólt mindig, mint a valódi költők szoktak.

A költő eléggé beteljesité hivatását, midőn utánzása és jóizü eredeti müveivel a német lyrát erős alapokra fekteté, melyek fölött a dicsőség ragyogó palotája épült. Azért ha a mostani idők fia, a „régi dicsőségről" akar szólani, tiszteletteljesen emlékezik mindig Giszekére — a mi elvesztett hazánkfiára. De vigasztalódjunk meg e veszteségben. Nálunk akkor a költők javát sem tudták igen becsülni, annál kevesebbé azt, ki a költészet apostolává lett; mert nagy különbség van még is a kettő között: a ki adja az igét, és a ki azt hirdeti.

Enyi legyen elég most Giszéke emlékezetére, ki életében boldog volt egy nemes szerelem, és halála után nevezetessé lett költészete által. Az olvasó talán kedvesen fog emlékezni a költőre, kiről e sorokat, halála után száz évvel irtuk. (Vége következik.)

*) Kurc „Geschichte der deutschen Litteratur." 12—13. 497.

Budapesti hirharang.

tom, † Szécsenyi Béla gróf egy költői rangú levelet közöl Spanyolországból, a „Vasárnapi Szlapban.“ Hiányzik itt — irja többi közt — azon életrevaló edzett nép is, mely a sok sanyarú csapás dacára „megfogyva bár, de törve nem“ mai nap is ép testben, épebb lélekben, s jobb kort várva remélni nem szűnik, és mig anyanyelvét, nemzetiségét legfőbb kincse gyanánt ápolja, addig fiai emlékében is hiven őrzi jó jogát ama buzditó jelszóval, hogy „a haza mindenek előtt.“ Ugyan e lap a „Sporting Rewiew“ egy cikkét közli, melyben Whyte Melville ezredes fóti vadászélményeit irja le, s hazánkról igen szépen emlékezik.

† Többen remélik, hogy dalműpártoló tehetősb uraink segélylyel fogják támogatni az igazgatóságot, ha Stighelli szerződtetése szóba jő. A szinház — jelen pénzviszonyai közt — magától nem teljesitheti e kitünő tenorista igényeit.

† Szász Károly ismert költönk, szép ifjú nejével együtt fővárosunkban időz, s innen — tervük szerint — Erdély beutazására indúlnak. Ez útazásból valószinüleg lapunk olvasóinak is jut egy adag élvezet, mert a szép szülőföld viszontlátása kétségkivül sok szép dalra fogja lelkesiteni a — költőt.

† Hofbauer Zsófia k. a. első föllépte a „Marthában“ máról pár nappal elhalasztatott, mivel Ellingernek újból kell betanulni Lionell szerepét. Stighellit — mint mondják — hosszasb vendégszereplésre nyerték meg. Az operaszemélyzet jelenleg, az általunk többször emlitett „Vindsori vig hölgyekhez“ készül. A „ploermeli búcsút“ is hallani fogjuk a — jövő ősszel. De mindezeknél meglepőbb újdonság az, hogy egy dalmü végre Ellingerné asszony szivességéből is szinre kerül. Ez a „Rigoletto,“ melyben Magdolnának kötelezettségén kivül eső szerepét elénekelni igérkezett, csakhogy e dalmü szinre kerülhessen Szép tőle, mert eddig azt is gyéren énekelte, a mire kötelezve volt.

† A „Szegedi hiradó“ első száma megjelent. Tartalmát nagyobbára kereskedelmi és ipar-közlemények, s az érdekes hazai események leirása teszik. E mellett a szépirodalomnak is van egy kis rovata az utósó lapon, melyen Vadnai Károly „A szép Betti története“ cimü elbeszélését kezdi meg. Ezúttal a lap szerkesztője Kempelen Győző három pálya-jutalmat hirdet ki; tiz aranyat a repcevetéseknek a repceférgektől való megmentését tárgyazó értekezésre, — tiz aranyat arra, hogy mit kell a szülőknek és iparosoknak tenni, ha gyermekeikből derék életrevaló iparosokat akarnak nevelni; s ismét tiz aranyat egy elbeszélésre a magyar alföldi nép életéből. Nézetünk szerint a sikerre nézve célszerübb leendett, ha a harminc aranyat egy pályaműre tüzték volna ki. Különben Kempelen Győző törekvése hinnünk engedi, hogy az alföld ez új lapja mindazon várakozásnak megfelel, melyet keletkezésekor gerjesztett.

† Figyelmeztetjük a zöldben lakókat és a Krisztinavárosbelieket, hogy — ha netalán szükségük lenne rá, — a Horváth-kert közelében, Wlasek Ede, ki Török József elismert hirü pesti gyógyszertárában, kiképzettsége és ügyessége által négy éven át mint első segéd kitünőleg működött, egy ujonnan tökéletesen fölszerelt gyógyszertárt nyitott. Nem lehet elhallgatnunk, hogy Wlasek úr lelkiismeretes és folytonos figyelemmel kisérte eddig is, és kisérni fogja ezután is a külföld figyelemreméltó legújabb találmányait, a gyógyszerészet nagyfontosságú terén.

† Egykor a P. Naplóban olyan formát olvastunk, hogy Prielle Kornélia — a kedves szinművésznő — szerződtetése pótolni fogja azon hiányt, melyet Egressy, Szigeti és Réthy eltávozása okoz. Az idő azonban — úgy látszik — egészen más nézetre térité. Ugyanazon rovatban most, midőn Szigeti Nagyszombatba ment, a következő sorokat olvassuk: „sajnálattal kell látnunk, hogy e jeles erőnk a vidéken kénytelen vendégszerepelni, mig a nemzeti szinpadon hiányát érezzük. Az igazgatóság helyesen cselekednék, ha októberig is vendégszerepekre szerződtetné az eltávozottakat. Szerződtetésük októberben lehető, és nem szerződtetésük — képzelhetlen.“ Mi is ezt mondtuk már hónapok előtt, midőn a P. N. jónak látta e miatt tollharcot folytatni velünk. Az idő — mint látszik — nekünk adott igazat.

† Mayr Károly királyutcai kertjét igen széppé teszi az azáleák dús virágzása. Érdemes megtekinteni.

† Azon lelkes magyar hölgyek közt, kik a haza és emberiség szeretete által tünnek ki, a legelsők közt találjuk Radák bárónő nevét. E főrangú hölgy nem csak a közügyeket, hanem az egyes szükölködőket is mindig nemesen szokta pártolni. A bárónő közelebb meghallá, hogy egy kolozsvári szatócsbolt tulajdonosnője — nyolcgyermekanyja — újabban ikreket szült, és az életgondjai által egészen le van sújtva. Őrangyalkint jelent meg a bárónő a szomorú lakban, gazdagon megajándékozá a szegény anyát, elvállalta a keresztanyaságot, és megigérte, hogy az új szülöttek jövőjéről gondoskodni fog. Azon könyvben, mely a nemes magyar hölgyek tetteit fogja örökiteni, Radák bárónőnek egyik legfényesebb lap fog jutni.

† A kolozsvári nemzeti szinház állandósitása most már több, mint valószinüség. A közadakozásra való fölhivás, felsőbb helyen meg lőn engedve.

† Jövő hetfőn Csengery Antal fog akademiai székfoglaló értekezést tartani „az őstörténeti tanúlmányokról.“

† Mig a legjobb könyvek is háborítlan pihennek most a könyvárus boltok polcain, addig Olaszország térképeit boldog boldogtalan keresi. A P. Napló a weimári földrajzi intézet jeles térképeit ajánlja. Ez külön is kiadá Olaszország szinezett térképét; ára tiz ezüst garas.

† Telepy Károly egy nagyobb festvényt ád a közelebbi képtárlatba.

† A koncertisták még most sem nyughatnak. Most egy Kohn Jaques nevü hegedüs hirdet hangversenyt, vasárnapra a Tigris termében. A terem kicsi, hanem ezúttal aligha igen nagy nem lessz.

† Beszélik, hogy a pestvárosi szinkör helyett, a városerdőben fognak egy újat épiteni. Bajosan hisszük, hogy e terv egyhamar létesülhetne, először: mert az előadásoknak itt csak vasárnap lenne közönsége; másodszor: mert az embereket most egyedül azon nagy tragoedia érdekli, melynek neve — háború.

Egy bálrajz utófájdalmai.

(Tüneményes vigjáték négy jelenetben. Játékhely egy kisváros, mely lakosai számára másutt Residenz-stadtnak is megjárná; de nálunk csak is az intelligantiára nézve kisváros.)

Jaj nekem, jaj annak, a ki engem
Humoreszket irni, búmra, megtanitott.
Kölcsey.

Magamban elvégezém és mondám:
Hogy dolgom megtartóztatnám,
Hogy nyelvem oly igét ne ejtene,
Mely énnékem bút szerzene.

Én szájamra zabolát vetöttem,
Mig a hűtlen áll előttem.

1-sö jelenet.

Cseveginé: Tudja komámasszony mi az újság?

Fülhegyiné: Igen, ha elébb megmondja komámasszony.

Cs. Tudja meg hát komámasszony, hogy az ujságban kiirtak bennünket.

F. Ne beszéljen!?

Cs. Úgy van!

F. S aztán?

Cs. Hát aztán nem iszonyúság és borzasztóság az, mikor az embert kipelengérezik.

F. Hát a kinek neve az ujságban áll: az mind pelengéren áll?

Cs. Nem úgy értem; hanem az újságban kicsúfoltak bennünket. Nem elég, hogy itthon eleget szóljuk, szapuljuk egymást, hanem —

F. Hogyan? mikor? ki? miért?

Cs. Hát kiirták a leégett bálunkat.

F. Szja! erre azt mondaná egy latin példabeszéd: „nehéz erre gúnyt nem irni“. Itt a fatum üzött belőlünk gúnyt. De mi dacoltunk vele hősileg, mert habár ellobbantak is a faldiszitmények, s az imént szines szövetek fekete hamuvá váltak, az ifjúság kivilágos kivirradtig tombolt a füstös teremben.

Cs. Még sem igy értem. Vagy komámasszony nem akar engem érteni. Tudja meg hát ezennel, hogy minket kettőnket csúffá tettek az ujságban! Az egész világ előtt! No hát még sem indul föl ezen botrányos személysértésen?

F. Én nem érzem magam megsértve; tehát becstelenitési pört sem kezdhetek.

Cs. No kezdek én! Nem megyek én se prókátorhoz, se biróhoz, végzek én velök magam. Ha az ő tolluk hegyes, az én nyelvemet sem botbul faragták; vagy ha abból faragták, majd ütök hát vele.

F. S ki lészen boszújának kiszemelt áldozata?

Hisz a szerkesztő is currentálja:
Hogy ki ő, és merre van hazája?

Cs. Dejszen! ismerem én a firkászt. Még azt is tudom, hogy engem úgy irt le minő Kisfalady Károly Jutkája volt; szája nagy, nyelve nagy, ő maga is nagy. De hisz ezért iró, szerkesztő boszúmat ki nem kerülik. (El, mindketten.)

2-dik jelenet.

Böske — évek előtt, még falun lakott és copfot viselt; Lizett mióta városon lakik, föltüzi haját, és Marinka Zarva megyebul, kit asszonya évek előtt öt garason vett, most csinosan fölcseperedett, s már nyilvános bálban is szerepelt, mindketten konyha hölgyek, föllépnek, az az találkoznak velem az utcán.

Monolog, Maenander modorában:

Ne tessék abban megbotránkozni, hogy az utcán konyha-hölgyekkel szóba állok. Genre föstésznek a nép alsóbb rétegeihez is le kell ereszkednie.

Lizett: Ejnye téns úr, ugyan kifigurázott bennünket az ujságban.

Én? Honnan tudod?

Lizett, Marinka: Dejszen olvastuk mi az ujságban. A kisasszony Hölgyfutárában. (Örvendj Hölgyfutár, és légy büszke, forogván a hölgyek alsóbb, felsőbb köreiben, a salon és konyha-asztalokon.)

Én. Nos hát mit olvastatok?

L. Az én discurálásomat Feri asztalos legénynyel félig.

M. Az enyémből meg az én Jani szabólegénnyemmel csak egy szót.

L. Én azt hittem, templomban, bálban — uram bocsá! minden hölgy egyenlő. Templomban isten előtt: semmi, por, féreg; bálban ellenben mi hölgyek a férfiak előtt: mind nagy-

sám vagyunk. Másnap aztán báli nagysámat, mert a bál végett a konyhát rendetlenül hagyta, az a sárkány ifjasszony megbúbozta.

M. Be kár, hogy az én Janim eredeti élcét nem olvastuk. — Azt mondta; hogy én nadrágszép vagyok; mert valamint a nadrág franciául kimondhatatlan, úgy én is kimondhatatlan szép vagyok neki.

Tovább is folytatnók a beszédet: de im! miként villám terhes förgeteg közelg Pipogyáné, kinek medvetalpait selyem-cipőbe szorították, közelg a boszús Cseveginével, már már szórják felém a vasvilla szemeket, s kezük fejét fenyegetőleg ökölbe szoritvák. Huh! iszonyodom, s futok, velük találkozni nem akarok.

3-dik jelenet.

Kálmán: Ön megsértett engem az ujságban. Elégtételt követelek. Ön elmefuttatása lesz az ön megfuttatása.

Én. Csakhogy a ki elől fut, az nem én leszek. Mi tetszik: kard, pisztoly?

K. (magában: teringette! ez az ember nem ijed meg a maga árnyékától). Egyébiránt — —

Én. Egyébiránt tud ön latinul?

K. Egy keveset.

Én. Azt mondja Phaedrus meséi előszavában:

Qui rapiet ad se quidqu'd erit commune omnium
Stulte nudabit animi conscientiam.

az az kinek nem inge, ne vegy magára. Aláz szolgája!

4-dik jelenet.

Megyek az utcán, jön velem szembe négy hölgy. Köszöntöm őket szokott nyájasan. Nem fogadják. Egyik jobbra, másik balra néz, egyik lesüti, másik felsüti, de rám egyik sem veti a szemét. Igy haladunk el egymás mellett. Mi defilirozás volt ez, hanem ha szellemi veszszőfutás, enyi szemek általi megveretés? Visszafordulok, rájok:

— Kedves nagysáim! mi bajok? Tán haragusznak rám? Oh hogy férhet harag ily égi keblekbe! *)

Enyi unszolásra egyik végre neki durálja magát:

— Nojszen maga ugyan szép ember.

— Örülök, ha szépnek talál kegyed.

De nem addig van a! mind a négy egyszerre rám riadt.

Kedves olvasó! hallottak é valaha a középkori tűz-próbáról? Igy álltam én két szemmel, nyolc ellenében. No most!

— Hát trombitás úr, ki bizta meg önt hogy ellenünk irjon? Mi szükség volt az én ruhámat bekeverni? Ugy-é, nem az enyimet értette, mert az én selyem ruhám 80 frtba került? Az enyim meg 100 ba, nehéz habos selyem, kimutatom a szabó kontóval? sat. sat. Ez egyszerre úgy ment, mint a pattogós tüz, nem várva feleletet, folyvást csak kérdések kérdése. Füleim elzsibbadtak.

— Kedves nagysáim! ha megengedik egy mesét mondok. Demokritusban olvastam, de ide is illik.

*) Ily formán járt egyszer Gonelli, egyik Medici florenci herceg udvari okosa. Valami élce nem tetszett a hercegnőnek, s ez olyatén meglepetést akart számára készitni, hogy az embert magához hivatván, udvara hölgyeit két sorba állitá, mindegyiket kezében vesszővel, hogy midőn a sorok közt Gonelli a hercegnőhöz menne, a vesszős hölgyek a sétáló hátára jót üssenek. Gonelli benyit a szobába, látja a számára fölteritett száraz uzsonnát, igy szól a fenyegető hölgyekhez: az üssön meg legelőször, a kit legtöbbször megcsókoltam. — Vége lett a tréfának, senki sem mert hozzá nyúlni. Sz.

— Halljuk!

Egy szónok beszédet tartott a községebeli nők szertelen fényüzési-, szószapulási-, s több efféle elharapódzott tücskei s bogarai ellen. Mindnyájan e bünökben lélekzetek, — szól hevében — de van köztetek különösen egy, ki ezekben valamenyit fölülmúl Melyik legyen az: most mindjárt kimutatom. Az, kire e könyvet hajitom. No most vigyázzatok: mindjárt megdobom. Ekkor valamenyi, ott a padokban ülő asszonyság a pad alá bukott. — Oh egek! sohajt a szónok, — én csak egyet akartam kijelölni közületek, s ti magatokat valamenyien bünösnek éreztétek. Szolnoki.

* Tordáról.

Torda határán, Saline nevü hajdani római város helyén, f. év april 9-kén találtatott meg azon csatorna, — kirakva négyszögbe, egy láb hosszúságú téglákból, — melyen a város fölött félmérföld távolságba fekvő Dobogó nevü hegyből eredő forrás a hajdani városba bevezettetett. A csatorna fölött három láb magasságú keskeny kőböltozat állott, rá dülve tanáltatott másfél láb magasságú faragott három kő oszlop; egyikén bevésve ez áll:

I. O. M.
A U R. L. V.
C I F E R
V. L. P.

A cifer értelmének sem Páris-Pápaiból sem Catancsich geographiájából végire nem járhatván: homályban maradt előttem az ok, melyért gondolatom szerint emeltetett Jupiternek.

Az oszlopok közt ledülve találtatott egy kőtábla, egy láb magasságú, rá metszve egy férfi római tógában; szemben vele egy nő földet seprő öltözékben; közöttük egy gyermek, lábszár közepéig érő öltözékben, melyen az arany és zöld festék nyomai még megvannak.

Találtatott továbbá egy félkupás öntöző kancsó alsó darabja is, melynek lyuka nem a fenék közepén — mint a mostaniaknak — hanem a fenék fölött van, az edény oldalán.

Beküldettek Kolozsvárra, az egységhivők könyvtárában lévő régiségek szaporitására.

G, J.

Bécsi hirek.

* A bécsi „tücsök-enthusiasták“ szomorúak. Az egyetlen „Grille“, a szeszélyes, csábos kis Gosszman k. a. elbucsúzott Bécstől, miután ott két évig a közönség első kedvence vala. Természetesen a „Tücsökben“ bucsúzott el, midőn sok kitüntetés és a „dumme Jungék“ könyei közt egy emlékverset is kapott a „Tücsök“ szerzőjétől, Birchpfeiffer Sarlotta mamától. Azt kivánja a kedves kis szinésznőnek: (persze versekben,) hogy a hányan állnak ma (a bucsú-estén) a szinházi pénztárnál, a hányan belépti jegy és vigasz nélkül távoznak el, a hány kéz ma agyon tapsolja magát, a hány főt elbolonditott, (t. i. Gosszman k. a.) a hány szivet elragadt, a hány koszorú virágzik még számára, a hány rajongó lángol érte, a hány sóhajt kinevet, a hányat elbolondit, s a hány szeszélyt visz magával, anyi üdvözletet küld neki örömteljes szivvel a — régi jó „tücsök-mama“ — Birchpfeiffer Sarolta.

* Irják, hogy Beck udv. énekes, (mint Belisar és Tell Vilmos) Köln és Düsseldorfban a tetszés jelek egész zajos zuhanyával fogadtatott. Váljék egészségére.

* Május 1-én Straussz János elbucsúzott a bécsiektől. Egy új szerzeményt csinált ez alkalomra, a „Csalogány-polkát.“ Straussz Berlinen át Pétervárra megy, s ott a Pawlow-kertben nyári hangversenyeket hirdet.

* Cassanova majom szinháza a gyermekvilág Mekkája lőn. Soha elégedettebb és vidámabb közönséget nem lehet látni. A kicsinyek nevettek, kacagtak, (és legkevésbbé sem aggódtak a világbajairól, háborúról, drágaságról,) midőn a buldogg mint tüzkirály szerepelt a röppentyük között; midőn Flóra (igy hivnak egy pici lovacskát) megjelent, és egy angol lovag (t. i. egy majom) a hátára ült és nyargalt; Othello a csoda-eb, és Eszmeralda a vidám kecske és a kötéltáncos majmok mind egyformán boldogiták az apró fiúkat. Cassanova Pestre készül, tehát a mi kis öcséink is boldogok lesznek.

* Feuillet Octáv „Elszegényült nemesét“ (az „Egy szegény ifjú története“ regényéből) a várszinházban adják.

* Swoboda Rudolf képeire emlékeznek a műegylet látogatói. E tehetséges tájfestő april 24-én halt meg rövid, de fájdalom teljes betegség után. A velencei academiától arany érmet nyert, s tagja volt a bécsi képző művészeti egyletnek. Negyven évet élt, s temetésén a közönség szép részvétet mutatott.

* A Schweighofer-szalonban múlt héten hangversenyt adtak, melyben Székely Imrénk egyik szerzeménye (Etude de Salon) nagy tetszésben részesült.

* Nestroy — mint mondják — új szinházat akar épittetni. Litle Wheal is, a Renz-társaság húmoros bohóca is épit egy — nyári cirkust. Előbb azonban egy némajátszó társulatot alakit, s a Thalia szinházban megpróbálja, valjon a „bűvös némajátékok“ tetszenek é úgy Bécsben, mint Londonban.

* A német primadonnáknak az a betegségük lett, hogy szeretnek szinház-igazgatónők lenni. Már hét előkelő szinésznő lőn egy egy igazgató neje és ügytársa, a boroszlói, pesti, kölni, kieli, brünni s most a temesvári német szinházaknál. Igy száll „dicsőségük leányágra.“

Külföld.

* Humboldt Sándor a világ első természettudósa, május 2-dikán anyira megbetegült, hogy a berliniek életét féltik.

* Bosio hires énekesnő Sz. Pétervároa meghalt. A cár nem régiben igen nagy kitüntetésekben részesité.

* A Ferni-testvérek Berlinben 4000 tallérnyi összeget hegedültek össze. Most Boroszlóban vannak, s a szinház mindig tele van, ha játszanak.

* Főrangú családjaink egyik szép hölgyét, gróf Hunyadi Juliát, Obrenovics Mihály szerb herceg nejét a francia császárné igen szivélyesen fogadá. A fiatal, szép és müvelt szerb hercegnével úgy társalkodott, mint barátnőjével.

* Fleury Izabella párisi táncosnő Berlinben szerepel. Jobb is ha ott táncol, mintha megint nemzeti szinpadunkon táncolna.

* Egy párisi ékszerész-boltban négy gombostűt nagy érdekeltséggel néznek. Acél tük, drága kövek közé foglalva. Fő érdekességüket azonban történetük teszi. Egy nápolyi olasz gróf — ki megszabadúlván, nejével együtt most Párisban él, — hét évig a legnagyobb egyedüliségben ült egy nápolyi börtönben. Semmi foglalkozást nem engedvén neki, a gróf belátta, hogy ha eszét el nem akarja veszteni, valamivel foglalkoznia kell. Ruhájában négy gombostűt lelve, azokat a börtön sötét fenekén elszórá, és megkeresé. Először két nap alatt is alig tudá meglelni mind a négyet. Ez volt hét évig mindig ismételt foglalkozása, melynek esze megmentését köszöni. E négy tü most gyémántokba van foglalva.

* Egy góthai rongyszedő közelebb szomorú tragoediát csinált — persze az életben. Nem régiben mértéktelen életmódja miatt nejétől elválasztak. Azonban egy délelőtt elment a házba, hol még neje lakott, s hitta, hogy menjen vele a templomba. Ez nem akart,

mire a rongyszedő pisztolyt vont elő, s volt nejére lőtt, három kézujját összezúzva. A nő jajkiáltására megint egy más pisztolyt vont elő, s azzal főbe lövé magát.

* Tauroggen nem a fölvilágosodás hazája. Egy hangverseny utáni bálban, hol sok izraelita család volt jelen, egy úr egy zsidóhölgyet kért föl táncra. Erre a keresztyén hölgyek mind elhagyák a báltermet, s lovagjaik végül a zsidóhölgyek és uraknak ajtót mutattak. E miatt felsőbb helyre panasz emeltetett, s a „Russki Dnewnik“ a sérelem orvoslását sürgeti.

Vegyes.

* A sirból visszatérő hölgy.

Egy szentpétervári gazdag kereskedő ifjú neje, a múlt hónapban meghalt. A férj kétségbeesett.

Csak élettelenül hallgatá a halotti misét, a gyászéneket, s midőn a koporsót a sirba ereszték, fájdalmasan kiáltott föl:

— Édes jó nőm, ne hagyj el! Hová mégy tőlem? Maradj velem. Egy sirásó meghatva e jelenettől, kicsusszantá kezéből a kötelet, s a koporsó elvesztve az egyensúlyt, lezuhant és feltörődött A nőt bevevék a sirból, s ime — a halottton életjelt vettek észre.

Valóban csak tetszhalott volt, és orvosi segély után fölébredt.

A férj nem tudott mit csinálni örömében.

E nő most a közérdekeltség tárgya. Azt beszéli, hogy három pillanat volt, melyben helyzete reménytelenségét be, látta. (azt mondják a tetszhalottak, mindent hallanak,) először midőn a koporsóba fekteték, s ő jól tudá, hogy él, de nem volt ereje, csak egy kis életjelt is adni; másodszor, midőn a templomban elbucsúztaták; harmadszor midőn koporsóját lebocsáták, s férje jajjait hallá.

Sz. pétervári lapok mondják, hogy ez esemény — megtörtént.

Nemzeti szinház.

* Május 3-kén Feleki Miklós javára először: „Hamupipőke“ dráma 5 felv. Irta Barriére, forditotta Feleki.

Hires francia darab; hirességét leginkább annak köszönheti, hogy egyik párisi előadásán a francia császárnő sirva fakadt, a mi egyszerre divatdarabbá emelé; Páris delnői tömegesen kezdtek megjelenni a „Cendrillon“ előadásán, s a „legmagasb“ könyek után ők is meghozák Barriére úrnak áldozatukat azon szép szemekből, melyek eddig a szinházban csak mosolyogni, vagy kiváncsiaskodni tanultak.

Nem tudjuk, hogy a nemzeti szinház bájos látogatói utánozták é ezen legújabb párisi divatot, arról azonban mindenkit biztosithatunk, hogy a kritikus sereg a lehető legszárazabb szemekkel hagyta el a szinházat.

A „Hamupipőke“ egyébiránt mindenesetre érdekes darab, már csak azért is, mert van benne egy anya, a kinek két leánya van, hanem csak az egyiket szereti; hogy mért nem szereti a másikat is, erre az egész előadás alatt nagyon kiváncsiak vagyunk; a fürfangos szerző azonban az ötödik fölvonás függönyét is legörditi, a nélkül, hogy kiváncsiságunknak eleget tenne, a mire egyébiránt már ekkor nincs is valami nagy szükség, mert az ötödik fölvonásban az anya egyszerre csak azt veszi észre, hogy a hamupipőkét is éppen csak úgy szereti, mint azt a kis bájos pipacsot, a kit Lendvainé oly kedvesen személyesitett.

No de ne tréfáljunk.

Montegut már az ifjú Dumasban megrótta ama korlátlan önkényteséget, melylyel drámai személyeivel bánik; e hiba jellemzi átalában az ujabb francia drámairodalmat; a könnyűség, finomság, s ama — nem mondjuk: erő — hanem szellemes zománc, mely e müveken elömlik, kellemes egy pár órát nyújt a nézőnek, de nem emel, nem nemesit, s hatása csak nem olyszerű, mint a balleté, melyet már a vacsora alatt elfeledünk.

Nézzük csak egy kissé a mesét, miből aztán röviden a jellemekre is következtethetünk.

Egy vagyonilag hanyatló főrangú hölgy egyik leányát mellőzi, a másikat pedig imádja; a kedvencnek van egy jegyese, kit a kedvenc nagyon szeret, s a kitől ez viszont szerettetik; a jegyes megjön egy szép reggel, megöleli eléje futó jegyesét, s csakhamar tanúja lesz ama mellőzéseknek, melyekben jegyesének nővére, a hamupipőke részesül; az ifjú részvékeny lesz a mellőzött nővér szenvedései iránt, s e részvét szerelemmé fejlődik. Az ifjú szerelme nem csak forró szavakban a mellőzött iránt, hanem ama hidegségben is nyilvánul, melylyel jegyese iránt viseltetni kezd, s ezt csakhamar észreveszik mind az anyai, mind a kis menyasszony. Az utóbbi őrjöngeni kezd, a mama pedig azzal a gyanúval él, hogy a vicomte vőlegény a menyasszonyi hozomány csökkenéséről értesült; épen segédeszközökről gondoskodik, melyek leánya hozományát a vicomtenak teljesen biztositanák, midőn történetesen tanúja lesz egy jelenetnek, melyből kiviláglik, hogy a vicomte az ő hamupipőkéjébe lett szerelmes. Keserű jelenetek következnek, melyeknek az lesz a vége, hogy a pipőke, ki szintén szerelmes a vicomteba, erről, anyja, s jó szivű nővére megmentésére lemond. De most az anya kerekedik fölül, s azt állitja, hogy ez a lemondás nem ér semmit, mert hisz ezen áldozatot is csak az ő leánya hozza, a hamupipőke, a kit most egyszerre szintén végtelenül szeretni kezd. No erre a hamupipőke szive ellágyul, tehát ő értte is dobog az anyai szív, sat., s már most kétszeresen ragaszkodik lemondásához, sőt az állitja, hogy e vicomtet nem is szereti, minek bizonyságaul megkéri egy sentimentális nevelő kezét, a kiről az előadás alatt soha nem tudtuk, hogy mért jár kel a szinpadon; most kisül, hogy azért járt kelt ottan, hogy a házi kisasszonyt feleségül vegye. Előjön aztán a vicomte is, s mikor látja, hogy kedvese férjhez ment, minden duzzogás nélkül oda fordul régi jegyeséhez, s ezzel meg van a békesség.

Történik pedig mindez a sok átalakulás, keletkező és elalvó szerelem, meg a többi história a két utósó fölvonásban, mert a három első fölvonást csak epigrammatikus variátiók képezik azon théma fölött: hogy a hamupipőkét az édes mamája nem szereti.

Világos tehát az az önkény, melylyel monsieur Barriére az ő alakjaival bánik, hogy azokat szükségeihez képest három nagy szóval is átalakitgatja, hogy a drámai küzdelmeknek nem ad tért, s hogy ezen körülmények közt végtelenül számitania kell a közönség hiszékenységére, melyet azonban ő maga percről percre lehetlenné tesz.

Mi nem tartozunk a kritikusok ama nagy seregébe, kik a „jellemmel“ nincsenek tisztában, s a jellem alatt oly valami mozdithatlanságot értenek, a mi a drámaival éppen ellenkezik; hanem midőn a gyengeségeket, az emberit megengedjük, óhajtjuk azt, hogy e gyöngeségek fonalai a jellemben, s ne a szerző kezében legyenek, ki azokat kénye kedve szerint rángassa.

A darab egyébiránt — mint mondtuk — elég érdekes, könnyüd; aztán egy pár mellékalakja, mint a regényes inas, s a gazdag haszonbérlő, szép humorral van festve; igy az újdonság sikerét is elegendőnek kell mondanunk.

Az előadás jó volt; Lendvainé az elkényesztetett kis leányt, kivált az első fölvonásokban, sok szeretetreméltósággal játszotta; Hegedüs a nyers haszonbérlő szerepében mindvégig igen jeles volt; s Feleki, Szathmáriné és Szerdahelyi is szépen tölték be kisebb szerepeiket. Prielle Kornélia szavalását illetőleg nagyon is tisztán iparkodott artikulálni; talán ezért mondott „este“ helyett „estvét;“ különben a hamupipőkét csinosan játszotta.

Az előadáson szép számu közönség volt jelen, mely Felekit, a jutalmazottat megjelenésekor zajos tapsokkal fogadta.

* Május 3. „Hunyadi László,“ Erkel operája adatott szép számú közönség előtt. Fölösleges mondanunk, hogy e nemzeti dalmű legszebb részei ma is lelkesitőleg hatottak.

Nyilt posta.

T. P. K án. Még nem bizonyos.

H-ban H-nak. A költemény jó. Kapta ön már Csokonait? vagy ezután kell kapnia?

B. Béla. A szerb népdal meg fog jelenni.

„Éva leányának“ folytatását mielőbb beküldetni kérjük; miután még ez évnegyed folytán szeretnők közleni. A „La Granadiere“nek is jutna hely a nyár folytán.

Azár versei közölhetlenek.

Az 1859-ik jan. 1-étől marcius 31-éig a m. n. múzeum számára részint ajándékoztatott, részint megvétetett.

C.) Ásványország.

1. Tandler József cs. k. helytartóságl tanácsos egy traversellai mesitin t.

2. Rosty Pál egy darab ként.

3. Dubovszky Ágoston bányatulajdonos egy nagy vasantimonit ércet.

4. Kubinyi Ferenc a földtani társulat alelnöke 32 lázi és terbelédi bazaltot, és 5 budai szépvölgyi numulit-mészpéldányt.

5. Szabó József tanár a földtani társulat megbizásából Nógrádban gyüjtött 42 földtani, és Szekszárd vidékén gyüjtött 15 sziklapéldányt.

7. Kovács Gyula a földtani társulat megbizásából Veszprémmegyében gyüjtött 30 földtani példányt — ajándékoztak.

D.) Őslénytani gyüjtemény.

1. B. Ambrózy Lajos cs. k. ministeri osztályfőnök a margittai kőbányából több őshalfogat, kövült csigát és kagylót.

2. Huszár Károly földbirtokos egy ős-rinoceros zápfogat.

3. Frideczky Lajos földbirtokos egy ős-rinoceros medencecsontját és csigolyáját.

4. Huszár Károlyné egy ős-rinoceros medencecsontját.

5. Vitányi József lelkész 4 növénykövületet.

6. Jármy Márton egy összarvasszarvtöredéket.

7. A szarvasi ág. egyház egy összarvasszarvtöredéket.

8. Mcszlényi Lajos földbirtokos őscsigákat.

9. Kubinyi Ferenc egy ős-elefánt-állkapcsot, 62 ó-budai levéllenyomatot, és egy nagyobb számú őscsigát 7 kagylógyüjteményt.

10. Szabó József a föld. társ. megbizásából gyüjtött és őscsigát és kagylót

11. A magyar földtani társulat a dr. Knöpfler Vilmos által neki küldött őskagylókból 12 példányt.

12. Kovács Gyula a földt. társ. megbizásából Veszprémmegyében gyüjtött kövületeket — ajándékoztak.

13. A múzeum kézipénztárából megvétetett egy cardium Kübekü kitünő példány.

Pesten 1859-ik april 1-én.

Kubinyi Ágoston,
magyar nem. múz. igazgatója.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **54.** **Szombat, május 7-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Kimentél nézni a tavaszt...

Kimentél nézni a tavaszt,
Hallgatni dalt, fürkészni azt:
A völgyekben van e már
Fényes, meleg napsugár.

Ha kimentél én kedvesem
Virágokat hozz majd nekem,
Kezedből úgy szeretném,
Ha keblemre tüzhetném.

Hogyha nem is lehetek bár
Erdőben mint a kis bogár,
Legyen itt, ha nem egész
A tavaszból egy kis rész.

És mig kint csermely, napsugár,
Örvendező kicsiny madár,
Itt e virág azalatt
Nézze boldogságunkat.

Flóra.

REGÉNYES HAJLAMOK.

(Elbeszélés.)

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatása és vége.)

A nagyságos úr arca szégyentől égett, de hallgatott. Egy nyomorult zsidó is kigúnyolja, kineveti már. (Pedig Áron zsidó a legalázatosabban, legmélyebb tisztelettel köszönt.)

Ment a nagyságos úr Kassára, egyenesen Fuchs Dávid uramhoz, ki Kassa városában, zsidó létére e keresztény erény gyakorlásában töltötte életét: szükölködőkön segiteni. Attól fölvett jó váltóra háromezer forintot; aztán bújdosásnak indúlt Ausztráliába, Chinába, vagy ő nem tudja hová.

Azonban sem Ausztráliát, sem Chinát nem utazta be, mert egy hétnél tovább nem birta kiállni a bújdosást s haza ment, oly állapotban, milyenben az ember rózsaszinünek látja az eget.

Jakab Mátyás úr, mihelyt hirét hallotta a nagyságos úr megérkezésének, sietett tiszteletét tenni. Mély fájdalom (igenis a legmélyebb fájdalom) hatotta meg, midőn a nagyságos urat megsoványkodva, lázasan kipirúlt arccal s könyes szemekkel találta. Leült hozzá az asztal mellé, és sirva vigadott együtt a két úr, minek következtében még azon este ketten látták rózsaszinünek az eget.

V.

Néhány nap múlva két levelet hozott Berekházára a posta; egyik nagytiszteletü Fekete Istvan úrnak szólt, a másik özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagyságának.

A Fekete István tiszteletes úrnak szóló levél ily tartalmú volt:

„Kedves atyánk!

Ne vádoljon minket, hogy jó szivét megszomoritottuk; vádolja a sorsot. (Bizonyos, hogy csupán csak a sors az oka mindennek.) Oh, mint szeretnénk önnek lábaihoz borúlni s esdeni bocsánatáért és áldásáért, a mi egyedül hiányzik ahhoz, hogy kimondhatatlan boldogok legyünk. Ne vonja meg tőlünk szeretetét, s oszsza meg most kettőnk között. Felejtse el, kedves jó atyánk, hogy sok bánatot okoztunk önnek, mind akaratlan. Boldogságunk elérésére csak ez egy út maradt föl, titkon eltávozni s megesküdni; bizonyára nem kárhoztat el kedves atyánk, hogy ez útat választottuk, mert nagyon, igen nagyon szerettük egymást. — Epedve várjuk válaszát, s maradunk a sirig engedelmes szerető gyermekei:

Béla és Flóra.“

Mikor tiszteletes úr e sorokat elolvasta, különösen azt alól: „a sirig engedelmes szerető gyermekei, Béla és Flóra“, — szive egészen ellágyult; aztán elragadta az a sok boldogság, mi ott a papiroson szép calligraphikus betükkel s fényes fekete tintával irva állt. Hogy ne bocsátana meg szegény gyermekeknek, kik lábaihoz akarnának borúlni? A kedves szép Flóra az ő lábaihoz!

Flóra bizonyosan ártatlan, mint az angyalok az égben, — igy gondolkozott a tiszteletes úr; hanem még bizonyosabb, hogy Béla megérdemli a dorgálást. Nem akarja ugyan tőle atyai szeretetét megvonni, bár megérdemelné; de azon szörnyü, vakmerő, istentelen tettért éreztetni fogja vele méltó neheztelését.

Ily szándékkal fogta a tollat kezébe, s kezdett irni ilyenformán:

„Fiam Béla!

Igyekeztem szüntelen téged az erény útján nevelni, s arra oktattalak, tartsd tiszteletben az isteni s polgári törvényeket. Nem gyanitottam, hogy te, kiben öregségem támaszát és vigasztalóját reméltem egykor találni, megszomoritója fogsz lenni vén napjaimnak...

Itt tiszteletes úr letette a tollat, s háromszor, négyszer megtörülte homlokát; aztán kikiáltott, hogy ne fütsék oly nagyon a kályhát, az ember nem tud irni ily szörnyü hőségben.

Miután az irást csakugyan nem lehetett folytatni ily szörnyü hőségben, tiszteletes úr jónak látta a megkezdett levelet széttépni, s gondolkozni egy ideig.

Midőn ismét iróasztalához ült, igy kezdette meg levelét:

„Édes fiam!

A bánkódás szomorú napjai után, végre vigaszt találtam fiúi szeretettel irt soraidban. Nem titkolhatom ugyan el, hogy fájdalmasan esik szivemnek, ha hibás lépésedre gondolok...

Tovább nem folytatta a tiszteletes úr. Rettenetes rosz volt minden toll, egy sem akart fogni, pedig a nagytiszteletü úr egy óranegyedig vesződött a penicilussal, — az is oly életlen volt. Végre széttépte a levelet; majd ir holnap másikat.

És másnap el is készitette a dorgáló levelet, mely igy szólt:

— Szeretett gyermekeim!

Óhajtanám, hogy szivemhez közel volnátok, hadd ölelhetnélek meg. Vegyétek atyai áldásomat s. t. b....

Az atyai áldáson kivül küldött még a nagytiszteletü úr valami mást is, mi a szegény gyermekeknek nem anyira szivéhez, mint inkább zsebéhez volt intézve.

Ez lett az egyik levélnek eredménye.

— — — — — — — — — — — —

A Schwarzburg kapitánynéhoz küldött levél majdnem egyenlő tartalmú volt azzal, melyet tiszteletes úr kapott, csakhogy virágosabb stylben szerkesztve, s fűszerezve jeles költőkből vett idézetekkel.

Oly szellemdús hölgy, mint özvegy Schwarburg kapitányné, gyönyörrel olvashatta e szép levelet, s beszélyiró (és bizonyosan a tisztelt olvasó közönség is) azon csodálkoznék, ha rögtön meg nem bocsátott volna a költői lelkü gyermekeknek. Különben is a dicső lo-

vagkorban rendes szokás volt, hogy a hős ifjak elszöktették, elrabolták imádott hölgyeiket a zsarnok apák váraiból.

A kiállt ijedtséget, aggodalmakat, szomorú napokat, mind elfelejtette az érzékenyszivű delnő, s csak azt tartotta meg elméjében, hogy Flóra benne (az ő egyetlen Mari nénijében) helyezi reményét.

— Nem fogsz reményedben csalódni, gyermekem, szólt özvegy Schwarzburg kapitányné, s hős bátorsággal szivében és újdonat új izlésteljes fejdiszszel hajában lépett Gábor úrhoz.

Ismerte a delnő testvérének kemény szivét; hanem hitte, hogy szivreható szavak és könyek, de különösen ama mély érzéssel s magas költészettel irt levél, meg fogják végre inditani. (Ha azok sem inditják meg, úgy bizonyos, hogy szive gránitból, acélból, sárga rézből, vagy más valami olyas ércből van.)

Meg is inditotta a levél Gábor urat, de vad haragra inditotta. Szemére hányta nővérének, hogy résztvesz a berekházi Berky familia ellen elkövetett bűnben, hogy ezt csak olyan félig sváb asszony teheti, kinek férje, nem is hiszi többé Gábor úr, hogy familiából való ember volt, azt sem hiszi, hogy kapitány volt.

A holtak emlékének ily sértését el nem hallgathatta a delnő, s hevesen kikelt boldogúlt férje mellett, ki az összes világon legderekabb férfi, előkelő familiából való, és valóságos lovas kapitány volt. (Igy történt, hogy a sör és tormás virsli emléke feledékenységbe merült.)

A szóvita fokonként tüzesebb lőn, és Schwarzburg kapitányné ő nagysága kijelentette, hogy ő nem lakik többé egy födél alatt ily gyöngédtelen, szivtelen testvérrel, a ki inkább hasonlit azon keletindiai tigrishez, melyet Kreutzberg állatseregletében harminc pengő krajcárért láthatni, mint engedékeny jó testvérhez. Erre Gábor úr azt felelte, hogy bánja is ő, annál jobb; hanem elvigye magával a nagyságos asszony valamenyi könyvét, mert ő mind befütteti a kályhába, — úgyis az a sok könyv volt az ő veszedelme.

A nagyságos asszony el is utazott valamenyi könyvével, s előre tudósitotta a kedves gyermekeket, hogy náluk akarja eltölteni éltének hátralévő napjait, s tanúja akar lenni kimondhatatlan boldogságuknak.

Ez lett a másik levélnek eredménye.

VI.

Kivánnák már látni, tisztelt olvasóim, a kedves gyermekek kimondhatatlan boldogságát Pesten? Beszélyiró engedelmeskedik.

A kedves gyermekek, hogy az üldözések elől biztositva legyenek, valami távoleső útcában fogadtak szállást; midőn azonban üldözésektől többé nem tarthattak, (Flóra most egy cseppet sem félt, mert a nőt nem szabad férjétől elválasztani) s értesültek az egyetlen Mari néni boldogitó szándékáról is, nagyobb, elegansabb szállásról kellett gondoskodni.

Aztán bútort venni mentek együtt. Majd megmutatja Flóra, mily választékos izlése van neki, oly gyönyörűvé teszi azt a lakást, mint a paradicsom; mire Béla azt jegyezte meg, hogy paradicsom az mindjárt, mihelyt az ő kedves kis Flórája benne van. (Beszélyiró nem meri határozottan állitni, de azt hiszi, hogy a kedves kis Flóra erre pici ajkaival felelt ugyan, hanem nem beszélt.)

Végehossza nem volt a bútorok vásárlásának. Flóra repesett örömében; hol ide, hol oda futott. Ez is szép, az is nagyon szép, amazt ott jó volna megvenni, gyönyörű darab. Szerette volna az egész raktárt megvenni.

Mikor elvégezték a vásárlást, Bélának zsebében tiz forint maradt. De hiába, imádott kis feleségének nem szeghette kedvét; az kegyetlenség volna.

Béla kezdette magát igen furcsán érezni. Bármenyire igyekezett is vidám arcot ölteni, nem birta egészen elnyomni kedvetlenségét; észrevették a szerető szemek, (élesen látnak azok, kivéve, ha elvakulnak.)

— Béla, édes Bélám, mi bajod? szólt aggódva a nő.

Béla csak úgy határozatlanúl felelt, hogy roszúl érzi magát; de Flóra ezzel nem elégedett meg, hanem megkérdezte, hogy hol? Szegény Bélának hazudni kellett; hiszen tárcájára csak nem mutathatott.

Most Flóra azt kivánta férjétől, igyék szépen herbatét, feküdjék le csöndesen; ő majd ágya mellett fog ülni, virrasztani, ápolni őt, s imádkozni érte, mint az irgalmas szűzek, kiket egy szép képen lefestve látott. Béla sehogysem akart szót fogadni, s ez volt az első eset, hogy Flórát megharagitotta.

Hát még a következő napon? Korán, hajnalban már fölkelt, levelet irt, aztán kiment a városba, s nem jött haza csak délben; ebéd után ismét kiment, s csak későn este tért vissza. És ez nem volt szép tőle. Tudhatta volna, hogy Flóra búsulni, könyezni fog; de bizonyosan nem gondol többé Flórával. Kétségkivül nincs, nem is volt soha senki szerencsétlenebb szegény Flóránál.

Persze, hogy ez a rettenetes nagy szerencsétlenség egyszerre eltünt, a mint Béla hazaérkezett, ki ma már nem érzette magát oly roszúl. (Kétszáz forint volt tárcájában.)

Sok lótás futás után, ismeretségei folytán sikerült Bélának pénzt szerezni, óriási percentekre. Addig jó lesz, mig atyjától segélyt kap, kinek oly kétségbeesett levelet irt, hogy a jó atya talán el sem meri végig olvasni.

E levél elküldése után nemsokára megérkezett a segély, jó összeg pénz. Béla nem tudta, hogy ez a berekházi szőlő ára, melyben a nagytiszteletű úr anyira gyönyörködött, s melyben a múlt nyáron egy szép kis kunyhót épittetett azon célból, hogy ott néha-néha majd uzsonnákat ad.

Ezzel a pénzzel képes lett volna Béla jó ideig födözni kiadásait, ha özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagysága (ki eljött a kedves gyermekek boldogságában gyönyörködni) nem vállalta volna magára a háztartás gondjait, s a kiadások szabályozását. Nem értenek ahhoz a gyermekek; csak hagyjanak mindent reá.

Először is azon nemeslelkű ajánlattal lepte meg a kedves gyermekeket, hogy nyugpénzét (fájdalom, hogy nincs egyebe!) megosztja velők, mint megosztotta szivét. E nyugpénzhez csak még valamit (körülbelül még egyszer anyit) kell adni Bélának, s ez elég lesz ruhákra és könyvekre Mari néni s Flóra számára.

Aztán elhatározta, hogy mig Béla valami jövedelmező állást nem kap, addig szinházba ritkán mennek, bár ő imádja a művészetet, mert azt imádni kell minden finom érzésű embernek. Csak a fölött gondolkozott még, páholyba menjenek-é ilyenkor, vagy megelégedjenek zártszékkel?

Cseléd elég lesz kettő, a világért sem tartanak többet; gazdálkodni kell ebben is stb.

Igy szabályozta a kiadásokat az egyetlen Mari néni, s tökéletesen meg volt győződve, hogy ennél jobban már nem lehet gazdálkodni. Flóra osztozott nénjének meggyőződésében; csak Béla volt elég rosz, hogy első pillanatra azonnal meg nem győződött erről.

Oh, Béla most már gyakran volt rosz! A helyett, hogy mint jó férjhez illik, otthon ült volna, (Mari néni is azt mondotta, az a jó férjnek kötelessége,) magára hagyta Flórát, s elment a Dunapartra sétálni, hol órákig elbotorkált a hajós-legények, iskolás-gyerekek és vöröshagymás-kofák között; vagy beült valamelyik kávéházban egy zúgba, s úgy tett, mintha ujságot olvasna, pedig valósággal aggasztó sorsáról gondolkozott.

Minden harmadik, negyedik héten irt ura atyjának levelet, melyben végtelen boldogságáról beszélt, s gyors pénzsegélyt kért, másként kétségbe kell esnie. Oda tette még azt is rendesen, hogy most kilátása van hivatalra, csak nehány hétig kell várakoznia.

Anyi igaz, hogy járt hivatal után, talált volna is szerény irnoki állomást 300—400 ft. fizetéssel (idővel, iparkodva majd tovább mehet, megtörténhetik még az is, nem lehetlen, hogy aranygalléros ruhát fog viselni, — igy biztatták a pártfogó öreg urak;) de özvegy Schwarzburg kapitányné illetlen dolognak vélte, hogy oly jeles képzettségü fiatal ember, oly zseni, ily csekély hivatalt elfogadjon. Majd akad még hozzáillő hivatal. (Hogy mit értett hozzáillő hivatal alatt a delnő, e tekintetben soha se magyarázta ki magát határozottan.)

Fekete István tiszteletes úr ezalatt holdanként adogatta el félsessio földjét, s nem egyszer látogatta meg a szükölködőkön segitő Fuchs Dávid uramat Kassán. Sára asszony mindezt csodálkozva nézte, hanem hiszen történt is sok csodálnivaló.

Tiszteletes úr meghagyta gazdasszonyának, hogy a virágos kertet vesse be kukoricával, krumplival; mert ő már restel vesződni a virágokkal. Aztán eladta lovait a tiszteletes úr, mivel már nagyon vének és lusták; hanem másokat nem vett helyökbe.

E változásokról nem tudósitotta ugyan körülményesen tiszteletes úr szeretett fiát, hanem anyit mégis értésére adott, hogy igyekezzék minél előbb gondoskodni sorsáról.

— Én már öreg ember vagyok, — irá a nagytiszteletü úr; — maholnap kiszólithat isten e gyarló világból, és akkor édes fiam, nem lesz többé, kihez folyamodnod. A meddig a mindenható szent tetszése ez életben hagy, addig kész vagyok utósó falatomat szájamtól elvonni, s nektek nyújtani; de ha egyszer meg kell válnom ez élettől, nem hagyhatok reátok semmi mást, mint áldásomat.

Béla borzadva gondolt arra: ha meghal atyja, mit csináljon? A falra hajtotta égő homlokát, s elsötétült előtte az egész világ; nem látott semmit, csak egy pár pisztoly csövét.

Midőn a lázas izgatottság lassan szünni kezdett, úgy tetszett neki, mintha valami belső szózat súgná: — Dolgozzál, keress foglalkozást; szorgalmas munka mellett meglehet élni.

Az ifjú keserüen fölkacagott, aztán összeharapta ajkait.

Ez a dőre világ okoskodása!

Dolgozzék, mikor a gond, aggodalom, nyomor beteggé, bágyadttá teszi testét, lelkét? Dolgozzék, mikor majd neje éhezni fog? És végre miért dolgozzék? Hogy imigy, amúgy eltengődjék ezen a világon?

Mig Béla egyik szobában ily iszonyú gondolatokkal tépelődött; a másikban Flóra ült egyedül, halvány fejét lecsüggesztve, két kezét összekulcsolva, mintha imádkoznék. Boldogtalansága fölött kesergett, mert most már világos, hogy Béla nem szereti, kerüli őt, tengernyi bánatot okoz neki, de soha sem egy csepp örömet. Hová lettek azok az arany álmak? Nem, bizonyára nem ilyennek képzelte Flóra a szalmás kunyhót, hol csak szerelemből éltek volna, örökké elválhatatlan.

És Mari néni? Ő a harmadik szobában (jó, hogy három szobájok volt) sóhajtozott, hogy az egyik cselédet elküldötte a háztól, a mit roszúl tesz; inkább egy kis adósságba keverje magát, idővel majd kitisztázhatja, mert bizonyos, hogy ily zseni még ebben a prózai világban is előbb utóbb elismerésre talál.

Várhatott volna Béla erre az elismerésre. Szerencséjére (Schwarzburg kapitányné ő nagysága azt állitja, hogy szerencsétlenségére) nem várt; hanem midőn atyja fölszólitotta, nem volna-é kedve egy megürült tanitói állomást N. városában elfogadni: készséggel ajánlkozott, s rögtön megirta folyamodványát.

Hiában mondotta neki Mari néni, hogy ő sokkal magasabb dolgokra született, minthogy azt a sok pajkos gyereket tanitsa abc-t irni; Béla hajthatatlan maradt.

Az öreg tiszteletes úr most szüntelen fiának ügyében fáradott, járt kelt a befolyásos személyeknél; szegény útazás közben meg is hütötte magát. De e kis roszúllét, mint irta, épen nem akadályozza őt, hogy szeretett fiát tudósitsa, miszerint a legkedvezőbb sikert remélheti.

E levélben még egy fontos hirt közölt a nagytiszteletü úr, hogy Berky Gábor úr házasságra lépett a szomszéd helységből egy familiából való vén szüzzel.

A sziv megkivánja a magáét. Gábor urat ki nem elégithették sem agarai, kiket ismét kegyelmébe fogadott, sem Jakab Mátyás úr, kivel még ezután is gyakran voltak oly állapotban, a milyenben az ember rózsaszinünek látja az eget.

Több levelet nem irt a nagytiszteletü úr. Öreg barátja a n-i lelkész értesitette kedves uraöcscsét Fekete Bélát, hogy a kért professori állomást megnyerte, s hogy boldog emlékezetü atyja jobb életre szenderült.

* * *

Elmúltak a gyász napjai, elmúlik minden.

Beszélyiró kifogyott tárgyából; hiszen mit irjon még tovább erről az unalmas mindennapi életről?

Flóra ismét kezdette hinni, hogy férje szereti; de a boldogságot soha föl nem találta, mert az a rosz Béla mindig újabb újabb bánatot okozott neki. Öltözetét egészen elhanyagolta, kiállhatlan csunya szürke kabátot viselt, gyakran egész keze tintás volt, a leggyönyörübb holdvilágos este sem akart sétálni jönni; de leginkább szófogadatlan volt, mely hibát idővel, évek múlva, mikor a család egy pár szőke kis angyallal szaporodott, ezek is utánozni kezdettek. Ily ragályos az atyák rosz példája.

Özvegy Schwarzburg kapitányné ő nagysága ez idő alatt egy tapasztalással gazdagabb lett: hogy nem csak a barna, hanem a szőke férfiak is zsarnokok, szivtelen prózai lények.

HÁROM SZIV SZERELME.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

(Folytatás.)

— Azt nemesen mondhatom, hanem azért jó mindenre előre elkészülve lennünk, e nép kapzsi, egyetlen becses tárgy képes rabló vágyát fölzaklatni, s a vezérek sem mindig tudják fékezni csapataikat.

— Mit tegyünk tehát?

— Csak a legszükségesebeket, s legértékesbeket szedjük össze, a többiek itt maradhatnak! Úgy? vannak-é kegyed rendelkezése alatt bátyja ruhái közül némelyek?

— Mire az?

— Csak úgy gondoltam, hogy nem ártana, — mentegetődzék Géci uram, kegyelmed oly igen szép, ezek a népek pedig . . . ej, de mit is fecsegek én össze vissza . . . mégis . . . folytatá elmélyedve, — mégis Judith, ki kell mondanom én remegek kegyedért!

— Hogyan barátom?

— Engedje kegyed, hogy egyedül angyali szépségét emlitsem. Ne vegye ezt hizelgésnek, nem értek az effélékhez, kardok közt nőttem föl, nem sima az én nyelvem, mint ki palotákban gyakorlotta szónoki tehetségét; hallgassa meg tehát mit leplezetlenül mondok: nem fog ártani . . . az az, hogy jó leend, sőt mulhatlan szükség, hogy kegyed mint férfiú jőjjön velünk, mert ha az a basa különben meglátná kegyedet, félős hogy rögtön letartóztatná. Tehát okvetlen férfi ruhába öltözzék kegyed, menjen, siessen, igy akarja ezt ura atyja, igy kivánja a böles elővigyázat.

Judith elment, de rövid félóra mulva ismét megjelent Géci előtt!

Csókolni való kis fiatal huszárnak nézett ki, korán elhúnyt fiatal fitestvére öltönyeiben.

A mint eképen végig tekintett magán, e keserü emlékek láttára megeredtek könyei!

Géci pedig a legroszabb vigasztaló volt a világon. Maga is együtt sirt vele, s ha valaki hirtelen kérdeni találná, hogy miért ptyereg, bizony aligha megtudja vala mondani.

Géci törülte meg hamarább szemeit, mely után, mint káplár ujoncát járá körül a csinos, karcsú férfivá változott alakot.

— A tarsolyt fölebb kell csatolni, igy . . . a kardot pedig fölakasztani, különben mindig csörömpöl az ember lába alatt; eh, még se jól van ez igy, sehogy se jól van; üljön le kegyed, édes Judith, az az, hogy bocsásson meg. . . .

— Csak maradjunk az elsőbbnél, — mosolygá a hölgy, — ha kegyelmednek úgy jobban tetszik, tehát mit akar velem?

— Engedjen meg, e finom arcbőr, e szép szemek, e rózsás ajkak, melyekhez hasonlók nincsenek Gyulától Konstantinápolyig, vagy akár a világ végeig, legkönnyebben árulói lehetnének, tanácsos lenne kevéssé férfiasabb szint adni arcának.

— Mikép? — kérdé a hölgy.

— Tüstént megpróbálhatjuk, beleegyez kegyed?

— Miért nem, ha kegyelmed jónak látja.

— Kérem tehát, foglaljon helyet.

Judith széket vőn, Géci pedig hirtelen összekerese a láda-fiókokból holmi festéktartó papirokat, miket valami kóbor festő-mester hagyott valamikor a várban, kettőt, hármat is fölvegyitett egymással, aztán egy darab gyólcsot keresve elő, reá hinte a porból, s bekené azzal Judith finom arcát, ki is e mütét után oly szépen átváltozott, hogy a mint a tükörbe talált nézni, majd megszólitá Gécit, hogy ki van még rajtok kivül a szobában.

— De hát volt szükség e bohózatra? — kérdé Judith nevetve.

— Adja isten, — sóhajtá Géci, — hogy utólagosan elmondhassuk a nemet.

III.

Az erődböli kiköltözködés megkezdődött.

Idézzük itt egy kissé a történelem szavait:

Alig értek ki a török táborból, midőn azok (a törökök) a rakott szekereket fosztogatni kezdték, melyről midőn Kerecsényi László panaszkodnék, a

lippai bég Pertaffhoz visszahivta, mintha annak ő vele valami különös beszéde volna, azonban a beszélgetés közben a janicsárok Lászlóra rohannak, és neki kezére, lábára bilincseket raknak. Akkor a többieket üzőbe veszik a törökök, kiknek kezeiktől csak kevesen szabadúlhattak meg a keresztyének közűl. *)

Géci Jánosról pedig igy szól:

Mikor osztán kijöttek a magyarok a várból, s a hitekszegett törökök azokat megtámadták, a közellevő nádas rétbe vonta magát.

Nem ok nélküli volt tehát az előrelátó fiatal bajnok aggodalma.

Már két nap óta bolyg a felügyeletére bizott Judithtal a mocsárok téveteg útain.

A gyönge idegzetű hölgy óránkint, percenkint fogyni érzé erejét, s nem is birt már saját lábain állani, Géci kénytelen volt őt karjára emelve vinni.

Két nap óta nem enyhitette egy harapás kenyér éhöket, nem egy ital viz égető szomjukat, a mocsárból kifejlő dögleletes büz iszonyúan maró főfájást okozott, pedig innen kimenni sem lehet, itt ugyan halálos bizonytalanság uralkodik, de ott kivül a bizonyos halál... mindig beljebb... beljebb hatolnak, s mindig nyomukban az üldöző törökök, alig hogy megállanak egy percre, s már már feltünik egy egy turbán a susogó nádak között.

Mily édes, és még is mily nehéz teher!

Mert lehet-é édesebb teher, mint midőn kedvesünket, kit a tiszta érzelem lángoló indúlatival szeretünk, tartjuk karjaink közt, karjainkon, mikor keblünkön érezzük szivének sebesebb dobogását, ajkinkon ajkai balzsam illatú lehelletét; volna egy egész világ suja, örömest tartanók azt keblünkön, karjainkon, mig össze nem omlunk alatta; s van-é nagyobb teher, mint midőn e kedvest látjuk fájdalomtól szaggatott kebellel, elborúlt arccal karjaink közt, látjuk percenként fogyni belőle az életerőt, látjuk a szállni készülő lelket, mit föltartani többé nincs hatalmunkban!

Maga Géci is alig tud már lépni, térdei roskadoznak alatta.

De a hol legnagyobb a baj, legközelebb van ott az Isten!

A nádas egyik részeiben magyarhoni tavainkban bőszámmal találtató úszó lápsziget képződött, összetapadt vizi növényinda, s szélvészhordta galyakból és levelekből.

Géci miután megpróbálta valjon elég erős-é erre ülteté föl Judithot.

Maga elment bizonytalan útra, élelmet keresni.

Meddig tart-e mocsár? merre vezet ki az út belőle? laknak-é közel hozzá emberek? nem kószálnak-é még erre is török portyázók, kik megtalálhatják a letett kincset! ezer kérdés, ezer kétség merült föl lelke előtt.

El kelle szánnia magát szerencsét próbálni, vagy ott halni meg az éhhalál lassú, irtózatos kinaival.

Alig haladt nehány száz lépésre, szüntelen vissza vissza tekingetve az elhagyott táj felé, midőn távolról emberi hangokat hoza füleibe a suttogó szellő, melyek pillanatonként tisztábban kivehetőbbek lőnek, végre a nádas sebesebb hullámzása gyanittatá, hogy már nem messze lehetnek.

Géci kardját voná ki, s lelkét istennek ajánlá.

De mi ez, mintha érthető hangon magyarúl beszélnének.

Hirteleni öröm hamar múló érzete járta keresztül minden idegeit.

— Várjunk, mondá magában, s lássuk, hogy kik ezek, és mit akarnak?

Csöndesen meghúzva magát, hallgatódzott.

— Saját szemeimmel láttam uram, szóla egy hang, hogy vele volt, e tájon okvetlen reá kell találnunk.

— S férfi ruhában?

— Igen uram, ügyetlen szem lett volna azonban, mely rögtön föl nem ismeri a vékony hölgytermetet, e neméhez nem illő mezben is... itt kell valahol lenni; meglásd uram, mi előbb feltaláljuk őt, s még ma fogod ölelhetni.

— Gazember, suttogá Géci magában, ugyan ki lehet ez?

Most egy kis tisztás helyre értek a keresők.

*) Budai polgári lexicon II-ik köt. 462-ik lap. Á. K.

Szép daliás lovagok, fényes öltönyökben, büszke paripákon, melyek néha néha belenyeritnek a vizi szárnyasok ezer hangú lármájába.

Géci rögtön fölismeré közöttük Frangepán Ferencet.

Örömmel ugrott ki rejtekhelyéből, s feléje tartott.

Frangepán borzadva szemlélé e vér, por és sártól egészen elektelenedett, fölismerhetlen alakot.

— Ki vagy, mit akarsz? — kérdé kardját emelve.

— Rejtse még egyszer hüvelyébe fegyverét bán úr, mint tevé azt öt hóval ezelőtt, most ismét nem vivhatok kegyelmeddel!

— Megállj csak... istenemre te Géci vagy, hol hagytad, hová tetted Judithomat?

Géci arcán keserű günymosoly vonúlt keresztül.

— Jőjjön, átadom kegyelmednek a reám bizott kincset, de őrizze azt jobban mint életét; szeresse jobban mint menyei üdvösségét; mert ő azt megérdemli. De vannak-é kegyelmednél frissitő szerek?

Frangepán csatlósait hivá elő, kik pár üveg finom szerémi bort, s kétszer sültet keresének elő az úti bőröndből.

Kevés perc múlva Judith előtt állottak a lovagok.

A hölgy látta őket közelgetni, bár még föl nem ismerheté, hallotta neszöket, s várta nyugodtan, habár ellenségei legyenek is, kik jönnek, legalább megröviditik e meglehet sokáig tartó halálos küzdés kinait.

Midőn a halált várta s a legédesb öröm lepte meg, e visszás érzelmek rohamától ájultan omlott vissza, honnan sikoltva emelkedett föl ülő helyéből.

Frangepán leugrott lováról, karjaiba ölelé őt, csókjaival lehelve uj életet szakadozó lélekzetet vevő keblébe.

S a hölgy ajkai pirosodni kezdének, keble sebesebben emelkedett, s hosszú könnyült sóhaj után fölnyitá szemeit.

— Ébredj imádottam, egyetlen Judithom, én vagyok szerelmesed, jegyesed, Frangepán!

És ezt Gécinek mind ott kellett nézni.

Voltatok-é szerelmesek, kik ezt olvassátok, tudjátok-é mi kin az kedvesünket látni más karjai közt.

És ezt Gécinek mind el kelle türni.

Hja, a szív nem oly könnyen hasad meg, mint némely érzelgő regényiró hiszi.

Miután kevés frissitőt vettek magukhoz, Frangepán, Judith mellé ülve igy mondá el röviden történetét.

— Épen Varasdon voltam, midőn hallom, hogy semmi felől sem érkezik segedelem óltalmatokra kedvesem, kiválasztok rögtön vagy ötszázat bátrabb vitézeim közül, éjjel s nappali erőtetett menetben nyargalunk, csak hogy elég korán érkezhessünk; csakugyan elég korán is érkezénk a csatatér szomorú mezeje hulláinak eltakaritására, nehány vérőkben fetrengőktől, kiket életre hozánk, hallók a gyalázatos tettet, melyet a Basa elkövetett atyáddal. — Összejártam az egész gyásztért, kiben volt még egyetlen szikrája az életnek, mindeniktől téged tudakoztalak, senki nem tudott felőled valami bizonyost mondani, s miután a holtak közt nem találtalak, elhitettem magammal, hogy fogságba estél; vigasztalásnak ez is többet ért a semminél, már már utána valék indúlandó az elvonult törököknek, midőn e derék bajnokot látom felém tartani. Földvári Istvánnak hivják, mint mondá Gécivel együtt menekült a lápok közé, s csak tegnap tévesztett el benneteket, ő útasitott, vezérlett, hogy itt kell valahol rejtőznötök... Csakhogy föltaláltalak, áldassék az Istenség érette!

— És atyám?

— Őt is megszabaditjuk, és aztán mindnyájan boldogok leszünk.

Judith egy szánó pillanatot vetett Gécire, mert az okos hölgy átlátta, hogy e férfiú puszta kötelességnél sokkal többet tesz érette.

Nőknek e tekintetben igen finom tapintatuk szokott lenni!

— Hová parancsolod, hogy kisérjelek édes Judith? többi lovasaim oda kivül várakoznak reánk.

— Ha terhére nem esik Nikolsburgba, atyám birtokába!

— Indúljunk tehát, mert e mocsárban legalább két mértföldet kell még átgázolnunk, fogadd el ménemet, én másik vezetékre ülök.

— Tehát Isten kegyelmetekkel, szóla Géci a távozni készülőkhöz.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

KÉT KÖLTŐ.

(Giszéke és Lenau.)

(Vége.)

II.

Giszekében a német lyra egyik hasznos alapitóját szemléltük; most emlékezzünk meg egy oly költői tehetségről, ki ez alapon emelkedett magasra.

A német lyra már leélte aranykorszakát. A mai költők csak árnyékai a régieknek.

Mint a régi latin irodalomban Virgilius és Horatius után, vagy a görögöknél Homer és Sophokles után noha támadtak uj költők, kik azonban nem érdemelték meg azt, hogy a „forditott paizsot“ kiemeljék helyéből, hallhatatlanitásukért: úgy a mai német költők sem fogják feledtetni annál kevésbbé pótolni azokat, a kik már csupán müveikben élnek.

E feledhetlenek egyike:

Lenau Miklós.

„Temesvártól nem messze fekszik Csatád falva, — irja Kurz „a német irodalom jeles buvárja“ — mely a költőt szülte, az 1802-dik év augustus hó 13-án. Niembsch Miklós (ez valódi neve) nemes szülőktől származott, kik születése után nehány évvel Budára költöztek, minthogy atyja gyöngélkedése miatt hivataláról leköszönt. Budán a német és latin iskolákat látogatta; később pedig a tokaji tanintézet növendéke lett, a hol anyja, második férjével letelepedett.

Tizenhét éves korában Bécsbe ment a philosophia és utóbb a törvény tanulása végett, melyet Pozsonyban is folytatott; mit azonban csak hamar megunván, az orvostant tette tanulmánya tárgyává. Jóllehet ez utóbbi sem volt kedveszerinti, még is oly nagy szorgalmat forditott rá, hogy a magát túlterhelés miatt egészsége megromlott. Ennek helyreállitása végett az osztrák-alpok környékére ment lakni, hol egy darab időt a boldog semmit sem tevésben töltött el. Innen Heidelbergbe ment, hogy orvosi tanulmányait bevégezze. Utközben ismerkedett meg Uhland, Schwab G. Kerner I. és gr. Würtembergi Sándorral, kiket Heidelbergből is többször meglátogatott, minthogy csupán ezeknek vidám társaságában győzheté le ama bús komorságot, mely már akkoriban is háborgatá. — 1832-ben ellentálhatlan vágyat érzett Amerikát megláthatni, melynek ősrégi természetében költői anyagot és uj életet vélt föllelhetni. Rövid előkészület után a világtengeren áthajózott; de az idegen és szokatlan életviszonyok közt nem találván magát boldognak — következő évben visszatért Európába. S azontúl Ischl, Bécs, és Stuttgártban élt fölváltva.“

Mi később egy negyedik lakhelyet is fogunk följegyezni, melyet talán jobb is volna le nem irnunk, ha az igazság nem kényszeritene rá.

Minden igazi költő eszményitve nyilvánitja ki szive érzelmeit, jóllehet ez eszményitésnek ritkán van az a hatása, hogy az öröm és fájdalom kivetkőzzék édes vagy keserü burokjából.

Lenau soha sem volt boldog és megelégedett. Lantja a fájdalom fájából készült, s annak koszorúja a szomorú füz sötét leveleiből.

Üldözte őt a sors bölcsőtől fogva — a koporsóig. Soha egy nyugodt napja nem volt: miért költeményeit soha se adjuk fiatal leánykák vagy ifjak kezébe, mert a ki korán megismeri az élet hervadt rózsáit, az korán is elhervad...

Lenau szerette hazáját, és még sem tudott osztozni örömeiben. Sokszor vágyott vissza e földre, és még sem jött vissza soha.

Ő ifjúságától fogva elhidegülve mindenki irányában, nem hivén sem a reményben, sem a szeretetben, életunott lőn. Jövő és múlt, Scilla és Charybdis között hánykódott, remény nélkül!...

Lenau szerette a természetet, s e szeretet költői volt. És még sem lelte örömét a tavasz virágaiban és énekes madaraiban; legőszintébb barátjai voltak az ősz hervasztó szelei, ezekkel beszélgetett legörömestebb a — mulandóságról. — Egy reménye volt, a halál! A tavaszt becsülte — miként becsüli a májbeteg orvosát — jóllehet az őt meg nem gyógyithatja; az őszt pedig mint a vigasztaló lelkészt, ki egy jobb világra készíti elő lelkünket. És ő mégis panaszkodott... Az „őszi panasz“ (Herbstklage) két utósó vers szakában igy ir:

„Lefolyt immár ismét egy év,
Oly gyorsan, oly gyorsan mulék!
Kérdi az erdő szellője:
„Szivem boldogságot lelt-é?“

Erdő zugás, már főlleléd
Az én szivem érzőfelét!
Titeket megszül minden év:
Puszta lomb és csalfa remény!“

A gyászos életü költő örökölte egyik tulajdonunkat, a búskomolyságot. De ez nála túlságig nőtt. Ő nem találta magát otthonosnak ez életben, ez emberek között. A vén, korhadt Európa sem tetszett neki.

— El tehát — vélé — el a szabadság és függetlenség paradicsomába — Amerikába, hol nincs törvény, hol az emberek szabadabbak az erdő madarainál, a puszták zebráinál!...

Szegény beteg! újra csalódott. Az újvilágrészt a polgáriasodás ruhájába öltöztették a haszonvágyó emberek, eltünt az egykori ős eredetiség, megváltozva talált mindent, miként azt az „ős erdőben (Urvald) olvashatjuk:

„Hol vannak az erdők virágai?
Hol vannak a madarak dalai?
Régóta nincsen itt virág s madár,
Az erdő oly elhagyatott, sivár...
Ily rögtöni halállal multak ki
Reményeim — szivem virágai;
S midőn éltem fája elhervada,
Meghalt a kin is — a fa madara;
Most csöndes halott vagyok, mint a ki
Soha nem tudott mást — mint álmodni“.

Lenau miként mindenben, úgy a szerelemben is boldogtalan volt. Ugy akará a sors, hogy a szerelem is tövist teremjen számára, mely szivét még jobban sértse. Egyik jó barátjának nejét szereté, a nélkül azonban, hogy csak valaha egy szóval is nyilatkozott volna ama nő előtt, kinek birása talán behegeszté vala sebeit. De ő soha egy biztató pillantást, egy kedves mosolyt, vagy gyöngéd kézszoritást nem élvezhetett. Miként önmaga mondja:

„Szerelmem tárgyát kerülnöm kell!“

Nem csoda tehát, hogy a búskomorság legnagyobb mértékben megszállotta, mely gyakran a legborzasztóbb előjel!

A szerelem azonban másodszor is föllángolt Lenauban egy csinos, szerény, szép és nemes lelkü leány iránt, ki érzelmét viszonozta. És a költő megnősült!

E házasság azonban csak sietteté Lenaut az örvény felé, melyet ki nem kerülhetett. E házasság kés ő orvosság volt már.

E költőt négy oly érzelem jellemzi, melyek a költőket lelkesitni szokták: haza, természet, szabadságszeretet és a szerelem. Lenau mindezekben csalódott, és nem tudott nyugtot lelni, nem birva azon érzelmet, mely feledteti velünk az élet csapásait, s vigasztal a legutósó óráig: nem volt vallása!

Ez megfejti életének gyászos napjait.

Szerencsétlenül élt, mig nem megőrült.

Hat évig sinlett e szánandó állapotban, mig végre 1850-dik évben augustus 22-dikén meghalt — Felső-Döblingben. Halála után sokan megsiratták, sokan meggyászolták.

Tőlünk is megérdemel egy könyet.

* * *

Ezeket akartuk elmondani a két hazánkban született német költőről, kiknek egyike oly boldog volt, mert hittel birt, a milyen boldogtalan lőn a másik, mert hinni nem tudott. Németh Gy. Gábor.

Budapesti hirharang.

† Irodalmunk ismét egy érdekes regénynyel gyarapodott. Ez „Saphira“ történeti regény Erdély múltjából, irta Halmágyi Sándor. Gondos történeti tanulmánynyal és szép nyelven irt mű, mely oly alapeszmével és erkölcsi iránynyal bir, hogy a legfiatalabb lánykák is élvezettel és tanulsággal olvashatják. Halmágyi e regényben a nagyravágyást akarja megbüntetni a szerelemben, e mételyt, mely egyre terjed korunkban. Három sürüen nyomott, s eléggé csinosan kiállitott kötet; s ára csak 2 ft. 60 u. k. Megérdemli, hogy a szép tehetségü fiatal iró ez első regényét minél többen megvegyék.

† Heckenast Gusztáv szép kegyeletet mutat jelesebb költőink iránt. Nem csak müveiket adja ki különféle kiadásokban, hanem olajba festett arcképükből is egy képcsarnokot állit össze. Barabás jeles festészünket kérte föl, hogy legelőbb is nyolcat, Bajza, Berzsenyi, Kazinczy, a két Kisfaludy, Kölcsey, Petőfi és Vörösmarty életnagyságú képeiket elkészitse. Egy pár majdnem be van már végezve. Melyik nagy úr termeiben találunk ily képcsarnokot? A feleletigen könnyü: egyikében sem.

† Szapáry Gyula gróf kiadá a k. szolnokmegyei lovas és gazdasági egylet 1858-diki évkönyvét, s hozzá egy lelkes előszót irt, a mezei gazdaság jó viteléről és az egyesületi életről, mindenkit takarékosságra, összetartásra, költsönös segitség és bizalomra intve. Azután egy részvényeken alakuló takarékpénztárt inditványoz, s előszavát e sorokkal zárja be: „tartsuk tiszteletben azon szokásainkat, melyektől mint hazafiak és müvelt embereknek eltérnünk nem szabad, és ne váljunk csupán anyagi emberekké, de viszont az anyagi dolgokról se feledkezzünk meg, mert azok mellőzésének tulajdonithatjuk talán eddigi bajainknak nagy részét. Arról pedig szintén ne feledkezzünk meg, hogy mások segélyére nem számolhatunk, és igy egész reményünk csak saját erőnkben lehet, ezt pedig eredménynyel csak úgy használhatjuk föl, ha mindenben egyetértünk, a hol kell és lehet egymásnak engedünk, és szilárdan összetartunk.“ A derék grófot, (ki lelki tulajdonaiért, nemes törekvéseért s elveiért, vidékének, egyletének és minden ismerősének becsülését és ragaszkodását birja,) a P. Napló méltán szeretné utánzandó például sok kortársa előtt fölmutatni, mint gazdát, takarékos embert, és mint magyart.

† A kertészeti virágkiállitás —

mint mondják — igen szépen lessz rendezve. Majd meglátjuk — holnap. A kiállításra nézve kedvező körülmény volt, hogy a virágok mindenütt nyílnak, üvegházakban, kertekben, kivéve Lisznyay Kálmán „Oltár-virágait," mely a mint látszik — a nyarat várja.

† Az irónők — Gyulai Pál nem kis bosszúságára, és az olvasó világ örömére—most már nem csak a lapokba küldik közleményeiket, hanem egy önálló irónői vállalatot is terveznek. Ez a „magyar irónők könyve," melyben Dukai Takács Judittól kezdve a legifjabb irónőig minden költőnőnk képviselve lenne, egy pár müve által. Mondják, hogy ez album lapjait egy főrangú ifjú hölgy gyöngéd kezei fogják összeállitani, ki maga is költeményeket ir. Érdekes lessz, ha meglessz.

† Jánossiné, elsőrangú vidéki szinésznő, kinek neve ezentúl a szinlapokon és vidéki szini értesitésekben Polakovics Julia leend, egész évre a kolozsvári szinpadhoz szerződött.

† Simonffy már megkezdé hangversenyző körutját — Fátyol Károlylyal. Pecsenyánszky a meleg lelkü zeneszerző is velük leend. Cegléden ma lépnek föl, s Fátyol gordonkája kétségkivül oly nagy tetszésben fog részesülni, mint közelebb Szolnok és Abonyban, mely utóbbi helyen koszorúkat is kapott. A sok vándorló zongoraművész után, kisvárosaink méltán óhajthatják, hogy: „Fátyolt reá." (Még pedig kettőt: a feledés fátyolát és Simonffy Fátyolát.)

† Bartalus J. „Egressi Béni dalairól" irván, igy szól: azon helyre, melyet Egressi üresen hagyott, eddig még senki sem állott, sőt az sincs elfoglalva, mit ő oly szépen betöltött. Sokan szeretik magukat, és mást is ámitni azzal, mintha némely mostani dalos, a megürült helyet nem csak betöltötte, de följebb is emelkedett volna. Nem egyéb ez, mint az Egressi B. hibáinak szolgai utánzása. De miért szaporitsam a szót? daloljanak kedvük szerint. Mert nem félek attól, hogy Orpheus varázsereje által a magyar művészetet örvénybe csalogatnák, hanem ők maguk esnek abba. Szün idő ez, melyben mindenkinek szabad kontárkodni, vagy megforditva kántorkodni. A lángész hasontársától tanúlhat ugyan, (kell is tanúlnia,) de nem azért, hogy mesterének szolgája legyen. Tehát

> Fogj tollat és irj, hogy ha van erőd,
> Haladni, merre más még nem haladt,
> Ha nincs: ragadj ekét vagy kaptafát,
> S vágd a földhöz silány dorombodat.

† A „Mind álarcban" cimü könnyüd olasz dalműnek, szép jövőt jósolnak szinpadunkon. Azonban ezt az első est sikere határozza meg, mert az esti gázfény sok hibát föltüntet, melyeket a próbák homálya eltakart. E művet nem Verdi irta, hanem Verdi egy tanitványa. Nevét nem tudjuk, talán ez is álarcot visel?

† Az idő mindig a „Szeleburdit" játsza utcáinkon. Ez azonban nem igen vig játék, sőt inkább szomorú, mert a járókelők szemeit porral szórja tele, s ugyancsak táncoltatja a cintányérokat a borbélyműhelyek, és a krinolinokat a boltok előtt. Még szomorúbb azonban, hogy ez az örökös szél a gazdák sok szép reményét is elsöpri.

† A Szépirodalmi Közlöny úgy találja, hogy az idő most nem kedvező a szépművészetekre, s ezért lapja megszünik laplenni, s ezután kétheti füzetekben jelenik meg. Mi azt hisszük, hogy az idő mindig kedvez a művészetekben annak, a mi valódilag — szép.

† Molnár szintársulatát a kassai közönség igen lelkesen fogadá. Mint a P. N. irja, megérkezésekor Molnárnak tüstint nyolcszáz pfot adtak át, a kellő szerelvények beszerzésére, a társaságot hat heti bérlettel biztositák, s minden páholyt kibérlének. Nem kétkedünk, hogy Molnár György társulata, e lelkes fogadást minél jobb művészi előadásokkal fogja viszonozni, s igyekezni fog kitölteni a hiányt, melyet Prille Kornélia és Sz. Mátray Laura eltávozása okozott.

† Sok történik a nap alatt, mely a végzet hatalma mellett tanúskodik. Május elsején egy ó-budai tizennégy éves molnárlegény sajkájából a Dunába bukott, de megmenték. Este azonban megint egy más csolnakba akarván lépni, elcsúszott, a vizbe zuhant, és ekkor nem mentheték meg. Meg vala irva — mondák ismerősei — hogy május elseje rá nézve a halál napja; az ember nem tehet a végzet ellen.

† Stighelli e napokban „Eleazart" fogja énekelni, a „Zsidóhölgy"-ben. A cimszerepben Ellingerné mutatja bé magát, sőt a mint hirlik, ezúttal Arnold szerepében Mariotti is szerencsét fog próbálni. Kivánjuk, hogy sikerüljön. A „Troubadour" tegnap, szintén Stighellivel került szinre. Leonorát Fehérvári Mari k. a. éneklé. A drámaszemélyzet a pályanyertes szinművekre készül.

† A takarékpénztár épületének földszintjére egy nagy könyomda vonul, a Valzel, Engel és Mandello litographirozó intézete. A nyomdák is — úgy látszik — szeretik a társaságot, mert szomszédságban esik a Heckenast és Emich-nyomda.

† Kakas Márton elmés irónk, nem hiába örült, hogy megéri azt a dicsőséget, hogy érczobrát még életében elkészitik, még pedig jó magas helyen, honnan a félváros megláthatja. A reformátusok templomára nevezetesen nemsokára új toronytetőt épitnek, a szokásos jelvénynyel — egy érckakassal.

† Pestnek e napokban khinai törpékhez lessz szerencséje, kik némajátékokat fognak ábrázolni a városi szinházban. Ez különben nem lessz valam nagy meglepetés; nélkülök is elég törpe ember van a föld kerekségén.

† Kereskedőink közt is sok aggodalmat okoz az a hir, hogy Arnstein és Eskeles nagy bécsi kereskedőház, fizetéseit megszünteté.

† Ismét több felől értesülünk, hogy hölgyeink alább hagynak a fényüzéssel. Jobban is ékesiti hölgyeinket az izléssel párosult egyszerüség. A piperéskedésnek tulajdonithattuk eddig azt is, hogy oly kevés házassági hirről tudósithattuk olvasóinkat. Talán ezután máskép lesz.

† Gróf Mikó Imre nem mondott le a kolozsvári szinházi elnökségről.

Vidéki rövid hirek.

* Karagyorgyevics Sándor volt szerb fejdelem, april 14-kén egy új szülöttjét kereszteltelteté meg, a temesvári keleti egyházban. A kisded Arzén nevet kapott. A keresztvizre Csernovics Péter úr tartá.

* Tisza-Füreden casinót készülnek alakitani. Ottani t. levelezőnk értesit Molnár János halála felől, ki a folyó év febr. havában ment el Diogeneshez. Ki volt Molnár János? A megtestesült önzéstelenség. Ő volt az, ki fiatal ügyvéd korában a pesti Dunaparton tökmagot ebédelvén, Józsa Gyuri által uradalmi ügyvédnek fölfogadtatott. — Ő volt az, ki Józsa Gyurit egész 1847-ig minden dij nélkül szolgálta. Ő volt az, ki az egész magyar koronaországot egyik szélétől a másikig számtalanszor besétálta. Ő volt az, kit Pozsonyból egy levéllel Kolozsvárig és viszont számtalanszor elküldtek; s midőn a választ megvitte — azon 25 váltó garasból, mely úti költség és jutalom fejében neki adatott, még 5 garast visszavetett, mert, úgy mondá, el nem költhette. Ő volt az, ki egy feketegyürü pipaszárért T. Füredről Mármarosba, egy nyirfaseprőért pedig Nagy-Váradra ment — egy jó szóért. Ő volt az, ki soha senkitől ingyen semmit el nem fogadott. Egy szóval, ő volt az, kiről Jókai egy anecdotában azt mondja: hogy ennek az embernek még sem emelnek monumentumot. (P. Napló.)

Külföld.

* Bulyovszkiné május 2-kán kezdé meg boroszlói vendégszereplését „Mária Stuartban" lépett föl, s itt is köztetszésben részesült.

* A würtembergi nők védegyletet alakitottak a francia divat cikkek ellen. Semmit sem akarnak viselni, a mi francia gyártmány. Jól teszik; legalább több pénzük marad.

* A viesbadeni kasinóba inditványba hozák, hogy a „kölni újságot" számüzzék, mivel nem nemzeties szellemü. Az inditvány pártolásra talált.

* A párisi szinházak előszedik a régi darabokat a császári időkből. Az „Ambigu" szinházban a „Marengoi csatát" tanulják. A „Hippodrome" sem fog a hadi drámákban hátra maradni.

* Liverpoolból april 26-án a „Pomona" hajó indúlt el, kivándorlókkal Amerika felé. Az ir partokon azonban hajótörést szenvedett, melynél 380 ember veszté el életét.

* Csillag Róza a párisi nagy operánál szerepel. — Első föllépteül e napokban Meyerbeer „Fidese" a Prófétában volt kitüzve. Hir szerint, a mi közönyösségben felülmúlhatlan karmesterünk erre az énekesnőre mondá: hogy semmi sem lesz belőle. Ennek folytán könnyen túladtak rajta, noha örömest maradt volna a magyar opera — csillaga.

* Az orpheonisták óriás párisi hangversenyéről még most is, hetek mulva megemlékeznek a lapok. Óriási zene előadás volt, melynek leghatalmasabb részét képezé a szellemdús Lacombe Lajos csatadala, a cimberek és teutonok közt. Valami vad szépség volt benne. Minden sziv megrázkódott az énekesek e fölkiáltására: „vengeance et hurrah," (bosszú és rajta!) Delaporte — a vállalkozó — ez óriás zeneelőadással, melyben Franciaország minden második zenésze és énekese (több ezer) részt vőn — igen nagy sikert aratott.

* A párisi műkiállitásra tódul a nép. 1518 művész és százötven művésznő küldött beléje műveket. A festészetet 1107 férfi és 143 nő, a szobrászatot 216 művész és 5 művésznő, a metszést százegy férfi, a könyomást negyvenegy művész és egy nő, az épitészetet ötvenhárom épitész, és egy épitésznő képviselik. Lám a hölgyek nem csak a krinolin világban, hanem a művészetben is mindig nagyobb tért foglalnak el.

Vegyes.

* Egy új rablólovag.

Nizzában történt, hol Karr Alphonse a legszebb rózsákat növelé, és honnan Károlyi-Zichy grófnő aranyakat küld a magyar irodalom emelésére. Ez a történet azonban nem valami rózsás és aranyos történet.

Egy fiatal ember (nevezzük Arthúrnak,) barátságba volt az X. családdal, mely angol földről telepedett le Nizzába. Két hó előtt levelet kap tehát H. W. K. C. aláirással, és e szavakkal: „Uram, ha ön nekem segédkezet nyújtani sziveskedik a szép, 16 éves X. kisasszony elszöktetésében, én e szivességet ezer frankkal viszonzom."

Arthúr nemes ifjú volt, s e levelet megmutatá az X. családnak. Később maga X. k.a. is, (nevezzük Alicének, hisz ez a legszebb angol név,) leveleket kapott a vadregényes ismeretlentől, melyben tudtára adja, hogy ha jó szántából meg nem szökik vele, ő erőhatalommal elszökteti.

Mi természetesb, minthogy e naptól fogva Alice soha se ment ki magában, hanem özvegy anyja, öcsese vagy nagynénje kiséretében.

Egy délután Alice a kertben járt, s hazafelé menve, azon útnak tartott, hol rá nagynénje várt. A nagynéni távolról egy hangot

hallatott, kérve, hogy siessen. A lányka a hang után sietett, s az ösvényről letérve azon országútra ért, mely Franciaországba vezet. Ez úton egy kocsit látott bér-ruhás szolgákkal.

E pillanatban egy ismeretlen úr rohant a lánykára, s a kocsiba ragadá. A lányka sivalkodott, de száját egy shawllal tömték be. A kocsi üveg ablakát is bezúzta; mit sem használt; a kocsi elrobogott.

Egy óra mulva megálltak. A lánykát bekötött szemmel egy szép villába vitték, hol a nőrabló magát H a r o l d C a m p b e l l n e k nevezé.

— Miért hozott ön ide? kérdé a lány.

— Hogy nőül vegyem.

Egy nő jött elő, elegantiát tanúsitva. Ezt Harold nővérének nevezé. Ez kérte Alicét: egyezzék bele a testvéréveli összekelésbe. (Ez a nő volt az, ki Alicét elcsalá, a nagynéni hangját ügyesen utánozva.)

Alice ellentmondott az erőszaknak.

— Mit sem használ kedvesem — mondá a nő — oly férfi ellen, mint az én öcsém. Készüljön ön, a pap várakozik.

Fehérbe öltözteték, megkoszorúzták, s egy diszes terembe vezeték, hol a család összegyült. Alice megint ellene mondott, és ekkor (képzeljék önök) a szerelmes Harold egy lovagostorral megüté.

Az angol lelkész elmondá az esketési szertartást.

— Irja ön alá Alice, e házassági szerződést.

— Nem irom.

Harold megragadá kezét, s erőszakkal aláiratá nevét; mikor az esküvésnek vége volt, a rettentő férj igy szólt:

— Üljön a zongorához kedvesem, és játszék.

A lány nem akart, de a lovagostor megint kiméletlenül szerepelt. Szép szerelem.

A férj eltávozott. Miért? Azért, hogy rendeleteket adjon ki, mivel ifjú nejével Mentonba akart útazni.

Alice kijelenté, hogy nem megy, és kétségbeesett. Kérés, rimánkodás hasztalan vala. Végre Harold nővére igy szólt:

— Semmi sem használ, e makacs teremtést el kell bocsátni.

Egy szolgára bizták tehát, ki mellék útakon anyja villájáig vezeté.

Igy végződött ez aljas komédia. Harold azóta is leveleket ir, melyeken erőszakkal és halállal fenyegeti a leányt és barátait, és gúnyolja a törvényt, mely ő ellene mit sem tehet.

És képzeljék önök, a nőrabló megint eljött a nizzai sétányra, valószinüleg azon meggyőződésben, hogy hasonló gaz csinyeket bátran tehet, mivel ő angol.

Mi lesz a vége, nem tudjuk. Párbajban öli é meg Arthúr, kire Alice szeliden mosolyog? vagy a törvény csukatja el?

Még most rebusz, melyet a képzelem, tetszése szerint fejthet meg addig, mig a történtekről a lapok értesiteni fognak mindnyájunkat.

* A v á n d o r l ó l á n y o k.

Nem rég történt, hogy Felső-Egyptomban a Niluson egy szép kis bárka indult meg. A bárkánál még szebb volt az a két angol lady, kik azon merész gondolatra jöttek, hogy egy szobalány és vezető társaságában a vizen egy kis útazást tegyenek.

A bátor ladyk (önálló teremtések,) föliratták a bárkára: „vándorló lányok“, s azzal elindultak.

Az út eleinte csöndes volt, ha bár némi kis szelid kalandot bejegyezhettek naplójukba. Edfuba érve, a bátor kisasszonyok elhatárzák, hogy a holdfénynél sétát tesznek, s a dragomann vezetése mellett megtekintik a hires edfui templomot. Távollétüket a szobalány is fölhasználta, s a parton egy hosszas sétát tett.

S mi történt? Talán krokodillok rohantak meg? Nem? Talán kóbor arabok ragadták el? Nem. Talán a számum csapódott erre, s az ölte meg? Nem. Egészen más történt. A vizen egy pillanatban magas láng csapódott föl, s a szobalány kétségbeesve kiáltá:

— Szent isten, a bárka ég!

Valóban égett; úgy égett, hogy semmit sem lehetett megmenteni, s midőn a regényes kisasszonyok visszatértek, a tűz elemészte mindent, a bárka fenekén egy kis összeolvadt arany és ezüstnél nem találtak egyebet.

A „vándorló lányoknak“ nem maradt egyebük, mint anyi, a menyivel a regényes sétára mentek a holdfény mellett.

Szerencsére jött egy bárka; abban ült két angol, a kikkel már találkoztak; ezek örömmel fölvevék a bájos és merész „vándorló lányokat“. Legelébb is egy kis vászonra volt szükségük; adtak nekik; aztán négy hét mulva visszahozták Kairóba.

A bátor ladyknak nincs semmi bajuk, s most újra egy más regényes útazáson törik a fejüket, pedig megtanulhatták volna, hogy a lányoknak nem tanácsos magukban járni. Tehát mért nem mennek férjhez.

Nemzeti szinház.

† M á j u s 4. „R ó m a l e á n y a.“

Azt szokták mondani, hogy minél sötétebb a világ és élet arca: a múzsák képe annál szebb és annál vonzóbb. Valóban az ég azért szülte őket, hogy feledtessék a föld bajait és az élet gondját. Azonban nálunk a szinpad múzsái talán soha sem birtak kevesebb vonzerővel a közönségre, mint épen e gond-teljes hetekben. A szinház ma is gyéren volt látogatva, habár mind maga a dráma, mind az előadás megérdemelték volna, hogy a páholyok és zártszékek ne álljanak üresen.

„Róma leánya“ ismét szép tanújele H e g e d ű s Lajos irói tehetségének. Művében van eszme, forma és drámai nyelv. Az eszme, bár nem új, de lelkesitő, a forma kerek és egységteljes, s a nyelv — nehány hely kivételével — elég erőt fejez ki.

Története „régi történet, de a mely mindig új marad.“ Különben is miért követelnénk az iróktól örökké egészen eredeti újat, midőn az élet és világfolyása maga is egyre ismétli magát, s ugyanazon történeteket szüli — újabb kiadásokban. Nem anyira az eszme újdonsága a főkérdés, mint az, hogy ez eszmét a költő menyire tudta szép és eredeti formába önteni. S h a k s p e a r e, a költők költője „Leart“ és a „Velencei kalmárt“ balladákból, „Romeo és Juliát“ és „Hamletet“ pedig régi beszély és szinműből alkotá: de ez mit sem von le e nagy művek becséből; mert hiszen ugyanazon anyagból, melyből ** szobrász hazánkfia idomtalanságokat vés, Thordwalsen bizonyosan menyei szobrokat birt volna teremteni. Szóval a forma úr az anyag fölött; s a történet a költőknek csak igen kevéssel ád könnyebben idomitható anyagot, mint a márványbánya a szobrásznak.

„Róma leányára“ visszatérve, ha Dalila megölé Sámsont, Judith Holofernest, egyik irónk Ildikója Atillát, és másfelől Thusnelda, egyetlen fiát „a ravennai viadort,“ a honszeretet lelkesülésétől ragadtatva: miért ne ölhetné meg Cornélia, „Róma leánya“ is Brennust, az általa forrón szeretett gallok vezérét, midőn ez hazáját, Rómát széttiprással fenyegeti. Meg is öli, még pedig saját tőrével, melynek halálos súlyt a h a z a - s z e r e t e t ád. Hiszen midőn a haza ellenségét elveszti, „ő nem gyilkol, hanem áldozik.“ Cornélia haza-szeretetének fénye azonban, a küzdelmek közt egy pár foltot kap. A d i c s ő s é g r ő l kezd ábrándozni, „kinainak koronájáról,“ s e pillanatban a hazaszerető nemes római nő eltűnik előlünk, s benne megütközve látjuk a dicsvágy hiúságát. Kétségkivüli, hogy Hegedűs azért használta, mert az indokokat ahhoz támasztani akarta; hanem ezúttal roszul számitott, erős drámai indok sokkal többet ér, mint gyönge, s legkivált pedig az olyanok, mely egymás erejét gyöngitik. Ilyen az is, midőn a hazaszerető nő szivéből a dicsvágy hangja megszólal; Cornéliát a részvét könyeivel szeretjük és szánjuk, midőn hona szabadságát többre becsüli, szeretett férje életénél; de meg kell utálnunk, ha Brennus megölése által dicsszomját akarta kielégiteni. Kérjük tehát Hegedűst, hogy egy tollvonással állitsa helyre a megrontott harmoniát, s törülje ki azon pár helyet, hol Cornélia a dicsőséget emlegeti.

A nyelv sem mindenütt erőteljes. A veszélyben forgó Róma patriciusai minden költői pathosz nélkül beszélnek, s Cornélia nevelőatyja igy szól: „Brennus hullája lándzsáinkon jó h a t á s t s z ü l t.“ Egy a haláltól megmentő esemény „hatást szült,“ mint valami népszinműi új ötlet; ezt valamivel izmosabban is kilehetne fejezni.

Ezeket — nézetünk szerint — mind célszerű lenne kiigazitani, miután a „Róma leánya“ a nemzeti és vidéki szinpadok egyik maradandó szinműve leend.

Előadása igen jó volt.

J ó k a i n é gyönyörü Cornélia, nem a Grachusok anyja, ki gyermekeit tartá legszebb ékszereknek, hanem egy eszményi alak. Tragikai fönséggel játszott, s ábrázolása példányul szolgálhat drámai szinésznőink előtt. Minden érzést, mely szivében a h a z a s z e r e t e t körül csoportosúlt, a legerőteljesebben fejezett ki, a nélkül, hogy valahol túlságba esett volna. Ettől megóvta az izlés, mely a kitünő lelkek röptét irányozza, mint a hajókat a delejtü. Jókainé érzi és érti, (fájdalom van olyan is, a ki nem érzi és nem érti,) a mit G o e t h e mond: „a képzelem erejét müvészetnek kell korlátolni, és nincs rémitőbb, mint a phantazia ereje — izlés nélkül.“ A költői erő és izlés egyesülésének tulajdonithatjuk, hogy Jókainé Cornéliája bevégzett drámai alak, egyszerü és magasztos, mint egy antik szobor. Ő jól tudá, hogy a dicsőségről ábrándozás árnyat vetne hazaszeretetére, s azért e szavakat a világért sem emelé ki, hanem mintegy elsülyeszté, s nem anyira mondta, mint susogta. „Boldogabb hazákban, hol érdemeknek kedvezőbb az ég,“ az ily mesteri alkotást ezeren és ezeren bámúlnák. Most egy pár páholy, két zártszék sor, s nehány fiatal ember nézi, többnyire összetett kezekkel; az erkély egyik felén pedig csupán egy látcső hever. Az ember szégyenkedve kérdi önmagától: „valjon megérdemeljük é, hogy J ó k a i n é n k van?“

Feleki jó Brennus, Tóth jó Camillus. Megkell még dicsérnünk Hegedűs értelmes ábrázolását, az öreg Livius szerepében. Ő az elfajúltak közt a régi Rómát képviseli, s midőn a fenyegetett város megmentéséről hall, összeroskad, de majd fölemelkedik, és ilyformán szól Corneliához: ne vádolj, hogy remegek, hisz a nyilvessző is remeg, midőn utját lefutva, célt talál. Szép mondás, méltó hogy megtapsoljuk érte azt is, a ki irta, azt is, a ki elmondta, annál inkább, mert ez a kettő egy.

† M á j u s 5. „N ő m m e g h a l t“ Kövér Lajos vigjátéka.

Egy szinbiráló rendesen azt szokta megróni a vigjátéki szereplőkben, hogy a k ö z ö n s é g h e z beszélnek. Most nem róhatja meg; most nem beszéltek a közönséghez, miután nem volt közönség; legalább nem anyi, menyit egy sikerültebb eredeti vigjáték érdemelne. A kerekded előadásban kitünt Feleki, ki a szerelemféltő férjet humorral ábrázolá.

---

mint mondják — igen
Majd meglátjuk —
nézve kedvező kö
mindenütt nyíl
kivéve Lis
rágait,
várja.
bo
Lis L. e vona
szaporitani
Egy
szá
ek

Hirdetések.

ÁSZON-RAKTÁR!

tenem a t. c. közönségnek, hogy nagy választéku valódi **vászonne-**
ük, abroszok, törülközőkendők, kávés abroszok, gradl, szines,
n, továbbá több ezer tucat **vászon, és francia batist zsebkendők**, a
haza
földi legismertebb gyárakból raktáramba ép most érkeztek meg.

Miután főigyekezetem az, hogy magamnak a közönség megnyerését, és biztositását valódi, s ár-érdemes cikkek által eszközöljem, kérem a cikkek valódisága, s olcsóságáról meggyőződést szerezni.

Szabott árak uj pénzértékben.

1 darab	4/4	30	rőf hegyi vászon	4 frt	20 krtól	10 ftig
1 „	„	30	„ Willstadti vászon	6 „	50 „	9 „
1 „	„	30	„ tribaui vászon	6 „	30 „	8 „
1 „	„ 5/4	37	„ kettengarn vászon	8 „	40 „	11 „
1 „	„	37	„ tribaui vászon	11 „	50 „	17 „
1 „	„	38	„ sveici	10 „	50 „	14 „
1 „	4/4 és 5/4	54	rőf rumburgi	18 „	— „	105 „
1 „	cérnavászon	12	ingre	15 „	— „	23 „
1 „	5/4	50	rőf hollandi szövet	16 „	— „	90 „
1 „	„	50	„ irlandi szövet	20 „	— „	80 „
1 „	„	52	„ konstanci szövet	22 „	— „	86 „
6 „	valódi len, és francia zsebkendő			1 „	15 „	16 „
	Fehéritett, és fehéritlen abroszok			1 „	40 „	12 „

Ezenkivül léteznek a raktárban garniturák 6, 12, 18, és 24 személy számára, piqué, gyapjú, és horgolt ágyteritők, piqué alsó-szoknyák, nyári piqué, kávéskendők, gradl, nankin, cérna, s úgy női, mint férfi-harisnyák, fölötte leszállitott áron.

Megrendeléseket vidékről oly lelkiismeretesen, és pontosan teljesitek, mintha a vétel személyesen történnék. Szülőknek, kik kiházasitásoknál jelentékenyebb öszvegig vásárolnak, hitellel is szolgálok.

Mustrák és árfolyamok a raktárban létező vászonnemükről, kivánatra bérmentesitve küldetnek.

KÖSTLER IGNÁC,
Pest, Dorottyautca, régi harmincad-épület, átellenben a „Magyar király"-lyal.

11*

KÁVÉHÁZ A „ZRINYI"hez

(az ország-út és hatvani-utca szegletén.)

A nyári időszak kezdetével alulirtnak van szerencséje a nagyérdemü közönségnek tisztelettel tudomásul adni, miszerint sem költséget, sem fáradságot nem kimélt, hogy a nyár tartama alatt a kávéházban a közönség tartózkodását a leglehetőbb kellemessé tegye, miután minden gondját arra fogja forditani, hogy tisztelt vendégeinek kivánságát a legjelesb fagylalt, kávé s más egyéb fristitő italok pontos és szives szolgálata által kielégilse, hizelgvén magának, hogy az eddigivel hasonló számos és szives látogatással fog szerencséltetni.

Mayer József.

3—3

14*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségűek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás
végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő
szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra
ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sipládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

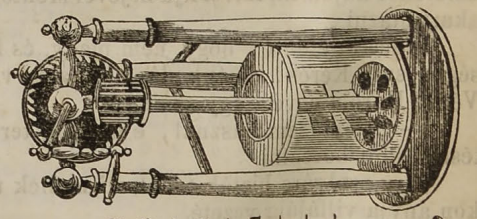
Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Legujabb szabadalmazott amerikai mérsék

IRÓSVAJ-GÉP,

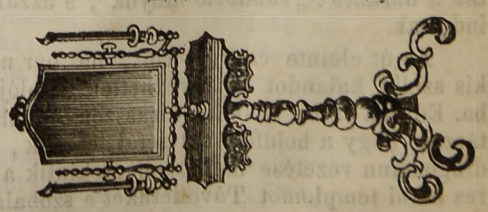
jótállás mellett.

E készlet segélyével az év minden szakában 10—12 perc alatt sokkal jobb minőségü irósvajt, s a menyiségre nézve is öt percenttel többet készithetni, mint a közönséges úton. 1/2 akó vajhoz kellő készlet 18 ft, 1 akóhoz való pedig 24 fton kapható. Vannak továbbá 7, 8, és 10 itcéhez megkivántató készletek is. Továbbá ajánlom gazdagon ellátott raktáramat, mindenféle bútorapróságaimból, mint: réz- és vessző kalitkák, asztali virág etagek, tollett-asztalok, varró, thea, mosdó és iró-asztalok, a legujabb divat szerint, pipa-állványok, álló-tükrök, sat.

Butordiszmüvek raktára

HOLLENDER JÓZSEFNÉL,
(Királyutca, 6. sz.)

6*

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **55.** **Kedd, [illegible]**

HÖLGYFUTÁR.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Tragoedia.

Heine után.

I.

Szökjünk innen, légy hitvesem,
Pihenj meg a kebelemen;
Az idegen földön hazád,
S szülőházad szivem legyen.

Ha el nem jösz: én meghalok,
Oly egyedül hagylak téged!
S a szülői házban is majd
Magad idegenül érzed.

II.*)

Tavaszéjen dér hullott az égről,
S a gyöngéd kis nefelejts-virágok
Hidegétől elhervadtak.

Egy leánykát szeretett az ifjú,
S a világba ment a lányka véle
Apja anyja tudta nélkül.

A világban együtt vándoroltak,
Balcsillagzat vezeté útjokon,
S mind a kettőt sirba vitte.

III.

Sirjokon egy tölgyfa áll; a lombok közt
Esti szellő fütyörész, s a madarak;
Lenn alatta a zöld pázsit bársonyán,
Kedvesével egy molnárlegény mulat.

A szellő oly halkan, kisértetien jár,
Olyan édesbúsan dalolgat a madár;
És a szerelmesek fölötte a sírnak,
Mindig szótlanabbak, s önkénytelenül sirnak.

Katona Gy.

*) Szerző szerint ez egy rajnamelléki népdal.

SZEGÉNY ÖREG.

Elbeszélés.

Kiséritől.

Pár év előtt gyakran lehetett egy katonás tartású öreg ősz embert látni, a mint végig begombolt testhez álló szürke kabátban, félvidor, félkomoly arccal egy kis fehér pálcát forgatva jobb keze öt ujja közt, s kedvenc költője Horacius valamelyik ódáját mértékre szavalva siet az utcán végig. Ha egy-egy versszak nem jutott eszébe, megállt egyenesen, feje fölé emelte jobb kezét, melyben a kis fehér pálca sebesen forgott, mint mikor a szélmalmot megkapja a zivatar, s a fehér vásznú vitorlák egyetlen összefolyó körré válnak. Ilyenkor egészen elfeledkezett magáról, s ha eszébe jutott a vers, fönnhangon szavalva ment tovább, az utcán levő gyermekek nem kis örömére, kik lármázva utánozták az öreg verseit, mig dühösen hátra nem fordult, lábával egyet toppantott, s mérgesen közéjök dörögte „Odi profanum vulgus et arceo. Favete lingvis!“ *)

A fiatal nemzedék nem tudta mire vélni ezen pogány-beszédet, s ijedten huzódott a kapusarkak mellé, mire az öreg arcán diadal-mosoly vonult el, még egyszer megforgatta a fehér pálcát, s fölemelt kézzel folytatta az ódát „Carmina non prius audita — musarum sacerdos — virginibus puerisque canto.“ **) Ha valamelyik az alkalmatlan apró népből ismét előbújt, rákiáltott: „Ha ezt tudod, akkor beszélj velem, addig a page!“ ***)

Különös ember volt az öreg. A latin irodalmat, mythologiát, ó-kori történetet úgy ismerte, hogy akár előadásokat tarthatott volna belőlük. Ha a kávéházban valami latin költőről volt szó, ő mindjárt kész volt a legszebb költeményt idézni, még pedig hiba nélkül, szóról szóra, s ha egyszer belejött a perdülékeny szavalásba, meg nem állt, mig egy hőskölteméný valamelyik episodját, vagy egy satyrát le nem harsogtatott. Ha véletlenül elakadt, ott hagyott bennünket; szaladgált föl s alá; sokszor fél óráig törte a fejét; mi már el is felejtettük, miről beszéltünk vele, midőn egyszerre ismét megvillant a kis fehér pálca, s diadalmasan harsogott a hexameter az öreg kúszált bajusza alól. Mikor azután végére járt a költeménynek, az asztalra csapta viselt fehér kalapját, s villogó szemmel mondta: a mit ő egyszer megtanult, nem felejti ő azt el soha!

Soha öt percig nem tudott egy helyen maradni, belekottyant minden ember beszédébe, disputált franciául, tótul, olaszul, csehül, gondolt is vele, ha annak, kihez beszélt, fogalma se volt ezekről a nyelvekről. Anyit azonban megtett a publikum kedvéért, hogy mikor elvégezte mondókáját, megkérdezte tőle: érti é? Persze nem értette. Nem tesz semmit, az öreg belekezdett egy cseh halotti prédikációba, vagy mibe, s ha az illető ezt sem értette, büszkén hátat forditott neki, megvetőleg mondá: Odi profanum vulgus!

Ismerték már szegényt, senki se vette tőle rosz néven, legfőlebb elmosolyodtak rajta.

Egy idő óta azonban a mi öregünk sokkal levertebb lett. Beszélhettek tőle még Horáciusról is, rá se hallgatott. Látszott egész testtartásán, hogy hibázik valamije.

Eltiltották neki a pálca-hordást, nem pörgethette ujjai közt a kis fehér botot.

Jobb ismerőinek eleget panaszkodott, hogy kifosztják mindenéből, még azt az ártatlan mulatságot is irigylik már tőle! Már most mindegy, vágják le mind az öt ujját, minek az, ha nem pörgetheti vele a kis orgona-pálcát.

Hanem ennek a tilalomnak is meg volt az oka.

Az öreg egyszer korán reggel a hatvani utcán ment végig, benne volt a szavalási tüzben; Ovidius szerelmek könyvéből beszélt nagy hévvel, s egyszerre elakadt. A kis fehér pálca forgott a feje fölött veszedelmesen, nagyot toppant, a pálcát előre tolva pörgeté, s nagy örömmel fölkiált: Ecce Corinna venit! ****)

Az azonban, ki szemközt jött, nem Ovidius Corinnája volt, hanem egy vén kofa, feje tetején egy jókora kosár barackkal. A veszedelmes kis fehér pálca a sebes forgásban hozzáért a tisztes hölgy orrához, melyet az nagyon természetes okból hirtelen hátra rántott, a ko-

*) Megvetem a kegyelet nélküli népet, s kitiltom. Csöndesen legyetek.
**) Én, a múzsák papja eddig nem hallott éneket mondok a szüzeknek és ifjaknak.
***) Hordd el magad.
****) Ime Corinna jön.

mint mondják — igen
Majd meglátjuk —
nézve kedvező kö
mindenütt nyil
kivéve Lis
rágait.
várja.

, félrebillent, s a sok szép barack

vhez szokott füleit valami irtóztató
hoz tért, s látja a szerencsétlenséget.
megpukkadó kofát megölelni, s deá-

megölelni egy tisztes nőszemélyt az utcán!
ták az öreget; egész csoport ember tódult
gsértett Catilináriáját, s gyönyörködni az öreg
lában nem tudta magát föltalálni ezen kényes hely-
egy rendőr ment a küzdelem helyére, s az öreget be-
kisérte a hivatalba. Ott látták, kivel van dolguk; adtak neki jó tanácsot; elvették a kis fehér pálcát, s tudtára adták, hogy ha még egyszer botot látnak nála, irgalmatlanúl bezárják.

Ettől kezdve fölhagyott az öreg a hexameter szavalással, s ha a kávéházba jött, az asztalra csapta azt a sokat szenvedett fehér kalapot, rákönyökölt, s órákig ült szótlanúl egy helyen. Ha valaki megszólította, rákiáltott, hogy hagyjon neki békét; ne üldözzék már, ő már öreg ember; megtehetnék a kedveért, hogy ne beszéljenek hozzá egy szócskát sem; tud ő már mindent; jobb is volna, ha elvinné valami oda, a hol békében lehet az ember! Mérgesen fejére húzta a kalapot, s békétlenül hagyta a vele szóba állni akarót a faképnél.

Napról napra szomorúbb lett; az azelőtt is vásott ruha kezdett rajta szakadozni, szemei beestek, tüskés ősz szakála közül kilátszottak a mély ráncok, melyeket eddig észre sem lehetett venni, alig lézengett, ha leült, keservesen tudott fölkelni. — Utójára szavát is alig lehetett érteni, s ekkor vonakodva, a nyomor remegő hangján vallotta be egy fiatal embernek, hogy már három napja nem evett egy falatot sem, könyörüljön rajta, mert különben éhen fog halni.

A kit megszólított, jószivű fiú volt, segitett baján, s egy aláirási ivet nyitott, melyre meglehetős összegecske gyült össze a szegény öreg fölsegélésére.

Látni kellett azt az ősz embert, mikor a csekély összeget megkapta. Hogyan csókolta a jóltevő kezet, s arcára, melyen a hála könye ragyogott — mint tért vissza a remény.

Csak ekkor tudtuk meg, hogy egy darab idő óta kijárt éjszakára a városerdőbe, ott hált az isten szabad ege alatt, s három nap azon tudattal ébredt föl, hogy ma ismét nem lesz egy megevő falatja. Koldulni szégyelt, türt panasz nélkül, várta eddig rendesen küldött csekély havipénzét; az azonban kimaradt, s ha egynehány jó szivü fiú nem könyörül sorsán, a legkinosabb halállal végezi be életét.....

Dánosy — igy hivták jóltevőjét — csináltatott neki egy pár darab ruhát, meghivta magához, ott aludt nála. S a milyen zajosan viselte magát az előtt, olyan csendes lett jóltevőjénél. Leste minden mozdulatát, s ha valami gondolatát el tudta találni, egy könyvet, tollat, vagy valamely tárgyat fölszolitás nélkül akkor nyujtott oda, mikor éppen szükség volt rá, úgy örült mint a gyermek.

Sokáig nem tudtunk az öreg multjáról semmit, mig egyszer jóltevőjének kezdett nehány adatot beszélni meglehetős összefüggéssel; mert ő vele szemközt tovább megtudott egy eszménél maradni, s noha gyakran idézte a classikusokat, ez mindég összevágott hangulatával, melynek minden árnyéklatát kedvenc költői szavaiba öltöztette.

I.

A kőlépcső.

Az öreg rendesen este félhomálykor minden fölszólitás nélkül lassacskán tért rá elbeszélésére. Beült valami sarokba, s ott beszélgetett, mintha jelen volnának azok, kiknek élete az övével összefüggésben volt. Ha valamely jelenet erősebben hatott rá, fölkelt, egypárszor végigfutott a szobán, azután az ablakhoz állt, egy ideig szótlanúl nézte, a mint a gáz az utcán itt ott fellobbant, pár sort elmondott valamelyik latin költőből, s egy sóhajjal ismét visszaült szokott helyére, félbeszakasztott beszédét folytatva.

Egy tavaszi alkonyaton kifáradva lépett az öreg jóltevője szobájába, ki szótlanúl ült divánján.

— Hol járt öregem? — kérdezte Dánosy.

— Kint voltam a városerdőben. Ott üldögéltem a tőparton az alatt a fűzfa alatt, mely alá aludni jártam, mig ön meg nem szánt.

Darabig hallgatott, azután leült a kályha mellett levő székre, egy-egy latin verset dörmögött, s elkezdett magával beszélgetni.

— Tempi passati! Elmúlt idők!... Ő volt csak ilyen jó, de már meghalt... Ismét elhallgatott, csak sóhajai hallatszottak.

— Lássa ön — szólt megint — ön nem kérdezte még csak azt sem, hogy hivnak, ki vagyok? idefogadott magához. Rongyos éhenhaló voltam, már azt hittem: úgy veszek el mint a gazdátlan eb, mely az éhség miatt megdühödik. Kezdtem gyülölni, utálni az embereket, s mióta önnél vagyok, ismét nem gondolok rájok..... Áldja meg az Isten jó sziveért!...

Az öreg hangja reszketett, s a félhomályban — nem látva a beszélőt — úgy tetszett, mintha ez a rezgő hang nem is az ő szájából jött volna, csak úgy keletkeznék a légben, mint a szellő.

Lassan susogta még egypárszor az utólsó szavakat, azután elhallgatott. Régi, félig feledett alakok játszhattak lelke előtt a csendben, melyet csak egy távol robogó kocsi zaja szakasztott félbe, megreszkettetve az ablakot.

— Szegény öreg! — szólt a fiatal ember, kit meghatott a susogva ismételt áldás, mely a félhomályú szobában levő titokszerüséget még inkább nevelte.

— Egyetlen embert ismertem — szólt ismét az öreg — kinek olyan részvevő lelke volt, mint önnek. És őt sem kötötte hozzám semmi érdek; — éppen úgy, mint önt nem köti, — mégcsak nem is keresztyén volt... De már meghalt, — nagyon öreg volt már... ha élne, túl volna a nyolcvanon... Sokkal túl volna, kilencvenhez közelebb... közelebb, talán hija se volna a kilencvennek... Boldog Isten mikor volt az! — Tiz éves gyermek lehettem, mikor egyszer hozzánk jött, a mint meghallottam a hangját, a folyóson végig futottam elébe. Atyámnak egy vén hüséges vizslája volt, a Philax; annak beszélgetett; simogatta a fejét, s a vén kutya hizelegve dörgölődzött hozzá. Engem nem vett észre, én meg nem vigyáztam a lábam alá, s a mint a folyosó végén leakartam hozzá futni, elestem a lépcsőkön, elboritott a vér, arcomat ütöttem meg. Az öreg Izrael a neszre odatekintett. Szegény öreg — már akkor is volt ősz a hajában, — nem tudott hová lenni az ijedségtől, a mint meglátott.

— Ki is látta azt? kőlépcsőt tartani ott, a hol két fiú gyermek van? — szólt mialatt fölemelt — most itt van ni, szegény Feri összetörte az arcát, s kitől kérik számon, ha kezét vagy lábát töri. — Ne sirjon kicsikém, ne sirjon, nem lesz az többet, majd segitek én a dolgon. — Kézenfogott, s bevezetett anyámhoz, ki előtt nem győzte átkozni azt az ördöngös követ.

Anyám egy kis dorgálást is eltürt az öreg Izraeltől, mert ő atyámnak mindenese volt; ő vette meg gyapjúját, buzáját; ő látta el a házat kávéval, cukorral, sőt még anyám ruhakelme vásárlással is megbizta, s az öreg rendesen olcsóbbért vásárolt, s a mit vett az tartós, és izlésteljes volt. Tudom egyszer, hogy anyámnak újdivatú legyezőt hozhasson, feljött Pestre, pedig jó húsz mértföld távolság, s harmad napra otthon volt; éjjel nappal utazott azért a haszontalanságért, s nem töltött Pesten három óránál többet.

A mint vérzésem elállt, s többé nem sirtam, asztalhoz ültünk. Alig kezdtünk az ebédhez, halljuk hogy a folyosón fürészelnek, szegeznek. Anyám kiküldött, hogy micsoda zörgés az? képzelje ön, az öreg Izrael asztalost hozott, és saját felügyelete alatt bedeszkáztatta a lépcsőt.

— Na — szólt bejöve hozzánk — már most Ferike nem zúzza össze az arcát. Szegény kis fiú, menyi vére elfolyt, s milyen kék az arca!

(Folytatása következik.)

HÁROM SZIV SZERELME.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

(Folytatása és vége.)

— Mit akar kegyelmed, kérdé Judith a hálás érzelem szivhez szóló édes csengésü hangján.

— Itt már többé nincs szükség reám! indúlok Nagy-Váradra Báthori Kristóf uramhoz!

— Nem Géci, kegyelmed nem hagyhat el engem, atyám kegyel-

med őrködésére, felügyeletére bizott, mikép fogna atyámnak beszámolni nélkülem? kegyelmed nemde elfog kisérni várunkba!

S szavaiban anyi kérelem feküdt, mely épen elég volt megváltoztatni Géci szándékát.

— Legyen, válaszolá röviden.

— Köszönöm... köszönöm...

Ez egyetlen szó elég jutalom volt Gécinek.

IV.

Nehány hónap múlva Nikolsburg várában találkozunk ismerőseinkkel.

Kerecsényi Judithnak fekete gyászöltöny foly le márvány fehér tagjairól, hosszú gazdag haja kissé rendetlen tekercsekben omlik alá, s mint sötét lepel borúl arcának havára, szemeiben mély bánat ül; úgy néz ki, mint megtestesült jelképe a fájdalomnak és kétségbeesésnek.

Már ekkor régen tudta atyja szomorú halálát!

Minden fáradozás, minden igéretek hiába tétettek; a török boszúját csak a hős várparancsnok vére olthatá el.

Frangepán Ferenc ott maradt Nikolsburgban jegyesét vigasztalni.

Mindenki tudta, hogy ő szereti Judithot, s ez viszont őt, nem is csináltak titkot belőle a világ előtt. Sőt örömmel vallotta be azt mindkettő, hogy sziveik egymásért dobognak, hogy egymáséi lenni óhajtanak.

Frangepán heves, tüzes férfiú volt, ereiben olasz ősei forró vére keringett.

Judith szenvedélyes, átadó szerelemmel csüggött a déli férfiún, szerelemmel, mely nem kérd, nem számit, nem fontol, hanem szeret, és mindent áldozik szerelmeért.

A zaklatott vérű férfiú kér, ostromol, esküszik a nő előtt, ez könyörög, rimánkodik esd, előtte... végre sirás, esdés, rimánkodás, kérelem és eskü elhangzanak; s csak egy óvatlan pillanat, s megtörtént az első lépés a tévedésre, mit a szerelem áldozatnak nevez.

Édes és még is boldogtalan tévedése a szerelemnek!

S mily sokat kell Judithnak is e miatt szenvednie!

Van-e nagyobb bánat, mint az árvaé, midőn elvesztett szülői után sirja könnyeit?

S van-é mi hathatósb gyógyirt nyujtana a sziv sebére, mint a szerelem balzsama.

Pedig menyire szereti őt Frangepán!

Egy ölelés, egy hosszú édes csók, melyben a lángoló férfiú mintegy lelket látszott átlehelni a hölgybe, többet értek, mint minden gyógyeszközök a világon.

A heves vérű férfiú előtt minden perc egy örökkévalóság volt, mely őt elválasztá szivének kedvesétől.

És addig meg nem történhetik a menyekző, mig le nem telik a szokásszabta gyász év.

Mit mondana különben a világ, mit szólanának az emberek!

Hasztalan kisérté meg Frangepán leküzdeni lázas indúlatit, napokon keresztül bolyongott a rengetegekben, üzve az erdő vadjait, vagy szobájába zárkózott, föltette magában nem látni Judithot legalább is nehány napig... mind hasztalan.

— Üzz el engem, kergess el magadtól édes Judithom, esdekle előtte, mert megörülök közeledben.

Az pedig annál erősebben tapadt karjaiba.

— Igen, birlak téged, és még sem vagy az enyém, ölelhetlek és még is oly messze látlak magamtól, mintha világok szakitnának el egymástól bennünket; lesz-é idő, mikor téged, emberek előtt is büszkén magaménak mondhatlak.

— Még hat hónap van hátra a gyász időből, suttogá Judith elpirúlva.

— Soha nem fogom azt elérni, tördelé Frangepán lázas reszketegséggel.

A leányka csókokkal csillapitá!

Igy tesz, ki olajat önt a tűzre, midőn azt épen oltani akarja.

Judith érzé, hogy ez nem tarthat soká igy, számoló értelme egy részről elóhajtja magától Frangepánt, mig más részről szive marasztja.

Gyakran letérdel az ős családi kép előtt, mely egy fiatal nőt ábrázol életnagyságú alakban.

Ugyanazon édes arc, mely az övé, ugyanazon szelid tüzű szemek, ugyanazon nyájas mosoly az ajkakon, mely az övén ömlik el rajta.

Ez volt édes anyjának képe!

Órákig imádkozott előtte, forró fejét a jéghideg falhoz támasztva, mig ajkai a miatyánk szavait tördelék.

„És ne vigy minket a kisértetbe.“

Ilyenkor meglepi őt Frangepán, s szó nélkül térdel melléje!

Együtt imádkoznak, együtt szállanak fohászaik az ég felé!

Mind ketten oly tiszták, oly nemes lelkűek.

De mitől Judith oly nagyon félt, megtörtént.

S csakhamar Frangepánnak el kelle távozni Nikolsburgból, legfelsőbb parancs, melynek nem lehete nem engedelmeskedni, szólitá őt hazatérni a határszéleken nyugtalankodó törökök fékezésére.

Akkor kelle elmennie, midőn már oly örömest marad vala.

Az elválás fájdalma hangtalan keserv volt.

Frangepán hosszú bucsúzás után kiszakitá magát az ölelő karok közül, s mint sebzett vad támadójára nyargalt bőszülten ellenei elé.

Jaj volt most a töröknek, búsult oroszlán haragjában nem gyilkolhat többet, mint ő belőlök.

Miért szakiták őt el kedvesétől.

— Ne kiméld, ők sem kimélnek téged, kiálta katonáinak...

Szüntelen csatázott velök, ha az egyik sereget szétverte, a másik ellen támadt; egy nap háromszor is megverte őket, ezzel nyerte hogy őt Illyria paizsának nevezték. *)

A bátor férfiú számolta magában a hónapokat... napokat, midőn újra ölelheti, újra övének mondhathatja Judithját.

S ez nemsokára be is következett.

A bosnyák országi basák, látván hogy e vasgyúró ellen hasztalan próbálnak szerencsét, fölhagytak a határszélek háborgatásával.

A béke napjai meghozák a szivből óhajtott menyei örömet!

Frangepán 1572-ben indúlt el jegyesének Kerecsényi Judithnak haza hozására, Morvaországba, Nikolsburgba. **)

V.

Ha eljő a forró napsugár s belopódzik a gyönge virág csillogó kelyhébe, fölcsókolja róla szerelmes ajkival az éltető szűzharmatot, bágyadtan hajtja az le hervatag szirmait, s időnap előtt kiszárad.

Alig lehet Judithra ráismerni!

Szemei veresek a sirástól, arca beesett, s oly sáppadt, mintha koporsóból kelt volna ki, s mind a mellett is testalkata határozottabb, köridomú kifejlést látszott venni.

Sokszor sir, sokszor imádkozik éjszakákon keresztül... a hosszú hangos folyosók viszhangozzák az ima és fájdalom szavait.

Az a szelid kép is mintha egészen megváltozott volna keretében.

Mintha vonásai szigorúbbakká váltak volna, a szemek mintha birói hidegséggel tekintenének le a szegény hölgyre, s mintha az ajkakon lebegne még az átok utóhangja, a kezek, melyek eddig áldólag emelkedtek, mintha elakarnák őt taszitani.

Maga a cselédség, mely eddig leghódolóbb tisztelettel viseltetett iránta, anyira megváltozott, szobahölgyei mosolyganak, a szolga sereg suttog, és maga Géci is oly szánakozó képpel mondja sokszor „Szegény leány.“

Semmi sem úgy van, mint volt az előtt.

Nincs soha egyetlen percnyi nyugodalma. Géci szüntelen hordja a hireket Frangepán horvátországi győzelmeiről, néha az öröm egyetlen derűje átragyogja halvány arcát... de aztán még jobban elszomorodik, mint mikor egy percre felhők megől kibukkan a nap, hogy utána annál sötétebbé legyen a természet.

Mily fájdalma lehet egy hölgynek, kinek szüntelen remegni kell egy életért, mely még nem az övé, s még is szüksége van reá, melyet jobban félt, mint saját magáét.

Előtte az imakönyv kitárva, melyből szaggatott hangon zokogja a töredelem és bánat szavait.

„Atyám mindenható, nem zúgolódom, de még is sirva kérdezem, meddig lészen ez igy még óh uram! óh ha bűneimért büntetsz ily kenényen, könyörülj. Irgalomnak Istene, mert megrettentem haragodtól és megtérek hozzád. Uram! ne kisérts erőm fölött, sőt elégeld meg

*) **) Budai polgári lexicon II-ik köt. 80-ik lap.

immár a keserű próbát, s nyugtass meg, hogy habár mindent elvesztek is, benned való hitemet mind végig megtartsam.“

Maga a természet is, mily komoran tekint reá.

A fák szemrehányó sziszegéssel hullatják sárgúló leveleiket, a hideg szelek haragosan látogatnak be hozzá, vagy dúdolnak el vára fölött, látatlan szellem ujjaikkal verdesik, zörgetik a bezárt ablakokat... hosszan zúgva, üvöltve, keseregve, szitkozódva, átkozódva... aztán néha gúnyosan föl fölkacagva, s a hosszú kéményeken keresztül bekiábálva a szobákba.

Judith a vért érzi megfagyni ereiben.

Egy napon gyors futár érkezett Frangepántól, ki jelenté, hogy ura elindulván, nehány nap alatt itt leend.

Oh Istenem, mily öröm hir vala ez.

Tehát megmaradt a féltett élet; igy talán még minden helyrehozható, mentve leend élete és nyugalma!

December elsőjén érkezett a követ hozzá 1572-ben.

Havak óta először borúlt csendes álom sirástól elgyöngült szempilláira.

Van-é valami jelentőségök az álmoknak?

Mondják, midőn a test alszik, s meg van mintegy halva, a szellem kibontakozik ennek belincseiből, össze keres, kutat multat és jelent, s belát a jövendők sötét lepel födte titkaiba.

S a történelem példákat hoz föl, hogy az álmok teljesedésbe mentek.

Jobb volna igy sokszor nem aludni, nem álmodni.

Frangepánt látta Judith maga előtt álmában, fájdalomtól elvadult arccal, esdve nyújtani felé kezeit; szemei az emberfölötti kíntól fénylenek, arca elkékülve, szép délceg tartású feje anyira eléktelenülve, menyire csak a leggyilkolóbb nyavalya képes emberi alakot eltorzitani, ajkai meg megnyilnak, szólni akar, de nem tud, csak szaggatott, nehéz rövid lélekzet szakadozik föl hörgő melléből, kezeit nyújtja búcsúra, úgy akarna beszélni, de nem tud, csak ajkai mozognak, s beszélnek értetlen suttogó szellőszavakat; de a könyek, melyek szemeiből alá omlanak, azt mutatják, hogy a lélek kínokat érez, melyek fölülmúlják azokat, mikkel a test küzd.

Judith együtt haldoklott álmában kedvesével, együtt szenvedte vele a nehéz fájdalmakat, s szálló lelkével együtt érzé repülni a magáét is.

Jobb is lett volna neki előbb meghalni, mint sem megérje a napokat, melyek ezekután következtek.

Négy nap múlva másik hirnők érkezett, ki elhozá a szomorú jelentést, hogy Frangepán Ferenc utjában anyira beteg lett, hogy kevés napok múlva Varasdon megholt december 2-kán 1572. *)

Folytassuk-é tovább is a dráma fejlődését!

Kerecsényi Judithot a leghevesebb láz szegzé kórágyba, s tartá ott hosszú hónapokon keresztül.

Mikor onnan fölkelt, nem volt többé anya!

Könyörült rajta a jóságos ég... irgalmasb volt iránta, mint lettek volna az emberek.

VI.

Vonjuk föl még nehány percig a függönyt, mely a múltat elfödi szemeink elől.

Nikolsburg várában gyászünnepélyhez készülnek a lakók.

Úrnőjök, kit mindnyájan anyira szerettek, akar tőlök elválni, elmenni hol többé senki nem leli meg, lemondva a világról és ennek múló örömeiről, élve csak a múltak fájó emlékének és a bűnbánatnak.

A cselédek, ismerősök, kisirt szemekkel állanak körülötte — Isten veletek... többé nem leszek gazdátok, éljetek boldogúl s szerencsésen, — tördelé Judith gyönge hangon hozzájok.

Azután kifizeté minden cselédnek egész évi bérét, kezet fogott mindegyikkel, s elbucsúzott mindeniktől.

Úgy fájt szive midőn látta, hogy mind azoktól, kiket valaha szeretett, el fog válni, el kell válnia örökre.

Mindnyájan elmentek már, könyes szemekkel, úrnőjük kezét sorba csókolva.

Géci maradt legutójára.

Hasztalan inte szeliden Judith neki is távozót, ő makacsul látszott most az egyszer föltételéhez ragaszkodni, s maradt úrnője szobájában.

Némi joga is volt ezt tehetni, fölhatalmazá erre régi szolgálata, ha nem szerelme.

— Mit óhajt kegyed barátom! — kérdé Judith bánatos hanggal.

— Kérni, mit eddig nem mertem, meghallgattatást!

— Beszéljen édes barátom! — válaszolá a hölgy.

— Évek óta rejtegettem titkomat, esedezem, ne útasitson vissza asszonyom!

— Én már meghaltam a világnak, mi sem érdekel többé, kimélje kegyelmed jövőm nyugalmát.

— Asszonyom együtt nevelődtem föl kegyeddel, együtt nőtt föl szivemben a kegyed iránti tiszta szent szeretet! mely éltem végéig fog keblemben élni... most útasitson vissza, vagy adja csak egyetlen sugarát is a reménynek. Ez végtelenül boldoggá fog engem tenni.

— Miért szólott kegyelmed? miért tette ezutánra kétszerte terhesebbé reám nézve az életet, hisz rég láttam, rég tudtam én ezt, de mit tehetek, ha hasztalan küzdöttem érzelmim ellen, nem akarom megcsalni kegyedet! egyetlen reményem volt, hogy emlékem tisztán fog kegyelmed előtt állani, kit én anyira becsülök, nem akarom megcsalni, eldobom ez örömet is magamtól, s őszinte vallomást teszek kegyelmed előtt.

És a vallomást elrebegé.

— Mindegy Judith — válaszóla Géci — én szeretem kegyedet, s esküszöm Istenemre, úgy érjen legsujosb átka, mint én valaha ezenkivül másra fogok emlékezni.

— Hasztalan vesztegeti kegyelmed rábeszélő tehetségét, én ismerem érzelmeit; napok alatt betelnék kegyed az elért boldogsággal, a mikor aztán mérlegelni kezdené, hogy mit nyert, s ha bár szeretne is, de megbocsátva fogna szeretni, szerelemben pedig nincs szánalom, nincs megbocsátás, s ha van, nincs többé szerelem. Éljen kegyelmed örökre boldogúl, s ha napjai jól fognak folyni, emlékkezzék reá, hogy Isten talán meghallgatta annak kérését, ki teljes életén keresztül imádkozik a kegyelmed életeért, boldogságaért.

Elfordúlva kezét nyujtá Gécinek.

Ez csókjaival halmozá el, s térdre borula előtte.

Judith fölemelé őt magához, s lassú szenvedélytől ment csókot nyomott reszkető ajkaira.

Ez volt utósó csókja az életben.

Másnap eltávozott Nikolsburgból.

Úgy eltünt, hogy soha senki se tudá meg hová lett.

Tágas e nagy világ. Az istennek valamely hajléka enyhet adott tán a zaklatott sziv bűnbánatának.

Géci pedig harc és háborúkban keresett óhajtott halált.

1576-ban lett váradi kapitány és főispán. 1585-ben Báthori Kristóf halála után erdélyi gubernator.

Szerelem fájdalmára legjobb gyógyitó ir a dicsőség balzsama.

Ez volt három sziv szerelmének története.

*) Budai polgári lexicon II-ik köt. 80-ik lap.

Nőhűség.

A nő hűsége drága kő.
Igaz, hogy ritkán lelhető,
De hogy ha egyszer felleled
Aztán osztatlanul tied
S a sirig kebleden ragyog...
Kivéve hogy ha eldobod.

A szerencse.

Mi a szerencse? kegyelemkenyér
Melyet a végzet — vagy mi? — osztogat.
Nem hiába hizik úgy, ki vele él.
Panaszos abból mindenik falat.

Illésy György.

TÁRCA.

SAPHIR.

(Saját memoirejai után.)

De mortuis aut bene, aut nihil!

„A megholtakról vagy jót mondjunk, vagy semmit!“ — ezt javasolja a latin közmondás, s hála a hirneves emberek plutarchjainak, ők leggyakrabban dicsbeszédeket készitenek hű életiratok helyett.

Rousseau „Vallomásaiban“ tolvajsággal vádolja magát; de életirói tömjénezni akarván az újkor nagy bölcsének, kétségbe vonják ezen vallomása igazságát, s igy az őszinteség hires bajnokát csupa udvariasságból hazugságban marasztalják.

Olvasóinkkal jelen sorokban Saphirnak, a hires humorista, s kifogyhatlan élcelőnek ön-életiratából akarunk egy töredéket közölni, hol az elmondottak igazságát nem merjük kétségbe vonni a nélkül, hogy „a megholtról roszat ne mondanánk.“

Nyújtsa nekem kezét az olvasó, — igy szól Saphir a „Blaue Blätter“ekben, — s kisérjen el egy, a Bakony szélén fekvő mezővárosba, mely a sürü erdővel benőtt Csákahegyaljában terül el.

E mezőváros neve Moór, mely régebben gyakori földrengéseiről, ujabban pedig egy nevezetes csatáról lett emlékezetes. A régibb idők évkönyvei azt elfelejtették följegyezni, hogy a „Humorist“ szerkesztője akkoron eme helység határában, a bakonyi erdők árnyában szedegette a vackort, s hogy ott tette papirra első kisérleteit.

Moóron jöttek létre első költeményeim, melyek mint „költészeti csirák“ jelentek meg, s az egyik moóri földesúrnak ajánltattak.

A mit az évkönyvek istentelenül elmulasztottak, jóvá akarom tenni, s jövendőbeli életiróimnak szolgálatot teendő, kissé fölleplezem elmúlt ifjúságom fátyolát.

Én sóárus-bolttal biró mostohaanyám házában laktam.

Néhány év előtt bizonyos művész lerajzolván ifjúságom tanyáját, azt a képtárlatban szemlére tette ki. Megvagyok róla győződve, hogy az érdemes művész engem akart kiszatirizálni, mert a ház kapuja elé egypár ökröt is festett.

E ház első emeletén volt egy szoba, melyet én számtalan részre osztottam; korommal tudniillik vonalokat húzva a talajon, elválasztottam egymástól a háló-, iró-, ebédlő-, látogató- s irószobát, nem különben a könyvtárt.

A hálószoba legjobban felelt meg föladatának; az irószoba már kevésbbé; de legkevésbbé az ebédlő, — a menyiben igen sovány ebédekkel kellett benne beérnem.

Mostohám, — különben talpig derék egy asszony, — az étkezés dolgában nagy hive volt a homeopathiának; elve volt, hogy a mi előidézi az éhséget, az üzze is el azt, t. i. az üres gyomor. — A hús méreg, — ezt szokta mondani, — mert a hús vért csinál, a vér gerjedelmet okoz, a gerjedelem bűnre vezet, a bűnt pedig büntetésül koplalás követi. Bűnhődjünk tehát a bün elkövetése előtt, igy legalább nem kell pénzt kiadnunk a büsért!

Ez volt a húsróli tan.

A szárnyas állatokróli tan igy hangzott: a borjú, liba, csirke stb. az állatok „éretlen gyümölcse.“ Ezektől csak fölfuvódik az ember, s nem lakik jól; az ember pedig ne legyen fölfuvalkodott!

A halakról ezt tanultam: A hal vizből él, tehát a gyomorban ismét vizzé válik; gazdálkodási szempontból azért halevés helyett legtanácsosabb vizet inni!

Konyha-gyógyszertárunkban egyedül a növényország három nagyhatalmasságának jutott hely, u. m. a burgonya-, saláta- és spinátnak. Bab, borsó és lencse voltak a középállamok.

Egy szép májusi reggel a fölkelő nap s az üde lég szokott sétámra, a Bakony világosabb részeibe vonzott, hol azonban Kis-Bér felé kissé mélyebben találtam a rengetegbe behatolni.

Ama számtalan út, mely az erdőség homokos talaján keresztül-kasúl vágta egymást, lassankint mindig messzebb s messzebbre vitt, s én gondolatimba mélyedve mindig távolabbra jutottam azon gyalogösvények egyikén, melyet valami rőzse szedegető törhetett itt keresztül, s álmadozásaimból csak akkor ébredtem föl, midőn az út egyszerre egészen megszünt előttem, s igy nem mehettem tovább.

Körültekintém. Csakhamar észrevettem, hogy nem tudom magamat tájékozni. Az erdő ezen része egészen idegen volt előttem, s azt sem tudtam bizonyosan, mily irányból jutottam ide, s azt még kevésbbé, mily úton fogok innen kijutni. Ezen idők szerint azonban nem volt tréfadolog a roszhirü s végnélküli Bakonyban eltévelyedni.

Órám szerint mintegy másfél mérföldnyire távoztam el Moórtól, s bár emlékeztem rá, hogy Kis-Bér felé irányoztam lépteimet, de miután az útat eltévesztettem, épen úgy neki indulhattam Babylonnak is.

Első gondolatom volt, hogy fölmenjek egy dombra a vidék körültekintése végett; a gondolat azonban meg volt, de a domb nem.

— Az egész erdő területe Győr, Veszprém és Moór közt egy nagy sikság. Igy tehát a nap irányában tovább vándoroltam bozót, vadszeder, s ezer éves fák közt.

Eszembe jutott végre, hogy felmászszak ezen ezer karú óriások egyikének koronájáig, a honnan talán majd tájékozhatom magamat.

Azon időben, tisztelt olvasó! a „Humorist“ szerkesztője, még oly testalkattal birt, mely a famászásra mintegy teremtve látszott lenni. Akkor még oly sovány voltam, mint a bőjti ebéd, és oly ruganyos, mint a sajtótörvény.

Feljutottam tehát a magasba, de nem csúszás — hanem fáradságos iparkodással. Fokonkint jutottam állásomra.

E magas pontról azonban a nagy égen, s a fák tengerén kivül egyebet nem láthattam, s már minden vigasz nélkül le akartam szállni a fáról, midőn mintegy negyedórányi távolságban vékony, kékes füstszegélyeket pillantottam meg.

Meg vagyok mentve! — kiáltottam fel örömmel, — mert a hol füst van, ott tüz is lesz, s a tűznél bizonyára emberek találhatók.

A magas fáról lekúszva, a legnagyobb elővigyázattal mentem a füst irányában; az erdő itt világosabbnak tetszett, s csakhamar egy tisztás helyre értem, hol különös látvány kinálkozott szemeimnek.

A zöld gyeppel boritott tisztást egy homokos árok szakasztotta meg, melyből azonban egyes fatörzsek nyúltak ki. Az árok partja, s az erdő széle közti apró bokrokra vászondarabok, ingek, kendők sat. voltak száritás végett felaggatva, s egy lánggal lobogó tüzrakás körül egy barna csoport látható azon talányos nomad népből, mely mintegy élő hagyomány vándorol keresztül a világon, s melynek létezése s története nem a legkisebb csodák közé tartozik.

Egy vagy két cigány család volt ez, mely ideiglenes sátorfáját itt ütötte fel.

Midőn a sürüből kiléptem, legelőször a rajkók pillantottak meg, s szöktek elém, mire a kis tanyán azonnal minden mozgásba jött; a férfiak s az asszonyok körülfogtak, s ezer kérdéssel kezdének ostromolni; ki vagyok, honnan jövök, s mit keresek itt?

A bolond is sokkal többet kérdezhet, mint a mire tiz bölcs megfelelhet; de a cigány, kivált a Bakonyban bizonyára többet kérdezhet, mint a mire akár tiz költő képes felelni.

De én már előre elkészültem a kérdésekre, s azért igy feleltem:

— Én Moórból való vagyok, s harmincan vagyunk itt az erdőben, kiket az uraság annak kikémlelésére küldött, hogy menyi gubicsot adnak a fák az idén, mert győri kereskedők e végből kiakarják az erdőt bérelni. Uraságí hajdúk is vannak velünk, — folytatám, — s miután én e tájon tüzet pillantottam meg, ide fordultam, hogy rágyújtsak a pipámra.

A cigányok közti rövid mulatásom után az erdőből egy fiatal leány jött felém sietve, kinek léptei alatt alig hajlott meg a fü.

Ez Cinka volt, a vajda leánya. Cinka ideálja volt ama szép néptörzsnek, mely alkata, s tagjainak arányában a tökély bélyegét viseli magán, s melynek deliségét erzredéves vándorlása, s viszontagságai sem voltak képesek eltörülni.

Cinka hollófekete haja hosszú fonadékokban hullott alá vállaira, s ruganyos keblére. Arcából két szem ragyogott elé, melyek mint fekete gyémántok villogtak, s biborszinü ajkai közül úgy tüntek elő szép fehér fogai, mint gyöngysor a biborpaláston.

— Cinka, — szólt a legidősb cigány, — ezen úr moóri, a hova mi is készülünk. Ő jövendőt akar általad magának mondatni.

Cinka rám tekintett, s megfogta kezemet, a melybe egy huszast tettem. Mig ő tenyereim vonásait vizsgálá, s a szokott cigányjóslást elmondá, alkalmam volt e vad teremtmény különös báját csodálhatni, s egészen beléje bolondulni.

Midőn jóslását elvégezte, erszényem egész tartalmát Cinka kezeibe üritém, azon megjegyzéssel, mikép azért csak egy falat kenyeret kérek, s aztán sziveskedjék nekem a Moórba visszavezető útat megmutatni.

Erszényem kiüritését nem számitás nélkül tettem, mert ezzel meggyőződtettem a cigányokat, hogy többel már nem birok.

Cinka kérdőleg tekintett a vajdára; ez elvette leánya kezéből a pénzt, még egy másik more dohányomat saját zacskójába rakta el.

— Nos, menj Cinka, s mutasd meg ezen úrnak a legközelebbi útat, — szólt a vajda.

Cinka majd előttem ment, majd meg mellettem, a mint azt az erdő sürüsége megengedte, s nekem alkalmam volt e szép test arányát, s mozgékonyságát, hajlóságát bámulhatni.

De nem akarok unalmas lenni, azért még csak azt jegyzem meg, hogy Cinkától elbucsúzásomkor levettem tarka nyakkendőmet s azt vállaira boritottam. Cinka megigérte nekem, hogyha majd Csákán ütik föl tanyájukat, Moórnak szomszédjában, engem azonnal meg fog látogatni.

S valóban úgy is történt. A kis csapat Csákára költözött, hol hónapokig maradt, s én nagyon gyakori vendége levék e kegyes községnek.

(Vége következik.)

Budapesti hirharang.

* A magyar kertészet-társulat virágkiállitása múlt szombaton nyilt meg, s mire e sorok napvilágot látnak, már be is záratott. Nem nagy kár érte; alig egy két tekintetben elégitette ki ama várakozást, melyet egy már szervezett társulat kiállitásához kötöttünk. Mondják, hogy a kiállitás szegénységét leginkább a habozás okozta, mert némelyek nem akarták a kiállitást megtartani; azonban az mégis megtartatott. Igy csak a terményeket osztálya mutatott föl nehány érdekes cikket; ezek közt kitünő szépek voltak ama ritka szépségü szamócák, melyeket „Nefelejts“ kollégánk kétségkivül bájos olvasónői mosolygásához fog hasonlitani. A bemeneti dij nagyon magasra volt csigázva, egy jegy 50 kr; e dijt azon csekély élvhez képest, melyet a kiállitás nyújtott — igen magasnak kell mondanunk.

* A „Szépirodalmi Közlöny,“ mely eddig hetenként kétszer jelent meg, jövőre havonként fog kétszer megjelenni. E megjelenési reductiót a szerkesztő a mostani időkkel indokolja, melyek a szépirodalomnak nem igen kedveznek. A közönségnek tudjuk, nem lehet magát a mostani nagy világesemények hatásától elzárni, de ugyanakkor igen roszul cselekszik, ha nemzeti müvelődésének eszközeit magától eldobja. A Sz. Közlöny a közönség hidegségét annál kevésbé érdemli meg, mert tudjuk, hogy jelenlegi szerkesztője azt csak áldozatokkal, s igen kevés előnynyel vette át; dacára azonban e körülménynek, a tartalmas laphoz igen jelentékeny előnyöket csatolt, melyek valósitásukhoz mind igen közel állanak, s hogy eddig is késtek, okuk nem a szerkesztő, hanem a bizományosokban fekszik. Figyelmeztetjük a közönséget, hogy midőn a háború által érdekeltetik, ne folytasson saját mivelődése ellen háborút.

* A „Mind álarcban“ cimü uj opera, melyre a nemzeti szinháznál készülnek, Perottitól való. Ezen operának, mely közelebb Rómában igen tetszett, nálunk annál nagyobb sikert jósolnak, mert Benzának igen jó szerepe lesz benne.

* Tóth Kálmán 100 aranyat nyert drámájára, az „Egy királyné“ra folyvást készülnek. A főszerepek igy vannak kiosztva: II-dik István király: Feleki; a királyné: Jókainé; Iván bán: Lendvai; Bors ispán: Rónai. E darabnak átalában nincs nagy személyzete, s igy a vidéki szintársulatok is, átirások nélkül eljátszhatják.

* A lapok nagyon panaszkodnak a nagy por ellen, mely a közelebbi szeles időkben a közönséget megvakulással fenyegette. Hát az hogy tetszik, mikor a Komlóban a buldogokat, a közasztalnál a vendégek elé szánt tányérokból etetik. A főváros, mely oly sok tekintetben oly szépen csinosúl, halad, csak a nagy portól és a még nagyobb buldogoktól nem tud megszabadulni.

* Ballagi Mór május 2-dikán tartotta az akademiában igen jeles székfoglaló beszédét. Ugyanekkor Czuczor rendes tag, némi töredéket olvasott föl a mássalhangzókról irt értekezése egyik önálló feléből. Érdekes volt különösen a magyar palóc szójárás, és a francia kiejtés közt föltüntetett hasonlat. A tegnapi akademiai ülés tárgyai voltak: Csengery Antal rendes tag értekezése „Az őstörténeti tanulmányok nemzeti érdeke, s a scythák nemzetisége;“ továbbá Purgstaller r. t. értekezése a „Fejlődés eszméjéről,“ és Bartal György t. tag értekezése „A magyar vérszerződés, s a csiki székely krónika.“ Az akademiai tagok beköszöntése szépen halad előre, s nem sokára Jókai és Arany tartják fölolvasásaikat; Jókai — ha jól tudjuk — Zrinyiről, a költőről, Arany pedig „Bank bán“ról fog fölolvasni.

* A cs. k. postahivatal tudatja, hogy a háború kiütése következtében a közönséges levél és szekérposta járása Szardiniába föl-függesztetett, s e miatt levelek, és csomagok föl nem vétetnek, s ha a levéltartó ládikába Szardiniába szóló levelek találtatnak, azok a postahivatalnál letéve maradnak. Kivétetnek mindazon tudósitások és küldemények, melyek az olaszországi hadsereghez vagy ott levő polgári egyénekhez szólnak: ezek a tábori postával szállittatnak el.

* A lapok emlitették, hogy új apró papirpénzek, nevezetesen 5, 10 és 25 krajcárosok jönnek forgalomba; e hir azonban legújabban desavouáltatik.

* Erdélyi János a „Sárospataki füzetek“ szerkesztőségétől visszalép; azonban e derék vállalatnak jövőre is munkatársa marad.

* Mig a regények, versek, s a többi szépirodalmi és tudományos könyvek zavartalan békességben hevernek a könyvárusi árupolcokon, addig az olaszországi térképek hihetetlen menyiségben kelnek el; egy könyvárusnak minden eféle térképe pár nap alatt elfogyott; megrendelt azután Bécsben újra 600 at; de „quid hoc ad tantam sitim,“ a 600 térképet egy óra alatt elkapkodták, s a könyvárusnak csakhamar szemrehányásokat kelle hallani, hogy a közönség igényei iránt kellő figyelemmel nem viseltetik. Most a könyvárus maga metszeti ki itt helyben a térképet, s aztán nyomatni fogja infinitumig. Még a csecsemők is politizálnak a dajkák karján; tegnap egy telegrafsóvár barátunk saját füleivel hallotta, midőn egy csecsemő azt mondta hogy: Po-Po (egy jelenleg nevezetes olasz folyó neve) — telegrafsóvár barátunkat még maiglan sem győzhettük meg arról, hogy az ártatlan csecsemő csak azt mondta, hogy: Pa-pa!

* A helybeli gőzösök Ó-buda és Pest közt ezután már reggeli hat órától kezdve közlekednek.

* A Sz. István-társulat nagyszerü encyklopediája nem sokára megindul; az első kötetek már sajtó alatt vannak. Az egylet tagjai havonként százával szaporodnak.

* Berecz Károly a V. Ujságban Ferenczy István, nagy tehetségü elhunyt szobrászunk arcképét és életrajzát közli. Az életrajz végén azt emliti meg, hogy Ferenczytől nehány érdekes mellszobor maradt hátra, melyeknek a legillőbb helye nemzeti múzeumunkban lenne. Ohajtandó, hogy e becses darabok múzeumunk számára megszereztessenek, s Ferency „Pásztor leányával“ együtt egy külön terembe helyeztessenek, mely az elhunyt müvész iránti tiszteletből „Ferenczy-csarnok“ nevet viselne. Ugyan e célból óhajtandó, hogy Ferency István életnagyságú hü arcképe, melyet Latkócy jeles festészünk készite, szintén szereztessék meg, s e csarnokba tétessék be.

* Győrött most német szintársulat müködik, mely előadásait a „Tägliches Brod“ cimü darabbal kezdé meg. Nem csodáljuk — jegyzi meg egy laptársunk, hogy oly tősgyökeres német városban egy német szintársulatnak először is a „mindennapi kenyér“ jut eszébe.

* A piaci apró fináncérek most már nem csak a huszasokat, hanem a hatosokat is eldugdossák, s aztán csak agio mellett eresztgetik ki. Ezen legujabb financiális operációra kemény tilalmat bocsátottak.

* A fővárosi redout épitése békésebb időkre halasztatik; hanem annál erősebben dolgoznak a székesfehérvári pályavonalon; a talajmunkák be lévén végezve, most a felső épitésekhez fogtak: a pályaudvarok, állomásházak, áru csarnokok, sat. épitéséhez, melyek a B. H. szerint ajánlattétel utján ide való szakembereknek adattak ki.

* A Delejtüben következő „beküldetett“ cikket olvasunk: Tisztelt szerkesztő úr! Engedjen ön az ideiglenesen itt letelepült Karagyorgyevics Sándor. Szerbia volt uralkodó hercege, f. évi april 14-én ujon született fiával, Arzénnal húsvét hetfőjén a temesvári keleti egyházban végbement keresztelésről becses lapjában nekem nehány szót. — Nem akarom a fejedelmi keresztelési ünnepélyt leirni, melyen a Csernovics család diszmagyar ruházata a diszmenet alkalmával különösen kitünt, egyedül annak történelmi nevezetességét emelem ki, melyet ezen ünnepély azon körülmény által, hogy egy ős szerbmagyar család fia, hazánkban s itt is mint volt temesi gróf s főispán tisztelettel ismert szép szellemü Csernovics Péter, tartotta mint keresztapa a herceg ujonnan szülöttét a keresztvizre. Sajátságos e két főüri családnak e találkozása hazánkban, Karagyorgyevics herceg fia a hős Czerny Györgynek, Szerbia megszabaditójának. Csernovics Péter pedig azon család ivadéka, mely Montenegronak hercegeket adott, s mely hazánkban a történelem szerint Csernovics Arzén patriarchával vette kezdetét, ki királyi meghivás folytán telepité le az aldunai s bánsági szerbeket hazánkban. Csernovics Péter a volt főispán és temesi gróf, kit köztünk oly rég nem láthatánk, s kinek ős deli külseje s diszes magyar nemzeti öltözete most annál kellemesebb benyomást tett a jelen voltakra, soha nem felejté el ugyan szerb származását, de azt nem is választá el a magyar haza igényeitől anyira, hogy sok magyar főür, ki magát Árpád vezéreitől származtatja, példát vehetne tőle tántorithatlan hazafiságban és családja neveltetésében. — Szép jelenet volt az ifjú Arzén herceg keresztelése mellett ily tekintélyes két szerb fő urat hazánkban egyesülve látni; ily férfiakat a magyar mindig szivesen üdvözölt hazájában, s miként a történelem igazolja, minden viszontagságaiban örömmel karolá föl őket.

Vidék.

Maros-vásarhelyi tárca.

(April 22.)

(Humoristico-satyricus vásári árkeletek; a perecárus fiúk desarmirozása. — Szapuló egyleti expectoratiók és szinészeti hirek. — Még egyszer irodalmi hirek.)

A pezsgő élet zajló szinhelye: a virágvasárnapi vásár. Ezen sokadalom rendszerint a legsilányabbak egyike, és most sem akart kivételeskedni; egyfelől az esős idő, másfelől meg a háborús hirek okozták, hogy a küszöbön álló tavasz dacára sem a szűszék, sem a legszükségesebb bádog kannák árkelete cseppet nem változott; a sárgarépa és burgonya részvények tetemesen alábbszállottak, nem kevésbbé a krinolin-papirok is, habár az acél a kilátásban levő harc és háború miatt magasabb áru lesz; a szalma megdrágult, mert a politikai lapok a Times-től elkezdve a „Sieb. Bote“-ig naponta egy egy millió mázsát elcsépelnek belőle; szénát se lehet kapni már, miután a politikai zürzavar a félvilágot lóvá teszi; a szappan nem ér semmit, mert a mai világban a nélkül is megmosnak az embereket; az órások semmit sem árultak, mert mindenki hiszi, hogy a nélkül is tudja, hányat ütött az óra; az aranymüvesek sem jártak jobban, mert, miután „nem mind arany, a mi fénylik“, a mostani világ bronze-zal is beéri; a képárusok is megbuktak; mire való a kép, miután a félvilág képmutató?

Rendkivüli jelenség gyanánt azt is fölemlithetjük, hogy e vásárkor igen kevés sósperec adódott el. Hja, a körülmények változnak, az idők fordulnak; eddigelé sipolhattak a perecárusok, most vásár előtt pedig desarmirozták szegényeket, érthetően szólva, a sipokat elszedték tőlök, mert a város utcáin esténkint monstre-concerteket adtak, azóta a sipitó siphangok helyett élő hangon zeng fülünkbe: „tessék friss sósperecet venni!“

Sok a jóból is megárt, hát még a roszból? Ezen meggyőződésben félbe kell hagy-

nunk vásári munkánkat. — Tekintsünk most egy közhely belsejébe. Nyilvános kert — — fa nélkül; különben árnyék elég van, mert a közönség gyülpontja: a két kugli jól bé van födve. Mind együtt vannak itt ők; ők: a szapuló egylet tagjai, kiket két évvel ezelőtt a „Hölgyfutár“ olvasóinak bemutattunk. Együtt vannak egytől egyig „wie die Ritter von der Tafelrunde“; itt csak lesz szüretünk. Az elnök megszólal; figyeljünk:

— Te város hir harangja referálj röviden és velősen.

A megszólított rögtön hozzá is fogott:

— Múlt vasárnap egy suszterlegény hat inexpressiblet és ugyananyi mellényt vett föl; igy fölkészülve a piacon álló első bérkocsiba ült egy társával: én azt hittem, hogy a mülovaglók által produkáltatni szokott metamorphizáló „prinz“-et fogja utánozni a szekérben. Világos, hogy a második bérkocsiba vetettem magamat és utána hajtattam. Az első koresmánál megállott és az első pár inexpressiblet itta el: a második és harmadik koresmánál a második és harmadik párt; a negyediknél hasonlóképen; onnan a szenes prókátorhoz hajtatott, kihez az ötödik párt zálogba tette, hogy a bérkocsist kifizethesse, azután pedig per pedes apostolorum a helbergre baktatott, mert — mint tőle megtudám — jelenleg conditio nélkül van. Mindebből azt tanultam, hogy a suszterlegényeknek is lehetnek grandseigneuri passiói!

— Referáló úr tizenegy darab piculát fizet a szapuló egylet pénztárába, mert előadásában tizenegy idegen szót használt, — egyletünk egyik főcélja, tisztán magyarul, nem pedig zagyvalékosan beszélni.

— Fizetem, ha az elnök úr is lefizeti a két piculát a „referálj“ és „referáló“ nem tiszta magyar szavakért.

— Helyes, még megérjük, hogy a ma bégyülendő büntetéspénzből a „magyar classicusok“-at is meghozathatjuk. — Read — folytatá az elnök egy más taghoz fordulva — a vendéglői eseményekre való felügyelet van bizva. Szólj, mit böngésztél?

— Egyet tudok, de ezen egy fölér más tizzel. — Bál — engedelmet kérek — táncvigalom volt a „vörös kereszt“-nél; én is befordultam; a társaság magas kedvü volt; a borozás azonban leginkább a mellékszobában folyt; az ivók, egyet kivéve, mind csizmadialegények voltak; képzelhető meglepetésem, midőn látám, hogy ezen egy, az eredeti büszkeségéről ismeretes N. N. volt, ki az egész társasággal „bruderschaftot“ ivott (már e szóért én is leteszem a piculát); kivánesi valék, mi lesz ebből; N. N. magához szólitotta a korcsmárost és az elfogyott bor egész árát kifizette; öt perc múlva azonban visszajött és új „tegező“ társait következőképen szólitotta meg:

— Nekem úgy tetszik, hogy az imént per te stu lettem veletek; én még egy veder bort fizetek, ha a bruderschaftot visszaisszátok.

A társaság erre is ráállott, és igy szent lett a békesség.

— Gyülésünk célja nemcsak szapulni, hanem közügyeket is vitatni. Ki tud valamit az idejött szinésztársulatról? Egyfelől azt irják a hirlapok, hogy Havi jön ide; másfelől meg azt beszélik, hogy bizonyos Poleretzki vagy Bodnareszki Nagy Mihály már itt is van, hogy husvét másod napján meg is kezdje a szini előadásokat. Adj fölvilágositást te rajongó müpártoló.

— Anyit tudok, hogy Havi ide akar jöni, de julius elseje előtt már hiába fáradna, mert Nagy Mihály úr már birja hat hétre az engedélyt; anyit is tudok, hogy ezen úr soh'se volt szinigazgató, de még nem is szinész; ahhoz azonban nekem semmi közöm; engem a dolog érdekelt és igy sikerült, a városi elöljárósághoz béadott társulati névjegyzéket megszereznem, im itt van: férfiak: Nagy Mihály igazgató, Simonyi rendező, Bokor karmester (?), Szentkuti ügyelő, Zejk Elemér szerelmes, Bihari detto, Mészáros, Lenkei, Barna, Szöllősi, Senyei, Morvai, Jenő, Váradi, Tar = 15; nők: Szabóné, Lángh Mari, Sepsiné, Nagyné, Bokorné, Lenkeiné, Berzevitziné, Morvainé, Barna Kati, Bakos Eszti, Barnáné, Bánhidi Emilia, Pataki Róza = 13. A személyzet megvolna — papiron; ámde valjon a személyek magok is eljönnek-é? az megint más kérdés, miután jól értesült emberektől hallom, hogy az új igazgató pénzviszonyai nem a legfényesebbek; valamint az is más kérdés, ha vajjon ezen társulat el fogja-é feledtethetni a marosvásárhelyiekkel, hogy miatta a kolozsvárit kell nélkülöznie? Azt hiszem, mindnyájan örvendenénk, ha ezen társulat is megfelelne hivatásának.

— Eleget tudunk. Tollvivő úr, irja be a jegyzőkönyvbe, hogy a múlt héten két ember fölakasztotta magát, és hogy ugyan akkor két izben égés volt a városban. Uraim! vége van az ülésnek; husvét harmad napján ismét együtt leszünk; isten velünk; a viszontlátásig. — —

A szapuló egylet tagjai eloszlottak. Lássunk mi is dolgunk után. A „Hölgyfutár“ 45-dik számában megjelent tudósitásunkat, az erdélyi irodalmi hireket illetőleg a „Kolozsvári Közlöny“ dementirozza. Enmentségünkre ismételjük, hogy a dolog úgy áll, a hogy mi megirtuk, mert nekünk eszünk ágába sohasem jutott és nem is fog jutni, oly hirlapszerkesztőségi combinatiokat a világba küldeni, a melyeknek urát nem adhatjuk; hogy pedig az általunk közlött terv nemcsak nem hir, hanem fait accompli volt, arról kezeskedik azon úr jelleme, ki azt velünk közlötte.

Náprádi Y. Z.

Vegyes.

* Karr Alfonz levele Nendtwich Károly úrhoz.

A költőknek majd minden álmuk beteljesedett.

Tündér-regék, melyek minket elbájoltak, de nem fogják érdekelni gyermekeinket, mindennapi dolgok.

Világos, hogy halad az emberi értelem, legalább a jóllétet, kényelmet és bizonyos gazdagságot illetőleg.

Világos továbbá, hogy az ember, emberi méltóságát, melyet teremtésekor kapott, és mely már jó ideje, hogy parlagon hever és csak szellemi: ujra hatalmába keriti.

Régi zsarnokait: a tüzet, vizet és villámot meghóditja számára a tudomány; a tüzet és vizet kocsiba fogja; a villám akaratának hódol.

Ez pedig még csak a kezdet.

Mindazt, mit a költők megirtak, létesiteni fogja a tudomány.

A valódi költők bármely gondolata — nem értem a versfaragókat — egy leendő tény hasadó hajnala.

Minden kimondott eszme: földben szunnyadó magszem, mely csak a termékenyitő eső és éltető napsúgár után sóvárog, hogy kihajthasson.

Számtalanszor nevezzük balsorsnak a gondviselést, mely a haladás lépteit sietteté, mivel értelmi szemeink láthatára csak addig terjed, a meddig életünk.

Nem régen volt, még jól emlékszem, egy csűrt láttam égni. A csür a lángok martaléka lőn; helyén a földet jó mélyen fölásták, hogy alapzatát fölszedjék; ezen feldúlt és hamvval megtermékenyitett földből kihajtott nehány makk, mely ki tudja mióta volt idetemetve.

Midőn az egyiptomiak, mintegy tezenötszázzal K. e. királyaikat a pyramisok alá temették, bizonyos menyiségü búzát is tettek koporsójukba; nos!... ezen fogoly búzaszemek türelemmel bevárták Buonaparte tábornok egyptomi hadjáratát, mely alkalommal Denon egypár mumiát hozott Franciaországba, melyek nem éppen legkellemetesebben diszitik müzeumainkat. Ekkor reá akadtak a fentebbi búzára is, melyet a földbe vetettek; abban szépen kicsirázott és gazdagon termett.

A gondviselés sorában, a hol a tudomány dicsősége, mely ugyan keveset nyom a mérlegben, jóval meghaladja a hóditások diadalát, ki tudja, valjon az egyiptomi hadjárat, az „Institut“ és a háborúnak nem az volt-é rendeltetésük, hogy egypár búzaszemet megóvjanak az enyészettől. Ki bizonyos benne, hogy nem azon pereben értek-é mindezek célt, melyen túl már ezen búzaszemek elvesztették volna csirázó képességüket?

Éppen igy vannak eszmék is, melyeket eltemetnek és elzárnak, de majd mint terebélyes fák árnyékot fognak adni, vagy mint búzaszemek népeket táplálni. Ismétlem ennélfogva, hogy bármely leirt eszme egy leendő tény hajnala. A költők azon egyének, kik a dombtetőn állanak, holott a többi emberek a sikságon ülnek vagy fekszenek: messzebb terjed láthatáruk.

Vannak csudák, melyek most bámulatra ragadnak, nemsokára már csak gyermekségeknek fogjuk tartani. Napjainkban hegyeken haladnak át a vasútak; lesz idő, mikor a hegyeket fogják eltenni láb alól, mint valamely útban lévő kavicsot. Mindezek még parányi dolgok. A léghajók utóvégre meghódolnak a tudománynak, befejezvén azt, a mit a vasútak már megkezdettek; azon békés forradalmat tudniillik, melynek létrejöttét, még a forradalom iránt ellenszenvvel viseltetők is pártolásuk- és közremüködésükkel elősegitik. Ezen forradalom szükségtelenné teszi az országok határait, megszüntet nemzetiséget, gyülöletet és háborút, eredménye pedig az egész föld egysége leend.

A tüz, viz és villám az embernek még inkább hatalmába kerül; nagy fontosságú célokra fordithatja: a tüz és viz az igavonó jószágot fogja helyettesiteni és a földet fogja müvelni; a villám előáll, hogy a növényzetet siettesse; az ember kénye kedve szerint elő fogja idézhetni, vagy el fogja enyésztethetni a fellegeket, a mint éppen árnyékra lesz szüksége vagy sem; a nap, eső és szárazság, azon kor földmüvelési minisztereinek fogja teljesiteni parancsait és akaratát.

Oh mi dicső lesz ezen jövendő világ, az élet mily csupa gyönyör, a lét mily kellemes és kényelmes lesz benne!

A költők álmaknak vélt álmai itt beteljesednek; mindennapi lesz a kék rózsa, pirosat keresve sem lelhetni.

Azokat, kiket bolondoknak tartottak, bölcsekként fogják tisztelni.

Egyhangúlag elmondják majd róluk, hogy már jó eleve látták kelni a napot, melyet a sokaság észre sem vett.

Vagy hogy az Isten előlegesen meghivta őket a jövendő nagyszerü ünnepeire, mint egy impresario meghivja a nagy próbára a legjelentékenyebb és kompetensebb egyéniségeket.

Majd mind egytől egyig igy kiált: csak a költők, az ábrándozók, a mély gondolkodásuak és útapisták szoktatták meg az emberi eszet, hogy nagyra törjön.

A különböző korok bölcseit illető helyeikre utasitják, bölcseségüket pedig, mely csak a szenvedélyek, vagy is az erő lerontására volt épitve, kinevetik az emberek.

Kinek jut majd eszébe, Berryernek az akadémiában mondott szavait: „l' écrivain élève autour de lui un monde ideal“ ismételni.

Elég sokáig nevezték már ábrándosnak azt, ki előre látott.

De mig az ember a jólét ezen haladásához szabja eszét, önmagán eredeti mütétet követ el, nem különb ő azon kertésznél, ki, hogy barackfáin nagy gyümölcsöket nevelhessen, már márciusban levagdalja viráglepte ágait, melyek rózsaszinnel hintik be a földet.

A szeretet és barátság már csak cimbo-

rák és cinkosok; az önzéstelenséget, önföláldozást, a költészetet lenyesik, mint oly ágakat, melyek haszon nélkül fogyasztják a fa nedvét.

Vagy is inkább az ember átalakul; férfikora gyümölcseit nem előzik meg többé tavasza tündöklő virágai, a gyümölcsök nem egyebek, mint hagymák, melyek a föld rejtekeiben fejlődnek és érnek, szép szinük és illatjuk nincs.

Nem gyönyörüségének él többé az ember, minden szenvedélye csak abból áll, hogy mikint rendezhesse és instruálhassa újra a földet.

Mig az ember környezete mindenkép csak gyarapodik, hogy van az, hogy ő maga törpül?

Testileg gyámoltalanná, nyavalyássá és kiaszottá lesz az emberi nem.

Van é csak egy francia is jelenleg, ki I. Ferenc vas fegyverzetét viselhetné?

Ne kutassunk messze; figyeljünk csak az ujoncozásra. Vannak megyék, melyekből 50 év előtt óriás magasságú katonák kerültek, most illető ujoncaik 4' 10''-nél nem magasabbak.

A házasság nem egyéb pénz-üzérkedésnél; szegényebb sorsú hajadonok férjhez se mehetnek. A női pazarlás oly fokra hágott, hogy annak, ki nősülni akar, ugyancsak gazdagnak, és szerelmesnek kell lenni.

A férfiak mindinkább puhulnak; hajukat fejszoritó alatt viselik, csipkével és ékszerekkel rakodtak.

Csak is egypár nőben van még meg a férfiasság némi nyoma.

Fukarrá ennekelőtte csak 60 éves korában lett az ember; valamirevaló csalóvá pedig 40 év előtt soha.

Tegyük még hozzá, hogy minél jobban tökélyesedik a physikai világ, azon mértékben fognak az emberi élet fentartására szükséges élelemszerek.

Van egy cryptogama — a Botrytis — mely majd valamenyi burgonyát kisziv; nemsokára csak egyedül ő fog burgonyával élni.

Ha az ember jól fontolóra veszi, biz ő is halálos beteg. Ezen ragályos nyavalyája pedig az: oïdium pecuniae, garas=Botrytis, meg a tallér=uredo.

Hogy ezen nyavalya nemhogy csökkenne, sőt naponta jobban elharapódzik és anyira elbutitja az embert, hogy bússá, gyülöletessé, gonoszszá és kincsszomjassá teszi, úgyanyira, hogy másoknak, sőt önmagának is terhére van.

Hogy az ember nem fogja föl a tudományokozta haladás célját, vagy ha föl is fogja, céljához nem megfelelőleg használja föl.

Mindezekből világos, hogy a jelenbeli, a velünk egykorú és hozzánk hasonló ember nem méltó azon világra, melynek tökélyesitésén fáradozik. Hogy ő nem lehet azon templom istene, melyet ő emel, mert azon ocsmány majomhoz hasonlitna, melyen a regebeli herceg elszörnyüködött, midőn lazurkő palotában látá.

A jelenbeli, a hozzánk hasonló ember a jövő világnak csak kárpitosa és diszitője. Ha ezen világ meg lesz teremtve, neme el fog veszni a földről, melyről már kezdenek kiveszni az ő durva létezésére szükséges élelemszerek.

Egy nemesebb teremtmény, a világnak valódi királya fogja az ő helyét diadallal elfoglalni, és a mostani emberi nem minden válfajából egy him és nőstény, kellően kitömve lesz látható a múzeumokban, üveg alatt, mint a mastadonok, dinotheriumok és még más, már kiveszett és özönvizelőtti állatok.

Ez a világ sora. A mohok sziklákon teremnek, melyeket zöldbársonyukkal vonnak be. Elvesznek; maradványaikból lesz a harasztok megteremhetésire szükséges föld. Ezek még tökélyesebb növényeknek készitik el a földet és nehány száz év mulva kőrös-, tölgy- és gesztenyefák terjesztik ki fölötte lombjaikat. Meglehet az ember is nemsokára bevégzi szereplését. A tökélyesedet világ ki fogja őt utasitani magából, mint olyat, ki nem méltó a jogszerü tulajdonos érkeztét bevárni. (Nkt.)

* Egy virtuoz evő.

Hamburg vidékén van egy hires ember. Neve D..r..n. Hirét annak köszönheti, hogy kitünően — eszik. Hiába, sok út visz magasra. Különben meg kell adni, hogy páratlan egyéniség, s a tojás-étket különösen tudja pusztitani.

— Hatvan keményre főzött tojást megeszem, mondá a minap fiatal emberek társaságában.

— Lehetlen, kételkedék az egyik fiatal ember.

— Tehát fogadjunk.

— Jól van, tiz üveg pezsgőbe, „carte noir Röderer"-be.

Este a vendéglő tele volt tanúkkal, kik a hires evő hős kisérletére kiváncsiak voltak.

D—r—n úr a hatvan tojást finoman összevagdaltatá, megsózta, megpaprikázta, friss vajat tett reá, s négy adagra felosztá.

Az első adagot tiz, a másodikat tizenkét, a harmadikat tizenhat, és az utósót huszonkét perc alatt fogyasztá el, s dicséretére mondhatjuk, hogy még csak étvágyát sem rontá.

Azóta D-r—n úr még hiresebb ember Hamburg vidékén, s még megérhetjük, hogy pénzért is fogja produkálni magát.

Nemzeti szinház.

* Május 6-án: „Troubadour," opera, Stighelli úr vendég.

A barcellonai tenor ma is nagyon tetszett, úgy anyira, hogy a minduntalan ki kitörő tapsok miatt alig lehete dallamait teljes figyelemmel kisérnünk; mégis alig ha csalódunk, ha azt állitjuk, hogy legszebb részei a 3-dik fölvonás nagy áriájában, s a 4-dik fölv. kettősében voltak.

Füredi és Kőszeghy szokott erővel énekeltek, s Fehérvári Leonorjában is méltányolnunk kell ama szorgalmat, mely szerepének biztos előadásából mindenütt kitünt.

Stighelli úrnak jó hire menvén, e második szereplésén már nagy közönség volt jelen.

* Május 7-én: „Martha," opera.

Flotow ezen örökszép dalműve ma annál érdekesebb volt, mert Nancy szerepében szinházunk ujon szerződött altistánéja, Hofbauer k. a. lépett föl. Ez már szerencsés aquisitió. Hofbauer k. a. szép sugár alakkal, kifejezésdús arccal, s gyönyörü és terjedelmes hanggal bir, mely kivált a magasabb helyeken a meglepésig érces, erős; előadása is ment minden manieroktól, mely nagyon szép képességeinek tovább fejlését gátolhatná. Szinházunk ezen uj kedves tagját a közönség zajos tetszéssel fogadta.

Hollósy L.-né szokott bájjal éneklé a cimszerepet, s Kőszeghy is, kivált a rokkajelenetben igen kedélyes volt. Ellinger mai érzelmes szerepét is úgy éneklé, mint Ördög Róbertet szokta énekelni, s ez által azt egészen megfosztá lyrai zománcától.

Közönség szép számmal.

* Május 8-kán: „Cigány," népszinmű Szigligetitől.

A cimszerepben ismét egy uj tag, Zöldi Miklós mutatta be magát. Nem akaruuk e szerep után, melyből a szavallási képességet megitélni nem lehet, róla határozottan itélni, anyit azonban örömmel tapasztaltunk, hogy Zöldi gondolkozó, és saját fölfogású szinész, bensőséggel, humorral bir, s ha nem is összefolyó, de helyes vonásokkal árnyal, melyek az alapszinből soha sem rinak ki. Örülünk, hogy hangja is — bár nem elég érces, de sokkal jobb, mint egyelőre hiresztelgették.

Rózsi szerepe Priell Cornéliának már csak alakjánál fogva sem való; nem lehet ugyan tőle e szerepében sem megtagadnunk ama egyszerü bensőséget, mely az ő előadásának egyes részeit oly szépen jellemzi, de Munkácsi Flórát, a ki e szerepben oly festői, egész alakot állitott elénk, nem hogy feledtetni nem birá, de hátrányára idézte föl emlékünkben, mert Munkácsi Flóra, és Priell Kornélia Rózsija közt körülbelül az a különbség van, a mi Rahl kifejezésdús, erőteljes, s a bajor iskola halvány, szétfoszló arcképei között.

Óhajtjuk, hogy Rózsi szerepe visszakerüljön Munkácsi Flórához, valamint az is igen óhajtandó, hogy Petit jövőre ismét Feleki adja, mert ez legjobb szerepei közé tartozik. Közönség meglehetős számmal.

A "Telivér" szerzőjéhez.

Miután a kijelölt helyre intézett utósó levelemre választ nem nyerhettem, kérem, sziveskedjék velem rögtön tudatni, mely úton nyerhetnék választ?

Szigligeti,
a nemz. szinház rendezője.

Kérelem *).

Hazafiúi tisztelettel fölkérem mindazon tisztelt honleányokat és hazafiakat, kiket „Aranyhullámok a történelem tengeréből" cim alatt kiadandó történeti beszélyeimre előfizetési ivekkel fölkeresni bátorkodtam, hogy az előfizetéseket folyó május hó 20-ig minden bizonnyal beküldeni sziveskedjenek, miután munkám már sajtó alatt van, s körülbelül az „Emlény" cim alatt kinyomatandó névsorozatra akkor kerülend a sor, melyből egyetlen előfizetőm se hiányozzék: legforróbb óhajtásom. Azon uj előfizetőknek, kik netán „Történeti beszélyeim" két kötetét szintén megszerezni kivánnák: 1 fr. 20 krért uj pénzben szivesen szolgálok. Minden gyüjtőnek, kik az „Aranyhullámokra" tiznél több előfizetőt küldenek be, ezen munkám példányával is kedveskedendem. Pesten, május 8. 1859.

Sarkady István.

Nyilt posta.

V. Karolin úrhölgy. A jövő hét folytán két igen szép műmellékletet veendnek előfizetőink; aztán következni fog a többi is, a menyit t. i. proggrammunkban igértünk.

V. Árpád. A versek is szépek, de a levél, az épen páratlan; nézzük csak: „Fiatal, szinte még gyermekéveim körzik halántékomat, s nem tudom, minek reméljem e fájó, s majd nem megtört kebel sugalmait, mert oh boldog regg álmaim messze eltűnétek!.. előttem a hajnal, s éber szemmel nézem, miként jő föl a nap... Papirhalmaz földként — teremtő kezemben percegő pennámból születnek a varázs kis öntetü gnómok, — keblem láthatára ilyenkor mint az esti csendes nap lenyugta; érzelmem kiöntve. Ellenben elborult, lázongó, fékezhetlen villámok dörgés rombolás közt dúlnak végig rajta sat." Elég lesz enyi. Azon szép bizalmat is köszönjük, hogy a levél nem volt bérmentesitve.

Th. J. S—ban. Később nyilatkozunk.

Zala Egerszeg H. Gy. Már válaszoltunk egyszer, és most ismételve tudatuk, hogy ama költemények, (két kötet és egy füzet) még mindig megszerezhetők; becses megbizását szivesen fogjuk teljesiteni; mind a három összesen: 3 ftba kerül, régi pénzben.

K. Győzőnek Szegedre. V. K. a választ az illető lapokkal együtt szerkesztőségünk cime alatt kéri az igért időre fölküldetni.

*) Azon t. c. lapszerkesztők, kik előfizetési fölhivásomat megemliteni szivesek voltak, ezen sorok átvételére tisztelettel kéretnek. S. I.

Tulajdonos: Nagy Ignác özvegye.

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **56.** **Csütörtök, május 12-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Látogatás.

Ismerni vágytál szép leány! —
Szerény a vágy, — im teljesül.
Ugyanaz kit ismerni vágysz,
Szinről szinre előtted ül.

Nézd végig és ismerd meg őt, — —
De hogy ne vesződjél vele:
Elmondom én, hogy nem olyan,
Minőnek lenni kellene.

Először is nagy hiba benn:
Hogy született s még most is él;
— De kétszer fog meghalni, mert
Szegény fiú versbe beszél! —

A második mázsás hiba:
Ha létezik, hahogy már van,
— Mért nem csinált legalább egy
Kis ternót a nagy lutriban! —

A harmadik hiba meg az:
Hogy szőke és nem barna lett; —
Hanem ezen úgy segit, hogy
Hol szőkét, hol barnát szeret.

A negyedik hibája hogy
Lehetne kisebb orra is — —
De erre mint Napoleon,
Tart egy kicsit önmaga is.

Az ötödik hibája meg:
Hogy a szeme nagyon kinyilt....
— De a szép lány szeméből csak
Szivén veszi észre a nyilt.

A hatodik: hogy rendesen
Alig veszem egy két szavát;
Hanem ily szép leány körül,
Fölötte jól érzi magát.

A hetedik hiba aztán,
A mi meg nem bocsátható:
Hogy ilyenkor eszébe jut
Csók és minden efféle jó....

Itt a hét fő vezérhiba;
És te méltán kérdezheted:
Hol ilyenek a vezérek,
Milyen lehet ott a sereg?!!!

Volna hiba ezenkivül,
S van is benn még akármenyi;
— De az első látásra tán
Hogyha sok nem, elég enyi.

Különben jó, szelid fiú, —
Csak a keze jár el neki,
— Hogyha szerét teheti a
Szép lányt hamar megöleli.

Jó lesz vele vigyázni hát, —
Ezt én mondom, mert ismerem;
S már a mint a dolog itt áll,
Igen gyanús, nem szeretem....

Te lesütöd szép szemeid,...
Magam meg úgy veszem észre,
Mintha ezen drága madár
Lépre került volna végre.

Menne is... de úgy marasztják...
Te-é avagy szive csupán?
— Te ismersz már, de most meg én
Nem ismerem magam szép lány!!

Vecsey Sándor.

SZEGÉNY ÖREG.

Elbeszélés.

Kiséritől.

(Folytatás.)

Anyám megkérdezte tőle, menyibe került a deszkaburok, de ő hallani sem akart a költségről, s komolyan haragudni kezdett, a mint anyám az asztalost kiakarta fizetni.

— Az nem megy — szólt, — Én csakúgy szeretem Ferit, mint saját gyermekemet, s ha a tekintetes asszony nem engedi, hogy valamit tehessek érte, többet soha se jövök a házhoz!

Anyám látva, hogy Izrael komolyan beszél, meghagyta neki az öntudatot, hogy értem is tehetett valamit.

— Lássa ön, én ennek az öreg zsidónak sohase tudtam semmit meghálálni, s mégis úgy szeretett, mint saját gyermekét...

De most meghalt, különben nem lettem volna én olyan nyomorúságban!

Szegény Izrael, csak ő volt olyan jó szivü ember mint ön, s ő is meghalt már!!...

Az öreg fölkelt helyéről, végig ment a szobán, az ablakhoz állt s lassan dörmögte:

Multis ille bonis flebilis occidit,
Nulli flebilior, quam tibi *)

Végig törülte arcát, melyre talán egy pár könyet gördített az Izrael emléke. Csendesen leült ismét, s mintegy vigasztalni akarván magát lassan susogta: Sic fata tulere.**)

— Eddig minden hónapban kaptam tőle levelet, melyben az a kis összeg volt zárva, mivel életemet tengettem. Midőn először irt, olyan nemes szerénységgel, minden hálára számitás nélkül, oly őszinte részvéttel ajánlotta föl segélyét, hogy én részint az érzelemért, melylyel áldozatát hozta, részint körülményeim miatt köszönettel fogadtam. De különben sem útasitottam volna vissza, mert ismertem, tudom vigasztalhatlan lett volna!

Ő nem tartott bűnösnek mint mások; tudta, hogy eszköz nélkül egyedül állok, ismerte szerencsétlen természetemet, s igy azon nyerességből, melyet a testvéremtől vett árukon kapott, nekem rendesen küldött egy részt, mert a segély állitása szerint ezen pénzből került ki, s igy — mint ő mondta — jogom is van hozzá.

---

*) Halála miatt a jók közül sokan sirhattak...
De senki inkább, mint te...
**) Igy akarta a sors.

Már két hónapja, hogy nem irt. Bizonyosan meghalt; különben nem hiszem, hogy megfeledkezett volna rólam.

Nem, nem felejtett volna el. — Sokkal jobban szeretett!.... Meghalt az én jó öregem. — Bizonyosan meghalt!..

Ezen utóbbi szavakat egészen elfogulva mondogatta. Azután fölkelt, kiment szó nélkül a szobából, s késő éjjel tért vissza ismét. Dánosy még fönn volt, mikor hazajött.

Úgy látszott már elfelejtette az öreg Izraelt, mert midőn a szobába lépett, azt kérdezte Dánosytól, hogy valjon tudja-é, micsoda kő volt az, melyet Sisyphus az alvilágban gördített? Szeretné tudni, porphyr volt-é vagy bazalt? Végre azon meggyőződéssel aludt el, hogy annak bazaltnak kellett lenni, mert ennek a sziklának a természete, hogy egész oszlopokban szakadozik le.

II.

A két ablak.

Öregünk nem igen szeretett sokat beszélni magáról, s ezen elbeszélése után sokáig nem jutott eszébe ismét valamit közleni. Megvolt szokott modorában, idézte a latin remekirókat, vitatkozott a mythologiából.

Egy este Ovidius száműzetéséről beszélgetett Dánosyval, s állitotta, hogy a szerelmek könyvének irója valami nagy vétséget követett el Augustus családja ellen. Lehet — mondá — szerelmes volt valamelyik családtagba, s nem győzhetve le szenvedélyét, olyat tett, mely az uralkodó haragját vonta fejére.

— Higyje el ön — mondá tüzzel — a ki mélyen, igazán szeret, az szenvedélyeért mindenre képes; még saját testvérét is meggyilkolná, ha az eszményképét elidegenité, vagy elcsábitaná. — Oh én tudom azt jól!

Az öregben ismét fölébredtek az emlékek, félbeszakasztotta a vitatkozást. Három – négyszer akart valamit mondani, de ismét abban hagyta, mig mintegy önkénytelenül tört ki kebléből Ovid panasza:

— — — — — — — — — —

Quum repeto noctem qua tot mihi cara reliqui
Labitur ex oculis nunc quoque gutta meis! *)

— Nox tristissima! **) sóhajtá, s leült szokott helyére. — Dánosy tudta már, hogy ilyenkor legjobb magára hagyni, s nem háborgatta.

Az öreg csöndesen mondogatta a gondolataihoz illő helyeket Ovidból, s úgy látszott, keble szétrepedt volna a nehéz sóhajoktól, ha panaszát azokkal a bús versekkel ki nem öntheti, melyeket a számüzött költő kedveseitől, hazájától távol, fájdalma tolmácsaiul teremtett. — Lelke ismét visszaszállt a múltba. Nehányszor végig sétált a szobán, oda állt az ablakhoz, s mozdulatlanul nézett ki a félhomályba.

Egyszerre megszólalt: ön nem is tudja, — hiszen oly jó ön, soha se kérdez tőlem semmit, — én jó családból származtam. Atyám meglehetős vagyonnal birt, s mi ketten voltunk testvérek; én a fiatalabb, Károly az öregebb.

Károlyt, a megboldogúlt sokkal jobban szerette, mint engem; talán mert engem mint kisebbet, anyám meglehetősen elkényeztetett.

Alig voltam tizenkét éves, Károly tizennégy lehetett, midőn anyánk meghalt. Ettől fogva nem volt, ki pártomat fogja. Károly szeretett velem kötődni, én ingerlékeny voltam, s gyakran civakodtunk, miért atyám még inkább elidegenedett tőlem.

Anyánk halála után csaknem egészen magunkra lettünk hagyva, atyánk birtokával volt elfoglalva, nevelőnk pedig nem sokat törődött velünk. Nehány évig igy éltünk, mig atyánk belátta, hogy igy semmi se lesz belőlünk, felküldött bennünket ide Pestre jogot hallgatni.

A második évben én egy kis leánynyal ismerkedtem meg. Atyja kereskedő volt, s mi ugyanazon házban laktunk a második emeleten, melyben ők az elsőt birták.

Már most nincs meg az a ház, mást épitettek helyére; én azonban most is nagyon hiven emlékezem rá. Ez azonban ön előtt közönyös, elég ha anyit tud, hogy szobánk ablaka épen a Bellaé fölött volt.

*) Ha újra élem az éjt, melyen oly sok kedveseimet hagytam el, szemeimből még most is könnyek peregnek.

**) Legkeservesebb éjszaka.

Bella gyönyörű szép leány volt, nagy szelid kék szemekkel, soha se láttam olyan szép, ragyogó, szőke hajat, mint neki volt. Lehetett tizenhat éves, én akkor tizennyolc voltam.

Az ablaknál szokott ülni; rendesen kötött vagy olvasott. A ház az utcának egy kanyarulatán feküdt, s ha az ember az utca végétől a ház felé ment, Bella ablakát folytonosan láthatta.

Ha az utcába bekanyarodtam, le nem vettem szemem az ablakról, mig csak nem köszönthettem a kedves leánykát, mit ő mosolyogva fogadott.

Ábrándos fiatal gyerek voltam, s a nélkül, hogy valaha beszéltem volna vele, szerelmessé lettem.

Nagyon jól emlékszem rá, május elején történt; szép tavaszi nap volt. Egy csokor virágot vettem, hogy asztalomra állitsam. A mint hazafelé mentem, Bella az ablakból kihajolva nézett az utcára, azonban engem észrevéve visszahúzódott, de csak anyira, hogy midőn a ház közelébe értem, köszöntésemet elfogadta.

Lakásunkra érve, ablakomat én is kinyitottam, s dűdolni kezdtem magamban egy akkor divatos szerelmi dalt; természetesen azért, mert tudtam, hogy Bella ablaka nyitva volt, s ő is meghallhatja.

Kis idő múlva kihajoltam ablakomon, s Bellát láttam a mint szintén kissé kihajolva olvasott.

A virágcsokor kezemben volt, s véletlenül egy rózsaszirtom levált belőle. Szivdobogva néztem, a mint a szirom a csendes légben Bella felé lebegett. Már egy irányban volt fejével, midőn alkalmasint valaki kinyitotta a szoba ajtaját, mi által egy kis légvonat támadt, s az én rózsa-levelem Bella könyvébe csapódott.

Hirtelen becsukta könyvét, s visszahuzódott az ablakból.

Meglehet látogató jött hozzájok, vagy talán szégyelte magát előttem, de eltelt másfél óra, mire én a nyitott könyvet ismét az ablakban láttam. S mily öröm, az én rózsalevelem most is ott volt benne, s ha nehány betűt elfedett, láttam a szép kis kezet, a mint följebb vagy lejebb húzta.

Engem, ez a virágom iránt mutatott kedvezés fölbátoritott, szirmonként szaggattam széjjel a rózsát, s a többi virágok levelei is a szerencsésen parthoz ért rózsa-szirmot követték.

Nehány levél az utcára repült, s úgy tetszett, mintha Bella sajnálkozva nézne utánok, mi engem még nagyobb lelkesedésbe hozott, úgy, hogy pár perc alatt az én virágaimnak csak száruk volt kezemben; szirmaik ott feküdtek Bella könyvén és könyöklő vánkosán. Nehányat ujjai közé vett, s szagolgatta őket; én azonban szerettem hinni, hogy ajakához értek.

Képzelheti ön, mit adtam volna értte, ha ezen sejtelemről bizonyos lehettem volna.

Sajnáltam, hogy miért nem vettem még egy csokor virágot, hogy azt is leszórhatnám, s ha akkor a legritkább délövi csodavirág kezeimbe kerül, bizonyos hogy pár perc alatt az is szirmokra tépve Bella ablakába lett volna eresztgetve.

Igy azonban a virágeső megszünt, az este is hüvősödni kezdett, s Bella félretette könyvét, — melyben, mióta a rózsát szórni kezdtem, egyetlen levelet sem forditott el — és szomorúságomra becsukta az ablakot; de a virágot nem szorta le könyöklő vánkosáról.

Én még sokáig ábrándoztam a nyitott ablakban. Előmbe képzeltem a kis Bellát, a mint a virágszirmokat könyvébe préseli, s a félhomályban előttem lebegett mosolyogva, mint egy seraph. Eszményképemet láttam benne megtestesülni, s úgy tekintém, kihez szentségtörés volna közeledni, s félni kezdtem, hogy valami büvszóra szétfoszlik a kedves alak; ha talán alkalmam lett volna se mertem volna hozzászólni. Sokkal szebb volt ő igy félig ismeretlenül, s oly vele összhangzónak találtam, ha az én hozzáintézett szavaim csak virágszirmokból fognak állani, s ha társalkodni akarok vele körülszórhatom a legeszményibb ékesszólás töredékeivel

Milyen szépeket tudtam akkor ébren is álmodni! S most...

— — — — — — — — — — — —

Az öreg abbahagyta elbeszélését s az ablakhoz lépett, elmerengve a kedves jeleneten.

— Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus! *) Sóhajtá, csöndesen fölvette kalapját, s kisietett a szobából.

— — — — — — — — — — — —

Az éjszakát szabadban töltötte, s csak másnap reggel korán jött

*) Mi is virágzottunk, de virágunk hervadandó volt!

vissza, egy csomó mezei virággal kalapja mellett, melyet az éjjel bolyongása közben szedett össze, talán a kis Bellára gondolva.

A virágok különösen vették ki magokat az összetörött ócska kalap mellett, mely harmattól ázottan konyúlt le az öregnek csaknem válláig. A bokréta bizarr ellentétet képezett a tüskés ősz szakállal, kúszált bajusszal, s hanyag öltözékkel, melyen nagyon is látszottak a múlt éjjeli virágszedés nyomai.

Dánosy meg nem állhatta, hogy el ne mosolyodjék az öreg ember szokatlan szeszélyén, de ő észre se vevé a mosolyt s komoly képpel ült le az ágy mellett levő székre.

Levette kalapját, s úgy látszott el is felejtette már a virágcsokrot, mert a mint szemébe tünt, csodálkozva nézett rá. Lassanként azonban eszébe jutott a múlt éjszaka, vigyázva levette a folyondárral kalapjához erősitett bokrétát, s az asztalra egy pohárba állitotta.

— Mit gondol ön — szólt Dánosyhoz — kár volna érttük, ha elhervadnának. Úgy-é?

— Csakugyan kár volna. Igazán szépek. Hol szedte őket?

— Künn, messze! — felelt röviden az öreg, azután mintha a virágokhoz beszélt volna. — Szépek... szépek! — de sokkal szebbek voltak azok!... Egy gyönyörü fehér kamelia is volt köztük, azt másnap a keblére tüzte. Láttam a mint kihajolt az ablakból, az én virágom ott rezgett az ő kebelén. Milyen bohó gondolat is volt az, úgy ajándékozni virágot — folytatá az öreg, s kissé elmosolyodott.

(Vége következik.)

EGY FÉRJ, A MILYEN KEVÉS VAN.

Santeult francia beszélye.

Vidéki városban a kasinók, társalkodási egyletek vagy körök nagy befolyást gyakorolnak a társaséletre. Nagy városban, ha nehány száz ember oly élvezetre, melyet szeret, egyesül — alig vehetni észre; azért a társasélet nem nagy változást szenved. Párisban a kasinókat és köröket inkább csak özvegyek, emancipált férjek és agg-legények látogatják; a vidéken másként van, még a nagyobbacska városokban is nagy üresség vehető észre, ha a társaság megszokott tagjaiból nehány hiányzik. E mellett, mivel az agg-legények és özvegyek kis városban aránylag kevesebb számmal vannak, a zárt körök a házas emberek sorából toborzanak tagokat, hogy teljes számmal legyenek. A házas emberek nagy része elhagyja este családját, hogy a körben ifjúi legény-életet folytasson; a nők közül épen anyian törvényes védenczöktül megfosztva, kénytelenek magánosan honn maradni, vagy oly élveket keresni, a melyekben férjeik részt nem vehetnek. Innen zavarok és félreértések származnak, melyeknek lényeges okai a férjek. És a mi legroszabb, van az embereknek egy osztálya — mely ezen félreértéseket fölhasználja, szenvedélyei s önző céljai kivitelére.

Bordeauxban ezelőtt tiz évvel Auzak úr volt ezen veszedelmes osztály képviselője, jó családból való, tehetős, csinos külsejü ember, ki jónak látta életét tétlenségben tölteni; minden ünnepélyre meglévén hiva, minden társaságban jól fogadva, a nemességgel, hivatalnokokkal, előkelő polgárokkal jött érintkezésbe, s mindenütt jól fogadtatott. Mint nőtelen ember másoknál tovább látszott fiatalnak, s mint ifjú legény szerencsés volt a nőknél, s maga is alig vette észre, hogy a negyvenet meghaladta. Egykor ellenállhatlan hóditó volt — most tapasztalatai teszik veszélyessé. Nem hódolt elvnek, kötelességnek, hajlamnak, nem válogatott eszközökben, ernyedetlen kitartással követte választott tárgyát, s mindenekfölött oda törekedett, hogy a hol legnehezebb volt, ott jusson célhoz. Alig volt hire kisérleteinek; különben nem is bánta, ha kitalálták titkát; s jól tudjuk a vidékiek mily ügyesen tudnak az ily titkok szövevényein keresztülhatni. Szükség esetében Auzak úr kényszeritést is használt, ijesztgette, kit meg nem győzhetett, nem törrel ugyan kezében, hanem azzal, hogy közbeszéd tárgyává teszi. Jaj volt annak, ki őt egy eleibe tett vetélytárs miatt mellőzte, az menthetlenül veszve volt, élete minden titkai nyilvánosságra jöttek a nélkül, hogy látható lenne a kéz, mely leleplezte. Szóval — Auzak úr oly ember volt, kinek — a közbátorság érdekében — követ kellett volna vetni nyakába, és úgy a vérpadra hurcolni, — és mégis a legbizodalmasabb barátja volt egy nős ember, Ducoudrais úr, egyik leggazdagabb hajókázási társulat tagja Bordeauxban.

A jó barát is hosszas ideig hasonló életet folytatott; de egy szép napon elvett egy fiatal, gazdag özvegyet, a nélkül, hogy egyéb célja lett volna, mint vagyonát megkétszerezni. Ezen összeköttetés keveset változtatott Ducourdrais úr szokásain, — fényes házat tartott, táncvigalmakat adott, régibb viszonyait nem szakitá félbe, minden este eljárt a kasinóba, s annak egy részét a játékasztalnál töltötte.

Ducourdraisné asszony, ki csak azért keresett egy második férjet, hogy az özvegység kellemetlenségeit kikerülje, számitásában csalódott, s maga vigasztalására egy bizalmas kört alakitott, mely nagyobb részint hasonló helyzetű nőkből állott.

Ducourdrais úr egyébaránt kedves férj volt, mindég vidám arczcal jött, nem kérdezősködött, nem is nyilvánitotta akaratát, s valamint szabadságát megőrizte — neje függetlenségét se akarta legkevésbé is korlátolni.

Ámbár Ducourdrais úr az erkölcsiség magasabb szinvonalán nem állott, de még sem volt oly megromlott, mint Auzák úr. — Ha özvegy helyett leányt vesz vala nőül, meglehet figyelmesebb és háziasabb lett volna. Hanem az özvegy cim bátorságos állapotba helyezte. Házasságában csak a vagyon egyesülését látta. Nem gondolt arra a jó 50 éves ember, ki azért nősült, hogy nagyobb házat tartson, s gazdagságát inkább élvezhesse: miként felényi idős neje könnyen más irányba röpködhetik; nem gondolt arra, miszerint lehetnek emberek, kik hajlandók, neje mellőztetését saját érdekükben fölhasználni, s Ducourdrais asszonynyal elhitetni, hogy ő egy szerencsétlen félre ismert nő.

Auzák úr volt az első, ki ezen hitetlen izgatás által, barátja nejének nyugalmát fölzavarta. Minden este, mielőtt a kasinóba ment volna, egy órát töltött barátja nejénél, Ducourdraisnénál. Ezen látogatások ideje akkorra volt kiszámitva, midőn a férj távol volt, de a társaság még össze nem gyült. — Ez volt az első lépés.

Néhány holnap múlva egy lépéssel tovább ment, vagy legalább tovább mehetni gondolt, mert Ducourdraisné bizalommal s kitünő nyájassággal fogadta; figyelmét azonban semmi fontosabb befolyás nem idézte elő, azon egyszerü okból, mivel szive más oldalról volt érdekelve. Nem célom ezen veszedelmes udvarló minden cselfogásait elbeszélni, de egyetlen szóval akarom jellemezni: Auzák úr fontolva haladó volt; ezért lassan, de biztosan haladott, ha egy újnyi tért elfoglalt, azt nem adta föl; botrány nélkül el nem volt utasitható a nélkül, hogy céljai világosságra ne jöjjenek. Végre nyilatkoznia kelle. Nyilatkozatai eléb tréfásoknak, utóbb komolyaknak tetszettek; ezt csekélylés és gúny követték, Auzák úr mindenre készen volt; de azért nem oly ember, hogy az üldözéssel fölhagyjon egy hosszú ostrom után; meggyőződve, hogy minden törekvései dacára makacs ellentállásra talál, átlátta, hogy itt más akadály van, nem csak a szeretet kötelesség teljesitésének érzete. Más módot vett föl, hogy Ducourdraisné eszélyességét megcsalja; tetette magát, mintha lemondana. A fiatal nő azon hitben, hogy Auzák úr terveivel fölhagyott, megelégedve tapasztalá, hogy látogatásai ritkultak.

A párisi nők ügyesen tudják tetteiket leplezni, a mi gondolataikat illeti, nem nagyon törekszenek azokat eltitkolni, és senki se is gondol az irányra, melyet azok követnek. Azok nők közölt, kik Ducourdraisnénál estvénként megszoktak jelenni, volt egy, kit mindig fivére Orsel Gyula úr kisért oda, egy fiatal, szellemdús, jó modú fiatal ember. Gyula szerette Ducourdraisnét, de hat hónapon át nem volt bátorsága, vagy alkalma azt nyilvánitani, mi azonban nem akadályozá Ducourdraisnét annak tudása és viszonozásában. Midőn a hallgatás megtöretett, a vallomás már kölcsönös volt; Párisban egy ily vallomás egyszersmind elhatározás; vidéken csak vallomás marad, egyéb semmi. Több napokig az embernek azon meggyőződéssel kell beérni, hogy szerettetik, s ez legfölebb a levelezésre jogosit, ha arra alkalom van. Ez alkalom elérkezett Orsel Gyulára nézve; az első levél után sok más következett; mindenikre válasz érkezett, s a gyöngéd gondolatok ezen kölcsönös kicserélése volt az egész boldogság, melynek a szeretők örülhettek.

Ezen igazi szerelmet fejlődésében épen oly kevés figyelemmel kisérem, mint Auzák úr mesterfogásait. Ennek volt anyi esze, hogy csak semmiért föl ne födözze Ducourdraisnénak Orsel Gyulávali levelezését, mi neki anyi fáradságába került. A vigyázatlanok törbejtése volt szivében elhatározva; csak alkalomra vára, hogy bizonyitékot szerezzen: bosszúját jobban sikeresithetni.

Egyik estve Ducourdrais úrnak, ki rendesen a kasinóba játszott, nagy szerencséje volt. Bár mily könnyedén játszott, a szerencse el nem

*

hagyta, s az ellenfél aranyai előtte voltak fölhalmozva. Auzák úr, ki azon szerencsétlen gondolatra jött, hogy barátja ellenében fogadjon, anyit vesztett, menyit nyert emez. Türelmét veszté, s békétlenkedni kezdett, midőn Ducourdrais már az 17-diket nyerte; maga vette tehát Auzák úr a kártyát kezébe, megkeverte, és még is veszitett.

— Valóban — mondá egyik a körülállók közül, ha a példabeszéd igaz, — akkor Ducourdrais úr a házasságban igen szerencsétlen lehet.

— Akkor mindig veszítenék uraim, mert nem ismerek házas embert Bardeuxban kinek sorsát irigyelném.

— Igaza van, — viszonzá Auzák úr — látható lehangoltsággal, — a biztosság — szép dolog; őrizze azt meg, s folytassa a játékot, és ismét nyerni fog, kettős a haszon.

Különös mosolylyal hagyta el az asztalt, s más szobába ment. Mihelyt a játéktól menekült Ducourdrais, sietett barátja fölkeresésére, hogy az imént kiejtett kétes szavak fölvilágositását kérje. Auzák úr kitérőleg felelt. Ne vizsgálja az ember azon szavak értelmét, melyek akkor jönnek ajkainkra, midőn a vesztés lehangolt; megbánta, a mit mondott, — és Ducourdrais se gondolt arra többé; ez legjobb mód volt Ducourdrais nyugtalan kivánságát fölizgatni; folytonosan igyekezett Auzákot szóra birni. Végre megadta magát, és mindent elmondott, a mit a Ducourdraisné és Orsel Gyula közötti viszonyról tudott, s hogy bebizonyitsa azt, előmutatá a nő levelét, mely az ifjúnak szólott:

— Ön látja, mint a levél kifejezései mutatják, hogy Gyula még nem ért célt, nem nyert igéretet, s lemondásra hivatik föl. A levél 14 napos, s talán még van idő az ily szerelem következményeit megelőzni, s ezen eredményrei kilátás ösztönzött engem drága barátom — önnel a titkot közleni. A barátság nehéz kötelezettségeket szabelőnkbe, de magyarázza bár ön félre nyiltságomat, nem nézhetem tovább ön boldogságát veszélyezve, a nélkül, hogy védelmi állásba ne helyezzem magamat.

Ducourdrais úr előtt nem volt nagy tekintélye barátjának; jobban ismerte másnál Auzák úr rosz szenvedélyeit, ármányrai hajlamát, de oly hatalmas bizonyitékkal szemben, mint e levél, még se teheté, hogy ne higyjen.

— S miként jutott e levél ön kezébe?

— Nem mondhatom meg. Hallgatást fogadtam, nekem adák át, mivel tudták, hogy barátja vagyok, s ön becsülete megmentése érdekében fogom használni.

— Jól van Auzák úr! adja át nekem e levelet. Nem árulom el, kitől kaptam. Legyen ön nyugodt, nem akarok egész város gúnytárgyává lenni; senkit se ölök meg; a rosznak még is nyakát szegem, a nélkül, hogy elkeresedést idéznék elő.

A jó barátok egymástól elválva haza mentek. Reggeli két óra volt, Ducourdrais úr, mint máskor is tevé hasonló helyezetben, egész éjjel nem aludt. — Mit tegyen? semmi se ellenkezett inkább jellemével, mint az erőszak; de mindenek fölött félt, nehogy nevetségessé váljék: önzése nem engedé elölni a sérelem fájdalmait. Nem szerette nejét, de ránézve kellemes társaság volt; többet nem kivánt; nagy ellenszenvvel viseltetett a békés szokások megváltoztatására. Reggeli 10 órakor, midőn a teriték reggelire föl volt készitve, a hadi terv is meg volt, s annak kivételéhez kezdett, nejét szobájába kisérve.

Midőn magukra maradtak, Ducourdrais, a nélkül hogy szólott volna, a levelet átadá nejének, melyet olvasva mélyen megvolt illetődve, s könyek gördültek szemeiből; de azért se nem haragudott, se kétségbeesést nem szinlelt, azután egy hallgatag mozzanat után, igy szólott a szelid megindulás hangján:

— Négy nap előtt még e levél látása szégyen és gyalázat lett volna rám nézve, de hogy ma mutatod, nagy nyugtalanságtól mentesz meg, — s egy nehéz vallomás fájdalmaitól szabaditasz föl, melyet talán soha se lett volna bátorságom elmondani.

Minden gyanitások, melyek az előzményekre vonatkozólag Ducourdrais urat aggasztá, s a melyek közte és neje között történtek, ezen egyszerű szó romba dönté. Nem tudta mit feleljen? Ducourdraisné használta ezt a percet, egy csomag levél kivételére a szekrényből.

— Itt van minden levél, — folytatá — melyeket hat hónap óta irtam Orsel Gyulának. Csak ezen egy hiányzott, s a körülmény aggasztott, hogy talán rosz kezek közé jutott. Tedd a többiekhez barátom, s vesd a tűzbe, a mint én szándékoztam azt tenni; hanem előbb olvasd el Orsel Gyula ezen levelét, mely megmagyarázza, hogy jutottak ezen levelek birtokomba.

Ducourdrais olvasá, a mint következik:

„Szavát fogadom asszonyom! Itt vannak minden öntől kapott leveleim, kivévén egyet, mely mint ön előtt is tudva van, valami baleset miatt nem jutott kezembe. Rövid időn elútazom, mint ön kivánja; de ne higyje, hogy azon igaz és tiszta szerelem, melyet ön ébresztett bennem, valaha szivemet elhagyja. Bámulom erényét, mely előtt meghajolok, meghozván az áldozatot, s lemondván egész élete azon boldogságáról, melyet álmodtam.“

— Igen, — mondá Ducoureraisné asszony, midőn férje e levelet olvasá, — igen barátom, megsértettelek, mivel Gyulát gyöngéden szerettem. Midőn mellőztetém, e szerelem lepé meg szivemet. Nem teszek szemrehányásokat, nincs jogom rá; elfeledtelek, de meg nem csaltalak. A zavar, melybe e szerelem ejtett, adá a gondolatot, az ész tanácsára hallgatni; átláttam, hogy csak tetézem szerencsétlenségem, ha alásülyedek, vigaszt a kötelességemről megfeledkezésben keresvén; azon férfi nemes szivéhez fordultam, ki engem megértett, s a kit szerettem. Égesd el a leveleket barátom, és bocsáss meg.

— És te Mari, megbocsátod-é hanyagságomat, s nehéz természetemet, — szólt Ducourdrais, nejét keblére szoritván.

Erre egy érdekesen vonzó jelenet következett a házaspár között. Ducourdrais úr elismeré hibáját, s jóvá tenni igérte, fölhagyván a szokással: házán kivül keresni maradást.

— Higyj nekem, — szólt Ducourdraisné, — nem azok, kik szeretnek, hanem azok, kik áhitoznak és vágynak, veszélyesek a nőkre nézve. Csak egy igazi női hangra volt szükségem, hogy nyugalmam Orsel Gyulától biztositsam, mig ismételt panaszaim s nyilvános megvetésem dacára nem vagyok ment egy másik üldözésétől, kinek terveit meg kell akadályoznod.

Ezután elbeszélte Auzak úr makacs üldözéseit. Ezen fölfedezés, melyből Ducourdraisné az inditó okokat ismerni tanulta, melyek tetteibe vezeték a hütlen barátot, lelkében nagy visszatetszést gerjesztett. Igérete szerint elhallgatta neje előtt, mint jutott a levélhez, hanem a kasinóba ment, hol Auzak úr nyugtalanul várakozott — az eredményt megtudandó.

Azon percben, midőn Ducourdrais a terembe lépett, Auzak úr a kör egy pár tagjával élénk beszédbe elegyedett; valami politikai napikérdés fölött vitáztak. Ducourdrais beleszólott, most megtámadta Auzak úr véleményét, s ellentmondott ellenséges indulattal. Ellenét nyiltan végletekre igyekezett kényszeriteni, éles és kirivó hangon. Auzak úr ugyanazon hangon felelt. Ducourdrais legvégre sértő szavakat használt, anyira, hogy az utóbbi nem mellőzheté el elégtételt kivánni.

Tanúkat választottak, s egy kis ligetbe mentek, mértföldnyi távolságra a várostól, párbajjal vetni véget a vitának. A tanúk a békéltetést megpróbálták; hasztalan; Ducourdrais hajthatatlan volt. A párbaj veszélyessége kikerülése tekintetéből elhatároztatott, hogy a vivó felek 60 lépésnyi távolságra álljanak, s az adott jelre lőjjenek.

A kimenet nem felelt meg a tanúk várakozásának. Ducourdrais vállán könnyű sebet kapott; Auzak úr pedig lerogyott; a golyó szivén találta, a sebesült még csak nehány percig élt, már szemei fönakadtak, nem tudott többé szólni. Ducourdrais a haldoklóhoz lépett, s fülébe súgá:

— Meghalsz, mivel nőm titkát elárultad, kitel nem csábithatál.

Ezek voltak a szavak, melyek utójára Auzak úr füleit érinték.

— Sajnálom uraim, — igy szólt Ducourdrais, midőn fölemelkedett, — hogy e párbaj ily borzasztólag végződött, melynek oka oly jelentéktelennek látszik, de bizonyságot tehetnek róla a jelenlévők, hogy a dolog illendőleg folyt le.

Ezután nehány napra Ducourdrais kilépett a kasinó tagjai sorából, s nejével együtt elhagyta Bordeauxot, hosszabb útazást teendő.

Ford. Pataki Ferenc.

TÁRCA.

SAPHIR.

(Saját memoirejai után.)

(Vége.)

Ez időtájban történt házunkban egy oly esemény, mely előidézte ama keserü kalandot, mit mindjárt elbeszélek.

Mostohám sóárulása mellett korcsmával is birt. Pincénk a szőlők közelében feküdt, hová mostohám minden két hétben elment a borokat megtisztogatni, s a hordókat feltölteni. Mostohám azonban megbetegedvén, rám bizta a borok megtisztitását.

Midőn a pincéből visszajöttem, anyám nagyelküségének ritka percében lévén, velemi megelégedése jeléül megajándékozott egy darab virágos kattunnal, s igy szólt:

— Ebből csináltass magadnak hálóköntöst.

Egy új hálóköntös Moóron ritkaság, anyám házában pedig valóságos esemény volt.

E hálóköntös azonban maga volt a sors! E hálóköntös dráma volt kattunból, valóságos katasztrófa — gyapotból! E hálóköntösbe nem én bújtam belé, hanem a nemezis, a büntető igazság, egy borzasztó felfödözés!

Ama történeti fontosság, melylyel e hálóköntös kelméje jelen sorokban szerepel, megengedi, hogy azt kissé körülményesebben irjuk le.

E hálóköntös kelméje ezen szavakkal adatott át nekem: „Ez gyapot! a ki azonban nem tudja ezt, azt hiheti, hogy csupa selyem!“ — s én a köszönet ama kifejezésével fogadtam az ajándékot, melyről, a ki nem tudja, azt hiheti, hogy az őszinte volt.

Elhatároztam magamban, hogy e kelmét Cinkának ajándékozom, s azért fölkerestem őt, s igy szólék hozzá:

— Nesze Cinka, itt ez az ajándék számodra! Ez tiszta selyem, s a ki nem tudja azt, azt hiszi, hogy valóságos bársony!

A zöldborsó-szinü gyapot kelmét Cinka karcsú dereka köré öveztem, s a lejtősön legelő ökrök- és tehenekhez igy kiáltottam:

— Honny soit qui mal y pense!

Az ajándéknyerési kéj után nyomban azon kéj következik, melyet az ember érez, ha egy szép cigánylányt megajándékoz. — Cinkától csakhamar elváltam, s még csaknem is kiáltottam vissza, mint Delorges lovag: „A köszönetet, hölgy, nem kivánom!“

Igy tölt el nyúgalomban, rendben s biztosságban néhány nap. Patriarchális hajlékunk láthatárát egyetlen fölleg se boritotta el, s a burgonya, spinát és saláta nem jutottak ki szokott kerékvágásukból.

Ezeknek előtte néhány évvel a moóri számtartóné mostohámnál meglátta egyszer ama kelmét, melyet a tudatlanok selyemnek tarthattak, — s mint az magától értetik, bámulta is azt.

E szerencsétlen számtartónénak egy szerencsétlen órában ama szerencsétlen gondolata jött, hogy férjét születésnapján egy hálóköntössel lepje meg. A számtartóné emlékében még élt a zöldborsó szinü kelme, mit ő a szépség ideálja gyanánt csodált, s ő eljön mostohámhoz ama kelmeért, hogy Székesfehérvárott ahhoz hasonlót vehessen.

Mostohám büszke lévén a nagyhirü kelmére, igy szólott:

— Már oda ajándékoztam Móricomnak hálóköntösre! De mindjárt előhivom őt.

Móric előhivatik, Móric megjelenik, s Móric azt hiszi, hogy most mindjárt megüti őt a guta.

Don Parlos mostohája s a nagy inquisitor előtt bizonyára nem állott oly birkaképpel, milyennel én mostohám s a számtartóné előtt.

Első gondolatom az volt, hogy a számtartónét rögtön megfojtsam, mostohámat a pincébe csukjam, a pénztárból két forintot elcsipjek, s igy Cinkával megszökjem Amerikába!

E szándékom kivitele helyett azonban azt mondám, hogy mindjárt előhozom a kelmét, s nehány perc múlva azon hazugsággal tértem vissza, hogy azt szobámban seholse találom. Különben ezen állitásom igaz is volt.

— Igy hát ellopták a selyem kelmét! — kiáltott mostohám.

Én vállat vonitottam.

A ház motozás alá vétetett, s egész Moór gyanúsittatott, de a kelme mégsem került elő, mire mostohám kemény esküt tőn a tolvaj megbüntetésére, föltéve, hogy az kézrekerittetik.

Én magamba vonultam, s ezen ügyet könnyelmüen saját sorsára biztam, azon reményben, hogy az úgy is minden eredmény nélkül marad. De a halhatatlan istenek máskép végeztek!

Vasárnap búcsújárás volt Moóron, mostohám bátyja a templommal éppen szemben lakott, s igy kissé magasan fekvő ablakaiból szép kilátás nyilt.

Csekély személyem kivételével egész Moór a rendkivüli látványra özönlött, s maga mostohám is nagybátyám ablakából szemlélé a hullámzó embertömeget.

Maga Cinka is minden lelkifurdalás nélkül közelgett a templomhoz a gyöngédség által ajándékozott ama zöld gyapotrokolyában, melyet a tudatlanok selyemnek tarthattak. Szerencsétlenségére azonban mostohám szeme reá esett, s a kelmét megismerte.

— Meg van a tolvaj! — ezen fölkiáltással rohant el az ablaktól, és segélyül hivá az igazságot a kis-biró és egy pár hajdú alakjában.

A zöldrokolyás cigányleányt a bekötött szemü istennő szolgái a templomból kijövetkor megcsipték és a moóri törvényszék elé állitották.

Az agyaggal kivert paticsoldalú törvényteremben a nyilvános szóbeli tárgyalást mint vádló államügyész, a kis-biró nyitotta meg, azon kérdést intézve Cinkához, hogy mikor, s hogyan lopta a zöld gyapotkelmét?

Cinka ártatlanságának érzetében mosolyogva zavar nélkül igy válaszolt:

— Ezen zöld kelmével engem a sóárus zsidóné fia ajándékozott meg!

(Borzadás! — A tanácsurak eszének megállása! — Az érdemes hallgatóság csodálkozó szájfeltátása!)

Csak mostohám maradt a corpus delicti, vagyis a zöld rokolya látásánál megingathatlan, s azért haraggal kérdé:

— Hogyan, hát te szemtelen cigányfajzat még az én ártatlan, s erényekben gazdag Móric fiamat büntársadúl mered vádolni.

Cinka azonban állitása mellett maradt, s azt kivánta, hogy hivjanak engem elő.

A kissé elbámészkodott jury darabig gondolkozott, s csak mostohám biztatására hivatott elő „az ő erényes fia!“

Ki irhatja le meglepetésemet, midőn a telt törvényszoba közepén Cinkát pillantottam meg a zöld gyapotrokolyában, — melyben úgy nézett ki, mint egy szép fej magvahajtott saláta, — és „körüskörül a magas erkélyeken a hölgyek szép fűzérét!“

Egy pillanat alatt minden világos lett előttem, s napóleoni lángészszel tekintettem keresztül a csatatért, minden positiót, az ellenséges sereg állását, a visszavonulás útait és szorosait, s igy egy pere alatt megért bennem a csatározás terve.

Mostohám már belépésemkor ezen szavakkal üdvözölt:

— Képzeld csak el ezen alávalóságot! Ezen ilyen és amolyan ellopta a zöld kelmét, s azt állitja, hogy te ajándékoztad neki!

— Nos, beszélj! nem-é te ajándékoztad nekem? — szólt hozzám Cinka egész nyúgodtsággal.

S maga a csákányos és bajszos Justitia és igy beszélt:

— Ejnye! hát maga adta neki azt a rokolyát?

Én lassan előre léptem, kezemet ünnepélyesen Cinka fejére tettem, s tompa hangon válaszolám:

— A gyapotkelmét én ajándékoztám neki!

Ezt a meglepetés átalános fölkiáltása követte, mit csakhamar a feszült várakozás élettelen csönde kisért.

Mostohám erényes fia felé közelgett.

— De mondd meg nekem, miért adtad ama kelmét e lánynak?

Én érthetlen hangon viszonzám:

— S kegyednek nincs róla semmi sejtelme, miért ajándékoztam neki?

— Legkisebb sejtelmem sem lehet róla!

Én most a biró felé mentem méltóságosan, s nagy páthoszszal kérdém:

— Hát maga mit gondol?

— Én biró vagyok, tehát semmitse gondolok! — felelt ez bölcsen.

Erre szemeimet az égfelé forgattam.

— Babonás kegyed? — kérdém mostohámtól.

— Miért kérded ezt? — szólt ő pár lépést hátrálva.

— Hisz kegyed a jóslatokban? — kérdezém újolag.

Mostohám e szóra megrázkódott, a közönség nem tudta, mit tegyen, én pedig mintegy látnok léptem elő, Cinkát kezén tartva.

— E szép gyermek tanúja lehet, — kezdém, — hogy egykor a Bakonyban eltévedtem. E gyermek, kinek segélye nélkül tán éhen haltam volna meg, — a legrövidebb úton a jó útra vezetett. Én jövendőt mondattam vele magamnak, s ő sokáig vizsgálva tenyereim vonásait, végre igy szólott: „Bizonyos tárgy, mely sokáig rejtve volt, a sötétség munkája s általad napfényre jő. Ha te megkapod, s el nem ajándékozod a nélkül, hogy az, kitől kaptad, ne tudjon róla semmit, úgy azon személyt, kitől azt kaptad, karácsonyig valami kárvallás fogja érni.

Erre megragadtam Cinka kezét, s igy szólék:

— Én megbocsátok! s most öntudattal, fájdalommal és Cinkával távozom!

A helységházáról kiérve azt mondá Cinka, hogy csapatjuk holnap tovább vándorol. Én hát elbucsúztam tőle, de egyszersmind elhatároztam magamban, hogy én is elmegyek Lovasberénybe, bátyámhoz.

Haza siettem. Minden holmimat egy göngybe raktam, s ezt kabátom jobbik, Rousseaumat pedig bal zsebébe téve elváltam Moórtól, de előbb elbúcsúztam szakácsnénktól is, megáldottam őt s igy per pedes apostolorum megindultam.

Mostohám hazajövén sokáig várakozott reám, s végre Erzsébet királynővel azt kérdezé:

— Hol van Leicester lord?

A szakácsné sirva s tört hangokon viszonzá:

— A lord elment — gyalog — Lovasberénybe!

Szokoly Viktor.

Budapesti hirharang.

* Tehát megtörtént, úgy van, csakugyan, nem journalisztikai beszéd többé, melyet másnap visszavonunk, hanem igazi, megfogható valóság, itt van a zsebünkben! — Igen, ismételve jelentjük, hogy valósult, megvan, nem hiányzik többé, megérkezett, életbelépett... no de ne vigyük tovább olvasóink kiváncsiságát, s mondjuk el egyszerűen, hogy a nemzeti szinház drámairói minden előadásra érvényes jegyet kaptak. Ez eddig tréfa volt, már t. i. előadásunk hangja, de a tény komoly, s igy komolyan is hozzá kell szólnunk. Örülünk tehát, hogy a bizottmány ujra honossá tette a szinházban azokat, kiknek igéit ott hirdetik, hogy azon néhány munkás előtt, kik egy igen hálátlan tért mivelnek, szivességből is megnyilt ama kert ajtója, melynek legmaradandóbb virágait elvégre is ők ültetik. Annál inkább örülünk pedig e ténynek, mert hajlandók vagyunk hinni, hogy a drámairóknak tett kedvezmény a drámaügy iránt ébredő figyelem jelensége, melynek nem sokára Egressit, és Szigetit is visszaköszönjük. Adott kedv, helyre állitott bizalom csakhamar kiköszörülné azt az egy pár csorbát, melyet szinházunk ügyén a közelebbi idő ejtett.

* A tudományok királya, Humboldt Sándor meghalt. A nagy férfiúnak közelebb teljes életrajzát fogjuk közleni, s itt csak azt jegyezzük meg, hogy a világ többi tudományos társulatai között ő a magyar tudományos akademiának is tagja volt, s a „nemes magyar nemzet“ iránt többször kifejezett szeretettel, vonzódással viseltetett. Temetési menetén Berlinben minden főméltóság részt vett, s a királyi ház tagjai a templomban várták a ravatalt, mely a nagy ember földi maradványait magába zárta.

* A magyar kertészeti társulat a véghez ment kiállitási ünnepélyt egy vidám lakomával zárta be, mely tegnap ment véghez a Bartl-villában. Úgy értesültünk, hogy az általunk nem igen dicsért kiállitás hiányait a háborús időn kivül, mely az érdekeket még az ártatlan virágoktól is elvonta, a nagy szél okozá, mely éppen a kiállitás előtti napokon dühöngvén, az érzékenyebb virág nemek szállitását nagyon akadályozta. No majd az őszi kiállitás szerencsésebb lesz, midőn a társulat — mint értesültünk — az ezúttali hiányokat fényesen helyre akarja hozni.

* Az első magyar általános biztositó társulat ez évi rendes közgyülését folyó május hó 30-án fogja tartani. A társulat erdélyi ügynökei legközelebb neveztettek ki.

* Kletzer Feri gordonkaművész hazánkfia, s a meiningi, és Koburg herceg udvari virtuóza fővárosunkban időz, s valószinüleg itt hangversenyt is fog adni.

* Az üllői út is megszünik éjjel járhatlanná lenni, mert a váci,- kerepesi- és országút példájára azt is gázcölöpökkel látják el.

* Ha a szinházi, s különösen a repertoir-hireknek hinni merne az ember, hát azt is elhinné, hogy a „Mind álarcban“ cimü opera már e hét szombatján szinre kerül. Hanem nem azért lakik a pesti magyar szinház karnagya, a jó Erkel Ferenc Budán, hogy egy ilyen tanulásban levő opera még egy pár hétig el ne késsék.

* A selyem nagyon emelkedik, s ezért most valami uj szövetü ruha helyett a kert-ipar kiállitásból ajánlunk valamit, nevezetesen az ott kiállitott frankfurti préselt zöldség és gyümölcs megpróbálását, melyre nézve az útasitást a társulati titkár, Lukácsy Sándor úrtól folytonosan meg lehet szerezni; ajánlható a paradicsomalma-táblácskák megpróbálása is, minőt Csőszy Zsófia asszony küldött be Mencz-helyről; e táblácskák a beküldő hölgy állitása szerint évekig elállnak, s egy táblácska 10 személyre 20 krba kerülni.

* A svábhegyen több vendéglőben tánctermet épitenek. Mégis különös némely ember, hogy arra a magas hegyre a fővárosi nagy meleg elől menekül, mikor pedig már fönn van, hát nem tud egyebet tenni, hanem táncol.

* Uj-Pesten már kávéházat is nyitottak. Uj-Pest egyre gyarapodik, s még is, azt mondják, hogy ott olyan nagy olcsóság van, miként egy tiz tagból áll család a vendéglőben 2 ftért fényesen megebédel.

* Térey Pál angol-skóthoni naplójának két első része már elhagyta a sajtót, s igy ezen igen érdekes munka legközelebb egészen meg fog jelenni.

* Ez a hir ugyan nagyon kevés embert érdekelhet, hanem még is följegyezzük, hogy az 1000 ftos bankjegyek e hó végén kimennek a forgalomból.

* A napokban egy comfortablet elragadott a ló. Némely szerkesztők pedig egy pár fiatal Pegazus által vannak elragadtatva, s csak úgy szórják lapjaikban a rosz versek alá a magasztaló ajánlatokat; az igaz egyébiránt, hogy az ily ajánlatok mai napság kevesebbet érnek egy sexerlinél; nincsen már semmi agiójuk, különben nem is adnák oly könnyen. Maholnap ilyen ujdonságot is olvasunk: Tegnap egy veréb igen kellemesen énekelt ablakainkon, sat.

* Az újtéri szinházban khinai törpék szerepelnek. Olyan kicsikék, hogy bemutatójuk, ki oly nagy, mint a hires Murphy, mint valami vállrojtokat hordja őket ide s tova vállain. Igy irja ezt a B. Hirlap.

* A földunasor végén van egy kis utca, melynek eddig nem volt neve. Ezután „Uj pesti utcának“ fogják nevezni.

* A mult esztendőben — irja a L. B. — tánczene-szabadalmakból 2178 ft. jött be a pesti szegények javára.

* A műegyleti év bevégződvén, elkezdődnek az uj, havi kiállitások. Az első, mely múlt hetfőn nyilt meg, mindjárt nagyon érdekes; a többi közt ott van ama öt történeti pályamű, melyekből a közelebbi műlap fog választani. A képek következők: „Gerhard püspök megtagadja Aba Sámueltől a koronázást Csanádon,“ (értéke 1000 ft) Lotz Károlytól Pesten; „Szent László és Salamon kibékülése sz. István sirján,“ (értéke 1300 ft) Klimkovits Ferenctől, jelenleg Párisban; Zách Felicián (értéke 1200 ft) Orlai Petrics Somától Pesten; „a Frangepánok megmentik Bélát atatárüldözés elől,“ (értéke 1000 ft) Molnár Józseftől Pesten; végre Hunyadi László (értéke nincs kitéve) Madarász Viktortól, jelenleg Párisban. Ezek közül fog a jövő évi műlap választatni, miből azt vagyunk hajlandók következtetni, hogy az egylet a Canzi szüretjéről lemondott, mihez az egyletnek szerencsét kivánunk.

* A királyfürdő tulajdonosa, Ludányi úr, fürdőjét a nyárra jelentékenyen átalakitja, uj kádakkal láttatja el, bebúboroztatja, a kertet ki fogja csinosbittatni, sat.

* Midőn a bécsi könyvárusoknak — irja a P. N. — irodalmunk iránti figyelmét méltánylattal emlitjük, nem feledkezhetünk meg azon derék könyvkereskedésről, mely közel húsz éve járat minden könyvet, mely a testvér haza minden lapját meghozatja, s hol Bécsben lakó hazánkfiai a nagy műveket az eredeti áron vehetik meg. E könyvkereskedés Haas Károly úré (a Singer utcában). A magyar tud. akademia titkára e könyvkereskedés hosszú buzgalmát méltánylandó, Haas urat akként tünteti ki, hogy az akademia cimlapján könyvkereskedését mindig megnevezi.

Vidék.

Jász hir-kürt.

(Jász-Berény, május 4.)

Ha a jász-berényi müvelt közönség, minden szép és jó iránti lelkesedéséről, hasonlatot kellene mondanunk, a pénzhez hasonlitanók azt; nem ám a papir pénzhez, mely a viszonyok szerint alább, s följebb száll, hanem a legjobb arany ezüsthöz, melynek értéke a rendes időben is megvan, a rendkivüli időben pedig nagyon emelkedik; és még is az események, illetőleg a tények, melyeknek előadása mindig a legmeztelenebb ékesszólás, a föntebbi lelkünk meggyőződéséből mondott hasonlatot tökéletesen megcáfolják; april 30-kára volt hirdetve a mükedvelő társulat 3 dik előadása. Gondoltuk, hogy a tavasz, mely a holt természetet is föltámasztja, s még a más hazába elköltözött madarakat is visszahozza, a jász-berényi közönség a mükedvelő társulat iránti, már két alkalommal dicséretesen tanúsitott pártolását s lelkesedését méginkább hatványozni fogja; azonban fájdalom csalódtunk; midőn a szinház előtti órákban a szinházi jegyek kelendőtlenségét láttuk, s a szinházban jelenlévő közönség jelentéktelen számát hozzávetőleg találgattuk, s kérdezve fütül fától, mi ennek az oka? s hallva, hogy ezt a harci hirek okozzák: önkénytelenül is azon gondolatra jutottunk, hogy talán a közönség lelkesedése, melyet az aranyhoz hasonlitottunk, nem hasonlit az érc pénzhez, hanem a papir pénzhez, mert a harci hirek befolyással vannak rá, s innét magyarázható a szinházi baisse.

Igazán elkellene szomorodnunk, ha nem reménylenők, hogy ha a harci hirek mint általában, itt is baisset okoztak, a béke hirek majd haussét hozandnak; csak az a kérdés aztán, ha vajjon, midőn megjő a pártolás és lelkesedés, lesz é mükedvelő társulat? nem akarok próféta lennni, mert vagy azt mondják, hogy az oly prófétának, ki csak úgy eszik, mint más ember, nem hisznek; vagy vészmadárnak tartanak, de még is anyit bátor vagyok nem jósolni, hanem csak magán úton sejteni, hogy talán april 30-kán a jelen mükedvelői saison lejárt, s a társulat megelégedve az eddig szerzett borostyánokkal, nyugalomra hajtja fejét, betakarodva a hideg ellen a publicum april 30 ki pártolásával.

E tekintetben talán a mükedvelő társulatnak is lehetett egy kis előérzete, mert örömmel, jó kedvvel, sőt tánccal végezte be előadását. — Az előadott „Eljegyzés álarc alatt“ cimü darabban van ugyan bál, zene, a coulissák mögött, de ebből a közönség mit sem lát, a mükedvelők azonban midőn a néző közönség nagy részben eltávozott, ujjolag fölhúzatták a függönyt, s lett egyszerre hegyen völgyön lakadalom, tánc és széles jó kedv. — Vajjon nem a mécs utósó föllobbanása volt-é ez? vajjon nem úgy volt-é itt is, mint a szerelmeseknél? megesküsznek, az esküvő után eljárják a menyasszony táncát, s azzal a szerelem, mely addig a kelő naphoz hasonlitott, egyszerre a nyugvó naphoz kezd hasonlitani. Csak a volt kár e rögtönzött táncban, hogy előbb nem kezdték el az illetők, ez esetben mit nehányan tettünk, a közönség nagy része megtette volna, tudniillik az orschestrumon keresztül fölment volna a szinpadra, hogy egy jó sort táncoljon.

Az előadásról egyébiránt igen kevés mondani valónk van; nem azért, mintha nem lehetne felőle egyetmást elmondani, mit az illetők hasznokra fordithatnának, hanem attól félünk, hogy az igaz mondást majd egynémelyek rosz néven veszik, már pedig mi óhajtunk mindenkivel békében élni. — N. E. mint Inus, K. E. k. a. mint Elvira, A. k., mint Zaláry a többiek között, ügyes, szinpadi otthonosságú játékokkal a közönség tetszését, mit a többiek is megérdemelnek, leginkább megnyerték.

Egyéb szerencsétlenség nem történt: minthogy a jövedelem nagyon kevéssel haladja felül a kiadást; — a Balkay bajúsza véletlenül leesett; — a magyar nyelv, különösen az ikes igék egy pár dőfést kaptak; a legnagyobb szerencsétlenség pedig mindenesetre az volt, hogy ámbár álarc alatt hossza vége nem volt az eljegyzésnek, midőn az illetők álarcáikat letették, még csak egy eljegyzés sem történt, s a könyvtár, melynek javára az előadás történt, nagyon kevés hasznot húzand.

A hirlapokban már majd minden nagyobb városokból közölve volt az oda járó hirlapok száma.

E statistika kiegészíteseül jegyezzük föl a jászberényit is. — Jász-Berénybe jelenleg a posta útján jár 131 hirlap; ez összvegből a magyar hirlapokra esik 82, a németre 46, a franciára 3. Pesti Napló 5, Magyar Sajtó 6, Budapesti hirlap 5, Kolozsvári Közlöny 1, Vasárnapi Újság 13, Divatcsornak 3, Falusi gazda 1, Gazdasági lap 4, Hölgyfutár 3, Katholikus Néplap 1, Kerti gazdaság 1, Kétgarasos 5, Napkelet 15, Nővilág 3, Orvosi hetilap 1, Szépirodalmi Közlöny 3, Üstökös 6, Tanodai lapok 6 példányban járatnak. Mint reménylem, e számokat a mostan megjelent Szegedi Hiradó néhány száma fogja még szaporitani. — Megvalljuk őszintén, hogy ha e statistikát hiteles kézből nem kaptuk volna, nem hinnők el, hogy Jász-Berénybe, hol a lakosság száma 20 ezerre megy, ily kevés hirlap jár, csak azon tudat vigasztal bennünket, hogy ha kevesen hordatnak is hirlapot, de sokan olvassák azokat.

A balaton füredi fürdő, mint hirdetve van, e hó 15-kén nyilik meg. A jászberényi e tekintetben előbb áll; mert mint hallom itt már május elsején megkezdődött a fürdői időszak. Legközelebb szándékunk van a berényi fürdőbe kirándulni, s az ott tapasztaltakat e lapokban leirni.

Szűcs Mihály.

Szolnok, május 3.

E napokban estenden a vasút tisza hidja felé járkálván, a szelid keleti szél, Törökszentmiklós felől, az estimára intő harang tompa hangját hozta füleimbe. E mellett egy másik majd erősb, majd gyöngébb huzamosb hangzúgás voná magára figyelmemet. E hangzúgás meglepetésemre a vasuti töltésen vonuló telegraf drótjairól származott, a harang hangja, a keleti szél által segitve, húzódván végig a drótokon. A telegraf póznákba illesztett üveggyürüknél, melyeken t. i. a drót keresztül megyen, a hang erősebben, a póznák közein csak alig, s a következő póznához közeledve ismét jól kivehetőleg hallatszott a zúgás, melyet hallani, (bárha nem eol-hárfa hangja volt is) kedvesen esett. A hangoknak igy a dróton, vagy húron húzódására, mindjárt, egy évek előtt olvasott nevezetes esemény jutott eszembe. Prágában t. i. egy úr, háza pincéjéből első emeleti ebédlőjébe öt húrt húzatott az átfúrt falakon keresztül. A pincébe öt zenészszel játszatta a kijelölt darabokat, s a kifeszitett húrokon a vendégek a látatlan zene kellemesen meglepő hangjaiban gyönyörködhettek.

Szintén e napokban a svajci Graubündten kanton Chur városából két fiatal irgalmas szerzeti apáca fordult meg városunkban, segélyt kéregetni felsőbb engedelem mellett, szegény kórházuk fölépitésére. A szokatlan látvány, az idegen hölgyek szerény viselete, szelid kellemes vonásai, az emberiség ügye, melyért oly oly messze földről hozzánk fáradoztak, népeinknél kedvesen tüntek föl, s szegény körülményeinkhez aránylag a jó jövevények bő adományban részesültek. Ők, a harmadik fél év óta, mialatt Magyar- és Erdélyországba szerte járnak, s a magyar nyelvet is némileg sajátjokká tevék, — mind a r. katholikusok, mind a protestansok részéről szives fogadtatással dicsekednek, minélfogva kolostoruk második alapitóiúl a magyarokat tisztelhetik. — A mint tőlök értők, a szerzeti próba év náluk három esztendeig tart, mialatt a növendék, a kórházi gyakorlat mellett, az élelmezés, s ruházatait fizetni, a fogadalom alkalmával pedig 600 ftot a szerzeti pénztárba letenni, s magát teljes szobabútorral, s ruházattal ellátni tartozik. A nőneveléssel, s betegápolással foglalkozó apácazárdák nehány év óta nálunk is szaporodnak, de hála főpapjaink bőkezű gondoskodásának, idegen segélyre szorulni nem kénytelenek.

Emlitve volt e lapokban is, miszerint a 10 éves kis Rigó János, tanulótársának a Tisza jege alá merüléstőli megmentéseért, a budai helytartósági osztály által a felsőbbileg megállapitott emberélet-mentési dijjal (mely 25 ezüst vagy is uj értékben 26 frt. 25 kr.) jutalmaztatott. A jutalom a fiúnak, virágvasárnapján az egész kis tanuló sereg jelenlétében, a megyei főnök által kézbesitteték.

Másnap aztán az anya, kinek fiát a kis Rigó a halál torkából megmentette, előáll, s kérdi: hát az ő fija mi jutalmat kap azért, hogy majd nem belefuladt a Tiszába?

Vladár Samu itteni telekkönyvi biztos T. Szőllősön egy ház égés alkalmával kitüntetett elszántságáért, — mely egyébiránt jobb keze romlásba került, e napokban koronás aranyérdemkereszttel jutalmaztatott. — A minap pedig mező-túri származású Juhász Mihály császárhuszár ezredbeli közvitéznek, Felső-Ausztriában az égő házból egy asszonynak megmentéseért, ugyancsak itt Szolnokon ezüst érdemkereszt tüzetett mellére.

Láthatni ezekből, hogy nálunk a szép tettek nem hiányzanak.

Tegnap kezdé meg nálunk a hires gordonkás Fáty ol Károly, Simonfi Kálmán társaságában Magyar- s Erdélyországban teendő zenészeti körútját. Mult évi decemberi látogatása után most másodszor élvezők a kedves, bájos hangokat, melyeket a zenész újjai, s nyirettyüje e hangszeren előbűvölt; gyönyörködve élvezők a magyar dalok gyöngyeit, s az oláh nótát, mely szemeink elé teremti mintegy a kesergést, zokogást, majd a szilajon fölzajgó kedvet. — A hangversenyt követő társas vacsoránál, miként az első alkalommal, most is kitört a feszélytelen vig kedv, s váltva dalok és a gordonka zenéje gyönyörködtetének. — Ohajtjuk, hogy az útazó zenészeket mindenütt hasonló vagy még hasonlóbb szives fogadás és bő aratás várja. —ki.

Külföld.

= Humboldt Sándor meghalt. Ő a század egyik legnagyobb férfia volt, kit a szellem emelt nagyságra, melylyel az egész emberiségnek századokra előre világitott. Halála Berlinben, e hó 6-kán délután fél háromkor történt. „Ravatalához, mondja a P. N., mi is a hála, tisztelet, bámulat és fájdalom áldozatával járulunk, s e ravatalnál eszünkbe jut a vigasztalás, hogy e nagy szellem szeretettel és igazságosan gondolkozott a magyarról.“ Humboldt Sándor 1790-ben sept. 14-én született.

= Párisi mindenféle.

A saisonnak vége van, a salonok zárvák, s lassankint a hangversenytermek is mind bezáródnak — végtelen örömére a közönségnek, mely kora ősz óta folyton rettenetes hangverseny-járvány által üldöztetett.

A művészvilág nevezetességei nagyrészt elhagyták Párist; a hátramaradottak is készülődnek, hogy fürdőkre repüljenek.

A háború szele szétfújja ezen uraknak a nyár hosszú délutánjaira épitett magas légvárait. Senki sem óhajtozott anyira mint ők, a congressus összeülése után, melyből mindanyian aranyhegyeket vártak. De már annak vége! Inkább hallgat most Európa Bellona ütegeinek dörgéseire, mint Euterpe zengedezésére.

Mind a mellett is a szinházak minden este tele vannak. Tamberlick, ki ez évben kissé hűvösen fogadtatott, megint kegyencünk lett. Minden este koszorút és virágbokrétákat kap.

Meyerbeer „Ploermeli búcsú“-ja valósággal kétségbeejt sok halandót. A harmincadik előadásig valamenyi hely le van foglalva. Sokan az idegenek közül, kik be nem várhatják e határidőt, szivkeservükben egyenesen a zeneszerzőhez folyamodnak, esdekelve kérvén őt egyetlen pici — belépti jegyért! Szegény maestro! Bizonynyal nincs ő nála sanyargatottabb ember ezen a kerek (=szögletes) világon, mily keservesen kell megszolgálnia nagy dicsőségeért. Az ő borostyán koszorúja — ő legalább szentül hiszi — valóságos tövis koszorú! Napjában száz levelet is kap, tele irva minden kigondolható és ki nem gondolható bókokkal, szerény záradékban az emlitett esengő kéréssel.

Ehhez járul még számtalan látogatás, melyekből végtére is kénytelen egykét visszautasithatlant elfogadni.

A gymnase „Margueritte de St.-Gemme“ cimü új darabot látott Sand Györgytől, de nagyon succés d'estime-mel. — Uchard-tól, a Fiammina szerzőjétől is került szinre egy darab, cime „Le seconde Jeannette,“ de ez meg már a szó szoros értelmében csinált történet. Mindazáltal nem lehet megesküdni rá, hogy valaki le nem forditja még a nemz. szinház számára.

Feuillet Octav, ki a „Szegény ifjú történetével“ hamarjában gazdag emberré lett, öt fölvonásos drámán dolgozik, melynek főszerepe Lafontaine-nek van szánva.

Ristori egyátalán nem csinál tele házakat. A franciák enthussiasmusa az ujdonság érdekével együtt elröppent. Mult szombaton a „Guiditta“ nemzeti szinmüben volt föllépendő, s lehető, hogy ez estén újra kibékült elpártoltjaival.

A Georges Sand és Musse Alfred elhúnyt költő múltjára vonatkozólag közétett bizonyos adatoknak, folytatása látszik következni. Mint tudva van, legelőször Sand G. látta szükségesnek az abból folyólag fölmerült beszédekre „Elle et Lui“ cimü könyvével válaszolni. Azonban Musset Alfred fivére, Pál, erre szintén kötelességének tartotta az elhúnyt részéről „Lui et Elle“ könyvét megirni. Buloz végre, a Revue des deux mondes kiadója, Sand G., Musset A., és a közönség iránti kötelességének tartja egy harmadik könyvecskével állni elő, mely különféle eredeti leveleket is fog hozni, s a napokban jelenik meg, ily cimmel: „Ni Lui, ni Elle.“

A tuileriák kertjében gyönyörü mulatságuk van a sétálóknak. Önök ismerik Rareyt? Ő csak lovakat szeliditett; de itt a kertben, egy elegansan öltözött gentleman szokott mindennap föl-alájárni, ki csodálatosabb ember még Rareynál is, mert ő vadgalambokat szelidit. Hisz tudjuk, hogy menyire hasonlitanak a vadgalambok — a hölgyekhez! Nos, ez a rendkivüli ember csak sétál, sétál, és — rettenetes! — a légben röpkedő vadgalambok, melyek különben még hölgy-galambtestvéreiktől is úgy félnek, teljes bizalommal vállára szállnak! És ez az ember nem pénzért bámultatja talentumát!!

Talán még nem tudja mindenki azt az adomát, mely a francia hadsereg egyik nevezetesebb tábornokát, Castellanet, tábornokká tette, s melyet itt most mindenfelé beszélnek. 1824-ben mint ezredes, ezrede nehány tisztjét, apróbb kihágásokért vagy miért, börtönbe küldte. Szerencsétlenségre, vagy inkább szerencsére, a tiszt urak hivatalosak voltak Berry hercegnőnek épen e napon adandó táncestélyére, s a keményszivü ezredes ellent birva állni a bájos hercegnő kérésének is, semmi áron nem adta ki foglyait, kikre pedig [illegible] estélyen múlhatlanul szükség lett volna.

Méltán meg lett tehát lepetve a [illegible] ezredes úr, midőn a bálban, tilalm[illegible]

ott találta a tiszt urakat. Csodálkozó kérdésére azt kapta válaszul a hercegnőtől, hogy ezredesük kegyelmezett meg nekik.

Megjegyzésére pedig, hogy itt tévedésnek kell lenni a dologban, mert ezredesük ő és senki más, — azzal feleltek, miszerint ő tábornokká lett előléptetve, s utódja azzal kezdé meg ezredesi hivataloskodását, hogy a foglyokat rögtön szabadnak nyilatkoztatá.

Hja, Berry hercegnőnek okvetlen szüksége volt jó táncosokra a bálban!

Végre egy gyászhirrel fejezzük be quodlibetünket. A napokban vesztettek el Páris előkelő körei egy hölgyet, kinek élete Franciaország politika s tudomány-történetének utósó 70 esztendejével szorosan összefüggött. Ez O'Cennor tábornok özvegye, Gronchy tábornok és Cabannis hires iró unokahuga, Condorcets leánya. Még gyermek volt, midőn atyja, mint girondista a guillotine által meghalt, s később látnia kellet még két fiát is meghalni. Óhajtása szerint minden pompa nélkül temették vignoni jószágán, a Loiret kerületben. Az ő atyja irta meg élettörténetét.

Nemzeti szinház.

* Május 10-kén: St. Tropezi úrnő, francia dráma.

A leghatásosabb francia romanticus drámáknak egyike, mely keletkezése óta mindig sikerrel adatik, a nélkül, hogy az itészet igényeit kielégitené.

A tengerész szerepében ezúttal Rónai lépett föl, és sok otthonossággal, könnyűséggel játszott; hanem szavalása a végletig modoros volt; hiányzott abból minden árnyalat, melyet pedig anyi indulaton körösztül elég alkalma lett volna kifejteni, ő folytonosan haragszik, s e folytonos haragban érdektelen, sőt kellemetlenné lesz az a szép hang, melylyel művészi vezetés mellett a legszebb hatást lehetne elérni; arca is öszhangzásban volt a szakgatott, egyhangú szavalattal, folytonosan, merev, vagy inkább szigorú, a különféle indulatok kifejezésének minden árnya nélkül. Nem értjük mindezt utósó jeleneteire, hol egyéniségét egészen megkelle tagadnia, itt helyesen játszott Rónai.

Komlossi Ida a magát föláldozó nőt — levonva, hogy egy párszor szokott monotoniájába esett — bensőséggel, szépen játszotta, s ezúttal öltözékei is izlésteljesek voltak.

A többi szereplők közül Tóthot kell kiemelnünk, kinek egy pár valóban művészi jelenete volt.

* Május 11-kén: Rigolette, opera.

Stighelli úr ezúttal egy vigabb szinezetü szerepben lépett föl, s szép előadása, s gyönyörü énekével ma is teljesen hatott a közönségre, mely föllépteire mindig nagyobb számmal jelen meg. Stighelli úr a harmadik fölvonásban egy uj áriát is énekelt, melyet még nálunk nem adtak elő.

Gilda, Hollósy L-nénak talán legjobb szerepe, a mit Füredi erőteljes Rigolettojáról is elmondhatunk.

Ellingernét dicséret illeti, hogy Magdaléna szerepét kötelezettségén kivül elvállalta.

Nyilt posta.

Sz. Miklósnak. Nagyon köszönjük a becses küldeményt. A „Költészet"-ben e lapok szép olvasónői gyönyörködnek, a „gazda" pedig a „Zöld Ördög" karrikatur naptárban fog beállitani, melyet egy legbizalmasabb barátunk szerkeszt.

Nagy Sándornak. A küldött vers igen jó, mind forma, mind kivitel tekintetében, hanem tartózkodnunk kell közlésétől.

Göttveigba. Mi önnek addig is szivesen küldjük lapjainkat érdekes közleményeiért. Göthe munkái nagyon érdekesek lesznek, csak sziveskedjék elküldeni.

M—ra. Most már minden rendén lesz; mi előre tudtuk, hogy a mi jegyzőkönyvünk nem téved.

Staneirának. Nem csinálunk titkot belőle, s kimondjuk, hogy a vádlott nem más, mint e lapok szerkesztője, a ki egyébiránt, ha csak sejtette volna is, hogy azon igénytelen levelekkel ily hizelgő bókokra ad alkalmat, a különben igaz vádat soha sem fogta volna megérdemleni. T. A. arcképére nézve egy értelemben vagyunk nagysáddal, s igyekezni fogunk, hogy a közös óhajtás teljesedjék. Vadnai Károly jelenleg falun van, hosszabb ideig a fővároson kivül fog időzni, s ezalatt — nagysád kivánságához képest — beszélyeivel bizonyára többször fölkeresi lapunkat. Enyi vallomás után szabad nekünk is kivánesiaknak lenni?

Szinészeti ügybeni kérelem!

A 100 arany pályadijt nyert Telivér cimü vigjáték szerzőjét tisztelettel fölkérem, sziveskedjék vagy egyenesen hozzám Kolozsvárra, vagy Kaczvinszky Jánoshoz, a pesti nemzeti szinház tagjához, mint ügyvivőmhöz intézendő tudósitásban nyilatkozni, ha valjon hajlandó-é a fönnirt vigjátékot a kolozsvári nemzeti szinházhoz előadásra átengedni, és mily föltételek alatt?

Kolozsvárt, május 6-án 1859.

Havi Mihály,
a kolozsvári nemz. szinh. igazg.

Hirdetések.

ELŐFIZETÉSI FÖLHIVÁS A

MAGYAR SAJTÓ 1859-ki folyamára.

Előfizetési ár: Buda-Pesten házhozhordva vagy vidékre postán küldve:
Évnegyedre 4 frt. — Május 1-től september végeig (5 hónapra) 6 ft. — Május 1-től december végeig (8 hónapra) 10 frt. ujp.
Az előfizetési összletek bérmentes beküldetését kérjük. **A MAGYAR SAJTÓ** kiadóhivatala (egyetem utca, 4. sz.a.)

Pesten, a lipótvárosi „sz. Istvánhoz" cimzett gyógytárban, Józseftéren 10. szám alatt.
következő nevezetes szerek kaphatók:

1. Kinai hajfestő-szer.

Egy adag ára 2 frt. 50 kr. ujpénz.

Ezzel a szemöldöket, szakált és hajat a leghirtelenebb szőkétől és sötét szőkétől kezdve barnára és feketére, állandóan megfesthetni, tetszés szerinti szinezetet adni a hajnak teljesen hatalmunkban áll, ezen festvény használata mellett a haj minden fésülésnél sötétebb lesz. A szer semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz. Az általa előhozott eredmény meglepően szép. A festőszer, papirtok nélküli üvegedényből áll, használási utasittással ellátva, ezzel együtt van bepecsételve, mi figyelembe veendő. A szép szinek, mik ezen szer által előhozatnak, minden eddig ismert szineket fölülmulnak.

2. Bajusz- és szakálnövesztő-pomade.

Adagja 2 frt. 80 kr. ujpénz.

Ezen pomadeból reggel, naponta egyszer, két borsószem nagyságú, az illető helyekre gyöngén bedörzsölendő. A szer oly hatásos, hogy 16 éves fiatal embereknél is teljes erős szakált növesztett már hat hónap alatt. (Biztos hatásáról a gyár kezeskedik.)

3. Lilionese,

kezeskedés mellett, hogy hatása 14 nap alatt tapasztalható. Hatása: a bőrt a szeplőtől, foltoktól, pörsenésektől, száraz és nedves bőrzuzmóktól, viszszamaradt himlőfoltoktól, az orrot vörösségétől teljesen megszabaditja, nem különben a sárga bőrszinnek gyöngéd fehér szint, s fiatal frisseséget kölcsönöz. — **Egy üveg ára 3 forint ujpénz. (Fél adag ára 1 forint 80 kr. ujpénz**; ez utóbbi azonban nem lévén mindig kielégitő, kezesség érette nem vállaltatik.)

4. Keleti szörvesztő-szer.

Egy üveg ára 2 frt. 50. kr. ujpénz.

Ezen szer a szőrök olyatén helyekről eltávolitására szolgál, hol azt az ember nem örömest szokta tűrni, 15 perc alatt, minden fájdalom és ártalom nélkül megtisztul ezen szer által a bőr. A bajusz, a férfi disze, a szépnemnél diszitésül nem szolgál; ennek, nem különben a fölötte összenőtt szemöldök szőreinek, s avagy elől a homlokon, vagy oldalt az arcon mélyen erősen benőtt haj kiirtására nincs nálánál biztosabb szer. (Hatásáról a gyár kezeskedik, ellenesetben árát visszafizetvén.)

Vidékrei küldetésnél pakolásért 50 ujkrral több. Különben nem küldetik. 1—3

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 57. Szombat, május 14-én 1859.

HOLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Költészetem.

Erdei méh vagyok én, a
Rengeteg szült engemet,
Nem rózsáról violáról, —
Cserfa suhogó lombjáról
Gyűjtöm össze mézemet

Ne csillogjon aranycsészén
Nagy uraknak asztalán,
Ide való vagyok, érzem,
Szivárogj ki üde mézem
A mohos fa oldalán!

S ti erdőség tündérei:
Szirt s forrást lakó sereg!
Ha leszáll az éjfél halkkal,
Mézemet rabló ajakkal
Meg meglopni, féljetek!

Méz a méhnek tápláléka!
Bús télben: örangyalom,
Forrás, szomjazó lelkemre,
Enyhe ir, fájó sebemre, —
S tán sirom is egykoron!

Miért, hogy táplálja, mégis
Úgy emészti lelkemet?
Varázs csöppje üdv és átok, —
Fejtsétek meg ha tudjátok
E titkot büszellemek!

Zúg az erdő lombos sátra,
Körülem dühöng a vész, —
Lelkem későn fakadt habja,
Költészetem estharmatja,
Csordúlj, csordúlj zsönge méz!

Szemere Miklós.

SZEGÉNY ÖREG.

Elbeszélés.

Kiséritől.

(Folytatás.)

— Tegnap úgy emlékszem beszéltem önnek valamit a kis Belláról. Úgy-é?

— Igen. Hogy a rózsaleveket ablakába szórta — felelt Dánosy.

— Tehát mondtam úgy-é?... Azt hittem, hogy csak az éjjel gondoltam rá. De önnek szabad azt tudni; miért ne, hisz ön nem nevet ki érte; — meg az már régen történt, akkor én is fiatal voltam!... Azt nem mondtam még úgy-é, hogyan adtam neki egy csokor virágot, melyben a fehér kamelia volt?

— Nem, arról még nem beszélt.

— Tudja ön, úgy van azzal az ember, hogy ha már egy szirmot elfogadnak tőle, akkor szeretné, ha egész bokrétát sem utasitanának vissza. De én nagyon bátortalan voltam; világért se mertem volna megkérni, hogy fogadjon el tőlem valami kedvkeresést; pedig a virág olyan ártatlan valami! annak csak úgy van becse, ha az adja, kitől egy pillantás többet ér a világ minden virágos kertjénél. — Sokáig gondolkoztam: hogyan kellene úgy adni, hogy ne tudja honnan jött, azonban mégis gyanithassa; hiszen igy adva miért dobná ki, miért ne tartaná meg? Mit tudja ő, honnan került, elég, hogy ott van; nem kell magának szemrehányást tenni az illedelem megsértése miatt, s azt jól tudja, hogy én nem fogom elmondani senkinek.

— Eltelt három hónap, mig rávetemedtem e merényre; s később mégis alig foghattam meg a vakmerőségemet. Egy este magánosan sétáltam az úri utcában, volt ott akkor egy virágárus bolt, megálltam előtte gondolkodva, végre beléptem. Kiválasztottam a legszebb virágokat egy bokrétába; egyetlen fehér kameliája volt a virágárulónénak, nehezen tudtam rábirni hogy nekem engedje át, mert egy régi vevőjét akarta vele meglepni. Sok kérés után azonban a kamelia az én bokrétám közepébe lett kötve.

— Na úrfi! — szólt a virágárusné, — tudom nem volt még az idén ilyen szép bokrétája: örülhet a kinek szánta.

— Én elpirultam, s nem szóltam egy szót sem. Kifizettem a bokréta árát, s hazamenet azon tépelődtem, hogyan juttassam Bella kezéhez. Szép csöndes este volt, s Bella a nyitott ablaknál ült; köszöntésemet elfogadta, s nekem úgy tetszett észrevette a kezemben levő virágcsokrot.

— Én is kinyitottam ablakomat, a bokrétát szépen papirosba takartam, s úgy akartam ablakába dobni.

— Ez még sem jól lesz, meg találom ijeszteni; más mód kell. Cérnát vettem elő; virágcsokromat lebocsátom az ablakig, hátha kinyúl érte.

— Ez se jó lesz, igy tudni fogja, hogy arra számitva eresztettem le, hogy kinyúljon érte, s ha másként adva elfogadná is, igy mindenesetre szégyenlené. — Egyszerre egy jó gondolatom támadt. Lebocsátom a csokrot az ablakig, ekkor meglóbálom, az ingásnál fogva belódúl az ablakon, a cérnát ezen pillanatban elbocsátom, s virágaim Bella lábaihoz fognak esni. — Lám milyen jó, hogy deák koromban hallottam valamit az ingák lengéséről!

A terv megvolt, csak a kivitel hiányzott, ennek azonban sikerülni kell.

Csokromat fölszereltem, s kihajoltam az ablakon. Bella is kihajolt, s ismét azon könyből olvasott, melyre én a virágszirmokat szórtam, s levelei közt most is volt még ugyanazon virágokból. — A mint láttam, hogy virágaim iránt egy kis kegyelettel viseltetik, rögtön le akartam a csókrot bocsátani; de mégis, ez nagy vakmerőség lenne, várni fogok mig bealkonyodik, s Bella visszavonúl az ablakból.

Végre nem láttam az utcán senkit; meglehetős homályos is volt, s Bella is visszahuzódott. Attól kezdtem tartani, hogy az ablakot becsukják, s akkor egy nap el van veszve, a fehér kamélia is elhervad; tenni kell! Lassan kezdtem a bokrétát lebocsátani. Úgy dobogott a szivem, mintha tudja isten mily merényt vittem volna véghez; az óta sok veszélyben megfordultam, de az akkori félelmet soha nem éreztem.

A mint bokrétám az ablak irányába ért, egy darabig állni hagytam, hogy Bella észrevegye; azután a cérnával kifelé lóditottam. A bokréta egyet lebbent, de nem csapodott be az ablakon; midőn a lóditást még egyszer erősebben ismételtem, a cérna megrándult, elszakadt, s az én virágaim az utcára értek.

Csak most jutott eszembe, hogy Bellán kivül más is lehetett a szobában, s eliszonyodtam, ha szegénykét meggondolatlanságommal gyanúba keverem, pedig az ő tiszta nevén egy lehellet is meglátszaná! Hogy is lehettem oly ostoba, oly vakmerő! — Még a virágár[illegible] átkoztam, hogy miért nem volt álhatatosabb a fehér kam[illegible]

nélkül nem vettem volna meg a csokrot, s most nem hoztam volna Bellára ezt a szégyent!

Zajt hallottam a lépcsőn — végem van, észrevették. — A bokrétát fölfogják vitetni, a háziak közöl akárki is láthatta mikor hoztam, a cérna elárulja szándékamat, s tőlem számon kérik a tolakodást.

Félve huzódtam az ablakhoz, hogy láthassam, ki veszi föl a szerencsétlen virágcsokrot.

Kis időre Bella szobaleánya lépett ki a kapun. Vigyázva szétnézett, hirtelen fölvette a csokrot, s kötényébe rejtette.

— Hála Istennek — gondoltam — ennek Bella parancsából kellett történni, különben miért volna ez az elővigyázat...

Az öreg hirtelen föleszmélt merengéséből, fölkelt a virágok elől, s nehányszor végig ment a szobán.

— Másnap — szólt ismét — midőn köszöntem neki, elpirult; a kamelia ott volt keblén. — Milyen szép volt! — Hogy örültem annak a pírnak, s értettem, hogy én is elpirultam... Csakhogy ez mind régen — régen elmúlt!..... Tempora mutantur, et nos mutamur in illis! *)

Még egy pillantást vetett az éjszaka szedett mezei virágokra, s egy sóhajjal kiment a szobából.

Félóra múlva találkoztam vele az utcán, midőn elmentem mellette lassan mondogatta:

Durum! sed levius fit patientia,
Quid corrigere est nefas!**)

III.

Az utósó nap.

Dánosynak feltűnt, hogy miért emlegette az öreg azt az utósó keservteljes éjszakát, mielőtt szerelméről kezdett beszélni. Szokása volt a latin verseket emlékei minőségéhez képest idézni, s Bellávali ártatlan viszonyában, legalább annak azon részében, melyet ismerünk, nem volt semmi, melyre a második szakasz kezdetén levő vers vonatkozhatnék. — Bizonyosan kell az öreg életében egy episodnak lenni, mely mostani elhagyatottságával összefüggésben áll, vagy ennek éppen oka; mert különben, hogy volna oly nyomorúlt állapotban, midőn mint beszédéből kilehet venni, testvére most is jól birja magát.

De az ő titkait rajta kivül senki se tudta, s tőle valami olyast kérdeni, mi mostani árvaságára vonatkozék, hasztalan kisérlet lett volna. Elve volt: hogy ő nem törődik senki múltjával, tehát az övével se törődjék senki.

Május végefelé egy napon szokatlan forróság volt, s este felé hirtelen nagy zivatar támadt. A jég galambtojásnyi darabokban pattogott a kövezeten, s az utcai ablakok nagy része csörömpölve zúzott szét.

Dánosy a zivatar keletkezésekor szobájában volt az öreggel, ki az ablakhoz állt, s gyönyörködött a tolongó sötét felhők változó alakzataiban. Az utcák üresek voltak, a zuhogó zápor nem fért be a csatorna nyilásokon, s zavarosan hömpölygött az utca alacsonyabb része felé, magával ragadva a felületén uszó fehér jégdarabokat.

Az öreg egy helyen állva várta végig a zivatar elvonulását, s midőn odahagyta az ablakot, már esteledni kezdett, s eljött a visszaemlékezések homályos ideje. Leült szokott helyére, s csendesen dörmögött magában.

— Akkor is ilyen sötéten tornyosúltak a felhők, csakhogy én akkor nem egy helyről néztem őket, hanem velők együtt futottam. Akkor hallottam először ezt a zugást fejemben, mely azóta olyan ritkán távozott el onnan...

... Oh Károly! Károly!...

— Megbántam a mit tettem, bűnhődöm érte negyven hosszú éve, s ő mégse tudott megbocsátani... Pedig én szerettem mindamellett, hogy olyan hideg büszke volt. De ő nem szeretett engem, különben nem gúnyolta volna ki érzelmeimet... Minden csontomon hideg borzadály futott végig arra a megvető hahotára, melylyel azon vallomásomat fogadta, hogy én Bellát szeretem!

— Nem is kellett volna neki megmondanom... Talán jobb lett volna.....

— Szegény kis Bella milyen halaványvolt, mintha szivemet farcsarták volna, midőn kisirt szemeit láttam!... S mind ennek Károly volt oka, s mégis kacagott rajta!! — Szegény, szegény kis Bella!..

— Ne mondja el ön senkinek a mit most beszélek — szólt suttogva az öreg. — Igérje meg, hogy nem fog elűzni magától. Eleget szenvedtem én már azért; azóta érzem agyamban azt a különös zsibongást, mely nem hagy nyugton maradni, melyért mindenünnen elűztem, mely a gyermekek gúnytárgyává tett! — Úgy-é, nem fog ön eltaszitani magától!? Hiszen én nem ártok senkinek, s ha rám jött az a szerencsétlen nyugtalanság, milyen kin tudni, hogy ilyenkor mit gondolnak rólam az emberek; mert én ezt tudom, kiolvasom arcokból a gondolatot, s néha — Isten bocsássa meg! — szeretném a szemőket kivájni, hogy ne láthassanak rám!... De azért ön nem fog megutálni úgy-é? Óh igérje meg.

— Szegény öregem, beszéljen bátran, ne féljen semmitől; hátha könnyit magán, ha baját elpanaszolja. Én sajnálom önt, de hogy vetném meg azért, mert szerencsétlen!

— Köszönöm... köszönöm. — Áldja meg önt a jóságos Isten! — rebegte a szegény öreg ember, s fölkelt helyéről, hogy ismét az ablakhoz menjen, honnan megint szokott helyére ült.

Már azt beszéltem önnek, hogy mily imádással határos szerelemmel függtem a kis Bellán. — Különös volt az; — ismeretségünk mintegy három hóig tartott, s én ezalatt az idő alatt egy szót se beszéltem vele. — Mit is tudtam volna neki mondani!... A mit tudtára akartam adni, arra nem találtam kifejezést, s a virágnyelv, melyet gyakran ismételtem az elmondott jelenetek után, anyira összhangzott érzelmemmel, hogy szentségtörésnek tartottam volna megfertőztetni egy hanggal azt a léget, melyet ő szivott. — Minden vágyam ki volt elégitve, ha köszöntésemet azzal a kedves mosolylyal fogadta, és soha nem gondoltam róla olyat', mit szégyeltem volna egy szemérmes virágra bizni.

Milyen szép volt akkor az élet, s milyen hamar elmúlt az a boldog három hónap!

Óh a rákövetkező éjszakának egy perce hosszabb volt annak egy heténél, kinosabb, mintha minden eddigi fájdalmamat egyetlen villámütésben érzettem volna.

Mikor minden összeomlott, miben addig éltem! s egy pillanat alatt szétfoszlott örökre s eltünt a büvös fátyol, melyet lelkem elé vont a képzelet, s ragyogó ábrándjaim helyén csak puszta romokat láttam, melyek pora elfödte szemem elől a világot, s összeomlásának ropogása itt zugott agyvelőm közepében!! — Én, a ki még egy perc előtt egyetlen drága kincsemet koronákért nem cseréltem volna el, kifosztva láttam magam mindenből, mint egy útfélen elhalt koldús, kit darabonként tépnek a ragadozó madarak!

(Vége következik.)

*) Változnak az idők, s mi is változunk velők.
**) Nehéz! de békén tűrve könnyül, mit megváltoztatni nem lehet.

A SÜRVILLEI ŐRNAGY.

Sue J. történeti regénye.

I.

Az utas.

1810-ben egy derült februáriusi reggelen a Chantereine utcában fekvő csinos palotába egy „meglehetős“ külsejü kocsi robogott.

Egy körülbelől 60 éves aggastyán jelent meg a lépcsőzeten, kinek magas és szikár termetét a magas francia udvari öltöny födé, mely épen nem volt hátrányára kora dacára erőteljes testalkatának.

Ha ezen öltöny fölé, mint hókoszorút, gondoljuk a berizsporozott hajfürtöket, melyek a szokásos „copf“ba végződtek — előttünk lesz a megjelent aggastyán alakja.

Ez Dauphin, blansaci Raoul őrnagy — és sürvillei marquisnak komornyika, vagy is meghittje.

A Sürville család majd egészen tönkre jutott a forradalom alatt, és ezen hü szolga — ki a rémidő alatt megmenekült a csecsemő marquis-val — nevelé föl Raoult, a Touraine legtávolabbi vidékein. Tizenöt éves korában magához vevé a marquist egyik rokona, Montlaur hercegné, kinek gondviselése alatt maradt, mig mint önkénytes, egy lovas ezredbe nem lépett.

Azóta minden hadjáratában követte Raoult a hü szolga, ki min-

den veszély közepette, hova őt ura iránti hűsége sodrá, a legtekintélyesb komolyságot tudott csöndes nyugalommal párositani.

A kocsi ajtaja kinyilt, és azon egy férfiú lépett ki, kinek bő bundája, prémes sapkája és hatalmas nyakcsokra majd egész arcát elfödé.

— Van é meleg szobátok? — kérdé a jött bundás férfi.

— Nincs szerencsém önt ismerni! — felelt Dauphin sürögve forogva, mintha a jött útját akarná elzárni.

— Hogy . . . hogy . . . tehát nem ismeri ura legjobb barátját — és letevé burkonyát, mely alól a fodrozott, s itt ott őszbe hajló fürtök erdejétől koszorúzott homlok, s tengerzöld szemek tünének elő.

— Boisseau Anacharsis úr! bocsánatért esdem uram!... és sietve vezeté vendégét a földszint egyik salonjába, mely az akkori világ izlése szerint á la grecque volt bútorozva.

Midőn Boisseau letevé irigy bundáját, s a kandalló mellett foglalt helyet, zöld frakk, szürke tricot-nadrág, s á la Souvarov csizmája igen emelé csinos alakját.

Felöltönye aranyzott gombjain olvasható volt e két betü: N. E. Napoleon Empereur, mely azonnal mutatá, hogy a francia diplomatiához tartozik, arca őszinte és vidor alakját tekintve, körülbelől 35—40 éves lehetett.

— Ön, igazán ön az uram? — kérdé ismételve Dauphin. — A marquis . . . akarám mondani — az őrnagy úr azt gondolá, hogy most Spanyolhonban tartózkodik.

— Hála az égnek! most jövök onnan — s ha még valaha oda akarnának küldeni — akkor akasszanak föl inkább, a mint most is majd e kitünő szerencse ért. Tehát Raoul alszik már?

— A marq. . őrnagy úr? Nem, ő a neuschateli hercegnél van, kinek előfutárja leend Bécsben.

— Hogy hogy, tehát Raoul Bécsbe útazik?

— Tehát nem látta az udvarban a fölszerelt kocsit?

— S mikor fog elútazni?

— Még ma este!

— A ma. . ba! és nekem épen most kellett őt meglátogatnom, különben hogy van, még mindig a régi izlésü, bátor s udvarias?

— Higyje el nekem, hogy nincs bátrabb e földön a marq — akarám mondani — őrnagy úrnál.

— No no jó öreg Dauphin, csak ne feszélyezze magát miattam, bátran hivhatja Raoult marquisnak, a meddig tetszik!

— Ön nagyon kegyes uram, különben ez a család nemes neve, és szegény öreg füleimnek is jobban tetszik, hanem az őrnagy úr igen haragszik, ha marquisnak nevezem.

— Ha én marquis volnék, bizonyára nem szégyenleném, — hanem hogy vannak sebei?

— Az utósó, melyet Vagramnál kaptunk, behegedt már... hej, az volt ám a heves nap, mi akkor a 17-ik sz. dragonyos ezrednek őrnagya valánk. A katonák, mint kacér lánykák, oly izlésteljesen valának kicsinositva, de ez nem hátráltatá őket, hogy úgy harcoljanak, mint eleven ő.....k. Pedig mikor ez ezred kezeink közé jutott, oly vad, fegytelen és tisztátalan vala, hogy a hadseregben ártány csapatnak neveztetett.

— A ma. . ba! ezen átváltozásnál sokat fáradhatott barátom.

— Alig három hóig!

— Három hóig!

— Igen uram, és mily emberek, mily arcú banditák voltak ő kegyelmék! A marquis úr megtartott egy Glapisson nevüt mutatványul; kit majd ön is meglát. Fogalma sem lehet azon borzasztóságokról, melyeket Spanyolhonban elkövettek, és midőn Németországba jöttek, föllázadtak és őrnagyukat, a szerencsétlen Picotot megölék.

— Átkos fickók lehettek! — És Raoul e Picot után következett?

— Igen, ekkor küldött minket Napoleon, hogy szeliditsük meg a vad ártányokat. Képzelje csak, a huszonnégy éves, gyöngéd lelkü s müvelt marquist, azon gyöngéd arcvonások, csengő hangjával és udvarias viseletével a vén hajdúk között, kik közül sok már Aegyptusban is szolgált.

Hanem nézze ön, itt van egy mutatvány belőlök — és egy egyenruhás, körülbelől 45 éves férfira mutatott, ki félénken lépett a terembe.

Ez Glapisson János, Sürville ezredének dragonyosa, ki most mint lógondnok volt nála alkalmazva.

Arca azon rézszinü, kiaszottak egyike volt, melyeket Charlei halhatlanitott, rövidre nyirt haj és hatalmas szénfekete bajússzal ékitve.

Minthogy ismeré Dauphinnak ura iránti ragaszkodását, ezt tisztelé, különben parancsnoksága eléggé alkalmatlankodott neki.

— Glapisson! — szólt hozzá Dauphin — mondja el ez úrnak, mint szeliditettük meg önöket, mert maga is ártány volt akkor, s hitemre, egyike a legvadabbnak.

— Ah! kérem Dauphin úr — szólt Glapisson, mialatt szemeit félénken a földre süté.

— Képzelje csak Anacharsis úr, — mondá a komornyik — hogy ezen férfi, ki a szent „Ne nyúlj hozzám"hoz hasonlit, s kiről az ember azt hinné, hogy még egy gyermeket se merne bántani, Spanyolhonban a klastromokat vandal kézzel a földig pusztitá.

— De Dauphin úr, milliom adta! igy tüzbe jövök, mi nem kezdtük el a komédiát, hanem ők, s igy lássák a spanyolok, hogy végződik az utósó fölvonás!

— No csitt csitt jó Glapisson, hadd halljuk, hogy szeliditette meg önöket az őrnagy úr.

Glapisson „positur"-ába tette magát, bajszát szépen kipödré, köhögött szerényen, és katonásan kezdé meg előadását:

— Elhiheti nekem, hogy ez igen egyszerün történt, mert élt szivünkben a francia becsvágy; a midőn t. i. Spanyolhonból az északi hadsereghez jöttünk, ez zavarta napi rendünket, mely durva parasztok agyonlövéséből és müvelt Sennorok fölnegyedeléséből állt, pedig ez mind jószándékból történt, hogy siettessük a békét... Tehát Némethonban voltunk, s azt hittük, hogy a „Meinherrekkel" is úgy bánhatunk, mint a Sennorokkal — — de gondolja csak uram! — hitünk rútul megcsalt — — — Először is elvették tőlünk az öreg Ledoux őrnagyot, ő valódi atyánk volt, alatta pusztithattunk, ölhettünk, gyüjtogathattunk — — ő valódi atyánk volt... punctum...

Helyette elküldték Picotot, ki a mammelukokkal is harcolt, egy kőszivü embert, ki azonnal kimutatá foga fehérét; — de mi becsületünkhöz illőleg feleltünk neki — utójára tehát anyira ment a dolog, hogy éppen nem lehetett állitani, hogy szerelmeskedünk egymással.

Egy napon, Heidelberg mellett, egy parasztal, ki korcsmáros is volt, vitába ereszkedtünk, a szemtelen t. i. meg mert minket támadni, hogy mi — csupa tréfából egy borjút leöltük, és estelire katonásan elkészitettük...

Mi úgy találtuk, hogy nincs igaza, de minthogy ő még is mert okoskodni, bezártuk kunyhajába és rá gyujtottuk a tetőt; hogy szabadul meg onnan — az az ő dolga.

Picot őrnagyunk ezért velünk gorombáskodott... Hej az az öreg Lendoux, az egészen máskép tett volna velünk... Úgy szépen négyszem között megmondatta volna: Fiúk! hogy a borjút levágtátok és a házat meggyújtottátok, ehhez volt jogotok, de hogy a parasztot bezártátok — no ez már ostobaság volt...

Mi szépen megismertük volna, hogy ez bizony ostobaság volt — és szépen kibékültünk volna, de nem hiába, hogy valódi atyánk volt ő, tüzbe vizbe elmentünk volna érte...

— De az égre, Glapisson! — szólt Dauphin — mikor végzendi be előadását?

— Csak várjon kissé... most jön a java — tehát Picot őrnagy uram, mint mondám, gorombáskodott velünk, azt parancsolta t. i. hogy oltsuk a tüzet, mintha bizony tüzkár társulati tagok volnánk...

Mi nem mozdultunk, ő pedig kivoná kardját, és elkezdett vele handabandázni...

Eleinte nevettük a dolgot, de később, midőn nehányat megsebesitett, felforrt vérünk, — nem úgy verik nálunk a cigányt! összecsoportosodtunk és lármázni kezdtünk, utójára csak úgy „véletlenül" két karabély is elsült, s őrnagy uram a földre bukott, hogy kel föl onnan, az az ő dolga...!

Ekkor kész volt a lázadás, elsáncoltuk magunkat a faluba, tisztjeinket elküldtük ostromolni — női sziveket, és készek voltunk inkább — meghalni, mint társainkat, kik Picotra löttek — elárulni...

Hej, ha az az öreg Ledoux élt volna.

— Már megint! ugyan végezze már előadását.

— Azonnal, tehát nehány nap múlva, épen az arnheimi csata előtt, este nyolc óra felé érkezett meg hozzánk Sürville úr, egyetlen trombitástól kisérve, kivel indulót fuvatott, mi — mi pedig az ablakokhoz mentünk.

— Katonák — mondá ő nagy szóval — én őrnagy vagyok; a császár küld engem, ha egy óra negyed múlva nem álltok csatarendbe, és meg nem nevezitek Picot gyilkosait, lássátok a következményt.

Pokoli gúnykacaj és füty fogadta a szép fiatal őrnagy e szavait: Macskazenét az uj parancsnoknak! macskazenét neki!

Ő hidegvérrel kihúzta óráját és szelid hangon szólt: Pont 9 órakor csatarendben álljatok a piacon.

E nyugalom mély benyomást tett reánk, ez azonban nem akadályozta hahotánkat, mely újra és újra előtört belőlünk.

Ezalatt elmúlt az óranegyed, s az őrnagy újra indulót fuvatott, mi természetesen nem mozdultunk; ő pedig érchangon igy szólt hozzánk: Nem akartok csatarendbe állni? Nem?!

— Nagyon jól van, átlátom én ennek okát, virradatkor el kell foglalni az arnheimi sáncot, és ti féltek a csatától, mert gyáva nyúlszivűek vagytok — és megfordulva elment.

Milliom adta! midőn az hallottuk, hogy ő minket gyáváknak nevez, ajtókon ablakokon át futottunk utána, a bilincseiktől megszabadult tigrisekhez valánk hasonlók, s a véletlennek lehet köszönni, hogy azonnal meg nem öletett.

Száz kard villogott feje fölött, száz kar készült az életoltó csapásra; ő pedig hidegen keresztbe font kezekkel fordult meg, és reánk tekintett.

Milliom adta! milyen tekintet volt ez, fényesebb kardjaink csillámánál, oly fényes, mint a villám.

— Megállj! — parancsnokoskodék ő, s mi e tekintettől megbüvölve, megállapodtunk.

— Le a fegyverrel! — folytatá ő, s mi meginditva e nemes nyugalomtól, kardjainkat hüvelyökbe tettük.

A többiek is megjöttek ezalatt, s mint vihar, oly tomboló volt szózatunk: Gyáváknak nevezesz minket, le kell vágni, mint Picotot, le vele! le vele!

— Fegyelem nélkül nincs bátorság! — szóla ő nyugodtan.

Milliom adta! e szóra különös gondolatok villantak meg elménkben: Vezess tehát a sáncra — kiáltottuk — hadd mutassuk meg, hogy nem vagyunk gyávák!

Ő eleinte vonakodott, de rákényszeritettük,.. neki rohantunk a sáncnak, háromszor anyi volt az ellen, mint mi, és mégis mi voltunk a győztesek.

— Tehát gyávák vagyunk? — felelj! — mondtuk neki, midőn mint győztesek álltunk a csatatéren.

— Ez jó volt, de még egy van hátra, Picot gyilkosai adják föl ön magukat, mert máskép az egész ezred meg fog — tizedeltetni!

E szóra egy a földön fekvő sebesült bevallotta bünét. Ő igazat mondott, s pár perc múlva kimúlt.

Ezen megindúlva, egy előlépett a csata rendből, és szintén föladta önmagát, — ez azonnal bebörtönöztetett, és harmadnapra főbe lövetett.

E naptól fogva hü katonák vagyunk, s nincs bátrabb, de csinosabb ezred sem, mint a 17-ik számú dragonyos.

E szavaknál lépett az égig magasztalt őrnagy, a Sürvillei marquis a szobába.

II.

A két barát.

— Raoul!

— Anacharsis?

E két fölkiáltással borúltak a rég nem látott barátok egymás karjaiba.

Sürvilei Raoul körülbelöl 28 éves vala, s a vágrami csata után elhagyá a hadsereget, hogy a császár mellett mint segéd legyen alkalmazva,

Már a consulság alatt a csatatéren közdragonyosból hadnagy lett, s később, Napoleonnal megismerkedvén, törzstiszt.

Sürville ezután éppen oly rögtön, mint fényesen haladt elő pályáján. A családjától elvett, s lefoglalt javak szintén visszaadattak, s ő rendületlen bátorsággal iparkodott enyi kegyet meghálálni. Ezenkivül sokszor a legterhesb megbizásokat épen oly okosság, mint szorgalommal oldá meg.

Jellemében a lovagias őszinteség volt szeretetreméltó derültséggel testvérien párositva; édes kellemmel dalolt, elragadólag rajzolt, s táncolt a mint Trénis és Vestris uradalmakban szokás táncolni; izlése nemes, s a mi akkor igen gyér volt, modora finom, mely a múlt század becses ereklyéjeként tekinthető.

Ezen előnyöket azon két évnek köszönő, melyet első gyermekségében Tourraineben Montlaur hercegnőnél, egyik rokonánál töltött, ki még 70 éves korában is teljes üdeségben tartá még szelleme gyér és kitünő tulajdonit.

Enyi és ily bübájos tulajdonokkal, melyek kedves külsővel valának párosulva, a sürvillei őrnagy bizonyára igen sok és fényes diadalt nyerhetett.

Jellemének fő tulajdona a jószivüség és gyöngédség, benső barátságai mindig túlélték egy-egy muló szerelmi viszonyait, hanem viszont senki sem viseltetett több tisztelettel s hálával, — a legmélyebb hallgatástól fogva a kegyeletig — a hölgyek iránt, mint ő.

És éppen ezen érzelmek különbözteték meg őt a roué kaján és mindennapi osztályától, mely a múlt században oly fontos szerepet játszott, mert ily jellemek egészen szokatlanok, minthogy a férfiak általában azon hölgyet, ki nekik mindenét föláldozá, roszabb bánásmódban részesitik, mint melylyel gyönyörük legköznapiabb részesülőjét mernék illetni; és ezen embertelen eljárásban semmi okkal nem birnak, ha csak egy oly elhagyatott és szegény lények ragaszkodása és gyöngesége nem tekinthető oknak, a ki panaszának nincs meghallgatója... Sürville ellenben azt hivé, hogy azon nőt, kinek a szerencse e pillanatát köszönhetjük, szivünk szentjeként kell tisztelni.

Ha hütlen volt, hűség által iparkodott hütlenségét feledtetni, ha irányában voltak hütlenek, a múlt gyönyör emlékei, s a rózsás jövő reményeiből meritett vigaszt, s minthogy e vigasz soha sem hiányzott, nem volt jellemében azon lények hálátlan és kegytelen boszúja, kiknek életökben egyszer éppen szerencséjök akadt valakinek tetszeni.

Külső alakra közép termetü, s kellemdús volt. Fekete fényes szempára hiven tolmácslá szellemét, gesztenyeszinü haja fodrozott fürtökben körzé nemes jellegü arcát, melyen a bibor mosolygó ajkak mutaták a ragyogó fogak zománcát. Mint császári segédnek, gazdag, zöld s aranyszinü egyenruha ömlött el tagjain, mely igen emelé cédrus termetét.

— Jó Anacharsis!

— Édes Raoul! — e szavakat ismétlé a két barát, egymást hőn megölelve.

— Igaz lenne, a mit öreg Dauphin mondott? — folytatá Boisseau. — Igazán elútazol, és még ma este?

— Egy órával sem lehet útazásomat halasztanom. Épen most jövök a tuileriákból, hol átvevém a császár utósó parancsit. Tavaszelő 3-áig Bécsben kell lennem, mert a neuschateli herceg ötödikén vagy hatodikán jön föl. Csak tudnád, menyire fáj most elútaznom. De tehát miért nem irtál?

— Am.... a! — hisz megakartalak lepni; hanem nem kellett volna e balgaságot tenni, mert a meglepetésekkel még mindig megjártam. Emlékszel-é még, hogy jártam két év előtt, midőn Olaszhonból megérkeztél? Én, a mint lovadról lepattantál, azonnal megragadtalak, mondván: kedves Raoul, el kell ma kisérned est elire Nanteuil kisasszonyhoz, ki a császári szinház énekesnője, ez igen remek meglepetés lesz, mert a k. a. nem is vár ma engem.

— Hahaha! nagyon emlékezem, s hogy inkább te lepettél meg, mert olyasmit láttál nála, a miről nem is álmodtál. Hanem apropos, én azt hivém, hogy Spanyolhonban vagy, bizonyos diplomatikai ügyben.

— Raoul, — felelt komolyan Boisseau, őszülő hajára mutatva — látod ezt?

— Valóban, szegény barátom, midőn egy év előtt elhagytalak, még semmi előjele sem volt ez idő előtti télnek.

— Ezen dér, hogy hasonlatoddal éljek, egy éj szülöttje, egyetlen egy éjé, melyet egy igen forró tartományban tölték.

— Hogy hogy? Fejtsd meg e talányt! — Fölindulás, szerelem, egy szerelemféltő spanyol, vagy valami veszély volt ennek oka?

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

A FÉRFIÚ, KIT SZERETÜNK! A FÉRFIÚ, KIT NEM SZERETÜNK!

(Kivonat egy hölgy irataiból.)

A férfiú, kit szeretünk, folyvást, s mindig gondolkozásunk tárgya, hozzá, és felé vagyódunk mindig, szomorúak vagyunk, ha nem lehetünk vele, s szivünk repdes örömében ha viszontlátjuk.

Nem unjuk meg soha beszéde hallgatását, bár mily közönbösek, sőt üresek legyenek is szavai, még is érdekkel birnak előttünk.

A legcsekélyebb a mit mond, vagy tesz, megnyeri tetszésünket, s ha hibát követ is el beszédében, s tetteiben ezer okkal védjük, s mentjük ki.

Mindig egy véleményben vagyunk vele, izlésünk ugyanaz, a mi az övé, s nincs más vágyunk, s ohajtásunk, mint neki.

A férfiú, kit nem szeretünk, terhünkre van, s untat; rosz kedvüek leszünk ha csak látjuk is, s ólom szárnyakon véljük haladni az időt, melyet társaságában töltünk el, s mi több, nem is veszünk magunknak fáradtságot, hogy ezt eltitkoljuk előtte.

Legszebb gondolatai, s szavai sem képesek megnyerni tetszésünket, közönségesnek, untatónak találunk mindent a mit mond, s rosznak, vagy legalább ügyetlennek mindent, a mit cselekszik.

Soha sem osztjuk véleményét, soha sem helyeseljük izlését.

A férfiú, kit szeretünk, ha hűtlenné lesz is, menteni, sőt megbocsátni tudjuk hűtlenségét.

A férfiú, kit nem szeretünk, legszilárdabb hivségeért sem számolhat elismerésünkre, s hálánkra.

A férfiú, kit szeretünk, ha zsémbes, roszkedvü, sőt civódó is, száz okkal tudjuk kimenteni rosz kedvét, s ha összekoccanunk is vele, mohón ragadjuk meg az alkalmat a kibékülésre, sőt magunk keressük azt.

A férfiú, kit nem szeretünk, hiába iparkodik kellemes lenni; tegyen bár menyi szivességet, legyen bármily nyájas, udvarias, és megelőző, mégsem méltányoljuk a készséget, s törekvést, melylyel kedvünket keresi.

Ha a férfiúval, kit szeretünk, sétálni megyünk, karjára támaszkodunk, nyájasan mosolygunk reá, pillanataink folyvást találkoznak pillanataival, nem fáradunk soha el, az út rövidnek tetszik, s ha nem cseveg is velünk, nem unjuk el magunkat, mert édes ábrándozásokba merülünk karján.

De ha a férfiúval, kit nem szeretünk, sétálunk, alig nyujtjuk neki karunkat, a velei érintkezés kellemetlenül hat reánk, nem támaszkodunk karjára, s hidegen viszszautasitva minden közeledést, alig nézünk reá, s oly nehezen beszélünk véle, mintha minden szó, a melyet kiejtünk, fájdalmat okozna ajkainknak; alig válaszolunk kérdéseire, s karján a rövid út is, fölötte hosszúnak tetszik.

A férfiúnak, kit szeretünk szivesen hozunk minden áldozatot.

S ha bármily áldozatokat tesz is a férfiú, kit nem szeretünk, még elismerésünkre sem számithat.

A férfiú, kit szeretünk, anyira megvesztegeti itélő tehetségünket, hogy nem vesszük észre legvastagabb hibáit sem.

S a férfiúban, kit nem szeretünk a legjelesebb tulajdonságokat sem veszszük észre.

A férfiú, kit szeretünk, legtöbbnyire nem viszonozza szerelmünket, s mégis lángolóan szeretjük.

S a férfiú, kit nem szeretünk, sokszor rajongólag imád, s még sem érzünk iránta legkisebb vonzalmat sem.

Közli: Remellay Gusztáv.

Budapesti hirharang.

* Két fiatal irónk, Győry Vilmos és Kiséri (az utóbbitól épen most közlünk egy erőteljes genreképet) egy egy kis vigjátékot adtak be a szinházhoz, melyek egyszerre adva épen egy estét fognak betölteni. Győry vigjátéka: „Gyula szerelme," Kisérié pedig „Egy frakk kevés" cimet visel. Örülünk, midőn a fiatalabb irodalmat a dráma körül is látjuk egy kissé mozogni.

* Mai számunkban egy nagyon érdekes regényt kezdünk meg Sue Jenőtől, melyre olvasóinkat ezennel figyelmessé tesszük; ha a nagy érdekü regényből valakinek egy száma eltéved, csak sziveskedjék fölszólalni, azonnal kárpótolni fogjuk. Ez már a harmadik regény, melyet az idén közlünk.

* Regénynél lévén, megemlitjük, hogy Feuillet Octávnak „Egy szegény ifjú története" cimü regénye, mely a „Pesti Napló"-ban szakgatottan közölteték, most Pfeifer kiadó úrnál önállólag is megjelent. E regény igen nagy hirre kapott, s költőjét — miután a francia császárné e regénye miatt igen megkedvelé — az udvari körökben is honossá tette.

* Stighelli tenorista még egyszer föllép szinházunkban, mint Edgardo. Sokan, e jeles dalművész állandó megszerzésére gondolnak, de az lehetetlen, hogy ez egyedül szinházunk részéről történjék. Ha azon kör, mely mult évben Aranyvári k. a. évdiját kiegészité, most az operának is óhajtana hasoló áldozatot hozni, ez jó dolog lenne, de szinházunk most már ily nagyobbszerü szerződtetésbe nem ereszkedhetik. Más lett volna akkor, mikor még Ellingernének nem adtak 6000 ftot. Notabene: Hofbauer Zsófi k. asszonynak, a ki bir olyan szép hanggal, mint Ellingerné, 1000 ft. évdija van.

* A M. Néplap irja: Medveczky Mihály, aszódi földmives f. hó 10-kén reggel a cs. kir. állatgyógyintézetnek egy három lábu, tökéletesen kifejlett hat hetes bikaborjút hozott be megvásárlás végett, melyet a cs. k. intézet igazgatósága, mint ritkaságot, az intézet részére sietett is megvásárolni. A borjúnak jobb mellába helyén a lapocka csont tökéletes, s a járásnál sajátszerüleg mozog. A borjú bámulandó könnyüséggel jár, és fickándozik. A cs. k. állatgyógyintézet helyiségében ezen élő csodaszülött bármikor megtekinthető.

* A virágkiállitásnak még lakomájában sem kedvezett a sors, mert a lakoma óráiban eső esett, s igy sokakat elvont a különben is jó messze fekvő Bartl villától. Nehányan azonban mégis megjelentek ott, s derült kedélylyel végezék az alkalmi áldomást.

* Legközelebb megy véghez a műegylet választmányának megválasztása, mely a jövő évi kiállitások, s illetőleg a megvásárlandó képek sorsa fölött fog végezni. Nagyon ajánljuk ezt a helybeli műegyleti tagok figyelmébe, nehogy közönyükkel a választások iránt, ismét anyi panaszra adjanak alkalmat, mint a legközelebbi évben.

* A birodalom egyik legjelesebb zongoragyárosa, Bösendorfer, kinek fővárosunkban is van egy szép raktára Péter úrnál, közelebb meghalt. Üzletét fia veszi át, ki azt az utóbbi években különben is kezelte.

* A dunai átszállitási helyek egyikén tegnapelőtt az a szerencsétlenség adta elő magát, hogy egy a gőzös vizsodrába eső csónak, a hajósokkal és útasokkal együtt fölfordult. Öten megmentettek, kettő azonban nyomtalanul elmerült.

* Időjárásunk most kezdi az aprilt járni, s szeszélyével sok mindenféle tervet elront. Igy a helybeli dalárdának, holnap a lövészkertben tartandott énekestélye is, a rosz időjárás miatt bizonytalan időkre elhalasztatik.

* A magyar tudós társaság hétfői ülésében ismét lesznek érdekes fölolvasások, melyeket Galgóczy és Hollán Ernő, s ha az utóbbi meg nem érkeznék, Szabó úr fog tartani. A tudós társaság megcáfolja a régi közmondást, hogy: inter arma, silent musae (fegyverzörej közt hallgatnak a múzsák) s jelenleg igen tevékeny. Csak a fölolvasások mellett valami kihatóbb dolgokról is gondoskodnék, melyek a nagyobb közönség figyelmét is érdekelnék; nem jó volna-é a tudóstársaságnak valami népszerübb évkönyvet is kiadni, mely szépirodalmi, történeti és természettudományi könnyebb dolgozatok mellett e nemzeti intézet céljáról a tömeget is fölvilágositaná, s ennek érdekeltségét a fontos intézet iránt egész éven körösztül föntartani segitene. Az ily könyvekben, mint a naptárakban, egész éven át lapozna a nagyobb közönség, s ezzel is sok lenne elérve. Az akademiának az ily kisszerübb eszközöket sem kellene megvetni, mert az ily eszközök is gyakran nagyszerü eredményhez vezetnek. Az ügyes tőzsér gyára termékeit nemcsak a pompás csarnokokban árulja, hanem oda viteti a vásárosok egyszerü sátrai alá.

* A „Telivér" hétfőhöz egy hétre fog először adatni.

* A dunamelléki ref. egyházkerület maj. 2-kán tartott közgyülésén világi elnök gr. Ráday G. úr fölemlité, hogy f. évi febr. 20-kán a haza, a magyar prot. egyház, s legközelebbről az egyházkerület egyik kitünő munkását veszité el Irinyi József halálával. Inditványozá tehát, hogy Irinyi József emlékezete az egyházkerületi jegyzőkönyv lapján az elhúnythoz méltó sorokban örökittessék, s a gyülésnek részvevő fájdalma a legméltóbban gyászoló édes anyához külön levélben is kifejeztessék. Az inditvány egyhangúlag elfogadtatott. (P. N)

* Szécsenyi Imre és Dénes urak, a P. U. szerint, nem tekintve azt, hogy köztük, s a volt jobbágyok közt a birtok elkülönités egyezség útján nem sikerült, a nevelési ügy érdekében a visontai lelkészi $^1/_2$ telekbirtokot egész telki állományra emelték, az iskolatanitói $^1/_4$ telket pedig féltelekre egészitek ki.

Vidék.

Egri levél

(mely első tárcacikknek is beillenék.)

Ki egy jó napot kiván magának szerezni, menjen a borbélyhoz, ki egy jó hetet, öljön le egy disznót, ki egy jó hónapot, menjen fürdőre, s ki egy jó évet, vegyen magának feleséget! mondja az olasz közmondás; a latin pedig s utána az angol: Ki nem tud imádkozni, menjen a tengerre — megtanúl; egy jeles német humorista: Ki nem tud nevetni, vegyen be ópiumot, s igyék rá egy üvegese borecetet — halálra neveti magát; a tapasztalás: ki nem tud elalunni, olvasson el egy nyelvészeti értekezést, úgy elalszik, mintha chloroformizáltatta volna magát; én pedig azt mondom: ki nem látott szép nőket, s ki nem tud szeretni, jöjön Egerbe, fogadom, ha tiz szive volna is, két hónap alatt mind a tiz oly lánggal fog égni, hogy en miniature napnak is beillenék.

Ha valaki e kicirkalmozott bevezetésből azt akarná kiokoskodni, hogy alkalmasint a

mi P—a barátunk szive is lángol, féligmeddig igaza volna; miután én csakugyan szerelmes vagyok — a nőmbe; s egyúttal kereken tagadom, mit de Kock mond, hogy: A házasság a szerelem koporsója! — s meg sem is foghatom, miként mondhattak némelyek a nőkről olyanokat, mik még báró de Manx könyvecskéjébe se valók, például:

Accursius azon kérdést, miért fejlik ki a nő hamarább, mint a férfi? elég udvariatlanúl imigy fejté meg: Mert a dudva gyorsabban nő, mint a jó fű.

(Elég gorombaság! de honnan is tanúlt volna e különben becsületes úr valami finomságot, miután Sasku még akkor nem készithette el a „Finom társalgót“?)

Cato: Bölcseség és okosság a női szivvel egyezhetlenek.

(Különben Cato mondta azt is, hogy az öreg Homérosz nem volt más, mint szócsaplár, Isokratész pedig unalmas pedant.)

Rousseau: Én Istenem, minő fáradságba kerül egy nőt eszélyességre birni!

(Jean Jacques, „ce garcon horloger“ — ez óriásinas — mint Voltaire nevezé őt, ha másért nem, e szavakért is megérdemlette a „le fou!“ — bolond — cimet, mivel őt II. Fridrik, s az „ours sauvage“ — vad medvét — mivel egyik barátja megtisztelé.)

Milton, midőn több nő roszalta, hogy leányát nem tanittatja idegen nyelvekre: Óh! egy nőnek untig elég egy nyelv.

(De ő rá sem kell sokat adnunk, mert ő kelme az ördögöt is leirta, a nélkül azonban, hogy valaha látta volna.)

I. Ferenc francia király: Chaque femme varie: mi németül igy értelmezhető:

Oft ändern sich die Frauen,
Ein Narr wird ihnen trauen;

magyarul pedig:

Az asszony ingatag,

Álnok sat... mint azt a herceg a „Le roi s'amuse-ből“ travestált Rigolettóban énekli.

(Ő felségét azonban cáfolnunk sem kell, elég, ha eszünkbe jut a szép párisi vasárusnöveli utósó kalandja, mely által nevét az utókornál igen nevezetessé tette.)

Egy német költő.

Du armer Vater Adam, du!
Dein erster Schlaf war deine lezte Ruh?

Azt nem is akarom emliteni, mit a költők ős apja, Homérosz mond, hogy:

„Egy okos és erényes nő négy tulokkal fölér.“ — Szegénynek meglehet e ferde nézetet bocsátani, hisz ő a nőket nem ismerhette, miután vak volt.

Vannak végre bizonyos urak, kik a nőkről levén szó, még roszabb dolgokat is kezdenek emlegetni; ezekre azonban többnyire ráillik, mit a róka mond a mesében, hogy t. i. savanyú a szőlő.

De hála az égnek! a nőgyülölők száma naponként fogy, s a nagyobb rész józanul gondolkodik.

Audiatur ergo et altera pars! Halljuk tehát a másik részt is!

A nőmagasztalók közt első helyen áll Agricola, ki egy értekezést irt ily cim alatt: „De nobilitate feminanum supra virilem sexum eminentium“ — a nők jelességéről, mint kik a férfiak fölött igen kitünnek.

(Megérdemlené, hogy emléket állitsanak neki a nők!)

Konfucse — Confucius —: A nő a teremtés remeke.

Tibullus: A nő szerelme erényre vezet bennünket.

Dr. Saphir: — de nem az, ki Pesten lakik. A nő az élet szinmèze, cukorborsó a földi lét hüvelyében, zsir pille az élet sovány levesén, csukamáj a földi nagyböjtben, karácsonfa az emberiség gyermekvásárán, csigarugony a nagy világgépben.

Egy bizonyos iró pedig: Ki a nőkről akar irni, vegyen szeráftollat, azt szivárványszinbe mártsa, s az ezüst vagy aranypapirt, melyre irt, hintse be lepeszárnyról szedett porzóval!

Úgy hiszem e dicséretek hölgyeinkkel elfeledtethetnek minden méltatlan rágalmat.

És ezen uraknak igazuk van; ugyanis mi volna az élet nők nélkül?... Nap, fény- és meleg nélkül; virág, szin — és illat nélkül. Méltán nevezé tehát Brantome az oly udvart, melyben nők nincsenek, virágnélküli kertnek, udvarnélküli udvarnak; Malherle pedig csak két szép dolgot ismert a földön: nőt meg a rózsát, és csak két jót: nőt meg a dinnyét.

Ezekután elmondhatom, miszerint az egri hölgyek a minő szépek, egyszersmind oly jók is; ez állitásom igazságát pedig, ha akarnám, adatokkal is be tudnám bizonyitani.

Hogy azonban egyes eseteket ne emlitsek, csak anyit mondok, miként tudok anyagi szükséggel küzdő családokat, kik balsors által megfosztatván a kenyérkeresettől, nagyobbrészt hölgyeknek köszönhetik, hogy nyomorúlt helyzetükön valamenyire segitve van.

De mi az a minek vége nincs?

„A kerékvágás mily hosszú, mondja Arany, s Hortobágyon még is vége szakad!“ — aztán az egri temetési kántus!... az ember azt hinné, hogy nem lesz vége, mint a „Párisi Mohikánoknak“, s hála Istennek, egyszer az is megszünik; az úr kegyelme végtelen! mondja a biblia, s egyszer mégis vége szakadt — és lőn rája a földön nagyszerü vizözön. Hát hölgyeink türelmének hogy ne lenne egyszer vége! hisz a természet az embernek a nélkül is oly kis adagban osztotta ki a türelmet, mint cukrászaink a fagylaltot; ha tehát azt folyton igénybe veszi valaki, bizony bizony nem csuda, ha aztán végre kiapad.

Mielőtt azonban a dolog velejére térnénk, csináljunk még egy kis vargabetüt!

Ki volt nagyobb bolond Don Quixotenál?

Az, a ki a napot akarta lelőni.

Ki volt gorombább a bérkocsisoknál?

Kain, mert az úr kérdésére: Kain, hol van testvéred Abel? — pokrócmódra igy felelt: Mit tudom én? mintha bizony én őre volnék testvéremnek!

S kik szemtelenebbek az aprilisi szélnél?

Az egri utcakoldúsok.

Én nem akarom kétségbevonni, hogy a koldulás a legkönnyebb s néha igen célszerü kenyérkereset, sőt inkább azt mondom, hogy egyike a szabad müvészeteknek, mely által sokan többre vitték, mintha az egész görög és római klasszikai irodalmat áttanulmányozták volna, — s hogy ez a legpompásabb s legpraktikusabb cserekereskedés; ugyanis a koldús három darab kis rézpénzért mindig szivesen ad tiz darab „Isten fizesse meg!“-et; nem tagadom, hogy ez jövedelmes üzlet, mely által meg is lehet gazdagodni, mint I. Miksa mondá a koldúsnak, ki nagy szemeket meresztett, midőn látta, hogy csak krajcárt kapott tőle: Barátom! hisz ha mindenkitől enyit kapsz, gazdagabb leszesz nálamnál!... jól tudta ezt azon angol is, ki egy izben kihirdettette a koldúsoknak, hogy ezen meg ezen a napon szivesen látja őket házánál, hol is új ruhát s nagyszerü ebédet fognak kapni mindnyájan; de menyire le voltak forrázva, midőn a házigazda rongyaikat nem akarta visszaadni; — igen ám, mert e rongyokban sok kincs volt elrejtve! — s azért én koránsem találom jellemzőnek e kifejezést: koldús szegény; hisz a koldús már itt e földön mennyországban él, t. i. nem dolgozik; azért fenyegetőzött egy közülök: Uram! könyörüljön rajtam, mert a kétségbeesés oly tettre kényszerit, mit különben soha sem lettem volna képes megtenni! Az úr csakugyan könyörült rajta. „S mit akartál tenni te szerencsétlen?“ „Dolgozni.“ — Mondom tehát ez mind igaz, s a kit nyomor, vénség és munkaképtelenség hajtanak rá, igénybe is veheti azon jogot, minél fogva követelheti tőlünk, hogy a természet azon javait, mikre neki fő szüksége van, de miket önmaga nem szakaszthat le, mi nyújtsuk át neki; de hogy tiz-tizenkét éves gyermekek, tele életerővel, kiknek csak az a bajuk, hogy semmi bajuk nincs, csapatban támadjanak meg az utcán, s ostromoljanak bennünket, az már tréfának kicsit sok; s ez az, mi hölgyeinket kivette a türelemből, s méltán! mert e koldúsgyerkőcök a szemtelenséget anyira vitték, hogy különösen a nőket egyik utcáról a másikra kisérik, s csak az hiányzik még, hogy úgy koldúljanak, mint Londonban szokás — kezökben pisztolylyal!

S a fickók még élceskednek is.

A többi közt egy bizonyos úr, kinek szintén egy pár krajcárért rimánkodtak, igy szólt hozzájok: Jőjjetek a városházához, ott majd kaptok! Azt gondolják önök megszeppentek? a manót. „No hát gyerünk!“ mondák a legflegmatikusabb képpel.

Máskor ismét:

— Teins úr! egy pár krajcárt!

— Én méltóságos úr vagyok.

Mindjárt ráfújta: Méltóságos úr!

Egyszer meg egy papot igy titulláztak: Fétistelendé vitézs kapitány úr. Notabene legnagyobb részt cigány gyerekek.

Dologház, dologház! P—a. *)

Cegléd, május 8-án.

Közelebb érkezett körünkbe Fátyol Károly, a jeles magyar gordonkás. Tegnap hozta őt ide Simonffy Kálmán, a mi régi jó ismerősünk és barátunk, ki egykori itt lakása alkalmával Ceglédnek sok élvet szerzett, mert élénkité a szellemi közéletet, dalárdát alakitott, és a maga nemében páratlan fényü hangversenyeket rendezett, a menyiben pesti legelőkelőbb müvészeink — két Doppler, Huber, Bognár, Mazzi stb. Simonffy iránt érzett baráti viszonyaik folytán nem egyenkint, de csoportosan jártak le több izben, és akkor Cegléd mindig központja vala a vidék intelligentiájának.

De ez elmúlt; ő visszavonulva az itt dicséretesen viselt főjegyzői állomásáról, haza ment Abonyba, és vele csak mi veszitettünk, mert nincs, ki a városunkban rejlő erőket egyesiteni tudná, s nincs, kinek buzgalma hosszabb vagy rövidebb idő alatt meg ne törnék.

Örömmel üdvözöltük tehát most őt újolag városunkban, mint a múlt idők emlékét, és pedig annál inkább, mert oly jeles társakkal jött, mint Pecsenyánszky és Fátyol.

Tegnap volt a hangverseny, és én mit szóljak annak eredményéről? Ő tökéletesen ura nehéz de szép hangszerének, és azon a szó teljes értelmében játszik. Elvoltunk ragadtatva, valamint mindenütt ellesznek, hol Fátyol megjelen. Azt, hogy közönségünk megmutatá a zene iránti fogékonyságát, tapsolt, ujjongott örömében, talán fölösleg is emlitenem. X.

Pécs, máj. elején.

Virágvasárnapon tarták búcsúelőadásukat szinészeink, kikről az olvasó közönség jól tudja, hogy a szinházi évszakot körünkben a legszebben töltötték el. Ennek legjobb bizonysága: a közönségnek mind végig tartó pártolása. Városunknak csak egy közönsége van, s ha ez hat hónapon át csaknem minden este megjelen az előadásokon, akkor a szinészekkel nagyon meg van elégedve, és az előadásokban valóban gyönyörködik.

Molnár (dicséretére legyen mondva) a szinészet iránti részvétet egész erélylyel igyekezett fölkelteni, s fölkeltvén föntartani.

Az évszakból csak az utósó hetet emlitem:

*) Nagyon sajnálnók, ha ön elmés, és igen olvasott levelei csak a legrövidebb időre is megszakadnának. Szerk.

melyről tudtomra a lapokban nem volt említés. E héten két új darab adatott: „Mátyás király lesz“, és „Angyal Bandi“, melyek közül különösen az utóbbi nagy hatással volt a közönségre, mit leginkább Takács játéka idézett elő, kit az a mélyen megszomorító szerencsétlenség ért, hogy szeretett kedves nejét pár nappal előbb veszté el, s igy szerepét (Orbai Andort, ki később Angyal Bandi lett, s kedvesét elveszté,) oly érzéssel játszá, hogy a közönség legnagyobb része megkönyezé.

Kedvesen fogadta még a közönség az utósó „Ének és szavalati estélyt“ is, melyben látszott, hogy mily nehezen válik meg színészeitől. Csaknem minden működő háromszor, sőt négyszer is kihivatott, s általában a legszivélyesb búcsú volt.

Még egy szép jelét adá közönségünk a színészek iránti szeretetének: Takácsné temetésekor. A szeles és kedvezőtlen idő dacára is oly szép számmal jelent meg, hogy ezt valóban csak egy kedves halottért teheté.

Fájdalom, most más félévig aligha irhatunk városunkból a színészetről tudósitást, mert e szép, nemesitő szellemi élvezetet nélkülöznünk kell; azonban nehogy társaséletünk egyhangú legyen, gondoskodott a derék kaszinóegyesület táncmúlatságokról. Minden héten lesz egy tánccal összekötött zeneestély, minden hóban egy nyári bál, melyeknek sikeréről irni fogok. (Örömmel fogadjuk. Szerk.)

Szerafin.

Külföld.

= Következő esetet beszél el a berlini törvénykezési lap. Egy fiatalember, ki hosszabb ideig nagyon sok pénzbe kerülő életet folytatott, végre kigázolhatlanul beletántorodott a váltóadósságok fekete tengerébe Ilyen állapotban kétségbe szokás esni. A mi hősünk megismerkedett egy szép leánynyal, és feleségül vette, szándokuk volt Amerikába költözni, hogy ott majd valami milliókat szerző üzletbe kezdenek. Hogy azonban e szép terv megvalósitásában idejekorán meg ne háborittassanak, szegény fiatalemberünknek a legfurfangosabb módokhoz kelle folyamodnia, hogy a mindinkább viharosabban zaklató hitelezők elől eltünhessék. Egyik ezek közöl, bizonyosan a legnyughatatlanabbik, kinek legkevesebb kedve látszott lenni pénze elvesztéséhez, nem maradhatott addig nyugton, mig ki nem kutatta az esküvő napját, mely egyszersmind az elutazásra is ki volt tüzve. És e napon csakugyan megjelent a menyegzős házban, kisérve egy hivatalnoktól. A vőlegény, ki ily eshetőséget sohase tartott lehetetlennek, már előre kémet állitott föl, valahol az utcán, ki aztán oly gyorsan is tudósitotta őt a hitelezői veszedelem közeledtéről, hogy ő már rég a szomszéd házban volt nejével, midőn a hitelező a hivatalnokkal a ház kimotozására megjelent. S épen a legnagyobb odaadással folytatják e munkát, midőn a hitelező az ablakon kitekintve, adósát bérkocsiba látja ülni nejével. Amaz is észrevette az utána vágyakodó urat, s őt udvarias mosolylyal üdvözölve, egészen hanyagul és fönhangon kiálta a kocsisra: A stettini palyaudvarhoz. Villámgyorsan rohant most az ernyedetlen türelmű úr le a házból egy bérkocsiba, és lóhalálba hajtatott a stettini pályaudvarhoz. Hanem nem talált senkit! Mondták ugyan neki, hogy nehány pillanat előtt ért ide egy bérkocsi, de miután a bennülők a vonat indulása iránt tudakozódtak, az ismét sebesen elhajtott. Most legokosabbnak gondolta a jó úr, ha a pályaudvarban vár üldözöttjére, de hiába várt este, hiába várt másnap reggel, hiába hozta mozgásba az egész rendőrséget, nem kaphatta meg az ifjú párt, hanem ennek ellenében harmadnapra levelet kapott Hamburgból, melyben adósa tudtára adja neki, hogy a menyegző, az előre megtudott üldözések kikerülhetése végett egy vendéglőben tartatott meg, és a kis sétakocsizás a stettini pályaudvarba, szintén csak a hitelezői figyelem félrevezetése végett volt rendezve. Másnap szerencsésen Hamburgba érkeztek, most pedig, midőn t. c. hitelező úr e levelet olvassa, a nyilt tengeren vannak, hogy Amerikában ismét megszerezzék azt, a mi Európában eltékozoltatott. Mihelyt el lesz érve e cél, minden hitelező megkapja pénzét.

** Folyó hó 2-kán nyittatott meg Pilmouth-nál az „Albert-hid“ Albert herceg (Victoria királyné férje) által. E hidat Anglia egyik legnevezetesebb épitészeti remekének mondják, s nagyobbszerü lenne még a hires Brittannia-hidnál is, a Menis-csatorna fölött. Az Albert-hid a saltashi-i tengeröbölt metszi át, és Cornwall-be visz. Szélessége 2240, vizszin fölötti magassága 260 láb.

= A londoni Times el van ragadtatva Joachim magyar hegedümüvész nyiretyüje által, s még — úgy mond — a mostani rettenetesen érdekes politikai hirek mellett se mulaszthatja el, hogy tért ne szenteljen e nagy müvész egyre növekvő diadalai fölszámlálására. Szerinte Joachim, mind technikai virtuozitásra nézve, mind pedig az örök időkre szánt mesterművek lángeszü fölfogásában s előadásában, minden élő hegedümüvész közt anyira legnagyobb, hogy azt senki csak kétségbe sem vonhatja.

= A Lamartine-féle aláirás be van fejezve. Az aláirási sorozatban mintegy 45,000 név van; az aláirt összeg 400,000 frank.

Nemzeti szinház.

* Május 11-kén: „Béldi Pál“, 100 aranynyal jutalmazott dráma 5 fölv., Szigligetitől.

Örülünk, hogy Szigligeti e jeles müve ismét szinpadra került, mert meg vagyunk győződve, hogy az idő mindinkább igazságot fog szolgáltatni e drámának, mely iránt, annak idejében, mind az itélő választmány, mind a lapirodalom igazságtalan volt. E mü tiszta tragikai alappal bir; a becsületes, nemes Béldi Pál fölizgatott szenvedélye egy gyönge percében megtéved, s e tévedésnek áldozataul esik, ő meghal, s a becsületesség eszméje diadalt ül. Ez az alapja e szép drámának, melynek kivitele is sok helyütt költői, és mindenhol erőteljes.

Hanem nagy szerencsétlensége e münek az, hogy Béldi Pál nem tud egy egészen kielégitő előadóra találni. Szigeti kifejezte Béldi Pált, de alakját nem tudta a költészet zománcával bevonni, Komáromi pedig, a kitől most láttuk, egy önmagával harcot küzdött, melynek Béldi alakja egészen áldozatul esett, mert Komáromi, hogy megőrizze Béldi férfiasságát, elnyomta becsérzetét, melynek megsértése őt egy igazságtalan tettre ragadta, elnyomta fájdalmát, hogy resignátióját érthetőbbé tegye, pedig csak e különböző elemeknek arányos egyesitése teheti Béldit igazán meginditóvá, a minővé azt jeles költője tette. Komáromi játéka egészen határozatlan volt, s ezen ingadozás őt nem csak az apróbb árnyalatok, de a legerőteljesebb vonások kifejezésében is gátolta, minden mozdulata, szava bizonytalan volt.

Rónai Apafit adta igen roszul; ezúttal ugyan szerencsésen kibontakozott szavalási modorából, de Apafit egészen nevetségessé tette, holott ő csak gyönge; már maszkirozása is oly túlságra ment, minőt csak a possék légkörében lehet megengedni, de drámában soha sem, annál inkább, ha ily alakra még valaki komolyan féltékeny is, mint itt a fejedelemnő.

Lendvai csak fővonásában adta vissza Bánfit, s igen sebesen, értelem nélkül szavalt; csak azt ne feledné el szinészeink, hogy a művész egyszersmind magyarázója a költőnek.

Szatmárinénak se állt jól a drámai páthosz, s általában egész szereplésében kevés fejedelmi volt.

Enyi gyöngeség közül, mint Ararat emelkedett Jókainé igaz, tiszta művészete. Mily gyönyörüen olvadt össze szép alakjában az ősi méltóság, s a női törékenység! minő elragadóan, s menyi értelemmel szavalt, menyi szív, és művészet együtt! mily dús árnyalat feküdt legkisebb szavában, mozdulatában, melyekben — hogy úgy mondjuk — még az érzelmek magyarosságát is kitudta fejezni, azt az ősi humort, melyet inkább érezni, mint megmagyarázni tudunk, mely az általános, emberi szenvedélyekre is rá rakja a nemzetiesség himporát. Aztán az a tiszta érzék Jókainéban a költészet iránt, hogy vissza tudja adni a versek dallamosságát, megérezteti a közönséggel a forma szépségeit, a mi színészeink legnagyobb része előtt incognita quantitas. — Hát mért irnak a költők verset? azért, hogy a színész numerus nélküli prózába burkolja? De nálunk, a hol különben igen jó vigjátéki előadásokat lehet látni, a legtöbben még a páthosz elemeit sem ismerik. Innét van aztán az, hogy egy ilyen jeles tragédia sem tud tenni mélyebb hatást; hogyan is tenne, mikor csak egyes részekben fejezik ki a költőt. Ma ismét kézzel foghatólag meggyőződhettünk, hogy minő szükség van szinházunknál Egressi, és Szigetire.

Feleki Teleki Mihályt jól adta, s a többi kisebb szerep is helyesen volt betöltve.

Nézők meglehetős számmal.

* Május 12-én: Tell Vilmos, opera.

Magyarázata a „Hölgyfutár“ mai számához mellékelt divatképnek.

(Az öltözékek Monaszterly és Kuzmik urak, váci utcai divatterméből választvák.)

1-sö Öltözék. Ruha gros d'epsomból, két alyjjal. A felső alyj elől nyitott, köröskörül beszövött taffeta-féle csipkés fodrozattal diszitve; a derék és alsó alyj hasonlólag. A ruha bősége 6 métres, az az $7\frac{3}{4}$ rőf. Gros d' Epsom ujonnan föltalált szövet kecskeszőr, sodrott cérna és selyemből, melynek a két első anyag vegyitésénél fogva sajátságos ruganyossága van.

Ezen szövet jósága és kellemessége az, hogy kevésbé gyürődik, mint minden más hasonló, könnyü nyári kelme, s található nem egyedül két alyju ruhákban, hanem rőfszámra is.

2-ik Öltözék. Lovagló öltöny fénynélküli, tömött grenandin kelméből. Rövid Basquin, kék francia taffeta de turinból, joque ujjal és két oldal zsebbel.

A föntnevezett urak kérése folytán tudatjuk e lapok tisztelt olvasónőivel, hogy a levélútjáni megrendeléseket vidékre, nem egyedül mintákban eszközlik, de készek bármikor, több darabokat ruhákban és kész felöltönyökben is választás végett elküldeni.

Ily szép mineature-divatképeket jövőre is melléklünk lapunkhoz, annál inkább, miután ezekhez hasonló divatképeket se a németországi, se a birodalmi lapok mellett látni nem lehet, s igy azok nem csak a csinosság, de az ujdonság (a mi fő a divatképeknél) érdekével is birnak.

Nyilt posta.

A „Telivér“ szerzőjének. Becses levelét megkaptuk, s a főpróbán mindenesetre jelen leendünk.

A. M. úrnak Esztergomba. A zugligetbe nem jár a posta; Budára „post restante“ küldjük a lapot?

B. M. úrnak. Ismételve mondjuk, hogy gyöngék; tessék elhinni. A ki meg nem nyugszik véleményünkben, az ne sziveskedjék bennünket beküldési bizalmával megajándékozni.

Tóth Endrének. A lapot megrendeltük. Megy-é? a másik pedig t. i. a kézirat, jön-é?

L—ra. Mit csinálunk vele? tudja ön, hogy a „Hölgyfutár“ minden számába körülbelül tizenkét iv kézirat kell. Ez az Astaróth!

Hirdetések.

VÁSZON-RAKTÁR!

Legyen szabad jelentenem a t. c. közönségnek, hogy nagy választéku valódi **vászonneműek, ágyneműk, abroszok, törülközőkendők, kávés abroszok, gradl, szines, és szinezetlen**, továbbá több ezer tucat **vászon, és francia batist zsebkendők**, a hazai, és külföldi legismertebb gyárakból raktáramba ép most érkeztek meg.

Miután főigyekezetem az, hogy magamnak a közönség megnyerését, és biztositását valódi, s ár-érdemes cikkek által eszközöljem, kérem a cikkek valódisága, s olcsóságáról meggyőződést szerezni.

Szabott árak uj pénzértékben.

1	darab	4/4	30 rőf	hegyi vászon	4 frt	20 krtól	10 ftig
1	„	„	30 „	Willstadti vászon	6 „	50 „	9 „
1	„	„	30 „	tribaui vászon	6 „	30 „	8 „
1	„	„ 5/4	37 „	kettengarn vászon	8 „	40 „	11 „
1	„	„	37 „	tribaui vászon	11 „	50 „	17 „
1	„	„	38 „	sveici	10 „	50 „	14 „
1	„	4/4 és 5/4	54 rőf	rumburgi	18 „	— „	105 „
1	„	cérnavászon	12 ingre		15 „	— „	23 „
1	„	5/4	50 rőf	hollandi szövet	16 „	— „	90 „
1	„	„	50 „	irlandi szövet	20 „	— „	80 „
1	„	„	52 „	konstanci szövet	22 „	— „	86 „
6	„	valódi len, és francia zsebkendő			1 „	15 „	16 „
		Fehéritett, és fehéritlen abroszok			1 „	40 „	12 „

Ezenkivül léteznek a raktárban garniturák 6, 12, 18, és 24 személy számára, piqué, gyapjú, és horgolt ágyteritők, piqué alsó-szoknyák, nyári piqué, kávéskendők, gradl, nankin, cérna, s úgy női, mint férfi-harisnyák, fölötte leszállitott áron.

Megrendeléseket vidékről oly lelkiismeretesen, és pontosan teljesitek, mintha a vétel személyesen történnék. Szülőknek, kik kiházasitásoknál jelentékenyebb öszvegig vásárolnak, hitellel is szolgálok.

Mustrák és árfolyamok a raktárban létező vászonneműkről, kivánatra bérmentesitve küldetnek.

KÖSTLER IGNÁC.

Pest, Dorottyautca, régi harmincad-épület, átellenben a „Magyar király"-lyal.

12*

15*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségűek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait**, magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok disziles, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek**, és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti műeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasak, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd**, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurmudvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis föltedezése szerint Philadélfiában)

a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 19*

Hirdetmény.

Számos fölhivás következtében van szerencsém a t. c. közönséget ezennel figyelmeztetni, hogy én mindennemü **férfi s nő**, mind két nembeli **gyermekingeket, gatyákat, alsónadrágokat,** és minden egyéb ezen szakba vágó fehér ruhanemüket legujabb francia modor szerint személyesen szabok ki, s különös gyakorlattal biró varrónők által készittetem el.

Egyszersmind jó munkáért, meglepő testhez való állásért, s legujabb divat mintákért jót állok.

Végre idegen kezek által elkontárkodott fehérruhának tökéletes helyreállitását, kezességi kötelezettséggel átvállalom.

BECKER C. W. Fischer Károlyiféle cukrász-bolt mellett Servitatéren 5. sz. a.

4—6

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Melléklet: előfizetési iv a „Magyar Sajtó"ra.

Budapest 10-dik évi folyam. 58. Kedd, május 17-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Dalnok-király . . .

Dalnok-király: kis fülmile,
Te ki a tavaszt felkelted; —
Leheljed át, majd ha meghalsz,
Bús dalomba zengő lelked.

S te virág-királyné: rózsa,
Kölcsönözz illatot neki;
Hadd gyönyörködjék benn az is,
Ki a virágot szereti.

Igy majdan nem enyészik el
Hosszú századokon által;
S kedves leszen, mint tavasszal
A virágillat s madárdal.

Mennyei.

SZEGÉNY ÖREG.

Elbeszélés.

Kiséritől.

(Vége.)

Az előbbi szelid verőfény helyét, egy iszonyú büntudat rémekkel megrakott sötétség foglalta el lelkemben! . . .

Megszenvedtem én már azért szászszorosan, s mégis üldöz az a szemrehányó tekintet, s mégis látni vélem ősz apámat a mint halálos ágyán testvérgyilkos fiát elátkozza! Óh irgalmas Isten! Irgalmas Isten!! . . .

Az öreg zokogva borult az asztalra, majd lassanként higgadtabb lett; csöndesen bámult egy darabig maga elé, azután folytatta töredezett elbeszélését:

— Az utósó napon, annak a három hónak az utósó napján volt az, mikor Károlynak megvallottam, hogy Bellát szeretem: Bella halványsága, kisirt szemei anyira hatottak rám, hogy Károly maga kérdezte szomorúságom okát.

— Bolond ábrándozó, a hol te éhen szomjan lestél egypár morzsát, ott az unalomig jóllaktam.

Mereven álltam, csak ajkaim mozogtak; enyit tudtam mondani: Te?!

— Én, én jó bohó! — szólt gúnyosan — vagy azt hitted, mindenki olyan élhetetlen turbékoló, mint te? — Ha, ha ha. — Koppant a szemed, s most cihákolsz mint csuka a porban .. Ha ha... Hisz ez a legeredetibb tréfa a világon! . . . Kacagva dobta magát egy székre.

— Tréfa? . . . tehát nem igaz? — kérdeztem egy kis reménynyel.

— Mi nem igaz?

— Hogy — Bella. . .

— Az igaz, de ebből a históriából lesz tréfa, hogy te ideális szerelmes voltál bele! . . .

— Te meggyaláztad azt a leányt, sárba tiportad becsületét, s kacagsz fölötte!! . . .

— Nem bánom, ha te sirsz helyettem, én örültem vele helyetted is.

Többé nem tudtam mit teszek... Vérengző állattá tett az alávaló szivtelenség, melylyel az oltárról, hová én szavamat se mertem emelni — minden ékességet lefosztattni láttam! — Elfelejtettem, hogy testvérem, iszonyú dühvel rohantam rá; arra emlékszem, hogy ijedten kapott egy vivó kardhoz... Mire magamhoz tértem, vérében feküdt lábaim előtt, halaványan, s megtört fényű szemeit vádolva függesztve rám...

Kiesett a kard kezemből, odarogytam mellé. Iszonyú tettem egész nagyságában nehezedett rám, s lábaim nem birták a borzasztó sulyt!

Az ágyra vonszolta magát, én segiteni akartam neki, s ő eltaszitott.

— Fuss — mondá — ne várd be a törvény szigorát, s ne gyilkold meg atyánkat gyalázatoddal!

Nem volt bennem anyi erő, hogy maradni mertem volna.

Épen ilyen idő volt akkor éjjel, s én mint a katang futottam a zivatar előtt, az utánam nyomuló felhők rémalakokat mutattak, fejem zúgott, s reggelre kimerülten rogytam le egy falu végső házai mellett.

Soká bújdokoltam; végre kifogytam a pénzből, s beállottam katonának. Onnan is elkergettek, azt mondták rólam, hogy örült vagyok, és én sokszor hiszem, hogy igazuk volt.

Még katonaságom alatt megtudtam, hogy bátyám meggyógyult, de szegény atyám, kit a hir betegen ért, csak addig élt, mig engem mindenéből kitagadott. . .

Most hatvan esztendős vagyok. Ezeknek a dolgoknak közel negyven éve; az óta ön első, ki enyi részvétet mutatott irántam. Károlyról csak azt tudom, hogy még él, hogy Bellát elvette-é, vagy e leány meghalt, nem tudom.

Hogy a katonaságból elűztek, az öreg Izrael megtudta hollétemet, s rendesen küldte a kis összeget, melyből tengődtem.

Most már ő is meghalt, én is vén vagyok az életre, melyből csak három hónapot töltöttem boldogan; talán nem sokára könyörül rajtam az Isten, s odaszólit, hol nincs szenvedés.

. . . Ha méltó volnék odamenni! . . . szólt ábrándozva, s elgondolkodott.

— Oh! az Isten véghetetlen irgalmasságú! — kiáltott föl, s arcát kezébe rejtve kirohant a szobából.

Dánosy meghatva állt az öreg mély fájdalmára, s azt hitte, hogy kijárva magát, ismét vissza fog térni.

De ettől fogva többé nem láttuk, eltünt Pestről, talán a fölidézett emlékek fokozták elmebetegségét, s ismét elindult bolyongani. — Már köröztetni akartuk, midőn Dánosy levelet kapott tőle, tele mindenféle idézetekkel, melyben az öreg hivja, hogy jószágán itt és itt látogassa meg.

Azt hittük, hogy ez valami uj rögeszméje az öregnek, s most arról képzeleg, hogy neki uradalma van. De az első levelet csakhamar a második követte, melybe Horacius két, a mezei életre vonatkozó ódája szórúl szóra le volt irva, s egyszersmind az elsőben közlött meghivás ismételve. Dánosy elhatározta, hogy pár napot az öregnél töltend, s elindult, fölkeresendő a helyet, melyen ez a sokat szenvedett öreg ember végre megpihenhet.

IV.

A nyughely.

A kárpátok egyik kies völgyében feküdt a kis falu, hol a mi öregünk szülő háza állt.

A ház egy kis halomra volt épitve, melytől északnak egy gyön-

ge lejtőjü hegyoldalban a szántóföldek terültek el, a hegy fölsőbb részén sötét bükkerdőtől keritve. A rozs éppen virágzott, s az illatos szellőtől fölemelt himpor mint ezüst köd lebegett a hullámzó zöld vetés fölött. Délre a völgynek feküdt a kaszáló, itt-ott kerek koronájú tölgy — vagy bükkfákkal zöld szönyege között. A fák fölött nehány varjú kötődött egy kerekszárnyú szarkával, mely csörögve lebegett egyik ágról a másikra.

A kapu oszlopára fekete fatábla volt akasztva, egy őrves komondor volt ráföstve fehéren ezen aláirással: Cave canem!*) Ez a tábla tanúskodott arról, hogy itt csak ugyan a mi latinsággal teljes öregünk lakik.

A csinos kis fatetős ház körül volt véve terebélyes fákkal, s oszlopokra épitett eleje csak itt-ott kandikált ki fehéren a zöld ágak közül. A folyósó két végén és közepén lépcsők voltak följárásul; a középső följárás két oldalán egy-egy hetruriai váza állt az öreg kedvenc virágával: fehér kameliával. — Az ajtó fölé vörös márványba aranyozott betükkel volt vésve a romaiak üdvözlő szava: Salve!**)

Balra a kedves kis háztól mintegy ötven lépésnyi távolban a gazdasági épülletek voltak, udvaraikon különös alakú ekékkel. — Ezeket az öreg a classikusok leirása után faragtatta. Cincinnatus ilyen ekével szánthatott.

A ház mögött szép gyümölcsös kert terült el. Dánosy megérkezésekor az öreg itt sétálgatott, balkarján egy roskadozó aggott vezetve, mig jobbjában a tilos kis fehér pálcát forgatta. Itt lehetett bátran hordani, nem ijesztett meg vele senkit, s legfölebb a faágba ütődött. — Fönnhangon szavalta:

Beatus ille, qui procul negoiits
Ut prisca gens mortalium
Paterna rura bobus exercet suis . . .***)

— Hisz ez Tibur, édes öregem! — szólt Dánosy, miután kibontakozott az öreg karjaiból. — Hogy jutott ehhez a gyönyörü kis birtokhoz?

— Sic fata tulere!****) — felelt az öreg — majd bent elmondom.

A ház belseje római szokás szerént volt beosztva, még a butorok alakja is a latinokra emlékeztetett; ezen hexametert lehelő környezetben szinte várta az ember, hogy Horacius vagy Virgilius babérral koszorúzva fehér tógában megjelen, mi itt alig lepte volna meg az embert, mert úgy tetszett, mintha csak rövid időre mentek volna ki.

Öregünk gondosan leültette ősz védencét egy nyereg alakú székre, s vidáman fordult Dánosyhoz. — Fején most is az a sokat szenvedett fehér kalap volt, ruhája ugyanaz, melyet jóltevőjétől kapott, úgy látszott kegyeletből nem akart tőle megválni.

— Hozta Isten — hozta Isten — szólt örömmel rázogatva Dánosy kezét — úgy-é Tiborban képzeli magát? — Semmi bajom sincs, csak azt sajnálom végtelenül, hogy öregem nem ismeri a classikusokat. Én tudom csak, menyi élvezettől van megfosztva. Milyen jól esnék neki, ha néha elgondolkodik, és önkénytelen ajkára jöne a hexameter. Úgy megkönnyül az ember, ha egy ódát olyankor elmondhat.

— Lássa ön, — szólt, mialatt a fehér pálcát az asztalra tette — akkor másnap, hogy utójára beszéltem önnel, egy levelet kaptam hivatalosan, hogy jöjjek örökségemet átvenni.

— Szegény Károly meghalt, s végrendeletében mint testvérét, és a család utósó ivadékát, engem nevezett örökösének. Képzelje, ő kér tőlem bocsánatot!... Szegény jó Károly! csak még egyszer láthattam volna életben; de ő nem akart látni senkit, visszavonult ide, s ridegen, magányosan élt és halt meg. — A kis Bellát atyám halála után nőül vette, de szegényke meghalt, miután egy fiút szült; anyja után ment az is a kis ártatlan. Itt feküsznek a kertben Károly útja mellett, majd megnézzük őket...

— Szegény kis Bella! nézze ön ezt a könyvet. Ez az, melyből akkor olvasott, mikor én a virágleveleket ablakába szórtam, még most is van benne három rózsalevél.

Az öreg egy kis könyvet vett elő, melynek levelei közt csakugyan volt még egy pár halaványvirágszirom, talán azon rózsából, melyet tizennyolc éves korában a kis Bella könyöklő vánkosára hullatott.

*) Örizkedj a kutyáról.
**) Légy üdvöz!
***) Boldog, ki távol a zajtól, mint az első emberek atyai földjét szántja ökrein.
****) Igy akarta a sors.

— Lássa ön, szegény kis Bella gondolt rám, megőrizte az én virágszirmaimat! Ha meghalok, meghagyom, hogy ezt a könyvet fejem alá tegyék. Lám... lám... ki hitte volna, hogy abból a rózsából még koporsómba is jut. — Szegény kis Bella!...

Az öreg végigjárt a szobán, sóhajtva mondogatta: Sit tibi terra levis!*)

Dánosy egy darabig azt hitte, hogy az a roskatag öreg a mi öregünk testvére, de miután megtudta, hogy az meghalt, megkérdezte az öregtől, hogy ki ez az elaggott ember.

— Sokat beszéltem önnek róla. Azt hittem meghalt, pedig lássa ön, ő él. — Most itt lakunk együtt, itt is fogunk meghalni, egy sirba tesznek bennünket, megérdemeljük mi azt.

Az ősz mosolyogva integetett fejével.

— A mint hazajöttem, legelőször is utána tudakozódtam. Megcsalták, meglopták! öreg volt már, s könnyü egy becsületes embert enyi sok gaznak tönkre tenni. Elvesztette minden vagyonát, de én kifizettem a követeléseket, mert azt nem türöm, hogy valaki utánunk mondja ha meghaltunk, hogy mi egy garasát is elvittük. Nem viszünk mi még anyi pénzt se magunkal, miért Caron a Lethén átszállitson.

— Ő hát az öreg Izrael úgy-é?

— Nem, most nem úgy hivom. Most Sincerus a neve, mert áttért a keresztyén vallásra. Lássa ön, másként nem temetnének bennünket egy sirba; még igy is jó, hogy családunk bennem kihal, legalább nem fogja magát senki szégyenleni, hogy egyik nagybátya egy kikeresztelkedett zsidóval egy sirban fekszik!

Az öreg Izrael mindezen dolgokra csöndesen mosolygott.

Midőn kimentek a kertbe, megnézni a sirokat, Dánosy vezette egyik karjánál fogva az őszt, s füléhez hajolt, s lassan súgta:

— Tudtam én, hogy neki jó szive van. Nem hijába szerettem én őt!

Egy terebélyes diófa alatt két sir volt, az egyik zölden fölhantolva, a másik tele ültetve virággal.

— Ez Károlyé, ez pedig a kis Belláé.

Az öreg Izrael elmondta, hogy az ő sirjok lesz balfelől, hogy Belláé a két testvér közé essék.

Mig Izrael nekem a sirokról beszélt, öregünk egy pár virágot szakasztott, és a letépett szirmokat fölemelt kezéből hullatta Bella sirjára, megnyugvással mondogatva:

„Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna, serius ocius
Sors exitura et nos in aeternum
Exsilium impositura cymbae!“ **)

SÜRVILLEI EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

— Igen, barátom, veszély . . . nagy veszély, a melyben — fájdalom! — a szerelemféltés nem játszott semmi szerepet.... Hanem halld az egész történetet: tudod, hogy két év előtt, roppant vagyonom dacára, igen untam magam, akkor — köszönet pártfogásodért! — alkalmaztattam az államtanácsban, s a külföldi ügyek osztályzatába soroztatám. Jelen valék ez időben egy gyülésen, melyen maga a császár elnökölt.

Midőn hosszú beszéde alatt — szokása szerint — iró asztalát tollkésével összevagdalá, ledőlt erre, és fejét tenyerébe hajtva elszenderült — a gyülés pedig tovább folyt, és épen a spanyolhoni viszonyok tárgyaltattak.

Egy óra negyed múlva fölébredt a nagy férfi, és a kérdés megoldatott, a hogy Napoleon azokat megszokta oldani.

Napoleon álmáról azért beszéltem pedig, mert e kábultságnak, mely azonban ily esetekben kimenthető, tulajdonitom azon zavart, melynek én lettem áldozatja.

*) Könnyü legyen neked a hant.
**) Oda kell menni mindnyájunknak: egyformán forog mindenikünk kelyhe, előbb vagy utóbb ki fog hullani a kocka, mely bennünket a túlvilág örök számkivetésébe teend.

— Istenem!.. megijesztesz....

— Hald csak tovább. — A gyülés vége felé a császár termeibe vonult, és nemsokára engem is ide hivott a lajtónálló.

Én követém őt, és a császár előtt állta, ki engem tetőtől talpig megmért valóságos sas szemekkel, nehány pillanatig burnóttal megerősitvén magát.

E szemlélés után igy szólt hozzám: csudálatos! ön nem bir azon arckifejezéssel, melyet gyaniték. — Meghajlom, és megtiszteltetve érzém magam, hogy e nagy férfi azon fáradozott, hogy bennem valami jeles arckifejezést találjon.

Végre szokott rövid hangon igy szólt hozzám, egy papirtekercsre mutatva: ön e sürgönyökkel rögtön Madridba útnak, rejtse el ezeket igen jól, mert ha egy egy guerilla csapat által megtámadtatnék és életben marad, nem szabad ez iratoknak az ellen kezébe esni.

A spanyol király majd kiadja a további parancsokat, hanem előre figyelmeztetem önt, hogy ez veszélyes követség igen veszélyes, hanem épen önhöz illik, mint a keztyü ujjaira, ön érék katona, vitézségének jeles mutatványaiban már Tyrolban is kitünteté magát.

— Úgy! Tehát Tyrolban is harcoltál?

— Harcolt a m..ó! hanem várd meg e regényes esemény végét. Midőn bámulatomban alig tudék nehány szót felelni, ő komoly hangon vigasztalt: ne féljen ön semmit, édes anyjáról n fogok gondoskodni, én fogom őt vigasztalni, mert tudom, hogy önjó fiú — hanem siessen kegyed — két óra múlva el kell útaznia — én számot tartok önre, nem felejtém el Tyrolt, Spanyolhonról is megemlékezem.

— Anyád! Hisz azt mondtad, hogy már régen a sirban nyugszik!

— Minden bizonynyal, édes barátom, mert ez egész esemény egy veszélyes Quiproquo eredménye, a császár t. i. bizonyosan még mindig az álom delejhatása alatt állván — összezavart engem bizonyos Boitot-val, kit Tyrolba küldött, az Austria ellen insurrectio ügyében.

— Ah! most kezdem érteni a dolgot.

— Mit beszéljek tovább, kedves Raoul; nem merém a szokatlan megtiszteltetést visszaútasitani, és kezemhez vevém a végzetteljes sürgönyöket. Elútazám, és húsz mértföldnyire Madridtól, egy csöndes éjjel, a guerilláktól elfogattam. Nem tudom, mondtam-é már neked, hogy egészségi szempontból az ing alatt rózsaszinü dörzsmellényt viselek.

— Nem, de milyen összefüggés ez?

— Majd meglátod . . . tehat én e mellény alá rejtettem el a sürgönyöket, és a sötétben azt hitték a guerillák, hogy ez már testem, és szépen békét hagytak a sürgönyöknek. De most jön a java! Az egész csoport t. i. megharagudott, hogy reményében csalatkozott, és nálam semmit sem talált, nyakamba szépen kötelet akasztottak, és épen föl akarának húzni egy ágra, midőn a véletlen, vagy is inkább a gondviselés épen akkor hozta szerencsémre a közelbe csapataink egy osztályzatát, mely megszabaditott.

Én ezután Madridba mentem, de éltem e pillanata anyira megrémitett, hogy ettől fogva őszülök.

— Szegény Anacharsis!

— Én átadám a leveleket, de midőn József király megmagyarázá azon intrikus szerepet, melyet nekem Portugalliában szintén Boitot neve alatt kellett volna eljátszanom, hogy az angol diplomatia ellen müködhessem, akkor elment egész kedvem, s e komédiát abba hagyám, megmagyarázván a tévedést, melyért majd a más világra küldtek a becsületet nem tudó guerillák.

Igy tehát ismét Boitot neve alatt szépen haza küldtek, mert talán nem gondoltak bennem elegendő tehetséget, hisz a császár se talált bennem oly fiziognomiát, melylyel Boitot dicsekedhetik.

— S most mily terveid vannak?

— Eh! — sok mindenfélét akarnék. Először is, minthogy a politikai pályát meguntam, itt Párisban telepedem le, másodszor pedig tőled akartam ezerfélét kérdeni, hanem átkos utazásod mindent megsemmit!

— Beszélj, más pályát akarsz választani? Befolyásommal rendelkezhetel — sőt kérlek, hogy rendelkezzél.

— Éppen nem. Becsvágyam elhalt, legalább a hivatalok, az üzletek becsvágya... hanem helyét egy másik foglalta el.

— Ugyan melyik?

— A nagy világot látni, a legnagyobbat. — Föl akarok emelkedni, és e tekintetben rád számoltam. Te a régi idők marquisja, s a császárság ezredese vagy, ismered tehát mind az ősi, mind a mai aristokratiát. — Azt hivém tehát, hogy befolyásod által mind az uj, mind az ó aristokratikus társaságokba elegyedhetem.

— Kétségkivül! Minden bizonynyal — felelt Raoul, nehány pillanatig gondolkodva. — Mind e két világ ajtaját neked megnyithatom, ha egy rokonomnál bemutatlak, ki férje által a császársághoz, születésénél fogva pedig az ősi ranguralomhoz tartozik.

Ha nála vagy bemutatva, és általam, mint legjobb, mint legrégibb barátodtól ajánlva, lassanként terjedni fog ismeretségeid köre, és megismered ama világot, mely után sovárogsz. — Hanem nem vagy régiségbúvár, vagy olyasmi?

— Remek! Én régiségbúvár vagyok, de halld mint lettem azzá:

Három év előtt, midőn Nápolyban voltam, különösen érdekelt a San-Carlói szinház primadonnája. — Mert hiába! a szinház irányában mindig élénk érdekkel viseltettem! — Bizonyos lord Clarke Villiam igen remeknek találá, hogy orrom előtt elkapkodta divámat. Nagyon jól van! Nyolc nap múlva megtudom, hogy érdemes lordom bizonyos emlény gyüjteményre alkuszik; én azonnal siettem és viszont szépen elkapkodám a gyüjteményt...

— Édes barátom, ebből nem tudom, hogy sütheted ki régiségbúvári méltóságodat?

— Már azt én sem tudom,... hanem, midőn e gyüjtemény kezemben volt, azonnal tudtam, mit kell vele tennem, unalmamban t. i. elkezdtem Vinckelmanban betüzni.

— Remek... remek... Hanem halld! — te ismersz engem, és jól tudod, valjon legkisebb érdem é előttem a születés?

— Ah! kedves Raoul, kinek mondod ezt?

— Tehát jól van! Te bizonyos világba akarsz lépni, melyben ha nem is roszul, de nem is kedvezően fogadtatik olyan, a ki se nemes, se katona; ha pedig téged mint régiségbúvárt mutatlak be, mint tudóst, az hasonló rangot kölcsönöz... Különben te nem számitasz úgy-é a szív diadalaira?

— Éppen nem. — Nekem igényem van bizonyos diva szivére, legyen ez bár francia vagy külföldi, — és minden tehetséggel birok, hogy ilyesmi igényeket kielégithessek...

— Mindig jobban! te tehát régiségbúvár vagy, 40 évesnek mondod magad; megmutatod őszülő hajfürteidet, és a nagy bátyák, kisérők, gyámok osztályába lépsz, mely nem megvetendő osztály, melyből egy-egy néha bájos fiatal hölgyek bizalmasa, házibarátja is lehet!..

— Remek lesz biz ez! Az ember magát nélkülözhetlenné teszi, és ha józan esze van, mást nem akarni, mint kellemesnek lenni, akkor igen jó állást szerezhetni e pályán...

— Látom, igen helyes és jámbor elvekkel birsz... Ne félj, legszebb eredményre számolhatsz...

— Hanem Raoul nem bánom, ha balgának tartasz is, én kimondom a mi szivemen fekszik... azt hiszem t. i. hogy nevem nagyon mindennapi! Boisseau! mi ez?! Nem volna jó nevemhez egy v-t függeszteni, és lenne: Boisseauw, hanem a kimondás ugyanaz maradna. Azon is töprenkedém, hogy nevem elé egy de, vagy Saint-et tegyek, és igy lenne: de Boisseau, vagy Saint-Boisseau, hanem minthogy ez sem ér sokat, tehát abba hagyám... különben ez is nyugtalanit...

— Ugyan te bohó! Nem vagy é régiségbúvár, nem vagy tudós?

Valjon bir-é egy Monge, Chaptal, Denon, vagy Berthollet valami főrangú névvel? — Nem birsz-é 50,000 évi jövedelemmel?

Hidd el, ily tulajdonok mellett neved igen jó... nyugtasd meg magad!

— Hanem ki azon barátnőd vagy rokonod, a ki nekem a társalom mindkét világának ajtaját kinyitja?

— A braccianói hercegnő.

— A fiatal braccianói hercegnő — kit oly tündérkecsünek mondanak? — Hah! te szörnyeteg.

— Ha ha ha, nagyon tévedsz szegény Anacharsisom!

— Mi a m...ó! Ország világ ismeri hallgatag természetedet, hanem ismerik diadalaidat is... Vagy azt hiszed, hogy anyira voltam elmerülve a bank és nyárspolgárság ügyeiben, hogy nem hallám, miszerint Sürville ezredes a legbájosb palota hölgyeknek kedvence?

— Ujra ismétlem — hogy tévedsz. Állitásod alaptalanságát magad is befogod látni. — Vagy mi még több, egy bizonyos szolgálat, melyre fölkérlek, még inkább bebizonyitja, hogy semmi igényt sem birok rokonom szivére...

*

— Egy szolgálat? — Egészen a tied vagyok!

— Most még nem beszélhetek, hanem ma reggel a hercegnőhez megyek — bucsúzni, és ekkor megemlitem majd bemutatásodat; ha ezt elfogadja, miben nem kétkedem, akkor majd mindent elmondok.

— És miféle ember a braccianói herceg?

— Valamikor convent — tag volt, a forradalom alatt Morisson Jeromosnak nevezték; ő különben szép tehetségekkel bir, s a császár őt nagy fontosságú polgári ügyekben használja. Legközelebb herceggé tevé, és Souoty Janka kisasszony — Souoty vicomte leánya — s Montlaur hercegnő, a főtábornokné unokahugával összeházasitotta.

— Tehát conventió házasság? No valóban a herceg úr szeretetreméltó férfi lehet!

— Ezen összekötetés, rokonom részéről — természetesen — a megadás és föláldozás valóságos regénye. A herceg t. i. 50 éves, sötét, borús arcú, hallgatag, gúnyos természetű, különben kitünő tehetségekkel, s oly kegytelen szivvel bir, hogy csak e hideg szigor által tett érdemeket az álladalomnak. A császár nagyra becsüli őt, habár nem is szereti. Őt igen jó gépnek használja, mert a minap is igy szólt felőle: Én szeretem Braccianot, a mint egy vasreteszt szokás szeretni, mely vagy egy ajtót zár, vagy egy házfödelet támogat!

— Nagy férfi, hogy ki tudja fejezni indulatit! Hanem, valld meg igazán, ne nevezzelek szörnyetegnek, midőn oly fiatal, bájos hercegnő bizalmasa vagy, kinek férje ily utálatos vasretesz?!

— Nem, különben ma este megtudod, miért vagyok én csak barátja, hanem legőszintébb barátja a hercegnőnek? Mert engem, csak mint barátot szeret, s másként soha sem fog szeretni!

— És éppen oly szellemdús, mint szép ő?

— Lehetlen tökéletesb nevelést, bájosb, természetesb szellemet, több tehetséget és ismereteket is párositva oly kevés kitüntetések utáni sóvárgásokkal birni, mint ő, pedig a kitüntetések joggal megilletik őt. — Hanem neked nyugalomra van szükséged, erről majd gondoskodik, jó Dauphinom; — én pedig nem sokára meg fogom látni a hercegnőt, s e látogatás eredményét, minthogy baráti hűségedre és hallgatásodra számolok, közlendem veled...

Két óra felé az őrnagy a braccianói hôtelbe sietett, mely a Faubourg Saint-Honoré utcában feküdt.

III.

Bizalmas közlések.

A braccianói hercegnő Sürville urat egy igen fényes boudoirban — akkor még léteztek boudoirok — fogadá, mely arany, s fehér alapszinnel volt ékitve, mely fölött virágcsokrok diszelegtek, és az akkori idő nehézkes izlése szerint volt bútorozva.

Souoty Janka, a braccianói hercegnő körülbelöl 20 éves vala. Őt nem lehetett szabályos szépségnek nevezni, hanem a hosszú selyempillák által beárnyékozott nagy barna szemek, a rózsás-halvány arc, a kellemdús ajkak, melyeken mindig bizonyos szelid-melancholikus mosolyka játszadozott, a szép, gesztenye szinü, á la Pamela csokorba kötött hajzat, kimondhatlan bájt kölcsönze alakjának.

Ő álmodozónak és szomorúnak látszott...

Verthernek egy német példánya félig nyitottan feküdt előtte, mindkét keze térdein kereszbe van fonódva, és picinyded lábhegyével gépileg mozgatja egy aranyozott fauteuil karfáját.

Egy komornyik bejelenté Sürville urat...

Janka és Raoul magányosan maradtak...

— Mily hirtelen eltávozás! — mondá a hercegnő, résztvevőleg tekintve barátjára. — Ön Bécsbe utazik?

— Igen, bájos unokahugom; — különben sok okom van röstelni ez elutazást...

Kevés hallgatás után megindultan folytatá Raoul:

— Szándokom van, kegyeddel őszintén és nyiltan beszélni. — Fontos közlendőm van, s habár rokona, barátja vagyok, még is félek, hogy szavaim kegyedet sértik. Nem hivém, hogy ily hirtelenül kell elutaznom, s minthogy még nehány tudósitást kellett vennem, elhalasztám egész eddig közlendőimet...

— Miféle közlendőket?

— Hallgasson meg!... Kegyed nemde jól tudja, menyire szerettem önt?... Szerencsétlenségemre, oly rosz véleménynyel volt felőlem, hogy figyelmem visszautasitatott...

— Rosz véleménynyel ön felöl! — Éppen nem, Raoul, én csupán hűtlenségeiről hallottam beszélni, hanem azt is mondták, s én hiszem is, hogy senki sem iseltetik több tisztelet, s kegyelettel a nők irányában — mint ön.

— Hogyha hűtlenségem egyedüli vétkem, miért nem kisérté meg, hogy engem hűvé tegyen? Hisz ez kegyednek oly könnyü lett volna!

— Ez igen nagy föladat, kedves rokon, ön nagy divatban volt és van, ön igen kereetett, és hogyha azt lehet mondani, ön nagyon szerencsés volt.

A hercegnő ezt igen különös hangon mondá; Raoul mereven reá tekintett; ő lesté szemeit, s nehány pillanat mulva folytatá szavait:

— És önnek mellett a szerelemről igen különös fogalmai vannak, melyek soha sem lesznek az enyémek; ön ezt csak bájos szórakozásnak, múló gönyörnek tekinti, mig én ebben találnám föl életem fő üdvét... menyországát... Azért nem is játszám ön irányában a kacért, hanem iy szóltam önhöz: legyünk jó barátok, s ne beszéljünk oly érzelemről, mely nem élhet sziveinkben. Ön, Raoul, megértett, és jó barátom let, sőt úgy hiszem, ön barátaim legjobbika — és kezét az ezredesnek gyújtá, ki ezt gyöngéden megcsókolá, s olvadékonyan felelt:

— Én még ma este... hosszú, hosszú időre elutazom.

Igérje meg, hogy őszinte és élénk barátságom — melyben jogosan hisz — kedvezéséből meghallgat, és szavaimat nem magyarázza balul, mert nem is volna bátorságom a közlendőkre, ha kegyednek szerencséje jövője nem tetszenék fenyegetettnek.

— Magyarázza ki magát Raoul, majd megijeszt!

— Úgy hallgasson meg — de még egyszer tudja meg, ha olyasmit mondanék mi kegyedet sértené, ha oly érzelmekről beszélek, melyek hozzám meltatlanok, tudja meg, hogy becsületes férfiú vagyok, ki egy kaján vagy gyalázatos cselekményre képtelen...

— Valóban, nem tudom, Raoul, mit kelljen gondolnom. — Mit akar velem közleni? Miért komolykodik enyire? Miért különösen e kétely? Istenem! tehát nem tudom, ki ön? Nem tudom, hogy nincs e kerek világon nemesb, nagylelkübb jellem, mint öné?...

— Ön fölbátorit... Tehát magasztos föláldozás által ment kegyed tizenhat éves korában férjhez.

— Raoul! — mondá Janka a szemrehányás hangján.

— Oh! Engeszteletlen vagyok, ha kegyed imádandó tulajdonairól beszélek. — Nem érez-é kegyed legélénkebb ellenszenvet azon házasság irányában, melyet kegyednek a császár ajánlt? És midőn ön családjának hallgatagsága daczára, mende mondák útján meghallá, hogy e házasság után mind nagy nénjének a legnagyobb javak, mind két öreg és börtönbe zárt rokonának szabadsága vissza fog adatni, — nem áldozta é akkor önmagát föl nagylelküleg?...

— Raoul... Raoul... kérem, esedezem egy szót se tovább...

— Oh pedig sokfélét kellene mondanom, hanem minthogy kegyed akarja, hallgatok. Világba lépésénél kegyed, mint oly fiatal, bájos nő, ki férjétől elválasztva él, — ki kétszer anyi idős, és kinek minden idejét elrablák az állam-ügyek, — a hódolatok dicskörétől öleltetett; de e dicskör nem kápráztatá szemeit. Nagynénje által felnövelve, az erény minden bájában diszlett, a nélkül, hogy ezek pedantiájával birna; én még mint gyermeket láttam kegyedet, midőn két évig, szinte majd mint gyermek — nagynénje, — Montlaur hercegnőnél tartózkodám.

Midőn a hadseregtől visszatértemkor kegyedet először láttam, szerelmes, őrült szerelmes lettem... de kegyedet nem inditá meg hő vallomásom, minél megint semmi sincs egyszerübb, mert sem én, sem más valaki nem egyesiti azon tulajdonokat, melyek kegyednek tetszhetnek.

Kegyed bizonyosan már akkor álmodott azon eszményképről, mely legdrágább, legtitkosabb kivánalmait kielégiti...

— Valóban... nem tudom... felelt zavarában elpirulva a hercegnő.

— Engedje meg, hogy szavaimat tovább fűzhessem...

Nem szüntem meg kegyedet látni, s kegyed anyira érdekelt, hogy öntudatlanul elkezdém kegyedet tanulmányozni; szerelmem oly mindenható volt, hogy e bájos szemlélődéseknél sok igazi szerelmet föláldozám.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

LEVELEK SKÓCIÁBÓL.

(St. Andrews, april.)

Tengerparti séták.

A tengertől jövök. A dagály ismét visszaveretett. A part ismét pihenhet. Hat egész óráig nem lesz uj támadás. Akkor megint riadót fuvandnak a Tritonok Lehet-é valami nagyobbszerü, mint ez éjnapontai tusa? Én soha se fáradok ki szemléletében. Látszólagos egyformasága mindig mutat valami meglepőt, mely lényemet leigézetten tartja. A rejtelmes élv oly anyira áthat, hogy darabig eszmélkedni se birok. Gondolataim, mint kasba rázott raj, összevissza járnak, zúgnak fejemben, s mintha minden érzelmem a bűvös moraj habvilágába költözött volna, oly szorulttá lesz szüm. De az öntudat nem késik visszanyerni hatalmát, s a dagadó kebel alig képes befogadni a megtért érzemények seregét, mely rejtelmes élv gyanánt futja át egész valónkat. Ekkor aztán egy egy eszme kiválik a többi közül, s a tenger szellemnyelve velünk suttog, tombol, nevet, nyög, szeret, gyűlöl, a mint épen kedélyünk óhajtja.

„Ti, kik megőriztétek némi részét azon csalképeknek, melyeket ez élet forgószele egymásután, napról napra elsodor; ti, kik búsongtok az elvesztett rész fölött — menjetek a tengerhez, s hangzatos partjain bizonyára ismét megfogjátok találni egyikét vagy másikát azon aranyozott álmoknak, melyek fiatalságtokat rengeték. És főleg ti, kiket sziven sujtott valamelyike azon fájdalmaknak, melyek egy egész életet elszintelenitnek — menyjetek, menjetek a tengerhez!“

Olvasóm várja, hogy ez érzelemteljes szép sorok irójául valamelyik ösmerős angol költőt fogom megnevezni. Csalódik. Az iró francia és tanár: M. Quatrefages, kinek munkái ujabban is megerősitettek azon véleményben, hogy Frankhon költészetét próza-irodalmában kell keresni: poetái — egy párt kivéve — csak verset irtak.

Quatrefages-nak igaza van. A tenger hatalmas egy orvos, s ha gyógyulást nem is, enyhet, erősbülést mindenkinek tud adni. Titka abban áll, hogy betegeiben maga iránt hódolatot, bizalmas hitet gyerjeszt, s a gyöngélkedő lelket folytonos csodálattal tölti el, igy, ha egyebet nem, szakadatlan szórakozást nyújtván.

Én is curája alá adtam magamat, s élvezem jótékony hatását. Kedélyem egészségesebb, reményeim elevenebb szint nyernek napról napra, s pár hét óta oly jól kezdem magamat érezni, hogy szinte hinni vagyok hajlandó, mikép nem sokára „ember lesz belőlem“. Hogy minő javulásnak indultam, csak abból is megitélhetni, hogy ma délután rajta kaptam magamat a légvár épitésen, s pár perc alatt egy oly fényes épületet állitottam elő, melynél ragyogóbbat szép olvasónőm se kivánhatna. A tenger helybenhagyólag zúgá körül, s a legmagasabb torony fölött pacsirta dal lebegett. . . . . Ily valami már évek óta nem történt velem, s kétségtelen jele annak, hogy állapotom nem incurabilis, és hogy Quatrefages-nak igaza van. Kiváncsi vagyok, hogy valjon holnap folytatandom-é vagy sem e szép mesterséget.

Nincs képzelet, mely a tengerben tápot nem találna. Az engedékeny elem minden eszmét föl vesz, ringat, honosit és — elnyel. — A mint ma a dagály jöttét néztem, a népvándorlásokra gondolék. Gondolatomat a tenger fölkapta, s eleven ábrázolatba önté Az első habfaj játsztva hódit, s már már békés birtokában hiszi magát az elfoglalt földnek, midőn újabb, hatalmasabb hadak tolulnak elő.

„Egyesüljünk ellenük!“ zúgják a hóditók hóditottjaikhoz, s minden szoros, minden szikla-üreg védelemre áll. Hiú fáradozás! az új ellenség mindent elsodor, s aztán elsodortatik maga is Atilla által, ki hasonlag legyőzetik. A krónika szerint, Atilla megveretése után az elesettek árnyai még holttesteik fölött is folytaták az ütközetet, s a zaj és fegyverzörgés három napig volt hallható: „Umbris pertinaci contentione post mortem in pugna perstantibus“ — hasonlón a tenger morajához, melyet akkor is hallunk még, midőn a visszavonult habokat már nem látjuk.

Neptun hadainak előnyomulása és hátrálása megragadó nagyszerüséggel történik. Dagályos támadás alkalmával a legnagyobb habok leghátul vannak. Az elsők csak csatározók, kiket a szikla-őrök könnyen visszavernek. Lassankint, azonban harcedzett — tán hajógyőztes — csapatok rohannak elő, bőszen, tajtékzón, győzni vagy veszni készen. A part minden talpalatnyi földet oltalmaz és elveszt, s a diadalmas tenger már már semmivé tenni készül ellenét, midőn üt az apály-óra, s a hóditó — mint valamely kisértet, — erejét elzsibbadtnak, hatalmát tehetetlennek érzi, s kénytelen visszavonulni. A föld mentve van! Apály alkalmával az ádáz sereg legerősebb, legkitünőbb része fedi a retirade-át, s a tenger csak léptetve, lassankint hátrál, mint az oroszlány, melyről állittatik, hogy üldözői előtt a sikságon, hol mindenki láthatja, soha se fut, s csak akkor iramodik meg, ha cserjébe, nádasba, vagy halom mögé rejtheti szégyenét.

Jól tudom, hogy mind e hasonlat azon Johnsoni szabály ellen van, mely szerint a mihez valamit hasonlitunk, ne legyen kissebbszerü a hasonlitott tárgynál; de én úgy hiszem, hogy a doktor itéletének alkalmazásában különböztetést kell tenni. Ha valamiről nagyobb fogalmat akarunk gerjeszteni, mint minőt a tárgy tulajdonainak egyszerü elősorolása adna, a szabály okvetlenül kötelező. De ha célunk csak az, hogy az olvasónak némi fogalma legyen egy oly tárgyról, melynek nagyszerüsége felüláll minden párvonalon; ha szándokunk nem egyéb mint az, hogy a valóságnak lehető legérthetőbb képét adjuk: legkönnyebben célt érünk, ha a természeti nagyszerüséget, emberi értelmünk otthonosabb fogalmai mellé állitva mutatjuk be.

A doctor szabálya, szerintem, ily hasonlatokra nem kötelező, ámbár ily esetekben is megrovást érdemelne az, ki egy természetü tárgyakat állitván egymás mellé, a tenger bőszültségét egy megáradt patak dühéhez, az oroszlán harcát egy macska verekedéshez hasonlitás által akarná érthetőbbé tenni. De az oroszlán nem hibás kép a tenger mellett, a két eszme, két külön fogalom legfelső fokozatán áll, s még kevésbé hibás egy ütközet, vagy a népvándorlás hasonlati alkalmazása az Oceán küzdelmeinek festésére.

Itt még azt is merem állitani, hogy maga az egyéni ember életharcát, sőt egyes szenvedély tusáját is szabad a természeti nagy jelenségek hasonlati tükreül használni, mert lelkünk, s ennek csodás működése által fölötte állunk minden elemi nagyszerüségnek. De az ily ad hominem hasonlattal természetesen vigyázólag kell bánni, mert különben hiperbolikussá válunk, s pohár vizbeni zivatarunk hahotát gerjesztend.

(Vége következik.)

HUMBOLDT TEMETÉSE.

(A P. N. után.)

† Humboldt Sándor a szellemek fejedelme, az emberek között is királyi temetésben részesült. Azon utcák, hol a halotti menet átvonult, a házak lakói által gyászdiszitményekkel és fekete lobogókkal vonattak be. A számosan összesereglett néptömeg közt mély csend uralkodott. — A menetet Humboldt és családjának cselédsége nyitotta meg. Ezután a tanuló ifjúság következett hosszú sorokban gyász jelvényekkel, ezeket pedig a gyászzene és a papság követte. — A koporsó előtt három királyi kamarás három vörös bársony párnán vitte a megholt számos rendjeleit, ezek között a fekete sas magas rendét is. A magas, gömbölyüre vésett barna szinü tölgyfa koporsó szabadon állott a feketébe vont gyászkocsin, minden ékszer és diszités nélkül, csupán a koporsó lábánál voltak füzérek. A kocsit hat ló, egy egy királyi lovász által vezettetve, vonta, melyet 12 udvari csatlós környezett. A koporsó mellett két felől húsz tanuló ment, kezökben pálmaágakkal. A koporsót a férfi gyászolók követték, ezek között a halott unokaöcsese Humboldt Vilmos, és Hedemann tábornok, vezettetve a fekete sas magas rend lovagjai által, balról Wrangel altábornagy. — Ezeket követték Poroszország legfőbb méltóságai, a ministerek, a tábornoki kar, az udvari hivatalok, a korona valóságos titkos tanácsosai, a kamarások és az idegen magasságok; ezek után mind két ház számos küldöttsége; továbbá a főbb hivatalnokok és törzstisztek; majd a tudományos akademia, (melynek a megholt is tagja volt) az egyetem és a szép müvészetek akademiája (a nagyságos rector és a decanok teljes tiszben), ezek után a tanács és városi követek (az arany lánc hivatalos jelvénynyel).

Ezeket követte azoknak hosszú sora, kiket a halott iránti tisztelet vagy a tőle nyert jótétemények következtében hála vonzott ide. A király és királyné állami hintói 8 fekete ló által vontatva, úgyszinte a kormányzó hg és a család többi tagjainak állami kocsijai nyitották meg a kocsik végtelen hosszú sorozatát.

A templom előtt, a fölépcsőn, a főajtó jobboldalán a kormányzó hg állott, körülvétetve a királyi ház hercegeitől, és más magas személyektől, a koporsó elfogadására. Baloldalon az énekkar volt. A koporsó megjelenésekor a kalapok leemeltettek, és mialatt azt a követő udvari csatlósok a kocsiról leemelték és az oltár előtti emelvényre tették, megkezdődött az ének:

„Im Arm der Liebe ruht sich wohl,
Wohl auch im Schoosz der Erde. etc.

Az emelvény négy szögletén számos viaszgyertya égett, magas tartókban. A koporsó előtt és mindkét oldalán három királyi kamrás állott, mint halottőrök. A rendjelek az emelvény két oldalán tabourettekre helyeztettek. Az emelvény előtt az első sorban a négy gyászoló férfiú állott egyenruhában, ezeknek jobbján a kormányzó hg, balján pedig Fridrik Vilmos hg, kik az egész gyászünnepély alatt állottak, ezek példáját pedig a többi legfőbb egyéniségek is követték. Az oltártól jobbra, úgyszinte a templom főhajójában hátra felé az ország méltóságai állottak. Az oltártól balra, valamint a templom fő és mellékhajóiban a tudományos akademia, az egyetem és a müvészeti akademia tagjai foglaltak helyet. Az emelvény hátuljánál az oltár előtt a papság állott. A gyászoló nőszemélyzet az udvari paholyban foglalt helyet. A többi magas gyászkiséret a fő és oldalhajókat, úgyszinte a templom chorusát töl-

ték meg. A templom azonban nem volt elég nagy az egész gyászmenet befogadhatására. Felénél többen kénytettek az ajtóból visszavonulni és azokhoz csatlakozni, kik csak a távolból róhatták le utósó tiszteletüket a nagy halott iránt.

A számos diplomatiai testületnek az oltár mellett jobbra a tribune-n páholya volt. A többi közt a török követ és az éjszakamerikai képviselő is jelen voltak. Sőt mi több, Ázsia és Afrika is képviselve volt.

A szertartás kardallal kezdődött.

A fő superintendens dr. Hoffman a halotti beszédet imádsággal nyitotta meg, ezután elmondotta a megholt élettörténetét, méltányolta beszédjében ennek emberi és tudományos magas érdemeit, különös tekintettel halhatatlan munkálkodásaira a természettan összes birodalmában, és végre imával bezárta beszédet.

A kar és a közönség végéneke után az uralkodó-herceg a balján levő gyászoló férfiaktól, egyenkint kezet szorított velök, elbúcsúzott; ugyanezt tette Fridrik Vilmos herceg is. A k. kamarások elhagyták a halott őrzését, és helyökbe Humboldt és családjának cselédsége lépett. Az orgona mindinkább elhaló és méla hangjai mellett a pálmaágakat vivő ifjúság küldöttsége, — kik a szertartás alatt a templom egyik oszlopánál, fölemelt galyakkal állottak — most egyenként a koporsóhoz közeledett, és pálmaágait a koporsóra fekteté, mig ez azok által egészen elfödve lőn. Az orgona utósó gyász hangja reszketve futja át a templom csarnokait, és az utósó könycsep az utósó pálmagalyra hull.

Ezzel végződött a királyi halotti szertartás. Humboldt Sándor a berlini templomban kereszteltetett meg, és a berlini templomban szenteltetett be hullája is.

Budapesti hirharang.

* Most jelent meg, második, újra átdolgozott kiadásban „A két magyar haza első rangú gyógyvizei, és fürdő intézetei, természet, vegy, s gyógytani sajátságaikban előterjesztve“ irta Török József, debreceni tanár, s a magyar tudományos akademia tagja. E jeles könyv a szakférfiakon kivül a nagy közönséget is érdekelheti, főleg a közelgő fürdői saisonban; e munkából mindenki a legjobb tájékozást meritheti, s ezzel azt a meggyőződést, miszerint a mi természettől kegyelt hazánk gyógyvizek tekintetében is anyira meg van áldva, hogy a külföldi fürdőkbe legfölebb csak fényüzést mehetünk keresni. A jeles könyvhöz tizenkét csinos tájkép is van csatolva, névszerint: Balatonfüred, Bártfa, A császárfürdő Budán, Harkányi fürdő, Mehádia, Parádi csevice fürdő, A parádi timsós fürdő, Pöstyén, Szklenó, Szliacs, Szobránc, Trencsény. A könyv ára még is csak 3 ft 15 kr.

* „Történeti képek“ cim alatt egy kötet históriai novella jelent meg Tóth Ferenctől. Tartalma: Patakvár, és lakói; Johanna; Hajdankor költője; Losoncy testvérek és Bátori Klára; Fülek; Álkirály; Ecsegi Borbála; A király esküje, A kegyenc, Két Tóth. A csinosan kiállitott kötet tulajdonosa: Kibling Pál, Nagybányán.

* A nemzeti múzeum igazgatója, Kubinyi Ágoston jelenti, hogy Berzsenyi Dániel szobra a nemzeti múzeumnak már átadatott, s e szép alkalomból azon magyarországi tisztelt hölgyeknek, kik a mű létesitéséhez járultak, valamint azon sopronyi hazafiaknak is, kiknek költségén a hozzá való talap szereztetett, hálás köszönetet szavaz, azon örvendetes hozzáadással, hogy e szobor Zülich úrnak egyik legsikerültebb bronzműve.

* A drámairók szinházi jegygyel való megtiszteltetését a bizottmánynak köszönhetjük, tartozunk azonban annak kijelentésével, hogy a véghez ment tényt, a műigazgató úr, Ráday gróf inditványozta. E tény után úgy hisszük, a megkinálandó szerkesztőségek is elfogadnák jegyeiket, melyekről annak idejében — mint tudjuk — lemondtak.

* Szigeti, és Réthi közelebb Nagy-Szombatban vendégszerepeltek, hol szinházunk e két érdemes számüzöttje sokféle kitüntetésben részesült. Általános a hit, hogy eltávozott szinészeink októberre visszaszerződtetnek. Nem is lehet ez máskép.

* A Pesten járdogáló omnibuszoknak az ő számuk 52-re megy, a mi a tenger comfortable, és még tengerebb bérkocsi mellett arra mutat, hogy bizony itt nálunk elég nagy a közlekedés. Enyire még tán a szájkosár nélkül sétifikáló kutyák száma sem megy.

* A Széchényi-sétatéren, hol eddig csak gyengéd fagylaltadagokban részesülhetünk, most ebédelni, sőt villásreggelizni is lehet. Ez ugyan nem nagy ujság, de még kisebb az, hogy a szokatlan hives idők miatt az uszodákat csak a f. hó végén nyitják meg.

* A „K. Közlönyben“ olvassuk, hogy Szeben városa a kolozsvári magyar szintársulatot vendégelőadásokra hitta meg.

* A pesti izraelita vallásközségi képviselet f. hó 11-én tartott ülésében az itteni község főrabbinusává nagy szótöbbséggel a stetteni rabbinust, dr. Meisl A. urat választotta meg.

* A „Delejtünek“ irják Módosról: A hosszúra nyúlt élet szép példájának valánk tanui az itt f. évi april 28-kán elhúnyt Bancsor Péter pórnak temetésénél. Ezen tisztes ősz 14 éves korában vándorolt ki Bolgárországból a bánságba 1750 körül, és igy körülbelül 123 évet töltött ezen viszontagságos idő közben a jámbor földiek között. Egész életében kerülte, és utálta a tétlenséget, és szorgalmasan dolgozott késő korig. Valamint nyáron, úgy télen is a szabadbon aludt eső és hózivatarban. Mértékletesen élt étel és itallal, és haláláig rendithetlen egészséggel birt anyira, hogy végelhelete előtt még a haldoklók szentségeit is ájtatossággal vehette föl. Hagyott pedig maga után anyi földbirtokot, hogy nagy számu unokáinak unokái jól hozzá lássanak, hogy azt megmivelhessék.

* A helybeli egyetem gyógytudományi szaka orvosi testületének küldöttei a bel- és közoktatási ügy minisztereinek egy kimeritő emlékiratban a nevezett kollegium véleményét terjesztek elő az erdősoron egy uj tanintézet fölállitása iránt, és azon igéretet nyerék, hogy az épitési hely megszemlélésére egy ujabb bizottmány fog kiküldetni.

* B. Rudics József 100 ftot ajándékozott a bajai „Vörösmarty-alapitványra“, mely alapitvány már 400 ftból áll, s ösztöndijt képez a bajai tanuló ifjúság azon szorgalmasbjai számára, kik a magyar irodalmi tanulmányokból leginkább kitünnek.

* A P. Napló azt mondja, hogy a „Hölgyfutár“ nem szerencsés beszélyei és regényei megválasztásában. Miért? — azért, mert több esztendei élete alatt, s 5—600 általa közlött beszély és regény közt volt olyan két forditás, (de csak forditás ám,) mely régebben valahol máshol is megjelent. Ezért nem szerencsés a Hölgyfutár beszélyei és regényei megválasztásában. Imádandó egy logika. Épen olyan, mintha mi azt mondanók, hogy Pesti Napló nem szerencsés forditói megválasztásában, mert épen vis á vis ezzel a cikkével egyik hasábján azt olvassuk, hogy a „mező tele van számtalan csalogányok, rigók és pacsirták dallamával,“ a mi mindenesetre ékesen van magyarul elmondva. Nem ér semmit az a drákói szemöldök.

* A változatos időjárás jó befolyással van a terményekre; piacunk legalább rég volt oly gazdag a vetemények sokféle fajában, mint a közelebbi napokban, s a vidéki tudósitások a gyümölcsre nézve is gazdag esztendőt jósolnak.

* A lapokat most az a hir járja végig, hogy a dörzsgyufák föltalálója, John Walker közelebbről 78 éves korában meghalt. Jól meggazdagodhatott, mert mikor még találmányának titkát egyedül birá, a gyufák egy kis csomagját, olyant, a minőt most 1 krajcáron adnak, másfél shillingért árulta, a mi körülbelül 80 uj kr.

* A V. Ujságban azt kérdezik Balogh Zoltántól, hogy mikor adja már ki „Ábránd és érzelem“ cimü verseit, melyekre többen előfizettek, s a mely költeményeknek még az elmult szép hosszú esztendőben meg kellett volna jelenni.

* A napokban halt meg fővárosunkban Lieder Frigyes, egykor igen hires festész, A megboldogult porosz születésü vala, s hosszabb idő előtt báró Brudern pártfogása alatt Magyarországban telepedett le, a hol meg is családosodott. Most már neve egészen ismeretlen, pedig a veronai congressuson 1822-ben, az ott jelen volt fejedelmek, mind általa festették le magukat Sic transit gloria mundi.

* A hevesi gazdászati egylet 8 holdnyi földterületet szerzett magának, melyen mintakertészetet tag létesiteni. Az általános kiállitás 22-kén veendi kezdetét, és három napig tartand, mire már eddig is számos bejelentés történt.

* Most már bizonyosan jelentik, hogy a miskolc debreceni vasútvonal f. hó 25-kén adatik át a közforgalommak.

* Emilia, közelebb föltünt irónőnk beszélyeit Emich Gusztáv fogja kiadni. Tökéletesen egyet értünk a „Delejtűvel,“ ki Emilia müveiről a többi közt ezeket mondja: „Müveiről azt lehet mondani, hogy a cselekvény fejlődésére nem használja a külső esetlegességeket, hanem lélektani okokból, benső szükségességből fejtegeti a dolgok menetét, és magyarázza alakjainak jellemét.“

* A M. Sajtóban olvassuk: A jászkiséri tiszaszabályozó társaság buzgó müködése következtében, a Sarudtól Szolnokig készitett 40.000 öl hosszú töltés által 148 ezer hold vonatott el a romboló Tiszaáradás köréből. Ugyan e társaság nem sokára a Zagyvát szabályzó töltést is, mi szintén 4000 öl hosszú, befejezendi.

Vidék.

Zala-Egerszeg, april 30.

A szépészeti bizottmánynak városunkbani létre jöttét emlitő múltkori közlésünk azon kitételére: „mikép az alibunári mocsárokhoz sok tekintetben hasonló utcáink kiszáritása foganatba vétetett“: valaki azon megjegyzést tevé, hogy szeretné a közlőt ezen mocsárba bemártani. Mivel ez is csak azt tanúsitja, hogy az emberek nem örömest hallják, ha hibáikat emlegetik: — ez úttal nem szólok tehát, a szép hölgyeink közt egy idő óta uralgó kasztszellemről, nem a kis városunkban lábra kapott fényüzésről, a cifra és drága francia szövetek elterjedéséről, hanem szólok a szinügyről.

Két év óta várakoztunk egy magyar szintársaság után; óhajtottuk látni az ezen idő alatt termett jelesb szinműveket, azért örömmel vettük a télen át Kaposvárott sikeresen működött Szuper Károly igazgató igéretét, hogy tavaszszal köztünk megjelen. — A kasinói terem az előadások tartására egyhangúlag átengedtetvén, alig vártuk hogy e társaságot Veszprémből (hová idő közbe ment) megnyerhessük. Végre april 25-kén falragaszok hirdették, a körülbelül 30 tagból álló társaság megérkeztét.

Előadásaikat april 25-kén a „Falusiakkal“ kezdték meg, azután „IV. László“, „Becsület szó, „Szerelem és örökség“, „Fenn az ernyő nincsen kas“, és „Dózsa György“ hozattak szinre.

A kiválóbb tagok szini képzettségének ösmertetését máskorra hagyjuk, ezúttal csak azt mondjuk ki, hogy habár a társaság minden egyes tagja nem is képez egy egy csillagot nemzeti szinészetünk egén, de nagyobb

részéről a tehetséget és szorgalmat elvitázni nem lehet, s ki merjük mondani, hogy egyike az életrevalóbb vidéki társulatoknak.

Az igazgatónak ügyszeretetét, s gondolkozását eléggé mutatja az, hogy legszebb, s komoly irányú darabokat hoz szinte.

Mi lehet hát oka, hogy e társaság igyekezete mellett sem örvendhet azon pártolásnak, melyet megérdemlene? Mi lehet oka, hogy már a második előadásnál csakúgy lézengett a teremben nehány ember? Mi lehet oka, hogy Szigligetink „Fenn az ernyő nincsen kas“ vigjátéka is alig birt oly közönséget összevonni, hogy az előadással összekötött költség kikerüljön? Mi lehet oka, mondom, hogy ezen társaság, mely múlt évben a vegyes ajkú Kanizsát másfél hóig, a Kis Lendván hat hétig becsülettel fenntartotta magát, s Kaposvárott négy havi pályázása alatt a somogyi csiga telegraph elmés vezetője szerint „tél közepén anyi virág koszorút kapott elismerésül, mintha nyár lett volna“; hogy ezen társaság, melyet a veszprémi közönség oly lelkesen karolt föl, minőre rég nem emlékeznek, a nálunk mutatkozó részvétlenség miatt, közszégyenünkre bukásnak néz eléje?

Oka a közönség eddigi részvétlensége. De reméljük, hogy az eddig minden szépért és jóért hevülni tudott közönségünk figyelme újra föl fog ébredni e társaság iránt, s azt, mint az eddig itt működötteket kitartó pártolással fogja örvendeztetni. Hisszük, hogy a szinügy iránt nagy lelkesültséget mutatók tettel fognak előállani; mert hiszen szinészetünk pártolása napjainkban igen fontos kérdés, elhanyagolása pedig — hazafiatlanság.

Monok.

Deési levelek.

III.

Május 7-én.

Jelen levelem nem oly háborús szinezetű, mint a nro. I. és II. volt, mely valóban a különben elmés tordai szini kritikus elleni hadizenet lenni látszott a vidéki szinészet ügyében; de miután a csata nem lőn elfogadva a béke lobogó kitűzetik; jó hogy vér nem folyt, csak ténta; célunk mind kettőnknek jó lehetett, csak hogy különböző útakon kivántuk azt elérni.

Ne csodálkozzék az olvasó, hogy csupa hadi műszavakkal kezdem levelem, mert most minden felől csak a háborús hirek érintik füleinket. Hát önök szépirodalmi lapok minő állást foglalnak el a jelen mozgalmas időben, miben változtatják irányukat; maradjanak csak a régiek, s a figyelmet önöktől bármily vér hullámoztató esemény el nem vonhatja, mig nemzeti érzelem s magyar szellem dobogtatja hazafi kebleinket.

Nálunk a társasélet középpontját még mindig a szinház képezi. A mult szombaton Barna Mari jutalmául a „Fekete orvos“ adatott, melyben a cimszerepet Molnár meglehetősen sok igyekezettel adta, s a menyiben hangja terjedelme engedé, szavalata se volt rosz, csak még sok szögletességet kell levetkeznie; a jutalmazott nő első kiléptekor csinos gyöngyvirág koszorúval s költeménynyel tiszteltetett meg.

Mult csütörtökön a helyben fölállitandó real-tanoda javára P a t a k i Ferenc városunk fiának „Feledjük a multakat“ cimü vigjátéka sikerrel adatott, ámbár az előadás sok kivánni valót hagyott hátra; eredeti és új müvek szinre hozatalakor lehet megitélni a szinész tehetségét, erejét, midőn az iró által csak szavakban leirt alakokat meg kell testesiteni; itt látszik meg, hogy az egyénesitő erő menyire van hatalmában a szinésznek.

Krasznai kivételével, ki szerepét nem tudta, a többiek elég jól megoldák föladatukat. Barna Marit az előadás végével egy becses arany karpereccel lepték meg tisztelői, az igyekezet, a szorgalom, az érdem méltánylásaúl, hogy ezen deési emlék nyujtson ösztönt szép pályáján tovább haladni.

A szini ügy iránti ezen szokatlan érdekeltségnek, miszerint a legnagyobb meleg dacára órákig izzadunk a hőség miatt a gyakran fulladásig tömött szinházban, hogy a szük pénzidején sem vonjuk meg filléreinket a nemzeti és irodalmi ügyektől, hogy az előre törekvőket még másként is kitüntetni, jutalmazni kivánjuk: lenni kell valami más okának, mint csupa sympathianak; van igenis, és ez nem egyéb: mint nemzeti szokásainkhoz, érzelmeinkhez, nyelvünkhez, irodalmunkhozi ragaszkodás.

Igen jól vette ki magát, közelebbről a „F a l u s i a k“ másodszori adatása alkalmával, az előadás végével ama tény, hogy midőn az öreg bátya Vörösmarty szózatát elszavalá, a közönség tömegéből egy énekkar vált ki, s hatással éneklé:

„Hazádnak rendületlenül
Légy hive oh magyar,
Böleséd ez, s majdan sirod is
Mely ápol s eltakar.“ r. l.

K.-N y é k, május 10.

Mivel én nem irhatok zeneestélyekről, a mult farsang ragyogó táncvigalmairól, jótékony célra rendezett mükedvelői előadásokról, vendég müvészek szives fogadtatásáról, — irok a miről tudok; a mi nálunk is megtörténik.

Azonban ne tessék gondolni, hogy mi a zenét csak nevéről ismernők; s minden fogalmunk arról, egy falusi banda sikoltozó játékában határozódnék.

Van a zenének egy kedves múzsája nálunk is, ki elvonulva, csöndes, de annál boldogabb házi körben él, egy sugártermetü halovány szép hölgy, kinek müvészi lelkesültségét nem az egybegyült közönség, kisebb vagy nagyobb tömege fokozza; hanem azon önzéstelen, tiszta lélekből fakadó ihlettség, mely nemes vonásain mindég elömlik, valahányszor a család nehány jó barátja, vagy egy müvelt elvrokon kérésére zongorájához ül: s dús választékú hangjegyeinek müsorozatából egy egy jelesebb költői müvet,... s a vidég kedvenc nép dalaira szerzett változatokat eljátszik.

És ez a ritka élv, oly jól esik a szivnek e társaságtalan rideg légkörben, mely darab idő óta nálunk uralkodni kezd.

Úgy tetszik ilyenkor, mintha a lélek költöző madárként, a zene bübájos szárnyain egy szebb vidék-felé szállna, hol melegebb a lég, — virulóbb a táj,... s nem olyan önzők az emberek.

És e kedves hölgy, nem csak zongoráján ügyes, de háztartása is oly kitünő, hogy méltán megérdemli, a vidék tiszteletét, melyben nem is szükölködik.

Ritkán lehet őt látni házán kivül — gyönyörü játékát még ritkábban hallhatjuk; ... kivált igy tavaszszal, a zongora elnémul ... fekete szárnyai becsukódnak, a szép zongorajátszót pedig künn, a szabad ég alatt találjuk kertjében.

Térjünk mi is oda.

Nyéknek társasélete nincs, de vannak szorgalmas gazdái, s a magyar háztartásban vetélkedő asszonyai.

Nincs olyan ága a belgazdaságnak, s a falusi élet szükségeinek, melyben a mi hölgyeink, szakavatott jártassággal ne tehetnének érettségi vizsgát, akárhol, és akárki előtt.

A mit körülményeik gátolnak a gyakorlati téren keresztülvinni; azt ismerik elméletileg, könyvből, lapok után, s több hasznos e tárgyra vonatkozó jegyzeteiből a gazdasági irodalomnak.

Természetes aztán, hogy a hol oly sok kitünő tehetség ütközik össze mint itt, igen nagy a vetély: mindég jobban akarni tudni valamit a másiknál, s ez gyakran nem kevés mulatságra szolgáltat okot.

Mert néha megesik, hogy valami sokszor a legjobb akarat mellett is roszul sikerül, ilyenkor aztán azt minden áron titkolni szokták, hogy valamiképen a tekintély ne csorbuljon.

Ha pedig valaki észreveszi, s még rá megjegyzést is mer tenni, jaj annak, kivált ha férfi... mert az kiesik a kegyelemből örökre... ha ez az „örökre“ örökké tartana a nők szivében.

Egyébiránt egész tisztelettel legyen mondva, ez igen ritkán esik Nyéken, mert itt minden nő, valóságos Bornemisza Anna, ki férje távollétében, bizonyos ideig — a bel- és külgazdaságot egyiránt képes kormányozni; — szóval a kor igényeinek hódolva, mindenik ott mozog, hol mozognia kell.

A fényüzés csekély foglalást tesz itt, az izlés, egyszerü csin annál nagyobbat, a krinolin azonban itt is uralkodik — no de ez igen érdekes betegsége a mai divatnak, — azért megbocsátható.

Azt hiszem, mondanom sem kell, hogy a hol ily szorgalmas nők vannak, ott a férfiak sem lehetnek heverők... sőt ellenkezőleg... de erről majd máskor.

Keveset a jóból... irja Kakas Márton, én tehát tanácsát követve leteszem a tollat, megyek a szabadba... hallgatni a pacsirtát ég és föld között merengő dalával, mely azonban a mostani, s a gazdának minden örömét tönkre silányitó szárazság miatt elhervadt vidéknek, valóságos hattyú dala.

Mikes.

Vegyes.

= S z i v e r ő s i t ő t ö r t é n e t, f i a t a l h á z a s o k s z á m á r a.

Madame A .... két éve van férjnél. Szép menyasszonyi hozománynyal ment férjéhez, ki maga is gazdag, s a Faubourg St.-Honoré egyik csinos szállására vezette bájos nejét. Tartott számára elegans fogatot, s ellátta őt minden kényelmével egy okos és jó izléstől szabályozott háztartásnak.

A házaspár sokat mozgott az előkelő világ köreiben, hol a szép madame A .... csakhamar nagy figyelmet keltett. Az eredmény, melyet különösen eleganciájával előidézett, ragyogó volt — oly ragyogó, hogy az első év végén, a toilettejét illető számlák összes összesége harmincezer frankot tett ki.

A .... úr nyugtalankodni kezdett. Elbámult a szédületes összegen, és meglehetősen meg is ijedt tőle; de minthogy még a mézeshetekben találta magát, melyek némely kivételes férjeknél a tizenkettedik hónapon is túl szoktak tartani, kifizette a számlákat mormogás nélkül, s elégségesnek tartotta, nehány gyöngéd megjegyzést tenni nejének, továbbá okosságot és takarékosságot ajánlani neki, ezt is gyöngéden.

A következő 1857—58-iki télen, a madame piperéje ismét új fényben tündökölt.

A .... úr uj megjegyzéseket tett, valamivel kevésbé mézédeseket, mint az elsők voltak, mind a mellett még mindig igen mérsékelten, és teljes udvariassággal.

Bájos delnőnk a legkellemesb hangon válaszolt neki, hogy pusztán az elkerülhetetlenül szükségesekre szoritkozik, és egyátalán lehetetlen kevesebbel kijönie.

És e minimum, megint, mint a mult évben, harmincezer frankot tett ki. Már az mintegy prix fixe volt.

A.... úr panasz nélkül kifizette a számlákat, de magában átkozta e kétségbeejtő fényüzésvágyat, és terv után gondolkodott, miképen lehetne megmenekülnie a vagyonát fenyegető pusztulás elől, és végetvetni e tékozlásnak úgy, hogy se a világ meg ne ütközzék rajta, se pedig nejével, — ki következetesen bizonyitja, hogy ő épen semmivel sem ad ki többet, mint a mire okvetlen szükség van, — szomorú viadalba bocsátkoznia ne kelljen.

A mult őszt vidéken töltötték el ismerő-

seknél. A.... úr különösen jól látszott magát találnia a falusi élet egyszerű (= nem 30,000 frankos) örömei közt. November közepén azonban, okul adva, hogy halaszthatlan ügyek Párisba szólítják, Párisba útazott. Már ekkor készen volt fényűzés buktató államesinjának tervével, s elútazása is egyedül annak megvalósitása végett történt.

Egy hét mulva visszajött, s december közepén már neje társaságában útazott be a nagy fényvárosba.

Az óriás-toilette-ek saisona beköszöntött, s a mi kecses delnőnk kéjjel tekintett annak gyönyörei elé.

Az indóház udvarán A.... úr egy bérkocsiba ültette őt, s a kocsisnak megmondta hova hajtson.

A kocsis, a cifra Faubourg St.-Honoré helyett a Marais-nak tartott, s egy igen szerény kinézésü ház előtt állt meg.

— Hova vezetsz te engem? — kérdé madame A....

— Szállj ki, azonnal megtudod, válaszolt A.... úr.

Egész a negyedik emeletbe fölmenve, egy előszobán keresztül kis salonba értek, mely csinosan volt ugyan bútorozva, de csak polgáriasan, pamut függönyökkel!

— Itthonn vagyunk, mondá A.... úr.

— Itthonn? Mit akar jelenteni e tréfa?

— Ez nem tréfa, és azt jelenti, kedves nőm, hogy nekünk egészen másképen kell berendeznünk háztartásunkat, ha a te toilette-ednek menthetlenül 30,000 frankra van szüksége. Te értelmesen kinyilatkoztattad előttem, hogy nem födözheted kevesebbel piperéd igényeit. Legyen. Én nem akarok utjában állni a fényüzés iránti előszeretetednek. Mai napig egy sous-ig ki vannak fizetve számláid, és én ezután is ki akarom elégiteni divatárusnőid követeléseit. Egyrészt sokkal inkább szivemen fekszik nevünk becsülete, hogysem téged valaha vagyonbukottnak nyilatkoztathatnálak, másrészt pedig azon férjeket sem akarom utánozni, kik hirdetéseket adnak be a lapokba, hogy mindenkit óvjanak a nejeik számára teendő hitelezésektől. Nálad a piperészkedés uralkodó, ellenállhatlan, — igen, én mondhatnám — oktalan szenvedély, de én jobban szeretlek, mintsem az ellen küzdjek, a mi a te örömödnek, és diadalodnak alkotója. Különben azt sem akarom, hogy tönkrejussunk, a mi nemsokára bekövetkeznék, ha háztartásunkat ezután is oly költségesen vinnök mint eddig, s ha azon kényelmeket megtartanók, melyeket én jövödelmünk erejéhez megfelelőnek gondolva, megszereztem, mielőtt tudniillik öltözéked követelményeit ismertem. Én örömest rendelkezésed alá adom vagyonunk jövedelmét, de kötelességem megtartani a — tőkét. Nos, van 40,000 frank évi jövödelmünk. Ha te ebből 30,000-et toilette-edre foglalsz le, úgy egyéb kiadásainkat szükségképen a maradék 10,000 frank erejéig kell mérsékelnünk. Az csak úgy lehetséges, ha egészen egyszerű életet folytatunk, a mit én azzal kezdtem meg, hogy pompás bútorainkat eladtam, s eddigi 5000 frankos lakásunkról is lemondtam. Ez itt csak 1200 frankos. A lakás kevésbé kényelmes, és a negyedik emeletben van, de ezek elkerülhetlen kellemetlenségek. — Te gondolhatod, hogy kocsinkat és lovainkat is eladtam, 10,000 frank jövödelemből nem lehet fogatot tartani. Ha társaságokba megyünk, bérkocsit veszünk. Igen tiszteletreméltó urak és asszonyságok vannak, kik mindig bérkocsit használnak. A kocsist, komornyikot s az inast elbocsátottam, neked azonban megmarad szobaleányod, minthogy reá elkerülhetlenül szükség van toillettednél. A mi a szakácsot illeti, őt egy falusi leánynyal fogom pótolni, ki majd nagyon egyszerű ebédeket fog főzni. A mértékletesség erény, melynek gyakorlására helyzetünk kényszerit bennünket...

Madame A... elbámulása és leveretése nem irható le. Nem volt képes félbeszakitani férjét. Nem talált szavat ily határozott és komoly beszédre.

A férj folytatta.

— Reménylem, te tűrhetőleg jól fogod magad itt találni, lakásod kicsiny, de kényelmes és jól bútorozva. Ha szobádba és öltözőtermedbe fogsz menni, meglátod, hogy azok ép oly jól vannak berendezve, mint a st-honoré-i lakásunkon.

Ezt mondva kinyitá neje szobáját.

— Gondoltam, folytatá, hogy e két szoba bútorzata neked tölötte kedves, hát egészen megtartottam.

Madame A... nevetni erőködött, és igen gyönge hangon mondá:

— Köszönöm e figyelmedet.

— Most, viszonzá a férj, engedd meg, hogy magadra hagyva, szobámba mehessek — pipázni.

E szavaknál egy öblös cseréppipát vett elő, s tölteni kezdé.

— Mit? — kiálta a mi elegans delnőcskénk, te pipázól?

— Valósággal. Azt gondolod, hogy jövedelmünk mellett ezután is, mint eddig, 40-centimes-es szivarokat szihatok? Budget-m tiltakozik ellene. Oh, a mi az én személyes kiadásaimat illeti, én egész a végletig fogom vinni a takarékosságot. Valamenyi költséges szokásommal szakasztani fogok. Clubbomban már kitöröltettem nevemet a tagok sorozatából. Aztán nem fogok többé játszani, a mi már magában bizonyos nyereség. A sétalovaglásról is lemondok. Sétálni lehet gyalog is. Esernyőt fogok venni, hanem csak is ez az egyedüli személyes kiadásom, melyen kivül sokáig nem fogok mást tenni. Te légy ezután is fényes, elegans, csodált hölgy, én részemről megszünök elegans férfi lenni. A közelebbi három-négy évben szabóra nem leend szükségem, mert roppant ruhakészletem van, és kimélni fogok tudni minden egyes darabot. Ha bálba vezetlek, és nem leend új öltözetem, te ki fogsz menteni, mert hisz tudod az okát. A világ szintén megbocsát érte, mert ez öltözet egy oly férjé, kinek neje 30,000 frankot ad ki évenkint toilettera.

A.... úr miután mindezeket elmondta, szobájába vonult, s ott hagyta nejét — gondolatainak.

A történetnek vége van, tisztelt közönség.

Hogyan? Hát madame A...t nem hatotta meg férje okos gyöngédsége, és figyelem teljes szeretete? Nem mondott le a meggondolatlan fényüzésről? Mily történet ez! Hol itt a költői igazságtétel?

Kedves olvasó, keresse ön azt közkedvességü iróink beszélyeiben, regényeiben, vagy a szinpadon, de — ne az életben!

Nemzeti szinház.

* Május 13-kán: Rózsa és Rózsika, vigj. 4 felv.

Életrevaló darab, egy pár bizarr, de érdekes jellemmel; szivesen megnézi a közönség, kivált a mai világban, midőn mindinkább érvényre kap Voltaire azon elve: hogy „minden genre jó, csak az unalmas nem.“ Van is ebben sok igaz.

Az előadás — mint a vigjátékoké legtöbbnyire, jó volt.

Lendvai Romvayt a jószivüség igen eltalált humorával adta, s még komolyabb jeleneiben is szerencsésen megőrzé ama alapszint, melyből kiindult. Igyekezett a fölvett alaknak egységet kölcsönözni, s ezt dicséretesen elérte.

Lendvainé szeretetreméltó kis Rózsika volt, s kivéve az ablakjelenetet, hol túlélénk kifejezésével ismét visszahatást szült, szép mérséklettel, s megkapó bensőséggel játszotta e kedves gyermeket. A második fölvonás végén különösen szépen mondta el a lyrai zárszavakat.

Komáromy Zilahy Tivadar, s Tóth József, Olmai kisebb szerepében kifogástalannl játszottak.

Priell Kornélia is jól adta az érzelmes Rózsát, s ma igen izlésteljesen öltözött.

Szatmáriné is helyesen egyénité az özvegy asztalosnőt, s ezúttal pattogó modorából egészen kibontakozott.

Enyi sok jó nagyobb közönséget is megérdemelt volna.

* Május 14-kén: „Lammermoori Lucia“, opera.

Stighelli mint vendég „közkivánatra“ lepett föl, s a teli ház előtt átalános tetszés aratott. Hanem illik a nemzeti szinház szinlapjaira az a „közkivánat“?

* Május 15-kén: „Csikós“, népszinmü Szigligetitől.

Az est hősei Füredi, és Hegedüsné voltak. Zöldi a vén csikóst találó vonásokkal adta, természetesen Réthi elfeledhetlen sajátságai nélkül; hanem ismételjük, hogy még Réthi is elmondhatná: ha Réthi nem volna, szerethetne Zöldi lenni. Ma este az a különös meglepetés történt rajtunk, hogy szinpadunkon először láttunk igaz jó magyar táncot Zölditől, ki egy pár lépést tett a táncosok kara mellett; e néhány mozdulat teljesen csárdai, teljesen magyar volt. Megtehetné Zöldi azt a szivességet, hogy, tánckarunkat egy kis valódi magyar táncra betanitaná.

Nyilatkozat.

A „Hölgyfutár“ mult számában megkezdődött, s általam forditott regény hibás cim alatt jelent meg. Én a katonai rangfokozatok mükifejezéseit nem egészen ismertem, s meg kell vallanom, hogy e regényt valóban „Surville örnagy“ cim alatt küldém be; mindazáltal tartozom magamnak azon védelemmel, miszerint az előttem is gyanús kifejezésnek utána jártam, s igazitásomat a t. szerkesztőségnek még mult októberben beküldém. Igen sajnálom, hogy igazitásom nem jutott a szerkesztőség kezeibe, mely körülmény engem e nyilatkozatra kényszeritett.*)

Pest, május 14. 1859.

Urváry L.

Nyilt posta.

„Gyöngyvirágok.“ A beszély végét megkaptuk, s legközelebb fogunk nyilatkozni.

Vida Józsefnek. A vers megvan, s közelebb jönni fog.

D. Károly urnak. Tessék a hirdetést egyszerüen beküldeni, mert ebből a levélből el nem igazodunk.

*) Megkaptuk egy vidéki levél kiséretében, azonban az apró kis papir, irathalmazaink közt eltévedt, részünkről pedig legkevésbé sem tartózkodunk megvallani, hogy a „Surville“ eredetijét nem ismertük. Az igazitást utólagosan siettünk teljesiteni.

Szerk.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **59.** **Csütörtök, május 19-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Három ifjú hölgy emlékkönyvébe.

Május 16. 1858.

M. J.

A természet ifjúságát éli,
S oh mi szép a virágos természet!
Ifjúságod éled te is lányka,
Úgy-é hogy szép neked most az élet?
De tudod-é mégis mi a legszebb
Az életnek tündértavaszában?
A szerelem virága az, melyben
Mézgyanánt az igaz boldogság van.
A szerelem szép piros rózsája
Ha kinyilik majd ifjú szivedben:
Hervadás ne szálljon soha rája;
S kit te szeretsz, mindig az szeressen.

H. T.

Képzelni sem tudnálak máskép tán,
Mint boldognak, s úgy hiszem hogy méltán.
Életed, mely egy szép álom, lányka,
Mostan lép a való világába,
Szerelemnél lehet-é szebb álom?
S én ez álmot teljesülni látom,
Teljesülhet-é ily álom szebben
Mintha két szív egymásért érez, ver,
S mint ágai két közel bokornak
Egy életre szépen összeforrnak;
Még ez üdvhez csupán azt óhajtom:
A mig életed tart, addig tartson!

G. V.

Mitől ragyog legszebben a kebel?
Melyik szép gyöngye a legfényesebb?
Nem szükség, hogy megmondjam azt neked,
Tudod, hogy az: a hazaszeretet.
Ha elhullnak a szív virágai:
A szerelem, barátság, bizalom,
Ne sirasd meg; mig a hont szereted,
Oh hidd el addig, gazdag vagy nagyon.
A férfi, férfi: ha hazáját szereti;
A honszeretet a nőt angyallá teszi.

Katona Gyula.

KÉT ÖNGYILKOS.

(Elbeszéli közülök az egyik.)

Baracskay Kálmán barátom bevetődött „a két bakkancsoshoz“ cimzett kávéház játékszobájába, s elragadtatva a kártyaszenvedélytől, odalépett a nasi-vasi-bankhoz.

A zöld felsőn még nem volt tétel; ő egy ötvenes bankjegyet dobott reá.

— Nasi! — kiáltott a bankadó egy felsőt vetve ki, s Kálmán nyert, de a tételt a nyereménynyel együtt a szerencsés zöldfelsőn hagyta.

A második nasi ismét Kálmánra mosolygott, s a zöld felsőn most két száz forint hevert.

— Benhagyja ön harmadszor is? — kérdé a bankadó szokása ellenére.

— Ha megengedi ön, legyen paroli pácsi! — jegyzé meg Kálmán.

Fortuna istenasszony a harmadik felsőt is Kálmán felé hajtotta, s a bankadó savanyú mosolylyal négy száz forintot tolt eléje.

Az ifjút tűzbe hozta e nyeremény, a mint az tapasztalatlan játékosoknál történni szokott, s negyedszerre is a zöld felsőt választotta szövetségesetül.

A játékosok visszafojtott lélekzettel várták az eredményt. Ily nagy tételek a „két bakkancsos“ krónikájában csak ritkán fordultak elő.

A bankár pedig azon áldott hidegvérűséggel, mely leginkább jellemzi a szenvedélyes játékost, egyhangúan folytatá szokott szavait:

— Nasi-vasi! Nasi-vasi! Nasi — —

— Ismét nyert a felső! — kiáltott föl valaki.

Kálmán nyereménye alig két perc alatt 750 forintra rúgott.

— Ez hallatlan! Négy nasi egy kártyára! — jegyzé meg e játéknak egy régi hivatott bajnoka.

— S mily merész játék!

— Merész, de nem okos.

— Ily játékkal jutott tönkre a vörös orrú prókátor! — szólamlott most meg egy hang Kálmán háta mögött.

— Szegény vörös orrú! — már három napja nem láttam őt e helyen, — mondá a banquier, vesztesége fölötti sajnálatát e nem láthatás sajnálatával igyekezvén elpalástolni.

— A cimbora vagy beteg, vagy megboldogult, — szólamlott meg Kálmán háta mögül ismét az előbbi hang.

Az ifjú kiváncsian fordult vissza.

A megjegyzéseket tevő mintegy harminc éves lehetett, bár gyér hajzata, s a rendetlen élet miatt halvány s beesett arca idősebbnek láttatá. Öltözete bár kopott, s nem a legfinomabb kelméből készült, mégis némi eleganciával simult testéhez, s csinosan kötött nyakkendője, s szép fekete barkója, — melyre nem egy angol lord leendett büszke! — feltünő ellentétet képezett e hely többi látogatójának hanyag toilettejéhez.

— Bocsásson meg uram, ha egy kérdést intézek önhöz! — e szavakkal fordult Kálmán ezen egyénhez.

— Akár kettőt uram!

— Ön ismeri a vörös orrú prókátort?

— Egy évig mindennap találkoztam vele.

— E helyen?

— Igen.

— Tehát ő ezen társasághoz tartozik?

— Hogyan érti ezt, uram?

— Nos, ő is hamisjátékos?

— Bah! — nevetett a fekete barkós, — ha hamisjátékos lenne, nem veszthette volna el mindenét oly ügyetlenül, a mily ügyetlenül nyert ön jelenleg!

— Mi ok vonhatja hát őt e helyre?

— A szenvedély! épen úgy mint engem!

— De hisz önt nem láttam játszani!

— Le is mondottam róla, mióta mindenem a kártyán pusztult el.

— E lemondással se hogy sem tudom a játék szenvedélyt összeegyeztetni! — viszonzá Kálmán.

— Pedig az nagyon egyszerü! — kezdé fejtegetését a barkós

úr. — Mert ha valaki tökéletesen tönkre jut a kártyán, csak három eset állhat be: vagy főbe lőni magát, a mi gyávaság; vagy örökre megútálni a játékot, de ha ez történik, a szenvedély nem volt valódi szenvedély; — vagy szenvedélyét megtartani, s miután maga nem játszhatik, nézővé válik, s a játszók valamelyikének lélekállapotába helyezve magát, átérzi annak minden reményét, csalatását, kinzó gyötrelmeit — —

Kálmán elbámult ezen új felfödözésen.

— S ön is bevallhatja uram, hogy ez a legmagasb fokú játékdüh, — folytatá az előbbszóló, — mert rugója nem a pénzvágy, de maga a szenvedély!

— S önök ily játékosok? — kérdé Kálmán gyanakvólag.

— Igen uram; egy év óta egyetlen krajcárt sem tettünk a kártyára, s mégis mindennap játszottunk!

— Ah, a vörös orrú tehát mégsem süllyedt anyira, mint hittem! — sóhajta az ifjú könnyebbülten.

Ezen emberbaráti sóhajra, mely őt is illethette, nagyon kevéssé, de sok kellemmel hajtotta meg magát a barkós úr.

— Bizonyára nem süllyedt anyira, hogy vissza ne emelkedhetnék előbbi polcára, — jegyzé meg utólagosan.

— Hiszi ezt ön?

— Megvagyok róla győződve, mert ismerem emberemet.

— Ah, ön ismeri? S mily régen?

— Egy év óta.

— Mily szerencse!

— Nem mondhatnám, mert épen a szerencsétlenség hozott minket össze.

— Ön kiváncsivá tesz.

— S én kiváncsiságát annál örömestebb elégitem ki, mert aztán remélem, hogy ön itt fogja hagyni ezt a bűnbarlangot.

— Kérem, uram, beszéljen!

A fekete barkós úr a falhoz tolt két széket, s megkinálta Baracskayt, hogy foglaljon helyet.

— S mit fog szólni a bankadó, hogy nyereség után hagyom abban a játékot? — ellenkezék Kálmán.

— Ő semmit sem fog szólni, mert neki mindegy, akár most, akár félórával később nyeri el az ön pénzét.

Helyet foglaltak.

A fekete barkós úr egy pohár puncsot hozatott, s miután azt jól megkeverte, elkezdé beszédét:

— Ha valaha az irodalmi pályára lépnék, életemnek azon szakát, mely a vörös orrú prókátorral megismertetett, ezen cim alatt közölném az olvasó világgal:

Egy éj két kártyás életéből!

— Nehogy azonban úntassam önt, mellőzöm itt mindazon frázisokat, mik novellákban helyesen alkalmazva véghetlen becsüek, a menyiben könyeket fakaszthatnak a szemben. — Hol volt, hol nem volt, Komáromtól pár mértföldnyire bizonyos kis városban volt egy fiatal ember, kit a viritó hölgyek szeretetreméltónak, az anyák veszélyes hóditónak, az apák divatos müveltségü fickónak, társai kellemes cimborának s a város összes nőnemü lakosai a legjobb táncosnak tartottak.

Uram! ha ön most tekint rám, ama fiatal embert nehezen fogja bennem fölismerni; pedig mindazon dicséretekkel annak idejében engem ruháztak föl.

Mondhatom, hogy megvolt legnagyobb hibája is, — a könnyelmüség!

Örülten táncoltam, mintegy XIV. Lajos; dühösen kártyáztam mint Fox, a hires angol; lovagoltam mint lord Byron; kalandoztam à la Don Juan; veszettül párbajoztam, mint egy mousquetair hadnagy, s szerettem — ah! a szerelemben már nem találom páromat, mert kivétel nélkül minden szép hölgyet szerettem. Szerelemből képes voltam ezereket elpazarolni; szerelemből legjobb barátomat öltem meg párbajban, s szerelemből elhagytam régibb szeretőimet!

Végre magamra nézve elkövettem a legnagyobb baklövést, — megházasodtam!

Megházasodtam szerelemből, én! ki a szerelem ellen anyiszor vétettem.

Ez volt könnyelmüségemnek legnagyobb botlása.

Angyalszép nőm nem szeretett. Ezt tudtam, mert csak szülei parancsa birhatta rá, hogy nevemet fölvegye. És én imádtam őt!

Tán épen ez a soha előbb nem tapasztalt idegenkedés okozá, hogy irántai szenvedélyem az őrületig fokozódott.

Ugyanazon nemes szenvedély által kellett bünhödnöm, melyből anyiszor tréfát csináltam. Az engem lángpallossal üldöző nemezis szerelmem lett!

Magánügyeim végett egykor nőmtől több napig voltam távol.

Hazatérve, még forróbb érzést s egy értékes karperecet hoztam számára; de mily nagy lőn meglepetésem, midőn cselédeim azon hirrel léptek elém, hogy nőm két nap előtt útazott el.

— Hová? — kérdezém elhalaványulva.

— Azt nem tudjuk.

— Nem hagyott számomra semmi üzenetet?

— Üzenetet nem, hanem egy levelet.

— Hol az a levél?

— Uram, iróasztalán.

Szobámba siettem, de sokáig nem mertem a levélhez nyúlni. Elmerengtem a cimirat ismert, kedves vonásain, mint vándor a süppedék virágain. Végre remény és kétségeskedés közt törtem föl a pecsétet.

Meg voltam semmisülve! — —

— — — A fekete barkós úr vonásain e szavaknál mély fájdalom festekezett. Homlokát pár percig tenyereibe mélyeszté, s Baracskay úgy vette észre, mintha szemeiből két könycsepp hullott volna le nyakkendője csinos csokrára. Az elbeszélő azonban, mintha azzal akarná elrejteni emberi megindulását, hirtelen fölkapta puncsos poharát, s az erős italt egy hajtással fenékig ürité, hogy utána homlokerei újjnyi vastagságra duzzadtak.

Miután a poharat nagy zajjal visszahelyezé előbbi helyére, tárcájából egy elviselt iratot vett elő, s azt ezen szavakkal nyújtá oda Kálmánnak:

— Ez nőm levele; olvassa ön! Bár minden szava emlékezetemben él, megvallom, nincs elég erőm annak tartalmát elmondani.

Kálmán gépiesen nyúlt a levél után, s azt hirtelen átfutá.

„Uram! e sorokat irva önhöz, nem kérem egyébre, csak hogy most pár percig legyen az, mi életében sohasem volt, t. i. philozophus! — igy hangzott a különös levél. Ön nagyon jól tudja, hogy sohasem szerettem, s én, midőn kezemet kezébe tettem, azt hivém, mikép a k ö t e l e s s é g majd elfelejteti velem azt, kit szivem feledni nem akar.

De csalatkoztam. Ön oldala mellett régi szerelmem nagyra nőtt, mint a naptól elzárt virág, csakhogy nem gyöngült mint az, sőt mindig erősbbödött. S én gyülölni kezdém a hatalmat, mely e virágtól, e beteges szenvedélytől a napot, vágyai tárgyát elzárja! — Ön érteni fog uram, én önt kezdém gyülölni!

Mi eredménye lehet ily viszonynak, mi boldogság származhatik abból? Keserüség, szenvedés, kinzó gyötrelmek egy életen át!

Az ily viszonyok fattyúsarjak az ember életében, melyek miatt ki kell vesznie a boldogság fájának! Az ész parancsolja, hogy nyessük le az ilyes fattyúsarjakat.

Ha önnek nincs elég ereje, uram, az első lépést megtenni, ráadom magamat én e fattyúsarj kiirtására.

Nekünk válnunk kell! Én megtettem az első lépést, ott hagyva önt a faképnél, s ha ön ez úton nem akarná kölcsönös nyugalmunkat elősegélni, — tudja meg uram, mikép én elvagyok határozva a végletekre, — el oly tettekre, melyek által, — ha boldogságomat már vesztenem kell, — vesznie kell becsületemnek, s beszennyeződnie azon névnek, melyet eddig viselt

a z ö n n e j e.“

Kálmán szomorúan adta tulajdonosának vissza a levelet.

Pár percig mindketten némán maguk elé tekintettek, mig végre ismét a fekete barkós vette föl a szót:

— E levél vétele után nem tehettem egyebet, minthogy nőmtől törvényesen elváljak. Ez annál könnyebben történt meg, mert mindketten beléegyeztünk. Nőmnek egész hozományát, mely jelentékeny birtokból állott, visszaadtam, s igy korábbi pazarlásaim miatt is nagyon csekélyre olvadt össze saját vagyonom; e maradékkal mind a mellett azon kis városban, hol eddig laktam, tiszteségesen elélhettem volna.

(Vége következik.)

SÜRVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Bizonyos különcségekből, szokásainak változtatásából, sőt mondhatnám — tartásából azt következtetem, hogy kegyed — szeret!

— Raoul! — felelt szigorúan a hercegnő.

— Janka! — folytatá az ezredes, mig arca a legélénkebb gondoskodást tolmácslá — esküszöm becsületemre, hogy, ha törekedtem is titkát kitudni, az nem történt féltő vagy mindennapi kiváncsiságból, hanem őszinte, testvéri részvét, s talán azon okból, hogy titkos kutatásaim nem fognak kegyed jövőjének kárára válni...

— Hanem kimagyarázza ön magát már egyszer...?

— Még pár pillanat — s kegyed mindent tud... Ama világban, hol esténként találkozánk, hiába kérdezém tekintetét, az nem felelt semmit... A hanyag tartás, a folytonos álmodozás, melyet e zűrzavar közepében megtartott, s melytől semmi sem mentheté meg, — szóval mindenből azonnal következtetém, hogy azon személy, ki kegyedet érdekli, nem tartozik körünkbe. Sokszor panaszkodott nekem, hogy unja magát, a rajzolás, a zene nem tetszett többé. A külföldi nyelvek tanulmányozásában akart szórakozást találni, és elkezdett németül tanulni...

Ezen szeszélyre eleinte nem igen ügyeltem, ámbár mindjárt nem igen természetesnek találtam a német nyelv tanulmányozásában szórakozást keresni.

Még inkább föltünt, midőn hallám, hogy kegyed, — ki egészen nagynénje monarchiai és katholikus elvei szerint nevelteték — majdnem helyesli a köztársasági elveket. Eleinte azt hivém, hogy ez a szellem játéka, egy különös modor, hogy képzelmi erejét ragyogtassa, s hogy mint főrangú hölgy vele mulattasson; de tapasztalám mily elhatározottsággal, sőt sokszor mily keserüséggel — bocsánat e szóért! — védi kegyed elveit, s azon meggyőződésre juték, hogy ez nem saját, hanem egy másnak gondolkodása...

— Kedves rokon! éles elméje csudálatra méltó! — felelt a hercegnő elpirulva, s nem birván ellenszenvét elnyomni. — Hanem hogy hogy... nem fedezé még föl ily szoros szemlélődésnek dacára ama szerencsés vetélytárs nevét?

— Janka! nekem nincs vetélytársam — mondá Raoul, szomorú tekintetét a hercegnőre irányozva — régen... régen elmúlt azaz idő, melyben szivéről lemondtam. — Hogyha pedig **Forster Herman** volna vetélytársam, akkor szép nagylelküség volna tőlem, róla oly ocsmány dolgokat mondanom, mint a melyekre kényszeritve vagyok...

A mint Forster Herman neve ki volt mondva, a hercegnő arca színét a bibortól kölcsönzé; egy pillanatra szótlanná tette a bámulat; s azután átengedé magát a haragnak: hogy titka felfödözteték, s hogy szerelme tárgyáról ily megvetőleg beszélnek, és villogó szemekkel igy felelt:

— Ilyenek a férfiak! A féltékenység, az irigység megfosztja a legnagylelkübb jellemeket zománcuktól! Ha hódolatuk megvettetik — titkon leselkednek, hogy valami titkunkat hatalmukba kerithessék, vagy jelentéktelen összefüggő körülmények segélyével nevetséges regényeket szerkesztenek. Menjen ön — legkevésbé hittem volna önről ily alacsony lelküséget!... Ön... ön elfelejtkezett, hogy kicsoda ön?.. Mert egy boldogtalan fiatal embert rágalmaz — ki el van hagyatva... ki szánuzetett...

— Kétkedhetem még kegyed szerelmében, midőn őt anyira védi?

— S miért ne védném? Miért pirulnék oly érzelemért, mely szinte oly szent, mint benső és kiirthatlan? Mily joggal kémleli ki ön titkaimat? Még egyszer, mint játszhatott ön, kit én oly nemes- és őszintének hittem, ily szerepet?

— Janka! Csak a barátság azon szerep, melyet önnél játszani akarok és fogok, ez pedig kötelmeket szab elém. Most meg van törve a jég, s én egészen a fenékig fogok hatolni... Gyülöletes megvetésével keveset gondolok e pillanatban: én tetteim öntudatával birok. — Egy napon igazságos leend, hanem ma meghallgat. . . . Forster Herman kegyed férjénél mint titkár van alkalmazva, s első fiatalsága dacára Némethon titkos társaságaiba bonyolódott, s Franciahonba volt kénytelen menekülni... A véletlen úgy hozá, hogy önök befogadták házukba.

Kegyed nemes és nagylelkü, s igy e férfi balsorsa, melyet talán méltóan visel, felkölté rokonszenvét...

E férfi szép, modora őszinte, szavai a legszentebb érzelmeket tolmácsolják, és még is bizonyos titkos érzelem azt súgja... hogy e férfi veszélyes — hogy e férfi önnek csak kárára leend.

— Egy titkos véleményre — felelt keserü gúnynyal a hercegnő — s más semmi okra sem támaszkodva akar ön, — ki elérte azon állás tetőpontját, melyről csak álmodni lehet ön korában — egy szegény árvát rágalmazni, kinek nincs más segélyforrása, mint melyet itt talál? Egy semmire akar ön oly utálatos rágalmat épitni?

— Bocsánat! Hisz egy vélemény, egy határozatlan semmi volt az, mely kegyed szerelmét előttem leleplezé, s valjon csalatkoztam-é? Higyje el kegyed, e férfi tekintetében van valami borongó, rejtelmes, minek kifejezésére nem lelek szavakat... ő szomorú s hallgatag, és korának se őszinteségével, se vidorságával nem bir.

— Úgy-é, hát még vig is legyen ő, a szegény, a számüzött idegen — ki magányosan áll a világon?!

— Ah istenemre! kegyed szereti őt, s ha tizennyolc éves korunkban oly hölgy szerelme, minő kegyed, nem felejteti el minden bajunkat, akkor lelkünkben másnak kell honolni e szerelemnél.

— S ki mondja azt önnek uram, hogy ő tudja azon érdekeltséget, melyet önmaga iránt bennem gerjesztett?

— Háladatlanság, nem szerénység volna, ha ő ezt nem sejditené. Igen, ő ismeri ezt, Janka! ismétlem kegyednek, hogy e tettetés megijeszt. Vannak benyomások, melyek megfejthetlenek, — de ugyanezek hatása mindenható! Igen igen... ez ifjonc hatása, melyről tán kegyed sem tud öntudatilag... ez az, a mi megijeszt. Jól tudom, mily forrók, mily nagylelküek érzelmei.

Kegyed számtalanszor mondá nekem, és én ezt tökéletesen hiszem, hogy szerelemből kész volna állását, legyen az bár ezerszer fényesb, mint most, azonnal elhagyni, s mert kegyedet e szempontból ismerem, rettegek kegyedért, mert ama férfi meg nem érdemli azon áldozatokat, melyeket képes volna érette tenni. Ne nézzen oly haragosan Janka, én nem beszélek önzésből. Még ma este elutazom hosszú... hosszú időre... talán örökre... mert a harc ujra kitörhet... s egy katona élete soha se biztos.

Oly nyomorultnak gondol, hogy hazudjam, vagy hogy utálatos gyönyört találok szivében a kétesdiség vészt termő magvait elhinteni?!

Janka, jól tudja ezt kegyed, s én büszkeség nélkül, de meggyőződésből mondhatom, hogy mindenek előtt becsületes ember vagyok, s ebben kegyed még soha sem kétkedett.

Tehát e becsületemre esküszöm, hogy érzelmeimen sem irigység, sem féltés, sem rosz akarat nem úrkodik, hanem azért mégis remegek kegyed jövőjeért, ha azon hatásra gondolok, melyet kegyedre az emlitett férfi gyakorol. Már többet nem mondhatok, mert különben is igen erősnek kell ez érzelemnek lennie, hogy enyi ideig enged ily hangon kegyeddel beszélnem.

— De már meg kell őrülnöm! Tehát mit tud ön szemére vetni, mit tett, mit mondott? Oly gyanú, mint öné, nincs, nem lehet ok nélkül! Egy semmin épül ugyan, hanem e semminek is kell bizonyos okának lennie. Bármily jelentéktelen gyanújának alapoka... én tudni akarom!

— Mit mondjak kegyednek — ezek kicsinységek, melyek elkerülik ugyan az elemzést, de azért élénk hatással vannak a szivre — Hallja például — minap itt voltunk a boudoirban: kegyed... Herman és én. — Kegyed ábrándozó szomorú volt; s nekem egy levelet adott át, melyet spanyolhoni barátainktól kapott, én ezt olvasám, midőn tekintetem véletlenül Hermanra esett — —

Egész éltemen át nem fogom feledni Herman azon merev szemeit, melyek kegyed arcán nyugodtak, azon gúnyos, mondhatnám, kegyetlen mosolyt, mely ajkain e szemlélésnél elvonult, s mely kimondhatlan kifejezést kölcsönzött neki... Egészen meglepett ez arc... Midőn észrevevé, hogy rá tekintek, homlokára redők vonultak és — elpirult...:

... Pár pillanatnyi hallgatás után igy szólt a braccianói hercegnő az ezredeshez:

— Raoul, kegyed igazán a férfiak legjobbika, legnemesebbike; bocsássa meg öntudatlan fölhevülésem szavait; én önt a rágalomra képtelennek tartom, hanem azt is hiszem, hogy minden nagy s nemes iránti rokonszenv anyira lebilincselt, miszerint lehetlennek tartom, hogy engem egy kaján, irigy szív érdekelhetne. — — Az alávaló ér-

zelmek oly távol vannak szivétől, hogy azokat föl sem foghatja, és csodálkozik, meglepetik, ha velök kell találkoznia...

A mit irántami jó akaratnak nevez, az talán csak a féltékenység fölgerjedése oly ember ellen — bocsássa meg őszinteségemet — kit ön irigyel, ámbár szerencséje igen szomorú.

Higyje el nekem, hogy barátsága alaptalanul nyugtalanitja és rémiti önt, — — esküszöm önnek, hogy még nem ismertem tisztább, magasztosb jellemü embert, mint ez idegent.

Nem tudom, mit rejt magában jövőm, hanem azt bensőm sugallja, hogy irántai bizalmamban nem fogok csalódni..

Az ezredes épen felelni készült, midön Montlaur hercegnő lépett a terembe.

IV.

Az isten veled.

Montlaur hercegnő, ámbár túl volt már a hetvenen, termete egyenes — és erősségét még mindig megtartá. Nem lehetett előkelőbb külsővel birni; e nagy méltóságú arcot szelidebbé tette a legbájosabb jóság, a szellemdús gúny és enyhe derültség kifejezése, mely öregeknél oly gyéren található föl...

A hercegnőt szürke selyemöltöny, mantelet és régi divatú csipke fökötő burkolá. Ősz haja fodrozott és könnyeden be volt risporozva...

— Jó napot, gyermekem! — szólott a braccianói hercegnőhez, őt homlokán gyöngéden megcsókolván, azután az ezredesnek nyujtá fehér kiaszott kezét, ki ezt tiszteletteljesen ajkihoz voná: Raoul, mikor fog elutazni?

— Még ma este; éppen parancsait jöttem venni.

— Még ma este? Már? — Ön császárja nagyon kegytelen!

— Ah! — felelt mosolygva Raoul — szerencsétlenségemre nincs időm, hogy végtelen pörünket ujra elkezdjem, császáromat t. i. kegyed ellen védeni.

— Kérem, higyje el, hogy nem fogok föllázadni... én csak megitélem őt... s ez nekem elég... ő maga is bizonyosan tudja... hogy a mértéket áthaladta...

— Oh a mi azt illeti, ő éppen nem szereti a kritikát, mintha törvényes király volna.

— És ön beszél igy... ön mieink egyike... tehát hogy tudta magát enyire lebüvöltetni?

— Hanem kedves néném, kegyed is — mondá mosolygva a braccianoi hercegnő fölindulását legyőzvén — egészen le volt büvölve, midőn a császári termekből... a Tuileriákból haza jött...

— Kegyed?... mondá Raoul elcsodálkozva — azt nem is tudám...

— Ah! az ember, a menyire csak teheti, elrejteni szokta önbüneit, hanem most inkább magam mondom el e történecskét, mert Janka büverejével utójára mind velem, mind önnel elhitetné, hogy bonapartista vagyok.

Egy reggel, Janka esküvője előtt, komornyikom a császár egy segédjét jelenté; egy igen szép fiatal ember lép termembe, ki a legudvariasabban tudtomra adja, hogy másnap egy órakor a Tuileriákba jöjjek...

Ezen kérésbe burkolt parancsra kissé meghökkentem, mert e kormány feletti véleményemet mindig nyiltan mondtam ki, s a bájos szellemdús Chevreuse hercegnő végére gondolék

Azonban azt válaszolám a segédnek, hogy a császár meghivásának engedni fogok...

Másnap védszentemhez imádkozám, minden erélyemet kifeszitém, s köpenyembe burkolódzva a Tuileriákba mentem.

Ah! szivem fájt, midőn ama lépcsőzetre értem, melyen utójára láttam a szép és imádandó királynét.

Végre a Diana nevü galleriába léptem, most hogy nevezik, nem tudom... itt már vártak reám, az ajtónálloktól kezdve egészen a szolgálattevő nemesekig...

— A kamrásokig — főtábornokné asszonyom — mondá az ezredes mosolygva.

A hercegnő mosolygva fenyegeté ujjával az őrnagyot és folytatá:

— A szolgálat tevő kamarások illedelemmel viseltettek irányomban. Bejelentettek, mi kissé vad étiquette-nek tünik föl nekem, és nemsokára a sors emberével álltam szemközt.

Pár pillanatig remegtem, de jó galliai vérem fölbátoritott, és jószivü álcát tettem arcomra.

Bonaparte pár pillanatig vizsgálód va tekinte reám, s azután igy szólt:

— Asszonyom! én kegyedet látni akarám.

Én meghajtám magam, és az áldozat keserü hangján felelék:

— Engednem kelletett a császár parancsinak.

Ő tovább folytatá: Férje igen kitünő tábornok volt; — a maga idejében sokat tett a hadseregért; s ezenkivül királyához hü volt — ez, asszonyom, bármily kormány alatt mindig igen szép.

Ezen szavak igen szomorú emléket gerjesztének föl bennem, a könyek öregeknél igen gyér jelenségek, — de azért én mégis sirtam. Ekkor a legmeginditóbb részvét és valódi gyermeki tisztelettel vevé kezemet Bonaparte, s ajkihoz voná mondván:

— Bocsánat, jó anyám! nem akartam kegyedet szomoritani.... A szegény katona!

Arcában, hangjában oly jóság, bensőség rejlett, hogy nem tekintve bizalmasságát, melylyel engem „jó anyám"-nak nevezett, megindultam, s e szavak ezerszer több hatást tevének bennem, mint midőn látogatásom végén tudtomra adá, hogy férjem iránti tekintetből az anjoui és mainei erdőket visszaadja.

(Pedig ez csak azon föltétel alatt történt meg, ha Janka Braccianohoz megy nőül — de te erről, jó öreg! — semmit sem tudsz — gondolá magában Raoul.)

— Tehát jó néném csodálkozik-é, hogy Raoul szinte megbüvöltetett, úgy mint kegyed?

— Hanem mi bizonyitja ezt? Érzelmeim rajtam erőt vettek — ez az egész; és haragszom is ez intermezzoért, mert most nem mondhatom el császárájáról (itt Raoulra mutatott) mindazon roszat, melyet elmondani tökéletes szándokom volt, mert engem adományokkal halmozott el, s igy akaratom ellen hallgatnom kell. — És még csodálkoznom is kell — a mileg szebb! — azon diadalokon, melyeket egész Európa bámul.

— Hahaha! Nem mondtam jó néném, hogy kegyed Bonaparte pártján van?

— Épen nem, hanem háladatos vagyok, a mit — a világ szégyenére — igen kevés ember ért. — Hanem, Raoul, kérem önt, mielőtt elmenne, tartson ennek a rosz Jankának egy kis prédikációt... ő úgy beszél, mintha a republikánus párthoz tartoznék, s isten legjobban tudja, hogy nem birna mentő okot ez utálatos vélemény támogatására fölhozni.

— Talán! — mondá halkan az ezredes, Hermanra gondolva.

— Én, jó néném — mi balgaság!

— Szomorú balgaság, gyermekem; különben én az ügyvédeket mindig azon ügy szerint itéltem meg, melyet védenek, s a pártot azon emberek szerint, kik azt követik. Hanem hogy ne menjünk tovább, mondja meg őszintén, hogy lehet azon véleményen, melyen ama kis német van, ki férjének cselédje.

— Néném, Forster Hermann nem cseléd.

— Nem kap Braccianó úrtól — bért?

— Jó néném! mily kifejezések — bér! — bér!

— Tehát mint kivánja kegyed, hogy mondjam? Mi benső háztartásunk embereit, sértő szándok nélkül cselédeknek nevezzük, ilyenek p. a titkárok, az intendánsok, a lovászok. Fivérem cselédül bizonyos intendást birt, kinek évenkint 1500 livres-je volt, Durosnel ügyvédet t. i. ki most valami senátor-féle, és hozzá még gróf is talán. Igy nem látom át, miért lenne e német az által lealázva, hogy Bracciano úrtól bért kap. — Tehát gyermekem, ha kegyed véleményének, melyet oly hevesen véd, olyan személyesitője van, nem kell-é akkor lemondani a szellemről, mert csak ez képes kegyedet ilyesmikhez hasonlóvá tenni?

E vita közben hallgatott az ezredes, és csak szemei nyugodtak a braccianoi hercegnő arcán, kémlelve a szivében zajgó indulatokat, mert ő nagynénje szavaira hevesen felelt:

— Igazán asszonyom! ma igen kegyetlen. Mit vétett kegyednek a szegény Herman úr? Ő oly szerencsétlen! Miért sujtja le őt még jobban?

— Nem értem kegyedet Janka! — felelt a bámulat és szigor hangján Montlaur hercegnő — köztem és ez ember között semmi közös sem lehet. A szerencsétlenek iránt mindig könyörteljes voltam, hanem mindig illetlennek fogom tartani, ha egy idegen azok előtt, kiknek mindenét köszönheti, kik őt házukba befogadák, oly forradalmat diesőit, mely e családtól egy apát, egy nagyapát s anyi barátot és rokont ragadott el. (Folytatása következik.)

TÁRCA.

LEVELEK SKÓCIÁBÓL.

(St. Andrews, april.)

Tengerparti séták.

(Vége.)

Hogy a tengeri jelenségek könnyebb megértetésére, szokottabb fogalmat használni célirányos, megitélhető azon számtalan házias, néha trivialias kifejezésből, melylyel a francia és angol nyelv a habvilág egy vagy más állapotját festi; csak kettőt emlitek.

Franciában — még a költői nyelvben is találkozunk a mer moutonnée — birkádzó tenger — kifejezéssel, mely valóban szerfölött találó. A ki faluja vagy városa utcáin egy juhcsapatot látott áthaladni, e szelid állatok összetartó hátemelkedéseiben meglehetősen hü képét találja az Oceán azon állapotának, melyben a habok domborodni, tolakodni, sokasodni kezdenek. Ha ez a „birkádzó (ad normam borsódzó) tenger“ még nyugtalanabb lesz, az emelkedő habok elvesztik minden bárányságokat, s az angol matróz „fehér lovakból“ (white horses) álló ménest lát bennök, fölfútt orrlyukakkal, lobogó, hószin serénynyel s vad nyeritéssel. Az angol itt is költőibb, mint a francia.*)

A nagyszerűnek ily módoni fogalmasitása igen rendén van. Érzékeink fogékonysága, ugyanis bizonyos határon túl megszünik öntudatos lenni, s az itélő észnek, mely a testben és lélekben kifejlődő érzemények fölött határoz, értesitést adni képtelen. A szem csak bizonyos pontig lát, a mi ezentúl egy hajszálnyira vagy millió mértföldre van, egyaránt láthatlan marad meredt tekintete előtt. A fül csak bizonyos fokozatú hangtömeget bir befogadni, a mi ezen fölül van, attól elzsibbad, vagy épen megsiketül. Egy malom zúgását, a viharos tenger robogását, a villámos föllegek dörgését, a harangozást sat. csak akkor birja osztályozni, ha az illető hangok a kellő távolból érkeznek hozzá.

Közvetlen szomszédságban semmit se tud megkülönböztetni, s mindegy, akár az őrlő kerekek mellett, akár az orkánverte parton, a remegő haranglábon, a zengő levegőben legyen. Innen van az, hogy sok ember a maga kis szünyogdongása miatt nem hallotta és nem hallja az események hatalmas szavát.

És ez igy van többi érzékeinkkel is. A természet mindenben arányt tart.

Hogy valaki megijedjen, arra olyan veszély kell, mely a fogalmat egyik szélsőségben se haladja túl. A gyermek, ki az utcán szaladgál, akár hányszor neki rohan a felnőtt embereknek, s csak ritkán gyerektársának, mert ezt tetőtől talpig egészben látja, mig amannak egy része, bizonyos közelségben, fölülesik látvonalán. Az ember hajlandó nevetni, midőn a férgecskék szurós paizsáról, hatalmas fegyverzeteikről sat. hall beszélni, de ama véd és támadó szerek maganövésü, hasontermetü ellenfelekkel szemben használtatnak, s nem kell elfelednünk, hogy lehetnek lények (mint Voltaire szemtelen Uranus-ija,) kik nagyitóüvegen át se igen birnák kivenni a mi „eldöntő ütközeteinket.“ A veszély és ellenség szerfölötti nagyságát érezni aránylagos nagyság kell. Lábam alatt millió állatkák öldösik egymást, a nélkül, hogy cipőm köznyomását éreznék. „A Bacillariák kavicsos teknője — mond a fönnebb nevezett természetbuvár — földünk forradalmainak sikeresebben ellenállottak, mint az özönvizelőtti gerincesek óriási vázai.“

Erre ugyan a magyar népdallal azt lehetne felelni, hogy a gyilkos betyár függhet ugyan:

„De azt a nap nem bánja
Mert alant ő nyugszik
Fehér ingbe, ruhába,“

s hogy utójára is a vertebrata-szörnyeknek nincs mit irigyleni az invertebrata állatkáktól; a váz váz marad, legyen helyzete horizontalis vagy perpendikuláris, s a különbség végre is csak egy Cuviernek és Owen-nek tesz különbséget.

Hanem azért mégis jó kutatni és megtudni az eféle igazságokat, kivált azoknak, kik szeretik magokat „nagyra tartani,“ s megvető mosolylyal néznek le arra, mit önkacérkodási hiúságukban kisszerüségnek hajlandók nevezni.

Ha egy sziklamederbe, melyben az elvonult tenger egész népességet hagyott hátra, egy férgecskét dobunk, pár perc alatt egész serege rohan rá a valamivel nagyobb ellenségeknek.

Midőn ezek a prédát szétszaggatni készülnek, egy hatalmasabb állat, egy „fennsőbb,“ az az erősebb lény rohan elő, s megmenti az áldozatot saját ebédjére. E látmány mulattat minket, s mint valami olympusi istenség tekintünk le a piciny hadviseletre, most egy rákocska Hectornak, majd egy pók Achillesnek segitvén, s tökéletesen megfeledkezvén arról, hogy saját fontoskodó tusáink, óriáskodó támadásaink, hetedhét országra szóló hóditásaink mily féregszerü látmányul szolgálhatnak valamely magasztos szellemnek, ki a magas egekből, világot lefogó tekintettel néz le ránk, s olykoron széles jó kedvében, kis tócsánkba egy egy almát dob, hogy veszekedni lásson.

A komoly itészet rosz neven veszi Homérusnak, hogy isteneit oly illetlenül röhögteti, mintha bizony, onnan felülről, hahota nélkül lehetne a földre pillantani.

Hamlet nem ok nélkül gondolt a lehetőségre, mely szerint „a meghalt, s agyaggá vált, hatalmas César tán valahol egy lyukat dug, hogy a szelet kizárja.“

Mátyás dicső csatázási,
Napóleon hóditási,
Mind csak kakasviadal.

Az ily s hasonló eredményekre bukkanás azonban csak a higvelejü embert riasztja vissza az élet titkának kutatásától. A józanul itélő ész, tisztultabb fogalmakkal tér meg minden ily szellemi kirándulásból, s az elkedvetlenedéstől ép oly távol marad mint az elhittségtől. A létel hágcsó emberi fokozata alatt álló miriád teremtmények látásában saját felsőbbségének tudatára jut, de egyszersmind kevélykedés elleni meggyőződést nyer arról, hogy feje fölött a létra nem kevesebb számú, s nálánál mind tökéletesebb fokozatu lényekkel lepetten nyúlik fel láthatlan, végtelen, megfoghatlan magasságba.

Reménylem, hogy olvasóm nem ijed viszsza tollam e különös irályú magaviseletétől. Ha dagályos volt, mentse ki az, hogy a tenger mellett lakik. Különben is, én Flutterrel tartok, ki szerint, „ennek a piszkos kis világnak mindennapi eseményeit cicoma nélkül beszélni el, nem érdemlené a fáradtságot“.

—Tony.

*) Ajánlom e magyarázatot forditóink figyelmébe, nehogy a mer moutonnée ba egy birkanyájat fulasszanak be, s nehogy kötőféket vessenek a white horses nyakába. E figyelmeztetés nem fölösleges azon lövés után, melynek áldozatát, más bakoknak rettentő példájára, ide fektetem. Egyik traditore nem régiben, Doctors Commons (törvénytudorok községe) ősi épülettömegét, granatéros lélekjelenléttel, Commons doctor képében mutatá be a magyar közönségnek. E személyeskedést valamely angol forditó azzal vághatná vissza, ha a londoni teremekbe mister királyi táblát vagy honourable Laffert Ház urat vezetné be. Ugyanazon forditónak megsúghatom, hogy hear! hear! nem halljuk! halljuk! hanem helyes! helyes! A szótár maga nem mindig elégséges az értelemhezi segitéshez. Mikor nálunk, hajdan elkiáltottuk, hogy halljuk! halljuk! zajt csillapitni, vagy csinálni volt szándokunk. Az angol hear! hear! ellenben csupán csak tetszésnyilatkozat egy figyelemmel, és nagy csendben hallgatott szónoklat egyes részei után. Valami tréfás német forditó ugyan, némi joggal, Das lässt sich hören! körülirással fejezhetné ki az eredeti értelmet, de magyarban nem helyeselhetjük a füles célzást. E hiba kimutatás nálam nem lehet fitogtatás, mert az csakugyan nem lehet dicsekvés tárgya, hogy hét évi londoni lakos létemre angolul tudok! Más részről személyeskedéstől is ment vagyok, mert a forditó nevét se tudom. Én tisztán irodalmi szempontból hoztam elő a fönnebbi két példát, mint oly forditást, mely se nem „hü,“ se főleg nem „szabad.“ Vigyázzanak az illetők ne quid Shakespeare detrimenti capiat. —Tony.

Budapesti hirharang.

* A borongó idő végre kiderült, szép májusi napjaink járnak, s az utcák tele vannak hemzsegő néppel, a vendéglőkertek jó kedvü falatozókkal; csak Rákfi úr boszankodik, mert megvette az esőellenes kaucsuk-köpenyeget, s most nem hordhatja, meg madame Gixerné, a ki igen divatosan tudta fölvenni a 300 ftos nagy kendőt, s most ennek a saisona is lejárt. Már egész társaságok járnak ki az „Auvinkli“be, meg a „Stadtwaldli“ba, s a bérkocsisok kezdenek még rátartóbbak lenni. Mindenfelé jó kedv, s vállalkozási szellem — a kirándulásokra. Az ember alig hinné, hogy ez a tömeg az, mely mindjárt kesereg, ha a hus ára 1 krajcárral fölebb szökik, mely ujabb időben ágiót kért még arra az ártatlan kis sexerlire is.

* Az ágióról jut eszünkbe, hogy némely kávéházban a kávé árát 3 krral emelték fölebb, a mi a kávé és cukor árának eddigi fölszökkenése mellett is igen túlkalkulált dolog. E tekintetben az „A. H.“ a következő számitást teszi: Ha vesszük, hogy 1 font kávé, s az ehez megkivántató 2 font cukornál, melyből 60 adag kávé kerül ki, 60-szor 3 krajcárral, az az: 1 ft 80 krajcárral történt a fölcsigázás, habár a kávé fontjának ára csak 14 krral, a cukoré pedig 6 krral emelkedett (de még egészen enyivel sem) tehát 1 font kávé, s 2 font cukornál az összes árszökkenés 30 kr; kérdjük, nem visszaélés-é akkor hatvan adagnál még 1 ft. 50 kr. tiszta hasznot húzni, s a közönséget is — kadencia.

* Batizfalvi magángyógyintézete f. hó 15-kén a királyutcában 93 szám alatt megnyilt. Ezen intézet anyi csinnal van fölszerelve, kényelemmel, s szórakozási helyekkel ellátva, hogy — mint egy tréfás barátunk mondta — látásakor az ember kedvet érez magában — megbetegedni.

* A multkor Kisfaludy hegedüjét találták meg, most meg azt mondják, hogy Angyal Bandi furulyája került egy vidéki

költő kezébe. Ha szólni tudna a furulya, elmondhatná: hogy két szegény legény kezében fordult meg, — mondja elmésen Vas Gereben.

* Phelps, igen hires angol színész az ujtéri színházban fog vendégszerepelni. A nemz. színház elszalasztotta, de mi ezt még a tavasz végén nem tartjuk szerencsétlenségnek. Csak a nyár közepén vagyunk barátai minden költségesebb vendégszereplésnek.

* Tóth Kálmán 100 aranyos drámáját többen kérik a vidéki szinigazgatók közül. Szerző tudatja az illetőkkel, hogy müvét vidékre csak a nemzeti színházi előadás után adhatja, mire nézve még némi akadály forog fönn.

* A „Telivért“ úgy betanulták színészeink, hogy késznek nyilatkoztak azt sugó nélkül is előadni. Ez igen jó demonstráció tőlük az akademiai relácio ellenében, mely e darab sikerét előlegesen is a színészek miatt féltette.

* Anapokban egy hét éves pesti gyermek, azon félelemből, hogy iskolai hanyagsága miatt otthon megbüntetik, az iskolából nem haza, hanem a Dunának ment, s beleugrott. A szegény kis kétségbeeső szerencsésen megmenteték.

* Lakatos Sándor, ki most Nagy-Kanizsán ád táncoktatásokat, közelebb a Varasdiaktól kapott meghivást, hol igen szeretnének egy pár jó magyar táncot, s ezek közt az „Őseink toborzóját“ is betanulni.

* A nyár folytán a fővárosi mütárlat hétköznapokon reggeli 9 órától, vasár- és ünnepnapokon pedig 11 órától kezdve esti 6 óráig lesz nyitva.

* A főv árosi piacon igy május végén nagy virágkereskedést üznek; anyi a virág, hogy egy uj krajcáron is lehet koszorút venni. Ennél olcsóbban a koszorút csak egy derék kollegánk adja, a ki miután lapja számára egy állandó koszorút metszetett, azt most minden boldog boldogtalan vers fölé oda teszi.

* Huszt Jenő, kitől a „Hölgyfutár“ a mult években egy pár határozott tehetséget tanúsitó beszélyt közlött, most egy kötet elbeszélést fog kiadni, illetőleg nem is ő, hanem a rimaszombati nyomda kezelője, ki e beszélyek kiadására vállalkozott. Az előfizetés (1 ft.) Rimaszombatba útasitandó.

* Kakas Márton bölcsen felszólal a „Hunyadi László“ opera szövege ellen. Egy értelemben vagyunk vele. A rosz versek kijavitását ugyan fölöslegesnek találjuk, mert azokat úgy énekelik, hogy senki sem érti (például: huhi je sihi, az az: „az isten képe van“) hanem az mindenesetre nemtelen dolog, a mikor 10—15 leskelődő magyar ember megrohan egy rittert, s aztán leapritja. Mi sokszor tanúi valánk, mikor idegen emberek ezen a jeleneten igen kicsinylőleg nevettek. Pedig a históriában nem történt ám ez úgy, hogy rajta nevetni lehetne. Mindezt egyébiránt csak jámbor hasábtöltési szándokból mondtuk el, mert ennél már sokkal lényegesebb lapi inditványok is sikeretlenül elhangzottak. Vagyunk mi igen emelkedett, az az: semmivel sem gondoló cinikus emberek.

* A távirda most olyan szerepet játszik a világban, hogy érdekesnek tartjuk tudatni, miként a magyarországi államtávirda pesti cs. kir. felügyelőségénél ismét egy távirási tanfolyam nyittatik. Az oktatásért semmi dij nem jár, és a távirati szolgálatnak mind igazgatási, mind mütani részét magában foglalja. A tanfolyam 1859. junius 15-kén veszi kezdetét, s 8—12 hétig tart. Az oktatásbani részesülhetés végett a kérvények jun. 6-dikáig nyujtandók be; a kérelmezők az erre vonatkozó hivatalos hirdetményből értesülhetnek.

* Mig egy szépirodalmi kollégánk, ezelőtt hetenkint kétszer megjelenő lapját két hetes közlönnyé alakitotta, addig a politikai lapok, melyek eddig hetenkint hatszor jelentek meg, most kezdenek hétfőn is megjelenni. És e lapoknak még úgynevezett „ábendblatt“-ja is van, melyekre a pincéreknél egy egy sexerlivel prenumerál a kávéházi közönség, csakhogy egy perccel is előbb tudja meg a másiknál, hogy merre plenkiroznak.

* A tudós társaság mult hétfői ülésében a titkár úr a bécsi polytechnikum magyar ifjúságának egy iratát terjeszté elő, melyben a lelkes ifjak a magyar akademia pénzalapját 500 fttal növelik. A magyar politechnikusok e szép tettét B. Eötvös, az akademia alelnöke fogja egy levélben megköszönni. Ezután Holián Ernő, jeles mathematikusunk tartá beköszöntő beszédét a mostani vasut hidépitészetről; előadása a tartalom szabatossága, s a forma tisztasága által tündökölt. Ezután Galgóczy tartott fölolvasást a gazdászatról, a jelen tudományosság nivauján. Ma ismét lesznek az akademiában beköszöntő fölolvasások.

* Feuillet Octáv „Egy szegény ifjú története“ cimü hires drámája nemz. színházunkban Lendvai javára fog szinre kerülni.

* Akassaiak, kik oly lelkesen fogadák falaik közt a magyar szinészetet, Molnár társulatával igen megvannak elégedve, s ezt lehető legmelegebben pártolják. A társulat a lelkesedést pontos előadások, s érdekes repertoir által igyekezik viszonozni.

* A nyári évszakra szinházunkhoz több operai vendéget várnak. Ezek között egyelőre Lafont asszony vendégszereplése bizonyos. Tietensk a., ki szintén igérkezett, azonban nem jöhet el, bánatpénzt fizet.

* A hivatalos lapok megcáfolják azon hirt, mintha az önkénytesek toborzásával megbizott választmány hölgyeket is befogadna.

* A pesti müegylet ez idei közgyülése jun. 3-kán lesz. Figyelmeztetjük rá a választási joggal biró részvényeseket, nehogy a választmányt ismét egy pesti kotteria restaurálja, minek hatását aztán egész éven át, minden intézkedésben meglehet érezni.

Vidék.

Rimaszombat, május 3-kán.

Egyházi örömünnep.

A föltámadás ünnepét emlékezetesebben mint mi, aligha ülték meg valahol a hazában. Sok év múlik el, s olyan husvét hete mint a mienk volt most — még sem fordul elő! Félszázadnak mindenesetre közbe kell jönnie, hogy a nép ehhez hasonló ünnepet ülhessen. S az események épen úgy akarták, hogy a midőn az egész keresztény világ ünnepet tart a megváltó által örökitett „test föltámadásának emlékére: ugyanazon időben nálunk a „lélek föltámadás“-ának ünnepét tartsa meg a hivők serege; hogy — az úgynevezett „Csonka hét“ egyébkor unalmas napjai — most a szellemi munkásság legtevékenyebb napjaivá változzanak — két pap által.

Az egyik pap azon istené volt, kit mindnyájan imádunk! A másik azon istenség papja volt, kit — mióta a keresztény vallás a civilizáció fáklyáját meggyujtá — csak papjaiban szoktunk dicsőiteni.

Az első pap nagytiszteletü Terhes Sámuel úr, rimaszombati lelkész, s a gömöri reformált egyházmegye köztiszteletü esperese, kinek félszázados papsága ünnepét mult hó 28-kán szokatlan fénynyel tartotta meg egyházunk, az egyházmegye, s a közelről, távolról egybegyült tisztelők serege.

A másik, Egressy Gábor volt — Thália istenség papja, kinek nevét elég emlitenünk, hogy megtudjuk: ki ő!!

A félszázados ünnepélyre kitüzött április 28 kát megelőző napon, délután két órakor megkezdődött az egyházmegyei gyülés, melyen a holnapi nap ünnepének czüst hajú bajnokát, Tompa Mihály — költönk ékes szavakban üdvözlé. A nap többi része tanácskozás közt folyt el. — Estére a tenger sokaság a szinházba özönlött, hol Egressy G. mint „Brankovics György“ ragadott el bennünket.

Április 28-kán reggeli 8 óra előtt már, a vidékről számosan összegyült hallgatóság, a város népe — vallás különbség nélkül — körülözönlötték a reformált egyházat, s a 9 órakor megnyitott téres egyház ajtai alig birták befogadni a nagy sokaságot, s midőn megszólalt a templomba menésre jelt adó harang: csupán a szertartás ünnepélyesitéséhez alkalmazott egyházi személyek, egyházi ülnökök, a főtiszt. prépost, s a cs. kir. hivatalnokok számára föltartott helyek állottak még üresen — minden egyéb hely a zsúfolásig meg volt már telve.

Tiz órakor, az egyházmegyei — papi, és világi ülnökök kiséretében, vezetve egyfelől nagytiszt. Ferency József kassai reform. lelkész, s esperes, másfelől nagytiszt. Pekár István kokovai agost. evang. lelkész, s esperes urak által — érkezett meg jubilálandó esperesünk a templomnak koszorúval tetőtől alapjáig bevont egyik ajtajához, a hol őt az elemi iskolák részéről egy fiú, s egy leány gyermek — Széplaki Lajos az egyik, Jánosdeák Julia a másik — érzelmes felköszöntéssel fogadták, melyet a templomon kivül álló nép éljenzése követett!

Belépvén a templomba ünnepelt lelkészünk, papi kiséretével együtt az „úr asztala“ körül foglalt helyet; s a nép, az „Im bejöttünk nagy örömmel“ éneklése mellett megkezdte az isteni tiszteletet. Mikor az orgona elnémult: félszázados papunk egy a hallgatóság előtt elmondott rövid imádságban hálát adott istennek, a ki megengedé neki e napot elérnie! „Amen“ére: a papi székkel átellenes karzaton megzendült a sárospataki iskola éneklő karának lágy hármóniája, mely fokonként erősödve, anyira hullámzásba hozta a kebleket, hogy még az is, a ki már régóta nem imádkozott, s kit csak a külformaságok láthatása hozott most e szenthelyre — meghatva a lélekemelő jelenettől, imádsághoz fogott.

Tiszt. Szentpéteri Sámuel pelsőci lelkész, s egyházmegyei ülnök lépett most a szószékre, s Nehemiás próféta X. Részének 39 ik versét: „El ne hagyjuk a mi istenünknek házát!“ választván beszédje alapigéjeül, megragadó ékesszólással fejtegette ez igének a mai naphoz alkalmazott értelmét; — szivhatólag tért át alkalmazásában e szent ünnepélyre, s annak főtárgya — aggott lelkészünkre, s áldást imádkozván reá, szent foglalkozásban hagyva minden szivet, lelépett a szószékről.

Az éneklő kar ajkairól ekkor a magyar néphymnusz: „Áld meg isten a magyart!“ zendült meg. S ennek varázsereje mellett az egyházi ünnep mintegy nemzeti ünneppé látszott átváltozni.

A lelépett lelkész helyét a szószéken tiszt. Pásztor Pál úr, helybeli másodlelkész foglalta el. Ő ma egyenesen az észhez szólt, alig engedvén a szivnek valamit. Mesterkézzel összeállitott beszéde folytonos láncolata volt az elvont bölcsészet maximáinak, melyek mind meg anyi örök igazságot foglaltak magukban — gyönyörü, s tág mezőt nyitván a gondolkozni szerető léleknek!! de azért a szíveket sem hagyta megmozditás nélkül, gyöngédséggel illesztvén beszédébe félszázados papunknak, ez előtt körülbelől ötven évvel irt költeményéből kivett ezen szavakat: „ha a hiv jutalmat nem kap: nem igazat papol a pap!“ megáldva ezután a főpapot — bevégezte szép papi beszédét.

A templomi szertartásokat a Sárospataki chorus gyönyörü éneke zárta be, mely a papi beszédek között is több izben megzendült — s a nép félkettőre hagyta el az egyházat.

Ekkor következett az ünnepély második része, a nagyszerü ebéd, mely 600 teritékével a város közkertjében egy — e célra készitett 30 öl hosszú, s 4 öl széles faalkotmány alatt várá vendégeit.

Dicséretére legyen mondva a rendezőségnek, minden oly szép renddel, s oly pontosan elvolt itt intézve, hogy maga — ezen öszhangzó egybeállitás meglepte már vendégeinket.

Egy, a fősátor előtti téren kitűzött pompás nemzeti lobogó szolgált kalauzúl a kertbe belépő idegen vendégeknek. Az ebédlő helyisége három szakaszra volt fölosztva; — számokkal megjelölt fehér, vörös, és zöld lobogócskák mutatták ki a meghivottaknak — meghivott volt pedig, az illető helybelieken kivül, minden idegen — hogy jegyeik után melyik asztalnál foglaljanak helyet. A fő sátor körül, több kisebb sátorok voltak fölállitva, — ezek egyikében Radics Márton zenekara foglalt helyet.

Balra, a kert másik osztályában — úgy, hogy azt az ebédlő közönség nem láthatá — a konyha volt fölállitva, a mely körül tizenkét előkelő polgárnő — a legjobb gazdasszonyok — óriás fazékakban főzték ezer ember számára a nálunk nagyobb ebédhez mindig nélkülözhetlen „Csigalevest“, a töltött káposztát, arany, és turós galuskát — egy szóval a legizletesebb magyar ebédet.

A „fehér asztal“, mely osztályozás szerint a középpontot képezé, volt a nap, melyből a jobb s balszárny — a vörös, és zöld osztály éltető sugárt nyert.

Ezen asztalok egyikénél — középen ült az ünnep agg bajnoka, nt. Terhes Sámuel esperes úr, ki született 1783-ik évben, s pappá szenteltetett 1809-ik év aprilis 24-kén, mellette balfelől kassai lelkész, s esperes nt. Ferency József úr, jobbra Kazincy Gábor — mert ő is itt volt — foglaltak helyet. — Szemközt esperesünkkel főtiszt. Tremmel Miklós prépost, s helybeli plebanus úr, megyei tisztelt főnökünk, a mindkét törvényszéki elnök, közig. főszolgabiró, s csendőr kapitány ültek. — Ugyanitt lehetett látni a Ragályiakat, Szentmiklóssyakat, Fáy, Marjássy, Almássy gróf, Bornemiszákat, Borbély, Szatmári-Királyokat, Madarassy, Losonci, Kubinyiakat. Mind meg anyi történeti ősnevek a haza — különösen megyénk életéből. Itt ült Tompa, Almási — Balogh Sámuel, Egressy Gábor, s még számos olyanok, kik, habár nevök nem is anyira ismeretes a haza előtt, de szerény elvonultságukban azért a honnak nem kevésbé munkás polgárai!!

Szétszórva a zöld, s vörös szinnel jelölt asztaloknál — mert a középpontban nem is volt elég tér anyi jeles számára — szintén több igen jó hangzású nevekkel találkozunk. Szóval, nemcsak megyénk legjelesbjei, de Borsod, Nográd, Heves, Abauj, Szepes, Zemplénmegyékből is több kitünő férfiú diszesité ez ünnepélyt megjelenésével.

Miután vendégeink az ebéd prózai részéből valamenyire lecsillapiták a reggeltől délután 3 óráig próbára tett étvágyukat: Dapsy Vilmos ügyvéd, s egyházi tanácsos egy leleplezett értékes ezüst billikomot, melyen e fölirat volt olvasható:

Gömöri
Esperes, és rimaszombati
Református pap
Terhes Sámuelnek
félszázados papsága
ünnepénél
tisztelgő hallgatói emlékül
1859.
Tavaszhó 28.

az ünnepély méltóságához alkalmazott megható szónoklat mellett nyujtott által a kegyelet e jelét könyezve fogadó ötven éves papnak. Az egyszer megnyitott forrás után egész áradata következett a szép pohár köszöntéseknek.

Főtisztelendő prépost, Tremmel Miklós úr, poharat emelvén az ünnepelt agglelkészre, velős felköszöntésében kiemelte a szép egyetértést, a baráti viszonyt, melylyel több évi együtt lakásuk alatt ő, és a félszázados pap egymás iránt viseltettek, szives óhajtással fejezte ki, hogy vajha e barátság köztük még sokáig tarthatna!! Tompa Mihály később lelkes szavakkal viszonozá e szivélyes üdvözletet. Kitünőbb szónokaink: Ragályi Károly, Ferency József, Sziklai Ede, Szentpétery Sámuel, Tompa Mihály, s többen számos üdvözlettel áraszták el még az érdemekben megőszült agglelkészt, ki a megindulás miatt, többször csak könyeivel tudott azokra válaszolni. Felköszöntötték Dapsy Vilmos urat is, ki az ünnepély létrejöttének úgy szólván főtényezője volt. Végre Kazincy Gábor vette kezébe az ezüst billikomot. A mi szép, és nagy volt tegnap, és ma, s a mi nemes eredménye csak lehet ily szép célú összejövetelnek: az ő szónoklatában az mind öszpontosult. Kalap levéve hallgattuk az örök nevű család méltó utódjának remek szónoklatát, mely édesebb volt a méznél, s erősebb a viharnál.

Felhivta a közönség Egressy Gábort is, hogy hallassa szavát. Nem állt ellen, hanem ő is úgy tett mint szónokaink mostanában, kik rendesen akkor, midőn leghatásosabb dolgozataikat akarják elmondani — előre megkérik a hallgatóságot: hogy legyen elnézéssel gyöngeségeik iránt!

Egressy is elmondta, hogy ő szónok csupán a szinpadon, hol a legnagyobb szellemek magas gondolatainak szokott — s tud lelket adni, de a maga gondolatait nem tudja — nem szokta közleni! s hogy a szobrász különbözik attól, ki a márványt föltalálta, s ő csak a már kész márványnak tud életet adni! stb., s addig mentegette magát, hogy mentegetőzéséből végtére is a mai szónoklatok egyik legszebbike állt elő, mely anyival nagyobb hatást csinált, mert ünnepelt papunk — a kiért ő most poharát emelte — volt épen az, a kinek köszönheti élete egyik legszebb boldogságát — általa füzetvén össze ezelőtt körülbelől 30 évvel, a házasság édes láncaival!

Természetes, hogy a körülmények ily véletlen összetalálkozásánál a nép nem marad hidegen. Ezer torok — mert a közönség nőttön nőtt — kiáltott egyszerre „éljent“.

Voltak kedvderitő pohár felköszöntések is, melyek elég ügyesen levén szőve, föl fölvillanyozták az ünnepély méltóságával párhuzamban járó komolyabb kedély érzületet, s jók is lettek volna ezek — tagadhatlan!.. hanem csak — k é s ő b b e n!! mert — ha ugyan igaz — hogy elébb ki kell az ifjúnak magát zajlania, hogy belőle később komoly férfi — tettek embere vállhasson: ez — ha csak ugyan áll: áll csak az életkorra, hanem ide nem alkalmazható, vagy csak megforditva!.. magasabb célzatú ünnepélyeknél, hagyni kell mig lefolynak a tanulsággal teljes komolyság percei. — Magoktól is megállanak azok! s ez idő pontot a gyakorlat embere mindig észreveszi, a mikor aztán nem csak nem helyenkivüli, de sőt szükséges is vidámságot idéző nemesebb élcekkel füszerezni, a már ekkor múlatsággá vált ünnepélyt!!

Javában folytak még a szónoklatok, midőn tizenkét fehérbe öltözött kis leány nevelőjük D. J. k. a. vezetése mellett közelgett az asztalhoz. Egyik ezek közől egy babérkoszorúval átfont ivpapirt nyújtott a főpapnak. Kiterittetvén az iv, rajta az aggastyán, s hajdan költő, saját költeményeiből aranyozott betükkel e szép verset látja lenyomva:

„Nem úgy van már mint volt régen;
Nem az a nap süt az égen,
Nem illatozik a virág, —
Két szinüvé lett a világ!!“

T e r h e s S á m u e l.

S alatta:

Hiszed-é még, hogy nem úgy van, mint régen;
Hogy nem az a nap süt ma már az égen, —
Hiszed-é, hogy: nincs illat a virágon,
Hogy nem lehet tiszta szivet — igaz szivet
Találni e világon?!

Tekints körül!.. minden úgy van mint régen!
Most is az a nap süt ott fenn az égen;
Olyan édes illat van a virágon:
Mint mikor még bútlan élted — ifjú élted
Rózsát lelt minden ágon!!

Ha napközben beborúl is még az ég,
Nem födi azt azért örök sötétség.
Boru után a derület érkezik!..
Nincs oly virág, mely bár este — késő este
Ki ne nyitná kelyheit.

Változatos életed szép alkonyát
A lemenő nap — nézd: mint ragyogja át!
Hány tiszta sziv illatozó virága
Fon koszorút sok — sok éves — ö t v e n é v e s
Papjának homlokára?!!

Hiszed-é már, hogy úgy van mint volt régen, —
Hogy az a nap süt ismét a kék égen, —
Hiszed-é, hogy van illat a virágon, —
Hogy lehet még tiszta szivet — igaz szivet
Találni e világon?!!

a meglepett ősz papnak — olvasván e sorokat — könyei megeredtek, eszébe jutott legszebb ifjúsága, költői szép kora, s talán azon fájó perc is, a melyben a világot sötétebben kellvén néznie — lelkében e keserűen is szép eszme megszületett, melynek aztán alakot is adott. Mikor átolvasta költeményének e cáfolat formáját: körültekintett, s öröm sugárzó szemekkel mondá, hogy: „minden ismét úgy van a mint régen volt!“

És mégis tartottak a pohár felköszöntések — nagy bosszúságukra gazdasszonyainknak, kik kereken kimondták, hogy „ha hiba van az ebédben: azt nem ők sózták el — hanem a sok beszéd rontotta meg!“ a mi szent igaz is, mert mihelyt a szónoklatok megkezdődtek — megkezdődtek pedig az ebéd kezdete után mindjárt, mikor a „ludas kását“ fölhozták — adhattak az asztalra akár ananászt is, nem nézett arra az ebédlőknek fele se, hanem rohant a centrumnak, mely egyszersmind központja volt a lelket emelő szónoklatoknak, s ott táplálta lelkét szellemi eledellel!.. elébb tette a lelket, a testnél, — a mi egyébiránt csak a gazdasszonyok előtt vont le a vendégek becséből, kik majdnem kétségbe estek, hogy el nem fogyasztotta ez a 600 ember azt az eleséget, a melyet ők 1000 emberre készitettek!! Tartottak tehát még a köszöntgetések, a mint a kert már népesedni kezdett, a hölgyvilág lassanként megjelent, s miután a nap élveiben ők is részt akartak venni — ha már az ebédnél nem jelenhettek meg — a vége felé közelgő pohár köszöntések pedig, anyival inkább, mert a szónokokat körülözönlő férfi sokaságtól értelmes hang nem jutott hozzájuk — óhajtásaikat nem elégitheték ki: Ragályi Károly úr inditványára az asztal fölosztott, a szónoklat elnémult, — s fölkéretvén a — 34, csupa fürge diákokból álló Sárospataki éneklő kar, ez, a „Hársfák“ alatt helyet foglalt nagy hölgy koszorúnak éneke dallamaival kárpótlá, a szónoklatok hallhatásáról lett kirekesztetése által szenvedett veszteségét.

Másfelől Marci zenekara, váltva a legszebb darabokkal mulattatá a nagy — s most már meg is s z é p ü l t közönséget.

Hogy az ünnepélyből semmi el ne maradjon — estére szabadjegyek mellett táncvigalom rendeztetett, s legkisebb zavar nélkül tartott reggeli négy óráig, ugyanazon teremben, hol tegnap este még E g r e s s y Gábor, mint „Brankovics“ szerepelt, — a mi magában véve nem volna még feltünő, hanem az már csakugyan eléggé tanúskodik Hubay szinigazgatónak erélyességéről, hogy bál után következett estére ugyanazon a helyen épité föl Thália templomát, hol annak — hazánkban — jelenleg legnagyobb papja, Egressy Gábor utószor lépett föl mint „Párisi adós“, s „Krumm Illés“ elárasztatván ezúttal a koszorúk számtalansá-

gával, melyek egyikébe egy vidéki elökelő úrhölgy — több szép érzésü honleány nevében is — e saját szerzeményü versecskét fűzte be:

„Te, ki az érzések húrjait pengeted,
És a festett erényt élve szemlélteted:
Fogadd az elösmert érdem koszorúját —
S vele honleányok nemzeti háláját!!“

Igy ment végbe ezen — a rimaszombati reformáta egyházra nézve örök emlékü, s eddigelé itt még egyetlen öröm ünnep. H. J.

Bécsi hirek.

= Állitólag egy uj rendelet hozatnék érvénybe a cs. k. póstahivataloknál, melynek értelmében minden küldemény egy bizonyos dij lefizetése mellett, mindjárt megérkezése percében átszolgáltatik a cimzett kezéhez.

= A bécsi művészek ez idén a háborus világ miatt nem tartják meg szokott május-ünnepüket.

= A prágai szinház igazgatóját vagyonbukottnak nyilvánitották.

= Az uj 5 ftos bankjegyeket, melyeknek készitése már munkában van, 2 – 3 hónap mulva szándékoznak forgalomba bocsájtani.

= Zajzoni közelebb megjelent „Kordalainak“ második kiadása adatott sajtó alá.

= Azt mondják, hogy a multkor földicsért Wallishauser-en kivül Haas bécsi könyvárus is teljes figyelemmel van a magyar irodalom iránt, s annak minden terméke kapható nála. Lakása belváros, Singerstrasse.

Külföld.

= Humboldt Sándor, midőn pár hét előtt Hensel berlini udvari festő, őt albuma számára, mely eddigelé több mint ezer, e századbeli nevezetességet tartalmaz, lerajzolta, ezt irá arcképe alá Danteből: Az élet sietés a halál felé.

= Humboldt Sándor ravataláról, mig az közszemlére ki volt téve, egy gyémántos rendjel, — bizonyosan tolvaj kezek által — elveszett.

= Párisban csak nagyon bágyadt mozgalom mutatkozik jelenleg a szépirodalom terén. A legnevezetesebb mü, a mi közelebb kikerül a sajtóból, „300 levél Racheltől,“ melyeket valamely kiapadhatlan türelmü, de kétségkivül jólszámitó kiadó a világ száz meg száz szögletéből nagy keservesen összeszedett. Azt mondják, a levelek igen sok lélekelevenséggel vannak irva. Másik szépirodalmi ujdonság a „Flavie“ regény, melynek irásával Sand György asszonyság van elfoglalva. Végre megemlithető még egy uj vigjáték (Un trait d'amitié) melyet nemsokára a gymnaseban előadnak; anyiban van érdeke, mert Sollohub, orosz gróf irta.

= A franciák hires csatafestője, a 77 éves Horace Vernet — megházasodott.

= Chichesterben (Sussex) egy embert, mert tilalom ellenére ünnepnapon egy narancsot adott el, 5 shillingnyi birságra, 85 shilling perköltség fizetésére, ennek ki nem fizethetése esetében pedig nyilvános pellengérre állitásra itéltek.

= Mickievic lengyel költő szobrát 5-én állitották föl a poseni sz.-Mártontéren.

= Nemzeti szinházunk egykori kedvelt Fidese és Szilágyi Erzsébet-je, La Grangesnő, jelenleg Montevideoban tündököl. Ott is általános kedveltetés tárgya. Valahányszor egy őrhely előtt elmegy, a katonák fegyverbe állnak, és tisztelegnek.

= Meyerbeer a hannoveri királynak ajánlotta „Ploermeli búcsúját.“

= Mily dicsőség érhet egy szerkesztőt! A „Carlisle journal“ közelebb elhalt szerkesztőjének honfiai nyilvános emléket állitottak.

= Az ecuadori köztársaság Quito városában nagyszerü földrengés pusztitott. Több egyház, kolostor, magánépület, és a kormánypalota összedőlt. A többi házak nagyrésze szintén lakhatlanná lett. A kárt 3 millió dollárra, az elveszett emberélet számát 5000-re teszik.

= Boucher hegedümüvész, ki még Paganini előtt hiressé lett, és évtizedekig visszavonulva élt, most ismét megjelent Párisban, hogy átélvezze még egyszer — a régi dicsőséget. Boucher jelenleg 89 esztendős.

= A boroszlói szinház e percben egész gyüjteményt bir magyar müvészek és müvésznőkből. Ottvannak ugyanis: Bulyovszkyné assz., Bognár k. a., az első szerelmesnők személyesitője; egy névtelen ballettáncosné; Müller k. a., egy másik Müller Karolina k. a.; Doria Lászlóné primadonna; végre Ernest, hős és szerelmes, — mind meganyi magyarok és magyar nők. Ugyan ide várják a napokban még Liszt Ferencet is, Weimarból.

= Vaez, a párisi nagy opera igazgatója, (állitólag Orsini-bombák rejtegetése miatt,) hivatalából elbocsájtatott.

= Egy berlini fiatal férjnek nem volt égőbb óhajtása, mint ifju szép nejét, kivel még a házasélet legelső hetében élt, minden kigondolható kényelemmel körülvenni. A legelső sorban volt természetesen egy pompás szállás, melyet hallatlan költséggel bebütoroztatott, csakhogy fájdalom, a bájos delnő, kedvetlenül jegyzé meg, hogy annak falai a szülei ház selyem karpitjai helyett – csak festve vannak!

Ohó, csak ez a baj? Harmadnapra a legszebb selyemkárpitok boritották a falakat. A nő elvolt ragadtatva, s a boldog férj legirigylendőbb halandónak tartá magát, hogy ily „csekélységgel“ ekkora örömet szerezhetett „a világ legszebb asszonyának“.

Örömében a háziurat is behitta, nézze meg mily gyönyörüvé lett a lakás a selyemkárpitok által. Az megjelent, s nem tartóztathatta meg magát, hogy egy csomó körmönfont bókot ne mondjon a fiatal pár elegans izlésének.

— Finom ember, gondolta a nő.

— Igen okos házigazda, gondolta a férj.

Másnap reggel mindketten a kávéasztalnál ültek, midőn csinos levelet hoztak be, mely igen csintalanul ezt tartalmazza.

„Önök szállásának, — mely az uj javitások és csinositások által fölszámithatlanul nyert értékben, — tegnapi megtekintéséből meggyőződtem, miszerint az önök által fizetett lakbér egész a potomságig kevés a lakás szépségéhez képest; ez okból kényszeritve érzem magamat 100 azaz száz tallérral fölebb emelni a lakbért, és reménylem, hogy e csekélység nem fog megfosztani az örömtől, hogy önöket még igen soká szerencsém legyen bérlőimnek neveznem“.

E történetből igen épületes moralis tanúságot lehet meriteni, mi tekintve a történet egyszerü kezdetét, ahoz képest, meg kell vallani, egészen váratlan. Tessék selyemkárpitokat csináltatni!

Vegyes.

= Sehol sincs oly nagy becsben a papir, és sehol se tudják annak anyi hasznát venni mint Japánban. Zsebkendőt, lószerszámot, vizhatlan felsőkabátot, utazó bőröndöt, kötelet, és főzőkanalat tudnak belőle késziteni. (Mind semmi. Máshol még pénzt is csinálnak belől. Ezen pedig, mint tudva van, mindent lehet venni.) A leányok hozományajstromában mindig nagy betükkel kiemeltetik, menyi papirost visznek jövendőbeliök házához, mert az igazi jól rendezett háztartás előteremtése csak a nagy papirkészlettől van föltételezve. — Jó, hogy minálunk nem tudják anyiféleképen földolgozni a papirt, hova irnók azt a sok szép verset!

= Agra, hindostani város főkapujára ez van nagy aranyos betükkel irva: „Juleff császár uralkodásának első évében 2000 házaspárt választottak el egymástól, saját kivánalmukra a hatóságok. Midőn a császár ezt megtudta, anyira megharagudott, hogy nyomban eltörölte a házassági elválást. A következett évben Agrában: a házassági egybekelések száma 3000-rel kevesebb lett, a hütlenségi esetek 70000-rel szaporodtak, 300 nő férjmérgezés, 65 férfi nőgyilkolás miatt megégettetett, s a házaséleti viadalokban haszonvehetetlenné tett bútorok ára 3 millió rupiára ment. — Juleff császár megint megengedte a házassági elválást“.

Nemzeti szinház.

* Május 16-án: „Fogház,“ Benedix vigjátéka.

E vigjáték, noha a situátiók erőtetettségét nem lehet tőle megtagadnunk, igen jól mulattatja a közönséget, mely mai előadására is szép számmal jelent meg.

Zöldi ma Száraz Jónás szerepében lépett föl, s a szobatudóst elég természetességgel játszta. Zöldinek alakja igen jó, beszélő organumával is kibékülhetünk, s játéka átalában gondolkozásra mutat; csak szinezését iparkodjék erőteljesebbé tenni, nehogy a halvány vonások elmosódjanak, s az egyhanguság bizonyos nemét idézzék elő játékában, mely különben sehol sem helytelen. Egyes bravourhelyek kiemelésére is törekedjék, mikre a szerző is számitott, s melyek helyes alapon nagyon tudják fokozni a közönség érdekeltségét. Szóval, ne csak jó, hanem müvészi is törekedjék lenni, és ne engedje sehol szunyadni ama belső élénkségét, melytől a főszereplőnél sokszor az egész este, a darab sorsa függ.

Az előadásban a legtöbb tapsot Feleki, és Lendvainé aratták. Feleki különösen kitünőleg adta Daruváry szerepét, s igen természetessé tette ama változást, a mint a könnyelmü báró érzelmei átmennek egy mélyebb, nemesebb szerelembe.

A vigjáték fölvonás közeit Wildhack Adel, és Bauret Johanna apró táncosok előadásai tölték be, kiknél a mi saját balletünk is több élvezetest nyujthatott volna.

* Május 17-kén: „Kunok“, opera.

„Hunyadi László“ volt hirdetve, hanem elmaradt; természetesen ismét Ellingerné miatt; úgy látszik, hogy a mi 6000 ftos új tragikai énekesnőnk föllépésére soha sem lehet biztosan számitani. A szerződtető bizottmánynak érdekes lenne fölszámitani, hogy Ellingerné hányszor lépett föl a jelen szini évben, s hogy ebből következtetve egy egy föllépésére ugyan hány száz ft esett; ismételjük, hogy ezt nagyon érdekes és mulatságos lenne fölszámitani.

A „Kunok“ előadására vonatkozólag közmegütközést okozott az, hogy Hollósy K. nagy áriája a második fölvonásban, s az ezt követő egész jelenet kihagyatott, a nélkül, hogy ennek okát a rendezőség jelentette volna. Szabad igy bánni a közönséggel?

Nyilt posta.

H. Jenőnek. Magán levelet irunk.

Az a vers, a melyik úgy kezdődik, hogy „Harmatos angyalom,“ nagyon rosz.

Vitéznek, de nem a „bús“nak. Az bizony nem volt szép azon nagyságos könyvárustól. Hanem van már nekünk több ily adatunk. Majd neki megyünk egyszer.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **60.** **Szombat, május 21-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Mikor hullóban . . .

Mikor hullóban volt a falevél,
Az őszi szél bús titkokat beszélt,
Mitől a fű sápadva hervadott,
S a föld ere: a csermely megfagyott...
Akkor esküdtél hűséget nekem;
S én azt hivém: a menny van itt velem.

Most minden éled, hisz itt a kikelet.
Erdő, mező örömre integet; —
Madár, csermely boldogságról beszél,
Édes titkot suttog a lanyha szél...
S én bús dalokban azt énekelem:
Hogy másé vagy már édes kedvesem!

Sal Ferenc.

KÉT ÖNGYILKOS.

(Elbeszéli közülök az egyik.)

(Vége.)

De fájdalmam üzött, kergetett azon helyről, hol boldogtalanságom okozójával naponta kellett találkoznom. A nagyvilág zajába óhajtottam temetkezni, hol minden idegen leend előttem, s magam is mindenki előtt idegen.

Pestre jöttem.

Itt, — ha nem is tudtam feledni őt, — az idő s az élet tarka képei végre enyhitették némileg szenvedésimet; de talán csak azért, hogy azok, mint a vulkán gyomrában rejlő lávafolyam, egyszerre annál nagyobb erővel törjenek ki.

Azon időben sokat beszéltek Pesten egy csodaszépségü, gazdag, fiatal nőről, kit mint herék a méh királynőt, az udvarlók raja dongott körül. Sokan vágyakoztak szép keze után, de azt senki sem nyerheté el.

E hidegséget nem tudták maguknak megfejteni a deli lovagok, s a szép nőt elnevezték márványhölgynek.

A márványhölgy az én nőm volt, s ezzel meg van fejtve ama talány: mért nem boldogitott szép kezével senkit? Mert bár szive szabad volt, de keze hozzám maradt kötve!

A márványhölgynek azonban, úgy látszik, ez az új élet igen tetszett. Estély estélyt ért házánál; szinházi páholyára mindig száz cső is célzódott, s midőn a városligetbe kocsizott, az udvarlók csak körötte sürögtek.

Egykor gyalog sétáltam a fasorok közt, midőn nőm fogata velem szemközt jött.

Ő meglátott s mosolygott reám.

Ah, e mosoly tőrszúrásként hasitá át keblemet! E mosolyból megvetést, szemrehányást, gúnyt olvastam!

Igen, gúnyt! Mintha csak ezt rebegték volna ajkai:

„Tekints rám! mi vagyok én most nélküled, s mily nyomorúlt fickó vagy te az én vagyonom, szerelmem nélkül!“

Mindent el tudtam volna tűrni,—tán végre őt is elfeledtem volna, s kibékülendettem sorsommal! E mosoly fölkorbácsolt bennem minden szunyadó érzést, és csatára hivott föl!

Meg kellett neki mutatnom, hogy nem vagyona elvesztése tett engem nyomorúlt fickóvá; ujra gazdaggá kellett válnom saját erőmből, hogy vele versenyezhessek.

Nem tudom, jó vagy rosz szellemem vezetett, elég az hozzá, hogy azon nap estéjén e helyre először jutottam, hová, uram, ön szintén ma tevé első látogatását.

A kártyán óhajtottam szerencsémet megkisérteni, s valóban eleinte nyertem, — mesésen nyertem!

A nyeremény birvágyomat fölfokozta, — tovább játszottam, s veszteni kezdék. Ne gondolja azonban ön, hogy ezen átkos szenvedély elriadjon a veszteség által, oh nem! A veszteség csak olaj a tüzre, mely után még jobban ég. Ilyenkor már két okunk van a továbbjátszásra: visszaszerezni az elvesztettet, s nyerni ujat! A játékosoknak régi elve az: „Aut caesar, aut nihil!“ vagy mindent, vagy semmit!

Az egész társaságban csak ketten vesztettek: én, és egy szelidarcü, vörösorrú egyén, ki — ha nem csalódom, — akkor sem volt tökéletesen józan.

Éjfél után három órakor rajtam levő öltönyömön kivül e föld kerekségén semmivel sem birtam.

Tántorogva hagytam oda e játékbarlangot. A szabad lég nem enyhité homlokom forrósságát, sőt úgy éreztem, mintha agyam ezerfelé akarna szétvetődni.

Eszméim zavarodni kezdettek, mint a legnagyobb bormámorban. Öntudattal még birtam, de magamon uralkodni nem birtam, mint a részeg, kit akaratával ellenkező irányban visznek lábai.

Csak egy dologra nézve voltam magammal tisztában: hogy tovább nincs okom miért élni, s hogy nincs is tovább miből élnem!

Lépteim önkénytelenül a Dunapartra vezettek. Itt leoldoztam nyakkendőmet, s azzal összekötözém lábaimat, hogy még az életföntartás ösztönét is bilincsbe szoritsam.

Éppen a hideg hullámok közé akartam magamat vetni, midőn két izmos kar megragadta vállaimat.

— Mit akar ön, uram? — kérdé az, ki megfogott.

— Én már számot vetettem az egész világgal, tehát senkinek sem tartozom válaszszal! — feleltem hidegen.

— Ön a vizbe akarja magát ölni!

— S ha úgy volna?

— Emberi kötelességem önt megmenteni!

— E kötelessége alól szivesen fölmentem.

— De én önt föl nem menthetem. Két nagy bünt egyszerre nem követhetek el.

— Mit? — kérdém csodálkozva. — Tán az öngyilkosságtól azért akar megmenteni, hogy ön verjen agyon?

— Hohó, ahhoz nincs lelkem!

— Hát mi járatban van?

— Én is a vizbe akarom magamat ölni.

— Tessék! Én nem akadályozhatom.

— De az nem addig van! Ön foglalkozásomban konfundál, azért távozzék tüstént haza!

— Uram, e hang! — Kiáltám dühösen.

— Nos?

— Ily parancsolólag idegen irányában csak pimasz ember beszélhet.

— Hah, e sértésért számolunk! De már most csakugyan nem fogja magát elölni, míg nekem elégtétet nem ád! — kiáltott az idegen, s haragos szemei a sötétségen átvilágoltak.

— Jó, én készen vagyok. Hol kivánja ön?

— Holnap hajnalban a zugligetben. Itt van névjegyem.

— S itt az enyém! — szóltam én.

Névjegyeinket kicserélve, már most a becsületesség fogalma szerint nem volt szabad magunkat meggyilkolnunk azért, mert holnap egymást kellett megölnünk.

Éppen el akartunk egymástól válni, midőn egy őrcsapat botlott belénk.

— Hé, gazemberek! Mit kerestek itt éjnek idején? — kérdé a tizedes nem a legudvariasabb hangon.

— Magán dolgok felett értekeztünk, — felelt társam.

— Azt majd folytathatjátok az őrszobában, — viszonzá a tizedes keményen. — Előre, korhely csavargók!

Akaratunk ellenére az őrszobába kisértettünk a városházára, hol a szennyes szobában a padokon, s azok alatt már mintegy harminc egyén horkolt és nyugodtan aludta az igazak álmát.

— Uram, tán nem is kell elmondanom, mily undor lepett el e hely láttára, hol a legkiáltóbb nyomor, s az állathozi alásülyedés képeit kellett megpillantanom.

S ezen itt heverő emberek legnagyobb része boldognak érzé magát, hogy ez ideiglenes fogságba juthatott, mert hitvány rongyokkal fedett testük reggelig legalább meg volt védve a hideg őszi eső ellen.

Ha ön meg akarja ismerni e helyet, bűnt kell elkövetnie, hogy oda bejuthasson, különben nem eresztik be; ha nincs lakása, a csavargás vétségébe kell esnie, s akkor itt reggelig nyugodtan alhatik.

A mint a tizedes által a tágas, s csak egyetlen lámpa által gyéren világitott terembe kisértettünk, első teendőm volt a sötétség miatt eddig még ki nem vehetett társamra vetni szemeimet.

Ő a vörösorrú úr volt; ugyanaz, ki velem együtt mindenét elvesztette.

Ő is megismert, s kezét nyújtva közeledett felém.

— Bolondok voltunk, hogy összevesztünk, — mondá.

— Bizony jobb leendett, ha mindegyikünk véghez vitte volna szándékát, — jegyzém meg én.

— Sőt ellenkezőleg! — veté ellent társam. — Én már csepp kedvet sem érzek az öngyilkossághoz, mert önön látom, mily kevéssé van jogom azt elkövetni.

— Hogyan érti ezt?

— Ha az ember elvesztette minden vagyonát, vigasztalódjék, s kezdje a szerzést elölről!

— De engem elhagyott nőm is! — kiáltám keserüen.

— S tőlem megszökött szeretőm, kit aranyban fürösztöttem! — mondá a vörös orrú kicsinylő mosolylyal. — Azt hiszem, veszteségünk egyenlő!

Beszélgetésünk ily modorban folyt a párbajra kitüzött időig, s miután e fogházban meg nem verekedhettünk, kilenc órakor azt mint jó barátok hagytuk el.

Jelenünk nagyon hasonlitott egymáshoz, s talán multunk is; de ez utóbbiról sohasem tettünk egymáshoz kérdést.

Annál többet foglalkoztunk jövőnkkel!

Az őrszobából kiszabadulva, este ismét e kártyaházban találkoztunk, s azóta egy évig mindennap egyedül e helyen láttuk egymást.

A vörös orrú nappali foglalkozásáról nincsen tudomásom, s gondolom, ő sem tudja, mit szoktam én müvelni.

De azt tudjuk, hogy az éjt mindkettőnk fényes jövőjeink megalapitására tanulmánynyal tölti el.

— Tanulmánynyal? — kérdé Kálmán csodálkozva.

— Igen. Mi sohasem játszunk, hanem csak szemlélődünk, számitunk, s a praxisból egy kártyajátéki theoriát igyekszünk megalapitani.

— De hogyan lehet az? Hiszen a szerencse szeszélyes!

— Éppen e szeszélyeket igyekszünk kifürkészni.

— És sükerült az?

— Ah, még nem! — sóhajtott a fekete barkós úr, — de tudományom nemsokára azon pontra fog állani, midőn a kártyán vesztenem képtelenség leend, s akkor, — ah, akkor!

— Mi következik?

— Akkor dúsgazdag leszek, s azt fogom tenni, mit egykor nőm tett velem; gúnyosan fogok reá mosolygani! De ah! volna-é erőm azt tenni!

— Neje még Pesten van?

— Igen, s mint tudom, bukásához közel. Pazarlása rövid idő múlva tönkre juttatja.

Kálmánt most fölszólitá, hogy folytassa a játékot, s ő ujolag belésodortatott az örvénybe.

Rövid félóra alatt nemcsak egész nyereményét, de nála levő minden pénzét is elveszitve, boszúsan hagyta oda a „két bakkancsoshoz“ cimzett kávéház játékosait.

A fekete barkós úr azonban még ott maradt, s folytatta tanulmányait!

Szokoly Viktor.

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

— Jó néném, akkor szemrehányásai engem is illetnek.

— Nem gyermekem, épen nem. Kegyed jó és kelletinél jobb lelkü, miért is vakon érdekli kegyedet a balsors. Ennél nem lehet jobb. Regényes, ábrándozó képzelmi tehetsége oly eszmékben ringatódzik, melyek, ha kegyed épen akarja, a nagyság álcsillámával birnak — ez még nem nagy baj.

Hibái nem egyebek, mint szép tulajdonainak természetes túlzása, ez megbocsátható.

Azt találom, hogy e német, ki jámbor arca és á l'enfant hajával a világ legnevetségesebb embere; édesded alakja dacára nem egyéb, mint elüzött cimbora, — és igaz! látta kegyed kezeit? Halaványkékes körmök, én soha sem bizom ily körmü emberekben; legyen ez bár — ha épen akarja — babonaság!

— Nagynéném — mi balgaság!

— Balgaság?! nem bánom, de én ezt mégis hiszem; különben ne beszéljünk többet ez idegenről, csak arra kérem kedvesem, hogy ne feledje a kulcsot szekrényében, ha e melancholikus emberke férjével dolgozik!

— Asszonyom! mily utálatos gyanú! — kiáltá kedvetlenül Janka.

Montlaur tetteté, mintha nem venné észre Janka fölindulását, és folytatá szavait:

— Ilyen ő mindig! véleménye szerint roszat tenni — lehetetlen.

Különben nekem ahhoz, a mit mondok, elég okom van.

A minap férjével a Tuileriákban volt, én történetesen a könyvtárba megyek egy könyvért- és gondolja, kit látok a lépcsőzeten? E németet, ki Janka szobája körül leselkedett, a helyett, hogy azon munkát végezné, melyet távoztában Braccianó rá bizott. — Én mondom kegyednek, hogy több mint 200,000 tallér értékü gyémánt van kegyednél, és ha nem vigyáz, ez előbb utóbb el fog lopatni!

A braccianói hercegnő elhalaványodott, s magán kivül heves szavakba akartak érzelmei kitörni, midőn az ezredes lassú, elhaló hangon súgá: Csitt! Kegyed magát végveszélybe dönti!

Ekkor lépett be nejéhez a braccianói herceg,.. Janka alig tudá fölindulását legyőzni; Montlaur pedig méltóságosan egy adag spanyol bürnótot vett...

V.

A braccianói herceg.

A belépett braccianói herceg finom, rávasz arcvonásai, apró szürő tekintettel biró szemei, melyek arany pápaszemén alul vagy fölül folytonosan tekintgéltek, és sárga szine hasonlóvá tették őt bizonyos sárga lázas állathoz, melylyel őt ellenségei szokták boszantani...

Gyönge külseje távolról sem mutatá ama vas akaratot, ama hideg és kegytelen elhatározottságot, melylyel a császár legerősebb „vasretesze“ birt.

Mondták, hogy Tyrolban, hol majdnem dictátori hatalommal volt fölruházva, nyolc elitéltnek halálát (egy szükséges és rettentő példa) vékony de sivitó hangja, mint egy sas kiáltásával könnyelmün parancsolá.

Miután Montlaur hercegnőt szivesen üdvözlé, és bájos nejének egy mosolygó „jó napot“ mondott, az ezredes felé fordult:

— Drága rokonom! igaz, hogy ön Némethonba utazik? Az ál-

lamtanácsból jövök, hol azt hallottam, hogy ön a neufchâteli herceg követeként előre indul Bécsbe...

— Igaz, és mostani látogatásom a búcsuzás színét viseli...

— Ön tudja már küldetése okát... Különben ez már nem titok, mert a császár ezt az egész tanács előtt kimondá. — Ő elvál Josephine császárnétől, s uj házasságra lép Mária Louise főhercegnővel — s igy majd a neufchâteli hercegnek kell ő fölsége nevében ő magasságával megesküdnie...

— Igy ment már a császárné a korona terhétől — gondolá magában a braccianói hercegnő...

— Ön császárja a császárok leányával kel össze! — kiáltá a bámulat, s hallgatás nehány pillanata után Montlaur hercegnő. — Szegény katona!... ő bizonyosan nem olvasta Moliéret, mert éppen oly házasságot köt, mint Dandin György.

— Ah! kegyelmes asszonyom! — mondá az ezredes.

— Igen, igen kétségkivül — folytatá Montlaur, nem mondá a nagy század nagy bölcsésze: „Et j'aurais bien mieux fait, tout riche que je suis, de m'allier en bonne et franche paysannerie!“ (Bármily gazdag levén sokkal jobban teszek, ha egy őszinte, s jó pórcsaládból házasodom!) Ah! a férfiak!... a férfiak!... példákon nem tudnak okulni!

— Asszonyom! — felelt vidoran Raoul — legalább azt vallja be, hogy Sottenville úr*) nehezen mondhatta volna ilyférfinak:

„Silence, mon gendre!“ Hallgass, drágalatos vőm!

— Ah istenem! önök császárja azt hiszi, hogy e házasságért hű marad egy hatalom; majd meglátják, nem fog-é a ravasz angol kormány — kit utálok, mert az Anglomaniát, mely minket végveszélybe döntött, mindig átkozom — e hatalomnál a Clitandrok szerepét játszani? Majd akkor fogja szegény katonám mondani: „Tu l'asvoulu George Dandin!“ hanem már késő lesz!

— Kegyed messze lát! — mondá komolyan a braccianói herceg, kit Montlaur jós szavai meghatottak.

— Mert sokáig és sokat láttam!

Nehány pillanatra a jelenlevők elhallgattak, és mindenki saját gondolataiba merült.

A braccianói herceg töré meg e csendet, az ezredesnek mondván:

— Nem lenne kegyed oly szives, minthogy Bécsbe készül, a császári irodánál egy szegény fiú érdekében, kit titkárul használnák, reclamálni? Ő bizonyos — nem tudom — milyen politikai ügybe bonyolódott. Ő egy tizennyolc éves Brutus, tüzes és hő vérű, ki iskolai fogalmait véleményeknek, dolgozatait politikai meggyőződéseknek tartja, — egy gyermek, ki csak forradalmak és ujitásokról álmodik. Különben az egész világ ilyen volt — korában.

— Az egész világ?! — kérdezé jég hangon Montlaur — már ezt nem hiszem.

— Kérem asszonyom! megegyeztünk, hogy politikai ügyről nem beszélünk, mert nagyon sajnálnám, ha nem lehetnék kegyeddel mindig egy véleményü. Egy szóval ezredes úr, a kiről előbb beszéltem, az a szegény Herman, egy szegény ördög, a kit ön többször látott nálam, ő árva és elhagyott, s én nagyon szeretném, ha visszavennék azon ítéletet, melyet ellene kimondtak, hogy honába visszatérhessen.

A braccianói hercegnő elpirult, és Raoul igen jól vevé észre bámuló szemeit, melyeket férjére vetett.

Montlaur hercegnő külsőleg érdektelenül vevé a hirt, és a herceg folytatá:

— E dologról már beszéltem követünkkel, Narbonne úrral. Nem kétlem, hogy ön, s talán a neufchateli herceg ajánlata is pártfogoltomnak igen hasznos leend, ki különben teljes bizalmamat megérdemli, és ki iránt a hercegnő is igen jó akaratú.

Ezen utósó szavak, melyek egyszerű s természetes hangon mondattak ki, számüzték az ezredes azon gyanúját, mely benne az első pillanatban fölébredt.

— Mindent, a mi tehetségemben van, fölhasználok majd — felelé az ezredes — és kivánalmai teljesitésében számolhat ön buzgalmamra — és a braccianói hercegnőt üdvözölve épen elakart távozni, midőn eszébe jutott Boisseau, és engedelmet kért bemutathatására.

*) Dandin, Sottenville, Moliére egy munkájában szerepelnek.

Urváry L.

Midőn az otthon előre kigondolt terveket, melyek előttünk már ismeretesek, elmondá, a braccianói hercegnő szives hangon felelt:

— Legyen meggyőződve, hogy ő ön által ajánlva, barátaink közé fog tartozni!

— És esedezhetem-é, hercegnő asszonyom! ön jószivüségeért is drága barátom, Boisseau számára?

— Ejnye! ejnye! Igen örvendek, hogy ismeretséget köthetek vele, a mint önök senatornéi szokták mondani. Tudhatja, hogy bármit mondanak a bölcsészek és ujdondászok, senki sem kevésbé kevélyebb, mint mi; az az senki sem kevélyebb, mint mi, ha érdemdús férfiakkal társolaghatunk. Ön uratyja, tekintélyes férfiú volt, és még is örült, ha az erényes Fouchet — vagy Delille Abbénkkel társaloghatott. Nagy bátyám édes emlékkel beszélt Maréchal-ról *) mindig, a ki húsz év előtt barátja s orvosa volt. Igy tehát Boisseauw urat igen kedvezőn fogadom, ámbár görögpogány neve keresztény füleimnek, éppen nem hangzik jól, s annál inkább iparkodom, mindennel kedvét megnyerni, mert öntől, mint legjobb barátja, van ajánlva...

Rövid ideig beszélgetett még rokonival Surville úr, s miután a braccianói herceg még egyszer figyelmébe ajánlá pártfogoltját, Hermant, szives búcsú után eltávozott, s még azon este Bécsbe utazott...

VI.

Elbeszélések.

Egy napon, az ezredes eltávozta után, a fiatal hercegnő boudoirjában volt; a nehány lépésnyi távolra álló Herman félénken a földre süté szemeit.

Nyiltabb, büvösebb arcot alig lehetett képzelni, hosszú szőke, az ó német diákok szokásaként homloka közepén elválasztott haja, számtalan fodor fürtökben körzé a meglepő szépségü arcot, melyet a nagy égszinü szemek, és szomorú, de szelid mosolyú ajkak, tökéletesitettek.

Egyszerű öltönyei, melyeket viselt, nem vonának le nyulánk, magas termete deliségéből...

Az egyedüli, a mi e remek mozaikban föltünt, rövid és lapos körmökkel ellátott kezei voltak, végzetteljes kézpár, mely Montlaur hercegnő előtt oly különös, s éppen nem kellemes dolgok tolmácsa volt...

Ő megtartá a német egyetemek egyenruháját, és kék kaputot, hasonszinü nadrágot térdig érő csizmákkal viselt. Úgy látszott, hogy egy kérést tagad meg, melyet hozzá Janka idéz.

— Herman úr — szólt Janka olvadékony hangon — mért akarja megtagadni bizalmam e nyilatkozványát? Esküszöm önnek, hogy kérésemben nem a kiváncsiság, hanem a legőszintébb részvét az inditó ok.

— Ah, hercegnő! — felelt büvös hangon, és leirhatlan melancholiával Herman — mit mondjak kegyednek? Multamnak egy emléke sincs, mely megérdemlené figyelmét. Egész éltem köznapi, termékenytelen balesetek halmaza; — ez a szegény árva egyhangú élete... Egy balesetemben sincs költészet, nincs valami nagyszerü! — tevé hozzá keserün...

— Ellenem intézett szemrehányás-é ez? — kérdé szeliden a hercegnő — hogy magyarázhatja igy félre tiszta szivből származó szavaimat.

Rövid idő múlva folytatá:

— Igaza van, balgaság volt tőlem, ilyesmit kérdeni öntől. Csak a boldogok tekinthetnek részvétlenül vagy megelégedetten az elhalt... sirba, az enyészet sirjába szállt időkre... Ah! a boldogtalanokra nézve, minden emlékeztetés — szomorúság!

— Igaz... hanem azon boldogtalan, ki napjait szenvedései után számlálja, örül ama gondolatnak, hogy mindennap céljához közelit...

Az ezen szavakat kisérő fájdalmas levertségben és szomorú arcban olyas titokszerü kétségbeesés rejlett, hogy Janka szemei könyeseppekkel telének meg...

— Különben — folytatá Herman — a hercegnő iránti kötelezettségemet soha sem róhatom le. — Kegyed az első, azon egyetlen személy, ki szivembe a részvét balzsamát csepegteti.

— A részvétét! suttogá Janka.

— Bármily kegyetlen is legyen tehát rám nézve életem történetének közlése, mégis tartozom ezzel jóltevőmnek, és e tartozásomat betöltöm.

*) XVI Lajos első udvari orvosa.

Sue J.

*

— Ah! én anyira értem a gyöngéden érző lelkeket fölizgatni! Különben nyugodjék meg — én kegyed közléseire méltó vagyok — nem testvérek-é a szevedő lelkek?! — tevé halkan hozzá Janka, mig szemeit félénken a földre süté, és hangját mérséklé.

Herman úgy tetette, mintha nem hallaná e szavakat, és folytatá szavait, elkezdvén multjának történetét:

— Még mint gyermek elvesztém atyámat. Ő Bécs közelében szerény adószedő volt; anyám nem sokáig élé őt túl, ki a legnagyobb gyöngédséggel viseltetett irányomban. Minden gyermekkori emlékem ez időből származik. Éjjel sokszor fölébredék és gyászöltönyű anyámat találtam ágyam mellett, ki fájdalmas félelemmel tekinte rám.

Én lelkiismeretesen megtartéc nehány sort irataiból, melyeket e hosszú álmatlan éjek alatt irt. Nekem csak később kellett volna ezeket olvasnom. Titkos sejtelem súgja — igy ir ő — hogy még kevés élnivalója van, és ezt gyermeke szemlélésére használja föl — ezért fosztja meg magát álmaitól — hisz egykoron, az az nemsokára úgyis igen tartósan fog aludni!

— A szegény anya! — sóhajtá Janka gyöngyöző könyeit letörülvén.

Herman megindultan folytatá:

— Ő nem csalatkozék. Nem mult el a gyászév, midőn anyámat elvesztém. Segélyforrás nélkül, árván maradtam. A falu lelkésze vett könyörből magához, mert nem voltak rokonim.

Ezen lelkész a legjobb emberek egyike, — angyali türelem és kegyelet ékiték jellemét.

Szerencsétlenségemre neje kegytelen, irigy szivü volt; kétségkivül neheztelt, hogy férje rám is úgy ügyel, mint két fiára. Nem szükség elmondanom, mit szenvedék e háznál.

Hanem sokat tűrtem, inkább meghaltam volna, semhogy jóltevőm ellen panaszkodjam, vagy búmat vele megosszam, vagy azon rosz akaratról őt tudósitsam, melyet irányomban neje mutatott.

Nevelé még bajomat, hogy e két fiú épen oly rosz szivü volt, mint anyjok, közeledésemet visszaútasitották, és tőlem lealázólag eltávoztak. Ekkor anyám sirjához mentem — sirni és imádkozni.

A jó prédikátor erről mit sem tudott, szememre veté szomorúságomat, és ábrándozó természemet; gyermekei inkább csintalanság, mint gonoszságból — azt mondák, hogy én kerülöm őket, és anyjok igenlé a vádakat. Napról napra szigorúabbak lőnek a jó prédikátor szemrehányásai; észrevevém, hogy velem hidegen beszél; de én azért nem vádolhatom őt, mert én istenem! ő azt hivé, hogy gyermekei és neje bűntelenek; azt, hogy csak én vagyok a bűnös.

Igen szomorkodám e fölfedezésen... Ő egyedüli barátom... egyedüli jóltevőm... Hogy el ne idegenitsem magamtól, családja kiengesztelésére mindent fölhasználtam... de minden törekvésem dugába dőlt... Midőn ezt látám, elhatároztam, még egy mentő eszközt megkisérteni... Minthogy korom játékaiban nem találtam gyönyört, a tanulmányokban kerestem szórakozást, és a prédikátor anyira megörült iparkodásimnak, hogy én szorgalmamat megkettőztetém, hogy még nagyobb örömet szerezzek neki...

Sokszor mondá sóhajtva hozzám: Borús és kevély jellemed van; azokat kerülöd, kiket testvéreidnek kellene tekintened — hanem legalább megfelelsz ama gondosságnak, melyet nevelésedre forditok... Egyedüli búm, hogy fiaim nem birnak oly kitünő tehetségekkel, mint te... És valóban két fia, bár anyjoktól istenittettek, s idősbek valának, ismeretekre nézve nálam hátrább állt, és a tanodai sorozatban én mindig előttök voltam... Azt hiszem, hogy szorgalmam és haladásom voltak irigy idegenkedésöknek okai.

A prédikátor jó hajlamát minden áron ujra elakartam nyerni, pedig ez, kétségkivül hamis tudósitások által megcsalatva, irántam mindig hidegebb, s hidegebb lőn; s midőn érzém, hogy azt el nem érhetem, a mig fiai és neje ellenem irigykednek, egy évben szándékosan elhanyagolám magam, és két év alatt először engedém magam általok túlszárnyalni...

Hanem keserün csalatkozám, e diadalok, melyek nekik oly kevés fáradtságba kerültek, éppen nem változtaták meg irántami hajlamokat...

— Szegény, boldogtalan gyermek! — mondá a braccianói hercegnő, gyöngyöző könyeit letörülvén — ez által talán elveszté amaz egyedüli megmentőt, kit önnek békeangyalul küldött az ég?

— Oh igen! kegyes hercegnő! E titkos áldozatot, melyet családja nyugalmaért tevék, a prédikátor hanyagságnak tekinté, és ő, ki oly kegyes, oly nagylelkü volt, ez által anyira fölingerült, hogy az adott kenyeret és menhelyet szememre veté, mondván, hogy egy henye méltatlan a pártolásra.

Asszonyom! meg kell vallanom, hogy e percben ingadozám, és majd mindent elmondtam neki, hogy egyedüli kincsül jó akaratát nyerjem meg...

Keserü szivvel a sirkertbe mentem; fájdalmam oly mély, oly kimondhatlan volt, hogy térdeimre borúlva, kezeimet összekulcsolám, és mintha anyám hallaná, kiálték: Oh anyám! hogy bánnak gyermekeddel!

— Boldogtalan! — felelt Janka, szemei az ég felé emelvén.

— Sokat zokogtam... De nyugodtabban keltem föl, az anyámrai gondolat nemesen föllelkesitett, elpirultam, hogy szándokom volt családja kegyetlen modorát tudtára adni. Ez őt szerencsétlenebbé tenné, őt, kinek mindent köszönék, őt, ki öntudatlanul egy házi összeesküvés gépe volt.

Többre becsültem, elmenni, hogy szivében még egy keserü emlék se maradjon!

— Nemes, nagylelkü szellem! S mi lett önből, ki oly fiatal volt? Mert ön akkor nemde még igen ifjú volt?

— Tizenöt éves valék... Az elválás pillanatában a prédikátorban ujra fölébredt irántami jó akarata, és vissza akart tartóztatni, de én — jól tudván, hogy szenvedésem tovább is tartand — karjaiba borulék és sietve eltávoztam...

— S hová ment ön?

— Bécsbe. — A tiszteletes barátai egyikének, egy tanárnak ajánlott... Ez engem mint forditót és irnokot használt; ő kegytelen és szigorú volt, roppant munkákkal halmozott el... de legalább meg volt napontai élelmem...

(Folytatása következik.)

Imádkozzatok érettem!*)

(Millevoye költeménye.)

Magános árva faluban
Búsongva kinai felett,
Emésztő hosszú nyavalyán
Sorvadott egy szegény beteg.
„Kunyhók lakói — szóla ő —
Könyörgni im itt az idő
És szól a harang odafenn:
Imátok érttem is legyen!

De ha látjátok a folyót
Dús lombok be már mint fedik,
Mondandjátok: „Szegény beteg
Lerázta minden kinait!"
Akkor jertek e partra fel
Panaszdalokat zengni el;
S ha a harang szól odafenn,
Imátok érttem is legyen!

Midőn a gazság — gyülölet
Ellen szegüle jellemem:
Erényes — tiszta éltemet
Bezárnom kell? Ám hadd legyen!
Vándorpályám lefutva már,
Éltem tavasza sirba száll.
De a sorstörvényt követem:
Imátok érttem is legyen!

Szerelmem méltó tárgya te —
Én angyalom, szép kedvesem!
Éltem én néked szentelem
S oh — már csak egy nap életem!
Kunyhók lakói — sirjatok!
Ha majd az óra ütni fog,
Könyörgni jő majd véletek,
S szóland: „érttem könyörgjetek!"

Lehr Zsigmond.

*) E románcot M. 8 nappal készité halála előtt.

TÁRCA.

A MOSOLYGÓ GÖTTWEIGBÓL.

(Május elsején.)

(†) Mily dicső vasárnap! — mondja egy párisi tárcairó; s jelen sorainkat mi is méltán kezdhetjük e fölkiáltással.

A városi cifra madarak — a nők — sietve sietnek élvezni május elsején a göttweigi ibolya szagát, s a meglepő kilátást — a Schneebergre. Egyik csapat a másikat éri; van zaj, hahota és sirás a hegyen. Ez ismerősével szorit kezet, amaz elvesztett párját keresi, mig a harmadik — egy ifjú hölgy, könyüket törül ki szemeiből, mely könyüknek forrása bizonyosan a csalódás kopasz sziklája! Istenem — sóhajtá ő — mily nagygyá, boldoggá teremtéd a természetet; az embert — a természet urát — pedig oly kicsinynyé, boldogtalanná... Ime ez ifjú fa oldalában a harkály fészkel, lombos ágai között egy második család éldegél, mig tövének bokrában a fülemüle dalol megható, gyönyörű dalokat... Csak én vagyok elhagyatott, csak engem nem ért meg senki sem! — Tovább megy; utja a templomba vezeti, hol nyugalmat, vigasztalást keres. S talál is. Mert kit ne ragadna el a főoltárnak „Mária menybemenetelét“ ábrázoló képe? elég ha a művész — Wolf, hollandi festő nevét emlitjük. Angyalok viszik mennybe az istenanyát, kinek arca túlvilági szépségű, szőke haja a levegőben röpked; az egyik főangyal aranyfüstölőt tart kezében, melyből a kék füst fölfelé száll, s azok a kisded angyalok oly vigak, mosolyognak, ölelkeznek... Hogy is ne?! ott a kép felső részén látják Krisztust a felhőkből előjönni, hogy szent anyját elfogadhassa. — Alant — a földön pedig emberek állják körül Mária sirját, kik a legérdekesebb csoportozatot képezik: egyik rész az egek felé néz, mások az üres sirt vizsgálják, s ismét mások a sirban maradt szent emlékeken osztoznak meg. Költői ihletettség és nagy művészeti képesség kivántatik ily kép sikerült létrehozására.

A vigaszt kereső hölgy sokáig szemléli e képet, könyüi megszáradnak, s szende mosoly deriti föl bánatos arcát... „Még az én boldog napom is megjön!“

Szegény nő, mit értesz e boldog nap alatt?...

De ime egy kocsiban idegen érkezik, menjünk utánna. Tudományos arcú féfiú száll le az ülésből, s a legközelebb állótól kérdezi: — Lehetek szerencsés Plumberger Frigyessel találkozhatni?

— Most aligha, délután dolgozni szokott, s bezárja magát.

— Hát reggel?

— Reggel olvas, vagy hivatalában dolgozgat.

— De egyszer csak mégis megláthatom?

— Nézzen uram jobbra, most indul sétálni. Ön rendkivüli szerencsés időben érkezett.

— Ah! van szerencsém — mondja az idegen.

— Részemről.

— Alázatos szolgája.

— Alásszolgája.

— Tehát a nagy német történeti források kutatóját, s az irót van szerencsém láthatni?

— Nevem Plumberger Frigyes, ön hizelgését meg nem érdemlem.

— Kérem, hagyjon föl a szerénykedéssel; 4 évig hallgattam a jogot, s majd egyedül a Plumberger nevét hallám emliteni az idézeteknél.

Az emlitett iró a 80 évet maga után hagyta már, s még most is egyre dolgozik. Egészsége állandó, haja bár ősz, de nem ritkult meg. Talán előbb huzzák meg a harangot temetésére, mint minekünk, de az ő nevét még akkor sem fogják felejteni, midőn a mi sirjainkon a virágok is elszáradnak!...

* * *

Legendázzunk!

Alig tölt az uj szövetség ezeredik éve be, mikor Göttweig (Dei vicus) e magas hegyre épittetett.

Régesrégen vadon volt az egész hegy, s a magaslatra csak a szarvasok jártak enyelegni, s a madarak fészkelni.

Történt, hogy három ifjú — kik Párisba utaztak tanulmányaik folytatása végett — e hegy alatt utazván s a nap melegét nem birván tovább elviselni, a hegyoldal egyik árnyas helyére leheveredtek s átadák magukat ábrándjaiknak... hej másról gondolkodott, ábrándozott az ifjú lélek, az ifjú sziv ezer évvel ezelőtt!... Már alkonyodni kezdett, s a három utas nem mozdult, mert egyik sem szállt örömest a földre — az ábrándok mennyországából.

S ime a remetelak kisded harangja megszólalt, siró, bánatos hangon, mintha panaszkodnék, hogy oly kevesen imádkoznak... De a három ifjú buzgón imádkozott.

Ima után mindegyik egy rejtett könyüt törült ki a szempillák alól; mert az ifjú szégyenli mások előtt könyüit, bármily forrásból fakadjanak is azok.

Végre a legéltesebb megszólalt:

— Jó barátim, mi egy félnapot vesztettünk, de nem sajnálom, mert gondolatim gyönyörüek voltak.

— Oh nekem is!

— Oh az én szép ábrándjaim!

Nem merték kimondani gondolataikat. — Irjuk le tehát — javaslá egyik, s adjuk át egymásnak olvasás végett.

Leirták, olvasták, s ime mindegyik e szavakat irta:

E helyre kolostort épitek!

Később mind háromból püspök lett. Altmann Passauban, Béla Würzburgban és Konrád Salzburgban.

Mind a három alapitott kolostort: Altmann Göttweigot, Béla Lambachot, (Felső-Austriában) Konrád Admontot, (Stajerországban.) Anyi bizonyos, hogy a három püspök egykorban élt, s a három kolostor egy időben alapittatott.

Régen volt, igen régen ... akkor még ilyenről is ábrádoztak az ifjak ...

„Más idők, más emberek!!“

* * *

Utazzunk!

Ki nem fogja kezébe a vándorbotot, hogy beútazzék velünk nehány helyet, s meghallgassa a „régi dalt“ a „régi dicsőségről“.

A suhogó Duna partján Mautern városba érünk legelőször, mely büszkén tekinthet multjára.

E város már a rómaiak idejében ismeretes volt, melyről bizonyságot tesz egy — a göttweigi gyüjteményben található érme, melyet Galba császár veretett. E pénzdarab ma csak két példányban található: u. m. a bécsi cs. k. gyüjteményben, s a göttweigiban. Mauternről említés van téve a középkori német irodalomból fönnmaradt „Niebelungenliedben“. Ma csöndes kis városka, hol sokan nem tudják a multat, a sok száz évvel ezelőtt történt eseményeket.

Mühlthal egy pompás, regényes völgyben fekszik, s egykor a jézsuiták (régente a kremsi-gymnazium tanárai) birták, kik azt Althann grófnétól örökölték. A mai épület tervét maguk a jézsuiták csinálták, s midőn az kész lett, múlatóhelyül szolgált a rend tagjainak. Még mai is láthatni az ebédlőt (refectorium) régi festményeivel, és Brunner*) diákoskodásának idejében a kápolna is épségben állott. A nagy ebédlőben vannak az asztalok, székek; a falak ékitvék a jézsuita rend szentjeivel, sőt a burkolat és ajtók is faragott művekkel vannak kirakva. A tornácon pompáznak VI. Károly életnagyságú, s más régi császárok 2 öl magas, s egy öl széles megvakart, rézmetszetű arcképei, miként az az akkori időkben szokás volt. Még nem pusztult el a drága márvány mosdó szelence az ebédlő előtt, sem a kisded kihúzószekrények, melyek az étszereket tartalmazták.

„Az ember talán egész Európában nem találhat oly házat — irja Brunner — melyben a legcsekélyebb tárgy úgy, s oly nagy történeti hüség és lelkiismeretességgel megőriztetnék, miként azt a jézsuiták 1773-ban hagyták.“

Egy sürű lombozat vezet a ház hátulsó részéből az „isten anya kápolnába“; s ha itt állunk: egyik részről a malom csörömpölését halljuk, és a tájban gyönyörködünk, mely meredek hegy, hársfa és szikla falak között változik, másik oldalon pedig a kútacskák bugyognak, öntözgetve az almafákkal beültetett réteket. A háztól a kápolnáig vezető sétahely hossza egyenlő a római sz. Péter egyház hosszával ((160 bécsi öl).

A nagyszerű épület pontos napórákkal volt fölszerelve, miként az oly órák a 18-dik század elején divatoztak; a födélzetet pedig egy kis torony ékiti, mely ütő órával, s szépen hangzó harangocskával bir.

E jószágot a már emlitett Althann grófné ajándékozta a jézsuitáknak. Mit mondana a jámbor, kegyes grófné, ha tudná: miszerint 1775-ben az ide tartozó birtokokat, u.m. uradalmat, malmot, gazdasági majort, erdőt, szőlőhegyet, törvényes jogokat, hivatalt, vadászat és halászatot — 10000 (tizezer) forintért adták el?! Mühlthalban ebédeltek az atyák szünnapokon — nyáron által, s szorgalmas tanulók is meghivattak, hogy a pompás, erdős sétahelyen magukat fölviditsák.

A Dunaparton két várrom sirdogál. Mert tán könyek ama kődarabok, melyek időnkint a királyi folyó habjaiba leperegnek.

Az öregek gyakran könyeznek; a várromok gyorsan hullatják elmállott falaikat, hogy ne kelljen sokáig szégyenleni — a kopott öltönyt.

Visszafelé fordulva Thalern faluba érünk, mely hihetőleg Thal (völgy) szótól vette nevét. Nevezetes szénbányával bir, mely a kormány tulajdona.

Jelenleg egy magyar család lakik e faluban, mely — miként hallám — régen kiköltözött honából. Még nem volt szerencsém találkozni a tisztelt család tagjaival, de hiszem rövid idő mulva elmondhatom ama háznál a népdallal: „Magyarország édes fia vagyok én“! Csak az a kérdés — megfognak-é ők engem érteni?

E fárasztó körútat megtéve, jól esik tagjainkat kipihentetni valamely magányos helyen, hol átadhatjuk magunkat gondolatainknak, vagy valamely tanulságos könyvet olvashatunk.

Vegyük például kezünkbe Weber útazási leirásának („Deutschland, oder Briefe nes in Deutschland reisenden Deutschen“) sodik kötetét, melyből sokat lehet tanulni, hogy szerző tudományos tollal ir.

*) Brunner jelenleg a „Kirchenzeitung“ szerkesztője, kinek „Woher? Wohin?“ cimű ön életrajzából vesszük a Mühlthal leirására szükséges részletes adatokat.

Nézzük csak meg, mit ir rólunk — magyarokról?

„A magyarok, kik mély komolyságukkal az európaiból a keleti nemzetbevaló átmenetet képezik, egy nyilt, nemes, vendégszerető, vitéz nemzet, melyre az sziklát építhet, ki bizalmát birja. Született katonák és lovagok, s a lovag ép oly magasan hordja fejét, s fekete, tüzes szemeit, mint a paripa; a magyar nők nélkülözhetik a magyar szépitő vizet. A magyarnak sajátja a mély belátás, és ők még akkor gondolkodnak, mikor a bécsi már felelt; én pedig óhajtanám, ha a mi tanulóink is oly szerények lennének, mint egykor a magyarok a mi egyetemeinken voltak!

„A hoszszú háború alatt sok magyar és még több székely a legkomolyabban és legbarátságosabban meghitt engem, de a hű barátságot a Rajna és török határok között könnyen elfeledi az ember; azért kik e sorokat olvassák, megfognak bocsátani, hogy ujra meg nem látogattam őket. De ők éljenek! Magyarország, Tokaj, Selmec, Körmöc, áldás szálljon rátok!“

Ha megmondjuk, hogy e mű már három kiadást ért, s hogy abban még sok szép van mi rólunk irva, bizony bizony mondom elragadhat bennünket a nemzeti érzelem, s mindegyikünk fölkialthat a „Ki volt nagyobb?“ cimü költemény szerzőjével:

„ — — Áldom az istenemet,
A mért én is magyar vagyok!“

IRODALOM.

(Regék a görög és római őskorból Grimm után.)

Őszinte örömmel üdvözöljük nemzeti irodalmunk templomában Grimm, a maga nemében remek munkáját, mint az egyetlent, mely a klassikus mythologia és hitregészet világát akként tárja elénk, miszerint szépségeit mindnyájan, — a zsenge, tiszta női lelkek is, gyönyörrel s nagy szellemi sikerrel élvezhetjük.

A görög római ősregészet istenekkel töltè el a természetet, és a szellemileg kitünő halandókat velük, a halhatatlanokkal hozá érintkezésbe; azoktól származtatta őket, és néha közéjük is emelé, az az istenité azokat.

A hős Perseust és Odysseust Minerva és Hermes gondosan kisérik; a művész Ariont a nemtők szabaditják meg; a merész és túltüzes Phaëtont, ki egész a verőfényes nap várába birt felküzködni, a nap istene maga vallja fiának; Orpheusnak, a páratlan dalnok s zenésznek halálát magok az istenek boszúlják meg, sőt még a lantját is a rajttermett csillagok az égbe emelik, s ennek boltozatján örökké ragyogtatják; végre, hogy többet ne emlitsünk — a szép Psychének, ki Cupido iránti ártatlan szerelme miatt Vénustól borzasztó kinokat szenvedett, több istenség nyujt segédkezet, s miután határtalan szerelme mindenen, még a poklon is győzedelmeskedék: Vénus megbékül, odaadja neki Cupidót; Olymp összes istenei jelennek meg menyegzőjére, s emberi léte után őt isteni lénynyé változtatják.

Igy tudta az ősregészet a nagyot, jót és szépet eszményiteni, fölmagasztalni, örökiteni, sőt isteniteni!

Ily szellemü költészet művei azon regék, melyekkel Grimm művében találkozunk.

Bennök minden erény a maga tökélyében van képviselve, az egészet pedig a vidor életkedv, emberség, szószentség s ősvallásosság lelke lengi át.

S azért nem csupán a fölserdült ifjúságnak ajánlhatjuk e kedves munkát, hanem még azok is szivesen fognak elmélyedni a klassikus hitregészet e bűbájos tündérvilágában, a kik már az élet édes keserves ábrándjain is túl vannak.

Az ifjúságirodalomban e jelesen fordi-

tott mü olyan méltó helyet foglaland el nálunk is, mint a külföldiében, s mi, kik olyan szegények vagyunk ifjúsági iratokban, kettős hálával tartozunk a névtelen fordítónak, kinek szép nyelve, folékony előadása igen avatott kézre s ép lélekre mutat.

Végül megemlitjük a csinos metszeteket, melyek e könyvet diszitik, mely már e napokban küldetik szét a könyvkereskedésekbe, s mely, mint biztosan hisszük, nem fog ott hosszú fogságban tengődni. X.

Budapesti hirharang.

* Szeretnénk megint irni valamit az időről, mely fővárosi életünk hangulatára mindig befolyással van, csakhogy nem tudjuk, hogy hemzsegő néptömegről irjunk-é, mely a májusi szép napnak örvendez, vagy kedvetlen kávéházi közönségről, mely miután az ábendblattot kétszer is átolvasta, a folytonos eső ellen panaszkodik; oly változékony időjárásunk van; bizonyosabb ennél a szinházi repertoir, Ellingerné éneklése, előfizetési fölhivások igéreteinek beteljesülése; tehát átmegyünk egyszerüen a tényekre, nehogy mire soraink napvilágot látnak, azon helyzetbe jöjjünk, hogy kihordónk kifeszitett esernyővel vigye meg olvasóinknak azt a szép időt, melyet mi a mi hasábjainkon ugyan csak fölmagasztaltunk.

* A változékony időjárás egyébiránt befolyással van az egészségi állapotra is, csakhogy igen kis mértékben. Igy például Ellingerné asszonyság, a mi kedves hat ezer forintos énekesnők, még kedden igen makacs rekedtségben szenvedett, s nem volt képes „Hunyadi László“ban énekelni, másnap pedig már kora reggel végig énekelt valami nagy próbát. Tehát ebből csakugyan azt kell következtetnünk, hogy a változékony időnek az egészségi állapotokra jelenleg igen mérsékelt befolyása van. Ajánljuk e fontos körülményt időjárásunk tudományosb észlelőinek figyelmébe.

* Már a vagyunk meghiva a „Telivér“ főpróbájára; csütörtökön lesz az előadás; bizonyosan nagy közönség előtt. Remélhető, hogy az előadás után a titokteljes szerző fölfedezi magát.

* Igen jó ágense lehet a mi nemzeti szinházunknak Bécsben, miután a szinház gazdasági igazgatójának személyesen kellett oda útazni, hogy az olasz opera nehány tagjával vendégszereplésekre szerződjék. Nálunk kompetensebb, s operatudósabb emberek azt mondják, hogy szinházunknak e vendégszerepléssekre okvetlen szüksége van. Mi csak azt tudjuk, hogy a nemzeti szinháznak méregdrága saját operája van, s ha a szinháznak e mellett is folytonos külsegélyekre kell szorulni, úgy a szerződtetések mindenesetre meggondolás nélkül, hanem annál több ügyetlenséggel eszközöltettek.

* Hollán Ernő akademiai fölolvasásáról, az egylet jegyzője, Cs. A. úr is úgy nyilatkozik, miként az akademia meggyőződhetett ez egy előadásból is, hogy méltóbb egyénre nem eshetett volna választása. Ez a mathematikai osztály ujonnnan választott egy tagjával történt. Kivánesiak vagyunk, hogy majd a philosophiai osztály egynémely uj tagjainak fölolvasásáról mit mond a kritika.

* A jelen mütárlatban már láthatók Ligetinek ama képei, melyekre afrikai útazásában meritette az anyagot. Than Mórtól is van egy tanulmányfő a folyó havi tárlatban, s egy tájkép a fiatal Markó Károlytól.

* Már többször volt alkalmunk irni Ujpest gyarapodásáról; most erre vonatkozólag a L. Blattban azt az adatot olvassuk, hogy e telep a mult év folytán mintegy 80 uj lakossal szaporodott.

* A nyár folytán a főváros, és az alapi gyógyfürdő közt hetenként kétszer gyorskocsi fog járni.

* A pesti lóversenyek junius 5, 7, és 9-kén mennek végbez. Jegyeket már most is válthatni Treichlingernél.

* A könyvárusi kirakatokban, a hol eddig a művészek arcképei foglalták el a főhelyet, most csak olaszországi térképek láthatók; többé nem szenved a közönség hiányt e térképekben, — lehet venni három sexerlin is A politika naponta több foglalást tesz, s már az ártatlan játékokra is kihat; Dresdában hazafiúi demonstrációból nem engedik a billiárdnál a marqeuröket franciául olvasni.

* A politikai érdekeltségről jut eszünkbe az a jó gondolat, hogy némely lapok hirdetéseiben nagy betükkel azt lehet olvasni, hogy: Telegrafi sürgöny!!! Persze mindenki egyszerre oda néz, s akkor olvassa tovább, hogy itt és itt igen jó harisnyák, nyári öltözékek, vagy épen tormás virslik kaphatók. Az olvasó aztán egy percre megboszankodik, hanem a hirdető mindenesetre célját érte; hirdetése átalánosan elolvastatott.

* Az Arenstein, és Eskelesház bukása egy gyászos eset okozója is lett. R. M. pápai lakos és gyapjú kereskedő e bukás által tetemes öszveget veszitvén, a Dunába ölte magát.

* Grimm „Regéi a görög és római ős korból“ e jeles könyv, melyről mai lapunk tüzetesebb ismertetést is hoz, magyar kiadásban előfizetés utján is megszerezhető Boldini helybeli nyomdájában.

* Egressi Gábor, hat héti vidéki vendégszerepléséből körünkbe érkezett. Hogy mindenütt, a hol csak megjelent, a legnagyobb kitüntetésekkel fogadák, ezt mondanunk sem kell, hanem azt meg kell mondanunk, hogy körútja anyagi tekintetben is oly fényes vala, hogy körülbelül felével ér föl azon egész évi dijnak, mit tőle a nemz. szinház megtagadott. Ez vidéken, és ismételjük, hogy hat hét alatt történt.

* A „Telivér“ szerzője, e nyertes darabjának vidékre adhatási jogát a nemzeti szinházra ruházta.

* A gazdasági egylet ez évi kiállitása jun. 5-kén nyilik meg, és pedig a régi füvészkertben. A bemeneti dij igen helyesen csak 10 uj krajcárra határoztatott. Bizonyosan nagyobb közönsége lesz, mint a virágkiállitásnak, mely 50 krra szabta belépti jegyeit.

* Egy uszodát már tegnapelőtt megnyitottak, s még vállalkozók is akadtak, a kik megnyitáskor mindjárt megfürödtek. Pedig este felé még igen sok téli kaputos embert láthatni. Talán a fürdőknek is bélelve volt az uszó nadrágjuk, jegyzé meg Rákfi úr, a ki szeret mindig valami bölcset mondani.

* A dunai gőzösök forgalma május 7-től 14-keig. Megérkezett Pestre alulról 1719 utas; 13,078 mázsa áru; 97,237 mérő búza, 3678 darab sertés. Pestről elindult lefelé 1417 utas; 11,708 áru, s ezenkivül Levanteba 2930 mázsa áru. Mind ez egy hét alatt történt.

* A brodi tüzvészről következő leirást olvasunk a „Lemb. Zeitung“ban: „Valóságos tüztenger áll a szem előtt; a tekintet mindenütt csak lángra és füstre esett. A hőség oly nagy volt, hogy a vizfecskendőktől megfutottak az oltók, s azok odaégtek. A legtömörebb falak is szétrepedtek, s igy a házak romokban hevernek. A tüz a boltokba is behatott, s ott is mindent elpusztitott. A nyers bőr,- gyapju,- faggyúraktárak, s az árukészletek mind elégtek; szóval Brody, a kereskedési város nincs többé. A biztositott kár 600,000 pftra mehet, az összes kár 5 millióra. 950 ház égett le, s nagyobb része romba dőlt. Az adó- és városi pénztár, a városi telekkönyv megmentetett. A rom. kath. templomban az oltár is leégett. A lakosság nagy része a szabad ég alatt lakik, többen kiköltöztek. A nyomor le nem irható. Bizottmány alakult, mely legalább kenyeret kiván a szükölködőknek szerezni. A segélygyüjtések megkezdettek.“ Az első magyar általános biztositó társulat 5000 frtig volt a szerencsétlenségnél

érdekelve. A kárpótlási összeget tüstént kifizetteté. (P. N.)

Vidék.

Mi ujság Tordán?

(Torda, május 7-én.)

III.

Sokszor emlegetett nőegyleti bálunk folyó hó 1-sö napján csakugyan véghezment, még pedig dicséretére legyen mondva, mind az inditványzó, mind pedig a rendezőknek, a legjobb sikerrel. Jól esett ujra együtt láthatnunk városunk szép hölgykoszorúja egy részét, mely mindvégig a legderültebb hangulattal mulatott.

Mindenesetre köszönettel tartozunk derék nőegyletünknek ez este nyújtott élvezetért, mely habár rövid időre is, de fölelevenité nem a legélénkebb társaséletünket. Hogy ki volt a bál királynéja? erre nézve azt hiszem legeszélyesebb felelet, hogy: mindenik. Ki is tudna anyi sok kedves szép hölgy közül választani?

Egy észrevételt azonban a nélkül, hogy legtávolabbról is sérteni akarnám a nőegyleti bál igen tisztelt rendezőségét — nem mulasztok el megemliteni, anyival is inkább, mert nem egyedül az enyém, hanem általános volt.

A kisvárosi élet sajátságos oldalai közé tartozik, hogy ha egy nyilvánosan rendezett mulatságból hiányozni látnak egy két köztiszteletben álló nőt, ez anyira felötlő, hogy okvetetlenül az okát is akarják tudni: miért maradt ki? — egy kissé furcsa dolog, az igaz, hanem az ilyen kisvárosiaknak, mint a minők mi is vagyunk, már megrögzött betegségünk!

Ha történetesen azután a kimaradás okát ki tudják fürkészni, s úgy találják, hogy az illető nyilvános mulatság rendezőségében volt a hiba, hogy ez vagy amaz a szép nő nem jelent meg, privát érdekből nem hivták meg, vagy feledékenységből — rögtön kész a méltányos zúgolódás.

Igy történt ez alkalommal is.

Az összegyült szép hölgykoszorúból három kedves virágot láttunk hiányozni, mely városunk fiatalságának anyival is inkább szembetünő volt, hogy épen a nőegyleti bálból maradtak ki, és pedig a legjobban értesültek állitása szerint pusztán magánérdekből.*)

Igen szomorú dolognak tartom, ha a nőegylet egyik vagy másik tagja saját egyéni érdekeit összetéveszti az egylet érdekeivel.

Enyit akartam csak megemliteni, még pedig ismétlem a nélkül, hogy legtávolabbról is sérteni akartam volna.

Az egylet jövedelme e bálból 130 forint. Ez összeggel sok érdekes munkát megszerezhetnek könyvtáruk számára.

Pár héttel ezelőtt a kolozsvári nemzeti szinház opera tagjai közül nehányan megakartak látogatni bennünket, hogy egy hangversenyt rendezzenek, — miért, miért nem, azonban elmaradtak, pedig közönségünk bizonyára jó szivvel látta volna őket. Bizony ideje lett volna már, hogy mi is halljunk egy kis becsületes éneket a téli sok vad hang után ..... no de csitt! meghallja a deési levelező, s ismét megharagszik, pedig jobb szeretnék vele békességben élni.**)

A nagyharang.

*) Már az magában véve is nagy hiba, ha egy jótékony célu vigalom a zárt kör szinét veszi föl. Szerk.

**) Mi is, és azért megbocsát ön, ha a hosszú szini cáfolatot mellőzzük, noha teljesen osztjuk önnek ama véleményét, hogy némely kis primadonnák oly túlságos ünnepeltetése, a szinészi ügynek hasznára nem válik.

Szerk.

Miskolc, máj. 14.

A nálunk május 10-dikén véghez ment táncvigalomról akarom e lapok olvasónőit tudósitani.

Cifra körülirások helyett csak egyszerüen tudatom, miként az minden tekintetben igen fényes, s a rendezés izlésgazdag volt.

A hölgykoszorú különösen oly szép vala, hogy midőn régi szokás szerint bálkirálynőket akarnék megnevezni, valóban egészen zavarban vagyok.

Az egyik M—Ilona úrhölgy izlésteljes öltözékéről, és személyes bájairól, a másik P—Leontin grófhölgy kedves társalgása, és szép alakjáról, a harmadik B—Etelka és R—Etelka kellemeiről szólt, s igy tovább, tovább. Ki győzné mind följegyezni?!

A táncvigalom reggelig tartott, s igy mondani sem kell, hogy az mily vidám volt; a táncok szakadatlan folyását semmi sem akadályozta, csak a roppant nagy — krinolinok. Robin de Bois.

Bécsi hirek.

= A légszesztársulat új szerkezetü utcai lámpákat szándékozik készitetni, melyek nem engednék a sugarakat minden irányban haszon nélkül szétszóródni, hanem azokat öszpontositva, mind a járdára vernék vissza.

= Beszélik, hogy ez idén az olasz operai évszak már e hónappal végét érné. Nehány lap azonban igyekszik e hirt megcáfolni.

— A lóverseny eredménye. Első nap. I. Megnyitó verseny; nyertes Red Book, tulajdonosa gr. Kinszky Octáv. II. Első osztályu császárdij, 1000 arany; nyertes Ducrow, tulajdonosa gr. Pálfy Pál, legközelebb volt hozzá Basibozuk, tulajdonosa gr. Batthyány István. III. Lichtenstein féle 500 ftos dij; nyerte Avia, tulajdonosa gr. Zichy Alfréd. IV. Ötven aranyos ostordij, nyerte Inheritrefs, tulajdonosa gr. Kinszky Octáv. V. Bécsi polgárdij (350 ft,) nyertes Rodomont, tulajdonosa gr. Teleki Domokos.

Külföld.

= Stambuli iparlovagok egészen nobel és igen elmés eljárást hoztak divatba az emberek pénzének kicsikarására. Ugyanis elegans kis levelet küldenek e vagy ama pénzes emberhez, melyben igen gyöngéden és teljes udvariassággal fölkérik, sziveskedjék enyi és enyi ezer piasztert erre és erre a helyre elküldeni, mert ha nem, hát megölik, vagy más ehhez hasonló gorombaságot követnek el rajta. Nemrég egy izr. kereskedő kapott ily lekötelező stylusban szerkesztett levelkét, de ő a kecsegtető záradék dacára sem teljesitvén a a szerény kérelmet, az lett a dologból, hogy másnap egyetlen gyermekét elrabolták, s csak 15,000 piaszter elküldése által lett lehetséges annak visszaváltása.

= Raguzából érkezett tudósitás szerint a „Triton“ cs. kir. brigg, a lőporkamra kigyulása által légberepült. A hajó parancsnoka, Barry kapitány a hajó legénységéhez tartozó 9 egyénnel épen szárazon volt, s igy megmenekült. A legénység többi része, 10 sebesült kivételével, elmerült.

= Csillag Rózát mindegyre jobban magasztalják a párisi lapok. A nagy opera mindent elkövet szerződtetése végett, de a müvésznőt, régibb kötelezettségei Bécsbe szólitják vissza.

= Párisból jelentik, hogy a versailles-i csarnokban Humboldt szobra fölállitására megtétettek a készületek.

= Hogy John Bullnak rettenetesen szellemdús, és hallatlan összegekbe kerülő ötletei szoktak lenni, mindnyájan tudjuk. Nincs hát okunk megütődni azon terven sem, melyet most egy kiállhatlanul gazdag lord véghez vitt Southamptonban. Ezen úrnak ugyan is a mi világtörténetünk mithologiai kezdete, ezen valóság és mesekeverék, szálka volt szemében; még tetemesebb szivfájdalmat érzett pedig azon szomorú körülmény fölött, hogy oly homályos tudomással birunk nevezetesen a vizözön előtti állapotokról. Hogy tehát a jövendőbeli nemzedék ne legyen kitéve ily boszantó kellemetlenségeknek, a derék southamphtoni emberbarát egyik angolországi üveghutában 14,000 palackot készittetett, melyek közül minden darab, azonkivül, hogy a legerősebb üveganyagból készült, még különkülön gutta-percha boritékba van húzva. A palackok mindegyikébe dugodt egy „Világtörténet“-et, melyet egyenesen e célból iratott egy londoni történészszel 1000 guineért, s melyben minden meg van irva Noé vizözönétől a legujabb időkig, az az — a Katona-szoborig. Miután mindegyik palack légmentesen bezáratott, az egész készletet egy nagy hajóra rakatta, mely nyomban sietett az északi földsarkhoz, Grönlandba, hol a palackok a jég közé lettek rakva. A derék emberbarát ugyanis arra számit, ha valami rombolás vagy részletes vizözön találná érni e földgolyót, vagy tengelye törnék, stb.; a földsarkok jégtömegei, s e szerint a palackok is kétségkivül belódittatnak a világtengerbe, honnét aztán az utókor kihalászván azokat, teljes tudomást nyerhet a volt világról. Hogy Noe idejében senkinek se támadt ily leleményes gondolata!!

= A chinai pór, ha megakarja tudni, hány óra, hát — órájára tekint? nem, — macskájára! Egy pillanatig a szemébe néz, s tökéletesen tudja, menyi idő van. Tudva van ugyan is, miszerint a macskafajnál a szem látabja (pupilla) a világosságban összehuzódik, a sötétben pedig kiterjed. Minthogy pedig e kiterjedés és összehuzódás fokonként történik, a pór hosszas tanulmányozás után vonalról vonalra tudja, a napnak e vagy ama részében menyire terjedt, vagy vonult össze a látab.

Papirszeletek.

= Olcsó koszt.

Két gentleman a váci-utcán flaniroz.

Egyik gentl. Nemde kedves barátom, hallatlan olcsóság az, ha levest, hust, főzeléket, tésztást, sültet, salátát, meszely bort és kenyeret kap az ember — harminc újkrért?

Másik gentl. Az egekre, mondja meg, hol e mesésen olcsó hely?

Egyik gentl. Üm, magam is fölkeresném, ha tudnám hol van!

= Valamlyik külföldi követkamránál egy képviselőt megkérdeztek választói:

— Miért nem olvashatjuk soha a hirlapokban, hogy ön is beszélt volna valamit?

— Barátim, viszonzá a képviselő, önök ezt nem értik. Nem olvassák-é gyakrabban az ülésekről szóló hirlapi jelentésekben: „általános morgás?“ Nos, ott én is mindig értetődöm.

= A Florencben közelebb elhalt egykori énekes, Tachinardi, anyira rút volt, hogy midőn Romában legelőször föllépett, az egész közönséget kacajra keltè. Azonban készülve látszott lenni ilyesmire, ezért nyugodtan előlépett és mondá:

— Uraim, én azért jöttem ide, hogy hallassam, nem pedig hogy láttassam magamat.

Nemzeti szinház.

* Május 18-kán: „Hamupipőke“ francia ujdonság ismételtetett. Az előadásra ezúttal lankasztólag hatott Priell Kornélia, ki úgy látszik, gyengélkedett. A mü ezúttal is tetszett a közönségnek, mely az előadáson meglehetős számmal jelent meg.

* Május 19-én: „Portici néma,“ Auber operája.

Kis számu közönségecske volt jelen, mint legközelebb a „Kunok“-ban. Ha az operai repertoir élénkebb, változatosabb nem lesz, úgy előre is kétségbeeshetünk a nyári pénztár állapota fölött. Videant consules.

Hirdetések.

16*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minö a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minöségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsötől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Minden irodalom-barát, az **olvasó-kőrök** és könyytárak szives figyelmébe ajánlva! **RÁTH MÓR** kiadásában és bizományában **legujabban** megjelentek, és minden könyvárusnak elküldettek:

Magyarország családai,
cimerekkel és leszármazási táblákkal.
Irta **Nagy Iván.**

V-dik kötet 1. 2. füzet. Frangepán—Ghiczy. Ára 1 frt. 70 kr. u.p. — Az I-sö IV-dik kötet ára 13 fr. u.p. — A 6-ik kötettől kezdve, előfizethetni minden kötetre, postai küldéssel 2 frt. 60 krral u.p.

Adalékok a magyar nemzet
történetéhez a 16-dik században. **Szalay László** által. — Ára 2 frt. 40 kr. u. p.

Beöthy László
válogatott müvei. Kiadja **Beöthy Zsigmond,** 3 kötet a szerző arcképével. Ára 3 frt u. p.

Az egyetem pallosa.
Regény, irta **Abonyi Lajos.** 3 köt. Ára 3 ft. Jeles tünemény irodalmunkban, különösen figyelmessé tesszük reá a közönséget.

A multak emlékei.
Irta **Vas Gereben.** 2 kötet. Ára 2 frt. u. p.

Történeti beszélyek.
Irta **Vértesi Arnold.** 2 k. Ára 1 ft. 50 kr.u.p.

Köny és mosoly.
Beszély gyüjtemény. Irta **Almásy Tihamér.** 2 kötet. Ára 2 frt. u. p.

TÖRTÉNETI KÉPEK,
(históriai novellák.) Irta **Tóth Ferencz.** Ára 1 frt. 20 kr. u.p.

☛ Ezeken kivül könyvkereskedésemben minden bár ki által, és bár hol hirdetett, és bár mily nyelvü munka azonnal megszerezhető.

Nagyobb megrendelések különös kedvezmények mellett eszközöltetnek.

Szives megrendelések a vidékről gyorsan és nagy figyelemmel helyesittetnek.

Ráth Mór

(1) Pesten, a „Vastuskóhoz".

Pesten, a lipótvárosi „sz. Istvánhoz" cimzett gyógytárban, Józseftéren 10. szám alatt.

következő nevezetes szerek kaphatók:

1. Kinai hajfestő-szer.

Egy adag ára 2 frt. 50 kr. ujpénz.

Ezzel a szemöldöket, szakált és hajat a leghirtelenebb szőkétől és sötét szőkétől kezdve barnára és feketére, állandóan megfesthetni, tetszés szerinti szinezetet adni a hajnak teljesen hatalmunkban áll, ezen festvény használata mellett a haj minden fésülésnél sötétebb lesz. A szer semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz. Az általa előhozott eredmény meglepően szép. A festőszer, papirtok nélküli üvegedényből áll, használási utasittással ellátva, ezzel együtt van bepecsételve, mi figyelembe veendő. A szép szinek, mik ezen szer által előhozatnak, minden eddig ismert szineket fölülmulnak.

2. Bajusz- és szakálnövesztő-pomade.

Adagja 2 frt. 80 kr. ujpénz.

Ezen pomadeból reggel, naponta egyszer, két borsószem nagyságú, az illető helyekre gyöngén bedörzsölendő. A szer oly hatásos, hogy 16 éves fiatal embereknél is teljes erős szakált növesztett már hat hónap alatt. (Biztos hatásáról a gyár kezeskedik.)

3. Lilionese,

kezeskedés mellett, hogy hatása 14 nap alatt tapasztalható. Hatása: a bört a szeplőtől, foltoktól, pörsenésektől, száraz és nedves börzuzmóktól, viszszamaradt himlőfoltoktól, az orrot vörösségétől teljesen megszabaditja, nem különben a sárga börszinnek gyöngéd fehér szint, s fiatal frisseséget kölcsönöz. — **Egy üveg ára 3 forint ujpénz.** (**Fél adag ára 1 forint 80 kr. ujpénz**; ez utóbbi azonban nem lévén mindig kielégitő, kezesség érette nem vállaltatik.)

4. Keleti szörvesztő-szer.

Egy üveg ára 2 frt. 50. kr. ujpénz.

Ezen szer a szőrök olyatén helyekről eltávolitására szolgál, hol azt az ember nem örömest szokta türni, 15 perc alatt, minden fájdalom és ártalom nélkül megtisztul ezen szer által a bör. A bajusz, a férfi disze, a szépnemnél diszitésül nem szolgál; ennek, nem különben a fölötte összenőtt szemöldök szőreinek, s avagy elől a homlokon, vagy oldalt az arcon mélyen erősen benőtt haj kiirtására nincs nálánál biztosabb szer. (Hatásáról a gyár kezeskedik, ellenesetben árát visszafizetvén.)

☛ Vidékrei küldetésnél pakolásért 50 ujkrral több. Különben nem küldetik. 2—3

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **61.** **Kedd, május 24-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozat sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Sok vármegye...

(Február, 1859.)

Sok vármegye nyújtózkodik
Jobb partján a Dunának:
De szépségben nincsen párja
Anyi közt is — Zalának!

Szép Zalában sok leány van,
Lelhet kiki magának:
De szépségben nincsen párja
Az én kedves babámnak!

Félre vágom a kalapom, —
Jaj be gyöngy az életem!
Túl a Dunán legszebb megye
Legszebb lányát szeretem!

Oh de mért is vagyok tőle
Mostanság oly messzire!..
E távollét van szivemnek
Véghetetlen terhire! —

Hullámozik a Balaton,
Nagy mormolva, javába:
Mintha mélyen gondolkodnék
Tépelődnék magába....

El-elkémlel a Badacson
A távol kék ködébe:
Tán valakit látni vágy a
Láthatlan táv ölébe?!

— Én felőlem gondolkozik
A hullámos Balaton;
Engem kémlel, engem óhajt
A jó öreg Badacson.

Ámde nem csak ők kettecskén
Töprenkednek énvelem:
Badacsonnál — Balatonnál
Jobban vár a szerelem!

Várj galambom; várj csak... várj csak,
Én meg itten tervezek...
Mig majd egyszer átölellek —
Megcsókollak — ott leszek!..

Jőjjön el csak, jőjjön el csak
A tavasz, majd akkoron:
Együtt tépünk virágokat
A csobánci várromon! —

Thali Kálmán

AZ ARANYGYAPJU.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

I.

Három fiatal ember amerikai kényelemmel helyezkedett el (azt nem mondhatni, hogy ültek, azt sem, hogy feküdtek) nehány bútordarabon, úgy mint: egy pamlagon, egy asztalon, s két széken.

Hogy mily szinüek voltak az emlitett pamlag, asztal és székek, gondolom, nem tesz a dologhoz semmit; mint szintén, gondolom, az sem tesz a dologhoz semmit, mily szinü volt emlitett fiatal embereknek haja, szeme, kabátja és nyakkendője. Méltóztassék minden olvasónak saját fantáziája szerint képzelni azt a három fiatal embert, s azt a négy bútordarabot.

Kettő a fiatal emberek közöl rettenetesen füstölt (nem carvaja! szivart), a harmadik ásitozott. Nem lehet tudni bizonyosan: azért ásitott-é ez az úr, mert nem szivarozott; vagy a másik kettő azért nem ásitott, mert szivarozással volt elfoglalva?

Anyi bizonyos, hogy mindhárman oly állapotban voltak, mikor az embernek, a ki gentleman, nagy kedve volna puskaporral fölvettetni ezt a rosz világot, mely az embernek, a gentlemannek nem ad százezer forintot.

E valóban szomorú állapotban az ember, a ki gentleman, misanthrop lesz, blazirt lesz. Nem tetszik neki semmi.

Nem tetszik a sör, mert olcsó, — a pezsgő, mert drága; nem tetszenek a szabókontók, mert nem alhatik miattok az ember, — a könyvek, mert elalszik mellettök az ember; nem tetszik Pest, mert az unalmas kis falu Párishoz képest, és nem tetszik Páris, mert oda nem mehetnek.

Miért is él az ember e világon, ha nem látta el őt az isteni gondviselés föltétlen hatalommal a szabók fölött, ha nem mehet mindennap szinházba, circusba, — ha dolgozni kénytelen, mintha nem is gentlemannek, hanem valami napszámosnak született volna? Csak legalább az a vigasztalása lenne az embernek, hogy bezárathatná hitelezőit, kik őt akarják bezáratni.

Ilyenféle gondolatokba merült mind a három fiatal ember csekély változtatással, mit én nem tartok szükségesnek külön-külön följegyezni.

Ekkor a szomszéd szobában zongora szólalt meg; halkan, lágyan áthallattszott a „La priére d'une vierge“ szép melodiája.

Egy szüz imája! Oh, ifjak, nem értitek, nem érzitek a büvösbájos hangok varázshatalmát?! Nem ragadja el lelketeket túlvilági üdvözönében egy szüz imája, az ártatlan szív epedő sóhaja, mely a háromszáz forintos zongoráról az égbe száll? Ti kőszivüek, ti fásult keblü lények, ti... ti nem tudom micsodák!...

Ime, tisztelt közönség, megpróbáltam egyszer én is eltérni száraz elbeszélő modoromtól, s mondani ékes phrasisokat. Ne kivánják önök, hogy tovább folytassam; félek, hogy majd plagiummal fog vádolni a „vonzó modorú keleti beszélyek“ szerzője.

E kis eltérés után, melyet, tessék elhinni, nem maliciából irt ide beszélyiró, visszafordulhatunk fiatal embereinkhez, kiket a büvösbájos hangok varázshatalma ép oly kevéssé ragadott el, mintha azt hallgatták volna, hogy vágják a fát.

Jó hosszú ideig (hány percig? nem tudjuk megmondani, mert az a luxuscikk, melyet órának neveznek, nem volt a szobában) maradtak igy érzéketlen; egyszerre azon fiatal úr, ki eddig ásitozott, ingerülten fölugrott (Valószinüleg megúnta az ásitást.)

— Hát nem vagyok én a legszerencsétlenebb ember ezen a világon? Mikor nem háborgat valami vérszopó hitelező, itt ez a verkli, vagy klavir, vagy micsoda nem hagy nyugodni hajnaltól napestig. (Jó, hogy ez udvariatlan beszéd nem hallatszott át a szomszéd szobába, mert tekintetes Kis Antalné asszonyság bizonyosan tudtára adta volna az úrfinak, hogy az nem verkli, vagy klavir, vagy micsoda, hanem háromszáz forintos zongora a Berekszászi raktárából.)

A legszerencsétlenebb ember ezen a világon nyakkendőjének fölbomlott csokrát igazitotta meg, aztán próbált ásitani, de nem tudott.

— Ugyan ne ábrándozz, Aladár, szólt a másik ifjú; mintha te volnál a legszerencsétlenebb. Köszönd meg, hogy ingyen zenét hallasz. És végre ki kényszerit az itt maradásra?

— Ki kényszerit? viszonzá vállvonitva Aladár. Az, hogy két hónapi szállásbérrel adós vagyok. De ha máshová megyek is lakni, ki biztosit, hogy mellettem, fölöttem, alattam, nem kezdik-é rá a bombardont, orgonát, nagy dobot? Nincs most elterjedtebb ragályos betegség a zeneművészetnél. (Aladár nem szenvedett ebben a ragályos betegségben.)

— Meglehet, szólt amaz s úgy tett, mintha versenyezni akarna Aladárral a vállvonitásban. Hanem, á propos, a szállásbéredre adok neked jó tanácsot.

— Képzelem.

— Nem igen képzeled. Vedd el Kis Antal uramnak a leányát, s aztán nem kell szállást fizetned.

Ez ötletre a fiatal urak hangosan kacagtak, de beszélyiró azt hiszi, nagy munkájokba kerülhetett az a kacagás, oly furcsa képet csináltak hozzá.

Azután elkezdett beszélni Aladár, hogy ő nem bánja, ő nőül veszi akárki leányát, a ki neki kétezer forintot ad rögtön kezébe; s végül elmondotta a refraint, hogy ő a legszerencsétlenebb ember ezen a világon.

— Megint te vagy legszerencsétlenebb? szólt azon ifjú, ki a jó tanácsot adta. Mi a te szerencsétlenséged az enyémhez képest? Pénzed nincs? Az nekem sincs. Adósságod van? Van nekem is csak anyi, vagy talán több. De van tisztességes neved: Eszéki Aladár; hanem nekem, nekem!...

Itt elhallgatott, s fölvévén az asztalról egy kést s egy gyufatartót, elkezdette egyenként a gyufáknak fejeit levagdalni. Mig igy kicsiben a hóhérmesterséget gyakorolta, ismét megszólalt:

— Lehet nagyobb szerencsétlenség a világon, mint ha valakit Fábiánnak hínak? És még Karika Fábiánnak! Hogy lehet embernek ilyen nevet adni? Ez nagyobb kegyetlenség, mintha lábát vagy kezét vágnák el.

(Beszélyiró nem kétkedik, hogy tisztelt olvasói őszintén sajnálkoznak szegény ifjún, kin az emberek azt a kegyetlenséget követték el, hogy Fábiánnak keresztelték.)

Még háromszor, négyszer ismételte az ifjú, hogy ez rettenetes, irtózatos kegyetlenség, barbárság, vandalizmus. Addig beszélt, mig az utósó szál gyufának is le nem vágta fejét; akkor elhallgatott.

Most a harmadik fiatalember fogta föl a szót.

— Aladár, hát komoly szándékod megházasodni?

— A legkomolyabb, felelt Aladár; csak egy nőt kapjak, ki nekem holnap rögtön kétezer forintot ad kezembe. Érted, Kálmán? Miattam lehet rút, öreg, csak pénze legyen.

Kálmán erre helybenhagyólag bólintott fejével, s rövid szünet múlva igy szólt:

— Tudok én neked ajánlani száztizezer forintos nőt.

E gyöngéd baráti szavak mélyen hatottak a különben blazirt Eszéki Aladárra. Innen látható, hogy nem volt egészen érzéketlen, fásult szivű.

Sőt e pillanatban szokatlan rokonszenvet és vonzalmat érzett azon kedves hölgy iránt, ki száztizezer forintnak volt úrnője. Csak a fölött aggódott, vajjon a kedves hölgy fog-é hasonló rokonszenvet és vonzalmat érezni?

— Remélhetek? szólt kétkedve.

De Kálmán határozottan erősitette, hogy remélhet, hihet — s ha épen úgy tetszik, szerethet is.

— De hát hol lakik az az angyal? szólt Aladár.

Kálmán ajkain bágyadt mosoly tünt föl.

— No, én még eleven angyalt nem láttam, csak pingálva; hanem anyit mégis mondhatok, hogy a kérdéses nő legkevésbé sem hasonlit angyalhoz.

Aladár nem sokat gondolt vele, akármihez hasonlit is, csak azt ismétlé:

— Hol lakik?

— Messze, viszonzá Kálmán; de hiszen te bizonyosan tudod, mily messze mentek az argonauták az aranygyapjúért.

Az igaz, hogy olvasott Aladár arról, mily messze mentek az argonauták az aranygyapjúért, de szivéből óhajtotta, hogy neki ne kelljen oly nagy utat tenni; azonban ha már anyi utánajárásába kerül, találjon is valamit, bár az aranygyapjas báránynál kisebb állatot, például: aranylibát.

Kálmán, a jóbarát, e közben folytatá:

— Én majd elkisérlek, s bemutatlak, ha történetesen akkorig az adósok börtönébe nem jutok. Biztositlak, hogy a derék hölgy el lesz bájolva fekete bajuszodtól, elragadtatva szerelmes verseidtől; — nagyon érzékeny szivü. Igazán sajnálom, hogy én magam nem lehetek szerencsés nőül venni; hanem az én kedves uramatyám rögtön kitagadna, elátkozna, halálra itéltetne. Irtózatos, a milyen előitéletekkel van tele az én kedves uramatyám.

És most végetlen panaszokra fakadt Kálmán úrfi, hogy ő a legszerencsétlenebb ember ezen a világon; hogy neki az ő kedves uraatyja minden két hétben küld egy levelet, nagy foliot, tele irva bölcs tanácsokkal, s még bölcsebb dorgálásokkal. Ugyancsak egy nagy foliot küld a kedves mama, ugyananyit a kedves tante, ugyananyit kedves húga; ezekben nincs bölcs tanács, hanem vannak ennél is veszedelmesebb dolgok, megbizások: hogy vegyen cipőt, keztyüt, csipkét, szappant, virágot, napernyőt.

Miután ily módon bebizonyitotta mind a három fiatal ember, hogy ők legszerencsétlenebbek e világon, s hogy elégséges okuk van misanthropoknak, életuntaknak, világgyülölőknek lenni, vették kalapjaikat, s az újtéri sétányra mentek fagylaltozni.

II.

Eszéki Aladár késő éjjel ment haza, s még akkor sem feküdt le; kinyitotta az ablaktáblákat, leült, s mereven nézett a sötét éjbe. (Beszélyiró kezd kételkedni, hogy Aladár valóban blazirt lett volna.)

Semmi sem rontja jobban a szemet, mint ha az ember majd a sötét éjszakába, majd egyik másik lámpa világába bámul, ezt jegyezzék meg, tisztelt olvasóim; és az embernek legjobban kell vigyázni szemére, ezt is jegyezzék meg. Mi következik ebből?

Az, hogy Aladár oktalanúl cselekedett; úgy van — nagyon oktalanúl.

És még a nyitott ablakhoz ül, hevülten, fedetlen fővel, még nyakkendőjét is leoldja; kétségtelen, hogy rheumát kap.

De bánja is ő, mikor csak az aranygyapjas bárányról gondolkozik, kinek száztizezer forintja van.

Anyi tenger pénzzel el lehet menni Párisba, Velencébe, Nápolyba; talán még a holdvilágba is?

Száztizezer forint! Abból aztán gentleman lesz igazán Aladár; elköltegyvenezer forintot egy év alatt. (Azt nem számitgatta, hány évig tart igy a pénz; nem azért lesz gazdag ember, hogy számitgasson.)

Mi a szerelmet illeti, adna szivesen szerelmet az aranygyapjas báránynak, de oly blazirt lélek nem tud már szeretni; hanem ha az aranygyapjas bárány szerelmes akar lenni, miatta lehet.

Úgy tetszett Aladárnak, mintha ez az élet mégsem volna oly igen rút, oly megvetésre, gyülöletre méltó, mint azt ő egy pár költeményben megénekelte önmagának halhatatlanitására s a közönségnek gyönyörködtetésére.

E költeményekről avatatlan emberek azt hitték, hogy a költői kedély heves kitörései; Aladár maga megvallotta, hogy unalomból irta.

Unalomból festett is s unalomból elajándékozgatta képeit, ne legyen ott lomnak szobájában, mit most nagyon sajnált; jó volna eladni útravalónak.

De hol is vegyen útravalót? Miből állitsa ki fényesebben garderobeját? Egyedül áll a világon, vagyontalan. Atyjától nem örökölt egyebet, mint másfélezer forintot s finom úri nevelést, mely megtanitotta a munkától iszonyodni.

Azt hiszi talán valaki, hogy ez Aladár hibája? Nem; a sors hibája, mely Aladárt gentlemannek teremtette.

Végre is azonban Aladár gentleman létére kénytelen lett volna dolgozni, vagy (a mi gentlemanhez méltóbb) golyót röpitni át fején. Ily állapotban volt, midőn az aranygyapjas bárányt felfödözte. E felfödözés után (melynek, reá nézve több gyakorlati haszna lehet, mint a nyomda, Amerika vagy a gőzgépek felfödözésének) szeretett volna futni, repülni a boldogság földére, hol az aranygyapjas bárány él, s ime leköti a pénztelenség. Itt kell neki tespedni, hervadni, bajdosni a hitelezők elől, fizetni holnap Kis Antal uramnak a szállásbért, s hallgatni Kis Antal uram leányának zongorázását. (Folyt. köv.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

A menyire erőm engedé, iparkodtam, s éjjel nappal dolgozám, de ezen meg nem szokott erőködés fogyasztá egészségemet, megbetegedém, s a szegények kórházába vittek.

— Istenem! istenem!

— Itt sok ideig maradtam; legtöbbet szenvedtem ama bizalmasság által, melylyel durva és sokszor gonosztevő koldusok megtiszteltek.

Azon különbség, melyet közöttünk a nevelés tőn, utálatosnak tüntette föl e közeledést, s minthogy ezt el nem kerülhettem, és ellenszenvemet élénken mutatám, a legroszabb bánásmódban részesittettem... Magam, elhagyatott és gyönge valék, sorsomat tehát türnöm kelletett...

— Tehát az emberi fájdalmak egyikét sem kerülé el! — mondá Janka, könytelt szemeit Hermanra szegezvén.

— Még sem estem e miatt kétségbe! azon számtalan dolgozat, melyet két év alatt a tanárnál készitettem, bevégzé nevelésemet, és ismereteimet bővité. Arra számoltam, hogy munka által föntarthatom magam. Midőn, mint minden segélyforrást nélkülöző, előbbi tudósomhoz mentem, kinél már akkor más titkár dolgozott, ekkor ismerém meg a nyomort, az éhséget, — ama rettentő kebelharcot, midőn a szükség kényszerit, hogy kezünket kinyujtsuk, — a szemérem pedig ezt viszszatartja.

— Oh istenem! még ez is!

— Minthogy a koldulásra el nem határozhatám magam, a legsötétebb eszmék zsákmánya valék, midőn a véletlen úgy hozá, hogy ama nagylelkü tiszteletesnek egy barátjával találkozám. Pártfogása által a császári irodában alkalmaztatám, s igy gondtalanul élhettem.

Üres időmet ismereteim bővitésére használtam föl — hanem e közben uj csapás ért.

A tiszteletes, ki fölnevelt, meghalt, és családját nyomorban hagyá hátra, mert két fia, ámbár nálam öregebbek és már férfiak valának, nem birtak oly képességgel, hogy munkájok után élhessenek.

Az egyik tehát katona lőn, a másik beteges volt. Ezt tehát anyjával együtt szegényes lakásomba fogadám.

Órákat adék, és azért ama gyönyörben részesültem, hogy jóltevőm családját megmenthetém a nyomortól.

— Ezen család pedig igen kegytelen volt ön irányomban.

— Csak azért emlékezém erre, hogy tetteimben több gyöngédséget tanúsithassak. Kétségbe esném, ha e boldogtalanok azt hinnék, hogy előnyös helyzetemet arra használom föl, hogy őket a multért bánatra birjam.

— És e munkás, rideg életben, minők valának szórakozásai? Mert mulatságokról nem beszélhetek!

— Ha üres időm volt, kimenék a szabad mezőre sétálni, hanem e séták igen gyéren fordultak elő. Télen hazám és kegyedek költőit olvasám, sorsom fölött nem panaszkodhatom; az rideg, lealázó volt ugyan, hanem békés, megelégedett is, és szinte büszke valék hogy gyönge idegzetem mellett mégis két személyt tarthaték el.

Élénk hálájok legnagyobb jutalmam volt, mert mind az özvegy, mind a fiú megismerték elkövetett hibáikat, és fáradságomért ezzel gazdagon megjutalmazának. Egyedüli búm volt, hogy a jó prédikátor talán irántami rosz véleményében halt meg.

— És mi zavará e csöndes és megelégedett éltet?

— Egy átkos baleset, melyre csupán azért haragszom, mert a nálam élő két szegény személyre siralmas behatással volt, kiknek egyedüli támaszok én valék.

— Nem bonyolódott ön akkor ama titkos társaságba?

— Igen, kegyelmes asszonyom! Hanem ha bánom is ama balesetet, mely a szabadság zászlói alá sodort, azt csak azért történik, mert rosz sorsra juttatám jóltevőm családját, különben meggyőződésemre mindig büszke leszek, a mely határzatomat irányzá, — kiáltá föl Herman, mialatt arca kipirult, és szemeiben a lelkesültség tüze lobogott. — Oh ha tudná! kegyes asszonyom! mily nemes, mily szent harcot üzentünk mi a zsarnokságnak! az önzésnek!

Némethont megakartuk a francia beavatkozástól szabaditani, és fölvirágoztatni ama jóllétet, melynek magvait a halhatatlan forradalom veté el. Mi a helyett, hogy Franciahonnal hosszas véres harcot folytassunk, azt fölakartuk ébreszteni a despotismus ama szemvesztegető átkos álmából, melyben még most is szunyadozik.

— Csitt! Nézzen körül! — kiáltá a félelem és csodálkozás által megragadva a hercegnő, midőn Hermantól oly veszélyes elveket, ily nyilt hymnusok által halla istenitetni.

De Herman tetteté, mintha nem hallaná e szavakat, és lelkesült hangon folytatá:

— Mi nem akartunk sem zsarnokságot, sem az erőszak és kegyetlenség úrkodását, hanem békességet, szent jóllétet és bölcs szabadságot, a gazdagok birjanak kevesebbet a fölöslegesnél, a szegények többet az elkerülhetlen szükségesnél.

Azt akartuk, hogy nálunk tettei után becsültessék az ember, — s hogy szünjenek meg a születés igazságtalan szabadalmai, s hogy önöknél, a 89-iki emancipatió dicsteljes küzdőinek megegyeztével, ne állitassék föl uj alakban a hübéruralom.

Hanem bocsánat! — folytatá mérsékelt hangon, s oly szendeséggel, mely szeretetreméltóan ellenkezett az előbbi fölhevüléssel — bocsánat, kegyelmes asszonyom! Kegyedet bizonyosan sértik e szavak. Hálátlanság tőlem, ezeket jelenlétében harsogtatni. Franciahonban vagyok, s öntől nagylelkűen fölfogadtatám —

— Nem tudja — felelt élénken Janka — hogy nem tekintve születésemet, s az udvarnáli állásomat, az áldozatok pártján vagyok a hóhérok ellen, azokén, kik szenvednek, azok ellen, kik élveznek, azokén, kik szereznek, azok ellen, kik bitorolnak? Nem tudja végre — folytatá elpirulva, mintha vallomást tenne — hogy véleményében osztozom? Hogy lelki küzdelmeit szintén szenvedem? Szegény árva —

Ez utóbbi szavakat édes olvadékony hangon mondá a braccianói hercegnő, bájos kezét Hermannak nyujtván, ki már azon fokon állt, hogy lábaihoz leboruljon — hanem egy legyőzhetlen szerénység látszott őt visszatartani, elpirult, szemeit a földre veté, s épen oly zavarteljes megindulással elengedé a hercegnő kezét, mely pár pillanatig az övében nyugodott.

S azután lassú hangon szólt, miután pár percig hallgatott, mintha keblének viharait győzte volna le:

— Bocsánat — kegyelmes asszonyom — hogy oly rögtön eltávozom, — de egy szédülés — bűvarázs.

És rögtön elhagyá a boudoirt.

VII.

Butler Vilma.

Boisseauw Anacharsis elfogadá Raoul ajánlatát. Ő ennek de la Victoire utcai kis hôteljében lakott, mig egy oly házat nem vesz, mely kivánalmainak megfelel.

Egy éjjel komornyika által ébresztetett föl, ki tudtára adá, hogy épen most jön Bécsből futár, ki az ezredestől egy igen fontos levelet hoz. A futár az ezredestől azon parancsot vevé, hogy siessen a menyire lehet, s hogy magát azonnal jelentse be Boisseauw úrnál, bármely órában érkezik meg.

— A ma . . . a! — kiáltá föl Anacharsis, szemeit dörzsölvén — hány óra van most?

— Kettő —

— És hol a futár?

— Az étteremben, hol Glapisson már a kandallóban tüzet gyújtott, hogy magát a jött fölmelegitse. Záporként szakad az eső.

— Ez nyugtalanit; mi baleset érhette Raoult? — és otthonkáját fölvevé.

Az étteremben találá a futárt, az égő kandalló előtt állván Glapisson társaságában, ki hatalmasan töltögeté a billikomokat.

A sár, mely a jött ruháját bemocskolá, nyiltan mutatá a kiállott viszontagságokat, melyeket a derült bátor arc hiába igyekezett tetetni.

Midőn Boisseaut látta belépni, a billikomot, melyet épen ajkaihoz vitt, a kandalló párkányára helyezte, s a belépőt üdvözölve átadá Raoul levelét.

— Reménylem, hogy ezredes úr nem beteg? — kérdezé Boisseau.

— Hála az égnek! — az ezredes úr külsőleg jól érzi magát! —

*

Hanem azt parancsolá nekem, hogy sietve siessek, habár tiz ló szakad is meg alattam, itt két órát pihenhetek, s ha feleletet kapok, azzal rögtön induljak vissza!

— Kemény parancs! — felelt Boisseau, a levelet feltörvén.

— Oh ez semmi! Egyszer minden pihenés nélkül Lipcséből Cadixba lovagoltam, hogy pedig az ember a spanyol postillont siettesse, az emberekre úgy kell használni az ostort, mint az állatokra. — Három ostort rontottam el — az ostornyéllel együtt —

— Ledoux atya is úgy tőn, a bátrak legbátrabbika, midőn nem kaptunk eleséget, azon ürügy alatt, hogy — elfogyott; a benlakókkal mohot etetett, hogy megtanitsa őket, miként máskor gondoskodjanak eleségről.

Ezen mulattató párbeszéd alatt olvasá Boisseau az ezredes következő sorait, melyeket nagy sietségében irt:

Gyanúm igen alapos volt. Forster Herman egy semmirekellő, neki Párist azonnal el kell hagyni, hanem minden lárma, zaj nélkül. Ő ezzel nem fog késni, ha tapasztalja, hogy tervei fölfedeztettek, hogy neki megmutassad, miszerint minden tervét tudom, csak e szót mondd ki előtte: B u t l e r V i l m a.

Párisból távozzék azonnal Bayonnebe; ott ujabb parancsot veend. Minthogy a késedelem minden perce veszteljes lehetne, barátságodra számolok, és kérve kérlek, hogy azonnal, a nap vagy éj bármely órájában kapjad e levelemet, Hermanhoz siess.

Ha nincs pénze, adj neki, hanem útazzék el rögtön.

Ajtóőrömnek fia — egy derék és bátor férfiú, kisérje őt Bayonnebe és figyeljen lépteire.

Ha pedig Forster — mi nagyon lehetséges — nem akarna elútazni, juttasd ez ide bekulcsolt leveleim egyikét Montlaur hercegnőnek, a másikat magának a császárnak.

Nincs időm, hogy elmondjam mily csodás véletlen jutattá e mély titkokat tudtomra, mert egész erőmből azon vagyok, hogy azt, k i t t e i s m e r s z, megmentsek e pokoli tervektől.

Futáromat küld vissza, ha Forster elutazott, hogy e dologról bizonyos legyek. — Egy fontos dolgot elfeledtem: Egy igen veszedelmes, H e r b i n P é t e r nevű egyénnek kell Hermant látogatnia...

Azon esetre, ha Forster nem hagyja el Párist, parancsold Glapissonnak, hogy beretválja le bajszát és őrködjék Herman házánál, mely a du Fauburg du Roule nevű utca 56-ik sz. alatt van, adjon számot az ott ki- és bejárkáló személyekről, és őrködjék különösen Herbin léptei fölött.

Ha e két gonosztevő megtudja, hogy terve felfödöztetett, nagyon könnyen valamely veszélyes tettre határozhatná el magát azon eredmény előtt, melyet a császárhoz cimzett levelemtől várok; tehát kettőztesse meg Glapisson figyelmét, ha e két gonosztevő, mint éhes holló, a B*** hôtel körül kering.

Ezen Herbin Péter körülbelül 60 éves és sántit. Felső ajkán mély forradás látszik... Azt hiszem, hogy álmodom, ha azon dolgokra gondolok, melyek velem történtek... Eszméim e zűrzavarban eltévesztik az üdvadó irányt... Ha nem volna oly fontos ügyem, azonnal Párisba távoznám, de a császár igen fontos ügyet bizott rám, s e bizalomnak meg akarok felelni... Tán öt-hat nap múlva honn vagyok.

Isten veled — drága Anacharsisom!... isten veled! — Ne felejts... ne hanyagolj el semmit. — Azon személy jóléte forog fön, kit a világon leginkább tisztelek... szeretek...

Futárom egy ügyes és rettenthetlen férfiú, ha nem küldöd őt azonnal vissza, használhatod, benne és Glapissonban föltétlenül bizhatol, ők neked úgy engedelmeskednek, mint nekem...!

Miután Boisseauw e levelet kétszer is elolvasá, a császárhoz és a hercegnőhez irt leveleket félretevén, igy szólt a futárhoz:

— Mig uj parancsot nem adok, nem fog elutazni, — feküdjék le. — Ön pedig Glapisson az ezredes parancsára...

E szóra „glédába“ állt a jó katona, és kezébe vevé prémes sapkáját.

— Talán majd levágja bajszát, hogy egy öreg bicegő gonosztevőre jobban figyelhessen, s hogy tőle észre ne vétessék, kinek igen rosz tervei vannak.

— Ezredesem ellen?!

— Nem Glapisson, hanem barátai ellen, mi egyre megy, majd később mindent megmagyarázok.

— Elég, uram! ámbár igen keserves e z t levágni — itt sóhajtva megfogá bajszát — mely Olasz- Egypt- Spanyol- és Némethonban hű kisérőm volt. — Hanem ha ezredes úr akarja — majd meglátjuk...

Boisseauw komornyikához fordult és parancsolá, hogy az öltözékére szükségeseket készitse el.

— Ön ki akar menni? kérdé csodálkozva József.

— Minden bizonnyal, és kegyed meg fogja az ajtóőrnek mondani, hogy hozzon rögtön bérkocsit. — A frascati kapunál egész éjen át találhatók bérkocsik.

Fél óra múlva Boisseauw, köpenybe gondosan burkolódzva, egy bérkocsiba veté magát, mely a Faubourg du Roule nevű utcába hajtott.

Anacharsis örült, hogy Raoulnak hasznos lehet. Azok után, melyeket a braccianói hercegnőről elutazta előtt mondott, ez iránt legélénkebb részvétet érzett.

Ezenkivül büszke is volt ily kellemetlen és kissé kényes dologra, azon előnyöket is megfontolá, melyeket a hercegnő érdekében tett ily szolgálat eredményezhet.

Az éj zavaros és sötét volt — záporban szakadt az eső.

A bérkocsi az akkoriban kevéssé lakott du Faubourg du Roule 56-ik házánál állt meg.

Boisseau a hintó ablakán kihajolt, és nyomorú külsejű házat látott maga előtt. Mindkét felől hosszú kőfal terjedt, mely bizonyosan kerteket ölelt; szemközt szabad, müveletlen mezők feküdtek.

— Hm! — gondolá magában Boisseau — ez épen úgy néz ki, mint a „latrok barlang“ja, ez egy ily gonosztevő méltó lakása — kocsis! zörgess!

— De hol, polgár? — Ez egy közönséges házkapú, se kilincse, se csöngetyüje.

— Úgy üsd kézzel lábbal!

— Ah! tehát orvost vagy ilyesmit kell itt fölkelteni?

— Zörgess csak — 100 soust kapsz e menetért, ha hamar nyitnak — mert a hideg nagyon pogány!

— — — — — — — — — — — — —

Herman gyöngéden aludt, és az ajtó kocogás által azonnal fölébresztetett.

Öntudatlan félelem kapá meg — hallgatódzott.

Mint egy ösztöni kézmozdulattal vánkosa alól egy tőrt húzott ki, és dobogó szivvel várta a kocogást, azt hivén, hogy csalódott.

Ujabb kocogás.

Remegve törlé homlokáról a hideg veritéket, s nem tudá, mihez fogjon?

Végre nyugalmat erőszakolva érchangon kérdé:

— Ki az? Mit akarnak?

— Egy úrnak igen fontos közlendői vannak!

— Boisseau Anacharsis vagyok! igen sietős megbizást kell önnel közlenem!

Kissé nyugodtabban letevé a tőrt, gyertyát gyújtott, és kérve Anacharsist, hogy várna kissé, felöltözködék; később — szivében mégis remegve — megnyitá az ajtót.

Boisseau arcán nyiltan ki vala fejezve a félelem, vakmerőség és kiváncsiság.

Pár pillanatig hallgatott, Herman fiatal szépsége, valamint szomorú nyilt arca lebüvölé őt.

Nem hihette, hogy oly átkos jellemet rejthet ily mélabús, bájos arc.

Pórul járt diplomatikai kisérete dacára, ez elhatározó pillanatban igen zavartnak érzé magát, sehogy sem tudá látogatása okát elkezdeni.

Sok hm! hm-et ejtett ki, és a lehető leglassabban tevé le köpenyét.

Herman, kit e hallgatás meglepett, szelid zengzetű hangon szólt:

— Tudhatom uram, kihez van szerencsém, és mily oknak köszönhetek ily órakori látogatást?

— Semmi sem igazságosabb — semmi sem igazságosabb, uram! — felelt Boisseau kissé reszkesztő hangon, mert tekintete a törre esett, melyet Herman sietségében csak félig rejtett el, és most az árnyékban különös sugártörésben ragyogott.

— Oly ember, ki törrel alszik, — okoskodék magában Anacharsis — mindenre képes! Raoulnak igaza van, minden szelidsége mellett tigris. Az ajtóőr, kinek különben gyanús arca van, visszament, és

magunkra hagyott; e ház magányosan fekszik és sötét külsejű. Magam vagyok, és e dolog tán olyan lesz, mint midőn a guerilláknál voltam. Igazán azt hiszem, hogy az a balga sors mindig Boitot-nak tekint!

De e benső okoskodmányok nem elégiték ki Herman kíváncsiságát.

— Látogatási okát szeretném tudni, — szólt türelmetlenkedve. Uram! — három óra van most — nincs szerencsém önt ismerni — és minden bizonynyal fontos ok.

— Bizonyára igen fontos, kedves uram, különben nem vettem volna szabadalmat, önt ily korán fölkelteni.

— Uram! beszéljen — én hallgatok.

Boisseau zavara ujra elkezdődött. Hogy kezdje e terhes párbeszédet? Utójára összeszedé erejét, és különös, rejtelmes atyai hangon szóit Hermanhoz:

— Fiatal ember! ismeretlen pártfogók küldenek önhöz — sorsa meginditotta őket; ők sok jót akarnak tanúsitni. Hanem a körülmények olyanok, hogy itt nem részesülhet egész kegyökben, ha tehát ezt megakarja nyerni — Párisból el kell önnek távoznia.

— Nincs szerencsém egy kukot sem érteni azokból, melyeket ön mond uram! — felelt hidegen Herman, oly sötét tekintetet vetvén Boisseaura, mely attól nem igen kedves események hirnökéül fogadtatott.

Mégis oly bizalmat, mely épen nem volt sajátja, tettetett és folytatá:

— Pedig kedves úr, úgy tetszik, mintha nyiltan beszélnék. Ismeretlen pártfogók igen örülnének önt Párisból távol tudva, mint oly helyről, mely fiatal embereknek mindig veszélyes, és vagyonnal meg nem áldott egyéneknek kevés bájt nyujthat.

Pártfogói ön érdekében tanácsolják, fontolja meg, ön érdekében, hogy hagyja el a fővárost, útazzék délre — a lég igen egészséges — a táj festői, — útazzék pl. Bayonnebe, ezt pártfogói igen ajánlják. Mert — tevé rejtelmes hangon hozzá — mert a legélénkebb részvét tanújeleit veendi azoktól, oly részvétét, melyen csodálkozni fog, és a mely csodálatos is.

— Uram! — felelt hosszú hallgatás után Herman — ön jó társaságból valónak látszik, tehát nem hihetem, hogy három órakor egy kis tréfa kedvcért fárad hozzám — ön bizonynyal téved.

— Ah! épen nem, kedves uram, ön nemde Forster Herman, a braccianói herceg titkára?

— Valóban én vagyok. Ebben nem csalatkozott, hanem minden esetre téved, ha hiszi, hogy nekem akár nyilt, akár titkos jóakaróim vannak. Különben nem illik terveimhez, Párist elhagyni, és Bayonneba útazni.

Anacharsis mesterfogásnak hivé, ha érvek helyett, egy papirtekercset vesz ki zsebéből, melyet ujjaiba fogván szólott:

— Annak bebizonyitására, hogy a terv valóban komoly, pártfogói, kiknek létezését tagadja, e száz Louisd'ort küldik önnek. Ez útiköltségül és bayonnei bútorára van rendelve; ha ott megérkezik, nem tudja, mi vár önre! — és a tekercset a kandalló párkányára tevé, és azt hivé, hogy Herman indulatain győzedelmeskedett.

Azután bizalmasan ismétlé — a mint szokás mondani — kimért hangon szavait:

— Nem, édes uram, ön nem tudja, mi vár önre! — és vállait gyöngéden megverdesé.

Herman fölkelt, lelöké a párkányról a tekercset, s az aranyok pengve hulltak szét a szobában.

— Hogy — hogy uram? — kérdé Anacharsis.

— Arany! — felelt Herman, mereven maga elé tekintve — arany! ez valóban komoly lesz! az összeg meglehetős erős, s a küldőknek bizonyosan igen fontos okuk van, engem eltávolitni.

— Ezen érdek az öné, édes uram. Engedjen tanácsomnak, vegye föl ez aranyt, ha tetszik, segitek. — Használja föl, utazzék Bayonnebe, ez a legjobb, a mit tehet.

— Azt hiszi, uram?

— Meg vagyok róla győződve. — Megbizásom van, önt a póstakocsiig elkisérni... Tegye, a mit öntől kivánnak... Ne álljon hasztalan ellen... Közöttünk legyen mondva, ez az agyagfazék harca volna, a vasfazék ellen...

— Valóban? S ha nem engedelmeskedném ezen ismeretlen pártfogóknak?

— Akkor... nagy veszélybe döntené magát — hanem ön majd enged a józan észnek... és megteszi a mit öntől kivánnak.. különben...

— Különben? — kérdezé Herman, egy fürkésző tekintetet vetvén Broissaura, mintha szivének mélyében akarna olvasni...

— Különben — felelé hevesen Boisseauw, mert mint türelmetlenség, mind félelemből végét akarta már vetni a látogatásnak — engedelmességre kényszeriteném, két egyszerű szót kimondván... két egyszerű szót...

— Hisz ez egészen regényes... és e két szó — — — hahaha!... mert én eltökéllett vagyok, hallja ön, eltökéllett — itt maradni...

— Gondoljon előre!... féljen ön...!

— Nagyon keveset félek!...

— Annál roszabb önre! — Fiatalsága iránti tekintetből, megakartam önt szomorú visszaemlékezésektől kimélni... Hanem ön kényszerit... E két szó... a ma... a! e német nevekkel — — — de szerencsémre itt van Raoul levele.

Zsebéből kivevé Raoul levelét, s miután a gyertyához közeledvén, nehány sort elolvasott, ama diadal felett tombolván, melyet szavai előidézendnek, s örvendetes hangon szólt:

— E két szó: Butler Vilma!

— Butler Vilma! — ismétlé halálsápadtan Herman és Anacharsis kezéből a levelet kiragadá.

— Uram! ez a bizalom méltatlan visszaélése — kiálta, a haragtól bibor vörösen Boisseauw, és Hermanra rohant, visszaakarván hóditani a levelet.

E harc alatt ledöntetett az egyetlen gyertya, mely a szobában égett, és elaludt.

Midőn a rézgyertya-tartó tova gurult, metsző érchangja az éj mély csöndét megzavará...

Félelemből Anacharsis segélyért kiáltott!...

— A halálra! csend!... szólt lassú hangon Herman, Boisseauwt a sötétben megfogni ügyekezvén...

Boisseauw kiáltása dacára a ház csöndje nem zavartatott meg, csak Herman szobája fölött lehetett egy tompa rögtöni zajt hallani, mint midőn valaki az ágyból ugrik ki...

Azután e személy lejött a lépcsőzeten, belöké Herman nyitva hagyott ajtaját és rekedt hangon kérdé:

— Mi történik itt? Ölnek itt valakit?

— Herbin Péter ön az?... kérdé Herman.

— Igen...

— Ez az a sánta... ama veszélyes ember — gondolá magában Boisseauw, és reszketett, midőn a sötétben őt Herman megfogá.

— Jöjjön be rögtön — kiálta ez — megfogtam már azon embert... Gyujtsa meg a gyertyát, a kandallón vannak a gyujtók.

— Mi féle embert? — kérdé Herbin közelebb lépvén.

— Ama pokoli ezredes egy küldöttjét, ki mindent tud... Butler Vilmához irt leveleim fölfogattak...

— Menydörgős adta! — kiálta Herbin, és e pillanatban villámlott egy phosphor gyujtó, mely utálatos arcát zöldes fénynyel világitá meg...

VIII.

Herbin Péter.

Herbin körülbelöl 56 éves volt, — a nagy, a sürű, rövidre nyirt és majdnem ősz hajak erdejétől beárnyékozott fej, s a vastag szénfekete szemöldek, melyek majd egészen beboritták a kékeshalvány szemeket,... alakját igen utálatosakká tevék... Fakó szinü arca az ősz sürü szakállban enyészett el, melyet már pár nap óta elfeledett lenyirni... Arcvonásai sötétek és durvák, s a fölhasadt ajak, mint ezt az ezredes Boisseauwnak irá, még undoritobbá tevé tekintetét.

A mint égett a gyertya, Herbin bezárá az ajtót, Herman pedig reszketve olvasá Raoul levelét, melyet hatalmába keritett. Rémülten kiáltá Boisseauw:

— Ez semmirekellő cselekedet! Követelem, azonnal nyissák ki az ajtót, nincs joguk engem letartóztatni...

Felelet helyett, Herbin Hermanhoz bicegett, utálatos arcát ennek vállára helyezé és kivánesian olvasá a fiatal emberrel Raoul levelét, néha néha vad mosoly vonulván el ajkain...

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

AZ ÁL ORLEANSI SZŰZ.

Folyó hó 7-én lepleztetett le, s illetőleg állittatott föl az orleansi szűz, Franciaország egykori megmentőjének, Pottier által készitett remek szobra, s ugyan akkor szenteltetett be ujonnan az emlékével szorosan összefüggő ujra épitett orleansi ódon egyház is.

Jeanne d'Arc, az orleansi szűz története jól ismeretes e lap olvasó közönsége előtt, de alkalmasint csak igen kevesen fogják tudni az úgynevezett ál orleansi szűz föllépése, s halála történetét, melyet ezennel röviden elmondok.

1463-ki február hó 2-kán, XI. Lajos uralkodása második évében, nagy néptömeg vett körül egy házat, mely az ódon sz. Genevieve egyházzal, Franciaország egykori kathedrale-jával szemközt áll.

Ezen, egy csapláros által lakott ház ablakánál egy nő áll, kinek rendetlen öltözete, s kuszált haja, valamint arca azt gyanitatta, miszerint ha nem őrült is, mindenesetre a rajongás legfőbb foka által volt megzavarva elméje.

A nő közben közben egy régi kardot villogtatva, harsány hangon igy szónokolt a tömeghez:

— Nemes párisi nép! Bennem Jeanne d' Arcot, az orleansi szűzet látjátok, kiről hazugan az mondatott, hogy már régóta meghalt. Ez azonban nem igaz, s ezen mesét csak azért gondolták ki, hogy elvonhassák tőlem a megérdemlett jutalmat.

— Halljuk! halljuk! kiáltozott erre a mindinkább szaporodó tömeg.

— Angliából jövök — folytatá a nő, — hol harminckét évig sinlődtem a börtönben, mig elvégre nehezen megtudtam szökni, s egy roueni hajós, ki reám ismert, hajójára vett, s kitett Normandia partjára.

— Az istenért, mit kell hallanunk! lám lám, ki hitte volna ezt! kiáltoztak többen, s a nő tovább szónokolt.

— Megtudtam, hogy szeretett uram s királyom, VII-ik Károly nem él többé, s hogy most fia, XI-ik Lajos ő felsége ül a királyi széken, s im most idejöttem, előttetek állok: fontos szolgálatom, s hosszas szenvedéseim jutalmát követelem.

— Halljuk! halljuk! — rivalgott az egész tömeg.

— Nem vagyok már oly fiatal s erőteljes, — beszéle a nő, — a minő voltam, midőn deli lovagok s bátor harcosok által követtetve vezéreltem Orleans s Compiegne ostromára Franciaország bajnok fiait, s bevezettem Remsbe a királyt, hogy fejére tegye általam megmentett országa koronáját.

— Igaz igaz, VII-ik Károly trónját Jeanne de Arc, az orleansi szűz mentette meg. Halljuk, halljuk! — harsogott mindenfelől.

— Most csak a bú s üldözés kiséreteiben jöttem ide — szónokolt a nő, — de az üldözést, melyet szenvedtem, királyom s hazám iránti szolgálatomért kelle tűrnöm.

— Szegény! szegény! — hallatszott több ajakról.

A nő most egy fehér zászlót vett elő a szobából, s azt lobogtatva igy beszélt:

— A ki egykor az ostrom rohamokban követett, vagy zászlóm alatt harcolt a csatákban, kétségtelenül reám fog ismerni. Im itt a kard, melyet akkor villogtattam, s im itt a zászló, melyet a harcokban, s a remsi koronázási ünnepélykor lobogtattam.

— Éljen éljen! a halottaiból föltámadt orleansi szűz! — volt erre hallható a tömeg némely tagja ajkairól, mire a nő arca hevülni kezdett, s szemei izzó parázsként tündököltek.

— Ha jó királyunkat, XI-ik Lajos ő felségét meglátogatom a Louvréban, az nem azért fog történni, hogy pénzt kérjek tőle. Mit kezdenék én most pénzzel, melyet mindig megvetettem. De öreggé levék, mert a börtönbeni sinlés megkettőztette éveim számát. Mindaz, a mit kivánok, abban áll, hogy katonai temetésben részesülhessek, ha meghalok Dugueselin koporsója szomorúan s elhagyatva van a sz. Dénes egyházban, az enyim tétessék mellé, s akkor egymás mellett fognak nyugodni azok, kik az utóbbi 50 évi időfolyam alatt kiűzték Franciaországból az angolokat.

Igy szónokolt a nő.

A nép mindig szereti a csodást, s hamar föllelkesül, ha valami rendkivülit lát, vagy hall. A hölgy szavai s arca, melyen minden dúltsága mellett is a méltóság, s némi lelki nagyság kifejezése vala látható, eleinte mindenkiben bizalmat gerjesztett.

S hogy annál nagyobb legyen a hatás, némely jelenlevők, kik részt vettek VII-ik Károly harcaiban, azt állitották, hogy csakugyan reá ismernek benne Jeanne d' Arcra.

Lehet, hogy csak a nő csalási szándékának elősegitői voltak, de lehetséges az is, hogy tévvéleményre vezettettek a hasonlatosság által, mely közte, s a hires szűz amazon közt létezett.

A nő különben épen oly korban volt, a minőben kellett volna lenni a francia amazonnak, ha életben marad vala.

Körülbelül hatvan éves lehetett, s haja még nem őszült meg anyira, hogy ne lehetett volna látni, miként egykor korom fekete volt.

Ehez járult még, hogy fejét is kevéssé hátratartotta, s hogy a homlokán is behegedett régi vágás látszott.

Szóval minden összevágott a csalódás létrehozására

Ezen rendkivüli jelenet hire csakhamar elterjedt egész Párisban. Az egyetemi tanulók, s a bazochei irnokok összecsoportoztak, és a sz. Hilaire-hegy aljába vonultak, mire a köznép még nagyobb számmal követte példájukat.

Fremin Vilmos sz. Etienni apát, ki terjedelmesen tárgyalja ezen eseményt, többek közt igy ir:

„A város minden részéből 30, 50, 80, sőt 100 főből álló csapatok vonultak a „Fehér hattyúhoz" cimzett házhoz, melynek ablakánál időről időre megjelent, s kardját villogtatva és zászlóját lobogtatva szónokolt az állitólagos orleansi szűz.

— Éljen a király, éljen Franciaország! halál az angolokra! — kiáltott gyakran a nő, — irja az apát, s a nép ismétlé e szavakat, s őt is éltette.

Félvén — folytatja az iró — hogy a tolongás lázadássá fajul, bezárattam az egyház ajtait, s fegyveres erőért küldtem, de mielőtt ez megérkezett volna, a párisi rendőrfőnök oly célszerű intézkedéseket tett, hogy nem támadt semmi rendetlenség.

Az egyetem, a Notre-Damei káptalan, s a kereskedelmi testület követségek által kérték a parlamentet, hogy vessen véget ezen rendetlenségnek, s tolongásnak, mely miatt a tanulók elmaradtak az iskolából, s a kereskedelmi segédek eltávoztak a boltokból, üzletüktől.

Hasonló kérelmet nyilvánitott a városi tanács is, mivel minden rendetlenségbe, s pangásba jött a miatt, hogy a nép oda sietett, hol mint mondák egy őrült vén nő, csalási szándékkal játsza ki a kegyeletet, melylyel a francia nép Jeanne d' Arc emléke iránt viseltetik.

Erre Nantérre Máté, a parlament elnök kijelenté, hogy kellő intézkedéseket fog tenni, a rend helyre állitására, s a csalási szándék meghiusitására nézve.

Azonban előbb, mint sem a parlament intézkedett volna a párisi rendőrfőnök erélyesen föllépett a botrány, s tolongás megszüntetésére nézve.

Egy század éji csendőrrel, s 150 bastillei ijászszal a hely szinére indult, s célszerűen elhelyhezvén a fegyveresek egy részét, a többiekkel a ház elé vonult, körülvette, s a nélkül, hogy legkevesebb ellentállást talált volna az ugyan morgó, de tettlegességre nem vetemedett nép részéről, elfogatta az állitólagos orleansi szüzet, s a Grand-Chaseleti börtönbe vezettette.

A tömeg odáig vonult, s zúgolódott ugyan, de nem tett semmit a fogoly megszabaditására.

A mint börtönbe záratott a nő, a rendőrfőnök XI-ik Lajoshoz ment, hogy útasitást kérjen a további teendőkre nézve.

A fejedelem, kit épen nagyobbszerű érdekek foglalkoztattak, röviden igy felelt: Itéltesse ön el őt az illető bíróság által, s azután végeztesse gyorsan ki. Ideje, hogy megszűnjenek már végre az ily csalások, hogy az, ki ismét megújitá e botrányt, szigorúan büntettessék.

Meg kell itt jegyeznem, hogy még VII-ik Károly éltében, (1440.) bizonyos Méhaigne Terézia (!) nevű nő, több megyén átvonulva, nagy tömeg kiséretében érkezett Orleansba, hol nagy tisztelettel fogadtatva, Páris felé tartott.

De ott azonnal elfogatván, a pellengérre állittatott, s mint csaló nő, oly fenyegetéssel kisértetett hazájába, hogy akasztófára kerül, ha még egyszer föllép.

Kivüle még mások is tőnek kisérletet, elámithatni a népet az által, hogy Franciaország hős megmentőnőjét látja bennük.

(Vége következik.)

Budapesti hirharang.

* Távirati sürgönyök jelentik, hogy gróf Jellasich, horvátországi bán ő exja meghalt.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez: „Dongó, tarka lapok a jó kedv, szeszély, gúny, tréfa és elméncség köréből." Irta Kmetty István. „Jó kedv és szeszély" csak volna benne, hanem a „gúny és elméncség" bizony sok helyütt hiányzik.

* Eltér Antal „Dal és zongora" cimü zenevállalatot hirdet. Hat darab lesz benne, quartett, bordal, csárdás, polka, sat.; az előfizetés 2 uj ft. A programmot nem ártott volna kissé szerényebbre stimmolni, mert az nem szépen veszi ki magát, ha az ember magáról azt állitja, hogy „szellemi felsőbbséget nyert lelkének gyümölcseivel kedvesen hatand a kedélyekre."

* Meg nem tartóztatjuk magunkat, hogy azon sorokat ne közöljük, melyeknek kiséretében a bécsi magyar polytechnicusok hazafiúi adományukat a magyar tudós társaságnak beküldék, a levél igy hangzik:

„Tekintetes Magyar Tudós Társaság! Fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy irodalmunk, talán az egy szépirodalmi ágat kivéve, még nem emelkedett a kifejlődés azon fokára, melyen annak állni kellene. Nehezen csalódunk, ha azt állitjuk, hogy e körülménynek legfőbb oka magában a magyar olvasóközönségben rejlik. Legszebb vállalataink, melyek e téren megindittattak, nagy részben pártoláshiány következtében szünnek meg. Sőt Akademiánk, ez üdvös intézet, — mely nagylelkü alapitói által arra volt teremtve, hogy irodalmunk, nyelvünk képezője s igy nemzetiségünk föntartója legyen — sem rendelkezik még oly anyagi erővel, hogy mindazt megtehetné, mire hivatva

van, s miket más, kedvezőbb körülmények közt meg is fogna tenni.“

„E tudat ónsulylyal nehezkedik minden magyar keblére, ki irodalmunk, nyelvünk s nemzetiségünk jövőjére komolyan gondol. E fájdalmas tudat buzditott minket arra, hogy alapjaiban megszilárdult Akademiánk elé áldozattal közeledjünk. Jól érezzük azt, hogy e körünkben összegyült 500 pfrt áldozatnak csekély, vagy annak nem is vehető, de a tengerben az talán mégis csepp leend S azon önérzet vigasztal bennünket, hogy megtettük azt, a mit jelentéktelen erőnkkel tehettünk.“

„E vigasz azon kérelemre bátorit, hogy ez ötszáz pgő forintnyi összeget a T. T. Társaság alaptőkéjéhez csatolni méltóztassék, hogy mi igy annak üdvös fölhasználásáról évek után is biztositva legyünk, jutalmul elégnek tartván, ha szerény példánk a haza ifjaiban követőkre talál.“

* Tóth Kálmán pályanyertes drámája, az „Egy királyné“ közbejött akadályok miatt a nemzeti szinházban nem jön szinre. Szerző azonban drámájának mielőbbi kinyomatásával gondoskodik arról, hogy pályanyertes művét a közönségnek alkalma legyen megismerni.

* Gróf Forrayné, sz. Brunszvik Julia grófnő, elhunyt fiának, gróf Forray Iványnak illustrált albumát az erdélyi muzeumnak is megküldi, szép, lelkes honleányi sorok kiséretében.

* A lánchidra is derültebb napok, akartuk mondani: éjek várnak. Egy laptársunk biztositva van, hogy a nevezett hidat jövőre photogennel fogják világitani.

* Kletzer Feri, gordonkaművész hazánkfia jövő vasárnap a Lloyd-teremben hangversenyt ad, melynek részbeni jövedelme az iparosokat segélyző egylet javára van szánva. A hangverseny programmját még részletesen nem ismerjük, anyit azonban tudunk, hogy abban a legkedveltebb művészek, és művésznők fognak részt venni, mint: Hollósy L né assz.; Hofbauer k. a.; Bignio, és Hubert urak.

* Ugy értesültünk, hogy a „Szegedi Hiradó“nak, mely csak épen most indult meg, Szeged, és környékén már 600 előfizetője van. Hogyan csóválják majd fejüket szomszédaink, hogy a „barbar elem“ a puszták közepén is igy fogadja a kulturát.

* Más, virágzóbb intézeteink haladása mellett jól esik arról is értesülnünk, hogy a pesti szegény árva gyermekek ápolására a mult év folytán 2400 frt fordittatott.

* A zsebek, ha pénz dolgában nem is, de máskint eztán erősen fognak állani, miután egy tatai szabó a férfi öltönyök zsebjeinek igen előnyös javitására kapott közelebb szabadalmat.

* A magyar akademia mathematikai és természettani legközelebbi ülésében Szabó József úr tartott fölolvasást a békés-csanádi halmokról geognostikai tekintetben; Bugát úr pedig Kéry úr értekezését olvasta föl Arad hegyvidékeiről.

* Egy rejtélyes hir járja most végig a lapokat, nevezetesen az: hogy Kassán a dominikánus téren levő kút minapi tisztitása alkalmával egy zsákba kötött női hullára akadtak. A hatóság intézkedéseket tett e borzasztó titok kipuhatolására.

* Tatán közelebb Kőszeghi igen gyönge szintársulata működött, s igen jól mulattatta a közönséget, a menyiben a túlságosan rosz nevetséges, és mulatságos lehet. Mindenesetre nem kis mulatság egy ilyen társulattól „Bank bánt“ végig nézni.

* A városháztéri rosz kövezetet a kegyesrendiek épülete előtt, közelebbről hála istennek, kijavitják. Eddig ez a kövezet olyan volt, hogy mi, az imádkozni nem tudókat mindig oda küldtük volna, nem pedig a tengerre.

* Dr. Oroszhegyi Józsa, ki különösen a delejes gyógymód által ismert orvosi névre tőn szert, állandó lakását Kolozsvárra tette át.

* A magyar természettudományi társulat mult szombati ülésében Tóth Sándor és Mérey tartottak fölolvasást.

* A komlókerti helyiségekben gázvilágitást hoztak be. E behozatal elég célirányos, hanem a kivitel még célirányosabb lenne, ha t. i. az ott vacsorálgató bulldogokat vinnék ki.

* Egerben Bezegh András kanonok, és Szemecsky lyceumi tanár s könyvtárnok haltak meg. Az utóbbi egész vagyonát az egri szegényeknek hagyományozta.

* A bor most nagyon drágul, mert nagy vásárlások történnek. A mult héten csak Pestről vittek 8000 akót külföldre.

* Jáva szigetéről jelentik, hogy ott hollandi szolgálatban letelepedett hazánkfia, Doleschal meghalt. Azért emlékezünk meg haláláról, mert ő is sokszor megemlékezett nemzeti múzeumunkról, melynek Javából többféle természeti ritkaságokat küldött.

* Magánosok is kezdenek már gőzhajó épittetésére vállalkozni; Ujpesten most készül egy propeller bizonyos ujvidéki kereskedő számára.

* B. Podmanicky Frigyestől „Margit angyal“ cimü regény jelent meg. Bővebben is fogunk majd róla szólani. A „Szépirodalmi Közlöny“ is adott ki egy regényt, „Az egyetem pallosát“ Abonyitól.

* Természeti ritkaságra figyelmeztetjük a helybeli közönséget, egy roppant fehér kutyára, melyhez hasonló nagyságot még e nemben nem láttunk. Látható e ritkaság ingyen, esténként a „Komló“ban.

Vidék.

Esztergom, május 19.

Csak a kötelesség érzete adá a tollat kezembe, midőn eme sorokat, irom, annál is inkább, mivel városunkról a lapok némán hallgatnak, mintha Esztergomban épen misem adná magát elő, a mi említést érdemelne. (Ámde ez nem az ő hibájok!)

Ki se itéljen meg, ha az egyszer mások kára fölötti örömömet nyilvánitom azon meggyőződéssel, hogy városunkban minden egyes — a kiket a dolog érdekel — rokon érzelmet táplál keblében. Ugyanis, a főváros fájlalva emlékszik vissza azon jeles drámai művészekre, kik a Lear ek, Béldiek, Csikósok legméltóbb képviselői voltak; a főváros, s illetőleg a nemzeti szinház veszteségének köszönhetjük tehát azt, hogy e művészek közül kettő — Szigeti, és Réthi, a napokban városunk falai közt megjelent.

Ők egyelőre a „Kisértet“ cimü népszinműben léptek föl, a közönség nagy tetszés nyilatkozatai mellett, hanem 12 előadásra vannak szerződtetve Kocsisovszky igazgató által, ki körünkbe érkezvén, csak hamar átlátta, hogy egy lelkes közönséggel van dolga, melynek tavaly is bebizonyult kitartó részvéte megengedi, hogy Esztergomban egy magyar szinigazgató kiterjedőbb szereplésekre is vállalkozhassék.

E vendégszereplésről később fogok irni.

Kocsisovszky úr szintársulatáról is kedvező nyilatkozatot közölhetek. Egyes személyek minőségéről még most nem szólhatok, de úgy látszik, a társulatnak több megnézhető tagja van.

El nem mellőzhetem megirni, hogy a gymnásiumi VIII. osztály növendék urai — a mint bizonyosan tudom — nyolc lapot járatnak és pedig mind magyart: u. m. „Pesti Napló“ — „Magyar Sajtó“ — „Hölgyfutár“ — „Vasárnapi ujság“ „Politikai ujdonságok“ — „Napkelet“ — „Nővilág“ — „Tanodai Lap“-okat és az „Üstököst?“

Méltó dicséretükre váljék ezen honi irodalmunk iránti előszeretet. Bárcsak példát vennének hazánk több gymnásiumának növendékei is. Természetes, hogy az előljáróktól igen sok függ, a kiknek kezökben van minden eszköz arra, hogy az ifjú kebel fogékonyságának irányt adjanak, mely később a kimutatott ösvényen tántorithatlanúl halad!

Egy a sok közül.

Bécsi hirek.

= A lóverseny eredménye. Második nap. I. Másodosztályu császárdij (600 arany.) Nyertes Harlequin, tulajdonosa gróf Kinsky Octáv. II. Másik császárdij, 50 arany, nyertes Csinos, tulajdonosa gr. Hunyadi József. III. Hölgyek dija, (200 arany és szép zománcos ezüstváza.) Versenyzők: gr. Batthyány István, gr. Kinsky, s a két Hänckel gróf. Urlovasok. Nyertes gr. Hänckel N. lova Sobieszki. Második ért a célhoz Red White, tulajdonosa gr. Batthyány. IV. Handicap. Nyertes Frolic, tulajdonosa gr. Harrach. V. Hurdle-race, (700 ft.) Nyertes Caesar, tulajdonosa gr. Kinsky.

Külföld.

= Északamerikai lapok irják: hogy Sgra. Piccolomini Savannahban hangversenyez, és minden léptén taps és koszorú kiséri. Innét Uj-Yorkba várják.

= A münchen i kir. képtár Raphaelnek egy Bolognában régebben fölfedezett festményével gazdagodott. A kép sz. Ceciliát ábrázolja.

= Meyerbeer uj operája legközelebb a coventgardeni olasz operánál fog szinre kerülni.

= Valamelyik német városkában egy tanitónő felnőtt hölgyek mellet olvasás,- irás és számolás tanitására ajánlkozik. Zenélni, táncolni s franciául beszelni már kiskorukban megtanultak.

= Birchpfeiffer aszszonyság varrógépe, mint Berlinből elkeseredve irják, ismét szolgáltatott egy új népszinművet az ottani közönségnek. Cime: „A lantos és fogadott gyermeke“. Tartalmát a következő alkotó elemek képezik: Egy kivándorlandó boriszáknak túlokos gyermeke, — egy mámoros lantos, — egy gazdag sütőmesterné, ki mintegy huszonöt szolgálót tart, — három semmiházi, — rablás, — megmentés, — egy megjavult iszákos gyötrelmei egy telt rumospalack láttára, — egy sorsjáték-dühőne csalódásai, — egy bakter ezen ujdon új dallal, „Halljátok urak, hadd mondjam el . . .“ — borzasztó nagy nyomor, és megmérhetlen nemeslelkűség, — végtére egy kiskorú nőszemélynek háztulajdonosnővé és egyúttal „mesterné asszonynyá“ tétele. Mind ez egy lábasban összehabarva, gondolható mily delikát csemege lehet!

Vegyes.

= Történet egy napernyőről.

Párisban vagyunk — egy elegans salonban a st.-Honoré-külvárosban, környezve a legkeresettebb francia izlés ezer apróságaitól.

De talán mégis hiányzik itt valami — a levegő, ez a drága éltető elem! Itt elfeledve látszik lenni, hogy az evés és toilette-csinálás mellett lélekzenie is kell az embernek. Mikép lehetséges is itt a lélekzés? Ezek a kárpitok, ezek a portiérek! ezek a szőnyegek a lábak alatt, asztalokon, és valamenyi bútoron! ez a számtalan függöny-gardinák mindenfelé!!! Olvassuk csak meg egyik ablak gardináit — nagyobb és kisebb, selyemből és mousselineből van összesen kilenc! Hozzá a nehéz cifraságok, rakásba halmozott mindenféle becses müvek — ezek közt betüszerint el kell fuladnia az embernek.

Kérdezzék csak az eltikkadt virágokat ott a pompás jardiniérekben; ah, mily örömest odadnák egy kis fris levegőért és napsugárért a drága aranyozásokat, melyekkel börtönük van fölcifrázva. Mint a virágok, elerőtlenedve

adják meg magukat ragyogó fogságuknak a szép hölgyek is, és álmosan vesztegelnek a puha kereveteken. Ah, ők is hijjával vannak — a természetnek.

Ők nagyon sokszor nem tudják ezt, s ha bajok van, hamis nevet mondanak. A virágok, természetesen, csakhamar kilehelve virágzásukat, ujakkal helyettesitetnek; ha elvirágzottak, ismét visszaadatnak elemüknek — a földnek. De mi lesz az emberből éltető levegője nélkül? — szegény szánalomraméltó elfonynyadt teremtmény.

A szép st.-honoréi salonban két hölgy ül, anya és leánya. Az egyik könyvet tart kezében, és nem olvas, a másik himzőkeretet — és nem himez.

A még mindig fiatal anya szemei gyöngédséget sugározva vannak szögezve a nyugvó himzőnőre. Ez az anyai tekintet azt mondja: „Mily szép ő!“ És a tekintet igazat szól.

A fiatal hölgy 17 éves; nagy fekete szemei ragyogók és bágyadtak egyszersmind; haja ólmos fekete, mint a holló szárnya, s koronázva födi be sürü teljességével a módos fejecskét; ragyogó fogai mintha gyöngy collier volnának, és termetének báját még igézőbbé teszi öltözetének és helyzetének pongyolasága. Emmeline gyönyörü creol-szépség — s a tapasztalt emberismerő egy tekintettel eltalálja, hogy — nem kevés szeszélylyel és hiúsággal.

Az ajtónyilásban egy szolga jelenik meg.

— Szabad, kiáltja eléje Emmeline, elfeledve, hogy a „szabad“ kiáltás anyját illeti meg.

A szolga pompás rózsafa-szekrényt hoz be, mely a menyasszonyi ajándékokat tartalmazza Emmeline számára vőlegényétől, Varnég Armandtól.

Drága ruhakelmék, csipkék, cashmirok, ékszerek és minden vannak összehalmozva e kincsládácskában, sőt az aranynyal telt tárca sincs kifeledve belőle, mit Franciaországban a vőlegény menyasszonyának zsebpénzül ajándékozni tartozik. Emmeline nem minden érdek nélkül szemlélte a sok csecsebecsét, de mégis keresni látszott valamit a drága halmazban, a mit nem talált.

E pillanatban belépett a vőlegény is, megbocsátható önzéssel büszkélkedve előre már azon örömben, mit küldeményével okozott. Kis menyasszonya azonban szónélkül hozzáült himzéséhez, s a képzelhető legszaporább mozgásba hozta himzőtüjét.

Armand elégületlenséget véle olvasni a szép homlokon — ő pedig örömre, nagy örömre számolt! Szegény ifjú nyugtalan lesz, s kérdezősködik e nem remélt hallgatagság iránt.

— Talán kifeledtem valamit kedvesem? nem izlése szerintiek a kelmék vagy a szinek? Azonnal kicserélhetjük.

— Nem, minden nagyon szép, de —

— Nos?

— Meg kell vallanom, egy napernyőt is reméltem volna az ajándékok közt találhatni.

Armand ujra lélekzett és könnyült szivvel nyult kalapja után.

— Ha más egyéb baj nincs, kedves Emmeline, — mondá, — ezen könnyen segithetünk!

— Oh az szép öntől, — kiáltá Emmeline, — hanem tudatnom kell önnel, alenconne-i csipkéből óhajtanám a napernyőt.

— Jó, meg kell kapnia . . . tehát alenconne-i csipkéből, — ismétlé Armand, nehogy elfeledje.

— De igazi legyen ám, mert az utánzottakat nem szeretem, ah, és azután elefántcsontból legyen a nyele, faragott elefántcsontból, á jour faragva, az ilyenek végtelen gyönyörüek.

Armand, már az ajtóig érve megáll, s nem bizva emlékező tehetségében, tárcájába jegyzi: „Alenconne-i csipke. Elefántcsont-nyél. Á jour faragva.“ Ezen elővigyázati rendszabályok után köszön, és két lépéssel a boulevardokon termett. Azután beugrott a leggazdagabb kirakatü divatkereskedésbe, elővette tárcáját, s kiolvasta belőle a vásárlandó napernyő tulajdonságait, megjegyezvén mindenekfölött, hogy ez nagyon, de nagyon szép tegyen.

— Kinánata szerint, uram, — válaszolt a kereskedő, — ön megfogja kapni a napernyőt.

— De mikor, nekem azonnal kellene? Nagyon sietős.

— Lehetetlen uram. Kevesebb mint egy heti idő alatt nem birunk előállitani ily nagyjelentőségü cikket.

— Ily nagyjelentőségüt! — ismétlé Armand, ki már a kilincsen nyugtatva kezét, e szavak nyomatékára vontatva kérdé: mi ára e napernyőnek?

— Három ezer frank, uram.

— Három ezer frank! Az istenért, uram, hisz ez császárnénak való napernyő!

— Oh nem, a császárné napernyőjének hat ezer frank az ára.

Armand tünődni kezdett magában, azután kérve a kereskedőt, hogy várna az ernyő elkészitésével, hozzá tevé:

— Előbb még egyszer meg fogom kérdeni e dolog iránt az illető hölgyet, kinek szüksége van az ernyőre, s majd visszajövök a válaszszal.

Armand ismét a boulevardokon van, hanem most nem a boldog ember repülő lépéseivel siet rajta végig, csöndesen lépked, gondolkodva pedri bajuszát jobbra balra, s szórakozottságában észre se veszi, hogy egy fiatalemberbe ütődik. Hajdani iskolatársa e fiatalember.

— Hogy nézesz te ki, Armand?! Vőlegényi tekintet ez? Mi szerencsétlenség ért?

Egy barát az egykori serdülő gyermekkorból szólt igy a töprengőhez, de e percben mint ég követe, mint a gondviselés küldöttje jelent az meg előtte. Armand elbeszélte neki az ernyőtörténetet.

— Ne vedd el a leányt! kiáltá határozott hangon a Gondviselés küldöttje, nem lennél boldog vele. A napernyő ára épen anyit tesz ki, mint Emmeline hozományának évi jövedelme. Mikép fogod őt kielégiteni 10,000 frank évi jövedelmeddel, ha már csak arra 3000 frankra van szüksége, hogy magát a napsugártól megőrizze? És mit fog még kivánhatni ezen kivül! Gondold meg jól, Armand, mit tégy, lépj vissza az inség széléről, mig ideje van, s hálával gondolj a napra, mely ez egyszer nem vakitott meg, sőt a megvakulástól óvta meg szemeidet.

A tanács követve lett. Armand még az nap visszavette szavát, s Emmeline visszaküldött neki minden ajándékot tüstént. A divattól elragadt fiatal leánynak nem volt más fájdalma vőlegénye elvesztésén, mint minőt a gyermek érez, ha a remélt játékszert nem kapja meg, s — vajaskenyér mellett azt is elfeledi.

Később talán bánni fogja, hogy Armand szerelmét hiúságával eljátszotta. — Szomorú fényüzés! Menyi boldogtalanság, s családi békétlenség sarjadzik egy napernyő kicsi árnyékában! Menyi szálát kell sokszor előbb széttépni a háziboldogságot összetartó kötelékeknek, csakhogy egy delnő finomszövetü drága csipkekendővel boldogitassék!

Armand, hogy szive vérző sebének irt találjon, útazni indult, elutazott Olaszországba, s évnegyed mulva vigasztalódva tért vissza s — megnősülve. Kisérve két ragyogó szem fényétől, melyek boldogan tekintenek föl Franciaország szép egére, a nélkül, hogy annak vakitó tündöklése ellen alenconnei-i csipkével fegyverezzék magukat.

Anna, a fiatal olasz hölgy, kit Armand választott, épen oly vidám volt, mint boldog, és igénytelen, s az ifjú férj a házi boldogság büverejü talizmánját lelte benne.

Egy napon a fiatal pár a boulevardokon szembe találkozott Emmeline-vel és anyjával.

— Siessünk anyám, siessünk, hogy ne lásson meg bennünket, — susogá Emmeline fátyolába takarva arcát.

— Mily csodaszép leány! sóhajtá Anna, figyelmessé téve férjét a bájos hölgyre, s tiz frankos napernyőjét összefogva, hogy jobban láthassa a szép leányt.

Ne higyék szép olvasónők, hogy ez költött mese. Ez egy igaz történet, szó sincs változtatva benne, s épen oly igaz tegnap, mint igaz lesz holnap, — de nem lesz az olvasó leányka története, ha azt megértette.

Nemzeti szinház.

* Május 20-kán: „Tücsök“, Birchfeiffer drámája.

Az előadáson szép számu közönség jelent meg, mely Hegedüsné kedélygazdag szép játékát 10—15-szöri kihivással is méltányolta.

Feleki és Szerdahelyi igen jól képviselék a két ikertestvért, s Szathmáriné és Szilágyi is helyesen adák kisebb szerepeiket. Ugyanezt mondhatjuk Rónainéről is, noha látszólagosan küzdött hajlamaival, melyek őt inkább a naiv szerepek köréhez vonják.

* Május 21-kén: „Rigolettó“, opera Verditől.

Stighelli úr multkor „közkivánatra“, ma pedig „bucsú“ gyanánt lépett föl. Nem lehetne a nemzeti szinházi szinlapot az ily méltóságtalan indokolásoktól megtisztitani?

* Május 22-kén: „Ördög Róbert“, opera Meyerbeertől.

Nem tudjuk mi az oka, hogy ünnepnapon operát adtak, anyi azonban való, hogy örültünk rajta, mert immár oda jutánk, miként, megforditva a régi journalisztikai hangulatot, kénytelenek vagyunk az operát sürgetni miután meg van, sokba is kerül, s aztán keveset foglalkozik. Ilyen kézzelfoghatólag a tragikumot Gyulai sem tudná megmagyarázni, mikor a drámabarát kritikusnak azért kell könyörögni, hogy az istenért csak énekeljenek!

Az előadásra vonatkozólag megemlitjük, hogy a normandia pór szerepében egy kezdő, Luka úr lépett föl, s bár hangja kevés érccsséggel bir, csinos előadása által a közönség méltányatában részesült.

Mai számunkhoz van csatolva hetedik mümellékletünk,

László József arcképe.

Hogy ki ő a magyar szinvilágban, azt annál kevésbé kell elmondanunk, miután a fővárosi közönségnek még élénk emlékében vannak ama búcsüesték, melyek szinházunkban az ő föllépései által valódi drámai ünnepeket képeztek; s az ország nagyobb vidéki városai is tanui voltak ama diadalnak, mely a körutazó müvészt mindenütt kisérte.

László egyike azon ritka talentumoknak, kik — mint a jeles költők — kedélyük ifjúságát, frisseségét hajlottabb korukban is megőrzék, s müvészetükkel a közönségnek élvet, a képződő nemzedéknek pedig jótéteményt nyujtottak.

A koszorút — melyet neve köré szerepeiből fontunk — egészitsék ki szép olvasónőink fris virágokkal, melyek a müvészet ezen örök ifját a legméltóbban megilletik.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **62.** **Csütörtök, május 26-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Mondtam Miska! —

Moudtam Miska! — ne csalj engem
Egerbe;
Bor, vagy lány, — de, egyik bajba
Kever be.
Mint a mezőn, annyi ott a
Szép virág, —
S jó boráról emlegeti
Fél világ.
Mondtam, mondtam, — hiába! itt
Vagyok már;
De az eszem tudja isten
Merre jár.
Az a kis bor ártott-é meg
Vagy talán,
Barna szemmel az a szőke
Kis leány? . . .
Nagy annak a kis bornak az
Ereje;
De azért tán megbirkóznám
Még vele.
Hanem az a szőke kis lány
Bizony már,
Nagyon itt a szivem lelkem
Körül jár.
Egy lépés még, — és ez élet,
Vagy halál!
— Mert a szivem mindjárt hadi
Lábon áll . . .
Tartá pedig magát eddig
Mint a vár,
Melyhez nincs az ellenségnek
Kulcsa már.
S az a kis lány nem is izen
Háborút:
Egyszerre csak kinyittatja
A kaput.
Kitűzi a piros zászlót,
S mosolyog,
— Úgy látszik hogy tetszik neki
A dolog.
Veszedelmes egy ellenség
Mondhatom;
Úgy fogok ki rajt' hogy magam
Megadom.
Megadom meg, hogy ne adnám,
Sors keze;
. . . A templomban ismerkedtem
Meg vele.
S ott láttam még — hányszor biz én
Nem tudom, —
Hanem mintha járnánk immár
Egy úton.
S a mi föl sem ötlött volna
Az előtt,
. . . Utószor is templom körül
Láttam őt.
— Mondtam Miska! — ne csalj engem
Egerbe;
Bor vagy lány, de egyik bajba
Kever be.

Vecsey Sándor.

AZ ARANYGYAPJU.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

Ez kétségbeejtő!

Épen nem lehet csodálni, ha e gond, izgatottság, remény, aggodalom közepett nem tudott elalunni a szerencsétlen Aladár, s azon gondolatra jött, hogy órák hosszáig bámulja az égnek csillagait, s az utcák lámpáit.

Meg is látszott másnap halvány arcán, bágyadt szemein az éji virrasztás, anyira, hogy midőn néhány szóra Kis Antal úrhoz bement, a tekintetes asszony meg nem állhatta, hogy részvevőleg ne kérdezze: miért oly halvány?

Aladár valami tisztességes fillentéssel felelt. Azt csak nem mondhatta, hogy egész éjjel a csillagokat s az utcai lámpákat nézegette, és száztizezer forintos asszonyról ábrándozott.

A jó asszonyság, kinek arcképét lefestette egyszer Aladár (csupa unalomból), nagy részvéttel viseltetett az ifjú iránt. Most is majd megölte szivességeivel (betű szerint kérem érteni): megetetett vele három emberre való kalácsot, befőttet, s zongoráztatott neki Róza leányával megállás nélkül.

A kis Róza lesütötte szemeit, csak néha merészelte félénken fölemelni Aladárra, ki az átvirrasztott éj után ma rendkivül higgadt, okos volt. Nem értett a kis leány sötét tűzes szemeinek pillantásából éppen semmit; hanem azt nagyon jól tudta, hogy egy szegény hivatalnok leányával beszél.

Róza ellenben csak a szép sápadt arcot látta, s a helyett, hogy Aladárnak hideg, épen nem költői szavaira figyelt volna, csak költeményei csengettek fülében. (Beszélyiró ez alkalommal jóakarólag inti a fiatal leányokat, ne olvassanak költeményeket. A tapasztalás mutatja, hogy azon kisasszonyok, kik nem szoktak olvasni, igen elégedettek, s különösen jó egészségnek örvendenek.)

Mikor Aladár eltávozott, Róza még sokáig nem tudott egyébre gondolni, csak reá, arra a szép sápadt arcra, azokra a kedves versekre. A szeretetreméltó ifjú pedig eltávozván, találkozott Kálmán barátjával, s igy szólt hozzá:

— Orvost nekem, hamar orvost! Tönkre van téve gyomrom, fülem. Két egész órát töltöttem Kis Antal uram családja között.

E gyöngéd megjegyzés után azonban nem sietett orvoshoz Aladár, hanem Kálmánnal értekezni kezdettek az aranygyapjas bárányról.

Menyit szaladozott a két gentleman pénz után, menyire küzdöttek, hogy a szabó szivét meghóditsák? az siralmas hosszú történet; de vége örvendetes lett. Kaptak elegans ruhákat, s egy derék úri ember, ki a fiatalságnak nagy barátja volt, keritett nekik 150 percentre pénzt (nem azért, mert tiz év óta ez kenyérkeresete, hanem csupán tiszta barátságból).

Ezután az ifjak az aranygyapju rovására egy jó estét töltöttek még Pesten, s következő nap hajnalban már a vasúton voltak.

Útközben nem történt semmi szerencsétlenség, a mi anyagul szolgálhatna rémes elbeszélésekre; még csak egy ablaktábla se tört össze. Elértek Szegedre, s onnan a két ifjú kocsin folytatta útját, mig végre föltünt a láthatáron a kedves falu tornya, hol az aranygyapjas bárány élt, elrejtve a világ szemei elől, mint a szende ibolya, vagy a drága gyöngy a kagylóban.

A templom tornya után előtűntek a kedves faluból a komondorok, azután a szétszórt házak. A kocsi már benn volt a faluban.

Nemsokára csinos külsejű ház előtt álltak meg.

A vendégszerető háziúr oly szivesen fogadta, hogy örömében nem tudta kezét vagy lábát nyujtsa-é az érkezettek üdvözlésére? (Ne tessék semmi roszat gondolni a vendégszerető háziúrról.)

— Édes barátom, szólt Kálmán az örvendező háziúrhoz, először is szorits kezet Eszéki Aladár barátommal, és másodszor légy készen arra, hogy legalább egy hetet nálad töltünk.

Úgy látszott Kálmán is ki volt vetköztetve szokott blazirt kedélyéből; a falusi lég használt. Tudta, hogy itt nincsen adósok börtöne, s nem üldözhetik a kedves mama, a kedves tante, a kedves nővér commissiókkal, hogy ezt meg azt vegyen.

Igy cserélték föl Kálmán és Aladár a fővárosi zajt csöndes idylli élettel, s hozzá kezdettek az aranygyapju meghódításához.

Óvatosan, titkolózva kezdettek a terv végrehajtásához. Nyiltan nem tehették, mert ez a falusi nép oly kevéssé birt fölvilágosodott elvekkel, hogy képes lett volna kinevetni őket.

Meglátogattak előbb a helységben mindenkit; eltűrték, hogy minden ember ujságot követeljen tőlük az olaszországi ügyekről, a szinházról, a kertészeti kiállitásról, s minden ember elégedetlen legyen velök, hogy csak oly keves ujságot tudnak. Végre tisztelegtek özvegy Tátrayné ő nagyságánál.

Midőn az udvaron álltak már, Eszéki Aladár nem tudott elnyomni egy kis erős szivdobogást, mi blazirt gentlemanhez épen nem illő volt.

— Élet vagy halál! súgá Kálmánnak fülébe.

— Élet, — felelt mosolyogva Kálmán, s karon fogva barátját, belépett a sötét tornácra.

— Nézd, úgy rémlik előttem, mintha a tizenkettedik századba estünk volna egyszerre vissza, — szólt Kálmán, a nehézkes ódon bolthajtásokra mutatva.

Következő percben, midőn a szobákba léptek, Aladárnak is úgy rémlett, mintha egyszerre a tizenkettedik századba estek volna vissza, mikor a boszorkányok divatban voltak.

III.

Az aranygyapjas bárány 36—37 éves volt; de oly kicsiny, gyönge, kifejletlen, mint valami tizéves gyermek. Azt hiszem, csak feje öregedett meg; mert arca hosszában és szélében bőven el volt látva ráncokkal.

Különben eléggé jámbor tekintete volt, úgy, hogy Aladárral hajlandók vagyunk mendemondának tartani azon hirt, mintha a derék hölgy boldogúlt férjét nyelvével ölte volna meg.

Aladár úgy gondolkozott, mint egy okos, előitéletektől ment gentlemannek gondolkozni kell (voltak ugyan néha vad poétához illő ábrándos eszméi, melyeket szégyelt önmaga előtt is bevallani; no, de azok a mint jöttek, úgy el is tüntek); első gondolata volt valami szép bókot mondani.

De miről? Arc, kéz, láb, termet, szem, haj, köröm, fülbevaló, minden megfordúlt Aladár gondolatában, mind hiába. E pillanatban képes lett volna értekezést tartani az egyiptomiak kétezer éves múmiáiról; de bókot mondania, az lehetlen.

Minél tovább gondolkozott, annál inkább kezdett zavarba jőni. Most már igazán félt, hogy ő, a gentleman, valami ügyetlenséget követ el.

Kedvetlenül hajtotta le érdekes halvány fejét (Tátrayné ő nagysága is érdekesnek találta). Keveset beszélt, s oly bánatos arccal pillantott olykor olykor a szende özvegynőre, mintha mondani akarta volna:

Isten veled örökre, száztizezer forint!

S mikor Tátrayné ő nagyságának komor ősi házából kiléptek, oly blazirt lett egyszerre, mintha ismét Pesten volna Kis Antal uramnál abban a szobában, melyért két hónap óta adós.

Pedig kár volt Aladárnak elcsüggedni. Éppen komoly viseletével nyerte meg a szende özvegynek tetszését; az a néma bánatos arc rokonszenvet ébresztett.

Nagy előnyére vált Aladárnak az a nehány költemény is, melyet egyik másik lapba (unalmában) irt. Tátrayné ő nagysága meg volt győződve az ifjú költői érzelmeinek mélységéről, s eszméinek magasságáról. A mint most újra átolvasta azon költeményeket, hozzá gondolta az érdekes ifjú alakját is, mintha halvány fejével kikandikálna a betük közől, s a sorok végén szomorúan bólintana taktust a rimekhez.

Szegény fiú! Csak eljőne még egyszer.

Tátrayné ő nagyságának óhajtása teljesült. Aladár eljött és most többet beszélt, mint első alkalommal. Beszélt a lélek szépségéről, a mi egyedüli szépség, s a mi soha nem hervad el, mint az arc rózsái; beszélt arról a titkos delejes vonzalomról, mely rokon lelkek között támad, a lelki kapocsról, mely erősebb, állandóbb, mint a lázas szerelem, mint az égő, elhamvadó szenvedély.

Nem tudott ugyan Aladár most sem egészen menekülni az egyiptomi múmiáktól, melyek mindjárt eszébe jutottak, mihelyt ő nagyságára pillantott; de most férfi volt Aladár, erős férfi. Ellenállt minden gonosz sugallatnak, mely őt az egyiptomi múmiákra emlékeztette, vagy arra, mily édes lehet egy szép kis szerető feleségnek csókja.

Aladár észrevette, hogy szivesen látott vendég a szende özvegynőnél, s látogatásait ismételte, néha Kálmánnal, néha csak egyedül. Tátrayné ő nagysága nyájas mosolylyal fogadta, áhitattal, lelkesülten hallgatta az ifjúnak szavait, s szemeit félig lezárva. Minden oly gyönyörű, oly fönséges volt, mit az ifjú mondott (azt persze nem hallotta, mit a szeretetreméltó ifjú Kálmán barátjának mondott az aranygyapjas birkáról).

Már egy hét elmúlt, s a másik is végére járt, és a két fővárosi ifjú még mindig idylli életet élt. Kimentek a falu szélére sétálni, hol alkalmok nyilt gyönyörködni a libapásztorokban, s a kis libákban, mint szintén a vályogvető cigányokban; aztán besétáltak a faluba vissza, s esténkint a vendégszerető háziúr kedveért megittak egy-egy palackkal valami folyadékot, a mi leginkább hasonlitott ugyan az ecethez, de tulajdonképen mégis más valami volt, nem ecet.

Ennek következménye volt az, hogy reggel aztán nagyon is érdekes költői halványság boritotta Aladár arcát.

Ez idylli élet sokáig nem tarthat, azt jól tudta Aladár; használni kellett az időt. És napról napra világosabban, érthetőbben magyarázta a rokon lelkek közt támadó szellemi kapcsot.

Az aranygyapjas bárány nem értette, hogy ez mind jelképes beszéd, s hogy a rokon lélek tulajdonképen anyit jelent, mint: száztizezer forint, — és a szellemi kapocs: házasság, melylyel Aladár szeretné magához kapcsolni a rokon lelket.

Addig folytatta Aladár magyarázgatásait a rokon lelkekről, s a misztikus delejes vonzalomról, mig végre érthetővé tette magát. De most az aranygyapjas bárány csodálkozva nézett reá.

— Az lehetlen! — szólt fölindúlva. Mit beszél ön? Az isten nevére kérem, hallgasson el. Az lehetlen!

Anyira ijedt volt szegény nő, mintha nem egy csinos fiatal kérő, hanem boldogúlt férje állana előtte, fehér lepedőben (gondolom, fehér lepedőben járnak a kisértetek).

— Mit beszélek? viszonzá Aladár. A boldogságot kérem öntől (a száztizezer forintot).

— Hová gondol ön? — szólt a nő. Én istenem, de az lehetetlen!

— Igaz, hogy az lehetetlen, szólt Aladár szomorúan; bocsásson meg nagysád, mert elfelejtettem, hogy szegény vagyok.

Tátrayné ő nagysága nem felelt semmit. Hosszasan nézett Aladárra és szemeiből néhány könycsepp gördült alá, s elveszett valahol az arcon, (volt ott elég hely, elveszne.) A kis törpe asszony még törpébbé vált, úgy meggörbült, lehajolt; egészen elveszett a pamlag párnái között. Az ember szinte megijedt, hogy no most mindjárt elfogy az aranygyapjas bárány, s Aladár úrfi beszélgethet az üres pamlaggal.

Ez igen hatásos esemény lett volna, s beszélyiró igy egészen uj, eredeti, hallatlan módon fejezhetné be ez elbeszélést; de nem történt meg.

Tátrayné ő nagysága most kezét nyujtotta Aladárnak, s elfojtott remegő hangon szólt:

— Ön nem gondolta meg, mit cselekszik. Felejtse el e gondolatot; én jól tudom, hogy egy hét múlva kacagni fog fölötte. Igen, Aladár, maradjon barátom, — és felejtse el. Vagy jobb lesz, felejtsen el engem is. Ön fiatal, megáldva mindennel, mi kedvessé, ragyogóvá teszi az életet (megáldva üres zsebbel és prolongált váltókkal, mik rendkivül kedvessé, ragyogóvá teszik az életet, — gondolta magában Aladár). És én! Az lehetetlen!

(Folytatása következik.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

— Butler Vilma!... kiálta, miután nehány sort elolvasott, és lábával dühösen toppantott. — Butler Vilma! hogy fedezhette őt föl?... Halál és átok! nem mondtam, hogy ne irj neki?

— Igen, de nem kelletett... hogy... itt Péter fülébe súgott valamit.

— De ily eseteknél jelbeszédet szokás használni...

— Nem lehet mindenre gondolni, és legkevésbé a lehetlent előre látni...

Ki gondolhatta, hogy amaz átkos ezredes fölfedezi azon ismeretlen nőt, ki Bécs legtávolabbi külvárosaiban rejlik?... Ez végzetteljes véletlen,... megfoghatlan... s én kételkedném, ha ezen átkozott levél nem volna...

E jelenet kezdetétől fogva Herman arca egészen elváltozott, szelid vonásai kihivó kifejezést öltének föl, és összekulcsolt öklei elárulák akarata hevességét.

Boisseauw folytonosan kiáltott segélyért, de e ház két lakója nem ügyelt reá és tovább olvasott, talán részükön volt az ajtóőr, talán tudták, hogy ő nem hallhatja e kiáltást.

— Ha! ez engem érdekel! — kiálta Herbin, midőn a levél őt illető részére jöttek — hisz itt mindenem le van irva, mintha csak egy rendőrfönök köröztetését olvasnám!

— Uram, uraim! — kiáltá Boisseauw, midőn észrevevé, hogy nehezen szabadul meg e darázsfészekből, s most élte felett komolyan aggódott — a törvény nevében követelem, nyissák föl az ajtót — és e föltét alatt megigérem, hogy hallgatni fogok ez erőszakról...

Herman és Péter hallgatva tekintének egymásra, midőn a levelet elolvasák.

— Mindenek előtt — szólt Herbin jelentékeny kézmozdulattal Boisseauwra mutatva — ettől meg kell menekülnünk!

— Uram! uraim! — ez méltatlanság... erőszak... Bizalomteljesen jöttem ez úrhoz... Sürville ezredes kiméletes akart lenni... valljon megbánja-é jó hajlamát?

— Ezt nem kell megfontolni! — szólt Boisseaura nem is hallgatva Herman — csak ő maga ronthat és fedezhet föl mindent!

— S a császárhoz és hercegnőhez cimzett levelek? — kérdé Herbin.

— Kimotozzuk a z u t á n! — felelt hidegen Herman.

— Hogy, hogy a z u t á n? — kiáltá Anacharsis — mit akarnak tehát e l ő b b tenni?!

— A mit tenni szándokunk, követ úr! — szólt Herbin, vad kifejezésü arccal közeledvén Boisseauwhoz. — Szándokunk pedig, lehetlenné tenni, hogy szólhass, vagy árthass, ámbár nem vagyunk gonosztevők, a mint azt érdemes barátod nagy bölcsen megirta!

— Szerencsétlenek! megakartok gyilkolni? — kiáltá Boisseauw, kezeit összekulcsolván.

Herbin és Herman egyetértőleg tekintének egymásra.

— Nem merészelnek ily merényt tenni — ismétlé a halálsápadt Boisseauw.

— Majd meglátjuk, hogy jön, — felelt Herbin, mig Herman ujra átolvasá Raoul levelét, és egyes helyek fölött elmélkedett.

— Hol vannak először is ama levelek, melyeket az ezredes hozzád küldött?

— Kimotozhattok — nincsenek nálam — a de la Victoire utcában vannak.

— Úgy, tehát honn maradtak, és bizonyosan Glapisson őrködése alatt, kinek lépteimre kellett volna figyelnie.

— Szekrényemben vannak, itt a kulcs hozzá.

Herbin Hermannak súgott valamit, mire az fejével igent intett, és irlapot és tintatartót tett az asztalra, hevesen föl s alá járkálván a teremben.

Herbin Boisseauhoz közeledék, megfogá, mint valami botot a kezét, mondván:

— Ülj ez asztalhoz és — irj!

— Hanem.

— Menydörgés adta! semmi, hanem... én nem szeretem ezeket!

— S mit irjak?

— Irj Glapissonnak, hogy itt küldöd a kulcsot, hogy hozza el mindakét levelet...

— E derék embert ily törbe csalni? őt talán megöletni? kiálta elhatárzottan Boisseauw — ha ezerszer meghalok is — nem! soha sem!

— Te ezt megtagadod?! — kérdé Herbin, Boisseauw szemei elé tartván Herman tőrét — jól tekintsd meg ezt... nézd, elég hegyes... irj vagy meghalsz!

Boisseauw nem birt nagy bátorsággal, hanem mind a mellett, inkább meghalt volna, mintsem gyávaságból kövessen el ily alávaló tettet, és inkább mindent kockáztat, minthogy még inkább hátráltassa azon ügyet, melylyel őt Raoul megbizta.

Szerencsére egy vigasz eszme ötlött az exdiplomata elméjébe, s egy bölcs meggyőződés követé ezt...

Herbin nagy csodálkozására, ki még mindig lebegteté a tőrt, Boisseauw arca teljes nyugodtságot fejezett ki; székében hátradőlt, ujjaival játszadozék, és vállvonitva szólt Herbin arcába tekintve:

— Ugyan eressze le a tőrt; azzal nem ijjeszt meg; önök nem merészelnek engem megölni, lenn vár bérkocsim, melyet cselédeim egyike hozott.

Ha majd nem lát kocsisom visszatérni, nemsokára kocog, s mit fognak önök mondani? Hogy elbocsátom? Hm! De ha cselédeim nem látnak visszatérni, félelmökben jelentést tesznek a rendőrségnél, a kocsist majd megtalálják, ez megjelöli a hazát, s önök elfogatnak! Hahaha! most már nem igen törődöm fenyegetéseikkel — és vigan játszadozott ujjaival tovább.

Ez észrevétel nem kis hatást tett a két cinkosra.

— Hm! hm! — felelt Herbin — te nem a legostobább vagy, korodat tekintve. Új gondolatot juttatsz eszünkbe, éltedről ne aggódjál, légy nyugodt... Gyávábbnak tartottunk, a mint vagy, s félelem által akartuk e két levelet kicsikarni... ezek úgy is miénk lesznek ez... már a mi dolgunk... téged pedig ide bezárunk, mig dolgaink el lesznek rendezve, melyeket te elég udvariatlanul meg akartál zavarni...

— Ta... ta... ta... — felelt Boisseauw, első szerencsés kisérlete által fölbátoritva, — Épen oly kevéssé zártok be, a mint megakartatok ölni; cselédeim aggodalma ugyanaz, s a kocsis bizonysága szintén ugyanaz maradna. Tanultam a jogot, s tudom mily büntetésben részesülnek, kik másokat erővel letartóztatnak, hanem ügyesebbek vagytok, semhogy ily büntetést magatokra vállalnátok.

— Igen kegyes vagy, hogy ügyességet tulajdonitasz nekünk, s minthogy ez nem hiányzik — itt fogsz maradni...

— Hagyjatok békét — mondá vállvonitva Anacharsis — ez új csel, hogy egy levelet csikarhassatok ki, a legokosabb a mit tehetsz te t ő r ö s úr, az, hogy kibocsátasz; — ön pedig, Forster Herman úr, kövesse tanácsomat, engedelmeskedjék az ezredes parancsinak... utazzék Bayonneba.

Miután ezt nyugalmasan, szépen elmondá, bizalmasan fölkelt és az ajtó felé ment.

— A ki sokat be akar bizonyitani... az nem bizonyit semmit! — felelt Herbin, intvén hogy csak maradjon ülve — már megmondtam, hogy itt maradsz. Elvehetném tőled a kulcsot, s elmehetnék Glapissonhoz, s a te nevedben kérhetném a leveleket, de ekkor gyanút ébresztenék ellenem... a mi éppen nem óhajom... ha Glapisson utamban áll... majd megszabadulok tőle... ez már az én dolgom...

A mi téged illet, te itt bezáratol, s minthogy sorsunk nagyon érdekel, biztositlak, hogy az emberjog e megsértése ránk nézve nem lesz káros következményü... Halld tervemet, mely talán nem a legroszabb...

Herman köpenyedbe burkolódzik. Egyenlő nagyságuak vagytok, s a sötétben nem veszi észre e különbözést a kocsis.

Ő egy távoli boulevardra kocsiz, s itt meghagyja a kocsisnak, egy Louisd'ort adván neki, hogy menjen el házadba, s mondja meg, hogy az ezredes ügyében elutazol, s csak pár nap múlva térsz vissza.

Cselédeid látták a futárt, látták, midőn éjjel eltávoztál, nem fog tehát elutazásod ily sürgös körülmények között feltünni.

... Két napig igy nyugton maradnak, harmadnap talán nyugtalankodnak, negyednapra talán följelentik e dolgot, de már akkor nekünk nem ártanak, mi legalább holnapután elvégezzük terveinket, s azután egy óráig sem késünk Párisban.

Addig, okos szónok, szives leszesz itt a közelben egy kis szerény lakást venni. Ne kiabálj, ne buzdulj föl, ez nem használna semmit, ez volna az agyagfazék harca a vas ellen.

Három-négy nap múlva szabad vagy, látod tehát, hogy nincs oly rosz szivünk, a mint gondoltad. Aranyt látok a földön, ez bizonyosan a bayonnei útiköltség... majd evvel fogok érted becsületesen gazdálkodni — mert tárcánk majdnem üres, — ujságokat, könyveket, mindent kapsz majd, a mi csak szükséges ily fogságban. Különben ez mind kevés, a mit érted teszünk ama nagy szolgálatért, hogy terveink bukását megakadályozod... tevé gúnyosan hozzá.

A boldogtalan Boisseauw — fájdalom! — e fenyegetésekre nem tudott felelni...

Minthogy most nem nagyitották a veszélyt, valóbbnak tünt ez elé. Fájdalommal előre látta, hogy a braccianói hercegnő, — védelem hiányával, minthogy a Montlaur hercegnőhez irt levél nem adatik át, — Herman gyalázatos terveinek áldozata leend, kinek igy valóban érdekében feküdt Anacharsis hallgatását kieszközleni. Azon eszköz, melyhez menekült, minden esetre erőszakos, s fölfedeztetvén, kemény büntetést vonna maga után, hanem a terv sikerülése oly fontosságúnak tetszett, hogy érte bármily veszélylyel dacolt.

Hogy erővel álljon ellen, arra nem lehetett gondolni...

Herbin, kora dacára, erőteljes volt, s ha a fiatal Herman is segiti őt, bizonyára megsemmiti Anacharsis minden kisérletét.

Miután mindezt átgondolá Anacharsis, sóhajtva adá meg magát a sorsnak, melyet el nem kerülhetett.

— Tehát meg vagy győződve? — kérdezé őt Herbin.

— Arról igen, hogy ily tettre képesek vagytok. Hanem ha a pénzvágy vezérel titeket, úgy 2 000 Napoleons d'ort adok, ha kibocsáttok és Párist elhagyjátok.

— Tehát nyomorultaknak hiszesz minket? kérdé ujra Herbin.

— Halljátok... 2000 Napoleons d'ort adok, hanem az ezredes házmesterének fia el fog titeket kisérni, hogy biztosan tudjam elutazástokat...

— Ha 4000, ha 5000-et adnál, se vihetnél ki semmit, mert mi már ilyenek vagyunk — hanem kocsisod unja magát már, és egyre megy, őt veled, vagy köpenyeddel elküldeni; hanem előbb téged akarunk biztosságba helyezni; ne légy gyermek, nincs erőd ellenállni; erre figyelmeztetlek, mert máskép csemeték helyett száraz kenyeret kapsz... Itt igen remek rejtekünk van... nem kell épen tudnod, kinek volt szánva... Csak arra figyelmeztetlek, hogy nagyobb biztosság kedvéért nem kapsz más világosságot, mint melyet az ég ad... Kész vagy?...

— 5000 Napoleons d'ort kaptok, és becsületszavamat is adom hozzá, hogy néma leszek az itt történteket illetőleg... elbocsáttok-é?

Herbin erre vállvonitva kérdezé Boisseauwt.

— Nos, jó módon, vagy erőszakkal akarsz nekünk engedelmeskedni?

— Gazok vagytok... előre tehát... én követlek titeket... felelt Anacharsis, látván, hogy minden reménye oda van...

Herbin fölvevé a gyertyát, s egy kis üregbe nyitott, mely Herman hálószobája mellett vala. Ez üreg hátulsó része telve volt ruhanemükkel megrakott podgyászzsákokkal.

Herbin bizonyosan egy titkos rugót nyomott meg, mert az előbb falnak vélt rész mint ajtószárny megnyilott, s az üregen túl kis szobácskát lehetett látni, mely meglehetős izléssel volt bútorozva, világosságát pedig egy oly magas ablakon nyeré át, hogy ha a széket az ágyra tenné is valaki, ezt még se birná elérni...

— Látod — szólt Herbin Anacharsishez, ki vigyázva lépett a rejtekbe — itt nem lesz oly rosz dolgod... Még azon vigaszt is meghagytuk, hogy az ágyba fekhetel, a mikor tetszik...

— Tehát könyörtelenek vagytok?

— Könyörtelenek?... Hogy mondhatod ezt? Hány órakor akarsz reggelizni, hány órakor ebédelni?

— Tizenegykor reggelizek, s hat órakor ebédelek — felelt sóhajjal Anacharsis.

— Igen pontosan szolgálunk majd... nagyságos úr! — szólott gúnyosan Herbin, bezárván a rejtek ajtaját, mely vastag vasreteszekkel megerősitett tölgyfából állt.

. . . . . .

Úgy történt a mint a két összeesküvő előre kigondolta, Herman Anacharsis köpenyébe burkolózva a bérkocsiba veté magát, s'a des Invalides nevü boulevardra hajtatott, itt kiszállt, miután a kocsisnak mintha ő lenne Boisseauw megparancsolá, hogy menjen el cselédeihez, megmondván nekik, hogy néhány napra az ezredes érdekébe Versaillesbe utazott...

IX.

Látogatás.

Az ezredesseli beszélgetés közben a braccianói hercegnő szivében legkisebb gyanú sem éledt föl Herman ellen.

Fájdalmasan megszomoritva, hogy az gyaláztatik, kit ő oly méltónak hisz szerelmére, Raoul szavait az irigy féltékenységnek tulajdonitá, s a gyalázott iránti hajlama a legfelsőbb fokot éré el már, midőn az neki életének múltját elregélé.

Azon időtől fogva (Boisseauw Herman általi bezáratásának előtte való reggelétől számitva) nagy tervekkel bibelődött.

Minthogy képtelen volt vétkezni, csak a **válás** tünt föl neki oly eszközül, mely által célját elérheti, és melylyel szerelmét kötelességével kiengesztelheti...

Hermannal egy tervét sem akará közleni; oly gyöngéd nemeslelküséget tulajdonitott neki, hogy szentül hitte, miszerint terveinek nagylelküen ellenáll.

Mert akármikor tett e tárgyról titkos de még is érthető kérdést, Herman mindig úgy felelt, hogy bátran hihette őt inkább késznek az eltávozásra, mintsem oly dologba egyezzék, mely a nőkre nézve mindig kissé komoly.

A mi Herman hő és hü szerelmét illeti, abban föltétlenül bizott...

Ha igazán, föláldozó hősiességgel szeretünk, ez érzelem anyira boldogit, hogy a viszontszerelemben nem is kétkedhetünk.

Különben Janka előtt Herman futó pillantásai, a félig félig kimondott vallomások, a sóhajok, a szórakozottság s egész ábrandozó lénye elég hü tanúk voltak; s e kivül saját énjének öntudatával is birt, s túlbecsülés nélkül bizton hihette, hogy Herman nem utasithatná vissza kezét, ha ő ezt neki ajánlaná...

A braccianói hercegnő nem tehetett magának szemrehányást.

Férje távol élt, se jellemök, se koruk nem volt öszhangzó.

Családja iránti áldozatból ment hozzá nőül; a válás, a házasság utáni egyenetlenségek megszüntetésére meg volt engedve. Mi lehetne tehát jogosabb, szorosan igazságosabb, mint e törvény gyümölcseit élvezni?

Csak a nők képesek az akarat ily kitartó különcségeire. Csak ők képesek a legbizonytalanabb események zürzavarában tanács, és támasz nélkül bátran előrehaladni, a vezér reményével.

A hercegnőnek ezenkivül még különös jelleme is volt, ő nem birt őszinte barátnőt, és gyülölé a bizalmas közléseket. Az igaz benső szerelem magának, magáért, és maga által él. Senkivel se közlé tehát terveit, és nyugodtan várá a cselekvés óráját...

(Folytatása következik.)

Ifjúkori álmak.

Virágos kertben ifjú almodoz,
Gyönyörrel nézve a lét hajnalát,
Ringatja lelkét a csábos jövő:
Az ember — isten, egy menny a világ.

Az enyhe szellő úgy játszik vele,
Fürtébe szórja a virágokat,
S a csattogány bűbájos éneke
Szépiti a szép, édes álmakat.

Csak csendesen! Félős vendégek ők!
Nem kell elverni tőle! — Csendesen!
Ez álmak nélkül hisz mi volna más
Kedves neki e földi életen.

Oh! úgyis eljő a rideg való,
A csattogány, az álom elrepül;
Az ifjú látja távozásukat....
S fájdalma van csak a valón kivül!

L. után **Jablonszky Sándor.**

TÁRCA.

AZ ÁL ORLEANSI SZŰZ.

(Vége.)

A tournelle-t törvényszék azonnal összeült, — a vádlott eléje vezettetett.

A rajongó hölgy oly méltósággal s nemes nyugalommal lépett föl, hogy észrevehető lőn, miként nem csak meglepte bíráit, hanem némi tiszteletet is gerjesztett sziveikben maga iránt.

Minden kérdésre körülményes választ adott.

Midőn az elnök azt kérdé: miért adja ki magát ily makacsul az orleansi szűznek, midőn köztudomásu dolog, hogy a hős hölgy Rouenben megégettetett? — ilykép felelt:

— Csalódnak önök, ha azt hiszik, hogy én nem a valót mondom, s ha előre nincsenek útasitva, miszerint hazugnak, s ámitónak nyilvánitsanak, meg kell győződniök állitásom valósága felől. Im nézzék nyakamon a sebet, melyet a patayi csatában kaptam, valamint csipőmnél maiglan is látható a seb forradása, melyből a conpiegnei sáncok ostroma után véreztem. Istenemre, s örök üdvösségemre esküszöm, hogy Jeanne d'Arc vagyok.

Erre azt kérdé tőle a közvádló (Gravois Eustach,) hogy ha csakugyan az orleansi szűz, mily csoda által szabadult meg a máglya lángjai közől.

Ő igy válaszolt: Racou Tamást, ki perem alatt leginkább ellenem volt, elitéltetésem után nyilvánosan hazugnak mondá Conchon úr, a beauvaisi püspök. A megsértett azzal akarta magát megboszulni, hogy föltette magában megszabaditásomat, s tervét szerencsésen ki is vitte; megszöktetett, s tengerész köntösben egy hajóra vezetett. Biráim erre azt mondták, hogy meghaltam, s helyettem egy a kórházban épen meghalt, s velem egytermetü ifjú hölgy holttestét égettették meg.

Mig megszabaditóm élt, elzárva ugyan, de tisztességesen tartott; 10 év előtt meghalván Racou úr, nem éreztem többé magamat lekötelezve ez eskü által, melyet arra nézve tettem, hogy soha sem teszek kisérletet visszatérni szeretett hazámba.

S most visszatértem; ez az egész, s azt hiszem, a dologban sem csoda, sem bűvészet nincsen.

E szavakat a szilárd meggyőződés nyugalmával s hangján adván elő, egészen megindítá bíráit, de szerencsétlenségére — Mahé de Querfabbeé, a quercy senessal, ki a hallgatók közt volt, azt nyilvánitá, hogy neve l'Espine Janka, egy timár özvegye, s hogy férje halála óta már többször lepte meg az őrültség.

Hiába tagadta a vádlott ezen állitást, a birák nem neki, hanem a senessalnak hittek.

— Jól van! — felelt azután minden faggatásra — higyék önök, a mi tetszik, de én, ha szabadon bocsáttatásomat igérnék, sem mondhatnék egyebet a valónál, mely abban áll, hogy én az orleansi szűz, Jeanne d'Arc, Franciaország megszabadítója vagyok.

Fölvilágosodottabb időben, sőt más körülmények közt, s más király uralkodása alatt, nem hogy halálra nem itélték, de börtönbe is aligha zárták volna a szerencsétlen nőt, kit legfőlebb is azzal lehetett vádolni, hogy népszerüség-hajhászási vágyból köztiszteletben álló név nymbusát akarta fölhasználni.

De XI. Lajos törvényszéke nem ismerte a középutat; Espigne Janka máglyán való megégetésre itéltetett.

Az itéletet méltóságteljes nyugalommal hallgatván végig, az égfelé tekintett, s kezeit mellén keresztbe téve, igy szólt:

— Az volt rendeltetésem, hogy a máglyán haljak meg, de ha mint vértanúnak kelle meghalnom, idegen birák, s nem franciák által óhajtottam elitéltetni.

Erre megkérte őreit, hogy vezessék vissza a börtönbe, s lelkészért folyamodott; bizonyos Houey Jakab, köztiszteletben álló pap küldetett hozzá, kinek azonnal meggyónt, s azután megkérte, maradjon nála, mig a máglyához kisérik.

A hires Comnén azt irja, hogy midőn tiz év múlva a nevezett lelkészt megkérdezte, vajon azt hiszi-é, hogy igazságosan itélt a tourelle törvényszék igy felelt:

— Az isten rendeletei néha megfejthetlenek; én megvagyok győződve, hogy ha még egyszer megjelenhetne Espiné Janka a birák előtt, most nem nem itéltetnék halálra. Jellemem s papi kötelességem tiltja, hogy ennél többet mondjak.

Az elitélt csakugyan megégettetett, s kivégeztetésénél anyi nép volt jelen, hogy a rendőrfőnök a párisi csendőrségen kivül, még a polgári katonaság egy részét is igénybe vette a lehető rendetlenség miatti aggodalomból.

Közli: Remellay Gusztáv.

Budapesti hirharang.

* Ez évnegyedi programmunkban olvasóinknak egy a Kazincy évszázados ünnepélyére vonatkozó képet igértünk; a kép compositiója Plachy Ferenctől már megvan, azonban oly gyönyörüen sikerült, hogy véteknek tartanók e szép nemzeti ünnepre vonatkozó képet kisebb alakban, minőt évnegyedben adhatnánk, kibocsátani. Ennél fogva — midőn mümellékleteinket szám szerint különben kiadjuk — a Plachy által festett allegoriát a lehető legdiszesebb alakban rajzoltatjuk le, s ez fogja aztán képezni jövő félévi mű lapunkat. A Kazincy ünnepély a magyar akademiában különben is a jövő félév elején fog megtartatni, midőn aztán az emlitett allegoria kétszeresen érdekes, és korszerü leend. Megsúgjuk egyúttal olvasóinknak azt is, hogy e lapok szerkesztőjének 100 aranynyal jutalmazott történeti drámáját, az „Egy királynét“ a jövő félévben szintén mümellékletül adjuk. E dráma nem fog könyvárusi úton árultatni, s csak kézirat gyanánt küldetik meg a „Hölgyfutár“ olvasóinak. Olvasóink megfogják nekünk bocsátani azt a kis szerénytelenséget, hogy hisszük, miként e könyvet szivesebben veendik egy himzetmintánál.

* A folyó havi műtárlatból 1600 ft. ára képet vesznek be. Többet is lehetne, mert sokáig lesz, minden tekintetben oly gazdag kiállitásunk, mint a folyó havi.

* A „Telivért“ végre ma adják. A gyanitás sokféle, hanem a szerzőt valódilag még sem sikerült fölfedezni.

* Füredi, a jövő hónap közepétől kezdve hosszasb vendégszereplésekre megy. Előbb Temesvárt és Aradot, azután Nagyváradot, Debrecent, sat. látogatja meg. Füredi ritkán szokott vendégszerepelni, s igy müútazását a közönség kétszeres érdekkel várhatja.

* A kertészeti társulat legközelebbi választmányi ülésében jóvá hagyatott egy R. Palotán kijelölt kert megvétele, mely mintakertté fog alakittatni. Ugyanezen ülésben határoztatott el, hogy az alapitó tagok, illető alapitványainak legalább harmadát még ez év folytán befizessék. Végre egy bizottmány neveztetett ki az ősz folytán tartandó gyümölcskiállitás programmjának kidolgozása végett.

* A bécsi olasz operától nem igen lesznek vendégeink, hanem úgy halljuk, hogy az igazgatóságnak sikerült egy négy tagból álló igen jeles olasz társulattal szerződni, még pedig szinházunkra nézve nagyon előnyös föltételek alatt.

* Ó-Budán 60 személyre ingyen-fürdőt nyitottak. A mi azt illeti, az embert ingyen másutt is megmossák.

* Nekünk valami különös szerencsétlenségünk az, hogy a mint valami lapra prenumerálunk, az a lap mindjárt megbukik. Igy jártunk a párisi Mousquetairrel, Montechristoval, később a Polichinellel; most meg egy német lapunk maradt ki már hat nap óta, bizonyosan ez is megbukott. Igy a „Hölgyfutár“ örök életü leend, mert arra mi bizonyosan soha sem prenumerálunk.

* Tegnap délután egy zárt körü társaság, mely leginkább irodalmi emberekből állt, a császárfürdő nyári megnyitását ünnepelte meg, dr. Herz úr meghivása folytán, a ki a saison alatt is az irók iránt mindig különös figyelemmel viseltetik. A kedélyes mulatságot Bunkó egri népzenész szép nótái is füszerzék.

* Boruth költeményei most küldettek be szerkesztőségünkhez. E költemények többjében eszme s érzelemmelegség van, s kiállitásuk is olyan, hogy jól fogja magát kivenni hölgyeink asztalán. A költemények kiadója Pfeifer Ferdinand, s áruk 1 ft. 50 kr. u. p.

* Közöljük Kletzer Fery gordonka-művész vasárnapi hangversenyének programmját.

1. Trio A-durban Zeller L. A.	zongorán hegedün gordonkán	Deutsch W. ur. Huber K. ur. a hangversenyző.
2. „Az ibolya“ Dal Mozarttól; énekli		Hofbauer Zs.k.a.
3. a) „Románc“ Batta-tól b) ‚Magyar rapsodia‘ szerzette		hangversenyző.
4. ‚A tartózkodás‘ Schuberttől; énekli		Bignio úr.
5. ‚Magyar Dallam‘; énekli .		Hollósy L-né.
6. a) ‚Elegia‘ Goltermann G.től) b) ‚Egyszerüség (Idylle) R.től)		hangversenyző.
7. ‚Nagyanyó és unokája‘) . Kettősdal Meyerbeertől) .		Hollósy L-assz. Hofbauer Zs.k.a.
8. ‚Daljelenet‘ Goltermann G.-től		hangversenyző.

Ismételjük, hogy a jövedelem egy része a pesti kereskedelmi kórodának van szánva. Bemeneti dijak: körszék 3 ft; számozott szék 2 ft; bemenet 1 ft uj pénz.

* A magyar akademia tegnapelőtti történeti, és természettani ülésében Ráth Károly, és Récsi urak tartottak fölolvasást. Pauler úr pedig Bartal György úrnak egy beküldött értekezését olvasta föl.

* A helybeli Elizabethinum bevételei a múlt év folytán 42814 ft 10 krra mentek.

* AB.H.-ban olvassuk: Abauj-Torna megyében Szeszta helységében a község házánál lakó Székely Anna asszonyt három álarcos rabló megrohanván, pisztolyókkal, késekkel és fejszékkel fenyegette, megkötözé, és 226 ft 42 kr értékü készpénzt, ékszert, és élelmiszert rablott el tőle. A tettesek kinyomozása, és kézrekeritése végett a szükséges lépések megtétettek.

* Ormós Zsigmond, kitől a múlt évben jelent meg egy korrajz „A banya sziklája“ cimmel, s kinek a festészet történetét tárgyazó müve e napokban fog megjelenni, müvészeti tanulmányozás végett Olaszországban tett hosszabb útjából ép most érkezett meg. Elébb több ideig tartózkodott Németországnak azon helyein, melyek a régibb és ujabb német festészet hazáiúl tekinthetők s Olaszországban minden képgyüjteményt gondosan áttanulmányozott, s több becses müvet szerzett, melyek közől, valamint a múlt években szerzettek közől is a legjobbakat a nemzeti múzeum képesarno-

kának szándékozik ajándékozni, példát mutatva a nála tehetségesb hazafiaknak! (P. N.)

Vidék.

Nagyváradi havi szemle.

Vezeti: Erdőd.

IV. 1859. május 22. Négy hosszú napja itt henyélek a Püspök-fürdőben; — bámulom a zöld erdőséget, és a kék hegyeket, küzdök az unalommal, e fésületlen fejű rettentő ellennel, s irigylem a kigyózó utakon, folyosókon, az erdőkben, és ligetekben sétáló azon boldogokat, kik kedélyességet és egészséget helyreállító szórakozást, sőt mulatságot találnak a semmit nem tevésben, s túlvilági élvnek hirlelik a zsebekre rakott kezekkeli sétálást, — vagy birkaszerű állongást. Én ha soká unatkozom — meghalok! Nekem a dolog, a munka föltámadás! *) Nekem izgalom és mozgalom kell, hogy meg ne vakuljak, és meg ne siketüljek. Századunkban pedig mindenek fölött üdvös látni és hallani... és hallgatni...

Az idei fürdői idény, e valóban csodás gyógyerejű fürdőkben élénkséget reméltet, a vendégek száma napról napra szaporodik; — kik megállapodtak meglehetősen elégedettek, s nem győzik eléggé magasztalni a patriarchalis nyugalmat, melyet meg nem zavarhat a városi, mostanában már napirenden lévő zaj, és zsibongás.

A művészet jelenben már szinte rendszerezett — költözködésében Nagyváradon is meg megállapodik. Eddig két három év alatt alig gyönyörködheténk kétszeri háromszori nyilatkozványaikban, — most pár hét óta azt sem tudjuk, melyiknek nyujtsunk kenyérre valót — melyiket maraszszuk, s melyiket szöktessük meg. — Sajnos — az igaz, hogy egyik sem maradhat sokáig.

A színészek előadásai épen úgy üres házak előtt folynak, mint a perzsa acrobaták mutatványai, a párducok és tigrisek etetései stb. — Mi nem mondhatjuk, hogy azért, mert a fegyverek zörögnek a muzsák hallgatnak, — csak anyit: hogy beszélnek ugyan és jelentkeznek, de mi nem hallgatunk reájok.

Valamint pedig a Times azt mondá, hogy a röppentyúsustorgás és ágyudörgés közepett is örömest méltatja figyelmére Joachimot, úgy én is azt mondom, hogy a Ticino és Pó mellett is örömest gondolok a kedves Mátray Marira, ki már eddig is közelismerésünket birja, s ki gyermekiesen kedélyes, természetesen nemes, izlésesen nyugalmas, költőileg kedves játékával rövid idő múlva illetékesen fogja pótolhatni azokat, kik voltak, de már nincsenek — vagy kik igen kevesen vannak, — valódi művésznőinket. — Én nem szép szemeiért, s piros ajkaiért (melyekhez verseket is tudnék irni) dicsérem e kedves gyermeket, hanem megdicsérem azon öntudatos, és szép határozataért, miként nem azért lőn színésznő hogy szivből, hanem hogy lélekből szerethessen szabadabban.

Minthogy az egyik vendégről megemlékeztem, megemlékszem a másikról is.

Korcsek Poli mint népszinműénekesnő mutatta be magát. Tudja isten! én nagyon furcsán vagyok a népies énekléssel? nevezetesen nekem sokkal jobban tetszik a buza földön, a kenderáztatásnál, vagy gyüjtésnél Maristól, Julistól, vagy Sáritól, mint festett erdőben, vagy deszka padozaton Mariától, Juliától, vagy mint Sárától. — Rendithetlen hitem, hogy a sámfán jól csak schuszter-munka veszi ki magát, a csizmadia munka csak akkor szép, ha gondolomra varratik.

Korcsek Poli alkalmasint egy cseppel sem roszabb, mint többi szinműénekesnőink, mindössze csak anyi különbség van köztök, hogy egyik jobban, a másik kevésbé tátja ki a száját, az egyiknek jobban, a másiknak kevésbé dagadnak meg nyakerei — de az a mezei — kerti, lugasi zamat bizon egyik énekében sincs meg, a mi megvan például a Fazekas Mariska énekében, mikor krinolin és selyem pruszlik nélkül, ráncra szedett viganoban ezt énekli:

Kinek van, kinek van.
Barna szeretője stb.

Az aga vegyes, fama volante — azonban, egyszerű perzsákból álló társasága enni való karómászókkal bir; Toldy pedig, bár hajfürteiben s erejében kissé fogyott, még mindég megverne két pár közönséges embert. Ha sámsoni természetű, az az: az ereje a hajával rokon, akkor mentől előbb igyekezzék egy pár mészárost, kovácsot, és kőművest földhöz verni, mert fürtei (én nagyitó üveg nélkül is észrevettem) jelentékenyen gyérülnek. — Szja! nemcsak a hajak, hanem még a mit födöznek is — megsemmisülnek.

A stereoscop műlátványos kiállitásban három nap voltam egymás után. Az első nap magam, másodnap harmad, és negyednap ötöd magammal. A stereoscop história ugyan nem kér enni — de eszik a mutogató, — s ezen esemény, mindig szomorú esemény, olyan eseménykor, mikor a stereoscop féle dolgokat ketten mutogatják — négynapon át hét vendégnek.

Az állatseregletet is a legroszabb állapotban találtam. Midőn az igazgatóval én beszélheték, már akkor az állatok harmadnapja böjtöltek, a mutogatók pedig kéntelenek voltak az angoriai kecskét, és egy kitünő lamát megenni. S igy nemcsak hogy anyagilag nem szaporodtak, hanem magokat fogyasztották. — Félő, hogy mire a szó a tigrisre kerülne, ő pretentive lép föl, s megeszi az egész társaságot.

Az üvegfonásnak sem sok csodálója akadt, mi felötlő főleg azért, mert századunk kiválóan szereti az ilyen fényes és törékeny dolgokat.

A világitás mintha javult volna!
A kövezet a régi!
Az egészségi állapot megnyugtató!
Fogyasztó sok, kereső kevés!
Pénz legkevesebb!
Hitel semmi!

Magyar színészet Kassán.

Habár nem vagyok rendes levelező, mégis lehetetlen nem tudósitanom e lapok szerkesztőségét, a jelen szini-szak és azon lelkesedésről, melyben Molnár György szintársulata részesül.

Husvét másodnapján szólalt meg a magyar színészet egy évi szünet után ismét szinházunkban.

Az előadások sorozata, „A falusiak“ Szigeti jeles vigjátékával nyittatott meg, a roppant számu néző lelkes éljene és tapsai mellett; ezt követték: Fönn az ernyő, Bánk bán, Mama, Ördög része, Dózsa György, Moliére élete, Huszárcsiny, Vid, Viola, Cárnő, Becsületszó, Angolosan, Liliomfi, Dalos Pista, Gritti, Béldi Pál, Vén bakkancsos, Szerelem és örökség, sat. szinművek.

A társulat első s jelesb tagjai: Molnár, Takács, Együd, Timár, Horváth, Kovács, Partényi, Török-, Fehérváriné, Molnárné, a bájos Szöllösi nővérek, Rózsa és Piroska, Horváthné, Váci Vilma, Timárné; ezek közt kell megemlitenem azon 16 kardalnokot és 12 csinos alaku kardalnoknőt is, kik a kardalok, operai részek, szóhang-négyesek szabatos és szép éneklésével ép oly élvezetet szereznek, mint az elsőrendüek művészi, jeles előadásukkal.

Mind a dráma, mind a vigjátékban erős a társulat, de a népszinművekben az a vidor elevenség, a népdalok öszhangzó népies dallása, azok az eredeti népies táncok, még a pesti szinpadon sem láthatók; közönségünk minden karéneket, kartáncot ujráztat, a miért aztán a népszinművek 11 óráig is eltartanak.

De a társulatnak legkiválóbb tulajdona és érdeme az, hogy 1-ször a szerepnemtudásnak hire nyoma sincs; 2-szor, hogy az elsőbbeket ma nagyobb, holnap kisebb szerepekben is láthatjuk, ha a darab érdeke ezt úgy hozza; 3-szor, hogy nem kinoznak hosszú szünetekkel, hanem kerekded, gyors játékkal ragadnak el bennünket, mely szép tulajdont az eddig itt megfordult társulatoknál nem tapasztaltuk; 4-szer, hogy mind fiatal, szép külsejü, vidor, pajzán kedvü, tüzről pattant egyéniségek, kiket gyönyörrel látunk előjöni, és sajnálattal távozni.

Ez a társulatnak dióhéjba szoritott igaz ismertetése, mely után következést lehet vonni az igazgatóra, ki maga is mindig a szinpadon, és pedig mindanyiszor közszeretetünkben osztozva.

Mint igazgatónak köszönetet szavazunk, hogy — miután Latabár nem jött körünkbe — társulatával meglátogatott — anyival is inkább, miután az neki, tekintve a hosszú útat Pécstől Kassáig, roppant áldozatba kerülhetett, — köszönettel tartozunk, hogy magyar színészethez juttatott, s oly élvekben részesülhetni alkalmat nyújtott, minőben csak hajdan, vagy még nem részesülénk.

Ruhatára, különösen a magyar jelmezek, diszére lennének a pesti nemzeti szinpadnak is, repertoirja, mint az előadott darabokból következtethetni, gazdag s választékos; a szindarabokhoz megkivántató kellékek, a kiállitásra nézve pompásak — mik eddig nálunk egészen elhanyagoltattak — ilyenek „Bánk bánban“ a gyász ravatal, mely festőileg nagyszerű volt, „Dózsa Györgyben“ az első jelenet, „Béldi Pálban“ Apafi mulató terme, sat.

A társulat szervezete célszerű, s az ügyes kéz meglátszik a legutósó részecskében is; a rend, tisztaság, szorgalom és példás szép magaviselet, szinpadon úgy, mint azonkivül, egyik legnagyobb erénye az egésznek, mit mindnyájan megismerve tisztelünk e társulatban, és innen reméljük, hogy magyar színészetünk, legalább a nyári időszakra, vagy egy-egy éven át télre is állandósitattni fog.

Molnár társulatának ismertetését, melylyel neki és közönségünknek, meg a vidéki színészetnek is tartozánk, bevégezve, lehetetlen köszönetet nem nyilvánitanom még K. L. és J. L. uraknak, kik Molnárt Pécsről meghivták Latabár helyébe, ki igen későn tudatta velünk elmaradását. Hernádvidéki.

Ördöngös, május 16.

Mit gondol az olvasó, midőn a Hölgyfutárban egy gazdasági major nevét látja? Aligha sejti, hogy magyar dalokról és Fátyol Károly, a hirneves gondonkásról beszélünk; pedig úgy van.

Simonfi Kálmán Szentesről útaztában behozta hozzánk a gordonka s magyar dalok ezen jeles mesterét, a ki is játszott nekünk néhány darabot, me yekkel egészen elbájolt, elandalitott bennünket.

A síró bús hangok, s a ki-kitörő frisek, csárdások oly jellemzőleg, oly hün hangzottak ujjai, s nyirettyüje alól, hogy azok a magyar nép kedélyvilágát egészen kifejezték.

Mindenekfölött becsüljük Fátyolt azért is, mert nem mulasztja el fölkeresni honunk azon magyarjait, kik ősi tanyáikon, távol a művészetek csarnokától, ily élvekhez vajmi ritkán juthatnak.

Kivánjuk, hogy végezze útját szerencsésen; gyüjtse össze a koszorúkat, melyeket honunk leányai füznek számára, s őrizze mint kincset, s mint az elismerés legszebb jelképét, mert nem feledheti: hogy a magyar dalt magyar hölgyek fakasztják a költő szivében, s csak igy szállhat át a zene kifejező húrjaira.

Lendi.

---

*) Legyen szabad ebben egy kissé kétkednünk, mert különben többször találkoznának e lapok olvasói Erdőd, és nem Erdőd elmés dolgozataival. Szerk.

Marosvásárhelyi színészet.

(Május 18-kán.)

(P. Nagy Mihály társasága. — Auer Lipót és Nagy Jakab hangversenyei.)

Mint e lapok 55-ik számában megirtuk volt, a P. Nagy Mihály igazgatása alatti szintársulat husvét másod napján kezdé meg előadásait.

Kezdjük a mai napig előadott darabok cimjegyzékén:

„Bibor és gyász"; (a) „Mama"; „Kisértet"; „Ármány és szerelem"; „Parlagi Jancsi"; Auer Lipót hangversenye; ugyanannak 2-dik hangversenye; (a) „Falusiak"; „Párbaj mint isten itélete"; (a) „Becsületszó"; „Nő mint katona" és Nagy Jakab tilinkó-művész föllépte; „Gritti" és Nagy Jakab utósó föllépte; a „Cigány"; „Szép juhász."

A társaság koronája elvitázhatlanul Szabóné (Karolina) asszony, ki mint gyakorlott színésznő és kellemes szinpadi jelenség szép, átgondolt, helyes, mértékteljes és igen gyakran hatásos játékával a kolozsvári igényteljes közönséget is tapsra és méltó elismerésre inditá. Szabóné a. a fönn elősorolt előadások mindegyikében különböző szerepei mindenikét oly helyesen megoldá, miszerint méltán megérdemlette a tapsokat és kihivásokat, melyekkel a helyi közönség müértő része kitünteté. Szabóné a. dicséretére föl kell hoznunk a vidéki primadonnák okulására azon ritka szerénységet és készséget, melylyel a legcsekélyebb szerepecskét is fölvállalja, mihelyt átlátja, hogy ez a darab egybevágó keresztülvitelére szükséges.

Ily önmegtagadást egyátalában nem lobbanthatunk szemére Lenkeiné asszonynak, ki — úgy látszik — mindenáron csupán naiv úri kisasszonyokat akar játszani . . . quand méme; az ingenue szerepeket soha életünkben nem láttuk, émelygős, sivórivóbb hangon előadva, mint ezen színésznő által.

A társulat nőtagjai között Szabóné a. után Sepsiné asszony a legjobb. Hangja kellemes, kiejtése tiszta, plastikája nagyobbára helyes, és a mi a modorosság ügyében szenvedő vidéki színésznőknél ritkaság: szinpadi mozdulatai nobilisek; játéka törekvést árul el, és nem csak türhető, hanem kielégithető is.

Láng Mari kisasszonyt sokkal ritkábban láttuk, hogysem határozott itéletet hozhatnánk felőle, úgy szintén Haránynié asszony felől sem, kit az igazgató „un peu par autorité de justice" volt kénytelen föllépteti a „Szép juhász"ban, mint Manci boszorkányt. A többi nőtagokról hallgatunk — eleve; a férfitagokat pedig majd jövő levelünkben fogjuk bemutatni.

A kis Auer Lipót a pesti és a kolozsvári nemzeti szinpadokon is föllépett, és nekünk nincs okunk, az ottani lapok véleményét akár megtoldani, akár pedig megcsonkitani; hivatásunk a tényt constatirozni, miszerint a szinterem mindkét hegedüverseny alkalmával zsúfolásig megtelt, és hogy a hangversenyző mellett a szivességből közreműködött D. S., E. J. és Geiger mükedvelő urak a legzajosabb tetszynyilvánitásokban részesültek. Mükedvelők megbirálásában az itészetnek más szempontból kell kiindulnia, mint ott, a hol oly művészről van szó, ki foglalkozásból hallatja magát: mert a mükedvelő nem lép a közönség elé a csalhatlanság praetensiójával, mint sok vándor művész; mindamellett ha a legszigorúabb szempontból is megbirálnók az emlitett közreműködők, kivételképen pedig Geiger úr szép zongorajátékát: még azon esetben is csak hizelgő lehetne az itélet.

Geiger úr megcáfolhatlanul tanúsitá mind jeles technikája, mind pedig bensőség teljes játéka által, hogy Liszt Ferenc méltó tanitványa; minden zongoradarabot tombolásig fokozott közkivánatra ismételt; hátha még magyar ábrándokat is zongorázott volna!

Ehhez hasonló elragadtatást okozott Nagy Jakab, csodaszerű furulyájának*) csárdásaival, melyek után a dörgő „éljen"eknek hossza vége nem volt, mi annál jellemzőbb, miután a furulyaművészek az erdélyi köznép, főleg pedig a közel mezőségi pakulárok (oláh birkapásztorok) között nem a legritkábbak.

Mint tudjuk, Nagy Jakab úr külföldre is készül; ez esetben nem tehetjük, hogy ne tanácsoljuk, miszerint mondjon le a mesterséges cavatinákról és operákról, hanem maradjon bübájos csárdásai mellett, ha biztos sikert kiván aratni.

Nagy Jakab élvezetes furulyaversenye után lépjünk a vacsorálóba. Egy asztalnál foly a kritika.

A. úr) — Én nem tudom, hogy oszthatták a pesti lapok ez embernek a művészet babérkoszorúját; ah ez botrány; én az első darab után ott hagytam a faképnél; hisz igy akármelyik pakulár is furulyáz. Valóban, hitem a pestiek müizlésében ingadozni kezd.

B. úr.) — Kár volt ott hagyni, mert a közönség kézzel lábbal tapsolt, tombolt, éljenezett. Különben A. úrnak tökéletesen igaza van; hisz mi vásárhelyiek mindennap hallhatjuk Dopplerék bűvös furolyáját, Hollósi csalogányhangját; nálunk sorban váltják föl egymást az egész földgömb leghiresebb művészei; ma Roger, holnap Servais, Liszt, a Ferni testvérek, holnapután Ernst, Dreyschock és igy in infinitum; persze, hogy azután mi illetékesebben birálhatunk, mint a pesti lapok, és a pestiek; különben hogy ne volna igaza A. úrnak? De gustis non dispis, mondá Nagy Fridrik; igy p. o. elismert tény, hogy Egressi Gábor a legelső szinmüvész mindkét hazában, mégis megtörtént, hogy anno domini 1842-ben egy úri ember (mert rosz drámáit Pesten visszaútasitották) itt Maros-Vásárhelyen, az erdélyi főértelmiség akkori gyülhelyén, gúnyverseket irt Egressi Gábor ellen, és pisszegés mellett a szinházban a közönség közé szórá, a midőn Kolozsvárról ide jött vendégszerepelni; node a néhai ügyvédnek személyes okai lehettek; ugyan mondja meg A. úr, vajjon nem küldött-é ön is Pestre furulya compositiókat, melyeket a dráma elfogadó választmány visszaútasitott? Különben hogy kivánhatja, hogy mi elismerjük, miként önnek egyedül több izlése van, mint egész Pest városának?

Ezen intermezzo roppant kacagást idézett elő, mert Csákány uram másod magával épen akkor ráhuzatá volt a hires „Longaus"t.

A társulat igazgatója, Nagy Mihály úr mindenesetre méltánylást érdemel, hogy alig három heti ittléte alatt a helyi közönségnek az emlitett négy zeneestély által oly szép élvezetet szerzett; e percben azt is halljuk, hogy Komáromi úr a kolozsvári szintársulat egyik legkitünőbb tagja, szintén körünkbe érkezve, holnap kezdendi vendégszereplését a helyi szinpadon. A társulatnak dicséretére válik az is, hogy ment minden fönhéjázó követeléstől, valamint az is, hogy az előadások pontosan a kitüzött időben kezdődnek.

A szigor örömest háttérbe vonul, ha látjuk, hogy a tehetség részbeni hiányát a jó akarat pótolja legalább.

Náprádi Y. Z.**)

*) Erdélyben csak azon hangszert nevezik tilinkónak, mely vagy füzfából, vagy üvegből készül, és melynek csupán fuvólyuka van; a bodzafából készült hat lyukacsos hangszer neve — Erdélyben legalább — furulya. Y. Z.

**) Gyakrabban és szivesen látnók ám kedves Y. Z. úr. Hova lett a régi buzgalom?

Szerk.

Bécsi hirek.

= Azon hir, hogy az olasz opera igazgatására Merelli helyébe Marchesi lépne, egy lapban megcáfoltatott, de oly kétértelmü módon, hogy mindenki meg van győződve, miszerint a karinthi-kapu-szinháznál olyasminek kellett történni, mi profán szemek elől mindenesetre elrejtendő.

= Rotschild bárót egy távirati sürgöny napokban Frankfurtba szólitotta beteg nejéhez, ki azonban a báró megérkeztekor már halva volt. A boldogult születésére nézve angol nő volt, lord R..... parlamenti tag nővére.

Külföld.

= Liszt Ferencnek „A magyar cigány-zenéről" magyar, francia és német nyelven irt munkája nemsokára megjelenik.

= A francia hadseregnek a Mont-Ceniseni átkelésekor minden egyes katona, a táborozáshoz szükséges apróbb eszközökön, s teljes fegyverzeten kivül még négy napi élelmet és 90 töltényt emelt magával, mi együtt véve eléggé súlyos terhet tett ki, úgy, hogy a hegyre érve, egy 55-dik sorezredbeli közlegény, fanyar vidámsággal ily szavakra fakadt: Ha a jó istennek akkora tarisznya lett volna a hátán, mint most nekem, midőn a világot alkotta, nem teremtett volna ily magas hegyet!

= Bodenstedt müncheni tanár Londonba útazott, hogy a brit múzeumban „Shakespeare és kortársai" cimü munkájához adatokat gyüjtsön. A mü első kötete már megjelent, s az angol időszaki sajtó által nagy méltánylással fogadtatott.

= Meyerbeer neje, Schönlein tanácsosnak, midőn ez Berlinből közelebb elútazott, pompás fafaragványu irókészletet ajándékozott. Az egész mü mintegy két láb magas, és sajátságos csoportozatokban tünteti elő a teremtés történetét, s annak tudományos megállapitását napjainkban. Mint a természetvizsgálat képviselője, Humboldt Sándor képezi a központot, a hires sárkányfa alatt ülve, Teneriffa szigeten, s rajzónjával alaptervet készitve a „Kosmos"hoz. Mellette jobbról és balról sas és bagoly látszik, jelképezve a naphozi (világosság) vágyat, és Minerva jelvényét; a párkányzaton oroszlán és tigris. Tropikus növénycsoport közől egy fej tünik elő, a föld uráé, kinek megismerése főfő célja minden természetvizsgáló kutatásnak. Alább a talapzaton az ősvilág állatjai, — s végre a háttérben a földtest belső alapját képviselő durva sziklatömegek látszanak.

= A német zeneművészek csakugyan megtartják sokat emlegetett egyetemes gyülekezetüket Lipcsében, összekötve nagyszerű zeneünnepélyekkel. — A gyülekezet idejéül junius 1—5 napjai vannak kitüzve. A megállapitott programm szerint az ünnepélyek előestéjén, máj. 31-ikén Schumann „Genovevá"ja fog adatni a szinházban; junius 1-jén nagy hangverseny Schumann, Schubert, Mendelsohn, Berlioz, Wagner, és Liszt müveiből; 2-kán Liszt ünnepi miséje; 3-án Bach Sebestyén nagy miséje, előadva a Riedl-egylet által, 4-ikén zenereggély; ugyan e nap estéjén „Manfred" előadása, szövege Byrontól, zenéje Schumanntól; 5 én végre orgona-koncert a merseburgi egyházban. — A közbeeső délelőtti s délutáni szünidő tanácskozásokra s célszerü inditványtételekre fog forditatni. A szándékba vett inditványok közől megemlithető az, miszerint egy egyetemes német zeneegylet lenne alakitandó, és egy másik, mely a katholikus egyházi zene mintájára a gyülekezet által meghatározandó alakban a protestans isteni szolgálathoz is behozatni javasolja a templomi zenét.

= Shakespeare megszámlálhatatlan német forditóinak száma ismét szaporodott egy porosz huszárszázadosban, ki a „Coriolan"-t és „Cymbeline"-t már megis jelentette; csakhogy német itészek a százados úrban sokkal

több kedvet látnak a fordításhoz — mint hivatást.

= Edinburgban nemsokára megjelenik: „Stuart Maria élete“ angol nyelven Lamartinetől, ki e munkájához régóta, nagy szorgalommal, és sok tanulmánynyal gyüjtögeté az adatokat. Kiváncsiak lehetünk, mint fogja majd a regényes költő Skocia regényes királynőjét előtüntetni.

= Mit mondanak önök erre? A párisi variétés-szinházban „Le pays des échasses“ cimmel egy olyan népszinmü került szinre, soha nem látott tetszéssel, melyben az egész személyzet mankókkal szerepel! Az egész mese azon régesrégi történeten fordul meg, miszerint egy számos évei dacára még mindig szabadlábon levő agglegény, ki óhajtana bizonyos 17 esztendős bájos leányt nőül venni, bohó fiatal emberek által százféle furfangosságok segitségével bolonddá tetetik. Hanem a darab véghetetlenül tetszik Párisnak, mert mindenki mankón jár, ül, fut, és táncol benne — és ez ujság!

= Azon különféle rendszabályok, melyeket Páris kiterjedésének elhatározott nagyobbitása maga után von, nagy hátránynyal vannak több külvárosi szinházra is. Eddigelé úgy tekintettek ezek, mint vidéki szinpadok, s a boulevardok szinházaival ugyanazon estén adhattak elő minden darabot. Most azonban valamenyien párisi müintézetekké válnak, s elvesztik abbeli jogukat, hogy a Porte st. Martin, Gymnase, Vaudeville stb. szinházak szinműveit tetszés szerint elsajátithassák. Minthogy pedig pénzerejüknek nincs tehetségében, hogy külön saját repertoirt alapithassanak, hát nagyobbára szép csendesen megszünnek. Lesz belőlük magtár, kereskedői rakhely, vagy más ily patkánytermő intézet.

Vegyes.

= A chinaiak csak egy esküformát hisznek szentnek és megszeghetlennek. Ez akép megy végbe, hogy az illető egy eleven kakas fejét lemetszi, miközben „a levágott kakasfejre, s a nap délkeleti sarkára esküszik, hogy valót fog mondani, igazi valót, semmit mást, mint valót.“ A ki ez esküt hamisan teszi, meg van győződve, hogy menthetlenül elkárhozott.

= Indiákon a varázslók, kik egyszersmind papok, hogy valamely büntett elkövetőjét fölfedezzék, a gyanúsakat egy terembe küldik, melynek menyezetéről egy malomkő függ le. A gyanúsaknak kötelességük egyenkint fejükkel érinteni a követ, mely a varázslók állitása szeriut a bünös érintésére rögtön lezuhan, s azt szétmorzsolja. Az igazi bünös természetesen nem meri megérinteni; minthogy pedig a kő bizonyos folyadékkal be van dörzsölve, midőn a próbáltak ismét kijőnek, az olaj illatáról megtudják a varázslók, melyik érinté vagy nem a követ, s igy melyik a bünös.

Nemzeti szinház.

* Május 23-kán: „Fenn az ernyő, nincsen kas“, Szigligeti 100 aranyos vigjátéka.

Csak tudnának a magyar költők évenkint négy öt ilyen darabot irni, s aztán tudnák csak ezt az öt hat darabot szinészeink ugy eljátszani, mint ezt az egyet tudják, akkor aztán nem kellene üres házakról panaszkodni.

Van ennek a mi szinházunknak egy bizonyos szép közönsége, mely a jobb drámai előadásokat megjegyzi magának, s ezeken aztán mindig megjelenik.

Ime közelebbről se a „Kunok“, se az „Ördög Róbertben“ nem volt olyan nagy közönség, mint ezen egyszerü kis vigjátékban, pedig még csak egyetlen ária, vagy ballet sincs benne.

Az igaz, hogy a közönség ma is jóizün mulatott rajta, kivált a „salonképtelen“ arszlánon, kit Szerdahelyi a könnyüség ne továbbjával személyesit.

Feleki is szépen adta a derék bárót, s Tóth is igen humoros ügyvéd, Szathmáriné pedig pompás mama volt.

Munkácsi Flóra eddigi szerepét Hegedüsné vette át.

* Május 24-én: „Londoni koldusok“, rémdráma.

A kitüzött opera ismét nem mehetett, tehát hámarjába ezt a régi drámát kapták elő.

Nyilt posta.

„A cica“ R-sz-ból“. Nagyon elmésen van irva, de oly érthető célzásokkal, hogy személyeskedésnek lehet venni, a mitől pedig ovakodnunk kell. Kisértse ön meg azt az elmés tollat másnemü dolgozatokban.

A Turpásztói tüzokot közönteti szépen a Zöld Ördög, s valami prózát is szivesen vesz töle.

Szathmárra, Ungi és Zorányinak. Használni fogunk belőlük.

B. L. úrnak. Köszönjük a biztatást, kivált ha ön nem csak saját, hanem mások véleményét is tolmácsolta.

Hirdetések.

SELYEM-SZÖVETEK

és

CREPON-KENDŐK

nagy választékban

még most a régi áron

kaphatók

JANKOVITS P. 1-3

kereskedésében, nagyhidutca 7. sz. alatt Pesten.

Egy mivelt 18 éves hölgy,

a ki a magyar- és német nyelvekben, valamint mindenféle női munkákban, különösen pedig **női ruhák szabásában** tökéletesen jártas, valamely tehetős családhoz társalgónőnek ajánlkozik. Ajánlatokat e lapok kiadóhivatala fogad el **A. D.** betü jegy alatt. 1—3

17*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja aszszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **63.** **Szombat, május 28-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Kis fiam „költői képes könyvéből.“

1-ső kép.

A beteg gyermek.

Sötét alacsony kis szoba
Kövekből épült régi fal,
Oly barna füstös az egész
Szúette gerendáival.

Az ajtón is egy hasadék,
Azon besüt a napsugár,
S a mint kün rezg a falevél
A fény a padlón rezgve jár.

Amott egy ablak mélyedés
Az ablakban nyiló virág,
S kalitból néz a kis madár
A rácsra mint borúl az ág.

A mélyedésben asztal áll,
Rajta szemüveg, biblia;
A széken álmos macska ül,
A kötést kell vigyáznia.

Piros virágu óra függ
A kályha mellett a falon . . .
Rég mult idők emlék nyoma
Látszik meg minden bútoron.

Amott egy szöglet árnyiban
A nyoszolya párnái közt
Halovány arcu kis fiú
Emésztő kinjával viraszt.

Sürű haja egy rengeteg,
Égő szeme égő parázs,
Gyöngéd fehér keze lehullt,
Ajkán meghalt a fris varázs.

Mellette a vén orvos áll
Számlálva fogja üterét,
Némán maga elé mereng,
A tudománytól vár reményt.

Az orvos mellett férfi áll,
Mellén keresztbe font a kéz,
— A gyermek atyja ő — figyel
S kérdőleg az orvosra néz.

Szegény jó öreg nagyanyó
Az olvasóhoz menekült,
Üveg alatt egy feszület
Ő bólintgatva oda ült.

Az anya égfelé tekint
Oly szomorú halvány nagyon,
És ott marad tekintete
A szent szűz képén a falon.

A kis fiú is elmereng
A hit, bizalom van szemén,
Ő elmélyedve, esdve csüng
Édes anyja tekintetén!

Flóra.

AZ ARANYGYAPJU.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

(Folytatás.)

Aladár akart mondani valamit (bizonyosan a lélek szépségéről); de Tátrayné ő nagysága intett neki, hogy hallgasson.

— Hagyjon el engem! — szólt a szegény nő, s zokogva takarta el arcát.

No hiszen, épen azért jött Aladár ily nagy útra, épen azért töltött két hetet idylli életben, kis libák között, ernyedetlen szorgalommal, s panasz nélkül üritgetve tisztelt barátjának ecetes palackjait; épen azért, hogy most hagyja el a száztizezer forintot. Furcsa kivánság!

— Parancsolja nagysád, hogy hagyjam el? — szólt Aladár. Én rabszolgája vagyok; engedelmeskedem. (Esze ágában se volt engedelmeskedni.)

Aladár megállt a szoba közepén, zavartan, határozatlanúl, mit tegyen?

Oly különös érzés szállta meg keblét, mintha a fátum azzal akarná egyszerre büntetni, hogy azt a sok badarságot, mit a rokon lelkekről összevissza hazudott, most igazán érezze.

A köny, melylyel telve látta az özvegynőnek szemeit, oly roszúl esett neki, oly igen roszúl, hogy ilyen bús fájdalmas érzésre alig emlékezett. Régóta nem érzett ilyet. Most még csak egy gitár kell kezébe, melyet sóhajok közt pengessen, s aztán beillik mintaképül valami gyászlovagnak; romancerot irhatnak róla.

Nagy kedve lett volna Aladárnak hangosan fölkacagni érzelmessége fölött, ha az a kacaj nem kerülne száztizezer forintba, mi egy nevetésért mégis rettenetes sok pénz.

Aladár még mindig habozott: mit szóljon, mit tegyen? Egészen kimerült a nagy erőfeszitésben, melylyel a változó indulatokat kellett elnyomnia, s hevült agyát uj meg uj gondolatokra kényszeriteni.

Szokatlan és kellemetlen helyzet volt ez. Beszélyünk ifjú hőse oly forróságban szenvedett, hogy buzgón imádkozni akart az éghez egy adag fagylaltért.

Ezalatt Tátrayné ő nagysága megszünt zokogni, s meglehetősen hideg hangon szólt Aladárhoz:

— Nem akarom önt elűzni; meg fogom hallgatni. Mondja el, mi jövőt hisz ön az ily házasságnak, mint ez a mienk lenne? Szerencsétlenné tenne mindkettőnket.

E szavak eléggé okosan voltak mondva; de mi haszna volt, ha Tátrayné azt kivánta, hogy Aladár megcáfolja azokat. És Aladár a legkomolyabb ékesszólással, melyre huszonöt éves fiatal ember képes, meg is cáfolta.

Az aranygyapjas bárány igen tudta, hogy őt pénzeért imádják (még pénzeért is kevesen, — oly csekély praktikus gondolkozással birt azon vidéki férfivilág). Talán a szép, halvány, érdekes ifjú is csak a pénzt imádja? De hiszen oly nemes, oly büszke, férfias és mégis gyöngéd! Kétségkivül nincs nagyobb boldogság, mint ily férj nejévé lehetni, s e boldogságra, ha még laknának a földön istennők, csak ők volnának méltók.

Most eszébe jutott az özvegynőnek boldogúlt férjének vörös bajusza, négyszögletes termete. És e rút ember még áldozatnak nevezte,

hogy őt nőül vette; hát e deli ifjú mit fog mondani? Oh, e házasságnak nagyon szerencsétlen vége lenne!

Igaz, hogy megvolt az a kis hiúság Tátrayné ő nagyságában, hogy szerette volna mutogatni a világ előtt csinos férjét, mint szereti mutogatni az ember uj ruháját, karpereceit; de nem merte elfogadni ezt a csinos férjet. Akárkit mást, csak ezt nem!

Pedig talán éppen ezt az egyet tudná imádni, igazán imádni. (Beszélyiró siet kimondani, hogy nagyon megrovást érdemlő dolog, imádni egy férfit.)

— Aladár, — szólt végre az aranygyapjas bárány, ön látott sirni engem. Ne akarjon szivembe nézni, elégedjék meg szavaimmal. Hagyjon el engem és legyen boldog Két, három hónap múlva elfelejti ön még nevemet is emlékemet is.

— És ha nem felejtem? viszonzá Aladár.

— Akkor... én nem tudom, akkor... Miért kivánja ezt tőlem, Aladár?

— Feleljen, — szólt csaknem parancsolólag az ifjú.

— Akkor — legyen meg!...

S félbeszakitva szavait, kezét nyujtotta Aladárnak, ki csókot nyomott arra. Ezzel elváltak.

Kálmán sokáig várta barátját, mig az végre megérkezett, fáradtan mint valamely bódult valcertáncos bál utáni reggel, és oly izgatottan mint egy drámairó, kinek első művét adják a szinpadon.

— Nos? — kérdé Kálmán.

— Nagy baj, — felelt Aladár; szörnyü baj, óriási nagy baj.

— Elveszett az aranygyapju?

— Az nem éppen, viszonzá Aladár, hanem türelmem. Várjak hónapokig? Igen, de hónapok múlva nem eresztenek engem szabadon Pestről; arra pedig nincs eset, hogy valaki az adósok börtönében tartotta volna esküvőjét.

Kálmán vállat vonitott. Valóban ő sem tudott ily esetet.

IV.

A két nemes és szeretetreméltó ifjú, ezután elutazott Pestre, de koránsem azon gondolattal, hogy ott hónapokat töltsenek.

Visszavágytak, azaz hogy inkább csak a költői kedélyü Aladár vágyott vissza a csöndes kis faluba, hol a lomb a tavaszi meleg szélben andalitólag susogott, s a fáknak ágain apró madarak hintázták magukat, vidáman csevegve, — visszavágyott, nem ugyan a lomb susogását vagy a madarak csevegését hallgatni, hanem az aranygyapjas bárányt meghóditni.

Mielőtt ismét útra kelnének, a nemes ifjak Pesten szüntelen azon törték fejöket, hogyan lehetne ismét teremteni pénzt? (Teremteni anyit tesz, mint semmiből valamit létrehozni.)

A teremtés e nagy munkájában részvételre fölszólitották Karika Fábián urat is, igérvén, hogy ha egyszer Aladárnak kezében lesz az aranygyapju, mindhármoknak lesz abból hasznok; de Karika Fábián keserü mosolylyal viszonzá, hogy nem lehet azon emberen többé segiteni, kinek Karika Fábián nevet adtak.

A teremtés nagy munkája sok fáradtságba került, s e fáradtságnak legnagyobb terhe Kálmánra esett; Aladár úrfi megfoghatatlan hanyag kezdett lenni saját ügyének előmozditásában. Naphosszat Kis Antal uraméknál ült; s a mi még megfoghatatlanabb, egyszer se panaszkodott, hogy gyomrának, vagy fülének valami baja volna.

Pedig ennek oka nem az volt, mintha most kevesebb kalácsot, beföttet kellett volna ennie, vagy ritkábban hallgatni a zongorát. Világért se; sőt én azon véleményben vagyok, hogy a tekintetes asszony ki akarta most pótoltatni azt, mit Aladár az evésben és zenehallgatásban mulasztott.

Oly határtalan szivességet nem lehetett többet találni, mint Kis Antalné tensasszony szivessége. Mily örömmel fogadta a faluról hazatért Aladárt! Kis hija volt, hogy meg nem ölelte.

Az előszobában találkoztak éppen; a tensasszony jött kifelé; Aladár meg készült bemenni.

A derék hölgy mindjárt ott útját állta az ifjúnak anyi kérdéssel, bogy ha arra mind ott helyben kellett volna megfelelni, legalább egy óra hosszáig az előszobában állt volna. Hanem a derék hölgy nem is várt kérdéseire feleletet.

— Csak tessék, tessék besétálni, unszolta Aladárt. Ott benn van Róza; lepje meg. Úgy, úgy, hiszen ön itthon van. Pillanatra kérek bocsánatot, azonnal megyek én is. Higye el, anyi baja van az embernek a konyhában... megyek mindjárt. Addig Róza majd játszik a a zongorán; tud ám uj darabokat.

Ne legyünk kiváncsiak, édes olvasóim, a konyhai bajokra, hanem kövessük Aladárt, hogyan fogja meglepni Róza kisasszonyt?

Az egyik szobán már csöndesen áthaladott. A másiknak ajtaját félignyitva találta, s látta Rózát, a mint a zörejre megrettenve kapott el ajkaitól egy papirlapot. Valami kép volt rá festve.

Aladár úgy gondolkozott, hogy nézni az ember szemeivel szokott, ha hát ajkaihoz emeli a képet, bizonyosan nem nézegetni akarja. E gondolkozás következtében mondott magában valamit Aladár, a mi megvan ugyan a szentirásban is, de mi mégsem akarjuk leirni: hogy kik a boldogok?

Midőn a belépő ifjút megpillantotta Róza, zavarában olyanforma mozdulatot tett, mintha a képet a pamlag alá akarná dobni; aztán mégis talált neki helyet. Elrejtette a zongorán heverő kótahalom közé.

Beszélyiró nem érez magában elég bátorságot, hogy a papirost oly dolgokra vesztegesse, mint az a társalgás, melyet Aladár és Róza folytattak. Ilyet hallhatnak önök mindennap. Az ember beszél és mégse mond semmit.

Végre Róza zongorához ült (lehetett gondolni előre, hogy ez el nem marad, mihelyt a mama bejő). Aladár a kóták között kezdett lapozni.

Rózának keze reszketett, s úgy tévedezett a billentyükön, hogy az ember kisértetbe jött azt hinni, nem macskazenét játszik-é a kisasszony Aladár megérkeztének örömére?

Aladár nyugodtan lapozgatott tovább.

— Elvesztem! susogá a leányka, s lázas tüzben égő szemeit Aladárra függesztette. Oh jaj, csak a mama ne volna itt!

— Mit tetszett mondani? — szólt Aladár pillanatra föltekintve a kóták közül.

— Én? Én? Ön téved; én semmit se mondtam, szólt Róza zavartan.

És elpirult, meg elsápadt fölváltva.

Nem! Tovább ki nem lehet állni ezt, akármit mondjon is a mama. És ha nem a mama, hanem tüzes sárkány lett volna a szobában, mégse állta volna ki Róza

Fölugrott székéről, Aladárhoz rohant, s elkapta előle az egész halom kótát.

A mama kétségbe volt esve; ilyen szelességet még nem látott. No most ez a leány egyszerre elfeledett minden nevelést, alkalmasint a zongorázást is; és akkor bizonyára sirba viszi szegény szülőit.

Azonban csalódott a jó asszonyság. Róza könnyebben kezdett lélekzeni, s úgy látszott, hogy nem feledte el egészen a nevelést. Szegény leány azt hitte, hogy elég jókor ragadta el Aladár elől a rejtett képet; pedig ő is csalódott.

Aladár látott mindent, azaz egy aquarell tájképet látott, melyet ő maga festett (unalmában). Fantasztikus kép volt. Valami régi római templom omladékain kecskék legeltek a magas fűben, s a kecskepásztor, csinos olasz legény, egy letört fejü Ápolló szobrán ült.

— Furcsa! gondolta magában Aladár. Ezt a vén szakálas kecskét csak nem csókolhatta Róza, sem azt a csonka oszlopot, mely ott a bokrok közt fölágaskodik mint valami füstös kémény. Ha csókolnivaló van a képen, az kétségkivül a kecskepásztor, kiben Aladár saját úri személyét pingálta le, csücsös kalappal és vörös bugyogóban.

De most mit tegyen a derék ifjú? Bizonyos, hogy ez a leány szerelmes belé szivvel lélekkel, önzetlen, tiszta szerelemmel. No, még ilyen szerencse sem érte Aladárt 25 éves koráig.

Megköszöni szépen az ilyen szerencsét!

Mindamellett, hogy e lovagiatlan gondolat megfordult fejében, megfordult ugyanott sok különös regényes gondolat, mintha az a fő többé nem blazirt gentlemannek feje volna.

— Furcsa, nagyon furcsa. (Azt találta Aladár nagyon furcsának, hogy ily szerelem nemcsak a regényekben, hanem az életben is előfordul.) S én ezt észre nem vettem. Pedig kedves kis leány. Mily szép fehér kezei, mily tüzes fekete szemei vannak. (Ezt sem vette előbb észre Aladár.) Csak ne volna ily szegény!

(Vége következik.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Boisseauw bezáratása utáni napon igen korán látogatá meg őt Montlaur hercegnő, kinek legkisebb gyanuja sem volt, hogy Janka Hermant szereti, tudta ugyan hogy ez utóbbi elveit megosztja Janka, hanem ebben csak túlzott részvétet gyanitott és roszalt, mint melyet ez idegen épen nem érdemel meg...

Mindamellett bizonyos változást vélt észrevenni Janka külviseletében, ki majd igen szomorú, majd igen vig volt, s különösen azon elmélkedő ábrándozás nem tetszett neki, mely Jankát az ezredes távozta után oly sokszor foglalkodtatá.

Raoul nem titkolá ama csodálatszerű tisztelést, melyet Janka benne előidézett; hanem iránta mindig oly őszintén tiszteletteljesnek mutatkozott, hogy Montlaur hercegnő nem kétkedhetett, hogy ő épen anyira szereti Jankát, a menyire elhatározott e szerelmet a legőszintébb barátság korlátai közé kényszeriteni...

Különben a hercegnő igen jól ismeré az emberi gyarló szivet, s igy bizonyosan eszébe jutottak neki ama veszélyek és kisebb nagyobb bajok, melyeknek Janka, ki oly férfinak van lekötelezve, kit nem szerethet — ki van téve.

Emlitettük, hogy Janka, bár arról nagynénje mit sem tudott, mendemondák utján meghallá ama kedvezményeket, melyekben családja a tervezett házasság után részesül, s ekkor önmaga akará nemeslelkűen e házasságot.

E határzat titkos okát nem tudó családja, ebben fiatal, tapasztalatlan személyek ama mindennapi kivánságát látta, mely szerint ezek nagy rangúakkal szeretnének házasságra lépni; de e házasság nélkül Janka igen szegény is maradt volna, mert csak akkor igéré meg a császár a Souoty család roppant vagyonainak visszaadását, ha a tervezett házasság megköttetik.

Később megtudá Montlaur hercegnő, hogy mily magasztos bátorsággal áldozá föl Janka jövőjét családja üdvére.

Fájdalmas csodálkozása nagy volt... hanem a baj már orvosolhatlan, tehát minden tehetségét fölhasználá, hogy Janka sorsát türhetőbbé tegye.

Ő ismeré Raoul nemes jellemét és Janka szilárd erényét, igy tehát félelem nélkül látott Surville szivében egy érzelmet éledezni, mely szintén oly tiszta, mint hő és szent, s melyről azt hivé, hogy benne Janka is osztozik.

Úgy kell tekinteni az emberiséget — okoskodék a főhercegnő — a hogy van, s a hogy lehet: Janka egy erényes nő kötelmeit szigorún teljesiti, férje iránt oly kimélettel viseltetik, a milylyel adós, irántai viseletét nem lehet gyalázni. Ezen férfi se nem hasonvéleményü, sem egykoru, közöttük nem élhet a rokonszenv, hány fiatal nő vétkezett volna ily helyzetben! Mit árt tehát, ha egy gyöngéd eszmével foglalkozik? Azon férfi, kit szeret, tökéletesen érdemes ez érzelemre. Jankának pedig a körző veszélyek között legbiztosabb őrangyala leend e szent szerelem.

E gondolkozásmód kissé eltér ugyan a kötelesség elveitől, hanem a várt eredmény biztositá Janka boldogságát és nyugalmát.

Minthogy Jankát az ezredes eltávozta után ábrándozóbbnak látta, eljött hozzá, — jól tudván, mily vigasz rejlik egy közvetett bizalmasságban, — hogy rokonát e mélabús gondolatok honából kiragadja, mert rettegett is, hogy a braccianói hercegnek is föltünhetik e szomorúság.

— Jó napot, gyermekem — szólt szives hangon őt homlokán megcsókolva — jövök, hogy rettentő hadat izenjek szomorúságának, a melybe nehány nap óta egészen elmerült. Ezerféle balgaságot akarok regélni, hogy megmutassam, miszerint én, mint öreg nagymama vigabb tudok lenni, mint kegyed!

— De jó néném — én nem szomorkodom!

— No — no — tudom én már, mily élénken ragyognak e szép nagy szemek, ha épen akarnak? E kis ajkak bájos finom mosolyát sem feledém el, melyek most oly nagyon sopánkodnak. Hadd halljuk — mi baj van hercegnőm?

Talán féltékeny Merlüchon bárónő, vagy Bridou grófnő nemes előkelő viseletére? Szjah! az onnan jön, mert e nemes szép hölgyek igen jól neveltettek, és még hozzá á la Jean-Jacques, a mi nekik nagyon természetesen igen könnyen esett, mert apjok Ermenonville Girardin úr első bérinasa volt, kinél a szegény Bousseauw oly nagylelkü és föláldozó vendégszeretetet élvezett.

— Oh nem, nem vagyok féltékeny e hölgyekre — felelt Janka mosolygván nagynénje csipős élcei fölött — sokkal szerényebb vagyok, sehogy őket irigyelném.

— Hallja, gyermekem, nem vagyok megelégedve a felelettel, valami baja van, s én ezt tudni akarom, különben a mai nap egyike azon borús kutató napjaimnak, melyektől oly anyira rettegett a szegény Richelieu marschal... Ah! komámasszony! — szólt ő sertéshajtói hangján, melyet még a kormányzói széken is megtartott — mily rettenetes asszonyt játszik maga! Maga ingerel engem!.. Maga csúfolódik! Mi baja magának velem?!... Hallja maga, nekem még mindig roszul sült ki dolgom, ha ily nagy viszonyokkal volt bajom.*)

— Jól van tehát jó néném — szólt a braccianói hercegnő nevetve — richelieu modorban fogok beszélni: Mi van titkom ellenére? — föltéve, hogy létezik ily titok. S miért van épen ma borús napjaimnak egyike?

— Miért... miért... felelt Montlaur hercegnő, pár pillanatra elfeledvén a tárgyat, mely őt Jankához vezeté — mert durvaság és szem....g mindig fölingerelnek, pedig ma reggel olyasmit tapasztaltam...

— Hogyhogy, jó néném?

— Tegnap mondá ügyvivőm, hogy bizonyos Bernard urral kell beszélnem, ki a velünk határos erdők tulajdonosa, ha bizonyos területü erdőt vissza akarok venni, melyek hajdan családunkhoz tartoztak. Minthogy igen konok, nekem kell őt meglátogatnom — mondá a jogtudor — mert nyiltan és változhatlanul engem kiván látni, s fontos ügyei miatt nem távozhatik honnról.

Elhatározám magam e lépésre, meggondolva, hogy csak igy hagyhatom kegyednek teljes épségben a szép ancenisi erdőt.

— Kedves néném... felelt Janka, s hangjában kivehető volt a borús, de még is megindító szemrehányás.

— Igen, ez már becsvágyam, bocsásson meg érte... Határzottan tehát a bankárhoz megyek, ki — mint mondják — néhány milliomot bir...

Odaérvén első a mi szomorúan meglepett, lakása, mert a saint-dominiquei Clerambault hôtelben lakik, mely valamikor a mi birtokunk volt, a két kapuszárny egészen elporhadt már, s éppen a nagy kert százados fáinak kiirtásához fogtak, melyeket még le Nôtre ültetett... Oh, gyermekem! nem tudom, miért esik nekünk, öregeknek, mindig oly nehezünkre, ha öreg fákat látunk ledőlni... Balgaság az egész, hanem lehangol, kedvetlenné tesz... Utójára a nagy, jéghideg előcsarnokba lépek, s midőn a hatalmas üvegajtó utánam becsapódott, a terjedelmes lépcsőzeten át oly tompa, de még is erős hang volt hallható, mintha templomban volnánk... e hang igen fájt nekem, és borús jelentményünek tetszett...

Itt senki sem volt, a ki engem fogadjon, az első emeletre mentem tehát, és azon előszoba ajtaján nagybetükkel ez van irva: „Pénztár," mely nemes barátnőm, a Clerambault hercegnő termeibe vezetett.

Belépek; néhány fiatal ember kalitkaféle osztályzatokban firkált; egy sem kelt föl helyéről; — nem vagyok oly jellemü vagy korú, hogy egyhamar megijedjek, hanem első pillanatban mindig lehangol a durvaság, és bizonyos egyének iránt éppen oly idegennek érezem magamat, mint valamely párisi a Huronok között... Bernard urat kérdezém, a fiatal emberek mind rám bámulnak, és Boby anyám hajdivata éppen nem tetszhetett nekik tiszteletre méltónak, mert mindanyi szemem közé nevetett; — végre a banda legfiatalabbja, vigan — mint valami majom — igy szólt hozzám, egy ajtóra mutatva:

— Oda át, madame, Bernhard úr irodájában van... és evvel a fiatal fejek ismét iróasztalukra hanyatlottak. Kegyed gyermekem, nevetni fog, de higye el nekem, hogy zavarba jöttem, midőn azon ajtót kellett megnyitnom, melyet valaha Clerambault hercegnő komornyikai tártak föl előttem, s talán nagyobb zavarba, mint midőn körülbelöl

*) Minthogy az eredetiben rejlő élcet nem adhattam vissza hazai nyelvünkön, kénytelen vagyok az eredetit is megemliteni: Ah! jarni ma commére „Que terrible femme vous faites! v'láq' vous aller m' ruchonner! m' rabrouer. Qu'éque vous avez donc cont'moi? T'nez, jai toujours eu gnignon avé l's honnêtes femmes! Ford.

50 év előtt kiszabadulván a kolostorból, Montlaur herceg karján lépék e salonba, első lakodalmi látogatásomat téve.

Végre belépek, és egy vastag férfiút pillantok meg, ki házi sapkával fején irósztalánál ül és dolgozik. Rám tekint, a nélkül, hogy fölkelne, vagy hogy sapkáját megemelné, és nyers hangon kérdé, mit akarok?

Ha első pillanatban lehangol a durvaság, a másodikban már föl-ingerel, miért is felelet helyett igy szóltam:

— Először is uram, egy széket akarok, mert úgy hiszem, hogy korom ezt már igényelheti...

— Vegyen egyet, és aztán hamar mondja el, mi baja? — mert nincs üres időm...

— Azon erdő megvételeért jövök — mondám leülvén — mely az ancenisi határ mellett van ..

— Tehát kegyed Montlaur hercegnő — szólt Bernard uram fejét fölemelvén, de azért épen nem billentett sapkáján, mert hisz a ki a kort nem tiszteli, mit tisztelhetne az? — nagyon örülök, hogy kegyedet láthatom, tehát a sz. sürini fákat akarja visszavenni?

— Igen uram...

S most gyermekem, ez ember mindenféle hihetlen dolgot összehabart, hogy miért tetszik neki anyira ez erdő. Gondolhatja, hogy ilyesmikkel nem igen vitatkozám, miért is csak az árt kérdeztem.

De ő megint elkezdé magasztalásait... Nem mentünk ennél többre, midőn az ajtó egyszerre fölnyittatott, s azon egy rút képű sánta férfi bicegett be, egyenesen a bankárhoz menvén röviden szólt: Papirjaimat!

— Ejnye! te vagy az Herbin Péter? (nem tudom, hogy jegyzém meg e nevet) — kérdezé szives hangon Bernard kezet szoritván a jöttel.

S most e kettő lassú hangon elkezdett mulatni, mintha nem is volnék ott. E két alávaló arc igen élénken emlékeztetett a 93-iki polgárokra... hogy remegni kezdettem...

Nehány perc múlva fölkelt Bernard, kivett egy vasládából bepecsételt papirhalmazt, s ezt az utálatos bicegőnek adá, mondván: Épen oly rendben vannak, a mint három év előtt átadtad!

— Viszontlátásig! — felelt a sánta s elbicegett...

Nem tudom miért emlékeztetének e szavak: három év előtt, midőn eszméimet a múltba vezették, kegyednek esküvőjére. Nemes föláldozása feletti gondolatim oly mélabússá tőnek, hogy elfeledém a neveletlen bankárt megleckézni, s megkötvén a tőle kivánt áron a szerződést, eltávozám a nélkül, hogy ő fölkelt volna...

— Mily durvaság!... szólt ingerülten Janka.

— Fog-é még haragudni, gúnyolodó rokonom, ha a multat magasztalom? — kérdezé a hercegnő mosolygva. — Azelőtt ha ügyviselőnk, Dubois úr neje hozzánk jött, hogy sz. Lázár számára gyüjtsön, férjem, Montlaur herceg mindig bérkocsijáig kiséré őt, s födetlen fővel állva maradt a lépcsőzeten, mig szerény fogata elrobogott...

E pillanatban adott át a braccianói hercegnő egy komornyika ennek egy levelet.

Janka elolvasá ezt... halálsápadt lőn... és mielőtt nénje kérdést tehetett volna, hálószobájába sietett, melyet belülről bezárt.

Montlaur hercegnő még bámult elsietö rokona után, midőn a braccianói herceg lépett a terembe.

X.

A levelek.

A levelet, melyet a braccianói hercegnő kapott, Herman irá:

Asszonyom!

Egy oly férfiú hattyúszavait veszi itt, ki hiába küzdött a sorssal;... ereje megtörik, megvallja gyarlóságát, megadja magát,... komolyan és nyugalommal hal meg.

Midőn még mint gyermek elhagyám ama jó prédikátort, nem vallottam meg szivem legfájdalmasabb titkát; — de most nem hagyhatom el az életet, hogy amaz egyedüli titkot, mely szivem boldog mennyországa — ki ne mondjam.

E legvégső pillanatban elhal félelmem.

Meg nem vallani az igazságot — az egész igazságot — bűnténynek tűnnék föl előttem.

Talán megnyeri őszinteségem azon utósó kegyet, melyet kegyedtől merek reményleni.

Azon első pillanattól fogva, melyben a véletlen kegyedet megláttatá, szerettem kegyedet — mint istent szokás szeretni, midőn dicsősége fényködében kinyilatkoztatja magát.

Kegyelettel szeretém kegyedet; kegyed ragyogó dicspolcán ült, s én térdelék e zsámolynál — összekulcsolt kezekkel — eltűnve a nagy tömeg zajgó hullámiban.

Ezen szent, ismeretlen, szivembe zárt szerelem amaz édeni érzelemmel árasztá el keblemet, melyet csak az egély nyújthat olyaknak, kik áhitatos kegyelettel imádkoznak.

A szerelem boldogságáért szeretém, a mint — balga remények nélkül — a hit boldogságáért szokás hinni.

Ama pillanatban, melyben isten előtt kell megjelennem, nem teszek égkáromló hasonlitást.

Véghetlen kegyelmü irgalmában a legnemesb szellemek legnemesebikét, a legártatlanabbat választá ki amaz égi hivatásra, hogy vigasztalja azokat, kik szenvednek és vigaszért könyörögnek.

Oh én nem csalatkozám — kegyed azon őrangyalom, ki az ég felé mutatva igy szól hozzám: „Szenvedéseid nem sokára megszűnnek!

— Az ég megáldott — fájdalom és bánat helyett, magasztos egélyesség heviti keblemet, midőn „isten hozzád“ot mondok borús életemnek. Megtisztultam a kegyed iránti tiszteletből kegyedért meritett gondolatok által, kegyedért, ki a kegy és magasztosság élő eszményképe.

Úgy látszik — mintha ätheri öntudat ismeretlen regiók felé ragadna.

(Folytatása következik.)

Erzsébet angol királynő búja a börtönben.

(Shenstone tól angolból.)

Halljátok csak börtönében
Mint zeng Erzsébet panaszt,
Midőn nővérének gőgje
Szeméből bükönyt fakaszt.
Fürge lánykák vigan játsztak
Börtöne körül, s megett;
Ah mint irigyelheté most,
Mit a nagyság kinevet.

„Csöndes kis völgyben születve
Ki hagyná e völgyet el?
Ki törődnék koronáért
Arany termek ékivel?
Távol ármányok, és kincstől
Nyájas a szerelmi lét,
Ah ennél mi ad szebb élvet?!
A kincs erre nem elég.“

„Ti irigylitek juhászok
A nagyok állapotát,
Mert öltönyük arany, — oh az
Mért a sziv bűntörbe hág;
A szerelem mint arany nap
Melegit föl titeket,
A virág kebleteken több
Minden rendjelek felett.“

„Nézd, a lányka mint lép dallva
Haza térő nyáj előtt:
Ujonan nyilt kikiricsek
Hallgatják s üdvözlik őt.
A földnek — mely királynője
Dalla egykor ily vigan?
Ah sziv nem vert s zenge még igy
Mely ékszertől nyomva van.“

„Volnék csak én is az mi ti,
Egy lányka a völgy ölén,
Börtön és bilincsek nélkül
Szökdelnék a réten én.
Bérceken s sziklákon kúszva
Dallanám szerelmem el:
Koronám a rét-virág voln'
Országom egy hű kebel.“

Zorányi.

TÁRCA.

CORREGGIO „UTOLSÓ ANGYALA.“

Correggio nevű falutól félórányira, a parmai út mellett, azon helyen, hol hajdan Trajan császár római hadserege állott, a tizenhatodik század első felében mintegy remete oly módon élt bizonyos böles, a környék szeretetét nem csak ájtatossága, de jótéteményei által is megnyerte.

Ezen remetéskedő böles neve: Montsalva Taddé. Ő hosszú ideig becsülettel szolgált a velencei hadseregben, mig végre jelenlegi magányába vonult.

Idejét áhitat,- tanulás,- egy kis kert művelése- és a környékbeli betegek gyógyitásával töltötte el. A szenvedők messze földről fölkeresték őt, s nála vigaszra találtak.

Az 1534-ik évi augustus 17-én, esti tiz órakor épen nyugágyára akart a böles dölni, midőn ajtaján heves kopogás támad.

— Ki az? — kiáltott erős hangon, s kérdésére rögtön ezen választ nyeré:

— Én vagyok az, Luigi, Allegri Antonionak, a festésznek ifjabbik fia. Kérem szépen, nyissa ki az ajtót.

Az Allegri név hallatára fölnyilt az ajtó, a melyen fuldokló lélekzettel rohant be egy gyermek.

— Mi történt, gyermekem? — kérdezé a remete részvéttel.

— Szegény atyám beteg, nagyon beteg! — viszonzá Luigi könyekre fakadva, — s anyám kéri kegyedet, hogy látogatná meg őt.

— Tüstént megyek, — szólt a böles, s a gyermekkel útra indult, a kivel ezen közben atyja betegségének okát körülményesen elbeszélteté magának.

— Ah, — szólt a gyermek, — atyám betegsége régi nyavalyából származik: a nyomorból!

— Mit beszélsz? — szólt Taddé csodálkozva.

— Igen, — folytatá Luigi, — őt a nyomor fogja megölni Tudnia kell önnek, hogy atyám hitelezői igen keményszivüek. Atyám munkái nem elégségesek arra, hogy minket azokból eltarthasson. Épen nyolc nap előtt Lévi Izsák Parmából, mivel négy tallérrral tartozunk neki, ennek fejében elvitte atyám legutósó festményét, „Krisztus az olajfák hegyén!“

Allegri ezen kis képe most 100,000 tallérra van becsülve!

— Kegyed ismeri e kis képet, — folytatá Luigi, — de azt nem tudja, hogy atyám azon hat hónapig dolgozott! Ugyanazon napon az adószedő learcképezteté magát és nejét, azon ürügy alatt, hogy 10 arany adóval hátrányban vagyunk.

— De mondd, atyádnak mostani betegségét mi okozta?

— Néhány nap előtt már falatka kenyér sem volt házunknál, — viszonzá Luigi. — A pék nem akart anyámnak tovább hitelezni, és maga Bonoletta sem akart tovább pénz nélkül adni tejet Ágnes és Veronka hugocskáim számára. Anyám keservesen zokogott, s a gyermekek éhségükben sirdogáltak.

Atyám végre fölszólalt:

— Könyeitekkel szivemet marcangoljátok, s zavartok munkámban. Holnap elmegyek Parmába; a ferenciek kolostora még tartozik kevés pénzemmel, s ha megfizeti, egy pár hétig ismét bőségben leszünk. Addig is itt van egykét darab kenyér, oszszátok szét magatok között, s legyetek holnapig türelemmel.

E szavai közben elővett atyám nehány darab kenyeret a szekrényből. Ő maga már két napja nem evett, csakhogy gyermekeinek adhasson valamit.

— De miért nem küldött Antonio utánam? — kérdé Taddé megindulva.

— Atyám nyomorúsága dacára is büszke, — viszonzá a szegény fiú, — s ő elpirulna, ha legjobb s szeretett barátjától akár csak egy pohár vizet is kellene kérnie.

— Oh Antonio, Antonio! — kiáltott föl a remete, — te, ki szegénységed dacára is anyi jót teszesz, te vonakodol legjobb barátodtól segélyt fogadni? De folytasd, fiam!

— Atyám a legközelebbi napon csakugyan elment Parmába; kapott is a barátoktól kétszáz tallért, de csupa rézpénzben, s a nagy teher, melyet a forró napon házáig kellett cipelnie, amúgy is gyönge erejét végképen kimeritette, úgyanyira, hogy az óta veszélyes lázban fekszik. De kegyed talán későn is jő, mert a halál gyorsan megjelen!

— A halál gyorsan jő, de isten segitségével a tudomány elűzheti.

— Vajha meghallgatná kegyedet az ég!

Hasonló beszélgetések közt a remete és a fiú Allegri házához jutottak.

Ő, az anyi halhatatlan mestermü teremtője egy litvány nyoszolyán feküdt. Mellette neje, és legidősebb fia, Ottavio állott.

Julia, legidősebb leánya, ki szépségéről egész Parmában ismeretes volt, a falhoz támasztá homlokát s szive mélyéből látszott imádkozni.

A két legkisebb leány egymást átölelve aludt a szoba egyik sarkában, egy rakás szalmán.

A láz egészen földúlta a művész arcát, melyen az anyagi és lelki szenvedés mély nyomokat hagyott. Arca beesett, áila csontos s szemei szokatlan tűzben ragyognak.

A közeli föloszlás eme jelei el nem kerülték a tapasztalt remete figyelmét; megindulását mégis leküzdötte s halk léptekkel közeledett a festész ágyához.

Antonio megismerte őt.

— Ön az, Taddé? — szólt alig hallható hangon, s fáradtan húzva elő a takaró alól, odanyújtotta neki elsoványult kezét.

— Igen, én vagyok itt, az ön barátja, s pirongatni jöttem kegyedet. Mit, kegyed beteg és nem hivat; kegyed szenved, s gondjait nem osztja meg velem?

— Taddé! a mézet örömmel osztom meg barátimmal; de az epével telt poharat magamnak tartom meg. De jó, hogy eljött kegyed; néhány szót négy szem közt szeretnék kegyeddel beszélni.

A nő és a gyermekek kimentek a szobából, s ekkor kérdé a festész:

— Mint jó barátom mondja meg, elhagyom-é még ágyamat?

— Isten talán csodát fog tenni kegyedért; a tudomány nem segithet!

— Isten nem fog értem csodát tenni! — sóhajtott Antonio.

— Azért tanácslom kegyednek, számoljon lelkiismeretével.

— Lelkiismeretemmel? Barátom, én az isteni itélőszék előtt nem fogok félni.

Hivja vissza nőmet s gyermekeimet, mert érzem, hogy végpercem közel van.

A nő s a gyermekek bejöttek, s az atya halotti ágya mellett letérdepeltek.

A szalmán alvó kis leánykák egyike, Ágnes e pillanatban fölébredt, s látva atyja ágya körül a különös csoportozatot, térdeire bocsátkozott ő is és kicsike kezeit az égre emelte.

A gyermek keresetlen helyzete, ártatlan arca, s szemeinek szelid kifejezése, melyek az égen egy ismeretlen csillagot látszottak keresni, — fölébresztették a művészben az érzést és ösztönt.

— Adjátok ide ecsetemet és festékeimet! — szólott.

A művész fölemelkedett, összekeveré a festéket, s már félig megmeredt kezeibe ragadva az ecsetet, az előtte térdeplő kis angyal vonásait átülteté a vászonra.

Midőn a dicső kép elkészült, igy szólt barátjához a művész:

— Első képeimet saját nevemmel, mely atyám neve is volt: Allegri Antonio-val jegyzettem alá; későbbi képeimen e névolvasható: Sieti. Ez anyám neve. És e képet mily névvel jegyezzem alá, barátom?

— Halhatatlanságod nevével, e névvel: — Correggio!

Antonio tehát lassan e szavakat jegyzé a kép alá:

Il Correggio,
— in limine mortis —
pinxit 17. august. 1534.

Ekkor kimerülve hanyatlott vissza ágyában; karjait kedvesei felé forditotta, szemeit a falon függő isten-ember képére emelte, s kilehelte lelkét.

Egy nap múlva seregesen tódult a nép a nagy művész temetésére.

Azon férfi neve mellé, kinek élete nyomor és szenvedés közt folyt le, — midőn koporsóját leszögezték, — az elismerés e szavakat iktatta: Allegri — Correggio, a nagy, az utánozhatlan, az isteni!

Sokan csodálkoztak, hogy a remete nem jelent meg a temetésen, s e hidegségnek nem tudták okát adni.

Itália minden vidékéről csakhamar megjelentek Correggióban a fejedelmek megbizottjai, megvásárlandók a hires művész által hátrahagyott vázlatokat, kidolgozott, s csak félig szinezett képeket; s az özvegy a nyomortól üldöztetve beléegyezett, hogy férjétől maradt ereklyéi nyilvános árverés útján adassanak el.

Az árverés napja elérkezett, s midőn a többi kép már mind eladatott, rá jött a sor a mester utolsó művére, „az utolsó angyal“-ra!

Montferrat marquis ügynöke 13 aranyat igért e páratlan remekért, Mantua hercegének ügynöke 18-at, s estei Ferdinánd hercegéé 33-at, midőn egy katonásan öltözött magas férfi, kemény léptekkel toppant be a szobába, s bivalbőr keztyü, kezét a képre téve, igy szólott:

— A franciák királyának, I. Ferencnek nevében 20,000 tallért ajánlok e képért!

Az alkuszok összenéztek, s egyik sem mert többet kinálni, mint a francia király.

Midőn a harcosnak átszolgáltatott a kép, ez tiszteletteljesen levette kalapját.

Most ismerte fel benne mindenki Taddét.

Correggio családját I. Ferenc oltalmába vette, s évdijat rendelt számára, az „Utolsó angyalt“ pedig nővérének, Margit navarrai királynénak ajándékozta.

E kép aztán az orleansi ház birtokába jutott, s fénypontját képezte a régens képtárlatában, a Palais-Royalban.

Később több más ritkasággal együtt XV. Lajos vette meg; azonban Saint-Florentin úr rosz kezelése, s az 1789-diki forradalom alatt ezen, hiréből az egész müvelt világ által ismert remek képnek nyoma is eltünt!

Közli: Szokoly Viktor.

Budapesti hírharang.

* Még egyszer visszatérünk azon estélyre, melyet dr. Herz úr a császárfürdő megujitása alkalmából rendeztetett, hogy kiemelhessük Bunkó zenetársulatát, mely ezen estély alatt játszott. Bunkóéknak nagy előnye az, hogy hegedüjüket tisztán megőrzék ama cifrázatoktól, melyek a magyar nótákat legujabban egész eredetiségükből kiforgatták, valamint jó benyomást tesz hallgatójukra az is, hogy igen változatos daltáruk van, melyben sok ismeretlen jó falusi nótára is akadunk. Maga Bunkó nem bravourral ugyan, hanem tisztán játszik, s előadása inkább meleg, mint mesteri. E jó zenetársulat közelebb vidéken körútat tesz.

* Pap L. Ignác „Falusi természettan“ cim alatt apró füzetekben egy vállalatot inditott meg, melynek célja már a vállalat cimében kitetszik. Lapozgatás után állithatjuk, hogy e füzetek értelmesen, s a gyermekek fölfogásához képest lesznek irva Urhölgyeink, kik a jótétemények nemes erényét gyakorolják, ne feledkezzenek meg e vállalatról, mely igen alkalmas arra, hogy a falusi gyermekeknek megörvendeztető, s hasznos ajándokul szolgáljon. Az első füzet ára 50 uj kr.

* Boros Mihály irótársunkat nagy veszteség érte. Neje, e szellemdús, derék, hü magyar hölgy meghalt. Vajha barátunkat vigasztalhatná a részvét, melyet vesztesége fölött mindanyian érezünk.

* Még csak ez kellett a szegény poétáknak, regényiróknak és mindazon boldogtalan embereknek, a kiknek érdekükben áll, hogy munkáikat a könyvárusi kirakatokban észrevegyék. Nem elég, hogy azokat a hosszú esizmákat (értsd: olaszországi mappák) eléjük rakták, melyek azokat a szép arcképes könyveket egészen eltakarják, hanem most már a térképekre parányi zászlócskákat is szurogatnak, melyek a harcoló felek állását kijeleilk, s a melyekből a legjámborabb ember is okoskodik, hogy hol áll most Nyil (Niel) Baranyai Ijlés (Baraguay d'Hilliero) meg Kan Róbert. Úgy nézik pedig aztán azokat a kis zászlós vonalokat is, hogy nem csak a könyveket nem veszik észre, hanem még azt a jó kedvü inast sem, a ki arra talicskázik, s a háborúskodók lábát jól le streifpatrolirozza. Csak két óra felé tisztul a nézegetők serege, nem azért, hogy ebédelni menne, hanem azért, hogy vegyen „Abendblattot,“ a mely már ilyen tájban megjelenik.

* A W. Zeitung egy bécsi levelezője igen épületes dolgokat ir a pesti kávéházi és vendéglői drágaságról, melyel ugymond Bécs, Páris, sőt London sem versenyezhet. Azután neki megy az ételeknek és italoknak, s különösen nagy indignációval emeli ki azt, hogy Magyarországban, a jó borok hazájában épen nem lehet jó bort inni. Némely vendéglőben — úgy mond — egész gyár, laboratorium van arra nézve, hogy a borokat minél inkább elrontsák. Hát még a tej, meg a többi; itt pláne az érdemes levelező az egészségi bizottmány hivatására utal.

* Holnap, Kletzer Ferién kivül, még egy hangversenyünk lesz, és pedig a múzeum termében. E hangversenyt Burovich-Rossi énekművésznő adja, s aki ez alkalommal Verdi három operájából fog áriákat énekelni. Mint közreműködők a hangversenyben Lendvainé assz. és Ebenschütz k. a. vesznek részt.

* A kunszentmiklósiak magukat a tüz ellen tömegesen biztositották, természetesen a magyar biztositó társulatnál. E példát a többi városok is utánozhatnák, annál inkább, mert ily tömegesen a biztositás igen kevésbe jő.

* Most nagy ritkaság a szinházakban nagyobb közönséget látni, hanem nem sokára majd lesz „nagy közönség“, miután Casanova majomszinháza a fővárosba érkezik. Már az opera sem kell, mert csak azon is szükséges valami keveset gondolkozni, hogy élvezhessük; Cassanova szinházában ez sem kell, tehát itt majd lesz „tömött ház“.

* Ha a közönségnek jól esik azt olvasni, hogy Olaszországban a hidakat, meg vasutakat igy meg amúgy leromlolják, hát tessék azt a csöndesebb hirt is elolvasni, hogy itt meg épülünk, még a svábhegyen is, a hol közelebb is többel szaporodott ama villák száma, melyek a fővárost a távolból olyan szépen körülkoszorúzzák.

* Egressi Gábor jelenleg Temesvárott vendégszerepel. A jeles művész f. hó 24-dikén nyitotta meg előadásait, „Brankovits Györgygyel“.

* A józseféri park napról napra csinosabb lesz. Különösen ama diszbokrok, melyek közelebb Hamburgból érkeztek e kis oáz számára, a sétánynak nagy diszt fognak kölcsönözni. E közben az ujtéri sétány már egészen belombosodott, s már nem csak a szemnek jól eső látványt, hanem árnyat is nyújt, a mit kisebb részben a muzeumi parkról is elmondhatni. A fővárosban tehát napról napra több a zöld, ide nem értve azt, hogy a lapok száma is folyvást szaporodik.

* Egyik laptársunk terjedelmes cikket közöl a körömbajok ellen, a min sokan megütköznek. Pedig jó ezt tudni, miután az embernek az életben gyakran körmére koppintanak.

* Most már Pozsonyban is emelkedik a házak száma, a hol eddig az efélékre vevő épen nem akadt. Egy háztulajdonos, ki két hónappal ezelőtt 6000 ftért fünek, fának kinálta a házát, most ezt 10000 fton adta el.

* Jól esik olvasnunk egy pár lapban, hogy Jókai többféle munkán dolgozik. Azért esik pedig jól ezt olvasnunk, mert t. barátunkat november óta úgy megfogta a tudóstársasági tagság, hogy azóta semmit sem adott ki. Pedig mi azt hisszük, hogy szabad a tudóstársasági tagoknak is dolgozni, kivált mig az ember nem rendes tag.

* A magyar kertészeti társulat kiállitásán a jutalmak kiosztásának eredménye. Az 1-ső jutalom, nem találkozván reá méltó rózsacsoport, nem lett odaitélve. A 2-kat Lackenbacher Jakab disznövényei, a mellékjutalmat pedig Ocker és társának cactusa, a 3-kat Lackenbacher J. hidegházi növénycsoportja; a 4-iket t. i. az ezüstérmet Lackenbacher J., a bronz érmet pedig Seiderhelm Ernő melegházi növénycsoportja; az 5 ikre nem volt versenyző; a 6-kat t. i. az arany és ezüst bronzérmet Lackenbacher két szabadban telelő disznövénycsoporja; a 7-iket t. i. az ezüstérmet Gindrich József hortensiacsoportja; a bronzérmet Seiderheim Ernő pelargonium-csoportja; a 8-kat t.i. az ezüst érmet Reiter Lipót azaleái; a bronzérmet Ocker és társa rhododendron csoportja; a 9-ket t. i. az ezüstérmet Lackenbacher J. archideája, a bronzérmet Ensel Kálmán amaryllisa; a 10-ik jutalomban bronzérmet Ensel Kálmán cineriái, nyilvános oklevelet pedig Gindrich József calceclariai; és Reiter Lipót cineriái; a 11-ikben bronzérmet Pecz Armin violái; a 12 ikben versenyző nem volt; a 13-ikban dr. Málnay Ignác ezüst,- Valther János bronzérmet, Holló Mihály prépost jól telelt alma- s Kosztka János áttelelt szőlőküldeménye dicsérő oklevelet kapott; a 14-ik jutalomban a dij oda nem itéltethetett; a 15-ikben Ritter Mátyás üzdei meggyeiért ezüstérmet nyert, a 16,- 17 ik jutalomra nem volt versenyző; a 18-dikban Ritter Mátyás üzdei szamócáért bronzérmet kapott; a 19-ikre nem volt versenyző; a 20-ikban Sebeszta János üzdei karfiolért ezüstérmet; a 21 ikben dr. Schiller Károly csirágért (spárga) ezüstérmet nyert; a többi hátralevő 10 dij közől egyre nem volt versenyző, s b. Prónay Gábor üzdei borsója, Pecz Armin salátája, Scheffer József salátája, Hampel Antal zöld babja, Janauscher József uborkái, Kutsera György kerti fecskendőiért bronzérmet, Fischer Péter kerti késeiért ezüstérmet, Pecz Armin oltószékéért, Láng Mihály és Vankó Károly porcellánedények- s diszitményekért, Kitschelt Ágost. vasbutorai- s állványaiért, az első asztalos egylet pedig virágasztalaiért és kosaraiért nyilvános dicsérő oklevelet nyertek. — A magán dijak közől a Kubinyi Ágoston által a legszebb telelt almára kitüzött 1 darab arany, valamint Luczenbacher Lukácsy-dij is ki nem adathatott; a Kubinyi Ágoston által a legszebb karfiolra kitüzött 1 darab aranyat Sebeszta János, a Fadgyas Gusztáv által a legszebb rózsára kitüzött 2 üb arany szintén nem lett odaitélve, versenyzők hiánya miatt.

Vidék.

Szeged, május 24. 1859.

Hogy a „Szegedi Hiradó“ megindult, azt már emliteni sem kell, úgy is tudja mindenki; legfölebb azon előfizetők kételkedhetnek ebben, kik még meg nem kapták. No de ez az expeditió hibája; hanem anyit mégis meg kell emlitenem, hogy Szeged itt is kitett magáért; lévén több mint 400 előfizetője a Hiradónak nálunk, mely pártolást e lap buzgó igyekezete meg is érdemli.

A vasúttársaság, mely leginkább az árfölemelésben tünteti ki eddigelé tevékenységét, — az ujonnan készült pályaudvart legközelebb megnyitandja. Ezen ugyan semmi különös nincsen, de megemlitést érdemel azon ujabb figyelmetlenség, melyet ezen társaság ellenünk ezúttal is tanúsitott. A pályaudvar fölirata nincs meg magyarul is. Vagy azt gondolja a társulat, hogy a magyar embernek úgy is van esze, nincs annak szüksége föliratra, megtalálja az indóházat a nélkül is; köszönjük az elismerést! vagy pedig költség kimélés tekintetéből nem tétetett magyar föliratot, s igy remélhető, hogy a jövő árfölemeléskor a magyar embert már csak azért is megfogja kimélni, mert érette semmi költséget sem tesz.

De bár mi okból tette, mindig nevetséges dolog marad, ha egy 63,000 lélekből álló törzsökös magyar városban valamely középületen a magyar fölirat hiányzik.

Multkor a Rókus külvárosban a lakváltoztatás hirdetésének egy uj német vevém észre. Bizonyos úri ember, ki ezelőtt szabadabb tájékon lakott, f. hó 1-én a budai országútra hurcolkodék; alkalmasint a lakváltoztatási hirdetés-költséget megkimélendő, hogy ujabb lakása mégis tudtára juttassék a közönségnek, hamis kutyák által, melyeket azelőtt az eperfák őrzésére tartott, jelenti minden arra járó emberi lénynek, hogy ő hol lakik. Köszönjük szépen e megtiszteltetést, kivált midőn oly modorban történik, mint azt egy pár gyermeken véghez vinni láttam. Ha aztán a gyermeket a nagy megijedés miatt a nyavalya kitöri, vajon képes-é az oly kutya tulajdonos a szerető szülők fájdalmát, s a gyermek szerencsétlenségét helyre pótolni? Oh szájkosár, hol van a te országod!

Régenten az orvosok a betegnek vérfogyasztásul érvágást rendeltek — ujabb időben pedig érvágás helyett gyakran piocákat használtatnak, — ez utóbbi már csak azért is jó, mert Magyarországban a piocákban hiányt nem szenvedünk.

A Tiszán is megtörtént az érvágás — az az, az úgynevezett Vedresházi, egy mértföldnyi hosszú tiszai átmetszés f. hó 9 én megnyittatott. E munka dicséretére válik a tiszaszabályozati mérnökség 5 ik osztályának, melynek böles vezénylete alatt történt az átmetszés; dicsérettel kell még megemlitenem a vállalkozó Massion örököseit, Teasdale testvéreket, kik sógoruk (Massion) halála után a vállalkozás élére állottak — és a Vegyeháti és Tápéi szik töltések befejezésénél, épen úgy, mint a Tisza átmetszésnél fáradhatlan buzgalommal müköd-

tek, hogy boldogult rokonuk jó hirnevét föntarthassák.

Három igen kedves vendégünk volt. Simonffy Kálmán, Pecsenyánszky és Fátyol Károly; utóbbi két hangversenyt adott szinházunkban. Fátyol kitünő játéka elszakitá a fájdalom fátyolát, s lelki örömmel tölté el a keblet, annál inkább, mert a gordonka ezen mestere édes hazánk gyermeke. Művészi játékát a közönség lelkes kitörő tapsokkal jutalmazá. Ma tovább folytatták nemes célu körútjokat, melyen szerencse kivánatunk kisérje őket.

Keméndy.

Sopron, május végén.

Kárfinén megint az a csikos ruha van, a melyikbe ma egy hete sétált.

Már az igaz — fi done — pedig herzlich egy asszony volna, ha oly untatóan nem öltözködnék.

Meg azután nézd csak — szólt Rágalminé szomszédjához, — milyen nagy a lába!! s még is oly kicsinyeket akar lépni, mint egy Sperling. Apropos kedveskám, mi is Sperling-nek a magyar neve?

A kis dialogot hallám a minap Sopron egyik kedvelt mulató kertjében; de a feleletet nem hallhattam, mert a katonai zenekar épen akkor kezdett játszani egy francia négyest, midőn Rágalminé asszonyság terjedelmes szomszédnője felcletadás végett ki akarta nyitni, pünkösdi rózsalevelekből készült szájacsát (ad normam: váracs); de meg, nem csak a zenekar, de még az elemek is megakadályoztak engem a felelet hallásában, ha tudniillik egy szomszédom nagyszerü tüsszentését „elem“nek lehet nevezni.

De nézzük tovább az árnyékot igérő fák lombjai alatt kellemesen mulató csoportozatokat.

Itt egy tisztes öreg kedves élete párjával el elgondolkodik, s beszélgetnek a — mult időkről; amott egy szerelmes ifjú pár épiti a reményeket, a melyek majd egykor vagy talán nemsokára be fognak következni! Hagyjuk őket, keressünk más társaságot, hiszen mi nem jöttünk ide elmélkedni a régi időkről! nem jöttünk ide ábrándozni!

Aztán ime a zenekar elhallgat, a közönség is oszlani kezd. Menjünk mi is tehát ismét éneket és zenét hallani a — szinházba, hol a kath. és evang. énekkar egyesülten rendez előadást. Az előadásról azt irom, hogy magyarul is énekeltek. Ezt csak azért látom szükségesnek megemliteni, miután a programmban se hire, se hamva nem volt magyar darabnak.

Ajánlom a concertadóknak (saját érdekökben) hogy máskor tegyék ki azt is, hogy magyarul is fognak énekelni, nem úgy mint a jelen alkalommal, midőn sokan csupán azon okból maradtak el, mivel magyar darabokat nem reméltek hallhatni. Sokan szeretik a magyar dalokat is.

Szólok levelem végén a soproniak magyar irodalom pártolásáról, a melyről más lapok levelezői eddig csak kicsinylőleg tudtak szólani. Szolgáljon felvilágositással a következő adat:

Összesen jár városunkba 431 magyar lap (Hirmondó 66, Üstökös 50, Magyar Sajtó 49, Két garasos 42, Pesti Napló 36, Gazdasági lapok 30, Hölgyfutár 28, V. Ujság testvér lapjával 25, B.-Pesti Hirlap 24, Sz. Közlöny 22, Prot. lap 19, Falusi gazda 15, Napkelet 12, Gy. Közlöny 8, Nővilág 5, összesen 431) és 534 német lap, számos külföldi és minden időszaki irat.

Tehát mi soproniak — örömmel irhatom, igen sok tőzs gyökeres magyar városainkon túl teszünk ebben a tekintetben. Tartson ezen buzgóságunk mind a világ végeig!

Fátyol Károlyt várjuk, mint a szomjúhozó szarvas a forrást. —us.

Bécsi hirek.

= Charton Demeur az olasz saison után Sz. Pétervárra megy Bosio assz. helyébe az orosz cs. udvari operához. Szerződéseinek föltételei ugyanazok, melyekkel Bosio asz. volt szerződve. Azt mondják több énekesnő óhajtotta elnyerni e fényes állomást, s ezek közt emlitik Mm. Miolan-Carvalhot is.

= Geiger Constancia, ifjú zeneköltőnő „Istenbeni bizalom“ cimü nagyobbszerü zeneművet irt, mihez a jelen időviszonyok által lelkesitetett. A mü nemsokára nyilvánosan előadatnék.

= Nestroynak a Gonzaga-bástya helyén épitendő szinháza már 1860 diki októberre készen lesz, midőn is Nestroynak a Carlszinház igazgatására fenálló szerződése letelvén, saját intézetébe telepedik át művész-birodalmával.

= Pereira Arnstein bárónő hetvenkilenc éves korában meghalt.

Külföld.

= Északamerikában a nagyhirü természetbuvár, és cambridge-i tanár, Agassiz. évek óta dolgozik Északamerika természettudományi leirásán. A nagy mü most készen van, s a tanár úr ki akarja adni. Számitása szerint 500 példánynak (egy példány 120 dollárjával) kell elkelnie, hogy a roppant kiadási költség (60.000 dollár) födözve legyen. Barátai és tisztelői értesülvén erről, aláirást nyitottak, s rövid idő alatt 3000 aláirója lett a munkának.

= A kölni ujság, mint valami különösséget emliti meg, hogy a hannoveri ipartárlat megcsodálni való remekei közt, két pont szemlélhető, melyek nagyitó üvegen nézve, egy-egy arcképpé változnak. Ez azonban bécsi lapok szemében nem ujság, mert Eisen bécsi udvari müárus kereskedésében akármenyi, tüfok nagyságú angol photografkép látható, melyek mikroskopon nézve mint meganyi gazdag tájképeket, csendéletet, állatcsoportozatokat mutatnak, s mind ezt úgy, hogy a legfinomabb hajvonások is megkülönböztethetők.

= A Dickens által szerkesztett „Household Vorts“ hetilap, melyet eddig a Bradbury-Evans firma adott ki, egészen a szerkesztő tulajdonává lett.

= Jamsetjee Jejeebhay kereskedő Bombayban meghalt. Ránk nem lehet érdekkel ez ismeretlen ember halála, hanem annál inkább lehet a bombay-i szegényekre és jótékony intézetekre, mert azokra, még élt, több mint félmilliót költött.

= Sz.-Pétervároon julius elején leplezik le Miklós cár szobrát. Azt hiszik, ennek ünnepélye szint' anyi magas és legmagasabb vendéget fog majd külföldről hozni, mint menyit tavaly az Izsák-egyház elkészülésének ünnepe látott.

= Urtrialov orosz történésztől épen most jelent meg Sz. Pétervároon három első kötete Nagy Péter cár uj élet irásának. Karamzin mesterműve óta nem támasztott még akkora figyelmet és zajt Oroszországban munka, mint Urtrialovnak könyve. Mint mondják eddigelé egészen ismeretlen, de hiteles adatokra támaszkodva, egészen uj világot vet az akkori eseményekre, s uj fényt magára Nagy Péterre, ki az őt úgyis istenitő orosz nép szemében ez által még dicsőitettebb leend.

= Bosio énekesnő temetése Sz. Pétervároon oly nagy közönség kisérete mellett ment véghez, mekkorát eddigelé csak az országos ünnepélyek, bevonulások, s más efélék alkalmával látott együtt a város. A signora épen oly hirneves mint közszeretetben állott művésznő volt. Miután többször föllépett elszegényült tanulók fölsegélésére, ezokból elhatározták a tanulók, hogy koporsóját ők viszik a halottas háztól a templomig. — Se közönség se rendőrség nem volt itt hozzászokva ily föllépésekhez, e miatt egyik részről szintoly természetes lett az özönszerü összetódulás, végignézni a látványt, mint a másikon a legelővigyázóbb rendszabályok tétele a nem épen remélhetlen izgágák megakadályozására. A menet egész nyugodtságban ért el a templomig. — Minthogy azonban ekkorra teljesen beesteledett, a koporsónak az egyházépületben kelle maradnia az éjen át.

Hat gendarm állittatott a bejáráshoz, hogy akadályoznák meg a közönségnek a templomba özönlését. Vagy ez intézkedés volt teljességgel fölösleges, vagy a hat gendarm volt nagyon kevés a szándékba vett célra, — röviden, miután ezek máskor oly hathatós „Tiltva van“ szavukat elkiáltották, nem tudtak ellenállni a nagy sokaságnak, mely őket egy pillanat alatt félretolta, s mint áradat tódult be a koporsó után. Hogy mindez lárma, összetiprás, és óralopás nélkül nem ment véghez, gondolni lehet, a mi által csak az lett bebizonyitva, hogy a rendőrségnek nagyon alapos oka volt az elővigyázati rendszabályokhoz. Az éj véget vetett a lármának. Miután a tanulók hallhatólag kimondották, hogy másnap megint ők szándékoznak vinni a koporsót a temetőig, a rendőrség a megelőzött nap eseményei elkerülése tekintetéből, e szándék kivitelét megtiltotta. Azonban a tanulók dacára a teljes számmal föllállitott csendőröknek, lovasoknak, s annak, hogy a templomba csak belépti jegyek mellett lehetett bemenni, mégis a koporsóhoz férkőztek, s azt a halottas kocsiig vállaikon vitték. Hanem ekkor a legszigorúbb parancsot kapták, hogy a demonstrációnak ezzel vége legyen. Ennek az lett az eredménye, hogy több tanuló részint a kocsira ugrott, részint a kerekekbe fogódott, hogy a kocsi nem mozdulhatott. Úgy kellett őket erőhatalommal eltávolitani, mire a menet végre megindulhatott, födözve a legsürübb katonaságtól, hogy inkább hitte volna az ember, miszerint egy tábornokot temetnek, mintsem egy operai énekesnőt.

Nemzeti szinház.

* Május 25-kén: „Guzmann Johanna,“ opera, Ellingerné, s az egész ballet szereplése mellett üres ház előtt adatott.

* Május 26-kán először: „A telivér,“ a gróf Karácsonyi alapitványból 100 aranynyal jutalmazott vigjáték 5 fölv. Irta Péter Pál.

Sajnálva kell kimondanunk, hogy e nagy hühóval hirdetett vigjáték a várakozásnak legkevésbé sem felelt meg. E darab szerzője nem hogy alakitani nem tud, de e müve után azt kell hinnünk, hogy a dráma elemeit sem ismeri. Kissé erős vád egy 100 aranyos darabra, de igazolni fogjuk, annál inkább, mert meggyőződésünk az, hogy a magyar tudós társaság által az idei vigjátékok megbirálására kiküldött választmány e darabbal az irodalom és közönség irányában valóságos játékot üzött.

Szerzővel, a ki magát elvégre is mivelt embernek bizonyitotta be, semmi bajunk, ő irt egy öt fölvonásos értekezést, s ezt vigjáték gyanánt beadta a pályázatra; hanem a tudós társaságnak, melynek egy „Béldi“, egy „Mama“, „Dózsa György“ szinvonal alatti dolgozat volt, mig a „Telivér“ szinvonalos, epochális mü gyanánt tünt föl, majd e tudós társaságnak „állunk elébe.“ Midőn e sorokat irjuk, éjfél után van, s igy legközelebbi számunkra kell hagynunk indokaink kifejtését, a mit vádjaink kimondása után tőlünk a közönség joggal megvárhat.

Az előadásra vonatkozólag csak anyit, hogy a tudósok által előre gyanúsitott szinészeink csodát tettek, midőn e darabot egy feltünőbb bukástól megmentették.

Közönség oly nagy számmal volt jelen, hogy a zenészek helyét is nézők foglalták el.

Hirdetések.

18*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F.F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sipládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Egy mivelt 18 éves hölgy,

a ki a magyar- és német nyelvekben, valamint mindenféle női munkákban, különösen pedig **női ruhák szabásában** tökéletesen jártas, valamely tehetős családhoz társalgónőnek ajánlkozik. Ajánlatokat e lapok kiadóhivatala fogad el **A. D.** betű jegy alatt. 2—3

Divatnemüek

V. Gyászellátása.

Üzletünk megváltoztatása folytán, alólirtak raktárában, mindenféle divatnemüek **jelentékenyen leszállitott áron** kaphatók;

u. m. mindennemü divatkelmék, köpenyek, kendők, függönyök, loungschawlok és selyem-szövetek.

V. WILH. ISZER és fia,

Nagyhidutca, 5. szám alatt, kioszkkal szemközt.

1—4

Pesten, a lipótvárosi „sz. Istvánhoz" cimzett gyógytárban, Józseftéren 10. szám alatt

következő nevezetes szerek kaphatók:

1. Kinai hajfestő-szer.

Egy adag ára 2 frt. 50 kr. ujpénz.

Ezzel a szemöldöket, szakált és hajat a leghirtelenebb szőkétől és sötét szőkétől kezdve barnára és feketére, állandóan megfesthetni, tetszés szerinti szinezetet adni a hajnak teljesen hatalmunkban áll, ezen festvény használata mellett a haj minden fésülésnél sötétebb lesz. A szer semmi ártalmas anyagot nem tartalmaz. Az általa előhozott eredmény meglepően szép. A festőszer, papirtok nélküli üvegedényből áll, használási utasittással ellátva, ezzel együtt van bepecsételve, mi figyelembe veendő. A szép szinek, mik ezen szer által előhozatnak, minden eddig ismert szineket fölülmulnak.

2. Bajusz- és szakálnövesztő-pomade.

Adagja 2 frt. 80 kr. ujpénz.

Ezen pomadeból reggel, naponta egyszer, két borsószem nagyságú, az illető helyekre gyöngén bedörzsölendő. A szer oly hatásos, hogy 16 éves fiatal embereknél is teljes erős szakált növesztett már hat hónap alatt. (Biztos hatásáról a gyár kezeskedik.)

3. Lilionese,

kezeskedés mellett, hogy hatása 14 nap alatt tapasztalható. Hatása: a bőrt a szeplőtől, foltoktól, pörsenésektől, száraz és nedves börzuzmóktól, viszszamaradt himlőfoltoktól, az orrot vörösségétől teljesen megszabaditja, nem különben a sárga bőrszinnek gyöngéd fehér szint, s fiatal frisseséget kölcsönöz. — **Egy üveg ára 3 forint ujpénz. (Fél adag ára 1 forint 80 kr. ujpénz**; ez utóbbi azonban nem lévén mindig kielégitő, kezesség érette nem vállaltatik.)

4. Keleti szörvesztő-szer.

Egy üveg ára 2 frt. 50. kr. ujpénz.

Ezen szer a szőrök olyatén helyekről eltávolitására szolgál, hol azt az ember nem örömest szokta türni, 15 perc alatt, minden fájdalom és ártalom nélkül megtisztul ezen szer által a bőr. A bajusz, a férfi disze, a szépnemnél diszitésül nem szolgál; ennek, nem különben a fölötte összenőtt szemöldök szőreinek, s avagy elől a homlokon, vagy oldalt az arcon mélyen erősen benőtt haj kiirtására nincs nálánál biztosabb szer. (Hatásáról a gyár kezeskedik, ellenesetben árát visszafizetvén.)

Vidékrei küldetésnél pakolásért 50 ujkrral több. Különben nem küldetik. 3—3

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **64.** **Kedd, május 31-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Álmodom . . .

Álmodom még most is, álmaim multával,
Miknek hivságára minden óra rávall . . .
Mégis minő álmok!
Mint az ó dicsőség romján nőtt virágok.

Álmodom Hellászban susogó erekről,
Illat kél a parton, dal a szent berekből
Hol költők lakoznak . . .
S fél istenemberek tárgya a koboznak.

Álmodom napfényes ligetek soráról,
Versenyző daliák délceg csoportjáról
Robogó szekérrel,
Diadalmas arcról, ki előbb célt ér el.

Álmodom lelkesült tapsoló lányokkal,
Költői borostyán — s hősi cserágokkal
A győzőhöz állva,
S liliom kezekkel tűzik homlokára.

Álmodom Demoszthén küzdelmes koráról,
Hősök vérrel föcsesent föllengő arcáról
Hadvész-föllegekbe,
S diadal dörgő szót hallok a seregbe.

Álmodom Karthágó delnői hajával,
Melynek minden szála ezredéven által
Tündökölve ér le —
Mint a visszamaradt napsugár az éjbe.

Álmodom, álmodom mint a csendes éjjel,
Mit távol villámok fel-fellobbant fénynyel
Költenek álmából . . .
De a tündér fátyol untalan reám hull.

Ne sóhajtsatok rám, nőm, kedves leányom!
Meg ne lebbentsétek, mit rám sző az álom,
A fátyolt feledtem!
Valóság a sóhaj, és jó azt felednem.

Hagyjatok álmodnom; tán virág az álom,
S a virág gyümölcsöt hagyhat a faágon
Életének árán,
Csak ti szednétek! ha nélkülem, ha árván!!

Tóth Endre.

AZ ARANYGYAPJU.

Elbeszélés.

Vértesi Arnoldtól.

(Vége.)

Igy beszélgetett önmagával az ifjú, föl s alájárkálván szobájában, mely útjában egy szék folyvást alkalmatlankodott, mintha meg akarná állitni, s megkinálni, hogy üljön le, úgy gondolkozzék. E megkinálást végre csakugyan elfogadta Aladár.

Ülve nyugodtabban gondolkozik az ember, mintha föl s alájár (kivált, ha e járkálás, mint Aladárnál volt ez eset, sokat hasonlit a szaladozáshoz). Ezt lehetett tapasztalni a nemes ifjú gondolkozásán is, mely lassan lassan eltért a tűzes fekete szemű leánykától, s az aranygyapjas bárány felé fordúlt.

Ez este, meg kell vallanunk, jól aludt Aladár, másnap kevesbbé jól, harmadnap még kevesbé.

Arról meg volt győződve, hogy ő nem szerelmes, nem lehet szerelmes; hanem csak kissé roszúl érzi magát, congestióban szenved, vértolulásai vannak mellére, fejére.

Különben e baj épen nem volt csekély. Mikor vértolulásai voltak szegény fiatal embernek, képzelő tehetsége anyira fölcsigázódott, hogy minden szögletben Rózának szép ifjú alakját látta, az ő ragyogó szemeit látta tündökölni a sötét éjben, s piros kis ajkainak csattanását vélte hallani, a mint a képre hajol.

Sajnálta szerfölött, hogy ez a kecskepásztornak öltözött Aladár nem változott át a valódi eleven Aladárrá. És ez, úgy hiszszük, blazirt embernek is megengedhető gondolat volt.

Hanem a többi, a mi ezután következett! Mikor ott ült az ifjú órákig Rózával szemközt és ajka alig mozdúlt egykét szóra, mintha beleúnt volna a még meg sem kezdett beszédbe, s szeme mozdúlatlan a kedves leányra tapadt, mintha nem tudna beleúnni e nézésbe soha: akkor alig hihető, hogy a száztizezer forintról ábrándozott.

Ha ez sokáig igy tart, beszélyiró nem áll jót semmiről.

Pedig mily szégyen volna az, ha a jó pajtások szemébe nevetnének Aladárnak, s azt mondanák: hogy egész blazirtsága csak affektálás volt, hogy ime oly szerelmes mint egy turbékoló galamb, s oly érzékenyszivű mint egy tizenötéves kisasszony, ki most jött haza a zárdából.

Aztán mi célja lehet e szerelemnek? Hogy a kedves leány odaborúlna szerelmes ifjának kebelére, gyönyörtől ragyogó fekete szemeivel fölnézne szemeibe, s epedve, égető szenvedélytől eltikkadva, lesné csókjait: ez mind nagyon gyönyörűséges és kivánatos dolog; hanem cseppet sem kivánatos és gyönyörűséges, a mi ezután következnék, ha ily oktalan házasságra lépne.

Előjönnének majd a prolongált váltók jószivű tulajdonosai, s kiváltképen érdekes eset volna, ha egyenesen a templomtól vezetnék el a boldog vőlegényt oly helyre, hol csöndes elmélkedésben volna elég ideje lehüteni forró vérét.

De ha egyszerre valamenyi hitelezőt levágná is az, ki megölte Egyiptomnak elsőszülötteit, mit használna az Aladárnak? Miből élne? Ha csak ujra manna nem húllna az égből, mint a zsidóknak a pusztán.

Enyire benlévén a bibliai hasonlatokban, mondjunk még egyet. Aladár helyzete oly szorúlt volt, a milyen csak Jónás prófétáé lehetett a cethal torkában.

Érezte a nemes ifjú, hogy ő nincs munkára teremtve. És ebben tökéletes igaza volt. Aztán ha munkálkodik is, mint művész vagy iró (egyéb munka nem méltó hozzá), mi lesz jutalma? Hálátlanság, miként azt minden iró és művész élettörténetében olvashatni, az ifjú nemzedék elrettentő példájára, s az irók és művészek nagy lelki vigasztalására.

Igaz, hogy az ifjú nemzedék ez elrettentő példából sem okúl, s makacsul igyekszik följutni a felhők országába, hol a legkellemesebb ködös levegőt szíhatja, s a legbiztosabban van védve lebukástól a szilárd föllegek által. De Aladár nem tartozott azon emberek közé, kik képzeletben tündérpalotákban laknak, s a valóságban megelégesznek egy ócska kabáttal.

És abban ismét tökéletes igaza volt: hogy az uj ruha szebb, mint az ócska; hogy üveges hintóban ülni kényelmesebb, mint gyalog

járni esernyővel, sárcipőben; mindenekfölött pedig hogy száztizezer forintnyi vagyon több élvezetet nyujt, mint háromezer forint adósság.

Ezek tagadhatlanúl igy lévén, Aladár azt a következtetést vonta, (beszélyiró nem tudja, menyire helyeslik vagy nem helyeslik olvasói Aladár következtetését), hogy az aranygyapjas bárányról megfeledkezni nagy hiba, sőt nagy bün volna.

És a kedves kis leány? kérdik önök. Hát a kedves kis leány is jól tenné, ha szintén gondolkoznék új ruháról, üveges hintóról s valami aranygyapjas bárányról a maga számára.

Ő és Aladár egymáséi nem lehetnek: ez a sors végzése. Ezt hitte Aladár, és vádolta a kegyetlen sorsot.

Egyébként senki sem alakadályozta a derék gentlemant, hogy pár élvezetes órát ne szerezzen magának; megkisérthette volna, milyen az a csók, melyet hasonmása, a pingált olasz kecskepásztor kapott?

Ha megkérdeztük volna a derék gentlemant, miért hagyja örömtelen elrepülni az időt, mely gyönyörrel kinálja? bizonyára ásitva felelte volna, hogy őt nem érdekli már senki és semmi. Beszélyiró hozhatna ugyan föl más okokat, de nem akarja a derék gentlemant lelkiismeretességgel gyanúsitni; sőt ha a derék gentleman úgy kivánja, beszélyiró kész elismerni, hogy azon kinos vonaglások, melyek ez időben Eszéki Aladár úr arcán láthatók valának, csupán csak fogfájásból származtak.

Végtére mégis kitört Aladárból az, mit némelyek érzésnek, mások sentimentalizmusnak neveznek. Egy este igy szólt Rózához:

— Olvasott é már ön két szivről, melyek egymásért égtek, s mégis elszakadtak egymástól?

S meg se várván Rózának feleletét, folytatá:

— Igen szép történeteket irnak róla az emberek rímekben és rím nélkül, négylábas, ötlábas, s nem tudom én, hány lábas versekben; szinpadokon pedig súgni, énekelni s gondolom, táncolni is szokták kurta balletruhákban ezeket a szivrepesztő történeteket.

E nem egészen érzelemteljes megjegyzés után elhallgatott nehány pillanatig, s csak azután szólt:

— Róza, hiszi ön, hogy szivtelen vagyok?

Róza természetesen nem hitte.

— Gyáva vagyok, erőtlen, — mondá az ifjú; megtörtek a bajok, elcsüggeszt az élet, s mert hiú vagyok, megtagadom szivemet. Szerencsétlen vagyok inkább, mint rosz.

A leányka szomorúan nézett Aladárra, s öntudatlan megszoritotta az odanyujtott reszkető kezet.

— Isten önnel, Róza! — szólt Aladár halkan, alig érthetőleg és eltávozott.

Mindazon olvasóim megszomoritására, kik azt várták, hogy a szerelem végre diadalmaskodni fog a prolongált váltókon, kénytelen vagyok kinyilvánitni, hogy a prolongált váltók diadalmaskodtak.

Aladár elutazot az aranygyapjas bárány hazájába.

Nemsokára hallotta Róza hirét, hogy Eszéki Aladár házasodik; azután hallotta, hogy megházasodott.

E hirre a leányka szivéhez kapott; azt hitte, mindjárt meghasad abban a szempillantásban.

A szép fekete szemek egészen könyben úsztak, s kis kezeit összetéve ég felé emelte Róza. Imádkozott Aladárért.

— Én istenem, adj neki boldogságot!

V.

Eszéki Aladár és neje a menyegző után azonnal európai körútra készültek. Elmennek Párisba, Londonba, beutazzák Schweizot, Olaszországot.

A boldog nőnek nem volt egyéb kivánsága, mint férjének vágyait teljesiteni; a férjnek pedig nem volt egyéb kivánsága, mint megismerkedni a párisi nagy opera táncosnéival, minél tovább mulatni a nápolyi barna hölgyek társaságában, s még vagy száz ehhez hasonló kivánság.

Ha az ember ilyen vágyakkal indul útra, s ha az embernek olyan felesége van, ki mindenét kész föláldozni, könnyen nyakára hághat száztizezer forintnak. E tekintetben Aladár nagy mérsékletet tanúsitott; a száztizezer forintnak csak három negyedrészét költötte el.

Beszélyiró nem meri határozottan állitani, hogy az utóbbi időben e mérsékletre nem volt-é befolyással a mindenét föláldozni kész nő? Roszakarói azt beszélik róla, hogy nyelvének hatalmával mentette meg vagyonának töredékét.

Mi az elköltött vagyont illeti, az nem veszett el hasztalan; gyüjtöttek érte sok tapasztalást, sok tanulmányt. S a tanulmány és tapasztalás oly kincs, mely drágább a pénznél, magunkkal hordhatjuk, s nem lopják el a tolvajok. (A ki nem hiszi, tessék elolvasni Cicerot.)

Ily drága kincset szerzett Eszéki Aladár szeretett nejének; méltán csodálkozhatunk tehát nejének hálátlanságán, ki könyezve, mintha valami sérelmet szenvedett volna, esztelen pazarlást, koldusbotot emlegetett.

Nem tartotta már Eszéki Aladárné oly eszményképnek Eszéki Aladárt, mint a minőnek tartotta Tátrayné ő nagysága. Nem tetszett a magas miveltségü nőnek, hogy Aladárnak is csak oly gondolatai, vágyai voltak, mint a többi mindennapi lényeknek.

Viszonzásul Aladár, ha igazságos akart maradni, tartozott nejének költői vágyait elfojtani. S ezt nem is mulasztotta el. Mikor körülölelte férje nyakát a szerető nő, a kedves férj azzal útasitotta el:

— Már mire való ez a komédia? Ugyan Mari, szüntelen kérlek, ne akarj gyermek lenni; oly korban, mint te vagy, nevetségessé válik az a gyermekes enyelgés.

E gyöngéd figyelmeztetést nem birta soha eltürni a hálátlan nő, s isten világos parancsának ellenére, mely a nőket férjeik iránti engedelmességre kötelezi, merészelt szembeszállni Aladárral, s panaszkodni szivtelenség, kegyetlenség ellen.

Úgy láts.ik, hogy ezt jogtalan cselekedte. Legalább az egész falu, melyet Eszékiék Páris, Nápoly, Velence után lakásul választottak, azon véleményben volt; különösen a nők (a nők rendszerint igazságszeretőbbek,) kik őszintén sajnálták a szegény ifjú férjet.

Eszéki Aladár, a derék gentleman házassága után is blazirt, misantroph maradt, mint azelőtt. Nem érdekelte őt senki és semmi (Rózának sorsáról is csak kiváncsiságból kérdezősködött; miatta férjhez mehetett Róza kisasszony akár tizszer is;) és ezt, miután ő maga állitja, tartozunk elhinni.

Belátta Aladár, hogy az aranygyapjú se teszi mindig boldoggá az embert, s fölsóhajtott, ha olykor-olykor Pestre rándulván, találkozott ottan tisztelt barátjával Kariska Fabiánnal. (Kálmán nem volt többé Pesten, nem is volt a régi pajtások közé való; szorgalmas falusi gazda lett, s igen elhízott. Enyire sülyedt.)

— Én vagyok a legszerencsétlenebb ezen a világon! — szólt Aladár, lecsüggesztve fejét.

Mire Karika Fabián egész határozottsággal állitotta, hogy az nem igaz; mert annál szerencsétlenebb lény nem lehet sem égen, se földön, se semmiféle csillagzaton, mint a kire oly nevet adtak az emberek: Karika Fábián!

Én, ki ezt az elbeszélést irtam, nem bátorkodom a két gentleman között itéletet mondani.

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Midőn e sorokat irom, melyeknek mindegyike egy egy lépcső az ég felé, eloszlanak lelkem borús felhői.

Épen midőn — levelemet kezdém lebilincselt még nehány gyönge földi kötelék. Most ezek is szakadoznak... egy középponton állok, mely már nem tartozik a földhöz, de még nem az ég ... az élet ... az emberek ... bizonytalan ... zavart ... gyermekes szeszélyeik. Épen úgy válnak a nagy városok, a tavak, az erdők és hegyek láthatlan kis pontokká, ha fölemelkedünk magasan a lég terében.

Lelkem istenfelé emelkedik ... kegyes szava hiv engem ... látom az örökké valóság piruló hajnalát ... szemeim bocsukódnak ... a fény elvakit. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Mély álomból ébredek föl.

Épen most kérdezém magamtól, valjon élek-é. Körültekintek ... kezemben hanyatlott forró homlokom ... újra átolvasám e levél első részét.

Mindenre emlékezem.

Igazán különös, mély és megmagyarázhatlan érzelem dühöngött szivemben. Bensőm még remeg.

Úgy látszik... mintha tündöklő sugárfény ölelt volna, s ezután áthatlan éj következnék, az enyészet gyász rongyokba burkolt éje, mely eltakar.

. . . . . .

Az ember szelleme mindenütt idegen.

Képzelme az égből a földre ragad. Nehány pillanat előtt a menny regióit láttam ragyogó verőfényben előttem, most édes elragadtatással a föld legcsekélyebb eseményeire gondolok — bájos való — mely úgy szépiti a jelent, mint a nap bibor sugarai a különben is szép tájékot.

Kegyed nem ismeri azon bűvös álmokat, melyek engem e pontra ragadtak el.

Nem tudja, hogy azon aranyálmak által, melyeket bennem gondolatjai költének, lehetetlenné tette az életet.

Ne ismerje meg — oh soha se ismerje meg amaz édent, melyben én házuknál éltem.

Sejtelmim sugallják, hogy képzelmem akkor sem hagy el, midőn örök álmomat alszom.

Mindig hivém, hogy a nagy irgalmú ég azoknak, kiket meg akar jutalmazni, álmokat nyújt az örökkévalóságban.

Éltem aranyálma pedig — a magány volt, sűrű erdők, susogó patakok, beláthatlan róna közepette elrejtve — mint a kis madár fészke; vagy ezek tünde ábrándok valának, a hold ezüstében fürdő tavaknál, melyeken mi eveztünk át törékeny csolnakon; mi, két boldog árny ezek a téli esték édes mosolygó csevegései voltak, midőn a kandallóban pattogott a venyige — és kivül bömbölt a vihar.

Mondja — vallja meg, lehet-é tovább élnem, ki e varázsképekig emelém gondolataimat?!

. . . . . .

Bocsánat, nyugodtabb vagyok, — imádkoztam.

Nem érzek szivemben semmi keserűséget, semmi kételyt, semmi félelmet. . . . Isten jóváhagyja szándokom.

Nem leszek öngyilkos, és holnap ezen órában még sem fogok élni. Megértém utósó szavait, melyek akkor lebbentek el kegyteli ajkain, midőn éltem multját elregélém.

Janka! kegyed szeret engem — igen igen, kegyed szeret engem, azon érzelem súgja ezt, mely két nap óta az emberiség fölé emel.

Janka nyugodjék meg — én meghalok — meghalok azon szerelem nevében, melyet ajkai soha sem vallának meg, melyet szemei nem árulának el, és melyet nekem a kegyesség mégis kinyilatkoztatott. Mondják, hogy bizonyos választottak haláluk pillanatáról egy láthatlan és természetfölötti egység által tudósitatnak, mely hir szivöket égi boldogsággal árasztja el.

Azon édeni érzelem, mely két nap óta szivemben harcol, az, végórámnak előhirnöke.

A boldogság anyira elragad, szivem oly magasztosan dobog... lélekzetem eláll. . . . . .

Miért is éljek tovább?

Nagylelkű szive, nemes és gyöngéd lelke megértik az okokat, melyek oly édessé teszik a halált, oly keserűvé tennék az éltet.

És — mernék-é ily levél után kegyed előtt megjelenni?

... Isten veled — örökre — örökre. — Isten veled!

Még egy utósó kérés.

Ezen kereszt, melyet itt melléklek, anyámé volt. A világon ez legdrágább, legszentebb ereklyém — csókolja meg áhitattal, — esedezem kegyednek, s holnap hajnalban küldje vissza... jéghideg ajkaim rálehelik búcsúcsókomat... s akkor kegyednek adatik ez vissza, hogy tartsa meg, mint Hermanra emlékeztető jelt.

Imádkozzék érte!

. . . . . .

. . . . . .

A levél e mysticai fordulatának bizonyára nagy hatást kellett a fiatal hercegnőre gyakorolni, s őt azon határozatra birni, ha ez még nem lett volna is oly bizonyosan elvégezve.

Fájdalmas bú helyett ezen oly túlzott, oly vallásos szerelmet tolmácsoló levél magasztos viszontérzelmet támasztott szivében.

Diadalmas tekintettel méré meg ama mélységet, melyből oly nemes lelket, melylyel Hermant birni gondolá, a boldogság oly magas tetőjére egy szó által emelheti.

Szivében sokkal több gyöngédség honolt, se hogy azon érzelmet, mely Hermannal e levelet iratá, föl ne birjon fogni.

Mily büszke boldogsággal és boldog büszkeséggel akarta kezét neki nyujtani, hogy azon aranyálmakat megvalósitsa, melyeket e szerencsétlen fiú lehetleneknek gondolt!

A levél azon helye, mely a tiszta és csöndes boldogság élvezetét békés visszavonultság közepette rajzolá, szivében élénk viszhangra talált, mert utálá a fényt, a csillogó zajteli éltet, hová őt sorsa kárhoztatá.

Azon érzelem, mely e sorokon átvonult, előtte épen nem volt ismeretlen...

E szerencsétlen fiú oly édes szelidséggel nevezte boldogságának a — halált! Maga szépité azt, a legszebb emlékkel fölékitvén... összefüggetlen mondataiban a szerelem, a kegyelet, a tisztelet és korlátokba zárt szenvedély, a halhatatlan remény és keserű bánat oly mozaikja tündökölt, hogy a hercegnő azonnal elhatározá férjével határzatát közleni...

A forró óhajaiba helyzett megmagyarázhatlan bizalmában egy körülmény sem jutott elméjébe, hogy Herman meghalhatna, mielőtt tervét kivinné, mely életét föntartja.

Sietve e levelet irá tehát:

„Ön nem fog meghalni... ön boldog leend... Igazat mondott hivén, hogy én vagyok küldve, hogy önt ama boldogsággal elárasszam, a melyre érdemes; hanem a becsület, a kötelem bizonyos határt von, melytől nem fogok eltérni... Egy óra múlva tervem eredményét veendi, melyben minden el van végezve... Reméljen azért mindent!“

... Midőn e levelét elküldé, pár pillanatig megfontolá a történteket mielőtt férjéhez nyitna.

Vak bizalmában nem kétkedett, hogy a braccianói herceg beegyezik a válási pörbe. Minthogy vele a leghidegebb, habár legudvariasb lábon állt, nem kétkedék, hogy e válásnak valami fontosságot tulajdonit.

Jól tudá, hogy ő igen pénzvágyó; előre elhatározá tehát, hogy a legvégső szükségben a legnevezetesb javadalmakat neki hagyja, s csak egy kis, habár elegedendő összeget biztosit számára, hogy Hermannal barátságos magányban megelégedetten élhessen...

Őszinte jellemű levén az első pillanatban elhatározá, hogy a hercegnek egyenesen tudtára adja, miszerint azért akar tőle elválni, hogy — az új törvény értelmében — Hermannal házasságra lépjen, de most fölhagyott e szándokkal, mert eszébe jutott azon eset, ha a herceg nem egyeznék be, s akkor kedveltje ki van téve boszújának...

Hogy ez esetben nem kérdé Montlaur hercegnőt, ennek kétségkivül oka, hogy ismeré nagynénje ellenszenvét Herman irányában, és hogy az vétkes dolognak tekinté a válást.

Hogy pedig férje beegyezésében nem kétkedett, ennek azon hő óhaja volt oka, melyet ábrándjaiban oly igen szeretett valónak hinni. Ily esetben többnyire elfeledjük az ellenokokat, melyek e hő óhajt megsemmithetik, és utójára azon ellenmondók eltávozását, kiket meg sem kérdeztünk, okhiánynak szeretjük tekinteni.

A braccianói hercegnő megkérdezteté valjon honn van-é férje? Feleletül nyeré, hogy Montlaur hercegnő boudoirjában tartózkodik...

Belépett...

XI.

A válás.

Montlaur hercegnő igen megijedt, midőn Jankát oly hirtelen látta távozni, nem rejtheté tehát el örömét, midőn ez ismét a boudoirba lépett.

A braccianói herceg a Tuileriákból jött... Udvari öltöny burkolá testalkatát, melynek fénye igen elütött a törpe ember mindennapi tettető arckifejezésétől...

Ámbár a hercegnő semmit sem tudott ama komoly tervről, melyről most Janka értekezni akart, mégis meghatá ennek ünnepies elhatározott szándokot tolmácsló arca, melyet a szokottnál élénkebb pir ékitett, s melyben a két lángoló szem igen hiven tünteté elő szándoka végzetteljes hevességét.

A braccianói herceg finom udvariassággal ajkihoz akará vonni kezét, de ő ezt méltóságteljesen visszaútasitá, és oly hangon szólott, melyben nem rejtheté el fölhevülését:

— Herceg, komoly értekezlendőm van. Megengedi, hogy parancsot adjak, hogy ne háborgassanak.

A herceg meghajtá magát.

— Gyermekem! én visszahuzódom, — szólt Montlaur hercegnő.

Pár percig késett Janka, valjon eltávoztassa-é nénjét? Mégis elhatározá ezt, mert félt, hogy a bámulat és talán a fájdalom, mely a hercegnő szivét elárasztaná — őt is megingathatja szándokában.

— Kedves néném, azonnal kegyedhez jövök! — és az első salon ajtajáig elkiséré őt.

— Mi baja gyermekem? — kérdé itt a hercegnő halkan. — Kegyed fölindultnak látszik? Valóban megijeszt!

— Semmi, semmi. Nyugodjék meg; csak legyen oly jó, várjon rám boudoirjában.

— Legyen — de siessen hozzám, mert nem tudom, miért rettegek öntudatlanul... enyire ... szólt Montlaur és eltávozott; a bracciauói hercegnő pedig férjéhez tért, s midőn magányosan volt vele, csak e végzetes percben villant meg agyában e gondolat:

H a a h e r c e g a v á l á s t m e g t a g a d n á!

Herman pedig a halál küszöbén állt, s ő oly édes reményekkel kecsegteté őt.

Nem lehetett késni, minden áron el kellett nyernie óhajai tárgyát.

A boldogtalan hölgy szivét férje megpillantásakor jéghideg borzadály szállta meg. Nyugodtan, részvétlenül tekintett ez reá arany szemüvegén fölül, melyet orrára eresztett le, melynek hegyes, majd tompa vége bizonyos állatéra igen élénken emlékeztetett.

— Parancsára várok, legkegyelmesebb asszonyom! — szóla ez — csak engedelmet kérek, hogy leülhessek, mert a Tuileriákban igen sokáig kelletett állnom. Elfelejtém kegyednek megmondani, hogy a császár a legszivesebben kérdezősködött hercegséged után, és panaszkodott, hogy oly sokáig nem látta. Megigértem, és kegyed, úgy hiszem, helyeselni fogja ezen igéretet, hogy jövőre nem fog anyit késni az udvartól, és reménylem, hogy kegyed ezen igéretemet megtartja.

A császárné udvarában a legfontosabb állást elnyerheti kegyed, csak mutasson több buzgalmat a Tuileriákban.

A bracciauói hercegnőt nagy zavarba hozták e szavak.

Ez értekezés oly messze esett tervétől, hogy ezen elmerengve nem is vevé észre gépszerű feleletét: Igen, uram!

— Nem is reményltem kegyedtől kevesbet — felelt megelégedetten a herceg, és nejéhez közeledvén, bizalmasan folytatá:

— Nem hiheti, mily fontos előttem e terv sikerülte; s minthogy kegyed e tervbe egyezik, elmondhatok mindent. Tehát — a császár szives tudakozódásai után itélve, kegyedet szemelte ki bizonyosan f ő u d v a r n o k n ő n e k, ez pedig oly fontos tisztség, hogy — ha nem csalatkozom — egyik rokona, a Guémenée hercegnő is elvállalá ezt a forradalom előtt.

Borzadva vette észre Janka, hogy mily bizalmas fordulatot vesz e beszélgetés, azt is átgondolá, hogy átmenet nélkül kell majd e félelmes kérdést megkezdenie; azonban még is reménylé, hogy épen e tárgyban, melyről férje oly bizalmasan szól, talál majd alapot a vitára, a miért is igy felelt:

— Nem tudom, mily érdeke lehet, ha én e tisztséget elvállalom, föltéve hogy a császár vele megkinál, mert úgy hiszem, hogy mostani rangja eléggé hűtheti hirszomját!

— Hallgasson meg kedves gyermek! — felelt majdnem atyai hangon, mely Jankát elrémité, a herceg. — Mindent megmondhatok, sőt meg is kell mondanom éltem társnőjének... Janka arcán rémület tükröződött, férje pedig mosolygva folytatá:

— Talán nem mostani... tehát jövő éltem társnőjének. A mi a jelent illeti, abban kegyednek igaza van,... kegyed szép, fiatal és bájos... politikai ügyeim és munkáim pedig engem sokszor roszkedvűvé és borússá tesznek, minthogy pedig épen nem akarnám kegyedet megszomoritni, nemes jellemében bizom, s egész szabadságára hagyom, mintha özvegy volna...

Kegyed húsz éves, ez a lovagiasság, az édes udvarlások kora, melyek a szivet épen nem inditják meg. Legjobban tudhatja, valjon akadályozám-e vágyait, hátráltatám-é, megtagadám-é óhajait? Édes istenem! miért is tenném ezt!!

Adhatom-é azt, önnek, a mit másoktól elfogadni megtilthatok?.. Épen nem, miért is jól tudom — igazán megvallom — hogy órám még nem ütött... Hanem 12—15 év múlva, midőn mindezeket megunja és a házi boldogság után sóvárog... akkor... akkor elérkezik az én időm...

Higyje el, Janka, hogy midőn kegyedet elhagyják ifjú kora ábrándjai, örömmel elfogadja egy öreg barát kezét, ki kegyedet egy békés megelégedett koron át vezeti...

Nem tekintve a herceg szokott gúnyos, hideg arcát, e szavaknál megindultnak látszék.

Janka, ki a fájdalmas bámulat tetőjét éré el — mert az óhajtva óhajtott alkalom egészen eltünt... nem tartóztathatta magát felelni: De... uram... e beszéd...

— Nemde meglepi kegyedet? Édes istenem! mikor anyi a dolgom, nincs is időm, hogy kegyeddel beszéljek, meg félek is, hátha alkalmatlan találnék lenni... Jó hajlama előttem igen becses, és öreg napjainkra — mert ezekben várom kegyedet — anyi légvárat épiték már, hogy ezekben tudjam majd kegyedet elcsábitni... felelt a herceg mosolygva...

— A mi ma anyira fölbátorit — folytatá — ez az, hogy a főudvarnoknői tisztségről akarnék beszélni, mert ezt — köztünk legyen mondva — igen fontosnak hiszem, ha nem is a jelenre, tehát a jövőre, és — ismétlem kegyednek, kedves barátnőm — tekintetem különösen a jövőre esik, mert ezt kell kegyeddel megosztanom... A mit most akarok mondani — folytatá — ennek titokban kell maradnia. — E pillanatban a világ császárunké. Hatalma elérte tetőpontját... egy nagy uralkodó leányát veszi nőül... de ki tudja, nem lesz-é halványabb csillaga, nem árulja-é el e mindenható győzőt a hadak sorsa, melytől igen sokat követel? Ez esetben — és mindenről kell előre gondoskodni — azon hatást, melyet bája, szelleme és buzgalma a császárné szivében biztosan kiviv, igen jól fölhasználjuk... Ha — szerencsétlenségünkre — a törvényes uralkodó kormány visszaállittatnék, akkor megtörténhetik — mint minap nagynénje is mondá — hogy az ausztriai császárnak ezzel kell majd alkudoznia!... Igy állna Europa Frankhon ellen; — s akkor talán meghivatnék a császárnő, ha nem is végbirónak, hanem hogy ez alkuvásokban élénk részt vegyen... minthogy pedig egy apa és egy férj között állna, ez — ha tervei sikerülten intéztetnek — nagy befolyást nyerhetne számára — különösen ha egy oly barátnőre hallgatna, ki örömest és jogosan meghallgattatnék!

Bármily kimenetele legyen is a császár és Europa közötti harcnak, e barátnő, bizalmas, vagy — mondjuk — a császárleány e titkos tanácsnoka mindig fényes sorsban részesülne; már most akár nyerje el a császár a trónt, akár kapják ezt a Bourbonok vissza, mert e barátnő által osztogatott tanácsokban mindig védelmeztetnének többé vagy kevésbé — a mint ezt a körülmények hozzák — a törvényes kormány jogai... Úgy hiszem nem szükséges, ha mondom, hogy e barátnő születésénél fogva Frankhon legősibb aristokratiájához tartozik — Nos Janka — tevé hizelgőn hozzá a herceg, nehezen tudván elrejteni a becsvágy hangját — kedves Jankám, könnyen kitalálhatja, hogy kegyed játszaná ez o k o s b a r á t n ő szerepét, mely után én anyira sóvárgok.

... Hogy hogy... én?!.. kérdé remegve Janka...

— Igen... igen kegyed, édes barátnőm, ne csodálkozzék ezen, mert erre tökéletesen képes, nemcsak természetes csábító okosságánál, hanem egy oly férfiú tanácsainál fogva is, ki Europa politikájában eléggé otthonos, ki jól tudja, mit tesz túlozni a kötelmeket, hogy a körülményeket önhasznára fordithassa...

Janka csodálkozásában nem birt felelni, férje pedig, ki őt igen figyelmesnek hivé, folytatá:

— Ha pedig ellenben e rosz viszonyok nem következnének be, ha a császárság megerősödnék, hogy még erősbé váljon, akkor befolyása épen nem vesztene sem fontosságából, sem hasznosságából. A császáron nem fog soha diplomata uralkodni, hanem neje ezt előbb teheti, a nélkül, hogy a császár észrevenné.

Nem is hiheti, mily szives volt Jozefa császárné iránt. És látja, az előhaladó korban haldoklik a becsvágy, akkor inkább a családi élet örömei felé fordulunk, s ha a császárné őt fiúval ajándékozná meg, é s e g y ü g y e s b a r á t n ő s e g i t n é ő t t a n á c s a i b a n, akkor észrevétlenül nagy befolyást gyakorolhatna a császárra. A csábitási tehetséggel — melylyel kegyed bir — igen hamar birhatnánk — t. i. mi ketten, én és kegyed — e befolyást hasznunkra fölhasználni.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

ZENEDE.

Életképek.

Paul de Kock „La grande ville“jéből.

A zenede oly intézet, melynek célja Franciaországban a zene izlést föntartani, s a kedélyeket serkenteni.

A zenedének föladata, ifjú tehetségeket kiképezni és föntartani. Némely roszakaróink azt akarják ugyan bebizonyitani, hogy oly anyira tartja fönn a tehetségeket, miként egyet sem adott még át a közönségnek.

Fönáll azonban az opera, az opera-comique, s legnagyobb része az orchestereknek, melyek mindanyian megcáfolják e hazug rágalmazást.

Ti, kik kérdést intéztek, hol vannak a tehetségek, melyeket a zenede hozott napfényre, még nem hallottátok hangversenyeit, a legszebbeket Európában? Mindanyian körülbelől, kik Mozart, Beethowen és Haydn szerkesztményeit oly remekül adják vissza, a zenede növendékei.

A zenede, zene, ének és szavaló tehetségeket képez.

A zenénél az osztályok, nő és fi részekre osztatnak, ezek egymástól elválasztvák, és semmi összeköttetésben sincsenek egymással.

A szavalmányi leckéknél a fi és nő tanitványok együtt vannak, hanem csupán a teremben, és az ismétléseknél a tanár jelenlétében.

Igy tehát alaptalan azon állitás, hogy egy leányka zenedébe küldése, — különösen ha szép — ezer veszedelemmel van összekötve.

A szép leánykák mindenütt, az utcákon, boulevardokon és sétányokon is találkozhatnak ifjú emberekkel, s itt különösen kitevék azok csodálkozó pillantásainak és lorgnettjeiknek. Ez azonban olyan szerencsétlenség, melytől nem igen lehet tartani.

A zenede leckéi, a legtapasztaltabb tanárok és szinházunk első müvészeitől adatnak elő.

Baptiste, az idősb, a theatre francais tagja, hol tehetsége a legforróbb elismerést vivá ki, volt a zenede szavalmányi osztályának tanára.

A mód, melyen tanitásait előadá, sokszor igen eredeti volt. Egyszer egy tanonc lép szobájába, ki a „Femme juge et patrie“ cimü darab Bernadille szerepét akará szavalni, ehez azt mondá sajátságos orrhangján:

— Ön Bernadillet akarja játszani, barátom; ön nem tudja, mily viszonyokba helyezé önmagát. Bernadille gonosz mint a majom, otromba mint az elephánt, medve a gorombaságban, bak a kicsapongásban és róka az alattomosságban.

A növendék erre kalapját véve, el akart indulni. Baptiste visszatartá őt, és azt mondá:

— Hogyan, ön menni akar? Ej mily heves! Szavaljon ön kedves barátom, csak szavaljon.

— Nem, nem uram — válaszolt a növendék — ha csak egy ostoba állatról lett volna szó, isten neki, még eljátszottam volna; mihelyt azonban egész állatseregletet kell képviselnem, igy kénytelen vagyok lemondani.

E válasz bizonyitja, hogy a fiú minden volt inkább, csak ostoba nem, s ennél fogva törekvése tanárjának büszkesége volt.

Minden évben vizsga, s ezután jutalom osztás történik.

A zenede két szép hangverseny- és szinteremmel bir. Jelenleg az ilyes ünnepélyek többnyire a nagyobbikban történnek.

A vizsgákra, hova mindenkinek szabad a bemenet, számos látogató jelenik meg; e hallgatóság azonban nem nyújt oly látványt, mint egykoron szinházunk, ha ingyen darab adatott elé. A társaság majdnem kivétel nélkül, müvészekből áll, mert ritkaság, hogy az intézet növendékeinek szülei, nem ezen szakmához tartoznak.

Az énekmester leányát bizonyára zongorára, fiát pedig valami húr vagy fúvó-müszerre tanitatja; és az opera vagy a theatre francais tagja, soha sem ellenzi, ha gyermekei hivatásukhoz képest a szinházhoz mennek.

Vannak egyes családok, hol évszázadok óta, a dédapától le a legutósó unokáig mind müvész volt.

Kivételek azonban mindenütt merülnek föl; igy teszik Párisban azon megjegyzést, hogy sok kapus küldi leányát a zenedébe. Ha a kapus leánya, csakugyan valami szép hanggal, vagy a szinház számára más tehetséggel bir, miért ne álljon számára a zenede nyitva? Vagy talán csak arra szoritkozik a zenede, hogy oly egyéneket válasszon és képezzen, kik már bizonyos fogékonysággal birnak.

A müvészetnél különösen, nem szabad a születési rangra, s egyesek egyéni viszonyaira súlyt helyeznünk; e téren csak a tehetség aristokratiája parancsolhat.

E részben a franciáknak, s névszerint a párisiaknak bókolhatunk; az érdemteljes müvész mindenütt jól fogadtatik, s származásáról nem igen merülnek föl kérdések.

Ha már a vizsgán jelen akarunk lenni, szükségkép müvészeknek, vagy mükedvelőknek kell lennünk, vagy pedig előszeretettel viseltetnünk a növedékek iránt. Sokszor tizenöt zongorajátszót is kell végig hallgatni. Gondoljuk csak: tizenötször ugyanazon darabot a zongorán, s ehez még a darabok jó hosszúk. Hogy ezt hallgathassuk, nagy zenekedveléssel kell birnunk, s hozzá még a tapsolás tiltatik.

Nem oly unalmasak és egyhanguak az ének és szavalmány próbák.

Végül a dijak osztatnak ki. Ez a szülők feszült várakozásának napja, melyen a növendékek félve várják a birák itéletét.

Első, és másod jutalmak osztatnak, s ezek mindegyike, két három sőt négy részre osztatik. Tett volna az almával Páris is igy, úgy nem vonja magára Juno és Pallas haragját.

A dijkiosztás napján szabad a taps, oly szabadság, melyet nagy mérvben vesznek igénybe. A koronázott növendék haza megy, hol jövőjére a legszebb tervek szövetnek.

Azonban Párisban szerencsét kivivni, sokszor a tehetség maga nem elégséges. Sokszor olyanokat látunk egy másodrangú szinház orchesterébe lépni, kik az első jutalmakat nyerték, mig vannak ifjú, erővel és tehetséggel megáldott szerzők, kik az állam költségén, öt évi olaszhoni utazásuk után Párisba érkezve, hiába vágyódnak magasztaló költemény után, s igy haragjukban, hogy elismerést sehol sem birnak kivivni, a müvészetnek örökre „isten hozzád“-ot mondanak, s kereskedelmi vagy irodai szakmához állnak, kérdezvén magukban, micsoda hasznot hozott számukra a zenedében töltött idő.

Karajtsi Ferenc.

Budapesti hirharang.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez: „Szózat, a magyar biztositó társulat érdekében,“ irta Fényes Elek. E füzetben a magyar biztositó társulat vezetése, s illetőleg a társulat vezető igazgatója ellen anyi hajmeresztő vád van fölhozva, miként kivánatos, hogy e vádak mielőbb hitelesen megcáfoltassanak, vagy a választmány a vezetési igazgatóság mielőbbi gyökeres átalakitásáról gondoskodjék, mert oly vádak, minők e könyvben elmondvák — képesek a legvirágzóbb intézet hitelét is alapjában megrenditeni. Az olaszországi mappák után ez az a könyv, melynek nagy kelendőséget merünk jósolni; tele van ez is háborúval. Ára 50 uj krajcár.

* A „Televér“ről még egy pár napig beszélni fognak. A szerző még mindig nem tudatik. Maliciósus emberek azt a hirt hordják szét, hogy a biráló tagok valamelyike irta, a mi mindenesetre csak rágalom lehet. Anyi tény, hogy a pályázati hirdetésben azt a szabályt lehet olvasni, hogy a bepecsételt levél a szerző nevét rejtse. Szabad é tehát annak álnevet rejteni? Nem ád-é az álnév mistifikációkra alkalmat? Gyanúsitásokra mindenesetre ad, s ettől magát az akademiának meg kell őrizni. Az akademiához ugyan mint testülethez, semmi gyanúsitás nem férhet, de egyes tagjaihoz igen, s a rágalom utai kifogyhatlanok; ennek az útnak tehát útját kell vágni.

* „Zsenge mutatványok“ cim alatt az aradi nagy gymnásium felső osztályának nehány növendéke egy füzet verset adott ki. Ezen ifjú kisérletek közt sokkal jobb versekre akadunk, mint a minőket mostanában némely lapok dicséretek mellett adnak ki. Jellemző adat mostani irdalmi viszonyainkhoz.

* A nemzeti szinházhoz a nyári saisonra szerződtetett olasz operatársaságban a milánói scala-szinháztól is van egy két elsőbb rendü egyén. Az impressario: Marchesi. Úgy tudjuk, hogy az igazgatóság e szerződtetést igen jó (t. i a szinházra nézve jó) föltételek mellett eszközölte. De quid hoc ad tantam sitim? az az: mikor jön vissza Egressi, Szigeti, meg Réthi?!

* A B. Hirlapban olvassuk: F. hó 27-kén éjjel 12 és 2 óra közt a diószegi városházánál lévő adógyüjtő és egyéb községi pénztárak ismeretlen egyének által kiraboltattak. A tényt elkövető három rabló urilag volt öltözve, mindegyik kettős csövü puskával, pisztoly és feszitő vasakkal ellátva. A községi cselédeket bántalmazás nélkül egyik rabló fölügyelete alatt egy szobában összehajtva hagyták, mig a másik kettő a rablást elkövette. Az elrabolt készpénz összege 1168 ft. 62 krt tesz a. é.; ezenkivül magukkal vittek egy 250 ftra becsült községi lovat, szerszámot s egyéb csekélyebb értékü tárgyakat.

* Időnk folyvást aprilist jár. Csütörtökön mogyoró nagyságu jég esett, pénteken szép nap volt, szombaton megint esőzött, — vasárnap... no ezt még nem tudjuk, hanem hihetőleg ismét szép nap vala, hogy hétfőn vihar legyen. Nagy baj a divathölgyeknek és arszlánoknak, a kik nem képesek az idő szinezetéhez képest öltözködni, mert a salonembernek erre is vigyázni kell, mert az igen lényeges különbség, hogy mikor vegyenek föl fehér, mikor tarka inget.

* A császárfürdőben a nyár folytán Patikárusék fognak játszani, és pedig minden hetfőn és csütörtökön.

* A K. Közlöny irja: A mint épen most értesülünk, Marosszéken, Makfalván maga a földmivelő székelység kezdeményezte a tagositást, maga szólitá föl a főbb birtokuakat, hogy az üdvös reformot a székely gazdászatban végrehajtsák; természetes, hogy fölszólitásuk örömmel lőn fogadva. Egyébiránt ennek magyarázatát a Küküllőmenti székely nép miveltsége adja, mely a makfalvi Vesselényi népiskolában leli alapját. A makfalvi székelység tagjai hetenként összegyülnek, s lapjainkat nagy gonddal és értelemmel olvassák.

* Egy pár uszodát már megnyitottak. A ki már most fürdik, az csakugyan vizre megy.

* Valami jó arab müzülmán jár Szeged környékén, s ott szent célokra adakozásokat gyüjt. Hogy minő naiv ember lehet ez a jó müzülmán, kitetszik abból, hogy egy hangversenyen is megjelent, s aztán bement egy pár üres páholyba, melyek különben már kibéreltettek! mikor aztán a bérlők megérkeztek, a jó müzülmán igen szép vendégszeretettel fogadta őket, még le is ülteté a páholytulajdonosokat, stb.

* A napokban egy cukrász nagy fölgerjedésében egy épület második emeletéből kiugrott, s rögtön szörnyet halt. A Dunából meg egy 50 évesnek látszó ember hulláját fogták ki.

* Egy laptársunk irja, hogy a „Telivér“ szerzője, illető tantiemjeit a nemz. szinháznak ajándékozta. Ez nem igaz. A szerzőket tantiem csak a három első előadásból illeti, s erről a Telivér nem mondott le, csupán az ötödik és hatodik előadás proportióját ajánlotta föl, mely oly vigjátékoknál is, melyek megérik a hatodik előadást, rendesen mit sem jövedelmez, mert a szerzőt illető percentek (100 után 10) csak 80 ft. tiszta jövedelem mellett adatnak ki. Igen jó téli saisonnak, vagy „Fenn az ernyőnek“ kell lenni arra, hogy a proportiókból egy pár forint jövedelem legyen. Elég volt már a jóból, akartuk mondani: az ámitásokból.

* A L. Blatt irja, hogy Fielitz úrnak, az ander Wien szinház tagjának, ki Münchenben épen nagy sikerrel vendégszerepel, most kötelességéhez képest Poroszországba kell mennie, hogy Thalia templomát egy időre elhagyván, Mars szolgálatába lépjen. A mi irodalmunkból is ketten hagyták el a múzsák szolgálatát, hogy toll helyett fegyvert fogjanak, névszerint Illésy György, (a Berangerdalok forditója) és Petőfi István, kik több év óta szabadságon lévén, most illető ezredeikhez behivattak, s már el is mentek Olaszországba.

* Az „Europa“ kávéház előtt igen csinos nyári salont emeltek, hol a dunaparti séták alkalmával kellemesen lehet lepihenni.

* Tegnap délután utazott Kassára a mi jeles Lászlónk, hogy az ottani közönség is lássa őt, mielőtt a szinpadtól bucsút venne. Valóban irigyeljük a kassaiaktól e nagy élvezetet.

* A „Tanodai lapok“ által egy „Veni Sancte“ hymnusra kitett pályadijt Proszt János, elemi tanitó V. Palotáról nyerte meg.

Vidék.

Máros-vásárhelyi tárca.

(Május 21-kén.)

(Meyerbeer, Bulyovszkiné és a vidéki levelezők jelen helyzete. — A marhák nem tudnak olvasni; éjjeli serenade-ok; ingyen tejfel; potya kávé és kásaneműek; — színészet. — A legszebb hajtás.)

— Hová siet Náprádi úr? kérdé egy ismerősöm.

— Nem sietek, hanem haza felé ballagok; levelet akarok irni a „Hölgyfutár“ számára.

— Micsoda! a föld reszket a zászlóaljak sebes lépte és az ágyúszekerek zörgése alatt; a lovak tombolnak; a dobok pörögnek, a trombiták harsognak; minden sziv sebesebben dobog; a levegő teli van puskapor szaggal; a vezércikkirók szerint oly időt élünk, a melyben már csak az eseményeknek van szavuk és ön azt hiszi, hogy aprólékos semmiségeivel érdeket fog költeni; óh menjen! én önt sokkal gyakorlatibb tapintatú embernek ismerem, hogy sem gondoljam, hogy előreláthatólag hiába fáradjon.

— Elismerem, hogy a szépirodalmi lapok levelezői állása jelenleg hálátlan; jól tudom, hogy „inter arma silent musae“; de mit csinálunk? Kicsiben én is érzem az elhanyagolt művészet papjai sorsát. Ha Meyerbeer békésebb időben adatja vala elő a „ploermeli bucsú“-t, egy fél esztendeig legalább irtak és beszéltek volna felőle: a mai háborús időben ellenben már szinte el is feledték; de mindebből csak nem lehet következtetni, hogy e miatti elkedvetlenedésében több dalműt nem fog szerezni; a hires berlini tárcairó, Kossák p. o. nagyon dicséré a „Köhnische Ztg“ május 16-diki számában Bulyovszkiné német játékát; csöndes időben — meglehet — e dicséret hűhót okozott volna, most pedig ki bánja, ha a kiemelt művésznő akár polákul is játszik?

No ha már Meyerbeer és Bulyovszkiné is türelemmel kiállják, hogy a „cedant arma togae“ kora egy időre a harci zaj miatt hanyatlik, hogy ne adná meg magát egy szerencsétlen vidéki levelező? Hivatásom: irni (némelyek mondják: firkálni) és én irok; ha olvasták: jó; ha nem: úgy vigasztaljon az öntudat, hogy e dolgoztam ... „pour le roi de Prusse.“ *)

Egyébiránt ne tessék hinni, hogy tudósitásomban nem fogok iparkodni, hogy a háborús események szinvonaláig emelkedjem; ha nem sikerül, nem akaratomon fogott múlni. Hogy is lehetne máskép? Nézze például a szemünk előtt való sétatérünket; az ültetvények az idén hajtottak legelőször, mily jól esik a szemnek a szép zöld levél; de meddig fogjuk élvezni? A szomszédok sertései, bivalai, szamarai és más háziállatai irtó háborút folytatnak a zsenge csemeték ellen; pedig a sétány bejárásánál és kijárásánál ott vannak a tilalmazó táblák; — furcsa praetensio! csaknem lehet kivánni, hogy a marhák is olvasni tudjanak!

Ezek a fák ellen harcolnak; némely ember meg éjfél tájt ugyan csak a sétány körül alvó felebarátai füleinek izen irtó háborút; a kiket az ádáz végzet főpiaci szállásba számüzött, azok rendesen, valahányszor a bakter mélabús „tizenkettőt ütött az óra“ nótáját eldanolta, egy „du hast mich zu Grunde gerichtet“ orditásra fölriadnak fekhelyeikből, és ablakaikhoz sietve, a hold rezgő fényénél a sétány közepén egy kétségbeesett concertistát láthatnak, ki a „legszebb szemek“ dal fönmondott strophàját az által illustrálja, hogy üres zsebeit mindkét kezével felé kiforditva bögi: „Mein Liebchen, was willst du noch mehr?“

A serenadeos azonban a világért sem oly igénytelen, mint Delorges lovag, ki a hölgy köszönetét nem kivánta, hanem másnap a fülökben halálosan megsértetteket rendre megtámadja az utcán e szavakkal: „Haben Sie gehört in der Nacht „die schönsten Augen?“ das war ich!“ Bizony szép dolog az a szerénység.

Hagyjuk a sétatért és nézzük a reggeli vásárt, mely előtte foly; im itt van egy ember, ki a falusi asszonyok tejfele ellen harcol, és mint hadviselő fél reggelenkint az ellenség területén requirál, más szavakkal: ingyen reggelezik; a hadi csel igen egyszerü: emberünk minden reggel egy nagy darab kenyeret hoz magával a piacra, melyet tejfel-kóstolási ürügy alatt a tejfeles csuporba márt és megeszik; az egyik tejfel azután savanyú, a másik fü izü, a harmadik nagyon hig, a negyedik fölötte sürü, egy szó mint száz: a világ leghiresebb vegyészei nem tudnák különben meganalyzálni mint emberünk, mig jól nem lakott és ingyen nem reggelizett.

Itt van egy nagyobbszerü kiadása; ez nem elégszik meg ily paraszt dolgokkal, hanem finomabban vitte; rendre járta a füszeres kereskedéseket és mindegyikben kávé — meg kásanemü mustrákat kért; egy egész fél esztendeig vitte e szerint az ingyen kávézást; azóta a helyi füszeresek senkinek sem adnak — — — mustrát.

Ily párbeszéd után haza, — este pedig a szinházba szoktunk menni. Még tartozunk a férfi személyzet bemutatásával; a legjobb férfi tagok: Simonyi, Zeyk, Lenkey és Szöllősi.

Simonyi régi, sokoldalu szinész, apa, fondorkodó és néha hős szerepeket is játszik; főérdemei: szereptudás és szinpadi otthonosság; ha hangja változékonyabb és meglehetős alakitó ügyességének megfelelő volna, az eddiginél nagyobb hatásu lenne játéka.

Zeyk Elemér — mint szerelmes és fiatal hős — tavaly tapasztalt játékához képest meglepő haladást, tanulmányozást és nagyon dicséretes szorgalmat árul el; ha organuma bővebb hangerejü volna: úgy az ő „Ferdinád“ja („Ármány és szerelem“ben,) „Berki Ákos“, „Halmai“, „Sziklai Gyula,“ „Adolf“, („Nő mint katoná“ban) és más ezekhez hasonló szerepei után itélve, meg kell hogy valljuk, miként a kolozsvári birálatot őt illetőleg, túlszigorúnak találjuk; ezt annál tisztább lelkiismerettel mondhatjuk, mert bajosan lobbanthatja valaki szemünkre, hogy a dicséretek osztogatásában bőkezüek vagyunk.

Szöllősi-ben sok tehetség van a szeleburdi úrfiak alakitására; néha néha akadoz még, azután mimikája fősegédeszközeül a mellénytapogatást használja; mind a kettőtől — hisszük — el fog szokni idővel.

Lenkey egyik főszenvedélye: rémitő karvaly-orrokat használni; ilyent rakott mint II-ik István, ugyanolyant mint öreg csikós; alkalmasint, mert mindketten egyenesen „sasorrú Atillától“ származnak le; játéka minden esetre szabatosabb volna, ha többet emlékező tehetségében és kevesebbet a sugóban biznék; mi nem tudjuk megitélni, ha valjon a félkupa bornak és rögtön reá a fertály szőlőnedvnek, összesen tehát három magyarországi meszelynek egy kortyra való lehajtása a „müvészi“ productiók sorába tartozik-é?

Anyi bizonyos, hogy egy mellettünk ülő német uraság a vén csikós ezen bámulatos borologiai experimentuma látására a következő szavakra fakadott:

„Das waren die schönsten „Züge“ seines künstlerischen Wirkens!“

A többi férfi tagokról nincs mit irjunk, mert bizony kényes a vidéki levelezők állása: ha föltétlenül nem dicsérnek, vagy ha plane megrovólag irni merészkednek: akkor háromszoros „jaj“ szegényeknek; akkor igaztalanok, részrehajlók sat. hisz világos, hogy müvész minden bokorban terem!*)

Mult levelünkben megirók, hogy Komáromi Lajos, a kolozsvári nemz. szinház kitünő tagja és a vidéki vaudeville-ista par excellence máj. 19-én kezdette a helyi szinpadon való vendégszereplését. A jeles működése által nyert élvezetdús estékről jövő levelünkben.

Náprádi Y. Z.

*) Csak irjon ön minél többet, ön sorait mindig érdekkel lehet olvasni; nem kell azt hinni, hogy most egyedül az ágyú hangjára hallgat a közönség; az elmésség röppentyüinek is van közönsége. Szerk.

*) Csak őszinteség; nem kell az „aprehensiókkal“ gondolni. A kritika hatásáról közelebb azt irta nekünk egy t. barátunk, hogy az olyan, mint az eső; még ha viharral jön is, termékenyitő ereje van. Szerk.

Külföld.

= A hires fényes multú Taglioni Máriáról annak idejében bizonyosan irták e lapok is, hogy olaszországi villájából Párisba költözött, hogy leckéket adjon a magasabb táncművészetből. Táncművésznőből táncmesternő!.. E tervhezi készülődései közben azonban időt vett magának, hogy balletet irjon Liory Emma számára, ki most legelső csillag a balletvilág dicső égboltozatán, körülötte forognak most, mintegy nagykörü naprendszer körül a legelsőrendü boly-

gók — oroszlán (arszlán), nyi as (tőzsér), gönczöl-szekér (négylovas fogat), rák (plátószerelmes), vizöntő (kritikus), kis medve (nagy medve)! Szegény Taglioni Mária! Egykor ragyogni mint első csillag! Később táncot irni egy más ünnepeltnek lábai alá!! És a szinfalak rejtett félhomályából látatlanul nézni, mint ragyog az uj első csillag!!! Nem anyi-é ez, mint halva lenni — élve?

= Ristori asszony és társulata junius közepén Lüttichbe megy előadásokra.

= Egyptomból irják, hogy Mariette francia utazó, Theben határában Pharas Amasis sirját föltalálta. A király koporsója gazdagon ki van verve aranynyal, s a benne talált kincsek közt megemlitendő egy lapis-lamlival cifrázott nagyértékü aranyfejsze.

= Berlinben egy félig megvakult leány kötéltáncosi mutatványokat ad.

Nemzeti szinház.

* Május 27-kén: „A Telivér," a magyar tudós társaság általa gróf Karácsonyi-jutalomból 100 aranynyal dijazott vigjáték 5 fölv. Irta Péter Pál.

E pályázott darabnak a mottója az volt, hogy „a vigjáték nem bohózat." E célját szerző el is érte, nem irt bohózatot, de vigjátékot sem.

A tudós társasági választmány kegyeletes hangu relátiójában e darabnak leginkább jó irányát, alapeszméjét emelte ki, mely abból áll, hogy a mágnás ne a pénz, hanem a szellem előnyei által akarjon kitünni.

Ezen alapeszmét csak sejtjük e darabban, mert benne nincs meg; ezt az eszmét elmondták már vezércikkekben, vidéki levelekben, de a drámában az eszméket meg kell testesiteni, a mely megtesités a Telivérből teljesen hiányzik.

Az alapeszmét gróf Vértes Pál képviselné, a kiben — úgy mondják — irói hajlam mutatkozik, ő azonban nem akar iró lenni, csupa szerénységből, (mert különben semmi gát sem áll előtte,) mig végre Schibolet nevü lova a lóversenyen megbukik, s a gróf e miatt iróvá lesz. Tehát egy paripa szerencsétlenségének köszönhetjük a szerencsét, hogy gróf Vertes Pál iróvá lesz. Valjon mi lett volna akkor, ha a jó Sibolet meg nem bukik.

Ez a mü alapmeséje, a miből tisztán láthatja mindenki, hogy e vigjáték a drámai kellékek árnyalatával sem bir.

A drámában (a hova a vigjáték is tartozik) diadalra kell vinni az eszmét, még pedig oly küzdelmekkel, melyek rokonszenvünket birják, melyek a jellemeket kiemelik, alakokat idéznek elő, szóval: egész kis világot teremtenek; de Pál gróf nem csak nem küzd az állitólagos alapeszme mellett, nem csak gátokra nem, sőt buzditásra talál, s elvégre is egy ló bukásának kell kivinni azt, mire a szellemdús Pál gróf képtelen volt.

Ha szerző csak legkevésbé sejt is a vigjáték elemeihez, egy csoport előitélet, nehézségek, sat közé helyzi a szellem emberét, amazokat a humor, áz életigazságok ostorával leveri, emezekből egy kis bonyadalmat, komikus situátiókat alkot, s végre a szellemnek győzelmet és tapsokat szerez; de a mi koszorús költönk még csak exponálni sem tud.

Miután Pál gróf, és egy boldogtalan iró, a kiről alig tudjuk, hogy a darabban miért jön elő, az első fölvonást végig vezércikkezték, akkor halljuk, hogy Irma grófnő magához hivatja Pál grófot.

Az ember lelke megörül e kis tudósitásnak, s kezdünk az első fölvonás sivárságával (pedig ez a legjobb) kiengesztelődni; hiszen még négy fölvonás van hátra; hátha szerző az első fölvonásban a telivérnek csak egyes vonásait iparkodott bemutatni, melyek majd csak ezután jönnek érvényre; most bizonyosan szerelmes lesz, s aztán itt, e körben kezdődik a szellem emberének küzdelme, itt lesznek aztán a situátiók, komikum, sat, miket az ember a világ teremtése óta minden vigjátéktól megszokott kivánni.

A legborzasztóbban csalódtunk; Pál gróf szerelmes ugyan Irma grófnőnek egy fiatal rokonába, ez is szerelmes a mindenkitől ünnepelt (ugyan miért ünnepelt?) grófba, de ennek a dolognak semmi köze a Gregus úr által fölfedezett alapeszméhez, mert ezt a legcsekélyebb mértékben sem segiti elő, sajátlag pedig lenyomja; itt egy uj cselekvény kezdődik, ha már ugyan cselekvénynek lehet nevezni azt, hogy az első fölvonás alatt a telivér és az iró a lovakról, meg az irodalomról értekeztek. Legalább csak szivaroztak volna. Meglehet ugyan, hogy ez nem illett volna egy salonvigjátékhoz, de ha azon „cselekvény"-nek is tudtunk örülni az első fölvonásban, midőn valamely értekező alatt a szék megmozdult, bizonyára egy kis szivarozás is jól hatott volna. Komolyan mondjuk, hogy ez nem akar gúny lenni.

Pál gróf azonban szerelmében sem fejt ki küzdelmet, de erre nincs is szükség, miután megvagyunk győződve, hogy Irma grófné, azonnal odaadja rokona kezét az ünnepelt Pálnak, a mint ez megkéri, mert Irma nem oly rosz, hogy azt megtagadhassa (elvégre joga sincs hozzá) sem oly együgyü, hogy egy távol betegeskedő léha embernek Pál gróf fölött előnyt adjon. Ugy tetszik ugyan, mintha Irma grófné Pállal egy kicsit coquetirozna, de ez csak egy árny, mely egészen elmosódik, s egy kis versenygés oldja meg a csomót, melyet, ha Pál akarná, a derék ezredes, a leány atyja, ki a telivért szintén szereti, ünnepli, egyszerre ketté vághatná.

Azonban Pál semmit sem tesz, csak hogy alkalma legyen Sarolta grófnővel az irodalomról értekezni. E Sarolta grófnő, barátnője Pálnak, Irma azonban azt hiszi, hogy kedvese, kinek a gróf udvarol. Most egy részről Irma irigységét felcsigázzák, más részt pedig tudatják, illetőleg Sarolta tudatja Pállal, hogy itt az idő, most kérje meg Ágota kezét, mert Irma grófné féltékeny, irigy, s csak Sarolta iránti boszúból is megegyezik a házasságban. Ugy lesz. Erre a büszke, a derék telivér, ki nem is udvarolt a lánynak, hanem ez udvarolt neki (meglehet, ez igy van a „magasabb körök"-ben) tehát Pál gróf, a ki szerelméért egyetlen egy lépést nem tett, semmi küzdelmet nem fejtett ki, most előáll, meg kéri a leány kezét, s szépen megházasodik.

Ez a mese, melyből a magyar tudóstársaság, s különösen Greguss Ágoston relátiója szerint az a tanúság: hogy a magyar mágnás ne a pénz, hanem a szellem előnyei által iparkodjék kitünni.

Megjegyezzük még, hogy a fönebbi mesét csak különös utánjárás, olvasás, sat. után sikerült fölfedeznünk; mert az a kis mese az öt felvonásos tengerében úgy szét folyik, hogy a pusztán néző észre sem veszi; a drámai, bátor vonások helyett csak sápadt, élettelen rajkezdeményekre akadunk, melyeknek fonalát az értekezések tömkelegében valóságos kutatás után kell megtalálnunk, s kiegészitenünk.

Nincs a darabban egy jellem, nincs egy alak, sőt typus sem; talán a léha Everardban volna valami, ha az ugyan drámai festésnek nevezhető, midőn egy személy, a nélkül, hogy a cselekvényt előmozditaná, saját egyéniségéről, kalandjairól értekezik.

A darab nyelve, és verselésére nézve ide veszünk egy kis mutatványt:

Everard.

Majd el is feledtem, pedig tanácsodért
Jöttem; mi előttem, mindig többet ért.

Pál.

Bizalmad megtisztel.

Everard.

Tehát hallgassátok,
Egy időtől üldöz szüntelen egy átok;
Tudniillik Vágparti, és én az erkélyen
Egymás mellé jutunk középen vagy szélen,
Tegnap is; de eléb meg kell emlitnem
A csarnokba érve kire kell tekintnem,
Utamat elállja Vágparti, s nem ereszt
Továbbb, — és érdekkel kérdi tőlem azt, ezt
sat. sat.

Azután igy folytatja Everard:

Már ez sok, én erre hévvel felugrottam,
De ő csillapit, s azt mondja nem miattam
Rögtönzé e tréfát, hanem hogy másoknak
Adjon leckét, a kik fésülködni szoknak,
Ő majd elbeszéli, hogy mint jó barátok
Mi összebeszéltünk, s ha ti meghalljátok
Hogy e tréfát együtt terveztük: felőlem
Még többet fognátok tartani, — s ő tőlem
Megvárja, mond, hogy én, mint három negyedvér
Föl tudom fogni, hogy a jó tréfa mit ér. sat.

Ime lelkes magyar közönség, a te akademiád nagy gyűlésein ily versekről tartanak ünnepélyes fölolvasást.

E versekben nincs jambus, nincs trocheus, semmi árnya a mértéknek, a mi elősegitené a szavalást; jámbor paraszt hatosok, de még ennek is minő gyengék; a sorok egymásba folynak, s értelmüket keresni kell; a rimek szintén roszak, s még e rosz rimek kedvéért is a leggyermekesebb toldásokkal kell találkoznunk, melyek ma már az iskolai gyakorlatoknál lehetnek csak megengedve; például:

Tudnillik Vágparti és én az erkélyen
Egymás mellé jutunk, középen, vagy szélen.

Már mi köze van ide a középnek, vagy a szélnek, ha egyszer tudtunkra van adva, hogy a találkozás az erkélyen történt. Szerző csak a cesurához bir érzékkel, a verselés többi kellékei előtte ismeretlenek.

A nyelv, s a dialogok tartalmasságáról nem is szólunk, nincs azokban semmi költészet, humor, világnézlet, életigazság; semmi, semmi. De hogyan is várhatnánk ott életigazságot, a hol élet nincs, humort, a hol a helyzet hiányzik, meggyőződéseket, a hol nincs alkalom küzdeni.

De van modor, — aztán nincsen a darabban botrány, mondják nehány oldalról; uraim, ha önöket azért küldenék ki a nép közé, hogy az erényt, az erkölcsöt megjutalmazzák, valjon kitüntetnének-é valakit azért, mert senkit meg nem ölt?

Csak e passiv dolgokról ne szóljanak, csak az az irodalmias kacérkodás ne ámitsa önöket, mely a szereplők életébe nem hat, s csupán máz ama vázakon, melyeknek minden vigjátéki, s életorganuma hiányzik.

Hosszabban irtunk e darabról, a melyről sajátlag szólni sem lehetne; de mi szóltunk csak azért is, hogy visszasujtsuk ama lázitó játékot, melyet e darabbal a közönség és irodalom irányában elkövettek.

Mert mi a müvelődés, az értelem s minden jóravaló törekvés elleni tettnek tekintjük azt, hogy a magyar tudós társaság e férczelményt nem csak megjutalmazta, de miután sok becsülni való versenyt (Béldi Pál, Mama sat.) szinvonal alattinak nyilatkoztatott, e müvet szinvonal fölöttinek deklarálta, sőt megnyitá termeit, hogy összes ülésében fölötte kenetes védbeszédet tartsanak.

Meg kellett még rajtunk annak is esni, hogy a nemzet tudományházában a drámai ignorancia ne továbbját dicsőitsék meg.

A játék, mely a magyar akademiában igy elkezdődött, még tovább ment.

A fölnyitott levélben álnév volt, s most sejtelmes hirek terjesztettek arról, hogy e mü, egy előkelő gróf, egy herceg müve, s valóban mágnási városokból, Pozsonyból, Bécsből, sat érkeztek a levelek a szinházhoz, szerkesztőségekhez. Az irók a próbákra hivattak, a szin-

ház a legfényesebb kiállításra intetett, s csak kis hijja, hogy szegény intézetünket egy 400ftos butorzat megvásárlásába nem keverték. Ez alatt a szinészek izzadtak a szereptanulásban, mert az akademiában Gregus előre megmondta róluk, hogy nem képesek e finom, e nemes darabot eljátszani. (Mi sokat fölteszünk Gregusról, de anyi kegyetlenséget még sem tettünk föl róla, hogy jellemzést kivánjon ott, a hol nincs jellem, alakitást, a hol nincs alak) végre a lapok hirtrombitája is megzendült, s kegyeletes hangon tudtul adaték minden lépés, mely e csodamü érdekében valahol megtörtént, vagy meg akart történni.

Végre megszülte a hegy az egeret.

Az előadáson roppant közönség volt jelen; mi tudunk vidéki családokat, melyek a hir szárnyaira kapott „Telivér“ miatt napokig a fővárosban időztek.

A közönség arca előre sugárzott az élvtől, melyet az első darabból, melyet a magyar tudós társaság földicsért, meriteni fog. Mint odaültetett figyelem leste a csoda dolgokat, melyek történni fognak; nem történt semmi; félóra alatt semmi cselekvény; végre jött egy pár frázis, s tapsokat nyert, mint tüzjátéknál az első röppentyü, melyet a sötétben a váró közönség észrevett — tovább, tovább — ismét semmi cselekvény — végre a frázis is kimarad, s most e jó közönség, mely életet keres, de nem talál, Szerdahelyi kis ujját tapsolja meg, melyet Lendvainak elmésen odanyujt, később még a kis uj sem jön elő, s a jó közönség Hegedüsné szép ruhája fölött nyilatkoztatja ki tetszését, midőn az ötödik fölvonásban mint menyasszony megjelenik. Van egy pisszegéssel vegyes kihivás is — de a nagyobb rész tür és izzad, nehogy értelmiségét az akademia kétségbe vonhassa; érzi, hogy neki a darab nagyon rosz, de talán másnak jó, s boldog, midőn a beszélgetők legalább fölállnak, s boldog, midőn ismét leülnek; legalább van egy kis változatosság. Soha jobban unatkozni, kevesebbet tapsolni, a közönséget nem láttuk.

Igy történt ez az első napon, midőn a közönségből száznál többen jegyet sem kaphattak.

A második előadás már üres volt, a szinház csendes, mint a kripta.

Látjuk-é harmadszor? azt a jó isten tudja.

S igy végződött a nagy játék, melyet nem tudjuk, hogy kik, kicsodák és miért csináltak.

Mi e humbugon sokat boszankodtunk, de az is igaz, hogy még többet kacagtunk. Igy még soha sem szedte rá senki a nagy közönséget, csak az az ember, a ki egyszer azt hirdette, hogy a Dunán gyalog keresztül sétál, s mikor a nagy embertömeg összegyült, hát lábaihoz kötött két apró csónakon akart gyalog sétálni; az igaz, hogy erre a felbőszült közönség egy része majd vizbe fojtotta, de a másik rész annál homériabbat kacagott.

Mi ismételve csak azt sajnáljuk, hogy a kiküldött választmány által az akademiának is része volt e játékban, mely midőn megbukott, magával rántotta a kegyeletet is, melylyel eddig e tudományos intézetünk komoly működése iránt viseltettünk. Tehát már ide is elhat a pajtáskodás, a könnyelmüség, a rosz akarat. Tapasztalásnak nem sok, de csalódásnak ez is elég. Tanulunk belőle. Jó éjszakát.

* Május 28-kán először: „A három török, vagy mind álarcban“ opera 3 fölvonás.

A „telivér“ most ezen új opera birálatát is kiszoritja lapunkból, mint először a publikumot. Anyit mondhatunk, hogy ez új daljátéknak több kedves része, s különösen egy pár eredeti ensembléja van.

* Május 29-kén: „A rab“ népszinmü, Szigligetitől.

Hirdetések.

Divatnemüek
végeladása.

Üzletünk megváltoztatása folytán, alólirtak raktárában, mindenféle divatnemüek **jelentékenyen leszállitott áron** kaphatók;

u. m. mindennemü divatkelmék, köpenyek, kendők, függönyök, longschawlok és selyem-szövetek.

V. WILH. ISZER és fia,

2—4 Nagyhidutca, 5. szám alatt, kioszkkal szemközt.

SELYEM-SZOVETEK
és
CREPON-KENDŐK
nagy választékban
még most a régi áron
kaphatók
JANKOVITS P. 2—3
kereskedésében, nagyhidutca 7. sz. alatt Pesten.

1—3
Helyváltoztatás miatti végeladás,

figyelmeztetjük a t. c. közönséget, hogy helyváltoztatási körülmények miatt

hölgyi pipere áruinkat,

mint: csipke-anyagokat, francia csipkéket, s felvarrott kendőket, elöingeket, finom hölgyi zsebkendőket, krinolinokat, minden szinü Creppe-anyagokat

nevezetes olcsó árért

adjuk el, remélvén, hogy a t. c. közönség ezen előnyt felhasználandja.

Boltunk a váciutca elején Mocsonyiféle házban.

JEDLOVSZKY és STINNER.

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott
Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasok, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd**, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurm-udvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadélfiában)

☞ **a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak**,

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 20*

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **65.** **Csütörtök, junius 2-án 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Lord Ronald.

(The ballads of Scotland. Edinburgh. Blackwood.)

‚Hol voltál, hol voltál lord Ronald, fiam?
Hol voltál én ifjú, szép daliám?‘ —
„Vad erdőn járdalék; oh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam, nyugodni kivánok!

‚Hol ettél ebédet lord Ronald, fiam?
Hol ettél én ifjú, szép daliám?‘ —
„Szeretőmnél ettem; oh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam; nyugodni kivánok!“

‚Mit ettél ebédet lord Ronald, fiam?
Mit ettél én ifjú, szép daliám?‘ —
„Sült angolnát ettem; oh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam; nyugodni kivánok!“

‚Hová lett vérebed lord Ronald, fiam?
Hová lett vérebed, szép daliám?‘ —
„Fölpuffadt, s oda lőn; oh anyám bonts ágyat,
Fáradtig vadásztam; nyugodni kivánok!“

‚Te meg vagy mérgezve lord Ronald, fiam!
Te meg vagy mérgezve, szép daliám!‘ —
„Igen anyám, igen, — a méreg .... bonts ágyat!
Beteg az én szivem, nyugodni kivánok!“

Angolból: **Thali Kálmán.**

Á SZÁMŰZÖTT.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

I.

Magyarország déli részén vagyunk, a sokszor vivott, sokszor elesett, ismét honfi kézre került erősség, Nándor-Fehérvár falai közt.

Regényes szépségű vidék!

Az erőd a Száva és Duna folyam ömlése által képzett félszigetben fekszik, magától a természettől alkotott magas dombtetőn, büszkén tekintve szét a vidéken, melynek ő egyedüli ura; jobbra a szerémségi hegységek lánca nyúlik el hosszan, kilépve a látkör határából, balra a bánsági termékeny sikságok ezer mocsáraikkal, miket az évenkint kiáradó folyamok vize soha nem hagy kiszáradni, délre Szerbia bérces tája, messze meglátszó fényes kúpolás tornyú városokkal, sürü gesztenyefa erdeivel, tarka festői öltönyü népével, fölöttük a szép nyári nap verőfényével, alattuk a gazdag buja természet, mely ott is terem, hova emberi kéz mit sem vetett.

Festői változatosságú gyönyörű táj!

E vár mindig fő kulcsa volt a magyarhonbai juthatás útjának, mindig főbástya kelet akkor igen félelmes hatalmú népe a Mozlim ellen, mely fenyegetőleg nyomult elő, s Európát reszketteté meg hadaival, ezért féltékenyen őrzék azt a magyar királyok, mint koronájuk legdrágább gyöngyét, legbecsesb kincsét, s mindig tapasztalt hűségű bajnokokra bizták annak oltalmát, kikről jól tudák, hogy nekik haza mindennél előbb való.

1522-ben Hédervári Ferenc volt Belgrád parancsnoka, a mikor Törökhonban a harcos szellemü II-ik Solimán lépett atyja Selim helyett a trónra.

Elbeszélésünk kezdetének idején épen Belgrádot vitta Solimán hadaival; maga vezette saját terve s belátása szerint az ostromot!

A várat pedig a vitéz Hédervári Ferenc oltalmazta.

Hédervári az időben Magyarhon első rangú bajnokai, ünnepelt hősei közé számittatott.

Meg is érdemlé ő e kitüntetést, mert mindenekfölött szerette hazáját, azután legjobban szép nejét, a ragyogó szemü, kedves beszédes ajkú, rózsás arcú Forrontis Camillát.

Camilla Olaszhon leánya volt, kit pártviszályok kiüzve hazájából, itt talált másikat magának, kárpótlásul az elvesztettért, s ráadásul hogy feledje honfájdalmát, lángoló forró szerelmet Hédervári kebelén.

És a hölgy méltó volt férje szerelmére, szerény, erényes, férjét bálványozásig szerető, s szerelmeért mindent föláldozni tudó nemes lélek.

A szobák, melyeket bir, gyönyörü kilátással birnak az alatta elterülő Duna és Száva fényes habtükrére, a távoli bércekre, s a mérföldeken elterülő fehér sátrak ezreire.

— Meg kell lenni édes Camillám, nekem el kell távoznom, mert különben nem kapunk segedelmet. Hogy téged itt hagylak, legerősb tanúbizonysága annak, miszerint sietni fogok visszafelé, addig is a várban Móré Mihály uram emberül befogja tölteni helyemet.

— Én nem tudom, mi bánt, — sóhajtá a hölgy, — valami előérzet azt súgja nekem, hogy veszedelem fog itt engem érni, maradj itt Ferenc, védelmezd, mig tudod e falakat, s ha nem lehet többé, haljunk meg együtt ennek romjai közt.

— Miért kedvesem magunkat föláldozni, midőn az hazánknak mit sem használna. Halld édes angyalom, mert semmit nem szabad előtted eltitkolnom, e vár sokáig nem védelmezhető, ágyúink nincsenek elég számmal, s a mik vannak is, megrongáltak, lőpor és eleség fogyatékán; a katonaság nem magyar, hanem többnyire rác, kik pedig csak addig harcolnak, mig zsoldjuk és élelmök kijár, őket nem lelkesiti a hazaszeretet, náluk nem enyhiti az éhséget a tudat, hogy a hazáért türik, pedig ez erőd elvesztése honunk bukását fogná vonni maga után. Előérzeted kedvesem agyrém, heves képzelet szüleménye, mely, mert megtagadni nem tudod, félelemmel tölti el gyönge kebledet.

— Adja Isten, hogy csalódjam, de nekem ez a Móré, ez a te kedvelt hadnagyod, kit távollétedben teljhatalmú parancsnokká akarsz itt tenni, teljességgel nem tetszik. Van valami sötét tekintetében, mi ellenállhatlanúl félelmet, borzadást költ bennem iránta.

— Lásd kedvesem, ő apa és anya nélküli árva volt, midőn anyám udvarába fogadta, az élet küzdelmei olvashatóbb betükkel vannak fölirva képére, ezek teszik őt kevésbé ajánlatossá előttetek, hölgyek előtt; de szive jó, esze helyén van, karja erős a hadban, elméje éles a tanácsban, villámgyors a végrehajtásban, ő tökéletesen képes leend helyem pótolni.

— Ah Ferenc, menyire szeretnék veled menni.

— Lehetlen angyalom, lehetetlen, — szólt Hédervári, szép hölgye mellé simulva, karcsu derekát átölelve, dobogó kebléhez szoritva őt, s hogy szüntesse az aggodalmat, forró csókot nyomott a kisded piros ajkakra, lásd a csolnak kicsiny, alig két személyre való, Török Bálint ő kegyelme, meg én, ketten csak elmenekülünk, mert ha szorúl a dolog, a folyamba vetjük magunkat; mind a ketten úgy úszunk, mint egy triton; sokszor két teljes óra hosszant is eluszkáltam, és

sokáig el tudok lenni a viz alatt, a nélkül, hogy lélekzetet vennék, ha az innenső parton lesnek rám, a tulsón bukom föl és megforditva, szóval kedvesem! miattam legkevésbé se aggódjál.

A szép hölgy úgy tett, mintha tökéletesen nyúgodt volna, pedig valjon nyugszik-é a tenger, ha fölszine nem látszik is háborogni.

Mondjátok a nőnek, hogy ne féltse szerelme tárgya kedvesét, férjét, bizonyitsátok be előtte józan okokkal, hogy nincs oka remegni, alig hiszem, hogy megtudjátok nyugtatni hánykodó indúlatinak tengerét.

Szeretni teremtette Isten a nőket, s gyöngékké alkotá egyebekben, hogy erősek legyenek hűségben és szerelemben.

— Soká fogsz-é elmaradni? — kérdé a kedves hölgy, anyi szemérmes vágygyal élveteg ajkain, anyi sóvár tűzzel szép szemeiben.

— A szerelem szárnyain fogok repülni hozzád, ki nélkül előttem az élet sivár, az öröm szomorú, a föld puszta volna, oh én édes imádott szép angyalom.

Mi bánat lehet az, mit el nem felejt az ember ölelő karok közt.

Midőn a legforróbb csókot nyomja a férj kedvese arcára, midőn magához öleli annak tündéri termetét, midőn ajkiról szivja az életet, mely még a halottat is föltámaszthatná; az öröm, a boldogság e percében hideg borzadás futja át idegeit, melyről elfagy az öröm szivében, elhal a csók ajkain.

Nem előérzet-é ez, nem a szellem sejtelme-é, mely a jövőbe lát?

— Ne hagyj itt, ne hagyj el egyedül-suttogá Camilla férjének, érzem, bizonyosan tudom, hogy soha nem leszek többé tied az életben.

— Ha szerencsésen túlpartra jutottunk, fehér kendőt fogunk ennek jeléül kitűzni a fűzgalyakra.

Miért rajzoljam a búcsu, az elválás fájdalmát?

II.

Nehány nap mulva a fönebbi történtek után, Móré Mihály uram lépett be Héderváriné termébe.

— Úrnőm!

— Van kegyelmednek valami jelenteni valója?

— Miért idéz el kegyed mindig magától, hideg, fagyos szavával? mért nem engedi föltárnom előtte szivemet?

— Mit akar kegyelmed? — kérdé a hölgy szorongó várakozással.

— Elmondani, mit évek óta keblem fenekén bezárva tartok, s mit eltitkolni nincs többé hatalmamban.

— Hallgasson kegyelmed, sem mint olyat szóljon, mit nekem nem szabad meghallanom!

— Hallgatni, s mért? ... Kegyed asszonyom régóta sejti érzelmimet, ... én ...

— Kegyelmed a féktelen indulatok gyáva rabja.

— Kegyed tudja asszonyom, mit akarok mondani. Tudta már régen, mert lehetlen, hogy nő ne lássa, finom tapintata észre ne vétesse azt vele, ki őt szereti, imádja a sziv legforróbb, — s mert viszonzatlan — leggyötrőbb lángjával. Egy pillanat, midőn kegyedet először láttam, elég volt gyógyithatlan sebet ejteni keblemen ... kegyed előtt nem lehetett az titok, mert szüntelen távol tartott magától, hol legnagyobb volt a vész, oda küldözött engemet, s én kerestem a nyugtot adó halált, de balvégzetem megtartott, talán, hogy később annál többet szenvedjek. Ime tudja, látja érzelmimet, itéljen el érettök asszonyom, mert szeretem kegyedet!

— Elég Móré, én háboritás nélkül meghallgattam kegyelmedet, s most kölcsön fejében halljon engem. Szent, fölbonthatlan lánc köt férjemhez, kit szeretek, imádok, s ki ellen még gondolatban is vétkezni bűnnek tartanám. Elhiszem, hogy kegyelmed úgy érez mint előadá, s mert nem visszonozhatom, nem szabad visszonoznom, szánom kegyelmedet ... de kérem elégedjék meg ezzel, s távozzék, vegye mintha soha nem hallottam volna miket elmondott, még most csak a hölgy tudja ezeket; Forrontis Camilla kegyelmedet kihallgatta, de igen kéri vigyázzon, egyetlen szava se árulja el ezt Hédervárinénak, mert ő férje elleni bűnnek tartaná, azt előtte be nem vallani.

— És miért, miért ne szerethetne kegyed engem? szereti kegyed férjét, hazáját, barátit, barátnőit, s nem juthatna-é keble utósó kamrájában egy kis részlet a szeretetből az én számomra is?

— Tett talán kegyelmed valamit, mivel azt kiérdemlé.

— Oh, mondja meg, hogy mit miveljek. Kockára teszem szerelmeért életemet. Gyönyörrel halok meg érette, s a végvonaglások kinjai közt is ezt sóhajtom: üdv nekem a halál szerelmedért, — szóljon úrnőm, mit cselekedjem.

— Uralkodjék kegyelmed indulatain.

— S kegyed nem akar engem mennynél több üdvöt árasztó szerelme élvében részesiteni?

— Mint értsem szavait, feledni látszik, hogy kegyelmedé nem lehetek, mert férjem van!

— A szerelem olyan mint a nap, az egész mindenséget részelteti sugaraiban, s valjon szenved-é azért a büszke tölgy, ha a szerény bokrot is éri egyetlen melegitő sugara.

— Távozz, kiálta a hölgy méltósággal, belőled mámor beszél. Eddig sajnáltalak, most gyülöllek! Örizkedjél, mert férjem hazajő, s letépem előtte álarcodat, nemtelen barát!

— Hahaha szelid galamb! hát epéd is van neked? Camilla imádott hölgy, légy úrnőm, parancsolóm, királynőm, s én porban fetrengő rabszolgád leszek! ne taszits el magadtól, csak egyetlen gyenge sugarát nyujtsd a reménynek, s én a föld legboldogabb halandója leszek.

— Gyülöltelek eddig, most útállak. Távozz. Cselédimet fogom különben szólitani.

— Cselédidet; nem Camilla! Te azt nem fogod tenni, s ha tennéd sem távoznám, mert azok mind távol vannak; én küldtem el őket; hasztalan lenne minden ellenállani törekvés, minden segedelemérti kiáltás, e tömör boltozatokon keresztül nem hathat gyönge hangod. Nos, szép hölgy, miért marad rajtam függve tekinteted! nem hiszed szavaimat? im nézd, ezzel föltárá a szomszéd szoba ajtaját, e terem hölgyeid laka, senki nincs itthonn közülök, oh én mindent jól kiszámoltam! azontúl a férfi cselédség laknék, fenn a vár túlsó végében nászünnep van. Hallod a zenét, a legerősebb hangok is alig tudnak idáig törni ... Ott múlatnak ők! Camilla én szeretlek.

— Szörnyeteg!

— Imádandó szép angyal!

— Inkább a halálé, mint a tiéd!

— Miért a halálra gondolnod, midőn oly édes az élet, s a szerelem anyira fűszerezi annak minden perceit! Oh mily szép, mily fölséges vagy igy haragodban kedvesem. Jer, hadd szoritsalak kelelemre! nem is boldogit már engem az az átengedő olvadékony szerelem, akkor vagytok ti nők legbájosbak, midőn sirtok, átkozódtok; és sirástók és átkozódástok elhal a csók mámorában, elfúlad az élvezet kéjében, mikor pokol és menny félelmét és kéjét érzi az ember kebletek hánykódó zivatarában!

— Nézd, — szólt a hölgy, magasra emelt tőrét villogtatva, e fegyver egyetlen örökségem szegény atyámról, haldokló ágyán adá azt kezembe, lassú szóval rebegvén: jöhet idő, midőn e keveset érő eszköz leend előtted a legdrágább kincs, őrizd ezt, mint egyetlen tulajdonodat, mit balsorstól sujtott atyád hagyhat számodra ... ez minden esetre óvszer leend, mely megment halálnál gyülöletesb, útáltabb karod öleléseitől!

— Ne hidd szép angyal kiáltá Móré lángra gyúladt arccal, s másik pillanatban villámsebességgel ugrott a hölgy mellé, s kifacsará tőrét kezéből!

— Irgalom, ha van Istened irgalmazz, kiálta a fuldokló nő a vad harcosnak, ki karjai közé szoritá, és csókakkal boritá el küzdéstől kipirult arcát.

— Irgalom ... irgalom, — esde a nő — hah! kiálta föl őrült sikoltással, — átok ... átok ... reád ...

— Pokol, ordita föl a nőerény rabló, s véres kebellel zuhant a padozatra, kinosan vergődvén ott, mint tiprott féreg!

Mint bosszúálló angyal állott fölötte a hölgy, barna piros arcán majd kicsattan a vér, gazdag hajfürtei gondatlanúl omlanak hó-fehér vállaira, égő szemeinek tüzéből s redözött homloka fellegéből harag lövell, büszkén tekint a lábainál fetrengőre, aztán gyorsan elhagyja szobáját, reá forditván a nehéz vasas závárban a kulcsot.

(Folytatása következik.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Minthogy félt a herceg, hogy nyilt szivüségével megsérté neje gyöngédségét, biztatólag folytatá:

— Igy, pl. a királyi pártnak szép szolgálatot tehetne — kedvezéseket kérhetne, nem ugyan önmagának — mert kegyed igen önzéstelen — hanem övéi számára. — Érti kedves gyermekem, hogy mindez igen fontos. — Erről még nem szóltam senkinek, hanem kegyednek mindent elmondottam, mert reménylem, hogy segitőm lesz jövőnk biztositásában.

A mint a hercegnő férjét hallgatá, gondolatai kibontakozának az első zavarból, és jól megérté, hogy a herceg, bármily szép látszatba burkolja terveit, őt csak eszköznek akarja használni, melynek minden előforduló bajnál őt kellene segitnie, és borús terveit támogatni.

Azt hivén tehát, hogy ily alávaló ajánlat a kezdendő zivatarnak eléggé megfelelő hirnöke, hevesen felelt:

— Sajnálom uram, hogy szép terveit meg kell zavarnom; hanem kérem, hogy sem ön, se nevemben egy lépést se merészeljen tenni a főudvarnoknői méltóság elnyerésére!

— S miért nem — asszonyom?

— Mert visszautasitanám, ha ezzel a császár megkinálna...

— Visszautasitaná?... kérdé csodálkozva a herceg — visszautasitaná?... hisz épen most majdnem beegyezett! — Fölbátoritott, hogy minden tervemet kimondjam, hogy legtitkosabb gondolataimat kegyednek tudtára adjam!... folytatá, kétkedő tekintetet vetvén nejére...

— Én nem igértem semmit, s hogy félbe nem szakitám, ez azért történt, hogy megtudjam, meddig terjed jellememmeli ismeretlensége!

— Mit akar ez jelenteni?!

— Nyiltan beszélek!... Hiheti-é uram, hogy becsvágyának eszköze, hogy alattomos tervei és balga reményeinek részese legyek?!

— Asszonyom!... kegyed félre értett... én ezt nem igy akarám ... felelt a herceg hidegen, nehezen tudván elrejteni a fölötti haragját, hogy tervét majdnem kinyilvánitá...

Alattomos, köznapi lelkek mindig félnek az árulástól, melyre önmagok képesek, s igy a herceg is rettegett, hogy Janka azt kimondja, a mit ő a császár lehető bukásáról mondott...

— Ah! én igen jól értem önt uram!... ön nyiltan — mondá, hogyha én egyszer a császárné udvarában vagyok, ügyességem által oly hatályt szerezzek, hogy ez a császárné férjén kivivandó hatalma által menedéket nyujtson ama balsorsban, ha Napoleon a szövetségtől legyőzetnék...

— Asszonyom! — kiálta a herceg, halotthalványan remegve — egy szót se tovább, bizalmammali visszaélés volna...

— Uram! ön elfejtkezik magáról; — én nem kerestem bizalmát... Ön velem közlé véleményét, mert hitte, hogy oly terveknek fogok szolgálni, melyeket nem is akarok megnevezni... Hanem nyugodt lehet, s hallgatásomra számolhat...

— Többet kivánok... jóságára... kötelmeinek teljesitésére számolok, és hiszem, hogy elfogadja azon ajánlatokat, melyeket kegyed nevében a császártól — ha kell! — kérni fogok.

— Uram! — felelt a hercegnő, csodálkozva nézvén férjére-e makacsság legalább komikai, és ön bir anyi józansággal, hogy ezt nem meri kivinni!

— Asszonyom! — szólt hidegen a herceg — szerencsém van kijelenteni, hogy ezen ajánlatot elfogadja...

— De herceg úr...

— Asszonyom... ismétlem... hogy...

— De...

— Semmi de, én a k a r o m!

— Ön akarja ezt uram? S mily joggal? mily hatalom kényszerithet engem az engedelmességre?

— Akaratom!!

— Ön akaratja?!.. A becsvágy, az önzés elveszi józanságát!

— Nem anyira, mint kegyed hiszi... s hogy bebizonyitsam... miszerint nálam még honn vannak, hallgasson meg...

Három év előtt keltünk össze... általam adattak vissza kegyeteknek javai, általam szabadittatott ki három rokona...

... Ez kevés... ez semmi... elhiszem... Kegyed ősi nemességü; én Morisson Jeromos vagyok, tetteim szülöttje... A császár — tervei szerint — az uj császárságot össze akarja rokonitni a régi nemességgel, és megvallom, én e terveknek köszönöm házasságomat, és igen érzem azon ellenszenvet, melyet e háznál jelenlétem okoz. Mit tettem én? Megbántva érzém-é magam?

Nem! Kegyednek visszaadám szabadságát, s a mit ez ellenszenv által szenvedtem... nem panaszoltam el sem kegyednek, sem másnak.

Kegyed nem hiú, de becsének öntudatával bir, és elhiszi, ha mondom, hogy keservesen, keserün esett egy magamnak és magányosan honn élnem, midőn szép fiatal nőm van.

Elhiszem, sőt jól tudom, hogy valaha nagy uraságoknál ez szokásban volt; de változtak az idők, változtak az emberek, napjainkban élünk, és én — mint a nép fia — kissé aristokratikusnak találhatnám kegyednek irántami viseletét.

— Mit akar ön ezzel mondani?

— Azonnal megtudja — igy tehát — őszintén megvallva — utójára megunom e sok áldozatot, megunom, hogy háztartásomban rám nem számitanak, megunom magányos életemet.

Válasszon e két tervből: vagy megosztja udvari állásomat, elfogadván a főudvarnoknői méltóságot, vagy én is búcsút mondok az udvarnak, és jószágainkra megyünk, hogy ne tegyük kockára a jövőt. Egy szóval, vagy megerősitem, — beegyeztével — jelen állásomat, vagy lemondok e pályáról, mely minden külfénye dacára nem nyújt elég zálogot, hogy érette a jövőt kockára tegyem. Ez utósó határzatom.

A hercegnő örömmel látta, hogy a beszélgetés ily ellenmondó irányt vesz.

Kedvezőnek találta a pillanatot, hogy oly tervről beszéljen, mely után oly hőn sóvárgva sóvárgott, miért is igy szólt:

— Köszönöm, uram! hogy nyiltan beszél, én is őszinte leszek, és egyszer mindenkorra kimondom, hogy az udvarba semmi szin, semmi ürügy alatt többé nem megyek.

— Hogy hogy — kegyed ellenkezik?! Fontolja meg a következményeket!

— Mindent megfontoltam!

— Legyen meg asszonyom! — felelt keserün mosolygva a herceg — nincs okom panaszra — elég kárpótlást nyújt a jövő, mely birtokomban marad, éltem minden pillanatát közelében fogom tölteni, a becsvágy hiúságát a házi boldogságért elfeledem, melyet már most élvezhetek, bár ezen édent aggkorom számára akartam föntartani; — ama árnyfény, bolygó lidércek helyett a valódi mennyországot tettem birtokommá.

Janka szive hőn dobogott; a végzetteljes v á l á s már ajkain lebegett; mert a vita azon tetőt éré el, hol azt már nem lehet halasztani, miért is reszketeg hangon szólt:

— A bizalmas élet — a házi éden, melyről ön ábrándozik — ránk nézve már — l e h e t e t l e n!

— Lehetetlen?!

— Igen. Csak a jellem, szellemre és korra nézve rokonok élhetnek ily boldog házi édenben.

— Ej ej — beszéljen komolyan. Férje vagyok-é kegyednek, vagy nem?

— Nem titkolám el az okot, miért nyújtottam önnek kezemet, mely nevelő rokonom iránti hálán alapult, kinek sorsát igy biztositottam.

— Ez valóban igen hizelgő! Hanem mindazon lehetlenség, melyekről kegyed cseveg, — célját szeretném tudni.

— A cél, uram, hogy soha sem egyezem be önnel jószágaink egyikén a családi élet kellemeit éldelni.

— Ez mesés! — felelt a herceg, homlokána redőket elszélesztve, mintha nem hallaná jól a mondottakat — ej... ej... kegyed tréfál, vagy engem igen balga- és vaknak hisz!

Nem egyeznék be — mondja — jószágaink egyikére menni? Miféle beszéd ez? Tehát nekem nincsenek jogaim? Talán nem tudom, mint kell balga és makacs nőket az igaz útra tériteni? Talán azt hiszi, hogy mivel kegyednek nem-et tetszik mondani, én azonnal visszahúzom igen-emet?!

A herceg, ki alig alig tudott haragján úr lenni, e szavak alatt mindig hevesebb és hevesebb lőn...

— Hanem bohó vagyok — folytatá — hogy ilyesmikre felelek... Eddig gyönge voltam, kértem ott, hol parancsolni volt jogom; ezer kellemetlenséget eltürtem olyanoktól, kiktől megszabadulhatok...

De jól van... nagynénje lesz a kezdet, ha a dolgok igy állanak, már holnap elhagyja e házat. Hah! asszonyom! kegyed nem tudja kivel van dolga... majd megtöröm kegyedet!!

— E vita méltatlan mind reám, mind önre nézve, és eléggé bebizonyitja, hogy a jövőben lehetlen leend, egymással élnünk... Egy mód van a szabadulásra, a császár maga mutatott példát... ezen egyetlen egy mód... a... v á l á s...

Janka nyugodtan és bizalomteljesen mondá e szavakat, bár szivében a legnagyobb indulatzavar uralkodott.

— Ha ha ha! — felelt gúnyhahotával a herceg — a válás!.. ez valóban igen bölcsen... van kigondolva, s e mellett még nagyon kényelmes is...

Két hő köny ragyogott Janka szempárában, s aztán töredezett hangon folytatá: nem első pillanat ez ma, melyben e válásról gondolkodom. Soha sem fogok ön kivánalmaiba egyezni... Ismétlem e válás okvetlenül szükséges!

— Vagy úgy... okvetlenül szükséges is?!... Kegyed tréfál, asszonyom...

Egyezem-é én a válásba... én? Tudja mily viszonyok között lehetséges a válás? Ismeri azon sok bajt, melylyel maga a császár..; hanem balga vagyok, hogy egy ily bohóságra, egy roszult nevelt elkényeztetett gyermek szeszélyeire felelek... Engedelmet kérek, hogy távozom, hanem az államtanács órája közelg már...

Fontolja meg, hogy mit mondtam; higyjen nekem... ne kényszeritsen a legvégsőre... tegye meg a mit saját, és magam érdekében kivánok,.. mert ha nem... nem tudja... nem is tudhatja... mily hatalmú oly férfiú, ki házában úr... korlátlan úr akar lenni... A törvény, a jog, a közvélemény, sőt maga a császár is részemen lesznek, mert nem lehet viseletemet botrányosnak nevezni... Isten kegyeddel... asszonyom... Ne kisértsen meg oly harcot, melyben kegyed a legyőzött... erre figyelmeztetem...

A herceg távozni akart, de Janka kétségbeesetten őrjöngve lábaihoz borult, s összekulcsolt kézzel könyörgött:

— Uram, könyörből... irgalomból... ne utasitson vissza...

— Kegyedet visszautasitani... de miért asszonyom?... felelt csodálkozva a herceg, iparkodván fölemelni nejét.

— Egyezzék válásunkba... midőn néhány perc előtt valami értekezésért kérettem... ez volt alapoka. Igen, igen... én megvallom, hogy lehetetlen tovább önnel élnem... Nem vádolom önt... csak én vagyok a bünös... Midőn kezemet önnek nyujtám, oly fiatal voltam, hogy nem tudhattam jövőmet... Nem tudja, menyit szenvedek... Irgalomból ne tegyen örökre boldogtalanná... ne taszitson a kétségbeesés sirjába. Közöttünk megmérhetlen távol van, legyen oly jó, oly nagylelkü, egyezzék be válásunkba!...

— Kegyed balga... ez lehetetlen... Minők okai?

— Könyörből uram, vannak okok, melyek okvetlenül szükségessé teszik e válást; ismétlem önnek, hogy inkább meghalok, mintsem e házban tovább éljek...

Midőn a braccianói herceg e szavakat hallá, melyek az igaz hangján valának kimondva, midőn Janka eltorzult arcát, a halálszint és könyben fürdő csillogó szemeket látá... merevenen megállt... s tompa hangon felelt, melyre neje hevesen kezdett zokogni.

— Most értek mindent! Igaz tehát... nem csalatkozám... Elég balga voltam... e n ő b e c s ü l e t é b e n h i n n i... Mintha osztályában nem rontatnának már meg születésükkor a gyermekek...

E sértő szavaknál rögtön fölemelkedék a hercegnő, arcán a harag bibora, szempárában a büszkeség lángja fölébredt.

— Egy szót sem uram! — szólt királynői méltósággal — egy szót se tovább! Ne szeplősitse meg alávaló gyanújával a világ legártatlanabb érzületét... igen én szeretek... szeretek szenvedélylyel... szeretem föláldozólag e világ legnemesb emberét...

— Ő még megvallja... Látott valaki ily vakmerőséget!

— Igen, megvallom, mert inkább azonnal a vérpadra lépnék, sehogy beszeplősitsem azon nevet, a melyet ön adott nekem, s én elfogadám... Igen, megvallom e szerelmet, mert ez becsületet szerez mindkettőnknek; megvallom, mert már most tudhatja, miért lehetlen nekünk tovább együtt élni, s hogy nekünk örökre el kell válnunk!

— Örökre el kell válnunk! áh! Hiszi ezt? Gondolja talán, hogy csak az igy megy, az első legjobb arszlánt megszeretni, s aztán a férfinak, ki isten s a törvények előtt férje, szépen megmondani: „El kell válnunk uram, mert édes elragadtatással szeretek“?!... Egy bünténytt hoz föl az égkáromló válás megszentségesitésére... Valóban, őrjöngve kell szeretnie, hogy igy mer velem beszélni, hogy gondolja, miként én — ily vallomás után — oly esztelen vagy nyomorúlt leszek, s ön siránkodásaiért a válásba egyezem...

— De mit kivánhat oly hölgytől, ki nyiltan megvallja, hogy szive nem az öné, soha se volt az öné? Élhetünk-é ily vallomás után egy födél alatt?... Jól van, megengedem, hogy ön tiltakozik a válás ellen... nem fogunk-é azért mi ketten, én t. i. s nagynéném azonnal eltávozni e házból, hogy abba többé vissza ne térjünk?..

A herceg ezalatt indulatain ismét erőt vőn, arca ismét felölté a gúnyos hidegséget, mely félelmesb a haragnál.

— Valami van a dologban, a mit kegyed mond... Nagynénje még ma este elhagyja e házat... de kegyed soha sem! Úgy? a vallomásokra került a sor?... Jól van, folytassuk: Kegyed megvallá szerelmét, hogy a válást eszközölhesse, én megvallom okaimat, melyek e válást lehetlenitik.

— Ön megijeszt!

— Ez véleménye.... Hallja tehát.... Én egy kézmüves fia vagyok.

Midőn a forradalom kiütött, nem volt nevem, jószágom; megmeggondolatlanul e zürzavarba sodortattam, s útat törtem magamnak; eljött a császár, és bevégzé szerencsémet. Hanem e szerencse bizonytalan volt, tőle nyertem és vele vesztheték mindent. Kegyednek, asszonyom, szive igen gyöngéd, s én becs-hir vágyó vagyok, miért is nem elégitett ki állásom. Voltak hivatalaim, de nem javaim; braccianói herceg voltam, de Morisson Jeromos nem birt rokonokkal, pünkösdi nemessége nem birt ősökkel.

A császár elhatárzá, engem kegyeddel összeházasitani, s e házasság hüté hirszomjamat. A császár kegyed nagynénjének majd nem négy milliót adott ingatlan birtokokban vissza; — ez legyezé hiúságomat,... Frankhon legősibb nemességével összerokonittatám, s azon esetre, ha a császárság megbuknék, ha Bourbonok nyernék el a trónt — segitsenek bár rokonim, vagy nem... én őket k i m é l n i fogom ... hogy egykor hü szövetségeseim legyenek. Ezért, soha sem fogok, asszonyom, e válásba egyezni, a mig bennem vér kering... mig akaratom legkisebb árnya megmarad.

— Oh, most én is mindent értek. Tartsa meg javaimat, önnek engedem, a legcsekélyebb évpénzt biztositsa csak számomra, s egyezzék válásunkba!

— Ha nem őrjöngne, megfontolná, menyire sért ez ajánlat!

Megengedve, hogy oly nyomorult vagyok, s ez ajánlatot elfogadom, oly szövetségtől rabolna meg e válás, mely nélkül nem lehetek.

— Istenem! istenem! — mondá Janka, mig arcát kezeibe rejté.

— Kegyed az asszonyom — folytatá a herceg — ki nekem az őszinteségben példát mutat. Annál roszabb kegyedre nézve, ha őszinteségem sérti kegyedet. Szivére keveset számoltam, nem ábrándozám, hanem elveit elég nemeseknek hivém, hogy a becsület útján megmaradjon. Szinte iparkodám, kegyednek tetszeni, bár nem sikerült; vigasztalám magam, azon előnyökre gondolva, melyeket e házasság nyújt.

Ámbár türhetlenek voltak nagynénje gúnyai és élcei, mégis megengedém, hogy velünk lakjék. Ámbár nem igen tetszett rokonávali, a Sürleville ezredesseli bizalmasság, de nem tiltám meg, mert kegyedet elég jelleműnek hittem, hogy e bizalmasságot — bár türelmetlenül — komoly félelem nélkül szemléljem... Hanem csalatkozám... S ü r v i l l e ú r e b i z a l m a s s á g g a l v i s z s z a é l t!

— Sürville úr — kiálta csodálkozva Jank — Sürville úr!

— Hisz — én istenem! — elhiszem kegyednek, hogy az egész igen platói volt... annál jobb! gyanakodásom alaptalan volt, ismét annál jobb! inkább meghal, sehogy kötelmeit elárulja... hisz ez legjobb!.. hisz elhiszem, hogy az egész komoedia.. i g e n j ó v o l t!.. No de ne féljen, kegyed élni fog, és kötelmeit még sem árulja el, mert most őrködni fogok.. Sürville úr többé nem látja házamat, s nagynénje azonnal elhagyja ezt.

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

DICKENS ÉS THACKERAY.

(Lipcsei szemüvegen nézve.)

= Thackeray, mint tudva van, nehány év előtt egész sereg fölolvasást tartott a londoni szép és előkelő világnak „az angol humoristák“ról, mely fölolvasások később nyomtatásban is megjelentek.

Mindenki, ki azon jogos várakozással vette kezébe e könyvet, hogy abban az anyira érdekes és nehéz themáról egy iró által, ki maga is a humoristák közé van számlálva, alapos oktatást fog nyerni, bizonyosan a legnagyobb elégületlenséggel tette azt le.

Hogy e fölolvasások oly hiányosan ütöttek ki, két okból történt.

Először is megfontolatlanság volt Thackeraytől értekezni ily thema fölött — s ily közönség előtt. Ha csakugyan komolyan akart bánni tárgyával, úgy közönségét fogta megszalasztani előbbutóbb, ha pedig ennek irányában a tartozó tekintettel óhajtott lenni, úgy föladatához nem lehetett igazságos. Mert a humornak gyakran vad és durva fickókkal van dolga, és le rire est un enfant nu, mondja Balzac, — Bassermann-féle alakok és ruhátlan gyermekek pedig nem valók aristokratikus körök elé.

Aztán igen sokszor, ki a gyakorlati téren utolérhetlen — a legroszabb theoretikus; és egy humorisztikus regényt irni, vagy megvitatni, mint kell humorisztikus regényt irni: égföld-távolságnyira különböző két dolog. Hogy Thackeray kétségbevonhatlanul bir e tulajdonok közől az egyikkel, senki se fogja tagadni; de, hogy a másikkal is birjon, fölolvasásai után nagy okunk lehet kételkedni rajta. Hiába kutatjuk keresztül az egész könyvet egyetlen hely után, mely a humor *lényege* iránt fölvilágositson; és nem is tesz az sehol kisérletet a humor eszméjének bölcselmi megállapitására, vagy annak kimutatására, hogy az egyes iróknál, kik kétségen kivül sorozhatók már a humoristák közé, a humoristai geniusnak *melyik* oldala tünik elő legszembetünőbben, és *mi módon*. Pedig ennek okvetlen meg kellett volna történnie, hogy igazi *eredménye* legyen a munkának, mig igy mi nem tudunk meg egyebet, mint ama subjectiv benyomást, melyet Sterne, Fielding stb. olvasása a fölolvasóra tett, s ezenkivül egész sereg, mindenesetre nagy értékü életrajzi adatot, melyek az ép oly nagyérdekü mint bonyolodott thema — remélhetőleg mielőbb föllépő uj — megvitatóinak kétségkivül nagy hasznára lehetnek.

E cikknek egyátalán nincs igénye arra, hogy e thémat megoldja; jelen cikk nem akar lenni egyéb, s nem is egyéb, mint szerény talyigamunka, hogy összehordjon egykét követ a nagy épülethez, melyeket majd maga a mester, ki az épitést kezébe veszi, belátása szerint fölhasználjon, vagy elvessen.

A mi legelőször is tehát a subjectiv benyomását illeti, melyet a cimben nevezett két költői egyéniség az elfogulatlan olvasóra tesz, az majdnem mindenkinél jóformán ugyanaz.

Dickens a költészet istenadományával gazdagabban fölruházott, ragyogóbb geniusnak tekintetik mindenütt, mint Thackeray, ki később is lépett a sorompóba, kevésbé vakitó, kevésbé termékeny, s kénytelen a második első-eminensi cimmel megelégedni. Dickens elénk képzelődésü, s meleg szivü olvasót kiván, prózai lelkeknek igen könnyen, mint túlságokban járó, torzitó tünik föl — mig Thackeray, inkább az érettebb észhez beszél, s igy költői kedélyek előtt gyakran feszes, fás, és unalmas.

A két iró úgy hasonlit egymáshoz, mint két testvér, kikben dacára egészen elütő jellemüknek, lehetetlen föl nem ismerni bizonyos családi hasonlatosságot: Thackeray idősebb, hidegebb, okosabb — fölötte okos, szigorú, s majdnem fukar övéi iránt; Dickens ifjabbszerü, tüzesebb, meggondolatlanabb, vidám — a kicsapongásig, és adakozó — a tékozlásig. Az egyik férfias tulajdonaiért, a kicsinyes, méltatlan, s alacsony iránti kérlelhetlen gyülölségeért érdemli nagyrabecsülésünket, a másikat se tiszteljük kevésbé, — de jobban szeretjük. Ki Goethe „Tasso“-jában Antonioval tart, Thackeraynek ad előnyt, de az ifjú költő barátai Dickensnek adják a koszorút.

A tér, melyet mindketten mivelnek, első pillanatra egészen ugyanegynek látszik. Ez: a humorisztikus regény-irodalom, melyet elődeik és mestereik, a mult századnak sokatmagasztalt de kevéssé olvasott e nemü irói: Fielding, Smollet, Sterne, Goldsmith stb bizonyos határozott irányban kifejtett megállapodásra vittek, s melynek általuk már most egy uj epochája kezdődött.

Ők ugyan a történeti regény-irodalomnak is megadták köteles adójukat, nevezetesen Dickens a „Barnaby Rudge“-ben, Thackeray „Henry Esmond“-ban, mindazáltal az ő működésük küzdtere az — every-day life — a mindennapi élet, s tulajdonképi müködésük az, hogy nem anyira az évszázadnak mint az évtizednek, sőt az évnek, melyben irnak, tükröt tartanak eléje; ezt ők maguk legjobban szeretik, és mi is legörömestebb hallgatunk rájuk, ha a clubszobából, a drawing-roomból, egy választó-gyülésből, vagy utcai népcsődületből haza menve, mutatis mutandis elmesélik, mit láttak és hallottak.

És valóban, nem adhatnak eléggé halát jó szellemüknek, ki lehetővé teszi nekik, hogy anyit láthatnak és hallhatnak! Ez előnyt bir ják a minden veszedelmei (!) mellett is nagyszerü nyilvános életből az angol regényirók a németek fölött, mely előnyt ez utóbbiak minden iparkodás és erőködés mellett sem birnak elérni.

Mily tárgyai lehettek Lichtenberg szemlélődésének, ha Göttingában ablakából letekintett, s mindanyiszor szemérmesen visszahuzódott, ha egy-egy ismerősét látá az utcán? És kit nem kap egy fájdalmas mosoly, ha Wunsiedelben megmutatják neki az elrejtett házikót, melyben a legnagyobb német humorista megpillantá a világot — és oh ég, ránézve milyen világot! Igaz, hogy azóta más idő jár a németekre, s az is igaz, hogy a vizözönbeli podagrás postakocsik, melyeknek csigalassusága német regényben a leányszöktetést egyátalán lehetlené tette — a zsibvásárra jutottak; de Jean Paul óhajtása még mindig nincs beteljesedve, az t. i. hogy lenne Németországon csak egyetlen oly hely, mely anyira ismert lenne mindenki (az egész világ!) előtt, miszerint a regényiró kedveszerint és bizton választhatná történetei szinpadaúl.

A német regényirók még mindig úgy tesznek, mint a vándorszintársulatok igazgatói. Majd itt, majd ott ütik föl szinpadjukat, sehol sincs idejük a megállandósulásra, s mint Goethe mondja, legtöbbnyire nem emlitenek semmi helynevet, vagy ujakat költenek, vagy körülirják az igaziakat: Rolandseck helyett Tyúkszöglet, Cöln helyett Egyház-fejedelmek városa stb; mert még mindig irtózással vannak eltelve a valóság iránt, s félnek, hogy itt-ott egy gyengéd lelkiismeretet sértenek meg.

Mi máskép van az angolnál! Neki el nem mozduló, s már az apáktól tiszteletben tartott permanens szinpada van; itt játszották el darabjaikat száz év előtt elődjeik is. A közönség, mely akkor tapsolt vagy piszegett, halva van és eltemetve, de a szinpad áll, s e szinpad London; London, a világváros, a hogy Dickens a „Barnaby Rudge“-ban azt lerajzolta, London, hol csak egy parányi kört kell keriteni, hogy annak körzetében minden dolgot minden ellentétével együtt lássunk, hol égigérő dúsgazdagság és égrekiáltó nyomor, bün és erény, ártatlanság és förtelem, zabálásig vitt jóllakás és földreverő éhség közvetlenül szomszédosak.

E túlgazdag világ, e mindent magában foglaló chaos szabad szemlére áll az angol költő szemei előtt, s akarja, hogy általa fölfogassék és visszaadassék. És ő neki e hangzsivajban föl kell tudnia ismerni az egyeseket, a kocsik robaja közben a beteg kisded jajongását, s a gépek dörgése közben a szerelem susogását. S mindehez a szemlélődés nagyon éles szerveire van szükségök, és valóban majdnem csodálatos: mily tisztán látnak ezen angol költők, s mily finom füleik vannak; menyire el nem kerüli figyelmüket az arc egyetlen redője, s az inggalér egyetlen foltja, mily egyformán honn találják magukat az elegans előszobában, s a bérkocsis-csapszékben, menyire kilesték a társadalom minden osztályát, hogy mindenkit tulajdon nyelvén birnak beszéltetni!

Ezért van az ő alakjuknak valóléletük, hogy érintkezhetünk velük, mint husból és vérből való emberekkel, ismét van, hogy még évek mulva is emlékezünke vagy ama Dickens-alakra, mint egy régi egyetemi ismerősre.

Kuriosum kedveért hasonlitsuk össze e költő „Copperfield“jét Jean Paul „Titan“jával, — melyek különböző két regény ugyan, de abban mégis egyeznek legalább, hogy egy ember fejlődéstörténetét annak leggyöngébb gyermekkorától az ifjúkori évek befejezteig tárgyalják, — és aztán állitsuk Albans mellé Dávidot, Roquairol mellé Steerforth-et, Liane mellé Dorát, Idoina mellé Agnest! Bámulva kérdezi az ember: miképen létezhetnek ily különböző lények ugyanazon egy világban? Nem, nagyon is különböző két világban, melyet a muzeumába zárkozott német költő csak „lelke szemeivel“ nézett, az angol Dickens pedig megtestesülve, élve látott naponkint, a mint az Oxford-street-en vagy a Pall-Mallen végigflanirozott. (Folyt. köv.)

Budapesti hirharang.

* *Valódi lelki* gyönyörrel néztük végig a folyó havi műtárlatot, s figyelmeztetjük a közönséget, hogy azt ne mulassza el megtekinteni. Fiatalabb festészeink a legnemesebb versenynyel léptek itt sikra, s mondhatjuk, hogy a legyőzöttek dicsősége sem lesz sokkal kisebb, mint a győzőé. Különösen a történelmi tárgyu pályaművekről akarunk szólani, melyek közül a megválasztandó, jövő évi műlapul szolgáland. Öt kép van a pályázatok közt. Az 1-sö *Lotz* Károly műve, a mint Gellért püspök Aba Sámuelnek megtagadja a koronázást. A rajz igen szabályos, a compositió is igen helyes, Aba alakja igen jó, s csak a szinezés az, a mivel e képen nem tudtunk megbarátkozni; az egymásra halmozott bibor nem engedte, hogy a művész alakjait, s átalában a helyzeteket erősebben emelje ki. 2-dik: *Klimkovits* Ferenctől: Sz. László kibékülése Salamonnal sz. István sirjánál. A csoportozat szép, a festés erőteljes, és Salamon alakja meglepően szép; teljesen ki van fejezve a pretendens, ki nagyravágyása miatt oly sokat szenvedett; homlokán ott borong egy nagy sérelem árnya, melyet látjuk, hogy soha sem fog elfelejteni; mig az egyik kéz kibékülésre van nyujtva, a másik erősen szoritja a palástot, mintha az a kard volna, melyet még föl akar ragadni; s ez alak mégis oly rokonszenves, mert a jó akarat kifejezése nem hiányzik belőle, hanem ennél

sokkal erősebb a sérelem, nagyobb az indulat. Igen kár, hogy e jeles alak mellett László király semmit sem fejez ki, épen oly kevéssé a nagylelküséget, mint a kiengesztelődést. E kép tehát részeiben igen jeles, de nem egész. Bevégzettebb ennél Klimkovitsnak ama másik műve (Salamon végpercei) melylyel nem pályázott. 3-dik; Orlay Petrics müve „Zách Felicián." E kép csak vázlat, s azért belőle nem lehet itélni; mindenben a kivitel a fő, a művészi, s ezért nem ajánljuk festészeinknek, hogy vázlattal lépjenek elő; ez olyan, mintha a drámairó, művének csak meséjével konkurrálna. 4-dik Molnár József müve, a mint a Frangepánok 4-dik Bélát a tatárok üldözésétől megmentik. Ez erőtelen kép; a szinezés csinos, de nem átható, s az egész jelenetből hiányzik valami, a mi meginditana; még az egyik leánygyermeknek hullatag alakja a legjobb. — Nunc venio ad fortissimum, most jövünk a legerősebbre. Az ötödik kép Madarász Viktor „Hunyadi Lászlója." A nagyszerü kép már első tekintetre megdöbbent, érezzük, hogy itt genievel van dolgunk, s önkénytelenül áthat bennünket az ünnepélyesség egy neme, melyet csak nagyobb események előtt szoktunk érezni. A kép különben is alkalmas arra, hogy ilyen ünnepélyes érzelmeket ébresszen. Sötét kriptában fekszik előttünk a halott, melyre fehér lepel van boritva, fölötte a végzetes karddal, mely a hős fejét lesujtá. A háttérben az ájult anya összehullt alakja látszik, s a hős kedveseé, ki már átszenvedett mindent, s most az iszony egy nemével teszi koszorúját a véres lepelre. A sötét sirboltot két roppant viaszgyertya világitja meg, s a sötétben e két láng oly rémesen lobog, hogy ingani látszik az az árnyék, melyet a leány kezében lévő koszorú a halotti lepelre vetett. Minő nemes, egyszerü compositió, s menyire dicső, művészi kivitel! S az ifjú (mondják, hogy még ifjú) ki e nagyszerü képet festette, nem elégedett meg azzal, hogy egy ily remek képpel nyerje el a pályakoszorút, festett e mellé még két, s igy összesen három művet, melyek közül bármelyik elég lett volna arra, hogy teremtőjének a művész nevét biztositsa. A másik két mü: Az utósó Zrinyi és Zách Felicián. Az utóbbi képen különösen meglepő a szegény Zách Klára alakja; ha a letört liliom eszméjét meg lehet testesiteni, úgy itt van megtestesitve. Szép az öreg Zách becsületes alakja is, még nem ért meg benne a határozat, de látjuk, hogy e szenytelen ősz, leánya gyalázatát meg fogja boszulni. Az „utósó Zrinyi" is egyszerü compositió, de tele megrenditő erővel; a sötét börtön, az akadályok dacára beható sugárvonalak, s az ezekre tekintő kiszenvedett, őrült alak, s mind ehez ama jól illő, hogy úgy mondjuk, sivár szinezés. Madarász Viktor valódi tünemény a hazai festészetben, kinek a távolba (jelenleg Párisban tartózkodik) elragadtatásunk, s tiszteletünk kifejezését küldjük. — A nem történeti képek közt Ligeti „Saharai sivatagja" s „Názareth természet után" tünnek föl, pompás perspectiv, s gyönyörü szinezésükkel. Kár, hogy az előbbi igen rosz helyre van akasztva. Átalában nem ártana a mütárlatnak valami kényelmesebb helyiségről gondoskodni. — Than Mór képei igen gondos tanulmányozást árulnak el; óhajtjuk, hogy a különböző iskoláknak csak előnyeit sajátitsa el. — Szilasytól is van egy kedves költői kép. Átalában sok élvezettel, s hazafiúi örömmel lehet végig nézni a mostani mütárlatot; nagy élvezettől fosztja meg magát, a ki elmulasztja.

* Az aesztetikai simogatásnak, az el nem nyomhatott meggyőződés mesteri beburkolásának mintáját látjuk ama birálatban, mely a „Telivérről" a „Pesti Napló"-ban megjelent. Okos ember ezen birálatból is kiveszi, hogy a „Telivér" nem mű, nem vigjáték, hogy cselekvénye sajátlag a 3-dik fölvonásban veszi kezdetét, hogy a „Telivér" semmi, és hogy sajátlag Sarolta asszonyság a mü hőse (sic!) — hanem hogyan van ez elmondva! A „P. Napló" esztetikusai, a kik per „otromba" „hagyjon békét az irásnak", s több efféle goromba kitételekkel szoktak élni, (még pedig oly irók irányában, kik a „Telivérnél" sokkal több eredményt mutattak föl) most az egyszer oly szerények, oly alázatosak, oly végtelenül jó akarók lettek, hogy az ember szive szinte megesik rajtuk; az egyszeri hivatalnokot juttatják eszünkbe, a ki azt kérdezte a beteg consiliáriustól, hogy „talán a fejének méltóztatik fájni." „Erkläret mir Graf Oerindur diese Zwiespalt der Natur."

* Vettük a „Vasárnapi könyvtár" harmadik évfolyamának három utósó füzetét. A 8-dik füzet tartalma: Attila, isten ostora, regény a magyar nép számára Pálfy Alberttől; a 9-diké: Elbeszélések, irta Jósika Miklós; a 10-diké: Peru felfödözése, és elfoglalása, Gaáltól. E füzetekkel jelent meg a jutalékkötet is: „Világkrónika" népszerü előadása az 1857 sept. elejétől 1858 nov. végeig történt nevezetesb eseményeknek, irta Urházy György. E tartalomból is látható, hogy a vállalat érdekessége folytonosan emelkedik.

* A B. H. irja: Ensel Kálmán úr egy virágtárlatot rendezett nagy gonddal, elismert szakértéssel, és költségkimélet nélkül mivelt két nyúl utcai kertjében, mely főleg kiváló szép, és válogatott faju, és sokféle rózsának lett gazdag termő földje, s e virágok „királynője" az, mely az emlitett tárlatban egész pompáját, s udvarának egész fényét ki fogja fejteni. Mint a tulajdonos úr által értesitve vagyunk, a kiállitás junius 1-jén veszi kezdetét, és megtekintésére minden mükedvelőt szivesen lát.

* Már mi a lapokat fővárosi terményekgyanánt használjuk, s azért a „Szegedi Hiradó" után e rovatunkban emlitjük meg, hogy a napokban Makón akkora jég esett, hogy nem csak az apróbb madarakat, hanem a gólyákat és hollókat is agyon verte. Az aratáshoz ott semmi remény.

* A városerdei por némi meggátlására az az intézkedés tétetett, hogy a főútakat ujra kikaviesozzák. Különben a városerdei poron csak a kegyes ég segithet.

* A füvészkert keritését, melyhez a főváros közepén 20 év óta emberkéz soha nem nyúlt, legközelebb kijavitják.

* A P. Naplónak azt izenjük, hogy ne fogjon ránk olyasmit, a mit mi nem állitottunk. Mi csak kósza elmésség gyanánt hoztuk föl azon gyanúsitást, melyet, ismételve megjegyeztük, hogy mi senkiről sem teszünk föl. A mi a pályázati incognitot illeti, ez igen természetes a pályázat eredménye előtt, de azután a szabályok szerint is óhajtandó, hogy a feltört levél a szerző „**nevét**" rejtse. Minek akkor a bepecsételt levél, ha álnevekkel is lehet konkurrálni? Kérjük a Naplót, feleljen erre.

* Beöthy László összes válogatott művei megjelentek, az elhúnytnak acélmetszetü arcképével. Menyi élet, clevenség van e kötetekben, nem is hiszi az ember, hogy a költő, ki ezen élénk dolgokat irta, már régen — régen meghalt.

* Úgy értesültünk, hogy Fényes Elek röpiratára, melyet a magyar biztositó társulat vezetése ellen irt, legközelebb erős cáfolat fog megjelenni, a mi igen nagyon óhajtandó.

* Saisonbálok. A rendező választmány értesiti a t. c. közönséget, hogy a császárfürdő bérlője, dr. Herz Vilmos úr által az ottani diszes helyiségekben tartandó nyári táncvigalmak rendezése alatt négy ily zártkörü társas táncvigalom fog f. é. jun. 8, 22, julius 6, és 20 kán megtartatni. A meghivó jegyek Bulyovszky Gyula úrnál (Magyar-utca 5. sz. 1. em.) adatnak ki, bezárólag junius 7-dikéig, déli 11 óra, és 1 óra között.

Vidék.

Kassa, május végén.

Örömmel nyúlok oly rég pihenő levelezői tollam után, hogy tolmácsa lehessek városunk azon szép lelkesültségének, melyet jelenleg azon szinházban fejez ki, melyben ez idő szerint magyar apostolok hirdetik az igét. Idáig a nagy tömegnél úgy szólván „kegyes óhajtás" volt a magyar színészet, s annak pártfogolásáért kevés verejték hullott; annál kedvesebb, s meglepőbb azon lelkesültség és elragadtatás, mely a közönség részéről minden előadás alkalmával most nyilvánul; minden páholy kibérelve, mely kedvező sors a zártszékeket is éri, s azonkivül a földszinten rendesen „ember ember hátán" van.

Jó híréből ismert szinigazgató, Molnár György, mult hó 20-dikán vezette be városunkba 45 tagból álló jeles társulatát, s előadásainak sorozatát — a hazában átalános kedvességgel találkozott „Falusiak"-kal, husvét hétfőjén kezdte meg. Irma szerepében Szőllősi Rózsa szép reményekre jogositólag mutatta be magát. Molnár (Erdei), Együd (Halmai), Horvátné (Óváriné), Horvát (Óvári) szerepeiben helyes felfogást tanúsitólag, derekasan viselték magukat, miért is a szinházat zsúfolásig megtöltött mivelt közönség, megelégedését zajos taps és kihivások által tünteté ki.

Bizonyos akadályok miatt april 29-dikig szünet volt, a mikor a társadalmi élet némely kinövéseit oly ügyesen, s tanúságosan nyesegető egyik legjobb, s korszerűbb szindarab „Fenn az ernyő, nincsen kas" hozatott szinre; a szereplők közül az igazgató-pár, és Timár mint Várkövi, igen helyesen és közmegelégedésre oldták meg szerepeiket. Kihivás és taps nem hiányzott.

April 30 kán „Bankbán". A magyar drámairodalom maig utól nem ért ezen gyöngye igen összevágólag, s szerep tudással adatott; Bankot Molnár, Melindát Szőllősi Róza, Geitrúdot Fehérváriné, Peturt Takács személyesiték, s ezen, a szinészeket ugyan megpróbáló nehéz szavalatú darabbani müködésüket az elragadtatásig zajgott közönség talán túlságos elismeréssel is jutalmazta.

Május 1-én „Huszár csiny" Boresa markotányosnét Molnárné oly élethiven, s anyi kedélygazdagsággal játszotta, hogy bátran kimerem mondani, miként az e fajtájú szerepekben a kedves Hegedüsné után mindjárt ő következik; csengő hajlékony hang, jó iskola, semmi keresettség, túlzás, teljes szinpadi otthonosság, mind oly tulajdonai, melyek birtokában a népszinművek hősnéit, a lehető hűség és kedvességgel állitja elénk. — Az előadás, a szép számú közönség által kitörő tapsviharban részesittetett.

Május 2-án „Dózsa György". A cimszerepet Takács helyes felfogással személyesitette, szavalata, taglejtése, s természetes mozgása a szini tanulmányozást és készültséget hordozta magán. A többi szereplők is oly egybevágólag működtek, hogy játékuk a legszigorúbb mübirálót is kielégithette.

Május 4-kén „Molière életes halála."

Május 5-dikén „Ördög része", operai részletekkel.

Május 7-kén „Vid".

Május 8-kán „Viola".

Május 9-kén, a hazában útazó Pongrác testvérek vezényelete alatti kolozsvári zenetársulat lépett föl, játékukat átalános bámulattal kisérte az igen nagyszámú közönség. Közben „Becsületszó" talpra esett vigjáték adatott élvezetes előadással.

Május 10-kén „Liliomfi".

Május 11 kén „Angolosan", s közben a Szőllősi testvér-pár „Vasmegyei csárdást" lejtett, bájosan — pille könnyüséggel. Nem csuda, azon fának gyümölcsei ők, mely termette a hires „magyar körtáncot". Mondanom is

fölösleges, hogy a gyönyörű tánc és táncosnők valódi szinpadi diadalt arattak.

Május 12-kén „Cárnő“.

Május 14-kén „Egy nő, ki az ablakon kiugrik“.

Május 15-kén „Vén bakkancsos“.

Május 16-kán „Béldi Pál“.

Május 17-kén „Dalos Pista“.

Május 18-kán „Gritti“.

Május 19-kén „Szerelem és örökség“ — adattak.

Az eddig látottak után itélve, elmondhatjuk: hogy választékos könyv- és ruhatár, derék tagok, kitünő rendezés ajánló levele ezen társulatnak, mely a kassai közönség igényteljes müizlésének egészen megfelel, s az ország bármely provinciális városában is a színészet valódi föladatát teljesen megoldja.

Csak irigyleni tudjuk az élvezetet, mely Miskolcra vár, melynek kebelében fogja e minden tekintetben pártfogásra méltó szintársulat a jövő telet tölteni

C— D—

Gyula, május 31.*)

Igyekeztünk mulatni, de egy két nagy buzgalommal tervezett majális nem a legjobban ütött ki. Szeretném tudni, hogy ugyan mit avatja magát abba bele az idő, hogy ha az emberek mulatni akarnak? Egyegy szebb társaság összejövetele Gyulán, úgy is valóban már csak a krónikákban fordul elő, tehát igazán szivből lehet sajnálni azokat, kik végre is elhatározzák magukat valamire, s egy ily közönséges fatum anyira lovagiatlanul széjjel sepri őket.

A kasinóban némelyek szokásba vették, hogy este az érdekesebb lapokat haza viszik, hogy alkalmasint kényelmes theázás, s a csibuk bodor füstje mellett — az ágyban olvashassanak.

Kik este a lapokhoz nem juthatnak, reggelizni szoktak eljárni a kasinóba, s menyire bosszanthatja őket aztán, ha a kivánt lapokat ott nem találják. Nem akarjuk ezúttal névszerint megnevezni azon urakat, kik egy idő óta ezen mesterséget üzik; csupán anyit jegyzünk meg, hogy miután hasonló eljárásban lehetetlen észre nem venni az illetők részéről, valami megkülönböztetésre vagy privilegiumra való rátartást; azok, kik ezen mellőzés, s figyelembe nem vétetés által jogaikban szenvednek, határozottan kinyilatkoztathatják, hogy egy nyilvános társulatnál, melynek szabályai minden tag részére egyenlő jogokat biztositanak, ily, magát megkülönböztetni, s kitüntetni törekvés nem csak boszantó, hanem nevetséges is. Ne adjanak az illetők, ismétlés esetében, keserübb panaszokra alkalmat.

Gyulavári szomszédhelység, bizonyos tekintetben lépést tart velünk, békés-csanádmegyei fővárosiakkal. Gyulaváriban a minap egy uri ember, minthogy fölleges, sötét éj volt, s a sok eső miatt az út igen sikamlós (a lámpának pedig hire sincs) elcsuszott, hanyatt esett egy pocsolyába, s kimondhatatlanul eldisztelenitetve jelent meg családja körében. Gyulán, az nap este, hasonló eset történt egy más úri emberrel.

Lámpákat! lámpákat!

Kánya.

Mi ujság Tordán?
(Május 25-én 1859.)

IV.

A napokban egy tiszteletreméltó jó öreg úr szólitott meg a kasinóban:

— Nagyharang barátom, maga furcsa ember!

— Mondták már nekem ezt sokszor, de nem hittem el.

— Igen ám, de én még többet is mondok, maga roszul harangoz!

— Ezt is elmondták már a többi érdemes tordai levelezők, legközelebbről pedig a deézsi, de ujból nem hittem el, azzal vigasztaltam magamat, hogy Kicsi bácsi még nem szólt semmit sem; (erre a „Kicsi bácsi“ra meg kell jegyeznem, hogy igy hivom én azt a jó öreg urat) most azonban már kénytelen vagyok elhinni. Hát szabad-é tudnom mi a panasz?

— Sok van, meggyült nagyon! — pro primo: nagyon izgága vagy, (ez az „izgága“ müszó, az én Kicsi bácsim szerint anyit jelent körülbelül, hogy „veszekedő természetü) örökösen csak panaszokat hozasz elő, mintha bizony a nélkül is ne volna elég keserüsége az érdemes olvasó publikumnak ebben a krizises időben; neked nem tetszik semmi, az itt volt színészek roszul játszottak, nem akarod elismerni, hogy müvészi tehetségek voltak közöttük, még pedig volt olyan is, miként valóságos vétek hogy nem ajánlotta senki a kolozsvári — de mit beszélek! — egyenesen a pesti nemzeti szinháznak. Nincs pro secundo benned semmi pietas a müvészet iránt, mindenfelől teletorokkal hirdetik hogy ők „nagyok“ voltak, még a dézsi levelező is, s te elég vakmerő vagy ezt el nem hinni, meg nem adni magadat! Miféle makacsság ez?! Illik-é ez egy „nagyharanghoz? egy csengettyünek is szégyenére válnék!“

— De kérem szépen. . .

— Semmi „de“! nem fogadok el mentséget, mert bünös vagy mint Judás!.. Oh nagyharang, hát ezért szerettelek egykor én úgy tégedet.

Ezt a fölsóhajtást mind két részünkről átalános elérzékenyülés követte.

— Ha ez sokáig igy megy, száműzlek kegyemből! — reméllem a „Hölgyfutár“ szerkesztője is követni fogja példámat. Hát a nő egylettel mi bajad van?

— Nincs már nekem a föld kerekségén semmi. . .

— No ha nincs, hát ne is legyen többet, azt mondani — vága szavamba Kicsi bácsi — mert akkor. . .

A fenyegetés végét nem hallhattam, azt Kicsi bácsi az ajtón kivül mondta el már.

Ott hagyott a nélkül, hogy engedelmet kérhettem volna, a nélkül, hogy tudtára adhattam volna, miszerint én a béke fehér lobogóját minden oldalról kitüztem, — fényes reménység táplál azonban, hogy mire még egyszer szerencsém lesz a „Hölgyfutár“ szép olvasónőivel találkozhatni, akkorra már megüljük ketten is a béke conferentiát.

Mióta az ég megeresztette az ő áldást hozó csatornáit, azóta mindennap, délelőtt is délután is igy sóhajtunk föl a „Delejtü“-vel: boldog Kolozsváriak!!! Ők mindennap szinházba járhatnak (erre tudom, hogy azt fogja mondani a Kicsi bácsim: már bizony édes öcsém, becsültétek volna meg jobban Pozsonyit, most nem kéne senki fiával hogy sóhajtoznotok!) — jó drámát nézhetnek, jó operát hallhatnak, ott van a szép Fridrikné, Bodorfi, Ferency Izabella, Jánosiné alias Polakovicsné, Paulai, a magyar provincia e kitünő tagjai, — kiket nota bene nem a tordai, sem a dézsi túlbuzgó levelező avatott föl müvészeknek, hanem ott szerezték az elismerést, a hol microscopium alá szoktak venni majd minden mozdulatot, a hol egy kevéssé szigorúabb kritikusok vannak, mint a minők mi szegény kisvárosi levelezők vagyunk!

Boldog kolozsváriak! kik jelenleg a tilinkósoknak olyan bőviben vagynak, ott van Nagy Jakab, Sándor Máté, — mig hozzánk egy szál verklis sem akar jőni! Boldog kolozsváriak! ha épen senki sincs aztán náluk sem, elmehetnek legalább a sétatérükre, — mig mi ettől a legártatlanabb mulatságtól is megvagyunk fosztva, ha csak térdig érő sárban nem akarunk járkálni a város füzfaberkében.

Bizony igen tisztelt szerkesztő úr, szomorú állapotban vagyunk mink itt!

Bécsi hirek.

= Itteni lapok emlegetik, hogy a walesi herceg (angol trónörökös,) és Albrecht porosz kir. herceg leánya, Alexandrine hercegnő közt házassági egybekelés van tervben.

= Ő cs. kir. Apostoli Felsége az akademiai énekiskola igazgatóját Salvi urat, a tudományok és müvészetek nagy éremével feldisziteni méltóztatott.

Külföld.

= Bajor király ő fignek főpénztárnoka V. R., 45,000 fttal megszökvén, Manheimban elfogatott. Ő felsége abbeli akaratát nyilvánitá, miszerint V. R.-t úgy kell tekinteni, mint halottat, s családjának a V. halála esetére járandott nyugdij kifizetendő.

= Napoleonnak párisbóli elutazása óta Eugenia császárné gyakran tesz sétakocsizást a boulognei erdőcskében. Figyelmes delnők észrevenni akarták, hogy a császárné használja férje távollétét, s többnyire rózsaszinü kalappal jelenik meg, mely szin ellen Napoleon Lajosnak állitólag mindig engesztelhetetlen ellenszenve lett volna. A sétakocsizások úgy vannak rendezve, hogy a császárné mindig találkozzék azok alkalmával a kis herceggel, kinek kézcsókokat szór, mely müveletet a Faubourg St-Germain magas körei egyátalán nem akarják izlésük szerintinek találni.

= Nemcsak közkedvességü poetáknak lesz ezentúl tehetségükben fölemelkedni a „magasabb regiókba“, hanem a legprózaibb lényeknek is, még az ujdondászoknak is! Ugyanis egy königsbergi orvos komolyan bizonyitgatja, miszerint ő addig ásott-vésett a természet-titkok rejtelmes aknáiban, mig nem most képes akárkit fölruházni azon erővel, melynek segélyével fölrepülhet akár a holdvilágig, mint egy — luftballon. (Csak nem crinoline van a játékban?) Hanem előbb arra kér, fizessenek neki 40,000 tallért, olcsóbban nem árulhat el ily nagy titkot. Ki kell neki fizetni e potom összeget. Ideje már egyszer, hogy az emberek is emelkedhessenek, ne ne csak az agio, meg a házbér.

= Egy boroszlói birtokos, neje, s D. F. ismerőse társaságában egy közelvidéki mezei lakba rándulván, a férj itt levett a falról egy fegyvert, s azt nejére emelve, tréfából nyilvánitá, hogy őt lelövi, miután azonban az félrehajolt, D. F. felé fordità a fegyvert. Egy fiatalember rákiáltott, hogy vigyázzon, a fegyver töltve van, de késő volt. A cső eldurrant, s D. azonnal meghalt.

Nemzeti szinház.

* Május 30-án: „A három török, vagy: mind álarcban,“ opera, másodszor.

Az esti rút idő dacára meglehetős számu közönség, a mi azt mutatja, hogy e csinos kis mü a közönség egyik kedvenc daljátékává válhatik. Az ensembléeknél jó lenne ügyelni a harmoniára, hogy egyik fél a másikat túl ne énekelje.

* Május 31-kén: „Este és reggel,“ vigjáték Kövértől.

A vigjáték elég kedvvel adaték, s úgy látszott, hogy a közönséget mulattatta.

A darab kezdete előtt „Szentpéteri Zsigmond emlőke“ cimü magyar symphoniát játszott a zenekar, Kovács Endrétől, s a mü tetszett.

A fölvonások között Róka Jani, szinházunk egykori kedvelt táncosa lépett föl, magyar és oláh táncokban.

---

*) Bocsánat, hogy a levél elejét, a legérdekesebbet kitörültük, de igen bajos az érintett dolgokról akár jót, akár roszat mondani.

Szerk.

Hirdetések.

Helyváltoztatás miatti végeladás,

figyelmeztetjük a t. c. közönséget, hogy helyváltoztatási körülmények miatt

hölgyi pipere áruinkat,

mint: csipke-anyagokat, francia csipkéket, s felvarrott kendőket, előingeket, finom hölgyi zsebkendőket, krinolinokat, minden szinü Creppe-anyagokat

nevezetes olcsó árért

adjuk el, remélvén, hogy a t. c. közönség ezen előnyt felhasználandja.

Boltunk a váciutca elején Mocsonyiféle házban.

JEDLOVSZKY és STINNER.

2—3

SELYEM-SZÖVETEK

és

CREPON-KENDŐK

nagy választékban

még most a régi áron

kaphatók

JANKOVITS P. 3-3

kereskedésében, nagyhidutca 7. sz. alatt Pesten.

19*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F.F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minö a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minöségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Egy mivelt 18 éves hölgy,

a ki a magyar- és német nyelvekben, valamint mindenféle női munkákban, különösen pedig **női ruhák szabásában** tökéletesen jártas, valamely tehetős családhoz társalgónőnek ajánlkozik. Ajánlatokat e lapok kiadóhivatala fogad el **A. D.** betü jegy alatt. 3—3

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasok, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd,** gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold,** orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurmudvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadelfiában)

a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 21*

Divatnemüek végeladása.

Üzletünk megváltoztatása folytán, alólirtak raktárában, mindenféle divatnemüek **jelentékenyen leszállitott áron** kaphatók;

u. m. mindennemü divatkelmék, köpenyek, kendők, függönyök, lounschawlok és selyem-szövetek.

V. WILH. ISZER és fia,

Nagyhidutca, 5. szám alatt, kioszkkal szemközt.

3—4

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. **66.** **Szombat, junius 4-én 1859.**

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

Szellősusogások.

1.

Költőtárs.

Kijöttem a zöld mezőre
A tavaszt megénekelni,
Mint madár, a képzeletnek
Tündérszárnyán égbe kelni;

De hiában!.. a tavaszról
A dalt már szebben megirta,
S fenn a légben most dalolja
Költőtársam a, — pacsirta.

2.

Rózsagyermek.

A rózsának gyermeke lett,
A kis bimbó, — s mihelyt meglett
Már mosolygott piros arccal;
Keresztapja lőn a hajnal,
Az öntött piros fejére
Keresztvizet, fris harmatot, —
S dajkája, a lágy fuvalom,
Ringatja e kis magzatot,
S lelke már is hogy fejlődik,
Szelid kéjjel nyilva mint hat!
Mert a mosolygva nyiló
Virágnak lelke: az illat.

3.

Lányos ház.

Ha tavaszkor lányos házhoz mégy:
Tarts a kertnek egyenesen,
Mert a leány nem a szobában,
A virágos kertben leszen.

Tavaszkor, a lány, vendégét
Kertajtóban fogadja;
S testvérit, a virágokat,
Egyenkint — bemutatja.

4.

A tavasz testvére.

Szép tavaszkorában
Meghalt, mennybe tére
Egy ifjú menyasszony,
A tavasz testvére.

Sötét koporsóban
Fekszik kiteritve,
Rozmarin füzérrel
Van fölékesitve.

A fris emlényt mellé
Vőlegénye tette,
S ragyogó könycsepp van
Gyöngyvirágul közte!

5.

Lány és tavasz.

Szivemben, s a tavasz szivében
Ezernyi bimbók rejlenek:
Enyimben dalokká, s az övében
Nyilt virágokká fejlenek.

S a lány, ki játszik a virággal
S lelkesül a költő dalán:
Több virágot terem a tavasznál
Saját éltének tavaszán.

Csak egy virág, a szerelem,
Többet ér mint az egész tavasz:
Mert a mennynek, mert az örök
Üdvösségnek virága az!

Lisznyai Kálmán.

Á SZÁMŰZÖTT.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

(Folytatás.)

III.

Augustus 29-én 1521-ben vevé be Solimán Belgrád várát, s az őrkatonákat a rácok kivételével mind kardra hányatta. *)

Magyarország kulcsa van kezedben, hatalmas úr, siess fölhasználni győzelmedet, ezt suttogá az ész.

Magyarhon legszebb hölgye jutott birtokodba, siess élvezni szerelmét, mig le nem hullanak arcájának rózsái, mig el nem vész szemének égtiszta fénye, mert a nő olyan, mint a virág, némelyik korán, mielőtt a szerelmes nap sugara kipihente volna magát kelyhében, lankadtan hajtja le fejét, a korány szellője gyönge fuvallatára is elveszti illatát, elhullatja fényes szirmait... használd a jelent, siess, élvezd a szerelem üdvét, ezt súgá a sziv.

Itt dicsőség, ott szerelem.

És visszaemlékezett a nagy úr mindazokra, miket elhagyott a bizonytalan kimenetelü háborúért, ott hagyta szép városát, a gyönyörü kupolás mecsetekkel ékesitett helyet, ragyogó palotáját a Seraljt, melynek pazar fénynyel bútorzott szobáiban a világ minden részeiből összeszedett szépségek várják s fogadják örömmel.

— Vissza vissza, van már dicsőség elég! hadd legyen részünk a szerelemben is, vissza, hol a pompás kert árnyas lugosival, hives szökőkútaival, illatos rózsaberkeivel szerelmet és élvet suttog! El innen a harc véres mezejéről! Föltalálom a dicsőséget máskor is, a szerelem pedig, mint a gyönge szellő, gyorsan tova lebben, ha nem használtuk az alkalom percében, hiában sóvárgunk utána, ha elröppen fölöttünk.

Solimán erős őrizetet hagyva Belgrádon, visszatért fővárosába. Szerelmi vágya mentette meg Magyarországot a vég elbukástól.

A Magyar országgyülés pedig Héderváry Fe-

*) Budai Ézsaiás Magyarország históriája I-ső köt. 319, 320 lapjain.

rencet és Török Bálintot, mert elhagyák a reájok bizott vár falait, szám̃ûzte a honból; cimereiket elégeté, jószágait idegeneknek ajándékozá el.*)

— Mindent, de mindent elvesztettem, panaszlá Hédervári, midőn a gyász határzat hirét hallá.

— Mit teszesz most? — kérdé tőle Török Bálint.

— Kérdézheted? kiszabaditom nőmet!

— Hogyan, és honnan?

— Hiteles kútforrásból tudom, Solimán magával hurcolá őt. Megmentem vagy meghalok, hisz nála nélkül különben is teher életem.

— De mikép remélsz az anyira őrzött szeraljhoz hozzáférhetni?

— Mit tudom én azt előre; a szerencsére bizom magamat, mely a bátrakat ritkán szokta elhagyni... ezenkivül némi számadást is szeretnék Stambulban bevégezni.

— Nem értelek.

— Móré Mihály urammal, ki hazámtól, nőmtől és mindenemtől, mivel ez életben birtam megfosztott.

— Ugyan kérlek, közölj velem is valamit.

— Nem örömest teszem, mert mindanyiszor föl kell szaggatnom a hegedő sebeket, de hallj, hogy megértvén gazságát, megtagadd hogy valaha magyar lett volna, hisz apám gyakran emlité, hogy idegen maradék. Ama gyászos éjt tudod... nőm kifutva a szobából, fölkeresé cselédeit, föllármázá a katonaságot, s menyire szemérme engedé elmondá Móré rosz szándokát és büntetését, s rendeletet ad, hogy a hullát távolitsák el szobájából. Azok eljutnak a kijelölt helyre, de ámúlás lebeg mindegyik ajkán, midőn a megnevezett szobát üresen, s az ablakot nyitva találják, melyen át kellett a gaznak elmenekülni. Hanem a hátra hagyott vérféltok elég tanúbizonyságot tőnek nőm szavai igazsága mellett. Utána, utána! hangzott mindenfelől... Hasztalan, ő már ekkor rég kivül volt a vár, és a megérdemlett büntetés határán, a török táborba ment, s mint hallom rögtön áttért az Izlamra,**) s ő adta Solimánnak a tanácsot, hogy a Száva felőli oldalt, mely a leggyöngébb, lövesse... igy vétetett be a város, még hat hétig tartotta fenn magát a vár, midőn ennek is meg kelle magát adnia. De a pogány megszegte a föladás föltételeit, melyek szerint mindenki szabadon elmehet vala vagyonával, mert mint tudom, szintén a kegyencé lett renegát, Móré tanácsából, Solimán részint levágatta, részint elfogatta a menekülni akarókat; az elfogottak közt van nőm is, őt kiszabaditom, Móréval pedig végezek, kit addig is verjen meg az igazságos isten!

— Tehát ég áldása veled, szerencsétlen barátom! én itt maradok!

— E föld neked többé nem hazád, nem nyujt lakhelyet, nem táplálékot, nem oltalmat, mit keressz itt immár?

— Egy ölnyi rövid helyet, melyen megnyúgodhassam, én nem tudok megválni hazámtól... Hegy, völgy, patak, folyó mind ismerősöm, barátom itt, lelkemmel forrott össze szeretetök! beszegödöm valahová ismeretlenül kopjásnak, vagy csatlósnak. Uj nevet szerzek magamnak, és ujra éljek... vagy haljak bár, édesebb lesz a nyúgalom a hazai föld porában.

— Isten tehát veled! áldás kisérje lépteidet!

— Viszont a tieidet,... élj boldogúl!

— Látjuk-é valaha, s mikor ismét egymást?

— Ha itt nem, a túlvilágban bizonyosan.

A két férfiú sokáig szoritva egymás kezét vált meg!

A mint Hédervári megállott az ország határinál, visszanézett még egyszer ennek mindjárt elhagyandó tájai felé, soká soká maradt oda tapadva tekintete, mintha örökre szivébe akarná nyomni képét! aztán leborúlva a határ hantokra záporként omlottak könyei.

Miért, miért még is oly kedves a haza, s oly nehéz attól megválni, mintha szivünk felétől fosztatnánk meg.

IV.

Ki látta valaha a menny szépségét, ki beszélheti el annak titkait?

Ki látta, hogy illőleg festhetné le a pazar fényt, a világ minden részeiből összehordott műkincseket, mikkel kelet hatalmas uralkodója kegyenc nőinek szobáit földisziti!

*) Budai polg. Lex. II-ik köt 192 és III-ik köt 436-ik lapjain. Ák.

**) Budai polg. Lex. II-ik kötet 713-ik lap. Ák.

Mindenik egy egy ezer egy éjszakai regékben emlitett tündérpalotához hasonlit, minőt halandók alkotni nem birnak.

Jó nem hallani a dallamokat, miket eme paloták tündérei kellemesen zengő mandolinjaikon pöngetnek, mert megőrülhet az ember bele; jó nem látni őket, mert ez egy a halállal.

Néha megtörténik, egy két idegen gyaur, ki ott őgyeleg a városban, s nem ismeri a szokásokat, meghatva a bűvös ének hangjaitól, s ösztönöztetve a kiváncsiságtól, fölkapaszkodik a falakra... de a mit az lát, soha nem beszéli el többé senkinek az életben... megölik.

A Szeralj kertje a hely, hová e hölgyek ki szoktak járni sétálni, múlatni a kizlár aga fölügyelete alatt.

Ah e kert a legmesésebb szépségü csodavirágokkal van ékesitve. Árnyas lugasok, kanyargós útak tarka keleti virágokkal szegve, odább illatos cyprusok hüsében fehér márvány padok, tovább mesterségesen készült szökőkútak jó illatú vizekkel, majd márvány medencébe zárt halastó, gyönyörü arany halaival, melyek oly bátrak, hogy az odaliszkok kezeiből kapkodják ki a nyujtott csemege falatokat, mindezekhez pompás fürdő porcellán kádaival... Mit művészet, izlés és gazdagság előteremthet, mind fölvala halmozva e drága kertben.

Az odaliszkok karöltve, csevegve, dévajkodva haladnak. A legszebb hölgyek vannak itt, kik közül a zultán legmagasb kegye jeléül néha néha kedvenc basáinak szokott nőket osztogatni.

Ah, mért nem tudom lefesteni őket!

A szép idegen hölgy volt a szeralj csillagai közt a legfényesb, de bánatos hajnal csillag. Többi társnői pedig oda mennek hozzá, megszólitják bizalmas édes szavakkal, mindenik tudja magáról, mily jól esett az első pillanatban barátnőre, vigasztalóra találhatni az ismeretlen falak közt, kinek keblén elsirhatá könyeit, elpanaszolhatá fájdalmát, most már mindenikre nézve oly megszokottá vált e fényes rabság, mint madár kalitkájához vannak ők zárva e kényelmes börtönhöz, ritkán szabadúl meg belőlök valamelyik másképp, mint a halál által. Néha megtörténik csöndes éjjeken a bosporus felől elfojtott sikoltás üti meg a mesélő odaliszkok füleit, azok megborzadva állanak egy másodpercig... Semmi nesz többé, a mi volt, az már nincs, vagy nem az, a mi ez előtt volt. A hölgyek tovább is folytatják a mesét, de akaratlanúl valami hideg borzadást érzenek végig futni karcsú derekaikon... néha a legdévajabb csevegés közben hirtelen elhallgatnak, a mosoly elfagy ajkaikon, és ezt mind egyetlen sikoltás teszi, mit megehet mások föl sem vesznek, de ők igen jól tudják mit jelent ez; másnap társnőik közül valamelyik nem találtatik, s csak titkon suttogják egymásközt, már ez is . . . ők tudják, hogy mit értenek alatta. Ez mindnyájunknak sorsa, mondják titkon egymásközt, félelmesen rázkódva összze a fagyos gondolattól, és ha eljő az est, betakarva fényes csillogó palástjával a fekete földet; a szeralj hatalmas ura kedvenc hölgyét öleli karjai közé, a hölgy úgy reszket azok közt a forró karok közt . . . . . a hévtől kipirult ajkak hiában tapadnak a gyönyörü arcra, nem birják fölmelegiteni ama jéghidegségét; ha tudná a hatalmas úr, hogy midőn ő a mennyet véli keblébez szorithatni, a szerencsétlen áldozat a perceket számolja, mik részére még ma vagy holnapig fönmaradtak.

— Ne szomorkodjál, vigasztalák társnői a szép búsongót, kiszabadúlhatsz.

Mást biztatnak azzal, mit magok sem hisznek.

A kislár aga odalépett a szép gyermekhez.

Valóban Forrontis Camilla, (mert ő volt a bús idegen hölgy,) gyönyörü gyermekhez hasonlitott; finom aranynyal áttört kaftányja szépen simult légies termetéhez, arcának pirját elvette ugyan a bánat, de az a titkos epedés még sokkal ingerlőbbé teszi őt élvsovár szemek előtt; elrejtett keblecskéjében a szerelmes lélek túlvilági boldogságot sejt, mit csak a kalandorok legszerencsésbike élvezhet, ha megnyilik előtte a földi menny, a szerelem mennyországa.

— Esztelen vagy Camilla, szólt az aga, ne ingereld tovább is a dicső padisah haragját.

— Ölessetek meg, én soha nem fogom őt szeretni.

— Gyermek, nem ismered még a halált, hogy mint játékszert, oly könnyen akarod eldobni az életet — hagyj föl, tanácslom dacoddal, mert ha egyszer a dicső zultánnak eszébe jutna, hogy ő nem csak szerelmesed, hanem urad is egyszersmind, hidd: ez emlékezet igen veszélyessé válnék reád nézve.

(Folytatása következik.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Most — reménylem — átlátja, hogy hiába hangoztatja a v á l á s szót, úgy hiszem, hogy nem tudja, mi a törvény? Az t. i., hogy a válás csak akkor lehetséges, ha mindkét fél beleegyezik, vagy nehéz sértések, s a kedély megférhetlensége esetében. Én soha sem fogok beegyezni, s kegyed iránt mindig azon tisztelettel viseltettem, melyet rangja igényel. Az utósó pont erőszakoskodásokban nyilvánul, bizonyitson be nekem valaki ilyesmit.

Hogy pedig reményeit tökéletesen megsemmitsem, biztosithatom kegyedet, hogy a császár, mint nagy politikus, igen szigorú leend ilyféle visszaélések ellen, melyekben saját példájára hivatkoznak. A minap is két válást megtagadott, melyek közől egyikben mind a két fél megegyezett, a másikat pedig mind a férj, mind a nő igaz okai helyeselték. Minthogy pedig ezen kétkedhetik, az államtanácsból ha haza térek, magammal hozom a császár sajátkezü iratait. Ezerszer bocsánatot kérek, asszonyom, hanem a Tuileriákba kell távoznom.

— Elkisérem önt oda — szólt rögtön a hercegnő, megtörülvén könyeit — a császár lábaihoz borulok, és elmondok mindent!

— Nem kegyed, gyermekem, hanem én beszélek azonnal a császárral! — szólt Montlaur, a braccianói hercegnő hálótermeből kilépvén.

— Néném! — kiálta örömittasan Janka, a hercegnő karjaiba borulva.

— Hallgatózott asszonyom? — kérdé a herceg.

— Anyának és istennek mindent lehet hallani! — felelt méltóságosan Montlaur.

— Menjen be gyermekem! — folytatá Jankához fordulva, s őt a szoba ajtajáig gyöngéden elkisérve, — várjon ott rám.

Az anyira felindult Janka öntudatlanul egy karszékbe hanyatlott; nagynénje betevé az ajtót, és a boudoirba érve csöngetett, a lesujtó megvetés mosolyával mondván:

— Morisson úr! ön igen gyáva és kegyetlen!

. . . Ekkor lépett be egy komornyik.

— Kocsimat.

— Hová asszonyom? — kérdé a braccianói herceg.

— A Tuileriákba . . . a császárnak mindent elbeszélek.

XII.

Megfontolás.

Azon félelem, melylyel a braccianói hercegnő honn nagynénjére várakozott — leirhatlan.

A boldogtalan hölgy fölismeré már azon akadályokat, melyeket le kell győznie, hogy férjét válásra birhassa. Az idő volt leginkább aggasztó, mert Herman meghalhatott.

A braccianói herceg pedig oly kegyetlen nyiltsággal mondá ki véleményét, hagy minden reménye csak a császár mindenható akaratában pontosulhatott...

Egy óra eltelt már . . . ily hosszú időközt majd jó, majd baljósnak gondolt a boldogtalan. . .

Minden zörejre az ablakhoz futott, minden kocsi zörgésre szive lázasan dobogott.

Egyszerre egy sebesen vágtató ló rohant be az udvarra. . .

Janka egy császári livrée-ben burkolt szolgát látott az ajtóőrrel értekezni.

Lázas hevében komornyiknőinek csöngetett. . .

— Nézze meg, mit akar-e császári bérruhás?

Néhány perc múlva visszatért a komornyiknő:

— Hercegnő! ez ember bizonyosan a herceg úrnak hozott parancsot, hogy azonnal jelenjen meg az udvarba — mert ez fogat! . . . Néhány pillanat múlva a herceg hintaja robogott ki a hôtelből.

Ez új episod nőveszté Janka félelmét, és csillámló reményt nyujtott neki.

A császár a herceget kivánta látni; kétségkivül kérik véleményét kimondani . . . de mit eredményezhet ez értekezés?

Midőn igy boldogtalanságán töprenkedett, azt is megfontolá, hogy viseleteért nem tehet a braccianói hercegnek komoly szemrehányást! Ő becs- és hirvágyó, neje javaira és születésére számolt, hogy terveit támogathassa; hanem csak akkor mondá ki nyiltan terveit, midőn a válási vita a legvégsőre kényszerité, és ha a császár előtt is nyilvánitja e terveket, ezek még sem elegendők egy „válás" eszközlésére. Csak most, — s mint szokás szerint történik, már későn, — kérdé magától Janka, hogy mért nem gondolt már előbb azon esetre, ha a herceg be nem egyeznék? Ő maga ez összekötést oly kevésre becsülé, háladatossággal pedig épen nem vélte magát a herceg iránt lekötelezettnek, mert a visszaadott javak c s a l á d j á h o z tartozának, hogy a herceget saját elvei szerint itélé meg.

Ámbár jelleme igen szilárd, még is alig meré e kérdést föltenni:

— H a a c s á s z á r i s m e g t a g a d n á a z e n g e d é l y t?!

Ezután pokoli rettegés szállta meg szivét... Bárhová tekintgélt, mindenütt csak örvényt látott... Herman meghal... s ő egész éltén át egy férfihez van lebilincselve, a kit utál!

Később keserü ellentétben bájos ábrándok foglalkodtatták lelkét, ő Herman neje, ki édes homályban boldogan... és elfeledve él... majd kétségbeesett zokogás között átkozá a herceget, ki egy szavával életre hozhatná e bájdús ködképeket...

Azon lények szokásaként, kiken csak egy eszme uralkodik, meg nem foghatá férje ellenkezését, minthogy minden vagyonát ajánlá neki...

A lélek heves ingerültsége után tompa levertség következik...

Igy rogy össze a fogoly, ki sok ideig hiába iparkodott vak dühében börtöne rácsozatát összetörni, megsemmisülten a földre...

Szive, nemes őszintesége oly nagy volt, hogy nem is ötlött elméjébe — sok nő szokásakint — a kötelmek és szerelme között bizonyos kiegyenlitést keresni...

Állapotában a legrettentőbb volt ama félelem, hogy Herman meghalhat. Herman meghalhat! Midőn a tünde remények csaló karjaikon őt ringaták, e gondolat fölül múlt minden eszmét, mint a lélekharang a többi zörejt!..

Őrjöngve az órára tekintgélt... Szeme égető, ajka szintelen, arca halotthalvány vala...

Egyszerre egy gondolat ötlött elméjébe; homlokát takaró hosszú fürteit félre simitá, tekintete mélázva a földre esett... és merengve gondolkodott...

Majd fölegyenesedett, és karjait mellén összekulcsolá, arca rettentő elhatározottságot fejezett ki, melyből tüzet kölcsönzött a különben mosolygó szempár... Hah! mily gyáva valék! — kiálta keserüséggel...

E pillanatban egy hintó robogott az udvarra...

Janka az ablakból megismeré nagynénje cselédeit.

— Ha a császár megtagadja! Kész vagyok!... szólt tompa hangon és öltözetét rendbe szedvén, indulatain igyekezett erőt venni, Montlaur hercegnőt várva termében....

. . . . . .

. . . . . .

XIII.

A levél.

— Kedves néném — a császár?

— Bátorság, kitartás . . . gyermekem! leányom! — felelt a hercegnő Jankát hőn megölelve.

— Tehát mindennek vége! nincsen több reménysugár! — kiáltá ez zokogva, arcát kezeibe elrejtve.

— Janka! ne essék kétségbe!... Nem akarom kegyedet dorgálni, hanem ha e lépés előtt velem tanácskozott volna, sok bútól megkimélhetné magát. Jól tudja, hogy a válást oly dolognak tekintem, mely ellenkezik az egélylyel; különben férje is megmondá, hogy milyen, és — fájdalom! — való okokból ellenzi a császár a válási pöröket. Mind kegyedre, mind rám nézve méltatlan lenne a braccianói hereeg terveivel, melyek a császár megbukására vannak épitve — bármily utálatosak legyenek — visszaélni!

Tehát forró meggyőződéssel csak azon okokra szoritkozhattam, a melyek e házasságot oly kinossá teszik; — a kor, indulatok és szokások kegyed és férje közötti különbsége; különösen pedig azon ne-

mes önfeláldozást hoztam föl, melylyel e házasságba egyezett, midőn még gyermek vala, és nem foghatta föl a magára vállalt kötelmek fontosságát. Esedeztem, hogy nyerje meg a hercegtől azon engedélyt, hogy jószágaink egyikén csöndes elvonultságban élhessünk...

E szavakra Napoleon szigorún felelt: Asszonyom! én utálom a rosz házasságokat, nem adok semmit a lelkületek megegyezhetlenségére, ezek untatott és kalandos hölgyek ábrándjai. Ha a hercegnőnek igazi oka van, beszéljen, s én igazságot adatok, ha pedig nincs, nem vonhatom meg a braccianói hercegtől ama jogot, melyet ész és törvény nyujt neki.

Óh gyermekem, hiába beszéltem én férje mogorva, hirvágyó természetéről, mert erre mord tekintettel igy válaszolt:

— Tábornokné asszonyom! kegyedet legbecsültebb úrhölgynek ismerem, ősz fürtei nemes, s őszinte kedélyének hü tolmácsai... tehát mondja meg nyiltan, mit hinne felőlem, ha hatalmammal visszaélve a braccianói hercegnő szeszélyeit kielégitném, s őt férjétől megszabaditanám?!

Köztünk legyen mondva, mit felelhetek e szavakra Janka, — igaza volt, s el kellett némulnom a jog és igazság előtt...

— Különben — folytatá a császár — nem szokásom a vádlottakat kihallgatás előtt elitélni... és azonnal parancsot adott, hogy jelenjék meg a palotában a herceg.

— Jelenlétében fogom őt megkérdeni, tudtára adandom a hercegnő kivánalmait. Különben mit kegyed iránti tekintetből tehetek, központosul abban, hogy nem ellenkezem, ha ő beegyezik; ámbár e válásban a legroszabb, a legveszélyesb példáknak látom egyikét.

Gondolhatja kegyed, hogy nem ellenkezhettem a császárral... Férje is eljött... Napoleon elbeszélé neki egész értekezésünket. Ámbár láthatá ebből nagylelküségemet, hogy elhallgattam néhány körülményt, melyek a császárt ellene fölingerelhették volna, még is oly méltatlan vala, hogy a legnagyobb bizalmat és megadást tetetve nyilvánitá, hogy nem haragszik e lépésért kegyedre, hogy viseleteért épen nem panaszkodhatik, hanem hogy e lépésre egy rokona birá kegyedet, kinek igen nagy befolyása van, egy szóval Surville úr!

Egész eddig holt közönnyel hallgatá Janka nagynénje szavait, minthogy bizton hivé, hogy minden reménye oda, és azon határzatot fontolgatá, mely lelkében önkénytelenül keletkezett, s csak rokonának neve ébreszté föl őt e siri mámorból:... Raoul!... ő Raoult bevádlá!...

— Óh igen! — felelt nagynénje, ki habár nem is hivé Raoult e válás okának, még is azt gondolá, hogy Janka az ezredesbe szerelmes — el sem mondhatom, mily heves lőn ekkor a császár haragja.

— Sruville — kiáltá. — Surville! kivel úgy bántam, mintha fiam lenne, kit kedvezményekkel elhalmoztam, és becsületes embernek gondoltam... ő játszá ez alávaló szerepet... ő élt vissza a rokoni joggal, ő hozott nyugtalanságot, zürzavart oly családba, melyet akaratom tett azzá;... ez méltatlanság!... Ily mértékben vétkezik ép oly pillanatban ellenem, midőn kegyem legmagasb kedvezményeit élvezi.

— Ez... ez... felelt zavartan Janka — Raoul ártatlan e dologban, ő nem tud róla semmit.

— Minden bizonynyal, hanem törekedtem is ám ezt a császárnak megmutatni. — Sire! — szólék. — Épen azelőtt mondá, hogy bizik szavam igazságában, tehát erre esküszöm önnek, hogy Surville mitsem tud e dologról.

— Nem kétkedem! — felelt Napoleon hidegen — hogy kegyed meggyőződésből beszél, hanem talán ezúttal megcsalták e meggyőződései.

— Különben mondja meg — asszonyom — a braccianói hercegnőnek, hogy távol vagyok balga, sőt házasságtörő reményeit kielégiteni, férjét pedig, kit szeretek és becsülök, elárasztom mindazon pártfogással, melyet különben a törvény is biztosit számára, a mi pedig Surviliet illeti... majd...

S meg sem várva feleletemet, kezével búcsút intett, s cabinetjába távozott. — Egész életemben először bánom most, hogy nem cselekvém gonoszúl, mert ha Napoleon nem távozik oly rögtön, kész vagyok a braccianói herceg alávaló álarcát lerántani!

— Szegény Raoul! — elmélkedett Janka szomorún — igaz tehát, hogy mindazokat veszélybe döntöm, kik részvéttel vannak sorsom iránt.

— Véleménye nem csalta meg,... e szerelemnek boldogtalannak kellett lenni... igen boldogtalannak.

— Mit mond ön, gyermekem? — kérdé Montlaur.

— Semmit... semmit... felelt zavarral Janka, ábrándjaiból fölébredve — a herceg mondott már nekem valamit Raoul elleni gyanújáról, hanem biztositám, hogy alaptalan, ő ezt nem hivé, s az ezredest a császárnál bevádlá, pedig az ég tudja legjobban, vajon Raoul iránti gondolatim vezettek-é e tervben?!

Montlaur fájdalmas csodálkozással tekintett rokonára; mert szavaiban ép oly igaztalanságot, mint bizalom, hiányt vélt találni, mely jó szivét igen sebzé. Nehány percnyi hallgatás után reszketeg hangon folytatá: Gyermekem, vannak titkok, melyeket csak egy anyának szabadna tudni. Nem akarom kegyedet kérdeni, habár válási terve, azon gondolatot kelti föl bennem, hogy bizonyosan más valakivel szeretne uj frigyre lépni, kit már régóta hőn, s hün szeret!

— És e gondolat igaz — felelt Janka nyugodt, de gyönge hangon — h a n e m l e k e l l m o n d a n o m e reményről, és l e m o n d o k!

— Kegyed, boldogtalan gyermek! — borzasztón szenved! — felelt Montlaur, nem vizsgálva ama talányt, mely Janka szavaiban honolt, s azután könyes szemekkel vevé kezét kezeibe.

— Én — nem — épen nem... jó néném... már nem szenvedek. ... Csak a kétség sebez — csak a halálharc fájdalmas.

— Mily hangon mondja ezt? — Janka, kegyed megijeszt!

— Csalódik... nyugodt vagyok... most látom tisztán jövőmet, mely ölébe fogad... Gúnyos, hideg mosoly játszadozott corall ajkain, midőn folytatá: Élni — a braccianói herceggel, élni — közelében, legbizalmasb közelében lenni, legtitkosb gondolataimat vele kicserélni!

— De Janka, az égre! kegyed megijeszt! — mondá remegve Montlaur, rokona kezét megfogván, ki azt gépileg átengedé, és zavartan folytatá:

— Becsszomjának eszközeül szolgálni — árulását — közös árulásunk gyümölcsét vele megosztani — hahaha! e jövő méltó hozzám — erről — erről ábrándozám mindig!

Montlaur nyugtalansága a legfőbb fokot éré el, s midőn Janka különös hahotáját hallaná, a legédesb nyájaságokat iparkodott vele éreztetni, hogy őt eszméletre hozhassa; többször hőn átölelé.

Pár pillanat mulva úgy tetszett, hogy magához tér; mereven nézett nagynénjére, s midőn bizonyosan a közvetlen múlt ötlött elmélébe — föl-fölkiáltk: Néném — jó néném — igaz tehát, nincs több reményem?! — és keserű sóhaj lebbent el ajkain.

— Oh igen, gyermekem, még van remény. Isten nem hagy el soha. Viselete mocsoktalan, s ez beszámittatik. Az idő — a feledés be fogja majd gyógyitani ez anyira égető sebeket. Azon öntudat, hogy nemes határozottsággal teljesiti kötelmeit, lesz édes vigasza. Az életben keresend hason példákat, s a rokon szenvedés segitendi majd elviselni az oly nyomasztó bút.

— Kétségkivül igaza van — felelt látszólagos határzottsággal Janka — legyenek elfeledve, eltemetve a fájdalmak. Szokott éltemhez térek majd vissza, — hisz a császár is mondja, hogy ezek csak kalandos nők ábrándjai, s mit tehetünk a lehetetlenség ellen? Megadni önmagát — nemde úgy van? Ne féljenek tehát — én is megadom magam.

(Folytatása következik.)

Dunán.

Gyors gőzösön repülök,
Gőzös repül felém,
Egy karcsu termetű lány
Áll a fedélzetén.

Reám tekint, s szeméből
Kiolvastam hogy ő,
Kit oly soká kerestem,
A lelkemvárta nő.

A gőzösök repülnek
A zúgó viz felett,
Bús sejtelnem sugallja:
Örökre elveszett!

Dunay Ferenc.

TÁRCA.

DICKENS ÉS THACKERAY.

(Lipcsei szemüvegen nézve.)

(Folytatás.)

Ezek a boldog angol költők! Német kollegáik kiabálnak szöveg után, mint fiatal hollók az étel után, nekik csak be kell markolniok a teljes emberéletbe, s ott van a kimerithetlen anyag tiz husz regényre, ha bele nem fáradnak annak elmesélésébe, vagy a közönség a végighallgatásba.

Ezen telides-teli angol életből Dickens csak úgy mereget, mint Thackeray; a világ, melyet az egyik rajzol, épen az a túlgazdag, tarkabarka, szétzilált, nem szép világ, mit a másik vázol.

Ha már most anyagjuk ugyanegy, s mégis a mű, melyet abból készitenek, anyira különböző benyomást okoz — mi lehet annak oka?

Kétségkivül nézpontjaik egyenetlensége, s azon kezelés-különbség, melylyel az anyagot földolgozzák.

Sokan csodálják Thackeray rajzainak szabályos, correct voltát, mig más oldalon Dickens ellen fölhozták, hogy eredeti (kirivót akarunk érteni) alakok eléállitása végett minden természetességet tönkre tesz (és e mellett megjegyezték, hogy az elsőnek mégis kevesebb a hatása, mint az utóbbinak,) de nem gondoltak arra, hogy Thackeray, épen daguereotypszerü valóhűsége által a prózában feneklik meg, mig Dickens, mert bátorsága van a rútat a végletig vinni, igazán költőien hat. Hogy Dickens alakjai karrikaturák? Jó, de a rútat csak úgy nézzük el, ha komikus is egyszersmind; a komikum pedig karrikatura nélkül: kés él nélkül, örökös mindennapiság; s akár mily szorgalommal és csodálatkeltő technikával legyen is rajzolva, ép úgy fog bennünket untatni képben, mint valóságban.

Mert, megszabaditni bennünket az örök mindennapinak, a közönségesnek nyomorától: ez minden művészetnek föladata; minden művésznek, (ki legalább igényt tart e sokszor bitorolt cimre,) a költészet ezen egyetlen célja után kell törnie, akár a hősök tettét énekelje Troja előtt, akár a Pickwick-club kalandjait. Két út vezet e célhoz; az egyik, melyen a szép-művész megy, a másik, melyet a humorisztikus választ, mindkettő azonban ugyanazon eszközök által éri el a célt.

De mielőtt a humorisztikus utját közelebbről tárgyalnók, meg kell állapodnunk egy pillanatra, hogy kimutassuk azon pontot, hol az ugyanazon eszközök által, ugyanazon célhoz vezető két út kétfelé ágazik.

Miképen szabadit meg bennünket a szépművészet (jobb kifejezés hiányában használjuk itt e különben anyira tágasértelmü elnevezést) a közönségestől? Az által, hogy az eszméknek, ideáknak, egyesekben föltünő sugarait egy gyúpontba gyüjti össze. E gyúpont az ideal, az az: a szépmű. Ehhez menekülünk mint virágos oázra a közönségesnek kopár sivatagjáról, ez nekünk a mentő sziget az örök-mindennapi feneketlen tengerében. Elragadtatunk Milo Venusának mondhatlan bájai által, s elfeledjük, hogy Éva leányai nem mind szépek; szédelgő csodálkozással nézünk föl a Belvedere Apollójára, s előttünk áll az ifjú — nem, maga az ifjúság egész erejében, dicsőségében! — E szerint az ideal megtagadja a valót, azaz minden egyes egyént, kivétel nélkül. S ezért a szépművészet átalán véve arisztokratikus, s teremtményei, mint Olymp istenei, megközelithetlen magasban vannak a tömeg fölött. Apollo az az ifjú — mint Venus a nő — par excellence; ki előtt a legszebbek közt legszebb megszünik szép lenni.

Ezen kizáró jelleme az eszményi szépnek, egyszersmind Achilles sarka is annak. Miután más nem is méltó erre, ez az egyedüli lehető foglalványa az ideának; törjük el a foglalványt, az idea menthetlenül elveszni l á t s z i k. És ez eset előjő a tragoediában. A tragoediában találja az eszményi szép legmagasztosabb kifejezését, és — befejezését; mert a hős (az idea hordozója) ő benne bukik meg, s vele együtt (legalább úgy látszik) maga az idea is; azaz: az idealis művészet nem birja megmenteni az ideát, az eszmét, mert annak személyesitőjéül csak az ideált ismeri, ez pedig föladata súlya alatt elbukik.

Itt most, ezen véghatárra érve, a szellem, mely eddig hiszékenyen az ideálra bizta sorsát, megáll. Hova menekszik most a hős elbukása által árvává lett idea? Hozzá — az örök — mindennapihoz. Úgy jár, mint a nyulak, melyekről igy énekel a dal:

... S a mint észrejövének
Hogy hát isten még élnek! —
Gyorsan elszaladtak.

És épen ezen föleszmélés, hogy hát az eszme mégis halhatatlan, és pedig azért, mert minden egyes egyénjében egyenlőképen él (kik is épen ezért egyénjei); ezen föleszmélés, hogy az eszme tulajdonképi hordozói mi vagyunk, úgy, hogy minden egyesnek van része az isteni szikrából, s végre, hogy az eszme ép oly kevéssé létezhetik egyénjei nélkül, mint ezek nélküle, e föleszmélés a — humor.

Most másodszor van legyőzve az örök mindennapi, a közönséges, de sokkal elhatározottabban, mint először; s épen ez által, hogy e második küzdelem szükséges volt, van bebizonyitva, mily kevéssé volt teljes az első győzelem, az eszményi-szépé.

Az eszményi-szép művészete mindnyájunkat rút helotáknak rajzol, hogy művei szépek lehessenek; a humorisztikus művészet elüzi a harminc zsarnokot, hogy mindenkinek része legyen az uralomban. Ezért ez általán demokratikus, mint a másik általán arisztokratikus volt.

Ez azon két út, melyen az idealis és humorisztikus művész a célhoz ér: — megszabaditani bennünket az örök-mindennapi terhétől és nyomorától.

Fölebb állitottuk, miszerint az eszköz, melyet egyik és a másik fölhasznál, hogy két mindenesetre egészen különböző két úton ugyanazon eredményhez jussanak, alapjában egészen ugyanaz. Ez eszköz egyátalán nem más, mint az — eszményitès. Schiller ekép irja le e müveletet. „Szükségképeni kötelessége a művésznek, tárgyának eszményitése, mert e nélkül nem érdemli meg nevét. Kötelessége, tárgyának (legyen az alak, érzés, vagy cselekvény, benne vagy kivüle) jobbrészét a durvább és idegen keverékektől megtisztitani, a tökélynek több tárgyakban szétszórt sugarait ez egy választottban összegyüjteni, az egyarányt háboritó egyes vonásokat az egész összhangjának alárendelni, az egyénit és helyit egyetemessé emelni.“ A humoristikusnak is kell értenie az eszményitéshez (mi nélkül nem művész többé), csakhogy épen ellenkezőleg járjon el, mint az idealis művész, s tárgyának rútságáról, (mert a rút az ő foglalkozásának tere) minden idegen keveréket, melyek az egyarányt háboritó vonásokat nagyon előtüntetik, le ne töröljön, s végre az egyénit és helyit el ne mosódtassa.

Igy lenne tehát a szép-művésznek föladata az eszményi szépet, a humorisztikusnak pedig az eszményi rútat előteremteni.

E következtetések elsejét mindenki el fogja ismerni, a második az előtt, ki a szép fogalmának dialektikájában avatatlan (bocsánat!) paradoxonnak fog föltünni. Gyakran látunk egy-egy arcot, mely, nem tudjuk miért, anyira nem tetszik, hogy majdnem ellenszenvre készt. Mi egyszerüen rútnak nyilatkoztatjuk, de e rút aggaszt, nyom, és gyötör bennünket, mint minden természeti-rút. Most a humoristikus művész előlép, egy két vonással papirra teszi az arcot, mi rá nézünk, és — nevetünk. A rút nem aggasztó többé előttünk, hanem nevetséges, mint minden eszményi-rútnak lennie kell Mit tett hát a művész, hogy a természeti-rútat eszményi-rúttá változtatta? Ő idealizálta azt; a helyett, hogy az egyarányt háboritó vonást (a túlságosan nagy orrt) az egész öszhangjának alárendelte volna (mit a szép művész épen ellenkezőleg meg tett volna, s ez által az arc széppé lett volna), azt jobban kiemelte, s igy tárgya rútságát növelte. És épen ez eljárás által semmisité is azt meg, az az, a szellem, mely e természeti-rút által az ideát elárultnak, s úgy szólván elveszettnek látta (épen ez az, a mi aggasztotta és gyötrötte), az eszményi rút által most megszabaditottnak látja azt, s abban (az eszményi-rútban) az ellentétek törvényei szerint ismét föltalálja. Épen azon ponton, hol a rút a fintoritás által már már szenvedhetlen lenni fenyegetőzött, üt bele az idea, mint villám, s azt fölemészti. A nevetés, mintegy mennydörgés, kisértetik e szellemi villámlás által; s lelkünk rögtöni vidámsága mutatja, hogy a sötét göztömeg, melylyel a természeti-rút tekintetünket elboritá, e villám által elröbbentetett, s az idea napja megint tisztán világit szivünkben.

Ha az olvasó az ösvényt, melyen őt idáig vezettük, nem találja nagyon is tövisteljesnek, kérjük őt, kisérjen bennünket még nehány lépéssel tovább, egész azon pontig, honnét neki az útat, mely még számunkra hátra van, oly egyenesen kimutathatjuk, hogy azon egyedül is bizton haladhat.

(Vége következik.)

Budapesti hirharang.

* M a i s z á m u n k k a l küldjük szét jövő félévre szóló előfizetési fölhivásunkat. A „Hölgyfutár“ már sok kritikus időt átélt, s igy a mostani, a szépirodalomnak nem igen kedvező viszonyoktól sincs oka rettegni. Azért csak röviden anyit mondunk t. előfizetőinknek s ügytársainknak, hogy: a n e h é z i d ő k p r ó b á l j á k m e g i g a z á n a j ó b a r á t o t.

* V a d n a i K á r o l y munkatársunk közelebb egy társaséleti regényt fejezett be. — Alakjai a falusi idilli élet rámájába vannak foglalva. Cime: „A kis tündér“. A jelen idők nem igen lévén alkalmasak a könyvkiadásra, e regény a jövő évnegyedben lapunkban fog megjelenni. — Egy füst alatt azt is elmondhatjuk, hogy a szomszéd nemzet folyóiratai már több lapunkban megjelent beszélyt közöltek sikerült forditásokban. Például jelenleg a „Humorist“ Vadnai Károly „O r s z á g h I l o n a“ cimü nagyobb történeti elbeszélését közli, mely pár év előtt jelent meg a Hölgyfutárban.

* K l e t z e r Feri közelebbi hangversenye igen élvezetes volt. Maga a versenyző, haladásával mindenkit meglepett. Hazánkfiának külföldön történt hizelgő fogadtatása megadta a művész játékának amaz előkelő biztosságot, mely az öntudatnak mindig szerencsés kifolyása. A hangversenyen, a versenyzőn kivül, Hollósy L-né a., Hofbauer k. a. és Bignio is nagy tetszés mellett müködtek.

* R e m é n y i Károly, világhirü testvérének, E d é n e k egy magyar zeneszerzeményét adja ki. Ez némi kárpotlásul akar szol-

gálni a művész azon szándokának meghiusulásáért, hogy közénk jöhetett volna. Reményi Ede művére 1 ft. az előfizetés, s ez Reményi Károlyhoz (lipótutca 30 sz. alá) küldendő.

* Vettük az első magyar biztozitó társulat jelentését az 1858-diki évről. E szerint 3000 tag, s illetőleg részvényes között fejenként 12 ft. jutalék osztatott ki, s takarékalapul 550,569 ft. maradt fönn. A törzsalap, mint tudjuk, 3 millió forint.

* Volt végre két olyan napunk, a mikor eső nem esett; föl is használta a t. közönség, a mely oly „nagy pénzszükében" szenved; a mulató helyek mindenütt csordultig megteltek, a hol tudniillik sült csirke és parádin kivül a „zöld" titulus alatt egy egy elcsenevészett leandert is láthatni. Itt aztán az élvezet, a megelégedés tetőpontra hág; van itt minden, a mit csak egy derék polgár megkivánhat, még az a kényelem is, hogy némelyik 3—4 kutyát hoz magával, mig a zárt vendéglőkbe csak egyet vihet; ide elhozhatja a taxlit, a bulldogot, a pinceset, szóval: azon egész kis állatseregletét, mely napközben a város utcáin szájkosaratlanul flanirozik.

* Ide irjuk Beőthy László megjelent válogatott müveinek tartalmát. 1-ső kötet Beőthy László (életrajz), Ördög Robert, Első szülött, Krszjlvnszky Vendel; 2-dik kötet: Komédia és tragédia; Regény a padlásszobácskában; Nincs többé válóper; Zöldhetes és Makkfelső; Asztaltól és ágytól; 3-dik kötet: Adoma naptár; Három leány, három csók; Obsitos; Az álsirén; Az élet három búcsújárása; Szeleburdi; Beőthy László mint pesti arszlán. Itt nincsenek még ama beszélyek, melyek Beőthytől a „Puncs"-ban foglaltatnak, sem azon regények, melyeket Müller adott ki; több hiányzik a Szamvald, és Fribeisz által kiadott beszélyekből is sat. Csodálatos, hogy Beőthy László oly ifjan, s oly zilált élet mellett enyit irt.

* A két szív-utcában tűzoltó telepet alapitottak. Helyes intézkedés, mert a szív legkönnyebben meggyulad.

* A kigyóutcában csak nem észrevétlenül egy pompás ház emelkedett; ezt csak azért emlitjük meg, mert e ház egy igen célszerü butorzattal bir, t. i. a kapu alatt egy táblácskával, melyre a házban lévő lakófelek nevei jegyezvék. Ez oly kényelem a tudakozódó idegenek számára, hogy ellene csak azok tehetnek kifogást, a kik örökös incognitóban szeretnek élni a — hitelezőktől.

* A nemzeti szinháznál a „Műszeretők"re készülnek, mely a „Telivérnek" a pályázaton versenytársa volt. Az előadás már csak azért is nagy közönségre számolhat, mert érdekes összehasonlitásokra fog alkalmat szolgáltatni.

* Társaseszme utján emlitjük meg itt, hogy a nagyváradi állandó szinház épitési terve felső helyen jóvá hagyatott. A költségeket (160,000 forint) 100 ftos részvények fogják fedezni, s a szinház, Nagyvárad egyik legszebb helyén, a sz. László téren lesz fölállitandó.

* Miután a bérkocsisok, s az alma fájától nem messze eső confortableok minden alkalmat megszoktak ragadni arra nézve, hogy minél bőkezűebben zsarolhassanak, a lóversenyek illető óráira a fiakkereknek 7, a confortableoknak pedig 4 ft 30 új krajcár „ne tovább" szabatott.

* Tegnap előtt egy fiatal, 23 éves jogász úgy vetett véget életének, hogy egy ház harmadik emeletéből leugrott. A szerencsétlen ifjút már régebb időtől mutatkozott melancholiája vitte e lépésre.

* Abonyinak, a Sz. Közlöny mellett megjelent regénye, az „Egyetem pallosa" igen diszesen van kiállitva; tartalma is ily szép, s minden izében magyaros, a mi a magyar költőnél elvégre is lényeges dolog. A regény Ráth Mór által külön is megszerezhető.

* A legközelebb lefolyt müegyleti év eredménye: bevétel 39384 ft; ki volt állitva 407 kép 78,870 ft értékben, s ezekből a müegylet 13638 ft, magánosok pedig 1433 ftig vásároltak. A műlap és kezelési költségekre tehát huszonötezer forintnál több ment föl.

* Egy nevéről még egészen ismeretlen lovartársulat jött a fővárosba, melyet Renz lovardájának egy pár kilépett tagja vezet. Erre bizonyosan nem hat ki a „háború", mert az emberek ha most szinházba nem járnak, könyvet nem vesznek, stb. mindjárt a „háborúra" fogják.

* A magyar biztositó társulat az Ürményi-házat, a hol hivatal helyiségei eddig is voltak, 400,000 fton végkép megvette.

* A B. Hirlap méltán megfeddi a lapokat, hogy bővebben nem szólanak B. Kemény „Rajongók" cimü regénye felől. Hanem azért minket nem kellett volna a megfeddettek sorába számitania, mert mi három hasábot irtunk arról a regényről.

* Mit nem tesznek a gyors közlekedési eszközök. A győri egyetlen nyomda, úgy látszik, föl akarta használni „egyetlenségét" a „Győri Közlöny" irányában, ez azonban megharagudott, s ezután magát Magyar-Ovárott nyomtattatja, a mi Győrtől négy óra járásnyira fekszik.

* Már meg nehány nap óta olyan ládák láthatók, hogy a ki avatlan kézzel nyul hozzájuk, hát a menykő megüti. Más szóval: ügyesen alkalmazott villanytelep van a ládában, s a ki nem tudja, hogy kell kinyitni, olyan gyöngédtelen érintéseket kap, hogy bizony félbe hagyja a jó munkát.

* Füredről irják nekünk, hogy a füredi fürdők megnyittattak; a sok esőzés miatt még kevés ugyan a vendég, de a savókút körül már is ürítgetik a habzó poharakat; múlt hó 24-dikén érkezett a fürdőbe a köztiszteletü Deák Ferenc, Züllich szobrász urral, megtekintvén azon helyet, hová nem sokára a megérkező Kisfaludy-szobor állittatik; a szobor az új sétány egy gyönyörü helyén fog fölemeltetni; s valószinü, hogy azután Kisfaludy-sétány nevet nyer; a szobor alapzatát már épitik, sok szemlélő jelenlétében. — A hideg fürdők is beállitvák, s a lobogót fölöttük a balatoni szellő hajtogatja, jeléül, miként a Balatonban már lehet fürdeni; a viz melegsége a napokban 16 fok volt, a levegőé 18. Az uj út a fürdőből a faluig szintén készül, s a falu ez által 76 öllel közelebb jön a fürdőhez; a házhelyek már kijelölvék az út sorában két felől, s igy mire Budáról vasúton lehet Füredre menni, elegendő szállás is lészen.

Vidék.

Maros-vásárhelyi tárca.

(Május 24-kén.)

(Hadi bulletin. — Egy est a szinházban. — Sic vos non vobis. — Egy vidéki szintársaság bajai. — Komáromi Lajos vendégszereplése.)

Ha a fejünk mindjárt káptalan volna, még akkor is zúgna a tömérdek harci mendemondáktól. — Az egész világ, elkezdve a politizáló értelmiségtől le a cigánypecsenye-árus kofáig, mind csak hadi terveket készit; az ember azt hihetné, hogy a szakácsnék is végeztek táborkari tanfolyamot.

— Drága a kávé; ha ez még igy tart, svájcival kell hogy vegyitsem; panaszkodik az egyik gazdasszony.

— Bizony azt ne tegye szomszédasszony, mert az uram tegnap hallotta, hogy a svájci kávé neutralis akar lenni.

— Miféle állat az a neutralis?

— Uram azt mondta, hogy a neutrális se nem fiú, se nem leány!

A merre fordulunk, mind csak ilyeneket hallunk; az egyik hadi mozgalmakról beszél, a másik ellenmozdulatokról, a harmadik napokig tartó véres ütközetekről, a negyedik vár- és tengerpartzárolásokról, az ötödik ostromokról és rohamokról; egy helyt ujdonságokat beszélnek, máshelyt meghazudtolják; — a borbély-legények elvégre arcbészappanozás közben a szánandó beretválkozó bőrén készitik a csatatervet.

— Itt a jobb oldalon a franciák állanak; az úr arra a Pó folyam; balfelől az osztrákok állanak; jobb füle a genuai, bal füle meg az adriai tengeröböl; a két fakadás arca jobb felén Casale és Alessandria; bajos dolog, de mit sem tesz; szépen kikerüljük; igy la! most keresztül rontunk a vonalon; a franciák „sprengolva" vannak, zsupsz!

— Az örd... vigye magát és a hadi tervét; no maga szépen megteremtette az — arcomat, hisz csupa vér...!

— Engedelmet instállok; attaque plezura nélkül olyan, mint a temetés harangszó nélkül!

Szabaduljunk a veszedelmes hadvezér még veszedelmesebb borotvája alól, adjunk hálát, hogy gégénket nem attaquirozta, és menekedjünk a szinházba, hogy Komáromi Lajos itteni vendégszereplése iránt tett igéretünket beváltsuk.

A zene szól, még pedig oly hangon, a milyent már kilenc esztendő óta hallunk; a közönség nagyobb része már megjelent; foglaljuk el mi is helyünket, de idejekorán ám, mert igen gyakran megesik, hogy a zártszék tulajdonosa elénekelheti: „Sic vos non vobis", magyarán: nagyon sokan vannak, kik a zártszékek dolgában praevaricálnak és ráadásul még udvariatlan, paraszt embernek tekintik a hely voltaképeni tulajdonosát, ha ez elég vakmerő, illedelmes szerény hangon a zártszékhez való jogára hivatkozni. — Ezúttal a mi helyünknek is elhegedült szent Dávid, hanem azért nem fogjuk, nem is akarjuk magunkat kitenni annak, hogy neveletlenséget hánjanak szemünkre; minden bokor szállást ad; maradjunk tehát a bejárás melletti bokorban, a roppant terjedelmü vas kemence oldalán; a cserét annál stoikusabb egykedvüséggel elviselhetjük, mert tőszomszédunkban egy nem müködő szinész és egy „szapuló egyleti" tag között igen érdekes párbeszéd foly:

— Ma csakugyan szép közönség van; egyátalában, meglehetősen járják a szinházat.

— Hja! nem fenékig tejföl! az első három hétben a primadonnának mindössze tán 12 pft jutott a „proportio"-ból.

— Lehetetlen! hisz hallám, hogy a kis Auer föllépte alkalmával a 125 pftot is megütötte a bevétel.

— Nem tagadom, de az csak brutto jövedelem volt és felébe ment; nézzük hamarjában a költséget: szinlap nyomatás és bélyeg: 9 pft; világitás: 6 pft; a terem: 9 pft; a haszonbérlő egész évre mind két emeletért 1200 ftot fizet, ha tehát szinésztársulat itt van, egy fél esztendő alatt ezen veszi meg, egyedül a szinteremért, az egész évi haszonbért; pedig bizony már csak azért is olcsóbban engedhetné át, mert ha szini előadás van, akkor az étterem is megtelik költő vendégekkel; máskor pedig üres a vendéglője; — a 7—8 személyből álló cigány zenekar: 8 pft; e mellett népszinművet sem lehet adni, mert kótát nem értenek; igy tehát az efféle zenekiséret csak rontana; próbára sem akarnak igen jöni, hanem azonfelül még azt is praetendálják, hogy a fél cigánymezőt is bocsássuk a karzatra; a tavalyi katonai zenekar pedig két anyi személyzetet állitott ugyanyi fizetésért, és közremüködése mellett akármely énekes darab a legszabatosabban ment; — más apróságok, requisitumok szintén fölmennek: 6—8 ftra, ekkint egy-egy előadásra eső költség = 40 ft; ezenkivül van még vagy 20 szabadjegy is; mert a haszonbérlő nem elégszik meg a 9 fttal, hanem még 6 ingyenjegyet is húz; ezekből kettő jár az asztalosnak, ki a haszonbérleti szerződésen a kezességet elvállalta a — — — vendéglősért; a többi elvégre fölváltva a vendéglős barátainak és atyjafiainak; bizony nem szép dolgok

ezek, de hiába a szegény vándor színészeknek mindaddig kell asztalosoknak, kalapos-nak, compactoroknak, typographusoknak, a vendéglősök hitelezőinek, atyjafiainak, szakácsainak, pincéreinek, kuktáinak és konyhaszolgálóinak ingyen komédiázni, a mig állandó szinházakat nem épitenek. A közönség ellen nem lehet panaszunk; de mi haszna? Száz zártszék ha elkél, a költség és ingyenjegyek vannak födözve csak, és . . . ingyen játszhatunk; ha marad valami, az a karzatból és földszinti állóhelyekből gyűl csak; nagy közönség nem fér a terembe, a nagy melegben megőrül, ha gyér is, nem fenekig tejföl, a mint látja; állandó szinház, vagy legalább nagy — fabódé segithetne a bajon.

A színésznek igaza van; mi magunk is pirultunk, pedig „kritikus“ létünkre is fizetjük belépti dijunkat. Szakasszuk félbe a párbeszéd által bennünk fölkeltett szomorú gondolatainkat, és figyeljük a megkezdett előadásra.

A vendéget — ki mint Bandi a „Csikós“-ban, mint „Don Caesar“ és „Liliomfi“ köztetszést vivott ki — általános tapssal fogadják. A mi egyszer jó, az előbb utóbb is tetszik. Komáromi úrnak igen kedvezőtlen körülmények ellen kellett küzdenie; nem tekintve, hogy az itt működő társulat tagjai nagyobb része sok kivánni valót hagy fönn, mint ez egy hevenyében és találomra összeszerkesztett társaságnál megesni szokott, más bajok is merültek föl, melyek működése sikerét kétségessé tevék. De Komáromi úr a gyönge ensemble által okozott hiányt is dicséretesen feledteté a közönséggel, és percről percre növelé a játéka által előidézett tetszny ilvánitásokat. A mely szinész az alakitott személy cselekvése és szenvedése minden nyilatkozatát megtámadhatatlan következetességgel elönkbe állitani — és kifejteni akarja azon viszonyosságból, mely a jellemnek hypothesisként föllállitott alapvonásai és a külső körülményeknek reá való befolyása között van: az csupán eleven phantasiával nem boldogulhat, hanem szükséges, hogy az emberek szivébe és lelki életébe mélyen tekintsen, hogy a szenvedélyek és előitéletek, erények és hibák erejét buvározza, és az embereknek meg viszonyoknak egyesekre való nyomását jelentőségében fölismerje.

Ezek nélkül se költő, se művész nem emelkedhetik a kontárkodás fölébe. Ámde a milyen bajos ezen föladat megoldása, ép oly jutalmazó, ha sikerül. Az előadó szinész egy csapással figyelmet ébreszt egyfelől, mig másfelől osztatlan elismerést arat. Komáromi Lajos előadási modora szabatos és ment minden üres pathosztól; öntudatos biztossága és szinpadi otthonossága, minden jelenés életpontjához éles fölfogása, a működésén elömlő eleven szellem, organikus és összefüggésteljes alakitási modora őt a vidék legjobb vaudevilleistái és drámai szinészei egyikévé teszik. A helyi közönség méltányolja is e tulajdonságait, mert minden este zsufolásig tölti meg a szintermet.

Levelünk zártával vesszük a hirt, hogy Havi Mihály úr Kolozsvárról általjött, hogy társulata idejövetele iránt a szükséges előlépéseket megtegye. r. l.

Esztergom, május 27.

Tett igéretemet részleg teljesitendő, azon megnyugtató öntudattal irom e sorokat, hogy velük nem leendek terhére a t. olvasó közönségnek, a menyiben közleményem tárgya az itt működő szintársulat.

Tegnap 26-kán adták Szigeti J. „Vén bakancsos és fia a huszár“ cimü népszinművét, Réthy javára.

Este hét óra tájban igen beborult, s én magamban mintegy zúgolódtam a sötét felhők ellen, hogy mért épen ma kell megjelenniök, vélvén, hogy azonnal elkezdődik a zápor, s szépeink kénytelenitve lesznek honnmaradni a kedvezőtlen idő miatt, s már már azon gondolatra jöttem, hogy tán közönség hiányában nem is lesz eléggé látogatva Réthy jutalomjátéka.

Ily gondolatok közt sieték hét és fél órakor (s már meglehetősen permetezett) a szinházba, és legnagyobb bámulatomra az már tömve volt, mire mintegy könnyebülten érzém magamat.

Különösen jól esett, hogy a fenyegetőző idő dacára is szépeink oly nagy számmal voltak jelen.

A függöny fölvonatván, Réthy megjelent, s e percben a pici kezekből repültek a koszorúk (kiemelendő egy széles háromszin szalaggal ékitett), s ő a hosszan tartó éljenzés és tapsvihar miatt szóhoz is alig juthatott.

Réthy-t érdeklőleg méltán elmondhatjuk, hogy ezen szerep anyira az ő szerepe, hogy kétlem, valjon találkoznék-é más valaki széles e hazában, ki őt e szerepben csak meg is közelithetné!

Önkénytelenül azon gondolatban merültem el, hogy Egressi, és Szigeti mellett bizony Rétki is hiányzik a nemzeti szinpadról! — — és e hiány csak is szerződtetésükkel leend pótolható.

Szigeti, ki pár nappal előbb a nagyratörő Gritti-t oly tökélylyel adá: ezúttal a bárgyú együgyüséget páratlanúl ecsetelte Frici szerepében. Minő rembrandi alak ez!

A kis Réthy Jenő (Réthy Mihály fia) is több izben föllép, s mindanyiszor megtapsoltatik. Hiába, csak „az alma nem esik messze fájától.“

A vendégművészeket városi köreinkben is mindenütt a legnagyobb figyelem, és előzékenységgel fogadják.

Egy a sok közül.

Bécsi hirek.

= Ő cs. kir. Apostoli Felsége legmagasabb helybenhagyásával következő festmények vetettek meg a belvedere számára, a képző művészek akademiája által rendezett legutóbbi bécsi műtárlatból: „Életkép“ (Mansfeldtől, Bécsben,) „Anyai boldogság“ (Jordan R-től, Düsseldorfban,) „V. Károly császár szász Móric által üldözve“ (Swoboda K-tól, Bécsben,) „Az enyhitő ital“ (Löfflertől, Bécsben,) „A sorshuzás után“ (Friedländer F-től, Bécsben,) „Egy szegény család, mely egy gazdag házban megvendégeltetik“ (Siefert A-tól, Düsseldorfban,) „Éjjeli halászat Norvegiában“ (Tidemand A-tól, Düsseldorfban,) „Vizesés Norvegiában“ (Leu A-tól, Düsseldorfban,) „Erdei tájkép“ (Holzer J-tól, Bécsben.)

= A cs. kir. udvari opera egykori hires tagja Minetti, Brünnben meghalt.

= Több háztulajdonos összebeszélt, hogy zsidókat nem fogadnak be lakóul. Minő botorság!

Külföld.

= A Herald után irja a „W. Th. Z.“, miszerint a napokban halt meg Londonban egy öreg zenetanitó, kinek családja hivatalos egyének előtt azt állitá, hogy a boldogult nem más lenne, mint az 1795-iki julius 9-én állitólag a tempelben meghalt francia dauphin — XVII. Lajos. Az elhúnyt, kinek arcvonásai felötlő hasonlatosságot mutattak a Bourbonokéval, mintegy 30 év előtt födte volna föl e titkot családjának, s különös ismertető jelekkel is birt volna, melyek kétségkivülivé tennék azonosságát. Ámbár a boldogult, mig élt, mindenáron titkolni akarta kilétét, családja most közelebbi adatokkal akarja bebizonyitani a nyilvánosságot, hogy ő XVII. Lajos volt; ez ellen azonban előre is kételkedés fejeztetik ki minden oldalról.

= A Taglioni-név művészi hirnevének megalapitója Taglioni Fülöp volt, ki 1777-ben Milánóban született. Kezdetben mint táncos, s később mint balletmester működött III. Gusztáv szinházánál Stockholmban, innét ugyan ily minőségben Kasselbe, s végre a varsói cs. szinházhoz ment, mely neki köszönte első ballet-karát. — Táncszerzeményei közül nevezetesebbek „Lodoiska“, „Jocko“, „az uj Arsene“, az árnyék“, „Sylphid“, mely utóbbi a legkitűnőbb. — 1853-ban Olaszországba útazott, hol nejével, Kanten Máriával, ki a svédek legelső tragikai művészének leánya, arany menyegzőjét ülte meg. Leánya Taglioni Mária 1804-ben született Stockholmban. Neveltetése Franciaországban történt. 1822-ben lépett először szinpadra Bécsben, később Stuttgartban, Münchenben, 1827—1832. a párisi nagy operánál, mindenütt zajos diadallal. 1832-ben Berlinbe hivatott meg, s különösen mint bajadére, a hasoncimü balletben egész Prussiát elragadta. Hasonló diadalok kisérték egész Német, Francia-, Angol-, Olasz-, és Oroszországon keresztül, s oly nagy hire lett, milyen még egy táncosnőnek sem előtte a világon. 1832 végén házasságra lépett Gilbert de Voisins gróffal. Miután 1844-ben Párisban, s 1847-ben Londonban utójára táncolt, magánéletbe vonult Olaszországba, hol — mint többek közt Velencében — több palotája, s a regényes Como-tó partján ragyogó villája van. Multkor mondtuk, hogy olaszországi magánéletét megunta, s egyszer csak ismét Párisban termett, állitólag, hogy ott ballet-iskolát szervezzen. Hogy még maig sem tanult ki egykori hóditó művészetéből, bebizonyitotta nem rég Rossininél egy estélyen, hol a jelen voltak gyönyörüségére több táncot adott elő, s mérhetlen (!) furort támasztott. Fivére Pál, a berlini udvari szinház balletmestere; neki is jól megy dolga. Egyik leánya ugyan ez intézetnél van szerződve mint szinésznő, másik mint táncosnő, neje pedig mint egykori táncosnő nyugdijt húz, úgy, hogy a családnak körülbelől 15,000 tallér évi jövedelme van, miből meg kell vallani, igen kényelmesen meglehet élni, s végül még nehány palotácskát is lehet venni Olaszországban.

= Helgoland sziget junius elsejétől fogva vizalatti távirda által lesz összekapcsolva Tönningen tengerszéli várossal, mely utóbbit vasutvonal köti Hamburghoz. E hirt azok örömére közöljük, kiknek tán szándékukban lenne meglátogatni a helgolandi fürdőket.

Vegyes.

= Miklós cár üres óráiban gyakran meglátogatta egy festő műtermét. A festésznek azért folytatnia kellett munkáját, ő felsége pedig rendesen tiszta papirlapot kért, melynek igen simának és finomnak kellett lennie, s melyen aztán a magas rajzoló életre hitta phantaziája szülöttét, a mi mindig egyegy katona volt, teljes egyenruhában; a rajzolást rendesen a lábakon kezdte, s igy haladt fokonkint fölfelé. Bámulatos gyorsasággal végzé e munkát, melyen azonban lehetlen volt észre nem venni bizonyos egyhanguságot, ugyanis egyik granátosa teljesen épen úgy nézett ki, mint a másik. De nem szoritkozott ő felsége kizárólag e katonarajzokra. Nevezetesen már két tájkép volt tőle a festész atelierjében. Egy napon figyelemmel nézdelé e képek egyikét, s fölkapva az ecsetet, elkezdett abban változtatásokat tenni. E változtatások abban álltak, hogy a tájképen erre-arra katonákat festett, s nem gondolva sem perspektivára, sem egyéb megszeghetlen törvényre, katonái ép akkorák voltak a háttérben, mint legelől.

Nemzeti szinház.

* Jun. 1-jén: A háromtörök, vagy: mind álarcban, vigopera.

Kissé gyorsan is történt a kettős ismétlés; de most már „elég lesz a jóból“ Máshol célszerünek bizonyulhat be az operai de capo, de a mi közönségünk mindenekfölött a változatosságot szereti.

* Jun. 2-án: Vén bakkancsos és fia a huszár, népszinmü Szigetitől

A vén bakkancsost Zöldy adta, s ma is bebizonyitá alakitó tehetségét; de a közönségnek akaratlanul eszébe jutnak ama különös

sajátságok, melyekkel e szerepet Réthi személyesité, s ilyenkor az összehasonlitás mindenkor a „régi emlékek“ előnyére üt ki. Hát még az utolérhetlen Frici menyire hiányzott; a karzat már úgy megszokta e szerepben Szigetit, hogy fölvonások után az ő nevét is kiabálták, pedig Fricit ezúttal Tóth Soma játszotta.

Nyilt posta.

Lasztócra. Csak azt a „Falusi gazdát“ ne vegye el tőlünk t. barátunk. Mit tegyünk, hogy ezen óhajtásunk teljesüljön? Inkább a bordal helyett kérünk valami mást.

Temesvárra V. urnak. Úgy látszik, nem lesz abból a dologból semmi.

„Harmat cseppa virágon,“ „Vágy“ sat. Mind igen gyengék.

B. Emil versei közt van egy kedélyes költemény; kirukkol.

Bécsbe. Kell itt minden, csak tessék küldeni. A „csalogány“ és „gólya“ után különösen jó lesz a „veréb“; de csak hamar, mert jobb ma a „veréb,“ mint holnap a „túzok.“ Más apróságot is szivesen fogadunk. Astarótnak minden számra 12 iv kézirat kell. Az adresset eltettük, s használni fogjuk.

Gyulára. A beszély — mint önnek minden műve — jó; de a motivum egy kicsit kényes egy női lapban. Nem lehetne azon igazitani?

„Nyisd ki babám, nyisd ki.“ Olyan szép, hogy nem hisszük, miként kapatus poéta irhatta. Bizonyosan népdal lesz, mely úgy termett valahol csodálatosan. Elvállalja-é ön érte a szerzői felelősséget.

☞ Mai számunkhoz 8-ik mellékletül tavaszi divatalakok rajza van csatolva.

Hirdetések.

Helyváltoztatás miatti végeladás,

figyelmeztetjük a t. c. közönséget, hogy helyváltoztatási körülmények miatt

hölgyi pipere áruinkat,

mint: csipke-anyagokat, francia csipkéket, s felvarrott kendőket, előingeket, finom hölgyi zsebkendőket, krinolinokat, minden szinü Creppe-anyagokat

nevezetes olcsó árért

adjuk el, remélvén, hogy a t. c. közönség ezen előnyt felhasználandja.

Boltunk a váciutca elején Mocsonyiféle házban.

3—3 **JEDLOVSZKY és STINNER.**

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasok, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd**, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurmudvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadélfiában)

☞ **a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,**

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 22*

20*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma,** valódi **florenci, Panama, brüszszeli,** és **Maltakalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Divatnemüek végeladása.

Üzletünk megváltoztatása folytán, alólirtak raktárában, mindenféle divatnemüek **jelentékenyen leszállitott áron** kaphatók;

u. m. mindennemü divatkelmék, köpenyek, kendők, függönyök, lougschawlok és selyem-szövetek.

V. WILH. ISZER és fia,

Nagyhidutca, 5. szám alatt, kioszkkal szemközt.

4—4

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 67. Kedd, junius 7-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.
Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „
Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS A

„HÖLGYFUTÁR“

julius—decemberi, és julius—októberi folyamára.

Ha csak háboru kell a t. közönségnek, tehát előre is kijelentjük, hogy lapunkban minden nap találkozhatik a birálatok szuronyaival, az élcek röppentyűivel, a dráma érdekébeni hasztalan agitálásunk ágyuhangjaival, a vidéki levelezők Streifpatrolljaival, stb. stb.; a t. közönségtől csupán azt kivánjuk, hogy a tartalék, s illetőleg az eltartó sereget képezze.

No de ne tréfáljunk; mi hisszük a közönségről, hogy fölismerte már mivelődésünk, s ezzel nemzetiségi törekvéseink azon biztos eszközeit, melyeknek támogatása a honleány és hazafinak bármely időben is kötelességében áll.

E támogatást annál inkább reméljük, mert a közönség részvétét aránylagosan iparkodnak viszonozni.

A „Hölgyfutár: — a mely jövőre is a **legnagyobb, s legtöbbször** (minden másodnap egy nagy iven) megjelenő szépirodalmi lap marad, csupán költemény s különösen beszély és regénynemüt oly nagy menyiségben közöl, hogy önálló füzetekben e közlemények dija egyedül nagyobb lenne, mint az egész lapra való előfizetés. Félévenként legalább tizenkét kötetre menő beszélyt és regényt közlünk az ismertebb hazai s külföldi irók munkáiból.

Most különösen juliusban, egy érdekes nagyobb közleményt kezdünk meg ily cim alatt:

„**A KIS TÜNDÉR**“ (regény Vadnai Károlytól.)

E mellett a tárcarovatban mindig van egy-egy önálló történeti,- úti,- vagy életrajz, művészi értekezés, eredeti külföldi levél, Berlin, Páris, sőt a távol Skóciából is; ugyanitt vannak többi rovataink: a budapesti hirharang, vidék (eredeti levelekből) vegyes, külföldi apróságok, divat, nemzeti szinház, stb. szóval mindaz: a mi a közönséget a társasélet, művészet, divat és irodalom köréből bel- és külföldön érdekelheti.

Műmellékleteinkre nézve minél több, de a jövő félévre, legalább is 12 műmellékletről biztositjuk a közönséget, érdekes arc-, divat- és életképekről, valamint himzet, s más női mintalapokról is.

Most különös kedvezményképen két nagyobb műmellékletet is adandunk. Az egyik egy nagy műlap ily cim alatt:

„**APOTHEOZIS**“ (Kazinczy évszázados emlékére.)

E pompás alegoria Plachy Ferenctől, a nagy irodalmi vezért festői dics csoportozatban tünteti föl, s kedves emlékképe lesz bizonyára minden magyar laknak, annál inkább, miután Kazinczy évszázados emlékét a magyar tudóstársaság is jövő augusztusban ünnepli meg. E műlapot fára göngyölve, rögtön a megrendelések után küldjük szet.

Második nagyobb műmellékletünk, melyet előfizetőink szintén mindjárt megkapnak, az:

„**EGY KIRÁLYNÉ**“

(Az idei Teleki-dijból 100 aranynyal jutalmazott dráma Tóth Kálmántól.)

E pályanyertes mű, mely közbejött akadályok miatt még elő nem adathatott, nem fog a boltokban árultatni, s csak kézirat gyanánt nyomatik a „Hölgyfutár“ előfizetőinek.

A műlapot, s a drámát is mind féléves, mind évnegyedes előfizetőink megkapják.

Előfizetési föltételek:

Félévre, azaz: juliustól december végeig helyben úgy mint vidékre 9 uj ft. Évnegyedre, azaz: juliustól sept. végeig helyben úgy mint vidékre 5 uj ft.

☞ Gyüjtőknek minden hat előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk, melyet az illető bárkire cimeztethet.

☞ Az előfizetések ily cim alatt küldendők: A „Hölgyfutár“ szerkesztőségének, Pesten, szerb utca 5 sz.; az egyetem mögött.

Ime elmondtuk lapunk föltételeit, s most nincs egyéb hátra, mint hogy az irodalombarátokat, s különösen t. olvasóinkat kérjük, hogy az irodalomnak most épen nem kedvező viszonyok közt lapunk érdekét kétszeresen támogatni sziveskedjenek. Háboru ideje alatt válik meg, ki a legjobb katona.

Pest, jun. 3-án 1859. A „Hölgyfutár“ szerkesztősége.

Egy kis angyalhoz.

Kedves kis szőke fürtü angyal,
Szeretsz te engem, ugy é bár?
Miért tagadni? hisz a titkot
Szemed rég megvallotta már.
A pirban, mely arcodra ült most,
A szerelemnek tüze ég...
Honnan van hangod reszketése?..
Nos, lányka, tagadod-é még?

Szerelem könyve a te arcod,
Melyből szünetlen olvasok;
Könyv az, mit gyönyörü imákkal
Irtak tele az angyalok.
Ki olvassa, bár bűne tenger,
Jobb utra tér, megüdvözül;
A kárhozottat is kimentné
A pokol lángjai közül.

Oh mivel érdemeltem én meg
E boldogságot, angyalom!
Melyből csupán csak az hiányzik,
Hogy szóval ki nem mondhatom.
Ha tudnád, e percben mit érzek:
Ijedve mondanád nekem:
„Oh térj magadhoz mámorodból:
Boldogságod csak képzelem!“

Az út, melyen eddig haladtam,
Iránytalan, sötét vala,
Te fáklyát gyújtottál előttem,
Életem szép őrangyala.
Vezess most, én követni foglak,
Mint árnyék a testet, hiven,
Oh mert az út, melyen te lépdelsz,
A paradicsomba viszen!

Vida József.

Á SZÁMŰZÖTT.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

(Folytatás.)

— Vessetek a tengerbe!

— Oktalan beszéd — ne kényszerits végletekre. Jobb, ha megnyugszol sorsodban.

— Én bizom istenemben.

— Allah hatalmas, mit ő rendel, az történik meg. Ő hajtotta hozzád uram szivét, hogy ne lássa bűneidet, csak szerelmedet!

Csöndes dallam hangjai szürődének át az esti illatos légen, lassu mandulin pöngéstől kisérve:

Álmodik az ember boldogságról,
S derengő vágyai édes álmát
Széttépi a hideg való, a sors!
Ragyogó menny volt nekem az élet,
S a szerelem melegitő napja.

Hir, név, dicsőség fényes ékei,
S most mind ez már örökre elveszett.
Csak őt, csak fájó lelkemnek felét
Hölgyem add vissza, oh én istenem,
Vele mindent, mindent visszanyertem.

Camilla ijedten sikolta föl. Arcát bámulat, félelem, s meglepetés halvány szine boritá el, mig a többiek, kik kezeikkel tapsolák a nem látott dallost, ki oly édes, oly szivhez szóló, bár általok nem értett dalt zengett.

— Kárhozat reád, — kiáltá az aga vérben forgó szemekkel, — hej szolgák!

— Ne, oh ne bántsd, — kérlelé a hölgy a dühösködőt, édeskésen simogatva meg hófehér kezecskéivel ripacsos arcát, engemet gyönyörködtet e dal, hagyj békét neki, ki tudja, mily messze ország bujdosó fia lehet szegény.

— Hogy soha ne lássák szemei Allah paradicsomát, ha legszebb angyalának szivét háborgatja.

— Oh épen nem, sőt élvezetem találom benne; lásd, már vidámabb kezdek lenni; sőt talán dalolni is tudnék, nem adnál barátom egy mandolint, — szóla a hölgy kissé kacérul mosolyogva.

Az aga ezer örömmel rohant a kivánatot teljesiteni.

Camilla kis kezei tapasztalt játékos ügyességével futák át a húrokat, s kedves csengésü hangon dalolá:

‚Mint a madár vas kalitkájába
Fogva vagyok zultán seraljában!
Segits menekülnöm e börtönből,
Oh mentsd meg a kétségbeeséstől
Árva lelkem.‘

Nem késett a válasz:

‚Még nehány nap szenvedj, tűrj, remélj,
Mindent jóra fordit az ég.‘

A hölgy egészen el volt ragadtatva, képes lett volna örömében talán még azt a csúnya képű, hasitott ajkú agát is megcsókolni, ki szerfelett bámulva e hirteleni változáson, tőle telhetőleg, nyájas hangon szólitá meg őt.

— Nemde, ma?

— Oh nem, felelé ez, redőkbe vonult homlokkal, ma semmi esetre.

— Tehát holnap.

— Akkor sem.

— Mikor tehát?

— Tiz napig mindig könyörgeni fogok a szent szűzhöz, hogy ha bűn, mit elkövetek, bocsássa meg azt nekem kegyelméből; ti nem háborgatjátok az imádkozót, hagyjatok tehát nekem is békét ez idő alatt; a mikor aztán megnyugszom sorsomban.

Az aga siete e kedvező válaszszal a dicsőséges Padisah szine eleibe.

— Legkegyelmesebb uram, jelenté ragyogó arccal, a bájos hölgy keblének fagya engedni kezd hő szerelmed meleg sugárira... mához tiz napra.

A nagy uralkodó szemeiben öröm lobbant föl.

— Mához tiz napra?... adass magadnak ez öröm hirért 5000 piasztert a Sereh- Kaneh- emineh*) által.

Az aga földig hajtva fejét távozott. Solimán egyedül maradt, gyakran önkénytelenül ismételvén magában e szavakat:

— Mához tiz napra!

Ki tudja csak a hónapot is.

A napok Allah kezében vannak.

V.

Rövid időn azonban Stambul utcáin furcsa dolgok kezdtek történni.

A janicsárok föllázzadtak a kormány ellen!

Bizony nem első tettök volt ez nekik akkoron. Minden utcán riadoztak a lázadást hirdető tülkök recsegős hangjai, számlálhatlan serege a proletáriusoknak, kiknek létét az előtt gyanitani sem lehetett, gyülöngött mindenfelől a hős zendülők tisztjeihez, néhány ágyút már kezeikre keritettek a kaszárnyákból, a komparadzsik ott állanak mellettök égő kanóccal, a diván tagjai halálos rémülésben néznek egymás szeme közé, s magokban találgatják, melyiknek fejét fogja kivánni a vérszomjú tömeg, melyiknek vére fogja eloltani a támadás tüzét, talán egyé sem, talán mindnyájoké, meglehet hólnap azoknak fejei, kik itt vannak a Szerail kapuin fog kiadatni a népnek — — hogy valjon ez igazságos-é, arra ilyen időkben nem valami igen sokat szoktak ügyelni.

A nagy vezér, a Seraskir basa, Reis-effendi, Kiaja-bey, Defterdar-effendi, Csausz-basi, Divanidava — naziri, Terranaimim *), s a hadsereg főbb tisztjei ott ülnek a divántanácsban, ha ugyan tanácsnak lehet nevezni a mély hallgatagságot, mely a teremben uralkodik!

A napsugara csak alig törhet át a nehéz függönyzeten, mely az ablakokat födi, kisértetíes sárga szinnel vonva be a jelenlevők arcát.

Mintha már mindegyik meg volna halva.

Valóban ez időben lázadások alkalmával Stambulban sokkal erősebben állott a legutósó janicsár fövegén a bokréta, mint az uraknak fejök vállaikon.

— Mit kivánnak a lázadók? — kérdé a nagy vezér, mig fogai szinte vacogtak a félelem miatt.

A tunusi basa kelt föl, ki mindnyájok közt legbátrabb vala.

— A janicsárok harcot sürgetnek, a nép adója elengedését követeli!

— Hát miért jöttek haza, — sziszegé az előbbi, sárgult fogai közül — volt a hitetlen gyaurok országában elég zsákmány, s termett dicsőség babéra is számukra.

— A katonaság azt kiáltja, — folytatá az előbbi: „a sultán árulóktól van körülvéve, kik mámorba akarják őt fulasztani, ezért ellenzik a harcot, ezért kellett visszatérni Nándor aiól is.“

— Ostoba beszéd.

— Azt orditják, hogy a sultán bocsássa el szeralját!

— Ez soha sem fog megtörténni; ismerem Solimánt.

— Úgy maguk fogják azt szétkergetni.

— Mig lesz igaz müzülmán, ki védeni fogja a próféta zászlaját, Alláhra esküszöm, ez nem fog megtörténni.

— Hasztalan erőködünk, a fegyverfoghatók száma igen megfogyott, a tüzérek nem akarnak bajtársaikra lőni — én nem magamért félek — de ki kell mondanom, ha nem engedünk, el vagyunk veszve. Hallod — kiáltá, midőn a termet taszitó dördület rázá meg, százszorta halványabbakká téve az arcokat, bizonnyal már összecsaptak valahol. Allah fogadja be paradicsomába az igaz ügyért elvérzőket.

A sultán.

Daliás termetü bajnok, arca sötét barna-piros, szemei fényesek, sürü összenőtt szemöldökei élvszomjas lelket árulnak el, ajkai finom metszésüek, szénfekete bajusz és szakál ékesiti férfias képét, széles vállaihoz, domború melléhez oly jól illik a finom karcsu derék.

A diván tagjai földig hajolva fogadják.

Solimán némán foglal helyet, látszik, hogy most nem jó kedve van, ilyenkor arcának vonásain egy-egy hirteleni rándulás észrevehető, — s szemöldeit még összébb húzza, mint az rendesen lenni szokott.

Mit kiván tőlem a nép?

Ki meri ezt neki megmondani?

Mély csöndesség, még a lélekzetet is magukba fojtják, csak a szivek sebesebb dobogása hallatszik.

Ismét a tunusi basának kell szólani.

Azzal a phlegmaticus képpel, milyennel hősök néznek elé az elkerülhetlen halálnak, felelé:

— Nem sokat felség... harcot, és nőid elbocsáttatását!

— Az elsőbb meglesz, de Allahra az utósót csak halálommal fogják elérni.

E pillanatban érkezett meg a kivül ácsorgó Kizlár aga, iszonyú félelem ült képén, rémültében szinte magán kivül bukott be az ajtón, legkevésbé sem genirozván ijedtségét a sultán jelenléte.

— Végünk van uram, kiáltá kétségbeesve, fussunk, meneküljünk innen, az egész Stambul föllázzadt ellenünk, még most elszökhetünk a Bosporus felől, a hadi hajók ágyúi födözni fognak bennünket; ha nem leszünk itt, mint zivatar ha kitombolta magát, ismét lenyugszik a nép dühe, minden felől elállva az útak, eltorlaszolva az utcák, az ágyúk épen ide szögezve, a janicsárok, a nép, mind megvannak őrül-

*) A sultán magán kincstárnoka. Ák.

*) Hadügy, külügy, belügy, pénzügy, igazságügy, rendőr, tengerészeti miniszter.

ve, valami istentelen szórja köztük az aranyakat, üsteiket tölteti tele pénzzel, csak öltönyömnek köszönhetem, hogy keresztül tudtam vergődni rajtok, nem adok egy órát, egy felet, hogy megfogunk támadtatni, és akkor Allah legyen irgalmas nekünk élőknek, a nép izenkint fogja szétszedni tagjaimat! Felséges uram! legdicsőségesebb Padisah! hallgasd meg legalázatosabb rabszolgád esdő szavát, ki lábaidnál könyörög, hogy mentsd meg életedet, mely ellen e hitetlenek törekesznek.

És mintha a sors maga igazolni akarná a Kizlár aga szavait, a második taszító dördület reszketteté meg az épületet, s azon pillanatban egy jól irányzott ágyúgolyó is az ablaktáblákon keresztül a szobába repült a tanácskozó tagok közé, aztán fölugorva, és épen a sultán feje fölött süvöltve el a terem túlsó oldalának falához csapódott nagy darab vakolatot vervén le onnan.

Solimán hidegen szálla le trónusáról, fölvevé a rémitő hirnököt, s a fő Kaznadárhoz fordúlva nyúgodtan mondá:

— Tegyétek ezt kincstáramba, mint a janicsárok szeretetének kézzel fogható tanújelét. És most tüzzétek ki a próféta zászlaját, az Uléhmák hirdessék hogy minden igaz hivő siessen ennek oltalmára; előre barátim, dicsőséges halál többet ér a dicstelen életnél!

— A janicsárok a keleti kaput ostromolják, kiáltá egy berohanó spahilár aga, egy rész már a kőfalakat kezdi megmászni.

— Allah nagy, ez a halál napja, üdv annak, ki azt soha meg nem éri.

Harctól kipirult képű férfiú rohan előre a falakon, kardját villogtatva maga előtt.

— Utánam, kiálta, mit sem gondolva a reá irányzott pusztitó tüzeléssel, ereszszük szét a nőket, ha nincs hárem, nincs puhaság, van harc... van dicsőség! Előre!

(Vége következik.)

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

— Igazán! — igazán? — Oh e nemes határzat igen rögtöninek tetszik!

— Miért, kedves néném? — kérdé Janka szemeit megtörülvén, és nevetni akarván. — Jól tudja, hogy — ha épen akarom, bátorságom is van. Tehát most is okoskodom: a mit lelkem minden reménnyével akartam — ez lehetetlen. Mit kell most tenni?! Türni! — Türni és reményleni fogok — tán még megsegit az isten.

— Minden bizonnyal — felelt Montlaur — lecsöndesül a vihar. Bármily jellemü is valaki, mégis elpirul valami igaztalanság emlékénél — midőn a herceg majd iparkodik jelenlétével kegyedet nem zavarni, más részről majd törekedik, azon utálatos közléseket megsemmisiteni, melyeket kegyed tőle hallott. Ön, ha nem is boldog, legalább nyugodt lesz, s a mult édes emlékei lesznek vigasztalói.

— Ez igaz, a dolog úgy van, a mint mondja. — Bocsásson meg ama fájdalomért, melyet szenvedett, az érettem tett, kegyedre nézve kinos lépteknél. — E pillanatban, majdnem jobbnak hiszem, hogy minden igy történt — sorsom el van vetve, tudom, mi marad nekem, mit vesztettem, mi vár reám.

E pillanatban kocogtak.

Montlaur hercegnő egy komornyiknője levelet hozott be, melyet ennek legbizalmasb barátja irt, ki állása által megtudhatta, mi történik a császári irodában.

Gondolhatni Montlaur meglepetését, midőn ezeket olvasá:

„Sietve e nehány sort irom kegyednek, jó s drága hercegnő, hogy szomorú ujdonságról tudósitsam, s hogy oly állapotban legyen, miszerint egy nagy szerencsétlenséget megakadályozzon. A császár e pillanatban hallja, hogy Surville Raoul ezredes parancs és engedély nélkül eltávozott Bécsből. Rá egy igen fontos küldemény volt bizva, s a császár megtudá, hogy ő nem igen foglalkozott e küldeménnyel. Nem tudom, valjon összefüggő é az ezredes visszatérte azon látogatással, melyet kegyed ma reggel a Tuileriákba tőn; hanem a császár azonnal hivatá a braccianói herceget, ki sokáig időzött a cabinetban, s távozta után azonnal parancsok küldettek, mind Páris kormányzójához, mind a rendőrség főnökéhez; a császár nagyon föl van ingerülve az ezredes ellen. Ha erről tud valamit, tanácsolja neki, hogy maradjon elrejtve, mig barátai cselekedhetnek érte. Égesse meg e levelet, drága hercegnő, mert fölfoghatja lépésem veszélyeit, ha fölfödöztetnék!"

Miután Montlaur e levelet még egyszer elolvasá, elégeté azt, Janka anyira volt gondolataiban elmerülve, hogy nem vevé észre e cselekményt.

Montlaur, ki félt, hogy ez ujabban megszomoritja Jankát, nem szólt neki e levélről, s midőn ujra nyugalmat ajánlott, termeibe vonult, s azonnal küldött egy meghitt cselédet az ezredeshez, megtudakolandó, valjon haza tért-é már?

XIV.

A rémülés.

Tökéletes nyugodtság honolt a braccianói herceg lelkében, midőn a Tuileriákat elhagyá.

Oda mentében rettegett, hogy Montlaur a császár előtt fölfedezi ama titkos terveket, melyeknek kivételére Jankát akarta fölhasználni, de a hercegnők nemes jelleme eloszlatá e félelmét, s már bánta magában, hogy róluk ily alacsonylelküséget birt föltenni.

Minthogy a császár pártfogásáról biztos volt, nem kételkedett, hogy kitartás, s a falusi élet fenyegetése által rábirja nejét a főudvarnoknői méltóságra, mely terveinek alapköve.

Különben más oka is volt örömének.

A császártól ugyanis megtudá, hogy Raoul a szoros parancsok és fontos megbizás dacára Bécset elhagyá. Minthogy Napoleon e rút tettet a braccianói hercegnő tervével összeköttetésbe hozá, igen fölindult az ezredes ellen, s őt azonnal, a mint Párisba lép, Vincennesbe akarta foglyul küldeni. Igy tehát minden egyesült, hogy a herceget terveibe segitse, és aggodalmait szétoszlassa.

Lelke sokkal jobban nyögött az önzés és becsvágy igája alatt, sem hogy neje iránt bármily szerelmet tudna érezni, hanem igen hiú levén, félt a nevetséges szerepektől.

Remegve kérdé magától, valjon észrevehette-é más Raoulnak neje iránti figyelmét.

Majd reménylé, hogy Raoul rokonsága megfejtheti e figyelmet, majd azt hivé, hogy épen e rokonság szolgál a legcsipősebb megjegyzések okául.

Önmagát okozta, mért fogadá Raoult oly bizalmasan házánál, mert habár nem is rettegett neje erénye miatt, még is igen röstellé a gúnyos rágalmakat.

Herman ellen legkisebb gyanút sem érzett...

De valóban hogy is gondolhatná, hogy egy hölgy egy szerencsétlen, szegény, s igénytelen ifjú, s egy oly igéző, müvelt férfiú között, milyen az ezredes — ingadozhat?

Montlaur hercegnő sem gondolhatá, habár ismeré Janka önzéstelen természetes nemeslelkűségét, hogy ez Hermanba lehetne szerelmes.

Különben Janka részint önbecsből, részint hogy ne vonja szeretettjére a herceg haragját, nem meré Herman nevét kimondani, midőn szerelmével Surville ezredes gyanúsittatott.

Nagy zavarában, midőn nagynénje elhagyá, e sorokat irá Hermannak:

... Minden elveszett... Az utósó reménysugár is elhalt...

Nem fog egyedül meghalni... Még ma éjjel megkapja anyja keresztjét...

. . . . . .

Három óra telhetett el, hogy Herman e levelet megkapá, midőn a braccianói herceg hôtelének kapuján zörgetett valaki.

Éjjeli tiz óra van...

Ez oly nyugtalan, s eseménydús nap dacára épen most végzett be a herceg néhány irodai rendeletet.

Egy komornyik lépett be, s levelet adott át, mondván, hogy e levél hozója azonnal be akar bocsáttatni, mert fontos közlendői vannak.

— Herbin Péter! — mondá a herceg a levél aláirását olvasvan — Herbin Péter? — én ismerem e nevet, homályos emlékü... bizonyosan még a forradalomból... Dijonból... a közelebbi körülményekre nem emlékszem... egyre megy!... Jöjjön be!

*

Herbin Péter megjelent...

Nagy könyvtárból állt a herceg dolgozó szobája... az asztalon homályos fény lobogott.

A herceg a jött arcának szorgos vizsgálása által akará emlékeit rendezni.

A herceg arcából e vizsgálás után tökéletesen ki lehetett venni, hogy nem emlékszik e férfira, ki most szirt hidegen tekint rá.

— Nos polgár — kérdé gúnymosolylyal Herbin — eléggé megnéztél?!

Bámulva kelt föl a herceg, kérdvén:

— Mit jelent ez uram?

— Ez anyit jelent, — hogy mulatságunkat érdekesebbé tegyük — hogy kilétemet beakarom bizonyitani, a mint te szoktad mondani, midőn dijoni fővádló valál.

— Tudja meg, hogy azonnal kidobatom! — felelt a herceg a csengetyü zsinórt kezébe vevén...

— Ne heveskedjél polgártárs! — Mielőtt haragudnál, vess egy pillanatott ez irlapokra. — Nézd csak 1792—1793. Forradalmi tribunal Dijonban. Ez, mint Pandora szelencéje, sok jót vagy sok roszat hoz fejedre. Azért ne haragudjál — ne buzdulj föl, mert nincs a legjobb lelkiismereted e két véres évet illetőleg. Legjobb, ha szépen, türelmesen meghallgatsz.

Meglehet, hogy a herceget véres emlékek nyugtalaniták, meglehet, hogy ez irlapok ha nem is félelmét, de kiváncsiságát kelték föl, mindenesetre azonban Herbin élénk hatást tett rá, mert midőn meggyőződött, kogy a közlendőket senki sem hallgatja, Péterhez ment, ki egy kényelmes karszékben illendően leült már.

— Beszéljen most uram. — Mit jelent e titkos látogatás? — Legyen azonban meggyőződve, hogy épen nem érdekel, hanem minthogy elhatárzám mindazokat elfogadni, kik velem értekezni akarnak — ennek, és csupán ennek tulajdonitsa, hogy — meghallgatom! Az ország java nyerhet ezáltal; beszéljen azért, és engedékenységemet tulajdonitsa a fölhozott okoknak.

— Hahaha! nem csalsz meg polgártárs! Ha nem nyugtalankodnék lelkiismereted, régen kidobattál volna. Valld meg, hogy igazam van!

— Uram! ne beszéljen igy, mert nem fogom meghallgatni!

— A mint tetszik! — felelt Péter, az irlapokat bő zsebébe söpörve.

— Jól van uram! — szólt vállvonitva a herceg — hanem rövideden!

— Ez kissé nagy föladat, mert a manóba! sokat kell neked mondanom! — Hanem mondd meg, miért nem tetszik a tegezés, s a „polgár“ cim, hisz midőn Dijonban fő vádló valál, az ősiség legrégibb koronásait kedved szerint tegezted, igaz azonban, hogy a koronák akkor nem voltak igen hasznosak, mert alólok leüttetted rendre a fejeket!

— Uram — nem azt kérdém, mit tettem, vagy mit kelletett amaz időkben tennem, hanem azon ürügyet, mely önt hozzám fárasztá.

— Igazad van, polgártárs — tehát ismersz-é?

— Neve, arca nem ismeretlen; s emlékszem, hogy Dijonban dolgom volt önnel, habár az nem tartott sokáig!

— Úgy van — úgy van — hogy pedig az igaz útra téritselek, azt is megmondom, hogy egy hóig — —

— A forradalmi tribunal — folytatá a herceg — törvényszéki tollnoka volt. Most emlékszem már!

— Ejnye! Ejnye! Emlékezeted igen henye! Tehát ez minden, a mire emlékszel?

— Minden — ha pedig más is van, azt elfeledém!

— Igazán polgártárs?

— Minden bizonynyal!

— Nem emlékszel? Igazad van, ha a bünténeket elfeledhetjük, az a legjobb!

— Egy itélet — bármily szigorú legyen is — soha se büntény!

— Briot Jakab nem itéltetett el, ő megöletett! — kiáltá Herbin, mialatt arcán a nyers gúnyt sötét bánat fölleg váltá föl — Jakab barátom — testvérem volt! — Pokoli haraggal üldözted őt, bár sohase védé hübb, becsületesb férfiú a nép ügyét. — E derék ember vétke volt, hogy két királyi pártos menekvését elősegité. — E nagylelkü, nemes tettért vérpadra juttattad — hogy vérboszúd kilegyen elégitve!

— Nem emlékszem e körülményekre!

— Nem emlékszel? Majd eszedbe juttatom! E két királyi pártos gr. Grandpré és báró de Nérolles volt, őket bizonyos Montbard gárdista kiséré; ők megmenekültek a lyoni vérengzésből, és számtalan veszély között a dijoni kapuig jöttek — éhségtől gyötörtötve Briothoz tértek, ama boldogtalan eszmében, hogy nemeslelkűségére bizzák magokat — ők megmenekültek, de a fáradt Montbard nem követheté őket, és Briotnál fölfedezteték. Hogy boldogtalan barátom bevádlására okod legyen — Montbardot hóhérkezébe juttattad — harmadnapra Briot is kimult bevádlásod miatt — a vérpadon.

— Ez mind igaz lehet, ámbár nem emlékszem e tettekre, de miért is ébresztenők föl a múlt véres árnyait?!

— Majd megmondom! — A tribunal törvényszéki tollnoka levén, azonnal leköszöntem hivatalomról, mert jól tudom, mi volt ez iszonyú vérhalál, mi volt engesztelhetlen haragod oka?

— A törvény parancsolta, hogy mindazok, kik a nemzet ellenеinek menedéket nyujtanak — hóhérhallál lakoljanak — én a törvény vak eszköze vagyok, harag nem uralkodik rajtam...

— Harag nem uralkodik rajtad?! — — és Butler Vilma?!

A herceg szótlanul lehajtá fejét, Herbin pedig mennydörgős hangon folytatá:

— Midőn hivatalomat elhagyám, Briol iránti kegyeletből perének aktáit magammal vivém; — minden bizonynyal jogtalanul tevék, hanem emléke iránti kegyelet birt e jogtalan tettre. — Ez iratok mellett találám Montbard irományait is, ki valaha mint testőr szolgált.

Az akkori zürzavarnál ezt nem vették észre.

Ezután sokáig utaztam, és csak minapi fölemelkedésednél jutott eszembe, hogy elérkezett ama pillanat, melyben forradalmi fényedben állithatlak a világ elé, és elolvasám irományaimat;.. elgondolhatot, mint örültem, midőn ezek között olyanféléket találtam, melyek a forradalom alatt előtted érdektelenek voltak, — most pedig romba dönthetik boldogságod légvárait...

Gépileg nyult a herceg az irományok után, melyeket Herbin szeme elé tartott...

Ez hirtelen visszavoná őket, gúnyos hangon szólva:

— Türelmet kérek! — Különben tudd meg, hogy ha el is ragadod ez iratokat, velök nem nyersz semmit, mert átláthatod, hogy nem jövök elővigyázat nélkül oly magadféle emberhez, kinek csak egy szavába kerül, hogy az embereket Vincennesbe küldje.

Ezen iratok az eredetieknek másolatai, mely eredetiek biztos helyen le vannak téve. — Nyugodjál azért! Hogyha azonnal befogadnál is, az sem használna, mert egy barátomnak meghagyám, ha holnap reggel nem jönnék vissza — ellened azonnal lépjen föl...

— Hanem megmondja végre, mit akar mindezzel?

— Mit akarok?! — Mindjárt megtudod... felelt Herbin az irlap halmaz közül egyet kiválasztva...

XV.

Montbard.

Péter bizalma zavarba hozá a braccianói herceget. Ő valóban visszaemlékezett, hogy undok okok, egy idegen nőveli szerelmi viszonyai miatti féltékenység birta őt arra, hogy Briot halálát kieszközölje, hanem meg nem foghatá, mit eredményezhetett e régen elfeledett bűntény jelen élete körülményeiben.

Azért ujra bátorságra kapott, büszkén szólva:

— Siessen uram, mert már igen későn van.

— Későn-é? Azonnal megtudod, hogy még nagyon is korán van... Kezdjük tehát az elején. Emlékszel-é tehát egy austriai hadnagyra, ki 1292-ben Dijonban fogva volt és Butler-nek hivatott?!

— Homályosan emlékszem! — felelt a herceg elsápadva.

— Homályosan?! — és Vilma nevü leányára, arra is csak... homályosan?!...

— Igen.

— Briot Jakabot hőn szereté e Butler Vilma, s hőn szerették. — Te megláttad e szép leányt, és megszeretted; — ő utálattal visszautasitott, tudtodra adván, hogy szerelme Briotért lángol. — Te ekkor halált esküdtél a boldogtalan fejére... az alkalom megjött és hűn megtartottad ez esküt.

— Hah! ez ember... mindig ez ember! — kiálta rémülettel a herceg...

(Folytatása következik.)

TÁRCA.

DICKENS ÉS THACKERAY.

(Lipcsei szemüvegen nézve.)

(Vége.)

Fölebb láttuk, hogy a humorista az ideat, mely az ideal összetörte után kidobottnak lenni látszott a semmibe, ismét visszavezeti tulajdonképi hazájába, a valóságba, a közönségesbe, az örök-mindennapiba, s ezt azzal mintegy összeházasitva, az ideát valóságossá, a valót ideálissá teszi.

Hanem ez egyesitése két enyire heterogen lényegnek, nagyon kevés művésznek sikerül, s e keveseknek is jobbára nagyon rövid időre, mindenkorra talán egynek sem.

Sokkal gyakrabbi az eset, hogy az ellentétek a legszélsőbb foknál állapodnak meg, a való közönségességgel vádoltatik, s az idea a való által üresnek és semmisnek gúnyoltatik. E csattogó ellenmondás a satyra; e kiengeszteletlen, s látszólag kiengesztelhetlen ellentétet kötelessége fölfedni minden satyrikusnak. Ezért úgy áll a satyrikus a humoristához, mint a próféták a mesterhez. A satyrikus az ige hirdetője a pusztában: „Legyetek töredelmesek, és javitsátok meg magatokat!“ A humorista a megváltó: „Lépj be, a te büneid meg vannak bocsátva“. Amaz mondja: „Megvagytok igazulva!“ Ez mond: „Meg vagytok mentve!“

A humoristának végtelenül nehezebb a föladata mint a satyrikusé, de egyszersmind végtelenül hálásabb is. Neki be kell kötnie, s meg kell gyógyitania a sebeket, miket emez irgalom nélkül fölszaggat. A satyrikus élesen látó, a humorista mélyen látó. A satyrikusnak világos feje van, a humoristának gazdag szive, gazdag, mint „Plutó barlangja“. A satyrikus lenézőleg félredobja az egyént, mint az idea méltatlan hüvelyét, a humorista azt akarja, hogy a legkisebb porszem se veszszen el, hanem része legyen az idea örök életében. A satyrikus előtt semmi sincs tiszta, ha azbesztből van is, a humorista a nyálkás kagylóhéjon is csak a megbecsülhetlen gyöngyöt nézi. A satyrikus elkeseredve panaszkodik, hogy semmi sincs nagy ezen a földön, a humorista válaszol: Vive la bagatelle!

Ezért az igazi humoristikus mű benyomása engesztelő és békeséges, a satyrikusé mindig metsző és kesernyés. És ez alanyi kriteriumra mindig bizton támaszkodhatik az ember, ha meg kell itélni, e vagy ama munka, melyik nemhez tartozik a kettő közől. Ha valamely mű, az emlitettek közől sem egyik, se másik benyomást tisztán nem okozza, ez nem bizonyit fölállitott szabályunk ellen, hanem csak azt bizonyitja, miszerint az ilyes mű költője se nem tisztán humorista, se nem tisztán satyrikus, hanem csak, mint jobbára történni szokott, egyik vagy másik oldalra inkább hajlik.

Ha az olvasó azon benyomásokat, melyeket Dickens és Thackeray iratainak olvasásakor érzett, összehasonlitani akarja, bizonyosan pillanatig se fog kétségbe lenni, melyik kategoriába sorozza az egyiket, s melyikbe a másikat. Igaz, hogy nem anyira tisztán humorista az első, hogy néha néha a meztelen satyrával is ne csapkodjon; igaz, hogy nem anyira kizárólag satyrikus az utóbbi, hogy gyakran a tiszta humorig is föl ne emelkedjék, igaz, hogy nagyon is sokszor mindketten a földhöz ragadt prózában feneklenek meg, — de e mellékességeket eltekintve, ha irányukat és működésüket fő lényegükben és hatásukban nézzük, úgy a Pickwick-chlub szerzőjének a humorhoz, a Vanity fair irójának a szatyrához való hivatását lehetetlen föl nem ismerni.

A humor engesztel és békéltet. Dickens összes művei mintha mondanák: Gyermekek! szeressétek egymást. — Mert az ideának, mely Dickens világrendszerében a központi világitó és melegitő nap, neve — szeretet; és ha Dickensnek megkellene határoznia, mi az ember, ő olyan teremtményeknek nevezne bennünket, kik szeretni tudunk, s kiknek szeretnünk kell. Mert „a szentek és igazak, kik nem éreznek, s nem sirnak“, rá nézve egészen közönyösek, de az állatokat szereti, mert újra föltalálja bennük az embert (gondoljunk csak Mr Toot kutyájára Dombeyben, és a hollóra Barnaby ben stb.) sőt mig a lelketlen dolgokat is megeleveniteni tudja (emlékezzenek vissza néhány Dickens-féle fali-órára, karszékre, postakocsira stb.) Magukat az embereket pedig nem osztályozza szellemi képességeik és müveltségük után, hanem a mint többé vagy kevésbé erős és hatalmas bennük a szeretet. Ezért fogja pártját a szellemszegényeknek és együgyüeknek a szellemdúsak és okosak ellenében, ezért harcosa ő az elnyomottaknak, s boszulója minden méltatlanságnak, akár egyéneken, akár osztályok ellen követtetett legyen az el. S miközben a gyarló hüvelybe az égi tartalmat igy beletölti, s miközben az örök szeretet trónjául ezen véges, korlátolt, és nyomorult porhüvelyt kijeleli, az örök-mindennapinak e sphaeráját megdicsőiti, s résztvetet vele az idea menyeiségében. E kettős világitásban, mely majd a gyarló hüvelyt, majd a belső kincset láttatja, fekszik nagy részt azon varázserő titka, mely által Dickens érdeket tud kelteni bennünk még oly személyek iránt is, kik a társadalmi, s szellemi müveltség legalsóbb fokán vannak, vagy épen a buták iránt is, ha ő akarja.

Más részt pedig, minél inkább megkülönbözteti magát az egyén, valamely felötlő jellemvonással a többiektől, s minél inkább kiválik szeszélyeivel, és kedvteléseivel, vagy épen bogaraival a nagy tömegből, annál nagyobb a szeretet diadala, mely a különcöt épen ez által ismét tökéletesen egyenlőnek mutatja testvéreivel. Ez azon csudálatos szentek serege, kik Dickens világában minden keresztúton ott állnak, s azon különcöké és nádparipán nyargalóké, kiken oly sokszor, és oly jóizün nevettünk.

E kétféle osztályban, t. i. az együgyüek és különcökében, kizárólag az egyének rendkivüli szeretetreméltósága az, mi a szerethetlen alakkal kibékit; s az is, hogy erővel érdeket keltenek bennünk, szintén ez ellentéten alapul, mit a humoristikus költő (szántszándékkal) gyakran egész végletekig visz. Az ideanak győzelme ez esetben különösen könnyü, mert a végesseli küzdelme tulajdonképen csak látszólagos volt.

Másképen van a jellemek egy harmadik osztályával, kik már a gonoszság szélén állnak, s nagyon természetes, hogy az ideától messzeesnek. Ide soroljuk a képmutatókat, kiket Dickens oly örömest látszik mindenütt föllépteti, hogy torzképeik által az igaz szeretetet még szeretetreméltóbban tüntethesse fel. S különösen szerencsés ő azon bevégzett teljes gúnyorban, melylyel az ily teremtmények semmiségét és ürességét leleplezi. Ezek kisértetek, melyek azonnal jajgató fickókká válnak, mihelyt bátorsága van az embernek feléjük — bottal közeledni.

De most jő az igazi gonoszak phalanxa, s ennek is meg kell semmisitetnie. Itt megjegyzendő, hogy a humorista a gonosz rajzolásában messzebb mehet, mint akárki más. Neki a leghallatlanabb végleteknél kell azt fölkeresnie, s itt legyőzetnie az idea által, hogy ennek ereje még inkább kitünjék, s győzelme annál nagyobb legyen. A fojtólég csak az elzárt helyen halálos, szórjuk ki a levegőbe, nem lesz többé kártékony. Ezt tudja a humorista igen jól, s ezért nem óvakodik a tisztátalan tárgyak érintésétől, melyek elől pedig az idealis művész szorongva kitér. A humorista vegyész, ki a különféle, s részben szenvedhetlen anyagokból drága jó illatot készit; ő a diszcsarnokok előtt, melyek a szépség elfogadására emeltettek, betekintés nélkül elhalad, mignem a hátsó vityillóig ér, honnét vad bachanaliák lármája, szitok és káromkodás hangzik. Itt kopogtat, mert tudja, hogy nem az egészségeseknek, hanem a betegeknek szükséges az orvos. Ezért találunk Dickensnél oly tömeges productiókat a gonoszakkal; ezért ama hemzsegő sokasága e férgeknek (a zsidó és környezete „Twist Oliwer“-ben, Ralph és serege „Nikleby Miklós“-ban, Carker „Dombey“-ben stb.), ezért azon feneketlen mélysége a sülyedtségnek a „Bleak house“-ban, és „Hard time“-ban. — Hogy tehát e mélység föltárul előttünk, nem vethetjük szemére a humoristikus költőnek. Le kell ugrania velünk együtt a sötét örvénybe, s megmutatni, hogy a szeretet világa e fojtó légkörben sem alhatik ki; de az megint bizonyos, hogy aztán ismét ki kell bennünket hoznia az éltető levegőre; jaj neki velünk együtt, ha útjában elhagyná lélekzete — a humor.

A humoristával tehát nem vagyunk megelégedve, ha az eszményi és a való közti válaszfalat le nem rombolta, — épen úgy a szatyrikusnál meg azt rójuk meg, ha e két ellentét között nem ásott oly mély hézagot, mint az lehetséges. Mert végre is, vagy optimistának, vagy pessimistának kellene lennie. Vagy a mi teremtetett mindent jónak és helyesnek találnia, vagy Mephistoval azt mondania: „Minden mi létrejő, méltó hogy elveszszen.“ Ha azt akarják, hogy az idea halhatatlan életében higyjünk, úgy ne fessék elénk a valót, mint fölülmulhatlan tökéletességet; — s hogy az embereket egytől-egyig liliputiaknak tartsuk, az ideát valóban dicsőnek, s emberfölöttinek kell előttünk föltüntetni. Thackeray épen nem cselekszik igy, s épen ezt lehet szemére vetni, mert e hiba töri le szatyrája hegyét. Őt nem tölti el elég áhitattal a teplom magasztossága, s nem gyulad szent haragra, ha azt megszentségteleniteni látja, nem üzi ki belőle ostorral a kalmárokat és gazokat, hanem hátratett kezekkel jár fölalá az árusok közt, szánakozva vállat vonit, s legfölebb talán sóhajt. Ezért irták már Thackerayről, hogy sem optimista sem pessimista, se hideg se meleg, se humorista se satyrikus, hanem megirója különféle több kötetü regénynek.

Hogy Thackeray szatyráia enyire szelid, bizonynyal nem az ő hibája. Fönebb mondtuk, hogy az angol irónak választott állandó szintere van, de egy bizonyos közönsége is van, melyről jól tudja, mit kiván tőle, s mivel szolgálhat föl neki. Ez nagy előny, kétségkivül, de egyszersmind elmozdithatlan hátrány. Az általánosságok rajzolásában mérhetlen szabadsággal járhat el az iró, de sokkal korlátoltabban a közelebbiekre fölállitott problema megoldásában. Hasonlitsuk össze Steerforth-et Roquairol-lal a „Copperfield“ és „Titan“-ból! Thackeray maga is érzi, hol szorit a cipő. A „Pendennis“ előszavában keserüen panaszkodik közönsége pruderie-je ellen, mely egyátalán nem engedte meg neki a szabad hangot. És miben állt ez a szabad hang? Abban, hogy hő-sét szerelmessé tette egy házmester leányába, s a házmester leányát hősébe! Ez nagyon sok volt a pruderie-nek, aláirói seregesen hagyták el, s neki vissza kellett térnie a „dicséretes“ kerékvágásba, ha azt nem akarta, hogy üres padok előtt játsza

végig darabját. „Mióta „Tom Jones“ szerzője eltemetve van — kiált föl Thackeray — egyetlen költőnknek sincs megengedve, lerajzolni e mérhetlen és szédületes nagyságokat!“ — Legyen; de azt lehet erre felelni, hogy az iró gyermeke ugyan korának, s kell is, hogy az legyen, de ne — rabszolgája.

Közli: Bús Vitéz.

Budapesti hirharang.

* A lóversenyekre vonatkozólag következő választások történtek: Pályabirákul: gróf Batthányi László, és gróf Festetics Géza; intézőkül: gróf Hunyady József, ifjabb gróf Battyány István, lovag Heinrich Nep. János, b. Wenkheim Béla, gróf Szapáry Antal, gr. Zichy Edmund. Teherre ügyelőül: gróf Zichy Edmund; inditókul: b. Orczy Béla, és Cavaliero Fer. úr. Az idei lóversenyeken egy most alapitott új dijra is történik futtatás. Ez a „pesti dij“, mely egyes aláirók által három évre alapittatott, s áll 200 aranyból és egy ezüst billikomból. Az aláirók közt főurakat, irókat, és ügyvédeket találunk; annál kevesebb a „háziúr“ — pedig a dij úgy neveztetik, hogy „pesti“.

* A magyar akademia mult május 30-diki nyelvosztályi gyülésében Czuczor Gergely, és Fogarassy János rendes tagok tartottak értekezéseket. A közelebbi ülés jun. 6-kán tartatik, mely alkalommal Hunfalvy János levelező tag foglalja el szék-ét, „a földirat tárgya“ cimü fölolvasással. Egyszersmind Kiss Ferenc régiségbuvárunk ismerteti I. Béla király érebulláját, s talán Hoványi tiszt. tagtól is lesz egy értekezés.

* A nemzeti casino már áttette szállását a hatvani utcában létező Cziráky-ház diszesen kinyitott első emeletébe. Alul egy kényelmes közterem is van, mely levonva egyéb előnyeit, már csak azért is nagy közönségre számolhat, mert a szinházból hazatérő csoportokat fényes világitásával könnyen becsalja.

* Az izraeliták pompás temploma már teljesen elkészült, s mint értesitve vagyunk, még e hó folytán ünnepélyesen meg fog nyittatni. A nagyszerű épületről egy füzet is lesz kibocsátva, mely azt több, de különösen épitészi tekintetben ismerteti.

* A városerdőben pünkösdre egy uj vendéglő-kertet fognak megnyitni; e vendéglőtelep a keresztelésben igen költői nevet kapott; van cimezve „a fehér rózsához.“

* A terézvárosi vasfürdő-tulajdonosai a városi főorvosnak ingyenjegyeket adtak át, hogy azokat szegényebb sorsu betegek közt ossza ki. E szép vonást egyébiránt a fővárosi fürdők többi tulajdonosaitól sem lehet megtagadni.

* A Dunafürdők saisona is beállt, a viz 17 fok meleg. A fürdők árai jól felcsigázvák, de azért boldog, a ki egy üres öltöző szobához juthat.

* A B. H-ban olvassuk: Kolozsvárt m. hó 29-kén a „Tizenhárom leány formaruhában“ cimü bohózattal avatták föl a homokot Thalia oltárává. Ez a homokoltár mindjárt áldozatot is kivánt. A fölvonások közt kolozsvári gymnastika tanitó Mocsáry úr adandott egy tanitványával mutatványokat. A „persák rudja“ cimü mutatványban, hol egy 20 láb magas rudat egyik tanitványa tartván, az erőművész annak tetejére fölkuszott, a productió közben a rud egyensulyozásában hiba történt, a mit a tartó helyre kivánván ütni, előbb nyomult, de hasztalan, a rud aláfordult, s Mocsáry a zenekarba bukott, s egy hangjegytartón lábát megsértve eszméletlen hullott a földre. A tanitvány szerencsére még elég erőt fejtett ki, mert a félre fordult rudat is elég erővel megbirta tartani, úgy hogy a tanitó nem a rud egész magasságáról, hanem csak mintegy két ölnyiről bukott le. A nő-közönség nagy része azonnal odahagyá a szinkört. Két széplelkü polgárnő azonnal segélypénzt gyüjtött a szerencsétlenül járt erőművész számára.

* Fővárosunk most nagyon népes, miután a vásár, gazdasági kiállitás, s a lóverseny is egyszerre tartatik. Sehol nem lehet helyet kapni, se a vendéglőkben, se egyéb mulató helyeken, kivéve a — szinhá.at.

* Ugy értesültünk, hogy Madarász Viktor, a ki a jelenlegi mütárlatban egyszerre három geniális történeti képpel lépett föl, még csak 24 éves ifjú. Kétségkivüli, hogy a müegylet az ő „Hunyadi László“ját fogja mülapul választani. Legyen a müegylet vigyázó, nehogy e nagy talentummal is úgy járjunk, mint Zichyvel, a kit egy pályázatnál szintén elmellőztek, s azóta a megsértett ifjú külföldön igyekezett méltányolatot találni, és — talált is, mert jelenleg Péterváron cári udvari festész, több ezer rubel évi jövedelem mellett.

* A napokban a tiszahajlati csárda (Szolnok közelében) egy borzasztó vértett szinhelye volt. Hét személy a legborzasztobban gyilkoltatott meg; nevezetesen a csárdás Pápai, nejével, és három leányával, kik közül az egyik csak négy éves volt, továbbá egy szolnoki utas, szintén leányával, kik a késő idő miatt a nevezett csárdában háltak meg. A meggyilkolt koresmáros 15 évig birta a mondott csárdát, a nélkül, hogy legkisebb baja történt volna, s mint özvegy, csak három hét előtt vette el szintén megölt nejét, ki csak 18 éves volt. Föltünő, hogy a borzasztó vérfürdőnél két gyermek, kik közül az egyik két, a másik egy éves, s egy béres, a ki az istálóban volt, életben hagyattak. A hatóság már nyomában van a szörnyű tett elkövetőinek.

* A pesti legényegylet vidéken is követőkre talál; Temesvárott m. hó 29-kén ment véghez egy ily legényegylet fölszentelése és megnyitása, mely alkalomra a pesti egylet is küldött üdvözlöket. Az ünnepély házi mulatság, szinjáték, ének, és szavalatokkal záratott be.

* A „Szegedi Hiradó“ irja, hogy m. hó 28-kán este felé körülbelül 50 pelikán szállt le a nagy zentai rétre. A pénzügyőrök egyike egy példánynak épen hajlásánál lövé meg szárnyát, mely levágatván, a gődény életben maradt, s a járásbiróság udvarán, sebesült harcoshoz méltólag sétálgat föl alá. A többi fölrepült, s észak felé folytatta útját. Általában nagy madárvándorlásról beszélnek a figyelő gazdák mindenfelé.

* Szinházunkat a nyári vendégszereplésekre nézve valami fatum üldözi; egy pár szerződött vendég bánatpénzt fizet, csakhogy ide ne jőjjön; most meg ama olasz társulat vendégszereglése is meghiúsult, melyet szinházunkra nézve oly előnyösnek állitottak. Végre is Szigligeti útazott Bécsbe, hogy a nyári hónapokra egy kis operai luxusról biztositassunk.

* Madarász Viktor „Hunyadi László“-ja nem lesz ugyan mülap, hanem megvétetett a nemzeti múzeum számára, a hol kétségkivül a legméltóbb helyen lesz. Mülapul Orlai Petrich „Zách Felicián“-ja választatott, mint halljuk, egy kis igazitással; ez bizonyára a lány alakjára vonatkozik. . . . Figyelmeztetjük alkalmilag tehetősb hazánkfiait, hogy Madarász Viktornak még két képe van a mütárlatban, az „Utósó Zrinyi“, és „Zách.“ Áruk csak öt öt száz forint. Szebb magyar képekkel alig ékithetné valaki termeit.

* A Józseftérről megkezdődtek már a budai keserü vizforráshoz való omnibusz-járatok. A kiknek az a keserűség sem elég, a mit ez a gyönyörü élet ad, tehát csak siessenek oda, mert nem csak a forrásnál, hanem már az uton is elég keserűséget fognak tapasztalni, miután a forráshoz vezető vonal, a mint az omnibusz végig döcög, valódi afrikai állapotban van.

* Az eső pár nap óta megállt. Hanem majd lesz ezen a héten zápor — előfizetési fölhivásokból.

* Számos buzditó fölhivás következtében Beregszászy Lajos egy pompás arany, és gyöngyház-fényben úszó disz-zongorát készitett, mely hang tekintetében is valódi remeknek mondható. Bizonyosan ez a zongora is külföldre útazik, mert az már régi dolog, hogy e hazai iparosunk sokkal több zongorát ad el külföldre, mint a — hazában.

* A müegylet pályakérdést tüzött ki, mely a következő: Irassék meg a magyar honi müvészet történelme, a jelesebb hazai (akár itt született, akár itt élt) művészek életirásával, s a művészet általános történelme legfőbb mozzanatainak és a művészeti iskolák rövid szabatos jellemzésének előrebocsátásával, világos népszerű nyelven, s különös figyelemmel arra, hogy fiatal művészeinknek ezen munka által helyes önmüvelési irány adassék, s bennök nemes dicsvágy ébresztessék, s tápláltassék. A pályamunkák beadására egyévi határidő tüzetik ki. A pályanyertes mű jutalma 60 arany, ezenfelül minden a munka eladásából származható nyereség, a nyomtatási költségek levonása után, a szerzőé leend. — A közgyülésen azon inditvány is tétetett, hogy a mülapul szolgálandó müvet illető pályakérdéseknél ezentúl jelöltessék meg a hazai történelemből veendő tárgy, s az olyan legyen, mi multunk fénypontjait tüntesse elénk. Az inditvány azon módositással elfogadtatott, hogy 20 és 10 arany első és másodrendü jutalom tüzessék ki oly irodalmi műre, mely történetünk ily dicsőbb részeit kiemelve, a pályázó festész urakat a használható kutforrásokra nézve tájékozhassa. A legjobbnak talált munka utmutatása nyomán a választmány kitüzendi a festendő tárgyat. Az ily verseny egyelőre egy évre határoztatott el. Az irodalmi mű beadásának határideje f. évi sept. 1-je.

* A pávasziget látogatóinak az eddig zárva volt gyümölcs, és virágkert is megnyittatott. Ez igen szép; hanem nem szépek azok a falusi német bandák, melyek a szigeten egy hegedüvel, fél klarinéttal, és három trombitával szokták magukat hallatni. Vagy jóraváló reunio, vagy semmi.

* Budán, a vizi városban egy fiatal leány a parthoz kötött halászbárkák egyikéről öngyilkossági szándokkal a Dunába ugrott, de a viz árja a Walter féle uszodához vitte, a hol szerencsésen kihúzták.

* A „Szépirodalmi Közlöny“ juliustól kezdve öt heti tiz ives füzetekben fog megjelenni, s „Folyó ivek“ cimet viselend.

* Mig a háború ilyetén operációkra készti a magyar szépirodalmi lapszerkesztőt, addig a párisi politikai lapok ugyancsak szép hasznot húznak a háborúkból. Délutánonként a lapok kiadóhivatala előtt és a boulevardokon, meg mindenfelé egész tömege áll a kivánesiaknak, a kik csaknem hajba kapnak az esti lapok fölött, s azokat kétszeres áron is fizetik. A mely lapok harsogóbb trombitát fujnak, azoknak előfizetői megkétszeresednek; pedig Párisban béke időben is 20—30,000 előfizetője van egy egy jobb lapnak.

* Egressi Gábor, temesvári diadalmas vendégszerepléséből fővárosunkba visszaérkezett, s nehány hétig körünkben marad. Óhajtandó, hogy az igazgatóság vele tegye magát érintkezésbe a Kazinczy-ünnepélyre vonatkozólag, melyet kapcsolatban a magyar akademiával, bizonyára szinházunk is meg fog ünnepelni.

* A gazdasági egylet próbáján Ercsiben igen nagy, s diszes birtokos közönség volt jelen; talán egyetlen megye sincs az egész országban, a honnét jelen ne lettek volna érdekelt ügyfelek. Jelenleg a gazdasági eszközök kiállitása van a régi füvészkertben, mely tegnap, különösen a lóverseny előtti órákban, igen erősen volt látogatva. Csak lássunk mi jóra való eszmét, mindjárt ott vagyunk mindnyájan.

* Az első lóverseny, dacára a borús időnek nagy közönség előtt, s következő eredménynyel ment véghez:

I. Gr. Kinsky Octavian-dij 500 ft; az austriai birodalomban született és nevelt 3 éves lóra. Tét 100 ft.

A nevezett 8 ló közől pályázott:

Gr. Kinsky Octav 3 éves peje „Mary O' Moor." Hg Eszterházy Pál 3 éves sárga méne „Ozora." — Id. gr. Batthyány István 3 éves peje „Medallion." — Hg Lichtenstein Ferenc 3 éves peje „Shamil."

A célnál első: „Mary O'Moor"; jokey: Birbeck.

Második: „Ozora"; jokey: Lowe. A második ló kettős tételt kapott (200 ft.)

Futás ideje: 1' 55".

II. Első császár-dij 1000 darab cs. k. austriai arany; 4 éves és idősb minden országbeli mén és ló számára. 3½ mfld. Tét 250 pft. Nevezve volt nyolc ló. Egy már előbb bánattal visszahuzatott.

Futott: gr. Henckel Lázár 5 é. pek. „Kate Tulloch." — Gr. Kinsky Octáv 5 é. v. sga méne: „Harlequin" (tavaly e dijra győztes.) — Gr. Hunyady József 5 é. p. l. „Agitation." — Gr. Zichy Aladár 5 é. p. m. „Basi Bozuk." — Gr. Pálffy Pál 5 é. szürke méne „Ducrow."

Legtöbb chance-a volt a bécsi gyepen győztes „Ducrow"-nak s még a canterben is igen nagy volt e szép, solid ló iránt a bizalom. — „Basi Bozuk"-nak sem csekély pártja volt. „Agitationnak" csak hevességétől és szeszélyétől féltek.

Az eredmény váratlan volt. „Ducrow" distanciroztatott.

Első a célnál: „Agitation", jokey-ja Sibiey.

Második: „Basi-Bozuk" jokey-ja: O'Connor. A tét- és bánatpénzek felét kapta.

Rendkivül nagy érdekkel kisért futás. A nyertes tapsokkal halmoztatott.

A futás ideje: 6' s mintegy 50."

Bécsben egy egész perccel s néhány másod perccel több.

Ezután a közt a mezei gazdák versenye tölté ki.

Indult hat ló. Az egyiknek lovasa mindjárt a negyedik distancenál leesett; az utána következők szerencsésen elkerülték; a gazdátlan ló egész a célpontig együttartott a versenyzőkkel. Egy később indult s miután elkésését látta, betört és keresztbefutásokkal tetemesen megrövidité magának a pályát: ez előnynyel első érkezett ugyan a célponthoz, de első téte érvénytelennek nyilvánittatott. Tehát első nyertes lett:

Berta János Somogy megyei aszalói lakos 5 éves lova, Kapott 100 pftot.

Második: Báró József ugyancsak aszalói lakos 5 éves lova. Kapott 75 pftot. Mindkét ló gróf Hunyady-féle faj.

Harmadik: Győrfy Sándor kecskeméti lakos lova.

III. Egyesült nemzeti dij: 400 arany 30 arany értékü serlegben minden magyarboni 3 é. mén számára, 1 ang. mértföld. Tét 40 arany; fele bánat.

Nevezett volt 11 ló.

Futott: gr. Wenkheim Rudolf 3 é. pej méne: „Doboz." — Gróf Hunyady József 3 é. p. l. „Sylphine." Semsey Lajos 3 é. sga méne: „Conqueror." — Gr. Zichy Aladár: 3 é. sga l. „Avia." — Hg. Lichtenstein Ferenc: 3 é. p. m. „Gentleman." — Gr. Almásy György 3 é. p. m. „Armin." — Bohus Zsigmond 3 éves sárgája a „Zöldike."

A célnál első: „Armin." Könnyen nyert. Jokey: Benson.

Második: Doboz (Jokey: Birbeck.) A tétösz felét kapta.

IV. Vadász-verseny kapcsolatban az eddigi ostordijjal. 3 mf. Tét 25 ft 10 ft bánat. Fuss vagy fizess. Három nevezett között futott: gr. Szapáry Iván id. pej lova „Alborack" és a Kárász Imre úr nevezte Tisza L. úr id. b. pej lova „Arabella." Igen érdekes futás.

Gr. Szapáry Iván gyönyörüen ülte meg „Alborackot." A pálya kétszeri megkerülésénél csaknem a distance oszlopig mindenütt elől engedé menni Arabellát: itt eléje vágott; közben Arabella egy pillanatra ismét túlszárnyalni látszot, de ezt észrevévén a kissé coquettirozó Alborack, ujabban előre tört, s övé lett a dij és diadal. Arabella lovasa b. Simonyi volt, s kétszeres tétet kapott.

V. Pesti-dij: 200 arany czüst billikomban. E dijra, mely több pestvárosi lakos által három évre alapittatott, s most először tüzeték ki, 15 ló volt bejelentve; a többi közt a kivánesian várt bécsi győztes „Rhadamans" is (gr. Teleky Domokos lova), mely azonban visszahuzatott.

Pályáztak: gr. Schmettow 5 é. v. p. l. „Corinne". — Tisza László ur 4 é. p. ménje „Vicar of Wakefield". — Gr. Szapáry Iván id. p. l. „White Rose". — Gr. Almássy György 3 é. p. m. „Megyer". — Ifj. gr. Battyány István 4 é. p. l. „Cornflower".

Csaknem derék futással győztes: „Megyer". Jokey: Lowe. Második: „Cornflower". Jokey: O'Connor. (A második ló a bánat összeg felét kapta.)

A második lóverseny kedden: jun. 7-én megy végbe. (B. H.)

Vidék.

Temesvár, május 30.

„Változatosság az élet!" — mondja a világfi — és nem is ok nélkül, mert minden a mi egyhangú, unalmassá, unottá leszen.

Egykor a divat szeszélye szük salavaribа bújtatta a magyart, copfokat hordott egész Európa; lehet, hogy holnap bő bugyogóban jár az egész világ. Egykor a hölgyek rövid derekú keskeny ruhában büszkélkedtek; ma már hosszú, karcsú derék, s mennél szélesebb krinolinе-ban pompáznak. Ne essünk kétségbe! A krinoline-uralom sem örökös; eljő az idő, a midőn a divat a krinoline t is karikaturakint tünteti föl; midőn ez is unottá leszen, s legfeljebb is csak a mai ábrázoló bohózatokban fogja azt látni a késő ivadék. — De ezer bocsánat, bájos olvasónőim, hogy themámtól e sikamlós útra kitérni merészkedtem! Én krinoline-gyülölő nem vagyok; célom nem is az, hogy a krinoline-t szapuljam, mert nekem a szépnem minden öltözékben szép és imádandó.

„Változatosság az élet!" Ezt Szabó szinigazgató úr is tudja, a menyiben a téli saisonon itt müködött német opera társulatát magyar dráma társulatával váltotta föl.

A társulat eddigi müködéséről itélve, bátran kimondhatjuk, hogy Szabó úr várakozásunknak tökéletesen megfelel. Térjünk a müködési térre! Először adatott:

19-én „Falusiak", Károlyi, Benedek, Jánosi, Tőkés Emilia és Filipovicsné játszottak benne, s közönségünket élénk lelkesedésre ragadák; Károlyi (Óvári) különösen a közönség kedvencévé lőn; az egész sokszoros tapsokban, kihivásokban részesült.

20-kán, szünet.

21-kén, „Szökött katona". A cimszerepet Szabó adta; kiléptekor zajos tapsokkal fogadtatott. Tőkés Emilia kedves kis Julcsa volt; Benedek (Gémesi) szép felfogással, s kivitellel játszott.

22-kén, „Vén bakancsos" (szinkör). Az előadás alatt úgy szólva — folytonosan esett, mindazonáltal a közönség folytonosan megtartotta helyét; szerettük volna az előadást inkább elengedni, sem hogy Tőkés Emilia (Lidi) és Benedekné (Ilon) úgy megázzanak, hogy szinte dideregtek bele! nagyon jót nevetett a közönség, de még a játszó személyzet is, Szabó (Frici) extemporizálásán; ugyan is midőn Károlyi (Vén baka) hosszú mondókáját, hogy ki és mi ő? — el mondotta, Frici igy kiáltott fel: „de sokat tud kend! Ha olyan okos ember kend, kergesse el ezt az esőt — jobb lesz!"

23 kán, „Csikós". Kecskés az öreg, Filipovics az ifjú csikós szerepében eredetiek voltak. Filipovicsnál Petőfi „Pusztán született tem" cimü népdalának éneklése megtette a hatást; — Németi Irma kedves Rózsi volt; szavalatára azonban több figyelmet forditson.

24 kén, „Hamlet" Egresi úr első föllépteül; a most vándor müvészt nagy lelkesedéssel fogadák. Opheliát Szabó Amália kitünő sikerrel oldá meg.

25-én, „Brankovics" Egressi úr második föllépteül. Több tapsot, éljent, dicsőséget még a tryumphusi győző sem nyert, mint ma Egressi úr; az előadáson a volt szerb uralkodóné is jelen volt.

26 kán, „Tizezer forint".

27-én, „Garrick," Egressi úr harmadik föllépteül.

28-án, „Peleskei notárius" (arena) és közkivánatra másodszor „Brankovics", Egresi úr negyedik föllépteül a szinházban.

Egresi úr ezúttal még lelkesebben fogadtatott. — Kecskés a peleskei notáriust igen jó jellemző humorral adá.

Ezekután jőnek Egresi úr további föllépteі; azután reméljük, hogy Szabó úr az ujabb szinirodalmi termékeket ismerteti meg velünk. Az „Egy magyar királyné"t, s a „Telivér"t óhajtva várjuk. *)

V···yG·····v.

Déési Levél.

IV.

Május 17-kén.

Az érdek feszitő harci hirek, — a minden figyelmet magunkra vont világ mozgalmak, a politicai láthatáron föl-föltündező derült nap, melyet koronként sötét felhő takar el szemeink elől, a fenyegető vihar, a jó, és rosz hirek szele, még eddig nem zavarák meg társaséletünk rendes folyamát. — A sors mindenkinek kimérte pályakörét, csak azt a viszonyokhoz és körülményekhez kell szabni, eleibe adta kötelességét, melyet teljesitsen mindenki, mint ember, mint honfi, mintegy összefoglaló lánczszeme azon erős köteléknek, melyek a hazához csatolnak.

A deési társalkodási egylet, a múlt vasárnap tartá szabály szerint évi alakuló gyülését, a mikor is fönnállásának 25-ik évébe lépett.

Nem igen van ily nemü egylet vagyis kasinó, mely eredeti rendeltetésének kezdet óta oly dicséretesen megfelelt volna, mint a deési; ki átlapozza jegyzőkönyveit, látni fogja: menyi üdvös eszme keletkezett annak falai között, hány terv született, s azok életbelépésével hány üdvös intézet jött létre városunkban; ki megtekinté könyvtárát, fölfogja ottan találni a magyar irodalmi termékeket, szinte minden kivétel nélkül, melyeket nemcsak a tagok olvasnak, hanem a szellemi élvekben gyönyörködő növilág is bizonyos részvény dij mellett.

Az igazgató bizottmány tagjaivá szavazat többségével megválasztattak; és pedig igazgatókul: Véér György, és Ungvári György, pénztárnokul: Márkovics István; könyvtárnokul: Kovács Samu; jegyzőül: Pataki Ferenc.

A több mint hét hetekig körükben múlatott Pozsonyi igazgatása alatti szintársulat tegnap távozott el innen. — Fájdalom utója felé ennek kebelébe is befürta magát az egyenetlenkedés átka; kicsinykés érdekek, sértett hiúság, szerepek fölötti versengés megzavarák az öszhangot, minek része a közönség közé is

*) Az „Egy királyné"t szerző vidéken sem óhajtja adatni, miután Pesten nem jöhet szinre. A „Telivér"rel a nemz. szinház igazgatósága rendelkezik. Szerk.

kihatván, annak egy része elmaradott a szinházból, s ez volt az oka, hogy az utósó előtti előadások nem voltak oly látogatottak, mint az előttiek.

Molnár igazgatói ügyvivő urban rendes embert, jó rendezőt nyert a társulat; — de nem elég jó tapintattal birót a színésztársak, és közönség irányában.

Az utóbbi előadások között, megkell emlitenem Schiller „Haramiáit“, melyben Stupa mint Mór Ferenc szép bizonyságát adá képességének, s megmutatá, hogy a társulatnak legtöbb készültségü tagja, kinek az alakitó erő hatalmában van; nála a mindig ügyes számitású arc és tagjáték öszhangzik a szerep természetével; Mór Károlyt Kasznai adá kielégitőleg, ki, miután jutalomjátéka volt, koszorút s mint mondják, egyebet is kapott egy tárcában.

Most, a színészek eltávozván, jó, de kevésbé élénk társaséletet élünk.

Bécsi hirek.

= A bécsi Th. Ztg. ezt irja: **felsőmagyarországi bányavárosban egy tisztes birtokos családnál a 8 és 10 éves két gyermek közül a kisebbik egy reggelen kisirt szemekkel jelent meg a reggelizésnél.

— Mi bajod? — kérdé anyja.

— Egész éjen nem alhattam.

— Miért?

— Azt nem mondhatom meg.

— De hol van bátyád? Miért nem jő ő is?

— Nem mondhatom meg.

Nagy unszolásra végre, sürü könyek közt bevallá a gyermek, hogy bátyja elutazott.

— Elutazott! Hova? — kérdék a szülék.

— Kaliforniába!

A szülék természetesen azt hitték, hogy a nagyobbik fiú bizonyosan aprilist akart járatni kis öcscsével, s nevettek rajta, hogy ez komolyan elhitte.

De a kis fiú határozottan megmaradt állitásánál:

— A szomszédék Vilmosa és Péterkéje is vele mentek. Legjobb ruháikat batyuba kötötték; magukkal vitték ajándékpénzüket, s ezenkivül szalonnát és sajtot. Három óra volt, mikor elindultak.

Már most aztán kiviláglott, hogy csakugyan igazság van a dologban. Az apák kocsira ültek, s két állomásnyira megtalálták a kis Robinsonokat, a mint egy falu végén (a szalonnának és sajtnak már ekkor vége volt!) tanácsot tartottak, a további teendőkről, mi közben Péterke épen azon kételkedő inditványt kockáztatta, nem lenne-é legokosabb egy „jobbra át“-at csinálni?

A fönebb nevezett lap szerint aranyásásra indultak volna Kaliforniába a gyermekek, (?) mely szándokukról azonban atyáik szerencsés közbejöttére végképen lemondtak.

Külföld.

= A hires Gründlichkeit hazájában már példabeszéddé vált a mi müveletlenségünk, azonban a bölcseség egyik székvárosban, Berlinben, csakugyan történt közelebb olyasmi, minek alapján mi igazán jogosan utalhatnánk vissza a ránk pazarlott cimeket. Ugyanis egy berlini kereskedő, több előkelő kollegája társaságában magasztalólag beszélt a meghalt Humboldt Sándorról, de hallgatósága nagy része alig tudta, kiről beszél; sőt az egyik fölkiáltott: „Bizonyosan valami jóhitelü kereskedőház főnöke lehetett az a Humboldt,“ t. i. nem is képzelheté, hogy kollegája más valakiről oly dicsérő lelkesedéssel beszélhessen, mint egy kereskedőről! Egy másik hallgató még okosabb akart lenni a fölszólalónál, s ő már azt is akarta tudni, hogy Humboldt egy renommirt acéltoll-gyár tulajdonosa volt ... És ez épen azon városban történt, hol Humboldt már évek óta élt, s közelebb meghalt!

= Egy svéd országgyülési végzés mindazon hölgyeket, kik irási, számolási, s könyvvezetési képességgel birnak, feljogositja akármi nemü kereskedés nyitására.

= Amsterdámból magasztaló tudósitások érkeznek Stéger hazánkfia ottani vendégszerepléséről.

= Londonban a királynő születés napja (maj. 23.) minden évben egyike szokott lenni a legfényesebb és legzajosabb ünnepélyeknek. Ez idén azonban felötlőleg csekély számmal voltak a vendégek, mert a főrangú családok nagy része a parlament szétoszlása miatt vidékre repült szét. Azonfölül az idő is gonosz szeszélyben volt, majd megcibáló széllel alkalmatlankodott a fényes — és a nem teljes szám mellett is nagy sokaságú fogatoknak, és mind a mellett is a st. James palota 2 órakor anyira tele volt, hogy pusztán a tisztelgőknek ő felsége előtti elvonulása és köszöntése másfél órát vett igénybe. Bemutatások ilyenkor nem történnek. Este a királyi család az olasz operába ment, másnap pedig Osborneba útazott, hogy ott Friedrik Vilmos porosz herceg nejével (angol kir. hercegnő) találkozzék. A királynő, mint mondják, hetek óta nem beszél egyébről, mint azon pillanatról, melyben leányát meglátandja.

= A jelenleg Stuttgartban időző hollandi királynét nagy veszély fenyegette. Egy sétakocsizáson lovai a menydörgésre megbokrosodván, elragadták, s egyenesen egy tónak rohantak. Nagy nehezen sikerült kiséretének a bőszült lovakat még elég jókor megcsillapitani.

= Humboldt Sándor, hátrahagyott végrendeletében, megkéri unoka öcsecsét, hogy bizalmas magánleveleinek kiadását meg ne engedje.

= Egy chinai kereskedő, neje meggyilkolásában bünösnek találtatván, az alvás megakadályozása általi halálra itéltetett. E célból külön börtönbe záratott, s három őr állittatott melléje, kik óránkint fölváltattak, s kötelességök volt megakadályozni, nehogy egy pillanatra is elszunyadjon. Igy élt a szerencsétlen tizenkilenc napig, de ekkorra már oly borzasztó nagyra nőttek kinai, hogy rimánkodva kérte a hatóságokat, vetessék fejét, lövessék agyon, égettessék el, vagy akármi más módon ölessék meg, csak ne hagyják e kimondhatlan kinban élni. Azok nem hallgattak rá, — neki úgy kellett bünhödnie, a hogy az itélet kimondta.

= Az ünnepelt német szinművésznő Seebach Mária május 31-kén tartá esküvőjét Nieman tenoristával. Ugyanott, ugyan e napon egy másik művészházasság is köttetett Fischer-Nimbs énekesnő és Michaelis szinész közt.

= Fehringer szinész, ki több éven át kedvelt tagja volt a hamburgi szinháznak, agyonlőtte magát.

= Vaudin és Delaporte urak, kik nehány hónap előtt a nagy énekünnepet rendezték a párisi iparpalotában, egy nemzetközi zeneünnepély előkészületein fáradoznak. Az ünnepély a jelen háború befejezte után fog elhegedültetni Párisban. Tizezer énekes és énekesnő kell hozzá. (Ha nem kapnának eleget, örömest küldünk, kiváltképen az utóbbiakból akár menyit.)

= A lipcsei vásár élénkségéről és forgalmáról ily jelentést adnak a lapok:

Én nem fizetek —
Te nem fizetsz —
Ő nem fizet —
Mi nem fizetünk —
Ti nem fizettek —
Ők nem fizetnek.

= Az ujonnan földiszitett londoni Adelphi szinházban napokban adják elő Anglia legjobb vigjátéki irójának Taylor T-nek, „A szülőföld“ cimü legujabb müvét, mely a „Globe“ szerint, a próbák után itélve, maga egyedül elégséges lenne arra, hogy jeles szerzőjének halhatatlan hirnevet szerezzen.

Nemzeti szinház.

* Junius 3-kán: „Stuart Mária“, dráma Schillertől.

Jókainé elragadólag személyesité a bánatos királynét; a szabadságvágy, az önérzet, a vallásos kibékülés, — mind e különböző szinek művészi egészszé olvadtak jeles játékában. Különösen jónak találtuk, hogy a bucsú nagyon is bőven instruált jeleneteit művészi számitással enyhitette, s igy halála is valóban királynői volt.

A többi előadók közt legtöbb dicséret Tóthot illeti; Szatmárinénak is voltak egyes bravour jelenetei; Rónai igen szögletesen mozgott a lovagöltönyben.

* Junius 3-kén: „Hunyadi László“, opera, Erkeltől.

Hiába beszéltünk mi, és a többi lapok is; ma is megtörtént az a szép hadi tény, midőn vagy harminc magyar ember lesből szúr le egy külföldi lovagot, valamint az „isten képét“ is megint elénekelték; hanem mi bizunk Szigligeti figyelmes rendezésében, hogy ezek a „dolgok“ nem soká fognak igy maradni. Az igaz, hogy ezek kissé késő észrevételek, de „későn is jobb, mint soha.“

A királyt ma ismét Bratka énekelte, a ki úgy hisszük maga sem képez oly igényt, hogy a nemz. szinháznál magántenor lehessen. Hanem hát meddig fogunk mi egy második tenorista nélkül maradni?

A többi szerep szokás szerint volt betöltve; Mátyást Huber Ida k. a. éneklé, még pedig igen csinosan.

Közönség meglehetős számmal.

* Junius 5-kén: „Szekrény rejtelme“, népszinmű Szigligetitől.

Nyilt posta.

A „Telivér“ szerzőjének kivánatára kijelentjük, hogy azon versidézet, melyet a „Telivér“-ből lapjainkban közöltünk, az előadás alkalmával egészen el nem mondatott; mi azon darabból vettük az idézetet, mely a tudóstársaság előtt pályázott (s melyet természetesen leghitelesebbnek tartottunk) szerző azonban darabjából utólagosan némi kihuzásokat tett. E körülmény egyébiránt a darab verselésére nézve elmondott nézeteinken mit sem változtat. Szerző kivánatára azt is kijelentjük, miként az idézett második sor lapunkban (sajtóhibából) egy szótag hijával jelent meg, s e szerint a „többet“ helyett „legtöbbet“ olvasandó.

B. L. urnak. A küldeményt nem használhatjuk. A próza még ébreszt némi reményt.

Miskolcra. A kéziratot legfölebb 20-dikáig elvárjuk. Érdekelni fogja önt ama általunk most vett hir, hogy a sz. Királyi székely telivér, melynek ön volt utósó lovagja, épen úgy járt, mint az a „telivér,“ melyet Greguss Ágoston magasb légkörü vigjátéknak, kakas Márton pedig „tragédiának“ nevezett. Reméljük, megértette ön a körülirást, és sajnálkozni fog.

„Harmatcseppes erdei füz.“ Füz is, erdei is, harmatcsepp is; de cifra!

Esztergomba. Előfizetési ivek nálunk a legnagyobb bőségben találhatók. Hányat tetszik parancsolni?

G. Lajos verse reményt nyújt arra, hogy szebbet is fog irni.

„Vallomás“ „Szerelem átka“ sat. Az alak gyönge.

Tulajdonos: Nagy Ignác özvegye.

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7 SZ.)

Melléklet: előfizetési iv Huszt Jenő beszélyeire.

Budapest 10-dik évi folyam. 68. Csütörtök, junius 9-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmelléklettel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS A

„HÖLGYFUTÁR“

julius—decemberi, és julius—októberi folyamára.

Ha csak háboru kell a t. közönségnek, tehát előre is kijelentjük, hogy lapunkban minden nap találkozhatik a birálatok szuronyaival, az élcek röppentyűivel, a dráma érdekében hasztalan agitálásunk ágyuhangjaival, a vidéki levelezők Streifpatrolljaival, stb. stb.; a t. közönségtől csupán azt kivánjuk, hogy a tartalék, s illetőleg az eltartó sereget képezze.

No de ne tréfáljunk; mi hisszük a közönségről, hogy fölismerte már mivelődésünk, s ezzel nemzetiségi törekvéseink azon biztos eszközeit, melyeknek támogatása a honleány és hazafinak bármely időben is kötelességében áll.

E támogatást annál inkább reméljük, mert a közönség részvétét aránylagosan iparkodnak viszonozni.

A „Hölgyfutár: — a mely jövőre is a **legnagyobb, s legtöbbször** (minden másodnap egy nagy iven) megjelenő szépirodalmi lap marad, csupán költemény s különösen beszély és regényneműt oly nagy menyiségben közöl, hogy önálló füzetekben e közlemények dija egyedül nagyobb lenne, mint az egész lapra való előfizetés. Félévenként legalább tizenkét kötetre menő beszélyt és regényt közlünk az ismertebb hazai s külföldi irók munkáiból.

Most különösen juliusban, egy érdekes nagyobb közleményt kezdünk meg ily cim alatt:

„A KIS TÜNDÉR“ (regény Vadnai Károlytól.)

É mellett a tárcarovatban mindig van egy-egy önálló történeti,- úti,- vagy életrajz, muvészi értekezés, eredeti külföldi levél, Berlin, Páris, sőt a távol Skóciából is; ugyanitt vannak többi rovataink: a budapesti hirharang, vidék (eredeti levelekből) vegyes, külföldi apróságok, divat, nemzeti szinház, stb. szóval mindaz: a mi a közönséget a társasélet, művészet, divat és irodalom köréből bel- és külföldön érdekelheti.

Műmellékleteinkre nézve minél több, de a jövő félévre, legalább is 12 műmellékletről biztositjuk a közönséget, érdekes arc-, divat- és életképekről, valamint himzet, s más női mintalapokról is.

Most különös kedvezményképen két nagyobb műmellékletet is adandunk. Az egyik egy nagy műlap ily cim alatt:

„APOTHEOZIS“ (Kazinczy évszázados emlékére.)

E pompás alegoria Plachy Ferenctől, a nagy irodalmi vezért festői dics csoportozatban tünteti föl, s kedves emlékképe lesz bizonyára minden magyar laknak, annál inkább, miután Kazinczy évszázados emlékét a magyar tudóstársaság is jövő augusztusban ünnepli meg, E műlapot fára göngyölve, rögtön a megrendelések után küldjük szét.

Második nagyobb műmellékletünk, melyet előfizetőink szintén mindjárt megkapnak, az:

„EGY KIRÁLYNÉ“

(Az idei Teleki-dijból 100 aranynyal jutalmazott dráma Tóth Kálmántól.)

E pályanyertes mű, mely közbejött akadályok miatt még elő nem adathatott, nem fog a boltokban árultatni, s csak kézirat gyanánt nyomatik a „Hölgyfutár“ előfizetőinek.

A műlapot, s a drámát is mind féléves, mind évnegyedes előfizetőink megkapják.

Előfizetési föltételek:

Félévre, azaz: juliustól december végeig helyben úgy mint vidékre 9 uj ft. Évnegyedre, azaz: juliustól sept. végeig helyben úgy mint vidékre 5 uj ft.

☞ Gyüjtőknek minden hat előfizető után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk, melyet az illető bárkire cimeztethet.

☞ Az előfizetések ily cim alatt küldendők: A „Hölgyfutár“ szerkesztőségének, Pesten, szerb utca 5 sz.; az egyetem mögött.

Ime elmondtuk lapunk föltételeit, s most nincs egyéb hátra, mint hogy az irodalombarátokat, s különösen t. olvasóinkat kérjük, hogy az irodalomnak most épen nem kedvező viszonyok közt lapunk érdekét kétszeresen támogatni sziveskedjenek. Háboru ideje alatt válik meg, ki a legjobb katona.

Pest, jun. 3-án 1859. A „Hölgyfutár“ szerkesztősége.

Legyen megáldva!..

Legyen megáldva égő szép szemed,
Mely részvéttel gyult ki reám,
Reám, a kit húnyó csillag vezet
Az élet zugó folyamán.

Legyen megáldva áldásos kezed,
Mely biztatón nyúlott felém,
Midőn karom csüggedten evezett
Küzdelmeim bősz tengerén.

Legyen megáldva minden szózatod
Ki rólam jól emlékezél....
S midőn a gúny halálra zaklatott,
Ki, barátodnak nevezél!

Te felfogád küzdelmes szellemem,
Bár nem hallád keservemet;
Te istent láttál fájó keblemen,
Bár fúriák üldöztenek.

S hervadt virágok vannak útamon,
Még koszorút sem köthetek,
Melyet szálltában megfáradt dalom
Szent hálával vinne neked.

Ha dicsőségem volna: illatát
Oltárodon lehellené...
S a tündér szellő, a mit a hir ád,
Szállna vele mindenfelé.

De én csak áldást adhatok neked;
Megáldalak, mint az apa,
Ki, bármint fáj, nem adhat egyebet
Ha távozik hű magzata.

Legyen megáldva minden nyomdokod
S ismerje föl ki rátalált,
Ismerje föl s hirdesse szét, hogy ott
A hon leghűbb leánya járt.

Tóth Endre.

A SZÁMŰZÖTT.

Történeti beszély.

Ábrai Károlytól.

(Vége.)

VI.

Nem sok napokkal ez előtt történt, hogy egy idegen Stambul utcáin kóborolva, egy tisztes janicsárnál talált magának éji szállást keresni.

A janicsár érdemes úri ember volt, mesterségére nézve zsinórkötő; üzlete az igaz nem sokat jövedelmezett, de ő kevéssel is beéri; nem terjednek vágyai valami magasra.

Tamiah vala neve a tisztes férfiúnak, ki az ismeretlent hajlékába fogadá.

A vendég rövid időn kiismeré házi gazdáját, s kezde igen bizalmas lenni irányában.

Mindennap egy arany pénzt ada neki bevásárolni a szükséges élelmi cikkeket, aztán soha még csak meg se kérdi, hogy mi jött viszsza belőle, sőt ha az illető be akart is számolni, nem jó neven vette. Tartsd meg, — mondá — fáradságod csekély jutalmául.

Tamiah előtt lehetetlen volt föl nem tünni e pazarlásnak.

— Hm — szóla egyszer, midőn az ismét nem fogadá el a pénzt, — te gazdagnak látszol, hogy úgy szórod a kincset, mint hitvány pelyvát.

— Miért tagadjam, — viszonzá ez, — a hajón, melyen jöttem, két láda arany van elrejtve, azoknak, kik hozták, azt mondtam, hogy ágyúkhoz való cin van benne.

— Két láda arany! — csodálkozék iszonyúan a jámbor muzulmán.

— És pedig mily szépek, nézd, mind ilyenek. Ezzel zsebébe nyúlva egy kis zacskót vett ki, s kibontva átnyújtá azt becsületes házigazdájának.

Az csupa kiváncsiságból is megtekinté; soha sem látott ő életében enyi pénzt egy rakáson, mily szépek, mily fényesek mindnyájan, miután sokáig szemlélé őket, egy utósó sóvár pillantást vetve még reájok, visszanyújtá őket.

— Ugy-é sok.

A szegény ember csak irigylő sóhajjal tudá igenleni.

— Halld, e pénzt én neked adnám, ha megszolgálnal érte, adnék még többet, százszor enyit is.

— Jaj — juhaj — haj — orditá ez örömében ugrálva, — mit cselekedjem, lopjak, raboljak, vagy gyilkoljak érte?

— Mind ezeknél többet!

— Kiváncsivá teszesz.

— Ismered a sultán szeralját.

— Mit? — kérdé amaz füleit hegyezve.

— A szeraljt, kedves csorbadzim. Hitvesem ott van, azt kell megszabaditanunk.

— Nem könnyü munka uram oda bejutni, — szólt ez fejét rázva — de ha volna bátorságod?

— Bátorságom? nem tudod jó ember, kivel beszélsz.

— Onnan csak erővel lehetne kiszabaditani.

— Tehát összeállunk nehányan, s megrohanjuk.

— Az semmit sem ér — százakra, ezerekre megy az őrzők száma. Hanem várj csak, jut valami eszembe, gyermekkoromban volt eset reá, a janicsárok fölzendültek, s már már elfoglalák a szeraljt, midőn Selim engedékenysége ismét letételé velök a lázadás tülkeit — csak igy lehetne valamit siker reményével kezdeni!

— Tehát föllázitjuk a janicsárokat.

— E véleményben összetalálkoznánk, csak hogy nem megy az oly könnyen — hanem ha nem sajnálnád pénzed kiszórni.

— A világ minden kincsét odaadnám, s magam koldus maradnék érette.

— Tehát szállitsd ide mind — aztán hozzá fogunk a munkához.

És ezzel a zsinórkötő oly gyönyörü tervet szőtt, mely akármely mai finom diplomatának is dicséretére vált volna.

A janicsárok nem örömest időztek tétlenül Stambulban. Kedves emléküek valának előttük a magyarhoni szép napok, mikor volt elég rabolni való, kevés munka, sok jutalom, rövid küzdés, hosszan tartó dicsőség, itthon pedig van szegény koszt és éhezés, a menyi csak beléjök fér.

Tamiah fölkereste egyik és másik harcosabb szellemü pajtását, elmondá nekiek, hogy mily nagy baj az, midőn a vezérek, a főurak csak hevernek, kéjelegnek, a nép pedig küzd és nyomorog. Azok ott benn kioszkjaikban, palotájikban dobzódnak, lakmároznak, Begtás kertjének virágai pedig nélkülözések miatt vesznek el; akármely mai időben megfizetett szónokkal képes lett volna a versenyt kiállani.

De nem csak enyit tett az értelmes férfiú, nehányat az előcsahosok közül magához hivott, megvendégelte őket mindenféle inynek kedves eledelekkel, alattomban egy kis tiltott itallal is, milyen csak a legjobb szőlőhegyen terem Magyarországban; az étel és ital pedig időnkből tudjuk, mindig hatalmas pátronus-szerzők.

A nép közt is megfordult ő, s mikor senki nem látta, pénzt osztogatott köztök, s midőn senki nem hallotta, hintegette, élengette a szikrát, mely ha egyszer fölgyúl, lángra lob ban, nem oly könnyü lesz azt eloltani.

A nép forrangani, a janicsárok zúgni kezdtek, valami ismeretlen azt az eszmét adta a zendülők szájába:

A Szeralj hölgyeit el kell bocsátani, akkor bizonyosan nem fog a sultán vonakodni a haretól.

— A hölgyeket — a hölgyeket — hangzott ezer, százezer torokból, s számtalan fegyverek emelkedtek csillogó éles hegyeikkel az ég felé.

Az Esmeidán zsúfolva van zendülőkkel, ember ember hátán, itt egy csoport janicsár a bográcsok körül veszekedik, amott a topidzsik ölelkeznek a néppel, s esküsznek egymásnak barátságot, s halált a főuraknak, odább egy előcsahosnak látszó határozott tekintetü férfiú, egy ágyúra fölkapaszkodva kiabál, s kézzel lábbal igyekszik valamit megmagyarázni.

— Táguljatok, ha mondom táguljatok; — e merész kiáltás harsogá fölül a zajongók orditását.

Egy lovas aga jött mintegy tized magával a leghatalmasabb Padisah nevében parancsolva a népnek, hogy haza oszoljék.

Aztán nézzétek e renegátot is, — kiáltá az ágyúról szónokló az agára mutatva, ki dacos képét megvetőleg jártatá szét a forrongó tömegen, — nézzétek, mily gúnyosan tekintget reánk, mióta ez is úrnak csapott föl. Mi jó hirt hozasz Ajász? — kiáltá a közelébe érkezőre.

— A nagy úr, a legdicsőségesebb sultán azon parancsát, hogy mindnyájan haza takarodjatok, a mesteremberek műhelyeikbe, a kereskedők boltjaikba, a katonák kaszárnyáikba; s a főbb lázitókat tüstént adjátok ki.

— Ha ha ha! jöjjön ide a kinek kedve van, s válogassa ki embereit, mi mindnyájan egyformák vagyunk. Te pedig magad eredj vissza azokhoz, kik küldtek, s többé hangodat se halljam itt, ha örülni akarsz életednek.

Az aga átlátta, hogy ezekkel nincs mit kezdeni, s menni készült, meg nem állhatá mindazáltal távozása közben érthető szóval nem tenni megjegyzését.

— Gyülöllek, piszkos ronda nép!

Ezzel sarkantyúba kapta lovát.

Mint tigris martalékára rohantak reá minden oldalról a fegyveresek, s mielőtt ideje lett volna kardját használni, leráncigálták lováról, száz meg ezer kard és gyilok villogott feje fölött.

— Megálljatok bajtársak, kiáltá túl a dühös zajt egy mennydörgő szózat, ez emberrel nekem van némi számadásom. Ismersz-é engem kérdé fölemelve a letiprottat, nem felejtetted-é még el arcomat, nem tudom kinek hivnak uram, kit hajdan Móré Mihálynak is neveztek.

— Hédervári Lőrinc, suttogá ez elhalaványodva.

— Igen! én vagyok az általad mindenéből kifosztott, koldússá tett, s honából számüzött Hédervári! Nyomorult hitehagyott, ezerszer megértél a halálra, tudd meg az igazságos Isten büntetése terhes villámként lebeg fejed fölött... Megölhetnélek, mert ezer halált érdemlesz, de nem festem nemtelen véreddel kardomat, élj ha tudsz, lelkedismeretétől furdalva:... de többé szemem elé ne kerülj, mert az a perc Istenemre halálod leend... távozhatsz, bocsássátok őt társak!

Parancsolj a folyamnak hogy visszafelé folyjon medrében, hamarább fog az engedelmeskedni.

Pillanatok múlva véres tócsa mutatá a helyet, hol Móré Mihály, vagy mint új nevén hivák Ajász állott, izenként szaggatta szét a felbőszült tömeg tagjait.

Elvette méltó büntetését.

És most előre!

Néhány lovas spahi is jött volna őket föltartóztatni, az ellenállókat levágták, a futókat golyókkal lövöldözék le, hogy egyetlen hirmondó se maradjon közülök.

Ezekre dördült az első ágyúlövés.

A második a szerail felé volt irányozva.

A létrák már a falaknak támasztvák. Előre, előre! hangzik a csatakiáltás; a rohanók közt pedig Hédervári az első, vakmerően állva az irtózatos ágyú és puskagolyók üvöltése közepette.

Mintha láthatlan szellem óltalmazta volna.

— A nőket, a nőket! hangzik a kiáltás percenként közelebb a háremhez.

Ott ülnek az odaliszkok a fényes termekben, arcokról a félem ellopá a bibort, kebleik lihegnek, de nem a szerelem hevétől, hanem

a halál fagyos hidegétől eltikkadva, félénken egymás mellé búva ülnek, aggályosan hallgatózván a mindig erősbölő zajra, remegve tekintvén a mindig növekedő embertömegre, mely mint hógörgeteg utjában, percenkint ijjesztőbb nagyságú lett.

— A nőket... a nőket..!

— A nép éltünket kéri, mert minket tart okának hogy a sultán nem vezeti harcba katonáit, Allah legyen irgalmas nekünk.

Egyetlen egy volt, kit a közrémület meg nem ragadt, kinem félt, sőt társnőit is biztatá, Forrontis Camilla.

Hirtelen lábtó csapódott a magas ablakhoz, melynek táblái csörömpölve hullottak be.

A hölgyek a halált várták, s kis kezeiket összetéve borúlának a padlazat szőnyegére.

— Ki van itt kiáltá egy berohanó harcos?

— Lőrinc, sikóltá egy örömittas hang, s Hédervárinak legkedvesebb hölgye függött kebelén.

Mint elbámúltak az odaliszkok!

— Ne féljetek, szólt Hédervári biztatólag hozzájok, hajatok szála sem fog meggörbülni. E hölgy isten és emberek előtt enyim, mert nőm, őt viszem magammal, ti maradjatok, s éljetek boldogul!

S felölelve kedves hölgyét sietett vissza azon az úton, melyen érkezett.

Épen ideje is volt.

A Kapudán basa érkezett meg négyezer pihent tengerész katonával és sok ágyúval a szerail oltalmára.

A begyakorlott harcosok fegyvere, a halált szóró ágyúk pokoli tüzelése elől csakhamar vissza kelle vonulni a rendetlen, gyülevész csapatoknak.

Hédervárit jól észrevették a katonák, tettek is utánna nehány sikertelen lövést, de ő mindezek dacára szerencsésen keresztül hatolt a rózsalugasokon, a falakon is túl volt már, hol a szolgálatra kész Tamiah válogatott fegyverekkel tüstént védelmére állott, útat készitvén neki a futva rohanó nép árjában.

Dicséretére legyen mondva a becsületes töröknek, ő igen jól tudá az útat Stambul tekervényes utcáin, s a szűk sikátorokon, zugokon keresztül biztosan vezette ki Hédervárit a Bosporus partjáig, hol bérbe fogadott hajó várta a menekülőket.

— Lásd egyetlenem itt vagyunk már, mindjárt egészen enyémnek mondhatlak ismét!

Azzal pihegő hölgyét leereszté karjából.

Láttatok-é virágszálat, mely letörve elveszti fényes szinét, s bágyadtan hajtja le hervatag leveleit.

Forrontis Camilla még nehány pillanatig élt, egy a Szerail ablakából férjére irányzott fegyveres golyója őt találta sziven.

A fájdalomnak egyetlen sziszszenése el nem árulta a halálos kint, tudta a gyöngéd hölgy, hogy az lenne férjének halála.

Elszálló kedves lelkének végsóhaja Lőrinc volt.

Hédervári élettelenül omlott a hideg hulla mellé.

Mily iszonyú kín lehete az, mely ledönté e vaskemény testalkatot.

Midőn fölébredt, nem érzett többé veszteséget, bánatot, fájdalmat, a jóságos ég könyörületes volt irányában, csöndes őrültség fátyolával boritván előtte a multat, a történtek képeit.....

Az időben keleten útazók sokszor láttak Konstantinápoly egyik temető kertje mellett egy őrültet, ki a turbános sirokat csinosan rendezett mezei virágfüzérekkel ékesgeté föl.

— Csöndesen — csöndesen, — suttogá az arra járókelőknek, — föl ne ébresszétek édes álmából.

Több éven keresztül élt a szerencsétlen e helyen; jámbor útazók láták el táplálékkal, s készitének számára a sirkert mellett szerény kalibát hajlékul.

Keleten az őrülteket szentnek tartják.

Sokan a magyarok közül azt állitják, hogy e boldogtalan igen sokat hasonlit a számüzött Hédervárihoz.

Nevetséges beszéd, mondák az okosabbak.

Darab idő mulva megszűnt ez a mese is. A jó isten magához vette azt, ki talán tévedett is valamit, de eléggé megszenvedett értte.

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

— Igen, mindig ezen ember — tevé hozzá ünnepélyesen Herbin.

Halld Morisson Jeromos. — Te és én, mi ketten együtt — épen semmit sem hiszünk... Becsvágyod határtalan, minden eszköz szent előtted, mely ezt elősegiti; — szivedet minden nemesb indulattól kiégette — az önzés... Te a törvény segélyével gyilkoltál... mely pálya mindenek között a legutálatosabb, mert a — leggyávább! Ámbár nem értem el rangodat, mégis sokkal irigyebb vagyok, mint jó — a szegénység tett neveletlenné. — Ámbár mindketten megvetjük azt, mit mások tisztelnek, vagy mitől félnek; — még is térdre borulunk a sors némi szeszélyei előtt.

Te Briot Jakabot megöletted — és hallatlan sorsszeszélyből e megölt sirjából támadnak föl mindazon balesetek, a melyek sujtani fognak... tehát igazad van, midőn a rémülettel fölkiáltasz: Mindig ez ember! A herceget meghatották Herbin e szavai. Bizonyos titkos vélme sugá, hogy borzasztó való támad föl a zürzavar e sirjából.

A lefolyt nap eseményei, az éj késő órája, Herbin mogorva arca, a véres emlékek, melyeket ez fölébresztett — mind élénkiték e hatást, hogy neveljék a herceg öntudatlan félelmét...

Herbin pedig komolyan folytatá:

— Briot Jakab szegény volt. Ámbár Butler kapitány szintén szegény, még is megtagadá Vilmája kezét, ki csupán szive szerelmi sugallatára hallgatott. Szeretője halála után körülbelöl három hó telhetett el, s ő egy fiút szült. E fiú most 18 éves, e fiú — Forster Herman, titkárod!

— Herman, Briot fia! — kiálta rémülten a herceg — Herman.

— Midőn Dijont elhagyád, hogy Lyonban fővádló légy, Butler Vilma Bécsbe tért. — Itt halt meg atyja. Ő Butler neve alatt nevelé föl mindazon percig fiát, mely percet te nem tartozol megtudni, s mely pere eredménye Hermant Frankhonba üzé. — Ez körülbelöl 6 hó előtt volt. — Oly sok titkos tervet vittem már végbe, hogy fáradtság nélkül sikerült Hermant házadba becsempésznem, és legkisebb sejtelmed sem volt, hogy e szép ajándék tőlem származik!

— Nyomorúlt! Bizonyosan azért cselekedett igy, hogy tőlem valamely államtitkot csikarhasson ki! — Házamban oly férfiút csempészni, ki bizonyosan jogositva hitte magát, hogy engem gyülöljön, halálos ellenem legyen — folytatá a herceg, nagy léptekkel föl alá járván, — e gyermek lelkét megmérgezé utálatos rágalmai által!

— Rágalmak! — Ő benned fölismeré atyja gyilkosát — nem volt okom a rágalmakra...

— Hanem ez pokoli csel... alávaló ármány szövedéke!

— Átlátod tehát, hogy igazad volt, midőn fölkiáltál: Mindig ez ember! — Hanem halld tovább, Morisson Jeromos, mert még nem végeztünk, hagyjuk tehát Hermant titkárodnak és menjünk a boldogtalan Montbard-ra át, kit te a guilotinre juttattál, és ki Briot halálának öntudatlan oka volt. — Tudod-é herceg uram, ki volt e Montbard?

— A gárda katonája — hisz ezt ön maga mondá — hanem végezzük be uram e kelletlen jelenetet, elfáradtam, holnap majd meghallgatom!

— Holnap?! — kérdé vad hahotával Herbin — holnap! hisz te még semmit sem tudsz! — Ismered az okokat, de nem a hatást... Mindig ez ember! ismétlem neked, Montbard e talány kulcsa, Montbard egy nemes emigrans volt, ki ez álnév alatt tért vissza!

— S mi közöm hozzá?!

— Mi közöd hozzá? — Mi közöd hozzá? — Örülök, hogy oly biztos vagy, ébredésed annál rettenetesb leend! Bámulva nézett a herceg Herbinre, ki vad mosolylyal folytatá:

— Montbard, egy nemes ember, nagy úr volt, — azon sietségben, melylyel őt kivégeztetted, hogy Briotra kerülhessen a sor, elfeledéd ez irományokat áttekinteni — Nézd e papirok — itt egy okmányra mutatott — bizonyitják Montbard kilétét, s most vagyonodat adnád oda, hogy ez okmányt megsemmitsd.

— Istenem! — kiálta több türelmetlenség, mint félelemmel vagy haraggal a herceg — végezze már be uram, s mondja meg, ki volt e Montbard — mert igen igen unom magam....

— Nézd, hogy létezik végzet! ezen állitólagos Montbard, ki Herman atyja halálának ürügyül szolgált — — —

— Ki mondja már?

— Montbard — Souoty marquis volt — nőd atyja!

XVI.

Megfejtések.

Midőn a herceg e szavakat hallá, elveszté lélekjelenlétét, hátra tántorgott... szemei merevenen Briot barátjára voltak függesztve, és magán kivül egy karszékbe omlott. — Diadalteljesen tekintett Herbin ellenére, mondván: — Nos? Nemde igazad volt midőn fölkiáltál: Mindig ez ember! — Átlátod már, hogy termékenynyé teszi a végzet áldozataid vérét!

Pár percnyi hallgatás után lassú elhaló hangon szólt a herceg:

— Ő — ő — Montbard, a Souoty marquis?

— Nem — nem lehet —'a marquis, elveszett a lyoni vérengzésnél — Hah! te nyomorúlt! — hazug!

— Ez hallatlan szemtelenség!

Herbin változatlan hidegvérüséggel — felelt az irlapok egyikére mutatva.

— Az eredeti okmány e leiratából tudod meg, hogy a marquis ama vérfürdő éjjelén szabadúlt meg a lyoni börtönből, hol saját neve alatt volt fogva. E rettenetes éj után holtnak hitték, s azt gondolták, hogy a többi véres áldozattal Rhone habjaiban talált hullámsirt. Félelemből vevé föl a Montbard nevet, midőn Briothoz jött azt mondá, hogy kiszolgált testőr és szökevény, hogy igénytelensége által kevesebb figyelmet gerjeszszen.

Elfogatásánál épen e miatt nem adta kilétél a tribunal tudtára. Csak elitéltetése után irta e levelet egy barátjának, és akkor mondá el lyoni kiszabadulását. A dijoni börtönőr, kinek Souoty minden nála levő aranyát átadá, hogy e levél biztosan jusson külföldre, ezt nekem hozta. Akkor még törvényszéki tollnok valék, s e levelet a többi actákhoz csatoltam. Sietségedben, s mert bizonyosan ezt az ügyet igen közönyösnek vetted, aláirtad a többi actákkal ez olvasatlan levelet is...

— Lehetséges volna! — kiálta a herceg kiragadván Herbin kezéből a szeme elé tartott levelet.

Elolvasván szétszakitá, és lábaival taposván fölkiáltott:

— Átok... ezer átok!

— Lám, jól tettem, hogy az eredetit el nem hoztam, mely aláirásoddal kezemben van, s most tekintsd ama per actáit, s ha akarod, szakitsd azokat szintén össze, legalább megkimélsz a hazaviteli fáradtságtól...

Felelet helyett átfutá a herceg az odanyújtott irományokat, nem kétkedhetett ez iszonyú fölfedezésen, visszataszitá a papirokat, égő homlokát tenyerébe rejté, mély levertséggel fohászkodván. — Istenem! mily végzet!... mily végzet!

— Most uram mindent értek — folytatá pár percnyi hallgatás után — ön hallgatásáért bizonyos bért akar. — Herman szegény — pártfogó nélkül. — Azt akarja, hogy biztositsam állását... jövőjét... Higye el, bánom, igen bánom a véres multat, hanem legalább mindent elkövetek, hogy e véres multat elfeledtessem; azon akták, melyek kezében maradnak, igéretem teljesitésébeni készségemet biztositani fogják...

Minthogy Herbin hallgatott, azt hivé a szorongatott herceg, hogy csekély áldozatok által megszabadulhat iszonyú helyzetéből, miért is képmutató atyai hangon folytatá:

— Ismerem, Herbin úr, azon kötelmeket, melyeket a boldogtalan Briot fia iránt kell teljesitenem — mert ámbár a látszat ellenem van, még is elhiheti, hogy azon időben a szigorú törvény vak eszköze valék. Tehát Forster Hermanért gondoskodom; hanem a velei közlekedés igen fájdalmasan esnék, miért is befolyásom által sorsát biztositom, tisztséget szerzek neki, és e mellett oly évpénzre számolhat, mely szükségeinek megfelel; 200 Napoleon'd'or körülbelöl. — Nem tartja ez összeget elégnek? Szóljon nyiltan — semmit se kimélek! Herbin e szavakra különös módon mosolygott, de nem felelt. A herceg ezt néma beegyezésnek vevé és folytatá:

— A mi önt illeti, édes Herbin úr, már nem hiszen, hogy önt bár mi tisztség érdekelhetné. — Azt mondá — úgy hiszem — hogy szegény. — Nos jól van... tehát gondolja-é, hogy oly évpénz, milyen Forster Hermané — elég lesz? — Ha kevésnek talál 200 Louisd'ort — 300-ra megyünk. — Nos mit gondol? De az égre! — feleljen már — ha más kivánalmai vannak — nyilvánitsa azokat.

— Azt gondolod — felelt vállvonitva Herbin — hogy néhány ezer nyomorúlt livres-rel megvásárolhatod hallgatásunkat? Fontold meg, hogy holnap kikiálthatom: Nézzétek e férfit! Annak leányát merte oltárhoz vezetni, kit ő vérpadra hurcoltatott!! Kielégithetlen becs és vagyonvágyában öntudatosan keresé e házasságot, bár jól tudá, hogy Souoty k. a. áldozatának leánya!

— Alávalóság! Tehát nem tudja, hogy ez nem igaz? Hogy nem tudám e borzasztó körülményt!

— S ki fogja elhinni, hogy ez nem igaz? Nincsenek-é az eredeti acták valamint a levél is általad aláirva? Elhiszik-é, hogy te Morisson Jeromos, dijoni nyilvános fővádló egy olvasatlan irományt irsz alá?!

— Alávaló!.. Hanem mondja meg, mondja meg... hallgatásának mily ára van?

— Mily ár? Mily ár?... Hallod-é, nyomorúlt vagy, ha hiheted, hogy árulom szavamat... nem, nem... az erény szerelme kényszerit... Se Herman, sem én egy fillért sem fogadunk el tőled, tőled — ki nőd atyjának gyilkosa vagy!

— Jaj — jaj nekem!

— A mit... a mit önzéstelen tervemben akarok, ez oly égkáromló... istentelen összeköttetés megsemmitése, melyet maga a természet is kárhoztat!

— Mit mond? az égre! mit mond? — kérdé hüledezve a herceg, a mondott szavak értelmét fontolgatva.

— Azt mondom, hogy Isten és emberek Souoty Janka — annak leányávali összeköttetésedet, a kit te megölettél — kárhoztatják. Azt mondom, ha még ez órában a válásbani megegyezésedet — okokat magad választhatsz — el nem készited — holnap ez okmányokat a nyilvánosságnak adom át! Hiszed-é, hogy kétkednék a törvény e választ meg nem szentesitni? Nézd magad, mint vagy gyalázattal megterhelve — hivatalódtól, becsületedtől megfosztva... a közös undor tárgya... mert egy pillanatig sem fognak kétkedni, hogy Montbard kilétét tudtad-é, hisz a levelet önmagad irtad alá...

(Folytatása következik.)

A méhecskéhez.

Siciliai népdal.

Mondd, oh mondd meg kis méhecske,
Oly korán, hová röpülsz, mondd,
Még a hajnal szende pirja
Sem kelt föl az éj öléből.

Fűszálait a réteknek
Éji harmat födi még be,
Vigyázz, kis méhecske, hogy ne
Ártson arany szárnyaidnak.

A virág mind szunyadoz még,
Földhöz van konyitva feje,
Álmodik harmatcseppekről,
Harmatcseppek szerelméről.

De te nem hallgatsz reám, nem,
Elröpülsz olyan sietve,
Mondd, oh mondd meg kis méhecske
Oly korán, hová röpülsz, mondd?

Tán mézet keressz? Ha igy van,
Nem kell oly nagyon sietned,
Elvezetlek én egy helyre
Hol mézet mindig találhatsz.

Ösmered é kedvesemet,
Kék szemü, szép kedvesemet,
Annak ajkai örökké
Édességeket lehelnek.

Rubinajka kedvesemnek
Ki nem apadó mézforrás,
Ide ide jöjj méhecske,
Itt találsz majd édes mézre.

Bródy Zsigmond.

TÁRCA.

ÚTI LEVELEK.

I.

Olyan szép dolog az utazás! Röpülni, mint a madár, országok, tartományok fölött; gyönyörködni abban, mit a müvészet és emberi szorgalom összehalmozott, s ellesni a természet szivének dobogását idegen égalyj alatt, idegen világban!

Ha valakinek nagy öröme van: menjen utazni; beszélje el örömét a szellőnek, a szellő bevegyül a viharba, ez elmondja a tengernek, s holnap arról fognak susogni a habok (az én örömem — azt hiszem — eddig Indiában van). — Ha valakinek egy vágya van, melyet betölteni szükmarkú a jövő pere: menjen utazni; ott látni fogja, hogy milliók várnak, remélnek — hiában, s enyhülni fog (nekem egy vágyam van csupán; hogy otthon lássam magamat, ezt a vágyat — mondhatom — nem bántotta az utazás.)

No, de ne okoskodjunk. — Menjen utazni az, kinek van egy kis módja (azaz, nagy csomó pénze) van egy rakás jó kedélye, hogy jó arcot tudjon csinálni a töméntelen csalásokhoz; szóval, menjen útazni minden ember... s aztán forduljon haza, mint a zsidók Jeruzsalem felé; szeresse forrón az „édes otthont," s lásson dolga után; — mert, van ám nekünk sok dolgunk, s a munka aranyozza meg az — életet.

— Szép olvasónőim, akarnak önök látni tengert, melyet — Byron után — anyian hasonlitottak az örökkévalósághoz; akarnak önök látni csodát? — Kisérjenek el engemet Hollandba, hol egy pár hétig utaztam, és én megmutatom önöknek a tengert... sőt többet; mutatok egy országot, melyben a vizek a lakosok feje fölött folynak; hol hatalmas városok állottak elő a tenger fölszine alatt; hol a folyók régi szigeteket kapcsoltak a száraz földhez, s a continenst szigetté tették; — igen, én mutatok egy országot, hol az emberek — mint az öreg Erasmus mondta volt — fák tetején laknak, mint a csókák; mutatok egy országot, melynek látásánál nem az döbbent meg, hogy egy maroknyi nép századokon át megtartotta függetlenségét, hogy kövek nélkül virágzó városokat épitett, s fa nélkül hajókat állitott elő, melyek hatalmas flottákat vertek meg; nem az döbbent meg, hogy e három és fél milliónyi nép olyan uralmat állitott a tengeren, hogy ma anyi gyarmata van Azsia és Amerika szigetein, hogy azok lakossága tizenkétmillióra megy, s igy szinte négy anyira, mint menyi van az anya-országnak; hanem az döbbent meg, hogy egy ilyen ország létezhetik.

Ha valaki Hollandban csak azért utazik, hogy utazzék: a nagy tisztaság, s angolos confort mellett (mit persze jól meg kell fizetni) nagyon unalmasnak fogja találni az örökös egyformaságot, azt a sok vizvezető csatornát, homok-torlatokat, szélmalmokat sat. — Igen, mert más országok — úgy szólva — kacérkodnak azzal, a mivel birnak, s az utazó figyelmét tökéletesen kifáraszták; Holland azonban szerényen visszavonul, s az utazóra bizza, hogy keresse azt, a miben aztán nem gyönyörködni kell, hanem azt csodálni.

Szép olvasónőim, fogják é önök unni, ha muzeumok, sétatérek, s több effélék helyett, megkisértek egy kis képet összeállitani ez ország helyzetéről, szokásairól, erkölcseiről; e népről, mely kiszáritja tavait, s száraz-földjét — fa hiányában — elégeti; e népről, mely szárazon és tengeren egyiránt ki van téve a viz általi halálnak, s mely mégis — tán épen azért — oly pásztoriasan boldognak tartja magát, ha virágokat nevelhet!? — ki ne hallotta volna hirét Harlem városának, melynek lakói vagyonukat adják oda egy tulipán — hagymáért, s melynek vidéke méltán magánkivüliségre ragadja az utazót, midőn maga előtt elterjedni látja e virágos mezőket, mint egy caschemir schawlt.

A régi classikus irások azt mondják, hogy Holland első lakói a batavok, meg a frisek voltak. — Én bizony ezt nem tudom; — hanem, azt merem mondani, hogy nagy viharnak kellett annak lenni, mely ide sodorta ez ágat a törzstül; szerencsétlen népnek kellett annak lenni, mely nem talált Európában más helyet a letelepedésre, mint ez északi tartományt, melynek a természet nem adott egyebet, mint — ellenséget. S tudják önök (már ugyan hogy ne tudnák!) ha az embernek csak a szive fáj, ez hagyján! de mikor a szeme is, meg a foga is, meg a feje is alkalmatlankodik! Igy van ez a szegény Holland is; ellensége ennek a száraz, azok a folyóvizek, az a tenger, még a szél is, mert legtöbbnyire egy irányban fú.

És mégis, ha igaz az, hogy az embert a csapások edzik meg: úgy, ezt a népet igazán sok szerencsétlensége tette nagygyá. Az isten megteremtette a világot, s azt mondta ennek a népnek: „eredj, teremts házat magadnak." — A hollandi nép megvonult e posványok közt, küzdött az elemekkel, és küzd még ma is; de már elmondhatja bibliai stylusban: „és látja, hogy minden jól vagyon!"

Mikor az ember belép Hollandba, úgy képzeli magát, mintha egy szép angol-párkban sétálna. Az útak mind kis négyszögü téglákból vannak kirakva, s mert tengelyen semmit se szállitnak, s nehéz kocsik nem törik föl, olyanok, mintha ösvények lennének. Kétfelől ez útak mellett a száraz föld millionyi kis táblákra van fölosztva, s köztük egy-egy szélesebb vagy keskenyebb vizvezető csatorna, melyek élő fákkal, virágokkal gondosan be vannak ültetve; s imitt-amott kis tanyák emelkednek ez idylli mezőkön, hol fürge pórleányok végzik dolgukat danolva. Itt a csatornák szolgálnak közlekedésül, s rajtuk himbál is minden lépten-nyomon egy-egy csolnak, vagy nagyobb hajó. A távolban meg emelkednek a szélmalmok, melyek a hosszú térségen úgy néznek ki, mint holmi óriások. Hát aztán, az a sok összekötő hidacska; a repülő gőzszekér; madárdal, illat (képzeljenek önök, ide még holdsugárt) oly képet állitnak az utazó elébe, melyet az ember — ha hajlandó lenne ábrándosságra — félállomnak képzelne.

És lássák önök, e poetikus ország, e paradicsom egykor egészen a tenger alatt feküdt. — Németország határáig mind viz volt, melyet a száraz földtül óriás hegyek választottak el... Nagy forradalom állott elő a természetben; egy földrengés megrepesztette a sziklákat, s a Rajna és Maas folyók elhagyva régi medrőket, e repedéseken törtek útat maguknak az északi tengerbe. Ez Holland születése.

Az utazók csak a rajnai út regényességéről beszélnek. — Ki gondolná, hogy e folyó habjai egy ország teremtéséről regélnek; hogy a Rajna története ugyanazon egy a Hollandéval. — E történetnek vannak ragyogó levelei, de megvan gyásza is.

E három folyó századokon át küzdésben állott az Oceánnal; — mig végre ez utósó meghajolt. — E folyók szünet nélkül hordták az iszapot kifelé, s midőn az Oceán észrevette, ki volt szoritva helyéből, és a mai Holland, mint egy Venus, megmosdva emelkedett ki a habok közül... Azaz, tulajdonképen ragyás volt ez az első Venus; mert a folyók ott kóboroltak, a hol tetszett, tavak állottak elő, s fáknak hire-pora sem volt.

És e folyók, melyeknek Holland lételét köszönheti, később ellenségei lettek. — A folyóknak, mint az emberi életnek, megvan gyermekségük, ifjúságuk s vénségük. — A Rajna napról-napra lomhábban teszi útját a tenger felé; a Maas torkolata oly mély volt, hogy 1691-ben III. Vilmos innen indult el flottájával Angliába, s ma egy kis hajó alig evezik be rajta; a Schelde meg olyan kicsi lett egy helyen, hogy a mi hajónk is, melylyel Rotterdamtól Antverpenig jöttünk, szinte zátonyra jutott. — Szóval, elvénültek, s ma abban telik mulatságuk, ha e szép fiatal Holland ellen kikelhetnek, s azt árvizekkel agyonönthetik.

Ez áradások gyászos lapjai Holland történetének, melyek közül az utósó 1855-ben hagyott siralmas emléket. — A Rajna és Maas torkolata még fagyva állott, midőn egy martiusban hirtelen előállott tavaszi olvadás viz alá temette a félországot; — midőn hiában keresték a mosolygó mezőket, mert a viz felülemelkedett a házak tetőin; midőn az édes anya deszka-szálon mentette meg gyermekének életét, mig férjét, s rokonait halni látta a jég-torlatok közt; midőn a kétségbeesés és félelem, s a lélek minden érzelmei, melyek az embert őrültté tehetik, harcban állottak az elemekkel, mintha az erkölcsi és természeti világ fölbomlott volna.

Végre, kitombolta magát a pusztitás, s a Rajna visszafeküdt medrébe csöndesen, mint a hiéna, ha egy szép hölgyet szétépett... Ez árvizek bár nagy csapást hagynak magok után; de — mint a Nylus — megtermékenyitik a mezőket, melyek úgy néznek ki, mintha új föld lenne, melyet örömmel repdes be Noé galambja, mert rajta áldás és élet terem.

A szárazi vizeknél kérlelhetetlenebb ellenség a tenger, mely annál nagyobb uralmat nyer, minél inkább vesztik hatalmukat a folyók.

Hollandnak határai a tenger felől szemlátomást változnak. — Egy régi traditio azt regéli, hogy Holland partjairól látni lehetett Angliát. — Legyen ez mese, vagy való; de anyi bizonyos, hogy Holland partjai lassan, de folytonosan merülnek a viz alá, — s e sülyedést irásos adatok bizonyitják.

1421-ben a Maas torkolata előtt 72 falu lett semmivé. — Erről még egy anekdotát is mesélnek. — A katastropha előtt egy gyermek vizet meritett, s a mint ezt tette, egyszer csak egy tengeri halat lát uszni a vizben. Nosza, elbeszéli mindenkinek; de — persze — kinevették. — A gyermek azonban nyomot vesztett, ő biztositotta életét. — Néhány napra beállott az iszonyú csapás, melyből egyedül az a gyerek menekült meg. — Ez anekdota tudni akarja, hogy e bölcs gyerek se sokáig élte túl honfiait: lopott, s fölakasztották.

A kik csak Hagában megfordulnak, mindnyájan megkeresik Schveiningent, mely alig egy jó félóra, s a tenger partján fekszik, s fürdője Ostendével vetekedik. — E szép falu egy pár mértföldre feküdt ez előtt a tengertől, most meg oly közel van hozzá, hogy tengeri fürdője van; sőt, 1570-ben fele a habok alá merült.

És igy tovább-tovább; a kik azt hiszik, hogy földünk viz által fog elveszni, Holland történetében gazdag adatokat találhatnak profectiojukra.

S ha csak a partok lennének veszélyeztetve! De a tenger — mint a házi tolvaj — belopja magát az ország szivébe, s ott tesz ujabb foglalásokat. — A régi földabroszokon még hire sincs a Zuyder-tónak; hanem az egy nagy pusztaság volt, melyen nehány posvány volt, s ezek közt — Tacitus szerint — legnevezetesebb volt a Flevum. — Egy nap

tetszett az oceánnak betörni a szárazra, egyesült a Flevummal, s csinálta a Zuyder-tengert, mely benyúlik mélyen Hollandba, s Amsterdámot a világ egyik legnevezetesebb kikötőjévé tette. —

1205 ben Wieringen szigete még a szárazhoz tartozott, 1251-ben már el volt szakitva attól. — Holland északi szélén láthatunk egy rakás szigetet, melyek úgy néznek ki, mint a fületlen gombok; — Plinius korában huszonháromról tudták hogy létezik: ma nincs több tizenhatnál.

... De, ki tudná mind elősorolni a hosszú veszedelmet, mely Hollandot elnyelni törekszik; a hosszú harcot, mely századok óta folyik a viz és föld között? — A természet — úgy látszik — gyönyörködik e harcban, s azért nem akarja se bevégezni, sem óltalmazni a hollandusokat; de az emberi szorgalom és e nép genieje, mely kifáradhatatlan, megmutattá, hogy a művészet arra való, hogy a természetet regulázza... a hollandi nép fényes győzelmeket vivott ki a viz fölött; — erről legközelebb.

Szász Gerő.

Budapesti hirharang.

* Hogy olvasóink némileg előre is ismerhessék azon allegoriát, melyet a Kazincy-ünnepélyre vonatkozólag adunk, legyen szabad itt a kép compositióját röviden megérintenünk. Hármas halom látszik, melyeknek középsőjén ül a mosolygó arcú agg, s egy nyitott könyvet tart kezében, feje fölött a repülő múzsa, mely a költővezérnek koszorút hoz, alatta a költészet és próza alakjai, melyek a lelkesedés kifejezésével tekintenek az irodalmi előharcosra; a másik felén a leálarcozott irigység hátrál a dicső látványtól, s a szellemi tespedés egy bánatos alakja szomorkodik. A kép kivitelében nagyon szép az, hogy az allegoria főrésze, s ebben Kazinczy dicsteljes alakja teljes világitásban áll, mig az irigység, s a miveletlenség alakjai az eszméhez igen jól illő borúval vannak födve. Hisszük, hogy e kép, mely már a művész ónja alatt van, nagyon kedvesen fogja meglepni uj, s illetőleg régi előfizetőinket, mert csak nem hisszük, hogy a megpróbálás jelen idejében olvasóink közül valaki lapunkat elhagyja. Az „Egy királyné“ dráma is diszesen lesz kiállitva.

* A „Nefelejcs“ szigorúnak találja a kritikát, melyet a lapok a „Telivér“ fölött — úgy szólván — egyhangulag irtak, nem véve ki a „Nefelejcs“et is, mely ugyanakkor, midőn a darab hullájára részvétkönyüket ejt, nem tagadhat meg magától egy pár csipős elmességet is. Mi minden jó szivü indulatot méltányolunk, s igy emlitett kollegánkét is, hanem ne feledjük, hogy annak helye csak a szerénység, nem pedig a kihivás ellenében van. Ha e darab rendes viszonyok közt kerül szinre, a lapok bizonyosan méltányolták volna a „Telivér“ azon szenvedőleges érdemeit is, melyek egy darabnál különben szóba alig jöhetnek, de midőn az akademia minden eddigi pályázatot becsmérelt, s a „Telivér“ koszorúját egész ünnepélyesség közt adta ki, s midőn a darabról elterjesztett hirek is egy irodalmi eseményt vártattak, a sajtónak kötelességében állt e nagy lármát valódi érvényére redukálni. Kötelesség volt ez a közönség irányában is, melynek a darab látása után, saját műérzéke iránti bizalmát vissza kelle adni. A „Telivér“ szerzőjének egyébiránt mind a jutalom, mind a tantiem sértetlenül kiadatott.

* A pesti versenydijra a pesti bérkocsis-céh is 10 forintot irt alá. Hányad része ez annak az öszvegnek — kérdi egy kollégánk, a menyivel a bérkocsisok a kiszabott 7 ft viteldijnál többet vesznek.

* A sirtól a sirig! — ez lehetne a cime ama kis eseménynek, s illetőleg azon házasságnak, mely a napokban egy ifjú pár közt igen sajátságos ismerkedés után köttetett. Kora tavaszkor találkoztak a virágpiacon, s egy árusnál mind a ketten koszorút vettek. A koszorúk egészen egyformák voltak. — Hova teszi ön azon koszorút? — kérdé az ifjú a szép leánytól. — Anyám srjára — válaszolt a leány. — Én is, — viszonzá az ifjú, — s hol nyugszik ön anyja? — A váci temetőben. — Az enyim is. — E párbeszéd eredménye az lett, hogy az ifjú és leány együtt mentek a temetőbe, s különös véletlen által még a kegyelt hantokat is csak nem egymás mellett találák. Az ily véletlenek legjobban fejtik a kölcsönös rokonszenvet, s ma már az ifjú és leány: férj és nő. Tehát a sirtól a sirig!

* Kiséri és Győry Vilmos kisebb vigjátékaik elfogadtattak, s együtt fognak előadatni. A daraboknak sikert jósolnak. Meglássuk.

* Szigligetinek sem sikerült Bécsben operai vendégszereplőkre szert tenni. Olaszországból is bajos most énekesnőket szerezni, miután az ágyúk hangjai nagyon szétröppentéték a csalogányokat. Szinházunkhoz egyébiránt másodtenoristául Luka úr szerződtetett, ki nem bir ugyan valami különös jó hanggal, de ügyesen énekel, s igen kis igénye van. A sok operai baj közt különben a drámával nem sokat gondolunk, pedig a szinház elvégre is meg fog győződni, hogy ez az ő leghálásabb szakja, mely kellőleg instruálva bizony szépen jövedelmezne. Csak nézzük végig az idei szinházi év (april) kezdetétől a számadásokat, s a drámai és operai bevételek közt minő csekély különbséget fogunk találni. Pedig a kettőnek kiadásai = ég és föld.

* A főváros a napokban, társaskörében két igen kedvesen ismert ifját vesztette el; az egyik Kasselik Lajos, ki 18, s a másik Mátray Gyula, ki 22 éves korában halt meg. Tegnapelőtt pedig báró Bornemisza Pált (Erdélyből) az „Angol királynő“ szállodában érte el a halál.

* A Biró István által Aradon kiadott „Zsenge mutatványok“ cimü költemény-füzér 97 ftot jövedelmezett, mely a főgymnásiumi igazgatóságnak adatott át, hogy fele részben a gymnasiumi muzeum, fele részben pedig az ifjúság könyvtára növelésére fordittassék.

* Már az csak különös szerencsétlenség, hogy a napokban két elvadult ló, a mint a kocsit az országúton végig ragadta, a „Két pisztoly“ előtt. neki ment egy padnak, a melyen többen ültek, s a kik közül a véletlen roham által heten szenvedtek kisebb nagyobb sérülést.

* Legközelebb egy olyan tolvajnőt fogtak el, a ki a kerepesi temetőben a sirok virágait tulajdonitotta el, hogy azokkal üzérkedhessék.

* A napokban Morovicon (a pétervári kerületben) egy vázat ástak ki, melynek karjain két karperecet, újjain több gyürüt, s a fején koszorút találtak. Mind ezüstből van. A találmányt átalánosan római maradványnak tartják. A találók különben olyan emberek voltak, a kik annak örültek, hogy az ezüst 19 latot nyom.

* A nemzeti szinháznál ismét uj daljátékra készülnek. Cime: „Fiorina“, s attól a zeneköltőtől való, a ki a „Mind álarcban“ cimü daljátékot irta. A bécsi olasz operai saison alatt előadott müvek közt leginkább ez tartotta magát.

* Szigligeti „Müszeretők“ cimü vigjátéka, mely a „Telivérrel“ pályázott, holnap fog először adatni.

* A pesti 2-dik lóverseny eredménye jun. 7. A mai nap érdekben fölülmulta az elsőt is. Egyet, az 500 frtos Eszterházy dijat kivéve, minden dijat magyar urak lovai nyerték el, s Németország legjobb futója a hires „Verzug“ a pesti gyepen tökéletesen megveretett. Ez a második eset két év alatt, hogy a rettegett külországi ló legyőzetik a magyar tulajdonosok lovai által. Tavaly a jeles „St. Giles,“ az idén „Verzug“ és ez is mint amaz letört. — A 2-dik örvendetes eredmény, hogy magyar félvér ló is győzelmesen futott a bécsi pályán győztes telivér gróf Henckel Arthurnak a bécsi asszonyságok diját nyerő „Sobiesky“ lova ellen. A félvér Tisza Lászlónak derék 4 é. p. m. „Vicar of Vakefield,“ mely bár ma másodszor futott, „Sobiesky“ előtt mint 2-dik érkezett be az asszonyságok dijáért. — A harmadik örvendetes eredmény, hogy a győzelem egy napon háromszor szegődött a haza egyik legérdemesebb sportsmanéhez, a lótenyésztés mezején oly fáradhatlan és kitünő ifj. gr. Batthyányi Istvánhoz. A közönség élénken nyilvánitá mindanyiszor örömét. De térjünk a jelentésre.

I. Hack-Stakes 1½ mf. Futhatnak a birodalomban nevelt félvér lovak. Urlovarok. Tét 10 frt. Fuss vagy fizess. A 2-dik lóé 50 ft. 52 aláirás. Futottak: 1) gróf Wenkheim Rudolf 5é. s. p. pr. „Sürgöny“; lovar Batthiányi István gr. 2) Tisza Lászlónak (Tisza Lajos által nevez.) 4é. b p. m. „Vicar vf vakefield“; lovar Semsey Lajos. 3) gróf Hunyady József 4é. sg. pr. „Csinos“ lovar gr. Keglevich Béla. 4) gróf Szápáry Iván (gr. Szápáry Gyula által nevez.) id. p. l. „Abborak“, lovar a tulajdonos. Első „Vicar vf Vakefield“, 2-ik „Sürgöny.“

II. Gróf Károlyi István megujitott tétversenye 5000 frt. Bel- és külföldi minden mén és lónak. 1863-ig bezárólag biztositva; távolság 2¼ mf. tét minden lóért 500 frt, bánat 200. A 2-ik lóé 1000 frt. Igen sebes futás; idő 4. 30 perc. Futottak 1) gróf Wilamowitz 5é. p. m. „Verzug“; 2) gr. Kinsky Octáv. 5é. sg. m. „Harlequin“; 3) gr. Hunyady József 5é. p. l. „Agitation“; 4) gr. Wenkheim Rudolfnak gr. Hunyady J. által nevezett 5é. p. l. „Cyrene“ és 5. ifj. gr. Batthiányi István 5é. s. p. m. „Basi Bozuk.“ Vezetett s mind végig első „Basi Bozuk“; 2-dik „Harlequin; 3-dik „Agitation.“

III. Eszterházy-dij 500 frt. Ebből 100 frt. a 2-dik lóé, valamint a tétösz egy harmada is. Futhat az ausztriai birodalomban született minden ló. Száz lépéssel a nyerőpont előtt kezdve, egyszer körül. Tét 90 frt; bánat 30 frt. Futottak: 1. gr. Harrach Ferenc 6é. v. p. l. „Frolic“; 2. gr. Kinsky Octav. 3é. b. p. l. „Mary O'Moor.“ 3. gr. Almássy György 3é p. m. „Ármin.“ Nyertes „Frolic“; 2-dik „Mary O'Moor.“

IV. Asszonyságok-dija 200 arany, száz arany értékü serlegben; 50 arany a 2-dik lóé. Egyszer körül. Tét 10 arany f. v. f. Urlovarok. És mint Bécsben, az asszonyságok dijáért együtt versenyeztek Henckel Arthur gr. 4é. p. m. „Sobiesky“ (lovar a tulajdonos), ifj. gr. Batthyányi István 5é. p. l. „Rod Withe and Blue“-ja (lovar tulajdonos), gr. Henckel Lázár 5é. p. l. „Kate Tulloch“ (itt lovar gr. Szapáry Iván.) Ezekkel együtt futott Tisza László félvére „Vilar of W.“ (lovag az ifjú gr. Bethlen Domokos.) Nyertes: „Redwhite and Blue; 2-dik „Vicar; 3-dik „Sobiesky.“

V. Handicap 1000 frt, ajánlja 1859., 1860., 1861 évre a lótenyésztés egy pártolója. Futhat minden ló egyszer körül. 1½ mf. A 2. ló a tét és bánatösz felét kapja. Futottak: 1) gr. Harrach Fer. 6é. v. p. l. „Frolic.“ 2) gr. Kinsky O. 4é. v. p. l. „Inheritess“ 3) gr. Wenkheim Rud. (gr. Hunyady J. által nev.) 4é. p. m. „Lucca della Robbia.“ 4) hg Lichtenstein Fer. 6é. p. l. „Black Tiffany“ 5) Bensonnak (gr. Almásy György által nev.“ id. p. m. „Pan.“ 6) gr. Eszterházy Mihály 5é. sg. l. „Madame Rachel.“ Győztes „Madame Rachel.“ 2. „Pan“, 3. „Lucca.“

VI. Hazafi dij 100 arany. Futhat magyarhoni minden ló 1¼ mf. tét 10 arany; f. v. f. a tétösz fele a 2. lóé. Futottak: 1) gróf Schmettow Richard 5é. p. l. „Corinne“ 2) ifj. gr. Batthiányi István 5é. p. l. „Cornflower“; 3) gr. Zichy Aladár 4é. f. l. „Ravenswing“ 4) hg Lichtenstein Fer. 4é. sg. l. „Stella.“ Győztes: „Cornflower“; 2-ik „Stel-

la.“ Nagy közönség; szép derült idő; a lóversenyek érdekében a város még csak anyit sem tesz, hogy megöntöztetné az országutat; igy nagy por. (P. N.)

Vidék.

Esztergom, jun. 2.

Mult hó 31-kén délután 4—5 óra közt terhes felhők vonultak városunk fölött, s a legnagyobb zápor közepett két villám hullott alá idegrázó dördülések közt.

A dörgés zajába csakhamar kiáltozás, és harangzúgás vegyült.

Ruhát cserélvén, eljuték a futók közt azon helyre, hol a pusztító elem dühöngött.

„Sz. Tamás“ városrészen — mely helyzetére magas hegyen fekszik — gyújott föl a villám egy házat, azonban dulását a gyorsan érkezett oltók csakhamar megakadályozák. Kitünt ezek közt nehány felső gymnasiumi tanuló, s lelkesen és példásan vett részt az oltásban két egyházi férfiú is, nevezetesen egy főpap — kiknek csak szerénységüket sértenők nevük kitételével. Dacára annak, hogy a nagyobb részt szalmával födött házak egymást érik, csak négy lak esett a lángok martalékául.

Egy másik villám künn a mezőn csapott le, s egy szerencsétlen pór családot ért, mely épen a város felé haladott. A villám az anyát érte, a ki gyermekét ölében vivé, s az anya meghalt, mig a gyermek sértetlenül maradott, kivéve azon törést, melyet akkor szenvedett, midőn meghalt anyja kezeiből kiesett. A családapának semmi baja sem történt.

Egy pár szót a színészetről is.

Tegnapelőtt adták másodszor (közkivánatra) a „Falusiat“-t, Kocsisovszkyné igen jól játszott, Szigetiről fölösleges irnom, Kovács jó „Halmay“ — de különösen kitünt Kovácsné, ki átalában szép szinpadi otthonossággal bir; Szilágyi Hermin ről is elmondhatnók ezt, ha a tehetséges színésznőt az igazgatóság többször alkalmazná. Egy a sok közül.

Zombor, junius 1-én.

Tegnap ritka élvezetnek valánk részesei. Simonffi Kálmán rendezett egy hangversenyt Fátyol Károlylyal. A vonzerő, melyet e két név okozott, oly erős volt, hogy bár szakadt az eső, épen a szinházba menéti időben, s bár mára hirdetve van egy bécsi, ugyancsak gordonka-virtuoz hangversenye, mégis oly fényes és nagy közönség jelent meg, minő nálunk szokatlan.

Városunk legszebbjei a magyar zene iránti műszeretetüknél fogva, nem nézték a locspocs időt, hanem tömegestől sietének az előadásra élvezni azon gyönyört, melyet Fátyol magyaros játéka nyújt. Alig leirható ama tetszés, zaj, taps és éljenzés, mit a „Bihari ábránd,“ „Ciprus-lombok,“ „Erdélyi román-dal“ és a „Gyöngyvirág“ nóta idézett elő. Fátyol minden játéka után kitapsoltatott. Simonffy pedig, mint e művésztársulat vezetője és magyar zeneköltő, a kihivásokon fölül éji zenével is megtiszteltetett, mely alkalommal föltünt előttünk azon körülmény, hogy különben is jeles első zenebandánkat ily tökéiylyel húzni még nem hallottunk. Sz.

Bécsi hirek.

= A cs. kir. udvari szinházban először előadott „Elisa Valasco“ uj tragikus operának nem jósolnak hosszú életet. Jóllehet Lafon assz. minden kitelhetőt elkövete a cimszerepnek minél kedvesebbé tételére, de a mű hidegen ha yta a hallgatókat.

Külföld.

= Hamburg közelében egy nőcseléd 7. izbeni gyermekgyilkolással van vádolva. Egy leány, ki együtt szolgált a szörnyeteggel, három esetben birt tudomással annak szörnyü bűnéről, de mindezideig hallgatott. A nyugodni nem akaró lelkiismeret azonban végre beszélni késztő, s a bíróságnak elmondta a mit tudott. A folyamatba tett törvényes vizsgálatok és tanúvallomásokból aztán kitűnt, hogy a nő, a társnője által bemondott három eseten kivül még négyszer, s igy hét izben veszité el gyermekét, s ezt már most maga sem tagadja.

= A veszedelmesnek hirdetett modern francia irodalom irányának védelmére tréfásan megjegyzik pártolói, miszerint már csak abból is kitünik e sulyos vád alaptalansága, ha elszámláljuk azon elszámlálhatatlan sokaságu szinművek egy kettejét, melyeknek cimében ezen moralis tekintetü szó: „école“ föltalálható. A német irodalom csak a „szerelmesek iskolájával“, az angol meg csak „a vétkek iskolájával“ bir; ellenben a francia „iskola“-szinművek sorozatát már Moliére megnyitotta, megirván az „école des femmes“-ot, ezt követte „école des maris“, „l'école des péres“, „l'école des vicillards“, „l'école des agneaux“, s legujabban „l'école des Arthur“. — Nem lehet azonban tagadni, hogy ezen ugynevezett „iskolákban“ gyakran igen gonosz dolgok tanittatnak.

= A valaha roppant hatalmu ősamerikai huron-törzs most csak töredékben él Canada Lorette falujában. A huron nép millióiból egyedül e 40—50 családból álló falu érte meg a mi időnket. Főfoglalkozásuk vadászat, az erre alkalmatlan évszakban pedig — csizmát varrnak, vagy egy különös növényből nyakéket fonnak, melyet a szomszéd indiánok jó pénzen vesznek tőlük hölgyeik számára.

= Würzburg várost egyik nap azon káprázatos hir futotta be, hogy az ott mulató .... off orosz gróf oltárhoz vezeti egy ottani gazdag — szappanos mester leányát, s mi több, arról jót állt, hogy határtalan befolyása segitségével a családot grófi rangra emelteti! De a kegyetlen sors nem akarta e szép dolgok teljesülését, kitudódott, hogy a gróf úr tulajdonképen egy semmiházi kalandor, ki csupán pénzzsarolás végett ámitotta a fönebbi csodadolgokkal a családot, s most sietett elillanni. Igy tűntek el a szappanosék ragyogó reményei mintegy — szappanbuborék.

= Tahit, londoni katonaszabó, gépei által 4000 darab teljes öltözéket készit hetenkint a kormánynak, de képes lenne 10,000-et is készittetni. 1100 munkással dolgoztat.

Vegyes.

= A párisi Journal des villes et campagnes Rotschild báró leányának Anspach tanácsossal nehány hónap előtt végbe ment gybekeléséről beszélvén, gonosz szellemdússággal következő történetet mesél el.

Mult század közepe táján egy tömérdek pénzü tőzsér élt Párisban. Pénzén kivül még az a jó tulajdona is volt, hogy a „legjobb korbeli“ férfiak közé számittatott. Ezen úrnak végtelen ellenszenve volt az úgynevezett pénz házasság iránt, mely ellenszenvet valóban csudálhatunk egy tőzsérben.

— Én ki nem állhatom, fakadt ki egy napon, hogy ha egy házasságról van szó, útonútfélen mindjárt olyas kérdéssel állnak elő: menyi jövedelme van a vőlegénynek? milyen gazdag a menyasszony? De hogy az erény és műveltség után tudakozódnék valaki, azt nem halljuk, pedig nézetem szerint csak e két tulajdonban képezi egyik másik fél valódi drága nászhozományát. De majd adok én leckét minden apának, anyának, leánynak és ifjúnak mindjárt.

Ezzel a postahivatalba ment, lovakat fogatott kocsija elé, bevágta magát az ülés egyik szögletébe, és kiáltá:

— Menjünk, kocsics!

— Hova menjünk, uram?

— A hova épen te akarsz, az egészen mindegy, csak hajts.

— De uram —?

— Hajts ha mondom. A merre épen a kocsirend áll; állj meg aztán a hol akarsz.

Igy értek el postáról postára, végre a határszélre a Rajnáig. Itt egy faluba, a melyik történetesen épen utjokba akadt, megálltak. A gazdag ember bement a templomba, hol jobbról, balról elegans öltözékü hölgyeket lát, kiknek szemei azonban sokkal inkább szögezve lenni látszott arra, mi körülöttük történik, mintsem imádságos könyvükbe.

Vándorunk tekintete végre egy tisztes koru, s igen egyszerü öltözékü nőn akadt meg. Mellette térdepelt leánya, egy angyal kinézésü szemérmes teremtés, s mindketten teljes ábitattal látszottak imádkozni.

Midőn szerény tartózkodással elhagyták az egyházat, tőzsérünk utánuk ment, s az ajtó előtt minden cerimonia nélkül az anya elé áll, mondván:

— Madame, én kérem ön leányának kezét.

— De mi hozza önt ide uram?

— Idáig a postakocsi hozott, — viszonzá kissé nagyon is elbizakodott hangon a Journal des villes et campagnes, úgynevezett szellemdús hőse.

— De hát kicsoda ön uram?

— Én X-y tőzsér vagyok, Párisból. Hivasson ön ide valakit, a ki a pénzvilágban jártas, például az itteni adószedő biztost, ő bizonyosan ismerni fogja aláirásomat.

Ez volt a legbizonyosabb mód bebizonyitani, ha csakugyan X-y tőzsér-é ez az úr.

A biztos hát előteremtetett; ki is sietett kétréthajolni hazája egyik pénzfejedelme szine előtt. Ma se tudnának a biztos úrénál különb meghajlást véghez vinni.

A biztos épen rokona volt az özvegynek, ki is annak sugallatára a tőzsér urat ebédre hitta.

— Asszonyom, — szólt ebéd után a vendég, nekem több százezrekre menő évi jövedelmem van, s annak felét minden évben leányának ajánlom föl ajándékul.

Ámbár az okos biztos úr mindenféle beszédből és ráncigálásból álló módon iparkodott rokonát e ragyogó ajánlat habozás nélküli elfogadására, a szerény özvegy azonban vonakodott ily rettenetes gazdag embert vejéül elfogadni.

A tőzsér teljes értékével tudta méltányolni az asszonyság szerénykedését, de mindazáltal iparkodott őt meggyőzni.

— Asszonyom, — szólt, én tudom, hogy ön leányának kevés vagyona van, de én nem is keresek vagyont, Párisból is azért szöktem meg, mert iszonyodom spekulációból házasodni, mert én nem a mérhetlen gazdagságban és zabolátlan fényüzésben hiszem boldogságomat föllelhetni. Én a boldogságot csak a megelégedett családéletben hiszem föltalálhatónak, ezt pedig csak a keresztyén jámborságban nevelt gyermekek adhatják.

A tőzsér soha életében nem tartott még ily hosszú beszédet.

— Feleljen ön, asszonyom, folytatá, igen vagy nem. Akar ön vejéül engem, és kegyed, kisasszony, férjeül?

Az anya megegyezni látszott, leánya elpirult.

Három négy nap mulva, a multkori postalovak diadallal vitték az anyát, leányát és ennek férjét Páris felé.

= A lóversenyek eleinte kizárólag Angliában voltak divatban, s Franciaországba is csak a mult század második felében származtak át.

Különösen az artoisi gróf, XVI. Lajos ki-

rály fivére, mihelyt azon korba jutott, hogy maga ura lehetett, kedvteléseiben nagy szenvedélylyel karolta fel e mulatságot, s mindjárt bevezetésül két telivért hozatott Angolországból; az egyiket 38,000, a másikat 42,000 frkon.

Most már csak versenyt kellett rendezni, de a király nem szerette az ilyes passiókat, s a versenyt egyszerűen betiltotta. Az artoisi gróf csak 1779-ben birta őt rá beszélni a felséges mulatság megengedésére; megakarta mutatni a gróf, hogy különösen a 42,000 frankos Pipin, csakugyan méltó árára.

A verseny nov. 13-kára volt kitűzve, s még a király is igérte, hogy megnézi. A gróf megörülve e jóságon, még tovább ment, s mindenképen kivánta, hogy ő felsége fogadjon vele lova ellen.

— Nos, — szólt a király, nem bánom, legyen meg az is. De csak most az egyszer.

— És mily nagy leend felséged tétele? — kérdé a gróf, az én tételem 15,000 louisdor?

— Nos, mivel ön az, kedves testvér, teszek ellene — egy tallért.

A gróf csalódva fordult el. De a király visszatartá és szólt:

— Gondolja ön meg, hogy én családatya vagyok, és 30 millió gyermekről kell gondoskodnom.

De a grófra még jó, hogy semmi sem lett a fogadásból, mert Pipin vesztett, s épen kitől a gróf a lovat vette, 10,000 louisdorral fogadott ellene!

Nemzeti szinház.

* Jun. 6-kán: „Mátyás király lesz," dráma Szigligetitől.

Helyes választásnak tartjuk, hogy a lóverseny és gazdasági kiállitás folytán összecsődült közönségnek e dicső emlékekben gazdag, valóban magyaros, s egyébként is sok jó oldallal biró drámát mutatták be.

Ám tartsanak bennünket rosz kritikusnak, de mi nem tagadjuk, hogy könyek jönnek szemeinkbe, midőn Mátyás király gyermek-ének, harangzugás mellett megjelenik, s az öregek azt beszélik, hogy már most elveheti őket az isten, mert meglátták a nagy Hunyadi fiát. Pedig mindez még csak nem is drámai motivum!

A darabnak drámaibb részeiben igen erősen kivitt alak Gara, kit Tóth József művészileg személyesit; ő e szerepben valóban a szenvedélyesitett nagyravágyást állitja elénk.

Szilágyi Mihályt Rónai játszotta. Ezelőtt Egressi személyesité. És mi hallgatunk, mert Rónai játékában szorgalmat ismertünk föl, s nem akarunk irányában igaztalanok lenni azért, hogy Egressi irányában igazak lehessünk.

Szigeti Ujlakija is hiányzott.

Majd minden előadáson meg kell győződnünk Egressi és Szigeti nélkülözhetlenségéről, és visszanyerésükre egy lépés sem történik. Meddig fog e tarthatlan drámai állapot tartani?

Jókainé kis szerepében is megható, jeles volt.

* Jun. 7-kén: „Székely leány", eredeti opera Hubertől.

Ma is tartott még a lóverseny, gazdasági kiállitás, sat., — és még is kisebb közönség volt az operán, mint tegnap a drámában.

Az előadás különben pontos volt, s különösen Hollósy L.-né asszony gyönyörüen énekelt, kivált a második fölvonás egy pár népdalában.

Nyilt posta.

Kovács Ödönt kérjük, hogy sziveskedjék szerkesztőségünket meglátogatni.

„Egy őrült sirján". Meg fog jelenni.

K—re, B. M. úrnak. Köszönjük ön buzgalmát. A mülapot, s a drámát is egy göngyben fogja minden előfizetőnk megkapni.

Hirdetések.

SELYEM-SZÖVETEK

és

CREPON-KENDŐK

nagy választékban

még most a régi áron

kaphatók

JANKOVITS P.

kereskedésében, nagyhidutca 7. sz. alatt Pesten.

1—3

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmazok, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd**, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurm-udvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadélfiában)

a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 23*

21*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja aszszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli, és Malta-kalapjait**, magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok diszites, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat**, melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek**, és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bőr, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermekfegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARÁTOK-TERE 7 SZ.)

Budapest 10-dik évi folyam. 69. Szombat, junius 11-én 1859.

HÖLGYFUTÁR.

Megjelenik hetenkint hat legnagyobb féliven, másodnapi szétküldéssel; évenként két nagy műlap, és számos műmellékletel.

Szerkesztőségi szállás: szerbutca, 5. sz. 1. em. az egyetem mögött. Minden kézirat, előfizetési, és hirdetési dij ide utasitandó.

Közlöny az irodalom, társasélet, művészet, és divat köréből.

Felelős szerkesztő és kiadó: **TÓTH KÁLMÁN.**

Előfizetési dij:
Vidékre, és helyben egyiránt
Egész évre . . . . 17 uj frt
Félévre . . . . . 9 „
Évnegyedre . . . . 5 „

Hirdetések:
Gyorsan közöltetnek; egy hasábozott sorért 5 uj krajcár fizetendő.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS A

„HÖLGYFUTÁR“

julius—decemberi, és julius—októberi folyamára.

Ha csak háboru kell a t. közönségnek, tehát előre is kijelentjük, hogy lapunkban minden nap találkozhatik a birálatok szuronyaival, az élcek röppentyüivel, a dráma érdekébeni hasztalan agitálásunk ágyuhangjaival, a vidéki levelezők Streifpatrolljaival, stb. stb.; a t. közönségtől csupán azt kivánjuk, hogy a tartalék, s illetőleg az eltartó sereget képezze.

No de ne tréfáljunk; mi hisszük a közönségről, hogy fölismerte már mivelődésünk, s ezzel nemzetiségi törekvéseink azon biztos eszközeit, melyeknek támogatása a honleány és hazafinak bármely időben is kötelességében áll.

E támogatást annál inkább reméljük, mert a közönség részvétét aránylagosan iparkodnak viszonozni.

A „Hölgyfutár: — a mely jövőre is a **legnagyobb, s legtöbbször** (minden másodnap egy nagy iven) megjelenő szépirodalmi lap marad, csupán költemény s különösen beszély és regénynemüt oly nagy menyiségben közöl, hogy önálló füzetekben e közlemények dija egyedül nagyobb lenne, mint az egész lapra való előfizetés. Félévenként legalább tizenkét kötetre menő beszélyt és regényt közlünk az ismertebb hazai s külföldi irók munkáiból.

Most különösen juliusban, egy érdekes nagyobb közleményt kezdünk meg ily cim alatt:

„A KIS TÜNDÉR“ (regény Vadnai Károlytól.)

E mellett a tárcarovatban mindig van egy-egy önálló történeti,- úti,- vagy életrajz, művészi értekezés, eredeti külföldi levél, Berlin, Páris, sőt a távol Skóciából is; ugyanitt vannak többi rovataink: a budapesti hirharang, vidék (eredeti levelekből) vegyes, külföldi apróságok, divat, nemzeti szinház, stb. szóval mindaz: a mi a közönséget a társasélet, művészet, divat és irodalom köréből bel- és külföldön érdekelheti.

Műmellékleteinkre nézve minél több, de a jövő félévre, legalább is 12 műmellékletről biztositjuk a közönséget, érdekes arc-, divat- és életképekről, valamint himzet, s más női mintalapokról is.

Most különös kedvezményképen két nagyobb műmellékletet is adandunk. Az egyik egy nagy műlap ily cim alatt:

„APOTHEOZIS“ (Kazinczy évszázados emlékére.)

E pompás alegoria Plachy Ferenctől, a nagy irodalmi vezért festői dics-csoportozatban tünteti föl, s kedves emlékképe lesz bizonyára minden magyar laknak, annál inkább, miután Kazinczy évszázados emlékét a magyar tudóstársaság is jövő augusztusban ünnepli meg, E műlapot fára göngyölve, rögtön a megrendelések után küldjük szét.

Második nagyobb műmellékletünk, melyet előfizetőink szintén mindjárt megkapnak, az:

„EGY KIRÁLYNÉ“

(Az idei Teleki-dijból 100 aranynyal jutalmazott dráma Tóth Kálmántól.)

E pályanyertes mű, mely közbejött akadályok miatt még elő nem adathatott, nem fog a boltokban árultatni, s csak kézirat gyanánt nyomatik a „Hölgyfutár“ előfizetőinek.

A műlapot, s a drámát is mind féléves, mind évnegyedes előfizetőink megkapják.

Előfizetési föltételek:

Félévre, azaz: juliustól december végeig helyben úgy mint vidékre 9 uj ft. Évnegyedre, azaz: juliustól sept. végeig helyben úgy mint vidékre 5 uj ft.

☞ Gyüjtőknek minden hat előfizető után egy tiszteletpéldánynyal szolgálunk, melyet az illető bárkire cimeztethet.

☞ Az előfizetések ily cim alatt küldendők: A „Hölgyfutár“ szerkesztőségének, Pesten, szerb utca 5 sz.; az egyetem mögött.

Ime elmondtuk lapunk föltételeit, s most nincs egyéb hátra, mint hogy az irodalombarátokat, s különösen t. olvasóinkat kérjük, hogy az irodalomnak most épen nem kedvező viszonyok közt lapunk érdekét kétszeresen támogatni sziveskedjenek. Háboru ideje alatt válik meg, ki a legjobb katona.

Pest, jun. 3-án 1859. A „Hölgyfutár“ szerkesztősége.

Kérdések egy hölgyhöz.

Csalódásokkal teljes élted
Borúján, mely gyászfekete:
Mikor vonul föl a szivárvány
Vigasztaló ivezete?

Könytelt szemednek csillagából,
Honnan keserved árja foly,
Mikor lobog föl a kedélynek
Nyugalmát hirdető mosoly?

És arcodat, mely liliomként
Halvány-fehéren tündököl:
Szivednek láugoló szerelme,
Oh hölgy, mikor rózsázza föl?

Vagy szenvedésed végtelen már,
S szenvedni volna végzeted?
S mit bitorul bir sok ledér szív,
Azt hát te meg nem nyerheted?

S mig mások könnyü érzelemmel
Iszszák a kéjnek poharát:
Nem üdvözitne téged, oh hölgy,
Sem szerető, sem hü barát?

Nem kérdelek; mert látom immár
Könyes szemednek mosolyát;
És látom abból: nem csapás e
Könyü, mely arcod folyja át.

Oh látom abból túlvilági
Szerelmed titkos szüz hevét,
Mely fölfelé tör angyalokhoz,
Hol édes és örök a lét.

Beöthy Zsigmond.

ANGYAL ANGYALÉRT.

(Regényes történeti rajzok.)

Remellay Gusztávtól.

I.

A tizenhetedik század közepén történt mindaz, a mit itt el fogok mondani.

Egy nyári hó egyik kellemes estéjén, a szécsényi vár keleti kapuja fölötti erkélyen állt Hafiz basa, s a mellette csoportozó főbb tisztekkel társalogva, gyönyörködött a kies vidéken. A kapu előtt zenekar volt fölállitva, a sánchidon túl kettős sort képeztek a janicsárok, még odább a vár és a palánka (a vár alatti város rész) közti téren a delik, (előkelőbb származású lovasok) és spáhik jártatták föl s le délceg paripáikat.

Minden arcon nyugtalan türelmetlenség látszott, minden szem a Fülek felől tekergő útra szegzé tekintetét.

— Jönnek! Jönnek! legyenek üdvözölve Alláh, és a próféta nevében! — hangzott esteli hat óra felé minden ajakról, mert egy kis porfelleg keletkezett ott, a hová mindnyájan néztek.

A vár bástyáján öt ágyú dörgött, a zenészek játszani kezdtek, a delik és spahik pedig tömör csapatot képeztek.

Nehány perc mulva egy deli megsarkantyúzta lovát, s mintegy négyszáz lépésnyi távolságig nyilsebesen előreszáguldott.

A deli hosszú nyelű lándzsát tartott baljában, s a lándzsa hegyére piros és fehér rózsákból font koszorú volt tűzve.

A mint már négyszáz lépésnyire volt tőle a Fülek felől jött csapat, megállt, s hasonlólag egy deli vágtatott előre.

Ez hófehér selyemből készült zászlót tartott baljában. E zászló közepére kék mező arany szálakkal s egy röpülő méh volt behimezve.

Mind a koszorús, mind a fehér zászlós lándzsáról tarka szalagok lengettek alá, melyeken vékony kék gyöngy-láncokon, arany félholdak csüngtek.

— Allah hozott! — szólt a szécsényi deli.

— A próféta vezérelte lépteimet, mert jó szándékkal járok! — felelte a másik, mire mindketten meghajták magukat.

A várbástyán ismét dörögtek az ágyúk, s utána elcsendesült a zene.

— Allah hatalmas! — szólt erre a Fülek felől jött deli, — s prófétája azt mondja: hogy rideg az élet, ha nem szépitik meg napjainkat a szerelem örömei. A kert fődiszei a rózsák, és az élet fődiszei a nők. Ha kertbe megyünk, bokrétát kötünk az illatozó rózsákból, s keblünkre tűzzük azt. A szép nőt hasonlólag keblünkhöz füzzük ölelő karjainkkal, s valamint a méh mézet sziv a szép virág kelyhéből, mi is gyönyört lelünk a hölgyek piros ajkain. Az én uram mint egy méh szállt ki, hogy boldog legyen egy szép rózsa mellett, s e szép rózsa a szécsényi várban virul. Deli levente, ki a szécsényi várból jösz, szólj: befogadja-é az ott viruló tündér rózsa illatozó keblébe, a Fülekről jött és boldogság után sóvárgó méhet?

Allah hatalmas! — válaszolt erre a szécsényi deli, — s prófétája azt mondja, hogy valamint a kert rózsái azért virulnak, hogy a belőlük kötött bokrétában gyönyörködjünk. úgy a hölgyeket is azért teremtette Allah, hogy csókjaik által az igaz hivők már itt e földön élvezhessék némikép azon kéjt, melyet az édenben a húrik ölelése nyújt. Azt mondád: urad méhként szállt ki, hogy mézet szivjon a szép rózsából! Azt kérded, valjon megnyitja-é előtte illatozó kelyhét a szécsényi tündér-rózsa.*)

— Igen, ezt mondtam, ezt kérdeztem! — válaszolt a Fülekfelől jött deli.

— S én azt felelem! hogy számára nyitá meg Allah a szécsényi rózsa illatozó kelyhét, s ha oda röpül, a hol virul, keblére tűzheti e szép hölgyet, kinek anyja húrikat láthatott ébren és álmában, midőn méhében hordta őt; mert gyermeke méltó mása lőn a paradicsomi — hölgyeknek, kik örök ifjan boldogitják a siron túl csókjaikkal, és öleléseikkel az igazhivőt.

— Allah kegyes, és kegye áldjon meg tégedet azért, a mit most mondtál — válaszolá a füleki lovag.

— Allah nagy s hatalmas!

— Legyen áldott az ő szent és dicső neve!

S ezzel a szécsényi deli magasan fölemelvén lándzsáját háromszor hivólag intett a füleki csapat felé.

Azután átadta a füleki delinek a rózsa koszorús lándzsát, s átvévén tőle a fehér zászlót, vele a vár kapuja felé vágtatott. Ott megállt, s ismét háromszor intett hivólag a fehér zászlóval.

Erre nyilsebesen száguldott előre a nógrádi csapat, s a mint a delik és spahik csoportjához ért, ezek narancsokat, és piros almákat dobáltak eléjük.

Az idegen lovagok hirtelen a földre termettek, s fölkapkodván a gyümölcsöket, kardjaik hegyére szúrták, s ismét nyergeikbe ültek.

Most egy nógrádi lovag kezdett narancsokat és piros almákat dobálni a lévaiak elé; mire ezek is leugrottak méneikről, s fölszedvén és kardjaik hegyére tűzvén a gyümölcsöket, ismét lóra ültek.

E közben két szekér érkezett a vár alá, melyet kilenc szolga követett.

E szekérről öt habzó selyem szövettel betakart tálakat, és egy nehéz vas lemez ládát emeltek le.

Az ágyúk újra dörögtek, a zene újra szólt, s a basa eltünt az erkélyről, honnan egy perccel előbb üdvözletet intett egy szép barna ifjúnak, ki dús arany himzetű öltözetben, s Persia legdrágább szövetéből kötött turbánnal fején, lovagolt az érkező csapat élén.

*) Abul Maani, arab költő szerző ezen a török nászmeneteknél elmondatni szokott párbeszédet. R. G.

A szép ifjú mellére tette kezét, s háromszor hajlott le korom fekete arab méne dús sörényü nyakára.

Erre harmadszor is megdördültek az ágyúk, s mindnyájan bementek a vár kapuján.

A mint a basa laka előtti térre értek, még egyszer megálltak, s kelet felé fordulván, három mély meghajlást tőnek.

A dervisek hangosan kiabáltak a minarettek tornyaiban, s azután mély, siri csend lőn.

Néhány perc múlva a hárem *) befüggönyözött ablakain át több nő gyönyörü dala zengett.

A deli barna ifjú az ablakra tekintett, és mélyen sóhajtott.

Szemei nem láthattak ugyan át a függönyön, de képzelete előtt lebegett a gyönyörü hölgy — Idda, a szécsényi tündér rózsa, kire az első szerelem forró lángjával gondolt.

II.

A régi költők föllengző dicséretekkel adják elő: mily szép, mily leirhatlanul szép volt Venus, midőn kilépett a tenger habjaiból. A mi szépet ők a szerelem tündérnőjéről, és a héber költők a fürdőből kijövő Zsuzsannáról elmondtak, mind ismételnem kellene, ha leakarnám irni, mily bájoló volt Idda, a szécsényi basa tizenhat éves leánya, midőn a fürdőterem márvány medencéjéből kilépve, a tarka szőnyegre tette kisded, formás lábait, s a szemközti tükörben nézte saját bájait.

A rabszolganők, kik a medence körül álltak, egy percig nem háborgatták édes merengésében, de a másik percben már eléhozák szép csipkés köntöseit, s öltöztetni kezdék.

Egy fekete rabnő kényelmes támlás széket hozott, és Idda belé ülve, ott játszott a szelid gerlével, melyet egy kis arab leány ölébe tett.

Ezen gerle, kedvesének ajándéka volt, s ha az ő turbékolását hallotta, mindig kedvesére gondolt.

Két hölgy kifüsülte hosszú hollószinü hajfürtjeit, melyek valódi pálástot képezve ömlöttek alá.

Más két hölgy ezüst arabeskekkel ékesitett szekrénykét hozott elő, s a szekrénykében apró éreс hengerekre tekert vékony arany, s ezüst sodronyszálak csillogtak.

Mind a négy nő bámulatos gyorsasággal tömérdek vékony hosszú varkocsokat font hajfürteiből, s minden varkocsba befonatott több arany s ezüst sodronyszál is, s ezen csillogó vegyitekü vékony hajvarkocsok egy részben a fejen át előre dobva átláthatlan sürü lepelt képeztek a hölgy gyönyörü arca előtt, mert az volt a korban a szokás, (s az maiglan is az ázsiai törököknél, s az europaiak egy részénél is), hogy midőn vőlegénye eleibe vezettetik az ara, nem csak fátyol, hanem ily hajvarkocs-lebel is födte el arcát.

A szép hölgy keble hullámozva emelkedett, mert most is azon percre gondolt, midőn szeretett vőlegénye elé fog vezettetni; s az fölemelvén fátyolát, és félredobván hajfürteit, epedő tekintetéből, és arca mosolyából olvassa ki a szerelem boldogságát.

A szolganők habzó selyemből készült bő fehér nadrágot, szük szabásu s rövid ujju dolmánykát, és kelet legdrágább gyöngyeivel kivarrott, s gazdag himzetü bibor szin bársonykaftánt hoztak elő, melyek oly illatosak voltak, mint egy virágzó kert. Idda felölté azokat s kisded lábait gyöngyökkel ékesitett papucskákba rejtvén, a diszterembe lépett, hol gyönyör és boldogság várt reá.

A szép basa leány éppen akkor lépett a diszterembe, midőn az ágyúk dörgése hirdeté, hogy Ali, a boldog vőlegény megérkezett.

Idda a női sziv legnagyobb boldogságát érzé, melyben a szüzi szemérem és a gyönyörök után sóvárgó vágy először találkoznak egymással. Arca földfölötti szépségben ragyogott, midőn rágondolt, hogy mindazon szép képek, a mikről eddig is álmodott, nehány óra mulva valósággá válnak.

Lassan félrevonta az ablak-függönyt, hogy kinézhessen az udvarra, s előbb — mint sem az a terembe lépne — találkozhassék vőlegényével. Ekkor zendült meg a háremhölgyek dala, melynek szavai a szerelem boldogságát festék, s melyre a fiatal leány szive még élénkebben dobogott.

De ez epedés közt várnia kellett; várnia mindaddig, mig csak be nem fejeztetett mindazon ősi szokásu szertartás, mit az epedő szivek kinjára találtak föl. (Folytatása következik.)

*) Hárem átalában a nők lakát jelenti. E névvel neveztetik minden épület, melyben a törökök nejei és leánygyermekei laknak. R. G.

SURVILLE EZREDES.

Sue J. történeti regénye.

(Folytatás.)

Hogy lehet tehát fölfogni, hogy nem emlékeztél e körülményre, midőn Souoty k. a. neve előtted először emlitteték? Becs és vagyonvágyad elég mentség volna? — Nem bánnék-é a császár a legszigorúbban veled, félve, hogy különben ő e bűntény szövetségeséül tekintetik?

A herceg egy percig hallgatott, s aztán a kétségbeesés dühével kiáltott:

— Most értek csak mindent!... Az ezredes fedezé föl e papirokat... te vak eszköze vagy... ő csak azért hagyá el... a császár nyilt parancsai dacára Bécset... hogy e pokoli terv gyümölcseit éldelje...

— Az ezredes jó? — ezt is jó tudni — gondolkodék magában Herbin — Hermanra nem is gyanakszik — annál jobb! Hagyjuk őt e balvéleményében, mert ezt használhatjuk, s üssünk egy csapással két legyet, birjuk rá a herceget, hogy fogassa el Survillet, a mint a városba jő, hogy ne alkalmatlankodjék!

— — Halld tehát Morisson Jeromos — szólt Péter a herceghez — annak bebizonyitására, hogy semmi közöm az ezredessel, jámbor tanácsot adok, de ez, ha ellenkezel, azonnal parancs leend — a rendőrfönök jó barátaid egyike, irj neki azonnal, hogy a császár nevében fogassa el Survillet, a mint a városba lép...

— Ön követeli ezt?! ön? Hogy tudja tehát, hogy a császár valóban elrendelte, hogy Surville biztos kiséret alatt Vincennesbe vitessék?

— Nem gondoltalak oly jó jósnak! — okoskodék úgy magában Herbin — Különc dolgot kérek a hercegtől, s lám, a császár maga gondoskodik rólunk — legyen börtönben az ezredes — s azután vig leend világunk!

— Ön tehát nem az ezredes bérence? — kérdezé a herceg.

— Láthatod, polgártárs, hogy — nem!

A herceg nagy léptekkel föl-alájárkált; s nem tudá, mire határozza el magát, látta, hogy Souoty marquis pörének actáiból mily rémes következményeket vonhatni; látta, mint omlik össze, mint füstfölleg, terveinek oly gondosan épitett légvára. Nem késedelmezhetett. Önmagának kellett a válásért folyamodnia, hogy Herbin irományait megsemmitse. Igy még megtarthatná fényes állását...

Mert ha ez irományok nyilvánittatnak, jól ismeré a császárt, hogy inkább föláldozza őt, sem mint udvarában oly férfiút tartson, ki ily rémes tett részese...

Nem ingadozhatott e két következmény között, miért is igy felelt:

— Hatalmában vagyok, uram, s engedelmeskednem kell — ön magam folyamodom a válásért... Mihelyest az ki van mondva, ön jelenlétemben minden iratot eléget... Meg van elégedve?

— Tökéletesen! — hanem holnap 7 óráig be legyen nyújtva folyamodványod, áldozd föl, ha kell, az egész éjt — okaim vannak, ezt kivánni. Hozd föl a kedélykülönbséget, s a kölcsönös beegyezést, mert nem hiszem, hogy nőd vonakodnék! — Isten veled, s gondold meg, ha holnap be nem adod a folyamodványt, magam fölhatalmazottnak tekintem — a cselekvésre!

— Ez már el van végezve, uram!

— S most, herceg uram — bucsúzék Herbin magát meghajtva — kezeit csókolom, ne röstelje e másolatokat, melyeket itt hagyok, átlekinteni, hogy meggyőződjék, miszerint egészen hatalmamban van.

Herbin Péter eltávozott...

A herceg neje hálótermébe vonult...

XVII.

Beegyezés.

Midőn Montlaur hercegnő Jankát elhagyá, ez a következő sorokat — a mint emlitettük is — irá Hermannak:

... Minden elveszett... Nincs többé semmi remény... Nem fog egyedül meghalni... Még ma éjjel visszahozzák anyja keresztjét...

A jövőjében kétségbeesett nő kész volt tehát Herman sorsában osztozni, s tisztán, ártatlanul vele meghalni...

Az elmúlt nap eseményei őt lázas ittasságba ringatták...

Majd hevesen járkált... majd leült pihegve... Kimondhatlan rettegéssel várá az éjszakát, hogy egy titkos úton, mely hálótermében az udvarra vezetett, elhagyhassa a braccianói hôtelt.

A véletlen segité őt. Komornáinak egyike épen ez estén kis estélyt rendezett, s igy ő reménylé hogy kalap s köpeny által álcázva ez estély vendégének fog a kapus által tartatni.

Hajnali egy óra van...

Janka fölemelé a függönyőket, hogy kinézzen, vajon meg van-é a kapus laka világitva...

Valami titkos sejtelme kényszerité a távozásra...

Mert miután első levelével oly aranyos reményeket gerjesztett Herman szivében, ujabbi soraival kimondhatlan fájdalmat kellett keblében fölélesztenie.

Kötelességének tekinté, hogy vele meghaljon.

... A toronyóra az egyet elütötte... az udvarban halvány fény lebegett... Janka kedvezőnek találá a pillanatot...

Szobájában két arcképe függött: nagynénje — és anyjaé, kire alig alig tudott emlékezni.

Ez arcképek elé borúlt, a sok idő óta elfojtott könyek árként lepték el arcát... Szive megkönnyebült...

— Anyám! bocsánat! És ön is, második anyám — bocsásson meg! — Lányotok nagy vétket akar elkövetni — hanem te fogsz értem imádkozni, s talán még megbocsátja Isten, hogy napjaimat megrövidítem!...

Azután elégetett egy naplót, mely gyermekkori ábrándjait magában foglalá... Montlaur számára egy levelet hagyott hátra... E levélben megirá utósó akaratát...

E szoba nem zárt magában édes emlékeket, még is oly nehezére esett „Isten hozzád"-ot mondani neki! Épen köpenyét akarta fölvenni, midőn halk kocogás hallatszott; férje hangját hallá, ki lassú hangon kérdé, szabad-é belépnie?

Minthogy azt hivé, hogy a herceg tudja szándékát, élettelenül pamlagára dőlt... nem birt felelni...

A herceg azt hivén, hogy alszik, kinyitá az ajtót...

Minthogy meghaták neje halvány, dult arcvonásai, nem birá eltitkolni e fölkiáltást: Mi baj, asszonyom?

Janka, ki a herceg megpillantásánál minden ellenszenvét föltámadni érzé, hevesen felelt:

— Mit akar uram? Istenem, tehát nem élhetek zavartalanúl?

— Bocsássa meg szerénytelenségemet, hanem mondandóim igen fontosak.

— Uram, én szenvedek — a nyugalom szükséges, kérem — esedezem — távozzék...

— Ha meghallgatott, jól tudom, hogy nem átkozza ama pillanatot, melyben meghallgatott...

— Hanem az égre! mit akar ön? Mért kinoz?

— Utósó értekezésünk óta megfontolám kegyednek okait, és úgy találtam, hogy kedélyének őszintesége igen nehezitné a továbbrai együttélést. Ámbár első fölindulásomban a válást ellenzém, mert ismerém a kincset, melyet elvesztek; — most józanúl átlátom, hogy visszaéltem ama hatalommal, melyet nekem a törvény nyujt, s hogy barbár valék, midőn kegyedet erővel „boldogságra" akartam kényszeriteni...

Janka azt hivé, hogy álmodik, bámulva tekintett férjére. Homlokát tenyerébe hajtá... szemei csak néha néha tekintgéltek férjére, ki komoran gondolkodott.

Oly sokszor meghiúsultak már aranyos reményei, hogy most kétkedve kérdé a herceget:

— Uram! — bocsánat — mintha nem jól érteném — legyen oly szives ismételje szavait.

— Asszonyom... beegyezem a válásba... felelt a herceg fölkelve... nem türhetném, kegyedet boldogtalannak látni!..

— Beegyezik a válásba?!!.. Beegyezik?!

— Igen, ismétlem kegyednek — asszonyom — az áldozat nagy, de nincs erőm boldogságának sirásójává lenni!

— Tudja meg uram, hogy alávalóság lenne — belőlem gúnyt üzni! — De nem... nem... én őrült vagyok... e nap oly kegyetlen... álmodom... eszem nincs hatalmamban.

Ekkor ütött az óra kettedfélt...

— Hah! — kiálta föl Janka fölugorva, s lázasan az ajtó felé sietve — nincs vesztegni való időm! Már tán minden késő!

— Asszonyom! kegyed fut tőlem, midőn kivánalmaiba tökéletesen beegyezem.

— Tehát való? — tehát nem hideg güny?

— Olvassa ez iratot, s irja alá — felelt a herceg a válási folyamodványt elétartva.

Janka figyelmesen elolvasá; s összekulcsolt kezekkel férje lábaihoz borult:

— Ah! uram — hogy tudtam enyire félreismerni. — Ön a legnagylelkübb férfiak egyike.

— Keljen föl asszonyom! — nem érdemlem e dicséretet, csak úgy cselekvék, a mint becsületes emberhez illik, csak azt bánom, hogy enyire késedelmezém... Legyen oly szives, irja alá, az idő már késő, s mind kegyed, mind én, ki vagyunk merülve, holnap tovább értekezünk. — Jó éjt!

— Jó éjt! — felelt Janka, férje kezét hőn megszoritva — jól tudom, mibe került ez áldozat, higye el meg fogom hálálni... vegye hő köszönetem... örök barátságom.

— Ez utóbbival meg fogok elégedni, és szerencsés leszek, ha megérdemlem... s eltávozott...

XVIII.

Menekülés.

Lehetlen azon zürzavart leirni, mely a hercegnő gondolatait férje távozása után elfogá.

Szokatlan, s nem emberi szellemnagysággal kellene birnia, hogy a legégetőbb fájdalomnak legédesebb örömrei átváltozását közönyösen vegye.

... Páni rettegés szállta most meg ujonnan...

Ha Herman ellen nem állhatott a második levelében foglalt törszurásoknak, ha légvárainak összedőlt romjai alá temetkezett!..

E gondolat megremegteté lelke húrjait, s a lelki harc alatt majd megtörtek gondolatai.

A haldokló Hermant képzelé maga előtt lenni, ama pillanatban haldokolva, melyben legédesb óhajtai teljesültek.

Kit küldhetne e pillanatban hozzá, hogy őt e váratlan szerencséről tudósitsa? — És... és... elhiheti é, elhihetné-é mástól ez öröm hirt? Nem csalatkozott ez kegyetlenül az első hirben?

Janka nem ingadozott; a szemérem és illem korlátait megveté, nem törődött lépése fontos jelentőségével, mert azt hivé, hogy joga van annak élete fölött őrködni, kit már férjének tekintett — és elhatárzá, hogy maga fog hozzá menni.

— Ha bátorságom volt elhatározni, hogy hozzá megyek, és megmondom, — hogy meghal, hogy meghalunk együtt, miért ne lenne bátorságom megmondani, hogy neki élni kell, hogy együtt élünk boldogan... szerelmesen...

Sietve magára vevé köpenyét s kalapját, s a titkos lépcsőzet segélyével a kapus homályosan kivilágátott laka mellett az utcára ért.

Az éj esős és hideg...

A herceg du Fauburg Saint Honoré-i hôtelje nincs igen messze Herman lakától.

Janka mélabús tekintete sokszor tévedezett e házon, ha hintaja épen erre robogott Fölhevültségében elfeledé ez éjjel félelmét, s bátran haladt tova az utcák homályos tömkelegében.

Sietve sietvén átkozá gyöngeségét, mely a viszontlátás néhány ercét elrablá tőle.

Óranegyed mulva az utca azon tájékára ért, hol Herman háza állt.

Halvány fényárnyat látott szobájában...

Szive hőn dobogott... belépett... A kapu — véletlenül — nyitva volt.

Csak három emeletből állt a ház... nem tévedhetett.

Lélekszakadva haladt emeletből emeletbe, s midőn a kérdéses szoba ajtajához ért, azt kinyitá, s örömiadva szólt: Herman megszabadultunk!

... Semmi felelet...

Haldokló mécs világitott az asztalon...

... Hova lett Herman?

Janka remegett... Talán elment, hogy künn a világ zajában oltsa el életét.

Hova menjen? Mit tegyen?

... Reménysúgár tünt föl a sziv láthatárán... Szerelme ártatlan s forró hitében bizalma rendithetlen, nem birta elgondolni, hogy a végzet épen akkor semmitse meg Hermant, midőn oly aranyos jövő vár reá.

Ez érzelmektől inditva leborult, s hőn imádkozott.

Forrón esdekle, hogy bocsássa meg az ég öngyilkolási gondolatait, s hála könyek között megköszöné szives kegyét.

Ez ima uj erővel áldá meg... nyugodtan kelt föl...

Midőn körültekintgélt a szobában, a kandalló fölött, melyben néhány kialudt széndarab feketéllett, egy kis irlapot talált megerősitve.

Az irlapról e szavakat olvasá:

„Azonnal jövök vissza.... Hajnali egy óra.... Forster H.“

— Köszönet, hő köszönet neked nagy ég — Herman meg van szabaditva... Óh minden bizonynyal, ez irlapot számomra hagyá itt... A boldogtalan várt reám!... Nemes szive nem kétkedett bennem... bátorságomban... szerelmemben!

Megvigasztalva, s miután a papirt hő csókjaival elárasztá, tekintete szorgos kiváncsisággal a szoba bútorzatára esett, Herman könyveire, s egy remek szépségü női arcképre, melynek arcvonalai oly anyira hasonlók valának Hermanhoz, hogy ő ebben azonnal anyját fedezé föl. Szemei megtelének gyöngycsepekkel midőn Herman elregélt szomorú multjára gondolt, s azon szegény jó anya hő szerelmére, ki gyászruhában virrasztott gyermeke álma fölött.

Ezen édes — mélabús ábrándjaiban több hang zavará őt, mely épen nem hasonlitott Hermanhoz.

— Alszol tehát vén részeges! Azt kérdem, honn van-é Herman?

— Nézd meg!

— Hogy meg nem ver az isten keze!..

Janka nehézkes lépteket hallott.

Remegve, nem tudott mihez fogni...

A léptek már az előszobában hallatszottak.

Véletlenül akkor szemébe ötlött egy üvegajtó, melyet belől függöny takart.

Kinyitá ez ajtót, s a rejtekbe lépett.

Alig birván megállni, azon ajtóra támaszkodott, mely Boisseau foghelyére vezetett.

Remegve emelé föl kissé a függönyt, s kitekintvén a szobába Herbint látta belépni.

Ez ember visszataszitó arca új félelemre adott okot, nem tudta fölfogni, mily közlekedése lehet Hermannak ily ocsmány külsejü férfival.

Herbin a kandallóhoz lépett, s elolvasá Herman levelét...

— Hol a manóba késhet hajnali egy órakor?

... Majd két óra... s ő még sincs itt?

... Ez nyugtalanit... pedig anyit kell neki mondanom... De lépteket hallok... ő az!

Herman belépett...

(Folytatása következik.)

Pacsirta...

Pacsirta az én kedves madaram,
Lelkem vele ott az égben lebeg;
Együtt dalolnak ott a napsugarán:
Hisz a pacsirtát te is szereted.

Vad rózsa a legkedvesb virágom,
Örülök, ha bimbaja megreped:
Ezzel koszorúzzatok meg lányok:
Hisz a vad rózsát te is szereted.

Mondd mit gyülölsz, hogy én is utáljam,
De hogy ismernél te gyülöletet?
Hisz azt, ki anyiszor megbusitott:
Hisz rosz fiadat is úgy szereted!

Mennyei.

TÁRCA.

ÚTI LEVELEK.

II.

Emlitettem, hogy midőn Hollandba először települtek emberek, ez ország nem volt egyéb, mint egy nagy posvány. De hiába, a hontalannak oda kell lehajtani fejét, a hol megengedik! Itt nem bántotta őket senki; élhettek szabadon; hisz, ide még a vadállatok sem vágytak. És e nép beletörődött sorsába; mert átlátta, hogy neki hazát kell teremtenie, s hogy ezt elérhesse, a föladat nem volt kisebb, mint különválasztani a szárazat a vizektől. Ez a második „fiat lux“; az első isten dicsősége; a második az emberi szellem diadala.

Holland nem lett volna soha az, a mi; sőt nem is léteznék a hollandiak nélkül. De a nép, mentől nagyobb volt a veszély, annál több erőt meritett, legyőzni azt; — mennél gyakrabban előfordult az elemek harca, annál kifáradhatatlanabb volt kitalálni a mesterséget, melylyel megfékezze. Holland előállása, lakosainak érdeme; folytonos megtartása — csoda.

Az európai szárazon Hollandnak vannak legmélyebben fekvő vidékei, (alattságai, hogy a furcsán hangzó szót használjam,) s hogy megoltalmazhassa magát attól, hogy a tenger — egy jó kedvében — egészen el ne boritsa, hatalmas gátakat állitott, de melyekről fogalma sem lehet annak, ki nem látja . . . a hollandi síksághoz viszonyitva, tökéletes hegyek. Ilyenek vannak csinálva a folyók ellen is, melyek — mint fönebb láttuk — épen oly veszélyesek, mint a tenger.

E gátaknak egész rendszerük van, melyek végig vonulnak Hollandon, mely fölött egy mérnöki testület (de Vaterstadt) őrködik, s melyek Hollandnak nem kevesebb, mint hét millió p.forintjába kerülnek évenkint. (Egy hollandi forint 9 régi krajcárral kevesebb, mint a mi régi forintunk.)

Azt képzelni nem lehet, midőn az ember fölmegy e gátak tetejére, s maga előtt látja a tengert elsimulni a végetlenségben; imittamott himbáló hajókat lát kiterjesztett vitorlákkal közeledni vagy eltávozni a partoktól, mint egy gyönyörü gondolat, melyet távollevő kedvese után küld a szerető lélek. Ah, milyen szép e tenger, és minő veszélyes!

S ha az ember befordul a száraz felé, maga előtt látja egész Hollandot; ezt a boldog országot, ha csak igy meglátogatjuk; mert ilyenkor úgy néz ki, mint egy szép hölgy, ki látogatást fogad el, cseveg mulatságos dolgokról, nevet, mosolyog; de lelke fáj, mert a család fölött gyász uralkodik . . . . morog, zúg a tenger.

— E gátak, — melyek összefutó növényekkel, virágokkal gondosan be vannak ültetve, hogy a szelek el ne hordják — védik, a menyire lehet, a külső ellenségtől, s igen a folyóktúl. De mit csináljanak az ország belsejével, mely csupa posványból állott. Egyszerü dolog, ki kell száritani. És ez egy főmomentum Holland történetében.

1408 körül élt e szerencsétlen országban egy Alkmade nevü ember, kinek először jutott eszébe, hogy az egyik ellenséggel győzesse le a másikat: a szelet használja föl a viz ellen. E gondolat sok, más nagyobbnak szolgált később alapul; elég, hogy ő készitett legelőször olyan szélmalmot, mely vizvezetésre lőn alkalmazva.

Sokan azt vetik Holland szemére, hogy nincsenek emlékei, hogy nem örökitette meg multját. Ez ellenvetés egyoldalu és hibás; mert e szélmalmok, a hollandi földmivelő élete jellemző fölkiáltó-jelei, mind egy-egy monumentum, melyek e népnek multja fölött őrködnek. A nagyobb városok elbontották kőfalaikat, az ágyuk és bástyák helyett szélmalmokat állitottak . . . . s bármi visszásnak tessék is, de kimondom, hogy a kultura történetében ez óriás gépek épen úgy képviselői a civilisatiónak, mint egy akárminő más érc-szobor, melyet a szellem képviselőinek állitanak.

Más országokban e malmok kicsik, s csupán őrlésre használják; Hollandban óriás alkatuak, s egyszerre használják: őrölni, fürészelni, olajat sajtolni, dohányból burnótot törni, papirt készitenі, s mindezek mellett, a legnagyobb szolgálatot abban mutatják meg, hogy a fölösleges vizet levezetik a müvelőföldről. E szélmalmoknak egy-egy szárnya van nyolcvan láb, s épülete úgy néz ki, mint holmi torony.

Azt nem is kell mondanom, hogy itt a birtokok tagositottak, s hogy egy-egy ilyen tagositott kert fölött két-három szélmalom őrködik.

Önök méltán kérdhetnék: hogy hová lesz az a sok viz, mit e malmok levezetnek? A folyókba, vagy a tengerbe. De, hát a tenger, midőn dagály áll elő, azon az úton nem törhet-é be, hogy megsemmisitse az emberi szorgalmat? Azt már emlitettem, hogy mindenütt gátak vannak alkalmazva; e gátak aztán némely helyeken át vannak törve, s e nyilásokhoz nagy zsilipik vannak készitve, melyeket — midőn apály áll be — fölnyitnak, s a fölösleges viz kifoly; ha pedig dagály van, gondosan lezárják, s bevágják az útat, melyen a tenger betörhetne.

A menyit eddig mondtam, az még mind csak arra vonatkozik, hol szárazföld volt, s azt megtartani és mivelhetővé tenni igyekeztek. Az eredmény szépen jutalmazott; s ez fölbátoritotta a hollandi népet, hogy egy lépéssel tovább menjen, s a históriai emlékü tavakat szárassza ki.

Az első kisérletet 1614-ben tették a Beemster, Purmer és Shermez nevü tavakon; melyeknek kiszáritását egy magányzónak tulajdonitják.

Az eset ez. A munkálat elkezdésére s bevégzésére anyi pénz kellett, menyit előállitani nem birtak. Ekkor előállot egy tengerész vagy halász — neve nem maradt fönn — ki látta II-dik Fülöp spanyol király nagy flottáját, melyet Holland s Anglia ellen küldött, s egyszersmind tanuja volt, midőn e nagy hadi hajóssereg a viharnak áldozatja lett. Elevenen emlékezett, hogy a többi közt egy szép hajó sülyedt el, mely aranynyal és kincsekkel volt megterhelve. Midőn hallotta, hogy a purmeri tó kiszáritására menyi költség kell, fejébe vette, hogy a tengertől vissza kell venni a kincseket, melyeket elnyelt saját szemei előtt. Ez elhatározással nehány útazást tett Irland partjain, s huzamos, lankadhatlan kutatás után, fölfedezte a tenger fenekére sülyedt kincset. E krónika tudni akarja, hogy a fönebbi tavak kiszáritása spanyol kincsen ment végre.

E munkálatok azóta folytonosan haladtak; de bárminő győzedelmeket vivtak is ki e belső ellenségek fölött, hátra volt még egy a legveszélyesebb, mert eltemetéssel fenyegette Hollandot, — a harlemi tó. E tó növekedését látta e nép; — 1531 körül négy kis igénytelen tavacska volt csupán, melyek mellett három szép helység feküdt, melyeknek ma csak nevök van meg. 1591-ben az egyik falu elmerült, ötven évvel a más kettő, a midőn egyszersmind a négy tó egyesült, s kapta a harlemi közös nevet.

Lassankint mindig növekedett, s az utóbbi időkben már tizenegy mérföld terjedelmü volt. Egy tökéletes tenger, melyben tengeri halakat fogdostak; apályt és dagályt vettek észre, s melyen átjárni — viharossága miatt — anyi volt, mint hajótörést szenvedni. Tökéletes uralmat nyert volt Holland fölött.

Hanem az utósó időkben elvétette a dolgot; s különösen 1836-ban, a midőn minden gátat szétrombolva, viz alá temette az egész vidéket, s mint győzedelmes, megjelent Amsterdam kapuinál. Ekkor lépte át a Rubicont; a szegény város véghetlenül megijedt, s kétségbeesésében elkiáltotta magát „ki kell irtani a föld-szinéről.“

El is kezdték csinálni a terveket; fölakarták használni az eddigi szélmalom-rendszert; de a végin kitünt, hogy hasztalan kisérlet lend, egy tengert száritani ki szél által, mely változik, s néha meg is áll. Hatalmasabb erőre volt szükség, mely független legyen a légkörtül, s emberi akarat alatt álljon. És ez erő megjelent, nem más az, mint a gőz.

1840-ben egy társaság útazott Angliába, hogy a különböző, e célra használt gépeket tanulmányozza. Mindezeket kicsiknek találták, s igy épitettek a hollandok egy óriásit, melyet elneveztek Leegh Water-nek (ez annak az embernek a neve, ki először inditványozta 1647-ben, hogy száraszszák ki a harlemi tavat) meg más két kissebbet, Cruquius és Lynden nevüt. E három gép elkezdett dolgozni 1848 ban, s harminckilenc hónap alatt egy csepp viz sem maradt a harlemi tóban, melyre szükség ne lett volna.

Nincs tiz éve, hogy e munkálat be van végezve, s hol tegnap hajótörést szenvedtek, ma csinos járdák vonulnak el; hol halak uszkáltak, ott madarak énekelnek, virágok nyilnak és áldás terem. — A tó fenekén találnak pénz-darabokat, karpereceket, hajó maradványokat; de a három elsülyedt falunak nyomára sem akadhatnak, hanem találnak a helyett termékeny földet s virágzó mezőket. — Nem a csodák közé tartozik-é ez, szép olvasónőim?

De, mit mondanak önök ahhoz, hogy a legközelebbi időkben még hihetetlenebb gondolat merült föl Hollandban, mely nem akar kevesebbet, mint kiszáritani a Zuider — tengert. — Vegyenek elő önök egy földaboszt s látni fogják, hogy még rajzolva is, minő nagy . . . és én hiszem, hogy e nép, mely — lassan, hidegvérüleg, de biztosan halad célja felé, legyőzve az ezernyi ezer akadályt, mely e vállalatot csaknem chimerának mutatja be; egy ujabb csodával bebizonyitja, hogy bizonyos tekintetben páratlan nép a földön.

. . . És most, bocsássanak meg önök, hogy csatornákkal, vizvezetéssel, szélmalmokkal fárasztottam figyelmöket, s tán a „tárca“ célja ellen, a művészet helyett igenis anyagi dolgokkal foglalkodtam. — Hanem lássák önök, ha a kárpáti Flórát a debreceni pusztán keressük, nem találjuk meg. — Leghelyesebb, ha az ember igyekszik bele találni magát mindenben . . . s e dolgok, melyekről én szólottam, anyira Holland életéhez tartoznak, hogy azokat mellőzni, nem volna kevesebb, mint házat épiteni alap, és ajtó nélkül.

Most már bevegyülhetünk a lakosok közé, lássuk jellemét, szokásait, életét . . . s felejtsük el, hogy e népnek lábai alól hiányzik a föld.

Szász Gerő.

Budapesti hirharang.

* A Pongrácféle erdélyi zenetársulat, miután a szinházban bemutatta magát, most nyilvános vendéglőinkben játszik, hol a jeles társulatot igen sokan hallgatják, nem csak a fővárosiak, hanem a vidékiek közül is, kik a lóverseny és gazdasági kiállitás elmulta után

is még nagy számmal vannak fővárosunkban. A mindinkább kiterjedő vasúthálózat a fővárosi nyári saisont átalában megélénkiti, s mig a fővárosiak nyári szórakozást vidéken, a vidékiek viszont megforditva Pesten keresnek. Ezt nagyon észrevehetjük a szinházban is, hol a fővárosiak a közönségnek alig egy tizedrészét képezik, s különösen a zártszékeket csak nem kizárólag a vidékiek foglalják el. Alig hinné az ember, hogy a fővárosi rendes zártszékbérlők száma jelenleg összesen vagy 10-re megy.

* No bezzeg megverték a franciákat, elestek vagy tizezeren, mondja az egyik. No bezzeg bementek a franciák Majlandba, mondja a másik. No most jön majd csak a kemény harapás a hires stratégiai háromszögnél, mondja a harmadik. Espinasse elesett, Lammarmora alul kilőtték a lovat, mondja a negyedik. Ez a hü képe a mostani konversátiónak, s valóban nem hittük, hogy most, midőn a közönségnek az operngukker is a vont csövü ágyukat hozza eszébe, Beöthy Lászlóról is megemlékezzék, kinek megjelent összes munkái, mint hitelesen tudjuk, igen jó keletnek örvendenek. A háborús kedvü közönség valóságos rohamot tart az élcek ezen pattogó bateriáira, s azokat ha nem is be, de mindenesetre megveszi.

* Mig a halál a csatatéren oly bőven arat, hála isten az élőknek is jó aratása lesz; a vetések nem csak nálunk, hanem európaszerte gyönyörüen állanak, s a gyümölcsösök is gazdag szüretet engednek remélni.

* A közelebb Erdélyben meghalt Katona István, a jó ügynek valóban katonája volt, miután a kolozsvári kollégium, s a községi egyházalap részére 3000 ftot végrendelt.

* Puch Antal, kerttulajdonos a váci vonalon, közelebb a váci-úton kereskedést állit föl, hol saját kertjének mindenféle zöld terményei, s finom gyümölcsnemek is lesznek kaphatók. Ezt is jó tudni, miután az ember nem csak telegraffal él.

* A császár-fürdő tegnapelőtti első, ez idei táncvigalma igen csinos volt. Majd részletesebben is irunk róla.

* Az ember minden foglalkozási körben nevezetességre tehet szert. Kaposvárt közelebb halt meg a kerületi orvos, Fekete Mihály, ki 50 évig müködött hivatalában, s az által vált nevezetessé, hogy összesen 40,000 gyermeket oltott be.

* Nem csak a csatatéren, hanem a legártatlanabb foglalkozás közben is meg lehet sebesülni. A napokban egy ember, az épen igazitásban levő redout alatt sétált, midőn a tetőről egy jókora köpordarab esett le, s a sétáló fejét jelentékenyen megsebesité.

* Közöljük a B. H. után az utósó lóverseny eredményét is: A közönség emelkedett érdekét e szép lovagias időtöltés iránt az utósó napon is igen nagyszámu megjelenés által tanusitotta. Az idő ismét kedvezett. Egy kis eső vagy öntözés azonban elkelt volna, mert a mulatni indult közönség, mint a nehéz utasok, a legvastagabb porkögönyegben jelent meg a pályagyepen.

A futások ma is mind kivétel nélkül szépek és fölötte érdekesek voltak; az egyik fordulón baleset történt, azonban szerencsére csak az állatban történt baj.

A versenyek rende és eredménye ma következő volt:

I. Batthiányi-Hunyady-dij 200 arany, minden ló számára 1 ang. mf. Tét 20 arany; „fuss vagy fizess.“ A tétösz 40 aranyig a második lóé, azon felül az elsőé.

Nevezve volt öt ló. Pályázott négy: Gróf Wenkheim Rudolf 5 é. p. l. „Cyrene“; gróf Henckel Lázár 5 é. s. p. l. „Kate Tulloch“; Vilamovitz nevezte Bandman úr 6 é. p. m. „Orderley“ és gróf Zichy Aladár 5 é. s. p. m. „Basi-Bozuk“ (társaságló gróf Batthiány Istvánnál.)

Derék futásban „Basi Bozuk“ és „Kate Tulloch“ egyszerre értek a célhoz. Az előbbin jockey O'Connor; az utóbbin Bloss.

Miután ez ekkép „head“ futás volt, szabályszerüleg döntő versenyre ismét ki kellett volna a győztesnek állani; az ismételt futás azonban elmaradt, miután a nyerők a dijon és járulékain megosztoztak.

II. Második Császár-dij 600 cs. k. arany; az ausztriai birodalomban született és nevelt minden faju ló számára 2½ mértföld. Tétel 150 ft; 75 ft bánat.

Nevezve volt 9 ló; tizenegyért bánatot fizettek.

Pályáztak: gr. Harrach 6 é. „Folic“-ja (az idén már nyertes); gr. Kinsky Octav 5 é. sga m. „Harlequin“ (szintén nyert már); gróf Hunyady József 3 é. p. l. „Sylphyne“; gróf Teleki Domokos 3 é. sga m. „Rhadamans.“

„Rhadamans“nak „Harlequin“ mellett kevés chance-ot engedtek, s általában nagyon megoszlott iránta a bizalom, noha már kiléptekor lehetlen volt benne a szellőlábu állatot föl nem ismerni; mindazáltal „Rhadamans“ első járt és első volt a célnál; mit különösen azért lehet méltányolni, mivel 2 és fél mértföld egy 3 éves fiatal lónak egy kissé nagy távolság, és erőt s kitartást igényel. „Rhadamans“ fiatalsága dacára is, mind e kelléknek megfelelt.

„Harlequin“ másodiknak érkezett be, és „Rhadamanssal“ a tét és bánatpénzeket felezte.

A szerény gr. Teleky Domonkost, mint a győztes ló birtokosát élénk tapsokkal üdvözölték. „Rhadamans“ ügyes jockeyja: Benson „Harlequin“é Aspindl.

III. Széchényi-dij 100 arany, minden nemü számára; 1600 öl. Tét 10 arany; fele bánat.

Bánatot fizetett 6 ló; pályázott: Tisza László úr 4 é. b. p. m. „Vicar of Wakefield“ (az idén már győztes) gr. Henckel Arthur 4 é. p. m. „Sobiesky“; gr. Hunyady József 4 é. p. m. „L. S. Robbia“ gr. Zichy Aladár 5 é. p. l. „Red White and Blue“; gr. Almásy György 3 é. p. m. „Megyer.“

Első a célnál: „Sobiesky.“ Jockey: Bearpark.

Második: „Megyer“. Jockey: Lowe.

A tétösznek 40 aranyon felül eső részét kapta.

E futásnál történt a fönnemlitett baleset. Gr. Hunyadi lova „Robbia“ mely a jövő dijnál (eladó verseny) ezer forintért volt eladásra fölajánlva, épen már a beérkezéskor a distanceoszlopnak neki ment, és lovasával együtt elesett. Porfelleg takarta az egészet, s ez még bizonytalanabbá tevé: történt-é baj vagy nem? Szerencsére a lovász legkisebb sérülést sem szenvedett. A ló azonban földagadt hátsó csontal és nagyon sántitva vezették be.

IV. Sina-dij 100 arany. (Eladóverseny). Tét 20 arany; minden lóra; a nyerőponttól kezdve, egyszer körül. „Robbián“ kivül, kin a baleset történt, hárman pályáztak: gr. Almásy György „Armin“-ja (az idén nyertes;) Semsey Lajos id. p. l. „Fly by day“; gr. Kinsky Octáv 4 é. p. l. „Inheritess.“

Első „Inheritess“; lovásza: Aspindl.

Másodiknak „Armin“ érkezett be. „Inherites“ a verseny végével 400 ftra tartva árverés útján 450 ftért kelt el; megvette Ulmann úr.

V. Nákó-dij: 100 arany, oly lovakra melyek az illető évben a pesti gyepen nem nyertek: Tétel 5 arany; „fuss vagy fizess.“ Urlovarok. Négy ló visszahuzatott.

Első hg Lichtenstein Fer. „Stella“-ja; lovagolta gr. Battyhyányi István és szokás szerint bőven kapott tapsokat. Második gr. Szapáry Iván lova.

E futás után ismét egy kis zavar támadt. Valaki egy ismerősére rákiáltott „Mayer“ s a közönség egy része azt értvén „Fájer“ ijedten kezdett bontakozni. E kis tréfás intermezzo nem ártott, mert a verseny már úgy is későre huzódott.

VI. Sándor-dij 100 arany értékü serleg e föliratal:

„Bátran előre lovag, hol
Utad nincsen ugorj át!“

Ugrató verseny, négy akadálylyal; 2 ang. mfld ismételve. Tét 20 arany: „Fuss vagy fizess“

Pályáztak négyen:

Tisza László úr id. p. l. „Arabella“; gr. Kinsky Octav 5 e. fakó m. „Caesar,“ Semsei Lajos úr id. p. l. „Fly by day“ és Henckl „Kate Tulloch“-ja.

„Katte Tulloch“ mindkét izben gyönyörüen ugrotta át az akadályokat, s első érkezett a célhoz; jockey: Kempf.

Második ló: „Caesar“ szintén jó ugró, de nem elég gyors. Jockey Aspindl. A második ló az elsővel a tétöszben osztozott.

Vidék.

Marosvásárhelyi tárca.

(Jun. 2-kán.)

(Csupa tények.)

Ha valamely szinész szerepét nem tudja, a közönség soha sem veszi tekintetbe, hogy az előadás előtt nehány órával kapta csak, hanem egyszerüen (hogy politikai lapokban stereotyppé vált egy kifejezést használjunk) a tényt constatirozza, hogy belesült; — ha csata volt valahol, a mindennapi emberek nem veszik fontolóra, hogy hányan voltak innen is, túl is, hanem a „species facti“t nézik: hogy kit raktak meg; ha valamely levelező puszta elmefuttatással áll elő oly időben, a midőn mint már egyszer megjegyeztük — az események szólnak és a tények beszélnek, az olvasók mondhatják, hogy ez anachranismus, és nem tekintik, hogy a tényeket nem mérik lapáttal a szegény „irodalmi kellnerek“nek.*)

Tények kellenek? Jól van tehát, szolgálok ilyenekkel is, de ne engem okozzanak, ha azután hossza vége nem lesz; igy p. o. igen szép tény: hogy egy idevaló ügyvéd peres dologban Székely-Udvarhelyre útazván, Székely-Kereszturon tárcáját veszté el, melyben száz p.forint készpénz, és 4—500 ft ára jóféle váltó vala; egy szegény muzsikus cigány volt a szerencsés megtalálója, ki — mert az ügyvéd már odább útazott — az egészet bántatlanul a hivatalnál átadta; a becsületes találó neve: Kalamán István, mely nevet annál örömestebb közhirüvé teszünk, mert vajmi ritkák az önzéstelen erkölcsös tettek az anyagiasság ezen korszakában;

lábbajáró tény: hogy piacunkat a tanácsház előtt ujból kövezik; a kövezés mi nálunk valóban genialis: ha a járó-kelő emberiségnek 3—4 év alatt rengeteg csizmatalp föláldozásával, és százezer legio tyúkszem produkálása mellett elvégre sikerült, a hegyes köveket némileg elkoptatni, vagy laposabb alakuvá taposni, akkor előállanak a kövezők, kik az anyi kin között megalapitott köveket csákánynyal kivájják és lapos részöket úgy kalapácsolják a földbe, hogy a künn maradó hegyes részen ujból kezdődhetik a vastalpeméstő tánc; úgy látszik, a helyi kövezők véd- és dacszövetséget kötöttek a susztерekkel, csizmadiákkal és tyúkszemoperálókkal;

főbejáró tény: hogy egy tréfás férj tulajdon nejét azon betegségből, miszerint mindig csak a legdrágább főétek után sovárgott, a következő sajtyrával gyógyitotta ki: „Édes lelkem, ha már igazán drága coif-

*) Igy nevezte kollegáit egy erdélyi vidéki levelező. r. l.

fure-t szeretsz, jobb lesz, ha egyszerre egy ezer forintos bankót teszesz a fejedre;

t á v i r d a i t é n y: hogy — a midőn Kolozsváron a fölállitandó táviró-hivatal számára alkalmas helyiséget kerestek — a fölszólitott háztulajdonos pékmester állitólag csak azon föltétel alatt engedte át a házát, hogy ő és családtagjai akár mikor ingyen fogjanak útazhatni a — telegraphon;

i r o d a l m i t é n y: hogy a „Marosvásárhelyi füzetek“ f. évi első kötetét most nyomják; tartalma: „Tanulságos levelek uram bátyámhoz“ M e n t o v i c h Ferenctől; „Népnevelés“ N a g y Imrétől; „A marosvásárhelyi nagy fazék,“ iskolai kép a multból, irta S z é k e l y Ádám; „Világi szerencse, változó Velence,“ humoreszk N á p r á d i Y. Z.-től; — költemények és érdekes apróságok. A „Marosv. füzetek“nek eddigelé 300 előfizetője van.

S z i n v i l á g i t é n y: hogy K o m á r o m i Lajos az utóbbi levelünkben emlitett darabokon kivül a „Szerelmes pap“. „Rokkant huszár“, „Pünkösdi királyné“, (a) „Kisértet“ és „Korona és vérpad“ cimüekben is vendégszerepelvén, ujból meggyőzött, hogy a szellemi erőt az érzés teljes szeretetreméltóságával mint lehet egybeolvasztani. K o m á r o m i ritkán emeli a jellem egyes vonásait a többiek rovására ki, hanem mindnyájukat összes egészszé egyesiti; ez által minden zavaró, lehangoló szántszándékosságot kerülve, játéka oly frissességgel hat, melyet az úgynevezett naturalista csak megközelit, mig a valódi müvész egész terjedelmében birja; ezen magyarázat után nem lesz feltünő, ha megirom, hogy K o m á r o m i rövid időig tartott itt léte alatt a közönség minden néven nevezendő osztályai és rétegei kiváló kedvence volt; mindazáltal — bár kellemesen, de azért mégis — meglepőnek mondhatni a tapsvihart, meg a legpicinyebb hölgykezek által előidézett virágbokréta és koszorúesőt, melylyel jutalomjátéka alkalmával fogadták; meglepőnek mondható annál inkább, mert ilyforma kitüntetésben férfi színész itt aligha részesült valaha, és meglepőnek elvégre, mert az ovatio nem volt — mint rendesen történni szokott — előre k i c s i n á l t dolog, hanem önkénytes, rögtön és á t a l á n o s tetsznyilvánitása az egész közönségnek; a vendég tisztelői azonban a szellemi elismerés ezen nyilatkozatát gyakorlatilag az által koronázták, hogy bucsúelőadása után szépen megajándékozták.

Eszmerokonságnál fogva megemlitjük, hogy K o m á r o m i vendégszereplése alatt a helyi társulat tagjai közül mind szorgalmas játék, mind pedig dicséretes készség tekintetében legtöbb elismerés Szabóné asszonyt, L á n g Mari kisasszonyt, S i m o n y i és L e n k e i urakat illeti. S z ö l l ő s i úrnak komolyan ajánlhatjuk, hogy mindenek fölött szerepeit jobban tanulja meg; az igazság elvégre azt is kivánja, miszerint megirjuk, hogy L e n k e i n é a. észrevehetőleg javul és iparkodva halad.

r. l.

Bécsi hirek.

= P r á g á b a n K l a u c e k Katalin elhalt irónőnek egy hátrahagyott drámáját adják elő e héten. Cime: „Hunyadi László“.

Külföld.

= A h u m o r nem ismer ellenségeskedést, s a jó tréfa, mindig jó tréfa marad, ha a francia táborból jő is. A zuávok a tortonai táborban is tartanak szini előadásokat, mint egykor Szebasztopol előtt. Egyik szinlapuk igy hangzik: „Tortonai szinház. A polgármester úr engedelme nélkül ma 1859. maj. 23-kán, a 3ik zuáv ezred szinészei által adatik: E g y j ó p o f l e v e s. Szomorújáték alkalmi énekekkel, 1 felvonásban. Ristori asszonyság kellő időre nem érkezhetvén meg, ennélfogva szerepét Jean Beauvallet fogja eljátszani, ki egyuttal szerencsés leend magát trombitán is produkálni. Ezt követi: Ballet. Előadva a bataillon legszebb emberei által. Intermezzo. Az ezred markotányosának szerencséje leend tükör nélkül — megborotváikozni, stb. Az előadás a szabad ég alatt menend véghez. Kedvezőtlen időben — ugyanott. A szinházban a dohányzás meg van engedve. Belépti dij: semmi“.

= E g y stambuli levél irja: Ma voltam a passám jalijával szemközt levő, Constantin herceg számára készült jalin (palota?). A pompa leirhatlan. A keleti disz és fény legszebb remek müvei cifrázzák a lakot, honnét az északi herceg, az ablaka alatt játszó Bosphorus habjain ábrándjának jó idős gyermekét ringathatja. A kényelem minden kigondolható nemei környezendik, húsz cseléd aranyozott európai egyenruhában várja, nemkülönben a számára összeállitott konyha, á la france, egy zenekar, a zultán drága gyémántokkal kirakott csibukjai. stb. szóval Constantin Pétervárt és Carskoje Skelót könnyen feledheti e bájos tündérlakban. A közvélemény természetesen, nem igen szivesen veszi mind ezt, de a Korán azt mondja: Tiszteld vendégedet, legyen az bár hitetlen. — A rendőrminiszter fia, több mint hatezer erszény-pénzt ügyes úton teremtett elő. A hitelezők a gazdag apában biztak, s a fiúnak hitelt nyitottak. De több bankár megunván már a hoszszas várást, az apánál jelentést tett, ki azonban meglepetésükre röviden kijelenté, hogy ő teljeskorú fiáért nem fizet, és hogy az úrfinak adott pénzüket a törvény útján keressék. A fiú most az őrültet játsza, szobájába két láda löport helyeztetett, azzal fenyegetőzvén, hogy mihelyt személyén erőszakoskodni akarnak, magát a házzal együtt légbe röpiti.

= A C h i r k a y S z e a d e t nevü stambuli mecset tornyába a villám lecsapott, s a félholdat leütötte róla. Ez eset nagy rémülést támasztott a müzülmanokban, mert e mecsetben őriztetik a prófétának nagy tiszteletben tartott köpenye, szakála, és két foga.

= W i s e, amerikai léghajós elszánta életét, hogy Amerikából Európába léghajózik. Előbb azonban próbaútat készül tenni St. Louis és Baltimore közt.

= L o n d o n b a n bizonyos dr. Semler fölolvasást akar tartani Götheről és Schillerről.

= G l a s g o w angolországi városból, — hol egy lap megjegyzése szerint, vasárnaponkint több részeg ember szokott lenni, mint két német herceg-égben együttvéve, — a lakosok folyamodást nyújtottak volna be a parlamentnek, miszerint a londoni és edinburgi festész-akademiákban a női modellek dijja jövőre ne az állam által fizettessék.

= E g y b e r l i n i stereoskop-intézet a fényképészetnek az eddiginél sokkal tökéletesebb módját találta föl.

= H u m b o l d t S á n d o r terjedelmes könyvtára rendezés alatt van. Hir szerint teljes önéletirást is hagyott volna hátra.

= T u d j u k, h o g y a mult években Bécsben elhalt táncosnő Yella, születésére nézve grófnő volt, az Osten-Sacken családból; most meg a mult őszszel Sz. Pétervárott föltünt Friedberg táncosnőről, kit még Bagdanoff Nadejdánál is jelesebbnek mondanak, állitják, hogy magasrangú orosz delnő, s valamint amazt, csak legyőzhetlen szenvedély vonja a szinpadhoz. Azonban óhajtandó, hogy oly szomoruan ne végezze pályáját, mint Yella, mert neki, megcsalt szerelem miatt, szive szakadt meg.

= A f r a n c i a szinmüirók hamar föltudják használni az időviszonyokat, hogy azokból korszerü darabokat irjanak. Az egyik párisi szinházban most készülnek egy ily cimü szinmüre: „Az osztrákok Olaszországban“.

= E g y a n g o l delnő időz most Berlinben, kinek négy gyermeke közől mindegyik más és más világ részben született. Az első Ausztráliában, a második Afrikában, a harmadik Amerikában, a negyedik Európában.

= A z o r o s z kormány egy klaszszikus-korbeli szép Venus-szobor birtokába jutott. A szobrot most találták Rómában Julius Caesar egykori kertjében.

Vegyes.

= N e v e z e t e s összetalálkozást látunk a mostani, s az első francia császárság idejebeli olaszországi hadjárat főszereplőinek neveiben. Az akkori pápa VII. Pius volt, most IX., Pius; Franciaország császára akkor: I. Napoleon most III. Napoleon; austriai felség akkor — II. Ferenc, most I. Ferenc (József); orosz császár akkor: I. Sándor, most II. Sándor; porosz király akkor I. Friedrik Vilmos, most II. Friedrik Vilmos; Nápoly királya akkor I. Ferdinánd, e háború elején II. Ferdinánd; Szardinia királya akkor I. Victor Emanuel, most II. Victor Emánuel.

= S o u l o u q u e Faustin, hayti excsászár tiltakozó nyilatkozatot köröztet a lapokban, melynek értelmében hanyagságnak állitja, hogy őt a kalandor Barnum világ-körutra vinné, s pénzért mutogatná. „Nagyon fájdalmasan értesültem, úgymond, hogy nevemet ily sehonnaiéval keverték össze, kit én annak idejében birodalmamból kitiltottam. Ha leestem is a magas állásról, melyet évekig elfoglaltam, de a császári dicsfény még most is körülfog engem, s van még hatalmam ily kötéltáncost megtáncoltatni; de miután az én rangomtól példamutatást várnak, s itélni fog fölöttem az utóvilág, elébb gondolok bocsánatra, mint a bosszúra“.

Nemzeti szinház.

* Jun. 8-kán: „E g y n ő, k i a z a b l a k o n k i u g r i k“ vigjáték, és P o n g r á c zenetársulatának föllépte.

A repertoirkészitők lehettek volna anyi figyelemmel a lóverseny, és gazdasági kiállitás vidéki közönsége iránt, hogy valami ujabb szini terméket tüzzenek ki, például: „Fenn az ernyőt,“ a mi a szinházat bizonyára telé töltötte volna; mig az előadott vigjáték, mely a legelkoptatottabb darabok egyike, csak középszámu közönséget vonzott.

Az előadás különben jó volt, s különösen Hegedüsné, Törő Bálintné asszonyomat teljes bájjal és szeretetreméltósággal képviselé; Törő Bálintnéből sokan egy kacér nőt csinálnak, Hegedüsné az őszinte falusi kedély tisztaságában állitja elő. Hegedüsné dalai is gyönyörüek voltak, kivált az, a mely úgy kezdődik, hogy: „Oh ne mondj engem rózsádnak.“

A vigjáték első, s utósó fölvonása után Pongrác erdélyi zenetársulata játszott; tizenkét barna atilás, barna fiú, kik a nyirettyüt csak nem villanyos egyformasággal kezelik; játékuk anyira tiszta és harmonikus, hogy még igényes zenekarunk képviselőit is tapsokra ragadták.

Pongrác zeneszerzeményei közül különösen kitünt az első magyar ábránd, melynek lassúja igen ép, tiszta magyar stylben van tartva. Mint valami komor rejtő, méltóságosan megy el, s aztán mint a zápor, úgy tör ki belőle a csárdás, melyet az erdélyi zenészek a mieinknél jóval gyorsabban játszanak.

A közönség átalánosan tetszéssel fogadta a derék zenészeket, s több darabjukat ujráztatta; némelyek még akkor is muzsikáltatták magukat, midőn az utósó mü után a közönség fele már a szinházból kivonult.

* Jun. 9 kén: „A h á r o m t ö r ö k v a g y: m i n d á l a r c b a n,“ opera.

„Észak csillaga“ „Erzsébet“ „Hugonották“ — „hol késtek az éji homályban?“

Nyilt posta.

S z e g e d r e M. J. úrnak. A „szegedi hiradó“ ellen irt cikket nem közöljük; először: nem jól van az irva, másodszor pedig a vádak igaztalanok, különösen az, a mi a b[illegible]élyekre

vonatkozik; a szegedi hirekről meg ne feledjük, hogy nem lehetnek azok oly érdekesek, mint a minőket Turinból, vagy Verónából lehet irni. Elég jó lap az a maga körében.

„Az öngyilkos.“ Megölne egy pár elő fizetőt is. De köszönjük mi az ilyen verset.

Két március-juniusi, évnegyedes előfizetőnk „Csokonait“ reklamálja, mire azt jegyezzük meg, hogy e kép csak féléves, és januar-marciusi évnegyedes előfizetőinket illette.

L. Sándornak B-ra. Csak harminc olyan gyüjtő, mint ön, s aztán nem lesz okunk azt hinni, hogy a közönség csak Magentáról olvas.

Magyar tudományos akademia.

Ifjusági iratokra pályázás. — Mélt. gróf Károlyi-Zichy Carolina asszony azon hiányok némi pótlásához óhajtván járulhatni, mi nálunk ifjúságképző munkákban, különösen a női serdülő kort tekintve, érezhetők, az e térbeli munkálkodás élesztésére két rendbeli jutalmat alkotott, s a pályázat intézésére az akademiát kérte föl, mely szivesen nyujtva kezet a hazafi érzésü grófnénak, az általa szerkesztett föladatokat a következőkben teszi közzé: I. Készittessék gyönyörködtetve oktató könyv, kedélyes olvasmányul serdülő leánykák számára, mely a magyar történetből meritett adatok és életrajzok kiséretében kimutassa: mily befolyása volt legyen hazánkban a nőnemnek, a legrégibb időktől fogva mostanig, a családi és polgári életre? mily erényekben tüntek ki leginkább a magyar nők? emelkedtek-é ezen erények vagy hanyatlottak korunkban? és ha hanyatlottak, a nemzet melyik osztályánál különösen, s mikor és miért hanyatlottak? s melyek az eszközök az ősi erények visszaállitására, hogy igy az ifjú nemzedék mintegy tükörben lássa magas hivatását, s annak betöltésére vonzó előadás, s hatályos példák által buzdittassák.“ **Jutalma száz arany**; a pályamunkák beküldésének határnapja 1860. évi junius 15-ke. — II. „Kivántatnak hasznos és érdekes, az összes magyar történelem köréből meritett elbeszélések, kedélyes olvasmányul az ifjúság számára; melyek úgy a szép nyelv, mint a rajtok átlengő hazafias szellemnél fogva alkalmasak legyenek arra, hogy mulattatva oktassanak, s a minden jóra hajlékony ifjú kebelt, hazánk jeles férfiai és hölgyei vonzó példái által az erény követésére buzditsák.“ Jutalma **negyven arany**; a pályamunkák beküldésének határnapja 1860. évi február 15-ke. Az idegen kézzel tisztán irott, lapozott, bekötött, s jeligével ellátott munkákat, egy, a szerző nevét magában foglaló pecsétes levélke kiséretében, a kitüzött napokig alulirt veszi által. A vizsgálatot az akademia kebeléből kiküldendő biráló választmány által eszközli, megjegyezvén, hogy csak oly munka nyerhet jutalmat, mely nemcsak társai közt leszen legjobb, hanem a jutalmat ajánló által kitüzött célnak meg is fog felelni; s hogy a munka tulajdona marad ugyan a szerzőnek, de ez tartozik azt mielőbb közrebocsátani, — különben a beküldendő kéziratok, mint minden más az akademia által intézett versenyeknél, ennek levéltárában tétetnek le, s azért a pályázók ne terheltessenek fogalmazataikat megőrizni. — Kelt Pesten, junius 5. 1859.

Toldy Ferenc. titoknok.

☞ Mai számunkkal küldjük szét 9-dik és 10-dik mümellékletünket, melyek, a női munkák és divatok legjobb kutforrása, a „Bazarból“ tartalmaznak nehány rajzot. Részü leirással nem fárasztjuk az olvasóközönséget, miután azt a rajzok világossága felesleges teszi.

Hirdetések.

SELYEM-SZÖVETEK

és

CREPON-KENDŐK

nagy választékban

még most a régi áron

kaphatók

JANKOVITS P.

kereskedésében, nagyhidutca 7. sz. alatt Pesten.

2—3

Ujonnan javitott, s cs. k. kizárólagos szabadalommal ellátott

Fogak, rugó nélkül,

melyek minden fájdalom és nyomás nélkül tétetnek be, s hordozhatók, a beszéd és rágásra nézve egészen alkalmasok, s fölötte tartósak, készittetnek **J. Cohn Lénárd**, gyakorló fogorvos, s ennek fia **Fr. Cohn Leopold**, orvos tudor, és gyakorló fogorvos által, a Dorottya-utcai Vogel-féle sarokházban, 5. sz. alatt, a Wurmudvarral szemben, második udvar, második lépcső.

Ugyanitt **delejes villanyosság által** (Dr. Francis fölfedezése szerint Philadélfiában)

☞ **a fogak fájdalom nélkül kihuzatnak,**

oly módon, hogy a beteg se a mütét előtt, sem utána fájdalmat nem érez. 24*

22*

SZALMAKALAP-GYÁR.

Brunner, F. F. a váciutcában 18-ik szám alatt, a sveici családhoz, ajánlja asszonyi, és leány-kalpajait, minő a Princess Royal, továbbá gyermekek számára úgynevezett Boulevard kalapjait, melyek német, olasz, és angol minőségüek, továbbá urak részére **velencei, Palma**, valódi **florenci, Panama, brüszszeli, és Malta-kalapjait,** magyar, német, és olasz formákban 15 pkr, azaz: 25 uj krajcártól egész 100 ftig.

Szalmakalapok disziles, festés, és divatositás

végett elvállaltatnak, és a mostani időszakban sokkal hamarabb elkészittetnek, mint a későbbi forgalmasabb napok beálltával.

Szalmakészlet, és diszitő

szintén nagy választékban kapható, minden, e szakba vágó szalma-cikkekből.

A közelgő nyárra

ajánlja alulirt **gyermekjáték-árút** is, leányok, és fiúk számára, a bölcsőtől kezdve az érettebb korig, mint: **gyermek-kosarait** kibélleléssel, vagy a nélkül, gyermekkocsikat, cabriolet, calesche, steieri, neutitchein, és a legujabb **Promenade-kocsikat,** melyek a szobában és szabadban egyformán használhatók; ugyanezek különösen **betegek,** és **béna gyermekek** számára is vannak elkészitve. Továbbá kaphatók nálam kerti müeszközök, gazdasági készletek, talicskák, pléhkarikák, bör, gummi, s gázlapdák, és ballonok, pillangó-fogók, toll-lapdajáték, füvészi ládácska, trombiták, zászlók, katonás fölszerelések, hadihajók, és gyermek-fegyverek, gépészi maguktól járó lovak, madár, és zene sípládák, s madár-kalitkák mázos fa, vagy sodronyból, kivánat szerint.

Számos látogatást kér a mely tisztelettel alólirt

Brunner. F. F.

Tulajdonos: **Nagy Ignác özvegye.**

PEST 1859. EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA (BARATOK-TERE 7. SZ.)